MECMAU'Z-ZEVÂİD
VE-MENBAU'L-FEVÂİD
Cilt 14

مجمع الزوائد ومنبع الفوائد

Nûreddîn el-Heysemî

Ebu'l-Hasan Ali b. Ebî Bekir b. Süleymân b.
Ebî Bekir b. Ömer
el-Kâhirî eş-Şâfiî el-Hâfız
(735-807 H.)

İÇİNDEKİLER

(كِتَابُ فِيْهِ ذِكْرُ الأَنْبِيَاءِ صَلَوَاتُ اللهِ تَعَالَى وَسَلاَمُهُ عَلَى نَبِيِّنَا محمدٍ وَعَلَيْهِمْ أَجْمَعِيْنَ)

PEYGAMBERLER KİTABI

(بَابُ ذِكْرُ أَبِيْنَا آدَمُ أَبِي الْبَشَرِ عليه السلام)

Beşerin Atası Babamız Âdem Aleyhisselâm Bahsi

١٣٧٤٧ - حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ رَافِعٍ ، عَنِ الْمَقْبُرِيِّ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ آدَمَ مِنْ تُرَابٍ ، ثُمَّ جَعَلَهُ طِينًا ، ثُمَّ تَرَكَهُ حَتَّى إِذَا كَانَ حَمَأً مَسْنُونًا ، خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ ، ثُمَّ تَرَكَهُ حَتَّى إِذَا كَانَ صَلْصَالا كَالْفَخَّارِ ، قَالَ : فَكَانَ إِبْلِيسُ يَمُرُّ بِهِ ، فَيَقُولُ : لَقَدْ خُلِقْتَ لأَمْرٍ عَظِيمٍ ، ثُمَّ نَفَخَ اللَّهُ فِيهِ رُوحَهُ ، فَكَانَ أَوَّلَ شَيْءٍ جَرَى فِيهِ الرُّوحُ بَصَرُهُ وَخَيَاشِيمُهُ ، فَعَطَسَ فَلَقَّاهُ اللَّهُ حَمْدَ رَبِّهِ ، فَقَالَ الرَّبُّ : يَرْحَمُكَ رَبُّكَ ، ثُمَّ قَالَ اللَّهُ : يَا آدَمُ اذْهَبْ إِلَى أُولَئِكَ النَّفَرِ ، فَقُلْ لَهُمْ ، وَانْظُرْ مَا يَقُولُونَ ، فَجَاءَ ، فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ ، فَقَالُوا : وَعَلَيْكَ السَّلامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ ، فَجَاءَ رَبَّهُ ، فَقَالَ : مَاذَا قَالُوا لَكَ ؟ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا قَالُوا لَهُ ، قَالَ : يَا رَبِّ ، لَمَّا سَلَّمْتُ عَلَيْهِمْ ، قَالُوا : وَعَلَيْكَ السَّلامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ ، قَالَ : يَا آدَمُ ، هَذَا تَحِيَّتُكَ وَتَحِيَّةُ ذُرِّيَّتِكَ ، قَالَ : يَا رَبِّ ، وَمَا ذُرِّيَّتِي ؟ قَالَ : اخْتَرْ يَدِي يَا آدَمُ ، قَالَ : أَخْتَارُ يَمِينَ رَبِّي ، وَكِلْتَا يَدَيْ رَبِّي يَمِينٌ ، فَبَسَطَ اللَّهُ كَفَّهُ ، فَإِذَا كُلُّ مَا هُوَ كَائِنٌ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ فِي كَفِّ الرَّحْمَنِ عَزَّ وَجَلَّ ، رواه أبو يعلى وفيه إسماعيل بن رافع قال البخاري : ثقة مقارب الحديث وضعفه الجمهور وبقية رجاله رجال الصحيح

13747. Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Muhakkak ki Allah, Âdem'i topraktan yarattı. Sonra onu çamur haline getirdi. Sonra onu kara balçık oluncaya kadar öyle bıraktı. Sonra onu yaratıp şekil verdi. Sonra pişmiş çamur gibi kurumuş balçık oluncaya dek öylece bıraktı. İblis onun yanına uğrar, «Sen büyük bir iş için yaratıldın» derdi. Sonra Allah ona ruhundan üfledi. Ruhun ilk canlandırdığı bölgesi gözü ve genizleri oldu. Hemen hapşırdı. Allah ona, Rabbine hamdi telkin etti. Rab de: «Rabbin seni esirgesin» buyurdu. Sonra: «Ey Âdem! Şu topluluğa git ve onlara şöyle de. Sonra bak bakalım, nasıl karşılık verecekler» buyurdu. Âdem gidip topluluğa selâm verdi. Onlar da: «Allah'ın selâm ve rahmeti senin de üzerine olsun» diye karşılık verdiler. Sonra Rabbine geldi,*

Rabbi: «Sana ne dediler?» diye sordu. -Ona ne dediklerini en iyi bildiği halde yine bunu sordu-. Âdem: «Yâ Rabbi! Onlara selam verdiğimde "Allah'ın selâm ve rahmeti senin de üzerine olsun" diye karşılık verdiler» dedi. Buyurdu ki: «Ey Âdem! Bu, senin ve senin zürriyetinin selâmıdır» Âdem: «Ya Rabbi! Benim zürriyetim de nedir?» diye sorunca Allah: «Ey Âdem! Ellerimden birini seç» buyurdu. O da: «Rabbimin sağ elini seçiyorum. Bununla beraber Rabbimin her iki eli de sağdır» dedi. Sonra Allah avucunu açtı ve Âdem'in zürriyetinden gelecek olan herkes aziz ve celil olan Rahman'ın avucunda belirdi." Ravi bundan sonra hadisin devamını anlatmıştır.

★ Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] Senedinde İsmâîl b. Râfi' vardır ki Buhâri onun hakkında "Güvenilir ve hadisi *mukârib* olan biridir" demiştir, çoğunluk ise onu zayıf görmüştür. Diğer ravileri *Sahîh* ricalidir.

١٣٧٤٨ - وَعَنْ أَبِي مُوسَى رَفَعَهُ قَالَ : لَمَّا أَخْرَجَ اللهُ آدَمَ مِنَ الجَنَّةِ زَوَّدَهُ مِنْ ثِمَارِ الجَنَّةِ وَعَلَّمَهُ صَنْعَةَ كُلِّ شَيْءٍ فَثِمَارُكُمْ هَذِهِ مِنْ ثِمَارِ الجَنَّةِ غَيْرَ أَنَّ هَذِهِ تَغَيَّرُ وَتِلْكَ لَا تَغَيَّرُ

رواه البزار والطبراني ورجاله ثقات

13748. Ebû Mûsâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah, Âdem'i cennetten çıkarttığı zaman, ona cennet meyvelerinden azık verdi ve ona her şeyin sanatını öğretti. Bu (yediğiniz) meyveleriniz cennet meyvelerindendir, ne var ki değişmiştir, o (cennet meyvesi) ise değişmez"* buyurdu.

★ Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiştir.[2] Ravileri, güvenilir kimselerdir.

١٣٧٤٩ - وَعَنْ أَبِي بُرَيْدَةَ رَفَعَهُ قَالَ : لَوْ أَنَّ بُكَاءَ دَاوُدَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبُكَاءَ جَمِيعِ أَهْلِ الأَرْضِ يُعْدِلُ بِبُكَاءِ آدَمَ مَا عَدَلَهُ

رواه الطبراني في لأوسط ورجاله ثقات

13749. Bureyde'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer Dâvud (aleyhisselâm) ve tüm yeryüzündekilerin ağlamaları ile Âdem'in ağlaması karşılaştırılsaydı Âdem'inkine denk gelmezdi"* buyurdu.

★Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[3] Ravileri, güvenilir kimselerdir.

---

1 Ebû Ya'lâ (6580).

2 Bezzâr (2344, merfû olarak; 2345 mevkûf olarak).

3 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsât* (143); İbnü'l-Cevzî, *el-Ilelü'l-Mütenâhiye* (44). İbnü'l-Cevzî raklediyor: "İbn Adiy şöyle der: Bu hadisi, Mis'ar'dan Ahmed b. Beşîr dışında, Ahmed'den de Yahyâ b. Süleyman dışında muttasıl olarak getiren yoktur. Bilmiyorum yanılgı bunların hangisinden kaynaklanmaktadır. Ağır basan zannıma göre bu husus

١٣٧٥٠ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ حَمْدَانَ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى الدَّامِغَانِيُّ ، قَالَ : نا سَلَمَةُ بْنُ الْفَضْلِ ، عَنْ مِيكَالَ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ ، قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَرَأَيْتَ آدَمَ ، أَنَبِيٌّ كَانَ ؟ قَالَ : " نَعَمْ ، كَانَ نَبِيًّا رَسُولًا ، كَلَّمَهُ اللَّهُ قُبُلًا ، قَالَ لَهُ : ﴿يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾ " .

رواه الطبراني في الأوسط وأحمد بنحوه في حديث طويل وفيه المسعودي وقد اختلط

13750. Ebû Zer dedi ki: "Yâ Resûlallah! Âdem bir peygamber miydi?" diye sordum: *"Evet, o peygamber ve resûl idi. Daha önce Allah onunla konuşup şöyle demişti:* **«Ey Âdem, sen ve eşin cennete yerleşin»** (Bakara Sur. 35)" buyurdu.

★ Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ahmed de benzer şekilde uzunca bir hadiste rivayet etmiştir. Senedinde el-Mes'udî vardır ki âhir ömründe ezberi bozulmuştur.

١٣٧٥١ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَائِلَةَ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخَ ، ثنا نَافِعٌ أَبُو هُرْمُزٍ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا أُخْبِرُكُمْ بِأَفْضَلِ الْمَلائِكَةِ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، وَأَفْضَلُ النَّبِيِّينَ آدَمُ ، وَأَفْضَلُ الأَيَّامِ يَوْمُ الْجُمُعَةِ ، وَأَفْضَلُ الشُّهُورِ شَهْرُ رَمَضَانَ ، وَأَفْضَلُ اللَّيَالِي لَيْلَةُ الْقَدْرِ ، وَأَفْضَلُ النِّسَاءِ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ " رواه الطبراني وفيه نافع بن هرمز وهو متروك

13751. İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Size meleklerin en üstününü bildireyim mi? O, Cibrîl'dir. Peygamberlerin en üstünü Âdem'dir. Günlerin en üstünü Cuma günüdür. Ayların en üstünü Ramazan ayıdır. Gecelerin en üstünü Kadir gecesidir. Kadınların en üstünü İmran kızı Meryem'dir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Nâfi' b. Hürmüz vardır ki metrûk bir ravidir.

١٣٧٥٢ - وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ قَتَادَةَ السُّلَمِيِّ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ قال : فذكر الحديث رواه الطبراني وإسناده حسن

Ahmed'den kaynaklanmaktadır." Taberânî de demiştir ki: "Ahmed b. Beşîr dışında bu hadisi Mis'ar'dan rivayet eden yoktur. Yahyâ b. Süleyman da rivayette tek kalmıştır." Ahmed b. Beşîr: Ebû Zür'a el-Hemedânî'dir, dürüst bir ravidir. Buhârî, *Sahîh*'inde ona ait hadis tahric etmiştir. O, el-Bağdadî olan değildir. el-Bağdadî olan, *metrûk* biridir. Süleyman b. Büreyde, babasından hadis işitmemiştir. Bu hadis Ahmed'in *Zühd* kitabında (47) mevkûf olarak rivayet edilmiştir.

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (11361, muhtasar olarak).

13752. Abdurrahman b. Katâde es-Sülemî dedi ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah Âdem'i yarattı..."* dediğini işittim. (Ravi hadisin devamını anlatmıştır.)

★Taberânî rivayet etmiştir. İsnadı hasendir.

١٣٧٥٣ - وَعَنْ أَبِي بُرْزَةَ قَالَ : إِنَّ آدَمَ لَمَّا طُوطِي عَنْ كَلاَمِ المَلاَئِكَةِ وَكَانَ يَسْتَأْنِسُ لِكَلاَمِهِمْ بَكَى عَلَى الجَنَّةِ مِائَةِ سَنَة فَقَالَ اللهُ تَعَالَى : يَا آدَمُ مَا يُحْزِنُكَ ؟ قَالَ : كَيْفَ لاَ أَحْزَنُ وَقَدْ أَهْبَطْتَنِي مِنَ الجَنَّةِ وَلاَ أَدْرِي أَعُودُ إِلَيْهَا أَمْ لاَ ؟ فَقَالَ اللهُ : يَا آدَمُ قُلْ : اَللَّهُمَّ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيْكَ لَكَ سُبْحَانَكَ اَللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ رَبِّ إِنِّي عَمِلْتُ سُوءاً وَظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي إِنَّكَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِيْنَ . وَالثَّانِيَةُ : اَللَّهُمَّ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيْكَ لَكَ سُبْحَانَكَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي إِنَّكَ أَنْتِ أَرْحَمُ الرَّاحِمِيْنِ . وَالثَّالِثَةُ : اَللَّهُمَّ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ لاَ شَرِيْكَ لَكَ رَبِّ عَمِلْتُ سَوءاً وَظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ اَلرَّحِيْمُ . فَهَذِهِ الْكَلِمَاتُ الَّتِي أَنْزَلَ اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ : ﴿فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ﴾ قَالَ : وَهِيَ لِوَلَدِهِ مِنْ بَعْدِهِ . وَقَالَ آدَمُ لاِبْنٍ لَهُ يُقَالُ لَهُ : هِبَةُ اللهِ وَيُسَمِّيْهِ أَهْلَ التَّوْرَاةِ وَأَهْلَ الإِنْجِيْلِ شِيْثُ - : تَعَبَد لِرَبِكَ وَسَلْهُ : يَرُدَنِي إِلى الجَنَّة أَمْ لاَ ؟ فَتَعَبَد وَسَأَل فَأَوْحَى اللهُ إِلَيْهِ : إِنِّي أَرُدُّهُ إِلى الجَنَّةِ . قَالَ : أَيَّ رَبِّ إِنِّي لَمْ آمن أَبِي أَحْسَبُ أَنَّ أَبِي سَيَسأَلُنِي العَلاَمَةَ . فَأَلْقَى اللهُ إِلَيه سِوَاراً مِنْ أَسْوِرَةِ الجَنَّةِ فَلَما أَتَاهُ قَالَ : مَا وَرَاءكَ ؟ قَالَ : أَبْشِر قَدْ أَخْبَرَنِي أَنَّهُ رَادُكَ إِلَى الجَنَّة . قَالَ : فَمَا سَأَلْته العَلاَمَةَ ؟ فَأَخْرَج السِّوَار فَعَرَفَهُ فَخَرَ سَاجدًا فَبَكَى حَتَّى سَالَ مِنْ عَيْنَيه نَهرٍ مِنْ دُمُوعٍ وَآثَارُهُ تُعْرَفُ بِالهِنْدِ وَذَكَر أَنْ كَنْزَ الذَّهَب بِالهِندِ مَمَّا يَنْبُتُ مِنْ ذَلِك السِّوَارِ ثُمَّ قَالَ : اسْتَطْعِم لِي رَبَّكَ مَنْ ثَمَرِ الجَنَّة . فَلَمَّا خَرَجَ مِنْ عِنْدِه مَاتَ آدم فَجَاء جِبْرِيْلُ عَلَيْهِ السَّلاَم فَقَالَ : إِلَى أَيْنَ ؟ فَقَالَ : إِنَّ أَبِي أَرْسَلَنِي أَنْ أَطْلُب إِلى رَبِّي أَنْ يُطْعِمَهُ مِنْ ثَمَرِ الجَنَّةِ . قَالَ : فَإِنَّ رَبَّهُ قَضَى أَنْ لاَ يَأْكُل مِنْهَا شَيْئًا حَتَّى يُعَادَ إِلَيْهَا وَإِنَّه قَدْ مَاتَ فَارجَعَ فَوارَهُ . فَأَخَذَ جِبْرِيْل عَلَيْهِ السَّلاَمَ فَغَسَلَهُ وَكَفَّنَهُ وَحَنَّطَهُ وَصَلَّى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ جِبْرِيْل : هَكَذَا فَاصْنَعُوا بِمَوْتَاكُم

رواه الطبراني وفيه سوار بن مصعب وهو متروك

13753. Ebû Berze anlatıyor: Hz. Âdem meleklerin konuşmalarından alıkonulunca -ki onların konuşmalarına alışıktı- cennetin kapısında yüz sene ağladı. Bunun üzerine Yüce Allah: "Ey Âdem, seni üzen nedir?" diye sordu. O da: "Nasıl üzülmeyeyim! Beni cennetten indirdin, oraya

dönüp dönemeyeceğimi de bilmiyorum" dedi. Yüce Allah da buyurdu ki: "Ey Âdem, şöyle dua et: «Ey Allahım! Senden başka ilah yoktur, sen teksin, senin ortağın yoktur. Allahım! Seni tesbih eder, sana hamd ederim. Ben kötülük işledim ve kendime zulmettim. Beni bağışla. Çünkü sen, merhametlilerin en merhametlisisin.»"

İkinci dua şöyledir: "Allahım! Senden başka ilah yoktur, sen teksin, senin ortağın yoktur. Seni tesbih ederim. Şüphesiz ben kendime zulmettim, beni bağışla. Çünkü sen, merhametlilerin en merhametlisisin."

Üçüncü dua şöyledir: "Allahım! Senden başka ilah yoktur. Seni tesbih eder ve sana hamd ederim. Senin ortağın yoktur. Rabbim, ben kötülük işledim ve kendime zulmettim. Beni bağışla. Çünkü sen tövbeleri çok kabul eden ve rahmeti çok olansın."

İşte Allah'ın Muhammed'e (sallallahu aleyhi vesellem) indirdiği bu sözlerden şu âyette bahsedilir: **"Bu durum devam ederken Âdem, Rabbinden bir takım ilhamlar aldı ve derhal tövbe etti. Çünkü Allah tövbeleri kabul eden ve merhameti bol olandır."** (Bakara Sur. 37) -Ravi dedi ki: Bu dualar kendinden sonraki nesli içindir.- Âdem, Hibetullah adındaki oğluna -ki Tevrat ehli ile İncil ehli ona Şît derler-: "Rabbine ibadet et ve ona sor bakalım; beni cennete döndürecek mi, döndürmeyecek mi?" dedi. Oğlu da ibadet edip sordu, Allah ona şöyle ilham etti: "Doğrusu ben onu cennete döndüreceğim." O da dedi ki: "Ey Rabbim! Ben babamı inandıramam, zannedersem o benden bir alamet isteyecek." Bunun üzerine Allah ona cennet bileziklerinden bir bilezik attı. Babasının yanına gelince babası: "Ne var ne yok?" diye sordu. O da: "Müjde! Seni cennete döndüreceğini bana haber verdi" dedi. Âdem: "Alamet olarak ondan ne istedin?" diye sordu. O da bileziği çıkardı. Âdem onu tanıyıp secdeye kapandı ve öyle ağladı ki gözyaşlarından bir nehir oluştu ve aktı. Bunun izleri Hindistan'da bilinmektedir. Yine söylendiğine göre Hindistan'daki altın hazinesi bu bilezikten meydana gelmiştir. Sonra Âdem şöyle dedi: "Rabbinden bana Cennet meyvelerinden yiyecek vermesini iste." Nihayet oğlu onun yanından ayrılıp dışarı çıkınca Âdem öldü. Bu sırada Cibril (aleyhisselâm) geldi ve oğluna "Nereye?" diye sordu. O da: "Babam, Rabbimden kendisine cennet meyvelerinden yedirmesini istemek üzere beni gönderdi" dedi. Cibrîl ise: "Muhakkak ki onun Rabbi, oraya dönünceye kadar ondan hiç bir şey yiyemeyeceğine hükmetti. Şüphesiz ki o öldü. Dön de onu göm!" dedi. Cibril (aleyhisselâm) onu alıp yıkadı, kefenledi, koku sürdü ve cenaze namazını kıldı. Sonra Cibril: "İşte sizler de ölülerinize böyle yapın!" dedi.

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde Sevvâr b. Mus'ab vardır ki metrûk bir ravidir.

١٣٧٥٤ - و أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ آدَمَ غَسَلَتْهُ المَلائِكَةُ بِماءٍ وَسِدْرٍ وَكَفَّنُوهُ وَأَلْحَدُوا لَهُ وَدَفَنُوهُ وَقَالُوا : هَذِهِ سُنَّتُكُم يَا بَنِي آدَمَ فِي مَوْتَاكُم

13754. Ubey b. Ka'b dedi ki: Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Âdem (aleyhisselam) öldüğünde melekler onu su ve sidir (bir nevi köpüren ot) ile yıkadılar. Onu kefenlediler, lahit yapıp onu gömdüler ve «İşte ey Âdemoğulları! Ölülerinize uygulayacağınız âdetiniz bu olacaktır» dediler"* buyurdu.

١٣٧٥٥ - وفي رواية : " لما توفي آدم غسلته الملائكة بالماء وترا وألحدت له وقالت : هذه سنة آدم وولده "

رواه كله الطبراني في الأوسط بإسنادين في أحدهما الحسين بن أبي السري وثقه ابن حبان وضعفه الجمهور وكذلك روح بن أسلم في السند الآخر وثقه ابن حبان وضعفه الجمهور

13755. Bir rivayet ise şöyledir: *"Âdem vefat ettiğinde melekler onu bir defa su ile yıkadılar, ona lahit yapıp şöyle dediler: Bu, Âdem'in ve çocuklarının sünneti (âdeti) olacaktır."*

★ Bunların hepsini *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta iki isnâdla Taberânî rivayet etmiştir. Bunların birinde Hüseyn b. Ebi's-Seriy vardır ki İbn Hibbân onu güvenilir addetmiş, çoğunluk ise zayıf görmüştür. Diğer seneddeki Ravh b. Eslem'i de aynı şekilde İbn Hibbân güvenilir, çoğunluk ise zayıf görmüştür.

١٣٧٥٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ حُمَيْدٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عُتَيٍّ قَالَ رَأَيْتُ شَيْخاً بِالْمَدِينَةِ يَتَكَلَّمُ فَسَأَلْتُ عَنْهُ فَقَالُوا هَذَا أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ فَقَالَ إِنَّ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا حَضَرَهُ الْمَوْتُ قَالَ لِبَنِيهِ أَيْ بَنِيَّ إِنِّي أَشْتَهِي مِنْ ثِمَارِ الْجَنَّةِ. فَذَهَبُوا يَطْلُبُونَ لَهُ فَاسْتَقْبَلَتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ وَمَعَهُمْ أَكْفَانُهُ وَحَنُوطُهُ وَمَعَهُمُ الْفُئُوسُ وَالْمَسَاحِي وَالْمَكَاتِلُ فَقَالُوا لَهُمْ يَا بَنِي آدَمَ مَا تُرِيدُونَ وَمَا تَطْلُبُونَ أَوْ مَا تُرِيدُونَ وَأَيْنَ تَذْهَبُونَ قَالُوا أَبُونَا مَرِيضٌ فَاشْتَهَى مِنْ ثِمَارِ الْجَنَّةِ. قَالُوا لَهُمُ ارْجِعُوا فَقَدْ قُضِيَ قَضَاءُ أَبِيكُمْ. فَجَاءُوا فَلَمَّا رَأَتْهُمْ حَوَّاءُ عَرَفَتْهُمْ فَلَاذَتْ بِآدَمَ فَقَالَ إِلَيْكِ إِلَيْكِ عَنِّي فَإِنِّي إِنَّمَا أُوتِيتُ مِنْ قِبَلِكِ خَلِّي بَيْنِي وَبَيْنَ مَلَائِكَةِ رَبِّي تَبَارَكَ وَتَعَالَى. فَقَبَضُوهُ وَغَسَّلُوهُ وَكَفَّنُوهُ وَحَنَّطُوهُ وَحَفَرُوا لَهُ وَأَلْحَدُوا لَهُ وَصَلَّوْا عَلَيْهِ ثُمَّ دَخَلُوا قَبْرَهُ فَوَضَعُوهُ فِي قَبْرِهِ وَوَضَعُوا عَلَيْهِ اللَّبِنَ ثُمَّ خَرَجُوا مِنَ الْقَبْرِ ثُمَّ حَثَوْا عَلَيْهِ التُّرَابَ ثُمَّ قَالُوا يَا بَنِي آدَمَ هَذِهِ سُنَّتُكُمْ .

رواه عبد الله بن أحمد ورجاله رجال الصحيح غير عتي بن ضمرة وهو ثقة

13756. Utey anlatıyor: Medine'de bir ihtiyar gördüm, konuşuyordu. Kim olduğunu sordum. Onun Ubey b. Ka'b olduğunu söylediler. Şunları anlatıyordu: Hz. Âdem'in ölüm anı geldiğinde oğullarına: "Oğullarım! Cennet meyvelerini arzuluyorum" dedi. Oğulları da Cennet meyvesi aramaya koyuldular. Yolda meleklerle karşılaştılar. Ellerinde kefen, koku, kazma, kürek ve zembil bulunan melekler onlara: "Ey Âdemoğulları! Ne istiyorsunuz ve nereye gidiyorsunuz?" diye sordular. Oğulları: "Babamız hastadır. Cennet meyvelerini arzuluyor" dediler. Melekler de: "Geri dönün, babanız vefat etti" dediler. Melekler geldiler. Havva onları görünce tanıdı ve Âdem'e sarıldı. Âdem: "Beni bırak. Bana senden önce ruh verildi. Benimle Aziz ve Celil olan Rabbimin melekleri arasından çık" dedi. Sonunda melekler Âdem'in ruhunu teslim aldılar. Yıkayıp kefenlediler ve koku sürdüler. Mezarını kazıp hazırladılar. Cenaze namazını kılıp kabrine girdiler ve onu mezarına koydular. Üzerine kerpiç yerleştirdiler. Sonra kabirden çıkarak üzerine toprak saçtılar. Sonra dediler ki: "Ey Âdemoğulları! Ölüleriniz için uygulayacağınız âdetiniz işte bu olsun."

★ Bunu Abdullah b. Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ricali, Utey b. Damra hariç -ki o da güvenilirdir-, *Sahîh* ricalidir.

(بَابُ فِي ذِكْرِ إِدْرِيسَ عليه السلام)

İdris Aleyhisselâm Bahsi

١٣٧٥٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَاشِدٍ ، نَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَالِدٍ الْمِصِّيصِيُّ ، نَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ أَبِي غَسَّانَ مُحَمَّدِ بْنِ مُطَرِّفٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ إِدْرِيسَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ صَدِيقًا لِمَلَكِ الْمَوْتِ ، فَسَأَلَهُ أَنْ يُرِيَهُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ ، فَصَعِدَ بِإِدْرِيسَ فَأَرَاهُ النَّارَ فَفَزِعَ مِنْهَا ، وَكَادَ يُغْشَى عَلَيْهِ ، فَالْتَفَّ عَلَيْهِ مَلَكُ الْمَوْتِ بِجَنَاحِهِ ، فَقَالَ مَلَكُ الْمَوْتِ : أَلَيْسَ قَدْ رَأَيْتَهَا ؟ فَقَالَ : بَلَى ، وَلَمْ أَرَ كَالْيَوْمِ قَطُّ ، ثُمَّ انْطَلَقَ بِهِ حَتَّى أَرَاهُ الْجَنَّةَ فَدَخَلَهَا ، فَقَالَ لَهُ مَلَكُ الْمَوْتِ : أَلَيْسَ قَدْ رَأَيْتَهَا ؟ قَالَ : بَلَى ، هَذِهِ وَاللَّهِ الْجَنَّةُ ، فَقَالَ لَهُ مَلَكُ الْمَوْتِ : فَانْطَلِقْ قَدْ رَأَيْتَهَا ، قَالَ : إِلَى أَيْنَ ؟ قَالَ مَلَكُ الْمَوْتِ : حَيْثُ كُنْتَ ، قَالَ إِدْرِيسُ : لا وَاللَّهِ لا أَخْرُجُ مِنْهَا بَعْدَ إِذْ دَخَلْتُهَا ، فَقِيلَ لِمَلَكِ الْمَوْتِ : أَلَيْسَ أَنْتَ أَدْخَلْتَهُ إِيَّاهَا ، وَإِنَّهُ لَيْسَ لأَحَدٍ دَخَلَهَا أَنْ يَخْرُجَ مِنْهَا "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه إبراهيم بن عبد الله بن خالد المصيصي وهو متروك

[1] Abdullah (b. Ahmed b. Hanbel) (5/136) rivayet etmiştir.

13757. Ümmü Seleme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şunu anlatmıştır: *"İdris (aleyhisselâm) ölüm meleğinin arkadaşı idi. Bir defasında ondan kendisine cenneti ve cehennemi göstermesini istedi. O da İdris'i alıp yukarıya çıkardı ve ona cehennemi gösterdi. İdris ondan öyle korktu ki neredeyse bayılacaktı. Ölüm meleği hemen onu kanatlarıyla sarmaladı ve: «Onu gördün değil mi?» dedi. O da: «Evet, bugün gibisini asla görmedim» dedi. Sonra onu alıp cenneti gösterdi. O da cennetin içine girdi. Ölüm meleği dedi ki: «Çık artık, onu gördün.» İdris ise: «Nereye çıkayım?» dedi. Ölüm meleği: «Daha önce bulunduğun yere» dedi. İdris ise: «Hayır, vallahi buraya girdikten sonra çıkmam» dedi. Bunun üzerine ölüm meleğine şöyle denildi: «Onu oraya sokan sen değil misin? Şu bir gerçektir ki oraya giren kimsenin çıkışı olmaz»"*

★ Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde İbrâhîm b. Abdillah b. Hâlid el-Masîsî vardır ki metrûk bir ravidir.

(بَابُ فِي ذِكْرِ نُوحٍ ﷺ)

Nuh Aleyhisselâm Bahsi

١٣٧٥٨ - عَنْ عَائِشَةَ زَوْجُ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : لَوْ رَحِمَ اللهُ مِنْ قَوْمِ نُوحٍ أَحَداً لَرَحِمَ أُمُّ الصَّبِي قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كَانَ نُوحٌ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ مَكَثَ فِي قَوْمِهِ أَلْفَ سَنَةٍ إِلاَّ خَمْسِنَ عَاماً يَدْعُوهُمْ حَتَّى كَانَ آخِرُ زَمَانِهِ وَغَرَسَ شَجَرَةً فَعَظُمَتْ وَذَهَبَتْ كُلَّ مَذْهَبٍ ثُمَّ قَطَفَهَا وَجَعَلَ يَعْمَلُهَا سَفِيْنَةً وَيَمُرُّونَ عَلَيْهِ يَسْأَلُونَهُ فَيَقُولُ : أَعْمَلُهَا سَفِيْنَةً . فَيَسْخَرُونَ مِنْهُ وَيَقُولُونَ : يَعْمَلُ سَفِيْنَةً فِي الْبَرِّ وَكَيْفَ تَجْرِي ؟ قَالَ : سَوْفَ تَعْلَمُونَ . فَلَمَّا فَرِغَ مِنْهَا وَفَارَ التَّنُّورُ وَكَثُرَ المَاءُ فِي السِّكَكِ خَشِيَتْ أُمُّ الصَّبِي عَلَيْهِ وَكَانَتْ تُحِبُّهُ حُبًّا شَدِيْداً فَخَرَجَتْ إِلَى الجَبَلِ حَتَّى بَلَغَتْ ثُلُثَهُ فَلَمَّا بَلَغَهَا المَاءُ خَرَجَتْ حَتَّى بَلَغَتْ ثُلُثَيْ الجَبَلَ فَلَمَّا بَلَغَهَا المَاءُ خَرَجَتْ بِهِ حَتَّى اسْتَوَتْ بِهِ عَلَى الجَبَلِ فَلَمَّا بَلَغَ المَاءُ فِيْهَا رَفَعَتْهُ بِيَدَيْهَا حَتَّى ذَهَبَ بِهِمَا المَاءُ فَلَوْ رَحِمَ اللهُ مِنْهُمْ أَحَداً رَحِمَ الصَّبِيَّ

رواه الطبراني في الأوسط وفيه موسى بن يعقوب الزمعي وثقه ابن معين وغيره وضعفه ابن المديني وبقية رجاله ثقات

13758. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Allah Resulü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer Allah, Nuh'un kavminden birine acısaydı, çocuğunu kurtarmaya çalışan anneye acırdı"* buyurdu.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu meseleyi şöyle anlattı: *"Nuh, kavmi arasında dokuz yüz elli yıl yaşamıştır. Bu müddet zarfında onları hep imana*

davet etmiştir. Nihayet son zamanlarında, bir ağaç dikmiş, ağaç büyümüş her yöne gitmişti. Sonra gidip o ağacı kesti, ondan gemi yapmaya başladı. Kavmi yanından geçip sorduklarında o: «Gemi yapıyorum» diyordu. Onlar da: «Gemi mi yapıyorsun? Karada bu gemi nasıl gidecek?» diyerek onunla alay ediyorlardı. Bunun üzerine o: «İlerde görüp anlayacaksınız» dedi. Gemi yapımını bitirip yağmurlar gökten boşanıp her taraf su altında kalınca bir anne, çok sevdiği çocuğuna bir şey olacağından korktu, dağlara tırmanmaya başladı. Dağın üçte birine varınca, su gelip ona ulaştı. Bu defa dağın üçte ikisine tırmandı, su gelip oraya da ulaştı. Derken dağın tepesine çıkıp durdu. Su gelip kadının boynuna ulaşınca, çocuğu elleri ile yukarıya kaldırdı. Nihayet su anneyi çocuğu ile beraber alıp içine gömdü. İşte Allah, Nuh kavminden bir kimseye merhamet etmiş olsaydı, o çocuğun annesine merhamet ederdi."

★ Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde Mûsa b. Ya'kûb ez-Zem'î vardır ki İbn Maîn ve başkaları onu güvenilir addederken İbnü'l-Medînî zayıf görmüştür. Kalan ravileri, güvenilir kimselerdir.

(بَابُ فِي ذِكْرِ إِبْرَاهِيْمُ الْخَلِيْلِ وَبَنِيْهِ عليه السلام)

Halil İbrâhîm ve Oğullarının Bahsi

-Allah'ın Salât ve Selamı Bizim Peygamberimiz'e ve Onların Üzerine Olsun-

١٣٧٥٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُرَيْجٌ وَيُونُسُ قَالاَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ يَعْنِي ابْنَ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي عَاصِمٍ الْغَنَوِيُّ عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ قَالَ قُلْتُ لاِبْنِ عَبَّاسٍ يَزْعُمُ قَوْمُكَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَمَلَ بِالْبَيْتِ وَأَنَّ ذَلِكَ سُنَّةٌ. فَقَالَ صَدَقُوا وَكَذَبُوا. قُلْتُ وَمَا صَدَقُوا وَكَذَبُوا قَالَ صَدَقُوا رَمَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْبَيْتِ وَكَذَبُوا لَيْسَ بِسُنَّةٍ إِنَّ قُرَيْشاً قَالَتْ زَمَنَ الْحُدَيْبِيَةِ دَعُوا مُحَمَّداً وَأَصْحَابَهُ حَتَّى يَمُوتُوا مَوْتَ النَّغَفِ. فَلَمَّا صَالَحُوهُ عَلَى أَنْ يَقْدَمُوا مِنَ الْعَامِ الْمُقْبِلِ وَيُقِيمُوا بِمَكَّةَ ثَلاَثَةَ أَيَّامٍ فَقَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمُشْرِكُونَ مِنْ قِبَلِ قُعَيْقِعَانَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ لأَصْحَابِهِ ارْمُلُوا بِالْبَيْتِ ثَلاَثاً . وَلَيْسَ بِسُنَّةٍ. قُلْتُ وَيَزْعُمُ قَوْمُكَ أَنَّهُ طَافَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ عَلَى بَعِيرٍ وَأَنَّ ذَلِكَ سُنَّةٌ. فَقَالَ صَدَقُوا وَكَذَبُوا. فَقُلْتُ وَمَا صَدَقُوا وَكَذَبُوا فَقَالَ صَدَقُوا قَدْ طَافَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ عَلَى بَعِيرٍ وَكَذَبُوا لَيْسَتْ بِسُنَّةٍ كَانَ النَّاسُ لاَ يُدْفَعُونَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلاَ يُصْرَفُونَ عَنْهُ فَطَافَ عَلَى بَعِيرٍ لِيَسْمَعُوا كَلاَمَهُ وَلاَ تَنَالُهُ أَيْدِيهِمْ . قُلْتُ وَيَزْعُمُ قَوْمُكَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَأَنَّ ذَلِكَ سُنَّةٌ.قَالَ صَدَقُوا إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَمَّا أُمِرَ بِالْمَنَاسِكِ عَرَضَ لَهُ الشَّيْطَانُ عِنْدَ الْمَسْعَى فَسَابَقَهُ فَسَبَقَهُ إِبْرَاهِيمُ ثُمَّ ذَهَبَ بِهِ جِبْرِيلُ إِلَى جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ فَعَرَضَ لَهُ شَيْطَانٌ قَالَ يُونُسُ الشَّيْطَانُ فَرَمَاهُ

بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ حَتَّى ذَهَبَ ثُمَّ عَرَضَ لَهُ عِنْدَ الْجَمْرَةِ الْوُسْطَى فَرَمَاهُ بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ قَالَ قَدْ تَلَّهُ لِلْجَبِينِ قَالَ يُونُسُ وَثَمَّ تَلَّهُ لِلْجَبِينِ وَعَلَى إِسْمَاعِيلَ قَمِيصٌ أَبْيَضُ وَقَالَ يَا أَبَتِ إِنَّهُ لَيْسَ لِي ثَوْبٌ تُكَفِّنُنِي فِيهِ غَيْرُهُ فَاخْلَعْهُ حَتَّى تُكَفِّنَنِي فِيهِ فَعَالَجَهُ لِيَخْلَعَهُ فَنُودِيَ مِنْ خَلْفِهِ (أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا) فَالْتَفَتَ إِبْرَاهِيمُ فَإِذَا هُوَ بِكَبْشٍ أَبْيَضَ أَقْرَنَ أَعْيَنَ "

قلت : فذكر الحديث وقد تقدم في الحج

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير أبي عاصم الغنوي وهو ثقة

وقد تقدم له طريق رواها أحمد والطبراني وفيها أن الذبيح إسحاق وفيها عطاء بن السائب وقد اختلط

13759. Ebû't-Tufeyl anlatıyor: İbn Abbâs'a dedim ki: "Kavmin Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) Safa ile Merve arasında sa'y ettiğini ve bunun bir sünnet olduğunu iddia ediyor (ne dersin?)" O da şu cevabı verdi: "Doğru söylemişler. İbrâhîm'e (aleyhisselâm) hac ibadetleri emredilince, Şeytan sa'y yerinde önüne çıktı ve ona mâni olmak istedi. Onunla yarıştı ve nihayet İbrâhîm koşup onu geçti. Sonra Cibril onu alıp Cemretü'l-Akabe'ye götürdü. Şeytan yine orada önüne çıktı -ravi Süreyc "Bir şeytan" ifadesini kullanmıştır-. Bunun üzerine ona gidinceye kadar yedi taş attı. Devam etti, sonra Cemretü'l-Vustâ'nın yanında yine önüne çıktı. Bu sefer de ona yedi taş attı." -Yûnus'un rivayetinde dedi ki:- Derken İsmâîl'i alıp yanı üzerine yatırdı. İsmâîl'in sırtında beyaz bir gömlek vardı. İsmâîl dedi ki: «Babacığım bundan başka bana kefen olacak bir gömleğim yoktur. Bunu sırtımdan çıkar ki onu bana kefen olarak sarasın.» Tam gömleğini çıkarmaya hazırlanırken arkasından bir ses: «Ey İbrahîm! Rüyanı doğruladın (rüyana sadık kaldın!)» dedi. İbrâhîm arkasına baktı ki ne görsün: Beyaz, boynuzlu ve iri gözlü bir koç!"

★Ben derim ki: Bu hadisin devamı vardır. Hac bahsinde geçmişti.

Bunu Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ebû Âsım el-Ganevî hariç -ki o da güvenilirdir- ricali, *Sahîh* ricalidir.

Ahmed ve Taberânî'nin verdiği bir rivayette bunun bir tariki geçmişti. Orada kurban edilen "İshâk" olarak anılmıştı. Onun senedinde Atâ b. es-Sâib vardır ki âhir ömründe ezberi bozulmuş biridir.

١٣٧٦٠ - وَعَنْ عَبْدِ اللهِ - يَعْنِي ابْنِ مَسْعُودٍ - قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ :

إِنَّ اللهَ اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلاً

رواه الطبراني وفيه يحيى الحماني وهو ضعيف

---

1 Ahmed (2707, uzun metinle, başından ve sonundan irad etmiştir) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (10628).

13760. Abdullah b. Mes'ûd dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Muhakkak ki Allah, İbrâhîm'i dost edindi"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Yahyâ el-Hımmânî vardır ki zayıf bir ravidir.

١٣٧٦١ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ جَعْفَرٍ السَّمُرِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ، عَنْ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سَمُرَةَ ، قَالَ : كَانَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِنَّ الأَنْبِيَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كُلُّ اثْنَيْنِ مِنْهُمْ خَلِيلانِ دُونَ سَائِرِهِمْ ،قَالَ : فَخَلِيلِي مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ خَلِيلُ اللَّهِ إِبْرَاهِيمُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

13761. Semure dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize şöyle derdi: *"Muhakkak ki kıyamet günü peygamberlerden her ikisi birbirinin dostudur; onların dışındakiler değil."* Yine buyurdu ki: *"O gün onlardan dostum ise Allah'ın dostu (Halîlullah) İbrâhîm'dir (aleyhisselâm)."*

★ Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

١٣٧٦٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبٍ ، نَا يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ الدَّشْتَكِيُّ ، نَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي فُدَيْكٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي عَلِيٍّ اللَّهَبِيِّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لَمَّا عُرِجَ بِإِبْرَاهِيمَ رَأَى رَجُلا يَفْجُرُ بِامْرَأَةٍ فَدَعَا عَلَيْهِ ، فَأُهْلِكَ ، ثُمَّ رَأَى عَبْدًا عَلَى مَعْصِيَةٍ فَدَعَا عَلَيْهِ ، فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ : يَا إِبْرَاهِيمُ ، إِنَّهُ مَنْ عَبَدَنِي فَإِنَّ قَصْرَهُ مِنِّي خِصَالٌ ثَلاثٌ : إِمَّا أَنْ يَتُوبَ فَأَتُوبَ عَلَيْهِ ، وَإِمَّا أَنْ يَسْتَغْفِرَنِي فَأَغْفِرَ لَهُ ، وَإِمَّا أَنْ يَخْرُجَ مِنْ صُلْبِهِ مَنْ يَعْبُدُنِي . يَا إِبْرَاهِيمُ ، أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ مِنْ أَسْمَائِي أَنِّي أَنَا الصَّبُورُ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه علي بن أبي علي اللهبي وهو متروك

13762. Câbir, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem): *"İbrâhîm (aleyhisselâm) miraca çıkarıldığında bir kadınla kötü iş yapan bir adam gördü ve ona beddua etti; adam helâk oldu. Sonra bir günah üzerinde başka birini gördü ve ona da beddua etti. Bunun üzerine Allah ona şöyle vahyetti: «Şüphesiz o benim kulumdur ve onun gidişatı bana göre üç haslettir: Ya tövbe eder, tövbesini kabul ederim; ya benden bağışlanma diler, onu bağışlarım; ya da onun sulbünden bana kulluk edecek kimseler çıkar. Ey İbrâhîm! Benim isimlerimden birinin es-Sabûr (çok sabırlı) olduğunu bilmez misin?»"* buyurduğunu nakletti.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (10256 uzun metinle).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (7052).

★Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde Ali b. Ebî Ali el-Lehebî vardır ki metrûk bir ravidir.

١٣٧٦٣ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، نا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ ، أَنَا النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ ، نا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " إِنَّ فِي الْجَنَّةِ قَصْرًا مِنْ دُرَّةٍ ، لا صَدْعَ فِيهَا وَلا وَهَنَ ، أَعَدَّهَا اللَّهُ لِخَلِيلِهِ إِبْرَاهِيمَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُزُلا "

رواه الطبراني في الأوسط والبزار بنحوه ورجالهما رجال الصحيح

13763. Ebû Hureyre, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şüphesiz cennette inciden yapılmış öyle bir saray vardır ki, onda ne bir çatlak, ne de zayıflık vardır. Allah onu dostu İbrâhîm'e (aleyhisselâm) ikram olarak hazırlamıştır"* buyurduğunu bildirmiştir.

★ Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta Taberânî ve –yakın metinle- Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Her ikisinin ricali de *Sahîh* ricâlidir.

١٣٧٦٤ - حَدَّثَنَا مِقْدَامٌ ، نا أَسَدٌ ، نا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " أُرِيتُ الأَنْبِيَاءَ ، فَأَنَا شَبِيهُ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلامُ "

رواه الطبراني في الأوسط عن شيخه مقدام بن داود وهو ضعيف

13764. Câbir'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Peygamberler bana gösterildi; ben İbrâhîm'e (aleyhisselâm) benziyorum"* buyurdu.

★ Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta zayıf bir ravi olan şeyhi Mikdâm b. Dâvud'dan Taberânî rivayet etmiştir.[2]

١٣٧٦٥ - وَعَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " أَوَّلُ مَنْ يُكْسَى مِنَ الخَلائِقِ إِبْرَاهِيمُ يَعْنِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ "

رواه البزار وفيه ليث بن أبي سليم وهو مدلس

13765. Hz. Âişe, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) -Kıyamet gününü kastederek- şöyle buyurduğunu haber vermiştir: *"Mahlûkat içinde kendisine ilk (elbise) giydirilecek olan, Hz. İbrâhîm'dir."*

★Bezzâr rivayet etmiştir.[3] Senedinde Leys b. Ebî Süleym vardır ki zayıf bir ravidir.

---

[1] Bezzâr (2346 ve 2347). Ayrıca demiştir ki: "Bu hadisi merfû olarak sadece Yezîd b. Hârun ile Nadr b. Şümeyl'in rivayet ettiğini biliyoruz. Bu ikisinin dışındakiler bunu mevkûf olarak rivayet eder."

[2] Ebû Ya'lâ (2187). Bu hadis, başka bir metinle Müslim'in *Sahih*'inde de mevcuttur (167).

[3] Bezzâr (2348). Leys, ezberi bozulduğundan dolayı zayıf bir râvidir. Müdellisler arasında ise sayılmamıştır.

١٣٧٦٦ - وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَمَّا أُلْقِيَ إِبْرَاهِيْمُ فِي النَّارِ قَالَ : اَللّٰهُمَّ إِنَّكَ فِي السَّمَاءِ وَاحِدٌ وَأَنَا فِي الأَرْضِ وَاحِدٌ أَعْبُدُكَ

رواه البزار وفيه عاصم بن عمر بن حفص وثقه ابن حبان وقال : يخطئ ويخالف وضعفه الجمهور

13766. Ebû Hureyre dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İbrâhîm ateşe atıldığında «Muhakkak ki Sen gökte birsin, ben de yerde tekim; ben sana ibadet ederim» dedi"* buyurdu.

★ Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Senedinde Âsım b. Ömer b. Hafs vardır ki "Hata eder ve muhalefet eder" dediği halde İbn Hibbân onu güvenilir, çoğunluk ise zayıf görmüştür.

١٣٧٦٧ - حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ ، قَالَ : نَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، قَالَ : نَا أَبُو سَعِيدٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنِ الأَحْنَفِ ، عَنِ الْعَبَّاسِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " قَالَ دَاوُدُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَسْأَلُكَ بِحَقِّ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ ، وَيَعْقُوبَ ، فَقَالَ : أَمَّا إِبْرَاهِيمُ فَأُلْقِيَ فِي النَّارِ فَصَبَرَ مِنْ أَجْلِي وَتِلْكَ بَلِيَّةٌ لَمْ تَنَلْكَ ، وَأَمَّا إِسْحَاقُ فَبَذَلَ نَفْسَهُ لِلذَّبْحِ فَصَبَرَ مِنْ أَجْلِي ، وَتِلْكَ بَلِيَّةٌ لَمْ تَنَلْكَ ، وَأَمَّا يَعْقُوبُ فَغَابَ يُوسُفُ عَنْهُ ، وَتِلْكَ بَلِيَّةٌ لَمْ تَنَلْكَ " .

رواه البزار من رواية أبي سعيد عن علي بن زيد وأبو سعيد لم أعرفه وعلي بن زيد ضعيف وقد وثق

13767. Abbâs, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem): *"Davud* (aleyhisselâm): *«Senden atalarım İbrâhîm, İshâk ve Ya'kûb adına istiyorum» diye dua edince Cenab-ı Allah şöyle buyurdu: «İbrâhîm dersen, o ateşe atıldı ve benim için sabretti. Bu, senin başına gelmeyen bir beladır. İshâk'a gelince kurban edilmek için kendini harcadı ve benim için sabretti. Bu da senin başına gelmeyen bir beladır. Ya'kûb'a gelince Yûsuf'u kaybetti. Bu da senin başına gelmeyen bir beladır»"* dediğini bildirdi.

★ Bunu Ebû Saîd'in Ali b. Zeyd'den rivayeti olarak Bezzâr vermiştir.[2] Ben Ebû Saîd'i tanımıyorum. Ali b. Zeyd ise kimilerince güvenilir görülmekle birlikte zayıf bir ravidir.

---

[1] Bezzâr (2349). Senedinde Ebû Câfer İsa b. Abdillah b. Mâhân vardır ki hafızası kötü ve dürüst biridir. Ebû Hişâm Muhammed b. Yezîd er-Rifâî'nin zayıf olduğu hususunda görüş birliği vardır. Âsım, İbn Ebi'n-Nücûd olandır; İbn Ömer b. Hafs değildir. Bak: *S. ed-Daîfa* (1216).

[2] Bezzâr (2338). Bezzâr demiştir ki: Bildiğim kadarıyla Ebû Saîd Hasan b. Dînâr, Ali b. Zeyd'den yaptığı rivayette tek kalmıştır. Ebû Saîd, hadiste kuvvetli değildir. Hammâd b. Seleme de bu hadisi Ali b. Zeyd -Hasan- Ahnef b. Kays- Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi vesellem) kanalıyla *mürsel* olarak rivayet etmiştir.

١٣٧٦٨ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُصَفَّى ، ثنا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، عَنْ شُعْبَةَ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ سُئِلَ : مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ ؟ قَالَ : " يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ ذَبِيحِ اللَّهِ "

رواه الطبراني وبقية مدلس وأبو عبيدة لم يسمع من أبيه

13768. Abdullah b. Mes'ûd'dan bildiriliyor: Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) "İnsanların en değerlisi kimdir?" diye sorulunca şu cevabı verdi: *"Allah için kurban edilen İshâk'ın oğlu Ya'kûb'un oğlu Yûsuf."*

★ Taberânî rivayet etmiştir.[1] Bakıyye, müdellis bir ravidir. Ebû Ubeyde ise babasından hadis işitmemiştir.

١٣٧٦٩ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ ، ثنا أَبُو الْوَلِيدِ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ ، قَالا : ثنا شُعْبَةُ . ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَيَّانَ الْمَازِنِيُّ ، ثنا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ ، أنا شُعْبَةُ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ ، قَالَ : فَاخَرَ أَسْمَاءُ بْنُ خَارِجَةَ رَجُلا ، فَقَالَ أَنَا ابْنُ الأَشْيَاخِ الْكِرَامِ ، فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ : " ذَاكَ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ ، ذَبِيحُ اللَّهِ ابْنُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلُ اللَّهِ "

رواه الطبراني موقوفا بإسنادين رجال أحدهما ثقات غير أن مشايخ الطبراني لم أعرفهم

13769. Ebu'l-Ahvas bildiriyor: Esmâ b. Hârice, bir adama karşı övünerek dedi ki: "Ben çok değerli zâtların oğluyum." Bunun üzerine Abdullah (b. Mes'ûd): "O, Allah dostu İbrâhîm'in kurban edilen oğlu İshâk'ın oğlu Yûsuf'un oğlu idi" dedi.

★ Taberânî bunu iki isnâdla mevkûf olarak rivayet etmiştir.[2] Bunlardan birinin ricali güvenilir kimselerdir; ancak şu var ki Taberânî'nin şeyhlerini tanımıyorum.

١٣٧٧٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نَصْرٍ الْهَمْدَانِيُّ ، ثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى اللَّخْمِيُّ ، ثَنَا نَافِعٌ السُّلَمِيُّ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَنِ السَّيِّدُ ؟ قَالَ : " ذَاكَ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ " ، قَالُوا : فَمَا فِي أُمَّتِكَ سَيِّدٌ ؟ قَالَ : " بَلَى ، رَجُلٌ أُعْطِيَ مَالا حَلالا ، وَرُزِقَ سَمَاحَةً ، فَأَدْنَى الْفَقِيرَ ، وَقَلَّتْ شِكَايَتُهُ فِي النَّاسِ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه نافع أبو هرمز وهو متروك

---

1 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (10278).

2 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (8916). İbn Kesîr de *Tefsir*'inde (4/17) buna yer verip sahih bulmuştur.

13770. İbn Abbâs dedi ki: "Yâ Resûlallah! Seyyid kimdir?" diye soruldu. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"İbrâhîm'in oğlu İshâk'ın oğlu Ya'kûb'un oğlu Yûsuf"* buyurdu. Yine dediler ki: "Senin ümmetinden seyyid yok mudur?" *"Evet, vardır. Kendisine helal mal verilen ve cömertlik bahşedilen, fakire yakın olan ve insanlar arasında şikâyeti az olan kimsedir"* buyurdu.

★ Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde Nâfi' Ebû Hürmüz vardır ki metrûk bir ravidir.

(بَابُ ذِكْرُ إِسْمَاعِيلَ الذَّبِيحِ عليه السلام)

Allah İçin Kurban Edilen İsmâîl Aleyhisselâm Bahsi

Bundan önceki konunun başında onunla ilgili bahis geçmişti.

(بَابُ ذِكْرُ إِسْحَاقَ عليه السلام)

İshâk Aleyhisselâm Bahsi

١٣٧٧١ - وَحَدَّثَنَا مَعْمَرُ بْنُ سَهْلٍ الأَهْوَازِيُّ ، وَأَخْرَجَهُ إِلَيْنَا مِنْ أَصْلِ كِتَابِهِ ، قَالَ : نا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ : نا مُبَارَكٌ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنِ الأَحْنَفِ ، عَنِ الْعَبَّاسِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الذَّبِيحُ إِسْحَاقُ " رواه البزار وفيه مبارك بن فضالة وقد ضعفه الجمهور

13771. Abbâs -b. Abdilmuttalib- Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kurban edilen İshâk'tır"* buyurduğunu bildirmiştir.

★ Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Senedinde Mübârek b. Fedâle vardır ki çoğunluk onu zayıf görmüştür.

١٣٧٧٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَيْرٍ ، ثَنَا صَفْوَانُ بْنُ صَالِحٍ ، ثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ خَيَّرَنِي بَيْنَ أَنْ يَغْفِرَ لِنِصْفِ أُمَّتِي أَوْ شَفَاعَتِي ، فَاخْتَرْتُ شَفَاعَتِي ، وَرَجَوْتُ أَنْ تَكُونَ أَعَمَّ لأُمَّتِي ، وَلَوْلا الَّذِي سَبَقَنِي إِلَيْهِ الْعَبْدُ الصَّالِحُ لَعَجَّلْتُ دَعْوَتِي ، إِنَّ اللَّهَ لَمَّا فَرَّجَ عَنْ إِسْحَاقَ كَرْبَ الذَّبْحِ ، قِيلَ لَهُ : يَا إِسْحَاقُ ، سَلْ تُعْطَهْ ، قَالَ : أَمَا وَاللَّهِ لأَتَعَجَّلَنَّهَا قَبْلَ نَزَعَاتِ الشَّيْطَانِ ، اللَّهُمَّ ! مَنْ مَاتَ لا يُشْرِكُ بِكَ شَيْئًا وَأَحْسَنَ فَاغْفِرْ لَهُ

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد الرحمن بن زيد بن أسلم وهو ضعيف وشيخ الطبراني لم أعرفه

[1] Bezzâr (2350). Bezzâr demiştir ki: "Çoğunluk bunu Mübârek b. Fedâle—Hasan—Ahnef—Abbâs yoluyla mevkûf (onun sözü) olarak rivayet etmiştir."

13772. Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Muhakkak ki Allah beni ümmetimin yarısını bağışlamakla şefaatım arasında muhayyer kıldı; ben de şefaatimi tercih ettim ve ümmetim için daha kapsayıcı olacağını ümit ettim. Eğer benden önce Salih Kul'un duası olmasaydı, duamı hemen ederdim. Onun duası şöyle olmuştu: Muhakkak ki Allah İshâk'tan kurban edilme sıkıntısını giderince ona: «Ey İshâk, iste, istediğin verilecek» denildi. O da: «Vallahi şeytanın dürtmelerinden önce ben hemen duamı yapacağım: Allahım! Sana hiçbir şeyi ortak koşmadan ölen kimse ihsana ermiştir, sen onu bağışla» dedi".*

★ Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem vardır ki zayıf bir ravidir. Taberânî'nin şeyhini ise tanımıyorum.

(بَابُ ذِكْرُ يُوسُفَ عليه السلام)

Yûsuf Aleyhisselâm Bahsi

١٣٧٧٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ النَّضْرِ الأَزْدِيُّ ، ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو ، ثنا زُهَيْرٌ ، ثنا أَبُو إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " أُعْطِيَ يُوسُفُ ، وَأُمُّهُ ثُلُثَي الْحُسْنِ ، حُسْنَ النَّاسِ فِي الْوَجْهِ وَالْبَيَاضَ وَغَيْرَ ذَلِكَ ، وَكَانَتِ الْمَرْأَةُ إِذَا أَتَتْهُ غَطَّى وَجْهَهُ مَخَافَةَ أَنْ تُفْتَتَنَ "

رواه الطبراني موقوفا ورجاله رجال الصحيح

13773. Abdullah b. Mes'ûd dedi ki: "Hz. Yûsuf ve annesine, insanların yüz güzelliğinin, beyazlığının ve daha başka güzelliklerin üçte ikisi verildi. Ona bir kadın geldiğinde yüzünü örterdi ki kadın fitneye düşmesin."

★ Taberânî bunu görüldüğü gibi mevkuf olarak rivayet etmiştir.[1] Ricali *Sahîh* ricalidir.

١٣٧٧٤ - وَرَوَاهُ الطَّبَرَانِي أَيْضاً فَقَالَ : " أُعْطِيَ يُوسُفُ وَأُمُّهُ ثُلُثُ الحُسْنْ

والظاهر أنه وهم والله أعلم

13774. Yine Taberânî rivayet etmiştir: "Hz. Yûsuf ve annesine güzelliğin üçte biri verildi."[2]

Öyle görünüyor ki burada bir ifade yanılgısı vardır. En doğrusunu Allah bilir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (8555 ve 8557).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (8556). Senedinde Ebû Nuaym Dırâr b. Sured vardır ki metruk bir ravidir.

١٣٧٧٥ - حَدَّثَنَا شَيْبَانُ ، حَدَّثَنَا حَمَّادٌ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ مَرْفُوعًا ، قَالَ : " أُعْطِيَ يُوسُفُ شَطْرَ الْحُسْنِ " رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح

13775. Enes dedi ki: "Hz. Yûsuf'a güzelliğin yarısı verildi."

★ Bunu Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] Ricali *Sahîh* ricalidir.

(بَابُ ذِكْرُ مُوسَى الْكَلِيمُ عليه السلام)

Kelîmullah Mûsa Aleyhisselâm Bahsi

١٣٧٧٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا سَهْلُ بْنُ عُثْمَانَ ، قَالَ : نا أَبُو مَالِكٍ الْجَنْبِيُّ ، عَنْ جُوَيْبِرٍ ، عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ مُزَاحِمٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى نَاجَى مُوسَى بِمِائَةِ أَلْفٍ وَأَرْبَعِينَ أَلْفَ كَلِمَةٍ ، فِي ثَلاثَةِ أَيَّامٍ ، وَصَايَا كُلُّهَا ، فَلَمَّا سَمِعَ مُوسَى كَلامَ الآدَمِيِّينَ مَقَتَهُمْ مِمَّا وَقَعَ فِي مَسَامِعِهِ مِنْ كَلامِ الرَّبِّ ، وَكَانَ فِيمَا نَاجَاهُ أَنْ قَالَ : يَا مُوسَى ، إِنَّهُ لَمْ يَتَصَنَّعِ الْمُتَصَنِّعُونَ لِي بِمِثْلِ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا ، وَلَمْ يَتَقَرَّبْ إِلَيَّ الْمُتَقَرِّبُونَ بِمِثْلِ الْوَرَعِ عَمَّا حَرَّمْتُ عَلَيْهِمْ ، وَلا تَعَبَّدَنِي الْعَابِدُونَ ، بِمِثْلِ الْبُكَاءِ مِنْ خِيفَتِي ، فَقَالَ مُوسَى : يَا إِلَهَ الْبَرِيَّةِ كُلِّهَا ، وَيَا مَالِكَ يَوْمِ الدِّينِ ، يَا ذَا الْجَلالِ وَالإِكْرَامِ ، فَمَاذَا أَعْدَدْتَ لَهُمْ ؟ وَمَاذَا جَزَيْتَهُمْ ؟ قَالَ : يَا مُوسَى ، أَمَّا الزَّاهِدُونَ فِي الدُّنْيَا فَإِنِّي أُبِيحُهُمْ جَنَّتِي ، يَتَبَوَّءُونَ حَيْثُ يَشَاءُونَ ، وَأَمَّا الْوَرَعَةُ عَمَّا حَرَّمْتُ عَلَيْهِمْ ، فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ عَبْدٍ يَلْقَانِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلا نَاقَشْتُهُ الْحِسَابَ ، وَنَاقَشْتُهُ عَمَّا كَانَ فِي يَدَيْهِ ، إِلا مَا كَانَ مِنَ الْوَرِعِينَ ، فَإِنِّي أَسْتَحْيِيهِمْ وَأُجِلُّهُمْ فَأُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ، وَأَمَّا الْبَكَّاءُونَ مِنْ خِيفَتِي فَلَهُمُ الرَّفِيقُ الأَعْلَى ، لا يُشَارَكُونَ فِيهِ " رواه الطبراني وفيه جويبر وهو ضعيف جدا

13776. İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şunu anlattı: *"Şüphesiz Yüce Allah, Mûsa ile üç günde yüz kırk bin kelimeyle konuştu. Sonunda Mûsa, Yüce Rabb'ın kelâmı kulaklarına işlediği için insanların kelamını duyunca onlara kızdı. Konuştukları arasında şunlar vardı: Allah buyurdu ki: «Ey Mûsa! Şu muhakkak ki çalışanlar dünyada zühd gibisiyle benim için çalışmamışlardır. Yakın olanlar haram kıldıklarımdan uzak durmak (vera') gibisiyle bana yaklaşamamışlardır. Âbidler haşyetimden dolayı ağlamak gibisiyle bana ibadet etmemişlerdir.»*

---

[1] Ebû Ya'lâ (3373); Ahmed (3/148, 286); Müslim (162 uzun metinle ve merfu olarak)

Mûsa dedi ki: «Ey bütün mahlûkatın Rabbi! Ey din gününün sahibi! Ve ey celâl ve ikrâm sahibi! Sen onlar için ne hazırladın? Onlara karşılık olarak ne verdin?» Buyurdu ki: «Dünyada zühd sahibi olanlara gelince, ben onlara cennetimi mubah kıldım. Orada diledikleri yerlere yerleşirler. Haram kıldıklarımdan uzak duran vera sahiplerine gelince; kıyamet günü olunca ifadesini almadığım ve hesaba çekmediğim bir kul kalmaz; ancak vera sahipleri müstesna. Çünkü ben onlardan hayâ ederim. Ben onları yüceltir, onlara ikram ederim ve hesapsız olarak onları cennete koyarım. Haşyetimden ağlayanlara gelince; onlar için en yüce dost vardır. Bu hususta ortakları olmaz.»"

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Cüveybir vardır ki çok zayıf bir ravidir.

١٣٧٧٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ مَابِهْرَامَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الإِيذَجِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَرْزُوقٍ الْبَصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا هَانِئُ بْنُ يَحْيَى السُّلَمِيُّ ، حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ جَعْفَرٍ الْجَفْرِيُّ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ وَثَّابٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَمَّا كَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى كَانَ يُبْصِرُ دَبِيبَ النَّمْلِ عَلَى الصَّفَا فِي اللَّيْلَةِ الظَّلْمَاءِ مِنْ مَسِيرَةِ عَشَرَةِ فَرَاسِخَ "

رواه الطبراني في الصغير وفيه الحسين بن أبي جعفر الجفري وهو متروك

13777. Ebû Hureyre dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah Mûsâ ile konuştuktan sonra o, on fersah mesafeden, karanlık bir gecede kaya üzerindeki karıncanın yürüyüşünü görür oldu"* buyurdu.

★ Bunu *M. es-Sağîr*'de Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde Hüseyin b. Ebî Câfer el-Cefrî vardır ki metrûk bir ravidir.

١٣٧٧٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ ، بِبَغْدَادَ ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ شُجَاعٍ ، حَدَّثَنَا عُوَيْدُ بْنُ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ ، قَالَ : قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِذَا سُئِلْتَ أَيَّ الأَجَلَيْنِ قَضَى مُوسَى ؟ ، فَقُلْ : خَيْرَهُمَا وَأَتَمَّهُمَا وَأَبَرَّهُمَا ، وَإِنْ سُئِلْتَ أَيَّ الْمَرْأَتَيْنِ تَزَوَّجَ ؟ ، فَقُلْ : الصُّغْرَى مِنْهُمَا وَهِيَ الَّتِي جَاءَتْ ، وَقَالَتْ : يَا أَبَتِ ، اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الأَمِينُ ، قَالَ : مَا رَأَيْتِ مِنْ قُوَّتِهِ ؟ ، قَالَتْ : أَخَذَ حَجَرًا ثَقِيلا فَأَلْقَاهُ عَنِ الْبِئْرِ ، قَالَ : وَمَا الَّذِي رَأَيْتِ مِنْ أَمَانَتِهِ ؟ ، قَالَتْ : قَالَ : " امْشِ خَلْفِي وَلا تَمْشِي أَمَامِي "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط والبزار باختصار وفي إسناد الطبراني عويد بن أبي عمران الجوني ضعفه ابن معين وغيره ووثقه ابن حبان وبقية رجال الطبراني ثقات . وقد تقدمت أحاديث هذا الباب في سورة القصص

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (12650).

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (77).

13778. Ebû Zer bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana şöyle buyurdu: "*«Mûsa iki vakitten hangisini tamamladı?» diye sorulursa, «Daha hayırlı, daha mükemmel ve daha iyi olanı, de». Eğer, «Kızlardan hangisini nikâhladı?» diye sorulursa, «Küçük olanı nikâhladı» de. Zira «Babacığım, onu işçi olarak tut. Çünkü ücretle çalıştırdıklarınızın en hayırlısı hiç şüphesiz bu güçlü ve güvenilir adamdır» diyen odur. Babası ona: «Kuvvetli olduğunu nereden biliyorsun?» diye sordu. Kız da: «Kuyunun üzerindeki ağır bir taşı kaldırdı» cevabını verdi. Babası: «Peki güvenilir olduğunu nereden biliyorsun?» diye sordu. Kız da dedi ki: «Buraya gelirken bana "Arkamdan yürü, önümden yürüme" dedi.»*"

★ Bunu *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta Taberânî ile Bezzâr -muhtasar olarak- rivayet etmiştir.[1] Taberânî'nin isnâdında Uveyd b. Ebî İmran el-Cevnî vardır ki İbn Maîn ile başkaları onu zayıf, İbn Hibbân ise güvenilir görmüştür. Taberânî'nin kalan ravileri, güvenilir kimselerdir. Bu bölümün hadisleri, Kasas sûresi tefsirinde geçmişti.

١٣٧٧٩ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ سَهْلٍ ، نا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، نا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَطَاءٍ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ جَابِرٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَيُّ الأَجَلَيْنِ قَضَى مُوسَى ؟ ، قَالَ : " أَوْفَاهُمَا "

رواه الطبراني في الأوسط عن شيخه موسى بن سهل ولم أعرفه وبقية رجاله ثقات وفي بعضهم ضعف

13779. Câbir b. Abdillah bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Mûsa iki vakitten hangisini tamamladı?" diye soruldu; "*Daha mükemmel olanını*" buyurdu.

★ Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta şeyhi Mûsa b. Sehl[2]'den Taberânî rivayet etmiştir. Ben bu zatı tanımıyorum. Bazılarında zayıflık olmakla birlikte diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

١٣٧٨٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى بْنِ شَيْبَةَ ، ثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى الأُمَوِيُّ ، ثَنَا أَبِي ، حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ سِنَانٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ بَهْدَلَةَ ، عَنْ زِرِّ بْنِ حُبَيْشٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ فِي هَذَا الْوَادِي مُحْرِمًا بَيْنَ قَطْوَانَتَيْنِ "

رواه الطبراني وفيه يزيد بن سنان الرهاوي وهو متروك

13780. Abdullah b. Mes'ûd dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): "*Ben, beyaz ve kısa (altlı üstlü) iki aba arasında, şu vadide ihramlı iken Mûsa'yı görür gibiyim*" buyurdu.

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (815).

[2] Mûsa b. Sehl: O, Ebû İmrân el-Cevnî el-Basrî'dir. İbn Ebî Hâtim onun biyografisini *el-Cerh ve't-Ta'dil*'de vermiştir (8/146). Zehebî de *Tezkiretu'l-Huffâz*'da vermiştir (2/763). Güvenilir ve hâfız biridir.

★ Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Yezîd b. Sinân er-Rehâvî vardır ki metrûk bir ravidir.

١٣٧٨١ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، ثنا مَعْمَرُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الأَنْصَارِيُّ ، ثنا الْمَسْعُودِيُّ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : " كَانَ طُولُ مُوسَى صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اثْنَيْ عَشَرَ ذِرَاعًا ، وَعَصَاهُ اثْنَيْ عَشَرَ ذِرَاعًا ، وَوَثْبَتُهُ اثْنَيْ عَشَرَ ، فَضَرَبَ عِوَجَ بْنَ عَنَاقٍ ، فَمَا أَصَابَ مِنْهُ إِلا كَعْبَهُ " رواه الطبراني وفيه المسعودي وقد اختلط وبقية رجاله ثقات

13781. Abdullah b. Mes'ûd dedi ki: "Mûsa'nın (aleyhisselâm) boyu on iki *zira* (5.5m), asası on iki *zira,* sıçrayışı da on iki *zira* idi. Bir keresinde bir oğlak boynuzuyla ona vurdu; ancak onun topuğuna değebildi."

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde el-Mes'ûdî vardır ki âhir ömründe ezberi bozulmuş bir ravidir. Kalan ravileri, güvenilir kimselerdir.

١٣٧٨٢ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ مُوسَى، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَاصِمٍ، ثنا الْفَضْلُ بْنُ عِيسَى الرَّقَاشِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ : لَمَّا كَلَّمَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مُوسَى صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الطُّورِ كَلَّمَهُ بِغَيْرِ الْكَلامِ الَّذِي كَلَّمَهُ بِهِ يَوْمَ نَادَاهُ فَقَالَ لَهُ مُوسَى : يَا رَبِّ هَذَا كَلامُكَ الَّذِي كَلَّمْتَنِي بِهِ ؟ قَالَ : يَا مُوسَى إِنَّمَا كَلَّمْتُكَ بِقُوَّةِ عَشَرَةِ آلافِ لِسَانٍ وَلِي قُوَّةُ الأَلْسُنِ كُلِّهَا وَأَقْوَى مِنْ ذَلِكَ . فَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ قَالُوا : يَا مُوسَى صِفْ لَنَا كَلامَ الرَّحْمَنِ عَزَّ وَ جَلَّ . قَالَ : لاَ تَسْتَطِيعُونَهُ أَلَمْ تَرَوْا إِلَى أَصْوَاتِ الصَّوَاعِقِ الَّتِي تُقْبِلُ مِنْ أَحْلَى حَلاوَةٍ سَمِعْتُمُوهُ ؟ فَذَاكَ قَرِيبٌ مِنْهُ وَلَيْسَ بِهِ

رواه البزار وفيه الفضل بن عيسى الرقاشي وهو ضعيف

13782. Câbir anlatıyor: Yüce Allah, Tur günü Mûsa (aleyhisselam) ile konuştuğunda, ona nida ettiği gündeki konuşmasından başka bir kelâm ile konuştu. Bunun üzerine Mûsa: "Yâ Rabbi! Bu, benimle konuştuğun kelâmın mı?" diye sordu. Yüce Allah buyurdu ki: "Ey Mûsa! Ben seninle sadece on bin lisan gücüyle konuştum. Bütün lisanların gücü bendedir ve bundan kuvvetlidir." Nitekim Mûsa, İsrail oğullarına döndüğünde dediler ki: "Ey Mûsa! Bize Yüce Rahman'ın kelâmını tavsif et!" O da dedi ki: "Siz buna güç yetiremezsiniz. En açık ve net bir şekilde size ulaşan, o işittiğiniz yıldırımların seslerine ne dersiniz! İşte onun sesi buna yakındır; ancak o değildir."

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (10255); *el-Mu'cemu'l-evsât* (150-*Mecmau'l-Bahreyn*); Ebû Ya'lâ (5093).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (8903).

★ Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Senedinde Fadl b. İsa er-Rakkâşî vardır ki zayıf bir ravidir.

١٣٧٨٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أُمَيَّةُ بْنُ خَالِدٍ وَيُونُسُ قَالاَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ أَبِى عَمَّارٍ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ يُونُسُ رَفَعَ الْحَدِيثَ إِلَى النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ مَلَكُ الْمَوْتِ يَأْتِى النَّاسَ عَيَاناً قَالَ فَأَتَى مُوسَى فَلَطَمَهُ فَفَقَأَ عَيْنَهُ فَأَتَى رَبَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فَقَالَ يَا رَبِّ عَبْدُكَ مُوسَى فَقَأَ عَيْنِى وَلَوْلاَ كَرَامَتُهُ عَلَيْكَ لَعَنُفْتُ بِهِ وَقَالَ يُونُسُ لَشَقَقْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ اذْهَبْ إِلَى عَبْدِى فَقُلْ لَهُ فَلْيَضَعْ يَدَهُ عَلَى جِلْدِ أَوْ مَسْكِ ثَوْرٍ فَلَهُ بِكُلِّ شَعَرَةٍ وَارَتْ يَدُهُ سَنَةٌ. فَأَتَاهُ فَقَالَ لَهُ مَا بَعْدَ هَذَا قَالَ الْمَوْتُ. قَالَ فَالآنَ. قَالَ فَشَمَّهُ شَمَّةً فَقَبَضَ رُوحَهُ قَالَ يُونُسُ فَرَدَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَيْنَهُ وَكَانَ يَأْتِى النَّاسَ خُفْيَةً

قلت : في الصحيح طرف منه رواه أحمد والبزار ورجاله رجال الصحيح

13783. Ebû Hureyre, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu naklediyor: *"Ölüm meleği daha önceleri insanlara açıkça gelirdi. Mûsa'ya da aynı şekilde gelince Mûsa onu tokatlayıp gözünü çıkardı. Melek, Yüce Rabbine dönüp şöyle dedi: «Ey Rabbim! Kulun Mûsa gözümü çıkardı. Eğer o senin katında üstün ve şerefli biri olmasaydı, ben onu cezalandırırdım.» Bunun üzerine Yüce Allah, ölüm meleğine şöyle buyurdu: «Kuluma git ve ona de ki: Elini bir sığırın cildi veya derisi üzerine koysun, elinin altına gelen kıllar sayısınca senelerce yaşasın.» Melek, Mûsa'nın yanına gelerek böyle dedi. Mûsa da: «Peki, ondan sonra ne olacak?» diye sorunca Melek: «Öleceksin» dedi. Mûsa da: «Öyle ise şimdi canımı al» dedi. Bunun üzerine melek, ona bir koku koklatarak ruhunu teslim aldı."*

Ravi Yûnus'un rivayetine göre Yüce Allah, Mûsa tarafından çıkarılan gözünü Azrail'e tekrar iade etti. Azrail, bu olaydan sonra insanlara gizlice gelmeye başladı.

★ Ben derim ki: Bunun bir bölümü, *Sahîh*'te mevcuttur.

Bunu Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Bezzâr'ın ricali *Sahîh* ricalidir.

---

[1] Bezzâr (2353). Ayrıca demiştir ki: "Bu kanaldan başka bu lafızla rivayet edildiğini bilmiyoruz." Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta (991) şu ibarelerle hadisi vermiştir: Câbir'den rivayet edildiğine göre o, Ka'bu'l-Ahbâr'ın şöyle dediğini işitmiş: Yüce Allah kendi lisanından önce Mûsa ile başka dillerle konuşunca Mûsa: "Ey Rabbim! Ben bunu anlamıyorum!" demeye başladı. Sonunda Cenab-ı Allah Mûsa'nın kendi dilinden önce son bir lisanla konuştu; bunun üzerine Mûsa: "Ey Rabbim! Yarattıkların arasında senin kelamına benzeyen bir şey var mıdır?" diye sordu. Yüce Allah: "Hayır" dedi ve ekledi: "Benim kelâmıma benzeyen en yakın mahlûk, yıldırımlardan duyulan sesten daha şiddetlidir."

١٣٧٨٤ - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ ، نا صِلَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ عَوْفٍ ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " رَأَيْتُ مُوسَى عِنْدَ الْكَثِيبِ الأَحْمَرِ يُصَلِّي فِي قَبْرِهِ " رواه البزار والطبراني في الأوسط وفيه جبلة بن سليمان وهو متروك

13784. Ebû Saîd dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Mûsa'yı (aleyhisselam) kızıl kum tepesinin yanında kabrinde namaz kılarken gördüm"* buyurdu.

★ Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde Sıla b. Süleyman vardır ki metrûk bir ravidir.

١٣٧٨٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ الأَبَّارُ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ النَّجَّارُ الرَّقِّيُّ، ثنا فَيَّاضُ بْنُ مُحَمَّدٍ الرَّقِّيُّ، ثنا مَرْوَانُ الْغِفَارِيُّ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلامِ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي قَبْرِهِ

رواه الطبراني وفيه فياض بن محمد وجماعة لم أعرفهم وقد روى عن فياض ثلاثة : موسى بن إسماعيل ومحمد بن عبد الله النجار الرقي وأبو يوسف الصيدلاني

13785. İbn Abbâs dedi ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), kabrinde ayakta namaz kılmakta olan Mûsa'ya (aleyhisselâm) rastladı.

★ Bunu Taberânî rivayet etmiştir.[3] Senedinde Feyyâz b. Muhammed ile bir cemaat vardır ki onları tanımıyorum. Feyyâz'dan üç kişi rivayette bulunmuştur: Mûsa b. İsmâîl, Muhammed b. Abdillah en-Neccâr er-Rakkiy ve Ebû Yûsuf es-Saydelânî.

١٣٧٨٦ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ، ثنا أَبُو أُسَامَةَ، ثنا مُجَالِدٌ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَوْ غَيْرُهُ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَنَا أَوَّلُ

---

1 Ahmed (2/533); Bezzâr (856). Bezzâr demiştir ki: "Bu lafızla Ebû Hureyre'den başkasının bu hadisi merfû verdiğini bilmiyoruz." Bu hadisten elde edilen bazı incelikler: Önceleri ölüm meleğinin açıkça gelmesinden dolayı melekler Âdemoğullarından inciniyorlardı. Bazen biri kalkıp meleğin gözünü yaralıyordu, melek de öfkeleniyordu. Onun kendi adına intikam almasını ancak kulun Allah katındaki değeri önlüyordu.

2 Bezzâr (2352). Ayrıca demiştir ki: Bu hadisin bundan başka bir kanaldan rivayet edildiğini bilmiyoruz. Sıla'dan başka Avf'tan rivayette bulunanı da bilmiyoruz. Buna mutabaat edilmemiştir. Sıla, Basralıdır, Vâsıt'a göçmüştür. Onun hadisinde hata oluşmuştur. Bu hadis Enes'ten de rivayet edilmiştir. Hadisi ondan rivayet edenler, Humeyd ile Süleyman et-Teymî'dir.

3 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (11207).

إِفَاقَةٍ فَأَرْفَعُ رَأْسِي فَإِذَا بِرَجُلٍ بَيْنِي وَبَيْنَ الْعَرْشِ فَقِيلَ : هُوَ مُوسَى صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنْ كَانَ فِي الأَرْضِ فَقَدْ أَفَاقَ قَبْلُ

رواه البزار وفيه مجالد بن سعيد وهو مختلف فيه وبقية رجاله رجال الصحيح

13786. Şa'bî, Câbir b. Abdillah'tan veya Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashabından olan birinden naklediyor: Allah'ın Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"İlk ayılan ben olacağım. Başımı kaldırıp bakacağım ki Arş ile benim aramda bir kişi var. Denilecek ki: «Bu, Mûsa'dır (aleyhisselam). Eğer bu yeryüzünde olsaydı, mutlaka benden önce ayılırdı"* buyurdu.

★ Bunu Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Senedinde Mücâlid b. Saîd vardır ki hakkında ihtilaf mevcuttur. Diğer ravileri, *Sahîh* ricalidir.

(بَابُ ذِكْرُ الْمَسِيحِ عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ عليه السلام)

Meryem Oğlu İsa Mesih Aleyhisselâm Bahsi

١٣٧٨٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِنِّى لأَرْجُو إِنْ طَالَ بِى عُمُرٌ أَنْ أَلْقَى عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ فَإِنْ عَجِلَ بِى مَوْتٌ فَمَنْ لَقِيَهُ مِنْكُمْ فَلْيُقْرِئْهُ مِنِّى السَّلاَمَ .

رواه أحمد مرفوعا وموقوفا ورجالهما رجال الصحيح

13787. Ebû Hureyre, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer ömrüm uzun olursa ben Meryem oğlu İsa (aleyhisselâm) ile karşılaşmayı umuyorum. Şayet daha önce bana ölüm gelirse, sizden onunla karşılaşan kimse benden ona selam söylesin"* buyurduğunu bildirmiştir.

★ Bu hadisi merfu ve mevkuf olarak Ahmed rivayet etmiştir.[2] Her iki rivayetin ricali de *Sahîh* ricalidir.

١٣٧٨٨ - حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّيْدَلانِيُّ الْبَغْدَادِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُقْبَةَ السَّدُوسِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ سِنَانٍ الْقُرَشِيُّ الْبَصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا كَعْبُ بْنُ عَبْدِ اللهِ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " أَلا إِنَّ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ لَيْسَ

---

[1] Bezzâr (2351). Ayrıca demiştir ki: "Bu hadisin Câbir'den bu isnâd dışında rivayet edildiğini bilmiyoruz." Bunu Zekeriyyâ b. Ebî Zâide, Şa'bî'den, o da Ebû Hureyre'den rivayet etmiştir.

[2] Ahmed (2/298, merfu olarak; 2/298, 299 mevkûf olarak).

بَيْنِي وَبَيْنَهُ نَبِيٌّ وَلا رَسُولٌ ، أَلا إِنَّهُ خَلِيفَتِي مِنْ بَعْدِي يَقْتُلُ الدَّجَّالَ وَيَكْسِرُ الصَّلِيبَ وَيَضَعُ الْجِزْيَةَ وَتَضَعُ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ، أَلا مَنْ أَدْرَكَهُ مِنْكُمْ ، فَلْيَقْرَأْ عَلَيْهِ السَّلامَ "

قلت : في الصحيح بعضه

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه محمد بن عقبة السدوسي وثقه ابن حبان وضعفه أبو حاتم

13788. Ebû Hureyre dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dikkat edin! İsa b. Meryem ile benim aramda ne bir peygamber, ne de bir resul vardır. Ancak o, benden sonra ümmetim içinde halifemdir. Dikkat edin! O, Deccâl'i öldürecek, haçı kıracak, cizyeyi kaldıracak. Savaş son bulacak. Dikkat edin, sizden ona kavuşan selâm söylesin"* buyurdu.

★ Ben derim ki: *Sahîh*'te bu hadisin bir bölümü vardır.

Bunu *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Muhammed b. Ukbe es-Sedûsî vardır ki İbn Hibbân onu güvenilir, Ebû Hâtim de zayıf görmüştür.

١٣٧٨٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ ، عَنِ الأَعْرَجِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " يَنْزِلُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ فَيَمْكُثُ فِي النَّاسِ أَرْبَعِينَ سَنَةً "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات

13789. Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Meryem oğlu İsa inecek ve insanların arasında kırk sene kalacak"* buyurduğunu bildirmiştir.

★Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir kimselerdir.

١٣٧٩٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ الْقَاضِي ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ . ح وَحَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا هِشَامُ بْنُ خَالِدٍ ، قَالا : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبٍ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ عُبَيْدَةَ ، عَنْ أَبِي الأَشْعَثِ الصَّنْعَانِيِّ ، عَنْ أَوْسِ بْنِ أَوْسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " يَنْزِلُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلامُ عِنْدَ الْمَنَارَةِ الْبَيْضَاءِ شَرْقِيَّ دِمَشْقَ " رواه الطبراني ورجاله ثقات

---

1 Taberânî, *M. es-Sağîr* (725). Taberânî demiştir ki: "İbn Ukbe rivayette tek kalmıştır." Ayrıca senedinde Muhammed b. Osman b. Sinân el-Kuraşî vardır ki metrûk bir ravidir.

13790. Evs b. Evs, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem): *"Meryem oğlu İsa, Dımaşk'ın (Şam'ın) doğu tarafındaki beyaz minarenin yanına inecek"* buyurduğunu bildirdi.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir kimselerdir.

١٣٧٩١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ مُسَاوِرٍ الْجَوْهَرِيُّ ، ثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، ثَنَا أَبُو أُسَامَةَ ، عَنْ مُجَالِدٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَجُلٌ عِنْدَ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ : صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ خَاتَمِ الأَنْبِيَاءِ لا نَبِيَّ بَعْدَهُ , فَقَالَ الْمُغِيرَةُ : " حَسْبُكَ أَنْ تَقُولَ : خَاتَمِ الأَنْبِيَاءِ , فَإِنَّا كُنَّا نُحَدَّثُ أَنَّ عِيسَى بْنَ مَرْيَمَ خَارِجٌ , فَإِنْ كَانَ خَارِجًا فَقَدْ كَانَ قَبْلَهُ وَبَعْدَهُ "

رواه الطبراني وفيه مجالد بن سعيد وهو ضعيف وقد ضعفه جماعة ووثق وبقية رجاله ثقات

13791. Şa'bî dedi ki: Bir adam Muğîre b. Şu'be'nin yanında: "Allah, peygamberlerin sonuncusu Muhammed'e (sallallahu aleyhi vesellem) salât etsin. Ondan sonra peygamber yoktur" dedi. Muğîre de bunun üzerine şöyle dedi: "Peygamberlerin sonuncusudur demen senin için yeterlidir. Çünkü biz Meryem oğlu İsa'nın bunun haricinde olduğunu söylerdik. Eğer hariçse ondan önce de vardır, sonra da."

★ Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde Mücâlid b. Saîd vardır ki zayıf bir ravidir. Bir cemaat onu zayıf görmüş, güvenilir gören de olmuştur. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

١٣٧٩٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ التِّرْمِذِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَافِعٍ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ الضَّحَّاكِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلامٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ اللهِ بْنِ سَلامٍ قَالَ : يُدْفَنُ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلامَ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَاحِبَيْهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا فَيَكُونُ قَبْرُهُ رَابِعٌ

رواه الطبراني وفيه عثمان بن الضحاك وثقه ابن حبان وضعفه أبو داود وقد ذكر المزي رحمه الله هذا في ترجمته وعزاه إلى الترمذي وقال : حسن و لم أجده في الأطراف والله أعلم

13792. Abdullah b. Selâm dedi ki: "Meryem oğlu İsa (aleyhisselâm) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve iki arkadaşının yanına gömülecek. Böylece onun kabri dördüncü kabir olacak."

★ Bunu Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde Osmân b. ed-Dahhâk vardır ki İbn Hibbân onu güvenilir görmüş, Ebû Dâvud ise zayıf addetmiştir. Mizzî bunu, onun biyografisini verirken kaydetmiş ve Tirmizi'ye isnâd ederek "Hasendir" demiştir. Ancak ben bunu Etrâf kitaplarında bulamadım. En doğrusunu Allah bilir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (590).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (20/414).

١٣٧٩٣ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ الأَسْوَدِ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ الْعَنْقَزِيُّ، حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ جَعْدَةَ، قَالَ: قَالَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ: إِنَّ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ مَكَثَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ أَرْبَعِينَ سَنَةً

رواه أبو يعلى عن الحسين بن علي بن الأسود ضعفه الأزدي ووثقه ابن حبان ويحيى بن جعدة لم يدرك فاطمة

13793. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kızı Hz. Fâtıma dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Şüphesiz Meryem oğlu İsa, İsrail oğulları arasında kırk sene kaldı"* dedi.

★ Bunu Hüseyin b. Ali b. el-Esved'den Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] el-Ezdî onu zayıf, İbn Hibbân ise güvenilir görmüştür. Yahyâ b. Ca'de ise Hz. Fatıma'ya yetişememiştir.

(بَابُ ذِكْرُ نَبِيُّ اللهِ دَاوُدُ عليه السلام)

Allah'ın Peygamberi Davud Aleyhisselâm Bahsi

١٣٧٩٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مِهْرَانَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ أَوَّلُ مَنْ جَحَدَ آدَمُ قَالَهَا ثَلاَثَ مَرَّاتٍ إِنَّ اللّهَ لَمَّا خَلَقَهُ مَسَحَ ظَهْرَهُ فَأَخْرَجَ ذُرِّيَّتَهُ فَعَرَضَهُمْ عَلَيْهِ فَرَأَى فِيهِمْ رَجُلاً يَزْهَرُ قَالَ أَىْ رَبِّ مَنْ هَذَا قَالَ ابْنُكَ دَاوُدُ. قَالَ كَمْ عُمْرُهُ قَالَ سِتُّونَ. قَالَ أَىْ رَبِّ زِدْ فِى عُمْرِهِ. قَالَ لاَ إِلاَّ أَنْ تَزِيدَهُ أَنْتَ مِنْ عُمْرِكَ. فَزَادَهُ أَرْبَعِينَ سَنَةً مِنْ عُمْرِهِ فَكَتَبَ اللّهُ عَلَيْهِ كِتَاباً وَأَشْهَدَ عَلَيْهِ الْمَلاَئِكَةَ فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يَقْبِضَ رُوحَهُ قَالَ بَقِىَ مِنْ أَجَلِى أَرْبَعُونَ. فَقِيلَ لَهُ إِنَّكَ جَعَلْتَهُ لاِبْنِكَ دَاوُدَ . قَالَ فَجَحَدَ. قَالَ فَأَخْرَجَ اللّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْكِتَابَ وَأَقَامَ عَلَيْهِ الْبَيِّنَةَ فَأَتَمَّهَا لِدَاوُدَ مِائَةَ سَنَةٍ وَأَتَمَّهَا لآدَمَ عُمْرَهُ أَلْفَ سَنَةٍ.

رواه أحمد والطبراني وقال في أوله : لما نزلت آية الدين وقال : كم عمره ؟ قال : ستون سنة والباقي بمعناه وفيه علي بن زيد وضعفه الجمهور وبقية رجاله ثقات

13794. İbn Abbâs dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"İlk inkâr eden kişi, Âdem'dir (aleyhisselâm).* -Resûlullah, bu cümleyi üç kez tekrarladı-. *Yüce Allah, Âdem'i yaratırken sırtını sıvazladı ve (bedeninden) zürriyetini çıkardı. Zürriyetini ona gösterdi. Âdem, zürriyetinin içinde pırıl pırıl parlamakta olan bir adam gördü. «Ey Rabbim! Bu kimdir?» diye sordu. Yüce Allah da: «Bu senin oğlun Davud'dur» buyurdu. «Onun ömrü ne kadardır?» diye sordu. «Altmış» dedi. Âdem dedi ki: «Ey Rabbim!*

---

[1] Ebû Ya'lâ (6742).

Bunun ömrünü artır.» Yüce Allah ise: «Olmaz. Ancak sen kendi ömründen vererek onunkini artırabilirsin» dedi ve Âdem'in ömründen kırk sene alarak onunkine ekledi. Bu hususta bir yazı yazdı ve melekleri buna şahit tuttu. Nihayet melek, ruhunu teslim almak istediğinde Âdem: «Daha kırk yıllık ömrüm var» diyerek itirazda bulundu. Kendisine: «Sen bu kadarlık ömrünü oğlun Davud'a vermiştin» denilince inkâr etti. Bunun üzerine Allah, yazılı belgeyi ibraz etti ve delil ikame etti. Davud'un ömrünü yüz yıla, Âdem'inkini de bin yıla tamamladı."

★ Ahmed ve Taberânî rivayet etmiş[1], Taberânî'nin baş kısmında: "Borç âyeti indiğinde" ifadesi geçmiştir. Ayrıca "Onun ömrü ne kadar?" sorusuna: "Altmış sene" cevabını vermiştir. Geri kalan bölüm aynı anlamdadır. Bunun senedinde Ali b. Zeyd vardır ki çoğunluk onu zayıf görmüştür. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

١٣٧٩٥ - حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ، وَعَلِيُّ بْنُ الْمُنْذِرِ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَعْدٍ الأَنْصَارِيُّ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ رَبِيعَةَ بْنِ يَزِيدَ الدِّمَشْقِيِّ، عَنْ عَائِذِ بْنِ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلانِيِّ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ : وَكَانَ رَسُولُ اللهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، إِذَا ذُكِرَ دَاوُدُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " كَانَ أَعْبَدَ الْبَشَرِ "

رواه البزار في حديث طويل وإسناده حسن

13795. Ebû'd-Derdâ bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Davud'dan (aleyhisselâm) bahsederken: *"O, beşer içinde en çok ibadet eden kimse idi"* dedi.

★ Bezzâr bunu uzunca bir hadis içinde rivayet etmiştir.[2] İsnadı hasendir.

١٣٧٩٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ يَعْنِي الْقَارِيَّ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو عَنِ الْمُطَّلِبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ دَاوُدُ النَّبِيُّ فِيهِ غَيْرَةٌ شَدِيدَةٌ وَكَانَ إِذَا خَرَجَ أُغْلِقَتِ الأَبْوَابُ فَلَمْ يَدْخُلْ عَلَى أَهْلِهِ أَحَدٌ حَتَّى يَرْجِعَ قَالَ فَخَرَجَ ذَاتَ يَوْمٍ وَغُلِّقَتِ الدَّارُ فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ تَطَّلِعُ إِلَى الدَّارِ فَإِذَا رَجُلٌ قَائِمٌ وَسَطَ الدَّارِ فَقَالَتْ لِمَنْ فِي الْبَيْتِ مِنْ أَيْنَ دَخَلَ هَذَا الرَّجُلُ الدَّارَ وَالدَّارُ مُغْلَقَةٌ وَاللهِ لَتُفْتَضَحُنَّ بِدَاوُدَ. فَجَاءَ دَاوُدُ فَإِذَا الرَّجُلُ قَائِمٌ وَسَطَ الدَّارِ فَقَالَ لَهُ دَاوُدُ مَنْ أَنْتَ قَالَ أَنَا الَّذِي لاَ أَهَابُ الْمُلُوكَ وَلاَ يَمْتَنِعُ مِنِّي شَيْءٌ فَقَالَ دَاوُدُ أَنْتَ وَاللهِ مَلَكُ الْمَوْتِ فَمَرْحَباً بِأَمْرِ اللهِ. فَرَمَلَ دَاوُدُ مَكَانَهُ

[1] Ahmed (1/251-252, 299, 371); Ebû Ya'lâ (2710 yakın metinle). Bunun senedinde de Yûsuf b. Mihrân vardır ki hadisi *leyyin* olan biridir.

[2] Bezzâr (2354) -buradaki gibi muhtasar olarak rivayet etmiştir-. Bezzâr demiştir ki: "Bu lafızla bu isnâddan başka bir kanalla rivayet edildiğini bilmiyoruz." Muhammed b. Fudayl ise, birtakım hadisler rivayet etmiştir ki ondan başkası bu hadislerde ona ortak olmamıştır."

حَيْثُ قُبِضَتْ رُوحُهُ حَتَّى فَرَغَ مِنْ شَأْنِهِ وَطَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ فَقَالَ سُلَيْمَانُ لِلطَّيْرِ أَظِلِّي
عَلَى دَاوُدَ. فَأَظَلَّتْ عَلَيْهِ الطَّيْرُ حَتَّى أَظْلَمَتْ عَلَيْهِمُ الأَرْضُ فَقَالَ لَهَا سُلَيْمَانُ اقْبِضِي جَنَاحاً
جَنَاحاً .

فقال أبو هريرة : يُرِينَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْفَ فَعَلَتِ الطَّيْرُ، وَقَبَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يده، وَصَلَّتْ عَلَيْهِ يَوْمَئِذٍ الْمُصَرَّخِيَّةُ

رواه أحمد وفيه المطلب بن عبد الله بن حنطب وثقه أبو زرعة وغيره وبقية رجاله رجال الصحيح

13796. Ebû Hureyre, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu bildiriyor: "*Hz. Davud'da (aleyhisselam) aşırı derecede bir namus gayreti ve kıskançlık vardı. Evden çıkarken bütün kapıları kilitler, dönünceye kadar ailesinin yanına kimseler giremezdi. Yine günün birinde evden çıkıp kapıları kilitledi. O esnada hanımı çıkıp evin odalarını kontrol etti. Bir de baktı ki evin tam orta yerinde bir adam duruyor. Evdekilere hitaben şöyle dedi: «Kapılar kilitli olduğu halde bu adam evin içine nereden geldi? Vallahi Davud'u utandıracağız.» Bilahare Davud eve gelince adamın hâlâ evin ortasında durmakta olduğunu gördü. Ona, «Sen kimsin?» diye sordu. Adam şu karşılığı verdi: «Ben, hükümdarlardan korkmayan ve perdelerin kendisine mani olamadığı kimseyim.» Davud ona: «Öyle ise vallahi sen, ölüm meleğisin. Allah'ın emri başımız üzerindedir» dedi. Davud kendi yerini bezeyip hazırladı; nihayet ölüm meleği orada onun ruhunu teslim aldı. İşini bitirip güneş doğunca oğlu Süleyman, kuşlara: «Davud'un cesedini gölgelendirin» diye buyruk verdi. Akşama kadar kuşlar, onu gölgelendirdiler. Bunun üzerine Süleyman, kuşlara: «Kanatlarınızı artık toplayın» diye emir verdi.*"

Ebû Hureyre der ki: "Bu hadisi anlatırken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kuşların Davud'un cesedi üzerinde nasıl kanat açıp yumduklarını göstermek için ellerini yumdu. O gün onun cenaze namazını ağlayarak çığlık atan kadın da kıldı."

★ Ahmed rivayet etmiştir.[1] Senedinde Muttalib b. Abdillah b. Hantab vardır ki Ebû Zür'â ve başkaları onu güvenilir görmüştür. Diğer ravileri, *Sahîh* ricalidir.

١٣٧٩٧ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ دُحَيْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ: ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنِ الْوَضِينِ، وَحَفْصُ بْنُ
غَيْلانَ، عَنْ نَصْرِ بْنِ عَلْقَمَةَ، عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
لأَصْحَابِهِ : لَقَدْ قَبَضَ اللهُ رُوحَ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلامِ مِنْ بَيْنَ أَصْحَابِهِ فَمَا فُتِنُوا وَلاَ بَدَّلُوا وَلَقَدْ

1 Ahmed (2/419).

مَكَثَ أَصْحَابُ الْمَسِيحِ عَلَى سُنَنِهِ وَهَدْيِهِ مِائَتَيْ سَنَةً رواه الطبراني ورجاله ثقات وفي بعضهم خلاف

13797. Ebû'd-Derdâ dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ashabına: *"And olsun Allah, Davud'un (aleyhisselâm) ruhunu arkadaşları arasında aldı. Onlar o zaman ne fitneye düştüler, ne de durumlarını değiştirdiler. And olsun Mesih'in havarileri de iki yüz sene onun yolu ve gidişatı üzere kaldılar"* buyurdu.

★ Taberânî rivayet etmiştir. Bazılarında ihtilaf olmakla birlikte ravileri, güvenilir kimselerdir.

(بَابُ ذِكْرِ نَبِيِّ اللهِ سُلَيْمَانَ بْنَ دَاوُدَ عليه السلام)

Allah'ın Peygamberi Davud ile Oğlu Süleyman Bahsi

١٣٧٩٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ خُلَيْدٍ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَهْدِيٍّ الْمِصِّيصِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو حَفْصٍ الأَبَّارُ ، قَالَ : نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الأَوْدِيُّ ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ ، عَنْ أَبِي مُوسَى ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " أَوَّلُ مَنْ صُنِعَتْ لَهُ النُّورَةُ ، وَدَخَلَ الْحَمَّامَ ، سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ ، فَلَمَّا دَخَلَهُ وَوَجَدَ حَرَّهُ ، وَغَمَّهُ قَالَ : أَوَّهْ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ ، أَوَّهْ ، أَوَّهْ ، قَبْلَ أَنْ لا يَنْفَعَ أَوَّهْ "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير وفيه إسماعيل بن عبد الرحمن الأودي وهو ضعيف

13798. Ebû Mûsa bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kendisi için ilk defa kıl dökücü karışım yapılan ve hamama giren, Davud'un oğlu Süleyman'dır. O, hamama girip onun hararetini ve sıkıntısını hissedince dedi ki: «Ah ederim Allah'ın azabından! Ah ki ne ah! Ah demenin fayda vermeyeceği zaman gelmeden...»"* buyurdu.

★ Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde İsmâîl b. Abdirrahman el-Evdî vardır ki zayıf bir ravidir.

١٣٧٩٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو حُذَيْفَةَ مُوسَى بْنُ مَسْعُودٍ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " كَانَ سُلَيْمَانُ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَامَ فِي مُصَلاهُ رَأَى شَجَرَةً ثَابِتَةً بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَقَالَ لَهَا : مَا اسْمُكِ ؟ قَالَتْ : الْخَرُّوبُ ، قَالَ : لأَيِّ شَيْءٍ أَنْتِ ؟ قَالَتْ : لخراب هَذَا الْبَيْتِ ، فَقَالَ سُلَيْمَانُ : اللَّهُمَّ عَمِّ عَلَى الْجِنِّ مَوْتِي حَتَّى يَعْلَمَ الإِنْسُ أَنَّ الْجِنَّ لا تَعْلَمُ الْغَيْبَ ، قَالَ :

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsât* (464).

فَنَحَتَهَا عَصًا يَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا ، فَأَكَلَتْهَا الأَرَضَةُ فَسَقَطَتْ فَخَرَّ ، فَحَزَرُوا أَكْلَهَا الأَرَضَةَ فَوَجَدُوهُ حَوْلا ، فَتَبَيَّنَتِ الإِنْسُ أَنَّ الْجِنَّ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا حَوْلا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ ، وَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَقْرَؤُهَا هَكَذَا ، فَشَكَرَتِ الْجِنُّ الأَرَضَةَ فَكَانَتْ تَأْتِيهَا بِالْمَاءِ حَيْثُ كَانَتْ "

رواه الطبراني والبزار بنحوه مرفوعا وموقوفا وفيه عطاء وقد اختلط وبقية رجاله رجال الصحيح

13799. İbn Abbâs, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu naklediyor: *"Allah'ın peygamberi Süleyman (aleyhisselam) namaz kıldığı yerde, namaza kalkarken önünde bir bitkinin bittiğini görür, ona «Senin adın nedir?» diye sorardı. Bitki de kendisine cevap verirdi. Süleyman, «Sen ne için yaratıldın?» diye sorar, bitki, sadece dikilmek içinse dikilir, bir ilaç olmak için yaratılmışsa da yazılıp not alınırdı. Yine bir gün namaz kılarken önünde bir bitki gördü. Bitkiye, «Senin adın nedir» diye sordu. Bitki de: «Benim adım Harub'dur» diye cevap verdi. Süleyman, «Sen ne için yaratıldın?» diye sordu. Bitki: «Bu beyti yıkmak için» dedi. Süleyman da: «Allahım! Cinlerin gaybı bilmediklerini insanlar öğrensinler diye benim ölümümü cinlerden gizle» dedi. Sonra Süleyman peygamber, o bitkiyi bir değnek haline getirdi ve ona dayanmaya başladı. Öte yandan bir kurtçuk ta gelip değneği kemirmeye başladı. Nihayet değnek aşınınca Süleyman peygamberin cesedi yere düştü. Sonunda cinler değneği kurtçuğun yediğini tahmin ettiler. Baktılar ki bir sene geçmiş. İnsanlar da anladılar ki; eğer cinler gaybı bilselerdi, Süleyman'ın ölümünü anlayacak ve bu can yakıcı azap içinde bir yıl müddetle beklemeyeceklerdi."* İbn Abbâs söz konusu olayı anlatan âyeti bu şekilde okurdu. (Sebe Sur 14) *Nihayet Süleyman'ın ölümü üzerine cinler, değneğin ucunu kemiren kurtçuğa teşekkür ettiler. Onu gördükleri yerde su getirirlerdi (taşırlardı)."*

★ Taberânî ile benzer metinle merfu ve mevkuf olarak Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Senedinde Atâ vardır ki âhir ömründe ezberi bozulmuş bir ravidir. Diğer ravileri, *Sahîh* ricalidir.

(بَابُ ذِكْرِ نَبِيِّ اللهِ أَيُّوبَ عليه السلام)

Allah'ın Peygamberi Eyyub Aleyhisselâm Bahsi

١٣٨٠٠ - حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ الرَّبِيعِ الْخَزَّازُ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ الْمِصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ يَزِيدَ ، عَنْ عُقَيْلِ بْنِ خَالِدٍ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ أَيُّوبَ نَبِيَّ اللَّهِ كَانَ فِي بَلائِهِ ثَمَانِيَ عَشْرَةَ سَنَةً . فَرَفَضَهُ الْقَرِيبُ وَالْبَعِيدُ ، إِلا رَجُلانِ مِنْ إِخْوَانِهِ كَانَا

1 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (12281); Bezzâr (2355 ve 2356). Bezzâr demiştir ki: "İbrâhîm b. Tahmân'dan başka bu hadisi (merfû) isnâd eden kimse bilmiyoruz. Çoğunluk onu Atâ b. es-Sâib -Saîd b. Cübeyr- İbn Abbas yoluyla mevkûf olarak rivayet etmiştir.

مِنْ أَخَصِّ إِخْوَانِهِ ، كَانَا يَغْدُوَانِ إِلَيْهِ وَيَرُوحَانِ إِلَيْهِ ، فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ : أَتَعْلَمُ ، وَاللَّهِ لَقَدْ أَذْنَبَ أَيُّوبُ ذَنْبًا مَا أَذْنَبَهُ أَحَدٌ ، قَالَ صَاحِبُهُ : وَمَا ذَاكَ ؟ قَالَ : مُنْذُ ثَمَانِيَ عَشْرَةَ سَنَةً لَمْ يَرْحَمْهُ اللَّهُ فَيَكْشِفُ عَنْهُ ! ، فَلَمَّا رَاحَا إِلَيْهِ لَمْ يَصْبِرِ الرَّجُلُ حَتَّى ذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ ، فَقَالَ أَيُّوبُ : لا أَدْرِي مَا يَقُولُ غَيْرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ أَنِّي كُنْتُ أَمُرُّ عَلَى الرَّجُلَيْنِ يَتَنَازَعَانِ فَيَذْكُرَانِ اللَّهَ فَأَرْجِعُ إِلَى بَيْتِي فَأُكَفِّرُ عَنْهُمَا كَرَاهِيَةَ أَنْ يُذْكَرَ اللَّهُ إِلا فِي حَقٍّ ، قَالَ : وَكَانَ يَخْرُجُ إِلَى حَاجَتِهِ فَإِذَا قَضَى حَاجَتَهُ أَمْسَكَتِ امْرَأَتُهُ بِيَدِهِ حَتَّى يَبْلُغَ ، فَلَمَّا كَانَ ذَاتَ يَوْمٍ أَبْطَأَ عَلَيْهَا وَأُوحِيَ إِلَى أَيُّوبَ فِي مَكَانِهِ أَنِ : ﴿ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ﴾ فَاسْتَبْطَأَتْهُ فَلَقِيَتْهُ يَنْتَظِرُ ، وَأَقْبَلَ عَلَيْهَا قَدْ أَذْهَبَ اللَّهُ مَا بِهِ مِنَ الْبَلاءِ ، وَهُوَ عَلَى أَحْسَنِ مَا كَانَ ، فَلَمَّا رَأَتْهُ ، قَالَتْ : أَيْ بَارَكَ اللَّهُ فِيكَ ، هَلْ رَأَيْتَ نَبِيَّ اللَّهِ هَذَا الْمُبْتَلَى ؟ وَوَاللَّهِ عَلَى ذَلِكَ مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَشْبَهَ بِهِ مِنْكَ إِذْ كَانَ صَحِيحًا ، قَالَ : فَإِنِّي أَنَا هُوَ ، وَكَانَ لَهُ أَنْدَرَانِ أَنْدَرٌ لِلْقَمْحِ وَأَنْدَرٌ لِلشَّعِيرِ ، فَبَعَثَ اللَّهُ سَحَابَتَيْنِ ، فَلَمَّا كَانَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى أَنْدَرِ الْقَمْحِ أَفْرَغَتْ فِيهِ الذَّهَبَ حَتَّى فَاضَ ، وَأَفْرَغَتِ الأُخْرَى عَلَى أَنْدَرِ الشَّعِيرِ الْوَرِقَ حَتَّى فَاضَ"

رواه أبو يعلى والبزار ورجال البزار رجال الصحيح

13800. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şunu anlattı: *"Şüphesiz Allah'ın peygamberi Eyyûb on sekiz yıl musibete maruz kaldı. İki kardeşi dışında, onu yakını ve uzağı reddetti. Bunlar sabah akşam onun yanına gidip gelirlerdi. Bir gün onlardan biri diğerine: «Vallahi, biliyorsun ki, Eyyûb başka kimsenin işlemediği bir günah işlemiş» dedi. Diğeri de: «Nedir o?» diye sorunca «On sekiz yıldır Allah ona merhamet edip hastalığına şifa vermedi» dedi. Akşam yanına gittiklerinde adam dayanamayıp bunu ona anlattı. Eyyûb ise şöyle cevap verdi: «Senin neden bahsettiğini bilmiyorum. Ama Allah bilir ya, ben birbiriyle tartışıp Allah'ın adını anan iki adamın yanından geçiyor, sonra evime gelip onlar adına kefaret ödüyordum. Çünkü Allah'ın hakikat dışında bir şey uğruna anılmasından hoşlanmıyordum.» Eyyûb ihtiyaç gidermek için dışarı çıkar, ihtiyacını giderdikten sonra hanımı elinden tutarak yerine getirirdi. Bir gün Eyyûb ihtiyacı için gecikti. Olduğu yerde kendisine* **«Ayağını yere vur! İşte yıkanılacak ve içilecek soğuk su!»** (Sâd Sur. 42) *diye vahyedildi. Hanımı onun geciktiğini görünce ona bakmaya koyuldu. Allah Eyyûb'un hastalığını gidermişti ve o, olabildiğince güzel bir hale gelmişti. Hanımı onu görünce tanıyamadı ve ona: «Allah hayrını versin. Allah'ın hastalıkla sınadığı peygamberini gördün mü? Vallahi onun sağlıklı haline senden daha fazla benzeyenini görmedim» deyince o: «O, benim» dedi.*

Eyyûb'un iki ambarı vardı. Biri buğday ambarı, diğeri de arpa ambarı idi. Derken Allah iki bulut gönderdi. Onlardan biri buğday ambarının üzerine gelince ona altın boşalttı ve ambar dolup taştı. Diğeri ise arpa ambarına gümüş boşalttı ve ambar dolup taştı."

★ Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Bezzâr'ın ravileri, *Sahîh* ricalidir.

(بَابُ فِي ذِكْرِ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا عليه السلام)

Hz. Zekeriya ile Oğlu Yahyâ Aleyhimesselâm

١٣٨٠١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ , ثنا أَبُو حَفْصٍ عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ , ثنا أَبُو عَاصِمٍ الْعَبَّادَانِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ , عَنْ يُوسُفَ بْنِ مِهْرَانَ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ : كُنَّا فِي حَلْقَةٍ فِي الْمَسْجِدِ نَتَذَاكَرُ فَضَائِلَ الأَنْبِيَاءِ , أَيُّهُمْ أَفْضَلُ ؟ فَذَكَرْنَا نُوحًا وَطُولَ عِبَادَتِهِ رَبَّهُ , وَذَكَرْنَا إِبْرَاهِيمَ خَلِيلَ الرَّحْمَنِ , وَذَكَرْنَا مُوسَى كَلِيمَ اللَّهِ , وَذَكَرْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ , وَذَكَرْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذْ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَقَالَ : " مَا تَذَاكُرُونَ بَيْنَكُمْ ؟ " قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهُ , تَذَاكَرْنَا فَضَائِلَ الأَنْبِيَاءِ , أَيُّهُمْ أَفْضَلُ ؟ ذَكَرْنَا نُوحًا وَطُولَ عِبَادَتِهِ , وَذَكَرْنَا إِبْرَاهِيمَ خَلِيلَ الرَّحْمَنِ , وَذَكَرْنَا مُوسَى كَلِيمَ اللَّهِ , وَذَكَرْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ , وَذَكَرْنَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ , قَالَ : " فَمَنْ فَضَّلْتُمْ ؟ " قُلْنَا : فَضَّلْنَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ , بَعَثَكَ اللَّهُ إِلَى النَّاسِ كَافَّةً , وَغَفَرَ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ , وَأَنْتَ خَاتَمُ الأَنْبِيَاءِ , فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَمَا إِنَّهُ لا يَنْبَغِي لأَحَدٍ أَنْ يَقُولَ : أَنَا خَيْرٌ مِنْ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا " , قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ , وَمِنْ أَيْنَ ذَاكَ ؟ قَالَ : " أَمَا سَمِعْتُمُ اللَّهَ كَيْفَ وَصَفَهُ فِي الْقُرْآنِ , فَقَالَ : ﴿يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا﴾, فَقَرَأَ حَتَّى بَلَغَ : ﴿وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ لَمْ يَعْمَلْ سَيِّئَةً قَطُّ , وَلَمْ يَهُمَّ بِهَا "

رواه البزار والطبراني وفيه علي بن زيد بن جدعان وضعفه الجمهور وبقية رجاله ثقات

13801. İbn Abbâs anlatıyor: Mescidde bir halkada oturmuş, peygamberlerden, onların hangisinin daha üstün olduğundan bahsediyorduk. Nuh'tan ve onun uzun uzadıya yaptığı ibadetinden bahsettik, Halilu'r-rahman İbrâhîm'den bahsettik, Allah'ın kendisiyle

---

[1] Ebû Ya'lâ (3617); Bezzâr (2357); Taberânî, *el-Ehâdîsu't-Tıvâl* (40); Nuaym, İbn Mübarek'in *Zühd* kitabının *Zevaid*'inde –mürsel olarak- (179); Hâkim (2/581-582). Zehebî de bunu sahih görüp muvafakat etmiştir. En kuvvetli görüş, bunun mevkûf olduğudur. Bak: *el-Bidâye ve'n-Nihâye* (1/222-223).

konuştuğu Mûsa'dan bahsettik, Meryem oğlu İsa'dan bahsettik, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) söz ettik. Biz bu minval üzere iken Allah'ın Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) çıkageldi ve: *"Aranızda neyi konuşuyorsunuz?"* diye sordu. Biz de: "Yâ Resûlallah! Peygamberlerin üstünlüklerinden bahsettik, onların hangisinin daha üstün olduğundan, Nuh'tan ve onun uzun uzadıya yaptığı ibadetinden, Halilu'r-rahman İbrâhîm'den, Allah'ın kendisiyle konuştuğu Mûsa'dan, Meryem oğlu İsa'dan ve senden söz ettik" dedik. *"Kimi üstün buldunuz?"* diye sordu; "Seni üstün bulduk yâ Resûlallah! Yüce Allah seni bütün insanlara gönderdi. Geçmiş ve gelecek günahlarını bağışladı. Sen peygamberlerin sonuncususun" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise şöyle buyurdu: *"Zekeriya oğlu Yahyâ'dan hayırlı olmak hiç kimseye yaraşmaz."* Biz de: "Yâ Resûlallah! Bu nasıl olur?" dedik. Buyurdu ki: *"Onun Kur'ân'daki vasfını duymadınız mı:* **«Ey Yahyâ! Kitab'a (Tevrat'a) var gücünle sarıl (dedik) ve henüz sabi iken ona (ilim ve) hikmet verdik.»** (Meryem Sur 12)" Resûl-i Ekrem bunu dedikten sonra 15. âyete kadar okudu: **"Doğduğu gün, öleceği gün ve diri olarak kabirden kaldırılacağı gün ona selam olsun!"** (Meryem Sur. 15). Sonra (Âl-i İmran Sur. 39) âyetten şu kısmı okudu **"Allah sana, kendisi tarafından gelen bir Kelime'yi tasdik edici, efendi, iffetli ve sâlihlerden bir peygamber olarak Yahyâ'yı müjdeler."** Buyurdu ki: *"O, hiç günah işlememiş ve buna yeltenmemiştir."*

★Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Ali b. Zeyd b. Cüd'ân vardır ki çoğunluk onu zayıf görmüştür. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

١٣٨٠٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مِهْرَانَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ إِلاَّ وَقَدْ أَخْطَأَ أَوْ هَمَّ بِخَطِيئَةٍ لَيْسَ يَحْيَى بْنَ زَكَرِيَّا .

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار وزاد : " فإنه لم يهم لها و لم يعملها "

والطبراني وفيه علي بن زيد وضعفه الجمهور وقد وثق وبقية رجال أحمد رجال الصحيح

13802. İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Zekeriya oğlu Yahyâ hariç, Âdemoğullarından bir hata işlemeyen veya hataya yeltenmeyen kimse yoktur"* buyurdu.

★Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Bezzâr şu ilaveyi yapmıştır: *"Doğrusu o ne buna yeltenmiş, ne de işlemiştir."* Taberânî de bunu rivayet etmiştir. Senedinde Ali b.

---

[1] Bezzâr (2358); Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (12938). Bezzâr demiştir ki: "Bunu bu lafızla Yûsuf b. Mihrân'dan başkasının haber verdiğini bilmiyoruz. Ondan da sadece Ali b. Zeyd rivayet etmiştir. O, Basralıdır."

[2] Ahmed (1757 ve 2167); Ebû Ya'lâ (2544); Bezzâr (2359). Bunda Ali b. Zeyd yoktur.

Zeyd vardır ki çoğunluk onu zayıf görmüştür. Onu güvenilir addedenler de vardır. Ahmed'in diğer ravileri *Sahîh* ricalidir.

١٣٨٠٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَهْضَمٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا يَنْبَغِي لأَحَدٍ أَنْ يَقُولَ أَنَا خَيْرٌ مِنْ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا مَا هَمَّ بِخَطِيئَةٍ أَحْسِبُهُ قَالَ وَلا عَمِلَهُمَا "

رواه البزار ورجاله ثقات

13803. Abdullah b. Amr dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"«Ben Zekeriya oğlu Yahyâ'dan üstünüm» demek hiç kimseye yaraşmaz. O, günaha bile yeltenmemiştir"* buyurdu. Ravi diyor ki: "Zannedersem «*Günah da işlemedi*» ifadesini de kullandı".

★Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir kimselerdir.

١٣٨٠٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي غَسَّانَ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ ، ثَنَا حَجَّاجُ بْنُ سُلَيْمَانَ الرُّعَيْنِيُّ ، ثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلانَ ، عَنِ الْقَعْقَاعِ بْنِ حَكِيمٍ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " كُلُّ بَنِي آدَمَ يَلْقَاهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِذَنْبٍ قَدْ أَذْنَبَهُ ، يُعَذِّبُهُ عَلَيْهِ إِنْ شَاءَ أَوْ يَرْحَمُهُ ، إِلا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا ، فَإِنَّهُ كَانَ سَيِّدًا وَحَصُورًا ، وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ " . وَأَهْوَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى قَذَاةٍ مِنَ الأَرْضِ ، فَأَخَذَهَا ، وَقَالَ : " ذَكَرُهُ مِثْلُ هَذِهِ الْقَذَاةِ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه حجاج بن سليمان الرعيني وثقه ابن حبان وغيره وضعفه أبو زرعة وغيره وبقية رجاله ثقات

13804. Ebû Hureyre dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Âdemoğullarından herkes kıyamet günü Allah'a işlemiş olduğu bir günahla kavuşacaktır. Allah da dilerse ona azap edecek, dilerse bağışlayacaktır. Zekeriya oğlu Yahyâ müstesna. Çünkü o, efendi, iffetli ve sâlihlerden bir peygamberdir."* Resûlullah (sallallahu aleyhi ve selem) sonra yere eğilip bir çöp aldı ve: *"Onun cinsel organı, şu çöp kadardı"* dedi.

★Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde Haccâc b. Süleyman er-Ruaynî vardır ki İbn Hibbân ve başkaları onu güvenilir görmüş, Ebû Zür'a ile daha başkaları onu zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

---

[1] Bezzâr (2360).

(بَابُ ذِكْرُ يُونُسَ عليه السلام)

Yunus Aleyhisselâm Bahsi

١٣٨٠٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ ، أنا إِسْرَائِيلُ ، عَنْ أَبِي يَحْيَى ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا يَنْبَغِي لأَحَدٍ أَنْ يَقُولَ : أَنَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى " رواه الطبراني وفيه أبو يحيى القتات وهو ضعيف وقد وثق

13805. İbn Abbâs bildiriyor: Allah'ın Resulü (sallallahu aleyhi ve selem): *"Hiçbir kula: «Ben, Allah katında Yunus b. Mettâ'dan daha üstünüm» demek yaraşmaz"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Ebû Yahyâ el-Kattât vardır ki zayıf bir ravidir; güvenilir de görülmüştür.

(بَابُ ذِكْرُ الأَنْبِيَاءِ عليهم السلام)

Peygamberlerin Topluca Bahsi

١٣٨٠٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِىُّ أَنْبَأَنِى أَبُو عُمَرَ الدِّمَشْقِىُّ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ الْخَشْخَاشِ عَنْ أَبِى ذَرٍّ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِى الْمَسْجِدِ فَجَلَسْتُ فَقَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ هَلْ صَلَّيْتَ . قُلْتُ لاَ. قَالَ قُمْ فَصَلِّ . قَالَ فَقُمْتُ فَصَلَّيْتُ ثُمَّ جَلَسْتُ. فَقَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ تَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ شَيَاطِينِ الإِنْسِ وَالْجِنِّ . قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلِلإِنْسِ شَيَاطِينُ قَالَ نَعَمْ .قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ الصَّلاَةُ. قَالَ خَيْرٌ مَوْضُوعٌ مَنْ شَاءَ أَقَلَّ وَمَنْ شَاءَ أَكْثَرَ . قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَما الصَّوْمُ قَالَ فَرْضٌ مُجْزِئٌ وَعِنْدَ اللَّهِ مَزِيدٌ . قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَالصَّدَقَةُ قَال أَضْعَافٌ مُضَاعَفَةٌ . قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَيُّهَا أَفْضَلُ قَالَ جَهْدٌ مِنْ مُقِلٍّ أَوْ سِرٌّ إِلَى فَقِيرٍ . قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَىُّ الأَنْبِيَاءِ كَانَ أَوَّلَ قَالَ آدَمُ . قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَنَبِىٌّ كَانَ قَالَ نَعَمْ نَبِىٌّ مُكَلَّمٌ . قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَمِ الْمُرْسَلُونَ قَالَ ثَلاَثُمِائَةٍ وَبِضْعَةَ عَشَرَ جَمًّا غَفِيراً . وَقَالَ مَرَّةً خَمْسَةَ عَشَرَ . قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ آدَمُ أَنَبِىٌّ كَانَ قَالَ نَعَمْ نَبِىٌّ مُكَلَّمٌ . قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّمَا أُنْزِلَ عَلَيْكَ أَعْظَمُ قَالَ آيَةُ الْكُرْسِيِّ ﴿اللَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الْحَىُّ الْقَيُّومُ﴾ .

قلت : روى النسائي طرفا منه

[1] Taberânî, *M. el-Mu'cemu'l-kebîr* (11121); Ebû Ya'lâ (2544 uzun metinle).

رواه أحمد وقد تقدم هو وحديث أبي أمامة والكلام عليهما في العلم في حسن السوال

13806. Ebû Zer anlatıyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'de iken gidip yanına oturdum. Bana: *"Ey Ebû Zer! Namazı kıldın mı?"* diye sordu; ben de: "Hayır" dedim. *"Kalk ve kıl!"* buyurdu." Kalkıp namazı kıldım ve oturdum. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) bana dedi ki: *"Ey Ebû Zer! İnsan ve cin şeytanlarının şerrinden Allah'a sığın."* Ben: "Yâ Resûlallah! İnsanların da mı şeytanları var?" diye sordum; *"Evet"* dedi. Ben: "Yâ Resûlallah! Namazdan bahset" dedim *"O, yerleştirilmiş bir hayırdır; dileyen azaltır, dileyen çoğaltır"* buyurdu.

Ben: "Yâ Resûlallah! Ya oruç?" dedim; *"Sevabı verilmiş bir farzdır o. Allah katında fazlası da vardır"* buyurdu.

Ben: "Yâ Resûlallah! Ya sadaka?" dedim; *"Kat kat karşılığı vardır"* buyurdu.

Ben: 'Yâ Resûlallah! Bunun hangisi üstündür?' diye sordum; *"Az olanın gayreti veya fakire gizlice verilen"* buyurdu.

Ben yine dedim ki: "Yâ Resûlallah! Peygamberlerin ilki hangisiydi?" *"Âdem"* buyurdu. "Nebî miydi o?" diye sordum. *"Evet, Allah'ın hitabına muhatap olan bir nebidir"* buyurdu. "Ey Allah'ın Resulü! Peygamberlerin sayısı kaçtır?" diye sordum: *"310 küsur. Büyük bir yekûn"* buyurdu. Rivayetin bir defasında 315 dedi. Ben de "Âdem nebî miydi?" diye sordum. *"Evet, Allah'ın hitabına muhatap olan bir nebidir"* buyurdu.

Ben: "Yâ Resûlallah! Sana indirilenin hangisi daha büyüktür?" diye sordum; **"Âyetu'l-kürsî: Allâhu lâ ilâhe illâ huve'l-hayyu'l-kayyûm"** (Bakara Sur. 255) dedi.

★Ben derim ki: Nesâî bunun bir bölümünü irad etmiştir.

Bunu Ahmed rivayet etmiştir. Bu hadis ile Ebû Umâme hadisi ve bunlara dair değerlendirme, İlim kitabında, Güzel Soru Sorma bahsinde geçmişti.

١٣٨٠٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ خُلَيْدٍ الْحَلَبِيُّ ، ثنا أَبُو تَوْبَةَ الرَّبِيعُ بْنُ نَافِعٍ ، ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ سَلامٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ سَلامٍ ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَلامٍ ، حَدَّثَنِي أَبُو أُمَامَةَ ، أَنَّ رَجُلا ، قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَنَبِيًّا كَانَ آدَمُ ؟ قَالَ : " نَعَمْ " ، قَالَ : كَمْ كَانَ بَيْنَهُ ، وَبَيْنَ نُوحٍ ، وَإِبْرَاهِيمَ ؟ قَالَ : " عَشَرَةُ قُرُونٍ " ، قَالَ : كَمْ كَانَ بَيْنَ نُوحٍ ، وَإِبْرَاهِيمَ ؟ قَالَ : " عَشَرَةُ قُرُونٍ " ، قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، كَمْ كَانَتِ الرُّسُلُ ؟ قَالَ : " ثَلاثُ مِائَةٍ وَثَلاثَةَ عَشَرَ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير أحمد بن خليد الحلبي وهو ثقة

13807. Ebû Umâme bildiriyor: Bir adam dedi ki: "Ey Allah'ın Resulü! Âdem bir peygamber miydi?" *"Evet"* buyurdu. "Peki Nuh'la onun arasında kaç sene vardır?" dedi; *"On asır"* buyurdu. "Nuh'la İbrâhîm arasında kaç sene vardır?" diye sordu ; *"On asır"* buyurdu. "Ey Allah'ın Resulü! Peygamberlerin sayısı ne kadardır?" diye sordu. *"Üç yüz on üç"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ricali, Ahmed b. Huleyd el-Halebî hariç –ki o da güvenilirdir-, *Sahîh* ricalidir.

١٣٨٠٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْجَوْهَرِيُّ الْبَصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا مَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ الرَّبَذِيُّ ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " بَعَثَ اللَّهُ ثَمَانِيَةَ آلافِ نَبِيٍّ : أَرْبَعَةَ آلافٍ إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ ، وَأَرْبَعَةَ آلافٍ إِلَى سَائِرِ النَّاسِ " رواه أبو يعلى وفيه موسى بن عبيدة الربذي وهو ضعيف جدا

13808. Enes b. Malik dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah sekiz bin peygamber göndermiştir. O peygamberlerin dört binini İsrail oğullarına, dört binini de diğer insanlara göndermiştir"* buyurdu.

★Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[2] Senedinde Mûsa b. Ubeyde er-Rebezî vardır ki oldukça zayıf bir ravidir.

١٣٨٠٩ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ حَمَّادٍ الْكُوفِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ ذَكْوَانَ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَقَدْ سُرَّ فِي ظِلِّ سَرْحَةٍ سَبْعُونَ نَبِيًّا ، لا تُسْرَفُ وَلا تُجْرَدُ ، وَلا تُعْبَلُ "

رواه أبو يعلى من رواية الأعمش عن عبد الله بن ذكوان و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

13809. İbn Ömer bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"And olsun ki (büyük bir ağaç olan) Serh ağacının gölgesinde yetmiş peygamberin göbeği kesilmiştir. O ağacı kurt yemez, çok serttir ve yaprağı alınmaz"* buyurdu.

★Bunu A'meş rivayeti olarak Abdullah b. Zekvân'dan Ebû Ya'lâ vermiştir.[3] Ben bu raviyi tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (7545); *el-Mu'cemu'l-evsât* (405). Ayrıca demiştir ki: "Bu hadis Ebû Umame'den sadece bu isnâdla rivayet edilir."

[2] Ebû Ya'lâ (4132). Bunun senedinde de Yezîd er-Rakkâşî vardır ki zayıf bir râvidir, onu güvenilir gören de vardır. Bu hadisi Ebû Nuaym da *Hilye*'de (3/162) bu ikisinin olmadığı başka bir kanaldan rivayet etmiştir.

[3] Ebû Ya'lâ (5723) ile içinde Muhammed b. İmrân el-Ensârî'nin de bulunduğu -ki İbn Hibbân onu güvenilir görmüştür- başka bir isnâdla Nesâî (5/249) rivayet etmiştir. Abdullah b. Zekvân, Ebu'z-Zinâd'dır, güvenilirdir; ancak İbn Ömer'i görmemiştir.

١٣٨١٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُهَاجِرِ بْنِ مِسْمَارٍ ، عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : " بُعِثَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ثَمَانِيَةِ آلافِ نَبِيٍّ ، مِنْهُمْ أَرْبَعَةُ آلافٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه إبراهيم بن مهاجر بن مسمار وهو ضعيف ووثقه ابن معين ويزيد الرقاشي وثق على ضعفه

13810. Enes b. Malik dedi ki: Allah'ın Peygamberi (sallallahu aleyhi vesellem) sekiz bin peygamberden sonra gönderilmiştir. O peygamberlerin dört bini İsrail oğullarındandır.

★Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde İbrâhîm b. Muhacir b. Mismar vardır ki zayıf bir ravidir, ancak İbn Maîn onu güvenilir addetmiştir. Yezîd er-Rakkaşî ise zayıf olmakla birlikte güvenilir görülmüştür.

١٣٨١١ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْنٍ ثَابِتُ بْنُ نُعَيْمٍ الْهَوْجِيُّ ، ثنا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ . ح وَحَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُوسَى ، ثنا خَلَفُ بْنُ الْوَلِيدِ ، قَالا : ثنا إِسْرَائِيلُ ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " كَانَ الأَنْبِيَاءُ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِلا عَشَرَةً : نُوحٌ , وَهُودٌ , وَلُوطٌ , وَشُعَيْبٌ , وَإِبْرَاهِيمُ , وَإِسْمَاعِيلُ , وَإِسْحَاقُ , وَعِيسَى , وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ ، وَلَيْسَ مِنْ نَبِيٍّ لَهُ اسْمَانِ إِلا عِيسَى ، وَيَعْقُوبَ عَلَيْهِمَا السَّلامُ "

رواه الطبراني موقوفا ورجاله ثقات

13811. İbn Abbâs dedi ki: On tanesi hariç, bütün peygamberler İsrail oğullarındandır: Bu on peygamber ise şunlardır: Nuh, Hud, Lut, Salih, Şuayb, İbrâhîm, İsmâîl, İshâk, İsa ve Muhammed (Allah onlara salât etsin). Ayrıca İsa ve Ya'kûb (İkisine de selam olsun) dışında iki ismi olmayan peygamber yoktur.

★Taberânî bunu mevkuf olarak rivayet etmiştir.[2] Ravileri, güvenilir kimselerdir.

١٣٨١٢ - حَدَّثَنَا أَبُو الْجَهْمِ الأَزْرَقُ بْنُ عَلِيٍّ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ ، حَدَّثَنَا الْمُسْتَلِمُ بْنُ سَعِيدٍ ، عَنِ الْحَجَّاجِ ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الأَنْبِيَاءُ أَحْيَاءٌ فِي قُبُورِهِمْ يُصَلُّونَ " رواه أبو يعلى والبزار ورجال أبو يعلى ثقات

13812. Enes b. Mâlik dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Peygamberler kabirlerinde diridirler; namaz kılarlar"* buyurdu.

---

[1] Taberânî, *M. el-Mu'cemu'l-evsât* (778).
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (11723).

★Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Ebû Ya'lâ'nın ricali güvenilir kimselerdir.

١٣٨١٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ ، عَنْ أَبِي صَخْرٍ ، أَنَّ سَعِيدًا الْمَقْبُرِيَّ أَخْبَرَهُ ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " وَالَّذِي نَفْسُ أَبِي الْقَاسِمِ بِيَدِهِ ، لَيَنْزِلَنَّ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ إِمَامًا مُقْسِطًا وَحَكَمًا عَدْلا ، فَلَيَكْسِرَنَّ الصَّلِيبَ ، وَلَيَقْتُلَنَّ الْخِنْزِيرَ ، وَلَيُصْلِحَنَّ ذَاتَ الْبَيْنِ ، وَلَيُذْهِبَنَّ الشَّحْنَاءَ ، وَلَيُعْرَضَنَّ عَلَيْهِ الْمَالُ فَلا يَقْبَلُهُ ، ثُمَّ لَئِنْ قَامَ عَلَى قَبْرِي ، فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ لأُجِيبَنَّهُ "

قلت : هو في الصحيح باختصار　　　　رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح

13813. Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Ebû'l-Kasım'ın nefsi elinde olan zâta and olsun ki elbette Meryem oğlu İsa, hakkı gözeten bir önder ve adaletli bir hakem olarak inecektir. O, elbette haçı kıracak, domuzu öldürecek, insanların arasını ıslah edecektir. O, kin ve dargınlığı giderecek, malı ortaya arz edecektir. Ancak kimse malı kabul etmeyecek. Sonra o kabrimin başında durup bana «Ey Muhammed!» diye seslenince ben ona cevap vereceğim."*

★Ben derim ki: Bu, kısa metniyle *Sahîh*'te verilmiştir.

Buradakini Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[2] Ricali *Sahîh* ricalidir.

١٣٨١٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ ثَابِتٍ الْعَبْدِيُّ ، حَدَّثَنَا مَعْبَدُ بْنُ خَالِدٍ الأَنْصَارِيُّ ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " كَانَ فِيمَنْ خَلا مِنْ إِخْوَانِي مِنَ الأَنْبِيَاءِ ثَمَانِيَةُ آلافِ نَبِيٍّ ، ثُمَّ كَانَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ ، ثُمَّ كُنْتُ أَنَا " رواه أبو يعلى وفيه محمد بن ثابت العبدي وهو ضعيف وهذا الحديث في ترجمته

13814. Enes b. Mâlik dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in: *"Peygamber kardeşlerimden benden önce geçenler, sekiz bin peygamberdir. Onlardan sonra Meryem oğlu İsa gelmiştir. Sonra da ben gelmişim"* dediğini işittim.

★Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[3] Senedinde Muhammed b. Sâbit el-Abdî vardır ki zayıf bir ravidir. Bu hadis, onun biyografisinde verilmiştir.

---

[1] Ebû Ya'lâ (3425); Bezzâr (2339).

[2] Ebû Ya'lâ (6584).

[3] Ebû Ya'lâ (4092). Bunun senedinde de Yezîd er-Rakkâşî vardır ki zayıf bir ravidir. Ma'bed b. Hâlid el-Ensârî de meçhul biridir. "Bu hadis onun biyografisinde verilmiştir" ifadesi, bu hadisin onun münker hadislerinden olduğuna işarettir. En doğrusunu Allah bilir.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الْخَضِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ)

Hızır Aleyhisselâm Hakkında Gelen Rivayetler

١٣٨١٥- حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ بِشْرٍ الْعِجْلِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ سَلامٍ الْمَنْبِجِيُّ ، قَالَ : نا الْوَضَّاحُ بْنُ عَبَّادٍ الْكُوفِيُّ ، عَنْ عَاصِمٍ الأَحْوَلِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : خَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ اللَّيَالِي أَحْمِلُ لَهُ الطَّهُورَ ، إِذْ سَمِعَ مُنَادِيًا ، فَقَالَ : " يَا أَنَسُ ، صَهْ " فَقَالَ : اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى مَا يُنَجِّينِي مِمَّا خَوَّفْتَنِي مِنْهُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ قَالَ أُخْتَهَا " ، فَكَأَنَّ الرَّجُلَ لَقِنَ مَا أَرَادَ رَسُولُ اللَّهِ ، فَقَالَ : وَارْزُقْنِي شَوْقَ الصَّادِقِينَ إِلَى مَا شَوَّقْتَهُمْ إِلَيْهِ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " حَيًّا يَا أَنَسُ ، ضَعِ الطَّهُورَ ، وَائْتِ هَذَا الْمُنَادِي ، فَقُلْ لَهُ : أَنْ يَدْعُوَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُعِينَهُ عَلَى مَا ابْتَعَثَهُ بِهِ ، وَادْعُ لأُمَّتِهِ أَنْ يَأْخُذُوا مَا أَتَاهُمْ بِهِ نَبِيُّهُمْ بِالْحَقِّ " ، فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ : ادْعُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُعِينَهُ اللَّهُ عَلَى مَا ابْتَعَثَهُ ، وَادْعُ لأُمَّتِهِ أَنْ يَأْخُذُوا مَا أَتَاهُمْ بِهِ نَبِيُّهُمْ بِالْحَقِّ ، فَقَالَ : وَمَنْ أَرْسَلَكَ ؟ فَكَرِهْتُ أَنْ أُعْلِمَهُ ، وَلَمْ أَسْتَأْذِنْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ : وَمَا عَلَيْكَ ، رَحِمَكَ اللَّهُ بِمَا سَأَلْتُكَ ؟ قَالَ : أَوَلا تُخْبِرُنِي مَنْ أَرْسَلَكَ ؟ فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ لَهُ مَا قَالَ ، فَقَالَ : " قُلْ لَهُ : أَنَا رَسُولُ اللَّهِ " ، فَقَالَ لِي : مَرْحَبًا بِرَسُولِ اللَّهِ ، وَمَرْحَبًا بِرَسُولِهِ ، أَنَا كُنْتُ أَحَقَّ أَنْ آتِيَهُ ، أَقْرِئْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السَّلامَ ، وَقُلْ لَهُ : الْخَضِرُ يُقْرِئُكَ السَّلامُ ، وَيَقُولُ لَكَ : إِنَّ اللَّهَ قَدْ فَضَّلَكَ عَلَى النَّبِيِّينَ كَمَا فَضَّلَ شَهْرَ رَمَضَانَ عَلَى سَائِرِ الشُّهُورِ ، وَفَضَّلَ أُمَّتَكَ عَلَى الأُمَمِ كَمَا فَضَّلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عَلَى سَائِرِ الأَيَّامِ ، فَلَمَّا وَلَّيْتُ عَنْهُ ، سَمِعْتُهُ يَقُولُ : اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ هَذِهِ الأُمَّةِ الْمَرْحُومَةِ الْمُرْشَدَةِ الْمُتَابِ عَلَيْهَا ،

رواه الطبراني في الأوسط وفيه الوضاح بن عباد الكوفي تكلم فيه أبو الحسين بن المنادي وشيخ الطبراني بشر بن علي بن بشر العمي لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

13815. Enes b. Malik anlatıyor: Bir gece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile dışarı çıktım. Ona abdest suyu taşıyordum. Bir ses duydum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Ey Enes! Sus!"* dedi, sustum. Dinlemeye başladı. Seslenen adam şöyle diyordu: "Allahım! Beni korkuttuğundan kurtaracak şeye karşı bana yardım et!" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onun benzerini söyleseydi ya!"* buyurdu. Sanki Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) istediği şey adama o anda telkin ediliyordu. Şöyle dedi: "Sâlihlere sevdirdiğin şeyleri bana da sevdir."

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: *"Ey Enes! Abdest suyunu bırak, ona git ve şunu söyle: «Resûlullah için dua et ki, Allah, göndermiş olduğu davasında ona yardım etsin. Ümmetine dua et ki, peygamberlerinin kendilerine getirdiği hakkı tutsunlar.»"*

Enes der ki: Ona gittim ve dedim ki: "Resûlullah'a dua et de Allah göndermiş olduğu davasında ona yardım etsin. Ümmeti için dua et de peygamberlerinin kendilerine getirdiği hakkı tutsunlar." O da bana: "Seni kim gönderdi?" dedi. Ben ona işin aslını söylemek istemedim. Bu hususta Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) izin almamıştım. Ona dedim ki: "Allah sana merhamet etsin! Beni gönderenden sana ne? Sen, dediğim şekilde duâ et." "Olmaz" dedi. "Ancak seni göndereni söylersen, bunu yaparım." Ben bunun üzerine Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dönüp onun dediğini haber verdim. Resûlullah buyurdu ki: *"Ona de ki: Ben Resûlullah'ın elçisiyim!"* Onun yanına dönüp bunu söylediğimde şöyle dedi: "Resûlullah'a merhaba! Resûlullah'ın elçisine merhaba! Benim ona gelmem daha doğru olurdu. Benden Resûlullah'a selâm söyle ve de ki: Hızır sana selâm söylüyor ve diyor ki: Allah, nasıl Ramazan ayını diğer aylardan üstün kılmışsa, seni de bütün peygamberlerden üstün kılmıştır. Yine Cuma gününü diğer günlerden nasıl üstün kılmışsa, ümmetini de diğer ümmetlerden üstün yapmıştır."

Dönüp gelirken onun şöyle dua ettiğini işittim: "Allahım! Beni, doğruya irşâd edilen, rahmete mazhar olan ve tövbeleri kabul edilen bu ümmetten eyle!"

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta rivayet etmiştir. Senedinde Vaddâh b. Abbâd el-Kûfî vardır ki Ebû'l-Hüseyn b. el-Münâdî onu eleştirmiştir. Taberânî'nin şeyhi Bişr b. Ali b. Bişr el-Ammî'yi ise tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

١٣٨١٦ – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْعَلاءِ بْنِ زِبْرِيقٍ الْحِمْصِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ عِمْرَانَ الْكِنْدِيُّ ، ثنا بَقِيَّةُ ، ح وَحَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَعْمَرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ مَيْمُونٍ الرَّقِّيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْحَطَّابُ ، ثنا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ الأَلْهَانِيُّ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ لأَصْحَابِهِ : " أَلا أُحَدِّثُكُمْ عَنِ الْخَضِرِ ؟ " قَالُوا : بَلَى ، يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " بَيْنَا هُوَ ذَاتَ يَوْمٍ يَمْشِي فِي سُوقِ بَنِي إِسْرَائِيلَ ، أَبْصَرَهُ رَجُلٌ مُكَاتَبٌ ، فَقَالَ : تَصَدَّقْ عَلَيَّ بَارَكَ اللَّهُ فِيكَ ، فَقَالَ الْخَضِرُ : آمَنْتُ بِاللَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ مِنْ أَمْرٍ يَكُونُ مَا عِنْدِي شَيْءٌ أُعْطِيكَهُ ، فَقَالَ الْمِسْكِينُ : أَسْأَلُكَ بِوَجْهِ اللَّهِ لِمَ تَصَدَّقْتَ عَلَيَّ ؟ فَإِنِّي نَظَرْتُ السِّيمَاءَ فِي وَجْهِكَ ، وَرَجَوْتُ الْبَرَكَةَ عِنْدَكَ ، فَقَالَ الْخَضِرُ : آمَنْتُ بِاللَّهِ مَا عِنْدِي شَيْءٌ أُعْطِيكَهُ إِلا أَنْ تَأْخُذَنِي فَتَبِيعَنِي ، فَقَالَ الْمِسْكِينُ : وَهَلْ يَسْتَقِيمُ هَذَا ؟ قَالَ : نَعَمِ الْحَقَّ أَقُولُ ، لَقَدْ سَأَلْتَنِي بِأَمْرٍ

عَظِيمٍ ، أَمَا إِنِّي لا أُخَيِّبُكَ بِوَجْهِ رَبِّي ، بِعْنِي ، قَالَ : فَقَدَّمَهُ إِلَى السُّوقِ ، فَبَاعَهُ بِأَرْبَعِ مِائَةِ دِرْهَمٍ ، فَمَكَثَ عِنْدَ الْمُشْتَرِي زَمَانًا لا يَسْتَعْمِلُهُ فِي شَيْءٍ ، فَقَالَ لَهُ : إِنَّكَ إِنَّمَا ابْتَعْتَنِي الْتِمَاسَ خَيْرٍ عِنْدِي ، فَأَوْصِنِي بِعَمَلٍ ، قَالَ : أَكْرَهُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ إِنَّكَ شَيْخٌ كَبِيرٌ ضَعِيفٌ ، قَالَ : لَيْسَ يَشُقُّ عَلَيَّ ، قَالَ : فَقُمْ فَانْقُلْ هَذِهِ الْحِجَارَةَ ، وَكَانَ لا يَنْقُلُهَا دُونَ سِتَّةِ نَفَرٍ فِي يَوْمٍ ، فَخَرَجَ الرَّجُلُ لِبَعْضِ حَاجَتِهِ ، ثُمَّ انْصَرَفَ وَقَدْ نَقَلَ الْحِجَارَةَ فِي سَاعَةٍ ، فَقَالَ : أَحْسَنْتَ وَأَجْمَلْتَ ، وَأَطَقْتَ مَا لَمْ أَرَكَ تُطِيقُهُ ، قَالَ : ثُمَّ عَرَضَ لِلرَّجُلِ سَفَرٌ ، فَقَالَ : إِنِّي أَحْسَبُكَ أَمِينًا ، فَاخْلُفْنِي فِي أَهْلِي خِلافَةً حَسَنَةً ، قَالَ : فَأَوْصِنِي بِعَمَلٍ ، قَالَ : إِنِّي أَكْرَهُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ ، قَالَ : لَيْسَ يَشُقُّ عَلَيَّ ، قَالَ : فَاضْرِبْ مِنَ اللَّبِنِ لِبَيْتِي حَتَّى أَقْدِمَ عَلَيْكَ ، قَالَ : فَمَضَى الرَّجُلُ لِسَفَرِهِ فَرَجَعَ الرَّجُلُ ، وَقَدْ شَيَّدَ بِنَاءَهُ ، فَقَالَ : أَسْأَلُكَ بِوَجْهِ اللَّهِ مَا سَبِيلُكَ ، وَمَا أَمْرُكَ ؟ قَالَ : سَأَلْتَنِي بِوَجْهِ اللَّهِ ، وَوَجْهُ اللَّهِ أَوْقَعَنِي فِي الْعُبُودِيَّةِ ، فَقَالَ الْخَضِرُ : سَأُخْبِرُكَ مَنْ أَنَا ، أَنَا الْخَضِرُ الَّذِي سَمِعْتَ بِهِ سَأَلَنِي مِسْكِينٌ صَدَقَةً ، فَلَمْ يَكُنْ عِنْدِي شَيْءٌ أُعْطِيهِ ، فَسَأَلَنِي بِوَجْهِ اللَّهِ ، فَأَمْكَنْتُهُ مِنْ رَقَبَتِي ، فَبَاعَنِي ، وَأُخْبِرُكَ أَنَّهُ مَنْ سُئِلَ بِوَجْهِ اللَّهِ ، فَرَدَّ سَائِلَهُ وَهُوَ يَقْدِرُ وَقَفَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ جِلْدُهُ وَلا لَحْمَ لَهُ وَلا عَظْمَ يَتَقَعْقَعُ ، فَقَالَ الرَّجُلُ : آمَنْتُ بِاللَّهِ ، شَقَقْتُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ وَلَمْ أَعْلَمْ ، فَقَالَ : لا بَأْسَ ، أَحْسَنْتَ وَأَبْقَيْتَ ، فَقَالَ الرَّجُلُ : بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي ، يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، احْكُمْ فِي أَهْلِي وَمَالِي بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ أَوْ أُخَيِّرُكَ ، فَأُخَلِّي سَبِيلَكَ ، فَقَالَ : أُحِبُّ أَنْ تُخَلِّيَ سَبِيلِي فَأَعْبُدَ رَبِّي ، فَخَلَّى سَبِيلَهُ ، فَقَالَ الْخَضِرُ : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَوْقَعَنِي فِي الْعُبُودِيَّةِ ، ثُمَّ نَجَّانِي مِنْهَا "

رواه الطبراني ورجاله موثقون إلا أن بقية مدلس . ويأتي حديث آخر في وفاة سيدنا رسول الله صلى الله عليه وسلم في الخضر

13816. Ebû Umâme bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Size Hızır'dan söz edeyim mi?"* dedi; "Olur ya Resûlallah" dediler. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) de şunu anlattı: *"Hızır, günün birinde İsrailoğullarının pazarında dolaşmakta iken, efendisi ile mükateplik akdi yapmış bir köleyle karşılaştı. Köle: «Bana sadaka ver, Allah senin malına bereket katsın» deyince Hızır şu cevabı verdi: «Ben Allah'a inanmışım ki onun dilediği her şey olur. Fakat benim yanımda sana verecek bir şey yoktur.» O dilenci köle ise şöyle dedi: «Ben Allah rızası için sadaka vermeni istedim; ama sen bana sadaka olarak bir şey vermedin. Senin yüzünde cömertliğe baktım ve bereketin sende olacağını ümit ettim.» Hızır ona şu cevabı verdi: «Emin ol ki bende sana verecek bir şey*

yoktur. Ancak beni alıp pazarda satarsan, bedelim senin olsun.» Dilenci köle şöyle dedi: «Bu doğru olur mu?» Hızır ona şu cevabı verdi: «Evet, ben sana gerçeği söylüyorum. Sen büyük bir zatın adına benden dilekte bulundun, ben senin önünde Rabbimin kıymetini yere düşürmem. Sen beni sat ve bedelini al.»

Dilenci köle, Hızır'ı alıp pazara götürdü ve 400 dirheme sattı. Hızır, kendisini satın alan adamın yanında hiçbir şey yapmadan bir süre kaldı. Bir gün ona şöyle dedi: «Sen beni yararlanmak için satın aldın. Bana bir iş söyle de yapayım.» Efendisi ona şöyle dedi: «Seni zahmete sokmak istemiyorum. Sen yaşlı ve zayıf bir adamsın.» Hızır: «Hayır, çalışmak benim ağırıma gitmez.» dedi. Efendisi de: «Öyle ise şu taşları taşıyıver» dedi. O taşları bir günde ancak altı kişi taşıyabilirdi. Taşları taşıma emrini verdikten sonra efendisi, bazı işlerini görmek için dışarı gitti. Döndüğünde Hızır'ın bir saat içinde o taşları taşımış olduğunu gördü ve: «Güzel yaptın, iyi iş becerdin. Yapabileceğini zannetmediğim şeye güç yetirdin» dedi.

Sonra efendisinin bir sefere çıkması gerekiyordu. Hızır'a şöyle dedi: «Seni güvenilir bir kimse sanıyorum. Ben seferde iken aileme iyi bak.» Hızır: «Bir de bana yapacağım bir iş söyle» dedi. Efendisi: «Seni zahmete sokmak istemiyorum» dedi. Hızır: «Hayır, çalışmak benim zoruma gitmez» dedi. Efendisi de: «Öyle ise ben seferden dönünceye kadar evim için kerpiç dök» dedi ve sefere gitti.

Döndüğünde binasının yapılmış olduğunu gördü ve: «Allah rızası için söyle, senin yolun, senin işin nedir?» diye sordu. Hızır da şu karşılığı verdi: «Sen Allah adına benden istedin. Allah adına benden dilekte bulunulması beni köleliğe düşürdü. Kim olduğumu sana bildireceğim. Ben adını duymuş olduğun Hızır'ım. Bir dilenci benden sadaka istedi. Fakat yanımda ona verecek bir şeyim yoktu. Ama Allah rızası için benden istediği için ben de kendi nefsimi ona bağışladım. O da beni sattı. Köle olarak senin yanına geldim. Sana şunu diyeyim ki bir kimseden Allah rızası için bir şey istenilir de o, istenilen şeyi vermeye muktedir olduğu halde isteyeni geri çevirirse, kıyamet gününde hareket edemeyecek derecede bir deri bir kemik kalır.» Adam da: «Allah'a iman ettim, ey Allah'ın peygamberi! Bilmeden sana eziyet ettim» dedi. Hızır ona: «Zararı yok. Sen iyi davrandın ve kötülükten sakındın» dedi. Bunun üzerine adam ona şöyle bir teklifte bulundu: «Ey Allah'ın peygamberi! Anam babam sana feda olsun. Ailem ve malım hakkında nasıl dilersen öylece hüküm ver. Ya da dilersen seni azad edeyim ve serbest bırakayım.» Hızır da: «Beni serbest bırakmanı istiyorum ki Rabbime ibadet edeyim» dedi. Böyle deyince adam onu serbest bıraktı ve hürriyetine kavuşturdu. Hızır da şöyle dedi: «Beni köleliğe düşüren, sonra da kölelikten kurtaran Allah'a hamd olsun."

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ricali güvenilir görülmüş kimselerdir; ancak Bakıyye müdelllis bir ravidir. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Efendimizin vefatı bahsinde Hızır ile ilgili başka bir hadis gelecektir.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي خَالِدِ بْنِ سِنَانٍ)

Hâlid b. Sinân Hakkında Gelen Rivayetler

١٣٨١٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، وَخَلَفُ بْنُ عَمْرٍو الْعُكْبَرِيُّ ، قالا : ثنا مُعَلَّى بْنُ مَهْدِيٍّ الْمَوْصِلِيُّ ، ثنا أَبُو عَوَانَةَ ، عَنْ أَبِي يُونُسَ ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَجُلا مِنْ بَنِي عَبْسٍ يُقَالُ لَهُ : خَالِدُ بْنُ سِنَانَ ، قَالَ لِقَوْمِهِ : أَنَا أُطْفِئُ عَنْكُمْ نَارَ الْحَدَثَانِ ، قَالَ : فَقَالَ لَهُ عُمَارَةُ بْنُ زِيَادٍ رَجُلٌ مِنْ قَوْمِهِ : وَاللَّهِ مَا قُلْتُ لَنَا يَا خَالِدُ قَطُّ إِلا حَقًّا فَمَا شَأْنُكَ وشأنُ نَارِ الْحَدَثَانِ ؟ تَزْعُمُ أَنَّكَ تُطْفِئُهَا ، قَالَ : فَانْطَلَقَ مَعَهُ عُمَارَةُ بْنُ زِيَادٍ فِي نَاسٍ مِنْ قَوْمِهِ حَتَّى أَتَوْهَا وَهِيَ تَخْرُجُ فِي شَقِّ جَبَلٍ فِي حَرَّةٍ يُقَالُ لَهَا : حَرَّةُ أَشْجَعَ ، قَالَ : فَخَطَّ لَهُمْ خَالِدٌ خَطَّةً فَأَجْلَسَهُمْ فِيهَا ، وَقَالَ : إِنْ أَبْطَأْتُ عَلَيْكُمْ فَلا تَدْعُونِي بِاسْمِي ، فَخَرَجَتْ كَأَنَّهَا خَيْلٌ شُقْرٌ يَتْبَعُ بَعْضُهَا بَعْضًا ، فَاسْتَقْبَلَهَا خَالِدٌ فَجَعَلَ يَضْرِبُهَا بِعَصَاهُ وَهُوَ ، يَقُولُ : بَدَا بَدَا كُلٌّ هُدَى مُرْدًا ، زَعَمَ ابْنُ رَاعِيَةِ الْمِعْزَى أَنِّي لا أَخْرُجُ مِنْهَا وَثِيَابِي تَنْدَى حَتَّى دَخَلَ مَعَهَا الشَّقَّ ، فَأَبْطَأَ عَلَيْهِمْ ، قَالَ : فَقَالَ عُمَارَةُ بْنُ زِيَادٍ : وَاللَّهِ لَوْ كَانَ صَاحِبُكُمْ حَيًّا لَقَدْ خَرَجَ إِلَيْكُمْ بَعْدُ ، فَقَالُوا : إِنَّهُ قَدْ نَهَانَا أَنْ نَدْعُوَهُ بِاسْمِهِ ، قَالَ : فَدَعَوْهُ بِاسْمِهِ ، قَالَ : فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ وَقَدْ أَخَذَ بِرَأْسِهِ ، فَقَالَ : أَلَمْ أَنْهَكُمْ أَنْ تَدْعُونِي بِاسْمِي ؟ فَقَدْ وَاللَّهِ قَتَلْتُمُونِي ، فَادْفِنُونِي فَإِذَا مَرَّتْ بِكُمُ الْحُمُرُ فِيهَا حِمَارٌ أَبْتَرُ فَانْبُشُونِي فَإِنَّكُمْ سَتَجِدُونِي حَيًّا ، قَالَ : فَمَرَّتْ بِهِ الْحُمُرُ فِيهَا حِمَارٌ أَبْتَرُ ، فَقَالُوا : انْبُشْهُ فَإِنَّهُ قَدْ أَمَرَنَا أَنْ نَنْبُشَهُ ، فَقَالَ لَهُمْ عُمَارَةُ بْنُ زِيَادٍ : لا تُحَدِّثُ مُضَرُ أَنَّا نَنْبُشُ مَوْتَانَا وَاللَّهِ لا تَنْبُشُوهُ أَبَدًا ، قَالَ : وَقَدْ كَانَ خَالِدٌ أَخْبَرَهُمْ أَنَّ فِي عَكْمِ امْرَأَتِهِ لَوْحَيْنِ ، فَإِذَا أَشْكَلَ عَلَيْكُمْ أَمْرٌ ، فَانْظُرُوا فِيهِمَا ، فَإِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ مَا تَسْأَلُونَ عَنْهُ ، وَقَالَ : لا يَمَسَّهُمَا حَائِضٌ ، قَالَ : فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَى امْرَأَتِهِ سَأَلُوهَا عَنْهُمَا ، فَأَخْرَجَتْهُمَا وَهِيَ حَائِضٌ ، فَذَهَبَ مَا كَانَ فِيهِمَا مِنْ عِلْمٍ ، قَالَ : وَقَالَ أَبُو يُونُسَ : قَالَ سِمَاكٌ : إِنَّ ابْنَ خَالِدِ بْنِ سِنَانَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَرْحَبًا بِابْنِ أَخِي "

رواه الطبراني موقوفا وفيه المعلى بن مهدي ضعفه أبو حاتم قال : يأتي أحيانا بالمناكير . قلت : وهذا منها

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (7530).

13817. İbn Abbâs anlatıyor: Abs kabilesinden Hâlid b. Sinân adında bir adam vardı. Bir gün milletine: "Sizin için ben, kara taşlıklı vadinin ateşini söndürürüm" demişti. -Milletinden biri olan- Umâre b. Ziyâd da ona: "Ey Hâlid! Vallahi bu güne dek hep doğruyu söyledin. Senin, ateşini söndüreceğini söylediğin kara taşlıklı vadi ile işin nedir? Onu söndüreceğini mi iddia ediyorsun?" dedi.

Hâlid, aralarında Umare b. Ziyâd'ın da bulunduğu kavminden birkaç kişi ile birlikte şehirden çıktı. Kara taşlıklı vadiye gelindiğinde, Eşca' denilen bir dağ yarığından ateş çıkmakta olduğu görüldü.

Hâlid arkadaşlarını oturtarak önlerine bir çizgi çizdi ve onu aşmamalarını tembihleyerek: "Ben gidiyorum. Eğer gecikirsem sakın ola ki, beni kendi adımla çağırmayın" dedi. Ateşin alevleri peş peşe, ardı arkası kesilmeksizin doru atın şahlanışı gibi göğe doğru çıkıyordu. Hâlid, ateşin üzerine doğru gitti, değneğiyle ateşe vurmaya başladı ve şöyle dedi:

"Göründü, göründü, göründü her hidayet.

Keçi çobanının oğlu maksadı anladı ki elbisem ıslanmışken ben buradan çıkmam."

Böyle diyerek o ateşle birlikte dağın yarığının içine girdi. İçeride uzun süre kaldığını ve geciktiğini gören arkadaşları telaşlanmaya başladılar.

Umare b. Ziyâd, onlara; "Vallahi eğer arkadaşınız sağ kalsaydı, şimdiye dek oradan çıkmıştı. Onu adıyla çağırın bakalım" dedi. Onlar, her ne kadar, "Kendi adıyla onu çağırmamızı istememişti" dedilerse de onu adıyla çağırdılar; o da kesik başını elinde tutarak dağın yarığından dışarı çıktı ve şöyle dedi: "Beni, adımla çağırmamanız gerektiğini size söylememiş miydim? Vallahi beni, siz öldürdünüz. Beni gömün artık. Aralarında kuyruğu kesilmiş bir merkebin bulunduğu bir kaç merkep önünüzden geçerse, mezarımı açın. O zaman benim diri olduğumu görürsünüz."

Onu mezara gömdüler. Bir süre sonra, aralarında kesik kuyruklu bir merkebin bulunduğu bir kaç merkep önlerinden geçti. Adamlar, "Mezarını açmamızı istemişti, gelin mezarını açalım" dedilerse de Umare, onlara engel olarak: "Mezarını açmayın. Hayır, Allah'a yemin ederim ki Mudarlılara, kendi ölülerimizin mezarlarını açtığımız dedikodusunu yaptırmam" dedi.

Hâlid, daha önce onlara, kendi karısının boynunda iki levha bulunduğunu, bir problemle karşılaşacak olurlarsa çözümünü o levhalarda

bulabileceklerini, ancak âdet halini görmekte olan bir kadının o levhalara dokunmaması gerektiğini söylemişti.

Bu meselenin çözümünü bulmak amacıyla levhaları çıkarıp kendilerine göstermesi için Hâlid'in karısına gittiler. O da âdet halindeydi. Levhalara dokununca, onlardaki bilgiler silinip gitti.

(Ravi) Ebû Yunus, Simâk'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: Hâlid b. Sinân'ın oğlu, Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Merhaba ey kardeşimin oğlu"* dedi.

★Taberânî bunu mevkuf olarak rivayet etmiştir.[1] Senedinde Muallâ b. Mehdî vardır ki Ebû Hâtim onu zayıf görüp şöyle demiştir: "Bazen münker hadisler rivayet eder." Ben derim ki: "Bu da o tür hadislerdendir."

١٣٨١٨ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُعَلَّى بْنِ مَنْصُورٍ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّلْتِ، قَالَ: نا قَيْسٌ، يَعْنِي: ابْنَ الرَّبِيعِ، عَنْ سَالِمٍ الأَفْطَسِ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: ذُكِرَ خَالِدُ بْنُ سِنَانٍ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: " ذَاكَ نَبِيٌّ ضَيَّعَهُ قَوْمُهُ "

رواه البزار والطبراني إلا أنه قال: جاءت بنت خالد بن سنان إلى النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فبسط لها ثوبه

وفيه قيس بن الربيع وقد وثقه شعبة والثوري ولكن ضعفه أحمد مع ورعه وابن معين وهذا الحديث معارض للحديث الصحيح قوله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِعِيسَى بْنِ مَرْيَمَ الأَنْبِيَاءُ أُخْوَةٌ لِعِلاَّتٍ وَلَيْسَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ نَبِيٌّ "

قال البزار: رواه الثوري عن سالم عن سعيد بن جبير مرسلا

13818. İbn Abbâs dedi ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında Hâlid b. Sinân'dan bahsedildi, bunun üzerine: *"O bir peygamberdi. Ne var ki kavmi onu zayi etti"* buyurdu.

★Bunu Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiştir.[2] Ancak Taberânî şöyle demiştir: "Hâlid b. Sinân'ın kızı, Hz. Peygamber'in yanına geldi. Hz. Peygamber, ona (oturması için) örtüsünü yaydı."

Senedinde Kays b. er-Rebî' vardır ki Şu'be ile Sevrî onu güvenilir görmüştür.

---

[1] *el-Mu'cemu'l-kebîr* (11793).

[2] Bezzâr (2361).

(كِتَابُ عَلاَمَاتُ النُّبُوَّةِ)

PEYGAMBERLİK ALÂMETLERİ KİTABI

(بَابُ فِي كَرَامَةِ أَصْلِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in Soyunun Asaleti

١٣٨١٩ - عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ﴿وَتَقَلُّبَكَ فِي السَّاجِدِيْنَ﴾ قَالَ : مِنْ صُلْبِ نَبِي إِلَى نَبِي حَتَّى صِرْتُ نَبِيًّا

رواه البزار ورجاله ثقات.

13819. **"Secde edenler arasında dolaşmanı görüyor"** (Şuarâ Sur. 219) âyetinin tefsiriyle ilgili olarak İbn Abbâs *(takallüb=* "dolaşma" bağlamında) der ki: "(Yani) sen bir peygamberin sulbünden başka bir peygamberin sulbüne aktarıldın, nihayet son peygamber oldun."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir kimselerdir.

١٣٨٢٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلْمٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عُمَرَ الْعَدَنِيُّ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ ، قَالَ : أَشْهَدُ عَلَى أَبِي ، لَحَدَّثَنِي ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ عَلِيٍّ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " خَرَجْتُ مِنْ نِكَاحٍ ، وَلَمْ أَخْرُجْ مِنْ سِفَاحٍ ، مِنْ لَدُنْ آدَمَ إِلَى أَنْ وَلَدَنِي أَبِي وَأُمِّي "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه محمد بن جعفر بن محمد بن علي صحح له الحاكم في المستدرك وقد تكلم فيه وبقية رجاله ثقات

13820. Hz. Ali, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu nakletmiştir: *"Hz. Âdem'den annem babam beni dünya getirinceye dek ben, hep nikahlılardan dünyaya geldim. Asla zinadan meydana gelmedim."*

---

[1] Bezzâr (2362).

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde Muhammed b. Câfer b. Muhammed b. Ali vardır. *Müstedrek*'te Hâkim bu ravinin sağlam olduğunu söylemiştir. Ancak eleştirilmiş biridir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

١٣٨٢١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي نُعَيْمٍ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا هُشَيْمٌ ، ثنا الْمَدِينِيُّ ، عَنْ أَبِي الْحُوَيْرِثِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا وَلَدَنِي مِنْ سِفَاحِ أَهْلِ الْجَاهِلِيَّةِ شَيْءٌ ، وَمَا وَلَدَنِي إِلا نِكَاحٌ كَنِكَاحِ الإِسْلامِ "

رواه الطبراني عن المديني عن أبي الحويرث و لم أعرف المديني ولا شيخه وبقية رجاله وثقوا

13821. İbn Abbâs, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in: *"Ben Cahiliye iffetsizliği ve zinâkarlığından değil, İslam nikâhı gibi bir nikâhtan dünyaya geldim"* buyurduğunu bildirdi.

★Hadisi el-Medînî kanalıyla Ebu'l-Huveyris'den Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ben el-Medînî'yi de, hocasını da tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir görülmüştür.

١٣٨٢٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْحِمَّانِيُّ ، ثنا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِبْعِيٍّ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَسَّمَ الْخَلْقَ قِسْمَيْنِ ، فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِهَا قِسْمًا ، فَذَلِكَ قَوْلُهُ : ﴿وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ سورة الواقعة﴾ ﴿وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ ﴾ ، فَأَنَا مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ، وَأَنَا مِنْ خَيْرِ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ، ثُمَّ جَعَلَ الْقِسْمَيْنِ بُيُوتًا ، فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِهِمَا بَيْتًا ، فَذَلِكَ قَوْلُهُ : ﴿فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ﴾ ﴿وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ﴾ ﴿ وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ﴾ ، فَأَنَا مِنْ خَيْرِ السَّابِقِينَ ، ثُمَّ جَعَلَ الْبُيُوتَ قَبَائِلَ ، فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِهَا قَبِيلَةً ، فَذَلِكَ قَوْلُهُ : ﴿شُعُوبًا وَقَبَائِلَ﴾ ، فَأَنَا أَتْقَى وَلَدِ آدَمَ وَأَكْرَمُهُمْ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَلا فَخْرَ ، ثُمَّ جَعَلَ الْقَبَائِلَ بُيُوتًا ، فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِهَا بَيْتًا ، فَذَلِكَ قَوْلُهُ : ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴾ " رواه الطبراني وفيه يحى بن عبد الحميد الحماني وعباية بن ربعي وكلاهما ضعيف

13822. İbn Abbâs, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu nakletmiştir:

---

[1] Hadisi *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir (10812). Ebu'l-Huveyris'in adı Abdurrahman b. Muaviye'dir. Doğru sözlü bir ravidir; ancak hafızası kötüdür. el-Medînî hakkında Taberânî şöyle der: "O bana göre Fuleyh b. Süleymân'dır." Nesâî, Fuleyh'i zayıf saymıştır. İbn Adiy der ki: "Buhârî ona itimad etmiştir. Bana göre hadis alınmasında sakınca olmayan biridir."

"Yüce Allah, halkı iki kısma ayırdı. Beni, onların en hayırlısından kıldı. Ashâb-ı yemîn (Vâkıa, 90) *ile Ashâb-ı şimâl* (Vâkıa, 41) *âyetinden kastedilen anlam budur. Ben, Ashab-ı yemîn'denim. Üstelik ben, Ashâb-ı yemîn'in en hayırlısıyım. Sonra o iki kısmı, üçer gruba ayırdı. Ben, o hayırlı kısmın üç grubu içerisinde en hayırlısındanım. Ashâb-ı meymene, sabikun es-sabikûn âyetinden kast edilen anlam da budur* (Vâkıa, 8-9). *Ben, iyilikte öne geçenlerdenim ve onların da en hayırlısıyım. Sonra Yüce Allah, o üçer grubu kabilelere ayırdı. Beni, en hayırlı kabileden kıldı.* **«Sizi milletler ve kabileler haline koyduk ki birbirinizi kolayca tanıyasınız. Şüphesiz, Allah katında en değerliniz, O'na karşı gelmekten en çok sakınanızdır. Allah Alimdir, Habir'dir»** (Hucurât, 13) *ayet-i kerimesinden kastedilen anlam da budur. Övünmek olmasın ama ben, Allah katında Âdemoğullarının en değerlisi ve en takvalısıyım! Sonra yüce Allah, kabileleri ailelere ayırdı. Beni en hayırlı aileden kıldı.* **«Ey Peygamber ailesi! Şüphesiz Allah sizden kusuru giderip sizi tertemiz yapmak ister»** (Ahzâb Sur. 33) *âyet-i kerimesinden kastedilen anlam da budur."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Yahya b. Abdilhamîd el-Hımmânî ile Abâye b. Rib'î vardır ki her ikisi de zayıf ravilerdir.

١٣٨٢٣ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ , وَأَبُو حَنِيفَةَ مُحَمَّدُ بْنُ حَنِيفَةَ , قَالا : ثنا أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ الْعِجْلِيُّ , ثنا حَمَّادُ بْنُ وَاقِدٍ الصَّفَّارُ , ثنا مُحَمَّدُ بْنُ ذَكْوَانَ , عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ , عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ , قَالَ : إِنَّا لَقُعُودٌ بِفِنَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , إِذْ مَرَّتِ امْرَأَةٌ , فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ : هَذِهِ ابْنَةُ مُحَمَّدٍ , فَقَالَ رَجُلٌ : إِنَّ مَثَلَ مُحَمَّدٍ فِي بَنِي هَاشِمٍ مَثَلُ الرَّيْحَانَةِ فِي وَسَطِ النَّتْنِ , فَانْطَلَقَتِ الْمَرْأَةُ فَأَخْبَرَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْرَفُ فِي وَجْهِهِ الْغَضَبُ حَتَّى قَامَ عَلَى الْقَوْمِ , فَقَالَ : " مَا بَالُ أَقْوَالٍ تَبْلُغُنِي عَنْ أَقْوَامٍ , إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ سَبْعًا , فَاخْتَارَ الْعُلْيَا مِنْهَا فَسَكَنَهَا , وَأَسْكَنَ سَمَاوَاتِهِ مَنْ شَاءَ مِنْ خَلْقِهِ , وَخَلَقَ الأَرْضَ سَبْعًا , فَاخْتَارَ الْعُلْيَا مِنْهَا فَأَسْكَنَهَا مَنْ شَاءَ مِنْ خَلْقِهِ , وَخَلَقَ الْخَلْقَ فَاخْتَارَ مِنَ الْخَلْقِ بَنِي آدَمَ , وَاخْتَارَ مِنْ بَنِي آدَمَ الْعَرَبَ , وَاخْتَارَ مِنَ الْعَرَبِ مُضَرَ , وَاخْتَارَ مِنْ مُضَرَ قُرَيْشًا , وَاخْتَارَ مِنْ قُرَيْشٍ بَنِي هَاشِمٍ , وَاخْتَارَنِي مِنْ بَنِي هَاشِمٍ , فَأَنَا مِنْ خِيَارٍ إِلَى خِيَارٍ , فَمَنْ أَحَبَّ الْعَرَبَ فَبِحُبِّي أَحَبَّهُمْ , وَمَنْ أَبْغَضَ الْعَرَبَ فَبِبُغْضِي أَبْغَضَهُمْ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط إلا أنه قال : " فَمَنْ أَحَبَّ الْعَرَبَ فَبِحُبِّي أَحَبَّهُمْ وَمَنْ أَبْغَضَ الْعَرَبَ فَبِبُغْضِي أَبْغَضَهُمْ "

وفيه حماد بن واقد وهو ضعيف يعتبر به وبقية رجاله وثقوا

---

[1] Tâberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (2674) ve (12604).

13823. Abdullah b. Ömer anlatıyor: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) avlusunda oturmaktaydık. Derken bir kadın geldi. Oradakiler: "Bu, Resûlullah'ın kızıdır" dediler. Bu sırada içlerinden biri: "Hâşim oğulları arasında Muhammed'in durumu, çöplük ortasındaki reyhana benzer" dedi. Bu sözü duyan bir kadın, koşarak sözü Resûlullah'a ulaştırdı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de -öfkeli olduğu yüzünden anlaşılıyordu- gelip topluluğa hitaben şöyle seslendi:

"Bazılarından bana ulaşan şu bir takım sözler de ne oluyor?! Şüphesiz Yüce Allah, gökleri yedi kat olarak yarattı. Bu yedi katın en yükseğini seçti. Kendisi oraya yerleşip, mahlûkatından dilediği varlıkları da göklerine yerleştirdi. (Sonra) yeri yedi kat olarak yarattı. Bu yedi katın en yükseğini seçti. Mahlûkatından dilediği varlıkları oraya yerleştirdi. Sonra mahlûkatı yarattı. Mahlûkattan da Âdemoğullarını seçti. Âdemoğullarından Arapları, Araplardan Mudarlıları, Mudarlılardan Kureyşlileri, Kureyşlilerden Hâşim oğullarını, Haşim oğullarından da beni seçti. Ben, seçkinlerin seçkiniyim. Her kim Arapları severse, bana olan sevgisinden dolayı onları sevmiştir. Her kim onlardan nefret ederse, bana olan nefretinden dolayı onlardan nefret etmiştir."

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[1] Ancak *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta şu ifadeyle vermiştir: *"Kim Arapları severse bana olan sevgisinden dolayı onları sevmiştir; kim de Araplardan nefret ederse bana olan nefretinden dolayı nefret etmiştir."*

Senedinde Hammâd b. Vâkıd vardır ki zayıf bir ravidir; ancak hadisine itibar edilir. Diğer ravileri, güvenilir görülmüştür.

١٣٨٢٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ يَعْنِي ابْنَ عَطَاءٍ عَنْ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ بْنِ رَبِيعَةَ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ قَالَ أَتَى نَاسٌ مِنَ الأَنْصَارِ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا إِنَّا لَنَسْمَعُ مِنْ قَوْمِكَ حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ مِنْهُمْ إِنَّمَا مِثْلُ مُحَمَّدٍ مِثْلُ نَخْلَةٍ نَبَتَتْ فِي كِبَاءٍ قَالَ حُسَيْنٌ الْكِبَاءُ الْكُنَاسَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ أَنَا . قَالُوا أَنْتَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . قَالَ أَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ . قَالَ فَمَا سَمِعْنَاهُ قَطُّ يَنْتَمِي قَبْلَهَا أَلاَ إِنَّ اللّٰهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ خَلْقَهُ فَجَعَلَنِي مِنْ خَيْرِ خَلْقِهِ ثُمَّ فَرَّقَهُمْ فِرْقَتَيْنِ فَجَعَلَنِي مِنْ خَيْرِ الْفِرْقَتَيْنِ ثُمَّ جَعَلَهُمْ قَبَائِلَ فَجَعَلَنِي مِنْ خَيْرِهِمْ قَبِيلَةً ثُمَّ جَعَلَهُمْ بُيُوتاً فَجَعَلَنِي مِنْ خَيْرِهِمْ بَيْتاً وَأَنَا خَيْرُكُمْ بَيْتاً وَخَيْرُكُمْ نَفْساً . صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قلت : روى له الترمذي حديثا غير هذا رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (13650). Bunun senedinde Muhammed b. Zekvân vardır ki zayıf bir ravidir.

13824. Abdulmuttalib b. Rebîa b. el-Hâris b. Abdilmuttalib anlatıyor: Ensâr'dan birtakım kimseler Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip şöyle dediler: "Biz senin kavminden bazı sözler işitiyoruz. Hatta birisi: «Muhammed'in durumu çöplükte biten hurma ağacı gibidir!» bile diyor." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey insanlar, ben kimim?"* diye sordu, "Sen Allah'ın Resûlüsün!" dediler. Dedi ki: *"Ben, Abdulmuttalib'in oğlu Abdullah'ın oğluyum!"* -Ravi ekledi: "Daha önce O'nun bu şekilde nesebini söylediğini işitmemiştik."- *"Şu bir gerçektir ki; Yüce Allah mahlukatını yaratıp onları iki fırkaya ayırmış; beni de o iki fırkanın hayırlısında kılmıştır. Sonra onları kabilelere ayırıp beni en hayırlı kabilede kılmıştır. Sonra onları evlere ayırmış, beni en hayırlı evde kılmıştır. İşte ben, hâne itibariyle en hayırlısı, kişilik bakımından da en iyisiyim."*

★Ben derim ki: Tirmizî, bu ravinin konuyla ilgili başka bir hadisini rivayet etmiştir.

Bu hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٣٨٢٥ - وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ الزُّبَيْر عَنِ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : مَثَلِي وَمَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي كَمَثَلِ نَخْلَةٍ نَبَتَتْ فِي مَزْبِلَةٍ

رواه الطبراني وهو منكر والظاهر أنه من قول الزبير إن صح عنه فإن فيه ابن لهيعة ومن لم أعرفه

13825. Abdullah b. ez-Zübeyr, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Benim ve Ehl-i beyt'imin misali, mezbelede biten hurma ağacı gibidir."*

★Hadisi Taberânî rivayet etmiştir. Hadis münkerdir. Öyle görünüyor ki bu, -eğer ondan geldiği doğru ise- Zübeyr'in sözüdür. Senedinde belli ki İbn Lehîa ile tanımadığım bir ravi vardır.

١٣٨٢٦ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُعَلَّى بْنِ مَنْصُورٍ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ، عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ أَبِيهِ أَنَّ قُرَيْشاً قَالَتْ : إِنَّ مَثَلَ مُحَمَّد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ نَخْلَةٍ فِي كَبْوَةٍ

رواه البزار بإسناد حسن وهذا الظن به

13826. İbnü'z-Zübeyr bildiriyor: Kureyş dedi ki: "Muhammed'in durumu, bataklıkta biten hurma ağacı gibidir."

★Hadisi hasen bir isnâdla Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Bu bir varsayımdır.

---

[1] Ahmed (4/165-166) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (20/286) .

[2] Bezzâr, (2400). Senedinde İbn Lehîa vardır ki zayıftır.

١٣٨٢٧ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ، عَنْ هَانِئِ ابْنِ ابْنَةِ الْحَضْرَمِيِّ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ، قَالَ : تُوُفِّيَ اِبْنٌ لِصَفِيَّةَ عَمَّةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَكَتْ عَلَيْهِ وَصَاحَتْ فَأَتَاهَا النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهَا : " يَا عَمَّةَ مَا يُبْكِيْكِ ؟ " . قَالَتْ : تُوُفِّيَ اِبْنِي . قَالَ : " يَا عَمَّةَ مَنْ تُوُفِّيَ لَهُ وَلَدٌ فِي الإِسْلاَمِ فَصَبَرَ بَنَى اللهُ لَهُ بَيْتاً فِي الجَنَّةِ " . فَسَكَتَتْ . ثُمَّ خَرَجَتْ مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَقْبَلَهَا عُمَرِ بْنِ الخَطَّابَ فَقَالَ : يَا صَفِيَّةَ قَدْ سَمِعْتُ صَرَاخُكِ إِنَّ قَرَابَتُكِ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنْ تُغْنِيَ عَنْكِ مِنَ اللهِ شَيْئاً . فَبَكَتْ فَسَمِعَهَا النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ يُكْرِمُهَا وَيُحِبُّهَا فَقَالَ : " يَا عَمَّةَ أَتَبْكِيْنَ وَقَدْ قُلْتُ لَكِ مَا قُلْتُ ؟ " . قَالَتْ : لَيْسَ ذَاكَ أَبْكَانِي يَا رَسُولَ اللهِ اِسْتَقْبَلَنِي عُمَرِ بْنِ الخَطَّابَ فَقَالَ : إِنَّ قُرَابَتُكِ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنْ تُغْنِيَ عَنْكِ مِنَ اللهِ شَيْئاً . قَالَ : فَغَضِبَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ : " يَا بِلاَل هَجِّرْ بِالصَّلاَةِ " . فَهَجَرَ بِلاَلٌ بِالصَّلاَةِ فَصَعِدَ المِنْبَرُ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَمِدَ اللهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ : " مَا بَالُ أَقْوَامِ يَزْعُمُونَ أَنَّ قُرَابَتِي لاَ تَنْفَعُ ؟ كُلُّ سَبَبٍ وَنَسَبٍ مُنْقَطِعٌ يَوْمَ القِيَامَةِ إِلاَّ سَبَبِي وَنَسَبِي فَإِنَّهَا مَوْصُولَةٌ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ " . فَقَالَ عُمَرُ : فَتَزَوَّجْتُ أُمَّ كُلْثُومِ بِنْتُ عَلِي رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا لَمَّا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ أَحْبَبْتُ أَنْ يَكُونَ لِيَ مِنْهُ سَبَبٍ وَنَسَبٍ ثُمَّ خَرَجْتُ مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَرَرْتُ عَلَى نَفَرٍ مِنْ قُرَيْشٍ فَإِذَا هُمْ يَتَفَاخَرُونَ وَيَذْكُرُونَ أَمْرَ الجَاهِلِيَّةِ فَقُلْتُ : مِنَّا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ فَقَالُوا : إِنَّ الشَّجَرَةَ لَتَنْبُتُ فِي الْكِبَا . قَالَ : فَمَرَرْتُ إِلَى النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ : " يَا بِلاَل هَجِّرْ بِالصَّلاَةِ " . فَحَمِدَ اللهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ : " يَا أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ أَنَا ؟ " . قَالُوا : أَنْتَ رَسُولُ اللهِ . قَالَ : " اِنْسَبُونِي " . قَالُوا : أَنْتَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ المُطَّلِبِ . قَالَ : " أَجَلْ أَنَا مُحَمَّدُ بْنِ عَبْدِ اللهِ وَأَنَا رَسُولُ اللهِ فَمَا بَالُ أَقْوَامٌ يَبْتَذِلُونَ أَصْلِي ؟ فَوَاللهِ لأَنَا أَفْضَلُهُمْ أَصْلاً وَخَيْرُهُمْ مَوْضِعاً " . قَالَ : فَلَمَّا سَمِعَتِ الأَنْصَارُ بِذَلِكَ قَالَتْ : قُومُوا فَخُذُوا السِّلاَحَ فَإِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَغْضَبَ . قَالَ : فَأَخَذُوا السِّلاَحَ ثُمَّ أَتَوُا النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ تُرى مِنْهُمْ إِلاَّ الحَدَقَ حَتَّى أَحَاطُوا بِالنَّاسِ فَجَعَلُوهُمْ فِي مِثْلِ الحِرَّةِ حَتَّى تَضَايَقَتْ بِهِمْ أَبْوَابَ المَسَاجِدِ وَالسِّكَكِ ثُمَّ قَامُوا بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ لاَ تَأْمُرُنَا بِأَحَدٍ إِلاَّ أَبَرَّنَا عَتْرَتَهُ . فَلَمَّا رَأَى النَّفَرُ مِنْ قُرَيْشٍ ذَلِكَ قَامُوا إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاعْتَذَرُوا

وَتَنَصَّلُوا فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ : " النَّاسُ دِثَارٌ وَالأَنْصَارُ شِعَارٌ " . فَأَثْنَى عَلَيْهِمْ وَقَالَ خَيْراً"

رواه البزار وفيه إسماعيل بن يحيى بن سلمة بن كهيل وهو متروك

13827. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in halası Safiyye'nin oğlu vefat etmişti. Safiyye buna üzülüp ağladı. Bağırıp çağırdı. O sırada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun yanına geldi ve: *"Halacığım, seni ağlatan nedir?"* diye sordu. O da: "Oğlum vefat etti" deyince; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Halacığım! Kimin İslam yolunda çocuğu vefat eder de o kimse buna sabrederse, Allah ona cennette bir ev inşa eder"* buyurdu. Safiyye bu söz üzerine sustu.

Safiyye daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanından çıktı. Yolda Ömer b. el-Hattâb ile karşılaştı. Ömer dedi ki: "Ey Safiyye! Senin bağırmanı işittim. Şunu bilesin ki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e olan yakınlığın Allah'a karşı sana hiç bir fayda vermez!" Bu söz üzerine Safiyye de ağlamaya devam etti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onun hâlâ ağladığını işitince -ki onu sever ve sayardı-: *"Ey halacığım! Ben sana o sözleri söylediğim halde sen hâlâ ağlıyor musun?!"* dedi. O da: "Beni ağlatan o mesele değil yâ Resûlallah! Yolda bana Ömer b. el-Hattâb rastladı ve "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e olan yakınlığın Allah'a karşı sana hiç bir fayda vermez!" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine öfkelendi ve: *"Ey Bilâl! Ezan oku!"* buyurdu. Bilâl da ezan okuyarak insanları çağırdı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minbere çıktı, Allah'a hamdü senâ ettikten sonra şöyle buyurdu: *"Birtakım kimselere ne oluyor ki benim yakınlığımın fayda vermeyeceğini iddia ediyorlar?! Kıyamet günü benim sebebim ve nesebim dışındaki her türlü sebep ve neseb kopuktur. Çünkü benim sebebim ve nesebim, dünyada da, âhirette de birbirine bağlıdır."* Ömer ekledi: "O gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den bu sözünü duyunca (daha sonraları) Ali'nin kızı Ümmü Gülsüm ile evlendim. İstedim ki ondan sebebim ve nesebim olsun."

Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanından çıktım. Yolda Kureyş'ten bir gruba rastladım. Birbirlerine karşı böbürleniyor, Cahiliye'deki durumlarından bahsediyorlardı. Ben: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de bizden değil mi?" dedim, onlar ise: "Şüphesiz o, çöplükte biten bir ağaçtır!" dediler. Ben de Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e uğrayıp bunu haber verdim. O da hemen: *"Ey Bilâl! Ezan oku!"* buyurdu. Bilâl da ezan okuyarak insanları çağırdı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minbere çıkıp Allah'a hamdü senâ ettikten sonra: *"Ey insanlar, ben kimim?"* diye sordu, "Sen Allah'ın Resûlüsün!" dediler. *"Benim nesebimi*

söyleyin!" dedi. "Sen Abdulmuttalib'in oğlu Abdullah'ın oğlu Muhammed'sin!" dediler. Dedi ki: *"Evet, ben Abdullah'ın oğlu Muhammed'im! Ben Allah'ın Resûlü'yüm. Bazı kimselere ne oluyor ki benim aslımı kötülüyorlar? Allah'a and olsun ki ben, asıl itibariyle onların en üstünü, konum itibariyle de en hayırlısıyım."*

Ravi dedi ki: Ensâr bunları duyunca birbirlerine "Davranın ve silaha sarılın! Zira Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kızdırıldı!" dediler. Ensâr kalkıp silaha sarıldı ve Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına geldiler. Etrafındaki insanları öylece çembere aldılar. Onları arazideki gibi kıstırdılar, mescidlerin kapıları ve yollar tutuldu. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in huzurunda durup şöyle dediler: "Bize emredeceğin herkesin soyunu helâk etmeye hazırız!" Bu durumu gören Kureyş topluluğu kalkıp Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den özür dilediler ve kendilerini temize çıkardılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de şöyle buyurdu: *"İnsanlar dış giysi (gibi), Ensâr ise iç giysi (gibi)dir."* Bunu dedikten sonra onları övdü ve onların hakkında iyi şeyler söyledi.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Senedinde İsmâîl b. Yahya b. Seleme b. Küheyl vardır ki metrûk bir ravidir.

١٣٨٢٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا بِشْرُ بْنُ مُعَاذٍ الْعَقَدِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ رَوَّادٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ حِينَ خَلَقَ الْخَلْقَ بَعَثَ جِبْرِيلَ فَقَسَمَ النَّاسَ قِسْمَيْنِ : فَقَسَمَ الْعَرَبَ قِسْمًا ، وَقَسَمَ الْعَجَمَ قِسْمًا ، وَكَانَتْ خِيرَةُ اللَّهِ فِي الْعَرَبِ ، ثُمَّ قَسَمَ الْعَرَبَ قِسْمَيْنِ : فَقَسَمَ الْيَمَنَ قِسْمًا ، وَقَسَمَ مُضَرَ قِسْمًا ، وَقُرَيْشًا قِسْمًا ، فَكَانَتْ خِيرَةُ اللَّهِ فِي قُرَيْشٍ ، ثُمَّ أَخْرَجَنِي مِنْ خَيْرِ مَنْ أَنَا مِنْهُ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفه

13828. Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah mahlûkatı yarattığında Cibril'i gönderip insanları iki kısma ayırdı. Arapları da bir kısma ayırdı; Acemleri de bir kısma ayırdı. Allah'ın seçkinleri Arapların içindeydi. Sonra Arapları iki kısma ayırdı. Yemen'i bir kısım olarak ayırdı, Mudar'ı bir kısım olarak ayırdı, Kureyş'i de bir kısım olarak ayırdı. Allah'ın seçkinleri Kureyş'in içindeydi. Sonra da beni arasından çıktığım insanların en hayırlısı olarak çıkardı"* buyurduğunu bildirdi.

[1] Bezzâr (2363). Bezzâr demiştir ki: "Hadisin bu anlatımla ancak bu isnâddan geldiğini görüyoruz."

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir ravi vardır.

١٣٨٢٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ ، نا حَفْصُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحُلْوَانِيُّ ، ثَنَا بَكَّارُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الرَّبَذِيُّ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُبَيْدَةَ ، قَالَ : أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَوْفَلٍ الْعَوْفِيُّ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " عَنْ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلامُ ، قَالَ : قَلَّبْتُ مَشَارِقَ الأَرْضِ ، وَمَغَارِبَهَا ، فَلَمْ أَجِدْ رَجُلا أَفْضَلَ مِنْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَلَمْ أَرَ بَيْتًا أَفْضَلَ مِنْ بَيْتِ بَنِي هَاشِمٍ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه موسى بن عبيدة الربذي وهو ضعيف

13829. Hz. Âişe, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'den, o da Cibril aleyhisselam'dan naklediyor: "Yeryüzünü doğusuyla batısıyla dolaştım. Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'den daha üstününü bulamadım. Benî Hâşim'in evinden daha üstün bir ev de bulamadım."

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde Mûsa b. Ubeyde er-Rebezî vardır ki zayıf bir ravidir.

١٣٨٣٠ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، وَأَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْبَزَّارُ ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ حَمَّادٍ الْبَرْبَرِيُّ ، قَالُوا : ثنا أَبُو السُّكَيْنِ زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى ، حَدَّثَنِي عَمُّ أَبِي زَحْرُ بْنُ حِصْنٍ ، عَنْ جَدِّهِ حُمَيْدِ بْنِ مَنْهَبٍ ، قَالَ : قَالَ خُرَيْمُ بْنُ أَوْسِ بْنِ حَارِثَةَ بْنِ لامٍ : كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَقَالَ لَهُ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ رَحِمَهُ اللَّهُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَمْدَحَكَ ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " هَاتِ لا يَفْضُضِ اللَّهُ فَاكَ " , فَأَنْشَأَ الْعَبَّاسُ ، يَقُولُ :

قَبْلِهَا طِبْتَ فِي الظِّلالِ وَفِي　　مُسْتَوْدَعٍ حَيْثُ يُخْصَفُ الْوَرَقُ
ثُمَّ هَبَطْتَ الْبِلادَ لا بَشَرٌ　　أَنْتَ وَلا مُضْغَةٌ وَلا عَلَقُ
بَلْ نُطْفَةٌ تَرْكَبُ السَّفِينَ وَقَدْ　　أَلْجَمَ نَسْرًا وَاهلَهُ الْغَرَقُ
تُنْقَلُ مِنْ صَالِبٍ إِلَى رَحِمٍ　　إِذَا مَضَى عَالِمٌ بَدَا طَبَقُ
حَتَّى احْتَوَى بَيْتُكَ الْمُهَيْمِنُ　　مِنْ خِنْدَفٍ عَلْيَاءَ تَحْتَهَا النُّطُقُ
وَأَنْتَ لَمَّا وُلِدْتَ أَشْرَقَتِ　　الأَرْضُ وَضَاءَتْ بِنُورِكَ الأُفُقُ
فَنَحْنُ فِي الضِّيَاءِ وَفِي　　النُّورِ وَسُبُلُ الرَّشَادِ نَخْتَرِقُ

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم .

13830. Hureym b. Evs b. Hârise b. Lâm anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında iken Abbâs b. Abdilmuttalib: "Yâ Resûlallah! Seni övmek istiyorum" dedi. O da şöyle buyurdu: *"Söyle! Allah senin ağzına dağıtmasın."* Bunun üzerine Abbâs, şu şiiri okumaya başladı:

"Daha önce gölgelerde ve üstü yapraklarla örtülü istirahat mahallinde (Cennette) idin.

Sonra dünyaya indin. Sen henüz bir beşer, kan pıhtısı veya bir et parçası değilken,

Bilakis nutfe iken atan Nuh'un sulbünden gemiye bindin. Gemidekiler boğulma ile yüzyüze idi.

Sen, dededen babaya intikal edip geldin. Kuşaktan kuşağa geçip teşrif ettin.

Nihayet her şeyi gözeten senin evini Handef-i Alya'dan kuşattı. O evin altında seni övenler vardı.

Sen doğunca yeryüzü aydınlandı, ufuklar senin nurunla ışıklandı.

İşte biz bu aydınlık ve nur içindeyiz. Doğruluk yollarını bununla açıp kat etmekteyiz."

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

١٣٨٣١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ الصَّيْرَفِيُّ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ الْحَضْرَمِيُّ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَيْمُونٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ: سَأَلْتُ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ : مَا كَانَ اسْمُ أُمِّ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آمِنَةُ بِنْتُ وَهْبٍ

رواه الطبراني وهذا مما لا يحتاج إلى إسناد

13831. Meymûn der ki: Zeyd b. Erkam'a, "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in annesinin adı neydi?" diye sordum "Âmine binti Vehb" dedi.

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Bu konu, isnâda gerek olmayan konulardandır.

١٣٨٣٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ الْمِصْرِيُّ الأَيْلِيُّ ، ثنا أَبُو عَاصِمٍ ، ثنا حَسَنُ بْنُ فَرْقَدٍ ، ثنا النَّهَّاسُ بْنُ قَهْمٍ الْقَيْسِيُّ ، عَنْ شَدَّادٍ أَبِي عَمَّارٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

[1] *M. el-Kebîr* (4167).

[2] *el-Mu'cemu'l-kebîr* (5093).

وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " لَمَّا بَلَغَ وَلَدُ مَعْدِ بْنِ عَدْنَانَ أَرْبَعِينَ رَجُلا ، وَقَفُوا عَلَى عَسْكَرِ مُوسَى صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَانْتَهَبُوهُ ، فَدَعَا عَلَيْهِمْ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : يَا رَبِّ هَؤُلاءِ وَلَدُ مَعْدٍ قَدْ أَغَارُوا عَلَى عَسْكَرِي ، فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ : يَا مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ ، لا تَدْعُوا عَلَيْهِمْ ، فَإِنَّ مِنْهُمُ النَّبِيَّ الأُمِّيَّ النَّذِيرَ الْبَشِيرَ بِحَتَّتِي ، وَمِنْهُمُ الأُمَّةَ الْمَرْحُومَةَ أُمَّةَ مُحَمَّدٍ ، الَّذِينَ يَرْضَوْنَ مِنَ اللَّهِ بِالْيَسِيرِ مِنَ الرِّزْقِ ، وَيَرْضَى اللَّهُ مِنْهُمْ بِالْقَلِيلِ مِنَ الْعَمَلِ ، فَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ الْجَنَّةَ ، بِقَوْلِ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، لأَنَّ نَبِيَّهُمْ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ الْمُتَوَاضِعَ فِي هَيْئَتِهِ ، الْمُجْتَمِعَ لَهُ اللُّبُّ فِي سُكُوتِهِ ، يَنْطِقُ بِالْحِكْمَةِ ، وَيَسْتَعْمِلُ الْحِلْمَ ، أَخْرَجْتُهُ مِنْ خَيْرِ جِيلٍ مِنْ أُمَّتِهِ قُرَيْشًا ، ثُمَّ أَخْرَجْتُهُ مِنْ هَاشِمٍ صَفْوَةِ قُرَيْشٍ ، فَهُمْ خَيْرٌ مِنْ خَيْرٍ إِلَى خَيْرٍ يَصِيرُ ، وَأُمَّتُهُ إِلَى خَيْرٍ يَصِيرُونَ "

رواه الطبراني وفيه حسن بن فرقد وهو ضعيف

13832. Ebû Umâme el-Bâhilî diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Maad b. Adnân'ın çocukları kırk kişiye ulaşınca Mûsa b. İmrân'ın askerine saldırıp onları yağmaladılar. Bunun üzerine Hz. Mûsa: "Yâ Rabbi! Şu Maad'ın çocukları askerime baskın yaptı!" diyerek onlara beddua etti. Yüce Allah da ona şöyle vahyetti: "Ey Mûsa b. İmrân! Onlara beddua etme! Zira ümmî, uyarıcı ve müjdeleyici peygamber onların neslinden gelecektir. Rahmet edilmiş ümmet olan Muhammed ümmeti, onların neslinden gelecektir. Ki onlar, Allah'ın verdiği az bir rızka razı olurlar, Allah da onların az bir ameline razı olur. Allah onları Lâ ilâhe illallah sözüyle cennete dâhil eder. Onların peygamberi Abulmuttalib'in oğlu Abdullah'ın oğlu Muhammed'dir. O, görünüşünde tevazu sahibidir, sükûtunda ise akıllılık toplanmıştır. Hikmetle konuşur, hilim (yumuşaklık) ile muamele eder. Ben onu ümmetinin en hayırlı nesli olan Kureyş arasından çıkardım. Sonra onu Kureyş'in özü Hâşim'den çıkarmışımdır. Onlar, hayırlı kimselerdir. Hayırdan gelip hayıra giderler. O ve ümmeti hayıra giderler."*

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Cisr b. Ferkad vardır ki zayıf bir ravidir.

١٣٨٣٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَمْزَةَ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ ، ثنا بَقِيَّةُ ، عَنْ مُبَشِّرِ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنِ الْحَجَّاجِ بْنِ أَرْطَاةَ ، عَنْ عَطِيَّةَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَنَا النَّبِيُّ لا كَذِبْ ، أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، أَنَا أَعْرَبُ الْعَرَبِ ، وَلَدَتْنِي قُرَيْشٌ ، وَنَشَأْتُ فِي بَنِي سَعْدِ بْنِ بَكْرٍ ، فَأَنَّى يَأْتِينِي اللَّحْنُ "

---

[1] *el-Mu'cemu'l-kebîr* (7629).

رواه الطبراني وفيهم مبشر بن عبيد وهو متروك

13833. Ebû Saîd el-Hudrî dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yalan yok, ben peygamberim! Ben, Abdulmuttalib'in oğluyum. Ben, Arabın hasıyım. Kureyş içinde doğdum ve Sa'd b. Bekir oğulları arasında yetiştim. Öyleyse bozuk konuşma bana nereden gelebilir?!"*

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Mübeşşir b. Ubeyd vardır ki metrûk bir ravidir.

١٣٨٣٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَائِلَةَ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَمْرٍو الْبَجَلِيُّ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ صَالِحٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الْجَفْشِيشِ الْكِنْدِيِّ ، قَالَ : جَاءَ قَوْمٌ مِنْ كِنْدَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالُوا : أَنْتَ مِنَّا ، فَادَّعَوْهُ ، فَقَالَ : " لا نَقْفُو أُمَّنَا ، وَلا نَنْتَفِي مِنْ أَبِينَا ، نَحْنُ وَلَدُ النَّضْرِ بْنِ كِنَانَةَ .

13834. Cefşîş el-Kindî dedi ki: Kinde kabilesinden bir grup Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelip: "Sen bizdensin!" diyerek bir iddiada bulundular. O ise şöyle buyurdu: *"Biz annemize nisbet edilmeyiz, babamızın nesebini de inkâr etmeyiz. Biz, Nadr b. Kinâne'nin çocuklarıyız."*[2]

١٣٨٣٥ - وَفِي رِوَايَةٍ عَنِ الْجَفْشِيشِ قَالَ : قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . فَذَكَرَ نَحْوَهُ

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه

13835. Bir rivayette de Cefşîş "Hz. Peygamber'e dedim ki..." diyerek öncekinin aynı mânâsında ifade kullanmıştır.

★Taberânî rivayet etmiştir.[3] Senedinde tanımadığım bir ravi vardır.

١٣٨٣٦ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، ثنا عَمْرُو بْنُ عَوْفٍ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا هُشَيْمٌ ، ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ ، أنا سِيَابَةُ بْنُ عَاصِمٍ السُّلَمِيُّ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ يَوْمَ حُنَيْنٍ : " أَنَا ابْنُ الْعَوَاتِكِ " رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (5437). Senedinde Haccâc b. Artae ve Atiyye el-Avfî vardır ki ikisi de zayıf ravilerdir. Bakiyye b. Velîd müdellis, Mübeşşir b. Ubeyd de hadis uyduran biridir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (2190) ve *M. es-Sağîr* (219). Senedinde İsmâîl b. Amr el-Becelî vardır ki Ebû Hâtim ile Dârekutnî onu zayıf saymış, İbn Hibbân ise güvenilir görmüştür.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (2191).

13836. Siyâbe b. Âsım es-Sülemî, Huneyn günü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in: "*Ben Âtikelerin*[1] *oğluyum!*" dediğini bildiriyor.[2]

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٣٨٣٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ حَمَّادٍ الْبَرْبَرِيُّ ، ثنا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى أَبُو السَّكَنِ الطَّائِيُّ ، ثنا عَمُّ أَبِي زَحْرُ بْنُ حِصْنٍ ، عَنْ جَدِّهِ حُمَيْدِ بْنِ مُنْهِبٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ مُضَرِّسٍ ، قَالَ : حَدَّثَ مَخْرَمَةُ بْنُ نَوْفَلٍ ، عَنْ أُمِّهِ رُقَيْقَةَ بِنْتِ أَبِي صَيْفِيٍّ بْنِ هَاشِمٍ ، وَكَانَتْ لَدَى عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، قَالَتْ : تَتَابَعَتْ عَلَى قُرَيْشٍ سِنُونَ أَمْحَلَتِ الضَّرْعَ ، وَأَدَقَّتِ الْعَظْمَ ، فَبَيْنَا أَنَا رَاقِدَةُ الْهَمِّ ، أَوْ مَهْمُومَةٌ ، إِذَا هَاتِفٌ يَصْرُخُ بِصَوْتٍ صَحِلٍ ، يَقُولُ : مَعْشَرَ قُرَيْشٍ إِنَّ هَذَا النَّبِيَّ الْمَبْعُوثَ قَدْ أَظَلَّتْكُمْ أَيَّامُهُ ، وَهَذَا إِبَّانَ نُجُومِهِ فَحَيْهَلا بِالْحَيَاءِ ، وَالْخِصْبِ أَلا فَأَنْظِرُوا رَجُلا مِنْكُمْ وَسِيطًا عِظَامًا جِسَامًا أَبْيَضَ بِضِيَاءٍ أَوْطَفَ الأَهْدَابِ ، سَهْلَ الْخَدَّيْنِ ، أَشَمَّ الْعِرْنِينِ لَهُ فَخرٌ يَكْظِمُ عَلَيْهِ ، وَسُنَّةٌ يَهْدِي إِلَيْهِ فَلْيَخْلُصْ هُوَ وَوَلَدُهُ ، وَلْيَهْبِطْ إِلَيْهِ مِنْ كُلِّ بَطْنٍ رَجُلٌ فَلْيَشُنُّوا مِنَ الْمَاءِ ، وَلْيَمَسُّوا مِنَ الطِّيبِ ، وَلْيَسْتَلِمُوا الرُّكْنَ ، ثُمَّ لِيَرْقَوا أَبَا قُبَيْسٍ ، ثُمَّ لِيَدْعُ الرَّجُلُ ، وَلْيُؤَمِّنِ الْقَوْمُ فَغِثْتُمْ مَا شِئْتُمْ ، فَأَصْبَحْتُ عَلِمَ اللَّهُ مَذْعُورَةً اقْشَعَرَّ جِلْدِي ، وَوَلِهَ عَقْلِي ، وَاقْتَصَصْتُ رُؤْيَايَ ، وَنِمْتُ فِي شِعَابِ مَكَّةَ فَوَالْحُرْمَةِ ، وَالْحَرَمِ مَا بَقِيَ بِهَا أَبْطَحِي إِلا قَالَ : هَذَا شَيْبَةُ الْحَمْدِ ، وَتَنَاهَتْ إِلَيْهِ رِجَالاتُ قُرَيْشٍ ، وَهَبَطَ إِلَيْهِ مِنْ كُلِّ بَطْنٍ رَجُلٌ فَشَنُّوا ، وَمَسُّوا ، وَاسْتَلَمُوا الرُّكْنَ ، ثُمَّ ارْتَقَوا أَبَا قُبَيْسٍ ، وَاصْطَفُّوا حَوْلَهُ مَا يَبْلُغُ سَعْيُهُمْ مُهْلَةً حَتَّى إِذَا اسْتَوُوا بِذُرْوَةِ الْجَبَلِ قَامَ عَبْدُ الْمُطَّلِبِ ، وَمَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُلامٌ قَدْ أَيْفَعَ أَوْ كَرَبَ ، فَرَفَعَ يَدَهُ ، فَقَالَ : " اللَّهُمَّ سَادَّ الْخَلَّةِ ، وَكَاشِفَ الْكُرْبَةِ ، أَنْتَ مُعَلَّمٌ غَيْرُ مُعَلَّمٍ ، وَمَسْئُولٌ غَيْرُ مُبْخَلٍ ، وَهَذِهِ عِبِدَّاؤُكَ وَإِمَاؤُكَ بِعَذِرَاتِ حَرَمِكَ ، يَشْكُونَ إِلَيْكَ سَنَتَهُمْ أَذْهَبَتِ الْخُفَّ وَالظِّلْفَ ، اللَّهُمَّ ، فَأَمْطِرَنَّ عَلَيْنَا غَيْثًا مُغْدِقًا مَرِيعًا ، فَوَرَبِّ الْكَعْبَةِ مَا رَامُوا حَتَّى تَفَجَّرَتِ السَّمَاءُ بِمَائِهَا ، وَاكْتَظَّ الْوَادِي بِثَجِيجِهِ " ، فَسَمِعْتُ شِيخَانَ قُرَيْشٍ وَجِلَّتَهَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جُدْعَانَ ، وَحَرْبَ بْنَ أُمَيَّةَ ، وَهِشَامَ بْنَ الْمُغِيرَةِ يَقُولُونَ لِعَبْدِ الْمُطَّلِبِ : هَنِيئًا لَكَ أَبَا الْبَطْحَاءِ ، أَيْ عَاشَ بِكَ أَهْلُ الْبَطْحَاءِ ، وَفِي ذَلِكَ مَا تَقُولُ رُقَيْقَةُ بِنْتُ أَبِي صَيْفِيٍّ :

بِشَيْبَةِ الْحَمْدِ أَسْقَى اللَّهُ بَلْدَتَنَا وَقَدْ فَقَدْنَا الْحَيَاةَ وَاجْلَوَّذَ الْمَطَرُ

[1] Hz. Peygamber'in Süleym'den isimleri Âtike olan üç tane ninesi vardı.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (6724). Bak: *es-Sahiha*, 1569.

فَجَاءَ بِالْمَاءِ جَوْنِي لَهُ سُبُلٌ　　سَحًّا فَعَاشَتْ بِهِ الأَنْعَامُ وَالشَّجَرُ

مَنًّا مِنَ اللَّهِ بِالْمَيْمُونِ طَائِرَهُ　　وَخَيْرُ مَنْ بُشِّرَتْ يَوْمًا بِهِ مُضَرُ

مُبَارَكُ الأَمْرِ يُسْتَسْقَى الْغَمَامُ بِهِ　　مَا فِي الأَنَامِ لَهُ عِدْلٌ وَلا خَطَرُ

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

13837. Rukayka binti Ebi Sayfî b. Hâşim -ki bu kadın Abdulmuttalib'in akranıydı- şunu anlattı: Kureyş peş peşe birkaç sene deriyi kurutan, kemiği incelten bir kıtlığa maruz kaldı. Bir gün ben uyurken (veya kestirirken) bir sözcünün cılız bir sesle şöyle seslendiğini duydum: "Ey Kureyş topluluğu! İçinizden gönderilecek peygamberin gölgesi başınızın üstüne düştü! Bu zamanlar, onun ortaya çıkma zamanıdır. Haydi, yağmura ve bolluğa koşun! Dikkat edin! İçinizden şerefli, asil, iri yarı, beyaz, berrak ve nâzik tenli, kirpikleri uzun, yanakları düz, burnu ileriye doğru çıkık, övünç duyulan ve peşinden gidilen bir kimse arayın! O kimse ile oğlu ve her batından bir kişi yıkanıp güzel koku sürünsünler, sonra Hacer-i Esved'e ellerini sürsünler, sonra da Ebû Kubeys dağına çıksınlar! O adam yağmur duası yapsın, topluluk da «âmin» desin! Dikkat edin! Bu takdirde dilediğiniz yağmura kavuşursunuz!" Allah biliyor, ürkmüş bir halde sabahladım. Tüylerim diken diken olmuş, aklım başımdan gitmişti. Rüyam anlatıldı ve Mekke koyağında yayıldı. Hürmet ve Harem'e and olsun ki çok geçmeden Ebtahî: "Bu adam, Şeybe el-Hamd'dır (Abdulmuttalib'dir)" dedi. Kureyş'in ileri gelenleri ona gitti; Abdulmuttalib her batından yanına bir adam aldı. Bunlar yıkandılar ve güzel koku süründüler, Hacer-i Esved'i istilâm ettiler, sonra da Ebû Kubeys dağına çıktılar. Topluluk mümkün mertebe Abdulmuttalib'in yanına yanaşıp etrafını sardı. Dağın tepesinde dizildiler. Abdulmuttalib'in yanında Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) de vardı. Daha o zaman henüz buluğa ermiş veya buluğu yaklaşmış bir çocuktu. Abdulmuttalib ellerini kaldırıp şöyle duâ etti: "Allahım! İhtiyacı karşıla, belayı kaldır! İlim sahibi bizzat Sen'sin; başkasının ilmine muhtaç değilsin. Kendisine yalvarılıp yakarılan Sen'sin; cimri değilsin! Bunlar ise senin Harem'inin avlusundaki kulların ve kölelerindir. Sana, tırnakları ve tabanları kurutup çatlatan bir kuraklıktan şikâyet ediyorlar. Bize, bol, bereketli ve verimli bir yağmur ver!" Kâbe'nin Rabbine and olsun ki, daha onlar oradan ayrılmadan gökten sular boşandı; vadi dolup taştı. Kureyş'in yaşlıları ve ileri gelenlerinden Abdullah b. Cud'ân, Harb b. Umeyye ve Hişam b. Muğîre'nin Abdulmuttalib'e şöyle dediklerini işittim: "Mübarek olsun ey Ebu'l Bathâ! Bathâ ahalisi senin vesilenle hayat

buldu!" Rukayka binti Ebi Sayfî bu konuda şu beyitleri terennüm etmiştir:

"Şeybetü'l-Hamd'ın yüzü suyu hürmetine Allah yurdumuza su verdi.

Hayatı kaybetmiştik. Yağmur bizden kaçıp gitmişti.

Gökten akar gibi şakır şakır yağmur yağdı.

Hayvanlar ve ağaçlar onunla hayat buldu.

Uğurlu kimsenin yüzü suyu hürmetine Allah gökten sel akıttı.

Mudar'ın müjdelediği kimselerin en hayırlısı,

İşi mübârek, adına yağmur istenilen, insanlar içinde eşi ve benzeri olmayan..."

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي مَوْلِدِهِ وَرِضَاعِهِ وَشَرْحِ صَدْرِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Doğumu, Süt Emmesi ve Mübârek Göğsünün Yarılması

١٣٨٣٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ خَالِدِ بْنِ أَبِي عِمْرَانَ عَنْ حَنَشٍ الصَّنْعَانِيِّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ وُلِدَ النَّبِيُّ -صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- يَوْمَ الاِثْنَيْنِ

فذكر الحديث وقد تقدم في العلم في باب التاريخ

رواه أحمد والطبراني

13838. İbn Abbâs dedi ki: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Pazartesi günü doğdu..."

İlim kitabının Tarih konusunda bu hadis geçmişti.

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmişlerdir.

١٣٨٣٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْخَلالُ الْمَكِّيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مَنْصُورٍ الْجَوَّازُ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّهْرِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عِمْرَانَ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ أَبِي سُوَيْدٍ الثَّقَفِيِّ ، قَالَ : سَمِعْتُ عُثْمَانَ بْنَ أَبِي الْعَاصِ ، يَقُولُ : أَخْبَرَتْنِي أُمِّي ، قَالَتْ : " شَهِدْتُ آمِنَةَ لَمَّا وَلَدَتْ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا ضَرَبَهَا الْمَخَاضُ نَظَرْتُ إِلَى النُّجُومِ تَدَلَّى ،

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (240/259-261 ve 26 numaradaki uzun hadisler).

حَتَّى إِنِّي أَقُولُ لَتَقَعَنَّ عَلَيَّ ، فَلَمَّا وَلَدَتْ ، خَرَجَ مِنْهَا نُورٌ أَضَاءَ لَهُ الْبَيْتُ الَّذِي نَحْنُ فِيهِ وَالدَّارُ ، فَمَا شَيْءٌ أَنْظُرُ إِلَيْهِ ، إِلا نُورٌ "

رواه الطبراني وفيه عبد العزيز بن عمران وهو متروك

13839. Osman b. Ebi'l-Âs dedi ki: Annem bana şunu anlattı: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i doğurduğu zaman Âmine'ye tanık oldum. Doğum sancısı tuttuğu zaman yıldızlar öyle sarkmıştı ki, neredeyse üzerime düşecekler, diyordum. Onu doğurduğu zaman da bir nur çıkıp içinde bulunduğumuz odayı ve evi öyle aydınlattı ki, o nurdan başka bir şey göremez oldum."

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde Abdülazîz b. İmrân vardır ki metrûk bir ravidir.

١٣٨٤٠ - حَدَّثَنَا مَسْرُوقُ بْنُ الْمَرْزُبَانِ الْكُوفِيُّ ، وَالْحَسَنُ بْنُ حَمَّادٍ ، وَنَسَخْتُهُ مِنْ حَدِيثِ مَسْرُوقٍ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا بْنِ زَائِدَةَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، عَنْ جَهْمِ بْنِ أَبِي جَهْمٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ ، عَنْ حَلِيمَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ أُمِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السَّعْدِيَّةِ الَّتِي أَرْضَعَتْهُ ، قَالَتْ : خَرَجْتُ فِي نِسْوَةٍ مِنْ بَنِي سَعْدِ بْنِ بَكْرٍ نَلْتَمِسُ الرُّضَعَاءَ بِمَكَّةَ عَلَى أَتَانٍ لِي قَمْرَاءَ قَدْ أَذَمَّتْ ، فَزَاحَمْتُ بِالرَّكْبِ ، قَالَتْ : وَخَرَجْنَا فِي سَنَةٍ شَهْبَاءَ لَمْ تُبْقِ شَيْئًا ، وَمَعِي زَوْجِيَ الْحَارِثُ بْنُ عَبْدِ الْعُزَّى ، قَالَتْ : وَمَعَنَا شَارِفٌ لَنَا ، وَاللَّهِ إِنْ تَبِضُّ عَلَيْنَا بِقَطْرَةٍ مِنْ لَبَنٍ ، وَمَعِي صَبِيٌّ لِي إِنْ نَنَامُ لَيْلَتَنَا مَعَ بُكَائِهِ ، مَا فِي ثَدْيِي مَا يُغْنِيهِ ، وَمَا فِي شَارِفِنَا مِنْ لَبَنٍ نَغْذُوهُ ، إِلا أَنَّا نَرْجُو ، فَلَمَّا قَدِمْنَا مَكَّةَ ، لَمْ تَبْقَ مِنَّا امْرَأَةٌ إِلا عُرِضَ عَلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَأْبَاهُ ، وَإِنَّمَا كُنَّا نَرْجُو كَرَامَةَ رَضَاعَةٍ مِنْ وَالِدِ الْمَوْلُودِ ، وَكَانَ يَتِيمًا ، فَكُنَّا نَقُولُ : مَا عَسَى أَنْ تَصْنَعَ أُمُّهُ ؟ حَتَّى لَمْ يَبْقَ مِنْ صَوَاحِبِي امْرَأَةٌ إِلا أَخَذَتْ صَبِيًّا غَيْرِي ، وَكَرِهْتُ أَنْ أَرْجِعَ وَلَمْ آخُذْ شَيْئًا ، وَقَدْ أَخَذَ صَوَاحِبِي ، فَقُلْتُ لِزَوْجِي : وَاللَّهِ لأَرْجِعَنَّ إِلَى ذَلِكَ فَلآخُذَنَّهُ ، قَالَتْ : فَأَتَيْتُهُ ، فَأَخَذْتُهُ ، فَرَجَعْتُهُ إِلَى رَحْلِي ، فَقَالَ زَوْجِي : قَدْ أَخَذْتِهِ ؟ فَقُلْتُ : نَعَمْ ، وَاللَّهِ ذَاكَ أَنِّي لَمْ أَجِدْ غَيْرَهُ ، فَقَالَ : قَدْ أَصَبْتِ ، فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ فِيهِ خَيْرًا ، قَالَتْ : فَوَاللَّهِ مَا هُوَ إِلا أَنْ جَعَلْتُهُ فِي حِجْرِي ، قَالَتْ : فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ ثَدْيِي بِمَا شَاءَ مِنَ اللَّبَنِ ، قَالَتْ : فَشَرِبَ حَتَّى رَوِيَ ، وَشَرِبَ أَخُوهُ تَعْنِي : ابْنَهَا حَتَّى رَوِيَ ، وَقَامَ زَوْجِي إِلَى شَارِفِنَا مِنَ اللَّيْلِ فَإِذَا بِهَا حَافِلٌ ، فَحَلَبَ لَنَا مَا شِئْنَا ، فَشَرِبَ حَتَّى رَوِيَ ، قَالَتْ : وَشَرِبْتُ حَتَّى رَوِيتُ ، فَبِتْنَا لَيْلَتَنَا تِلْكَ بِخَيْرٍ ، شِبَاعًا رِوَاءً ، وَقَدْ نَامَ صِبْيَانُنَا ، قَالَتْ : يَقُولُ أَبُوهُ تَعْنِي

زَوْجهَا : وَاللَّهِ يَا حَلِيمَةُ ، مَا أَرَاكِ إِلا قَدْ أَصَبْتِ نَسَمَةً مُبَارَكَةً ،.قَدْ نَامَ صَبِيُّنَا وَرَوِيَ ، قَالَتْ : ثُمَّ خَرَجْنَا ، فَوَاللَّهِ لَخَرَجَتْ أَتَانِي أَمَامَ الرَّكْبِ قَدْ قَطَعَتْهُنَّ حَتَّى مَا يَبْلُغُونَهَا ، حَتَّى إِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ : وَيْحَكِ يَا بِنْتَ الْحَارِثِ ، كُفِّي عَلَيْنَا ، أَلَيْسَتْ هَذِهِ بِأَتَانِكِ الَّتِي خَرَجْتِ عَلَيْهَا ؟ فَأَقُولُ : بَلَى وَاللَّهِ ، وَهِيَ قُدَّامَنَا ، حَتَّى قَدِمْنَا مَنَازِلَنَا مِنْ حَاضِرِ بَنِي سَعْدِ بْنِ بَكْرٍ ، فَقَدِمْنَا عَلَى أَجْدَبِ أَرْضِ اللَّهِ ، فَوَالَّذِي نَفْسُ حَلِيمَةَ بِيَدِهِ ، إِنْ كَانُوا لَيَسْرَحُونَ أَغْنَامَهُمْ إِذَا أَصْبَحُوا ، وَيَسْرَحُ رَاعِي غَنَمِي ، فَتَرُوحُ غَنَمِي بِطَانًا لُبَّنًا حُفَّلا ، وَتَرُوحُ أَغْنَامُهُمْ جِيَاعًا هَالِكَةً ، مَا بِهَا مِنْ لَبَنٍ ، قَالَتْ : فَنَشْرَبُ مَا شِئْنَا مِنْ لَبَنٍ ، وَمَا مِنَ الْحَاضِرِ أَحَدٌ يَحْلُبُ قَطْرَةً ، وَلا يَجِدُهَا ، يَقُولُونَ لِرُعَاتِهِمْ : وَيْلَكُمْ ، أَلا تَسْرَحُونَ حَيْثُ يَسْرَحُ رَاعِي حَلِيمَةَ ؟ فَيَسْرَحُونَ فِي الشِّعْبِ الَّذِي يَسْرَحُ فِيهِ رَاعِينَا ، فَتَرُوحُ أَغْنَامُهُمْ جِيَاعًا مَا لَهَا مِنْ لَبَنٍ ، وَتَرُوحُ غَنَمِي لُبَّنًا حُفَّلا ، قَالَتْ : وَكَانَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يَشِبُّ فِي الْيَوْمِ شَبَابَ الصَّبِيِّ فِي الشَّهْرِ ، وَيَشِبُّ فِي الشَّهْرِ شَبَابَ الصَّبِيِّ فِي سَنَةٍ ، فَبَلَغَ سِتًّا وَهُوَ غُلامٌ جَفْرٌ " ، قَالَتْ : فَقَدِمْنَا عَلَى أُمِّهِ ، فَقُلْنَا لَهَا ، وَقَالَ لَهَا أَبُوهُ : رُدُّوا عَلَيْنَا ابْنِي ، فَلْنَرْجِعْ بِهِ ، فَإِنَّا نَخْشَى عَلَيْهِ وَبَاءَ مَكَّةَ ، قَالَتْ : وَنَحْنُ أَضَنُّ بِشَأْنِهِ لِمَا رَأَيْنَا مِنْ بَرَكَتِهِ ، قَالَتْ : فَلَمْ يَزَلْ بِهَا حَتَّى قَالَتِ : ارْجِعَا بِهِ ، فَرَجَعْنَا بِهِ ، فَمَكَثَ عِنْدَنَا شَهْرَيْنِ ، قَالَتْ : فَبَيْنَا هُوَ يَلْعَبُ وَأَخُوهُ يَوْمًا خَلْفَ الْبُيُوتِ يَرْعَيَانِ بَهْمًا لَنَا ، إِذْ جَاءَنَا أَخُوهُ يَشْتَدُّ ، فَقَالَ لِي وَلأَبِيهِ : أَدْرِكَا أَخِي الْقُرَشِيَّ ، قَدْ جَاءَهُ رَجُلانِ فَأَضْجَعَاهُ ، فَشَقَّا بَطْنَهُ ، فَخَرَجْنَا نَحْوَهُ نَشْتَدُّ ، فَانْتَهَيْنَا إِلَيْهِ وَهُوَ قَائِمٌ مُنْتَقِعٌ لَوْنُهُ ، فَاعْتَنَقَهُ أَبُوهُ وَاعْتَنَقْتُهُ ، ثُمَّ قُلْنَا : مَا لَكَ أَيْ بُنَيَّ ؟ قَالَ : " أَتَانِي رَجُلانِ عَلَيْهِمَا ثِيَابٌ بِيضٌ فَأَضْجَعَانِي ، ثُمَّ شَقَّا بَطْنِي ، فَوَاللَّهِ مَا أَدْرِي مَا صَنَعَا " ، قَالَتْ : فَاحْتَمَلْنَاهُ فَرَجَعْنَا بِهِ ، قَالَتْ : يَقُولُ أَبُوهُ : وَاللَّهِ يَا حَلِيمَةُ مَا أَرَى هذَا الْغُلامَ إِلا قَدْ أُصِيبَ ، فَانْطَلِقِي فَلْنَرُدَّهُ إِلَى أَهْلِهِ قَبْلَ أَنْ يَظْهَرَ بِهِ مَا نَتَخَوَّفُ عَلَيْهِ ، قَالَتْ : فَرَجَعْنَا بِهِ إِلَيْهَا ، فَقَالَتْ : مَا رَدَّكُمَا بِهِ ؟ وَقَدْ كُنْتُمَا حَرِيصَيْنِ عَلَيْهِ ، قَالَتْ : فَقُلْتُ : لا وَاللَّهِ ، إِلا أَنَّا كَفَلْنَاهُ وَأَدَّيْنَا الْحَقَّ الَّذِي يَجِبُ عَلَيْنَا فِيهِ ، ثُمَّ تَخَوَّفْتُ الأَحْدَاثَ عَلَيْهِ ، فَقُلْنَا : يَكُونُ فِي أَهْلِهِ ، قَالَتْ : فَقَالَتْ آمِنَةُ : وَاللَّهِ مَا ذَاكَ بِكُمَا ، فَأَخْبِرَانِي خَبَرَكُمَا وَخَبَرَهُ ، فَوَاللَّهِ مَا زَالَتْ بِنَا حَتَّى أَخْبَرْنَاهَا خَبَرَهُ ، قَالَتْ : فَتَخَوَّفْتُمَا عَلَيْهِ ؟ كَلا وَاللَّهِ إِنَّ لابْنِي هَذَا شَأْنًا ، أَلا أُخْبِرُكُمَا عَنْهُ ، إِنِّي " حَمَلْتُ بِهِ ، فَلَمْ أَحْمِلْ حَمْلا قَطُّ كَانَ أَخَفَّ وَلا أَعْظَمَ بَرَكَةً مِنْهُ ، ثُمَّ رَأَيْتُ نُورًا كَأَنَّهُ شِهَابٌ خَرَجَ

مِنِّي حِينَ وَضَعْتُهُ أَضَاءَتْ لِي أَعْنَاقُ الإِبِلِ بِبُصْرَى ، ثُمَّ وَضَعْتُهُ فَمَا وَقَعَ كَمَا يَقَعُ الصِّبْيَانُ : وَقَعَ وَاضِعًا يَدَهُ بِالأَرْضِ ، رَافِعًا رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ " ، دَعَاهُ وَالْحَقَا بِشَأْنِكُمَا

رواه أبو يعلى والطبراني بنحوه إلا أنه قال : حدثتني حليمة بنت أبي ذؤيب ورجالهما ثقات

13840. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in Sa'd oğullarına mensup süt annesi Halîme binti'l-Hâris[1] anlatıyor: Sa'd b. Bekir oğullarından bazı kadınlarla birlikte emzirecek çocuk aramak için ak merkebimin üzerinde Mekke'ye doğru yola çıktım. Kıtlık senesindeydik, hiç bir şeyimiz kalmamıştı. Yanımda kocam Hâris b. Abdiluzza da vardı. Yanımızda bir de yaşlı deve vardı. Allah'a yemin olsun ki deveden bir damla süt bile gelmiyordu. Beraberimde bir çocuk vardı, Allah'a yemin olsun ki geceleyin uyumuyordu, elinde onu susturabileceğim bir şey de bulamıyordum, devemizde süt te yoktu ki ona içirelim. Yağmur ümidinden başka ümidimiz kalmamıştı. Mekke'ye gelince Resûlullah herkese takdim edildi; fakat kimse onu almadı. Biz ise: "O yetim bir çocuktur. Sütannesi ona ikram eder, babası da ona iyi davranır" dedik; ama yine de: "Onun annesi bize ne yapabilir ki?" diye söylendik. Benim bütün arkadaşlarım emzirmek için birer çocuk aldı. Birini almadan dönmek benim de hoşuma gitmedi. Kocama şöyle dedim: "Allah'a yemin olsun ki dönüp onu alacağım." Çocuğu aldım ve kervana getirdim. Kocam: "Onu aldın mı?" dedi. Ben de: "Allah'a yemin olsun ki başkasını bulamadığımdan dolayı onu aldım" dedim. O da: "Doğru yaptın, belki Allah onda hayır yaratır" dedi. Allah'a yemin olsun ki daha onu kucağıma alır almaz memelerim sütle doldu. Onu ve kardeşini (kendi çocuğumu) emzirdim. Babası (kocam) kalktı ve devenin yanına gitti. Bir de ne görsün, devenin sütü bollaşmış. Onu sağdı ve bana içirdi. O gece güzelce ve tok olarak uyuduk. Kocam o zaman dedi ki: "Ey Halîme biliyor musun; vallahi biz mübârek bir nimete rastladık. Çocuğumuz sütten doyup uyudu."

Halîme anlatmaya devam ediyor: Tekrar ülkemize dönmek için yola çıktık. Allah'a yemin olsun ki merkebimiz döndüğümüzden daha hızlı bir şekilde yürüdü. Öyle ki; kadınlar: "Bizi bekle, bu merkep, üzerinde geldiğin merkep değil midir?" dediler. Ben: "Evet!" dedim. Nihayet Sa'd b. Bekir oğullarının yerleşim yerindeki evlerimize vardık. Allah'ın en çorak toprağına gelmiştik. Halîme'nin canını elinde tutan zâta yemin olsun ki, çobanlarımız sabahları koyunları salıyordu, Beni Sa'd'ın koyunları akşam aç dönüyor, benim koyunlarım ise tok ve memeleri dolu olarak dönüyordu. Biz de onları sağıyor, sütlerini içiyorduk. Köylüler ise çobanlarına şöyle diyordu: "Yazık size! Siz de

[1]*el-Mu'cemu'l-kebîr* de adı "Halîme binti Abdillah b. Hâris" diye geçer.

koyunlarınızı Halîme'nin koyunlarının yanına götürüp otlatsanız ve onlarla birlikte serbest bıraksanız ya!" Öyle yaptıkları halde koyunlar tekrar aç gidip aç geldiler. Hallerinde hiç bir değişiklik olmadı. Benim koyunlarım ise eskisi gibi aç gidip tok geliyordu.

Halîme anlatmaya devam ediyor: "O (sallallahu aleyhi vesellem), hiç bir çocuğun büyümediği şekilde büyüyordu. Onun bir günlük büyümesi, başkasının bir aylık büyümesine; onun bir aylık büyümesi başkasının bir senelik büyümesine bedeldi. Altı ayına ulaşınca iyice gürbüzleşti."

Halîme anlatmaya devam ediyor: Annesine gidip: Mekke'nin veba veya hastalıklarının ona bulaşmasından korkuyoruz. Onu yanımıza bırak. Sen şifa bulunca onu tekrar sana getiririz" dedik. Biz onda gördüğümüz bereketten dolayı öyle ısrar ettik ki sonunda annesi izin verdi, Muhammed'i tekrar alıp döndük. İki ay daha yanımızda kaldı.

O ve sütkardeşleri evin arkasında kuzularla oynadıkları sırada bir kardeşi hızlıca gelip şöyle dedi: "Yetişin! Kureyş'li kardeşimizin yanına iki adam geldi. Onu alıp yatırdılar, sonra da karnını yardılar." Bunun üzerine ben ve babası hemen çıktık ve onun yanına geldik. O ayakta duruyordu, rengi atmıştı. Ben ve babası onu alıp bağrımıza bastık ve: "Ey çocuğum, ne oldu sana?" diye sorduk. O şöyle anlattı: *"Üzerlerinde beyaz elbise olan iki adam geldi, beni yere yatırıp karnımı yardılar. Vallahi bana ne yaptıklarını bilmiyorum."* Babası: "Allah'a yemin olsun ki kesinlikle çocuğuma bir şey oldu. Onu ailesinin yanına götür! Korktuğumuz başımıza gelmeden onu götürüp iade edelim!" dedi. Bunun üzerine onu alıp annesinin yanına getirdik. Annesi bizi görünce: "Onu sizden istemeden niçin bana getirdiniz? Sizler yanınızda kalmasına çok ısrar etmiştiniz" dedi. Biz: "Bir şey yok. Vallahi ona baktık ve üzerimize düşeni yaptık. Sonra onun hakkında endişe verici şeyler oldu. Biz de: «O, ailesinin yanında dursun!» dedik." Annesi: "Hayır, size bir şeyler oldu. Onu bana anlatın" dedi. Olanları anlatıncaya kadar bizi bırakmadı. Annesi şunları anlattı: "Onun adına endişe mi ettiniz?! Hayır, asla endişe etmeyin. Çünkü benim oğlumun ayrı bir şânı vardır. Size onun durumunu anlatayım mı: Ona gebe kaldığımda Allah'a yemin olsun ki ondan daha hafif bir şey taşımamıştım. Ondan daha büyük bir bereket de görmedim. Sonra ben onu doğurduğum sırada ta Busra'daki develerin boyunlarını aydınlatan bir nur çıkmıştı. Allah'a yemin olsun ki o, diğer çocukların doğduğu gibi doğmadı. Elleri üzerine yere düşmüş, başını göğe kaldırarak doğmuştu. Onu bana bırakın ve işinize bakın!"

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] Taberânî de yakın bir metinle rivayet etmiştir. Halîme'nin Ebû Züeyb'in kızı olduğunu söylemiştir. Her ikisinin ravileri de güvenilir ravilerdir.

(بَابُ فِي أَوَّلِ أَمْرِهِ وَشَرْحِ صَدْرِهِ أَيْضاً صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Peygamberliğe Dair İlk Halleri ve Bir Daha Göğsünün Yarılması

١٣٨٤١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَيْوَةُ وَيَزِيدُ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ قَالاَ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ حَدَّثَنِي بَحِيرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنِ ابْنِ عَمْرٍو السُّلَمِيِّ عَنْ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدٍ السُّلَمِيِّ أَنَّهُ حَدَّثَهُمْ أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كَيْفَ كَانَ أَوَّلُ شَأْنِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ كَانَتْ حَاضِنَتِي مِنْ بَنِي سَعْدِ بْنِ بَكْرٍ فَانْطَلَقْتُ أَنَا وَابْنٌ لَهَا فِي بَهْمٍ لَنَا وَلَمْ نَأْخُذْ مَعَنَا زَاداً فَقُلْتُ يَا أَخِي اذْهَبْ فَأْتِنَا بِزَادٍ مِنْ عِنْدِ أُمِّنَا فَانْطَلَقَ أَخِي وَمَكَثْتُ عِنْدَ الْبَهْمِ فَأَقْبَلَ طَيْرَانِ أَبْيَضَانِ كَأَنَّهُمَا نَسْرَانِ فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ أَهُوَ هُوَ قَالَ نَعَمْ. فَأَقْبَلاَ يَبْتَدِرَانِي فَأَخَذَانِي فَبَطَحَانِي إِلَى الْقَفَا فَشَقَّا بَطْنِي ثُمَّ اسْتَخْرَجَا قَلْبِي فَشَقَّاهُ فَأَخْرَجَا مِنْهُ عَلَقَتَيْنِ سَوْدَاوَيْنِ فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ قَالَ يَزِيدُ فِي حَدِيثِهِ ائْتِنِي بِمَاءِ ثَلْجٍ فَغَسَلاَ بِهِ جَوْفِي ثُمَّ قَالَ ائْتِنِي بِمَاءِ بَرَدٍ فَغَسَلاَ بِهِ قَلْبِي ثُمَّ قَالَ ائْتِنِي بِالسَّكِينَةِ فَذَرَّاهَا فِي قَلْبِي ثُمَّ قَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ حِصْهُ فَحَاصَهُ وَخَتَمَ عَلَيْهِ بِخَاتَمِ النُّبُوَّةِ وَقَالَ حَيْوَةُ فِي حَدِيثِهِ حِصْهُ فَحَصَهُ وَاخْتِمْ عَلَيْهِ بِخَاتَمِ النُّبُوَّةِ فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ اجْعَلْهُ فِي كِفَّةٍ وَاجْعَلْ أَلْفاً مِنْ أُمَّتِهِ فِي كِفَّةٍ فَإِذَا أَنَا أَنْظُرُ إِلَى الأَلْفِ فَوْقِي أُشْفِقُ أَنْ يَخِرَّ عَلَيَّ بَعْضُهُمْ فَقَالَ لَوْ أَنَّ أُمَّتَهُ وُزِنَتْ بِهِ لَمَالَ بِهِمْ ثُمَّ انْطَلَقَا وَتَرَكَانِي وَفَرِقْتُ فَرَقاً شَدِيداً ثُمَّ انْطَلَقْتُ إِلَى أُمِّي فَأَخْبَرْتُهَا بِالَّذِي لَقِيتُهُ فَأَشْفَقَتْ عَلَيَّ أَنْ يَكُونَ أُلْبِسَ بِي قَالَتْ أُعِيذُكَ بِاللَّهِ. فَرَحَلَتْ بَعِيراً لَهَا فَجَعَلَتْنِي وَقَالَ يَزِيدُ فَحَمَلَتْنِي عَلَى الرَّحْلِ وَرَكِبَتْ خَلْفِي حَتَّى بَلَغْنَا إِلَى أُمِّي فَقَالَتْ أَوَأَدَّيْتُ أَمَانَتِي وَذِمَّتِي وَحَدَّثْتُهَا بِالَّذِي لَقِيتُ فَلَمْ يَرُعْهَا ذَلِكَ فَقَالَتْ إِنِّي رَأَيْتُ خَرَجَ مِنِّي نُورٌ أَضَاءَتْ مِنْهُ قُصُورُ الشَّامِ.

رواه أحمد والطبراني و لم يسق المتن وإسناد أحمد حسن

[1] Ebû Ya'lâ (7163), Taberâni, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (24/212-215. Hadisin senedinde kopukluk vardır. Cehm b. Ebi Cehm, Abdullah b. Câfer'den hadis dinlememiştir. Abdullah b. Câfer de Halime'ye yetişmemiştir. Cehm'i İbn Hibban'dan başkası güvenilir görmez.

13841. Utbe b. Abd es-Sülemî anlatıyor: Bir adam Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e; "Yâ Resûlallah! (Peygamberliğine dair) ilk hallerin nasıldı?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle anlattı:

Sa'd b. Bekir oğullarından sütannemin yanındaydım. Onun oğlu ile birlikte kuzu gütmeye gitmiştik. Yanımıza azık da almamıştık. Dedim ki: "Ey kardeşim! Sen git de bize annemizin yanından azık getir!" Kardeşim gitti, ben kuzuların yanında kaldım. Birden başımda kartal gibi iki kuş peydahlandı. Biri arkadaşına: "Bu, o mudur?" dedi. Arkadaşı da "Evet!" dedi. Alelacele harekete geçtiler. Beni tutup ense üzerine yere yıktılar, karnımı yardılar, sonra kalbimi çıkarıp yararak içinden iki tane siyah kan pıhtısı çıkardılar. Biri diğerine dedi ki: "Bana kar suyu getir!" Onunla içimi yıkadılar. Ondan sonra "Bana dolu suyu getir!" dedi. Onunla da kalbimi yıkadılar. Sonra şöyle dedi: "Sekîneyi (huzur, sükûneti) getir!" Derken onu kalbime doldurdular. Sonra biri arkadaşına "Onu yerine oturt!" dedi, o da yerine yerleştirdi ve üzerini nübüvvet mührü ile mühürledi. -Başka bir rivayette: *"Üstünü hâtem-i nübüvvet ile mühürle!"* dedi.- *Sonra biri arkadaşına "Onu bir kefeye koy, ümmetinden bin kişiyi de bir kefeye koyup tart!" dedi. Bu arada ben üzerimdeki bin kişiye baktım, bazılarının üstüme düşmesinden korktum. Sonunda dedi ki: "Eğer onun karşısında ümmeti bile tartılsa o ağır basar!" Nihayet beni bırakıp gittiler. Ben çok korkmuştum. Sonra anneme gidip karşılaştığım hâdiseyi anlattım. Benim bir musibete uğramamdan korktu ve: "Seni Allah'a sığındırırım" dedi. Bana hemen bir binek deve hazırlayıp üstüne bindirdi, kendisi de arkama bindi ve anneme gittik. "Emanetimi ve zimmetimi yerine getirdim" dedi ve başıma gelen olayı anlattı. Bu hâdise annemi korkutmadı. Annem dedi ki: "Ben (onu doğurduğumda) benden bir nur çıktığını ve Şam saraylarını aydınlattığını gördüm!"*

★Hadisi Ahmed ve –metni sevk etmeden- Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ahmed'in isnâdı hasendir.

١٣٨٤٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ مُسَاوِرٍ الْجَوْهَرِيُّ، ثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ. ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ، ثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالا: ثَنَا فَرَجُ بْنُ فَضَالَةَ، عَنْ لُقْمَانَ بْنِ عَامِرٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللهِ مَا كَانَ بَدْءُ أَوَّلِ أَمْرِكَ ؟ قَالَ : دَعْوَةُ إِبْرَاهِيمَ وَبُشْرَى عِيسَى وَرَأَتْ أُمِّي أَنَّهُ يَخْرُجُ مِنْهَا نُورٌ أَضَاءَتْ مِنْهُ قُصُورُ الشَّامِ

رواه أحمد وإسناده حسن وله شواهد تقويه . ورواه الطبراني

13842. Ebû Umâme dedi ki: "Yâ Resûlallah! (Peygamberliğinin) ilk halleri(n) nasıldı?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İbrâhîm'in duası, İsa'nın müjdesiyim... Annem de kendisinden bir nur*

---

[1] Ahmed (4/184-185) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (17/131).

çıktığını ve Şam saraylarının onunla aydınlandığını görmüş" karşılığını verdi.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] İsnâdı hasendir. Bu rivayeti takviye eden hadisler vardır. Hadisi Taberânî de rivayet etmiştir.

١٣٨٤٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَبُو يَحْيَى الْبَزَّازُ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ حَدَّثَنِي أَبِي مُحَمَّدُ بْنُ مُعَاذٍ عَنْ مُعَاذٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ كَانَ جَرِيئاً عَلَى أَنْ يَسْأَلَ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَشْيَاءَ لاَ يَسْأَلُهُ عَنْهَا غَيْرُهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ مَا أَوَّلُ مَا رَأَيْتَ فِي أَمْرِ النُّبُوَّةِ فَاسْتَوَى رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِساً وَقَالَ لَقَدْ سَأَلْتَ أَبَا هُرَيْرَةَ إِنِّي لَفِي صَحْرَاءَ ابْنُ عَشْرِ سِنِينَ وَأَشْهُرٍ وَإِذَا بِكَلاَمٍ فَوْقَ رَأْسِي وَإِذَا رَجُلٌ يَقُولُ لِرَجُلٍ أَهُوَ هُوَ قَالَ نَعَمْ. فَاسْتَقْبَلاَنِي بِوُجُوهٍ لَمْ أَرَهَا لِخَلْقٍ قَطُّ وَأَرْوَاحٍ لَمْ أَجِدْهَا مِنْ خَلْقٍ قَطُّ وَثِيَابٍ لَمْ أَرَهَا عَلَى أَحَدٍ قَطُّ فَأَقْبَلاَ إِلَيَّ يَمْشِيَانِ حَتَّى أَخَذَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بِعَضُدِي لاَ أَجِدُ لأَحَدِهِمَا مَسًّا فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ أَضْجِعْهُ. فَأَضْجَعَانِي بِلاَ قَصْرٍ وَلاَ هَصْرٍ. وَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ افْلِقْ صَدْرَهُ. فَهَوَى أَحَدُهُمَا إِلَى صَدْرِي فَفَلَقَهَا فِيمَا أَرَى بِلاَ دَمٍ وَلاَ وَجَعٍ فَقَالَ لَهُ أَخْرِجِ الْغِلَّ وَالْحَسَدَ. فَأَخْرَجَ شَيْئاً كَهَيْئَةِ الْعَلَقَةِ ثُمَّ نَبَذَهَا فَطَرَحَهَا فَقَالَ لَهُ أَدْخِلِ الرَّأْفَةَ وَالرَّحْمَةَ. فَإِذَا مِثْلُ الَّذِي أَخْرَجَ يُشْبِهُ الْفِضَّةَ ثُمَّ هَزَّ إِبْهَامَ رِجْلِي الْيُمْنَى فَقَالَ اغْدُ وَاسْلَمْ. فَرَجَعْتُ بِهَا أَغْدُو رِقَّةً عَلَى الصَّغِيرِ وَرَحْمَةً لِلْكَبِيرِ .

رواه عبد الله ورجاله ثقات وثقهم ابن حبان.

13843. Ubey b. Ka'b diyor ki: Ebû Hureyre, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e soru sormaya çok istekli biriydi. Başkalarının soramayacağı hususları sorardı. Bir defasında: "Yâ Resûlallah! Peygamberlik hususuna dair ilk gördüğün şey neydi?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oturduğu yerde doğrularak şunu anlattı:

Madem ki sordun, ey Ebû Hureyre, anlatayım: On yaşlarında iken, bir gün çölde dolaşıyordum. Aniden başımın üstünde bir ses duydum. İki adam peydahlandı. İçlerinden birisi arkadaşına dedi ki: "Şu, o mudur?" Arkadaşı: "Evet!" dedi. Beni daha önce hiç kimsede görmediğim yüzlerle, daha önce hissetmediğim kokularla ve kimsenin üzerinde görmediğim elbiselerle karşıladılar. Yürüyerek yanıma geldiler, her biri pazımdan tuttu. Ben onların dokunduklarını hissetmiyordum. Birisi arkadaşına dedi ki: "Onu yatır!" Belimi bükmeden ve eğmeden beni yere yatırdılar. Birisi arkadaşına: "Göğsünü yar!"

---

[1] Ahmed (5/262), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (7729). Bkz: *Silsiletu's-Sahîha,* 1546.

dedi. Öbürü de göğsüme eğilip kansız ve ağrısız bir şekilde göğsümü yardı. Bunun üzerine: "Ondan garez ve hasedi çıkar!" dedi. O da kan pıhtısına benzer bir şey çıkardı ve kaldırıp attı. Sonra "Kalbine şefkat ve merhameti yerleştir!" dedi. Kalbimin içine gümüşe benzer bir şey koydu. Daha sonra sağ ayağımın başparmağımı şaklatarak "Git ve esen kal!" dedi. Ben de küçüğe şefkatle ve büyüğe merhametle dolu olarak geri döndüm.

★Hadisi Abdullah (b. Ahmed) rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir kimselerdir. İbn Hibbân onları güvenilir görmüştür.

١٣٨٤٤ - وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَخْرَجَ حَشْوَةً فِي طَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ فَغَسَلَهَا ثُمَّ كَبَسَاهَا حِكْمَةً وَنُوراً وَحِكْمَةً وَعِلْماً

قُلْتُ : فِي الصَّحِيحِ بعضه رواه الطبراني وفيه رشدين بن سعد وضعفه الجمهور

13844. Enes b. Mâlik, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den, Cibril *aleyhisselam*'ın, içini altından bir tasa çıkarıp yıkadığını ve ona hikmet ve nur ile hikmet ve ilim giydirdiğini (doldurduğunu) nakletmiştir.

★Ben derim ki: Bu hadisin bir bölümü *Sahîh*'te mevcuttur.

Hadisi Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde Rişdîn b. Sa'd vardır ki çoğunluk onu zayıf sayar.

(بَابُ قِدَمِ نُبُوَّتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Çok Önceden Peygamber Olduğu

١٣٨٤٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنِ الْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ السُّلَمِيِّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَخَاتَمُ النَّبِيِّينَ وَإِنَّ آدَمَ لَمُنْجَدِلٌ فِي طِينَتِهِ وَسَأُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِ ذَلِكَ دَعْوَةِ أَبِي إِبْرَاهِيمَ وَبِشَارَةِ عِيسَى قَوْمَهُ وَرُؤْيَا أُمِّي الَّتِي رَأَتْ أَنَّهُ خَرَجَ مِنْهَا نُورٌ أَضَاءَتْ لَهُ قُصُورُ الشَّامِ وَكَذَلِكَ تَرَى أُمَّهَاتُ النَّبِيِّينَ صَلَوَاتُ اللهِ عَلَيْهِمْ .

13845. İrbâd b. Sâriye'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Şüphesiz Âdem, çamuru içinde örülmüş iken ben Allah katında peygamberlerin sonuncusuydum. Ben bunun evveliyatını size haber vereceğim: Ben, İbrâhîm'in duası, İsa'nın müjdesi ve annemin rüyasıyım.*

[1] Abdullah b. Ahmed b. Hanbel (5/139). Bu hadisin şahidleri için bkz: *es-Sahiha,* 1545.
[2] *el-Mu'cemu'l-kebîr* (744).

Annem beni rüyasında görmüştür. Aynı şekilde peygamberlerin anneleri de rüya görürlerdi."[1]

١٣٨٤٦ - وَفِي رِوَايَةٍ : " وَإِنَّ أُمَّ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَتْ حِينَ وَضَعَتْهُ نُوراً أَضَاءَتْ مِنْهُ قُصُورُ الشَّامِ "

13846. Bir rivayet de şöyledir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in annesi, onu doğurduğunda Şam saraylarının kendisiyle aydınlandığı bir nur görmüştür."

١٣٨٤٧ - وفي رواية : " وَبِشَارَةِ عِيسَى قَوْمَهُ "

رواه أحمد بأسانيد والبزار والطبراني بنحوه وقال : وَسَأُحَدِّثُكُمْ تَأْوِيلَ ذَلِكَ دَعْوَةَ إِبْرَاهِيمَ ، دُعَاءُ ﴿وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولا مِنْهُمْ﴾ ، وَبِشَارَةُ عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ ﴿وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ﴾ ، وَرُؤْيَا أُمِّي رَأَتْ فِي مَنَامِهَا أَنَّهَا وَضَعَتْ نُورًا أَضَاءَتْ مِنْهُ قُصُورَ الشَّامِ ."

وأحد أسانيد أحمد رجاله رجال الصحيح غير سعيد بن سويد وقد وثقه ابن حبان

13847. Bir rivayet de şöyledir: *"Ben, İsa'nın kavmine verdiği müjdeyim."*

★Bu hadisi -birtakım isnâdlarla- Ahmed, Bezzâr ve –benzer bir şekilde- Taberânî rivayet etmiştir. Taberânî'nin rivayeti şöyledir: "Ben size bunun tevilini haber vereceğim: Ben, İbrâhîm'in duasıyım: O şöyle dua etmişti: **"İçlerinden bir peygamber gönder!"** (Bakara Sur. 129) Ben, İsa'nın müjdesiyim: **"Benden sonra ismi Ahmed olan peygamberi müjdeleyici olarak gönderildim."** (Saf Sur. 6) Ben, annemin rüyasıyım. O, doğumu esnasında Şam saraylarının kendisiyle aydınlandığı bir nur görmüştür."

Ahmed'in isnâdlarından birinin ravileri, Saîd b. Süveyd hariç, *Sahîh* ravileridir. İbn Hibbân onu güvenilir görmüştür.

١٣٨٤٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ بُدَيْلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ عَنْ مَيْسَرَةَ الْفَجْرِ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَتَى كُتِبْتَ نَبِيًّا قَالَ وَآدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَيْنَ الرُّوحِ وَالْجَسَدِ .

رواه أحمد والطبراني ورجاله رجال الصحيح

13848. Meysere el-Fecr dedi ki: "Yâ Resûlallah, ne zaman peygamber olarak yazıldın?" diye sordum, *"Âdem ruh ile cesed arasında iken"* buyurdu.

---

[1] Ahmed (4/127); Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (18/252) ve Bezzâr (2365).

★Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٣٨٤٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ عَنْ رَجُلٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَتَى جُعِلْتَ نَبِيًّا قَالَ وَآدَمُ بَيْنَ الرُّوحِ وَالْجَسَدِ "

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

13849. Abdullah b. Şakîk bir raviden naklediyor: "Yâ Resûlallah! Ne zaman peygamber kılındın?" diye sordum, *"Âdem ruh ile cesed arasında iken"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etmiştir.[2] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٣٨٥٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْعَبَّاسِ الْبَجَلِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَارَةَ بْنِ صُبَيْحٍ ، قَالَ : نا نَصْرُ بْنُ مُزَاحِمٍ ، قَالَ : نا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَتَى كُتِبْتَ نَبِيًّا ؟ قَالَ : " وَآدَمُ بَيْنَ الرُّوحِ وَالْجَسَدِ "

رواه الطبراني في الأوسط والبزار وفيه جابر بن يزيد الجعفي وهو ضعيف

13850. İbn Abbâs dedi ki: "Yâ Resûlallah! Ne zaman peygamber kılındın?" diye soruldu, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Âdem ruh ile cesed arasında iken"* buyurdu.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[3] Hadisi Bezzâr da rivayet etmiştir. Senedinde Câbir b. Yezîd el-Cu'fî vardır ki zayıf bir ravidir.

١٣٨٥١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ ، ثنا أَبِي ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَكَرِيَّا الأَيَادِيُّ ، قَالَ : وَحَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ ، ثنا بَقِيَّةُ ، ثنا صَفْوَانُ بْنُ عَمْرٍو ، عَنْ حُجْرِ بْنِ حُجْرٍ ، عَنْ أَبِي مَرْيَمَ ، قَالَ : أَقْبَلَ أَعْرَابِيٌّ حَتَّى أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ قَاعِدٌ وَعِنْدَهُ خَلْقٌ مِنَ النَّاسِ ، فَقَالَ : أَلا تُعْطِينِي شَيْئًا أَتَعَلَّمُهُ وَأَحْمِلُهُ وَيَنْفَعُنِي وَلا يَضُرُّكَ ؟ فَقَالَ النَّاسُ : مَهْ اجْلِسْ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " دَعُوهُ فَإِنَّمَا سَأَلَ الرَّجُلُ لِيَعْلَمَ " ، قَالَ :

---

[1] Ahmed (5/59) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (20/353). Bu, Abdullah b. Şakîk'in Meyseretu'l-Fecr'den naklettiği hadistir.

[2] Ahmed (4/66, 5/379). Ondan önceki hadise de bakınız.

[3] Bezzâr (2364). Bezzar demiştir ki: "İbn Abbâs'dan ancak bu kanaldan rivayet edildiğini biliyoruz. Nasr b. Muzâhim kuvvetli ravi değildir, yalancı da değildir; ancak Şii taassubu ile suçlanmıştır. Bu hadisi sadece onun kanalıyla bulduk. Taberânî de bunu *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de (12571 ve 12646) rivayet etmiştir.

فَأَفْرَجُوا لَهُ حَتَّى جَلَسَ ، قَالَ : أَيُّ شَيْءٍ كَانَ أَوَّلَ أَمْرِ نُبُوَّتِكَ ، قَالَ : " أَخَذَ اللَّهُ مِنِّي الْمِيثَاقَ كَمَا أَخَذَ مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ ثُمَّ تَلا : ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا﴾ وَبَشَّرَ بِي الْمَسِيحُ بْنُ مَرْيَمَ وَرَأَتْ أُمُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَنَامِهَا أَنَّهُ خَرَجَ مِنْ بَيْنِ رِجْلَيْهَا سِرَاجٌ أَضَاءَتْ لَهُ قُصُورُ الشَّامِ " ، فَقَالَ الأَعْرَابِيُّ : هَاهْ وَأَدْنَى مِنْهُ رَأْسَهُ وَكَانَ فِي سَمْعِهِ شَيْءٌ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " وَوَرَاءَ ذَلِكَ "

رواه الطبراني ورجاله وثقوا

13851. Ebû Meryem dedi ki: Bir bedevi geldi ve Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gitti. O sırada Peygamberimiz'in yanında birtakım kimseler vardı. Bedevi: "Bana öğreneceğim bir şeyler vermez misin ki ben onunla amel ederim, bana faydalı olur, sana da zararı olmaz?!" Bu arada oradaki insanlar: "Bırak böyle demeyi ve otur!" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ise: *"Onu bırakın; o adam ancak öğrenmek içi soruyor"* buyurdu. Böylece ona yer açtılar, oturdu ve: "Senin peygamber olacağına dair hangi işaretler vardı?" diye sordu. Efendimiz buyurdu ki: *"Allah peygamberlerin sözlerini aldığı gibi bu hususta söz aldı."* Sonra şu âyeti okudu: **"Hani peygamberlerden sözlerini almıştık; senden, Nuh'tan, İbrâhîm'den, Mûsa'dan ve İsa b. Meryem'den söz almıştık. Onlardan sağlam bir söz almıştık."** (Ahzâb Sur. 7) Ben, Mesih İsa b. Meryem'in müjdesiyim. Resûlallah (sallallahu aleyhi vesellem)'in annesi de rüyasından ayaklarının arasından bir kandil çıktığını ve ondan Şam saraylarının aydınlandığı görmüştür." Bunu dinleyen bedevi: "Tamam işte!" dedi ve başını ona doğru eğdi. Adamın kulağı biraz ağır işitiyordu. Hz. (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"Daha bunun ötesi var!"* dedi.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir görülen ravilerdir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (22/333) ve İbn Ebî Âsım *es-Sünne* kitabında rivayet etmiştir (408). Bkz: *es-Sahîha* (1925.

(بَابٌ خِتَانُهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Sünnet Edilişi

١٣٨٥٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْفَرَجِ ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَزَارِيُّ الْمِصِّيصِيُّ ، حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مِنْ كَرَامَتِي عَلَى رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ أَنِّي وُلِدْتُ مَخْتُونًا ، وَلَمْ يَرَ أَحَدٌ سَوْأَتِي "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه سفيان بن الفزاري وهو متهم به

13852. Enes b. Mâlik dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yüce Rabbim'in bana ihsanındandır ki sünnetli olarak doğdum ve edep yerimi kimse görmemiştir."*

★Taberânî bunu *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[1] Senedinde Süfyân b. Muh. el-Fezârî vardır ki bu rivayeti uydurmakla ithâm edilmiş bir ravidir.

١٣٨٥٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عُيَيْنَةَ الْبَصْرِيُّ ، قال : نا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ السُّلَمِيُّ أَبُو الْحَسَنِ الْمَدَائِنِيُّ ، قال : نا سَلَمَةُ بْنُ مُحَارِبِ بْنِ مُسْلِمِ بْنِ زِيَادٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي بَكْرَةَ ، " أَنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلامُ خَتَنَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، حِينَ طَهَّرَ قَلْبَهُ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد الرحمن بن عيينة وسلمة بن محارب و لم أعرفهما وبقية رجاله ثقات

13853. Ebû Bekre bildiriyor: "Cebrâîl aleyhisselam, kalbini yıkadığı zaman Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'i sünnet etmiştir."

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde Abdurrahman b. Uyeyne ve Seleme b. Muhârib vardır ki her ikisini de tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (936). Taberânî demiştir ki: Senedinde Süfyân b. Muhammed el-Fezârî tek kalmıştır. Bu hadisi *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (264) İbnü'l-Cevzî de rivayet etmiş ve: "Senedinde Süfyân tek kalmıştır" demiştir. İbn Adiy der ki: "Bu adam, maruf hadisleri çalar, senedler düzerdi. Hadisleri arasında uydurmalar vardır." İbn Hibbân dedi ki: "Onunla delil getirmek (ihticâc) caiz değildir." İbnü'l-Cevzî de şöyle demiştir: "Ben derim ki: Şüphe yok ki o sünnetli olarak doğmuştur; ancak şu var ki bu konudaki hadis sağlam değildir." Ebû Nuaym'ın *Delâilü'n-Nübüvve* eserinde (1/46) yer aldığına göre Hasan b. Arafe de bu hususta ona uymuştur.

(بَابٌ)

Bir Bölüm

١٣٨٥٤ - حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ ، أَخْبَرَنَا خَالِدٌ ، عَنْ دَاوُدَ ، عَنْ عَبَّاسٍ ، عَنْ كُنْدَيْرِ بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : حَجَجْتُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ ، فَإِذَا بِرَجُلٍ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ وَهُوَ يَرْتَجِزُ : رُدَّ عَلَيَّ رَاكِبِي مُحَمَّدًا رُدَّهُ لِي وَاصْطَنِعْ عِنْدِي يَدًا قُلْتُ : مَنْ هَذَا يَعْنِي ؟ فَقَالُوا : عَبْدُ الْمُطَّلِبِ بْنُ هَاشِمٍ ، ذَهَبَتْ إِبِلٌ لَهُ ، فَأَرْسَلَ ابْنَ ابْنِهِ فِي طَلَبِهَا ، فَاحْتَبَسَ عَلَيْهِ ، وَلَمْ يُرْسِلْهُ فِي حَاجَةٍ قَطُّ إِلا جَاءَ بِهَا ، قَالَ : فَمَا بَرِحْتُ حَتَّى جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَاءَ بِالإِبِلِ ، فَقَالَ : " يَا بُنَيَّ ، لَقَدْ حَزِنْتُ عَلَيْكَ هَذِهِ الْمَرَّةَ حُزْنًا لا يُفَارِقُنِي أَبَدًا .

رواه أبو يعلى والطبراني وإسناده حسن

13854. Kundeyr b. Saîd, babasından bildiriyor: Cahiliye devrinde Kâbe'yi tavaf için gelmiştim. Bir adamın Kâbe'yi dolaşarak recez tarzında: "Muhammed'i bana geri ver. Onu bana yardımcı yap!" diye dua ettiğini işittim. Ben: "Bu kimdir?" diye sordum. "Abdulmuttalib b. Hâşim'dir. Bir devesi kaybolmuştu, deveyi aramak için oğlunun oğlunu gönderdi; ancak o gelmedi" dediler. Hâlbuki Abdulmuttalib bir ihtiyaç için onu gönderdiğinde muhakkak onu tamam olarak yerine getirirdi" dediler. Çok geçmeden Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve kaybolan deveyi getirdi. Abdulmuttalib ona: "Evladım! Bu defa sana öyle üzüldüm ki! Bir daha asla benden ayrılma" dedi.

★**Hadisi Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmiştir.[1] Taberânî'nin isnâdı hasendir.**

١٣٨٥٥ - وَعَنْ عَمَّارٍ قَالَ : كَانَ أَبُو طَالِبٍ يَصْنَعُ الطَّعَامَ لأَهْلِ مَكَّةَ وَكَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ لَمْ يَحْبِسْ حَتَّى يَأْخُذَ شَيْئًا فَيَضَعُهُ تَحْتَهُ فَقَالَ أَبُو طَالِبٍ : إِنَّ ابْنَ أَخِي لَيَحُسُّ بِكَرَامَةٍ

رواه الطبراني وفيه عمرو بن جميع وهو كذاب

13855. Ammâr dedi ki: Ebû Tâlib, Mekke halkına yemek yapardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) içeri girdiğinde ise bir şey alıp onun

---

[1] Ebû Ya'lâ, 1478), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de (5524) benzer şekilde rivayet etmiştir. Senedinde Saîd b. Hayve ile onun oğlu Kundeyr vardır. Bunlardan sadece bir kişi rivayette bulunmuştur. Bu ikisi hakkında ne cerh, ne de tadil hükmü verilmemiştir. Abbâs b. Abdirrahman'ın durumu bilinmemektedir.

altına koyar ve şöyle derdi: *"Şüphesiz benim yeğenim değer verilmeyi hak ediyor."*

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde Amr b. Cumey' vardır ki hadis uyduran bir kimsedir.

(أَبْوَابُ فِي عِصْمَتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Korunmuş Olduğuna Dair Hadisler

(بَابُ عِصْمَتُهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ القَرِيْنِ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Şeytandan Korunmuş Olması

١٣٨٥٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَسَمِعْتُهُ أَنَا مِنْ عُثْمَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ قَابُوسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلاَّ وَقَدْ وُكِّلَ بِهِ قَرِينُهُ مِنَ الشَّيَاطِينِ . قَالُوا وَأَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَعَانَنِي عَلَيْهِ فَأَسْلَمَ .

رواه أحمد والطبراني والبزار ورجاله رجال الصحيح غير قابوس بن أبي ظبيان وقد وثق على ضعفه

13856. İbn Abbâs dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizden kimse yoktur ki, yanına şeytanlardan biri verilmesin"* buyurunca orada bulunanlar: «Sen de mi yâ Resûlallah?» diye sordular. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet ben de, fakat Allah bana yardım etti ve o müslüman oldu"* buyurdu.

★ Hadisi Ahmed, Taberânî ve Bezzâr rivayet etmişlerdir.[1] Bezzâr'ın ravileri, Kâbus b. Ebî Zabyân hariç -ki onun zayıf olduğu kesin görülmüştür-, *Sahîh* ravileridir.

١٣٨٥٧ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثَنَا هَارُونُ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَبِي الزَّرْقَاءِ ، ثَنَا أَبُو أَحْمَدَ حَمَّادٌ الْكُوفِيُّ , عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلاقَةَ ، عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنْ أَحَدٍ إِلا جُعِلَ مَعَهُ قَرِينٌ مِنَ الْجِنِّ " , قَالُوا : وَلا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " وَلا أَنَا , إِلا أَنَّ اللَّهَ أَعَانَنِي عَلَيْهِ فَأَسْلَمَ , فَلا يَأْمُرُنِي إِلا بِخَيْرٍ "

رواه الطبراني وفيه أبو حماد المفضل بن صدقة وهو ضعيف

13857. Muğîre b. Şu'be dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İçinizden yanına cinlerden bir arkadaş verilmeyen kimse yoktur!"* buyurunca orada bulunanlar: «Sen de mi yâ Resûlallah?» diye sordular. Hz.

---

[1] Ahmed (2323), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (12620) ve Bezzâr (2440).

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet ben de, fakat Allah bana yardım etti ve o müslüman oldu. O bana hayırdan başka bir şey emretmez"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Ebû Hammâd el-Mufaddal b. Sadaka vardır ki zayıf bir ravidir.

١٣٨٥٨ - حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ مُعَاذٍ أَبُو بِشْرٍ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ صِرْمَةَ، ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : فُضِّلْتُ عَلَى الأَنْبِيَاءِ بِخِصْلَتَيْنِ : كَانَ شَيْطَانِي كَافِراً فَأَعَانَنِي اللهُ عَلَيْهِ حَتَّى أَسْلَمَ وَنَسِيتُ الخِصْلَةَ الأُخْرَى

رواه البزار وفيه إبراهيم بن صرمة وهو ضعيف

13858. Ebû Hureyre dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"İki hasletle peygamberlerden üstün kılındım: Şeytanım kâfir idi; Allah bana yardım etti ve o müslüman oldu."* Ebû Hureyre, "Diğer hasleti unuttum" diye ekledi.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Senedinde İbrâhîm b. Sırma vardır ki zayıf bir ravidir.

١٣٨٥٩ - وَعَنْ أُسَامَةَ بْنِ شَرِيكٍ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : مَا مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلاَّ مَعَهُ شَيْطَانٌ قُلْنَا : وَأَنْتَ ؟ قَالَ : " وَأَنَا إِلاَّ أَنَّ اللهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَعَانَنِي عَلَيْهِ فَأَسْلَمَ " رواه الطبراني وفيه المفضل بن صالح وهو ضعيف

13859. Usâme b. Şerîk dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Sizden hiç bir kimse yoktur ki, yanında bir şeytan bulunmasın."* Orada bulunanlar: «Sen de mi yâ Resûlallah?» diye sorunca Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet ben de, fakat Yüce Allah bana yardım etti de o müslüman oldu"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir.[3] Senedinde Mufaddal b. Sâlih vardır ki zayıf bir ravidir.

١٣٨٦٠ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُعَاذٍ الْعَقَدِيُّ، ثنا أَبُو عَوَانَةَ، عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلاقَةَ، عَنْ شَرِيكِ بْنِ طَارِقٍ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلاَّ لَهُ شَيْطَانٌ قَالُوا : وَلاَ أَنْتَ يَا رَسُولَ اللهِ ؟ قَالَ : " وَلاَ أَنَا إِلاَّ أَنَّ اللهَ أَعَانَنِي عَلَيْهِ فَأَسْلَمَ " رواه الطبراني والبزار ورجال البزار رجال الصحيح

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (20/421).
[2] Bezzâr (2438).
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (494).

13860. Şerîk b. Târık dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sizden kimse yoktur ki, kendisi için bir şeytan olmasın."* Oradakiler: «Sen de mi yâ Resûlallah?» diye sorunca Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet ben de, fakat Allah bana yardım etti de o müslüman oldu"* buyurdu.

★Hadisi Taberânî ve Bezzâr rivayet etmişlerdir.[1] Bezzâr'ın ravileri, *Sahîh* ravileridir.

(بَابُ عِصْمَتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْبَاطِلِ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Bâtıldan Korunmuşluğu

١٣٨٦١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَمَّادُ بْنُ أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ يَعْنِي ابْنَ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ حَدَّثَنِي جَارٌ لِخَدِيجَةَ بِنْتِ خُوَيْلِدٍ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقُولُ لِخَدِيجَةَ أَيْ خَدِيجَةُ وَاللَّهِ لاَ أَعْبُدُ اللاَّتَ وَالْعُزَّى وَاللَّهِ لاَ أَعْبُدُ أَبَداً . قَالَ فَتَقُولُ خَدِيجَةُ خَلِّ اللاَّتَ خَلِّ الْعُزَّى. قَالَ كَانَتْ صَنَمَهُمُ الَّتِي كَانُوا يَعْبُدُونَ ثُمَّ يَضْطَجِعُونَ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

13861. Urve b. ez-Zübeyr dedi ki: Hatice binti Huveylid'in komşusu bana dedi ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Hatice'ye şöyle buyurduğunu işittim: *"Ey Hatice! Allah'a yemin olsun ki ben asla Lât'a tapmam, vallahi ben ebediyen Uzzâ'ya tapmam."* Ravi dedi ki: Hatice de: "Lât ve Uzzâ'yı bırak!" diyordu.

Ravi dedi ki: Onların tapındıkları bir putları vardı, tapınıp öyle yatarlardı.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[2] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٣٨٦٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ خُلَيْدٍ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى بْنِ الطَّبَّاعِ، قَالَ: نا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ أَبُو زُكَيْرٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو، عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَسْتُ مِنْ دَدٍ وَلاَ دَدٌ مِنِّي قال أبو محمد يحيى بن محمد بن قيس: لست من الباطل ولا الباطل مني

رواه البزار والطبراني في الأوسط وفيه يحيى بن محمد بن قيس وقد وثق ولكن ذكروا هذا الحديث من منكرات حديثه والله أعلم وقال الذهبي: قد تابعه عليه غيره

13862. Enes dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben Ded'den değilim; Ded de benden değildir."*

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (7222) ve Bezzâr (2439).

[2] Ahmed (4/222) ve (5/362).

Ebû Muhammed Yahya b. Muhammed b. Kays bu hadisi şöyle açıklamıştır: *"Ben batıldan değilim; batıl da benden değildir."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Yahya b. Muhammed b. Kays vardır ki güvenilir görülmüştür. Ancak bu hadisi onun münker hadisleri arasında saymışlardır. En doğrusunu Allah bilir. Zehebî demiştir ki: "Başkaları da bu hususta ona uymuştur."

١٣٨٦٣ - حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ نَصْرٍ أَبُو جَعْفَرٍ التِّرْمِذِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ الأَزْهَرِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْجَعْفَرِيُّ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ الدَّرَاوَرْدِيُّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو، عَنِ الْمُطَّلِبِ، عَنْ مُعَاوِيَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَسْتُ مِنْ دَدٍ وَلاَ دَدٌ مِنِّي

رواه الطبراني عن محمد بن أحمد بن نصر الترمذي عن محمد بن عبد الوهاب الأزهري و لم أعرفهما وبقية رجاله ثقات

13863. Muâviye, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'den naklediyor: *"Ben Ded'den değilim; Ded de benden değildir."*

★Taberânî bunu Muhammed b. Ahmed b. Nasr et-Tirmizî—Muhammed b. Abdilvahhab el-Ezherî kanalıyla rivayet etmiştir.[2] Ben bu iki raviyi de tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

١٣٨٦٤ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عَبْدِ اللهِ أَبُو طَلْحَةَ الْخُزَاعِيُّ، قَالَ: نا بَكْرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسِ بْنِ مَخْرَمَةَ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: " مَا هَمَمْتُ بِشَيْءٍ مِمَّا كَانَ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ يَعْمَلُونَ بِهِ غَيْرَ مَرَّتَيْنِ، كُلُّ ذَلِكَ يَحُولُ اللَّهُ بَيْنِي وَبَيْنَ مَا أُرِيدُ مِنْ ذَلِكَ، ثُمَّ مَا هَمَمْتُ بَعْدَهَا بِشَيْءٍ حَتَّى أَكْرَمَنِي اللَّهُ بِرِسَالَتِهِ "

رواه البزار ورجاله ثقات

13864. Ali b. Ebî Tâlib dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Cahiliye halkının yaptığı şeyleri yapmayı sadece iki defa tasarladım; her seferinde benimle yapmak istediğim şey arasına Allah engel koydu. Ondan sonra Allah bana risaletini ihsan edinceye kadar da herhangi bir şey yapmayı düşünmedim."*

---

[1] Bezzâr (2402); Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsât* (415).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (19/343). Muhammed b. Ahmed b. Nasr et-Tirmizî, güvenilir bir ravidir; ancak ezberi âhir ömründe bozulmuştur. *Târihu Bağdâd* kitabında (1/365) ve *Lisânü'l-Mîzân*'da (5/46) onun biyografisi verilmiştir. Bu hadisin senedinde bir de Muhammed b. İsmâîl el-Câferî vardır ki metrûk biridir.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir kimselerdir.

١٣٨٦٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، نَا أَبِي، نَا سَعْدُ بْنُ الصَّلْتِ، نَا مِسْعَرُ بْنُ كِدَامٍ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ ذَرِيحٍ، عَنْ زِيَادِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الْبَجَلِيِّ، عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ قَالَ : سَأَلُوا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : هَلْ أَتَيْتَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ شَيْئاً حَرَاماً ؟ قَالَ : لاَ وَقَدْ كُنْتُ مِنْهُ عَلَى مِيْعَادَيْنِ أَمَّا أَحَدُهُمَا فَغَلَبَتْنِي عَيْنِي وَأَمَّا الآخَرُ فَحَالَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ سَائِرُ قَوْمِي

رواه الطبراني في الثلاثة وفيه من لم أعرفهم وقال في الأوسط : عن عمار أنهم سألوا رسول الله صلى الله عليه و سلم : هل أتيت من النساء حراما ؟

13865. Ammâr b. Yâsir dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Cahiliye devrinde haram bir şeye gittin mi?" diye sordular, şöyle buyurdu: *"Hayır! Benim o zaman iki randevum olmuştu; birisinde beni uyku bastı, diğerinde de benimle o işin arasına kavmimin diğer kimseleri girdi."*

★Taberânî üç *Mu'cem*'inde bu hadisi rivayet etmiştir.[2] Senedinde tanımadığım raviler vardır. *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Ammâr'dan şu ilaveyi de vermiştir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e "Haram olarak kadınlara gittin mi?" diye sordular..."

١٣٨٦٦ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ الضَّبِّيُّ ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُقَيْلٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ : " كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَشْهَدُ مَعَ الْمُشْرِكِينَ مَشَاهِدَهُمْ ، قَالَ : فَسَمِعَ مَلَكَيْنِ خَلْفَهُ وَأَحَدُهُمَا يَقُولُ لِصَاحِبِهِ : اذْهَبْ بِنَا حَتَّى نَقُومَ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : فَقَالَ : كَيْفَ نَقُومُ خَلْفَهُ وَإِنَّمَا عَهْدُهُ بِاسْتِلاَمِ الأَصْنَامِ قَبْلُ ؟ قَالَ : فَلَمْ يَعُدْ بَعْدَ ذَلِكَ أَنْ يَشْهَدَ مَعَ الْمُشْرِكِينَ مَشَاهِدَهُمْ "

رواه أبو يعلى وفيه عبد الله بن محمد بن عقيل ولا يحتمل هذا من مثله إلا أن يكون يشهد تلك المشاهد للإنكار وهذا يتحه وبقية رجاله رجال الصحيح

13866. Câbir b. Abdillah anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) müşriklerin tören yerinde bulunduğu sırada, arkasında iki meleğin aralarında şöyle konuştuğunu işitti: Meleklerden biri, arkadaşına dedi ki: "Gel de Resûlullah'ın arkasında duralım!" Öbürü de "O, az önce putlara istilâm etmeye (el sürmeye) ahdetmişken, nasıl arkasında durabiliriz!?" diye cevap verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bundan sonra bir daha müşriklerin törenlerine katılmadı.

---

[1] Bezzâr (2403).

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (921). Buna yakın bir ifadeyle vermiştir.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] Senedinde Abdullah b. Muhammed b. Akîl vardır. Böylesi bir durumun Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e isnâd edilmesi muhtemel değildir. Resûl-i Ekrem'in, ancak inkâr maksadıyla böylesi tören yerlerinde bulunması mümkündür. Hadis bu şekilde yorumlanır. Hadisin diğer ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٣٨٦٧ - وَعَنْ زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ قَالَ : طُفْتُ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ فَمَسَسْتُ بَعْضَ الأَصْنَامِ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ : " لاَ تَمُسُّهَا " . قَالَ : فَذَكَرَ الحَدِيْثَ

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح وهذا يفسر ما تقدم من أن شهوده للإنكار عليهم

13867. Zeyd b. Hârise dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte bir gün tavaf ettim ve bazı putlara elimi sürdüm. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana dedi ki: *"Onlara elini sürme!"*

Ravi daha sonra hadise devam etmiştir.

★Bu hadisi Taberânî rivayet etmiştir.[2] Ravileri *Sahîh* ravileridir. Bu hadis de Resûl-i Ekrem'in, ancak inkâr maksadıyla böylesi tören yerlerinde bulunduğu şeklinde açıklanabilir.

(بَابُ عِصْمَتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ مِمَّنْ أَرَادَ قَتْلَهُ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Kendisini Öldürmek İsteyenlerden Korunmuş Olduğu

١٣٨٦٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا إِسْرَائِيلَ قَالَ سَمِعْتُ جَعْدَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَأَى رَجُلاً سَمِيناً فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُومِئُ إِلَى بَطْنِهِ بِيَدِهِ وَيَقُولُ لَوْ كَانَ هَذَا فِي غَيْرِ هَذَا لَكَانَ خَيْراً لَكَ . قَالَ وَأُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَجُلٍ فَقَالُوا ذَا أَرَادَ أَنْ يَقْتُلَكَ. فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ تُرَعْ لَمْ تُرَعْ وَلَوْ أَرَدْتَ ذَلِكَ لَمْ يُسَلِّطْكَ اللهُ عَلَيَّ .

رواه أحمد والطبراني باختصار ورجاله رجال الصحيح غير أبي إسرائيل الجشمي وهو ثقة

13868. Ca'de dedi ki: Şişman bir adam gördüğünde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in eliyle karnına işaret ederek ona şöyle dediğini işittim: *"Eğer bu başka bir yerde olsaydı, elbette senin için daha hayırlı*

---

[1] Ebû Ya'lâ(1877 ve 1878).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (4665).

olurdu!" Ravi dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir adam geldi. Dediler ki: "Bu adam seni öldürmek istiyor!" Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"Korkma! Korkma! Eğer bunu kastetmişsen, bil ki, Allah seni bana musallat etmemiştir."*

★Hadisi Ahmed ve -kısa metinle- Taberânî rivayet etmiştir.[1] Taberânî'nin ravileri, güvenilir bir ravi olan Ebû İsrâîl el-Cüşemî hariç, *Sahîh* ravileridir.

١٣٨٦٩ - وَعَنْ سَلَمَةَ بْنِ الأَكْوَعِ قَالَ : كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قُبَّةٍ حَمْرَاءَ إِذْ جَاءَ رَجُلٌ عَلَى فَرَسٍ عَطُوفٌ تَتْبَعُهَا مُهْرَةٌ فَقَالَ : مَنْ أَنْتَ ؟ قَالَ : أَنَا رَسُولُ اللهِ . قَالَ : فَمَتَى السَّاعَةُ ؟ قَالَ : " غَيْبٌ وَلاَ يَعْلَمُ الغَيْبَ إِلاَّ اللهُ " . قَالَ : فَمَتَى يُمْطِرُ الغَيْثُ ؟ قَالَ : " غَيْبٌ وَلاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلاَّ اللهُ " . قَالَ : فَمَا فِي بَطْنِ فَرَسِي ؟ قَالَ : " غَيْبٌ وَلاَ يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلاَّ اللهُ " . قَالَ : فَأَعْطِنِي سَيْفَكَ هَذَا . قَالَ : " هَا " . فَأَخَذَهُ فَسَلَّهُ ثُمَّ هَزَّهُ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ الَّذِي أَرَدْتَ " . ثُمَّ قَالَ : إِنَّ هَذَا أَقْبَلَ ثُمَّ قَالَ : اِئْتِهِ فَاقْتُلْهُ ثُمَّ أَخَذَ سَيْفِي فَاقْتُلْهُ ثُمَّ غَمَدَ السَّيْفُ

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

13869. Seleme b. el-Ekva' anlatıyor: Kırmızı bir çadır içinde Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte iken peşinde bir tay olan gebe bir at üzerinde bir adam çıkageldi. Adam: "Sen kimsin?" diye sordu. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben Allah'ın resûlüyüm!"* dedi. "Kıyamet ne zaman?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"O gaybdır; gaybı Allah'tan başka kimse bilemez"* buyurdu. Bu kez: "Yağmur ne zaman yağacak?" diye sordu. *"O da gaybdır; gaybı Allah'tan başka kimse bilemez"* buyurdu. Adam: "Atımın karnındaki nedir (dişi mi erkek mi)?" diye sordu. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem): *"O da gaybdır; gaybı Allah'tan başka kimse bilmez"* buyurdu. Adam: "Şu kılıcını bana ver!" dedi. Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"İşte al!"* buyurdu. Adam kılıcı alıp kınından sıyırdı ve ona doğru savurdu. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Doğrusu sen, muradına eremeyeceksin!"* dedi. Ardından şöyle buyurdu: *"Şu adam,. gidip onu öldüreyim diye geldi ve kılıcımı aldı. Şimdi ben onu öldüreyim mi?"* Bunun ardından kılıcı kınına soktu.

★Taberânî rivayet etmiştir[2]. Ravileri *Sahîh* ravileridir.

---

[1] 11749. hadise bakınız. Ahmed (3/471), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (2183).

[2] *el-Mu'cemu'l-kebîr* (6245).

١٣٨٧٠ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ قَزَعَةَ ، ثنا مَسْلَمَةُ بْنُ عَلْقَمَةَ ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ جُبَيْرٍ ، قَالَ : قَالَتْ بِنْتُ الْحَكَمِ , قُلْتُ لِجَدِّي الْحَكَمِ : مَا رَأَيْتُ قَوْمًا كَانُوا أَعْجَزَ وَلا أَسْوَأَ فِي أَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْكُمْ يَا بَنِي أُمَيَّةَ ، قَالَ : " لا تَلُومِينَا يَا بُنَيَّةُ ، إِنِّي لا أُحَدِّثُكِ إِلا مَا رَأَيْتُ بِعَيْنَيَّ هَاتَيْنِ ، قُلْنَا : وَاللَّهِ مَا نَزَالُ نَسْمَعُ قُرَيْشًا تُعْلِي هَذَا الصَّابِئَ فِي مَسْجِدِنَا ، تَوَاعَدُوا لَهُ حَتَّى نَأْخُذَهُ ، فَتَوَاعَدْنَا إِلَيْهِ ، فَلَمَّا رَأَيْنَاهُ سَمِعْنَا صَوْتًا ظَنَنَّا أَنَّهُ مَا بَقِيَ بِتِهَامَةَ جَبَلٌ إِلا تَفَتَّتَ عَلَيْنَا ، فَمَا عَقَلْنَا حَتَّى قَضَى صَلاتَهُ وَرَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ ، ثُمَّ تَوَاعَدْنَا لَيْلَةً أُخْرَى ، فَلَمَّا جَاءَ نَهَضْنَا إِلَيْهِ ، فَرَأَيْتُ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ الْتَقَتَا إِحْدَاهُمَا بِالأُخْرَى ، فَحَالَتَا بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ ، فَوَاللَّهِ مَا نَفَعَنَا ذَلِكَ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات غير بنت الحكم فلم أعرفها

13870. Kays b. Cübeyr anlatıyor: Hakem'in kızı dedi ki: Dedeme: "Ey Ümeyye oğulları! Bugün sizi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'ın durumu hakkında hiç görmediğim kadar aciz ve berbat gördüm!" deyince, şöyle dedi: "Ey kızcağızım, bizi kınama! Ben sana işte şu gözlerimle bizzat gördüğüm bir şeyi anlatacağım: Biz aramızda: «Vallahi, Kureyş, şu dininden dönen adamı mescidimizde hâlâ üstün görüyor!» deyip ona saldırmak üzere sözleştik. Onu gördüğümüzde ise öyle sesler işittik ki Tihame'de hiç bir at kalmadı, hepsi üzerimize dağıldı zannettik. Şuurumuz yerine geldiğinde o namazını bitirmiş ailesine dönmüştü. Sonra yine bu iş için bir gece kararlaştırıp birbirimize söz verdik. O geldiğinde ona karşı harekete geçtik; ancak baktım ki Safâ ile Merve tepeleri birbirine kavuşmuş, bizimle onun arasına engel olmuş! Vallahi bu girişimimiz de fayda vermedi."

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ravileri, Hakem'in kızı hariç, güvenilir ravilerdir. Onun hakkında ise bilgim yok.

١٣٨٧١ - وَبِهِ ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي فَرْوَةَ ، عَنْ أَبَانَ بْنِ صَالِحٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، أَنَّهُ قَالَ : كُنْتُ يَوْمًا فِي الْمَسْجِدِ ، فَأَقْبَلَ أَبُو جَهْلٍ ، فَقَالَ : إِنَّ لِلَّهِ عَلَيَّ إِنْ رَأَيْتُ مُحَمَّدًا سَاجِدًا أَنْ أَطَأَ عَلَى رَقَبَتِهِ ، فَخَرَجْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى دَخَلْتُ عَلَيْهِ ، فَأَخْبَرْتُهُ بِقَوْلِ أَبِي جَهْلٍ ، " فَخَرَجَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَضْبَانًا حَتَّى دَخَلَ الْمَسْجِدَ ، فَعَجَّلَ أَنْ يَدْخُلَ مِنَ الْبَابِ ، فَاقْتَحَمَ الْحَائِطَ " ،

[1] *el-Mu'cemu'l-kebîr* (3166).

فَقُلْتُ : هَذَا يَوْمُ شَرٍّ ، فَاتَّزَرْتُ ، ثُمَّ اتَّبَعْتُهُ ، " فَدَخَلْتُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ : ﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ خَلَقَ الإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ﴾ ، فَلَمَّا بَلَغَ شَأْنَ أَبِي جَهْلٍ : ﴿كَلَّا إِنَّ الإِنْسَانَ لَيَطْغَى أَنْ رَآهُ اسْتَغْنَى﴾ ، قَالَ إِنْسَانٌ لأَبِي جَهْلٍ : يَا أَبَا الْحَكَمِ ، هَذَا مُحَمَّدٌ ، فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ : أَلا تَرَوْنَ مَا أَرَى ، وَاللَّهِ سُدَّ أُفُقِ السَّمَاءِ عَلَيَّ ، " فَلَمَّا بَلَغَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آخِرَ السُّورَةِ سَجَدَ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه إسحاق بن أبي فروة وهو متروك

13871. Abbâs b. Abdilmuttalib anlatıyor: Bir gün Mescid-i Haram'da idim. Ebû Cehil gelip şöyle dedi: "Allah'a borcum olsun; eğer Muhammed'i secde halinde görürsem boynuna basacağım!" Oradan ayrılıp Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına vardım. Ebû Cehil'in söylediklerini kendisine bildirdim. O da öfkelenerek evden çıkıp Mescid-i Haram'a geldi. Kapıya gitmeden acele ile duvardan içeriye atladı. Bugün kavga günüdür, deyip peştemalimin ucunu (eteğimi) bağladım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Mescid-i Haram'a girip: **"Yaratan Rabbinin adıyla oku. O ki, insanı kan pıhtısından yaratmıştır"** âyetlerini okumaya başladı. Ebû Cehil'le ilgili: **"Hayır, insan azar, kendini zengin gördüğü için"** mealindeki âyete geldiğinde oradakilerden biri, Ebû Cehil'e: "Ey Ebu'l-Hakem! İşte bu, Muhammed'dir" dedi. Ebû Cehil de: "Benim gördüklerimi görmüyor musunuz? Allah'a and olsun ki semanın ufukları benim üzerime kapandı!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de okumakta olduğu Alâk sûresinin sonuna vardığında secdeye kapandı.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[1] Senedinde İshâk b. Ebî Ferve vardır ki metrûk bir ravidir.

١٣٨٧٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ إِنَّ الْمَلأَ مِنْ قُرَيْشٍ اجْتَمَعُوا فِى الْحِجْرِ فَتَعَاقَدُوا بِاللاَّتِ وَالْعُزَّى وَمَنَاةَ الثَّالِثَةِ الأُخْرَى وَنَائِلَةَ وَإِسَافٍ لَوْ قَدْ رَأَيْنَا مُحَمَّداً لَقَدْ قُمْنَا إِلَيْهِ قِيَامَ رَجُلٍ وَاحِدٍ فَلَمْ نُفَارِقْهُ حَتَّى نَقْتُلَهُ فَأَقْبَلَتِ ابْنَتُهُ فَاطِمَةُ تَبْكِى حَتَّى دَخَلَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ هَؤُلاَءِ الْمَلأُ مِنْ قُرَيْشٍ قَدْ تَعَاقَدُوا عَلَيْكَ لَوْ قَدْ رَأَوْكَ لَقَدْ قَامُوا إِلَيْكَ فَقَتَلُوكَ فَلَيْسَ مِنْهُمْ رَجُلٌ إِلاَّ قَدْ عَرَفَ نَصِيبَهُ مِنْ دَمِكَ. فَقَالَ يَا بُنَيَّةُ أَرِينِى وَضُوءاً . فَتَوَضَّأَ

[1] Hadisi Bezzâr da rivayet etmiş (2404) ve şöyle demiştir: "İbn Abbâs'tan ancak bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

ثُمَّ دَخَلَ عَلَيْهِمُ الْمَسْجِدَ فَلَمَّا رَأَوْهُ قَالُوا هَا هُوَ ذَا وَخَفَضُوا أَبْصَارَهُمْ وَسَقَطَتْ أَذْقَانُهُمْ فِي صُدُورِهِمْ وَعَقِرُوا فِي مَجَالِسِهِمْ فَلَمْ يَرْفَعُوا إِلَيْهِ بَصَراً وَلَمْ يَقُمْ إِلَيْهِ مِنْهُمْ رَجُلٌ فَأَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى قَامَ عَلَى رُءُوسِهِمْ فَأَخَذَ قَبْضَةً مِنَ التُّرَابِ فَقَالَ شَاهَتِ الْوُجُوهُ . ثُمَّ حَصَبَهُمْ بِهَا فَمَا أَصَابَ رَجُلاً مِنْهُمْ مِنْ ذَلِكَ الْحَصَى حَصَاةٌ إِلاَّ قُتِلَ يَوْمَ بَدْرٍ كَافِراً.

رواه أحمد بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح

قلت : وقد تقدمت أحاديث في المغازي في تبليغه صلى الله عليه و سلم وصبره على ذلك

13872. İbn Abbâs anlatıyor: Kureyş'in ileri gelenleri Hicir'de toplanıp Lât, Uzzâ, diğer üçüncüsü Menât, İsâf ve Nâile üzerine yemin edip birbirleriyle şu şekilde sözleştiler: "Muhammed'i gördüğümüzde ona karşı tek vücut halinde saldıracağız ve onu öldürmeden bırakmayacağız." Bu sırada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'ın kızı Hz. Fâtıma (radıyallahu anhâ) ağlayarak gelip Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e şöyle dedi: "Şu Kureyş'in ileri gelenleri, seni gördüklerinde sana karşı hep birlikte saldırıp seni öldürmeden bırakmayacaklarına dair sözleştiler. Senin kanından pay almayacak kimse yok onların içinde!" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey kızcağızım! Bana abdest suyu getir!"* dedi. Abdest alıp Mescid-i Haram'a gitti. O'nu gördüklerinde "İşte o!" dediler. Bakışlarını indirdiler, çeneleri göğüslerinin üstüne düştü ve oturdukları yerde kalakaldılar. Gözlerini kaldırıp ona bakamadılar. Hiç kimse ona karşı hücum edemedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gelip başlarına dikildi ve yerden bir avuç toprak alıp: *"Yüzünüz bedbaht olsun!"* diyerek üzerlerine serpti. O toprağın değdiği herkes daha sonraları Bedir günü kâfir olarak öldürüldü.

★Hadisi Ahmed iki isnâdla rivayet etmiştir.[1] Bir isnâdın ravileri, *Sahîh* ravileridir.

Şunu ekleyeyim: Meğâzî kitabında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in tebliği ve bu uğurdaki eziyetlere gösterdiği sabır daha önce geçmişti.

(بَابُ تَأْيِيدُهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَعْدَائِهِ مِنَ الإِنْسِ وَالْجِنِّ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in İnsan ve Cin Düşmanlarına Karşı Desteklenmiş Olduğu

١٣٨٧٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَزِيدَ الرَّقِّيُّ أَبُو يَزِيدَ حَدَّثَنَا فُرَاتٌ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ أَبُو جَهْلٍ لَئِنْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ يُصَلِّي عِنْدَ الْكَعْبَةِ لآتِيَنَّهُ

[1] Ahmed (2762 ve 3485). Her ikisinin ricâli, *Sahîh* ricâlidir.

حَتَّى أَطَأَ عَلَى عُنُقِهِ. قَالَ فَقَالَ لَوْ فَعَلَ لأَخَذَتْهُ الْمَلاَئِكَةُ عِيَاناً وَلَوْ أَنَّ الْيَهُودَ تَمَنَّوُا الْمَوْتَ لَمَاتُوا وَرَأَوْا مَقَاعِدَهُمْ مِنَ النَّارِ وَلَوْ خَرَجَ الَّذِينَ يُبَاهِلُونَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَرَجَعُوا لاَ يَجِدُونَ مَالاً وَلاَ أَهْلاً.

قلت : في الصحيح طرف من أوله رواه أحمد وأبو يعلى ورجال أبي يعلى رجال الصحيح

13873. İbn Abbâs anlatıyor: Ebû Cehil dedi ki: "Muhammed'in Kâbe'nin yanında namaz kıldığını görürsem, gidip onun boynuna basacağım!" Ravi dedi ki: "Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) bu hususta daha sonra şöyle buyurdu: *"Eğer o bunu yapsaydı, herkesin gözü önünde melekler onu yakalardı! Yahudiler ölümü temenni etmiş olsalardı, elbette ölüp cehennemdeki yerlerini görürlerdi. Resûlullah* (sallallahu aleyhi vesellem) *ile mübahele (karşılıklı yemin) edenler bu işi yapmak üzere çıkmış olsalardı, döndüklerinde şüphesiz ailelerini ve mallarını bulamayacaklardı.."*

★Ben derim ki: *Sahîh*'te bu hadisin baş tarafı vardır. Hadisi Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] Ebû Ya'lâ'nın ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٣٨٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ. وَسَمِعْتُهُ أَنَا مِنْهُ حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الأَحْمَرُ عَنْ دَاوُدَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَرَّ أَبُو جَهْلٍ فَقَالَ أَلَمْ أَنْهَكَ فَانْتَهَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَهْلٍ لِمَ تَنْتَهِرُنِي يَا مُحَمَّدُ فَوَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا بِهَا رَجُلٌ أَكْثَرَ نَادِياً مِنِّي. قَالَ فَقَالَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ (فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ) قَالَ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَاللَّهِ لَوْ دَعَا نَادِيَهُ لأَخَذَتْهُ زَبَانِيَةُ الْعَذَابِ.

قلت : في الصحيح بعضه رواه أحمد من طريق ذكوان عن عكرمة ولم أعرف ذكوان وبقية رجاله رجال الصحيح

13874. İbn Abbâs anlatıyor: Ebû Cehil geçip giderken "Ben seni bundan men etmedim mi?" diye Peygamberimize (sallallahu aleyhi vesellem) çıkıştı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de onu azarladı. O ise: "Beni niçin azarlıyorsun ey Muhammed! Vallahi bilirsin ki burada benden daha çok adamı olan kimse yoktur!" dedi. Ravi ekledi: "Cebrâîl aleyhisselam bunun üzerine: "O, adamlarını çağırsın bakalım!" dedi.

İbn Abbâs ekledi: "Vallahi eğer o adamlarını çağırsaydı, zebaniler onu elbette azapla yakalardı!"

[1] 10574. hadisin tekrarı.

★Ben derim ki: *Sahîh*'te bu hadisin bir kısmı vardır. Hadisi Zekvân—İkrime kanalıyla Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ben Zekvân'ı tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٣٨٧٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ شَبِيبٍ ، قَالَ : ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ ، قَالَ : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الضَّحَّاكِ يَعْنِي ابْنَ عُثْمَانَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ طَلْحَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " كَانَ نَفَرٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ حَوْلَ الْكَعْبَةِ فِيهِمْ أَبُو جَهْلٍ لَعَنَهُ اللَّهُ ، فَأَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَقَفَ عَلَيْهِمْ ، فَقَالَ : قُبِّحَتِ الْوُجُوهُ ، فَخَرَسُوا فَمَا أَحَدٌ مِنْهُمْ تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ وَلَقَدْ نَظَرْتُ إِلَى أَبِي جَهْلٍ ، وَهُوَ يَعْتَذِرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : أَمْسِكْ عَنَّا ، وَيَقُولُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لا أُمْسِكُ عَنْكُمْ أَوْ أَقْتُلُكُمْ ، فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ : أَنْتَ تَقْدِرُ عَلَى ذَلِكَ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : اللَّهُ يَقْتُلُكُمْ " رواه البزار عن شيخه علي بن شبيب و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

13875. Talha b. Ubeydillah anlatıyor: Müşriklerden bir grup Kâbe'nin yanında duruyordu. İçlerinde -Allah ona lanet etsin- Ebû Cehil de vardı. Bu arada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çıkageldi ve: *"Yüzler çirkinleştirilsin!"* buyurdu. Onlar ise sanki dilsiz oldular; kimse bir kelime edemedi. Bir de baktım ki Ebû Cehil, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den özür diliyor ve "Bize laf söylemeyi bırak!" diyor. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise: *"Size laf söylemeyi bırakmayacağım, ya da sizi öldüreceğim!"* dedi. -Allah'ın laneti üzerine olsun- Ebû Cehil de: "Senin buna gücün yeter mi?" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Allah sizi öldürecek!"* buyurdu.

★Bu hadisi Bezzâr, hocası Abdullah b. Şebîb'den rivayet etmiştir.[2] Ben onu tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

١٣٨٧٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْبَرْمَكِيُّ ، قَالَ : نا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى ، قَالَ : نا إِسْرَائِيلُ ، عَنْ سِمَاكٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ الشَّيْطَانَ عَرَضَ لِي فَجَعَلَ يُلْقِي عَلَيَّ شَرَرَ النَّارِ ، فَلَوْلا دَعْوَةُ أَخِي سُلَيْمَانَ أَخَذْتُهُ "

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

13876. Câbir b. Semure, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle dediğini naklediyor: *"Doğrusu şeytan bana göründü ve benim üzerime ateş*

[1] Ahmed (1/256). Ayrıca daha önce geçen 11504. hadise bakınız.

[2] Bezzâr (2405). Talha b. Ubeydillah'tan bundan başka bir isnâdla rivayette bulunulduğunu bilmiyoruz. Onun hocası Abdullah b. Şebîb'dir, zayıf bir ravidir. Matbu nüshada ve Bezzâr'da onun Ali b. Şebîb olduğu yazılıdır.

parçası atmaya başladı. Eğer kardeşim Süleyman'ın duası olmasaydı, onu elbette yakalardım (ve insanlara gösterip rezil ederdim)!"

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٣٨٧٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُجَالِدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " دَخَلْتُ الْبَيْتَ ، فَإِذَا شَيْطَانٌ خَلْفَ الْبَابِ ، فَخَنَقْتُهُ حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ لِسَانِهِ عَلَى يَدَيَّ ، فَلَوْلا دَعْوَةُ الْعَبْدِ الصَّالِحِ لأَصْبَحَ مَرْبُوطًا يَرَاهُ النَّاسُ "

رواه الطبراني وإسناده حسن

13877. Câbir, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Eve girdim; bir de baktım ki kapının arkasında bir şeytan! Hemen onun boğazına sarıldım; hatta dilinin soğukluğunu elimde hissettim. Eğer Sâlih Kul'un duası olmasaydı, bağlanmış olarak sabahlayacaktı ki insanlar onu görsün."*

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] İsnâdı hasendir.

١٣٨٧٨ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ، قَالَ: نا الصَّلْتُ بْنُ مَسْعُودٍ الْجَحْدَرِيُّ، قَالَ: نا عُثْمَانُ بْنُ مَطَرٍ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ سَاجِداً بِمَكَّةَ فَجَاءَ إِبْلِيسُ أَنْ يَطَأَ عَلَى عُنُقِهِ فَنَفَخَهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ نَفْخَةً بِجَنَاحِهِ فَمَا اسْتَوَتْ قَدَمَاهُ عَلَى الأَرْضِ حَتَّى بَلَغَ الأُرْدُنَّ

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عثمان بن مطر وهو ضعيف

13878. Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mekke'de secde eder bir halde iken İblis, boynuna basmak için yanına geldi; ancak Cibril aleyhisselam onu kanadıyla öyle bir püskürttü ki ayakları yerden kesildi ve tâ Ürdün'e fırladı.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde Osman b. Matar vardır ki zayıf bir ravidir.

---

[1] Bezzâr (2406).

[2] Taberânî'nin *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde bunu bulamadım.

(بَابُ مَا كَانَ يُدْعَى بِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ الْبِعْثَةِ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Peygamberlikten Önce Ne Diye Çağrıldığı

١٣٨٧٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ - يَعْنِى أَبَا زَيْدٍ - حَدَّثَنَا هِلاَلٌ يَعْنِى ابْنَ خَبَّابٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ مَوْلاَهُ أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ كَانَ فِيمَنْ يَبْنِى الْكَعْبَةَ فِى الْجَاهِلِيَّةِ. قَالَ لِى حَجَرٌ أَنَا نَحَتُّهُ بِيَدِى أَعْبُدُهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فَأَجِىءُ بِاللَّبَنِ الْخَاثِرِ الَّذِى أَنْفَسُهُ عَلَى نَفْسِى فَأَصُبُّهُ عَلَيْهِ فَيَجِىءُ الْكَلْبُ فَيَلْحَسُهُ ثُمَّ يَشْغَرُ فَيَبُولُ فَبَنَيْنَا حَتَّى بَلَغْنَا مَوْضِعَ الْحَجَرِ وَمَا يَرَى الْحَجَرَ أَحَدٌ فَإِذَا هُوَ وَسْطَ حِجَارَتِنَا مِثْلَ رَأْسِ الرَّجُلِ يَكَادُ يَتَرَاءَى مِنْهُ وَجْهُ الرَّجُلِ فَقَالَ بَطْنٌ مِنْ قُرَيْشٍ نَحْنُ نَضَعُهُ. وَقَالَ آخَرُونَ نَحْنُ نَضَعُهُ. فَقَالُوا اجْعَلُوا بَيْنَكُمْ حَكَماً. قَالُوا أَوَّلَ رَجُلٍ يَطْلُعُ مِنَ الْفَجِّ. فَجَاءَ النَّبِىُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا أَتَاكُمُ الأَمِينُ.

فذكر الحديث وقد تقدم في الحج في شأن الكعبة ورجاله رجال الصحيح غير هلال بن خباب وهو ثقة

13879. Mücahid, Cahiliye döneminde Kâbe'yi inşâ edenler arasında olan efendisinden haber veriyor: Bu zat, Hacer-i Esved'in yerine konulmasındaki çekişmeyi anlatıp, oradakilerin "Aranızda bir hakem belirleyin!" dediklerini ve "Şu yoldan gelen ilk kişi hakem olsun!" diye karar verdilerini belirterek o sırada Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in çıkageldiğini ve oradakilerin "İşte size el-Emîn (Güvenilir kimse) geldi!" dediklerini anlatmış.

★ Hac bahsinde Kâbe'nin durumuyla ilgili olarak bu hadis geçmişti. Ravileri, Hilâl b. Habbâb hariç -ki o da güvenilirdir-, *Sahîh* ravileridir.

١٣٨٨٠ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ ، قَالَ : نا أَبُو عُمَرَ الضَّرِيرُ ، قَالَ : نا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ عَرْعَرَةَ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، فِي بِنَاءِ الْكَعْبَةِ ، قَالَ : " لَمَّا رَأَوُا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ دَخَلَ مِنَ الْبَابِ ، قَالُوا : قَدْ جَاءَ الأَمِينُ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير حفص بن عمر الضرير وخالد بن عرعرة وكلاهما ثقة

13880. Kâbe'nin inşâsı bahsinde Ali b. Ebî Tâlib der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in çıkageldiğini görünce dediler ki: "el-Emîn (Güvenilir kimse) gelmiş bulunuyor!"

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Hafs b. Ömer ed-Darîr ile Hâlid b. Ar'ara hariç, ravileri, *Sahîh* ravileridir. Bu iki ravi de güvenilirdir.

(بَابٌ)

Bir Bölüm

١٣٨٨١ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ أَحْمَدَ الْمَالِكِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ سَهْمٍ الأَنْطَاكِيُّ ، قَالَ : نا عِيسَى بْنُ يُونُسَ ، عَنْ مِسْعَرِ بْنِ كِدَامٍ ، عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، قَالَ : مَرَّ بِنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ نَجْتَنِي ثَمَرَ الأَرَاكِ ، فَقَالَ : " عَلَيْكُمْ بِالأَسْوَدِ مِنْهُ ؛ فَإِنِّي كُنْتُ أَجْتَنِيهِ وَأَنَا أَرْعَى الْغَنَمَ " ، فَقَالُوا : رَعَيْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " نَعَمْ ، وَمَا مِنْ نَبِيٍّ إِلا وَقَدْ رَعَاهَا "

رواه الطبراني في الأوسط وأبو سلمة لم يسمع من أبيه

13881. Abdurrahman b. Avf anlatıyor: Misvak ağacının meyvesini devşirirken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza uğradı ve bize: *"Ben size onun kararmış olanını tavsiye ederim. Ben çobanlık yaparken bunlardan yerdim"* dedi. Biz de "Yâ Resûlallah! Sen de koyun güttün mü?" diye sorunca, Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) *"Evet, koyun gütmeyen hiçbir peygamber yoktur!"* diye karşılık verdi.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde Seleme vardır ki o, babasından hadis işitmemiştir.

١٣٨٨٢ - حَدَّثَنَا عَفَّانُ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، أَخْبَرَنَا حَجَّاجُ بْنُ أَرْطَاةَ، عَنْ عَطِيَّةَ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدَرِي قَالَ : وَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ : بُعِثَ مُوسَى صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ وَهُوَ يَرْعَى غَنَماً عَلَى أَهْلِهِ وَبُعِثْتُ وَأَنَا أَرْعَى غَنَماً لأَهْلِي بِجِيَادٍ

13882. Ebû Saîd el-Hudrî'nin rivayet ettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Hz. Mûsa, ailesinin koyunlarını güderken peygamber gönderildi. Ben de Ciyâd mevkiinde ailemin koyunlarını güderken peygamber gönderildim."*

★Bunu uzun bir metinle Ahmed rivayet etmiştir. Bu hadis, Alışveriş kitabında "Hangi hayvanlar edinilmeli" bahsinde geçmişti.

(بَابُ مَا كَانَ عِنْدَ أَهْلُ الْكِتَابِ مِنْ أَمْرِ نُبُوَّتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Peygamberliğine Dair Ehl-i Kitap Nezdindeki Bilgiler

١٣٨٨٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي صَالِحُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ أَخِي بَنِي عَبْدِ الأَشْهَلِ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ سَلَامَةَ بْنِ وَقْشٍ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ بَدْرٍ قَالَ كَانَ لَنَا جَارٌ مِنْ يَهُودَ فِي بَنِي عَبْدِ الأَشْهَلِ قَالَ فَخَرَجَ عَلَيْنَا يَوْماً مِنْ بَيْتِهِ قَبْلَ مَبْعَثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَسِيرٍ فَوَقَفَ عَلَى مَجْلِسِ عَبْدِ الأَشْهَلِ قَالَ سَلَمَةُ وَأَنَا يَوْمَئِذٍ أَحْدَثُ مَنْ فِيهِ سِنًّا عَلَيَّ بُرْدَةٌ مُضْطَجِعاً فِيهَا بِفِنَاءِ أَهْلِي فَذَكَرَ الْبَعْثَ وَالْقِيَامَةَ وَالْحِسَابَ وَالْمِيزَانَ وَالْجَنَّةَ وَالنَّارَ فَقَالَ ذَلِكَ لِقَوْمٍ أَهْلِ شِرْكٍ أَصْحَابِ أَوْثَانٍ لَا يَرَوْنَ أَنَّ بَعْثاً كَائِنٌ بَعْدَ الْمَوْتِ . فَقَالُوا لَهُ وَيْحَكَ يَا فُلَانُ تَرَى هَذَا كَائِناً إِنَّ النَّاسَ يُبْعَثُونَ بَعْدَ مَوْتِهِمْ إِلَى دَارٍ فِيهَا جَنَّةٌ وَنَارٌ يُجْزَوْنَ فِيهَا بِأَعْمَالِهِمْ قَالَ نَعَمْ وَالَّذِي يُحْلَفُ بِهِ لَوَدَّ أَنَّ لَهُ بِحَظِّهِ مِنْ تِلْكَ النَّارِ أَعْظَمَ تَنُّورٍ فِي الدُّنْيَا يُحَمُّونَهُ ثُمَّ يُدْخِلُونَهُ إِيَّاهُ فَيُطْبَقُ بِهِ عَلَيْهِ وَأَنْ يَنْجُوَ مِنْ تِلْكَ النَّارِ غَداً. قَالُوا لَهُ وَيْحَكَ وَمَا آيَةُ ذَلِكَ قَالَ نَبِيٌّ يُبْعَثُ مِنْ نَحْوِ هَذِهِ الْبِلَادِ. وَأَشَارَ بِيَدِهِ نَحْوَ مَكَّةَ وَالْيَمَنِ قَالُوا مَتَى تَرَاهُ قَالَ فَنَظَرَ إِلَيَّ وَأَنَا مِنْ أَحْدَثِهِمْ سِنًّا فَقَالَ إِنْ يَسْتَنْفِدْ هَذَا الْغُلَامُ عُمُرَهُ يُدْرِكْهُ. قَالَ سَلَمَةُ وَاللَّهِ مَا ذَهَبَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ حَتَّى بَعَثَ اللَّهُ تَعَالَى رَسُولَهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ حَيٌّ بَيْنَ أَظْهُرِنَا فَآمَنَّا بِهِ وَكَفَرَ بِهِ بَغْياً وَحَسَداً فَقُلْنَا وَيْلَكَ يَا فُلَانُ أَلَسْتَ بِالَّذِي قُلْتَ لَنَا فِيهِ مَا قُلْتَ قَالَ بَلَى وَلَيْسَ بِهِ. رواه أحمد والطبراني

13883. Bedir savaşına katılanlardan olan Seleme b. Selâme b. anlatıyor: Abdü'l-Eşhel oğullarından bir Yahudi komşumuz vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in peygamber olarak görevlendirilmesinden kısa bir süre önce, bir gün, Abdü'l-Eşhel oğullarının toplantı yerinde ayağa kalkarak bir konuşma yaptı.

Ben o zaman oradakilerin yaşça en küçüğü idim. Üzerimde, ailemin avlusunda üzerine yatılarak kullanılan bir hırka vardı. Bu Yahudi, öldükten sonra dirilmeden, kıyametten, hesap ve mizandan, cennet ve cehennemden bahsetti. Bunları da öldükten sonra dirilmeye inanmayan putperest kimselere hitaben konuşuyordu. Ona: "Yazık sana! İnsanların öldükten sonra dirileceklerini, cennet ve cehennemin olduğu bir hayatta insanların amellerinden dolayı hesaba çekileceklerini söylüyorsun, hiç olacak şey mi!" diye çıkıştılar. Ama kendisi: "Bütün bunlar olacak!" dedi

ve ekledi: "Adına yemin edilene and olsun ki, kişi ister ki, büyük bir tandır ateşi yakılıp içine atılsın, sonra da üzeri toprakla örtülsün sonra o günün ateşinden kurtulsun!" Oradakiler: "Peki bunun alâmeti nedir?" deyince o: "Ülkenin şu tarafından gönderilecek bir peygamber!" dedi ve eliyle Mekke ve Yemen tarafına işaret etti. Onlar: "O peygamberi ne zaman görürüz?" diye sordular. O da -içlerinde en küçüğü olan- bana işaret ederek: "Bu çocuk eğer ömrünü tam olarak yaşarsa o peygambere ulaşır!" dedi.

Seleme dedi ki: Allah'a and olsun ki, aradan çok zaman geçmeden Yüce Allah, Hz. Peygamber'i (sallallahu aleyhi vesellem) gönderdi. Ki o, aramızda yaşayan biriydi. Biz O'na iman ettik, ama o Yahudi kıskançlığından ve hasedinden ötürü O'nu inkâr etti. Ona: "Yazıklar olsun sana! Onun hakkında bize bir şeyler söyledin, ama kendin O'na iman etmedin" dediysek de o: "Evet dedim; ama bu, o sıfat ve özelliklere sahip olan peygamber değildir!" dedi.

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[1]

١٣٨٨٤ - وَفِي رِوَايَةٍ عِنْدَهُ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَيْضاً : أَنَّ يَهُودِيًّا كَانَ فِي بَنِي عَبْدِ الأَشْهَلِ فَقَالَ لَنَا وَنَحْنُ فِي الْمَجْلِسِ : قَدْ أَطَلَّ هَذَا النَّبِيُّ القُرَشِيُّ الحَرَمِيُّ . ثُمَّ الْتَفَتَ فِي الْمَجْلِسِ فَقَالَ : إِنْ يُدْرِكْهُ أَحَدٌ يُدْرِكْهُ هَذَا الْفَتَى وَأَشَارَ إِلَيَّ فَقَضَى اللهُ أَنْ جَاءَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ المَدِينَةَ فَقُلْتُ : هَذَا النَّبِيُّ قَدْ جَاءَ . فَقَالَ : أَمَا وَاللهِ إِنَّهُ لَأَنَّهُ . فَقُلْتُ : مَا لَكَ عَنِ الإِسْلَامِ ؟ فَقَالَ : وَاللهِ لَا أَدَعُ اليَهُودِيَّةَ

ورجال أحمد رجال الصحيح غير ابن إسحاق وقد صرح بالسماع

13884. Ahmed'in bir rivayetinde ise Ümmü Seleme'den aynı şekilde şu hadis verilmiştir: Abdü'l-Eşhel oğullarından bir Yahudi toplantı yerinde bize: "Harem'den çıkacak Kureyş'li Peygamber'in gölgesi üstünüze düştü" dedi ve meclistekilere dönüp bana işaret ederek "Eğer ona biri yetişirse bu genç yetişir!" dedi. Nihayet Yüce Allah, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'ye getirdi. O Yahudi'ye "İşte Peygamber geldi!" dedim. O da: "Allah'a and olsun ki o, odur!" dedi. Ben: "Peki niçin İslam'dan uzak duruyorsun?" dedim, "Vallahi Yahudiliği bırakamam!" karşılığını verdi.

★Ahmed'in ravileri, İbn İshâk hariç, *Sahîh* ravileridir. Ahmed, hadisin semâ yoluyla alındığını açıklamıştır.

---

[1] Ahmed (3/467) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (muhtasar olarak 6327).

١٣٨٨٥ - حَدَّثَنِي الْعَبَّاسُ بْنُ حَمْدَانَ الْحَنَفِيُّ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ الْجَوَارِبِيُّ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّهْرِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عِمْرَانَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْمَخْرَمِيِّ ، عَنْ أَبِي عَوْنٍ مَوْلَى الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ ، عَنِ الْمِسْوَرِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ عَبْدُ الْمُطَّلِبِ : " خَرَجْتُ إِلَى الْيَمَنِ فِي إِحْدَى رِحْلَتَيِ الإِيلافِ ، فَنَزَلْتُ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْيَهُودِ ، فَرَآنِي رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الدُّيُورِ ، فَنَسَبَنِي فَانْتَسَبْتُ لَهُ ، فَقَالَ : أَتَأْذَنُ لِي أَنْ أَنْظُرَ إِلَى بَعْضِكَ ؟ قُلْتُ : نَعَمْ ، مَا لَمْ تَكُنْ عَوْرَةً ، فَفَتَحَ إِحْدَى مَنْخَرَيَّ فَنَظَرَ ، ثُمَّ نَظَرَ فِي الآخَرِ ، فَقَالَ : أَشْهَدُ أَنَّ فِي إِحْدَى يَدَيْكَ مُلْكًا ، وَفِي الأُخْرَى نُبُوَّةً ، وَإِنَّا لَنَجِدُ ذَلِكَ فِي بَنِي زُهْرَةَ ، فَكَيْفَ ذَلِكَ ؟ قُلْتُ : لا أَدْرِي ، قَالَ : هَلْ لَكَ مِنْ شَاعَةٍ ؟ قُلْتُ : وَمَا الشَّاعَةُ ؟ قَالَ : زَوْجَةٌ ، قُلْتُ : أَمَّا الْيَوْمَ فَلا ، قَالَ : فَإِذَا رَجَعْتَ فَتَزَوَّجْ فِي بَنِي زُهْرَةَ ، فَرَجَعَ عَبْدُ الْمُطَّلِبِ ، فَتَزَوَّجَ هَالَةَ بِنْتَ وُهَيْبِ بْنِ عَبْدِ مَنَافِ بْنِ زُهْرَةَ ، فَوَلَدَتْ لَهُ حَمْزَةَ وَصَفِيَّةَ ، وَزَوَّجَ عَبْدَ اللَّهِ ابْنَهُ آمِنَةَ بِنْتَ وَهْبٍ ، فَقَالَتْ قُرَيْشٌ : نَتَجَ عَبْدُ الْمُطَّلِبِ عَلَى ابْنِهِ ، فَوَلَدَتْ لَهُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَكَانَ حَمْزَةُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ أَخَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الرَّضَاعَةِ ، أَرْضَعَتْهُمَا ثُوَيْبَةُ مَوْلاةُ أَبِي لَهَبٍ ، وَكَانَ أَسَنَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه الطبراني وفيه عبد العزيز بن عمران وهو متروك

13885. Abbâs b. Abdilmuttalib bildiriyor: (Babam) Abdülmuttalib anlattı: Yiyecek temini için yaptığım yolculuklarımdan birinde Yemen'e gitmiştim. Oraya vardığımda yahudilerden bir adama misafir oldum. O sırada havra mensuplarından biri beni görüp benim nesebimi sordu; ben de söyledim. Bana: "Senin bazı yerlerine bakmama izin verir misin?" diye sordu. Ben de: "Avret yeri olmadıkça olur!" dedim. Önce burun deliğimin birini açıp baktı. Sonra diğerine baktı ve şöyle dedi: "Tanıklık ederim ki senin bir elinde saltanat, diğerinde peygamberlik var! Zira biz bunu kesin olarak Zühre oğullarında görüyoruz. Bu nasıl oldu?" Ben: "Bilmiyorum!" dedim. "Sâatin var mı?" diye sordu, ben: "Sâat ne ki?" dedim, "Zevce!" dedi. Ben de: "Şu anda yok!" dedim. "Döndüğünde Zühre oğullarından evlen!" dedi." Nihayet Abdülmuttalib döndü ve Zühre oğullarından Abdimenaf'ın oğlu Vüheyb'in kızı Hâle ile evlendi. Hâle ona Hamza'yı doğurdu. Oğlunu da Vehb'in kızı Âmine ile evlendirdi. Kureyşliler bundan dolayı: "Abdullah babasına havladı!" dediler. Âmine ona Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i doğurdu. Hamza da Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in süt kardeşi oldu. O ikisini Ebû

Leheb'in cariyesi Süveybe emzirdi. Hamza, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den daha yaşlıdır.

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde Abdülazîz b. İmrân vardır ki metrûk bir ravidir.

١٣٨٨٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا رَوْحٌ وَعَفَّانُ الْمَعْنَى قَالاَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ أَبِى عُبَيْدَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ عَفَّانُ عَنْ أَبِيهِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ ابْتَعَثَ نَبِيَّهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لإِدْخَالِ رَجُلٍ إِلَى الْجَنَّةِ فَدَخَلَ الْكَنِيسَةَ فَإِذَا هُوَ بِيَهُودَ وَإِذَا يَهُودِىٌّ يَقْرَأُ عَلَيْهِمُ التَّوْرَاةَ فَلَمَّا أَتَوْا عَلَى صِفَةِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْسَكُوا وَفِى نَاحِيَتِهَا رَجُلٌ مَرِيضٌ فَقَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لَكُمْ أَمْسَكْتُمْ . قَالَ الْمَرِيضُ إِنَّهُمْ أَتَوْا عَلَى صِفَةِ نَبِىٍّ فَأَمْسَكُوا ثُمَّ جَاءَ الْمَرِيضُ يَحْبُو حَتَّى أَخَذَ التَّوْرَاةَ فَقَرَأَ حَتَّى أَتَى عَلَى صِفَةِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُمَّتِهِ فَقَالَ هَذِهِ صِفَتُكَ وَصِفَةُ أُمَّتِكَ أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ. ثُمَّ مَاتَ فَقَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لأَصْحَابِهِ لُوا أَخَاكُمْ .

رواه أحمد والطبراني وفيه عطاء بن السائب وقد اختلط

13886. İbn Mes'ûd anlatıyor: Yüce Allah, bir adamı cennete sokması için Peygamberini (sallallahu aleyhi vesellem) gönderdi. Peygamber, gidip kiliseye girdi. Baktı ki orada yahudiler var. Bir yahudi de onlara Tevrat'ı okuyor. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in sıfatına geldiklerinde okumayı bırakıp sustular. Kilisenin bir köşesinde de hasta bir adam vardı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Size ne oldu ki sustunuz?!"* diye sordu; hasta adam da: "Doğrusu onlar bir peygamberin sıfatına geldikleri için sustular!" dedi. Sonra Yahudi sürünerek geldi ve Tevrat'ı alıp okudu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ve ümmetinin sıfatlarına gelince: "İşte bu, senin ve ümmetinin sıfatıdır! Ben şehadet ederim ki Allah'tan başka hiç bir ilah yoktur ve sen de Allah'ın resulüsün." Adam bunu deyip öldü. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"Kardeşinize (cenazesinin kalkması için ona) velilik edin!"* dedi.

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Atâ b. es-Sâib vardır ki âhir ömründe ezberi bozulmuş bir ravidir.

١٣٨٨٧ - حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُقْبِلٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَبِيبٍ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّهْرِيُّ ، ثنا مُجَاشِعُ بْنُ عَمْرٍو الأَسَدِيُّ ، حَدَّثَنِي لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ نَوْفَلٍ ، عَنْ عُرْوَةَ

---

[1] Ahmed (3951) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (10295). Bunda kopukluk vardır. Hammâd b. Seleme, ezberi bozulmadan önce Atâ'dan hadis dinlemiştir.

بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ بْنِ حَرْبٍ : " أَنَّ أُمَيَّةَ بْنَ أَبِي الصَّلْتِ كَانَ بِغَزَّةَ ، أَوْ قَالَ : بِإِيلِيَا ، فَلَمَّا قَفَلْنَا ، قَالَ لِي أُمَيَّةُ : يَا أَبَا سُفْيَانَ ، إِنْ نَتَقَدَّمْ عَنِ الرُّفْقَةِ ، فَنَتَحَدَّثْ ؟ قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : فَفَعَلْنَا ، فَقَالَ لِي : يَا أَبَا سُفْيَانَ ، أَيُّهُنَّ عَنْ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ ؟ قُلْتُ : ايُّهُنَّ عَنْ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ ؟ قَالَ : كَرِيمُ الطَّرَفَيْنِ ، وَيَجْتَنِبُ الْمَظَالِمَ وَالْمَحَارِمَ ؟ قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : وَشَرِيفٌ مُسِنٌّ ؟ قُلْتُ : وَشَرِيفٌ مُسِنٌّ ، قَالَ : السِّنُّ وَالشَّرَفُ أَزْرَيَا بِهِ ، فَقُلْتُ لَهُ : كَذَبْتَ ، مَا ازْدَادَ سِنًّا إِلا ازْدَادَ شَرَفًا ، قَالَ : يَا أَبَا سُفْيَانَ ، إِنَّهَا لَكَلِمَةٌ مَا سَمِعْتُ أَحَدًا يَقُولُهَا لِي مُنْذُ تَنَصَّرْتُ ، لا تَعْجَلْ عَلَيَّ حَتَّى أُخْبِرَكَ ، قَالَ : هَاتِ ، قَالَ : إِنِّي كُنْتُ أَجِدُ فِي كُتُبِي نَبِيًّا يُبْعَثُ مِنْ حَرَّتِنَا هَذِهِ فَكُنْتُ أَظُنُّ ، بَلْ كُنْتُ لا أَشُكُّ أَنِّي هُوَ ، فَلَمَّا دَارَسْتُ أَهْلَ الْعِلْمِ إِذَا هُوَ مِنْ بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ فَنَظَرْتُ فِي بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ ، فَلَمْ أَجِدْ أَحَدًا يَصْلُحُ لِهَذَا الأَمْرِ غَيْرَ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ ، فَلَمَّا أَخْبَرْتَنِي بِسِنِّهِ عَرَفْتُ أَنَّهُ لَيْسَ بِهِ حِينَ جَاوَزَ الأَرْبَعِينَ ، وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ ، قَالَ أَبُو سُفْيَانَ : فَضَرَبَ الدَّهْرُ مَنْ ضَرَبَهُ ، وَأُوحِيَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَخَرَجْتُ فِي رَكْبٍ مِنْ قُرَيْشٍ أُرِيدُ الْيَمَنَ فِي تِجَارَةٍ ، فَمَرَرْتُ بِأُمَيَّةَ بْنِ أَبِي الصَّلْتِ ، فَقُلْتُ لَهُ كَالْمُسْتَهْزِئِ بِهِ : يَا أُمَيَّةُ ، قَدْ خَرَجَ النَّبِيُّ الَّذِي كُنْتَ تَنْتَظِرُ ، قَالَ : أَمَا إِنَّهُ حَقٌّ فَاتَّبِعْهُ ، قُلْتُ : مَا يَمْنَعُكَ مِنَ اتِّبَاعِهِ ؟ قَالَ : مَا يَمْنَعُنِي مِنَ اتِّبَاعِهِ إِلا الاسْتِحْيَاءُ مِنْ نَسَيَاتِ ثَقِيفٍ ، إِنِّي كُنْتُ أُحَدِّثُهُنَّ أَنِّي هُوَ ، ثُمَّ يُرِيَنَّنِي تَابِعًا لِغُلامٍ مِنْ بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ ، ثُمَّ قَالَ أُمَيَّةُ : وَكَأَنِّي يَا أَبَا سُفْيَانَ ، إِنْ خَالَفْتُهُ قَدْ رُبِطْتُ كَمَا يُرْبَطُ الْجَدْيُ حَتَّى يُؤْتَى بِكَ إِلَيْهِ فَيَحْكُمَ فِيكَ مَا يُرِيدُ "

رواه الطبراني وفيه مجاشع بن عمرو وهو ضعيف

13887. Ebû Süfyân b. Harb anlatıyor: Umeyye b. Ebi's-Salt da onun yanında Gazze ya da Kudüs'teydi. Onunla birlikte dönerken, yolda bana dedi ki: "Ey Ebû Süfyân! Var mısın arkadaşları geçip ileriye gidelim de seninle biraz sohbet edelim?" Ben de "Olur" dedim. Böylece kafileyi geride bırakarak söyleşmeye başladık. "Ey Ebû Süfyân! Bana Utbe b. Rebia'yı anlat" deyince ben: "Utbe b. Rebia'nın nesini?" dedim.

"Hem ana, hem baba tarafından soylu mudur? Haramdan ve haksızlıktan sakınır mı?" deyince "Evet" dedim. "Yaşlı ve şerefli biri midir?" deyince "Evet, öyledir" dedim. "Yaşlılık ve şeref, onu hafifletmiştir" deyince ben: "Yalan söylüyorsun. O, yaşlandıkça şereflenmiştir" karşılığını verdim.

"Ey Ebû Süfyân! Bu öyle bir söz ki, Hıristiyan olduğum günden beri böyle bir söz işitmiş değilim. Acele etme de sana haber vereyim" deyince ben: "Haydi, anlat bakalım" dedim. Başladı anlatmaya:

Bizim Harem ahalisinden birinin peygamberlikle görevlendirileceğini kitaplarımda okuyordum. O peygamberin ben olacağımı sanıyordum. Sanmaktan öte buna inanıyordum. İlim ehli kimselerle bu konuyu tartıştığımızda, o peygamberin Abdi Menaf oğullarından biri olacağı anlaşıldı. Abdi Menaf oğullarına baktığımda, bu işe Utbe b. Rebia'dan daha uygun biri bulunmayacağını gördüm. Onun yaşlı olduğunu ve 40 yaşını geçtiği halde kendisine henüz vahiy gelmediğini bana söylendiğinde, onun beklenen peygamber olmadığını anladım."

Ebû Süfyân dedi ki: Zaman ağını örüp gitti. Nihayet Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e vahiy geldi. Günün birinde bir ticaret kervanıyla Yemen'e doğru yola koyuldum. Umeyye b. Ebi's-Salt'a uğrayarak alaycı bir tavırla ona şöyle dedim: "Ey Umeyye! Beklediğin peygamber ortaya çıktı!"

"O gerçek peygamberdir, ona uyun" deyince ben: "İyi, ama sen niye ona uymuyorsun?" deyi karşılık verdim.

"Sakif kabilesinin kadınlarından utandığım için ona uymuyorum. Çünkü onlara, beklenen peygamberin ben olacağımı söylemiştim. Şimdi de benim, Abdi Menaf oğullarından bir gence uyduğumu görürlerse utanırım! Ey Ebû Süfyân! Anladığım kadarıyla ona muhalefet etmiş gibi görünüyorsun. Ama zaman gelecek, bir oğlak bağlanır gibi bağlanacak ve onun huzuruna götürüleceksin. O da senin hakkında dilediği gibi hüküm verecek!" dedi.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Mücâşi' b. Amr vardır ki zayıf bir ravidir.

١٣٨٨٨ - حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ زَكَرِيَّا الْغَلابِيُّ ، ثنا الْعَلاءُ بْنُ الْفَضْلِ بنِ عَبْدِ الْمَلِكِ بنِ أَبِي سُوَيَّةَ الْمُنَقِّرِيُّ . ح وَحَدَّثَنَا أَبُو أُمَيَّةَ سَلْمُ بْنُ عِصَامٍ الثَّقَفِيُّ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَرَجِ الرِّيَاشِيُّ ، ثنا الْعَلاءُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي سُوَيَّةَ الْمُنَقِّرِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي الْفَضْلُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ ، عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي سُوَيَّةَ ، عَنْ أَبِي سُوَيَّةَ ، عَنْ أَبِيهِ خَلِيفَةَ بْنِ عَبْدَةَ بْنِ جَرْوَلٍ ، قَالَ : " سَأَلْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَدِيٍّ بْنِ رَبِيعَةَ بْنِ سُوَاءَةَ بْنِ جُشَمٍ ، كَيْفَ سَمَّاكَ أَبُوكَ مُحَمَّدٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ ؟ قَالَ : أَمَا إِنِّي قَدْ سَأَلْتُ أَبِي عَمَّا سَأَلْتَنِي عَنْهُ ، فَقَالَ : خَرَجْتُ رَابِعَ أَرْبَعَةٍ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ أَنَا أَحَدُهُمْ ، وَسُفْيَانُ بْنُ مُجَاشِعِ بْنِ دَارِمٍ ، وَأُسَامَةُ بْنُ مَالِكِ بْنِ جُنْدَبِ بْنِ الْعَنْبَرِ ، وَيَزِيدُ بْنُ رَبِيعَةَ بْنِ كِنَانِيَّةَ بْنِ حَرْقُوصِ بْنِ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (7262).

مَازِنِ بِزَيْدِ بْنِ جِفْنَةَ بْنِ مَالِكِ بْنِ غَسَّانَ ، بِالشَّامِ فَلَمَّا قَدِمْنَا الشَّامَ نَزَلْنَا عَلَى غَدِيرٍ عَلَيْهِ شَجَرَاتٌ لِدَيْرَانِيٍّ يَعْنِي صَاحِبَ صَوْمَعَةٍ ، فَقُلْنَا : لَوِ اغْتَسَلْنَا مِنْ هَذَا الْمَاءِ وَادَّهَنَّا وَلَبِسْنَا ثِيَابَنَا ، ثُمَّ أَتَيْنَا صَاحِبَنَا فَأَشْرَفَ عَلَيْنَا الدَّيْرَانِيُّ ، فَقَالَ : إِنَّ هَذِهِ لُغَةٌ مَا هِيَ بِلُغَةِ أَهْلِ الْبَلَدِ ، فَقُلْنَا : نَعَمْ ، نَحْنُ قَوْمٌ مِنْ مُضَرَ ، قَالَ : مِنْ أَيِّ مُضَرٍ ؟ قُلْنَا : مِنْ خِنْدِفٍ ، قَالَ : أَمَا إِنَّهُ سَيُبْعَثُ مِنْكُمْ وَشِيكًا نَبِيٌّ ، فَسَارِعُوا وَخُذُوا بِحَظِّكُمْ مِنْهُ تَرْشُدُوا ، فَإِنَّهُ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ ، فَقُلْنَا : مَا اسْمُهُ ، فَقَالَ : مُحَمَّدٌ ، فَلَمَّا انْصَرَفْنَا مِنْ عِنْدِ ابْنِ جِفْنَةَ وُلِدَ لِكُلٍّ وَاحِدٍ مِنَّا غُلامٌ فَسَمَّاهُ مُحَمَّدًا ، قَالَ الْعَلاءُ : قَالَ قَيْسُ بْنُ عَاصِمٍ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : تَدْرِي مَنْ أَوَّلُ مَنْ عَلِمَ بِكَ مِنَ الْعَرَبِ قَبْلَ أَنْ تُبْعَثَ ؟ قَالَ : لا ، قَالَ : بَنُو تَمِيمٍ ، وَقَصَّ عَلَيْهِ هَذِهِ الْقِصَّةَ "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

13888. Halîfe b. Abde b. Cervel anlatıyor: Muhammed b. Adiy b. Rabîa b. Savae b. Cüşem'e: "Baban, sana Cahiliye devrinde Muhammed adını nasıl verdi?" diye sorunca şu karşılığı verdi: Ben de senin bana sorduğun bu soruyu babama sordum. Bana şöyle cevap verdi:

Temîm oğulları kabilesinden Süfyân b. Mücâşi b. Dârim, Usâme b. Mâlik b. Cündüb b. el-Anber, Yezîd b. Rebia b. Kâine b. Hurkus b. Mazin ile birlikte dört kişilik bir heyet olarak Şam'daki Gassan kralı İbn Cefne'nin yanına gitmek üzere yola çıktık. Şam'a indiğimizde bir rahibe ait hücrenin ağaçlık bir göletinin yanında konaklayıp kendi aramızda konuşmaya başladık. Dedik ki: "Şu sudan yıkansak, güzel kokular sürünüp elbiselerimizi giysek de adamımızın yanına öyle gitsek iyi olur!" Bu arada konuşmamızı işiten rahip yanımıza gelerek: "Bu dil, bu beldenin diline benzemiyor" dedi. Biz de Mudar kabilesinden olduğumuzu söyledik. Bunun üzerine "Hangi Mudar?" diye sordu. Biz de "Hindif'ten" diye cevap verdik. Bunun üzerine rahip şöyle dedi: "Dikkat edin, yakın zamanda içinizden son peygamber çıkacaktır. Acele edip ondaki payınızı alın ve doğru yolu bulun. Zira o, peygamberlerin sonuncusudur!" O peygamberin adını sorduğumuzda, "Muhammed" dedi. Gassan hükümdarı İbn Cefne'nin yanından döndüğümüzde her birimizin bir oğlu dünyaya geldi. Oğullarımıza Muhammed adını verdik."

Alâ dedi ki: Kays b. Âsım, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Peygamber gönderilmeden önce Araplardan seni ilk önce kimin tanıdığını biliyor musun?" diye sordu. Hz. Peygamber: "*Hayır!*" dedi. O da: "Temîm oğulları!" dedi ve bu olayı anlattı.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

١٣٨٨٩ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ الْمِصْرِيُّ ، ثنا أَبُو الأَسْوَدِ النَّضْرُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ ، أَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ ، عَنْ عَامِرِ بْنِ يَحْيَى ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاحٍ ، حَدَّثَهُ ، عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ ، قَالَ : كُنْتُ أَكْرَهُ أَذَى قُرَيْشٍ ، رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا ظَنَنْتُ أَنَّهُمْ سَيَقْتُلُوهُ ، خَرَجْتُ ، حَتَّى لَحِقْتُ بِدَيْرٍ مِنَ الدِّيْرَاتِ ، فَذَهَبَ أَهْلُ الدَّيْرِ ، إِلَى رَأْسِهِمْ ، فَأَخْبَرُوهُ ، فَقَالَ : لَهُ حَقُّهُ الَّذِي يَنْبَغِي لَهُ ثَلاثًا ، فَلَمَّا مَرَّتْ ثَلاثٌ رَأَوْهُ ، لَمْ يَذْهَبْ ، فَانْطَلَقُوا إِلَى صَاحِبِهِمْ ، فَأَخْبَرُوهُ ، فَقَالَ : قُولُوا لَهُ قَدْ ، أَقَمْنَا لَكَ حَقَّكَ الَّذِي يَنْبَغِي لَكَ ، فَإِنْ كُنْتَ وَصِيًّا ، فَقَدْ ذَهَبَ وَصِيَّتُكَ ، وَإِنْ كُنْتَ وَاصِلا ، فَقَدْ نَالَكَ أَنْ تَذْهَبَ إِلَى مَنْ تَصِلُ ، وَإِنْ كُنْتَ تَاجِرًا ، فَقَدْ نَالَكَ أَنْ تَخْرُجَ إِلَى تِجَارَتِكَ ، فَقَالَ : مَا كُنْتُ وَاصِلا ، وَلا تَاجِرًا ، وَمَا أَنَا بِنَصِيبٍ ، فَذَهَبُوا إِلَيْهِ ، فَأَخْبَرُوهُ ، فَقَالَ : إِنَّ لَهُ لَشَأْنًا ، فَسَلُوهُ مَا شَأْنُهُ ، قَالَ : فَأَتَوْهُ ، فَسَأَلُوهُ ، فَقَالَ : لا ، وَاللَّهِ إِلا أَنِّي فِي قَرْيَةِ إِبْرَاهِيمَ ، وَابْنُ عَمِّي ، يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَآذَوْهُ قَوْمُهُ ، وَتَخَوَّفْتُ أَنْ يَقْتُلُوهُ ، فَخَرَجْتُ لأَنْ لا أَشْهَدَ ذَلِكَ ، قَالَ : فَذَهَبُوا إِلَى صَاحِبِهِمْ ، فَأَخْبَرُوهُ بِقَوْلِي ، قَالَ : هَلُمُّوا ، فَأَتَيْتُهُ فَقَصَصْتُ عَلَيْهِ قَصَصِي ، وَقَالَ : تَخَافُ أَنْ يَقْتُلُوهُ ؟ قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : وَتَعْرِفُ شَبَهَهُ لَوْ تَرَاهُ مُصَوَّرًا ؟ ، قُلْتُ : نَعَمْ ، عَهْدِي بِهِ مُنْذُ قَرِيبٍ ، فَأَرَاهُ صُوَرًا مُغَطَّاةً ، فَجَعَلَ يَكْشِفُ صُورَةً صُورَةً ، ثُمَّ يَقُولُ : أَتَعْرِفُ ؟ فَأَقُولُ : لا ، حَتَّى كَشَفَ صُورَةً مُغَطَّاةً ، فَقُلْتُ : مَا رَأَيْتُ أَشْبَهَ شَيْءٍ مِنْ هَذِهِ الصُّورَةِ بِهِ ، كَأَنَّهُ طُولُهُ ، وَجِسْمُهُ ، وَبُعْدَ مَا بَيْنَ مَنْكِبَيْهِ ، قَالَ : قَالَ : فَتَخَافُ أَنْ يَقْتُلُوهُ ؟ قَالَ : أَظُنُّهُمْ قَدْ فَرَغُوا مِنْهُ ، قَالَ : وَاللَّهِ لا يَقْتُلُوهُ ، وَلَيَقْتُلَنَّ مَنْ يُرِيدُ قَتْلَهُ ، وَإِنَّهُ لَنَبِيٌّ ، وَلَيُظْهِرَنَّهُ اللَّهُ ، وَلَكِنْ قَدْ وَجَبَ حَقُّهُ عَلَيْنَا ، فَامْكُثْ مَا بَدَا لَكَ وَادْعُ بِمَا شِئْتَ ، قَالَ : فَمَكَثْتُ عِنْدَهُمْ حِينًا ، ثُمَّ قُلْتُ : لَوْ أَطَعْتُهُمْ ، فَقَدِمْتُ مَكَّةَ ، فَوَجَدْتُهُمْ قَدْ أَخْرَجُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ ، فَلَمَّا قَدِمْتُ ، قَامَتْ إِلَيَّ قُرَيْشٌ ، فَقَالُوا : قَدْ تَبَيَّنَ لَنَا أَمْرُكَ ، وَعَرَفْنَا شَأْنَكَ ، فَهَلُمَّ أَمْوَالَ الصِّبْيَةِ الَّتِي عِنْدَكَ اسْتَوْدَعَكَهَا أَبُوكَ ؟ ، فَقُلْتُ : مَا كُنْتُ لأَفْعَلَ هَذَا حَتَّى تُفَرِّقُوا بَيْنَ رَأْسِي ، وَجَسَدِي ، وَلَكِنْ دَعُونِي أَذْهَبُ فَأَدْفَعُهَا إِلَيْهِمْ ، فَقَالُوا : إِنَّ عَلَيْكَ عَهْدَ اللَّهِ وَمِيثَاقَهُ ، أَنْ لا تَأْكُلَ مِنْ طَعَامِهِ ، قَالَ : فَقَدِمْتُ الْمَدِينَةَ ، وَقَدْ بَلَغَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخَبَرُ ، فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ ،

[1] *el-Mu'cemu'l-kebîr* (17/111-112).

فَقَالَ لِي فِيمَا يَقُولُ : " إِنِّي لأَرَاكَ جَائِعًا ، هَلُمُّوا طَعَامًا " ، قُلْتُ : لا آكُلُ حَتَّى أُخْبِرَكَ ، فَإِنْ رَأَيْتَ أَنْ آكُلَ أَكَلْتُ ، قَالَ : فَحَدَّثْتُهُ بِمَا أَخَذُوا عَلَيَّ ، قَالَ : " فَأَوْفِ بِعَهْدِ اللَّهِ ، وَلا تَأْكُلْ مِنْ طَعَامِنَا ، وَلا تَشْرَبْ مِنْ شَرَابِنَا.

رواه الطبراني عن شيخه مقدام بن داود ضعفه النسائي وقال ابن دقيق العيد في الإمام : إنه وثق وهو حديث حسن

13889. Cübeyr b. Mut'im anlatıyor: Kureyş'in Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e verdiği eziyeti hiç hoş karşılamıyordum. Onu öldüreceklerini sandığım sıralar çıkıp bir manastıra gittim. Manastırdakiler gidip liderlerine benim geldiğimi haber verdiler; o da "Onun layık olduğu hakkı üç gün verin (misafir edin)!" dedi. Sonunda benim gitmediğimi görünce yine gidip liderlerine haber verdiler; o da: "Ona deyin ki: "Biz sana layık olan (misafir kalma) hakkını üç gün verdik. Eğer yorgun idiysen, yorgunluğun gitmiştir. Şayet yolcu isen gideceğin yere gitme zamanın; tüccar isen ticaretine çıkma zamanın gelmiştir" dedi. O da dedi ki: "Ben yolcu değilim, tüccar da değilim, yorgun da değilim." Hemen gidip bunu ona haber verdiler. O da: "Belli ki onun bir işi var; ona bunu sorun!" dedi." Ravi dedi ki: Gidip ona sordular, o da şöyle dedi: "Hayır, vallahi amcamın oğlu İbrâhîm'in memleketinde kendisinin peygamber olduğunu iddia eden kimseye kavmi eziyet etti, ben de onu öldürmelerinden endişe ettim ve buna tanık olmamak için çıkıp geldim." Gidip hemen söylediklerimi liderlerine haber verdiler. O da: "Onu getirin!" dedi. Ben de gidip hikâyemi ona anlattım. "Onu öldürmelerinden endişe mi ediyorsun?" diye sordu, ben de "Evet" dedim. O da: "Onun resmini görsen tanır mısın?" diye sordu. Ben: "Onu daha yeni görmüştüm!" dedim. Nihayet bana kapalı resimleri birer birer açmaya başladı. Bu arada "Tanıyor musun?" diye soruyordu. Ben de: "Hayır!" diyordum. Sonunda örtülü bir resmi açtığında ben: "Bu resimden daha çok ona benzeyen bir şey görmedim!" dedim. "Boyu, vücudu, omuzlarının birbirine uzaklığı bile aynen o!" dedim. O: "Onu öldürmelerinden endişe mi ediyorsun?" diye sordu. Ben: "Sanırım onun işini bitirmişlerdir!" dedim. O da: "Vallahi onu öldüremezler! Kendisini öldürmek isteyenleri şüphesiz o öldürecek! Zira o, kesinlikle bir peygamberdir. Allah onu elbette galip kılacaktır! Ancak senin bizim üzerimizde hakkın bir vecibe olmuştur. İstediğin kadar kal ve dilediğini iste!" dedi.

Ravi dedi ki: Onların yanında bir süre kaldım. Sonra kendi kendime: "Gidip onlara uyayım!" dedim ve Mekke'ye gittim. Gördüm ki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i Medine'ye çıkarmışlar. Mekke'ye

geldiğimde Kureyş ailesi başıma yığılıp: "Senin durumun ayan beyan ortaya çıktı, bunu açıkça öğrendik. Hani yanındaki kız çocuğunun babasının sana emanet bıraktığı mallar var ya, onları getir bakalım!" dediler. Ben de "Bunu asla yapmam!" dedim. Beni iyice hırpaladılar. Sonunda: "Beni bırakın ki gidip o malları onlara (emanet bırakan müslümanlara) vereyim!" dedim. Onlar da: "Onun yemeğinden yemeyeceğine dair Allah'a ahit ve söz vereceksin!" dediler. Çıkıp Medine'ye gittim. Bu olanlar Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e ulaşmıştı. Onun yanına girdim. Lafın arasında bana: *"Ben seni aç görüyorum; haydi yemek getirin!"* buyurdu. Ben ise "Sana olanları anlatıncaya kadar yemek yiyemem! Eğer sen yememi uygun görürsen, yerim" dedim.

Ravi dedi ki: Benden almış oldukları sözü haber verdim, şöyle buyurdu: *"Bizim yemeğimizden yememeye ve içeceğimizden içmemeye dair Allah adına vermiş olduğun ahde ve söze bağlı kal!"*

★Taberânî bu hadisi hocası Mikdâm b. Dâvud'dan rivayet etmiştir.[1] Zehebî, Mikdâm'ı zayıf görür. İbn Dakîki'l-îd ise *el-İmâm*'da onu güvenilir bulduğunu ve hadisinin hasen olduğunu söyler.

١٣٨٩٠ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ بْنِ عُمَرَ وَرَّاقُ الْحُمَيْدِيِّ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ ، مِنْ وَلَدِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ ، حَدَّثَتْنِي أُمُّ عُثْمَانَ بِنْتُ سَعِيدٍ ، وَهِيَ جَدَّتِي ، عَنْ أَبِيهَا سَعِيدِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ ، عَنْ أَبِيهِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ ، قَالَ : " خَرَجْتُ تَاجِرًا إِلَى الشَّامِ .فِي الْجَاهِلِيَّةِ ، فَلَمَّا كُنْتُ بِأَدْنَى الشَّامِ ، لَقِيَنِي رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ ، فَقَالَ : هَلْ عِنْدَكُمْ رَجُلٌ تَنَبَّأَ ؟ ، قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : هَلْ تَعْرِفُ صُورَتَهُ إِذْ رَأَيْتَهَا ؟ ، قُلْتُ : نَعَمْ , فَأَدْخَلَنِي بَيْتًا فِيهِ صُوَرٌ ، فَلَمْ أَرَ صُورَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَبَيْنَا أَنَا كَذَلِكَ إِذْ دَخَلَ رَجُلٌ مِنْهُمْ عَلَيْنَا ، فَقَالَ : فِيمَ أَنْتُمْ ؟ ، فَأَخْبَرْنَاهُ ، فَذَهَبَ ، بِنَا إِلَى مَنْزِلِهِ ، فَسَاعَةَ مَا دَخَلْتُ نَظَرْتُ إِلَى صُورَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَإِذَا رَجُلٌ آخِذٌ بِعَقِبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قُلْتُ مَنْ هَذَا الرَّجُلُ الْقَابِضُ عَلَى عَقِبِهِ ؟ ، قَالَ : " إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ نَبِيٌّ ، إِلا كَانَ بَعْدَهُ نَبِيٌّ ، إِلا هَذَا ، فَإِنَّهُ لا نَبِيَّ بَعْدَهُ ، وَهَذَا الْخَلِيفَةُ بَعْدَهُ ، وَإِذَا صِفَةُ أَبِي بَكْرٍ " رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه من لم أعرفهم

13890. Cübeyr b. Mut'im anlatıyor: Cahiliye döneminde Şam'a doğru ticaret amacıyla yola çıktım. Şam'ın aşağısında Ehl-i kitaptan bir adama rastladım. "İçinizde peygamberlik iddia eden bir adam var mıdır?" diye

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (1609). Senedinde Mikdâm b. Dâvud ile İbn Lehîa vardır ki ikisi de zayıf ravilerdir.

sorunca "Evet" dedim. "Resmini görürsen tanır mısın?" deyince "Evet" dedim. Hemen beni alıp, içinde resim bulunan bir eve götürdü. Ancak orada Hz. Peygamber'in resmini göremedim. Tam o sırada onlardan bir adam içeriye girdi ve: "Siz ne arıyorsunuz burada?" diye sordu. Ona durumu bildirdik. Hemen o bizi alıp evine götürdü. Eve girer girmez Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in resmini gördüm. Bir adam da topuklarına yapışmış duruyordu. "Bu topuklarına yapışan adam kimdir?" diye sorunca, şöyle dedi: "Ondan sonra bir peygamber gelseydi, mutlaka bu adam peygamber olarak gelirdi. Ancak ondan sonra peygamber gelmeyecektir. Bu nedenle bu (yapışan) onun halifesidir" dedi. Dikkat ettim; niteliği Ebû Bekr'in niteliğini taşıyordu.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[1] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

١٣٨٩١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنِ الْجُرَيْرِىِّ عَنْ أَبِى صَخْرٍ الْعُقَيْلِىِّ حَدَّثَنِى رَجُلٌ مِنَ الأَعْرَابِ قَالَ جَلَبْتُ جَلُوبَةً إِلَى الْمَدِينَةِ فِى حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا فَرَغْتُ مِنْ بَيْعَتِى قُلْتُ لأَلْقَيَنَّ هَذَا الرَّجُلَ فَلأَسْمَعَنَّ مِنْهُ قَالَ فَتَلَقَّانِى بَيْنَ أَبِى بَكْرٍ وَعُمَرَ يَمْشُونَ فَتَبِعْتُهُمْ فِى أَقْفَائِهِمْ حَتَّى أَتَوْا عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْيَهُودِ نَاشِراً التَّوْرَاةَ يَقْرَؤُهَا يُعَزِّى بِهَا نَفْسَهُ عَلَى ابْنٍ لَهُ فِى الْمَوْتِ كَأَحْسَنِ الْفِتْيَانِ وَأَجْمَلِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْشُدُكَ بِالَّذِى أَنْزَلَ التَّوْرَاةَ هَلْ تَجِدُنِى فِى كِتَابِكَ ذَا صِفَتِى وَمَخْرَجِى . فَقَالَ بِرَأْسِهِ هَكَذَا أَىْ لاَ . فَقَالَ ابْنُهُ إِىْ وَالَّذِى أَنْزَلَ التَّوْرَاةَ إِنَّا لَنَجِدُ فِى كِتَابِنَا صِفَتَكَ وَمَخْرَجَكَ وَأَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ. فَقَالَ أَقِيمُوا الْيَهُودَ عَنْ أَخِيكُمْ . ثُمَّ وَلِىَ كَفَنَهُ وَحَنَّطَهُ وَصَلَّى عَلَيْهِ.

رواه أحمد وأبو صخر لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

13891. Ebû Sahr el-Ukaylî anlatıyor: Bedevilerden biri bana şunu anlattı: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hayatta iken Medine'ye sağmal hayvan getirmiştim. Satışımı bitirince kendi kendime: "And olsun gidip şu adamı bulacağım ve onu dinleyeceğim!" dedim." Ravi anlatmaya devam ediyor: Derken Ebû Bekir ile Ömer'in arasında yürürken bana rastladı. Hemen peşlerine takıldım. Giderken Tevrat'ı açmış, ölmek üzere olan oğlu hususunda kendisini teselli etmek için onu okuyan bir yahudiye rastladılar. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Tevrat'ı indiren zât adına bana söyle; şu kitabında benim niteliklerimi ve çıkacağım yeri*

[1] *M. el-Kebîr* (1037).

buluyor musun?" diye sordu. Yahudi başıyla şöyle -yani hayır diye- cevap verdi. Oğlu ise: "Tevrat'ı indiren zât adına yemin ederim ki, şüphesiz biz, kitabımızda senin niteliklerini ve çıkacağın yeri buluyoruz! Şehadet ederim ki Allah'tan başka hiç bir ilah yoktur, sen de Allah'ın resulüsün!" dedi. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) : *"Yahudiye karşı kardeşinize destek olun!"* dedi. Sonra onun kefenini üstlendi, ona koku sürdü ve üzerine cenaze namazı kıldı.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ebû Sahr'ı tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٣٨٩٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أُمِّ بَكْرٍ عَنِ الْمِسْوَرِ قَالَ مَرَّ بِي يَهُودِيٌّ وَأَنَا قَائِمٌ خَلْفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ قَالَ فَقَالَ ارْفَعْ أَوِ اكْشِفْ ثَوْبَهُ عَنْ ظَهْرِهِ. قَالَ فَذَهَبْتُ أَرْفَعُهُ قَالَ فَنَضَحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي وَجْهِي مِنَ الْمَاءِ.

رواه أحمد والطبراني ورجاله ثقات

13892. Misver anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) abdest alırken ben de onun arkasında duruyordum, bu sırada bir yahudi geldi ve: "Sırtını aç veya elbisesini kaldır!" dedi. Ben de sırtını açmaya davranmıştım ki Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yüzüme su serpti.

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[2] Taberânî'nin ravileri güvenilir kimselerdir.

١٣٨٩٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ الْمُعَلِّمُ أَبُو مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ جَابِرٍ الْيَمَامِيُّ حَدَّثَنَا سِمَاكُ بْنُ حَرْبٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ جَاءَ جُرْمُقَانِيٌّ إِلَى أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَيْنَ صَاحِبُكُمْ هَذَا الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ لَئِنْ سَأَلْتُهُ لَأَعْلَمَنَّ أَنَّهُ نَبِيٌّ أَوْ غَيْرُ نَبِيٍّ. قَالَ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ الْجُرْمُقَانِيُّ اقْرَأْ عَلَيَّ أَوْ قُصَّ عَلَيَّ. فَتَلَا عَلَيْهِ آيَاتٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فَقَالَ الْجُرْمُقَانِيُّ هَذَا وَاللَّهِ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ.

رواه عبد الله وقال : منكر . قلت : ما فيه غير أيوب بن جابر وثقه أحمد وغيره وضعفه ابن معين وغيره

13893. Câbir b. Semure anlatıyor: Curmukânî, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbının yanına geldi ve: "Kendisinin peygamber

---

[1] Ahmed (5/411). Ebû Sahr el-Ukaylî, Abdullah b. Kudâme'dir. Sahabe olup olmadığı hakkında farklı görüşler vardır.

[2] Ahmed (4/323) ve Taberâni, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (20/26). Her ikisinin senedinde de Ümmü Bekr binti Misver vardır ki zayıf bir hanım ravidir.

olduğunu iddia eden arkadaşınız nerede? Ona soru sorduğumda peygamber mi, değil mi elbette bunu anlayacağım!" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) geldi. Cürmükânî: "Bana oku veya anlat bakalım!" dedi. O da Yüce Allah'ın Kitab'ından âyetler okudu. Cürmükânî: "Vallahi bu (okudukların), Mûsa'nın getirdiğidir!" dedi.

★Bu hadisi Abdullah (b. Ahmed) rivayet edip "münker" olduğunu söylemiştir.[1] Bana göre senedinde Eyyûb b. Câbir dışında zayıf ravi yoktur. Ahmed ve başkaları Eyyûb'u güvenilir sayarken İbn Maîn ile daha başkaları onu zayıf addeder.

١٣٨٩٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى قَالَ حَدَّثَنِى يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَانَ بْنِ خُثَيْمٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِى رَاشِدٍ قَالَ لَقِيتُ التَّنُوخِيَّ رَسُولَ هِرَقْلَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحِمْصَ وَكَانَ جَاراً لِى شَيْخاً كَبِيراً قَدْ بَلَغَ الْفَنَدَ أَوْ قَرُبَ فَقُلْتُ لاَ تُخْبِرُنِى عَنْ رِسَالَةِ هِرَقْلَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرِسَالَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى هِرَقْلَ. فَقَالَ بَلَى قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبُوكَ فَبَعَثَ دِحْيَةَ الْكَلْبِيَّ إِلَى هِرَقْلَ فَلَمَّا أَنْ جَاءَهُ كِتَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا قِسِّيسِى الرُّومِ وَبَطَارِقَتَهَا ثُمَّ أَغْلَقَ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ بَاباً فَقَالَ قَدْ نَزَلَ هَذَا الرَّجُلُ حَيْثُ رَأَيْتُمْ وَقَدْ أَرْسَلَ إِلَيَّ يَدْعُونِى إِلَى ثَلاَثِ خِصَالٍ يَدْعُونِى إِلَى أَنْ أَتَّبِعَهُ عَلَى دِينِهِ أَوْ عَلَى أَنْ نُعْطِيَه مَالَنَا عَلَى أَرْضِنَا وَالأَرْضُ أَرْضُنَا أَوْ نُلْقِيَ إِلَيْهِ الْحَرْبَ وَاللَّهِ لَقَدْ عَرَفْتُمْ فِيمَا تَقْرَءُونَ مِنَ الْكُتُبِ لَيَأْخُذَنَّ مَا تَحْتَ قَدَمَيَّ فَهَلُمَّ نَتَّبِعْهُ عَلَى دِينِهِ أَوْ نُعْطِيهِ مَالَنَا عَلَى أَرْضِنَا. فَنَخَرُوا نَخْرَةَ رَجُلٍ وَاحِدٍ حَتَّى خَرَجُوا مِنْ بَرَانِسِهِمْ وَقَالُوا تَدْعُونَا إِلَى أَنْ نَدَعَ النَّصْرَانِيَّةَ أَوْ نَكُونَ عَبِيداً لأَعْرَابِيٍّ جَاءَ مِنَ الْحِجَازِ. فَلَمَّا ظَنَّ أَنَّهُمْ إِنْ خَرَجُوا مِنْ عِنْدِهِ أَفْسَدُوا عَلَيْهِ الرُّومَ رَفَأَهُمْ وَلَمْ يَكَدْ وَقَالَ إِنَّمَا قُلْتُ ذَلِكَ لَكُمْ لأَعْلَمَ صَلاَبَتَكُمْ عَلَى أَمْرِكُمْ ثُمَّ دَعَا رَجُلاً مِنْ عَرَبِ تُجِيبَ كَانَ عَلَى نَصَارَى الْعَرَبِ فَقَالَ ادْعُ لِى رَجُلاً حَافِظاً لِلْحَدِيثِ عَرَبِيَّ اللِّسَانِ أَبْعَثْهُ إِلَى هَذَا الرَّجُلِ بِجَوَابِ كِتَابِهِ فَجَاءَ بِى فَدَفَعَ إِلَيَّ هِرَقْلُ كِتَاباً فَقَالَ اذْهَبْ بِكِتَابِى إِلَى هَذَا الرَّجُلِ فَمَا ضَيَّعْتُ مِنْ حَدِيثِهِ فَاحْفَظْ لِى مِنْهُ ثَلاَثَ خِصَالٍ انْظُرْ هَلْ يَذْكُرُ صَحِيفَتَهُ الَّتِى كَتَبَ إِلَيَّ بِشَىْءٍ وَانْظُرْ إِذَا قَرَأَ كِتَابِى فَهَلْ يَذْكُرُ اللَّيْلَ وَانْظُرْ فِى ظَهْرِهِ هَلْ بِهِ شَىْءٌ يَرِيبُكَ. فَانْطَلَقْتُ بِكِتَابِهِ حَتَّى جِئْتُ تَبُوكَ فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ بَيْنَ ظَهْرَانَىْ أَصْحَابِهِ مُحْتَبِياً عَلَى الْمَاءِ فَقُلْتُ أَيْنَ صَاحِبُكُمْ قِيلَ هَا هُوَ ذَا. فَأَقْبَلْتُ أَمْشِى حَتَّى جَلَسْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَنَاوَلْتُهُ كِتَابِى فَوَضَعَهُ فِى حَجْرِهِ ثُمَّ قَالَ مِمَّنْ أَنْتَ . فَقُلْتُ أَنَا أَحَدُ تَنُوخَ. قَالَ

---

[1] Abdullah b. Ahmed b. Hanbel (5/94) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (2054).

هَلْ لَكَ فِي الإِسْلاَمِ الْحَنِيفِيَّةِ مِلَّةِ أَبِيكَ إِبْرَاهِيمَ . قُلْتُ نِّى رَسُولُ قَوْمٍ وَعَلَى دِينِ قَوْمٍ لاَ أَرْجِعُ عَنْهُ حَتَّى أَرْجِعَ إِلَيْهِمْ فَضَحِكَ وَقَالَ ﴿إِنَّكَ لاَ تَهْدِى مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِى مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ يَا أَخَا تَنُوخَ إِنِّى كَتَبْتُ بِكِتَابٍ إِلَى كِسْرَى فَمَزَّقَهُ وَاللَّهُ مُمَزِّقُهُ وَمُمَزِّقٌ مُلْكَهُ وَكَتَبْتُ إِلَى النَّجَاشِيِّ بِصَحِيفَةٍ فَخَرَقَهَا وَاللَّهُ مُخْرِقُهُ وَمُخْرِقٌ مُلْكَهُ وَكَتَبْتُ إِلَى صَاحِبِكَ بِصَحِيفَةٍ فَأَمْسَكَهَا فَلَنْ يَزَالَ النَّاسُ يَجِدُونَ مِنْهُ بَأْساً مَا دَامَ فِي الْعَيْشِ خَيْرٌ . قُلْتُ هَذِهِ إِحْدَى الثَّلاَثَةِ الَّتِى أَوْصَانِى بِهَا صَاحِبِى وَأَخَذْتُ سَهْماً مِنْ جَعْبَتِى فَكَتَبْتُهَا فِي جِلْدِ سَيْفِى ثُمَّ إِنَّهُ نَاوَلَ الصَّحِيفَةَ رَجُلاً عَنْ يَسَارِهِ قُلْتُ مَنْ صَاحِبُ كِتَابِكُمُ الَّذِى يُقْرَأُ لَكُمْ قَالُوا مُعَاوِيَةُ. فَإِذَا فِي كِتَابِ صَاحِبِى تَدْعُونِى إِلَى جَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ فَأَيْنَ النَّارُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُبْحَانَ اللَّهِ أَيْنَ اللَّيْلُ إِذَا جَاءَ النَّهَارُ . قَالَ فَأَخَذْتُ سَهْماً مِنْ جَعْبَتِى فَكَتَبْتُهُ فِي جِلْدِ سَيْفِى. فَلَمَّا أَنْ فَرَغَ مِنْ قِرَاءَةِ كِتَابِى قَالَ إِنَّ لَكَ حَقًّا وَإِنَّكَ رَسُولٌ فَلَوْ وُجِدَتْ عِنْدَنَا جَائِزَةٌ جَوَّزْنَاكَ بِهَا إِنَّا سَفْرٌ مُرْمِلُونَ . قَالَ فَنَادَاهُ رَجُلٌ مِنْ طَائِفَةِ النَّاسِ قَالَ نَا أُجَوِّزُهُ. فَفَتَحَ رَحْلَهُ فَإِذَا هُوَ يَأْتِى بِحُلَّةٍ صَفُورِيَّةٍ فَوَضَعَهَا فِي حَجْرِى قُلْتُ نْ صَاحِبُ الجَائِزَةِ قِيلَ لِى عُثْمَانُ. ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّكُمْ يُنزِلُ هَذَا الرَّجُلَ . فَقَالَ فَتًى مِنَ الأَنْصَارِ أَنَا. فَقَامَ الأَنْصَارِىُّ وَقُمْتُ مَعَهُ حَتَّى إِذَا خَرَجْتُ مِنْ طَائِفَةِ الْمَجْلِسِ نَادَانِى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ تَعَالَ يَا أَخَا تَنُوخَ . فَأَقْبَلْتُ أَهْوِى إِلَيْهِ حَتَّى كُنْتُ قَائِماً فِي مَجْلِسِى الَّذِى كُنْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَحَلَّ حَبْوَتَهُ عَنْ ظَهْرِهِ وَقَالَ هَا هُنَا امْضِ لِمَا أُمِرْتَ لَهُ . فَجُلْتُ فِي ظَهْرِهِ فَإِذَا أَنَا بِخَاتَمٍ فِي مَوْضِعِ غُضُونِ الْكَتِفِ مِثْلِ الحَجْمَةِ الضَّخْمَةِ. رواه عبد الله بن أحمد وأبو يعلى ورجال أبي يعلى ثقات ورجال عبد الله بن أحمد كذلك

13894. Saîd b. Ebî Râşid anlatıyor: Heraklius'un Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gönderdiği elçi olan Kît et-Tenûhî'yi Humus'ta gördüm. O, benim komşumdu. Çok yaşlı biriydi, hatta bunama devresine erişmiş veya buna yaklaşmıştı. Ona: "Heraklius'un Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in de Heraklius'a gönderdiği mektuplardan bahseder misin?" diye sordum. O da: "Olur" dedi ve şöyle anlattı: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Tebuk'a geldiğinde Dihye'yi Heraklius'a gönderdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in mektubu kendisine ulaşınca Heraklius, Bizans papazlarını ve asilzadelerini çağırıp kapıların kapatılmasını emretti. Arkasından: "Şu adam gördüğünüz yere konakladı. Bana da bir mektup göndermiş ve beni üç haslete davet ediyor: Beni, dinine tâbi olmama veya toprak bizim

olduğu halde arazimiz üzerinde olan şeylerden vergi (haraç) vermeye veya ona karşı savaş açmaya davet ediyor. Allah'a yemin olsun ki, siz kitaplarda bu zâtın benim ayaklarım altındakileri (toprakları) ele geçireceğini okudunuz. O halde gelin O'na tâbi olalım veya arazimiz üzerindeki şeylerimizden ona vergi verelim!" dedi. Ancak Heraklius bu ifadeleri der demez hepsi birden hiddetlenerek yek vücut ayağa kalktılar. Dediler ki: "Sen bizi Hıristiyanlığı terk etmeye veya Hicaz'dan gelen bir bedeviye kul olmaya mı çağırıyorsun?" Dışarı çıkmaları durumunda bütün Bizans halkını ve saltanatını etkileyeceklerini düşünmesi üzerine Heraklius onlara: "Ey Bizans cemaati! Size az önce söylemiş olduğum sözlerimi, dininize bağlılığınızın sağlamlığını öğrenmek ve sizi sınamak için söylemiştim!" dedi. Sonra, Arap Hristiyanlarına bakan Tucib Araplarından bir adamı çağırdı ve şöyle dedi: "Bana Arap lisanını iyi bilen, sözü iyi belleyen birini çağırın da şu adamın mektubuna cevap göndereyim." Nihayet bana geldi ve çağırdı. Heraklius mektubu bana verdi ve dedi ki: "Şu mektubumu al ve o zâta götür! O'nun sana söyleyeceği şeylerin bir çoğunu unutsan da şu üç hususu aklında tutmaya çalış: Bana yazdığı mektubu unutmuş mu? Mektubumu okuyacağı an «gece» kelimesini kullanacak mı? Bir de sırtına bak, seni dehşete düşürecek bir şey var mı?" Ben mektubu alıp, Tebuk'e gittim. O, ashâbının arasında oturuyordu. "Arkadaşınız nerede?" diye sordum. "İşte o!" diye gösterdiler. Yürüyerek gidip önüne oturdum ve mektubumu verdim. Mektubu alıp kucağına koydu ve: *"Sen kimlerdensin?"* diye sordu. Ben: "Ben Tenuhî'lerdenim" dedim. *"Atanız İbrâhîm'in milletinden Hanif olmaya ne dersin?"* dedi. Ben: "Ben bir kavmin elçisiyim ve bir kavmin dini üzereyim. Onların yanına dönünceye kadar o dinden dönmem" karşılığını verince dedi ki: **«Şüphesiz sen sevdiğini hidayete erdiremezsin; ancak Allah dilediğini hidayete erdirir. O, hidayete erenleri en iyi bilendir»**. *Ey Tenûhî kardeş! Ben Kisra'ya mektup gönderdim, o mektubumu parçaladı, Yüce Allah da onu ve mülkünü paramparça edecek! Yine Necâşi'ye bir mektup gönderdim, o da mektubumu yırttı, Allah da onu ve mülkünü yırtacak! Senin kralına da bir mektup gönderdim, o mektubumu tutup sakladı, yırtıp atmadı. Kendisi yaşadığı müddetçe, Bizans halkı onun yüzünden sıkıntı çekmeyecek, hayır görmekte devam edecektir!"* buyurdu. Tenûhî: "Bu ifadeler Heraklius'un benden unutmamamı istediği üç şeyden biriydi. Ben hemen çantamdan bir ok çıkarıp kılıcımın kınına bunu yazdım. Sonra mektubu solunda duran bir adama verdi, adam okudu. Ben: "Size bunu okuyan adam kimdir?" diye sordum. "Muaviye!" dediler. Bir de baktım ki beni, eni yer ve gökler kadar geniş olan, takva sahipleri için hazırlanmış olan cennete davet ediyor. Ben: "Peki ateş (cehennem) nerede?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sübhânallah! Gündüz zuhur ettiği zaman «gece»nin*

hükmü kalır mı hiç?!" buyurdu. Ben hemen çantamdan bir ok çıkarıp kılıcımın kınına bunu da yazdım. Getirdiğim mektubun okunması bitince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Senin bir hakkın var, zira sen bir elçisin. Eğer yanımızda hediye edilecek bir şey olsaydı hediye ederdik. Ancak ne çare ki biz seferberlik halindeyiz"* buyurdu. Orada bulunanlardan biri: "Ben ona hediye vereyim" diye seslendi ve yükünü açıp altlı üstlü sarı bir elbise getirip kucağıma koydu. Ben: "Elbise sahibi kimdir?" diye sordum, "Osman" dediler. Daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hanginiz bu zâtı konuk edip ağırlayacak?"* diye sorunca Ensâr'dan bir genç: "Ben konuk ederim" dedi. Ayağa kalktı, ben de ayağa kalktım. Oturduğum meclisten kendisiyle birlikte çıkıp gittiğim sırada, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Ey Tenuhî kardeş, gel!"* diye seslendi. Hemen geri döndüm. Kendisinin önünde oturduğum yere kadar varıp ayakta durdum. Belinin kuşağını çözüp sırtını açtı ve bana: *"İşte, emr olunduğun şey orada! İyice bak!"* buyurdu. Bir de baktım ki kürek kemiğinin olduğu yerde, kulak kıkırdak kemiği yumuşaklığında, büyükçe et beni halinde mühür!"

★Hadisi Abdullah b. Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] Ebû Ya'lâ'nın ravileri güvenilir kimselerdir. Abdullah b. Ahmed'in ravileri de aynı şekilde güvenilirdir.

١٣٨٩٥ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ يَحْيَى بْنِ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادِ بْنِ الْهَادِ، عَنْ دَحْيَةَ الْكَلْبِي أَنَّهُ قَالَ : بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكِتَابٍ إِلَى قَيْصَرٍ فَقَدِمْتُ عَلَيْهِ فَأَعْطَيْتُهُ الكِتَابَ وَعِنْدَهُ ابْنُ أَخٍ لَهُ أَحْمَرُ أَزْرَقُ سَبْطِ الرَّأْسِ فَلَمَّا قَرَأَ الكِتَابَ كَانَ فِيهِ : " مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى هِرَقْلٍ صَاحِبَ الرُّومِ " . قَالَ : فَنَخَرَ ابْنُ أَخِيهِ نَخْرَةً وَقَالَ : لاَ يُقْرَأُ هَذَا اليَوْمَ . فَقَالَ لَهُ قَيْصَرُ : لِمَ ؟ قَالَ : إِنَّهُ بَدَأَ بِنَفْسِهِ وَكَتَبَ : " صَاحِبُ الرُّومُ " وَلَمْ يَكْتُبَ : مَلِكُ الرُّومُ . فَقَالَ قَيْصَرُ : لَتَقْرَأَنَّهُ . فَلَمَّا قَرَأَ الكِتَابَ وَخَرَّجُوا مِنْ عِنْدِهِ أَدْخَلَنِي عَلَيْهِ وَأَرْسَلَ إِلَى الأَسْقُفِ وَهُوَ صَاحِبُ أَمْرِهِمْ فَأَخْبَرُوهُ وَأَخْبَرَهُ وَأَقْرَأَهُ الكِتَابَ فَقَالَ لَهُ الأَسْقُفُ : هَذَا الَّذِي كُنَّا نَنْتَظِرُ وَبَشَّرَنَا بِهِ عِيسَى . قَالَ لَهُ قَيْصَرُ : كَيْفَ تَأْمُرُنِي ؟ قَالَ لَهُ الأَسْقُفُ : أَمَّا أَنَا فَمُصَدِّقُهُ وَمُتْبِعُهُ . فَقَالَ لَهُ قَيْصَرُ : أَمَّا أَنَا إِنْ فَعَلْتُ ذَلِكَ ذَهَبَ مُلْكِي ثُمَّ خَرَجْنَا مِنْ عِنْدِهِ فَأَرْسَلَ قَيْصَرُ إِلَى أَبِي سُفْيَانِ وَهُوَ يَوْمَئِذٍ عِنْدَهُ قَالَ : حَدِّثْنِي عَنْ هَذَا الَّذِي خَرَجَ بِأَرْضِكُمْ

[1] Ahmed (3/441-442; buradaki lafız onun ifadesidir), oğlu Abdullah *Müsned*'e zâid olarak (4/74-75) ve Ebû Ya'lâ (1597) rivayet ettiler.

مَا هُوَ ؟ قَالَ : شَابٌّ . قَالَ : فَكَيْفَ حَسَبُهُ فِيْكُمْ ؟ قَالَ : هُوَ فِي حَسَبٍ مَا لاَ يَفْضُلُ عَلَيْهِ أَحَدٌ . قَالَ : هَذِهِ آيَةُ النُّبُوَّةِ . قَالَ : كَيْفَ صِدْقُهُ ؟ قَالَ : مَا كَذَبَ قَطُّ . قَالَ : هَذِهِ آيَةُ النُّبُوَّةِ . قَالَ : أَرَأَيْتَ مَنْ خَرَجَ مِنْ أَصْحَابِكُمْ إِلَيْهِ هَلْ يَرْجِعُ إِلَيْكُمْ ؟ قَالَ : لاَ . قَالَ : هَذِهِ آيَةُ النُّبُوَّةِ . قَالَ : أَرَأَيْتَ مَنْ خَرَجَ مِنْ أَصْحَابِهِ إِلَيْكُمْ يَرْجِعُونَ إِلَيْهِ ؟ قَالَ : نَعَمْ . قَالَ : هَذِهِ آيَةُ النُّبُوَّةِ . قَالَ : هَلْ يَنْكُبُ أَحْيَاناً إِذَا قَاتَلَ هُوَ فِي أَصْحَابِهِ ؟ قَالَ : قَدْ قَاتَلَهُ قَوْمٌ فَهَزَمَهُمْ وَهَزَمُوهُ . قَالَ : هَذِهِ آيَةُ النُّبُوَّةِ . قَالَ : ثُمَّ دَعَانِي فَقَالَ : أَبْلِغْ صَاحِبَكَ أَنِّي أَعْلَمُ أَنَّهُ نَبِي وَلَكِنْ لاَ أَتْرُكُ مُلْكِي . قَالَ : وَأَمَّا الأَسْقُفُ فَإِنَّهُ كَانُوا يَجْتَمِعُونَ إِلَيْهِ فِي كُلِّ أَحَدٍ فَيَخْرُجُ إِلَيْهِمْ وَيُحَدِّثُهُمْ وَيُذَكِّرُهُمْ فَلَمَّا كَانَ يَوْمَ الأَحَدِ لَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِمْ وَقَعَدَ إِلَى يَوْمِ الأَحَدِ الآخَرِ فَكُنْتُ أَدْخُلُ إِلَيْهِ فَيُكَلِّمُنِي وَيَسْأَلُنِي فَلَمَّا جَاءَ الأَحَدُ الآخَرِ انْتَظَرُوهُ لِيَخْرُجَ إِلَيْهِمْ فَلَمْ يَخْرُجَ إِلَيْهِمْ وَاعْتَلَّ عَلَيْهِمْ بِالْمَرَضِ وَفَعَلَ ذَلِكَ مِرَاراً وَبَعَثُوا إِلَيْهِ : لَتَخْرُجَنَّ إِلَيْنَا أَوْ لَنَدْخُلَنَّ عَلَيْكَ فَنَقْتُلُكَ فَإِنَّا قَدْ أَنْكَرْنَاكَ مُنْذُ قُدُمِ هَذَا العَرَبِي . فَقَالَ الأَسْقُفُ : خُذْ هَذَا الكِتَابَ وَاذْهَبْ إِلَى صَاحِبِكَ فَاقْرَأْ عَلَيْهِ السَّلاَمِ وَأَخْبِرْهُ أَنِّي أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللهِ وَأَنِّي قَدْ آمَنْتُ بِهِ وَصَدَّقْتُهُ وَاتَّبَعْتُهُ وَأَنَّهُمْ قَدْ أَنْكَرُوا عَلَيَّ ذَلِكَ فَبَلِّغْهُ مَا تَرَى . ثُمَّ خَرَجَ إِلَيْهِمْ فَقَتَلُوهُ ثُمَّ خَرَجَ دَحِيَّةَ إِلَى النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ رُسُلُ عُمَّالُ كِسْرَى عَلَى صَنْعَاءَ بَعَثَهُمْ إِلَيْهِ وَكَتَبَ إِلَى صَاحِبُ صَنْعَاءَ يَتَوَعَّدَهُ يَقُولُ : لَتَكْفِيْنِي رَجُلاً خَرَجَ بِأَرْضِكَ يَدْعُونِي إِلَى دِيْنِهِ أَوْ أَوْدِّي الجِزْيَةَ أَوْ لأَقْتُلَنَّكَ أَوْ قَالَ : لأَفْعَلَنَّ بِكَ فَبَعَثَ صَاحِبُ صَنْعَاءَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمْسَةَ عَشَرَ رَجُلاً فَوَجَدَهُمْ دَحِيَّةَ عِنْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا قَرَأَ كِتَابَ صَاحِبِهِمْ تَرَكَهُمْ خَمْسَ عَشَرَةَ لَيْلَةَ فَلَمَّا مَضَتْ خَمْسَ عَشَرَةَ لَيْلَةَ تَعَرَّضُوا لَهُ فَلَمَّا رَآهُمْ دَعَاهُمْ فَقَالَ : " اِذْهَبُوا إِلَى صَاحِبِكُمْ فَقُولُوا لَهُ : إِنَّ رَبِّي قَتَلَ رَبَّهُ اللَّيْلَةَ " . فَانْطَلَقُوا فَأَخْبَرَهُ بِالَّذِي صَنَعَ فَقَالَ : أُحْصُوا هَذِهِ اللَّيْلَةَ . قَالَ : أَخْبِرُونِي كَيْفَ رَأَيْتُمُوهُ ؟ قَالُوا : مَا رَأَيْنَا مَلِكاً أَهْيَأَ مِنْهُ يَمْشِي فِيْهِمْ لاَ يَخَافُ شَيْئاً مُبْتَذِلاً لاَ يَحْرُسُ وَلاَ يَرْفَعُونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَهُ . قَالَ دَحِيَّةُ : ثُمَّ جَاءَ الخَبَرُ أَنَّ كِسْرَى قُتِلَ تِلْكَ اللَّيْلَةِ.

رواه البزار وفيه إبراهيم بن إسماعيل بن يحيى وهو ضعيف

13895. Dıhyetu'l-Kelbî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni bir mektupla Kayser'e gönderdi. Gidip ona mektubu verdim. O sırada yanında, kızıl renkte başı büyükçe biri olan yeğeni vardı. Mektubu

okuduğunda onda şu ifadelere yer veriliyordu: *"Allah'ın elçisi Muhammed'den Bizansın sahibi Heraklius'a..."* Yeğeni bu ifadeleri duyunca homurdandı ve amcası Heraklius'a: "Bu mektup bu gün okunmaz! Çünkü kendi adıyla başlamış, Bizansın kralı yerine Bizansın sahibi ifadesini kullanmış!" diye itiraz etti. Ancak kayser: "Onu mutlaka okuyacaksın!" dedi. Mektubu okuyunca yanından çıktılar, bu sırada beni içeri alıp piskoposa haber gönderip onu çağırttı. İşlerinde ona danışırdı. Durumu ona haber verip mektubu okuttu. Piskopos dedi ki: "İşte bizim beklediğimiz ve İsa'nın bize müjdelediği zât budur!" Kayser de: "Peki bana neyi emredersin?" diye sordu. Piskopos: "Beni sorarsan ben onu tasdik edip ona tâbi olacağım" dedi. Bunun üzerine kayser: "Ben bunu yaparsam saltanatım gider!" dedi.

Sonra onun yanından çıktık. Kayser, Ebû Süfyân'a adam gönderip çağırttı. Ebû Süfyân o sıralar onun yanındaymış. Ona: "Şu sizin ülkenizde çıkan adamdan bana haber ver bakalım, o kimdir?" diye sordu. O: "Genç biridir!" dedi. "İçinizdeki saygınlığı nasıldır?" diye sorunca: "O, kimsenin kendisine üstün olamayacağı bir saygınlık içindedir" diye cevap verdi.

Kral: "Bu, peygamberlik işaretidir!" dedi. "Onun doğruluğu nasıldır?" diye sordu; "Asla yalan söylememiştir!" dedi. Kral: "Bu da peygamberlik işaretidir!" dedi.

"Peki onun yanından çıkıp size gelen arkadaşları onun yanına geri döner mi?" diye sordu, o da "Evet" dedi. Kral: "Bu da peygamberlik işaretidir!" dedi.

"O ve arkadaşları savaştıkları zaman yeniliyorlar mı?" diye sordu. Ebû Süfyân: "Bir kavim onunla savaştı; neticede onları yendi, onlar da bir seferinde onu yendi" deyince; "Bu da peygamberlik işaretidir!" dedi.

Sonra beni yanına çağırıp dedi ki: "Arkadaşına haber ver ki ben onun peygamber olduğunu biliyorum. Ancak saltanatımı terk etmem!"

Ravi anlatmaya devam ediyor: Piskoposlar her pazar kralın yanında toplanıyorlardı. Kral onlarla beraber oturup sohbet ederdi. Fakat pazar günü gelince onların yanına çıkmadı. Ertesi pazara kadar makamında oturdu. Ben ise onun huzuruna giriyordum, benimle konuşuyor, bana sorular soruyordu. Sonraki Pazar günü gelince yanlarına çıkmalarını beklediler; ancak yine çıkmadı. Onlara hastalığını sebep gösterdi. Bunu defalarca yaptı. Sonunda piskoposlar ona haber gönderip dediler ki: "Ya sen bizim yanımıza çıkarsın; ya da biz senin yanına girip seni öldürürüz! Zira biz bu gelen Arab kişiden beri seni yadırgadık!" Piskopos ise dedi ki: "Bu mektubu alıp arkadaşına götür, ona selam söyleyip haber ver ki: Ben

Allah'tan başka hiç bir ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın resûlü olduğuna şehadet ediyorum. Ben ona iman ettim, onu tasdik ettim ve ona tâbi oldum. Onlar ise benim bu tutumumu yadırgadılar. Ona gördüklerini anlat." Piskopos onların yanına çıkınca onu öldürdüler.

Dihye daha sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına döndü. O sırada Resûl-i Ekrem'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanında Kisra'nın San'a'da görevlendirdiği valilerin elçileri vardı. Kisra, onları Peygamberimiz'e göndermiş, San'a'nın liderini de tehdit ederek şöyle demişti: "Senin toprağında ortaya çıkarak beni dinine veya cizye vermeye çağıran adamın hakkından geliver; yoksa seni öldürürüm!" - veya "Sana yapacağımı yaparım!"- Bunun üzerine San'a'nın lideri, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e on beş adam gönderdi. Dihye de bunları Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında buldu. Sahiplerinin mektubunu okuyunca onları onbeş gece kendi hallerine bıraktı. On beş gece geçince elçiler Efendimize (sallallahu aleyhi vesellem) karşı taarruz ettiler. O da bunu görünce onları çağırdı ve: *"Adamınıza gidip deyin ki: Şüphesiz benim Rabbim onun Rabbini bu gece öldürdü!"* Onlar da ayrılıp gittiler ve Resûl-i Ekrem'in yaptığını anlattılar. O da: "Bu geceyi hesap edip sayın bakalım!" dedi ve "Onu nasıl gördünüz, anlatın bakalım!" diye sordu. "Onun kadar güzel görünüşlü bir krala rastlamadık. Hiçbir şeyden korkmadan onların arasında yürüyor. Çok rahat hareket ediyor, muhafızı da yok. Onun yanındaki ashâbı seslerini yükseltmiyor" dediler. Dihye ekledi: Sonra haber geldi ki Kisra o gece öldürülmüş.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Senedinde İbrâhîm b. İsmâîl b. Yahya vardır ki zayıf bir ravidir.

١٣٨٩٦ - حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ ، أَخْبَرَنَا خَالِدٌ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : قَالَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ : " خَرَجَ جَيْشٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَنَا أَمِيرُهُمْ حَتَّى نَزَلْنَا الإِسْكَنْدَرِيَّةَ ، فَقَالَ لِي عَظِيمٌ مِنْ عُظَمَائِهِمْ : أَخْرِجُوا إِلَيَّ رَجُلًا أُكَلِّمُهُ وَيُكَلِّمُنِي ، فَقُلْتُ : لا يَخْرُجُ إِلَيْهِ غَيْرِي ، فَخَرَجْتُ مَعَ تَرْجُمَانِهِ حَتَّى وُضِعَ لَنَا مِنْبَرَانِ ، فَقَالَ : مَا أَنْتُمْ ؟ فَقُلْنَا : نَحْنُ الْعَرَبُ ، وَنَحْنُ أَهْلُ الشَّوْكِ وَالْقَرَظِ ، وَنَحْنُ أَهْلُ بَيْتِ اللَّهِ ، كُنَّا أَضْيَقَ النَّاسِ أَرْضًا ، وَأَشَدَّهُ عَيْشًا ، نَأْكُلُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ ، وَيُغِيرُ بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ بِشَرِّ عَيْشٍ عَاشَ بِهِ النَّاسُ ، حَتَّى خَرَجَ فِينَا رَجُلٌ لَيْسَ بِأَعْظَمِنَا يَوْمَئِذٍ شَرَفًا ، وَلا بِأَكْثَرِنَا مَالا ، فَقَالَ : أَنَا رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ ، يَأْمُرُنَا بِأَشْيَاءَ لا نَعْرِفُ ، وَيَنْهَانَا عَمَّا كُنَّا عَلَيْهِ ، وَكَانَتْ عَلَيْهِ آبَاؤُنَا ، فَشَنِفْنَا لَهُ ، وَكَذَّبْنَاهُ وَرَدَدْنَا

[1] Bezzâr (2374).

عَلَيْهِ مَقَالَتَهُ ، حَتَّى خَرَجَ إِلَيْهِ قَوْمٌ مِنْ غَيْرِنَا ، فَقَالُوا : نَحْنُ نُصَدِّقُكَ ، وَنُؤْمِنُ بِكَ ، وَنَتَّبِعُكَ وَنُقَاتِلُ مَنْ قَاتَلَكَ ، فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ وَخَرَجْنَا إِلَيْهِ ، فَقَاتَلْنَاهُ ، فَقَتَلَنَا ، وَظَهَرَ عَلَيْنَا وَغَلَبَنَا ، وَتَنَاوَلَ مَنْ يَلِيهِ مِنَ الْعَرَبِ فَقَاتَلَهُمْ حَتَّى ظَهَرَ عَلَيْهِمْ ، فَلَوْ يَعْلَمُ مَنْ وَرَائِي مِنَ الْعَرَبِ مَا أَنْتُمْ فِيهِ مِنَ الْعَيْشِ ، لَمْ يَبْقَ أَحَدٌ إِلا جَاءَكُمْ حَتَّى يُشْرِكَكُمْ فِيمَا أَنْتُمْ فِيهِ مِنَ الْعَيْشِ ، فَضَحِكَ ، ثُمَّ قَالَ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ صَدَقَ ، قَدْ جَاءَتْنَا رُسُلُنَا بِمِثْلِ الَّذِي جَاءَ بِهِ رَسُولُكُمْ ، فَكُنَّا عَلَيْهِ حَتَّى ظَهَرَتْ فِينَا مُلُوكٌ ، فَجَعَلُوا يَعْمَلُونَ فِيهَا بِأَهْوَائِهِمْ ، وَيَتْرُكُونَ أَمْرَ الأَنْبِيَاءِ ، فَإِنْ أَنْتُمْ أَخَذْتُمْ بِأَمْرِ نَبِيِّكُمْ لَمْ يُقَاتِلْكُمْ أَحَدٌ إِلا غَلَبْتُمُوهُ ، وَلَمْ يُشَارِرْكُمْ أَحَدٌ إِلا ظَهَرْتُمْ عَلَيْهِ ، فَإِذَا فَعَلْتُمْ مِثْلَ الَّذِي فَعَلْنَا فَتَرَكْتُمْ أَمْرَ نَبِيِّكُمْ ، وَعَمِلْتُمْ مِثْلَ الَّذِي عَمِلُوا بِأَهْوَائِهِمْ يُخَلَّى بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ ، فَلَمْ تَكُونُوا أَكْثَرَ عَدَدًا مِنَّا وَلا أَشَدَّ قُوَّةً مِنَّا " ، قَالَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ : فَمَا كَلَّمْتُ رَجُلا أَذْكَرَ مِنْهُ.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير عمرو بن علقمة وهو ثقة

13896. Alkame b. Vakkâs'ın bildirdiğine göre Amr b. el-Âs anlatıyor: Müslümanlardan bir ordunun başında ben bulunduğum halde İskenderiye'ye gelip konakladık. Oranın büyüklerinden birisi: "Bana bir adam gönderin ki onunla konuşayım" dedi. Ben: "Benden başkası onun yanına gitmeyecek!" dedim ve yanıma bir tercüman alarak onun yanına vardım. Onun da tercümanı vardı. Bize iki kürsü konuldu. Adam: "Siz kimsiniz?" diye sordu. Ben: "Biz kuvvet ve izzet sahibi Araplarız. Biz Allah'ın Ev'inin sakinleriyiz. Biz, insanlar arasında toprakları en az ve en verimsiz olan kimselerdik. Yaşantı olarak oldukça zor durumdaydık. Ölü eti ve kan yer, birbirimize saldırır, insanların yaşayabileceği en kötü hayatı yaşardık. Nihayet aramızdan birisi çıktı. O gün bizim büyüklerimizden değildi, eşraftan da değildi, malı da çok değildi. «Ben Allah'ın size gönderdiği elçisiyim» dedi. Bilmediğimiz şeyleri bize emrediyor, bizim ve babalarımızın yaptığı şeyleri yapmayı yasaklıyordu. Ama biz ona düşmanca davrandık, onu yalanladık ve söylediklerini reddettik. Nihayet bizim dışımızdan başka bir kavim çıkıp ona: «Biz senin söylediklerini doğruluyoruz ve sana inanıyoruz. Sana tâbi olacağız ve savaştığın kimselerle savaşacağız» dediler. Bunun üzerine onların yanına gitti. Sonra birbirimizle savaştık; ancak o bizi mağlup edip yendi. Etraftaki Arapların çoğu ona tâbi oldu. Tâbi olmayanlarla savaşıp onlara galip geldi. Eğer arkamda duran Araplar sizin bu yaşantınızı görseler, gelip yaşadığınız bu hayata ortak olurlar" dedim. Bunun üzerine adam güldü ve şöyle dedi: "Sizin peygamberiniz

çok doğru söylemiş. Bize gelen peygamberler de size gelen peygamber gibi şeyler söyledi. Bizler de o peygambere tâbi olmuştuk. Ancak daha sonra peygamberlerin emrini terk eden, hevalarına göre işler yapan gençler -Ebû Ya'lâ'ya göre: krallar- geldi. Şunu iyi bilin ki eğer siz peygamberinizin emrini tutarsanız kiminle savaşırsanız savaşın, onlara galip gelirsiniz, kimse sizi mağlup edemez. Ama bizim yaptığımız gibi yapar, peygamberinizin emrini terk eder ve hevânıza göre hareket ederseniz, o zaman sizinle aramızda pek bir fark kalmaz; çünkü sizler sayı olarak bizden çok olamadığınız gibi, kuvvet olarak da bizden üstün olamazsınız." Bunun üzerine Amr b. el-Âs: "Bu adam kadar zeki bir kimseyle konuşmadım" dedi.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] Ravileri, güvenilir bir ravi olan Amr b. Alkame dışında *Sahîh* ravileridir.

١٣٨٩٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا مُصَرِّفُ بْنُ عَمْرٍو الْيَامِيُّ ، قَالَ : نا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي بُرَيْدَةُ بْنُ سُفْيَانَ ، عَنِ ابْنِ الْبَيْلَمَانِيِّ ، عَنْ كُرْزِ بْنِ عَلْقَمَةَ ، قَالَ : " قَدِمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفْدُ نَصَارَى نَجْرَانَ ، سِتُّونَ رَاكِبًا ، مِنْهُمْ أَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ مِنْ أَشْرَافِهِمْ ، وَالأَرْبَعَةُ وَالْعِشْرُونَ مِنْهُمْ ثَلاثَةُ نَفَرٍ ، إِلَيْهِمْ يَئُولُ أَمْرُهُمْ ، الْعَاقِبُ أَمِينُ الْقَوْمِ ، وَذُو رَأْيِهِمْ ، وَصَاحِبُ مَشُورَتِهِمْ ، وَالَّذِي لا يَصْدُرُونَ إِلا عَنْ رَأْيِهِ وَأَمْرِهِ ، وَاسْمُهُ : عَبْدُ الْمَسِيحِ ، وَالسَّيِّدُ عَالِمُهُمْ ، وَصَاحِبُ رَحْلِهِمْ وَمُجْتَمَعِهِمْ ، وَأَبُو حَارِثَةَ بْنُ عَلْقَمَةَ أَخُو بَكْرِ بْنِ وَائِلٍ ، أُسْقُفُهُمْ وَحَبْرُهُمْ وَإِمَامُهُمْ ، وَصَاحِبُ مَرَامِيهِمْ . وَكَانَ أَبُو حَارِثَةَ قَدْ شَرُفَ فِيهِمْ حَتَّى حَسُنَ عِلْمُهُ فِي دِينِهِمْ ، وَكَانَتْ مُلُوكُ الرُّومِ مِنَ النَّصْرَانِيَّةِ قَدْ شَرَّفُوهُ وَقَبِلُوهُ ، وَبَنَوْا لَهُ الْكَنَائِسَ ، وَبَسَطُوا عَلَيْهِ الْكَرَامَاتِ ، لِمَا يَبْلُغُهُمْ عَنْهُ مِنِ اجْتِهَادِهِ فِي دِينِهِمْ ، فَلَمَّا وَجَّهُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ نَجْرَانَ ، جَلَسَ أَبُو حَارِثَةَ عَلَى بَغْلَةٍ لَهُ مُوَجِّهًا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِلَى جَنْبِهِ أَخٌ ، يُقَالُ لَهُ : كُرْزُ بْنُ عَلْقَمَةَ ، يُسَايِرُهُ ، إِذْ عَثَرَتْ بَغْلَةُ أَبِي حَارِثَةَ ، فَقَالَ كُرْزٌ : تَعِسَ الأَبْعَدُ ، يُرِيدُ : رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : بَلْ أَنْتَ تَعِسْتَ ، فَقَالَ : وَلِمَ يَا أَخُ ؟ فَقَالَ : وَاللَّهِ ، إِنَّهُ لَلنَّبِيُّ الَّذِي كُنَّا نَنْتَظِرُ ، قَالَ لَهُ كُرْزٌ : وَمَا يَمْنَعُكَ وَأَنْتَ تَعْلَمُ هَذَا ؟ قَالَ : مَا صَنَعَ بِنَا هَؤُلاءِ الْقَوْمُ شَرَّفُونَا ، وَأَمَّرُونَا ، وَأَكْرَمُونَا ، وَقَدْ أَبَوا إِلا خِلافَهُ ، وَلَوْ قَدْ فَعَلْتُ نَزَعُوا مِنَّا كُلَّ مَا تَرَى ، وَأَضْمَرَ عَلَيْهَا مِنْهُ أَخُوهُ كُرْزُ بْنُ عَلْقَمَةَ ، يَعْنِي : أَسْلَمَ بَعْدَ ذَلِكَ "

[1] Ebû Ya'lâ (13896).

رواه الطبراني في الأوسط وفيه بريدة بن سفيان وهو ضعيف

13897. Kürz b. Alkame anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) altmış kişilik Hıristiyan Necrân heyeti geldi. Bunlardan yirmi dört kişi oranın eşrafındandı. Bunların içinde de üç kişi, onların işlerini çekip çevirenleri idi. Birisi: Abdülmesih adında, Âkıb dedikleri, bu topluluğun reisi, söz ve görüş sahibi ve danışmanı idi, mutlaka onun görüşüne göre hareket edilirdi. Diğeri: Seyyid dedikleri, Eyhem adındaki şahıs olup onların âlimi, seyahat ve toplantılarının idarecisi idi. Bekr b. Vâil oğullarına mensup Ebû Hârise b. Alkame ise, Necranlıların piskoposu, en büyük din bilgini, önderi ve bir çeşit eğitim bakanı idi. Her bakımdan içlerinde en şerefli ve itibarlı olanları Ebû Hârise idi. Din kitaplarını okumuştu. Hıristiyan Bizans kralları ona değer verir, mali destek sağlarlardı. Hıristiyanlık hakkındaki derin bilgi ve ictihadından dolayı ona kiliseler yaptırmışlardı. İşte bu heyet, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelmek üzere Necran'dan hareket ettiğinde Ebû Hârise kendi katırına binmişti, yanında da Kürz b. Alkame adındaki kardeşi vardı. Ebû Hârise'nin katırı tökezlediğinde Kürz -Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i kast ederek-: "En uzaktaki kahrolsun!" dedi, Ebû Hârise ise: "Bilakis sen kahrol!" diye karşılık verdi. O: "Kardeşim, niye böyle diyorsun?" dediğinde "Allah'a and olsun ki o, beklemekte olduğumuz peygamberdir!" diye cevap verdi. Kürz: "Bunu bildiğin halde (ona tâbi olmana) mani olan nedir peki?" diye sorunca şöyle karşılık verdi: "Şu topluluğun bize yaptığıdır! Bize değer verdiler, ikrâm ettiler ve ona karşı olmaktan başkasını kabul etmediler. Eğer bunu yapsaydım gördüğün her şeyi çekip alırlardı!" Kardeşi Kürz b. Alkame, daha sonra gizlice müslüman olmuştur.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde Büreyde b. Süfyân vardır ki zayıf bir ravidir.

١٣٨٩٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ ، ثنا أَبِي ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ الأَبَّارُ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي السَّرِيِّ الْعَسْقَلانِيُّ ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حَمْزَةَ بْنِ يُوسُفَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلامٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلامٍ ، قَالَ : إِنَّ اللَّهَ لَمَّا أَرَادَ هُدَى زَيْدِ بْنِ سَعْنَةَ ، قَالَ زَيْدُ بْنُ سَعْنَةَ : مَا مِنْ عَلامَاتِ النُّبُوَّةِ شَيْءٌ إِلا وَقَدْ عَرَفْتُهَا فِي وَجْهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، حِينَ نَظَرْتُ إِلَيْهِ إِلا اثْنَتَيْنِ لَمْ أَخْبُرْهُمَا مِنْهُ ، يَسْبِقُ حِلْمُهُ جَهْلَهُ وَلا تَزِيدُ شِدَّةُ الْجَهْلِ عَلَيْهِ إِلا حِلْمًا ، فَكُنْتُ أَلْطُفُ لَهُ لأَنْ أُخَالِطَهُ ، فَأَعْرِفَ حِلْمَهُ مِنْ جَهْلِهِ . قَالَ زَيْدُ بْنُ سَعْنَةَ : فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا مِنَ الْحُجُرَاتِ وَمَعَهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ

تَعَالَى عَنْهُ ، فَأَتَاهُ رَجُلٌ عَلَى رَاحِلَتِهِ كَالْبَدَوِيِّ ، فقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ بُصْرَى قَرْيَةَ بَنِي فُلانٍ قَدْ أَسْلَمُوا ، وَدَخَلُوا فِي الإِسْلامِ ، وَكُنْتُ حَدَّثْتُهُمْ إِنْ أَسْلَمُوا أَتَاهُمُ الرِّزْقُ رَغَدًا ، وَقَدْ أَصَابَتْهُمْ سَنَةٌ وَشِدَّةٌ وَقُحُوطٌ مِنَ الْغَيْثِ ، فَأَنَا أَخْشَى يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ يَخْرُجُوا مِنَ الإِسْلامِ طَمَعًا كَمَا دَخَلُوا فِيهِ طَمَعًا ، فَإِنْ رَأَيْتَ أَنْ تُرْسِلَ إِلَيْهِمْ بِشَيْءٍ تُعِينُهُمْ بِهِ فَعَلْتَ ، فَنَظَرَ إِلَى رَجُلٍ إِلَى جَانِبِهِ أُرَاهُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا بَقِيَ مِنْهُ شَيْءٌ ، قَالَ زَيْدُ بْنُ سَعْنَةَ : فَدَنَوْتُ إِلَيْهِ ، فَقُلْتُ : يَا مُحَمَّدُ ، هَلْ لَكَ أَنْ تَبِيعَنِي تَمْرًا مَعْلُومًا مِنْ حَائِطِ بَنِي فُلانٍ إِلَى أَجَلِ كَذَا وَكَذَا ؟ فَقَالَ : " لا يَا يَهُودِيُّ ، وَلَكِنِّي أَبِيعُكَ تَمْرًا مَعْلُومًا إِلَى أَجَلِ كَذَا وَكَذَا ، وَلا تُسَمِّي حَائِطَ بَنِي فُلانٍ " ، قُلْتُ : بَلَى ، فَبَايَعَنِي فَأَطْلَقْتُ هِمْيَانِي ، فَأَعْطَيْتُهُ ثَمَانِينَ مِثْقَالا مِنْ ذَهَبٍ فِي تَمْرٍ مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلِ كَذَا وَكَذَا ، فَأَعْطَاهَا الرَّجُلَ ، فَقَالَ : " اغْدُ عَلَيْهِمْ فَأَعِنْهُمْ بِهَا " ، فَقَالَ زَيْدُ بْنُ سَعْنَةَ : فَلَمَّا كَانَ قَبْلَ مَحَلِّ الأَجَلِ بِيَوْمَيْنِ أَوْ ثَلاثٍ ، أَتَيْتُهُ فَأَخَذْتُ بِمَجَامِعِ قَمِيصِهِ وَرِدَائِهِ ، وَنَظَرْتُ إِلَيْهِ بِوَجْهٍ غَلِيظٍ ، فَقُلْتُ لَهُ : أَلا تَقْضِيَنِي يَا مُحَمَّدُ حَقِّي ؟ فَوَاللَّهِ مَا عَلِمْتُكُمْ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ لَمُطُلٌ ، وَلَقَدْ كَانَ لِي بِمُخَالَطَتِكُمْ عِلْمٌ ، وَنَظَرْتُ إِلَى عُمَرَ ، وَإِذَا عَيْنَاهُ تَدُورَانِ فِي وَجْهِهِ كَالْفَلَكِ الْمُسْتَدِيرِ ، ثُمَّ رَمَانِي بِبَصَرِهِ ، فَقَالَ : يَا عَدُوَّ اللَّهِ أَتَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَسْمَعُ ، وَتَصْنَعُ بِهِ مَا أَرَى ، فَوَالَّذِي بَعَثَهُ بِالْحَقِّ لَوْلا مَا أُحَاذِرُ فَوْتَهُ لَضَرَبْتُ بِسَيْفِي رَأْسَكَ ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْظُرُ إِلَى عُمَرَ فِي سُكُونٍ وَتُؤَدَةٍ ، ثُمَّ قَالَ : " يَا عُمَرُ ، أَنَا وَهُوَ كُنَّا أَحْوَجَ إِلَى غَيْرِ هَذَا ، أَنْ تَأْمُرَنِي بِحُسْنِ الأَدَاءِ ، وَتَأْمُرَهُ بِحُسْنِ التِّبَاعَةِ ، اذْهَبْ بِهِ يَا عُمَرُ وَأَعْطِهِ حَقَّهُ وَزِدْهُ عِشْرِينَ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ مَكَانَ مَا رَوَّعْتَهُ " ، قَالَ زَيْدٌ : فَذَهَبَ بِي عُمَرُ ، فَأَعْطَانِي حَقِّي ، وَزَادَنِي عِشْرِينَ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ ، فَقُلْتُ : مَا هَذِهِ الزِّيَادَةُ يَا عُمَرُ ؟ فَقَالَ : أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَزِيدَكَ مَكَانَ مَا رَوَّعْتُكَ ، قُلْتُ : وَتَعْرِفُنِي يَا عُمَرُ ؟ قَالَ : لا ، مَنْ أَنْتَ ؟ قُلْتُ : أَنَا زَيْدُ بْنُ سَعْنَةَ ، قَالَ : الْحَبْرُ ، قُلْتُ : الْحَبْرُ ، قَالَ : فَمَا دَعَاكَ أَنْ فَعَلْتَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا فَعَلْتَ وَقُلْتَ لَهُ مَا قُلْتَ ؟ قُلْتُ : يَا عُمَرُ ، لَمْ تَكُنْ مِنْ عَلامَاتِ النُّبُوَّةِ شَيْءٌ إِلا وَقَدْ عَرَفْتُهُ فِي وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ نَظَرْتُ إِلَيْهِ إِلا اثْنَتَيْنِ لَمْ أَخْبُرْهُمَا مِنْهُ ، يَسْبِقُ حِلْمُهُ جَهْلَهُ ، وَلا يَزِيدُهُ الْجَهْلُ عَلَيْهِ إِلا حِلْمًا ، فَقَدْ أُخْبِرْتُهُمَا ، فَأُشْهِدُكَ يَا عُمَرُ أَنِّي قَدْ رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالإِسْلامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا ،

وَأُشْهِدُكَ أَنَّ شَطْرَ مَالِي وَإِنِّي أَكْثَرُهَا مَالا صَدَقَةٌ عَلَى أُمَّةِ مُحَمَّدٍ . فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ : أَوْ عَلَى بَعْضِهِمْ ، فَإِنَّكَ لا تَسَعُهُمْ . قُلْتُ : أَوْ عَلَى بَعْضِهِمْ ، فَرَجَعَ عُمَرُ وَزَيْدٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ زَيْدٌ : أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . وَآمَنَ بِهِ وَصَدَّقَهُ وَبَايَعَهُ وَشَهِدَ مَعَهُ مَشَاهِدَ كَثِيرَةً ، ثُمَّ تُوُفِّيَ زَيْدٌ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ مُقْبِلا غَيْرَ مُدْبِرٍ ، رَحِمَ اللَّهُ زَيْدًا

قلت : روى ابن ماجة منه طرفا رواه الطبراني ورجاله ثقات

13898. Abdullah bin Selâm anlatıyor: Yüce Allah, Zeyd b. Sa'ne'nin hidayetini murad edince, Zeyd şöyle dedi: "Peygamberlik sıfatlarından ne biliyorsam hepsini Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'in yüzüne baktığımda gördüm; ikisi hariç: Hilmi cehlinden önce mi geliyor, yoksa kendisine karşı cahilane davranıldığında, hilimle mukabelesi artıyor mu? Ben de kendisine yumuşak davranıyordum ki kendisine cahilce davranana karşı hilmini (ağırbaşlılığını) öğreneyim."

Zeyd b. Sa'ne dedi ki: Bir gün Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Ali b. Ebî Tâlib ile beraber odasından çıktı. O sırada bineği üzerinde Bedevî benzeri bir adam gelip şöyle dedi: "Ey Allah'ın Resulü! Filan oğulları köyünde bir grup insan müslüman oldu ve İslam'a girdi. Daha önce onlara «Müslüman olurlarsa onlara bol bol rızık gelir» demiştin. Fakat onlar kıtlık, sıkıntı ve susuzlukla karşılaştılar. Ey Allah'ın Resulü! Ben onların İslâm'dan soğumalarından ve tamah ederek (azıklarının bollaşacağını düşünerek) girdikleri gibi dinden çıkmalarından endişe ediyorum. Onlara maddi yardımda bulunmak için bir şey gönderirsen, ben götürürüm" dedi.

Hemen bir adama baktı, sanırım o Ali idi. Fakat o: "Ey Allah'ın Resulü! Verecek bir şey kalmadı" dedi. Zeyd bin Sa'ne anlatıyor: Ben hemen ona yaklaşıp: "Ey Muhammed! Filan oğullarının bahçesindeki hurmayı bana belirli bir müddete kadar şöyle şöyle satar mısın?" dedim. O ise: "Ey yahudi! Sana satarım, fakat belirli bir hurmayı, belirli bir vakte, şu ve bu müddete kadar. Ancak filan oğullarının bahçesi diye isim verme!" dedi. Ben: "Olur!" dedim. Bunun üzerine onu bana sattı, ben de ona belirli bir hurma karşılığında şu şu vakte kadar seksen miskal altın verdim. Onu adama verdi ve: "Onlara adaletli davran ve yardımcı ol!" dedi.

Zeyd dedi ki: Sürenin bitmesine iki ya da üç gün kalınca, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) beraberinde Ebû Bekr, Ömer ve Osman ile birtakım sahabe varken çıkageldi. Cenaze namazını kıldırıp oturmak için duvar

dibine geldiğinde, gidip elbisesi ve hırkasının bir yerinden tuttum ve yüzüne sert sert bakıp şöyle dedim: "Ey Muhammed! Bana hakkımı vermeyecek misin? Vallahi ey Abdülmuttaliboğulları! Ben sizi böyle borcu geciktirenler olarak bilmezdim! Size karışınca bunu öğrendim!" Ömer'e baktım, gözleri yuvarlak bir gezegen gibi dönüyordu. Bana bir göz attı ve şöyle çıkıştı: 'Ey Allah'ın düşmanı! Bunları Allah Resulü'ne nasıl söylersin?! Bunu sen ne cesaretle yaparsın? Nefsim kudret elinde olan zâta and olsun ki kaçırılmasından korktuğum şey olmasaydı kılıcımla boynunu vururdum!" Bu sırada Allah Resulü (sallallahu aleyhi vesellem) gayet sakin bir şekilde bana bakarak şöyle buyurdu: *"Ey Ömer! Benimle bu adamın daha başka bir davranışa ihtiyacı var. Bana zamanında ve usulü dairesinde borcumu vermemi hatırlatır, bu adama da alacağını efendice istemesini söylersin. Haydi ey Ömer, bunu götür de hakkını ver! Onu endişelendirdiğin için yirmi ölçek de (sa') fazla hurma ver!'* Bunun üzerine Ömer beni götürüp yirmi ölçek hurma fazlasıyla hakkımı verdi. Ben: "Ey Ömer! Bu fazlalık nedir?" dedim. Ömer: "Seni endişelendirdiğim için Allah Resulü (sallallahu aleyhi vesellem) bu fazlalığı vermemi emretti' dedi. "Ey Ömer! Beni tanıyor musun?" diye sorunca "Hayır" dedi. "Ben Zeyd bin Sa'ne'yim" dedim. "Şu Yahudi bilgini mi?" deyince "Evet, o yahudi bilgini" karşılığını verdim. "Peki neden böyle yaptın ve diyeceğini dedin?" diye sorunca dedim ki:

"Ey Ömer! Hilminin cehlini geçmesi ve kendisine karşı, cahilce tavırlara karşı hilimle muamelesinin artması hariç, peygamberlik alâmetlerinin tümünü Allah Resulü (sallallahu aleyhi vesellem)'in yüzünde görmüştüm: Şimdi bu iki alâmeti de görmüş ve öğrenmiş bulunuyorum. Ey Ömer, şahit ol! Ben Rab olarak Allah'ı, din olarak İslâm'ı, peygamber olarak Muhammed'i kabul edip hoşnut oldum. Ayrıca şahit ol ki; malımın yarısını -ki ben kavmim içinde malı en fazla olan kimseyim- Muhammed ümmetine vakfetmişimdir." Ömer dedi ki: "Bir kısmını de, çünkü yarısıyla geçinemezsin." Ben de bir kısmını dedim.

Sonra Ömer ile Zeyd, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e dönüp gittiler. Zeyd: "Eşhedu en lâ ilahe illallah ve eşhedu enne Muhammeden abduhû ve Resulüh" diyerek müslüman oldu. Böylece ona iman edip onu tasdik etti. Ona biat edip birçok savaşlara onun yanında iştirak etti. Sonra Tebûk harbinde kahramanca savaşırken şehit düştü. Yüce Allah, Zeyd'e rahmet eylesin.

★Ben derim ki: İbn Mâce de bu hadisin bir bölümünü rivayet etmiştir.

Hadisi Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir kimselerdir.

١٣٨٩٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو كَامِلٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي قُرَّةَ الْكِنْدِيِّ عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ قَالَ كُنْتُ مِنْ أَبْنَاءِ أَسَاوِرَةِ فَارِسَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ قَالَ فَانْطَلَقْتُ تَرْفَعُنِي أَرْضٌ وَتَخْفِضُنِي أُخْرَى حَتَّى مَرَرْتُ عَلَى قَوْمٍ مِنَ الأَعْرَابِ فَاسْتَعْبَدُونِي فَبَاعُونِي حَتَّى اشْتَرَتْنِي امْرَأَةٌ فَسَمِعْتُهُمْ يَذْكُرُونَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ الْعَيْشُ عَزِيزاً فَقُلْتُ لَهَا هَبِي لِي يَوْماً فَقَالَتْ نَعَمْ فَانْطَلَقْتُ فَاحْتَطَبْتُ حَطَباً فَبِعْتُهُ فَصَنَعْتُ طَعَاماً فَأَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَضَعْتُهُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ مَا هَذَا . فَقُلْتُ صَدَقَةٌ. فَقَالَ لأَصْحَابِهِ كُلُوا . وَلَمْ يَأْكُلْ قُلْتُ هَذِهِ مِنْ عَلاَمَاتِهِ ثُمَّ مَكَثْتُ مَا شَاءَ اللهُ أَنْ أَمْكُثَ فَقُلْتُ لِمَوْلاَتِي هَبِي لِي يَوْماً . قَالَتْ نَعَمْ. فَانْطَلَقْتُ فَاحْتَطَبْتُ حَطَباً فَبِعْتُهُ بِأَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَصَنَعْتُ طَعَاماً فَأَتَيْتُهُ بِهِ وَهُوَ جَالِسٌ بَيْنَ أَصْحَابِهِ فَوَضَعْتُهُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ مَا هَذَا . قُلْتُ هَدِيَّةٌ. فَوَضَعَ يَدَهُ وَقَالَ لأَصْحَابِهِ خُذُوا بِسْمِ اللهِ . وَقُمْتُ خَلْفَهُ فَوَضَعَ رِدَاءَهُ فَإِذَا خَاتَمُ النُّبُوَّةِ فَقُلْتُ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللهِ. فَقَالَ وَمَا ذَاكَ . فَحَدَّثْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ وَقُلْتُ أَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ يَا رَسُولَ اللهِ فَإِنَّهُ حَدَّثَنِي أَنَّكَ نَبِيٌّ . فَقَالَ لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلاَّ نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ . فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّهُ أَخْبَرَنِي أَنَّكَ نَبِيٌّ أَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَالَ لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلاَّ نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ .

رواه أحمد والطبراني ورجاله ثقات

13899. Selmân: "Ben, Esavira [2] oğullarındandım..." diyerek yaşadıklarını anlatmıştır. Kıssanın bir bölümü şöyledir:

Yola koyulup dere tepe düz demeden gittim. Nihayet Bevilerden bir gruba rastladım. Onlar beni köle yapıp sattılar. Sonunda beni bir kadın satın aldı. Bir gün Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'den bahsettiklerini duydum. Bu sıralar yaşadığım hayat da bayağı iyiydi. Ben sahibime: "Bana bir gün izin ver!" dedim. O da kabul etti. Çıkıp odun topladım ve onu satıp yemek yaptım. Onu Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e götürdüm ve önüne koydum. *"Bu nedir?"* dedi, "Sadakadır!" dedim. Ashâbına: *"Yiyin!"* dedi, kendisi yemedi. Ben içimden dedim ki: "İşte bu onun alâmetlerindendir.." Sonra Allah'ın, kalmamı dilediği kadar kalıp

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (5147) ve yine Taberânî *el-Ehâdisu't-tivâl*'da (6) rivayet etmiştir. Ayrıca Hâkim, *Müstedrek* (3/604-605; Zehebî demiştir ki: "Ne kadar münker bir rivayettir bu! Özellikle «Tebûk harbinde kahramanca savaşırken» ifadesi gariptir. Çünkü Tebûk gazvesinde savaş olmamıştır.")

[2] Basra'ya yerleşen Acemler.

sahibime: "Bana bir gün izin ver!" dedim. O da kabul etti. Çıkıp odun topladım ve onu öncekinden daha fazlasına satarak parasıyla yemek yaptım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbıyla otururken yemeği götürüp onun önüne koydum. *"Bu nedir?"* dedi, "Hediyedir!" dedim. Kendisi elini yemeğe götürüp ashâbına da: *"Allah'ın adıyla yiyin!"* buyurdu. Arkasına geçtim; cübbesini kaldırdı, nübüvvet mührünü gördüm ve "Senin Allah'ın Resulü olduğuna şehadet ederim" dedi. *"Olanları anlat"* dedi. Ben de o adamı (rahibi) anlattım ve "Yâ Resûlallah! O cennete girer mi? Çünkü o bana, senin peygamber olduğunu söyledi" diye sordum. O ise şöyle buyurdu: *"Müslüman kişiden başkası asla cennete giremeyecek!"*

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[1] Taberânî'nin ravileri güvenilir kimselerdir.

١٣٩٠٠ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ ، ثنا أَبُو أُمَيَّةَ عَمْرُو بْنُ هِشَامٍ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ ثَابِتِ بْنِ ثَوْبَانَ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ ، عَنْ شُرَحْبِيلِ بْنِ السِّمْطِ ، عَنْ سَلْمَانَ ، قَالَ : خَرَجْتُ أَبْتَغِي الدِّينَ فَوَافَقْتُ فِي الرُّهْبَانِ بَقَايَا أَهْلِ الْكِتَابِ ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : ﴿يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ﴾ ، وَكَانُوا يَقُولُونَ : هَذَا زَمَانُ نَبِيٍّ قَدْ أَظَلَّ يَخْرُجُ مِنْ أَرْضِ الْعَرَبِ لَهُ عَلامَاتٌ ، مِنْ ذَلِكَ شَامَةٌ مُدَوَّرَةٌ بَيْنَ كَتِفَيْهِ خَاتَمُ النُّبُوَّةِ ، فَلَحِقْتُ بِأَرْضِ الْعَرَبِ ، وَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَرَأَيْتُ مَا قَالُوا كُلَّهُ ، وَرَأَيْتُ الْخَاتَمَ ، فَشَهِدْتُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ،. فذكر الحديث

رواه الطبراني ورجاله ثقات . قلت : وتأتي بقية أحاديث سلمان في مناقبه

13900. Yine Selmân anlatıyor: Din aramak üzere yola çıktım. Nihayet Ehl-i kitaptan kalan bir kısım rahiplerin arasına düştüm. Yüce Allah buyurdu ki: "Onlar onu (Muhammed'i) oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar." İşte o rahipler diyorlardı ki: "Şu zaman bir peygamberin ortaya çıkacağı zamandır. O, Arap topraklarından çıkacaktır. Onun bazı belirtileri şunlardır: İki kürek kemiği arasında yuvarlak bir et beni vardır; o ben, peygamberlik mührüdür." Bunu duyunca ben yola çıkıp Arap topraklarına vardım. Nihayet Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) zuhur etti. Onların bütün dediklerini bizzat gördüm. Mührü de gördüm ve Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına, Muhammed'in Allah'ın elçisi olduğuna şehadet getirdim."

---

[1]Ahmed (5/438) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (6155).

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir kimselerdir. Ben derim ki: Selmân'ın diğer hadisleri, menkıbeleri anlatılırken gelecektir.

(بَابٌ مِنْهُ)

Konuya Dair Bir Bölüm

١٣٩٠١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ الْحَسَنِ حَدَّثَنَا أَبُو كُدَيْنَةَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ مَرَّ يَهُودِيٌّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُحَدِّثُ أَصْحَابَهُ فَقَالَتْ قُرَيْشٌ يَا يَهُودِيُّ إِنَّ هَذَا يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ. فَقَالَ لَأَسْأَلَنَّهُ عَنْ شَيْءٍ لاَ يَعْلَمُهُ إِلاَّ نَبِيٌّ. قَالَ فَجَاءَ حَتَّى جَلَسَ ثُمَّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ مِمَّ يُخْلَقُ الإِنْسَانُ قَالَ يَا يَهُودِيُّ مِنْ كُلٍّ يُخْلَقُ مِنْ نُطْفَةِ الرَّجُلِ وَمِنْ نُطْفَةِ الْمَرْأَةِ فَأَمَّا نُطْفَةُ الرَّجُلِ فَنُطْفَةٌ غَلِيظَةٌ مِنْهَا الْعَظْمُ وَالْعَصَبُ وَأَمَّا نُطْفَةُ الْمَرْأَةِ فَنُطْفَةٌ رَقِيقَةٌ مِنْهَا اللَّحْمُ وَالدَّمُ . فَقَامَ الْيَهُودِيُّ فَقَالَ هَكَذَا كَانَ يَقُولُ مَنْ قَبْلَكَ.

رواه أحمد والطبراني والبزار بإسنادين وفي أحد إسناديه عامر بن مدرك وثقه ابن حبان وضعفه غيره وبقية رجاله ثقات . وفي إسناد الجماعة عطاء بن السائب وقد اختلط

13901. Abdullah -yani İbn Mes'ûd- anlatıyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbıyla sohbet ederken bir Yahudi geldi. Kureyşliler de dediler ki: "Ey Yahudi! Şu, kendisinin peygamber olduğunu iddia eden adamdır!" Yahudi: "Ona öyle bir soru soracağım ki onu ancak peygamber olan bilir!" dedi. Ravi dedi ki: Yahudi gidip oturdu ve: "Ey Muhammed! İnsan hangi şeyden yaratılır?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle cevap verdi: *"İnsan kadının ve erkeğin, her ikisinin spermlerinden yaratılır. Erkeğin spermi kalındır (yoğundur), kemikler ve sinirler bundan yaratılır. Kadının spermi ise incedir; et ve kan bundan yaratılır."*

Bunu duyan Yahudi ayağa kalktı ve: "Senden öncekiler de böyle söylerdi!" dedi.

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[1] Bezzâr da iki isnâdla rivayet etmiştir. İki isnâdının birinde Âmir b. Müdrik vardır ki İbn Hibbân onu güvenilir görürken başkaları zayıf bulmuştur. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir. Rivayet eden grubun isnâdında Atâ b. es-Sâib vardır ki âhir ömründe ezberi bozulmuş bir ravidir.

---

[1] Ahmed (4438). Bunun senedinde de Hüseyin b. Hasan el-Eşkar vardır ki zayıf bir ravidir. Ayrıca Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (10360) ve Bezzâr (2376 ve 2377). Bezzâr'ın isnâdının sadece birinde Atâ vardır.

١٣٩٠٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَلِيدِ الْعِجْلِيُّ وَكَانَتْ لَهُ هَيْئَةٌ رَأَيْنَاهُ عِنْدَ حَسَنٍ عَنْ بُكَيْرِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ أَقْبَلَتْ يَهُودُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا أَبَا الْقَاسِمِ إِنَّا نَسْأَلُكَ عَنْ خَمْسَةِ أَشْيَاءَ فَإِنْ أَنْبَأْتَنَا بِهِنَّ عَرَفْنَا أَنَّكَ نَبِيٌّ وَاتَّبَعْنَاكَ. فَأَخَذَ عَلَيْهِمْ مَا أَخَذَ إِسْرَائِيلُ عَلَى بَنِيهِ إِذْ قَالُوا ﴿اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ قَالَ هَاتُوا . قَالُوا أَخْبِرْنَا عَنْ عَلاَمَةِ النَّبِىِّ. قَالَ تَنَامُ عَيْنَاهُ وَلاَ يَنَامُ قَلْبُهُ . قَالُوا أَخْبِرْنَا كَيْفَ تُؤْنِثُ الْمَرْأَةُ وَكَيْفَ تُذْكِرُ. قَالَ يَلْتَقِى الْمَاءَانِ فَإِذَا عَلاَ مَاءُ الرَّجُلِ مَاءَ الْمَرْأَةِ أَذْكَرَتْ وَإِذَا عَلاَ مَاءُ الْمَرْأَةِ مَاءَ الرَّجُلِ آنَثَتْ . قَالُوا أَخْبِرْنَا مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ عَلَى نَفْسِهِ. قَالَ كَانَ يَشْتَكِى عِرْقَ النَّسَا فَلَمْ يَجِدْ شَيْئاً يُلاَئِمُهُ إِلاَّ أَلْبَانَ كَذَا وَكَذَا قَالَ أَبِى قَالَ بَعْضُهُمْ يَعْنِى الإِبِلَ فَحَرَّمَ لُحُومَهَا . قَالُوا صَدَقْتَ. قَالُوا أَخْبِرْنَا مَا هَذَا الرَّعْدُ. قَالَ مَلَكٌ مِنْ مَلاَئِكَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مُوَكَّلٌ بِالسَّحَابِ بِيَدِهِ أَوْ فِى يَدِهِ مِخْرَاقٌ مِنْ نَارٍ يَزْجُرُ بِهِ السَّحَابَ يَسُوقُهُ حَيْثُ أَمَرَ اللَّهُ . قَالُوا فَمَا هَذَا الصَّوْتُ الَّذِى نَسْمَعُ قَالَ صَوْتُهُ . قَالُوا صَدَقْتَ إِنَّمَا بَقِيَتْ وَاحِدَةٌ وَهِىَ الَّتِى نُبَايِعُكَ إِنْ أَخْبَرْتَنَا بِهَا فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ نَبِىٍّ إِلاَّ لَهُ مَلَكٌ يَأْتِيهِ بِالْخَبَرِ فَأَخْبِرْنَا مَنْ صَاحِبُكَ قَالَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ . قَالُوا جِبْرِيلُ ذَاكَ الَّذِى يَنْزِلُ بِالْحَرْبِ وَالْقِتَالِ وَالْعَذَابِ عَدُوُّنَا لَوْ قُلْتَ مِيكَائِيلُ الَّذِى يَنْزِلُ بِالرَّحْمَةِ وَالنَّبَاتِ وَالْقَطْرِ لَكَانَ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ (مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ) إِلَى آخِرِ الآيَةِ.

13902. İbn Abbâs anlatıyor: Bir grup Yahudi, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelip şöyle dediler: "Ey Ebu'l-Kâsım! Sana beş şey soracağız, eğer onları bize bildirirsen senin peygamber olduğunu anlayıp sana tâbi olacağız." Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onlardan İsrail'in (Hz. Yakub'un) oğullarından aldığı sözü aldı. Nitekim Yakub'un oğulları demişlerdi ki: **"Söylediğimize Allah vekildir."** (Yûsuf Sur. 66). Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem): *"Haydi sorun!"* buyurunca: "Bize peygamberin alâmetini söyle!" dediler. O da: *"Onun gözleri uyur; kalbi uyumaz"* cevabını verdi.

"Kadın nasıl oluyor da hem erkek, hem de kız doğuruyor?" diye sordular, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle cevap verdi: *"Erkeğin suyu ile kadının suyu buluşur. Erkeğin suyu kadının suyuna üstün gelirse, çocuk erkek olur. Şayet kadının suyu erkeğin suyuna üstün gelirse çocuk kız olur."*

Bu sefer: "Bize, İsrail'in kendisine hangi yiyeceği haram kıldığını haber ver!" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle cevap verdi:

"İsrail siyatik hastalığından şikâyetçiydi. O hastalığa mülayim olan şey olarak da ancak şu ve şunların sütlerini bulmuştu -Bazıları dedi ki: Develeri kastetmiştir-. *İşte onların etlerini kendisine haram kıldı."* "Doğru söyledin!" dediler.

"Şu gökgürültüsü nedir? Bize haber ver" diye sordular. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"O, Yüce Allah'ın meleklerinden biridir. Bulutlarla ilgili görevlendirilmiştir. Elinde ateşten bir kılıç vardır. Bulutları bu kılıçla sürer ve onları Yüce Allah'ın emrettiği yere sevk eder"* buyurdu.

"Peki duyduğumuz bu ses nedir?" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem: *"Onun sesidir"* buyurdu. "Doğru söyledin" dediler. "Şimdi bir tane kaldı. Onu da bize haber verirsen sana biat edeceğiz. Doğrusu şu ki peygamberlerden her birine haber getiren bir melek mutlaka vardır. Senin dostun (meleğin) hangisidir?" Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şu cevabı verdi: *"Benim dostum Cebrâîl'dir."* Bunun üzerine Yahudiler şöyle dediler: "Cebrâîl mi?! Şu azabı, savaşı ve harpleri indiren melek mi?! O bizim düşmanımızdır. Eğer rahmeti, nebatı ve yağmuru indiren Mikail deseydin bu iş olacaktı. Sana tâbi olacak ve seni tasdik edecektik." Bunun üzerine Yüce Allah: **"De ki; Cebrâîl'e düşman olan şunu iyi bilsin ki Allah'ın izniyle Kur'ân'ı senin kalbine bir hidayet rehberi, önce gelen kitapları doğrulayıcı ve mü'minler için müjdeci olarak indiren O'dur"** (Bakara Sur. 97) meâlindeki âyeti indirdi.[1]

١٣٩٠٣ - وفي رواية : كُلَّمَا أَخْبَرَهُمْ بِشَيْءٍ فَصَدَّقُوهُ قَالَ : " اَللَّهُمَّ اشْهَدْ " . وَقَالَ فِيهَا : " فَأَنْشُدُكُمْ بِالَّذِى أَنْزَلَ التَّوْرَاةَ عَلَى مُوسَى هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ هَذَا النَّبِىَّ الأُمِّىَّ تَنَامُ عَيْنَاهُ وَلاَ يَنَامُ قَلْبُهُ ؟ " قَالُوا اللَّهُمَّ نَعَمْ.. وَقَالَ أَيْضاً : " فَإِنَّ وَلِيِّىَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ وَلَمْ يَبْعَثِ اللَّهُ نَبِيًّا قَطُّ إِلاَّ وَهُوَ وَلِيُّهُ "

قلت : رواه الترمذي باختصار . رواه أحمد والطبراني ورجالهما ثقات

13903. Diğer rivayet ise şöyledir: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onlara her cevap verdiğinde onu tasdik ettiler. O da: *"Allahım şahit ol!"* dedi. Bir de şunu dedi: *"Mûsa'ya Tevrat'ı indiren Allah adına size söylüyorum, bilir misiniz şu ümmi peygamberin gözü uyur, kalbi uyumaz!"* buyurdu. Yahudiler: "Allahım, evet (dediğin gibi)!" dediler. Bir de şöyle dedi: *"Benim dostum Cebrâîl'dir. Allah'ın gönderdiği bütün peygamberlerin dostu da Cebrâîl'dir."*

★Ben derim ki: Bu hadisi kısaltılmış olarak Tirmizî de rivayet etmiştir.

---

[1] Ahmed (2483), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (12429). Taberânî'nin ravileri arasında Ebû Nuaym Dırâr b. Sured vardır ki zayıf bir ravidir.

Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmişlerdir.[1] Her ikisinin ravileri de güvenilir ravilerdir.

١٣٩٠٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ السطوي ، ثَنَا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثَنَا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، ثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ ، ثَنَا عَاصِمُ بْنُ كُلَيْبٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنِ الْفَلَتَانِ بْنِ عَاصِمٍ ، قَالَ : كُنَّا قُعُودًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ ، فَشَخَصَ بَصَرُهُ إِلَى رَجُلٍ يَمْشِي فِي الْمَسْجِدِ ، فَقَالَ : " يَا فُلانُ " ، قَالَ : لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : وَلا يُنَازِعُهُ الْكَلامَ إِلا ، قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ ؟ " ، قَالَ : لا ، قَالَ : " أَتَقْرَأُ التَّوْرَاةَ ؟ " ، قَالَ : نَعَمْ ، وَالإِنْجِيلَ ، قَالَ : " وَالْقُرْآنَ ؟ " ، قَالَ : وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَشَاءُ لَقَرَأْتُهُ ، قَالَ : ثُمَّ نَاشَدَهُ , قَالَ : " تَجِدُنِي فِي التَّوْرَاةِ وَالإِنْجِيلِ ؟ " ، قَالَ : أَجِدُكَ مِثْلَكَ وَمِثْلَ هَيْأَتِكَ وَمِثْلَ مَخْرَجِكَ ، وَكُنَّا نَرْجُو أَنْ يَكُونَ مِنَّا ، فَلَمَّا خَرَجْتَ تَحَيَّرْنَا أَنْ تَكُونَ أَنْتَ هُوَ فَنَظَرْنَا وَإِذَا لَيْسَ أَنْتَ هُوَ ، قَالَ : " وَلِمَ ذَلِكَ ؟ " ، قَالَ : إِنَّ مَعَهُ مِنْ أُمَّتِهِ سَبْعُونَ أَلْفًا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ وَلا عَذَابٍ ، وَمَعَكَ نَفَرٌ يَسِيرٌ ، قَالَ : " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لأَنَا هُوَ وَإِنَّهُمْ لأُمَّتِي لأَكْثَرُ مِنْ سَبْعِينَ أَلْفًا وَسَبْعِينَ أَلْفًا "

رواه الطبراني ورجاله ثقات من أحد الطريقين

13904. Feletân b. Âsım anlatıyor: Biz Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında oturmakta iken gözü Mescid'de bir adama takıldı. Ona: *"Ey filan!"* diye seslendi. O da: "Buyur ey Allah'ın Resulü!" diye cevap verdi. Adam "Ey Allah'ın Resulü!" diye hitap ediyor, çekişmeye girmiyordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Benim, Allah'ın Resûlü olduğuma şehadet ediyor musun?"* diye sorunca o, "Hayır" diye cevap verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen, Tevrat'ı okuyor musun?"* diye sorunca o, "Evet" diye cevap verdi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen, İncil'i okuyor musun?"* diye sorunca o, "Evet" diye cevap verdi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ya Kur'ân'ı?"* diye sorunca o: "Nefsimi elinde tutan zâta yemin ederim ki istesem okurum" diye cevap verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona yemin verdirip: *"Beni Tevrat ve İncil'de peygamber olarak görüyor musun?"* diye sorunca o, şu cevabı verdi: "Senin evsafını ve görünüşünü, çıkacağın yeri kitaplarımızda gördük. Biz onun içimizden biri olacağını ümit ediyorduk. Ama sen zuhur edince, o peygamberin sen olduğuna çok şaşırdık. Bekleyip anladık ki, o adam sen değilsin." Hz. Peygamber

[1] Ahmed (2514 ve 2515) rivayet etti.

(sallallahu aleyhi vesellem): *"Niçin?"* diye sorunca o, şu cevabı verdi: "Biz kitaplarımızda şunu gördük: O Peygamber'in ümmetinden yetmiş bin kişi hesapsız ve azapsız olarak Cennet'e girecektir. Ama senin yanında çok küçük bir topluluk görüyoruz." Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Canımı elinde tutan zâta and olsun ki ben elbette o peygamberim ve o anlatılanlar benim ümmetimin vasıflarıdır. Şüphesiz onlar yetmiş bin ve yetmiş binden daha fazladır."*

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] İki tarikinden birinin ravileri güvenilir kimselerdir.

١٣٩٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُصَفًّى، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَمْزَةَ بْنِ يُوسُفَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلامٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلامٍ، قَالَ لأَحْبَارِ الْيَهُودِ: إِنِّي أُحْدِثُ بِمَسْجِدِ أَبِينَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ عَهْدًا، فَانْطَلَقَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بِمَكَّةَ، فَوَافَاهُمْ وَقَدِ انْصَرَفُوا مِنَ الْحَجِّ، فَوَجَدَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِنًى وَالنَّاسُ حَوْلَهُ، فَقُمْتُ مَعَ النَّاسِ، فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " أَنْتَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلامٍ؟ " قَالَ: قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ: " ادْنُ "، فَدَنَوْتُ مِنْهُ، قَالَ: " أُنْشِدُكَ بِاللَّهِ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلامٍ، أَمَا تَجِدُنِي فِي التَّوْرَاةِ رَسُولَ اللَّهِ؟ " فَقُلْتُ لَهُ: انْعَتْ رَبَّنَا، قَالَ: فَجَاءَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ حَتَّى وَقَفَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ لَهُ: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾، فَقَرَأَهَا عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ ابْنُ سَلامٍ: أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَأَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ، ثُمَّ انْصَرَفَ ابْنُ سَلامٍ إِلَى الْمَدِينَةِ، فَكَتَمَ إِسْلامَهُ، فَلَمَّا هَاجَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَقَدِمَ الْمَدِينَةَ، وَأَنَا فَوْقَ فِي نَخْلَةٍ لِي أَجُزُّهَا، فَسَمِعْتُ رَجَّةً فِي الْمَدِينَةِ، فَقُلْتُ: مَا هَذَا؟ قَالُوا: رَسُولُ اللَّهِ قَدْ قَدِمَ، قَالَ: فَأَلْقَيْتُ نَفْسِي مِنْ أَعْلَى النَّخْلَةِ، ثُمَّ جِئْتُ أَحْضُرُ، حَتَّى أَتَيْتُهُ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، ثُمَّ رَجَعْتُ، فَقَالَتْ أُمِّي: لِلَّهِ أَنْتَ! وَاللَّهِ، لَوْ كَانَ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلامُ مَا كَانَ بِذَلِكَ، تُلْقِي نَفْسَكَ مِنْ أَعْلَى النَّخْلَةِ، فَقُلْتُ: وَاللَّهِ، لأَنَا أَسَرُّ بِقُدُومِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ إِذْ بُعِثَ

رواه الطبراني ورجاله ثقات إلا أن حمزة بن يوسف لم يدرك جده عبد الله بن سلام

13905. Hamza b. Yûsuf b. Abdillah b. Selâm'ın anlattığına göre dedesi Abdullah b. Selâm, Yahudi âlimlerine: "Ben İbrâhîm ve İsmâîl'in

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (18/332-333) ve Bezzâr (3544) rivayet ettiler.

mescidinde verdiğim bir söz var" diyerek çıkıp Mekke'de iken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gitti. Hacdan dönerken Müslümanlara yetişti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i Mina'da buldu, insanlar etrafını sarmıştı. Dedi ki: "Ben de insanlarla birlikte kalktım." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona bakınca: *"Sen Abdullah bin Selâm mısın?"* diye sordu. Abdullah diyor ki: "Ben de «Evet» dedim." *"Yaklaş!"* dedi, ben de yaklaştım. Buyurdu ki: *"Allah adına söyle ey Abdullah bin Selâm! Tevrat'ta beni Allah'ı elçisi olarak bulmuyor musun?"* Ben de: "Rabbimizi anlat!" dedim. O sırada Cebrâîl gelip Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in önünde durdu ve: **"De ki: Allah birdir. Allah Samed'dir. O, doğurmamış ve doğmamıştır. Onun hiçbir dengi yoktur"** (İhlâs Sur. 1-4) mealindeki âyetleri okudu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de bu âyetleri ona okudu. Abdullah b. Selâm da: "Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına ve senin Allah'ın resûlü olduğuna şehadet ediyorum" dedi. Sonra Abdullah b. Selâm oradan ayrılıp Medine'ye gitti. Müslüman olduğunu Yahudilerden gizledi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hicret edip Medine'ye gelince ben hurma ağacının başında hurmaları devşirirken bir gürültü duydum. "Bu nedir?" diye sordum. "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geldi" dediler. Ben hemen ağacın tepesinden atlayıp ona gitmek üzere yola çıktım. Yanına varınca selam verdim ve döndüm. Annem o zaman: "Allah adına söyle; Mûsa b. İmrân gelseydi kendini hurma ağacının tepesinden atmazdın, değil mi?!" deyince ben de dedim ki:" Vallahi gerçekten ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in gelişine Mûsa'nın peygamber olduğu andan daha çok sevinmekteyim."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak Hamza b. Yûsuf, dedesi Abdullah b. Selâm'a yetişmemiştir.

(بَابُ فِيمَنْ أَخْبَرَ بِنُبُوَّتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem)'in Peygamber Olduğunu Haber Verenler

١٣٩٠٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِى الْعَبَّاسِ حَدَّثَنَا أَبُو الْمَلِيحِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ قَالَ نَّ أَوَّلَ خَبَرٍ قَدِمَ عَلَيْنَا عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ امْرَأَةً كَانَ لَهَا تَابِعٌ - قَالَ - فَأَتَاهَا فِى صُورَةِ طَيْرٍ فَوَقَعَ عَلَى جِذْعٍ لَهُمْ. قَالَ فَقَالَتْ أَلاَ تَنْزِلُ فَنُخبِرَكَ وَتُخبِرَنَا. قَالَ نَّهُ قَدْ خَرَجَ بِمَكَّةَ رَجُلٌ حَرَّمَ عَلَيْنَا الزِّنَا وَمَنَعَ مِنَّا الْفِرَارَ.

رواه أحمد والطبراني في الأوسط ورجاله وثقوا

13906. Câbir b. Abdillah anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in zuhuruna dair bize gelen ilk haber şuydu: Bir kadının irtibat kurduğu

bir cin vardı... Bu cinnî, bir kuş suretinde kadının yanına gelerek bir dalın üstüne kondu. Kadın: "Haberleşmemiz için aşağı inmeyecek misin?" dedi. O da: "Doğrusu Mekke'de bir adam ortaya çıktı. Bize zinayı haram kıldı ve bir yere yerleşmemize mani oldu" dedi.

★Ahmed ve *-el-Mu'cemu'l-evsat*'ta- Taberânî rivayet etmiştir.[1] Taberânî'nin ravileri güvenilir görülmüştür.

١٣٩٠٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ الْبُرْسَانِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي زِيَادٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَثِيرٍ الدَّارِيُّ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْخٌ أَدْرَكَ الْجَاهِلِيَّةَ وَنَحْنُ فِي غَزْوَةِ رُودِسَ يُقَالُ لَهُ ابْنُ عَبْسٍ قَالَ كُنْتُ أَسُوقُ لآلٍ لَنَا بَقَرَةً قَالَ فَسَمِعْتُ مِنْ جَوْفِهَا يَا آلَ ذَرِيحٍ قَوْلٌ فَصِيحٌ رَجُلٌ يَصِيحُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ قَالَ فَقَدِمْنَا مَكَّةَ فَوَجَدْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ خَرَجَ بِمَكَّةَ.

رواه أحمد ورجاله ثقات

13907. Mücâhid anlatıyor: Biz Rodos gazvesinde iken İbn Abs adında Cahiliye devrine yetişmiş yaşlı bir zat bana şunu anlattı: "Ben ailemin bir ineğini otlatırken ineğin içinden gelen şöyle bir ses işittim: "Ey Zerîh ailesi! Fasih bir söz; bir adam çıkmış (Resûlulah'ı kasdediyor) «Lâ ilâhe illallah!» diye haykırıyor." Mekke'ye geldiğimde baktık ki Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) orada peygamber olarak zuhur etmiş.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[2] Ravileri güvenilir kimselerdir.

١٣٩٠٨ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَبِيبٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، قَالَ : وَجَدْتُ فِي كِتَابِ أَبِي بِخَطِّهِ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : " كُنَّا حَوْلَ صَنَمٍ لَنَا قَبْلَ أَنْ يُبْعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَهْرٍ ، وَقَدْ نَحَرْنَا جَزُورًا ، إِذْ صَاحَ صَائِحٌ مِنْ جَوْفِهِ اسْمَعُوا الْعَجَبَ ، ذَهَبَ الشِّرْكُ وَالرِّجْزُ ، وَرُمِيَ بِالشُّهُبِ لِنَبِيٍّ بِمَكَّةَ اسْمُهُ أَحْمَدُ ، وَمُهَاجِرُهُ إِلَى يَثْرِبَ "

رواه البزار عن شيخه عبد الله بن شبيب وهو ضعيف

13908. Cübeyr b. Mut'ım anlatıyor: Biz Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in peygamber olarak gönderilişinden bir ay önce bir put etrafında, bir deve kesmiş halde dururken onun içinden şöyle bir ses

---

[1] Ahmed (3/356).

[2] Ahmed (3/420) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsât* (769).

geldi: "Şaşırtıcı şeyi dinleyin: Şirk ve recez (şiir) yok olup gitti, (cinlere) ateş topları atıldı! Mekke'de bir peygamber zuhur etti. Onun ismi Ahmed'dir, hicret edeceği yer ise Yesrib'dir."

★Hadisi, hocası Abdullah b. Şebîb'den Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Abdullah b. Şebîb, zayıf bir ravidir.

١٣٩٠٩ - وَعَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ الجُهَنِي قَالَ : خَرَجْتُ حَاجًّا فِي جَمَاعَةٍ مِنْ قَوْمِي فِي الجَاهِلِيَّةِ فَرَأَيْتُ فِي المَنَامِ وَأَنَا بِمَكَّةَ نُوراً سَاطِعاً مِنَ الكَعْبَةِ حَتَّى وَصَلَ إِلَى جِبَالِ يَثْرِبِ أَشْعَرَ جُهَيْنَةَ فَسَمِعْتُ صَوْتاً فِي النُّورِ وَهُوَ يَقُولُ :

انْقَشَعَتِ الظَّلْمَاءُ وَسَطَعَ الضِّيَاءُ
وَبُعِثَ خَاتَمُ الأَنْبِيَاءِ

ثُمَّ أَضَاءَ إِضَاءَةً أُخْرَى حَتَّى نَظَرْتُ إِلَى قُصُورِ الحِيْرَةِ وَأَبْيَضُ المَدَائِنِ فَسَمِعْتُ صَوْتاً فِي النُّورِ وَهُوَ يَقُولُ :

ظَهَرَ الإِسْلاَمُ وَكُسِرَتِ الأَصْنَامَ
وَوَصَلَتِ الأَرْحَامُ

فَانْتَبَهْتُ فَزِعاً وَقُلْتُ لِقَوْمِي : وَاللهِ لَيُحْدُثَنَّ فِي هَذَا الحَيِّ مِنْ قُرَيْشٍ حَدَثٌ . وَأَخْبَرْتُهُمْ بِمَا رَأَيْتُ فَلَمَّا اِنْتَهَيْنَا إِلَى بِلاَدِنَا جَاءَنَا أَنَّ رَجُلاً يُقَالُ لَهُ : أَحْمَدُ قَدْ بُعِثَ فَأَتَيْتُهُ فَأَخْبَرْتُهُ مَا رَأَيْتُ فَقَالَ : يَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ أَنَا النَّبِي المُرْسَلُ إِلَى العِبَادِ كَافَّةً أَدْعُوهُمْ إِلَى الإِسْلاَمِ وَآمُرُهُمْ بِحَقْنِ الدِّمَاءِ وَصِلَةِ الأَرْحَامِ وَعِبَادَةِ اللهِ وَرَفْضِ الأَصْنَامِ وَحَجِّ البَيْتِ وَصِيَامِ شَهْرِ رَمَضَانَ مِنْ اِثْنَى عَشَرَ شَهْراً فَمَنْ أَجَابَ فَلَهُ الجَنَّةَ وَمَنْ عَصَى فَلَهُ النَّارُ فَآمَنَ بِاللهِ يَا عَمْرُو يُؤَمِّنْكَ اللهُ مِنْ هَوْلِ جَهَنَّمَ قُلْتُ : أَشْهَدُ أَنْ لاَ آلَهَ إِلاَّ اللهُ وَأَنَّكَ رَسُولَ اللهِ وَآمَنْتُ بِكُلِّ مَا جِئْتَ بِهِ بِحَلاَلِ وَحَرَامٍ وَأَنْ أَرْغَمُ ذَلِكَ كَثِيراً مِنَ الأَقْوَامِ . ثُمَّ أَنْشَدْتُهُ أَبْيَاتاً قُلْتُهَا حِينَ سَمِعْتُ بِهِ وَكَانَ لَنَا صَنَمٌ وَكَانَ أَبِي سَادِناً لَهُ فَقُمْتُ إِلَيْهِ فَكَسَّرْتُهُ ثُمَّ لَحِقْتُ بِالنَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَقُولُ :

شَهِدْتُ بِأَنَّ اللهَ حَقٌّ وَإِنَّنِي لآلِهَةِ الأَحْجَارِ أَوَّلُ تَارِكِ

---

[1] Bezzâr (2430).

وَشَمَّرْتُ عَنْ سَاقِي الإِزَارَ مُهَاجِراً إِلَيْكَ أَجُوبُ الفَوْزَ بَعْدَ الدَّكَادِكِ

لَأَصْحَبَ خَيْرَ النَّاسِ نَفْساً وَوَالِداً رَسُولَ مَلِيْكِ النَّاسِ فَوْقَ الحَبَائِكِ

فَقَالَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَرْحَباً بِكَ يَا عَمْرُو بْنِ مُرَّة " . فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي اِبْعَثْنِي إِلَى قَوْمِي لَعَلَّ اللهَ أَنْ يَمُنَّ بِي عَلَيْهِمْ كَمَا مَنَّ بِكَ عَلَيَّ . فَبَعَثَنِي عَلَيْهِمْ فَقَالَ : " عَلَيْكَ بِالرِّفْقِ وَالقَوْلِ السَّدِيْدِ وَلاَ تَكُنْ فَظًّا وَلاَ مُتَكَبِّراً وَلاَ حَسُوداً " . فَأَتَيْتُ قَوْمِي فَقُلْتُ : يَا بَنِي رِفَاعَةَ يَا مَعَاشِرَ جُهَيْنَةَ إِنِّي رَسُولُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْكُمْ أَدْعُوكُمْ إِلَى الجَنَّةِ وَأُحَذِّرُكُمُ النَّارَ وآمُرُكُمْ بِحَقْنِ الدِّمَاءِ وَصِلَةِ الأَرْحَامِ وَعِبَادَةِ اللهِ وَرَفْضِ الأَصْنَامِ وَحَجِّ البَيْتِ وَصِيَامِ شَهْرِ رَمَضَانِ شَهْرٌ مِنْ اِثْنَيْ عَشَرَ شَهْراً فَمَنْ أَجَابَ فَلَهُ الجَنَّةَ وَمَنْ عَصَى فَلَهُ النَّارَ . يَا مَعْشَرَ جُهَيْنَةَ إِنَّ اللهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَكُمْ خِيَارَ مَنْ أَنْتُمْ مِنْهُ وَبَغَّضَ إِلَيْكُمْ فِي جَاهِلِيَّتِكُمْ مَا حُبِّبَ إِلَى غَيْرِكُمْ مِنْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَجْمَعُونَ بَيْنَ الأُخْتَيْنِ وَيَخْلِفُ الرَّجُلُ مِنْهُمْ عَلَى اِمْرَأَةِ أَبِيْهِ وَالغُزَاةِ فِي الشَّهْرِ الحَرَامِ فَأَجِيْبُوا هَذَا النَّبِي المُرْسَلُ مِنْ بَنِي لُؤَيْ بِنْ غَالِبِ تَنَالُوا شَرَفَ الدُّنْيَا وَكَرَامَةَ الآخِرَةِ وَسَارِعُوا فِي ذَلِكَ يَكُنْ لَكُمْ فَضِيْلَةٌ عِنْدَ اللهِ . فَأَجَابُوهُ إِلاَّ رَجُلاً وَاحِداً قَالَ : يَا عَمْرُو بْنَ مُرَّةَ أَمَرَّ اللهُ عَلَيْكَ تَأْمُرُنَا أَنْ نَرْفُضَ آلِهَتَنَا وَنُفَرِّقَ جَمَاعَتَنَا وَنُخَالِفُ دِيْنَ آبَائِنَا إِلَى مَا يَدْعُو إِلَيْهِ هَذَا القُرَشِيُّ مِنْ أَهْلِ تِهَامَةِ ؟ لاَ وَلاَ حُبًّا وَلاَ كَرَامَةَ . ثُمَّ أَنْشَأَ الخَبِيْثُ يَقُولُ :

إِنَّ ابْنَ مُرَّةَ قَدْ أَتَى بِمَقَالَةٍ لَيْسَتْ مَقَالَةَ مَنْ يُرِيْدُ صَلاَحاً

إِنِّي لأَحْسِبُ قَوْلَهُ وَفِعَالَهُ يَوْماً وَإِنْ طَالَ الزَّمَانُ رِيَاحاً

أَيُسَفِّهُ الأَشْيَاخُ مِمَّنْ قَدْ مَضَى؟ مَنْ رَامَ ذَاكَ فَلاَ أَصَابَ فَلاَحاً

فَقَالَ عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ : الكَاذِبُ مِنِّي وَمِنْكَ أَمَرَّ اللهُ فَمَهُ وَأَبْكَمَ لِسَانَهُ وَأَكْمَهَ عَيْنَيْهِ وَأَسْقَطَ أَسْنَانَهُ . قَالَ عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ : فَوَاللهِ مَا مَاتَ حَتَّى سَقَطَ فُوهُ وَكَانَ لاَ يَجِدُ طَعْمُ الطَّعَامِ وَعَمِي وَخَرِسَ فَخَرَجَ عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ وَمَنْ تَبِعَهُ مِنْ قَوْمِهِ حَتَّى أَتَوُا النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَحَّبَ بِهِمْ وَحَبَّاهُمْ وَكَتَبَ لَهُمْ كِتَاباً هِذِهِ نُسْخَتُهُ : بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيْمِ هَذَا كِتَابٌ مِنَ اللهِ جَلَّ وَعَزَّ عَلَى لِسَانِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كِتَابُ صَادِقٌ وَحَقٌّ نَاطِقٌ لِعَمْرُو بْنُ مُرَّةَ الجُهَنِي لِجُهَيْنَةَ بْنِ زَيْدَانَ لَكُمْ بُطُونُ الأَرْضِ وَسُهُولِهَا وَتِلاَعُ الأَوْدِيَةِ وَظُهُورِهَا تَرْعَوْنَ

نَبَاتَهُ وَتَشْرَبُونَ صَافِيَةً عَلَى أَنْ تُقِرُّوا بِالخُمْسِ وَتُصَلُّوا صَلاَةَ الخَمْسِ وَفِي التَّيْعَةِ وَالصُّرَيْمَةِ شَاتَانِ إِذَا اجْتَمَعَتَا وَإِنْ تَفَرَّقَتَا فَشَاةٌ شَاةٌ لَيْسَ عَلَى أَهْلِ المَثِيرَةِ صَدَقَةٌ

وَشَهِدَ عَلَى نَبِيِّنَا وَمَنْ حَضَرَنَا مِنَ المُسْلِمِينَ بِكِتَابِ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ فَذَلِكَ حِينَ يَقُولُ عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ الجُهَنِي :

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللهَ أَظْهَرَ دِينَهُ ... وَبَيَّنَ بُرْهَانَ القُرْآنَ لِعَامِرِ

كِتَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ يَجْعَلُنَا مَعاً ... وَأَخْلاَفُنَا فِي كُلِّ بَادٍ وَحَاضِرِ

إِلَى خَيْرِ مَنْ يَمْشِي عَلَى الأَرْضِ كُلِّهَا ... وَأَفْضَلِهَا عِنْدَ اعْتِكَارِ الضَّرَائِرِ

أَطَعْنَا رَسُولَ اللهِ لَمَّا تَقَطَّعَتْ ... بُطُونُ الأَعَادِي بِالظُّبَاءِ الخَوَاطِرِ

فَنَحْنُ قَبِيلٌ قَدْ بَنَى المَجْدُ حَوْلَنَا ... إِذَا اخْتُلِيَتْ فِي الحَرْبِ هَامُ الأَكَابِرِ

بَنُو الحَرْبِ نَفْرِيهَا بِأَيْدٍ طَوِيلَةٍ ... وَبَيْضٍ تَلأْلأَ فِي أَكُفِّ المَغَاوِرِ

وَمِنْ حَوْلِهِ الأَنْصَارِ يَحْمُوا أَمِيرَهُمْ ... بِسُمْرِ العَوَالِي وَالسُّيُوفُ البَوَاتِرِ

إِذَا الحَرْبُ دَارَتْ عِنْدَ كُلِّ عَظِيمَةٍ ... وَدَارَتْ رَحَاهَا بِاللُّيُوثِ الهَوَاصِرِ

تَبَلَّجَ مِنْهُ اللَّوْنُ وَازْدَانَ وَجْهُهُ ... كَمِثْلِ ضِيَاءِ البَدْرِ بَيْنَ الزَّوَاهِرِ

وَذَكَرَ يَاسِرُ بْنَ سُوَيْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَّهَهُ فِي خَيْلٍ أَوْ سَرِيَّةٍ وَامْرَأَتُهُ حَامِلٌ فَوَلَدَتْ لَهُ مَوْلُوداً فَحَمَلَتْهُ أُمُّهُ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللهِ قَدْ وُلِدَ هَذَا المَوْلُود وَأَبُوهُ فِي الخَيْلِ فَسَمِّهِ . فَأَخَذَهُ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَمَرَّ يَدَهُ عَلَيْهِ وَقَالَ : اَللَّهُمَّ أَكْثِرْ رِجَالَهُمْ وَأَقِلَّ أَيَامَاهُمْ وَلاَ تُحْوِجْهُمْ وَلاَ تُرِ أَحَداً مِنْهُمْ خَصَاصَةً فَقَالَ : " سَمِّيهِ مُسْرِعاً،فَقَدْ أَسْرَعَ فِي الإِسْلاَمِ "

رواه الطبراني

13909. Amr b. Murre el-Cühenî anlatıyor: Cahiliye döneminde kavmim ile beraber hac için Mekke'ye gelmiştim. Gece şöyle bir rüya gördüm: Kâbe'den bir nur çıkarak Yesrib dağı ile Eş'ar-i Cüheyne dağını aydınlattı. Derken ışıktan şöyle bir ses duydum:

"Karanlık dağıldı, aydınlık parladı ve peygamberlerin sonuncusu gönderildi."

Sonra o nur bir daha parıldayarak, Hire ve Medain saraylarını dahi aydınlattı. Bu defa nurdan şöyle bir ses duydum:

"İslâm zuhur etti, putlar kırıldı ve akrabalık bağları yeniden tesis edildi."

Dehşete kapılmış bir vaziyette uyandığımda, kavmime gördüğüm rüyayı anlatıp onlara: "Vallahi, Kureyş'in şu boyunda önemli bir olay olacaktır" dedim. Ülkemize döndükten sonra, Ahmed adında birinin peygamber olarak gönderildiğini duyduk. Ben yanına giderek O'nunla görüştüm ve gördüğüm rüyayı O'na anlattım. Bana şöyle dedi: *"Ey Amr b. Murre! Ben tüm insanlara gönderilmiş bir peygamberim. İnsanları İslâm'a çağırıyor ve onlara; kan dökmemeyi, sıla-ı rahimde bulunmayı, sadece Allah'a ibadet etmeyi, putları reddetmeyi, Allah'ın Ev'ini haccetmeyi ve on iki aydan biri olan Ramazan ayında oruç tutmayı emrediyorum. Kim icabet ederse ona cennet vardır, isyan edene de cehennem vardır. Ey Amr b. Murre! İmân et ki, Allah seni cehennem korkusundan emin kılsın!"* Ben de: "Şehadet ederim ki; Allah'tan başka ilâh yoktur ve sen de Allah'ın Resûlü'sün. Getirdiğin bütün helal ve haramlara inandım. Bunu bir çok kavme anlatmaya söz veriyorum" dedim. Sonra peygamber olduğunu duyduğum bazı beyitler okudum. Bizim bir putumuz vardı, babam ona hizmet ederdi. Kalkıp onu kırdım ve Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e katılarak şu beyitleri okudum:

"Allah'ın gerçek olduğuna tanıklık ettim. Doğrusu ben, taş tanrıları ilk terk eden kimseyim.

Paçalarımı sıvayıp (Ey Peygamberim!) sana hicret etmek üzere yola çıktım.

Taş yığınlarından sonra engebeli arazileri aşıyorum.

Ecdad bakımından ve şahsiyet yönünden insanların en hayırlısına arkadaşlık edeceğim.

O, gök yollarının en yücesinde, insanların hükümdarının elçisidir."

Bu şiirimi dinledikten sonra Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Hoş geldin ey Amr b. Murre!"* dedi. Ben de: "Ey Allah'ın Resûlü! Anam babam sana feda olsun, beni kavmime gönder. Belki Allah, senin sayende bize lütfettiği gibi, benim sayemde de onlara lütfeder" dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) beni kavmime gönderdi. Gönderirken şu öğütleri verdi: *"Yumuşak ve doğru sözlü ol. Katı, mütekebbir ve kıskanç olma."* Varıp kavmimin yanına gittim. Onlara şöyle

dedim: "Ey Rifaa oğulları ve ey Cüheyne toplulukları! Doğrusu ben, Resûlullah'ın size gönderdiği elçisiyim. Sizi, Cennet'e davet ediyor ve cehennemden sakındırıyorum. Kan akıtmamanızı, akrabalık bağlarını devam ettirmenizi, Allah'a ibadet etmenizi, putları bırakmanızı, Beyt'i haccetmenizi, senenin on iki ayından biri olan Ramazan ayını oruçlu geçirmenizi size tavsiye ediyorum. Bu tavsiyeme uyana Cennet vardır. Karşı gelene de cehennem vardır. Ey Cüheyne topluluğu! Doğrusu Yüce Allah -ona hamdolsun-, sizi kullarının seçkinleri kıldı. Cahiliye döneminde başkalarına hoş gösterdiği şeyleri, size hoş göstermedi. O zaman insanlar, iki kız kardeşi, aynı kişinin nikahı altında birleştiriyorlardı. Kişi, babasının karısına, koca oluyordu. Haram aylarda savaşıyordu. Siz, Allah katından gönderilen ve Lüey b. Gâlib soyundan olan peygambere icabet edin ki, dünya şerefine ve âhiret ikramına kavuşasınız. Bu hususta acele edin ki Allah katında fazilet sahibi olasınız."

Amr b. Murre'nin bu çağrısına (davetine), bir adam dışında bütün kavmi icabet etti. İcabet etmeyen adam kalkıp şöyle dedi: "Ey Amr b. Murre! Allah senin hayatını acılaştırsın. Şu Tihâme'den çıkan Kureyşli adamın bizi davet ettiği şeye icabet ederek, atalarımızın dinine muhalefet etmemizi, bu sebeple birliğimizi bozup tanrılarımızı terketmemizi mi bize emrediyorsun? Hayır, bu çağrıya kalbimizi açmayız ve buna değer vermeyiz." Böyle dedikten sonra habis adam şu şiiri okudu:

"Murre oğlu bir söz söyledi ki, o söz, iyilik isteyenlerin sözüne benzemiyor.

Aradan zaman geçse de o söz ve fiillerin, günün birinde rüzgarlar tarafından geçmiş büyüklere ulaştırılacağını sanıyorum.

Geçmiş büyükleri akılsızlıkla mı suçluyor o?! Bunu isteyen kimse, asla kurtuluşa eremez."

Amr b. Murre dedi ki: "İçimizden hangimiz yalancı ise, Yüce Allah onun hayatını acılı kılsın, dilini lâl etsin, gözünü kör etsin, dişlerini de döksün."

Amr b. Murre dedi ki: Allah'a andolsun ki, ölmeden önce onun ağzı aşağı düştü. Yediği yemeğin tadını alamıyordu. Gözleri kör oldu, dili lâl oldu.

Amr b. Murre, Müslüman olan kavmi ile birlikte Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına geldiler. Hz. Peygamber, onlara hoş geldiniz, diyerek ikramda bulundu. Şu mealde bir mektup yazdırdı. Bir nüshası şöyledir:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

Bu, Yüce Allah'ın peygamberi Resûlullah ((sallallahu aleyhi vesellem)'in dili ile yazılmış, doğru ve gerçeği açıklayan bir mektuptur. Amr b. Murre el-Cühenî ile Cüheyne b. Zeydân kabilesine derim ki: Yerin vadileriyle ovaları, tepeleri ve sırtları size aittir. Oraların bitkilerinden hayvanlarınızı otlatır, suyunu da içersiniz. Buna karşılık beşte bir verir, beş vakit namazınızı kılarsınız. Develerle sığırlar bir arada bulunduğunda iki koyun, ayrı ayrı bulunduklarında da birer koyun verirsiniz. Binek için kullanılan hayvanlar için de zekat yoktur. Bu mektubu Kays b. Şemmâs yazmış olup yanında şâhid olarak bazı Müslümanlar Peygamberimiz'e şahit olmuşlardır."

Bu mektup yazıldığında Amr b. Murre el-Cühenî şu şiiri okudu:

"Görmedin mi Allah dinini açığa çıkardı ve Âmir için Kur'ân'ın burhanını ortaya koydu.

Rahmân'dan gelen kitap, bizi bir araya getiriyor.

Bizimle bizden sonraki her taşralı ve şehirliyi...

O, bütün yeryüzünde dolaşanların hayırlısına bizi çağırıyor. İşler karıştığı zaman da en faziletli olanına...

Düşman soyları, salınarak yürüyen ceylanlardan dolayı

Parça parça olduğunda biz Resûlullah'a itaat ettik.

Biz, çevresinde şerefin yükseldiği bir kabileyiz.

Savaşta büyüklerin başı alındığında,

Biz Harb oğulları, uzun ellerimizle, bahadırların elinde parlayan kesici kılıçlarla onların başlarını alırız.

Ensâr'ın, uzun mızrak ve kesici kılıçlarla, komutanlarının çevresini kuşatıp koruduklarını görürsün.

Savaş, her büyüğün çevresinde döndüğünde; savaş değirmeni, kükremiş aslanlarla sarıldığında,

Çiçekler arasındaki dolunay ışığı gibi rengi ve yüzü parlar."

Yâsir b. Süveyd'in belirttiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu bazı süvarilerle veya bir müfreze ile gönderdi. Karısı hamile idi. Ona bir çocuk doğurdu. Annesi de onu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e getirip: "Yâ Resûlallah! Babası süvarilerin arasında iken bu çocuk doğdu. Ona isim verir misiniz?" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de onu alıp elini üstünde gezdirdi ve şöyle dua etti: *"Allahım!*

Onların erkeklerini çoğalt, dullarını azalt! Onları muhtaç etme. Onlardan hiçbirini sıkıntıya düşürme!"

Yine buyurdu ki: *"Ona «Müsri» (hızlı giden) adını ver; zira o, İslam'a hızlı bir şekilde geldi."*

★Taberânî rivayet etmiştir.

١٣٩١٠ - وَعَنْ عَبَّاسِ بْنِ مِرْدَاسٍ السُّلَمِيِّ قَالَ : كَانَ إِسْلَامُ عَبَّاسِ بْنِ مِرْدَاسٍ أَنَّهُ كَانَ بِغَمْرَةٍ فِي لِقَاحٍ لَهُ نِصْفُ النَّهَارِ إِذْ طَلَعَتْ لَهُ نَعَامَةٌ بَيْضَاءُ مِثْلُ الْقُطْنِ عَلَيْهَا رَاكِبٌ عَلَيْهِ ثِيَابٌ بِيضٌ مِثْلُ الْقُطْنِ فَقَالَ : يَا عَبَّاسَ بْنَ مِرْدَاسٍ أَلَمْ تَرَ أَنَّ السَّمَاءَ كَفَّتْ أَجْرَاسَهَا وَأَنَّ الْحَرْبَ جَرَعَتْ أَنْفَاسَهَا وَأَنَّ الْخَيْلَ وَضَعَتْ أَحْلَاسَهَا وَأَنَّ الَّذِي نَزَلَ بِالْبِرِّ وَالْهُدَى لَفِي يَوْمِ الِاثْنَيْنِ لَيْلَةَ الثُّلَاثَاءِ صَاحِبُ النَّاقَةِ . قَالَ : فَخَرَجْتُ مَرْعُوباً قَدْ رَاعَنِي مَا رَأَيْتُ وَسَمِعْتُ حَتَّى جِئْتُ وَثَناً لَنَا كَانَ يُدْعَى : الضِّمَادُ وَكُنَّا نَعْبُدُهُ وَيُكَلِّمُ مِنْ جَوْفِهِ فَكَنَسْتُ مَا حَوْلَهُ وَتَمَسَّحْتُ بِهِ وَقَبَّلْتُهُ فَإِذَا صَائِحٌ يَصِيحُ مِنْ جَوْفِهِ : يَا عَبَّاسَ بْنَ مِرْدَاسٍ

قُلْ لِلْقَبَائِلِ مِنْ سُلَيْمٍ كُلِّهَا   هَلَكَ الضِّمَادُ وَفَازَ أَهْلُ الْمَسْجِدِ

إِنَّ الَّذِي جَاءَ بِالنُّبُوَّةِ وَالْهُدَى   بَعْدَ ابْنِ مَرْيَمَ مِنْ قُرَيْشٍ مُهْتَدِ

هَلَكَ الضِّمَادُ وَكَانَ يَعْبُدُ مَرَّةً   قَبْلَ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدِ

قَالَ : فَخَرَجْتُ مَرْعُوباً حَتَّى جِئْتُ قَوْمِي فَقَصَصْتُ عَلَيْهِمُ الْقِصَّةَ وَأَخْبَرْتُهُمُ الْخَبَرَ فَخَرَجْتُ فِي ثَلَاثِ مِائَةِ رَاكِبٍ مِنْ قَوْمِي مِنْ بَنِي حَارِثَةَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلْنَا الْمَسْجِدَ فَلَمَّا رَآنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبَسَّمَ ثُمَّ قَالَ : " يَا عَبَّاسَ بْنَ مِرْدَاسٍ كَيْفَ كَانَ إِسْلَامُكَ ؟ " . فَقَصَصْتُ عَلَيْهِ الْقِصَّةَ فَقَالَ : " صَدَقْتَ " . فَسَرَّ بِذَلِكَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : فَأَسْلَمْتُ أَنَا وَقَوْمِي

رواه الطبراني وفيه عبد الله بن عبد العزيز الليثي ضعفه الجمهور ووثقه سعيد بن منصور وقال : كان مالك يرضاه وبقية رجاله وثقوا

13910. Abbâs b. Mirdâs es-Sülemî İslâm'a giriş hikayesini anlatıyor: O, Gamara[1] mevkiinde gün ortasında aşı yapıyordu ki, ansızın üzerinde beyaz bir süvari bulunan, pamuk gibi beyaz bir devekuşu göründü. Süvari dedi ki: "Ey Abbâs b. Mirdas! Görmedin mi; sema korundu,

[1] Hicaz'da, Mekke yolunda bir yer.

savaş nefeslerini içine çekti, atlar semerlerini bıraktı... Ve Pazartesi günü Salı gecesi iyilikle, takvâ ile gelen kimsenin, (Kasvâ) devesinin sahibi olduğunu anlamadın mı?"

Diyor ki: Bu sözler üzerine ürpererek oradan ayrıldım. Duyduklarım ve gördüklerim, beni korkutmuştu. Putumuz Dımad'a[1] geldim. Biz ona tapardık, içinden gelen ses bize konuşurdu. Onun etrafını süpürdüm, elimi sürdüm ve öptüm. O anda putun içindeki biri şöyle diyordu:

"Ey Abbâs b. Mirdâs! Süleym'e bağlı bütün kabilelere söyle ki: Dımad kahroldu, Mescid ahalisi kurtuldu!

Meryem oğlundan sonra nübüvvet ve hidayetle gelen zât, Kureyş'tendir ve doğru yolun rehberidir.

Dımâd öldü! Bir zamanlar ona tapılıyordu. Peygamber Muhammed'e salavât okunmadan önce..."

Diyor ki: Ürpererek oradan ayrıldım. Kavmime gidip bunları anlattım ve olanları haber verdim. Sonunda Hârise oğullarından, kavmimden üç yüz süvari ile Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gitmek üzere yola çıktık. Mescid'e girdiğimizde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni görünce tebessüm etti ve: *"Ey Abbâs b. Mirdâs! Senin İslam'a girişin nasıl oldu?"* diye sordu. Ben de olarları anlattım. *"Doğru söyledin!"* buyurdu ve buna sevindi.

Abbâs: "Bu şekilde ben, kavmimle birlikte Müslüman oldum" dedi.

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde Abdullah b. Abdilazîz el-Leysî vardır ki çoğunluk onu zayıf addederken Saîd b. Mansûr güvenilir sayar ve: "Mâlik ondan hadis rivayetine razı olurdu" der. Diğer ravileri, güvenilir görülmüştür.

١٣٩١١ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ جُمْهُورِ التِّنِّيسِيُّ السِّمْسَارُ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ حَرْبٍ الْمَوْصِلِيُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ السَّائِبِ الْكَلْبِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْعُمَانِيِّ ، عَنْ مَازِنِ بْنِ الْغَضُوبَةِ ، قَالَ : كُنْتُ أَسْدِنُ صَنَمًا يُقَالُ لَهُ بَاجِرٌ بِسَمَائِلَ قَرْيَةٌ بِعُمَانَ ، فَعَتَرْنَا ذَاتَ يَوْمٍ عِنْدَهُ عَتِيرَةً وَهِيَ الذَّبِيحَةُ ، فَسَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ الصَّنَمِ ، يَقُولُ :

---

[1] Yâkut el-Hamevî, *Mu'cemu'l-Buldân* adlı eserinde (3/462) putun adını Dımâr olarak vermiş ve şöyle demiştir: "Bu, Hicaz'daki Süleym yurdunda bulunan bir puttur." *Kâmûs*'da ise şöyle geçer: "Dımâr, Abbâs b. Mirdâs'ın tapındığı puttur." *el-Hevâtif*'te putun adı Dâd değil, Dâl harfiyle verilmiştir.

[2] Harâitî de *Hevâtifu'l-Cinân* adlı eserinde (8) rivayet etmiştir. Bunun senedinde de Muhammed b. Abdilazîz vardır ki metruk bir ravidir.

يَا مَازِنُ ، اسْمَعْ تُسَرَّ ، ظَهَرَ خَيْرٌ ، وَبَطُنَ شَرٌّ ، بُعِثَ نَبِيٌّ مِنْ مُضَرَ

بِدَيْنِ اللَّهِ الْكَبَرِ الْكِبرْ ، فَدَعْ نُحَيْتًا مِنْ حَجَرِ ، تَسْلَمْ مِنْ سَقَرَ

قَالَ : فَفَزِعْتُ لِذَلِكَ ، فَقُلْتُ : إِنَّ هَذَا لَعَجَبٌ ، ثُمَّ عَتَرْتُ بَعْدَ أَيَّامٍ عَتِيرَةً ، فَسَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ الصَّنَمِ ، يَقُولُ :

أَقْبِلْ إِلَيَّ أَقْبِلْ ، تَسْمَعْ مَا لا تَجْهَلْ ، هَذَا نَبِيٌّ مُرْسَلْ

جَاءَ بِحَقٍّ مُنْزَلْ ، فَآمِنْ بِهِ كَيْ تَعْدِلَ ، عَنْ حَرِّ نَارٍ تُشْعَلْ

وَقُودُهَا بِالْجَنْدَلْ

فَقُلْتُ : إِنَّ هَذَا لَعَجَبٌ ، وَإِنَّهُ لَخَيْرٌ يُرَادُ بِي ، فَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذْ قَدِمَ رَجُلٌ مِنَ الْحِجَازِ ، قُلْنَا : مَا الْخَبَرُ وَرَاءَكَ ؟ قَالَ : ظَهَرَ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ : أَحْمَدُ ، يَقُولُ لِمَنْ أَتَاهُ " أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ " قُلْتُ : هَذَا نَبَأُ مَا قَدْ سَمِعْتُ ، فَسِرْتُ إِلَى الصَّنَمِ فَكَسَّرْتُهُ أَجْذَاذًا ، وَرَكِبْتُ رَاحِلَتِي فَقَدِمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَشَرَحَ لِيَ الإِسْلامَ فَأَسْلَمْتُ وَقُلْتُ:

كَسَرْتُ بَاجِرًا جُذَاذًا وَكَانَ لَنَا رَبًّا نَطِيفُ بِهِ عُمْيًا بِضُلالِ

بِالْهَاشِمِيِّ هُدِينَا مِنْ ضَلالَتِهِ وَلَمْ يَكُنْ دِينُهُ مِنِّي عَلَى بَالِ

يَا رَاكِبًا بَلِّغَنْ عَمْرًا وَإِخْوَتَهُ أَنِّي لِمَنْ قَالَ رَبِّي بَاجِرٌ قَالَ :

يَعْنِي عَمْرُو بْنَ الصَّلْتِ وَإِخْوَتَهُ بَنِي خِطَامَةَ ، قَالَ مَازِنٌ : فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي امْرُؤٌ مُولَعٌ بِالطَّرَبِ وَبِشُرْبِ الْخَمْرِ وَبِالْهَلُوكِ ، قَالَ ابْنُ الْكَلْبِيِّ : وَالْهَلُوكُ : الْفَاجِرَةُ مِنَ النِّسَاءِ ، وَأَلَحَّتْ عَلَيْنَا السُّنُونُ ، فَأَذْهَبَتِ الأَمْوَالَ ، وَأَهْزَلْنَ الذَّرَارِيَّ وَالْعِيَالَ ، وَلَيْسَ لِي وَلَدٌ ، فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يُذْهِبَ عَنِّي مَا أَجِدُ ، وَيَأْتِينَا بِالْحَيَا ، وَيَهَبَ لِي وَلَدًا ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اللَّهُمَّ أَبْدِلْهُ بِالطَّرَبِ قِرَاءَةَ الْقُرْآنِ ، وَبِالْحَرَامِ الْحَلالَ ، وَبِالْعُهْرِ عِفَّةَ الْفَرْجِ ، وَبِالْخَمْرِ رِيَاءً لا إِثْمَ فِيهِ ، وَائْتِهِ بِالْحَيَاءِ ، وَهَبْ لَهُ وَلَدًا " ، قَالَ مَازِنٌ : فَأَذْهَبَ اللَّهُ عَنِّي مَا كُنْتُ أَجِدُ ، وَأَتَانَا بِالْحَيَا ، وَتَعَلَّمْتُ شَطْرَ الْقُرْآنِ ، وَخَصِبَ عُمَانُ ، وَحَجَجْتُ حِجَجًا ، وَوَهَبَ اللَّهُ لِي حَيَّانَ بْنَ مَازِنٍ وَأَنْشَأْتُ أَقُولُ :

إِلَيْكَ رَسُولَ اللَّهِ خَبَّتْ مَطِيَّتِي   تَجُوبُ الْفَيَافِي مِنْ عُمَانَ إِلَى الْعَرْجِ
لِتَشْفَعَ لِي يَا خَيْرَ مَنْ وَطِئَ الْحَصَى   فَيَغْفِرَ لِي رَبِّي فَأَرْجِعَ بِالْفَلْجِ
إِلَى مَعْشَرٍ خَالَفْتُ فِي اللَّهِ دِينَهُمْ   فَلا رَأْيُهُمْ رَأْيِي وَلا شَرْجُهُمْ شَرْجِي
وَكُنْتُ امْرَأً بِالرَّغْبِ وَالْخَمْرِ مُولَعًا   شَبَابِيَ حَتَّى آذَنَ الْجِسْمُ بِالنَّهْجِ
فَبَدَّلَنِي بِالْخَمْرِ خَوْفًا وَخَشْيَةً   وَبِالْعُهْرِ إِحْصَانًا فَأَحْصَنَ لِي فَرْجِي
فَأَصْبَحْتُ هَمِّي فِي الْجِهَادِ وَنِيَّتِي   فَلِلَّهِ مَا صَوْمِي وَلِلَّهِ مَا حَجِّي

فَلَمَّا قَدِمْتُ عَلَى قَوْمِي أَنَّبُونِي وَشَتَمُونِي ، وَأَمَرُوا شَاعِرًا لَهُمْ فَهَجَانِي ، فَقُلْتُ : إِنْ رَدَدْتُ عَلَيْهِ فَإِنَّمَا الْهَجْوُ لِنَفْسِي ، فَاعْتَزَلْتُهُمْ إِلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ وَقُلْتُ :

بُغْضُكُمُ عِنْدَنَا مُرْمِدًا فِيهِ   وَبُغْضُكُمْ عِنْدَنَا يَا قَوْمَنَا لَبِنُ
فَلا يَفْطَنِ الدَّهْرُ أَنْ نَنْشِبَ مَعَايِبَكُمْ   وَكُلُّكُمْ يَبْدُو عَيْبُنَا فَطِنُ
شَاعِرُنَا مُفْحَمٌ عَنْكُمْ وَشَاعِرُكُمْ   فِي حَرْبِنَا مُبْلِغٌ فِي شَتْمِنَا لَسِنُ
مَا فِي الْقُلُوبِ عَلَيْكُمْ فَاعْلَمُوا وَغَرٌ   وَفِي صُدُورِكُمُ الْبَغْضَاءُ وَالإِحَنُ

فَأَتَتْنِي مِنْهُمْ أَزْفَلَةٌ عَظِيمَةٌ ، فَقَالُوا : يَا ابْنَ عَمٍّ ، عِبْنَا عَلَيْكَ أَمْرًا وَكَرِهْنَاهُ لَكَ ، فَإِنْ أَبَيْتَ فَشَأْنَكَ وَدِينَكَ ، فَارْجِعْ فَأَقِمْ أُمُورَنَا ، فَكُنْتُ الْقَيِّمَ بِأُمُورِهِمْ ، فَرَجَعْتُ مَعَهُمْ ثُمَّ هَدَاهُمُ اللَّهُ بَعْدُ إِلَى الإِسْلامِ

رواه الطبراني من طريق هشام بن محمد بن السائب الكلبي عن أبيه وكلاهما متروك

13911. Mâzin b. el-Gadûbe anlatıyor: Ben, Umân'ın bir köyünde, adına 'Biaharra Besmâil' adındaki puta hizmet ederdim. Bir gün bu puta bir kurban kesilmişken putun içinden bir ses duydum. Şöyle diyordu:

"Ey Mâzin! Seni sevindirecek olanı dinle! Zuhûr etti hayır, gizlendi şer.
Bir peygamber gönderildi Mudar'dan. Allah'ın büyük diniyle...
Yontma taşı bırak, Cehennem ateşinden kurtulmaya bak!"

Mâzin der ki: Ürpererek "Vallahi, bu acayip bir şeydir!" diye söylendim. Bir kaç gün sonra bir kurban daha kestim. Yine putun içinden gelen sesin şöyle dediğini işittim:

"Yanaş, yanaş! Sana meçhul kalmamış şeyler duyacaksın.

Bu, gönderilen bir peygamberdir. İndirilen bir Hakk'la geldi.

Ona iman et ki, tutuşturulan ateşin alevinden kurtulasın!

O ateşin yakıtı taşlardır."

Mâzin der ki: Kendi kendime "Vallahi, bu acayip bir şeydir! Şüphesiz ki bu (işittiklerim), benim için murad edilen bir hayırdır" dedim. Bir gün bize, Hicaz halkından birisi gelmişti. Ona "Ne var, ne yok?" diye sordum. "Bir adam çıkmış, gelip geçene «Allah'ın davetçisine icabet edin!» diye nida ediyor" dedi. Ben de "Vallahi, bu daha önce işittiğim bir haber!" diyerek harekete geçtim. Gidip putu kırdım ve bineğime atlayıp Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gittim. Allah, kalbimi İslâm'a açtı ve müslüman olarak şu şiiri okudum:

"Nâciz'i paramparça ettim. Kör olarak etrafında sapıklıkla döndüğümüz şey, güya bizim Rabbimiz oluyormuş!

Hâşimî (peygamber) sayesinde biz onun sapkınlığından kurtulduk. Halbuki daha önce onu kâle almıyordum.

Ey süvari! Amr ve kardeşlerine söyle, bilsinler ki ben artık, «Rabb'im Nâciz'dir» diyen kimselerden nefret etmekteyim!" Burada o, Amr b. es-Salt ile kardeşleri Hutâme oğullarını kastediyor.

Mâzin anlatmaya devam ediyor: "Yâ Resûlallah!" dedim. "Ben, şaraba, eğlenceye ve fahişe kadınlara düşkün biriyim -İbnü'l-Kelbî burada kullanılan helûk kelimesini böyle açıklamıştır-. Kıtlık yılları bizi perişan etti. Malları alıp götürdü. Nesilleri zayıflattı. Benim çocuğum da yoktur. Allah'a dua et de içine düştüğüm durumdan beni kurtarsın, bana bolluk versin ve bir çocuk bağışlasın." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua etti: *"Allahım! Onun eğlencesini Kur'ân kıraatına, haramını helale tebdil et! İffetsizliğini iffete çevir. Şaraba karşılık, günah olmayacak şeyleri içip onlara kanmasını nasib et. Onlara bolluk ver ve ona bir çocuk bağışla!"*

Mâzin dedi ki: Allah, benden bütün kötü alışkanlıklarımı giderdi. Bize bolluk verdi. Ben Kur'ân öğrendim. Uman bereketle doldu. Bir hac yaptım. Bana (oğlum) Hayyân b. Mâzin'i bağışladı." O zaman Mâzin şu şiiri okumaya başladı:

"Yâ Resûlallah! Bineğimi sana doğru sevk ettim. Sahraları kat ediyor... Uman'dan Arc'a...

Ey yeryüzüne ayak basanların en hayırlısı!

Bana şefaat edesin diye.... Rabbim beni mağfiret etsin de, kurtularak avdet edeyim,

Allah için dinlerine muhalefet ettiğim topluluğa...

Onların görüşleri benim görüşüm, mizaçları da benim mizacım değildir!

Ben daha önce, şehvete ve şaraba düşkün biriydim. Nihayet vücudum tehlikeyi haber verdi.

O Resul, şarabın yerine Allah korkusunu; zinanın yerine iffeti koydu. Böylece namusumu korudu.

Ben de bütün gayretimi ve niyetimi cihad yoluna çevirdim. Orucum da haccım da Allah içindir!"

Kavmimin yanına gidince beni azarlayıp bana sövdüler. Şairlerine emrettiler; beni hicvetti. Ben de kendi kendime: "Ben onlara karşılık verirsem ancak kendimi hicvetmiş olurum" diyerek deniz kıyısına gittim ve şu şiiri söyledim:

Bizim yanımızda size olan kin, küllenmiştir.

Ancak ey kavmimiz! Sizin bize olan kininiz, süt gibi berraktır.

Ayıplarınız ortaya döküldüğünde biz zamanı akılsızlıkla suçlamayız.

Ancak bizim aybımız ortaya dökülünce hepiniz zeki olur.

Bizim şairimizin size karşı dili tutuktur.

Sizin şairiniz ise bizimle savaşmaya düşkün, bize sövmede dilbazdır.

Bilin ki kalpler(imiz)de size karşı kin yoktur.

Sizin içinizde ise kin ve nefret vardır."

Daha sonra onlardan bana büyük bir grup geldi ve dedi ki: "Ey yeğenimiz! Biz seni bu işten dolayı ayıpladık ve senin için onu uygun görmedik. Eğer diretirsen, sen kendi dininle başımıza geçip bizim işlerimizi yürütebilirsin." Ben de onların arasına girip idarelerini üstüme aldım. Daha sonra Allah onlara hidayet verdi ve İslam'a girdiler.

★Bu hadisi Hişâm b. Muhammed b. es-Sâib el-Kelbî – babası kanalından Taberânî rivayet etmiştir. Her iki ravi de metruk kimselerdir.

١٣٩١٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ التَّمَّارُ الْبَصْرِيُّ ، ثنا بِشْرُ بْنُ حُجْرٍ الشَّامِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ مَنصُورٍ الأَنْبَارِيُّ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْوَقَّاصِيِّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ الْقُرَظِيِّ ، قَالَ : " بَيْنَمَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَاعِدٌ فِي الْمَسْجِدِ مَرَّ رَجُلٌ فِي مُؤَخَّرِ الْمَسْجِدِ ، فَقَالَ رَجُلٌ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، أَتَعْرِفُ هَذَا الْمَارَّ ؟ قَالَ : لا , فَمَنْ هُوَ ؟ قَالَ : هَذَا سَوَادُ بْنُ قَارِبٍ ، وَهُوَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ ، لَهُ فِيهِمْ شَرَفٌ وَمَوْضِعٌ ، وَهُوَ الَّذِي أَتَاهُ رَئِيُّهُ بِظُهُورِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ : عَلَيَّ بِهِ , فَدُعِيَ لَهُ بِهِ ، قَالَ : أَنْتَ سَوَادُ بْنُ قَارِبٍ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : فَأَنْتَ الَّذِي أَتَاكَ رَئِيُّكَ بِظُهُورِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : فَأَنْتَ عَلَى مَا كُنْتَ عَلَيْهِ مِنْ كَهَانَتِكَ ؟ فَغَضِبَ غَضَبًا شَدِيدًا وَقَالَ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، مَا اسْتَقْبَلَنِي بِهَذَا أَحَدٌ مُنْذُ أَسْلَمْتُ ، فَقَالَ عُمَرُ : يَا سُبْحَانَ اللَّهِ ، وَاللَّهِ مَا كُنَّا عَلَيْهِ مِنَ الشِّرْكِ أَعْظَمُ مِنَ كَهَانَتِكَ ، أَخْبِرْنِي بِإِتْيَانِكَ رَئِيَّكَ بِظُهُورِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : " نَعَمْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، بَيْنَا أَنَا ذَاتَ لَيْلَةٍ بَيْنَ النَّائِمِ وَالْيَقْظَانِ إِذْ أَتَانِي رَئِيٌّ فَضَرَبَنِي بِرِجْلِهِ ، وَقَالَ : قُمْ يَا سَوَادُ بْنَ قَارِبٍ ، فافْهَمْ ، وَاعْقِلْ ، إِنْ كُنْتَ تَعْقِلُ ، إِنَّهُ قَدْ بُعِثَ رَسُولٌ مِنْ لُؤَيِّ بْنِ غَالِبٍ ، يَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ , وَإِلَى عِبَادَتِهِ ، ثُمَّ أَنْشَأَ يَقُولُ :

عَجِبْتُ لِلْجِنِّ وَتَحْسَاسِهَا وَشَدِّهَا الْعِيسَ بِأَحْلاسِهَا
تَهْوِي إِلَى مَكَّةَ تَبْغِي الْهُدَى مَا خَيِّرُ الْجِنِّ كَأَنْجَاسِهَا
فَارْحَلْ إِلَى الصَّفْوَةِ مِنْ هَاشِمٍ وَاسْمُ بِعَيْنَيْكَ إِلَى رَأْسِهَا

قَالَ : فَلَمْ أَرْفَعْ لِقَوْلِهِ رَأْسًا ، وَقُلْتُ : دَعْنِي أَنَمْ ، فَإِنِّي أَمْسَيْتُ نَاعِسًا ، فَلَمَّا أَنْ كَانَتِ اللَّيْلَةُ الثَّانِيَةُ ، أَتَانِي فَضَرَبَنِي بِرِجْلِهِ ، وَقَالَ : أَلَمْ أَقُلْ لَكَ يَا سَوَادُ بْنَ قَارِبٍ ، قُمْ فَافْهَمْ وَاعْقِلْ , إِنْ كُنْتَ تَعْقِلُ ، إِنَّهُ قَدْ بُعِثَ رَسُولٌ مِنْ لُؤَيِّ بْنِ غَالِبٍ ، يَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، وَإِلَى عِبَادَتِهِ ، ثُمَّ أَنْشَأَ الْجِنِّيُّ ، يَقُولُ :

عَجِبْتُ لِلْجِنِّ وَتِطْلابِهَا وَشَدِّهَا الْعِيسَ بِأَقْتَابِهَا
تَهْوِي إِلَى مَكَّةَ تَبْغِي الْهُدَى مَا صَادِقُ الْجِنِّ كَكَذَّابِهَا

فَارْحَلْ إِلَى الصَّفْوَةِ مِنْ هَاشِمٍ لَيْسَ قُدَامَاهَا كَأَذْنَابِهَا

قَالَ : فَلَمْ أَرْفَعْ بِقَوْلِهِ رَأْسًا ، فَلَمَّا أَنْ كَانَ اللَّيْلَةُ الثَّالِثَةُ ، أَتَانِي فَضَرَبَنِي بِرِجْلِهِ ، وَقَالَ : أَلَمْ أَقُلْ لَكَ يَا سَوَادُ بْنَ قَارِبٍ افْهَمْ وَاعْقِلْ إِنْ كُنْتَ تَعْقِلُ ، إِنَّهُ قَدْ بُعِثَ رَسُولٌ مِنْ لُؤَيِّ بْنِ غَالِبٍ ، يَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، وَإِلَى عِبَادَتِهِ ، ثُمَّ أَنْشَأَ الْجِنِّيُّ ، يَقُولُ :

عَجِبْتُ لِلْجِنِّ وَأَخْبَارِهَا وَشَدِّهَا الْعِيسَ بِأَكْوَارِهَا

تَهْوِي إِلَى مَكَّةَ تَبْغِي الْهُدَى مَا مُؤْمِنُ الْجِنِّ كَكُفَّارِهَا

فَارْحَلْ إِلَى الصَّفْوَةِ مِنْ هَاشِمٍ بَيْنَ رَوَابِيهَا وَأَحْجَارِهَا

فَوَقَعَ فِي نَفْسِي حُبُّ الإِسْلامِ ، وَرَغِبْتُ فِيهِ , فَلَمَّا أَصْبَحْتُ شَدَدْتُ عَلَى رَاحِلَتِي ، فَانْطَلَقْتُ مُتَوَجِّهًا إِلَى مَكَّةَ ، فَلَمَّا كُنْتُ بِبَعْضِ الطَّرِيقِ ، أُخْبِرْتُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ هَاجَرَ إِلَى الْمَدِينَةِ ، فَأَتَيْتُ الْمَدِينَةَ ، فَسَأَلْتُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقِيلَ لِي : فِي الْمَسْجِدِ , فَانْتَهَيْتُ إِلَى الْمَسْجِدِ فَعَقَلْتُ نَاقَتِي ، وَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ حَوْلَهُ ، فَقُلْتُ : اسْمَعْ مَقَالَتِي يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ : ادْنُهْ ، ادْنُهْ ، فَلَمْ يَزَلْ بِي حَتَّى صِرْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَقَالَ : هَاتِ , فَأَخْبِرْنِي بِإِتْيَانِكَ رَئِيُّكَ , فَقُلْتُ :

أَتَانِي نَجِيِّي بَعْدَ هُدْءٍ وَرَقْدَةٍ وَلَمْ يَكُ فِيمَا قَدْ بَلَوْتُ بِكَاذِبِ

ثَلاثَ لَيَالٍ قَوْلُهُ كُلَّ لَيْلَةٍ أَتَاكَ رَسُولٌ مِنْ لُؤَيِّ بْنِ غَالِبِ

فَشَمَّرْتُ مِنْ ذَيْلِ الإِزَارِ وَوَسَّطَتْ بِيَ الذِّعْلِبُ الْوَجْنَاءُ بَيْنَ السَّبَاسِبِ

فَأَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ لا رَبَّ غَيْرُهُ وَأَنَّكَ مَأْمُونٌ عَلَى كُلِّ غَائِبِ

وَأَنَّكَ أَدْنَى الْمُرْسَلِينَ وَسِيلَةً إِلَى اللَّهِ يَا ابْنَ الأَكْرَمِينَ الأَطَايِبِ

فَمُرْنَا بِمَا يَأْتِيكَ يَا خَيْرَ مُرْسَلٍ وَإِنْ كَانَ فِيمَا جَاءَ شَيْبُ الذَّوَائِبِ

وَكُنْ لِي شَفِيعًا يَوْمَ لا ذُو شَفَاعَةٍ سِوَاكَ بِمُغْنٍ عَنْ سَوَادِ بْنِ قَارِبِ

قَالَ : فَفَرِحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ بِإِسْلامِي فَرَحًا شَدِيدًا , حَتَّى رُؤِيَ فِي وُجُوهِهِمْ ، قَالَ : فَوَثَبَ عُمَرُ إِلَيْهِ ، وَالْتَزَمَهُ ، قَالَ : قَدْ كُنْتُ أُحِبُّ أَنْ أَسْمَعَ هَذَا مِنْكَ "

قال : فوثب عمر بن الخطاب رضي الله عنه إليه والتزمه وقال : قد كنت أحب أن أسمع هذا منك

رواه الطبراني

13912. Muhammed b. Ka'b el-Kurazî anlatıyor: Ömer b. el-Hattâb, bir ara Mescid'de otururken, Mescid'in arka tarafından yanına doğru biri yaklaştı. Bu sırada bir adam: "Ey Emiru'l-müminîn! Bu geleni tanıyor musun?" diye sordu. Hz. Ömer: "Hayır. Kimdir o?" dedi. Adam: "Bu, Sevâd b. Kârib'dir. Yemen ahalisindendir. Yemenliler arasında itibarlı ve şerefli biri olarak bilinir. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in zuhuruyla birlikte ona cinnîsi gelerek bunu haber vermiştir" dedi. Hz. Ömer: "Onu bana çağırın!" dedi. O da çağırdı.

"Sen Sevâd b. Kârib misin?" diye sordu. O da: "Evet!" dedi. "Cinnîsi gelerek Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in zuhurunu haber verdiği adam sen misin?" diye sordu. "Evet!" dedi. "Sen yine kâhinliğin üzere devam mı ediyorsun?" diye sordu. Sevâd buna çok kızdı ve: "Ey Emiru'l-müminin! Müslüman olduğumdan beri kimse beni böyle karşılamadı!" dedi. Bunun üzerine Ömer şöyle dedi: "Sübhanallah! Câhiliye'de bizim içinde bulunduğumuz şirk, senin kâhinlik durumundan daha kötü idi. Haydi şimdi sen bize, cinnî arkadaşının gelip Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in zuhurunu nasıl haber verdiğini anlat!" O da "Olur!" diyerek şöyle anlattı:

Bir gece ben, uyku ile uyanıklık arasında iken cinnî arkadaşım bana geldi, ayağıyla bana vurarak "Kalk ey Sevâd b. Kârib! Anlayışlı ol ve eğer akıllıysan aklını çalıştır! Lüey b. Gâlib neslinden bir peygamber geldi! Yüce Allah'a ve ona kulluk etmeye çağırıyor!" dedikten sonra şu beyitleri söylemeye başladı:

"Cinlere ve onların fısıldaşmalarına hayret ettim. Ve develere palan vurmalarına...

Hidâyet aramak maksadıyla Mekke'ye gittiler... Cinlerin iyileri, pisleri gibi değildir.

Kalk ve Hâşim oğullarının seçkinine git! Gözlerinle onların başına yüksel!"

Ben onun sözüne kulak asmadım ve: "Beni bırak da, uyuyayım! Akşama uykusuz girdim!" dedim. Ertesi gece olunca, yine aynı şekilde gelip ayağıyla bana vurarak: "Ey Sevâd! Ben sana demedim mi ki sözümü dinle! Aklını çalıştır; eğer aklını kullanabiliyorsan! Lüey b. Gâlib neslinden bir peygamber gönderildi! Allah'a ve ona ibadet etmeye çağırıyor!" dedi. Cinnî bunların ardından şunları söyledi:

Cinlere ve onların taleplerine şaştım. Ve develere palan vurmalarına...

Hidâyet aramak maksadıyla Mekke'ye giderler... Cinlerin doğruları, yalancıları gibi değildir.

Kalk ve Hâşim oğullarından o mümtâz insana git! Onların önde gelenleri, basit şahsiyetleri gibi değildir."

Ben yine onun sözüne aldırmadım. Üçüncü gecede yine aynı şekilde gelip ayağıyla vurarak: "Ey Sevâd! Ben sana demedim mi ki sözümü dinle! Aklını çalıştır; eğer aklını kullanabiliyorsan! Lüey b. Gâlib neslinden bir peygamber gönderildi! Allah'a ve ona ibadet etmeye çağırıyor!" dedi. Cinnî bunların ardından şunları söylemeye başladı:

Cinlere ve onların haberlerine şaştım. Ve develere heybe atmalarına...

Hidâyet aramak maksadıyla Mekke'ye giderler...

Cinlerin müminleri, kâfirleri gibi değildir.

Kalk ve Hâşim oğullarından o seçkin insana git!

Oranın tepeleri ve taşları arasındadır O..."

Bunun üzerine içime İslam sevgisi düştü. Müslüman olmayı istedim. Sabah olunca devemi hazırlayıp Mekke'ye doğru yola çıktım. Yolun bir yerine geldiğimde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Medine'ye hicret ettiğini haber aldım. Bunun üzerine Medine'ye gittim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'i sordum; Mescid'de olduğunu söylediler. Mescid'e varıp bineğimi bağladım ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i ashâbıyla birlikte otururken gördüm. O'na yaklaşarak "Yâ Resûlallah! Okuyacağım şiiri dinler misin?" dedim. Bu sırada Ebû Bekir: "Ona yaklaş! Ona yaklaş!" diyordu. Önüne varıncaya kadar yaklaştım. "Haydi, cinnî arkadaşının sana gelişini anlat bakalım!" dedi. Anlatmaya başladım:

İnsanlar yatıp uyuduktan sonra dostum geldi bana... Denediğimde hiç yalancı çıkmamıştı.

Üç gece geldi... Her defasında da «Lüey b. Gâlib neslinden bir peygamber geldi!» diyordu.

İzarımın ucunu katladım ve yola çıktım. Sağlam, hızlı bir deve düz yerlerden geçirerek beni sana getirdi.

Şehadet ederim ki, Allah'tan başka Rab yoktur! Ve sen de gâibden olan her şey üzerinde onun emînisin!

Ve sen, Allah'a -vesile (şefaat) yönüyle- peygamberlerin en yakınısın! Ey temiz ve şerefli kimselerin oğlu!

Ey en seçkin peygamber! Bize, Rabb'imizden gelen vahiyleri bildir; içinde nefse ağır gelen, insanın saçını ağartan emirler olsa da...

Senden başka hiçbir şefaatçinin Sevâd b. Kârib'e fayda vermediği vakit bana şefaatçi ol!"

Sevâd dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve ashâbı, benim Müslüman olmama çok sevindiler. Öyle ki sevinç izleri ta yüzlerinden belli oldu.

Ravi dedi ki: Bunu dinleyen Ömer b. el-Hattâb yerinden sıçrayarak ona sarıldı ve: "İşte ben, bunu bizzat senden dinlemek istiyordum!" dedi.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1]

١٣٩١٣ - وفي رواية عنده : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هَارُونَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ بَكَّارِ بْنِ بِلالٍ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا الْحَكَمُ بْنُ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ ، ثنا أَبُو مَعْمَرٍ عَبَّادُ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ ، قَالَ : سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ ، يَقُولُ : أَخْبَرَنِي سَوَادُ بْنُ قَارِبٍ الأَزْدِيُّ ، قَالَ : " كُنْتُ نَائِمًا عَلَى جَبَلٍ مِنْ جِبَالِ السَّرَاةِ ، فَأَتَى آتٍ , فَضَرَبَنِي بِرِجْلِهِ ، وقال فيه : أَتَيْتُ مَكَّةَ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ ظَهَرَ فَأَخْبَرْتُهُ الخَبَرْ وَاتَّبَعْتُهُ

وكلا الإسنادين ضعيف

13913. Yine Taberânî'nin bir rivayetinde Sevâd b. Kârib el-Ezdî'nin şöyle dediği anlatılır: "Serât dağlarından bir dağın üstünde uyurken birisi yanıma gelerek ayağıyla bana vurdu..." Ayrıca bu rivayette Sevâd dedi ki: "Mekke'ye gittim; baktım ki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zuhur etmiş. Bunları anlattım ve ona tâbi oldum."

★Her iki isnâd da zayıftır.[2]

١٣٩١٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ تَسْنِيمٍ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ خَلِيفَةَ الأَسَدِيُّ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ذَاتَ يَوْمٍ لابْنِ عَبَّاسٍ حَدِّثْنِي بِحَدِيثٍ تُعْجِبُنِي بِهِ ، فَقَالَ : حَدَّثَنِي خُرَيْمُ بْنُ فَاتِكٍ الأَسَدِيُّ ، قَالَ : خَرَجْتُ فِي بِغَاءِ إِبِلٍ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (6475); *el-Ehâdîsu't-Tıvâl* (31). Senedinde kopukluk vardır. Osmân b. Abdirrahman el-Vukkâsî, metruk biridir; İbn Main onu uydurmacılıkla suçlamıştır.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (6476).

فَأَصَبْتُهَا بِالأَبْرَقِ الْعَزَّافِ ، فَعَقَلْتُهَا وَتَوَسَّدْتُ ذِرَاعَ بَعِيرٍ مِنْهَا ، وَذَلِكَ حِدْثَانَ خُرُوجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ قُلْتُ : أَعُوذُ بِعَظِيمِ هَذَا الْوَادِي ، قَالَ : وَكَذَلِكَ كَانُوا يَصْنَعُونَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ ، فَإِذَا هَاتِفٌ يَهْتِفُ بِي ، وَيَقُولُ :

وَيْحَكَ عُذْ بِاللَّهِ ذِي الْجَلالِ مُنَزِّلِ الْحَرَامِ وَالْحَلالِ

وَوَحِّدِ اللَّهِ وَلا تُبَالِي مَا هَوْلُ ذِي الْجِنِّ مِنَ الأَهْوَالِ

إِذْ تَذْكُرُ اللَّهَ عَلَى الأَمْيَالِ وَفِي سُهُولِ الأَرْضِ وَالْجِبَالِ

وَصَارَ كَيْدُ الْجِنِّ فِي سَفَالِ إِلا التُّقَى وَصَالِحَ الأَعْمَالِ

قَالَ : فَقُلْتُ :

يَا أَيُّهَا الدَّاعِي مَا تَحِيلُ أَرَشَدٌ عِنْدَكَ أَمْ تَضْلِيلُ

قَالَ :

هَذَا رَسُولُ اللَّهِ ذِي الْخَيْرَاتِ جَاءَ بِيس وَحَامِيمَاتِ

وَسُوَرٍ بَعْدُ مُفَصَّلاتِ مُحَرِّمَاتٍ وَمُحَلِّلاتِ

يَأْمُرُ بِالصَّوْمِ وَالصَّلاةِ وَيَزْجُرُ النَّاسَ عَنِ الْهَنَاتِ

قَدْ كُنَّ فِي الأَيَّامِ مُنْكَرَاتِ

قَالَ : قُلْتُ مَنْ أَنْتَ يَرْحَمُكَ اللَّهُ ؟ قَالَ : أَنَا مَلَكُ بْنُ مَالِكٍ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى جِنِّ أَهْلِ نَجْدٍ ، قَالَ : قُلْتُ : لَوْ كَانَ لِي مَنْ يَكْفِينِي إِبِلِي هَذِهِ لأَتَيْتُهُ حَتَّى أُومِنَ بِهِ ، قَالَ : أَنَا أَكْفِيكَهَا حَتَّى أُؤَدِّيَهَا إِلَى أَهْلِكَ سَالِمَةً إِنْ شَاءَ اللَّهُ ، فَاعْتَقَلْتُ بَعِيرًا مِنْهَا ، ثُمَّ أَتَيْتُ الْمَدِينَةَ فَوَافَقْتُ النَّاسَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَهُمْ فِي الصَّلاةِ ، فَقُلْتُ : يَقْضُونَ صَلاتَهُمْ ، ثُمَّ أَدْخُلُ فَإِنِّي دَائِبٌ أُنِيخُ رَاحِلَتِي إِذْ خَرَجَ إِلَيَّ أَبُو ذَرٍّ رَحِمَهُ اللَّهُ ، فَقَالَ لِي : يَقُولُ لَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ادْخُلْ " , فَدَخَلْتُ ، فَلَمَّا رَآنِي ، قَالَ : " مَا فَعَلَ الشَّيْخُ الَّذِي ضَمِنَ لَكَ أَنْ يُؤَدِّيَ إِبِلَكَ إِلَى أَهْلِكَ سَالِمَةً ؟ أَمَا إِنَّهُ أَدَّاهَا إِلَى أَهْلِكَ سَالِمَةً ؟ " , قَالَ : قُلْتُ رَحِمَهُ اللَّهُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَجَلْ رَحِمَهُ اللَّهُ " ، فَقَالَ : أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

13914. Hasan b. ez-Zübeyr el-Esedî anlatıyor: Bir gün Ömer b. el-Hattâb, İbn Abbâs'a: "Benim hoşuma gidecek bir şey anlat!" dedi. O da şunu anlattı: Bana Hureym b. Fâtik el-Esedî anlattı:

Develerimi aramaya çıkmıştım. Nihayet onları Ebreku'l-Azzâf denen yerde buldum ve bağladım. Bir devenin kolunu yastık yapıp yattım. O zamanlar Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) daha yeni ortaya çıkmıştı. Sonra şöyle dedim: "Bu vadinin büyüğüne sığınıyorum. Bu vadinin yücesine sığınıyorum." -Ravi dedi ki: Cahiliye döneminde böyle yaparlardı- O sırada gayipten bir ses şöyle dedi:

"Yazık sana! Celâl sahibi Allah'a sığın! Haramı ve helalı indirene...

Allah'ı birle ve (başka şeye) aldırma! Cin korkusu, korkulardan sayılmaz.

Eğer Allah'ı her yerde; uçurumlarda, ovalarda ve dağlarda zikredersen,

Cinlerin hilesi aşağılarda kalır. Ancak takvâ ile salih ameller (yüceliklere ulaşır)."

Ben de ona: "Ey münâdi, ne diyorsun? Söylediğin şey bir hidayet mi, yoksa bir dalâlet midir? dedim. O şöyle cevap verdi:

Bu, hayrât sahibi Resûlullah'tır. Yâsîn ve Hâmîm'lerle gelmiştir.

Sonrasında mufassal sûrelerle... Helalleri ve haramları bildiren sûrelerle...

Namazı ve zekâtı emreder. O, insanlığı kurtarır,

Daha önce içinde bulunduğu kötülüklerden..."

Bunun üzerine ben "Allah iyiliğini versin, sen kimsin?" diye sordum. O da "Ben Mâlik'im! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni, Necid cinlerine gönderdi" diye cevap verdi. Ben de "Bana develerimi garanti eden biri olsaydı, elbette gidip iman ederdim!" diye cevap verdim. "Ben onları âilene sağ-salim teslim etmeye kefil olurum, inşaallah!" dedi. Sürüden bir deve çözdüm ve Medine'ye doğru yola çıktım. Cuma günü oraya vardım. Müslümanlar namazdaydı. Namazı kılsınlar da öyle içeri gireyim, dedim. Devemi çöktürürken (Allah ona rahmet etsin) Ebû Zer geldi ve "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sana içeri girmeni söylüyor" dedi. İçeri girdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni görünce *"Develerini sağ-salim evine teslim etmeyi garantileyen ihtiyar ne yaptı? Muhakkak ehline sâlimen teslim etmiştir!"* dedi. Ben de "Allah ona merhamet etsin!" dedim. O da *"Evet! Allah ona merhamet etsin!"* diye dua etti.

Hureym bunun ardından "Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur" dedi.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

١٣٩١٥ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الشَّامِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى الإِسْكَنْدَرَانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ خُرَيْمُ بْنُ فَاتِكٍ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَلا أُخْبِرُكَ كَيْفَ كَانَ بُدُوُّ إِسْلامِي ؟ قَالَ : بَلَى ، قَالَ : بَيْنَمَا أَنَا أَطُوفُ فِي طَلَبِ نَعَمٍ لِي إِذَا أَنَا مِنْهَا عَلَى أَثَرٍ ، إِذْ أَجَنَّنِي اللَّيْلُ بِأَبْرَقِ الْعَزَّافِ فَنَادَيْتُ بِأَعْلَى صَوْتِي أَعُوذُ بِعَزِيزِ هَذَا الْوَادِي مِنْ سُفَهَاءِ قَوْمِهِ ، فَإِذَا هَاتِفٌ يَهْتِفُ :

وَيْحَكَ عُذْ بِاللَّهِ ذِي الْجَلالِ   وَالْمَجْدِ وَالنَّعْمَاءِ وَالأَفْضَالِ
وَاقْتَرِ آيَاتٍ مِنَ الأَنْفَالِ   وَوَحِّدِ اللَّهَ وَلا تُبَالِ ،

قَالَ : فَذُعِرْتُ ذُعْرًا شَدِيدًا ، فَلَمَّا رَجَعْتُ إِلَى نَفْسِي ، قُلْتُ :

يَا أَيُّهَا الْهَاتِفُ مَا تَقُولُ ؟   أَرَشَدٌ عِنْدَكَ أَمْ تَضْلِيلُ
بَيِّنْ لَنَا هُدِيتَ مَا الْحَوِيلُ

قَالَ :

هَذَا رَسُولُ اللَّهِ ذِي الْخَيْرَاتِ   بِيَثْرِبَ يَدْعُو إِلَى النَّجَاةِ
يَأْمُرُ بِالصَّوْمِ وَبِالصَّلاةِ   وَيَنْزِعُ النَّاسَ عَنِ الْهَنَاتِ

قَالَ : فَاتَّبَعْتُ رَاحِلَتِي ، فَقُلْتُ :

أَرْشِدْنِي رُشْدًا هُدِيتَ   لا جُعْتَ وَلا عُرِيتَ
ولا بَرِحْتَ سَعِيدًا مَا بَقِيتَ   وَلا تُؤْثِرَنَّ عَلَى الْخَيْرِ الَّذِي أُتِيتَ

قَالَ : فَاتَّبَعَنِي وَهُوَ يَقُولُ :

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (4166) ve Hâkim, *Müstedrek* (3/621-622).

صَاحَبَكَ اللَّهُ وَسَلَّمَ نَفْسَكَ   وَبَلَغَ الأَهْلَ وَأَدَّى رِحْلَكَا

آمِنْ بِهِ أَفْلَحَ رَبِّي حَقَّكَا   وَانْصُرْهُ أَعَزَّ رَبِّي نَصْرَكَا

قَالَ : فَدَخَلْتُ الْمَدِينَةَ ، وَذَلِكَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ، فَاطَّلَعْتُ فِي الْمَسْجِدِ ، فَخَرَجَ إِلَيَّ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، فَقَالَ : ادْخُلْ رَحِمَكَ اللَّهُ ، فَإِنَّهُ قَدْ بَلَغَنَا إِسْلامُكَ ، قُلْتُ : لا أُحْسِنُ الطُّهُورَ فَعَلَّمَنِي ، فَدَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ يَخْطُبُ كَأَنَّهُ الْبَدْرُ ، وَهُوَ يَقُولُ : " مَا مِنْ مُسْلِمٍ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ صَلَّى صَلاةً يَحْفَظُهَا وَيَعْقِلُهَا إِلا دَخَلَ الْجَنَّةَ " ، فَقَالَ لِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، لَتَأْتِيَنَّ عَلَى هَذَا الْبَيِّنَةَ أَوْ لأُنَكِّلَنَّ بِكَ ، فَشَهِدَ لِي شَيْخُ قُرَيْشٍ ، عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ فَأَجَازَ شَهَادَتَهُ

رواه الطبراني وفي إسناده . . . (كذا في الأصل)

قلت : ويأتي باب أخبار الذئب والضب والظبية بنبوته في المعجزات إن شاء الله

13915. Ebû Hureyre anlatıyor: Hureym b. Fâtik el-Esedî, Hz. Ömer'e: "Ey müminlerin emiri! İslâm'a girişimin nasıl olduğunu sana anlatayım mı?" deyince, Hz. Ömer, "Anlat!" dedi. Hureym ise şöyle anlatmaya başladı:

Günün birinde develerimi ararken Ebreku'l-Azzâf denilen yerde gece bastırdı. Ben de avazım çıktığı kadar: "Onun topluluğunun akılsızlarından şu vadinin azizine sığınıyorum!" dedim. Bu sırada gaiplerden bir ses bana şöyle dedi:

"Yazıklar olsun sana! Celal, şeref, nimet ve ihsan sahibi olan Allah'a sığın.

Sonra Enfâl sûresinden bazı âyetler oku ve Allah'ı birle. Başka şeye aldırış etme."

Bu ses karşısında korkup paniğe kapıldım. Sonra kendi kendime biraz düşündüm ve şöyle dedim:

"Ey görünmeyen ve konuşan adam! Sen ne diyorsun? Bu sendeki irşad mıdır, yoksa saptırma mıdır?

Allah, seni hidayete erdirsin. Çare nedir? Onu söyle."

Görünmez ses şöyle dedi:

"İşte bu, hayırlar sahibi Resûlullah'tır.

O, Yesrib (Medine)'dedir. İnsanları kurtuluşa davet ediyor.

Orucu ve namazı emrediyor. İnsanları kötülüklerden men ediyor."

Ben de ayağımı bineğimin üzengisine koyup şöyle dedim:

"Bana doğru yolu göster, bana doğru yolu göster!

Hidayet bulduysan, yaşadığın müddetçe aç kalma, çıplak kalma.

Ebediyen mutlu ol. Yaşadığın müddetçe getirdiğin hayra başka şeyi tercih etme!"

Ben yolculuğa çıkmak üzere iken, o görünmez kişi şöyle dedi:

"Allah seninle olsun, sana selamet versin. Ailene ulaştırsın ve yükünü götürsün.

Ona iman et, hakkını ve sevabını Rabbim versin!

Ona güç ve destek ver ki, Allah da sana destek versin."

Ben de yolculuğa çıkıp bir cuma günü Medine'ye vardım. Mescid'e girdiğimde Ebû Bekir karşıma çıkıp: "Merhaba, hoş geldin! Müslüman olduğunu haber aldık" dedi. Ben ise: "Abdest almayı iyi bilmiyorum!" dedim; bana öğretti. Mescid'e girdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minberin üzerindeydi, yüzü dolunay gibi parlıyordu. Şöyle buyurdu:

"Hiç bir Müslüman yoktur ki güzelce abdest alsın ve ölçülerine riayet ederek şuurlu bir şekilde namazını kılsın da Cennet'e girmesin!."

Ben, bunları anlattıktan sonra Hz. Ömer bana: "Bu anlattıklarını ispatlayacak bir delil getireceksin, yoksa seni cezalandırırım" dedi. Kureyş'in büyüklerinden Osman b. Affân benim lehimde şahitlik yaptı. Hz. Ömer de onun şahitliğini kabul etti.

★Bu hadisi Taberânî rivayet etmiştir.[1] İsnâdında... (Asıl nüshada da bu şekilde boşluk vardır).

Ben derim ki: İnşallah Mucizeler bölümünde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) efendimizin peygamberliğine kurdun, kelerin ve ceylanın şahitlik etmesiyle ilgili haberler gelecektir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (4165). Senedinde Muhammed b. İbrâhîm eş-Şâmî vardır ki uydurmacı biridir.

(بَابُ عِظَمُ قَدْرِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Kıymet ve Şerefinin Büyüklüğü

١٣٩١٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ زِرِّ بْنِ حُبَيْشٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ إِنَّ اللَّهَ نَظَرَ فِي قُلُوبِ الْعِبَادِ فَوَجَدَ قَلْبَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرَ قُلُوبِ الْعِبَادِ فَاصْطَفَاهُ لِنَفْسِهِ فَابْتَعَثَهُ بِرِسَالَتِهِ وقد تقدم في باب الإجماع بتمامه

رواه أحمد والبزار والطبراني في الكبير والأوسط ورجاله موثقون

13916. Abdullah b. Mes'ûd dedi ki: "Allah, kulların kalplerine baktı ve kulların kalpleri arasında en iyi Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'in kalbini buldu ve onu kendisi için seçti ve risâletiyle (elçiliğiyle onu) görevlendirdi.

İcmâ bölümünde bu hadisin tamamı geçmişti.

★Hadisi Ahmed, Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ile *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir.[1] Taberânî'nin ravileri, güvenilir görülen ravilerdir.

١٣٩١٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ دَاوُدَ ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الْفِهْرِيُّ ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْمَدَنِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَمَّا أَذْنَبَ آدَمُ الَّذِي أَذْنَبَهُ ، رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى الْعَرْشِ ، فَقَالَ : أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ إِلا غَفَرْتَ لِي ، فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ : وَمَا مُحَمَّدٌ ؟ وَمَنْ مُحَمَّدٌ ؟ فَقَالَ : تَبَارَكَ اسْمُكَ ، لَمَّا خَلَقْتَنِي رَفَعْتُ رَأْسِي إِلَى عَرْشِكَ ، فَإِذَا فِيهِ مَكْتُوبٌ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ، فَعَلِمْتُ أَنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ أَعْظَمُ عِنْدَكَ قَدْرًا مِمَّنْ جَعَلْتَ اسْمَهُ مَعَ اسْمِكَ ، فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ : يَا آدَمُ إِنَّهُ آخِرُ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ ، وَإِنَّ أُمَّتَهُ آخِرُ الأُمَمِ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ ، وَلَوْلا هُوَ يَا آدَمُ مَا خَلَقْتُكَ "

رواه الطبراني في الأوسط والصغير وفيه من لم أعرفهم

13917. Ömer b. el-Hattâb'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

"Âdem o günahı işlediğinde: «Ya Rab! Muhammed hakkı için beni bağışlamanı senden diliyorum» diye dua eti. Yüce Allah da ona: «Muhammed nedir?» diye sorunca Âdem şöyle cevap verdi: «Ya Rab!

---

[1] Ahmed (3600), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (8582, 8583, 8593); Bezzâr (2367).

Senim ismin yücedir. Beni yarattığında başımı kaldırıp baktım ki Arş'ın üzerinde "Allah'tan başka tanrı yoktur. Muhammed Allah'ın elçisidir" yazılı. Bundan anladım ki, yaratılmışlar arasında sen kendi adının yanına ancak en çok sevdiğin kimsenin adını yazarsın.» Yüce Allah bunun üzerine şöyle buyurdu: «Ey Âdem! O, senin neslinden gelecek son peygamberdir. Onun ümmeti de senin neslinden gelecek son ümmettir. O olmasaydı seni yaratmazdım!»"

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta ve *M. es-Sağîr*'de rivayet etmiştir.[1] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

١٣٩١٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رُزَيْقِ بْنِ جَامِعٍ ، ثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ حَبِيبٍ ، نا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَلِيٍّ الْهِلالِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي شِكَاتِهِ الَّتِي قُبِضَ فِيهَا ، فَإِذَا فَاطِمَةُ عِنْدَ رَأْسِهِ ، قَالَ : فَبَكَتْ حَتَّى ارْتَفَعَ صَوْتُهَا ، فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَرْفَهُ إِلَيْهَا ، فَقَالَ : " حَبِيبَتِي فَاطِمَةُ ، مَا الَّذِي يُبْكِيكِ ؟ " قَالَتْ : أَخْشَى الضَّيْعَةَ مِنْ بَعْدِكَ ، قَالَ : " يَا حَبِيبَتِي ، أَمَا عَلِمْتِ أَنَّ اللَّهَ اطَّلَعَ عَلَى الأَرْضِ اطِّلاعَةً ، فَاخْتَارَ مِنْهَا أَبَاكِ فَبَعَثَهُ بِرِسَالَتِهِ ، ثُمَّ اطَّلَعَ عَلَى الأَرْضِ اطِّلاعَةً فَاخْتَارَ مِنْهَا بَعْلَكِ ، وَأَوْحَى إِلَيَّ أَنْ أُنْكِحَكِ إِيَّاهُ . يَا فَاطِمَةُ ، وَنَحْنُ أَهْلُ بَيْتٍ قَدْ أَعْطَانَا اللَّهُ سَبْعَ خِصَالٍ ، لَمْ يُعْطِ أَحَدًا قَبْلَنَا وَلا تُعْطَى أَحَدٌ بَعْدَنَا : أَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ وَأَكْرَمُ النَّبِيِّينَ عَلَى اللَّهِ ، وَأَحَبُّ الْمَخْلُوقِينَ إِلَى اللَّهِ ، وَأَنَا أَبُوكِ ،.

فذكر الحديث وهو بتمامه في فضل أهل البيت

رواه الطبراني في الأوسط والكبير وفيه الهيثم بن حبيب وقد اتهم بهذا الحديث

13918. Ali el-Hilâlî anlatıyor: Rahatsızlığı esnasında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gitmiştim. Hz. Fatıma onun başında bekliyordu. O sırada Fatıma, hıçkıra hıçkıra ağladı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de baş tarafını ona doğru kaldırarak: *"Sevgili Fatımam, seni ağlatan nedir?"* diye sorunca Fatıma: "Senden sonra zayi olmaktan endişe ediyorum!" karşılığını verdi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey sevgili Fatımam! Sen bilmez misin ki Allah yeryüzüne muttali oldu ve onlardan babanı seçti ve onu risâletiyle görevlendirdi. Sonra yeryüzüne bir kere daha muttali oldu ve onların arasından senin kocanı seçti de Yüce Allah, bana seni onunla nikâhlamamı vahyetti. Ey Fâtıma! Biz Ehl-i beyt'e Allah yedi haslet vermiştir ki onları bizden önce kimseye vermemiştir ve bizden sonra da o hasletler kimseye verilmeyecektir. Ben*

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (992) ve Hâkim, *Müstedrek* (2/615). Zehebî buna uydurma hükmü vermiştir.

peygamberlerin sonuncusuyum ve yine ben, Allah nezdinde peygamberlerin en değerlisiyim ve ben, mahlûkat arasından Allah'a en sevgili varlığım. Ben, senin babanım."

Ehl-i Beyt'in fazileti bölümünde hadis tamam olarak zikredilmiştir.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etmiştir. Senedinde Heysem b. Habîb vardır ki bu hadisinden dolayı hadis uydurmakla itham edilmiştir.

١٣٩١٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مَرْزُوقٍ ، ثنا حُسَيْنٌ الأَشْقَرُ ، ثنا قَيْسٌ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِبْعِيٍّ ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الأَنْصَارِيِّ ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِفَاطِمَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا : " أَمَا عَلِمْتِ أَنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ اطَّلَعَ إِلَى أَهْلِ الأَرْضِ فَاخْتَارَ مِنْهُمْ أَبَاكِ ، فَبَعَثَهُ نَبِيًّا ، ثُمَّ اطَّلَعَ الثَّانِيَةَ فَاخْتَارَ بَعْلَكِ فَأَوْحَى إِلَيَّ فَأَنْكَحْتُهُ وَاتَّخَذْتُهُ وَصِيًّا ؟ " رواه الطبراني

13919. Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Hz. Fatıma'ya şöyle dedi: *"Sen bilmez misin ki Yüce Allah yeryüzüne muttali oldu ve onların arasından senin babanı seçti ve onu risâletiyle görevlendirdi. Sonra ikinci defa muttali oldu ve senin kocanı seçti. Yüce Allah, bana vahyetti; seni onunla nikâhladım ve ben onu vasi edindim."*

★Taberânî rivayet etmiştir.

١٣٩٢٠ - وَلَهُ فِي الصَّغِيرِ عَنْ أَيُّوبَ أَيْضاً قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : نَبِيُّنَا خَيْرُ الأَنْبِيَاءِ رواه بأسانيد وأحدها حسن

13920. *M. es-Sağîr*'de Taberânî Ebû Eyyûb'a ait şu rivayeti vermiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Bizim peygamberimiz, peygamberlerin en hayırlısıdır."*

★Taberânî bunu birtakım isnâdlarla rivayet etmiştir.[1] O isnâdlardan biri hasendir.

١٣٩٢١ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْحَسَنِ الْعَطَّارُ ، قَالَ : نا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ ، قَالَ : نا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " سَأَلْتُ رَبِّي مَسْأَلَةً ، وَدِدْتُ أَنِّي لَمْ أَسْأَلْهُ ، قُلْتُ : يَا رَبُّ ، قَدْ كَانَتْ قَبْلِي رُسُلٌ ، مِنْهُمْ مَنْ سَخَّرْتَ لَهُ الرِّيَاحَ ، وَمِنْهُمْ مَنْ كَانَ يُحْيِي الْمَوْتَى ، قَالَ : أَلَمْ أَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَيْتُكَ ؟

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (94). Zayıf bir isnâdla rivayet etmiştir.

أَلَمْ أَجِدْكَ ضَالًا فَهَدَيْتُكَ ؟ أَلَمْ أَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ؟ وَوَضَعْتُ عَنْكَ وِزْرَكَ ؟ قُلْتُ : بَلَى يَا رَبِّ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه عطاء بن السائب وقد اختلط

13921. İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Rabbimden bir dilekte bulundum; ancak keşke dilemeseydim diye düşündüm. Dedim ki: «Ey Rabbim! Benden önce öyle peygamberler oldu ki rüzgarlar emrine verildi. Yine onlardan öyleleri oldu ki ölüleri diriltirdi.» Bu dileğim üzerine Rabbim şöyle buyurdu: «Ben seni yetim olarak bulup barındırmadım mı? Ben seni şaşmış bulup da doğru yola ulaştırmadım mı? Ben seni fakir bulup zenginleştirmedim mi? Ben senin göğsüne genişlik vermedim mi? Ve ben senin üzerinden yükünü kaldırmadım mı?» Ben de: «Evet, yâ Rabbi!» dedim."*

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[1] İsnâdında Atâ b. es-Sâib vardır ki ezberi bozulmuş bir ravidir.

١٣٩٢٢ - وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ قَالَ : " أَتَانِي جِبْرِيلُ ، فَقَالَ : إِنَّ رَبِّي وَرَبَّكَ ، يَقُولُ : كَيْفَ رَفَعْتُ ذِكْرَكَ ؟ قَالَ : وَاللَّهُ أَعْلَمُ ، قَالَ : إِذَا ذُكِرْتُ ذُكِرْتَ مَعِي "

رواه أبو يعلى وإسناده حسن

13922. Ebû Saîd, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu naklediyor: *"Cibril bana gelip dedi ki: "Şüphesiz benim ve senin Rabbin: "Ben senin şanını nasıl yücelttim?" diye soruyor."* Resûl-i Ekrem: *"En doğrusunu Allah bilir!"* buyurdu. *"Rabbimiz de bunu şöyle açıkladı: "Sen anıldığın vakit, benimle beraber anıldın."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[2] İsnâdı hasendir.

١٣٩٢٣ - حَدَّثَنَا عَمْرٌو النَّاقِدُ ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ الْكِلَابِيُّ ، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ أَعْيَنَ ، عَنْ مَعْمَرِ بْنِ رَاشِدٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْقُوبَ ، عَنْ بِشْرِ بْنِ شَغَافٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَلَا فَخَرَ ، وَأَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ ، وَأَوَّلُ شَافِعٍ وَمُشَفَّعٍ ، بِيَدِي لِوَاءُ الْحَمْدِ ، تَحْتِي آدَمُ فَمَنْ دُونَهُ "

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (12289). Atâ'dan rivayet eden ravi, Hammâd b. Zeyd'dir. Ezberi bozulmadan önce ondan hadis dinlemiştir.

[2] Ebû Ya'lâ (1380). Senedinde İbn Lehîa vardır ki zayıf bir ravidir.

رواه أبو يعلى والطبراني وفيه عمرو بن عثمان الكلابي وثقه ابن حبان على ضعفه وبقية رجاله ثقات

13923. Abdullah b. Selâm dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben, kıyamet günü Âdem oğullarının efendisiyim. Bunda övünme yoktur. Ayrıca ben, yeryüzünün kendisine yarılarak açılacağı ilk insanım. İlk şefaat eden ve şefaati kabul edilen benim. Livâu'l-hamd benim elimde olacaktır. Âdem ve ondan sonrakiler de benim altımda olacaktır."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Amr b. Osman el-Kilâbî vardır ki zayıflığına rağmen İbn Hibbân onu güvenilir saymıştır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

١٣٩٢٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَمَّادِ بْنِ زُغْبَةَ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : نا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ ، عَنْ صَالِحِ بْنِ عَطَاءِ بْنِ خَبَّابٍ مَوْلَى ابْنِ أَبِي ذِبَابٍ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " أَنَا قَائِدُ الْمُرْسَلِينَ وَلا فَخْرَ ، وَأَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ وَلا فَخْرَ ، وَأَنَا أَوَّلُ شَافِعٍ وَمُشَفَّعٍ وَلا فَخْرَ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه صالح بن عطاء بن خباب و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

13924. Câbir b. Abdillah, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: *"Ben peygamberlerin komutanıyım. Bunda övünme yoktur. Ben peygamberlerin sonuncusuyum. Bunda övünme yoktur. Ayrıca ben, ilk şefaat eden ve şefaati kabul edilenim. Bunda da övünme yoktur."*

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde Salih b. Atâ b. Habbâb vardır ki onu tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

١٣٩٢٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ طَلْحَةَ الْيَرْبُوعِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ ، عَنْ وَاصِلٍ مَوْلَى أَبِي عُيَيْنَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْقُوبَ ، عَنْ بِشْرِ بْنِ شَغَافٍ ، قَالَ : قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلامٍ : " إِنَّ أَكْرَمَ خَلِيقَةِ اللَّهِ عَلَى اللَّهِ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قالوا : رحمك الله الملائكة ؟ فقال : إِنَّ أَكْرَمَ خَلِيقَةِ اللَّهِ عَلَى اللَّهِ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رواه الطبراني وفيه يحيى بن طلحة اليربوعي وثقه ابن حبان وضعفه النسائي وبقية رجاله ثقات

13925. Abdullah b. Selâm dedi ki: "Kıyamet günü Allah katında mahlukatın en değerlisi, Ebu'l-Kasım (sallallahu aleyhi vesellem)'dir." Oradakiler: "Allah sana merhamet etsin, ya melekler?" diye sordular. O

---

1 Ebû Ya'lâ (7493). Amr b. Osmân el-Kilâbî'yi Nesâî terk etmiş, ondan rivayette bulunmamıştır.

da dedi ki: "Allah nezdinde mahlukatın en değerlisi, Ebu'l-Kasım (sallallahu aleyhi vesellem)'dir."

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde Yahya b. Talha el-Yerbûî vardır ki İbn Hibbân onu güvenilir sayarken Nesâî onu zayıf addeder. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

١٣٩٢٦ - وَعَنْهُ قَالَ : وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ أَقْرَبَ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ عَنْ يَمِينِهِ عَلَى الْكُرْسِيِّ

وفيه رجل لم يسم

13926. Yine onun şöyle buyurduğu nakledilmiştir: *"Canımı kudret elinde tutan zâta yemin olsun ki, kıyamet günü insanların en yakını, Muhammed aleyhisselam'dır. O'nun sağında, kürsüde oturacaktır."*

★Senedinde adı verilmeyen bir ravi vardır.

١٣٩٢٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا مِنْجَابُ بْنُ الْحَارِثِ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَكِيمٍ ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ أَبَانَ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فَضَّلَ مُحَمَّدًا عَلَى أَهْلِ السَّمَاءِ وَعَلَى أَهْلِ الأَرْضِ " ، فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ : يَا أَبَا عَبَّاسٍ وَمَا فَضْلُهُ عَلَى أَهْلِ السَّمَاءِ ؟ قَالَ : " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ لأَهْلِ السَّمَاءِ : ﴿وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَذَلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ وَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : ﴿ إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ﴾ ، فَقِيلَ لَهُ : يَا أَبَا عَبَّاسٍ فَمَا فَضْلُهُ عَلَى الأَنْبِيَاءِ ؟ " قَالَ : إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ : ﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلا بِلِسَانِ قَوْمِهِ سورة إبراهيم ﴾ وَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ ، فَأَرْسَلَهُ اللَّهُ إِلَى الإِنْسِ وَالْجِنِّ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير الحكم بن أبان وهو ثقة . ورواه أبو يعلى باختصار كثير

13927. İbn Abbâs dedi ki: "Şüphesiz Allah, Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'ı gök ve yer ahalisine üstün kıldı." Bu sırada bir adam: "Ey Ebû Abbâs! Allah onu gök ve yer ahalisine ne ile üstün kıldı?" diye sordu. İbn Abbâs: "Şüphesiz Yüce Allah gök ahalisi için der ki: **"Onlardan her kim «Tanrı o değil, benim!» derse, onu cehennemle cezalandırırız. İşte biz zalimlere böyle ceza veririz."** (Enbiya Sur. 29) Yüce Allah Muhammed aleyhisselam için de demiştir ki: **"Biz sana doğrusu apaçık bir fetih ihsan ettik. Böylece Allah, senin geçmiş ve gelecek günahını bağışlar."** (Fetih Sur. 1-2) Yine ona: "Ey Ebû Abbâs! Allah onu peygamberlere ne ile üstün kıldı?" diye sordu. Şu karşılığı verdi: "Şüphesiz Yüce Allah şöyle

buyurdu: **"Biz senden önce bir peygamberi ancak kavminin lisanıyla göndermişizdir."** (İbrâhîm Sur. 4) Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) içinse şöyle buyurmuştur: **"Biz seni bütün insanlara ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik."** (Sebe Sur. 28) İşte Allah onu (tüm) insanlara ve cinlere göndermiştir.

★ Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ravileri, güvenilir bir ravi olan Hakem b. Ebân hariç, *Sahîh* ravileridir. Ebû Ya'lâ da hadisi çok muhtasar olarak (kısa metinle) vermiştir.

١٣٩٢٨ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، ثنا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ ، عَنْ عَاصِمٍ ، عَنْ زِرٍّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلا ، وَإِنَّ صَاحِبَكُمْ خَلِيلُ اللَّهِ ، وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ " ، ثُمَّ قَرَأَ : ﴿ عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا ﴾

قلت : في الصحيح منه : " وإن صاحبكم خليل الله " . فقط في أثناء حديث

رواه الطبراني وفيه يحيى الحماني وهو ضعيف

13928. Abdullah -yani İbn Mes'ûd- dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Şüphesiz Allah, İbrâhîm'i dost edindi. Ayrıca sizin arkadaşınız da Allah'ın dostudur. Ayrıca Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem), kıyamet günü Âdem oğullarının efendisidir."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sonra şu âyeti okudu: **"(Böylece) Rabbinin, seni, övgüye değer bir makama göndereceğini umabilirsin."** (İsrâ Sur. 79)

Ben derim ki: *Sahîh*'te bunun *"Ve sizin arkadaşınız da Allah'ın dostudur"* ifadesine kadar olan kısmı vardır.

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde Yahya el-Hımmânî vardır ki zayıf bir ravidir.

١٣٩٢٩ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ، ثنا أَبُو أَحْمَدَ، ثنا حَمْزَةُ الزَّيَّاتُ، حَدَّثَنِي عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : خِيَارُ وَلَدِ آدَمَ خَمْسَةٌ : نُوحٌ وَإِبْرَاهِيمُ وَعِيسَى وَمُوسَى وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَخَيْرُهُمْ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ وَسَلَّمَ

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

13929. Ebû Hureyre dedi ki: "Âdem oğullarının seçkinleri beş tanedir: Nuh, İbrâhîm, İsa, Mûsa ve Muhammed... Onların en seçkini Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'dır. Allah onların hepsine salât ve selam etsin."

---

[1] *M. el-Kebîr* (11610).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (10256).

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي بِعْثَتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعُمُومِهَا وَنُزُولُ الوَحْيِ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Peygamber Oluşu, Peygamberliğinin Umumi Olduğu ve Vahyin İnişi

١٣٩٣٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو كَامِلٍ وَحَسَنُ بْنُ مُوسَى قَالاَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ قَالَ أَخْبَرَنَا عَمَّارُ بْنُ أَبِي عَمَّارٍ قَالَ حَسَنٌ عَنْ عَمَّارٍ قَالَ حَمَّادٌ وَأَظُنُّهُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَلَمْ يَشُكَّ فِيهِ حَسَنٌ قَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ. قَالَ أَبِي وَحَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَمَّارِ بْنِ أَبِي عَمَّارٍ مُرْسَلٌ لَيْسَ فِيهِ ابْنُ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِخَدِيجَةَ فَذَكَرَ عَفَّانُ الْحَدِيثَ وَقَالَ أَبُو كَامِلٍ وَحَسَنٌ فِي حَدِيثِهِمَا إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِخَدِيجَةَ إِنِّي أَرَى ضَوْءاً وَأَسْمَعُ صَوْتاً وَإِنِّي أَخْشَى أَنْ يَكُونَ بِي جُنُنٌ . قَالَتْ لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَفْعَلَ ذَلِكَ بِكَ يَا ابْنَ عَبْدِ اللَّهِ. ثُمَّ أَتَتْ وَرَقَةَ بْنَ نَوْفَلٍ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ إِنْ يَكُ صَادِقاً فَإِنَّ هَذَا نَامُوسٌ مِثْلُ نَامُوسِ مُوسَى فَإِنْ بُعِثَ وَأَنَا حَيٌّ فَسَأُعَزِّزُهُ وَأَنْصُرُهُ وَأُومِنُ بِهِ.

رواه أحمد متصلا ومرسلا والطبراني بنحوه وزاد : وأعينه . ورجال أحمد رجال الصحيح

13930. İbn Abbâs anlatıyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Hatice validemize dedi ki: *"Ben ışık görüyor, sesler işitiyorum. Ben delirmiş olmaktan korkuyorum!"* Hatice validemiz de: "Ey Abdullah'ın oğlu! Allah bunu sana reva görecek değildir!" dedi. Daha sonra Hatice validemiz Varaka b. Nevfel'e gidip bu durumu anlattı, o da şöyle dedi: "Eğer o doğru söylüyorsa, bu nâmûs (melek), Mûsa aleyhisselam'a gelen nâmûs gibidir. Eğer o, ben hayatta iken peygamber olursa, onu desteklerim, ona yardım ederim ve ona iman ederim."

★Hadisi Ahmed muttasıl ve mürsel olarak rivayet etmiştir.[2] Taberânî de aynı şekilde rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٣٩٣١ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، قَالا : نَا أَبُو دَاوُدَ ، قَالَ : نَا جَعْفَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَانَ الْقُرَشِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ ، قَالَ : سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ يُحَدِّثُ ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ ، قَالَ : قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، كَيْفَ عَلِمْتَ أَنَّكَ نَبِيٌّ ؟ قَالَ : " مَا عَلِمْتُ حَتَّى أُعْلِمْتُ ذَلِكَ يَا أَبَا ذَرٍّ ، أَتَانِي مَلَكَانِ وَأَنَا بِبَعْضِ بَطْحَاءِ مَكَّةَ ، فَقَالَ أَحَدُهُمَا : أَهُوَ هُوَ ؟ قَالَ : فَزِنْهُ

[1] Bezzâr (2368).
[2] Ahmed (13930).

بِرُجَلٍ ، فَوُزِنْتُ بِرَجُلٍ فَرَجَحْتُهُ ، قَالَ : فَزِنْهُ بِعَشَرَةٍ ، فَوَزَنَنِي بِعَشَرَةٍ فَوَزَنْتُهُمْ ، ثُمَّ قَالَ : زِنْهُ بِمِائَةٍ ، فَوَزَنَنِي بِمِائَةٍ فَرَجَحْتُهُمْ ، ثُمَّ قَالَ : زِنْهُ بِأَلْفٍ فَوَزَنَنِي بِأَلْفٍ فَرَجَحْتُهُمْ ، ثُمَّ قَالَ أَحَدُهُمَا لِلآخَرِ : لَوْ وَزَنْتَهُ بِأُمَّتِهِ رَجَحَهَا ، ثُمَّ قَالَ أَحَدُهُمَا لِلآخَرِ : شُقَّ بَطْنَهُ ، فَشَقَّ بَطْنِي فَأَخْرَجَ مِنْهُ ، فَغْمَ الشَّيْطَانِ وَعَلَقَ الدَّمِ فَطَرَحَهَا ، فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِلآخَرِ : اغْسِلْ بَطْنَهُ غَسْلَ الإِنَاءِ ، وَاغْسِلْ قَلْبَهُ غَسْلَ الْمُلاءِ ، ثُمَّ دَعَا بِالسَّكِينَةِ كَأَنَّهَا رَهْرَهَةٌ بَيْضَاءُ ، فَأُدْخِلَتْ قَلْبِي ، ثُمَّ قَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ : خِطْ بَطْنَهُ ، فَخَاطَ بَطْنِي وَجَعَلا الْخَاتَمَ بَيْنَ كَتِفَيَّ فَمَا هُوَ إِلا وَلِيَّا عَنِّي ، كَأَنَّمَا أُعَايِنُ أَوْ فَكَأَنَّمَا أُعَايِنُ الأَمْرَ مُعَايَنَةً وَزَادَ ابْنُ مَعْمَرٍ فِي حَدِيثِهِ فَجَعَلُوا يَنْثُرُونَ عَلَيَّ مِنْ كِفَّةِ الْمِيزَانِ " قلت : لأبي ذر حديث في الصحيح في الإسراء غير هذا

رواه البزار وفيه جعفر بن عبد الله بن عثمان بن كثير وثقه أبو حاتم الرازي وابن حبان وتكلم فيه العقيلي وبقية رجاله ثقات رجال الصحيح

13931. Ebû Zer anlatıyor: "Yâ Resûlallah! Peygamber olduğunu nasıl anladın? Bunu bilip de nasıl emin oldun?" diye sordum. Şöyle buyurdu: *"Ey Ebû Zer! Ben Mekke vadisindeyken iki melek geldi. Biri arkadaşına «Bu, o mudur?» diye sordu. Diğeri «Evet» diye cevap verdi. Bunu üzerine «Onu bir kişiyle tart!» dedi. Tarttılar, ben ağır geldim. «10 kişiyle tart!» dedi, beni bunlarla tarttılar. Ben, onlardan ağır geldim. «100 kişiyle tart!» dedi. Beni onlarla da tarttılar. Ben, yine onlardan ağır geldim. Sonra «Onu 1000 kişiyle tart!» dedi. Tarttılar. Ben yine onlardan ağır geldim. Biri dedi ki: «Onu ümmetinin tamamı ile tartsa, yine onlardan ağır gelir!». Sonra arkadaşına: «Onun karnını yar!» dedi; o da karnımı yardı. İçinden Şeytanın kırıntısını ve kan pıhtısını çıkarıp attı. Sonra biri ötekine: «Kabı yıkar gibi karnını, elbise yıkar gibi kalbini yıka!» dedi. Sonra tırpan gibi, beyaz bir bıçak getirilmesini istedi, (getirildi) ve onu kalbime soktu. Daha sonra «Onu dik!» dedi. Karnımı dikti ve iki küreğim arasına mühür vurdu. Onlar benden ayrılırken ben hâlâ onları seyredebiliyordum."*

Muhammed b. Ma'mer'in rivayetinde ise şunu eklemiştir: *"Terazinin kefesinden üzerime saçmaya başladılar."*

Ben derim ki: *Sahîh*'te İsrâ (Miraç) bölümünde Ebû Zer'e ait bundan başka bir hadis daha vardır.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Senedinde Câfer b. Abdillah b. Osman b. Kesîr vardır ki Ebû Hâtim er-Râzî ile İbn Hibbân onu güvenilir görmüştür; ancak Ukaylî onu eleştirmiştir. Diğer ravileri, güvenilir ravilerdir, *Sahîh* ravileridir.

١٣٩٣٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ أَنْبَأَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ أَرْطَاةَ عَنْ عَطِيَّةَ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ افْتَخَرَ أَهْلُ الإِبِلِ وَالْغَنَمِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْفَخْرُ وَالْخُيَلَاءُ فِي أَهْلِ الإِبِلِ وَالسَّكِينَةُ وَالْوَقَارُ فِي أَهْلِ الْغَنَمِ . وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُعِثَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ يَرْعَى غَنَماً عَلَى أَهْلِهِ وَبُعِثْتُ أَنَا وَأَنَا أَرْعَى غَنَماً لأَهْلِي بِجِيَادٍ .

رواه أحمد والبزار وفيه الحجاج بن أرطاة وهو مدلس

13932. Ebû Saîd diyor ki: Deve güden kimselerle koyun güdenler birbirine karşı övündüler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hz. Mûsa, ailesine ait koyunları güderken peygamber gönderildi. Ben de Ciyâd mevkiinde ailemin koyunlarını güderken peygamber gönderildim."*

★Hadisi Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Senedinde Haccâc b. Artâe vardır ki müdellis bir ravidir.

١٣٩٣٣ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، ثنا رَوْحُ بْنُ مُسَافِرٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنْ وَرَقَةَ الأَنْصَارِيِّ ، قَالَ : قُلْتُ : " يَا مُحَمَّدُ ، كَيْفَ يَأْتِيكَ الَّذِي يَأْتِيكَ ؟ يَعْنِي جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يَأْتِينِي مِنَ السَّمَاءِ جَنَاحَاهُ لُؤْلُؤٌ وَبَاطِنُ قَدَمَيْهِ أَخْضَرُ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط عن شيخه المقدام بن داود وهو ضعيف

13933. Varaka el-Ensârî dedi ki: Ben: "Ey Muhammed! O gelen -yani Cebrâîl aleyhisselam- sana nasıl geliyor?" diye sordum, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle cevap verdi: *"O bana gökyüzünden geliyor. İki kanadı inciden yapılmış, ayaklarının içi de yeşil."*

★Taberânî bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsat* ile *M. el-Kebir*'de hocası Mikdâm b. Dâvud'dan rivayet etmiştir.[1] Mikdâm, zayıf bir ravidir.

---

[1] Bezzâr (2371). Bezzâr dedi ki: "Ebû Zer'den bundan başka bir kanalla rivayet edildiğini bilmiyoruz. Urve'nin Ebû Zer'den hadis dinlediğini de bilmiyoruz."

[2] Ahmed (3/96, uzun metinle). Daha önce geçen 6249. hadise bakınız. Bezzâr da bunu (2370) rivayet etmiştir. Aynı şekilde ikisinde de Atiyyetu'l-Avfî vardır ki, zayıftır.

١٣٩٣٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ تُحِسُّ بِالْوَحْيِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَمْ أَسْمَعُ صَلَاصِلَ ثُمَّ أَسْكُتُ عِنْدَ ذَلِكَ فَمَا مِنْ مَرَّةٍ يُوحَى إِلَيَّ إِلَّا ظَنَنْتُ أَنَّ نَفْسِي تَفِيضُ .

رواه أحمد والطبراني وإسناده حسن

13934. Abdullah b. Amr bildiriyor: "Ya Resûlallah! Sen vahyi hisseder misin?" diye sordum; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, çan seslerini duyarım. Bu sırada susarım. Bana her vahiy gelişinde ruhumun kabz edildiğini (alındığını) zannederim"* cevabını verdi.

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[2] Taberânî'nin isnâdı hasendir.

١٣٩٣٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عِرْسٍ الْمِصْرِيُّ ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ نَضْلَةَ الْمَدِينِيُّ ، ثَنَا الْحَارِثُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفِهْرِيُّ ، حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي حَكِيمٍ ، حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ ، حَدَّثَتْنِي أُمُّ سَلَمَةَ ، عَنْ خَدِيجَةَ ، قَالَتْ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، يَا ابْنَ عَمِّي ، هَلْ تَسْتَطِيعُ إِذَا جَاءَكَ الَّذِي يَأْتِيكَ أَنْ تُخْبِرَنِي بِهِ ؟ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " نَعَمْ يَا خَدِيجَةُ " . قَالَتْ خَدِيجَةُ : فَجَاءَهُ جِبْرِيلُ ذَاتَ يَوْمٍ وَأَنَا عِنْدَهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا خَدِيجَةُ هَذَا صَاحِبِي الَّذِي يَأْتِينِي قَدْ جَاءَ " ، فَقُلْتُ لَهُ : قُمْ فَاجْلِسْ عَلَى فَخِذِيَ الأَيْمَنِ ، فَقَامَ ، فَجَلَسَ عَلَى فَخِذِيَ الأَيْمَنِ ، فَقُلْتُ لَهُ : هَلْ تَرَاهُ ؟ ، قَالَ : " نَعَمْ " ، فَقُلْتُ لَهُ : تَحَوَّلْ فَاجْلِسْ عَلَى فَخِذِيَ الأَيْسَرِ ، فَجَلَسَ ، فَقُلْتُ : هَلْ تَرَاهُ ؟ ، قَالَ : " نَعَمْ " ، فَقُلْتُ لَهُ : فَتَحَوَّلَ فَاجْلِسْ فِي حِجْرِي ، فَجَلَسَ ، فَقَالَتْ لَهُ : هَلْ تَرَاهُ ؟ ، قَالَ : " نَعَمْ " ، قَالَتْ خَدِيجَةُ : فَتَحَسَّرْتُ وَطَرَحْتُ خِمَارِي ، وَقُلْتُ لَهُ : هَلْ تَرَاهُ ؟ ، قَالَ : " لا " ، فَقُلْتُ لَهُ : هَذَا وَاللَّهِ مَلَكٌ كَرِيمٌ ، لا وَاللَّهِ مَا هَذَا شَيْطَانٌ ، قَالَتْ خَدِيجَةُ : فَقُلْتُ لِوَرَقَةَ بْنِ نَوْفَلِ بْنِ أَسَدِ بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى بْنِ قُصَيٍّ ذَلِكَ ، كَمَا أَخْبَرَنِي بِهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ وَرَقَةُ : حَقًّا يَا خَدِيجَةُ حَدِيثُكِ.

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (22/153).

[2] Ahmed (7071). Senedinde İbn Lehîa vardır ki zayıf bir ravidir.

13935. Hz. Hatice dedi ki: "Yâ Resûlallah! Ey amca oğlu! Sana gelmekte olan bu arkadaşın (Cebrâîl), yine yanına geldiğinde bana haber verebilir misin?" dedim; Hz. Peygamber de *"Olur"* dedi.

Bir gün ben onun yanındayken Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanına Cebrâîl geldi. Resûlullah da: *"Ey Hatice! İşte bana gelen arkadaşım geldi"* dede. Ona dedim ki: "Kalk ve sağ dizime otur!" Geldi ve oturdu. "Onu şu anda görebiliyor musun?" diye sordum; *"Evet!"* dedi. "Öyleyse gel sol dizime otur!" dedim. Geldi ve oturdu. "Onu şu anda görebiliyor musun?" diye sordum; *"Evet!"* dedi. "Gel de kucağıma otur" dedim, o da gelip oturdu. Yine: "Onu görebiliyor musun?" diye sordum. *"Evet!"* dedi. Hatice dedi ki: "Örtümü açıp başörtümü kaldırdım ve "Şu anda onu görebiliyor musun?" diye sordum. *"Hayır!"* dedi. "Öyleyse bu değerli bir melektir, şeytan değildir" dedim.

Hatice ekledi: "Varaka b. Nevfel b. Esed b. Abdiluzza b. Kusay'a "Allah'ın elçisi Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'in bana haber verdikleri bunlardır!" dedim; Varaka da: "Ey Hatice! Senin sözün gerçektir" dedi.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. İsnâdı hasendir.

١٣٩٣٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نَصْرِ بْنِ حُمَيْدٍ الْبَغْدَادِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الأَرُزِّيُّ ، ثنا عَاصِمُ بْنُ هِلالٍ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ ، قَالَ : سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : كَيْفَ يَأْتِيكَ الْوَحْيُ ؟ قَالَ : " يَأْتِينِي صَلْصَلَةً كَصَلْصَلَةِ الْجَرَسِ ، وَيَأْتِينِي أَحْيَانًا فِي صُورَةِ رَجُلٍ يُكَلِّمُنِي كَلامًا ، وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيَّ ، فَيَفْصِمُ عَنِّي وَقَدْ وَعَيْتُ "

رواه الطبراني بإسنادين ورجال أحدهما ثقات

13936. Hâris b. Hişâm dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e "Ya Resûlallah! Sana vahiy ne şekilde gelir?" diye sordum; bana şöyle cevap verdi: *"Bazen çan sesini andıracak şekilde gelir. Bazen de melek, bir adam şekline bürünerek yanıma gelir, benimle konuşur, ben de onun söylediklerini anlarım. Bu, bana en hafif gelen şeklidir."*

★Taberânî bunu iki isnâdla rivayet etmiştir.[1] Onlardan birinin ravileri güvenilir kimselerdir.

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (3343, 3344, 3345, 3346).

١٣٩٣٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ إِنْ كَانَ لَيُوحَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَلَى رَاحِلَتِهِ فَتَضْرِبُ بِجِرَانِهَا.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

13937. Hz. Âişe dedi ki: "Bazen Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e binek devesi üzerindeyken vahiy gelirdi; deve (vahyin ağırlığından dolayı) boynunu ileri uzatırdı."

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٣٩٣٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نَافِعٍ ، قَالَ : نا أَبُو الطَّاهِرِ بْنُ السَّرْحِ ، قَالَ : وَجَدْتُ فِي كِتَابِ خَالِي حَدَّثَنِي عُقَيْلُ بْنُ خَالِدٍ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِيهِ سُلَيْمَانَ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، قَالَ : كُنْتُ أَكْتُبُ الْوَحْيَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَكَانَ " إِذَا نَزَلَ عَلَيْهِ أَخَذَتْهُ بُرَحَاءُ شَدِيدَةٌ ، وَعَرِقَ عَرَقًا شَدِيدًا مِثْلَ الْجُمَانِ ، ثُمَّ سُرِّيَ عَنْهُ " ، فَكُنْتُ أَدْخُلُ عَلَيْهِ بِقِطْعَةِ الْكَتِفِ أَوْ كِسْرَةٍ ، فَأَكْتُبُ وَهُوَ يُمْلِي عَلَيَّ ، فَمَا أَفْرَغُ حَتَّى تَكَادَ رِجْلِي تَنْكَسِرُ مِنْ ثِقَلِ الْقُرْآنِ ، وَحَتَّى أَقُولَ : لا أَمْشِي عَلَى رِجْلِي أَبَدًا ، فَإِذَا فَرَغْتُ قَالَ : " اقْرَأْهُ " ، فَأَقْرَؤُهُ ، فَإِنْ كَانَ فِيهِ سَقَطٌ أَقَامَهُ ، ثُمَّ أَخْرُجُ بِهِ إِلَى النَّاسِ

رواه الطبراني بإسنادين ورجال أحدهما ثقات

13938. Zeyd b. Sâbit dedi ki: Ben Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e vahiy yazardım. Ona vahiy indiği sırada kendisine şiddetli bir ağırlık basar, inciler gibi terler dökerdi. Sonra kendine gelirdi. Ben hurma dalının bir parçası veya kırığını getirir, (gelen vahyi) yazardım. Bana o yazdırırdı. Daha bitirmeden, Kur'ân'ın ağırlığından neredeyse ayağım kırılacak gibi olurdu. Kendi kendime: "Daha ayaklarım tutmayacak!" derdim. Yazma işini bitirince *"Oku!"* derdi, ben de okurdum. Hata varsa düzeltirdi. Sonra onu insanların huzuruna çıkarırdım.

★Taberânî bunu iki isnâdla rivayet etmiştir.[2] Onlardan birinin ravileri güvenilir kimselerdir.

---

[1] Ahmed (6/118).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (4787 ve 4889).

١٣٩٣٩ - حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ صَالِحٍ الْمَرْوَزِيُّ ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ نَائِلَةَ الأَصْبَهَانِيُّ ، قَالُوا : ثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مِهْرَانَ السَّمَّاكُ ، ثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسِ بْنِ مَخْرَمَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : " وُلِدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفِيلِ ، وَبَيْنَ الْفُجَّارِ وَبَيْنَ الْفِيلِ عِشْرُونَ سَنَةً ، قَالَ : سُمُّوا الْفُجَّارَ لأَنَّهُمْ فَجَرُوا وَأَحَلُّوا أَشْيَاءَ كَانُوا يُحَرِّمُونَهَا ، وَكَانَ بَيْنَ الْفُجَّارِ وَبَيْنَ بِنَاءِ الْكَعْبَةِ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً ، وَبَيْنَ بِنَاءِ الْكَعْبَةِ وَبَيْنَ مَبْعَثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمْسُ سِنِينَ ، فَبُعِثَ نَبِيُّنَا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعِينَ "

قلت : روى الترمذي منه المولود فقط

رواه الطبراني وفيه جعفر بن مهران السباك وقد وثق وفيه كلام وبقية رجاله ثقات

13939. Kays b. Mahrame dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Fil Yılı'nda doğdu. Ficar savaşıyla Fil olayı arasında yirmi sene vardır."

Ravi dedi ki: "O savaşlara ficar (günah) savaşı demelerinin sebebi, haram gördükleri şeyleri helal sayarak günah işlemeleridir. Ficar savaşı ile Kâbe'nin inşâsı arasında on beş sene vardır. Kâbe'nin inşâsı ile Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in peygamberliği arasında ise beş sene vardır. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kırk yaşında peygamber oldu."

Ben derim ki: Tirmizî bu raviden sadece doğum bahsini rivayet etmiştir.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Câfer b. Mihrân es-Sebbâk vardır ki güvenilir görülmüştür. Ancak eleştiriye uğramıştır. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

١٣٩٤٠ - حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ يَحْيَى الْحَسَّانِيُّ، ثنا مَالِكُ بْنُ سُعَيْرٍ، ثنا الأَعْمَشُ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّمَا بُعِثْتُ رَحْمَةً مُهْدَاةً "

رواه البزار والطبراني في الصغير والأوسط ورجال البزار رجال الصحيح

13940. Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Ben ancak rahmet ve yol gösterici olarak gönderildim."*

★Hadisi Bezzâr ile *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[2] Bezzâr'ın ravileri, *Sahîh* ravileridir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (18/342).

[2] Bezzâr (2369), Taberânî, *M. es-Sağîr* (264). Bezzâr dedi ki: "Muttasıl olarak rivayet edenin sadece Mâlik b. Suayr olduğunu biliyoruz; onun dışındakiler mürsel olarak

١٣٩٤١ - حَدَّثَنَا أَبو زَيْدٍ أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ بْنِ يَزِيدَ الْحَوْطِيُّ، حَدَّثَنَا أَبو الْمُغِيرَةِ، ثنا عُفَيْرُ بْنُ مَعْدَانَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ : " يَأْتِينِي جِبْرِيلُ عَلَى صُورَةِ دُحْيَةَ الْكَلْبِي " قال أنس : وَكَانَ دِحْيَةُ رَجُلا جَمِيلا أَبْيَضَ

رواه الطبراني وفيه عفير بن معدان وهو ضعيف

13941. Enes der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle diyordu: *"Cibril bana Dıhyetu'l-Kelbî suretinde gelir."* Enes ekledi: Dıhye güzel (yüzlü) ve beyaz tenli biriydi.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Ufeyr b. Ma'dân vardır ki zayıf bir ravidir.

١٣٩٤٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا أَبو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ إِدْرِيسَ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِيهِ وَهْبِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ سَأَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِبْرِيلَ أَنْ يَرَاهُ فِي صُورَتِهِ فَقَالَ ادْعُ رَبَّكَ . قَالَ فَدَعَا رَبَّهُ قَالَ فَطَلَعَ عَلَيْهِ سَوَادٌ مِنْ قِبَلِ الْمَشْرِقِ قَالَ فَجَعَلَ يَرْتَفِعُ وَيَنْتَشِرُ قَالَ فَلَمَّا رَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَعِقَ فَأَتَاهُ فَنَعَشَهُ وَمَسَحَ الْبُزَاقَ عَنْ شِدْقَيْهِ

رواه أحمد والطبراني ورجالهما ثقات

13942. İbn Abbâs dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Cibril aleyhisselam'dan, onu kendi suretinde görmeyi istedi; Cibril de: "Yüce Rabbine dua et!" dedi. Derken doğu tarafından bir karaltı ortaya çıktı.

Ravi anlatmaya devam ediyor: Bu karaltı yükselmeye ve yayılmaya başladı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bunu görünce bayıldı. Bunun üzerine Cibril onun yanına gitti. Onu ayılttı. Avurt içlerinden çıkan tükürüğü silmeye başladı.

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmişlerdir.[2] Her ikisinin ravileri de güvenilir kimselerdir.

١٣٩٤٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ قَالَ أَخْبَرَنَا عَطَاءُ بْنُ السَّائِبِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مُنْهَبِطاً قَدْ مَلأَ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ وَعَلَيْهِ ثِيَابُ سُنْدُسٍ مُعَلَّقاً بِهِ اللُّؤْلُؤُ وَالْيَاقُوتُ .

---

rivayet eder ve "Ebû Hureyre'den" diye de belirtmez; "Ebû Sâlih'ten, o da Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'den.." derler.

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (758).

[2] Ahmed (2967) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (11033).

رواه أحمد وفيه عطاء بن السائب وقد اختلط

13943. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Ben Cibril'i aşağı inerken gördüm; gök ile yer arasını doldurmuştu. Üzerinde ipekten bir elbise vardı. O elbiseye inci ve yakutlar takılıydı."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Senedinde Atâ b. es-Sâib vardır ki ezberi bozuk bir ravidir.

١٣٩٤٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُعْطِيتُ خَمْساً بُعِثْتُ إِلَى الأَحْمَرِ وَالأَسْوَدِ وَجُعِلَتْ لِيَ الأَرْضُ طَهُوراً وَمَسْجِداً وَأُحِلَّتْ لِيَ الْمَغَانِمُ وَلَمْ تَحِلَّ لِمَنْ كَانَ قَبْلِي وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ شَهْراً وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ وَلَيْسَ مِنْ نَبِيٍّ إِلاَّ وَقَدْ سَأَلَ شَفَاعَةً وَإِنِّي اخْتَبَأْتُ شَفَاعَتِي ثُمَّ جَعَلْتُهَا لِمَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لَمْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ شَيْئاً »

رواه أحمد متصلا ومرسلا والطبراني ورجاله رجال الصحيح

13944. Ebû Mûsa dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bana beş şey verildi: Ben, bütün beşere peygamber gönderildim. Yeryüzü bana mescid kılındı ve temiz sayıldı. Ganimetler bana helal kılındı ki benden öncekilere helal kılınmamıştı. Ben bir aylık mesafeden korku salmakla yardıma mazhar oldum. Bana şefaat verildi. Ki benden önce şefaat istemeyen hiç bir peygamber yoktur. Ben de şefaatimi sakladım. Sonra onu ümmetimden Allah'a hiç bir şeyi şirk koşmadan ölen kimseler için ayırdım."*

★Hadisi Ahmed muttasıl ve mürsel olarak rivayet etmiştir. Taberânî de rivayet etmiştir.[2] Taberânî'nin ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٣٩٤٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ عَنْ مِقْسَمٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُعْطِيتُ خَمْساً لَمْ يُعْطَهُنَّ نَبِيٌّ قَبْلِي وَلاَ أَقُولُهُنَّ فَخْراً بُعِثْتُ إِلَى النَّاسِ كَافَّةً الأَحْمَرِ وَالأَسْوَدِ وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ وَأُحِلَّتْ لِيَ الْغَنَائِمُ وَلَم تَحِلَّ لأَحَدٍ قَبْلِي وَجُعِلَتْ لِيَ الأَرْضُ مَسْجِداً وَطَهُوراً وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ فَأَخَّرْتُهَا لأُمَّتِي فَهِيَ لِمَنْ لاَ يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئاً .

13945. İbn Abbâs dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bana beş şey verildi ki benden önce hiçbir peygambere*

[1] Ahmed (6/120).
[2] Ahmed (4/416).

verilmemiştir. Ben bunu övünmek için söylemiyorum: Ben, bütün beşere peygamber gönderildim. Bir aylık mesafeden (düşmanıma) korku salmakla yardıma mazhar oldum. Ganimetler bana helal kılındı ki benden önce kimseye helal kılınmamıştı. Yeryüzü bana mescid ve temiz kılındı. Bana şefaat verildi. Ben de onu ümmetim için erteledim. O şefaatim, Allah'a hiç bir şeyi şirk koşmadan ölen kimseler içindir."[1]

١٣٩٤٦ - وفي رواية : " فَلَيْسَ مِنْ أَحْمَرَ وَلاَ أَسْوَدَ يَدْخُلُ فِى أُمَّتِى إِلاَّ كَانَ مِنْهُمْ "

رواه أحمد والبزار والطبراني بنحوه إلا أنه قال : " حتى إن العدو ليخافني من مسيرة شهر أو شهرين وقيل لي : سل تعطه فادخرت دعوتي شفاعة لأمتي " ورجال أحمد رجال الصحيح غير يزيد بن أبي زياد وهو حسن الحديث

13946. Bir rivayette de şöyle geçer: *"Kırmızıdan ve siyah tenliden ümmetim arasına girmeyecek kimse yoktur ki onlar, ümmetim arasına girip onlardan olurlar."*

★Hadisi Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Taberânî de yakın metinle rivayet etmiş, ancak: *"Hatta düşman, bir aylık veya iki aylık uzaktaki mesafeden mutlaka benden korkar. Bana denildi ki: «İşte; sana istediğin verilecek!» Ben de duâmı ümmetime şefaat olarak sakladım"* ibarelerini vermiştir.

Ahmed'in ravileri, Yezîd b. Ebî Ziyâd hariç -ki o da hadisi hasen olan biridir-, *Sahîh* ravileridir.

١٣٩٤٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ ، قَالَ : نا عُبَيْدُ اللَّهِ ، عَنْ سَالِمٍ أَبِي حَمَّادٍ ، عَنِ السُّدِّيِّ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهَا أَحَدٌ قَبْلِي مِنَ الأَنْبِيَاءِ : جُعِلَتْ لِيَ الأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا ، وَلَمْ يَكُنْ نَبِيٌّ مِنَ الأَنْبِيَاءِ يُصَلِّي حَتَّى يَبْلُغَ مِحْرَابَهُ ، وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ يَكُونُ بَيْنَ يَدَيَّ إِلَى الْمُشْرِكِينَ ، فَيَقْذِفُ اللَّهُ الرُّعْبَ فِي قُلُوبِهِمْ ، وَكَانَ النَّبِيُّ يُبْعَثُ إِلَى خَاصَّةِ قَوْمِهِ ، وَبُعِثْتُ أَنَا إِلَى الْجِنِّ وَالإِنْسِ ، وَكَانَتِ الأَنْبِيَاءُ يَعْزِلُونَ الْخُمُسَ فَتَجِيءُ النَّارُ فَتَأْكُلُهُ ، وَأُمِرْتُ أَنْ أَقْسِمَهَا فِي فُقَرَاءِ أُمَّتِي ، وَلَمْ يَبْقَ نَبِيٌّ إِلا قَدْ أُعْطِيَ شَفَاعَةً ، وَأَخَّرْتُ أَنَا شَفَاعَتِي لأُمَّتِي "

---

[1] Ahmed (2742), Bezzâr (3460), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (11047, 11085). Bezzâr dedi ki: "İbn Abbâs'dan şu iki kanaldan başkasından rivayette bulunulduğunu bilmiyoruz: Biri, Mücâhid – İbn Abbâs; diğeri de bize hadis rivayet eden bazılarının senedi olan Fudayl–Yezîd b. Ebî Ziyâd–Mücâhid ve Miksem—İbn Abbâs kanalı. Hakem hadisini ancak İbn Ebî Leylâ'nın ondan rivayet ettiğini biliyoruz. Ki bunda ihtilaf edilmiştir. Bunu, Mücâhid—Ubeyd b. Umeyr—Ebû Zer kanalıyla A'meş de rivayet etmiştir. Vâsıl da Mücâhid—Ebû Zer yoluyla nakletmiştir. Seleme b. Küheyl de Mücâhid—İbn Ömer yoluyla rivayet etmiştir.

[2] Ahmed (2256).

رواه البزار وفيه من لم أعرفهم

13947. İbn Abbâs dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bana beş şey verildi ki benden önce peygamberlerden hiçbirine verilmemiştir: Yeryüzü bana temiz ve mescid kılındı. Ki peygamberlerden mihrabına varmadan namaz kılan kimse yoktur. Bana bir aylık mesafeden korku salma özelliğiyle yardım edildi. Bu korkuyu Allah, önümden müşriklerin kalplerine atar. Daha önce bir peygamber, özel olarak kavmine gönderilirdi; ben ise hem cinlere, hem de insanlara peygamber olarak gönderildim. Peygamberler ganimeti ayırırlar, bir ateş gelerek onu yakardı. Ben ise onu ümmetimin fakirlerine ayırmakla emrolundum. Kendisine şefaat verilmeyen hiç bir peygamber kalmamıştır. Ben de şefaatimi ümmetim için erteledim."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

١٣٩٤٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالَ : نا أَبُو عَامِرٍ ، قَالَ : نا زُهَيْرٌ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ ، عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ : أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ نَبِيٌّ قَبْلِي : نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ ، وَأُعْطِيتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ وَأُحِلَّتْ لِيَ الْغَنَائِمُ " ، وَذَكَرَ خَصْلَتَيْنِ ذَهَبَتَا عَنِّي ". قال : وذكر الحديث

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير عبد الله بن محمد بن عقيل وهو حسن الحديث

قلت : وقد تقدمت أحاديث في التيمم وبقيتها في الخصائص

13948. Ali b. Ebî Tâlib bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Bana beş şey verildi ki benden önce hiçbir peygambere verilmemiştir: Ben, korku salmakla yardıma mazhar oldum. Bana özlü söz söyleme kabiliyeti (=cevâmiu'l-kelim) verildi. Ganimetler bana helal kılındı."*

Hz. Ali dedi ki: "İki haslet daha söylemişti ki onları unuttum." Hadis devam ediyor.

★ Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Ravileri, Abdullah b. Muhammed b. Akîl hariç -ki o da hadisi hasen olan bir ravidir- *Sahîh* ravileridir.

Ben derim ki: Teymmüm bahsinde konuyla hadisler geçmişti. Geri kalanları "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Has Olan Özellikler (=Hasâis)" bölümünde gelecektir.

---

[1] Bezzâr (2441). Bezzâr şöyle demiştir: *"Ben hem cinlere, hem insanlara peygamber olarak gönderildim"* ifadesine bu isnâdla sadece bu hadiste rastlıyoruz. Bunun senedinde İsmâîl b. Abdirrahman es-Süddî vardır ki hakkında ihtilaf edilmiştir.

[2] Bezzâr (2443).

١٣٩٤٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ مُوَفَّقٍ ، ثنا أَبِي ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " نُصِرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرَيْنِ عَلَى عَدُوِّهِ "

رواه الطبراني وفيه إسماعيل بن إبراهيم بن مهاجر وهو ضعيف

13949. İbn Abbâs dedi ki: "Düşmanına karşı iki aylık mesafeden korku salmakla Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e ilahi yardım edildi."

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde İsmâîl b. İbrâhîm b. Muhâcir vardır ki zayıf bir ravidir.

١٣٩٥٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ وَبَهْزٌ وَحَجَّاجٌ قَالُوا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَاصِلٍ قَالَ بَهْزٌ حَدَّثَنَا وَاصِلٌ الأَحْدَبُ عَنْ مُجَاهِدٍ وَقَالَ حَجَّاجٌ سَمِعْتُ مُجَاهِداً عَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُعْطِيتُ خَمْساً لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ قَبْلِي جُعِلَتْ لِيَ الأَرْضُ طَهُوراً وَمَسْجِداً وَأُحِلَّتْ لِيَ الْغَنَائِمُ وَلَمْ تَحِلَّ لِنَبِيٍّ قَبْلِي وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ عَلَى عَدُوِّي وَبُعِثْتُ إِلَى كُلِّ أَحْمَرَ وَأَسْوَدَ وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ وَهِيَ نَائِلَةٌ مِنْ أُمَّتِي مَنْ لاَ يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئاً . قَالَ حَجَّاجٌ مَنْ مَاتَ لاَ يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئاً .

وفي رواية : " من مات لا يشرك بالله شيئا "

قلت : عند أبي داود طرف منه

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح . قلت : وقد تقدمت أحاديث في التيمم من نحو هذا

13950. Ebû Zer bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bana beş şey verildi ki benden önce hiç kimseye verilmemiştir: Yeryüzü bana temiz sayıldı ve mescid kılındı. Ganimetler bana helal kılındı ki benden önce hiç bir peygambere helal kılınmamıştır. Bir aylık mesafeden düşmanıma korku salmakla bana yardım edildi. Ben kırmızıya da, siyaha da, herkese peygamber gönderildim. Bana şefaat bahşedildi. Ümmetimden Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayanlar ona nâil olacaktır."* Bir rivayette şöyle geçer: *"Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmadığı halde ölen kimseler ona nâil olacaktır."*

★Ben derim ki: Ebû Dâvud'da bu hadisin bir bölümü vardır.

Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[2] Ravileri *Sahîh* ravileridir. Ben derim ki: Teyemmüm bahsinde buna benzer hadisler geçmişti.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (11056).

[2] Ahmed (5/161-162).

١٣٩٥١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَزِيدُ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ عَنْ سَيَّارٍ عَنْ أَبِى أُمَامَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فُضِّلْتُ بِأَرْبَعٍ جُعِلَتِ الأَرْضُ لأُمَّتِى مَسْجِداً وَطَهُوراً وَأُرْسِلْتُ إِلَى النَّاسِ كَافَّةً وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مِنْ مَسِيرَةِ شَهْرٍ يَسِيرُ بَيْنَ يَدَىَّ وَأُحِلَّتْ لأُمَّتِى الْغَنَائِمُ .

13951. Ebû Umâme bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Ben dört konuda üstün kılındım: Yeryüzü ümmetime mescid kılındı ve temiz sayıldı. Ben bütün insanlara peygamber gönderildim ve önümden bir aylık mesafeye dek uzanan bir alanda (düşmana kalbine salınan) bir korkuyla bana yardım edildi. Ümmetime ganimetler de helal kılındı."*[1]

١٣٩٥٢ - وفي رواية : " فَأَيْنَمَا أَدْرَكَتْ رَجُلاً مِنْ أُمَّتِي الصَّلاَةُ فَعِنْدَهُ مَسْجِدُهُ وَعِنْدَهُ طَهُورُهُ "

قلت : روى الترمذي طرفا منه

رواه أحمد والطبراني بنحوه إلا أنه قال : " وبعثت إلى كل أبيض وأسود " . ورجال أحمد ثقات

13952. Bir rivayet ise şöyledir: *"Ümmetimden bir kişi namaza nerede yetişirse orası onun mescididir ve onun nezdinde temizdir."*

★Ben derim ki: Tirmizî bu hadisin bir bölümünü rivayet etmiştir.

Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[2] Taberânî de yakın metinle: *"Ben beyaz olsun, siyah olsun herkese gönderildim"* ifadesiyle rivayet etmiştir. Ayrıca Ahmed'in ravileri, güvenilir kimselerdir.

١٣٩٥٣ - حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ يَحْيَى بْنِ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ , حَدَّثَنِي أَبِي , عَنْ أَبِيهِ , عَنْ جَدِّهِ , عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ , عَنْ مُجَاهِدٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهَا نَبِيٌّ قَبْلِي : بُعِثْتُ إِلَى النَّاسِ كَافَّةً الأَحْمَرِ وَالأَسْوَدِ وَإِنَّمَا كَانَ يُبْعَثُ كُلُّ نَبِيٍّ إِلَى قَرْيَتِهِ , وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ يُرْعَبُ مِنِّي عَدُوِّي عَلَى مَسِيرَةِ شَهْرٍ , وَأُعْطِيتُ الْمَغْنَمَ , وَجُعِلَتْ لِيَ الأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا , وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ فَأَخَّرْتُهَا لأُمَّتِي "

رواه الطبراني وفيه إسماعيل بن يحيى بن كهيل وهو ضعيف

13953. İbn Ömer dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bana beş şey verildi ki benden önce hiç bir peygambere*

[1] Ahmed (5/248) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (7931, 8001, 8002).

[2] Ahmed (5/256).

verilmemiştir: Ben, gerek kızıl, gerek siyah olsun, bütün insanlara peygamber gönderildim. Hâlbuki daha önce bir peygamber kendi kasabasına gönderilirdi. Ben, korku salmakla yardıma nâil oldum. Düşmanım bir aylık mesafedeki uzaklıkta bile benden korkar. Bana ganimet alma hakkı verildi. Yeryüzü bana temiz (ve temizleyici) sayıldı ve mescid kılındı. Bana şefaat verildi; onu (âhirette) ümmetim için erteledim."

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde İsmâîl b. Yahya b. Kuheyl vardır ki zayıf bir ravidir.

١٣٩٥٤ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثنا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي فَرْوَةَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ خُصَيْفَةَ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ ، عَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " فُضِّلْتُ عَلَى الأَنْبِيَاءِ بِخَمْسٍ : بُعِثْتُ إِلَى النَّاسِ كَافَّةً ، وَادَّخَرْتُ شَفَاعَتِي لأُمَّتِي ، وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ شَهْرًا أَمَامِي , وَشَهْرًا خَلْفِي ، وَجُعِلَتْ لِي الأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا ، وَأُحِلَّتْ لِي الْغَنَائِمُ وَلَمْ تَحِلَّ لأَحَدٍ قَبْلِي "

رواه الطبراني وفيه إسحاق بن عبد الله بن أبي فروة وهو متروك

13954. Sâib b. Yezîd dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben, beş şeyle peygamberlerden üstün tutuldum: Ben, bütün insanlara peygamber gönderildim. Şefaatimi ümmetim için sakladım. Önümden bir aylık ve arkamdan bir aylık olmak üzere korku salmakla yardıma mazhar oldum. Yeryüzü bana temiz sayıldı ve mescid kılındı. Benim için ganimetler helal kılındı ki benden önce hiç kimseye helal değildi."*

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde İshâk b. Abdillah b. Ebi Ferve vardır ki metrûk bir ravidir.

(بَابُ تَسْلِيمِ الْحَجَرِ وَالشَّجَرِ عَلَيْهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

Taşların ve Ağaçların Ona (sallallahu aleyhi vesellem) Selâm Verdiği

١٣٩٥٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَبِيبٍ، ثنا أَيُّوبُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلالٍ، ثنا ابْنُ أَبِي أُوَيْسٍ يَعْنِي: أَبَا بَكْرٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلالٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَمَّا أُوحِيَ إِلَيَّ أَوْ نُبِّئْتُ أَوْ كَلِمَةٍ نَحْوَهَا جَعَلْتُ لاَ أَمُرُّ بِحَجَرٍ وَلاَ شَجَرٍ إِلاَّ قَالَ : السَّلاَمُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (13522).
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (6674).

رواه البزار عن شيخه عبد الله بن شبيب وهو ضعيف

13955. Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bana vahiy geldiğinde* -veya *bana haber geldiğinde* veya buna benzer bir ifade kullandı- *rastladığım her taş ve her ağaç mutlaka bana «es-Selâmu aleyke yâ Resûlallah! (Selâm üzerine olsun ey Allah'ın Resulü» derdi"* buyurdu.

★Bu hadisi Bezzâr, hocası Abdullah b. Şebîb'den rivayet etmiştir ki o, zayıf bir ravidir.[1]

١٣٩٥٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ الْبَغْدَادِيُّ، قَالَ: ثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ شُجَاعٍ، قَالَ: نَا أَبِي، عَنْ زِيَادِ بْنِ خَيْثَمَةَ، عَنِ السُّدِّيِّ، عَنْ أَبِي عِمَارَةَ الْخَيْوَانِيِّ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ : خَرَجْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَ لاَ يَمُرُّ عَلَى حَجَرٍ وَلاَ شَجَرٍ إِلاَّ سَلَّمَ عَلَيْهِ

رواه الطبراني في الأوسط والتابعي أبو عمارة الحيواني لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

13956. Hz. Ali anlatıyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile dışarı çıkmıştım; rastladığı her taş ve her ağaç ona selam vermeye başladı"

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Tabiî Ebû Umare el-Hayevânî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

(بَابُ فِي مِثْلِهِ وَمِثْلِ مَنْ أَطَاعَهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

Onun ve Ona (sallallahu aleyhi vesellem) İtaat Edenin Temsili

١٣٩٥٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدِ بْنِ جُدْعَانَ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مِهْرَانَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَاهُ فِيمَا يَرَى النَّائِمُ مَلَكَانِ فَقَعَدَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رِجْلَيْهِ وَالآخَرُ عِنْدَ رَأْسِهِ فَقَالَ الَّذِى عِنْدَ رِجْلَيْهِ لِلَّذِى عِنْدَ رَأْسِهِ اضْرِبْ مَثَلَ هَذَا وَمَثَلَ أُمَّتِهِ. فَقَالَ إِنَّ مَثَلَهُ وَمَثَلَ أُمَّتِهِ كَمَثَلِ قَوْمٍ سَفْرٍ انْتَهَوْا إِلَى رَأْسِ مَفَازَةٍ فَلَمْ يَكُنْ مَعَهُمْ مِنَ الزَّادِ مَا يَقْطَعُونَ بِهِ الْمَفَازَةَ وَلاَ مَا يَرْجِعُونَ بِهِ فَبَيْنَمَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ أَتَاهُمْ رَجُلٌ فِي حُلَّةٍ حِبَرَةٍ فَقَالَ أَرَأَيْتُمْ إِنْ وَرَدْتُ بِكُمْ رِيَاضاً مُعْشِبَةً وَحِيَاضاً رُوَاءً أَتَتَّبِعُونِى فَقَالُوا نَعَمْ. قَالَ فَانْطَلَقَ بِهِمْ فَأَوْرَدَهُمْ رِيَاضاً مُعْشِبَةً وَحِيَاضاً رُوَاءً فَأَكَلُوا وَشَرِبُوا وَسَمِنُوا فَقَالَ لَهُمْ أَلَمْ أَلْقَكُمْ عَلَى تِلْكَ الْحَالِ فَجَعَلْتُمْ لِى إِنْ وَرَدْتُ بِكُمْ رِيَاضاً مُعْشِبَةً وَحِيَاضاً رُوَاءً أَنْ تَتَّبِعُونِى. فَقَالُوا بَلَى. قَالَ فَإِنَّ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ رِيَاضاً أَعْشَبَ مِنْ هَذِهِ وَحِيَاضاً هِىَ أَرْوَى مِنْ

[1] Bezzâr (2373).

هَذِهِ فَاتَّبِعُونِي . قَالَ فَقَالَتْ طَائِفَةٌ صَدَقَ وَاللَّهِ لَنَتَّبِعَنَّهُ. وَقَالَتْ طَائِفَةٌ قَدْ رَضِينَا بِهَذَا نُقِيمُ عَلَيْهِ.

رواه أحمد والطبراني والبزار وإسناده حسن

13957. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) rüyasında iki melek gördü. Biri baş tarafına, diğeri ayak tarafına oturmuştu. Ayak tarafında olan, baş taraftakine: "Bunun ve ümmetinin temsilini söyle!" dedi. O da şöyle anlattı: "Bunun ve ümmetinin misali, yolculuk yapan bir kafilenin durumu gibidir. Çöle vardıklarında azıkları biter; ne orayı aşmak, ne de geri dönmek için azık kalmıştır. Onlar bu haldeyken, güzel giyimli bir adam gelerek onlara: «Ne dersiniz? Size çayırlı bahçeler ve suya kandıran havuzlar getirsem, bana tâbi olur musunuz?» der. Onlar da «Evet!» derler. O da vaad ettiğini yapar; onlara yeşil bahçeler ve suya kandıran havuzlar getirir. Yerler, içerler ve beslenirler. Sonra onlara «Sizi bu halde bırakmamı ister misiniz? Ne dersiniz? Size çayırlı bahçeler ve suya kandıran havuzlar getirsem, bana tâbi olur musunuz?» der. Onlar da «Evet!» derler. O zaman: «Sizin önünüzde bundan daha otlak ve daha güzel havuzlar var. Bana tâbi olun der.» Bir grup: «Doğru söyledi. Vallahi biz ona tâbi olacağız» der. Diğer grup da «Biz buna razıyız, burada kalacağız» der."

★Hadisi Ahmed, Taberânî ve Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Bezzâr'ın isnâdı hasendir.

١٣٩٥٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلامٍ ، ح وَحَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي النَّضْرِ ، قَالا : ثنا رَيْحَانُ بْنُ سَعِيدٍ ، عَنْ عَبَّادِ بْنِ مَنْصُورٍ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنْ أَبِي قِلابَةَ ، عَنْ عَطِيَّةَ ، أَنَّهُ سَمِعَ رَبِيعَةَ الْجُرَشِيَّ ، يَقُولُ : إِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ ، فَقِيلَ لَهُ : لِتَنَمْ عَيْنُكَ وَلْتَسْمَعْ أُذُنُكَ وَلْيَعْقِلْ قَلْبُكَ ، قَالَ : " فَنَامَتْ عَيْنِي وَسَمِعَتْ أُذُنِي وَعَقَلَ قَلْبِي " ، قَالَ : فَقِيلَ لَهُ : " سَيِّدٌ بَنَى دَارًا وَصَنَعَ مَأْدُبَةً فَأَرْسَلَ دَاعِيًا فَمَنْ أَجَابَ الدَّاعِيَ دَخَلَ الدَّارَ ، وَأَكَلَ مِنَ الْمَأْدُبَةِ ، وَرَضِيَ عَنْهُ السَّيِّدُ ، وَمَنْ لَمْ يُجِبِ الدَّاعِيَ لَمْ يَدْخُلِ الدَّارَ ، وَلَمْ يَنَلِ الْمَأْدُبَةَ ، وَسَخَطَ عَلَيْهِ السَّيِّدُ ، فَالسَّيِّدُ اللَّهُ ، وَالدَّاعِي مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَالْمَأْدُبَةُ الْجَنَّةُ " قال : وذكره

[1] Ahmed (2402), Bezzâr (2407) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (12940). Bunların senedinde Ali b. Zeyd b. Cüd'ân vardır ki zayıftır.

رواه الطبراني بإسناد حسن

13958. Rabîa el-Cureşî anlatıyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına varılarak ona: "Gözün uyusun; ancak kulağın duysun, kalbin de akletsin!" denildi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Nitekim gözüm uyudu, kulağım duydu, kalbim de akletti."* Ravi dedi ki: "Ona şöyle denildi: Bir efendi bir ev yaptırdı ve bir davetçi göndererek ziyafete davet etti. Kim davetçiye icabet ederse, o kimse eve girer ve ziyafetten yer, efendi de ondan memnun olur. Kim de icabet etmezse, eve girmez ve ziyafete nail olamaz. Efendi de ona kızar. İşte bu misaldeki efendi Allah'tır; davetçi Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'dir; ziyafet de cennettir."

★Taberânî hasen bir isnâdla rivayet etmiştir.[1]

١٣٩٥٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَارِمٌ وَعَفَّانُ قَالاَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ قَالَ أَبِي حَدَّثَنِي أَبُو تَمِيمَةَ عَنْ عَمْرٍو لَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ قَدْ قَالَ الْبِكَالِيَّ يُحَدِّثُهُ عَمْرٌو عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ عَمْرٌو إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ قَالَ اسْتَبْعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَانْطَلَقْنَا حَتَّى أَتَيْتُ مَكَانَ كَذَا وَكَذَا فَخَطَّ لِي خِطَّةً فَقَالَ لِي كُنْ بَيْنَ ظَهْرَيْ هَذِهِ لاَ تَخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ إِنْ خَرَجْتَ هَلَكْتَ . قَالَ فَكُنْتُ فِيهَا قَالَ فَمَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَذَفَةً أَوْ أَبْعَدَ شَيْئاً أَوْ كَمَا قَالَ ثُمَّ إِنَّهُ ذَكَرَ هَنِيناً كَأَنَّهُمُ الزُّطُّ قَالَ عَفَّانُ أَوْ كَمَا قَالَ عَفَّانُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَيْسَ عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ وَلاَ أَرَى سَوْآتِهِمْ طِوَالاً قَلِيلٌ لَحْمُهُمْ قَالَ فَأَتَوْا فَجَعَلُوا يَرْكَبُونَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَجَعَلَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ عَلَيْهِمْ قَالَ وَجَعَلُوا يَأْتُونِي فَيُخَيِّلُونَ أَوْ يَمِيلُونَ حَوْلِي وَيَعْتَرِضُونَ لِي قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَأُرْعِبْتُ مِنْهُمْ رُعْباً شَدِيداً قَالَ فَجَلَسْتُ أَوْ كَمَا قَالَ قَالَ فَلَمَّا انْشَقَّ عَمُودُ الصُّبْحِ جَعَلُوا يَذْهَبُونَ أَوْ كَمَا قَالَ قَالَ ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ ثَقِيلاً وَجِعاً أَوْ يَكَادُ أَنْ يَكُونَ وَجِعاً مِمَّا رَكِبُوهُ قَالَ إِنِّي لأَجِدُنِي ثَقِيلاً . أَوْ كَمَا قَالَ فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ فِي حِجْرِي أَوْ كَمَا قَالَ قَالَ ثُمَّ إِنَّ هَنِيناً أَتَوْا عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ بِيضٌ طِوَالٌ أَوْ كَمَا قَالَ وَقَدْ أَغْفَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَأُرْعِبْتُ أَشَدَّ مِمَّا أُرْعِبْتُ الْمَرَّةَ الأُولَى قَالَ عَارِمٌ فِي حَدِيثِهِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ لَقَدْ أُعْطِيَ هَذَا الْعَبْدُ خَيْراً أَوْ كَمَا قَالُوا إِنَّ عَيْنَيْهِ نَائِمَتَانِ أَوْ قَالَ عَيْنَهُ أَوْ كَمَا قَالُوا وَقَلْبَهُ يَقْظَانُ. ثُمَّ قَالَ قَالَ عَارِمٌ وَعَفَّانُ قَالَ بَعْضُهُمْ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (4597). Senedindeki Rabîa'nın sahabe olup olmadığı hususu ihtilaflıdır. Reyhân b. Saîd ise dürüst bir ravidir; bazen hata ederdi. Abbâd b. Mansûr da müdellis bir ravidir. Âhir ömründe hafızası değişmiştir.

لِبَعْضٍ هَلُمَّ فَلْنَضْرِبْ لَهُ مَثَلاً أَوْ كَمَا قَالُوا. قَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ اضْرِبُوا لَهُ مَثَلاً وَنُأَوِّلُ نَحْنُ أَو نَضْرِبُ نَحْنُ وَتُأَوِّلُونَ أَنْتُمْ . فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ مَثَلُهُ كَمَثَلِ سَيِّدٍ ابْتَنَى بُنْيَاناً حَصِيناً ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَى النَّاسِ بِطَعَامٍ أَوْ كَمَا قَالَ فَمَنْ لَمْ يَأْتِ طَعَامَهُ أَوْ قَالَ لَمْ يَتْبَعْهُ عَذَّبَهُ عَذَاباً شَدِيداً أَوْ كَمَا قَالُوا. قَالَ الآخَرُونَ أَمَّا السَّيِّدُ فَهُوَ رَبُّ الْعَالَمِينَ وَأَمَّا الْبُنْيَانُ فَهُوَ الإِسْلاَمُ وَالطَّعَامُ الْجَنَّةُ وَهُوَ الدَّاعِي فَمَنِ اتَّبَعَهُ كَانَ فِي الْجَنَّةِ قَالَ عَارِمٌ فِي حَدِيثِهِ أَوْ كَمَا قَالُوا وَمَنْ لَمْ يَتَّبِعْهُ عُذِّبَ أَوْ كَمَا قَالَ ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَيْقَظَ فَقَالَ مَا رَأَيْتَ يَا ابْنَ أُمِّ عَبْدٍ . فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ رَأَيْتُ كَذَا وَكَذَا . فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا خَفِيَ عَلَيَّ مِمَّا قَالُوا شَيْءٌ . قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُمْ نَفَرٌ مِنَ الْمَلاَئِكَةِ . أَوْ قَالَ هُمْ مِنَ الْمَلاَئِكَةِ أَوْ كَمَا شَاءَ اللَّهُ . قلت : رواه الترمذي باختصار

رواه أحمد ورجاله ورجال الصحيح غير عمرو البكالي وذكره العجلي في ثقات التابعين وابن حبان وغيره في الصحابة

13959. Abdullah İbn Mes'ud anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni adam gönderip çağırttı. Yola çıkıp şöyle şöyle bir yere vardık. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana bir hat çizip şöyle tembih etti: "Şunun arkasında kal! Onu geçme! Zira bu hattan çıkarsan helâk olursun!" Abdullah diyor ki: Ben de orada kaldım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir taş atımı veya daha uzak bir mesafeye -veya bunun gibi bir şey söyledi- gitti. Sonra vızıltı gibi bir sesden bahsetti. -Affan rivayetinde: Onların üstünde elbise yoktu, ancak edep yerlerini görmüyordum.- Boyları uzunca, etleri zayıf bir yapıdaydılar. Gelip Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in üstüne yığılmaya başladılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de onlara okumaya başladı. Bu esnada bana doğru gelerek etrafıma yönelmeye ve bana musallat olmaya başladılar.

Abdullah devam ediyor: Feci bir şekilde onlardan korktum. Ben öylece oturdum. —veya buna benzer bir şey söyledi. Şafak sökünce gitmeye başladılar. -veya buna benzer bir şey söyledi-. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ağır ve fenalaşmış bir şekilde veya onların başına yığılmalarından fenalaşmaya yakın bir halde geldi ve: "Kendimi ağır hissediyorum" veya -buna benzer bir şey dedi.- Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) başını kucağıma koydu. -veya buna benzer bir ifade kullandı- Derken, üzerinde beyaz elbiseler olan uzun boylu adamlar geldi -veya buna benzer bir ifade kullandı-. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu arada bayıldı.

Abdullah dedi ki: Ben bu sefer öncekinden daha kötü korktum. — Ârim'in rivayetinde şöyle geçer: Onlar birbirine dediler ki: "Andolsun ki bu adama hayır verilmiştir! — veya buna benzer bir ifade kullandılar- Bunun gözleri uyumaktadır veya gözü uykudadır." Sonra birbirlerine: "Onun durumuna bir temsil getirelim!" dediler. Birbirlerine: "Onlara siz temsil getirin, biz açıklayalım veya biz temsil getirelim, siz açıklayın!" dediler ve şu temsili anlattılar: "Bir efendi oldukça sağlam bir köşk yaptırır; sonra bir ziyafet hazırlayıp insanları ziyafete davet eder. İcabet edenler gelip yemeğinden yer. İcabet etmeyenleri de davet sahibi şiddetli bir şekilde cezalandırır." Diğerleri bu temsili şöyle açıkladılar: "Efendi, Rabbu'l-âlemindir. Bina, İslâm'dır. Yemek, cennettir. Davetçi de O'dur. Ona tâbi olan, cennette olur." Ârim'in rivayetinde: "İcabet etmeyenleri cezalandırır" ifadesi geçer. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): "Ey Ümmü Abd'in oğlu! Ne gördün?" diye sordu. Abdullah da: "Şunları şunları gördüm" diye anlattı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"Onların konuşmalarından hiç biri bana saklı kalmadı"* buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar meleklerden bir gruptur"* -veya *"Onlar meleklerdendir"* -veya Allah daha iyi bilir, böyle bir şey söyledi.-

★Ben derim ki: Tirmizî bunu muhtasar olarak rivayet etmiştir.

Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ravileri, Amr el-Bekkâlî hariç, *Sahîh* ravileridir. el-Iclî, onu tâbiunun güvenilir ravileri arasında sayarken, İbn Hibbân ile başkaları da sahabe arasında addeder.

(بَابٌ فِيمَنْ سَمِعَ بِهِ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Onu (sallallahu aleyhi vesellem) Duyup da İman Etmeyenler Hakkında

١٣٩٦٠ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَكِيمٍ، ثنا أَبُو دَاوُدَ، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي بِشْرٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ : لاَ يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الأُمَّةِ وَلاَ يَهُودِيٍّ وَلاَ نَصْرَانِي لاَ يُؤْمِنُ بِي إِلاَّ كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَقُلْتُ : مَا قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ إِلاَّ فِي كِتَابِ اللهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقَرَأْتُ فَوَجَدْتُ ﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الأَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ﴾

13960. Ebû Mûsa dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Gerek Yahudi olsun, gerek Hıristiyan, bu ümmetten bana inanmayan hiç kimse yoktur ki cehennem ahalisi olmasın."*[2]

---

[1] Ahmed (3788).

[2] Ahmed (4/396) ve Bezzâr (16). Bezzâr demiştir ki: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'den bu isnâdla hadisi sadece Ebû Musa'nın rivayet ettiğini görüyoruz. Saîd'in Ebû Musa'dan hadis işittiğini zannetmiyorum".

Ben, "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in dediği şey, mutlaka Yüce Allah'ın Kitab'ında vardır" dedim. Okuyup araştırdım ve şu âyeti buldum: **"...Zümrelerden hangisi onu inkâr ederse işte cehennem ateşi onun varacağı yerdir..."** (Hûd Sur. 17)

١٣٩٦١ - وَفِي رِوَايَةٍ : " فَلَمْ يُؤْمِنْ بِي لَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ "

رواه الطبراني واللفظ له وأحمد بنحوه في الروايتين ورجال أحمد رجال الصحيح والبزار أيضا باختصار

13961. Bir rivayet te şöyledir: *"Bana iman etmeyen cennete giremez."*

★Bunu Taberânî rivayet etmiştir.[1] Anlatım ona aittir. Hadisi Ahmed de iki rivayetle vermiştir. Ahmed'in ravileri *Sahîh* ravileridir. Hadisi Bezzâr da aynı şekilde muhtasar olarak rivayet etmiştir.

١٣٩٦٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ بْنُ هَمَّامٍ، حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ، عن أبي هريرة قال : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِى نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لاَ يَسْمَعُ بِى أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الأُمَّةِ وَلاَ يَهُودِىٌّ وَلاَ نَصْرَانِىٌّ وَمَاتَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِى أُرْسِلْتُ بِهِ إِلاَّ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ .

قلت : هو في الصحيح ولفظه : " لَا يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ يَهُودِيٌّ، أَوْ نَصْرَانِيٌّ "

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

13962. Ebû Hureyre dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Muhammed'in canı elinde olan zâta andolsun ki, bu ümmetten Yahudi olsun, Hıristiyan olsun beni duyup da getirdiğime iman etmeyen ve bu durumda ölen kimse yoktur ki cehennemlik olmasın!"*

★Ben derim ki: Bu hadis *Sahîh*'te mevcuttur. İfadesi de şöyledir: *"Bu ümmetten Yahudi olsun, Hıristiyan olsun beni duyup da..."*

Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[2] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

بَابُ وُجُوبِ اِتِّبَاعِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى مَنْ أَدْرَكَهُ

Kendisine Yetişenin Ona (sallallahu aleyhi vesellem) Tâbi Olması Gerektiği

١٣٩٦٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا مُجَالِدٌ عَنِ الشَّعْبِىِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَتَى النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكِتَابٍ أَصَابَهُ مِنْ بَعْضِ أَهْلِ الْكُتُبِ فَقَرَأَهُ عَلَى النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَغَضِبَ وَقَالَ أَمُتَهَوِّكُونَ فِيهَا يَا ابْنَ الْخَطَّابِ

---

[1] Ahmed (4/396).
[2] Ahmed (2/317).

وَالَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ لَقَدْ جِئْتُكُمْ بِهَا بَيْضَاءَ نَقِيَّةً لاَ تَسْأَلُوهُمْ عَنْ شَيْءٍ فَيُخْبِرُوكُمْ بِحَقٍّ فَتُكَذِّبُوا بِهِ أَوْ بِبَاطِلٍ فَتُصَدِّقُوا بِهِ وَالَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ مُوسَى صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ حَيًّا مَا وَسِعَهُ إِلاَّ أَنْ يَتَّبِعَنِى

رواه أحمد وقد تقدم هذا وغيره في العلم

13963. Câbir b. Abdillah bildiriyor: Ömer b. el-Hattâb , Ehl-i kitap'tan elde ettiği yazılı bir metinle Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına geldi ve onu okudu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bu hareketine kızdı ve şöyle dedi: *"Ey Hattab'ın oğlu! O kitaptaki bilgiler hoşuna mı gitti? Canımı elinde tutan Allah'a yemin ederim ki ben size tamamen beyaz ve halis bir din getirdim. Ehl-i kitap'tan bir şey sormayın! Olabilir ki size bir doğruyu anlatırlar, onu tekzip edersiniz ya da bâtılı anlatırlar, onu da tasdik edersiniz. Nefsimi elinde tutan zâta yemin ederim ki, eğer Mûsa (aleyhisselâm) bugün yaşasaydı benden başkasına tâbi olma hakkı ona da verilmezdi."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Bu ve daha başka hadisler İlim kitabında geçmişti.

(بَابُ تَبْلُغِ بِعْثَتُهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلَّ أَحَدٍ)

Peygamberliğinin (sallallahu aleyhi vesellem) Herkese Ulaştığı

١٣٩٦٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ قَالَ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ سُلَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنِى سُلَيْمُ بْنُ عَامِرٍ عَنْ تَمِيمٍ الدَّارِىِّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَيَبْلُغَنَّ هَذَا الأَمْرُ مَا بَلَغَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَلاَ يَتْرُكُ اللهُ بَيْتَ مَدَرٍ وَلاَ وَبَرٍ إِلاَّ أَدْخَلَهُ اللهُ هَذَا الدِّينَ بِعِزِّ عَزِيزٍ أَوْ بِذُلِّ ذَلِيلٍ عِزًّا يُعِزُّ اللهُ بِهِ الإِسْلاَمَ وَذُلاًّ يُذِلُّ اللهُ بِهِ الْكُفْرَ . وَكَانَ تَمِيمٌ الدَّارِىُّ يَقُولُ قَدْ عَرَفْتُ ذَلِكَ فِى أَهْلِ بَيْتِى لَقَدْ أَصَابَ مَنْ أَسْلَمَ مِنْهُمُ الْخَيْرُ وَالشَّرَفُ وَالْعِزُّ وَلَقَدْ أَصَابَ مَنْ كَانَ مِنْهُمْ كَافِرًا الذُّلُّ وَالصَّغَارُ وَالْجِزْيَةُ.

رواه أحمد وغيره وقد تقدم في الجهاد والمغازي

13964. Temîmu'd-Dârî diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Gece ve gündüz gelmeye devam ettikçe elbette bu dava devam edecek. Yerleşik hayat sürenlerden ve göçebe yaşayanlardan bu dinin ulaşmadığı kimse kalmayacak. Aziz kimsenin izzet bulması, zelil kimsenin zillet bulması suretiyle Allah bu dini onlara ulaştıracaktır. Allah bu şekilde İslam'ı güçlendirecek, küfrü de perişan edecek."*

---

[1] 810. hadisin mükerreri.

Temîmu'd-Dârî şöyle diyordu: Ben buna kendi ailemin içinde tanık oldum. Onlardan Müslüman olanlar hayra, izzete ve şerefe erdi; kâfir olanlar da zillete, hakirliğe ve cizye vermeye mahkum oldu.

★Hadisi Ahmed ve başkaları rivayet etmiştir.[1] Bu hadis Cihad ve Meğâzi kitaplarında geçmişti.

١٣٩٦٥ - حَدَّثَنَا طَالِبُ بْنُ قُرَّةَ الأَذَنِي ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى الطَّبَّاعُ ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الأُمَوِيُّ ، ثَنَا أَبو فَرْوَةَ يَزِيدُ بْنُ سِنَانٍ ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ رُوَيْمٍ ، عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيِّ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ بَدَأَ بِالْمَسْجِدِ فَصَلَّى فِيهِ رَكْعَتَيْنِ ، ثُمَّ يُثَنِّي بِفَاطِمَةَ ، ثُمَّ يَأْتِي أَزْوَاجَهُ ، فَقَدِمَ مِنْ سَفَرٍ فَصَلَّى فِي الْمَسْجِدِ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ أَتَى فَاطِمَةَ فَتَلَقَّتْهُ عَلَى بَابِ الْبَيْتِ ، فَجَعَلَتْ تَلْثِمُ فَاهُ وَعَيْنَيْهِ وَتَبْكِي ، فَقَالَ : مَا يُبْكِيكِ ؟ فَقَالَتْ : أَرَاكَ شَعِثًا نَصِبًا قَدِ اخْلَوْلَقَتْ ثِيَابُكَ ، فَقَالَ لَهَا : لا تَبْكِي ، فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ أَبَاكِ بِأَمْرٍ لا يَبْقَى عَلَى وَجْهِ الأَرْضِ بَيْتٌ وَلا مَدَرٌ وَلا حَجَرٌ وَلا وَبَرٌ وَلا شَعَرٌ إِلا أَدْخَلَهُ اللَّهُ بِهِ عِزًّا أَو ذُلا حَتَّى يَبْلُغَ حَيْثُ بَلَغَ اللَّيْلُ "

رواه الطبراني وفيه يزيد بن سنان أبو فروة وهو مقارب الحديث مع ضعف كثير

13965. Ebû Sa'lebe el-Huşenî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yolculuktan döndüğünde Mescid'den başlar, orada iki rekat namaz kılar, sonra Fatıma'ya uğrar, sonra hanımlarıyla görüşürdü. Yine bir defasında yolculuktan döndü, Mescid'de iki rekat namaz kıldı, sonra Fatıma'nın yanına gitti. Fatıma onu evin kapısında karşıladı. Fatıma ağlayarak onun ağzını ve gözlerini silmeye başladı. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem): *"Seni ağlatan nedir?"* diye sordu. O da: "Seni dağınık ve yorgun görüyorum. Elbisen de eskimiş!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Ağlama! Zira Yüce Allah babanı öyle bir dava ile gönderdi ki yeryüzünde, Allah'ın izzeti veya zilleti sokmayacağı ne bir toprak ev, ne bir taş ev, ne de bir çadır kalacaktır. Nihayet o, gecenin ulaşabildiği yere kadar ulaşacaktır!"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde Yezîd b. Sinân Ebû Ferve vardır ki rivayet ettiği hadisi, çok zayıf olmakla beraber, *mukâribu'l-hadîs*'tir.

---

1 Ahmed (4/103).

(بَابُ قَوْلُهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَنَا مُبَلِّغٌ وَاللهُ يَهْدِي)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Ben Ancak Tebliğ Ediciyim. Hidayet Veren Allah'tır" Sözü

١٣٩٦٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ قَالَ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الزَّاهِرِيَّةِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِى سُفْيَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا أَنَا مُبَلِّغٌ وَاللَّهُ يَهْدِى. فذكر الحديث

رواه الطبراني بإسنادين أحدهما حسن

13966. Muaviye, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in: *"Ben ancak tebliğ ediciyim. Hidayet veren Allah'tır"* buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî hadisi iki isnâdla vermiştir.[1] Onlardan biri hasendir.

(بَابُ لاَ نَبِيَّ بَعْدَهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den Sonra Peygamber Yoktur

١٣٩٦٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ ، ثنا أَبِي ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ الْمُؤَدِّبُ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ شَمَّاسٍ ، قَالا : ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ شُرَحْبِيلَ بْنِ مُسْلِمٍ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ فِي خُطْبَتِهِ عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ : " أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّهُ لا نَبِيَّ بَعْدِي ، وَلا أُمَّةَ بَعْدَكُمْ فذكر الحديث

رواه الطبراني ورجال أحد الطريقين ثقات وفي بعضهم ضعف

13967. Ebû Umâme el-Bahilî dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Veda haccı hutbesinde şöyle buyurduğunu işittim: *"Ey insanlar! Şu bir gerçektir ki benden sonra peygamber yoktur. Sizden sonra da ümmet yoktur."* (Hadis aslında devam ediyor)

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] İki kanaldan birinin ravileri, güvenilir kimselerdir. Bazılarında ise zayıflık vardır.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (19/389-390).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (7617).

(بَابُ فِيْمَا أُوْتِيَ مِنَ الْعِلْمِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Verilen İlim

١٣٩٦٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَاهُ مُحَمَّداً يُحَدِّثُ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُوتِيتُ مَفَاتِيحَ كُلِّ شَيْءٍ إِلاَّ الْخَمْسَ ﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَداً وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾.

رواه أحمد والطبراني ورجال أحمد رجال الصحيح

13968. İbn Ömer'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bana her şeyin anahtarı verildi; ancak şu beş şey hariç:* **"Kıyamet vakti hakkındaki bilgi, ancak Allah'ın katındadır. Yağmuru O yağdırır, rahimlerde olanı O bilir. Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilemez. Yine hiç kimse nerede öleceğini bilemez. Şüphesiz Allah, her şeyi bilendir, her şeyden haberdardır."** (Lokman Sur. 34)

Ben derim ki: *Sahîh*'te İbn Ömer'in: *"Gaybın anahtarları beştir..."* hadisi yer almıştır.

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ahmed'in ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٣٩٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلِمَةَ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ أُوتِيَ نَبِيُّكُمْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَفَاتِيحَ كُلِّ شَيْءٍ غَيْرَ خَمْسٍ ﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَداً وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾. رواه أحمد وأبو يعلى ورجالهما رجال الصحيح

13969. Abdullah -yani İbn Mes'ûd- dedi ki: "Peygamberinize (sallallahu aleyhi vesellem) her şeyin anahtarı verildi; ancak şu beş şey hariç: **"Kıyamet vakti hakkındaki bilgi, ancak Allah'ın katındadır. Yağmuru O yağdırır, rahimlerde olanı O bilir. Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilemez. Yine hiç kimse nerede öleceğini bilemez. Şüphesiz Allah, her şeyi bilendir, her şeyden haberdardır."** (Lokman Sur. 34)

---

[1] Ahmed (4766, 5133, 5226, 5579, 6043) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (13346, 13344.

★Hadisi Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] Her ikisinin ravileri de *Sahîh* ravileridir.

١٣٩٧٠ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْهَرَوِيُّ، حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ : أُوتِيتُ فَوَاتِحَ الْكَلِمِ وَخَوَاتِمَهُ قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللهِ عَلِّمْنَا مِمَّا عَلَّمَكَ اللهُ . فَعَلَّمَنَا التَّشَهُّدَ

رواه أبو يعلى وفيه عبد الرحمن بن إسحاق الواسطي وهو ضعيف

13970. Ebû Mûsa el-Eş'arî dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bana sözü güzel bir şekilde açma ve bitirme kabiliyeti verildi."* Biz de: "Yâ Resûlallah! Allah'ın sana öğrettiğinden bize de öğret!" dedik; o da bize teşehhüdü (Tahiyyât'ı) öğretti.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[2] Senedinde Abdurrahman b. İshâk el-Vâsitî vardır ki zayıf bir ravidir.

١٣٩٧١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ عَنْ مُنْذِرٍ حَدَّثَنَا أَشْيَاخٌ مِنَ التَّيْمِ قَالُوا قَالَ أَبُو ذَرٍّ لَقَدْ تَرَكَنَا مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا يُحَرِّكُ طَائِرٌ جَنَاحَيْهِ فِي السَّمَاءِ إِلاَّ أَذْكَرَنَا مِنْهُ عِلْماً

رواه أحمد والطبراني وزاد : فقال النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا بَقِيَ شَيْءٌ يُقَرِّبُ مِنَ الْجَنَّةِ، وَيُبَاعِدُ مِنَ النَّارِ، إِلا وَقَدْ بُيِّنَ لَكُمْ " . ورجال الطبراني رجال الصحيح غير محمد بن عبد الله بن يزيد المقرئ وهو ثقة وفي إسناد أحمد من لم يسم

13971. Ebû Zer dedi ki: "O bize, gökte iki kanadıyla uçan kuş dâhil, ilim olarak bize anlatmadan biz Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i terk etmedik."

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[3] Taberânî hadisi şu ilaveyle vermiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Cennete yaklaştıran ve cehennemden uzaklaştıran şeylerin hepsi size açıklandı, bunlardan açıklanmadık hiçbir şey kalmadı!."* Taberânî'nin ravileri, Muhammed b. Abdillah b. Yezîd el-Mukri hariç -ki o da güvenilirdir- *Sahîh* ravileridir. Ahmed'in isnâdında ismi verilmeyen bir ravi vardır.

---

[1] Ahmed (1/445) ve Ebû Ya'lâ (5153). Senedinde Abdullah b. Seleme vardır ki hakkında ihtilaf edilmiştir.

[2] İlave kısım Ebû Ya'lâ'dan (7238) verilmiştir.

[3] Ahmed (5/153, 161), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (1647), Bezzâr (147) ve İbn Hibban, *Sahîh* (65).

١٣٩٧٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هَاشِمٌ يَعْنِي ابْنَ هَاشِمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ الْقُرَظِيِّ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ أَنَّهُ قَالَ قَامَ فِينَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقَاماً فَأَخْبَرَنَا بِمَا يَكُونُ فِي أُمَّتِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَعَاهُ مَنْ وَعَاهُ وَنَسِيَهُ مَنْ نَسِيَهُ.

رواه أحمد والطبراني ورجال أحمد رجال الصحيح غير عمر بن إبراهيم بن محمد وقد وثقه ابن حبان

13972. Muğîre b. Şu'be dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bizim aramızda bir makama kalkıp kıyamete kadar ümmeti arasında olacakları haber verdi. Bunu belleğen belledi; unutan da unuttu."

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ahmed'in ravileri, Ömer b. İbrâhîm b. Muhammed hariç, *Sahîh* ravileridir. İbn Hibbân onu güvenilir saymıştır.

١٣٩٧٣ - ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، ثنا يَحْيَى، عَنْ فِطْرِ بْنِ خَلِيفَةَ، عَنْ عَطَاءٍ، قَالَ: قَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ: قَالَ : لَقَدْ تَرَكَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا فِي السَّمَاءِ طَائِرٌ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلاَّ ذَكَّرَنَا مِنْهُ عِلْماً

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

13973. Ebu'd-Derdâ dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bizi, gökte iki kanadıyla uçan kuşu bile haber vermiş olduğu halde terk etti."

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٣٩٧٤ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى، قَالَ: حَدَّثَنِي ابْنُ لَهِيعَةَ، عَنْ أَبِي قَبِيلٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ : عَقِلْتُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلْفَ مَثَلٍ

رواه أحمد وإسناده حسن

13974. Amr b. el-Âs dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den bin tane mesel (benzetme) öğrendim."

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. İsnâdı hasendir.

١٣٩٧٥ - حَدَّثَنَا بَهْزٌ، حَدَّثَنَا أَبُو هِلَالٍ، حَدَّثَنَا قَتَادَةُ، عَنْ أَبِي حَسَّانَ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُنَا عَامَّةَ لَيْلِهِ عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ لاَ يَقُومُ إِلاَّ إِلَى عُظْمِ صَلاَةٍ

13975. İmrân b. Husayn dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gecesinin tamamını, bize İsrail oğullarından bahsederek geçirirdi. Ancak namaz kılmak için ara verirdi.[3]

---

[1] Ahmed (4/254) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (20/441).
[2] Ebû Ya'lâ (5109).
[3] Ahmed (4/437, 444), aynı isnâdla Abdullah b. Amr'dan da rivayet edilmiştir (4/437).

١٣٩٧٦ - وَفِي رِوَايَةٍ : يَعْنِي : الفَرِيْضَةَ المَكْتُوبَةَ

رواه أحمد وإسناده حسن

13976. Bir rivayette; beş vakit farz namaz için ara verdiği yer alır.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] İsnâdı hasendir.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الخَصَائِصِ)

Sadece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Verilen Özellikler (Hasâis)

١٣٩٧٧ - حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ، حَدَّثَنَا شَرِيكٌ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " كُتِبَ عَلَيَّ النَّحْرُ وَلَمْ يُكْتَبْ عَلَيْكُمْ "

13977. İbn Abbâs Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu haber veriyor: *"Kurban bana farz kılındı. Size farz kılınmadı."*[2]

١٣٩٧٨ - وفي رواية : " أُمِرْتُ بِرَكْعَتَيِ الضُّحَى وَلَمْ تُؤْمَرُوا بِهَا وَأُمِرْتُ بِالضُّحَى وَلَمْ تُكْتَبْ "

13978. Başka bir rivayet: *"Bana iki rekât kuşluk namazı emrolundu. Size ise emrolunmadı. Yine bana kurban bayramı namazı emrolundu. Bu size farz kılınmadı."*[3]

١٣٩٧٩ - وَفِي رِوَايَةٍ حَدَّثَنَا شُجَاعُ بْنُ الْوَلِيدِ، عَنْ أَبِي جَنَابٍ الْكَلْبِيِّ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَيْضاً قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : ثَلاثٌ هُنَّ عَلَيَّ فَرَائِضُ وَهُنَّ لَكُمْ تَطَوُّعٌ : الوِتْرُ وَالفَجْرُ وَصَلاةُ الضُّحَى

13979. Başka bir rivayet: *"Üç şey bana farz, size ise nafiledir: Vitir namazı kılmak, kurban kesmek ve kuşluk namazı kılmak."*[4]

١٣٩٨٠ - وَفِي رِوَايَةٍ : " أُمِرْتُ بِرَكْعَتَيِ الضُّحَى وَالوِتْرُ وَلَمْ تُكْتَبْ "

---

[1] Bu rivayeti yerinde bulamadım.
[2] Ahmed (2920), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (11803).
[3] Ahmed (2081, 2918, 2919).
[4] Ahmed (2050).

رواه كله أحمد بأسانيد والبزار بنحوه باختصار والطبراني في الكبير والأوسط وفي إسناد : " ثلاث هن فرائض " . أبو خباب الكلبي وهو مدلس وبقية رجالها عند أحمد رجال الصحيح وفي بقية أسانيدها جابر الجعفي وهو ضعيف

13980. Bir başka rivayet şöyledir. *"Bana iki rekât kuşluk namazı ve vitir namazı emrolundu; bunlar size farz kılınmadı."*[1]

★Bunların hepsini birtakım isnâdlarla Ahmed rivayet etmiştir. Bezzâr da yakın metinle muhtasar olarak rivayet etmiştir. Taberânî de *M. el-Kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Bir isnâdında şu ifade vardır: *"Üç şey, bana farzdır."* Ebû Cenâb el-Kelbî, müdellis bir ravidir. Ahmed'in diğer ravileri güvenilir kimselerdir. Geriye kalan isnâdlarında Câbir el-Cu'fî vardır ki zayıf bir ravidir.

١٣٩٨١ - حَدَّثَنَا بَكْرٌ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْغَنِيِّ بْنُ سَعِيدٍ الثَّقَفِيُّ ، قَالَ : نا مُوسَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الصَّنْعَانِيُّ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ثَلاثٌ هُنَّ عَلَيَّ فَرِيضَةٌ وَهُوَ لَكُمْ سُنَّةٌ : الْوِتْرُ ، وَالسِّوَاكُ ، وَقِيَامُ اللَّيْلِ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه موسى بن عبد الرحمن الصنعاني وهو كذاب

13981. Hz. Âişe dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Üç şey bana farz, size ise sünnettir: Vitr namazı, misvak kullanmak ve gece namazı."*

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde Mûsa b. Abdirrahman es-San'ânî vardır ki hadis uyduran bir ravidir.

١٣٩٨٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ قَالَ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنِ الأَزْرَقِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ ذَكْوَانَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَصْرَ ثُمَّ دَخَلَ بَيْتِي فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّيْتَ صَلاَةً لَمْ تَكُنْ تُصَلِّيهَا. فَقَالَ قَدِمَ عَلَيَّ مَالٌ فَشَغَلَنِي عَنِ الرَّكْعَتَيْنِ كُنْتُ أَرْكَعُهُمَا بَعْدَ الظُّهْرِ فَصَلَّيْتُهُمَا الآنَ . قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَنَقْضِيهِمَا إِذَا فَاتَتْنَا قَالَ لاَ

قلت : في الصحيح بعضه بمعناه خاليا عن قولها : أفنقضيهما إذا فاتتنا ؟ . قال : " لا "

رواه أحمد وأبو يعلى بنحوه ورجالهما رجال الصحيح

13982. Ümmü Seleme dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ikindi namazını kıldıktan sonra odama girip iki rekât namaz kıldı. Ben: "Yâ Resûlallah! Daha önce kılmadığın bir namaz kıldın!" dedim. Şöyle

---

[1] Ahmed (2065).

buyurdu: *"Bana bir mal geldi ve öğleden sonra kılmış olduğum iki rekâtı kılmaktan beni alıkoydu. İşte şimdi o ikisini kıldım."* Ben yine: "Yâ Resûlallah! Geçtiği zaman o iki rekâtı kaza edelim mi?" diye sordum, *"Hayır"* diye cevap verdi.

★Ben derim ki: Bu hadisin bir kısmı "Kaçırdığımızda o ikisini kaza edelim mi, diye sorulunca 'Hayır!' dedi" ifadesi olmaksızın aynı mânâda *Sahîh*'te mevcuttur. Hadisi Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] İkisinin ravileri de *Sahîh* ravileridir.

١٣٩٨٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ عَنْ شِمْرِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ﴿نَافِلَةً لَكَ﴾ قَالَ إِنَّمَا كَانَتِ النَّافِلَةُ خَاصَّةً لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط بنحوه وقال فيه : في قوله : ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ﴾

وقال في الكبير : كَانَتْ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه و سلم نَافِلَةً، وَلَكُمْ فَضِيلَةً. وبعض أسانيد أحمد وغيره حسن

13983. Ebû Umâme, İsra sûresi 79. âyeti şöyle açıklıyor: "Nafile, sadece Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) mahsus idi."

★Hadisi Ahmed ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ile *M. el-Kebîr*'de yakın metinle Taberânî rivayet etmiştir.[2] Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta şöyle der: Bu, "Gecenin bir kısmında uyanarak, sana mahsus bir nafile olmak üzere namaz kıl" âyeti (İsra Sur. 79) hakkındadır. *M. el-Kebîr*'in ifadesi şöyledir: "Teheccüd, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) için nâfile idi, sizin için ise fazilettir." Ahmed'in ve başkalarının isnâdlarından birisi hasendir.

١٣٩٨٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ يَعْنِي الرِّشْكَ عَنْ مُعَاذَةَ قَالَتْ سَأَلَتِ امْرَأَةٌ عَائِشَةَ وَأَنَا شَاهِدَةٌ عَنْ وَصْلِ صِيَامِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ لَهَا أَتَعْمَلِينَ كَعَمَلِهِ فَإِنَّهُ قَدْ كَانَ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ وَكَانَ عَمَلُهُ نَافِلَةً لَهُ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح وفي الصحيح بعضه

13984. Muâze anlatıyor: Bir kadın, Hz. Âişe'ye ben de orada iken Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) orucunu birleştirmesi hakkında sordu. O da bu soruya şöyle cevap verdi: "Siz onun yaptığı gibi yapabilir misiniz? Onun geçmiş ve gelecek günahları bağışlanmıştı. Onun ameli kendisi için bir nafileydi."

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[3] Ravileri *Sahîh* ravileridir. *Sahîh*'te hadisin bir kısmı vardır.

---

[1] Ahmed (6/315) ve Ebû Ya'lâ (7028).

[2] Ahmed (5/255, 256, 259) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (8060).

[3] Ahmed (6/250).

١٣٩٨٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أُتِيَ بِطَعَامٍ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهِ سَأَلَ عَنْهُ فَإِنْ قِيلَ هَدِيَّةٌ أَكَلَ وَإِنْ قِيلَ صَدَقَةٌ قَالَ كُلُوا. وَلَمْ يَأْكُلْ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

13985. Ebû Hureyre dedi ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ailesi dışından bir yemek getirilince onu sorardı; "Hediyedir" denirse yer, "Sadakadır" denirse *"Siz yiyin!"* derdi ve kendisi yemezdi.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٣٩٨٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا بَهْزٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ حَدَّثَنَا سِمَاكٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَكَلَ طَعَاماً بَعَثَ بِفَضْلِهِ إِلَى أَبِي أَيُّوبَ فَكَانَ أَبُو أَيُّوبَ يَضَعُ أَصَابِعَهُ حَيْثُ يَرَى أَصَابِعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِطَعَامٍ فَوَجَدَ فِيهِ رِيحَ ثُومٍ فَلَمْ يَأْكُلْ وَبَعَثَ بِهِ إِلَى أَبِي أَيُّوبَ فَلَمْ يَرَ فِيهِ أَثَرَ أَصَابِعِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَمْ أَرَ فِيهِ أَثَرَ أَصَابِعِكَ. قَالَ إِنِّي وَجَدْتُ مِنْهُ رِيحَ ثُومٍ. قَالَ أَتَبْعَثُ إِلَيَّ مَا لَسْتَ آكِلاً قَالَ إِنِّي يَأْتِينِي الْمَلَكُ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

13986. Câbir b. Semure anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir yemek getirildiğinde ondan yer, fazlasını Ebû Eyyûb'a gönderirdi. Ebû Eyyûb da Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) parmak izlerini gördüğü yere (teberrüken) parmaklarını koyarak öyle yemeği yerdi. Yine bir defasında Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) bir tabak yemek getirildi, ancak Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onda sarımsak kokusu hissettiği için tatmayıp Ebû Eyyûb'a gönderdi. Ebû Eyyûb da yemeğe baktı, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) parmak izini göremedi. Bunun üzerine o da yemekten tatmadı. Gidip, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Yâ Resûlallah! Onda senin parmak izini göremedim?!" dedi. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ondan sarımsak kokusu aldım"* dedi. Ebû Eyyûb: "Yemediğini bana mı gönderiyorsun!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise: *"Doğrusu şu ki bana melek geliyor (onun rahatsız olmasını istemedim)."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

---

[1] Ahmed (2/406).

١٣٩٨٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الزُّبَيْرِيُّ حَدَّثَنَا سَعْدٌ يَعْنِي ابْنَ أَوْسٍ الْعَبْسِيَّ عَنْ بِلاَلٍ الْعَبْسِيِّ قَالَ أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ حَصِينٍ الضَّبِّيُّ أَنَّهُ أَتَى الْبَصْرَةَ وَبِهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ أَمِيراً فَإِذَا هُوَ بِرَجُلٍ قَائِمٍ فِي ظِلِّ الْقَصْرِ يَقُولُ صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ.لاَ يَزِيدُ عَلَى ذَلِكَ فَدَنَوْتُ مِنْهُ شَيْئاً فَقُلْتُ لَهُ لَقَدْ أَكْثَرْتَ مِنْ قَوْلِكَ صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ. فَقَالَ مَا وَاللَّهِ لَئِنْ شِئْتَ لأَخْبَرْتُكَ. فَقُلْتُ أَجَلْ. فَقَالَ اجْلِسْ إِذاً فَقَالَ إِنِّي أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بِالْمَدِينَةِ فِي زَمَانِ كَذَا وَكَذَا وَقَدْ كَانَ شَيْخَانِ لِلْحَيِّ قَدِ انْطَلَقَ ابْنٌ لَهُمَا فَلَحِقَ بِهِ فَقَالاَ إِنَّكَ قَادِمٌ الْمَدِينَةَ وَإِنَّ ابْناً لَنَا قَدْ لَحِقَ بِهَذَا الرَّجُلِ فَأْتِهِ فَاطْلُبْهُ مِنْهُ فَإِنْ أَبَى إِلاَّ الافْتِدَاءَ فَافْتَدِهِ فَأَتَيْتُ الْمَدِينَةَ فَدَخَلْتُ عَلَى نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّ شَيْخَيْنِ لِلْحَيِّ أَمَرَانِي أَنْ أَطْلُبَ ابْناً لَهُمَا عِنْدَكَ. فَقَالَ تَعْرِفُهُ فَقَالَ أَعْرِفُ نَسَبَهُ. فَدَعَا الْغُلاَمَ فَجَاءَ فَقَالَ هُوَ ذَا فَائْتِ بِهِ أَبَوَيْهِ. فَقُلْتُ الْفِدَاءَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ. قَالَ إِنَّهُ لاَ يَصْلُحُ لَنَا آلَ مُحَمَّدٍ أَنْ نَأْكُلَ ثَمَنَ أَحَدٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ . ثُمَّ ضَرَبَ عَلَى كَتِفِي ثُمَّ قَالَ لاَ أَخْشَى عَلَى قُرَيْشٍ إِلاَّ أَنْفُسَهَا . قُلْتُ وَمَا لَهُمْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ قَالَ إِنْ طَالَ بِكَ الْعُمُرُ رَأَيْتَهُمْ هَا هُنَا حَتَّى تَرَى النَّاسَ بَيْنَهُمَا كَالْغَنَمِ بَيْنَ حَوْضَيْنِ مَرَّةً إِلَى هَذَا وَمَرَّةً إِلَى هَذَا . فَأَنَا أَرَى نَاساً يَسْتَأْذِنُونَ عَلَى ابْنِ عَبَّاسٍ رَأَيْتُهُمُ الْعَامَ يَسْتَأْذِنُونَ عَلَى مُعَاوِيَةَ فَذَكَرْتُ مَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .

رواه أحمد وعمران هذا لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

13987. İmrân b. Husayn ed-Dabbî'nin anlattığına göre kendisi, Abdullah b. Abbâs Basra'da vali iken Basra'ya gitmiş. Bakmış ki sarayın gölgesinde bir adam sürekli "Allah ve Resulü doğru söyledi! Allah ve Resulü doğru söyledi!" deyip duruyor, başka da bir şey demiyor. İmrân diyor ki: Ona yaklaşıp: "Sen «Allah ve Resulü doğru söyledi» sözünü bayağı çok söyledin!" dedim. O da: "Allah'a and olsun, dilersen bunun nedenini sana anlatabilirim" deyince ben de "Olur!" dedim. "Öyleyse otur!" dedi ve şunu anlattı:

Ben filan tarihte Medine'ye Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına varmıştım. O zaman kabilenin iki efendisinin oğulları çıkıp onun yanına gitmiş ve ona katılmıştı. Onlar bana demişlerdi ki: "Sen Medine'ye gidiyorsun. Bizim oğullarımız gidip şu adama katıldı. Gidip onları iste! Fidye vermeden bırakmazsa da fidye ver!" İşte ben o zaman

---

[1] Ahmed (5/96, 103, 106).

Medine'ye vardım ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in huzuruna çıktım ve şöyle dedim: "Yâ Resûlallah! Kabilenin iki efendisi bana, senin yanındaki oğullarını istememi emrettiler!" dedim. O: *"Onu tanır mısın?"* diye sordu. Ben: "Nesebini tanırım" dedim. Bunun üzerine bir çocuk çağırdı ve: *"İşte bu! Al onu babasına götür!"* dedi. Ben: "Ey Allah'ın Peygamberi! Ya fidyesi ne olacak?" dedim. Buyurdu ki: "İsmâîl oğullarından birinin bedelini yemek, şüphesiz biz Muhammed ailesine yakışmaz!" Sonra omzuma vurduktan sonra: *"Kureyşlilere ancak kendilerinin zarar vermesinden korkarım!"* dedi. Ben: "Ey Allah'ın Peygamberi! Onlara ne olacak ki?" diye sordum. Şöyle cevap verdi: *"Eğer ömrün olursa, sen onları burada görürsün. İnsanları da onların arasında, iki havuz arasında, bir oraya, bir buraya giden koyunlar gibi görürsün."* İşte ben şu anda, huzuruna girmek için İbn Abbâs'tan izin isteyen birtakım insanlar görüyorum ki bu sene Muaviye'den izin istiyorlar. Bu vesileyle Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in sözünü hatırladım.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Bu İmrân'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

١٣٩٨٨ - حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَازِمٍ ، عَنْ حَجَّاجٍ ، عَنْ حَمَّادٍ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنَامُ مُسْتَلْقِيًا حَتَّى يَنْفُخَ ، ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّي وَلا يَتَوَضَّأُ "

قلت : رواه ابن ماجة غير قوله : مستلقيا رواه أبو يعلى والبزار وقال : ينام وهو ساجد . ورجال أبي يعلى رجال الصحيح

13988. Abdullah -yani İbn Mes'ûd- diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) uzanarak uyurdu. Derin nefes alıp verecek hale gelinceye kadar uyurdu; sonra kalkıp abdest almadan namaz kılardı.

★Ben derim ki: İbn Mâce "uzanarak" ifadesi olmaksızın hadisi rivayet etmiştir.

Hadisi Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Bezzâr: "O, secde eder halde uyurdu" ifadesiyle hadisi vermiştir. Ebû Ya'lâ'nın ravileri, *Sahîh* ravileridir.

---

[1] Ahmed (3/475).

[2] Ebû Ya'lâ (5224) ve Bezzâr (2437). Ebû Ya'lâ'nın isnâdında Haccâc b. Artae vardır ki zayıf bir ravidir. Taberâni de bunu *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta (876) şu ifadeyle rivayet etmiştir: "Secdesi esnasında uyurdu, uyuduğu solumasından anlaşılırdı. Sonra namazına kalkardı." Bakın: Ahmed (1/426).

١٣٩٨٩ - وَعَنْ رَجُلٍ قَالَ : رَأَيْتُ نَبِيَّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَامَ حَتَّى نَفَخَ ثُمَّ صَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

رواه أحمد وإسناده جيد

13989. (Sahabeden) bir adam der ki: "Ben, Allah'ın Peygamberi'nin (sallallahu aleyhi vesellem) derin nefes alıp verecek derecede derin uyuduğunu, sonra (uyanıp) abdest almadan namaz kıldığını gördüm."

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] İsnâdı ceyyiddir.

١٣٩٩٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَتَّابُ بْنُ زِيَادٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللهِ أَخْبَرَنَا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لاَ يُصَافِحُ النِّسَاءَ فِي الْبَيْعَةِ . رواه أحمد وإسناده حسن

13990. Abdullah b. Amr bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) biat alırken kadınlarla tokalaşmazdı."

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[2] İsnâdı hasendir.

١٣٩٩١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ بَهْرَامَ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَسْتُ أُصَافِحُ النِّسَاءَ . "

رواه أحمد والطبراني وإسناده حسن

13991. Esmâ binti Yezîd dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Doğrusu ben, kadınlarla tokalaşmam."*

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[3] İsnâdı hasendir.

---

[1] Ahmed (3/414). İfade şöyledir: "Soluyacak kadar uyurdu. Sonra kalkıp abdest almadan namaz kılardı."

[2] Ahmed (2/213).

[3] Ahmed (6/454, 459) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (24/180, 186-189).

(بَابُ مَا جَاءَ فِي دُعَائِهِ وَاشْتِرَاطِهِ فِيْهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Onun Duası ve Duasında Şart Koşması Hakkında Gelen Haberler

١٣٩٩٢ - وَعَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالاَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَّخِذُ عِنْدَكَ عَهْداً لاَ تُخْلِفْنِيهِ فَإِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ فَأَيُّ الْمُؤْمِنِينَ آذَيْتُهُ أَوْ شَتَمْتُهُ أَوْ قَالَ لَعَنْتُهُ أَوْ جَلَدْتُهُ فَاجْعَلْهَا لَهُ صَلاَةً وَزَكَاةً وَقُرْبَةً تُقَرِّبُهُ بِهَا إِلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

رواه أحمد وأبو يعلى وإسناده حسن

13992. Ebû Saîd ve Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Allahım! Ben senin nezdinde ahd ediyorum -ki sen vaadinden caymazsın, ben de bir beşerim-: Müminlerden kimi incitir veya kime ağır konuşursam* –veya *lanet eder* veya *vurursam* dedi- *sen bunu onun için bir temizlenme, dua ve onu bu sayede kıyamet günü kendine yaklaştıracağın bir yakınlık kıl!"*

★Hadisi Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] İsnâdı hasendir.

١٣٩٩٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ حَدَّثَنِي حُسَيْنُ بْنُ وَاقِدٍ حَدَّثَنِي ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- دَفَعَ إِلَى حَفْصَةَ ابْنَةِ عُمَرَ رَجُلاً فَقَالَ احْتَفِظِي بِهِ . قَالَ فَغَفَلَتْ حَفْصَةُ وَمَضَى الرَّجُلُ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ يَا حَفْصَةُ مَا فَعَلَ الرَّجُلُ . قَالَتْ غَفَلْتُ عَنْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَخَرَجَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَطَعَ اللَّهُ يَدَكِ . فَرَفَعَتْ يَدَيْهَا هَكَذَا فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا شَأْنُكِ يَا حَفْصَةُ . فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْتَ لِي قَبْلُ كَذَا وَكَذَا. فَقَالَ لَهَا ضَعِي يَدَيْكِ فَإِنِّي سَأَلْتُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَيُّمَا إِنْسَانٍ مِنْ أُمَّتِي دَعَوْتُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ أَنْ يَجْعَلَهَا لَهُ مَغْفِرَةً ».

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

13993. Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Hz. Ömer'in kızı Hafsa'ya bir adam verip *"Ona göz kulak ol!"* diye tembih etti. Ancak Hafsa dalgınlığa geldi ve adam da geçip gitti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geldiğinde *"Ey Hafsa! Adam ne yaptı?"* diye sordu. Hafsa ise: "Adama dikkat etmedim, çıkmış!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunu duyunca: *"Allah senin elini koparsın!"* dedi. Hafsa ellerini kaldırdı. Daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun yanına geldiğinde *"Ey Hafsa, halin nasıl?"* diye sordu. O da: "Ey Allah'ın Resulü,

---

[1] Ahmed (3/33) ve Ebû Ya'lâ (1262).

az önce bana şöyle şöyle dedin!" diye sitem etti. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"Elini boşver! Zira ben Yüce Rabbime niyazda bulundum ki ümmetimden bir insana beddua edersem bunu onun için bağışlanma vesilesi kılsın."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٣٩٩٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُرَيْجٌ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ إِنَّ أَمْدَادَ الْعَرَبِ كَثُرُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى غَمُّوهُ وَقَامَ إِلَيْهِ الْمُهَاجِرُونَ يَفْرِجُونَ عَنْهُ حَتَّى قَامَ عَلَى عَتَبَةِ عَائِشَةَ فَرَهِقُوهُ فَأَسْلَمَ رِدَاءَهُ فِي أَيْدِيهِمْ وَوَثَبَ عَلَى الْعَتَبَةِ فَدَخَلَ وَقَالَ اللَّهُمَّ الْعَنْهُمْ . فَقَالَتْ عَائِشَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكَ الْقَوْمُ. فَقَالَ كَلَّا وَاللَّهِ يَا بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ لَقَدِ اشْتَرَطْتُ عَلَى رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ شَرْطاً لاَ خُلْفَ لَهُ فَقُلْتُ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ أَضِيقُ كَمَا يَضِيقُ بِهِ الْبَشَرُ فَأَيُّ الْمُؤْمِنِينَ بَدَرَتْ إِلَيْهِ مِنِّي بَادِرَةٌ فَاجْعَلْهَا لَهُ كَفَّارَةً .

قلت : لعائشة حديث في الصحيح بغير هذا السياق

رواه أحمد وإسناده حسن إلا أن محمد بن جعفر بن الزبير لم يدرك عائشة

13994. Hz. Âişe anlatıyor: Arap yardım kuvvetleri Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e yüklendiler ve onu üzdüler. Muhacirler de kalkıp onu rahatlatmaya çalıştılar. Sonunda Hz. Âişe'nin kapısının eşiğine gidip durdu, orada da sıkıştırdılar. Bunun üzerine cübbesini önlerine serdi, eşikten atlayıp içeri girdi ve *"Allahım, onlara lanet et!"* dedi. Âişe de: "Yâ Resûlallah! Topluluk helâk oldu!" dedi. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) ise: *"Hayır! Ey Ebû Bekir'in kızı! Şu bir gerçektir ki ben, vaadinden caymayan Rabbim'den ahid aldım: Dedim ki: Ben ancak bir beşerim. Beşerin daraldığı şeyden ben de daralırım. Müminlerden kime benden bir badire gelirse, bunu onun için kefâret (günahlarının bağışlanmasına vesile) kıl!"* buyurdu.

★Ben derim ki: Bu ifadeler olmaksızın *Sahîh*'te Hz. Âişe'ye ait bir hadis vardır.

Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[2] İsnâdı hasendir. Ancak Muhammed b. Câfer b. ez-Zübeyr, Hz. Âişe'ye yetişememiştir.

١٣٩٩٥ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ، عَنْ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ، أَنَّ

---

[1] Ahmed (3/141).
[2] Ahmed (6/210).

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ ، يَقُولُ لَنَا : " إِنِّي أَتَغَيَّظُ عَلَيْكُمْ وَأَعْذِرُكُمْ ، ثُمَّ أَدْعُو اللَّهَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ : اللَّهُمَّ مَا لَعَنْتُهُمْ أَوْ شَتَمْتُهُمْ أَوْ تَغَيَّظْتُ عَلَيْهِمْ ، فَاجْعَلْهُ لَهُمْ بَرَكَةً وَرَحْمَةً وَمَغْفِرَةً وَصَلاةً ، فَإِنَّهُمْ أَهْلِي وَإِنِّي لَهُمْ نَاصِحٌ" رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

13995. Semure b. Cundub diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize şöyle derdi: *"Doğrusu ben size kızar, sizi azarlarım; sonra da onunla tek başıma iken Allah'a şöyle dua ederim: Allahım! Onlardan kime lanet edersem veya söversem veya kızarsam, bunu onlar için bereket, rahmet, bağışlanma ve dua kıl! Zira onlar benim ailemdir, ben de onların iyiliklerini isteyen bir nasihatçiyim."*

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

١٣٩٩٦ - وَعَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : اَللَّهُمَّ مَنْ لَعَنْتُ فِي الجَاهِلِيَّةِ ثُمَّ دَخَلَ فِي الإِسْلامِ فَاجْعَلْ ذَلِكَ قُرْبَةً لَهُ إِلَيْكَ

رواه الطبراني وفيه سليمان بن داود الشاذكوني وهو ضعيف . قلت : ويأتي حديث حال أبي السوار في مناقبه

13996. Muaviye dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Allahım, Cahiliye'de iken kendisine lanet ettiğim; fakat sonradan İslam'a girmiş olan kimseye sen bu lanetimi kendine yakınlık vesilesi kıl!"*

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde Süleyman b. Dâvud eş-Şâzekûnî vardır ki zayıf bir ravidir. Ben derim ki: Ebu's-Sevvâr'ın biyografisi anlatılırken gelecektir.

١٣٩٩٧ - وَعَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ عَامِرِ بْنِ وَاثِلَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : اَللَّهُمَّ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ أَغْضَبُ كَمَا يَغْضَبُ البَشَرُ وَأَرْضَى كَمَا يَرْضَى البَشَرُ فَمَنْ لَعَنْتُهُ مِنْ أَحَدٍ مِنْ أُمَّتِي فَاجْعَلْهَا لَهُ زَكَاةً وَرَحْمَةً

رواه الطبراني وفيه عبد الوهاب بن الضحاك وهو متروك

13997. Ebu't-Tufeyl Âmir b. Vâsile, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu naklediyor: *"Allahım! Ben ancak bir beşerim; beşerin kızdığı gibi kızarım, beşerin memnun olduğu gibi memnun olurum. Ümmetimden her kime lanet ettiysem, bunu onun için bir temizlenme ve rahmet olarak kabul et!"*

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (7081).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (19/393).

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde Abdulvehhab b. ed-Dahhâk vardır ki metrûk bir ravidir.

١٣٩٩٨ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدٌ ، قَالَ : نا رَبَاحُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ حَبِيبٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَانَ بْنِ خُثَيْمٍ ، قَالَ : دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الطُّفَيْلِ عَامِرِ بْنِ وَاثِلَةَ ، فَوَجَدْتُهُ طَيِّبَ النَّفْسِ ، فَقُلْتُ : يَا أَبَا الطُّفَيْلِ ، أَخْبِرْنِي مِنَ النَّفَرِ الَّذِينَ لَعَنَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ فَهَمَّ أَنْ يُخْبِرَنِي ، فَقَالَتِ امْرَأَتُهُ سَوْدَةُ : مَهْ يَا أَبَا الطُّفَيْلِ ، أَمَا بَلَغَكَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " اللَّهُمَّ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ ، فَأَيُّمَا عَبْدٍ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ دَعَوْتُ عَلَيْهِ بِدَعْوَةٍ فَاجْعَلْهَا لَهُ زَكَاةً وَرَحْمَةً "

رواه الطبراني في الأوسط واللفظ له وأحمد بنحوه وإسناده حسن

13998. Abdullah b. Osman b. Huseym dedi ki: Ebu't-Tufeyl Âmir b. Vâsile'nin yanına gittim, onu neşeli gördüm ve: "Ey Ebu't-Tufeyl! Bana Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in lanet ettiği kimseleri anlat!" dedim. Ancak hanımı Sevde: "Bırak bunu, ey Ebu't-Tufeyl! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle dediği sana ulaşmadı mı: *"Allahım! Ben ancak bir beşerim; müminlerden hangi kula beddua ettiysem, bunu onun için bir temizlenme ve rahmet olarak kabul et!"*

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Anlatım ona aittir. Hadisi Ahmed de yakın metinle rivayet etmiştir. İsnâdı hasendir.

(بَابُ بَرَكَةِ دُعَائِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Duasının Bereketi

١٣٩٩٩ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ ، قَالَ : ذَكَرَ أَبِي ، عَنْ يُوسُفَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ : بَيْنَمَا نَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي السُّوقِ إِذَا امْرَأَةٌ قَدْ أَخَذَتْ بِعِنَانِ دَابَّتِهِ وَهُوَ عَلَى حِمَارٍ ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ زَوْجِي لا يَقْرَبُنِي فَفَرِّقْ بَيْنِي وَبَيْنَهُ ، وَمَرَّ زَوْجُهَا فَدَعَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " مَا لَكَ وَلَهَا ، جَاءَتْ تَشْكُو مِنْكَ جَفَاءً ، تَشْكُو مِنْكَ أَنَّكَ لا تَقْرَبُهَا ؟ " ، قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَالَّذِي أَكْرَمَكَ إِنَّ عَهْدِي بِهَا لِهَذِهِ اللَّيْلَةِ ، وَبَكَتِ الْمَرْأَةُ ، فَقَالَتْ : كَذَبَ ، فَرِّقْ بَيْنِي وَبَيْنَهُ ، فَإِنَّهُ مَنْ أَبْغَضِ خَلْقِ اللَّهِ إِلَيَّ ، فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ أَخَذَ بِرَأْسِهِ وَرَأْسِهَا فَجَمَعَ بَيْنَهُمَا ، وَقَالَ : " اللَّهُمَّ أَدْنِ كُلَّ وَاحِدٍ مِنْ صَاحِبِهِ " ، قَالَ جَابِرٌ : فَلَبِثْنَا مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ نَلْبَثَ ، ثُمَّ مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالسُّوقِ ، فَإِذَا نَحْنُ بِامْرَأَةٍ تَحْمِلُ أَدَمًا ، فَلَمَّا رَأَتْهُ طَرَحَتِ الأَدَمَ ، وَأَقْبَلَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ بِشَرٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْهُ إِلا أَنْتَ

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير يوسف بن محمد بن المنكدر وثقه أبو زرعة وغيره وضعفه جماعة

13999. Câbir anlatıyor: Biz Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) birlikte pazarda iken bir kadın Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in üzerinde olduğu merkebin yularını tutarak: "Ya Resûlallah! Kocam bana yaklaşmıyor. Benimle onun arasını ayır!" dedi. O sırada kocası geçiyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu çağırttı ve: *"Onunla aranda ne var? Gelmiş, senin uzak durduğundan yakınıyor! Ona yanaşmadığından şikâyet ediyor!"* dedi. Adam: "Ya Resûlallah! Onunla bu gece ilişki kuracaktım!" dedi. Kadın ağlayarak: "Hayır, yalan söylüyor! Benimle onun arasını ayır, ya Resûlallah! Çünkü Allah'ın mahlûkatı arasında en çok kızdığım ve nefret ettiğim kimse budur!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kadının bu sözü üzerine gülümsedi, sonra kadının başı ile adamın başını tutup bir araya getirdi ve şöyle dua etti: *"Ey Allahım! Bu ikisini birbirine yaklaştır!"*

Câbir anlatmaya devam ediyor: Allah'ın dilediği kadar zaman geçtikten sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) tekrar pazardan geçerken baktık ki kadın, başının üzerinde tabaklanmış deri taşıyor. Kadın Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) görünce derileri attı ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelip şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Seni hak ile gönderen Allah'a yemin olsun ki, Yüce Allah'ın mahlûkatı arasında senden sonra kocamdan daha çok sevdiğim kimse yoktur!" dedi.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] Ravileri, Yûsuf b. Muhammed b. el-Münkedir hariç, *Sahîh* ravileridir. Ebû Zür'a ve daha başkaları bu raviyi güvenilir görürken, bir grup onu zayıf addetmiştir.

---

[1] Ebû Ya'lâ (1868). Bunda kopukluk vardır. Bu hususa Ebû Ya'lâ'nın hocası şu sözüyle işaret etmiştir: "Onu babamdan işitmiş olabileceğimi düşünmüyorum."

(بَابُ فِيْمَنْ دَعَا لَهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Dua Ettiği Kimseler

١٤٠٠٠ - حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، حَدَّثَنَا أبو الْعُمَيْسِ، عَنْ أَبِي بكرِ بنِ عَمْرِو بنِ عُتْبَةَ، عَنِ ابنِ لِحُذَيْفَةَ، عَنْ أبيهِ حُذَيْفَةَ أَنَّ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ كَانَ إِذَا دَعَا لِرَجُلٍ أَصَابَتْهُ وَأَصَابَتْ وَلَدُهُ وَوَلَدَ وَلَدِهِ

14000. Huzeyfe'den: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir kişiye dua ettiği zaman o dua hem ona fayda verirdi, hem çocuğuna, hem de torununa...[1]

١٤٠٠١ - وَفِي رِوَايَةٍ عَنْ حُذَيْفَةَ أَيْضاً : أَنَّ صَلاَةَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ لَتُدْرِكُ الرَّجُلَ وَوَلَدَهُ وَوَلَدَ وَلَدِهِ

رواه أحمد عن ابن لحذيفة عن حذيفة و لم أعرفه

14001. Yine Huzeyfe'den: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in duası, hem dua ettiği kimseye, hem çocuğuna, hem de torununa varıncaya dek erişirdi.

★Bu hadisi Ahmed, Huzeyfe'nin oğlu kanalıyla Huzeyfe'den rivayet etmiştir. Ben Huzeyfe'nin oğlunu tanımıyorum.

١٤٠٠٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، نَا عُمَرُ بْنُ أَبِي خَلِيفَةَ قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا بَدْرٍ يُحَدِّثُ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسًا فِي حَلَقَةٍ ، فَأَرَادَ الْقِيَامَ ، فَقَامَ غُلامٌ فَنَاوَلَهُ نَعْلَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَرَدْتُ رِضَاءَ رَبِّكَ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْكَ " فَكَانَ لِذَلِكَ الْغُلامِ نَحْوًا فِي الْمَدِينَةِ حَتَّى اسْتُشْهِدَ

رواه البزار وفيه عمرو بن أبي خليفة و لم أعرفه

14002. Enes anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir halka içinde otururken kalkmak istedi, bu sırada bir çocuk hemen davranıp ayakkabısını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"Rabbinin rızasını mı arzuladın? Öyleyse Allah senden razı olsun!"* diye dua etti. Bu çocuğun Medine'de güzel bir yaşayışı oldu ve sonunda şehid düştü.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Senedinde tanımadığım bir ravi olan Amr b. Ebî Halife vardır.

---

[1] Ahmed b. Hanbel.

١٤٠٠٣ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللهِ أَبُو زَكَرِيَّا الْقَسَّامُ الأَصْبَهَانِيُّ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَزِيدَ الْقَطَّانُ ، حَدَّثَنَا أَبُو جَابِرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ ذَاتَ يَوْمٍ لِغُلامٍ مِنَ الأَنْصَارِ : " نَاوِلْنِي نَعْلِي ، فَقَالَ الْغُلامُ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي ، اتْرُكْنِي حَتَّى أَجْعَلَهُمَا أَنَا فِي رِجْلَيْكَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : اللَّهُمَّ إِنَّ عَبْدَكَ هَذَا يَتَرَضَّاكَ فَارْضَ عَنْهُ "

رواه الطبراني في الصغير وفيه الحسن بن أبي جعفر وهو متروك

14003. Enes anlatıyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün Ensâr'dan bir çocuğa *"Ayakkabımı ver!"* dedi. Çocuk da: "Ey Allah'ın Peygamberi! Anam babam sana feda olsun, müsaade et de onu ayağına ben giydireyim!" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Bu kulun senin rızanı istiyor; sen de ondan razı ol!"* diye dua etti.

★Taberânî bunu *M. es-Sağîr*'de rivayet etmiştir.[2] Senedinde Hasan b. Ebi Câfer vardır ki metrûk bir ravidir.

١٤٠٠٤ - وَعَنْ دَهْرٍ الأَسْلَمِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي مَسِيرِهِ إِلَى خَيْبَرٍ لِعَامِرِ بْنِ الأَكْوَعِ فَذَكَرَ الحَدِيْثَ إِلَى أَنْ قَالَ : فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَرْحَمُهُ اللهُ" . فَقَالَ عُمَرُ : وَجَبَتْ وَاللهِ يَا رَسُولَ اللهِ لَوْ أَمْتَعْتَنَا بِهِ فَقُتِلَ يَوْمَ خَيْبَرٍ شَهِيْداً .

وقد تقدم في غزوة خيبر — رواه الطبراني ورجاله ثقات

14004. Dehr el-Eslemî, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Hayber'e giderken Âmir b. el-Ekva'ya dediklerini işitti... -Hadis devam ediyor- Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah ona merhamet etsin!"* dedi. Ömer de: "Vallahi (şehitlik) vâcip oldu, yâ Resûlallah! Keşke bizi ondan faydalandırsaydın!" dedi. Nihayet o zât, Hayber günü şehid oldu. Hayber gazvesinde bu konu geçmişti.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir kimselerdir.

---

[1] Bezzâr (2449). Bezzâr dedi ki: "Bunun, başka bir kanaldan Enes'den rivayet edildiğini bilmiyoruz."

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (1175). Taberânî dedi ki: "Bunu Sâbit'ten sadece Hasan b. Ebî Câfer rivayet etmiştir. Ebû Câbir Muhammed b. Abdilmelik bu hadiste tek kalmıştır. O zayıf bir ravidir.

(بَابُ فِيْمَا خَصَّ بِهِ عَمَّنْ تَقَدَّمَهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Kendisinden Önceki Peygamberlerden Farklı Olarak Sadece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Verilmiş Özellikler

١٤٠٠٥ - كَتَبَ إِلَيَّ حَمْزَةُ بْنُ مَالِكٍ يُخْبِرُنِي: أَنَّ عَمَّهُ سُفْيَانَ بْنَ حَمْزَةَ حَدَّثَهُ: عَنْ كَثِيرِ بْنِ زَيْدٍ، عَنِ الْوَلِيدِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ قَالَ : فُضِّلْتُ عَلَى الأَنْبِيَاءِ بِستٍّ لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ كَانَ قَبْلِي غُفِرَ لِي مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِي وَمَا تَأَخَّرَ وَأُحِلَّتْ لِيَ الغَنَائِمُ وَلَمْ تحِلَ لأَحَدٍ كَانَ قَبْلِي وَجُعِلَتْ أُمَّتِي خَيْرُ الأَمَمِ وَجُعِلَتْ لِيَ الأَرْضُ مَسْجِداً وَطَهُوراً وَأُعْطِيَتْ الكَوْثَرُ وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ صَاحِبَكُمْ لَصَاحِبُ لِوَاءِ الحَمْدِ يَوْمَ القِيَامَةِ تَحْتَهُ آدَمَ فَمَنْ دُونَهُ

رواه البزار وإسناده جيد

14005. Ebû Hureyre, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu haber veriyor: *"Ben, altı hasletle peygamberlerden üstün tutuldum. Bunlar benden önce hiç kimseye verilmemiştir: Benim geçmiş ve gelecek günahlarım bağışlandı. Ganimetler benim için helal kılındı ki benden önce hiç kimseye helal kılınmamıştı. Ümmetim en hayırlı ümmet yapıldı. Yeryüzü bana temiz sayıldı ve mescid kılındı. Bana Kevser verildi. Düşmanımın içine korku düşürülmek suretiyle bana yardım edildi. Canım elinde olan zâta and olsun ki sizin arkadaşınız, kıyamet günü Livâu'l-hamd'ın sahibidir. Âdem ve ondan sonrakiler onun altındadır."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] İsnâdı ceyyiddir.

١٤٠٠٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ ، نَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سُوَيْدٍ الْجُذُوعِيُّ ، ثَنَا عَامِرُ بْنُ مُدْرِكٍ ، ثَنَا فُضَيْلُ بْنُ مَرْزُوقٍ ، عَنْ عَطِيَّةَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهَا نَبِيٌّ قَبْلِي : بُعِثْتُ إِلَى الأَحْمَرِ وَالأَسْوَدِ ، وَإِنَّمَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ ، وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ ، وَأُطْعِمْتُ الْمَغْنَمَ ، وَلَمْ يَطْعَمْهُ أَحَدٌ كَانَ قَبْلِي ، وَجُعِلَتْ لِي الأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا ، وَلَيْسَ مِنْ نَبِيٍّ إِلا وَقَدْ أُعْطِي دَعْوَةً فَتَعَجَّلَها ، وَإِنِّي أَخَّرْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لأُمَّتِي ، وَهِيَ بَالِغَةٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ مَنْ مَاتَ لا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا "

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

[1] Bezzâr (2442).

14006. Ebû Saîd anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bana beş şey verildi ki benden önce hiç bir peygambere verilmemiştir: Ben, gerek kızıl, gerek siyah olsun, bütün insanlara peygamber gönderildim. Hâlbuki daha önce bir peygamber sadece kendi kavmine gönderilirdi. Ben, bir aylık mesafeden korku salmakla manevi yardıma nâil oldum. Ganimet yemek bana helal kılındı ki benden önce geçen kimseye onu yeme hakkı verilmemişti. Yeryüzü bana temiz (ve temizleyici) sayıldı ve mescid kılındı. Kendisine dua hakkı verilip de duasını hemen yapmamış olan bir peygamber yoktur. Ben ise duamı, ümmetim için şefaat olarak erteledim. Şefaatim, Allah'a hiç bir şeyi şirk koşmadan ölen kimseler içindir, inşaallah."*

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. İsnâdı hasendir.

(بَابُ عِصْمَتِهِ مِنَ الْقَرِينِ) تَقَدَّمَ

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Şeytandan Korunmuş Olduğu

Bu bölüm daha önce geçmişti.

(بَابُ مِنْهُ فِي الْخَصَائِصِ)

Sadece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Verilen Özellikler (Hasâis) ile İlgili Bölümler

١٤٠٠٧ - عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : أُعْطِيتُ قُوَّةَ أَرْبَعِينَ فِي الْبَطْشِ وَالنِّكَاحِ

قلت : فذكر الحديث وهو بطوله في النكاح . وفيه المغيرة بن قيس وهو ضعيف

14007. Abdullah b. Amr, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu haber veriyor: *"Fiziki ve cinsi güç bakımından bana kırk kişilik kuvvet verildi."*

★Ben derim ki: Bu hadis, tam metniyle Nikah kitabındadır. Senedinde Muğîre b. Kays vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤٠٠٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هَارُونَ ، ثنا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ الْخَلَّالُ ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطَّاطَرِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ بَشِيرٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " فُضِّلْتُ عَلَى النَّاسِ بِأَرْبَعٍ : بِالسَّخَاءِ ، وَالشَّجَاعَةِ ، وَكَثْرَةِ الْجِمَاعِ ، وَشِدَّةِ الْبَطْشِ "

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده رجاله موثقون

14008. Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dört hususta insanlardan üstün tutuldum: Cömertlik, cesaret, cinsel gücün fazla oluşu ve (düşmana karşı) vurucu güç"* buyurdu.

★Taberânî bunu *M. el-Evsât*'ta rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir görülmüş ravilerdir.

١٤٠٠٩ - حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ مُعَاذٍ أَبُو بِشْرٍ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ صِرْمَةَ، ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : فُضِّلْتُ عَلَى الأَنْبِيَاءِ بِخَصْلَتَيْنِ : كَانَ شَيْطَانِي كَافِراً فَأَعَانَنِي اللهُ عَلَيْهِ حَتَّى أَسْلَمَ وَنَسِيتُ الخَصْلَةَ الأُخْرَى

رواه البزار وفيه إبراهيم بن صرمة وهو ضعيف . وقد تقدم أحاديث هذا الباب في باب عصمته من القرين

14009. Ebû Hureyre dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben iki hasletle peygamberlerden üstün tutuldum: Şeytanım kafir idi; Allah bana yardım etti ve o Müslüman oldu."* Diğer hasleti unuttum.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Senedinde İbrâhîm b. Sırma vardır ki zayıf bir ravidir. Bu bölümün hadisleri "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Şeytandan Korunmuşluğu" başlığındaki bölümde geçmişti.

(بَابُ مِنْهُ)

Hasâise Dair Bölüm

١٤٠١٠ - حَدَّثَنَا دُرَّانُ بْنُ سُفْيَانَ الْبَصْرِيُّ، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا الْهُنَيْدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَاعِزٍ، قَالَ سَمِعْتُ عَامِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَحْتَجِمُ فَلَمَّا فَرِغَ قَالَ: يَا عَبْدَ اللهِ اذْهَبْ بِهَذَا الدَّمِ فَأَهْرِيقْهُ حَيْثُ لاَ يَرَاهُ أَحَدٌ فَلَمَّا بَرَزْتُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَمِدْتُ إِلَى الدَّمِ فَحَسَوْتُهُ فَلَمَّا رَجَعْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " مَا صَنَعْتَ يَا عَبْدَ اللهِ ؟ " . قَالَ : جَعَلْتُهُ فِي مَكَانٍ ظَنَنْتُ أَنَّهُ خَافٍ عَنِ النَّاسِ قَالَ : " فَلَعَلَّكَ شَرِبْتَهُ ؟ " . قَالَ : نَعَمْ قَالَ : " وَمَنْ أَمَرَكَ أَنْ تَشْرَبَ الدَّمْ ؟ وَيْلٌ لَكَ مِنَ النَّاسِ وَوَيْلٌ لِلنَّاسِ مِنْكَ "

رواه الطبراني والبزار باختصار ورجال البزار رجال الصحيح غير حنيد بن القاسم وهو ثقة

---

[1] Ayrıca Hatîb, *Târîh*'inde (8/70); İbnü'l-Cevzî de *el-İlelü'l-Mütenâhiye*'de (268) merfû olarak rivayet etmiştir. *Mîzânu'l-İ'tidâl*'de (1/543 ve 4/93) Zehebî der ki: "Bu, münker bir haberdir.".

[2] Bezzâr (2436). Bezzâr demiştir ki: "Bu hadis başka bir kanaldan İbnü'z-Zübeyr'den rivayet edilmiştir."

14010. Abdullah b. ez-Zübeyr bildiriyor: Kendisi hacamat yapmak üzere Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gitmiş, işini bitirdiğinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Ey Abdullah! Bu kanı götürüp kimsenin göremeyeceği bir yere dök!"* demiş. Abdullah diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında ayrılınca kanı alıp yudum yudum içtim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına döndüğümde: *"Abdullah, ne yaptın?"* diye sordu; ben de: "İnsanlardan gizli olduğunu sandığım bir yere koydum" dedim. *"Belki de onu içtin!"* buyurunca ben de: "Evet!" dedim. O da şöyle buyurdu: *"Kanı içmeyi sana kim emretti?! Senden göreceklerinden dolayı vay haline insanların! İnsanlardan çekeceklerinden dolayı vay senin haline!"*

★Hadisi Taberânî ve –kısa metinle- Bezzâr rivayet etmiştir. Bezzâr'ın ravileri, güvenilir bir ravi olan Cüneyd b. el-Kâsım hariç, *Sahîh* ravileridir.

١٤٠١١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ الزُّبَيْرِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ الْحَسَنِ الْخَفَّافُ الْمِصْرِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ ، انا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي فُدَيْكٍ ، عَنْ بُرَيْهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ سَفِينَةَ ، مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : احْتَجَمَ ، فَقَالَ : " خُذْ هَذَا الدَّمَ ، فَادْفِنْهُ مِنَ الدَّوَابِّ وَالطَّيْرِ وَالنَّاسِ " ، فَتَغَيَّبْتُ فَشَرِبْتُهُ ، ثُمَّ ذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ ، فَضَحِكَ .

رواه الطبراني والبزار باختصار الضحك ورجال الطبراني ثقات

14011. Sefîne diyor ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hacamat yaptırdı ve: *"Bu kanı alıp hayvanlardan, kuşlardan ve insanlardan ırak bir yere göm!"* buyurdu. Ben de oradan kaybolup onu içtim. Sonra bunu ona söyledim; güldü.

★Bu hadisi Taberânî ve –güldüğünden bahsetmeden- Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Taberânî'nin ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤٠١٢ - حَدَّثَنَا مَسْعَدَةُ بْنُ سَعْدٍ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ ، ثَنَا عَبَّاسُ بْنُ أَبِي شَمْلَةَ ، عَنْ مُوسَى بْنِ يَعْقُوبَ ، عَنِ ابْنِ الأَسْقَعِ ، عَنْ رُبَيْحِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، أَنَّ أَبَاهُ مَالِكَ بْنَ سِنَانٍ لَمَّا أُصِيبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي وَجْهِهِ يَوْمَ أُحُدٍ ، مَصَّ دَمَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَازْدَرَدَهُ ، فَقِيلَ لَهُ : أَتَشْرَبُ الدَّمَ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، أَشْرَبُ دَمَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " خَالَطَ دَمِي بِدَمِهِ ، لا تَمَسُّهُ النَّارُ "

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (6434) ve Bezzâr (2435).

رواه الطبراني في الأوسط و لم أر في إسناده من أجمع على ضعفه

14012. Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Uhud günü yüzünden yaralanınca, babası Mâlik b. Sinân Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kanını emdi ve yuttu. Ona: "Kan mı içiyorsun?" dediler, o da: "Evet, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kanını içiyorum" diye cevap verdi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kanım onun kanına karıştı. Artık ona cehennem ateşi değmez."*

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. İsnâdında, zayıflığı hakkında icma olan bir ravi görmedim.

١٤٠١٣ - حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ السِّنْجَارِيُّ ، ثَنَا مَعْمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِيهِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ ، عَنْ سَلْمَى امْرَأَةِ أَبِي رَافِعٍ ، قَالَتْ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوْقَ بَيْتِهِ جَالِسًا ، فَقَالَ : " يَا سَلْمَى ، ائْتِينِي بِغَسْلٍ " ، فَجِئْتُ إِلَيْهِ بِإِنَاءٍ فِيهِ مَاءُ سِدْرٍ ، فَصَفَّيْتُهُ لَهُ ، ثُمَّ جَثَا عَلَى مِرْفَقَةٍ حَشْوُهَا لِيفٌ ، وَأَنَا أَصُبُّ عَلَى رَأْسِهِ ، فَغَسَلَهُ ، وَإِنِّي لأَنْظُرُ إِلَى كُلِّ قَطْرَةٍ تَقْطُرُ مِنْ رَأْسِهِ فِي الإِنَاءِ ، كَأَنَّهُ الدُّرُّ يَلْمَعُ ، ثُمَّ جِئْتُهُ بِمَاءٍ ، فَغَسَلَهُ ، فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ غَسْلِهِ ، قَالَ : " يَا سَلْمَى ، اهْرِيقِي مَا فِي الإِنَاءِ فِي مَوْضِعٍ لا يَتَخَطَّاهُ أَحَدٌ " ، فَأَخَذْتُ الإِنَاءَ ، فَشَرِبْتُ بَعْضَهُ ، ثُمَّ أَهْرَقْتُ الْبَاقِي ، فَقَالَ لِي : " مَاذَا صَنَعْتِ بِمَا فِي الإِنَاءِ ؟ " قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، حَسَدْتُ الأَرْضَ عَلَيْهِ ، فَشَرِبْتُ بَعْضَهُ ، ثُمَّ أَهْرَقْتُ الْبَاقِي عَلَى الأَرْضِ ، فَقَالَ : " اذْهَبِي ، فَقَدْ حَرَّمَكِ اللَّهُ بِذَلِكَ عَلَى النَّارِ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه معمر بن محمد وهو كذاب

14013. Ebû Râfi'nin karısı Selmâ anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) evinin üst tarafında otururken bana: "Ey Selmâ! Bana yıkama suyu getir!" buyurdu. Ben de içinde sidr (bir tür sabun) olan bir kap götürdüm ve onu boşalttım. Sonra içi lifle doldurulmuş bir minder üzerine çöktü, ben de başına su döktüm, başını yıkadı. Ben o sırada başından kaba damlayan damlacıklara baktım ki her biri inci gibi parlıyor. Sonra yine su getirdim, yıkadı. Yıkamayı bitirince dedi ki: *"Ey Selmâ! Kaptakini kimsenin basmayacağı bir yere dök!"* Ben de kabı alıp içindekinin bir kısmını içtim. Kalanı da yere döktüm. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) akabinde bana: *"Kaptakini ne yaptın?"* diye sordu. Ben: "Yâ Resûlallah! Toprağı kıskanıp onun bir kısmını ben içtim. Sonra

da kalanını toprağa döktüm" dedim. Buyurdu ki: *"Haydi git! Allah senin bedenini cehenneme haram kıldı!"*

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde Ma'mer b. Muhammed vardır ki hadis uyduran bir ravidir.

١٤٠١٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ ، ثنا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ حُكَيْمَةَ بِنْتِ أُمَيْمَةَ ، عَنْ أُمِّهَا أُمَيْمَةَ ، قَالَتْ : كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدَحٌ مِنْ عِيدَانٍ يَبُولُ فِيهِ ، وَيَضَعُهُ تَحْتَ سَرِيرِهِ ، فَقَامَ فَطَلَبَ ، فَلَمْ يَجِدْهُ فَسَأَلَ ، فَقَالَ : " أَيْنَ الْقَدَحُ ؟ " ، قَالُوا : شَرِبَتْهُ بَرَّةُ خَادِمُ أُمِّ سَلَمَةَ الَّتِي قَدِمَتْ مَعَهَا مِنْ أَرْضِ الْحَبَشَةِ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَقَدِ احْتَظَرَتْ مِنَ النَّارِ بِحِظَارٍ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير عبد الله بن أحمد بن حنبل وحكيمة وكلاهما ثقة

14014. Hakîme binti Ümeyme, annesinden naklediyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in ahşap bir bardağı vardı, ona bevl eder ve yatağının altına koyardı. Yine bir defasında kalktığında onu aradı, ancak bulamadı. *"Bardak nerede?"* diye sordu, "Berre -Ümmü Seleme'nin Habeş yurdundan kendisiyle beraber gelmiş olan hizmetçisi- onu içti!" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de şöyle buyurdu: *"And olsun ki o, bir duvarla çevrili bir korunakla ateşten korunmuştur!"*

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ravileri, Abdullah b. Ahmed b. Hanbel ile Hakîme hariç, *Sahîh* ravileridir. Bu iki ravi güvenilirdir.

١٤٠١٥ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ ، حَدَّثَنِي أَبُو مَالِكٍ النَّخَعِيُّ ، عَنِ الأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ ، عَنْ نُبَيْحٍ الْعَنَزِيِّ ، عَنْ أُمِّ أَيْمَنَ ، قَالَتْ : قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ اللَّيْلِ إِلَى فَخَّارَةٍ فِي جَانِبِ الْبَيْتِ ، فَبَالَ فِيهَا فَقُمْتُ مِنَ اللَّيْلِ ، وَأَنَا عَطْشَانَةُ فَشَرِبْتُ مَا فِيهَا ، وَأَنَا لا أَشْعُرُ ، فَلَمَّا أَصْبَحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " يَا أُمَّ أَيْمَنَ ، قُومِي فَأَهْرِيقِي مَا فِي تِلْكَ الْفَخَّارَةِ " . قُلْتُ : قَدْ وَاللَّهِ شَرِبْتُ مَا فِيهَا . قَالَتْ : فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ ، ثُمَّ قَالَ : " أَمَا إِنَّكِ لا تَتَّجِعِينَ بَطْنَكِ أَبَدًا "

رواه الطبراني وفيه أبو مالك النخعي وهو ضعيف

14015. Ümmü Eymen anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geceleyin kalkıp bir çanak almış ve evin yanında onun içine küçük abdestini yapmış. Ben de susamış bir halde kalkıp fark etmeden çanağın

[1] *M. el-Kebîr* (24/189, 205-206).

içindekini içtim. Sabah olunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ümmü Eymen! Kalk ve çanağın içindekini dök!"* buyurdu. O da: "Vallahi doğrusu ben onun içindekini içtim!" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de azıdişleri görünecek kadar güldü. Sonra şöyle dedi: *"Sen artık asla karın ağrısı çekmeyeceksin!"*

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Ebû Mâlik en-Nehaî vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤٠١٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رُزَيْقٍ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هِشَامٍ السَّدُوسِيُّ ، نا عُبَيْدُ بْنُ وَاقِدٍ الْقَيْسِيُّ ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي عَطَاءٍ ، عَنْ عُمَيْرِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ أَبِي قُرَادٍ السَّلَمِيِّ ، قَالَ : كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَا بِطَهُورٍ ، فَغَمَسَ يَدَهُ فِيهِ ، ثُمَّ تَوَضَّأَ ، فَتَتَبَّعْنَاهُ ، فَحَسَوْنَاهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا حَمَلَكُمْ عَلَى مَا صَنَعْتُمْ ؟ " قُلْنَا ، حُبُّ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ، قَالَ : " فَإِنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ يُحِبَّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَأَدُّوا إِذَا ائْتُمِنْتُمْ ، وَاصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ ، وَأَحْسِنُوا جِوَارَ مَنْ جَاوَرَكُمْ "

رواه الطبراني وفيه عبيد بن واقد القيسي وهو ضعيف

14016. Abdurrahman b. el-Hâris b. Ebî Kurâd es-Sülemî anlatıyor: Biz Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında iken abdest suyu istedi ve elini daldırıp abdest aldı. Biz de onu takip ettik ve abdest suyunu alıp içtik. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yaptığınız şeye sizi sevk eden nedir?"* diye sordu. Biz de: "Allah ve Resulü'nün sevgisi!" dedik. Şöyle buyurdu: *"Allah ve Resulü'nün sizi sevmesini isterseniz emanet aldığınızda emaneti geri verin, konuştuğunuz vakit doğru söyleyin ve size komşu olanlara iyi komşuluk yapın!"*

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde Ubeyd b. Vâkıd el-Kaysî vardır ki zayıf bir ravidir.

(بَابٌ)

Bir Bölüm

١٤٠١٧ - عَنْ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ : مَا مَاتَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى قَرَأَ وَكَتَبَ

رواه الطبراني وقال : هذا حديث منكر وأبو عقيل ضعيف وهذا معارض لكتاب الله تعالى وأظن إن معناه أن النبي صلى الله عليه و سلم لم يتوف حتى قرأ عبد الله بن عتبة وكتب . يعني : أنه كان يعقل في زمانه والله أعلم

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (25/89-90).

14017. Avn b. Abdillah b. Utbe, babasının şöyle dediğini haber veriyor: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) okuyup yazmadan vefat etmedi."

★Bunu Taberânî rivayet etmiş ve şöyle demiştir: "Bu, münker bir hadistir. Ebû Ukayl ise zayıftır. Bu durum, Yüce Allah'ın Kitab'ıyla çelişir. Sanırım bunun gerçek anlamı şöyledir: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Abdillah b. Utbe okuma ve yazmayı öğrenmeden vefat etmedi." Yani O'nun zamanında Abdullah'ın aklı eriyordu. En doğrusunu Allah bilir.

(بَابُ صِفَتُهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Sıfatı

١٤٠١٨ - حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ أَبِي سَهْلٍ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا الْجَرَّاحُ بْنُ مَخْلَدٍ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ فَرْوَةَ ، ثنا أَبِي ، عَنْ أَبِي هَارُونَ ، أَنَّ سِنَانَ بْنَ الْحَارِثِ حَدَّثَهُ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ يَزِيدَ النَّخَعِيِّ ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ قَيْسٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " صِفَتِي أَحْمَدُ الْمُتَوَكِّلُ ، لَيْسَ بِفَظٍّ وَلا غَلِيظٍ ، يَجْزِي بِالْحَسَنَةِ الْحَسَنَةَ ، وَلا يُكَافِئُ السَّيِّئَةَ ، مَوْلِدُهُ بِمَكَّةَ ، وَمُهَاجَرُهُ طَيْبَةَ ، وَأُمَّتُهُ الْحَمَّادُونَ ، يَأْتَزِرُونَ عَلَى أَنْصَافِهِمْ ، وَيُوصُونَ أَطْرَافَهُمْ ، أَنَاجِيلُهُمْ فِي صُدُورِهِمْ ، يَصُفُّونَ لِلصَّلاةِ كَمَا يَصُفُّونَ لِلْقِتَالِ ، قُرْبَانُهُمُ الَّذِي يَتَقَرَّبُونَ بِهِ إِلَيَّ دِمَاؤُهُمْ ، رُهْبَانٌ بِاللَّيْلِ ، لُيُوثٌ بِالنَّهَارِ "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

14018. Abdullah b. Mes'ûd diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Benim vasıflarım şunlardır: Tevekkül sahibi Ahmed... Kaba ve sert değildir. İyiliğe iyilikle karşılık verir, kötülüğe karşılık vermez. Doğum yeri Mekke'dir, hicret ettiği yer Taybe'dir (Medine). Ümmeti, çok hamdeden kimselerdir. Bellerine izar giyerler, uzuvlarını (abdestle) parlatırlar. Onların İncil'leri göğüslerindedir. Onlar savaş için saf aldıkları gibi namaz için safa dururlar. Onların bana yaklaşmak için verdikleri kurbanları, kanlarıdır. Geceleri râhiplerdir, gündüzleri aslanlardır."*

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

١٤٠١٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا عَوْفُ بْنُ أَبِى جَمِيلَةَ عَنْ يَزِيدَ الْفَارِسِيِّ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِى النَّوْمِ زَمَنَ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ وَكَانَ يَزِيدُ يَكْتُبُ الْمَصَاحِفَ قَالَ فَقُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ إِنِّى رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِى النَّوْمِ.

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (10046).

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ كَانَ يَقُولُ إِنَّ الشَّيْطَانَ لاَ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَتَشَبَّهَ بِي فَمَنْ رَآنِي فِي النَّوْمِ فَقَدْ رَآنِي . فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَنْعَتَ لَنَا هَذَا الرَّجُلَ الَّذِي رَأَيْتَ قَالَ قُلْتُ نَعَمْ رَأَيْتُ رَجُلاً بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ جِسْمُهُ وَلَحْمُهُ أَسْمَرُ إِلَى الْبَيَاضِ حَسَنُ الْمَضْحَكِ أَكْحَلُ الْعَيْنَيْنِ جَمِيلُ دَوَائِرِ الْوَجْهِ قَدْ مَلأَتْ لِحْيَتُهُ مِنْ هَذِهِ إِلَى هَذِهِ حَتَّى كَادَتْ تَمْلأُ نَحْرَهُ . قَالَ عَوْفٌ لاَ أَدْرِي مَا كَانَ مَعَ هَذَا مِنَ النَّعْتِ. قَالَ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَوْ رَأَيْتَهُ فِي الْيَقَظَةِ مَا اسْتَطَعْتَ أَنْ تَنْعَتَهُ فَوْقَ هَذَا رواه أحمد ورجاله ثقات

14019. Yezîd el-Farisî anlatıyor: İbn Abbâs'ın zamanında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'ı rüyamda gördüm.

Ravi dedi ki: Yezîd, mushafları yazan bir kimse idi.

İbn Abbâs'a: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'ı rüyamda gördüm" deyince o bana şu karşılığı verdi: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Doğrusu şeytan, benim kılığıma bürünerek rüyada kimseye görünemez. Her kim beni rüyada görürse gerçek görmüştür."* Şimdi sen bize rüyada gördüğün kimsenin evsafını anlatabilir misin?" "Evet, dedim. İki kişinin arasında bulunan bir adam gördüm. Bedeni ve eti esmer olup beyaza yakın idi. Güzel bir gülümsemesi vardı. Gözleri sürmeli idi. Yüzünün yuvarlaklığı güzeldi. Sakalı yüzünün iki tarafını doldurmuştu. Gerdanına kadar uzanıyordu."

(Ravi) Avf dedi ki: "O vasıflardan daha başka ne vardı, bilmiyorum."

İbn Abbâs: "Sen Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) uyanık iken görmüş olsaydın, bundan iyi anlatamazdın!" dedi.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤٠٢٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا نُوحُ بْنُ قَيْسٍ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ خَالِدٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَازِنٍ أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ عَلِيًّا فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ انْعَتْ لَنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صِفْهُ لَنَا. فَقَالَ كَانَ لَيْسَ بِالذَّاهِبِ طُولاً وَفَوْقَ الرَّبْعَةِ إِذَا جَاءَ مَعَ الْقَوْمِ غَمَرَهُمْ أَبْيَضَ شَدِيدَ الْوَضَحِ ضَخْمَ الْهَامَةِ أَغَرَّ أَبْلَجَ هَدِبَ الأَشْفَارِ شَثْنَ الْكَفَّيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ إِذَا مَشَى يَتَقَلَّعُ كَأَنَّمَا يَنْحَدِرُ فِي صَبَبٍ كَأَنَّ الْعَرَقَ فِي وَجْهِهِ اللُّؤْلُؤُ لَمْ أَرَ قَبْلَهُ وَلاَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ بِأَبِي وَأُمِّي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .

[1] Ahmed (3410). Yezîd el-Fârisî zayıf bir ravidir.

قلت : له عند الترمذي حديث طويل وفي هذا زيادة

رواه عبد الله بإسنادين في أحدهما رجل لم يسم والآخر من رواية يوسف بن مازن عن علي وأظنه لم يدرك عليا والله أعلم

14020. Yûsuf b. Mâzin anlatıyor: Bir adam Hz. Ali'ye: "Ey Müminlerin emiri! Bize Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in vasıflarını anlat!" dedi. Hz. Ali de şöyle anlattı: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çok uzun değildi, orta boyun da üstünde idi. Birlikte bulunduğu kimselerden yüksekte görünürdü. Ten rengi beyaz ve parlaktı. Mübarek başı büyükçe idi. Güzel ve neşeliydi. Kirpikleri uzun, avuç içleri ve ayakları büyüktü. Yürüdüğü zaman meyilli bir yere süzülüyormuş gibi hareket ederdi. Yüzündeki ter inci tanelerini andırıyordu. Anam babam kendisine feda olsun, ondan önce de, sonra da onun gibisini görmedim (sallallahu aleyhi vesellem)."

★Ben derim ki: Bu ravinin Tirmizî'nin *Sünen*'inde uzun bir hadisi vardır. Burada da ilavesi yer alır. Hadisi Abdullah (b. Ahmed b. Hanbel) iki isnâdla rivayet etmiştir.[1] Onların birinde adı verilmeyen bir ravi vardır. Diğeri de Yûsuf b. Mâzin'in Ali'den rivayetidir. Sanırım Yûsuf, Ali'ye yetişememiştir. En doğrusunu Allah bilir.

١٤٠٢١ - ورواه البزار باختصار وزاد : حَسَنَ الشَّعْرِ رَجِلَهُ

14021. Bu hadisi -kısa metinle- Bezzâr rivayet etmiş, "Saçının kıvrımları güzeldi" diye eklemiştir.[2]

١٤٠٢٢ - وَفِي رِوَايَةٍ عِنْدَهُ : ضَخْمُ العَيْنَيْنِ

14022. Yine Bezzâr'ın bir rivayeti: "Gözleri büyük idi."[3]

١٤٠٢٣ - وعن أنس قال : كان رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أسمر

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار ورجال أبي يعلى رجال الصحيح

14023. Enes dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) esmer idi.

★Hadisi Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Ebû Ya'lâ'nın ravileri, *Sahîh* ravileridir.

---

[1] Abdullah b. Ahmed (1299, 1300). İkisinde de Hâlid b. Hâlid vardır ki zayıf bir ravidir.

[2] Bezzâr (2385). Senedinde Haccâc b. Artae vardır ki zayıf bir ravidir.

[3] Bezzâr (2386). Senedinde Abdullah b. Muhammed b. Akîl vardır ki "Başı büyükçe, gözleri irice" ifadesinden dolayı eleştiriye uğramıştır.

١٤٠٢٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَسَنُ بْنُ مُوسَى وَعَفَّانُ قَالَا حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا تَمَثَّلَتْ بِهَذَا الْبَيْتِ وَأَبُو بَكْرٍ يَقْضِي وَأَبْيَضَ يُسْتَسْقَى الْغَمَامُ بِوَجْهِهِ رَبِيعُ الْيَتَامَى عِصْمَةٌ لِلأَرَامِلِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ ذَاكَ وَاللَّهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . رواه أحمد والبزار ورجاله ثقات

14024. Hz. Âişe, babası Ebû Bekir ölüm döşeğinde iken onun hakkında şu beyitleri okuyordu:

" Ve beyaz... Yüzü suyu hürmetine yağmur istenen, öksüzlerin sığınağı, dulların himayecisi.."

Bunu dinleyen Ebû Bekir: "Asıl o dediğin, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kendisidir!" dedi.

★Hadisi Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤٠٢٥ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ ، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ ، حَدَّثَنَا حَرْبُ بْنُ سُرَيْجٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْ بَلْعَدَوِيَّةِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي جَدِّي ، قَالَ : انْطَلَقْتُ إِلَى الْمَدِينَةِ فَنَزَلْتُ عِنْدَ الْوَادِي فَإِذَا رَجُلَانِ بَيْنَهُمَا عَنْزٌ وَاحِدَةٌ ، وَإِذَا الْمُشْتَرِي يَقُولُ لِلْبَائِعِ : أَحْسِنْ مُبَايَعَتِي ، قَالَ : فَقُلْتُ فِي نَفْسِي هَذَا الْهَاشِمِيُّ الَّذِي أَضَلَّ النَّاسَ أَهُوَ هُوَ ؟ قَالَ : فَنَظَرْتُ ، فَإِذَا رَجُلٌ حَسَنُ الْجِسْمِ ، عَظِيمُ الْجَبْهَةِ ، دَقِيقُ الأَنْفِ ، دَقِيقُ الْحَاجِبَيْنِ ، وَإِذَا مِنْ ثُغْرَةِ نَحْرِهِ إِلَى سُرَّتِهِ مِثْلُ الْخَيْطِ الأَسْوَدِ شَعَرٌ أَسْوَدُ ،. فذكر الحديث

رواه أبو يعلى . والذي من بلعدوية لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا

14025. Bel'adeviyye'li bir adam naklediyor: Dedem bana şöyle anlattı: Medine'ye gittim ve vadinin yanına konakladım. Orada iki adama rastladım. Aralarında pazarlık yaptıkları bir keçi vardı. Müşteri satıcıya: "Benimle olan alışverişinde iyilik yap!" dedi... Ben kendi kendime: "Bu, insanları saptıran Hâşimî olsa gerektir. Elbette bu, odur" dedim ve ona iyice baktım. Güzel yapılı, alnı geniş, burnu ince, kaşları ince ve saçları siyah idi. Boğaz çukurundan göbeğine kadar siyah bir çizgi gibi iz vardı...

---

[1] Ahmed (3/258, 259, 267), Ebû Ya'lâ (3741) ve Bezzâr (2388, 2389). Bunların senedinde Humeyd et-Tavîl vardır ki müdellis bir ravidir, *an'ane* yoluyla rivayet etmiştir.

[2] Ahmed (1/7) ve Bezzâr (2393). Bezzâr demiştir ki: "İsnâdı hasendir. Bu hadisi bu isnâdla sadece Hammâd b. Seleme'nin rivayet ettiğini görüyoruz." Senedinde Ali b. Zeyd vardır ki zayıf bir ravidir. Onu sağlam gören de olmuştur."

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] Bel'adeviyye'li adamı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir görülmüştür.

١٤٠٢٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو غَسَّانَ مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ النَّهْدِيُّ ، ثنا جَمِيعُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْعِجْلِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي رَجُلٌ بِمَكَّةَ ، عَنِ ابْنٍ لأَبِي هَالَةَ التَّمِيمِيِّ ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ ، قَالَ : سَأَلْتُ خَالِي هِنْدَ بْنَ أَبِي هَالَةَ التَّمِيمِيَّ وَكَانَ وَصَّافًا ، عَنْ حِلْيَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَنَا أَشْتَهِي أَنْ يَصِفَ لِي مِنْهَا شَيْئًا أَتَعَلَّقُ بِهِ ، فَقَالَ : " كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخْمًا مُفَخَّمًا يَتَلأْلأُ وَجْهُهُ تَلأْلُؤَ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ ، أَطْوَلَ مِنَ الْمَرْبُوعِ ، وَأَقْصَرَ مِنَ الْمُشَذَّبِ ، عَظِيمَ الْهَامَةِ ، رَجِلَ الشَّعْرِ ، إِنِ انْفَرَقَتْ عَقِيصَتُهُ فَرَقَ وَإِلا فَلا يُجَاوِزُ شَعْرُهُ شَحْمَةَ أُذُنَيْهِ ، إِذَا هُوَ وَفْرَةٌ أَزْهَرُ اللَّوْنِ ، وَاسِعُ الْجَبِينِ ، أَزَجُّ الْحَوَاجِبِ سَوَابِغَ فِي غَيْرِ قَرَنٍ ، بَيْنَهُمَا عِرْقٌ يُدِرُّهُ غَضَبٌ ، أَقْنَى الْعِرْنِينِ ، لَهُ نُورٌ يَعْلُوهُ يَحْسِبُهُ مَنْ يَتَأَمَّلُهُ أَشَمَّ ، كَثُّ اللِّحْيَةِ ، سَهْلَ الْخَدَّيْنِ ، ضَلِيعَ الْفَمِ ، أَشْنَبَ ، مُفْلَجَ الأَسْنَانِ ، دَقِيقَ الْمَسْرُبَةِ ، كَأَنَّ عُنُقَهُ جِيدُ دُمْيَةٍ فِي صَفَاءِ الْفِضَّةِ ، مُعْتَدِلَ الْخَلْقِ ، بَادِنًا مُتَمَاسِكًا سَوَاءَ الْبَطْنِ وَالصَّدْرِ ، عَرِيضَ الصَّدْرِ بَعِيدَ مَا بَيْنَ الْمَنْكِبَيْنِ ضَخْمَ الْكَرَادِيسِ ، أَنْوَرَ الْمُتَجَرَّدِ مَوْصُولَ مَا بَيْنَ اللَّبَّةِ وَالسُّرَّةِ بِشَعْرٍ ، يَجْرِي كَالْخَطِّ ، عَارِيَ الثَّدْيَيْنِ وَالْبَطْنِ مِمَّا سِوَى ذَلِكَ ، أَشْعَرَ الذِّرَاعَيْنِ وَالْمَنْكِبَيْنِ وَأَعَالِي الصَّدْرِ ، طَوِيلَ الزَّنْدَيْنِ ، رَحْبَ الرَّاحَةِ سَبْطَ الْقَصَبِ ، شَثْنَ الْكَفَّيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ ، سَائِلَ الأَطْرَافِ ، خُمْصَانَ الأَخْمَصَيْنِ ، مَسِيحَ الْقَدَمَيْنِ يَنْبُو عَنْهُمَا الْمَاءُ ، إِذَا زَالَ زَالَ قُلْعًا يَخْطُو تَكَفِّيًا وَيَمْشِي هَوْنًا ، ذَرِيعَ الْمِشْيَةِ إِذَا مَشَى كَأَنَّمَا يَنْحَطُّ مِنْ صَبَبٍ ، وَإِذَا الْتَفَتَ الْتَفَتَ جَمِيعًا خَافِضَ الطَّرْفِ ، نَظَرُهُ إِلَى الأَرْضِ أَطْوَلُ مِنْ نَظَرِهِ إِلَى السَّمَاءِ ، جُلُّ نَظَرِهِ الْمُلاحَظَةُ يَسُوقُ أَصْحَابَهُ ، يَبْدُرُ مَنْ لَقِيَ بِالسَّلامِ " ، قُلْتُ : صِفْ لِي مَنْطِقَهُ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مُتَوَاصِلَ الأَحْزَانِ ، دَائِمَ الْفِكْرَةِ ، لَيْسَتْ لَهُ رَاحَةٌ لا يَتَكَلَّمُ فِي غَيْرِ حَاجَةٍ ، طَوِيلَ السَّكْتَةِ ، يَفْتَتِحُ الْكَلامَ وَيَخْتَتِمُهُ بِأَشْدَاقِهِ ، وَيَتَكَلَّمُ بِجَوَامِعِ الْكَلِمِ ، فَصْلٌ لا فُضُولَ وَلا تَقْصِيرَ ، دَمِثٌ لَيْسَ بِالْجَافِي ، وَلا الْمُهِينِ يُعَظِّمُ النِّعْمَةَ ، وَإِنْ دَقَّتْ لا يَذُمُّ مِنْهَا شَيْئًا لا يَذُمُّ ذَوَاقًا وَلا يَمْدَحُهُ ، وَلا تُغْضِبُهُ الدُّنْيَا ، وَلا مَا كَانَ لَهَا فَإِذَا تُعُوطِيَ الْحَقَّ لَمْ يَعْرِفْهُ أَحَدٌ ، وَلَمْ يَقُمْ لِغَضَبِهِ شَيْءٌ حَتَّى يَنْتَصِرَ لَهُ ، لا يَغْضَبُ لِنَفْسِهِ ، وَلا يَنْتَصِرُ لَهَا ، إِذَا أَشَارَ أَشَارَ بِكَفِّهِ كُلِّهَا ، وَإِذَا تَعَجَّبَ قَلَبَهَا ، وَإِذَا تَحَدَّثَ اتَّصَلَ بِهَا فَيَضْرِبُ بِبَاطِنِ رَاحَتِهِ الْيُمْنَى بَاطِنَ

---

[1] Ebû Ya'lâ (6830).

إِبْهَامِهِ الْيُسْرَى ، وَإِذَا غَضِبَ أَعْرَضَ وَأَشَاحَ ، وَإِذَا فَرِحَ غَضَّ طَرْفَهُ جُلُّ ضَحِكِهِ التَّبَسُّمِ ، وَيَفْتَرُ عَنْ مِثْلِ حَبِّ الْغَمَامِ " ، قَالَ : فَكَتَمْتُهَا الْحُسَيْنَ زَمَانًا ، ثُمَّ حَدَّثْتُهُ فَوَجَدْتُهُ قَدْ سَبَقَنِي إِلَيْهِ ، فَسَأَلَهُ عَمَّا سَأَلْتُهُ عَنْهُ وَوَجَدْتُهُ قَدْ سَأَلَ أَبَاهُ عَنْ مَدْخَلِهِ وَمَجْلِسِهِ وَمَخْرَجِهِ وَشَكْلِهِ فَلَمْ يَدَعْ مِنْهُ شَيْئًا ، قَالَ الْحُسَيْنُ : سَأَلْتُ أَبِي عَنْ دُخُولِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " كَانَ دُخُولُهُ لِنَفْسِهِ مَأْذُونًا لَهُ فِي ذَلِكَ فَكَانَ إِذَا أَوَى إِلَى مَنْزِلِهِ جَزَّأَ نَفْسَهُ دُخُولِهِ ثَلاثَةَ أَجْزَاءٍ : جُزْءٌ لِلَّهِ ، وجزءٌ لأَهْلِهِ ، وجزءٌ لِنَفْسِهِ ، ثُمَّ جُزْءٌ جَزَّءَهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّاسِ فَيَرُدُّ ذَلِكَ عَلَى الْعَامَّةِ بِالْخَاصَّةِ فَلا يَدَّخِرُ عَنْهُمْ شَيْئًا ، فَكَانَ مِنْ سِيرَتِهِ فِي جُزْءِ الأُمَّةِ إِيثَارُ أَهْلِ الْفَضْلِ بِإِذْنِهِ ، وَقَسَّمَهُ عَلَى قَدْرِ فَضْلِهِمْ فِي الدِّينِ ، فَمِنْهُمْ ذُو الْحَاجَةِ ، وَمِنْهُمْ ذُو الْحَاجَتَيْنِ ، وَمِنْهُمْ ذُو الْحَوَائِجِ فَيَتَشَاغَلُ بِهِمْ فِيمَا أَصْلَحَهُمْ وَالأُمَّةَ عَنْ مَسْأَلَةٍ عَنْهُ ، وَإِخْبَارِهِمْ بِالَّذِي يَنْبَغِي لَهُمْ ، وَيَقُولُ : لِيُبَلِّغِ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ ، وَأَبْلِغُونِي حَاجَةَ مَنْ لا يَسْتَطِيعُ إِبْلاغَهَا إِيَّايَ ، فَإِنَّهُ مَنْ أَبْلَغَ سُلْطَانًا حَاجَةَ مَنْ لا يَسْتَطِيعُ إِبْلاغَهَا إِيَّاهُ ثَبَّتَ اللَّهُ قَدَمَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، لا يُذْكَرُ عِنْدَهُ إِلا ذَاكَ ، وَلا يَقْبَلُ مِنْ أَحَدٍ غَيْرَهُ يَدْخُلُونَ رُوَّادًا وَلا يَفْتَرِقُونَ إِلا عَنْ ذَوَاقٍ وَيَخْرُجُونَ أَدِلَّةً ، قَالَ : فَسَأَلْتُهُ عَنْ مَخْرَجِهِ كَيْفَ كَانَ يَصْنَعُ فِيهِ ؟ فَقَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يَخْزُنُ لِسَانَهُ إِلا مِمَّا يَعْنِيهِمْ وَيُؤَلِّفُهُمْ وَلا يُفَرِّقُهُمْ ، أَوْ قَالَ : يُنَفِّرُهُمْ ، فَيُكْرِمُ كَرِيمَ كُلِّ قَوْمٍ وَيُوَلِّيهِ عَلَيْهِمْ ، وَيُحَذِّرُ النَّاسَ ، وَيَحْتَرِسُ مِنْهُمْ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَطْوِيَ عَنْ أَحَدٍ بَشَرَهُ وَلا خُلُقَهُ ، يَتَفَقَّدُ أَصْحَابَهُ وَيَسْأَلُ النَّاسَ عَمَّا فِي النَّاسِ ، وَيُحَسِّنُ الْحَسَنَ وَيُقَوِّيهِ وَيُقَبِّحُ الْقَبِيحَ وَيُوهِنُهُ ، مُعْتَدِلَ الأَمْرِ غَيْرَ مُخْتَلِفٍ لا يَغْفُلُ مَخَافَةَ أَنْ يَغْفُلُوا ، وَيَمِيلُوا لِكُلِّ حَالٍ عِنْدَهُ عَتَادٌ لا يَقْصُرُ عَنِ الْحَقِّ وَلا يُجَوِّزُهُ الَّذِينَ يَلُونَهُ مِنَ النَّاسِ ، خِيَارُهُمْ أَفْضَلُهُمْ عِنْدَهُ ، أَعَمُّهُمْ نَصِيحَةً ، وَأَعْظَمُهُمْ عِنْدَهُ مَنْزِلَةً أَحْسَنُهُمْ مُوَاسَاةً وَمُؤَازَرَةً " ، فَسَأَلْتُهُ عَنْ مَجْلِسِهِ ، فَقَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لا يَجْلِسُ وَلا يَقُومُ إِلا عَلَى ذِكْرِ اللَّهِ لا يُوَطِّنُ الأَمَاكِنَ ، وَيَنْهَى عَنْ إِيطَانِهَا وَإِذَا انْتَهَى إِلَى قَوْمٍ جَلَسَ حَيْثُ يَنْتَهِي بِهِ الْمَجْلِسُ وَيَأْمُرُ بِذَلِكَ وَيُعْطِي كُلَّ جُلَسَائِهِ بِنَصِيبِهِ لا يَحْسَبُ جَلِيسُهُ أَنَّ أَحَدًا أَكْرَمُ عَلَيْهِ مِنْهُ مَنْ جَالَسَهُ أَوْ قَاوَمَهُ فِي حَاجَةٍ صَابَرَهُ حَتَّى يَكُونَ هُوَ الْمُنْصَرِفُ وَمَنْ سَأَلَهُ حَاجَةً لَمْ يَرُدَّهُ إِلا بِهَا أَوْ بِمَيْسُورٍ مِنَ الْقَوْلِ قَدْ وَسِعَ النَّاسَ مِنْهُ بَسْطُهُ وَخُلُقُهُ فَصَارَ لَهُمْ أَبًا ، وَصَارُوا عِنْدَهُ فِي الْحَقِّ سَوَاءً ، مَجْلِسُهُ مَجْلِسُ حِلْمٍ وَحَيَاءٍ وَصَبْرٍ وَأَمَانَةٍ ، لا تُرْفَعُ فِيهِ الأَصْوَاتُ ، وَلا تُؤْبَنُ فِيهِ الْحُرَمُ ، وَلا تُنْثَى

فَلَتَاتُهُ مُتَعَادِلِينَ يَتَفَاضَلُونَ فِيهِ بِالتَّقْوَى مُتَوَاضِعِينَ يُوَقِّرُونَ الْكَبِيرَ ، وَيَرْحَمُونَ الصَّغِيرَ وَيُؤْثِرُونَ ذَوِي الْحَاجَةِ وَيَحْفَظُونَ الْغَرِيبَ ، قَالَ : قُلْتُ : " كَيْفَ كَانَتْ سِيرَتُهُ فِي جُلَسَائِهِ ؟ قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَائِمَ الْبِشْرِ سَهْلَ الْخَلْقِ لَيِّنَ الْجَانِبِ لَيْسَ بِفَظٍّ وَلا غَلِيظٍ وَلا صَخَّابٍ وَلا فَحَّاشٍ وَلا عَيَّابٍ وَلا مَدَّاحٍ يَتَغَافَلُ عَمَّا لا يَشْتَهِي وَلا يُوئِسُ مِنْهُ وَلا يَخِيبُ فِيهِ قَدْ تَرَكَ نَفْسَهُ مِنْ ثَلاثٍ الْمِرَاءِ وَالإِكْثَارِ وَمِمَّا لا يَعْنِيهِ وَتَرَكَ نَفْسَهُ مِنْ ثَلاثٍ كَانَ لا يَذُمُّ أَحَدًا وَلا يُعَيِّرُهُ وَلا يَطْلُبُ عَوْرَتَهُ وَلا يَتَكَلَّمُ إِلا فِيمَا رَجَا ثَوَابَهُ إِذَا تَكَلَّمَ أَطْرَقَ جُلَسَاؤُهُ كَأَنَّمَا عَلَى رُءُوسِهِمُ الطَّيْرُ ، وَإِذَا سَكَتَ تَكَلَّمُوا وَلا يَتَنَازَعُونَ عِنْدَهُ مَنْ تَكَلَّمَ أَنْصَتُوا لَهُ حَتَّى يَفْرُغَ حَدِيثُهُمْ عِنْدَهُ حَدِيثُ أَوَّلِيَّتِهِمْ ، يَضْحَكُ مِمَّا يَضْحَكُونَ مِنْهُ ، وَيَتَعَجَّبُ مِمَّا يَتَعَجَّبُونَ مِنْهُ ، وَيَصْبِرُ لِلْغَرِيبِ عَلَى الْجَفْوَةِ مِنْ مَنْطِقِهِ وَمَسْأَلَتِهِ ، حَتَّى إِذَا كَانَ أَصْحَابُهُ ، وَيَقُولُ : إِذَا رَأَيْتُمْ طَالِبَ الْحَاجَةِ يَطْلُبُهَا فَأَرْشِدُوهُ ، وَلا يَقْبَلُ الثَّنَاءَ إِلا مِنْ مُكَافِئٍ ، وَلا يَقْطَعُ عَلَى أَحَدٍ حَدِيثَهُ حَتَّى يَجُوزَهُ فَيَقْطَعُهُ بِنَهْيٍ أَوْ قِيَامٍ " ، قَالَ : قُلْتُ : كَيْفَ كَانَ سُكُوتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : كَانَ سُكُوتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَرْبَعٍ : عَلَى الْحِلْمِ ، وَالْحَذَرِ ، وَالتَّقْدِيرِ ، وَالتَّفَكُّرِ ، فَأَمَّا تَقْدِيرُهُ فَفِي تَسْوِيَتِهِ النَّظَرُ وَالاسْتِمَاعُ بَيْنَ النَّاسِ ، وَأَمَّا تَذَكُّرُهُ ، أَوْ قَالَ تَفَكُّرُهُ فَفِيمَا يَبْقَى وَيَفْنَى ، وَجُمِعَ لَهُ الْحِلْمُ فِي الصَّبْرِ ، فَكَانَ لا يُوصِبُهُ يُبْغِضُهُ شَيْءٌ وَلا يَسْتَفِزُّهُ ، وَجُمِعَ لَهُ الْحَذَرُ فِي أَرْبَعٍ : أَخْذُهُ بِالْحُسْنَى لِيُقْتَدَى بِهِ ، وَتَرْكُهُ الْقَبِيحَ لِيَتَنَاهَى عَنْهُ ، وَاجْتِهَادُهُ الرَّأْيَ فِي مَا أَصْلَحَ أُمَّتَهُ ، وَالْقِيَامُ فِيمَا جُمِعَ لَهُمْ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ " ، قَالَ أَبُو عُبَيْدٍ : أَبُو هَالَةَ كَانَ زَوْجَ خَدِيجَةَ قَبْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْمُهُ النَّبَّاشُ وَابْنُهُ هِنْدُ بْنُ النَّبَّاشِ مِنْ بَنِي أُسَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ تَمِيمٍ ،

قَالَ : عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، حَدَّثَنِي الزُّبَيْرُ بْنُ بَكَّارٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمَوْصِلِيُّ ، قَالَ : أَبُو هَالَةَ مَالِكُ بْنُ زُرَارَةَ مِنْ بَنِي نَبُّوشِ بْنِ زُرَارَةَ

* تَفْسِيرُ حَدِيثِ هِنْدِ بْنِ أَبِي هَالَةَ قَالَ عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ : سَمِعْتُ أَبَا عُبَيْدٍ ، يَقُولُ : قَوْلُهُ : فَخْمًا مُفَخَّمًا الْفَخَامَةُ فِي الْوَجْهِ نُبْلُهُ وَامْتِلاؤُهُ مَعَ الْجَمَالِ وَالْمَهَابَةِ . وَالْمَرْبُوعُ الَّذِي بَيْنَ الطَّوِيلِ وَالْقَصِيرِ وَالْمَشْذُوبُ الْمُفْرِطُ فِي الطُّولِ ، وَكَذَلِكَ هُوَ فِي كُلِّ شَيْءٍ ، قَالَ جَرِيرٌ : أَلْوِي بِهَا شَذْبُ الْعُرُوقِ مُشَذَّبٌ فَكَأَنَّمَا وَكَنَتْ عَلَى طِرْبَالِ ، وَقَوْلُهُ : رَجِلُ الشَّعْرِ الَّذِي لَيْسَ بِالسَّبْطِ الَّذِي لا تُكَسُّرَ فِيهِ وَالْقَطَطِ الشَّدِيدِ الْجُعُودَةِ ، يَقُولُ فَهُوَ جَعْدٌ بَيْنَ هَذَيْنِ . وَالْعَقِيصَةُ الشَّعْرُ الْمَعْقُوصُ وَهُوَ نَحْوٌ مِنَ الْمَضْفُورِ ، وَمِنْهُ قَوْلُ عُمَرَ : مَنْ لَبَّدَ أَوْ عَقَّصَ أَوْ ضَفَّرَ فَعَلَيْهِ الْحَلْقُ . وَقَوْلُهُ أَزَجُّ الْحَاجِبَيْنِ سَوَابِغُ ، الزَّجَجُ فِي الْحَوَاجِبِ أَنْ يَكُونَ فِيهَا تَقَوُّسٌ مَعَ طُولٍ فِي أَطْرَافِهَا وَهُوَ السُّبُوغُ فِيهَا ،

قَالَ : جَمِيلُ بْنُ مُعَمَّرٍ : إِذَا مَا الْغَانِيَاتُ بَرَزْنَ يَوْمًا وَزَجَّجْنَ الْحَوَاجِبَ وَالْعُيُونَا ، وَقَوْلُهُ : فِي غَيْرِ قَرْنٍ ، فَالْقَرْنُ الْتِقَاءُ الْحَاجِبَيْنِ حَتَّى يَتَّصِلا ، يَقُولُ فَلَيْسَ هُوَ كَذَلِكَ وَلَكِنْ بَيْنَهُمَا فُرْجَةٌ ، يُقَالُ لِلرَّجُلِ إِذَا كَانَ كَذَلِكَ أَبْلَجُ ، وَذَكَرَ الأَصْمَعِيُّ ، أَنَّ الْعَرَبَ تَسْتَحْسِنُ هَذَا . وَقَوْلُهُ : بَيْنَهُمَا عِرْقٌ يُدِرُّهُ الْغَضَبُ ، يَقُولُ : إِذَا غَضِبَ دَرَّ الْعِرْقُ الَّذِي بَيْنَ الْحَاجِبَيْنِ دُرُورُهُ غِلَظُهُ وَنُتُوءُهُ وَامْتِلاءُهُ . وَقَوْلُهُ أَقْنَى الْعِرْنِينِ يَعْنِي الأَنْفَ وَالْقَنَا أَنْ يَكُونَ فِيهِ دِقَّةٌ مَعَ ارْتِفَاعٍ فِي قَصَبَتِهِ ، يُقَالُ مِنْهُ رَجُلٌ أَقْنَى وَامْرَأَةٌ قَنْوَاءُ الأَشَمُّ أَنْ يَكُونَ الأَنْفُ دَقِيقًا لا قَنَا فِيهِ . وَقَوْلُهُ كَثُّ اللِّحْيَةِ الْكُثُوثَةُ أَنْ تَكُونَ اللِّحْيَةُ غَيْرَ دَقِيقَةٍ وَلا طَوِيلَةٍ وَلَكِنْ فِيهَا كَثَاثَةٌ مِنْ غَيْرِ عِظَمٍ وَلا طُولٍ . وَقَوْلُهُ ضَلِيعُ الْفَمِ أَحْسَبُهُ يَعْنِي حلة فِي الشَّفَتَيْنِ . وَقَوْلُهُ أَشْنَبُ الأَشْنَبُ هُوَ الَّذِي فِي أَسْنَانِهِ رِقَّةٌ وَتَحَدُّدٌ ، يُقَالُ مِنْهُ رَجُلٌ أَشْنَبُ وَامْرَأَةٌ شَنْبَاءُ ، وَمِنْهُ قَوْلُ ذِي الرُّمَّةِ : لَمْيَاءُ فِي شَفَتَيْهَا حُوَّةٌ لَعَسٌ وَفِي اللِّثَاثِ وَفِي أَنْيَابِهَا شَنَبُ ، وَالْمُفَلَّجُ هُوَ الَّذِي فِي أَسْنَانِهِ تَفَرُّقٌ . وَالْمَسْرُبَةُ الشَّعْرُ الَّتِي بَيْنَ الطَّلَبَةِ إِلَى السُّرَّةِ . شَعْرٌ يَجْرِي كَالْخَطِّ ، قَالَ الأَعْشَى : الآنَ لَمَّا ابْيَضَّتْ مَسْرُبَتِي وَعَضَضْتُ مِنْ نَابِي عَلَى جَذَمٍ وَقَوْلُهُ : جِيدُ دُمْيَةٍ ، الْجِيدُ الْعُنُقُ ، وَالدُّمْيَةُ الصُّورَةُ . وَقَوْلُهُ ضَخْمُ الْكَرَادِيسِ ، اخْتَلَفَ النَّاسُ فِي الْكَرَادِيسِ ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ هِيَ الْعِظَامُ ، وَمَعْنَاهُ أَنَّهُ عَظِيمُ الأَلْوَاحِ ، وَبَعْضُهُمْ يَجْعَلُ الْكَرَادِيسَ رُءُوسَ الْعِظَامِ . وَالْكَرَادِيسُ فِي غَيْرِ هَذَا الْكِتَابِ . وَالزَّنْدَانِ الْعَظْمَانِ اللَّذَانِ فِي السَّاعِدَيْنِ الْمُتَّصِلانِ بِالْكَفَّيْنِ ، وَصَفَهُ بِطُولِ الذِّرَاعِ . سَبْطُ الْقَصَبِ ، الْقَصَبُ كُلُّ عَظْمٍ ذِي مُخٍّ مِثْلِ السَّاقَيْنِ وَالْعَضُدَيْنِ وَالذِّرَاعَيْنِ ، وَسُبُوطِهِمَا امْتِدَادُهِمَا ، يَصِفُهُ بِطُولِ الْعِظَامِ ، قَالَ ذُو الرُّمَّةِ : حَوَاعِلُ فِي الْبُرَى قَصَبًا خِدَالا ، أَرَادَ بِالْبُرَى الأَسْوِرَةَ وَالْخَلاخِلَ وَقَوْلُهُ شَثْنُ الْكَفَّيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ ، يُرِيدُ أَنَّ فِيهِمَا بَعْضَ الْغِلَظِ وَالأَخْمَصُ مِنَ الْقَدَمِ فِي بَاطِنِهَا مَا بَيْنَ صَدْرِهَا وَعَقِبِهَ وَهُوَ الَّذِي لا يُلْصَقُ بِالأَرْضِ مِنَ الْقَدَمَيْنِ فِي الْوَسَطِ ، قَالَ الأَعْشَى يَصِفُ امْرَأَةً بِإِبْطَائِهَا فِي الْمَشْيِ : كَأَنَّ أَخْمَصَهَا بِالشَّوْكِ مُنْتَعِلُ ، وَقَوْلُهُ : خُمْصَانٌ ، يَعْنِي أَنَّ ذَاكَ الْمَوْضِعَيْنِ قَدَمَيْهِ فِيهِ تَجَافٍ عَنِ الأَرْضِ وَارْتِفَاعٌ وَهُوَ مَأْخُوذٌ مِنْ خُمُوصَةِ الْبَطْنِ وَهِيَ ضَمْرَةٌ ، يُقَالُ مِنْهُ رَجُلٌ خُمْصَانٌ وَامْرَأَةٌ خُمْصَانَةٌ . وَقَوْلُهُ مَسِيحُ الْقَدَمَيْنِ ، يَعْنِي أَنَّهُمَا مَلْسَاوَانِ لَيْسَ فِي ظُهُورِهِمَا تَكَسُّرٌ وَلِهَذَا قَالَ : يَنْبُو عَنْهُمَا الْمَاءَ ، يَعْنِي أَنَّهُ لا ثَبَاتَ لِلْمَاءِ عَلَيْهِمَا . قَوْلُهُ : إِذَا خَطَا تَكَفِّيًا يَعْنِي التَّمَايُلَ أَخَذَهُ مِنْ تَكَفِّي السُّفُنِ ، وَقَوْلُهُ : ذَرِيعُ الْمِشْيَةِ ، يَعْنِي وَاسِعَ الْخُطَا . كَأَنَّمَا يَنْحَطُّ فِي صَبَبٍ ، أَرَاهُ يُرِيدُ أَنَّهُ مُقْبِلٌ عَلَى مَا بَيْنَ يَدَيْهِ غَاضٌّ بَصَرَهُ لا يَرْفَعُهُ إِلَى السَّمَاءِ ، وَكَذَلِكَ يَكُونُ الْمُنْحَطُّ ، ثُمَّ فَسَّرَهُ ، فَقَالَ : خَافِضُ الطَّرْفِ نَظَرُهُ إِلَى الأَرْضِ أَكْثَرُ مِنْ نَظَرِهِ إِلَى السَّمَاءِ . وَقَوْلُهُ : إِذَا الْتَفَتَ الْتَفَتَ جَمِيعًا ، يُرِيدُ أَنَّهُ لا يَلْوِي عُنُقَهُ دُونَ جَسَدِهِ ، فَإِنَّ فِي هَذَا بَعْضُ الْخِفَّةِ وَالطَّيْشِ . وَقَوْلُهُ دَمِثٌ ، هُوَ اللَّيِّنُ السَّهْلُ وَمِنْهُ قِيلَ لِلرَّجُلِ دَمِثٌ ، وَمِنْهُ حَدِيثُ أَنَّهُ كَانَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَبُولَ فَمَالَ إِلَى دَمَثٍ ، وَقَوْلُهُ : إِذَا غَضِبَ أَعْرَضَ وَأَشَاحَ : الإِشَاحَةُ الْجِدُّ وَقَدْ يَكُونُ الْحَذَرُ ، وَقَوْلُهُ : وَيَفْتَرُّ عَنْ مِثْلِ حَبِّ الْغَمَامِ ، وَالافْتِرَارُ أَنْ يَكْشِرَ الأَسْنَانَ ضَاحِكًا مِنْ غَيْرِ قَهْقَهَةٍ ، وَحَبُّ الْغَمَامِ الْبَرَدُ شَبَّهَ بِهِ بَيَاضَ أَسْنَانِهِ ، قَالَ جَرِيرٌ : يَجْرِي السِّوَاكُ عَلَى أَغَرَّ كَأَنَّهُ بَرَدٌ تَحَدَّرَ مِنْ مُتُونِ غَمَامٍ ، وَقَوْلُهُ : يَدْخُلُونَ رُوَّادًا ، الرُّوَّادُ الطَّالِبُونَ وَاحِدُهُمْ رَائِدٌ ، وَمِنْهُ قَوْلُهُمْ " الرَّائِدُ لا يَكْذِبُ أَهْلَهُ " وَقَوْلُهُ لِكُلِّ حَالٍ عِنْدَهُ عَتَادٌ ، يَعْنِي عِدَّةٌ وَقَدْ أَعَدَّ لَهُ . لا يُوطِنُ الأَمَاكِنَ ، أَيْ لا يَجْعَلُ لِنَفْسِهِ مَوْضِعًا يُعْرَفُ إِنَّمَا يَجْلِسُ حَيْثُ يُمْكِنُهُ فِي الْمَوْضِعِ الَّذِي يَكُونُ فِيهِ حَاجَتُهُ لِنَفْسِهِ ثُمَّ فَسَّرَهُ ، فَقَالَ : يَجْلِسُ حَيْثُ يَنْتَهِي بِهِ الْمَجْلِسُ ، وَمِنْهُ حَدِيثُهُ عَلَيْهِ السَّلامُ أَنَّهُ نَهَى أَنْ يُوطِنَ الرَّجُلُ الْمَكَانَ فِي الْمَسْجِدِ كَمَا يُوطِنُ الْبَعِيرُ . وَقَوْلُهُ فِي مَجْلِسِهِ لا تُؤْبَنُ فِيهِ الْحُرَمُ ، يَقُولُ لا يُوصَفُ فِيهِ النِّسَاءُ وَمِنْهُ حَدِيثُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ نَهَى عَنِ الشِّعْرِ إِذَا أُبِنَتْ فِيهِ النِّسَاءُ . قَالَ أَبُو عُبَيْدٍ : حَدَّثَنَا أَبُو إِسْمَاعِيلَ الْمُؤَدِّبُ عَنْ مُجَالِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ ، قَالَ : كَانَ رِجَالٌ فِي الْمَسْجِدِ يَتَنَاشَدُونَ الشِّعْرَ فَأَقْبَلَ ابْنُ

الزُّبَيْرِ ، فَقَالَ : أَفِي حَرَمِ اللَّهِ وَعِنْدَ بَيْتِ اللَّهِ تَتَنَاشَدُونَ الشِّعْرَ ؟ ! فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَيْسَ بِكَ بَأْسٌ يَا ابْنَ الزُّبَيْرِ إِنْ لَمْ تَفْسُدْ نَفْسُكَ ؛ إِنَّمَا نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الشِّعْرِ إِذَا أُبِنَتْ فِيهِ النِّسَاءُ أَوْ تُرُوزِئَتْ فِيهِ الأَمْوَالُ ، وَقَوْلُهُ : لا تُنْثَى فَلَتَاتُهُ . الْفَلَتَاتُ السَّقَطَاتُ لا يَتَحَدَّثُ بِهَا ، يُقَالُ مِنْهُ : نَثَوْتُ أَنْثُو وَالاسْمُ مِنْهُ النَّثَا ، وَهَذِهِ الْهَاءُ الَّتِي فِي فَلَتَاتِهِ رَاجِعَةٌ عَلَى الْمَجْلِسِ ، أَلا تَرَى فِي صَدْرِ الْكَلامِ أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنْ مَجْلِسِهِ ، وَيُقَالُ أَيْضًا لَمْ يَكُنْ لِمَجْلِسِهِ فَلَتَاتٌ يَحْتَاجُ أَحَدٌ أَنْ يَحْكِيهَا ، فَلَتَاتُهُ يُرِيدُ فَلَتَاتُ الْمَجْلِسِ لا يُتَحَدَّثُ بِهَا بَعْضُهُمْ عَنْ بَعْضٍ.

رواه الطبراني وفيه من لم يسم

14026. Hz. Hasan b. Ali anlatıyor: Evsaf bildiren dayım Hind b. Ebî Hâle et-Temîmî'ye -ki o insanları iyi vasfeden biriydi- Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'ın evsafını sordum. Gönlüme ve kafama yerleşecek bir vasfını anlatmasını çok arzuluyordum. Bana şöyle anlattı:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), fehametli bir kimse olup muazzam bir görünüşü vardı. Dolunay gecesindeki Ay gibi yüzü parlardı. Orta boydan biraz uzun, çok uzun boydan biraz kısa idi. Başı iri olup saçları kıvırcık idi. Örülü saçlarını birbirinden ayırırsa ayırır, sarkıttığı zaman da uzunluğu kulak yumuşağını geçmezdi. Parlak renkli olup alnı geniş, kaşları uzunca ve kıvrımlı idi, bitişik değildi. Kaşları arasında bir damar vardı. Öfkelendiğinde bu damar kabarırdı. Çekme burunlu idi. Üzerinde bir nur vardı. Onu ilk gören, burnuna dikkatli bakmadıkça onu düz ve ince burunlu zannederdi. Fakat burnu öyle değildi. Sakalı gür ve sık idi. Yanakları yüksek ve yumru olmayıp düzdü. Ağzı biraz büyükçeydi. Mübarek ön dişleri, seyrek ve keskin idi. Göğsünden göbeğine kadar kıldan ince bir hat vardı. Boynu, saf mermerden meydana gelen heykellerin boynu gibi gümüş berraklığında idi. Bütün azaları mütenasip, birbirine uygun, güzel ve sevimli idi. Biraz irice vücutlu, sık etli; ama ne şişman, ne de zayıftı. Göğüs ve karnı aynı hizadaydı. Göğsü genişti. Omuzlarının arası genişçe olup, kemiklerinin mafsal kısmı iriceydi. Bedeninin görünen yerleri parlaktı. Göğsünün üst kısmından göbeğine kadar olan çizgi gibi kıldan hat, bitişik idi. Göğsü ve karnı bu söylenenlerden başka niteliklerden uzaktı. Kolları, omuzları ve göğsünün üst kısmı kıllı idi. İki bilek kemikleri uzunca idi. El ayaları genişçeydi. Kol ve bacak kemikleri uzunca idi. Avuçları ve ayakları kalınca idi. Ayak tabanlarında çukur yoktu, kavisli değildi; üzerine su döküldüğü zaman her tarafa yayılırdı. Yürürken ayaklarını yerden kuvvetlice kaldırır ve hafifçe öne doğru meylederdi. Adımları genişti. Yürürken vakarla yürür, yokuş aşağı iniyormuşçasına giderdi. Bir şeye bakmak istediğinde, yalnız başıyla değil bütün vücudu ile dönüp bakardı. Hep önüne bakar, yere bakışları göğe bakışlarından daha fazla

olurdu. Bakışlarının çoğu mülahaza idi. Ashâbını sevk ve idare ederdi. Karşılaştığı adama ilkin kendisi selam verirdi."

Ravi sözüne devamla şöyle diyor: Ona dedim ki: "Bana, Resûlullah'ın konuşmasını anlat, o nasıl konuşurdu?" Şu karşılığı verdi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sürekli hüzünlü idi, devamlı düşünceliydi. Rahatı yoktu. Gereksiz yere konuşmazdı. Sessizliği uzun sürerdi. Söze avurtlarını hareket ettirerek başlar, yine aynı şekilde sona erdirirdi. Vecize niteliğinde sözler söylerdi. Açık seçik konuşur, ama fazla konuşmaz, sözü eksik de bırakmazdı. Yumuşak huyluydu. Kaba ve aşağılayıcı biri değildi. Nimeti tazim eder, saygı gösterirdi. Önemsiz de olsa ondan hiçbir şeyi kötülemezdi, nimeti horlamaz, boşuna da methetmezdi. Dünyevi meseleler onu öfkelendirmezdi. Hakka saldırıldığı zaman o kadar öfkelenirdi ki, hiç kimse onu tanıyamazdı. Hakkın gereği yerine getirilinceye kadar öfkesi dinmezdi. Kendi nefsi hesabına öfkelenmez ve nefsinin hakkını almaya çalışmazdı. İşaret ederken avuç içinin tamamı ile işaret ederdi. Bir şeye hayret edip şaştığında avucunu ters çevirirdi. Konuşurken, sol elinin başparmağının iç kısmını, sağ avucuna vururdu. Öfkelenince yüzünü çevirirdi. Güldüğünde gözünü kırpar ve kısardı. Gülmesinin çoğu tebessüm şeklinde idi, gülümserken dişleri dolu tanesi gibi görünürdü."

Hasan dedi ki: Bu anlattıkları bir müddet Hüseyin'den gizli kaldı. Sonra ona bunları anlattım ve baktım ki bu konuda o beni geçmiş. Babasına Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in girişi ve çıkışını, oturuşunu ve kalkışını ve şekli şemailini sormuş. Onunla ilgili eksik bir şey bırakmamış."

Hüseyin şunları anlattı: Babama (Hz. Ali'ye), Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in evine nasıl girdiğini sordum. Bana şöyle cevap verdi: "O, evine istirahat için girerdi. Buna da hakkı vardı. Bu hususta kendisine izin verilmişti. Evine girdiğinde, zamanını üç kısma ayırırdı: Birini Allah'a, birini ailesine, birini de kendi nefsine ayırırdı. Kendi nefsine ayırdığı kısmı da kendisiyle insanlar arasında bölerdi. Genel ve özel herkese cevap verir, onlardan hiçbir şeyi saklamazdı. Ümmetine ayırdığı kısımda tutumu şöyleydi: Fazilet ehli kimseleri tercih ederdi. Bu vakti insanlara, dindeki faziletleri nisbetinde taksim ederdi. İnsanlardan kiminin bir ihtiyacı, kiminin iki ihtiyacı, kiminin birçok ihtiyaçları vardı. Onlarla ilgilenir, onların ve ümmetin yararına olan şeylerle meşgul olurdu. Onlara gerekeni anlatınca da *«Burada hazır bulunanlar, hazır bulunmayanlara bunu tebliğ etsinler!»* derdi. Ayrıca *«İhtiyacını bana iletemeyen kimselerin ihtiyacını da siz iletin. Çünkü Yüce Allah, ihtiyacını iletemeyen kimsenin ihtiyacını sultana ileten kimsenin ayaklarına kıyamet*

günü sebat verir» derdi. Onun yanında ancak bunlar söylenirdi. Ziyaretçiler taleple yanına gelirler, yanından neşeli ve zevkli bir şekilde ayrılırlar, ona boyun eğerek çıkarlardı."

Hz. Hasan diyor ki: Ona Resûlullah'ın evden çıktıktan sonra nasıl hareket ettiğini sordum. Bana şöyle cevap verdi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sadece cemaati ilgilendiren, onların kalplerini birbirine ısındıran konularda konuşurdu. Onları nefret ettiren hususlardan bahsetmezdi. Bu hususta dilini tutardı. Her kavmin büyüğüne ikramda bulunur, onlara gerekli tazimi gösterirdi. Bu gibi kimseleri kavimlerinin başına idareci tayin ederdi. İnsanların kötü davranıştan uzak durmalarını tenbihlerdi. Ashabının durumunu araştırır, insanlar arasında neler olup bittiğini sorardı. İyi davranışı iyi diyerek destekler; kötü davranışı kötüler, onu aşağılardı. Mutedil hareket ederdi. Ilımlıydı. İhtilaf çıkarmazdı. İnsanların gafil olup haktan meyledecekleri korkusundan kendisi devamlı tetikte durur, dikkatli davranırdı. Her hale karşı hazırlığı vardı. Hakta kusur etmez, hakkın emri dışına çıkmazdı. İnsanların seçkin kimseleri ve iyileri, onunla dost olurlardı. Onun nezdinde insanların en faziletlisi, samimiyeti (nasihatı) en çok olandı. Başkalarına iyilik edip destek veren kimselerin mertebesi onun yanında büyüktü."

Hasan diyor ki: Ona Resûlullah'ın oturup kalkmasını, meclisini sordum. Bana şöyle cevap verdi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), meclise zikrederek gelip oturur, zikrederek kalkıp giderdi. Kendine yer edinmez, bundan da men ederdi. Bir topluluğun yanına vardığı zaman nerede boşluk bulursa oraya otururdu. Başkalarının da böyle yapmalarını emrederdi. Meclisinde oturan herkese konuşma fırsatı verirdi. Yanında oturanlardan herhangi bir kimse, ona göre başkalarının kendisinden daha kıymetli olacağı düşüncesine asla kapılmazdı. Bir ihtiyaç için yanına gelip oturan veya yolda durdurup kendisiyle konuşan kimselere karşı tahammüllü idi. Kendisinden bir ihtiyaç için dilekte bulunan kimseyi reddetmez, mutlaka dileğini yerine getirir veya ona güzel bir cevap verirdi. Bütün imkânlarını halk için seferber ederdi. İnsanlar için baba gibi idi. Hepsi hak hukuk hususunda ona göre eşit durumda idiler. Onun meclisi hilim, hayâ, sabır ve emanet meclisi idi. Meclisinde sesler yükseltilmez ve haramlar övünülerek anlatılmazdı. Düşük laflar edilmezdi. Meclisinde oturanlar ılımlı, faziletli kimseler olup ancak takva hususunda birbirlerine üstün olurlardı. Tevazu sahipleriydiler. Büyüklere saygı, küçüklere de merhamet gösterirlerdi, ihtiyaç sahiplerini kendilerinden önde tutarlardı. Garip kimselerin hakkını korur, onları gözetirlerdi."

Hasan diyor ki: Ona Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) meclisinde oturan kimselere nasıl davrandığını sordum. Bana cevaben şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), devamlı güler yüzlü, yumuşak huylu ve güzel ahlâklı idi. Kaba ve katı değildi. Sokaklarda bağırıp çağırmaz, kötü söz söylemez, başkalarını ayıplamaz, meddahlık yapmazdı. Nahoş bir hareketle karşılaştığında, onu görmezlikten gelirdi ve ona sıcak bakmazdı. Kendisinden birşey uman kimsenin ümidi kırılmaz ve o kimse zarara uğramazdı. Kendisi için üç şeyi terk etmişti: Riyakârlığı, büyüklenmeyi ve kendisini ilgilendirmeyen işlere karışmayı... Yine şu üç şeyi de yapmazdı: Kimseyi yermez, ayıplamaz ve gizlilikleri araştırmazdı. Ancak sevabını ümid ettiği hususlarda konuşurdu. Konuşurken meclisinde bulunan kimseler, sanki başlarının üzerinde kuş varmış gibi başlarını önlerine eğip dinlerlerdi. Susunca da meclisindeki insanlar konuşmaya başlardı. Ama onun yanında birbirleriyle çekişip tartışmazlardı. Konuşanı sözünü bitirinceye kadar dinlerlerdi. Meclisindeki kimselerin güldükleri şeye güler, onların şaşırdıkları şeye şaşırırdı. Yabancı kimsenin konuşmasındaki ve talebindeki hatalara sabrederdi. Ashâbı garip kimseleri bulup getirdiklerinde şöyle buyururdu: *«Bir ihtiyaç sahibi gördüğünüzde ona yol gösterin!»* Haddinden fazla övgüyü kabul etmezdi. Hiç kimsenin sözünü kesmezdi. Ancak şeriata aykırı bir husus söylenirse, o zaman ya bundan men eder, ya da kalkıp giderdi."

Hasan diyor ki: Ona: "Sükûtu nasıldı?" diye sordum. Bana şöyle cevap verdi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in sükûtu dört şekildeydi: Ya yumuşak huyluluğundan ötürü, ya tehlikeli bir durumdan sakındığı, ya bir şeyi takdir edip beğendiği için, ya da tefekkür halinde olduğu için susardı. Birşeyi takdir etmesi durumunda, insanların o şeyi duyup işitmeleri için susar ve konuşmazdı. Tezekkürü veya tefekkürü, baki kalacak olan ya da fani olacak şeyler hakkında olurdu. Allah, onun sabrında yumuşak huyluluğu toplamıştı. Hiç birşey onu kışkırtıp öfkelendirmezdi. Dört şeyden çekinir, o şeylere karşı tedbirli olurdu. Uyulsun diye en güzel şeyi alır, uzak durulsun diye kötü olanı terk ederdi. Ümmetinin dünya ve ahiretini düzeltecek ve onlara faydalı olacak şeylerde düşüncesini zorlar ve o düşüncelerini uygulamaya geçirirdi."

Ebû Ubeyd (Kâsım b. Selâm) dedi ki: Ebû Hâle, Hz. Hatice'nin Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den önceki eşidir. Onun adı Nebbâş'tır. Oğlu da Hind b. Nebbâş'tır. Useyd b. Amr b. Temîm oğullarındandır.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde adını vermediği bir ravi vardır.

١٤٠٢٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْعَسَّالُ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَمْرٍو الْبَجَلِيُّ ، ثنا جَعْفَرٌ الأَحْمَرُ ، عَنْ جَامِعِ بْنِ أَبِي رَاشِدٍ ، عَنْ مُنْذِرٍ أَبِي يَعْلَى ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، قَالَتْ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِذَا غَضِبَ احْمَرَّ وَجْهُهُ "

رواه الطبراني وفيه إسماعيل بن عمرو البجلي وثقه ابن حبان وغيره وضعفه الدارقطني وغيره وبقية رجاله رجال الصحيح

14027. Ümmü Seleme diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kızdığı zaman yüzü kızarırdı."

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde İsmâîl b. Amr el-Becelî vardır ki İbn Hibbân ve başkaları onu güvenilir görürken Dârekutnî ve başkaları zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٤٠٢٨ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا أَبُو يَحْيَى التَّيْمِيُّ إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ مُخَارِقٍ ، عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ ابْنَ مَسْعُودٍ ، يَقُولُ : " كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا غَضِبَ احْمَرَّتْ وَجْنَتَاهُ "

رواه الطبراني وفيه إسماعيل بن إبراهيم أبو يحيى التيمي وهو ضعيف

14028. İbn Mes'ûd dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kızdığı zaman yanakları kızarırdı."

★Taberânî rivayet etmiştir.[3] Senedinde İsmâîl b. İbrâhîm Ebû Yahya et-Teymî vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤٠٢٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَادَةَ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّهْرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنْ عُرْوَةَ ، عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ ، قَالَ : خَرَجْتُ إِلَى الْيَمَنِ ، فَابْتَعْتُ حُلَّةَ ذِي يَزَنَ ، فَأَهْدَيْتُهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمُدَّةِ الَّتِي كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ قُرَيْشٍ ، فَقَالَ : " لا أَقْبَلُ هَدِيَّةَ مُشْرِكٍ " ، فَرَدَّهَا ، فَبِعْتُهَا فَاشْتَرَاهَا فَلَبِسَهَا ، ثُمَّ خَرَجَ إِلَى أَصْحَابِهِ وَهِيَ عَلَيْهِ ، فَمَا رَأَيْتُ شَيْئًا فِي شَيْءٍ أَحْسَنَ مِنْهُ فِيهَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَمَا مَلَكْتُ أَنْ قُلْتُ :

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (22/155-163) ve *el-Ehâdîsü't-Tıvâl* (29).
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (23/328).
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (9791).

مَا يَنْظُرُ الْحُكَّامُ بِالْفَضْلِ بَعْدَمَا بَدَا وَاضِحٌ ذُو غُرَّةٍ وَحُجُولِ

إِذَا قَايَسُوهُ الْمَجْدَ أَرْبَا عَلَيْهِمُ بِمُسْتَفْرَغٍ مَاءِ الذِّنَابِ سَجِيلِ

فَسَمِعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَالْتَفَتَ إِلَيَّ يَتَبَسَّمُ ، ثُمَّ دَخَلَ رواه الطبراني وفيه يعقوب بن محمد الزهري وضعفه الجمهور وقد وثق

قلت : وقد تقدمت له طريق أطول من هذه في الهدية

14029. Hakîm b. Hizâm anlatıyor: Yemen'e gitmiştim, Zi-Yezen elbisesi alıp getirdim. Kureyş ile aralarındaki hâdiseler geçtiği sıralar o elbiseyi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e hediye ettim. Ancak o: *"Ben müşrik birinin hediyesini kabul etmem!"* diyerek onu bana iade etti. Ben de onu sattım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onu satın alıp giydi. Sonra ashâbının arasına o elbiseyle çıktı. O elbise kadar onun üzerinde güzel bir şey görmedim, kendimi tutamayıp şöyle dedim:

"Bir şeyin güzelliği ve alımlılığı apaçık göründükten sonra devlet reisleri nimetlere bakıp aldırış etmezler,

Onu şerefle mukayese ettikleri zaman ihsanlarını artırırlar.

Tıpkı dolu kovalarla suyu bol bol döken kimse gibi..."

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), böyle dediğimi işitince bana dönüp gülümsedi. Sonra evine girdi.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Ya'kûb b. Muhammed ez-Zührî vardır ki güvenilir görüldüğü halde çoğunluk onu zayıf bulmuştur.

Ben derim ki: Hediye bölümünde hadisin bundan daha uzun metinli bir tariki geçmişti.

١٤٠٣٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ الْمَكِّيُّ ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ يَحْيَى الْمَدَنِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ سَلِيطٍ الأَنْصَارِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : لَمَّا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْهِجْرَةِ ، مَعَهُ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، وَعَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ ، وَابْنُ أُرَيْقِطٍ ، يَدُلُّهُمُ الطَّرِيقَ ، فَمَرَّ بِأُمِّ مَعْبَدٍ الْخُزَاعِيَّةِ ، وَهِيَ لا تَعْرِفُهُ ، فَقَالَ لَهَا : " يَا أُمَّ مَعْبَدٍ ، هَلْ عِنْدَكِ مِنْ لَبَنٍ ؟ " قَالَتْ : لا وَاللَّهِ ، وَإِنَّ الْغَنَمَ لَعَازِبَةٌ ، قَالَ : " فَمَا هَذِهِ الشَّاةُ الَّتِي أَرَاهَا فِي كِفَاءِ الْبَيْتِ ؟ " قَالَتْ : شَاةٌ خَلَّفَهَا الْجَهْدُ عَنِ الْغَنَمِ . قَالَ : " أَتَأْذَنِينَ فِي حِلابِهَا ؟ "

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (3094).

قَالَتْ : وَاللَّهِ مَا ضَرَبَهَا مِنْ فَحْلٍ قَطُّ ، وَشَأْنُكَ بِهَا , فَمَسَحَ ظَهْرَهَا وَضَرْعَهَا ، ثُمَّ دَعَا بِإِنَاءٍ يَرْبِضُ الرَّهْطَ ، فَحَلَبَ فِيهِ ، فَمَلأَهُ ، فَسَقَى أَصْحَابَهُ عَلَلا بَعْدَ نَهَلٍ ، ثُمَّ حَلَبَ فِيهِ أُخْرَى ، فَمَلأَهُ ، فَغَادَرَهُ عِنْدَهَا ، وَارْتَحَلَ ، فَلَمَّا جَاءَ زَوْجُهَا عِنْدَ الْمَسَاءِ ، قَالَ لَهَا : يَا أُمَّ مَعْبَدٍ مَا هَذَا اللَّبَنُ , وَلا حَلُوبَةٌ فِي الْبَيْتِ ، وَالْغَنَمُ عَازِبَةٌ ؟ فَقَالَتْ : " لا وَاللَّهِ , إِلا أَنَّهُ مَرَّ بِنَا رَجُلٌ ظَاهِرُ الْوَضَاءَةِ ، مَلِيحُ الْوَجْهِ ، فِي أَشْفَارِهِ وَطَفٌ ، وَفِي عَيْنَيْهِ دَعَجٌ ، وَفِي صَوْتِهِ صَحَلٌ ، غُصْنٌ بَيْنَ غُصْنَيْنِ ، لا تَشْنَؤُهُ مِنْ طُولٍ ، وَلا تَقْتَحِمُهُ مِنْ قِصَرٍ ، لَمْ تَعْلُوهُ ثُجْلَةٌ ، وَلَمْ تَزْرِ بِهِ صَعْلَةٌ ، كَأَنَّ عُنُقَهُ إِبْرِيقُ فِضَّةٍ ، إِذَا نَطَقَ فَعَلَيْهِ الْبَهَاءُ , وَإِذَا صَمَتَ فَعَلَيْهِ الْوَقَارُ ، كَلامُهُ كَخَرَزِ النَّظْمِ ، أَزْيَنُ أَصْحَابِهِ مَنْظَرًا ، وَأَحْسَنُهُمْ وَجْهًا ، مَحْشُودٌ غَيْرُ مُفَنَّدٍ ، لَهُ أَصْحَابٌ يَحُفُّونَ بِهِ ، إِذَا أَمَرَ تَبَادَرُوا أَمْرَهُ ، وَإِذَا نَهَى انْتَهَوْا عِنْدَ نَهْيِهِ ، قَالَ : هَذِهِ صِفَةُ صَاحِبِ قُرَيْشٍ ، وَلَوْ رَأَيْتُهُ لاتَّبَعْتُهُ ، وَلأَجْهَدَنَّ أَنْ أَفْعَلَ ، وَلَمْ يَعْلَمُوا بِمَكَّةَ أَيْنَ تَوَجَّهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى سَمِعُوا هَاتِفًا يَهْتِفُ عَلَى أَبِي قُبَيْسٍ :

جَزَى اللَّهُ خَيْرًا , وَالْجَزَاءُ بِكَفِّهِ رَفِيقَيْنِ قَالا خَيْمَتَيْ أُمِّ مَعْبَدِ
هُمَا نَزَلا بِالْبِرِّ وَارْتَحَلا بِهِ فَقَدْ فَازَ مَنْ أَمْسَى رَفِيقَ مُحَمَّدِ
فَمَا حَمَلَتْ مِنْ نَاقَةٍ فَوْقَ رَحْلِهَا أَبَرَّ وَأَوْفَى ذِمَّةً مِنْ مُحَمَّدِ
وَأَكْسَى لِبَرْدِ الْحَالِ قَبْلَ ابْتِذَالِهِ وَأَعْطَى بِرَأْسِ السَّائِحِ الْمُتَجَرِّدِ
وَيَهْنِ بَنِي كَعْبٍ مَكَانَ فَتَاتِهِمْ وَمَقْعَدُهَا لِلْمُؤْمِنِينَ بِمَرْصَدِ

رواه الطبراني وفيه عبد العزيز بن يحيى المديني ونسبه البخاري وغيره إلى الكذب وقال الحاكم : صدوق فالعجب منه وفيه مجاهيل أيضا . وقد تقدم هذا الحديث من غير الطريق في المغازي في الهجرة إلى المدينة

14030. Muhammed b. Selmân b. Selît, babası kanalıyla dedesinden şunu naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekir ve onun azadlısı Âmir b. Füheyre ile birlikte Abdullah b. Uraykit kılavuzluğunda Mekke'den Medine'ye hicret etmek için yola çıktığında Ümmü Ma'bed el-Huzâiyye'nin yanına uğradılar. Ümmü Ma'bed, Hz. Peygamber'i (sallallahu aleyhi vesellem) tanımıyordu. Ona: *"Ey Ümmü Ma'bed, yanında süt var mı?"* diye sordu. Ümmü Ma'bed: "Vallahi koyunlar kısır!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şu evin köşesindeki şu koyun da neyin nesi?"* diye sordu. Ümmü Ma'bed: "Bitkinlik ve zayıflıktan dolayı sürüye katılamadı, geride kaldı" karşılığını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi

vesellem): *"Onu sağmama izin verir misin?"* buyurunca; "Vallahi sen bilirsin, ona asla bir erkek hayvan dokunmamıştır" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), koyunun sırtını ve memesini sıvazladı, sonra oradakilere yetecek kadar bir kap istedi ve kabın içine sağdı. Kap doldu. Arkadaşlarına verince önce yudum yudum, sonra da kana kana içirdi. Sonra yine sağmaya devam etti ve Ümmü Ma'bed'in yanındaki kabı doldurdu. Sonra oradan ayrıldı. Akşam olup kocası gelince, Ümmü Ma'bed'e: "Ey Ümmü Ma'bed! Evde sağmal bir hayvan yokken, üstelik koyun da kısır iken şu süt sana nereden geldi?" diye sordu. Ümmü Ma'bed şu cevabı verdi: "Hayır. Vallahi bize mübarek bir adam uğradı; rengi açık, yüzü çok tatlı idi. Kirpikleri uzunca idi. Gözlerinde siyahlık vardı. Sesinde biraz kısıklık vardı. İki dal arasındaki bir dal gibiydi. Boyunun uzunluğunu hiçbir göz, aşırı ve fazla görmezdi. Boyunun kısalığını da, hiçbir göz kusurlu görmezdi. Karnı büyük, göbeği sarkık biri değildi. Başı küçük değildi. Boynu gümüş ibrik gibiydi. Ona baktığında üzerinde bahâ vardı, sustuğu zaman üzerinde ağırbaşlılık vardı. Sözleri inci dizileri gibiydi. Arkadaşları arasında en güzel görünüşlü olan ve en tatlı yüzlü olan o idi. Sözü dinlenen ve kendisine hizmet edilen biriydi. Ne dediğini bilmez biri değildi. Arkadaşları etrafını çeviriyorlardı. Konuşunca, sözünü dinliyorlar, emir verince emrini hemen yerine getiriyorlardı. Bir şeyden men edince ondan uzak duruyorlardı."

Kocası bunları duyunca dedi ki: "Vallahi bu, Kureyşlilerin aramakta olduğu adamdır. Eğer kendisini görürsem hemen ona tâbi olacağım. Bunu yapmak için gayret sarfedeceğim."

Mekkeliler Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ne tarafa gittiğini bilemediler. Nihayet Ebû Kubeys dağının üzerinden gelen şöyle bir ses duydular:

"İnsanların Rabbı olan Allah, Ümmü Ma'bed'in çadırına konuk olup orada öğle uykusu uyuyan iki arkadaşa en hayırlı mükâfatı versin.

Onlar, iyilikle konuk oldular. Oradan aynı halde ayrıldılar.

Muhammed'in arkadaşı olan kimse felaha erişti.

Hiçbir deve, Muhammed'den daha iyi ve sözüne daha bağlı birini üzerinde taşımamıştır.

O, bayağı hale gelmeden elbiseyi başkasına giydiren, çıplak olana en güzelini verendir.

Ka'b oğulları, onların iplerinin olduğu yerde horlansın.

Onların ikamet ettiği yer, mü'minler için bir gözetleme yeri olsun."

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Abdulazîz b. Yahya el-Medînî vardır ki Buhârî ve başkaları onu hadis uydurmakla suçlamışlardır. Hâkim ise şöyle demiştir: "O, doğru (sadûk) sözlü biridir. Fakat rivayetteki sorun ondan kaynaklanmaktadır. Diğer taraftan isnâdında durumu meçhul raviler de vardır." Bu hadis, Meğâzi kitabında Medine'ye hicret bahsinde bundan başka bir kanalla verilmişti.

١٤٠٣١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ، قَالَ: نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ، قَالَ: نا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ، عَنِ ابْنِ أَبِي حَبِيبَةَ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ، عَنْ كُرَيْبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "إِذَا تَكَلَّمَ رُئِيَ كَالنُّورِ يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ ثَنَايَاهُ"

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد العزيز بن أبي ثابت وهو ضعيف

14031. İbn Abbâs dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) konuştuğu zaman sanki dişleri arasından nur gibi bir şeyin çıktığı görülürdü."

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[2] Senedinde Abdulazîz b. Ebî Sâbit vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤٠٣٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، ثنا أَيُّوبُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْهَيْصَمِ، ثنا زِيَادُ بْنُ سَيَّارٍ، عَنْ عَزَّةَ بِنْتِ عِيَاضٍ، قَالَتْ: سَمِعْتُ أَبَا قِرْصَافَةَ، يَقُولُ: لَمَّا بَايَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَأُمِّي وَخَالَتِي، وَرَجَعْنَا مِنْ عِنْدِهِ مُنْصَرِفِينَ، قَالَتْ لِي أُمِّي وَخَالَتِي: "يَا بُنَيَّ، مَا رَأَيْنَا مِثْلَ هَذَا الرَّجُلِ أَحْسَنَ مِنْهُ وَجْهًا، وَلَا أَنْقَى ثَوْبًا، وَلَا أَلْيَنَ كَلَامًا، وَرَأَيْنَا كَأَنَّ النُّورَ يَخْرُجُ مِنْ فِيهِ"

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

14032. Ebû Kırsâfe dedi ki: Ben, annem ve teyzem Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e biat edip onun yanından döndüğümüzde annem ve teyzem bana dediler ki: "Yavrum! Bu adamdan yüzü daha güzel, kıyafeti daha temiz ve sözü daha yumuşak birini görmedik! Onun ağzından âdeta nur çıktığını gördük."

★Taberânî rivayet etmiştir.[3] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

---

[1] Düzeltme *el-Mu'cemu'l-kebîr*'den yapılmıştır (6510).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsât* (771), *el-Mu'cemu'l-kebîr* (12181, yakın ibarelerle). Taberânî demiştir ki: "İbn Abbâs'dan bu isnâdla ancak bu kanaldan rivayet edilir."

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (3518).

١٤٠٣٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ مَنْدَهْ ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ ، ثنا فِرْدَوْسُ بْنُ الأَشْعَرِيِّ ، عَنْ مَسْعُودِ بْنِ سُلَيْمَانَ ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ ، عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " وَهُوَ عِنْدَ ثَنِيَّةِ الأَرَاكَةِ ، وَهُوَ يُعْطِي حِينَ فَرَغَ مِنْ حُنَيْنٍ الْتَفَتَ إِلَيْنَا ، وَوَجْهُهُ مِثْلُ شُقَّةِ الْقَمَرِ " رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

14033. Cübeyr -yani İbn Mut'ım- diyor ki: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Huneyn savaşı dönüşünde Erâke tepesinde (ganimetlerden) bize verdiğinde Ay parçası gibi yüzüyle dönüp bize baktı."

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

١٤٠٣٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يُونُسَ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى التَّيْمِيُّ ، عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ ، قَالَ : قُلْتُ لِلرُّبَيِّعِ بِنْتِ مُعَوِّذِ بْنِ عَفْرَاءَ : صِفِي لِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَتْ : " كُنْتُ إِذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتَهُ كَالشَّمْسِ الطَّالِعَةِ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجاله وثقوا

14034. Ebû Ubeyde b. Muhammed b. Ammâr b. Yâsir dedi ki: Rubeyyi' binti Muavviz b. Afrâ'ya: "Bize Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i tavsif et!" dedim; o da: "Onu görseydin, güneş doğuyor derdin!"

★Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[2] Ravileri güvenilir görülmüştür.

١٤٠٣٥ - وَعَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ قَالَ : رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ فَمَا أَنْسَى بَيَاضَ وَجْهِهِ مَعَ شِدَّةِ سَوَادِ شَعْرِهِ إِنَّ مِنَ الرِّجَالِ مَنْ هُوَ أَطْوَلُ مِنْهُ وَمِنْهُمْ مَنْ هُوَ أَقْصَرُ مِنْهُ يَمْشِي وَيَمْشُونَ حَوْلَهُ فَقُلْتُ لأُمِّي : مَنْ هَذَا ؟ قَالَتْ : هَذَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قُلْتُ : لَهُ حَدِيثٌ فِي الصَّحِيحِ غَيْرِ هَذَا

رواه الطبراني وفيه جابر الجعفي وهو ضعيف . ورواه البزار باختصار ورجاله رجال الصحيح

14035. Ebu't-Tufeyl dedi ki: Mekke'nin fethedildiği gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i gördüm; saçları simsiyah iken yüzünün beyazlağını hiç unutmam. Doğrusu ondan uzun kimseler de vardı, kısa kimseler de.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (1575).
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (24/274).

O yürüyor, etrafındakiler de yürüyordu. Anneme: "Bu kimdir?" diye sordum; "Bu, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'dir" dedi.

★Ben derim ki: Onun *Sahîh*'te bundan başka bir hadisi daha vardır.

Bu hadisi Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Câbir el-Cu'fî vardır ki zayıf bir ravidir. Ayrıca Bezzâr da -kısa metinle- hadisi rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٤٠٣٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحِ بْنِ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ ، ثنا أَبُو حَفْصٍ عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ ، ثنا أَبُو دَاوُدَ ، ثنا شَيْبَانُ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أُمِّ هَانِئٍ ، قَالَتْ : " مَا رَأَيْتُ بَطْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَطُّ إِلا ذَكَرْتُ الْقَرَاطِيسَ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ "

رواه الطبراني وفيه جابر الجعفي وهو ضعيف

14036. Ümmü Hâni dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in karnına baktığımda üst üste yığılmış kâğıtları hatırlardım."

★Bu hadisi Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde Câbir el-Cu'fî vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤٠٣٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي الصغاني حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ حَفْصٍ السَّعْدِيُّ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَقَدْ رَأَيْتُ أَنَا سَلَمَةَ بْنَ حَفْصٍ وَكَانَ يُكْنَى أَبَا بَكْرٍ مِنْ وَلَدِ سَعْدِ بْنِ مَالِكٍ أَبْيَضَ الرَّأْسِ وَاللِّحْيَةِ فَحَدَّثَنِي عَنْهُ أَبُو بَكْرٍ الصَّغَانِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَمَانٍ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ كَانَتْ أُصْبُعُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَظَاهِرَةً.

رواه عبد الله وفيه سلمة بن حفص وهو ضعيف

14037. Câbir b. Semure dedi ki: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in parmağı dışa vurmuş bir şekildeydi."

★Abdullah (b. Ahmed b. Hanbel) rivayet etmiştir.[3] Senedinde Seleme b. Hafs vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤٠٣٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْجَهْمِ الشمريُّ، ثنا الْجَرَّاحُ بْنُ مَخْلَدٍ، ثنا أَبُو قُتَيْبَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ ضَبَّةَ الطَّائِفِيُّ، حَدَّثَتْنِي عَمَّتِي سَارَةُ بِنْتُ مِقْسَمٍ، عَنْ مَيْمُونَةَ بِنْتِ كَرْدَمٍ قَالَتْ : رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ إِصْبَعُهُ الَّتِي تَلِي الإِبْهَامَ لَهَا فَضْلٌ فِي الطُّولِ عَلَى الإِبْهَامِ . تَعْنِي : مِنَ الرِّجْلِ

[1] Bezzâr (2394).
[2] *M. el-Kebîr* (24/413).
[3] Abdullah b. Ahmed b. Hanbel (5/100).

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

14038. Meymûne binti Kerdem dedi ki: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'i gördüm; başparmağının yanındaki parmak, başparmağından daha uzun idi. -Ayak parmaklarını kastediyor-".

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir görülmüştür.

١٤٠٤٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا سُرَيْجٌ حَدَّثَنَا أَبُو لَيْلَى قَالَ أَبِى سَمَّاهُ سُرَيْجٌ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَيْسَرَةَ الْخُرَاسَانِىَّ عَنْ غِيَاثٍ الْبَكْرِىِّ قَالَ كُنَّا نُجَالِسُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِىَّ بِالْمَدِينَةِ فَسَأَلْتُهُ عَنْ خَاتَمِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِى كَانَ بَيْنَ كَتِفَيْهِ فَقَالَ بِأُصْبُعِهِ السَّبَّابَةِ هَكَذَا لَحْمٌ نَاشِزٌ بَيْنَ كَتِفَيْهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رواه أحمد وفيه عبد الله بن ميسرة وثقه ابن حبان وضعفه الجمهور وبقية رجاله ثقات

14040. Ebû Saîd el-Hudrî'ye Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in kürek kemikleri arasındaki nübüvvet mührü sorulunca işaret parmağıyla "İşte böyleydi" diye gösterip onu şöyle niteledi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in iki kürek kemiği arasındaki hâtem (mühür), kabarık bir et parçasıydı."

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[2] Senedinde Abdullah b. Meysere vardır ki İbn Hibbân onu güvenilir görürken çoğunluk zayıf addetmiştir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤٠٤١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا عَزْرَةُ حَدَّثَنَا عِلْبَاءُ بْنُ أَحْمَرَ حَدَّثَنَا أَبُو زَيْدٍ قَالَ قَالَ لِى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا زَيْدٍ ادْنُ مِنِّى وَامْسَحْ ظَهْرِى . وَكَشَفَ ظَهْرَهُ فَمَسَحْتُ ظَهْرَهُ وَجَعَلْتُ الْخَاتَمَ بَيْنَ أَصَابِعِى. قَالَ فَغَمَزْتُهَا. قَالَ فَقِيلَ وَمَا الْخَاتَمُ قَالَ شَعَرٌ مُجْتَمِعٌ عَلَى كَتِفِهِ.

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني وزاد في رواية عنده : رأيت الخاتم على ظهر رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هكذا بظهره كأنه يختم

وأحد أسانيده رجاله رجال الصحيح

14041. Ebû Zeyd -yani Amr b. Ahtab- anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Ey Ebû Zeyd! Bana yaklaş ve sırtımı sıvazlı!"* dedi ve sırtını açtı. Ben de sırtını sıvazladım ve mührü iki parmağımın arasına

---

[1] Bezzâr (2387).

[2] Ahmed (3/69).

alıp onu yokladım." Ona: "Mühür ne?" diye sordular; "Bir araya toplanmış tüyler" diye cevap verdi.

★Bunu Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmiştir.[1] Taberânî'nin rivayetinde şu ilave vardır: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in sırtında mührü gördüm; mühürleniyormuş gibi sırtında işte böyle duruyordu."

İsnadlârından birinin ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٤٠٤٢ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا بِشْرُ بْنُ آدَمَ، ثنا الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ، حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ صُحَارٍ الأَعْرَجِيُّ، أَخْبَرَنِي الْمُعَارِكُ بْنُ بِشْرِ بْنِ عَبَّادٍ، وَغَيْرُ وَاحِدٍ مِنْ أَعْمَامِي، عَنْ عَبَّادِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ عَبَّادِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّهُ كَانَ يَخْدُمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَاطَبَهُ يَهُودِيٌّ فَسَقَطَ رِدَاؤُهُ عَنْ مَنْكِبَيْهِ وَكَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكْرَهُ أَنْ يُرَى الخَاتَمُ فَسَوَّيْتُهُ عَلَيْهِ فَقَالَ : " مَنْ فَعَلَ هَذَا ؟ " . قُلْتُ : أَنَا قَالَ : " تَحَوَّلْ إِلَيَّ " . فَجَلَسْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِي فَأَمَرَّهَا عَلَى وَجْهِي وَصَدْرِي وَقَالَ : " إِذَا أَتَانَا شَيْءٌ فَائْتِنِي " . فَأَتَيْتُهُ فَأَمَرَ لِي بِجِذْعَةٍ وَكَانَ الخَاتَمُ عَلَى طَرَفِ كَتِفِهِ الأَيْسَرِ كَأَنَّهُ رُكْبَةُ عَنْزٍ

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه

14042. Abbâd bin Amr, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e hizmet ederdi. Bir ara ona bir Yahudi rastlamıştı. O esnada cübbesi omuzundan düştü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) mührün görülmesinden hoşlanmazdı. Ben hemen cübbesini düzelttim. *"Bunu kim yaptı?"* diye sordu. "Ben!" dedim. *"Yaklaş bana!"* dedi. Ben de önüne oturdum. Elini başıma koyup yüzümde ve göğsümde gezdirdi. Ardından: *"Bize bir şey (ganimet vs.) gelince hemen bana gel!"* buyurdu. Ben de daha sonra yanına gittim. Bana bir dişi deve verdi. Hâtem-i nübüvvet (peygamberlik mührü), Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in sol kürek kemiğinin uç tarafında, keçi dizine benzeyen bir şeydi. "

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde tanımadığım bir ravi vardır.

١٤٠٤٣ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ حَمَّادِ بْنِ نُمَيْرٍ ، ثنا حُصَيْنُ بْنُ نُمَيْرٍ ، ثنا حُصَيْنٌ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ ، قَالَ : " أَتَيْتُ النَّبِيَّ مِنْ خَلْفِهِ لأَنْظُرَ إِلَى مَوْضِعِ الْخَاتَمِ ، فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيَّ أَلْقَى رِدَاءَهُ فَنَظَرْتُ إِلَيْهِ "

قلت : له حديث في الخاتم في الصحيح غير هذا رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه

[1] Ahmed (5/77, 340, 341), Ebû Ya'lâ (6846) ve *el-Mu'cemu'l-kebîr* (17/27).

14043. Câbir b. Semure dedi ki: "Mührün yerine bakmak için Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in arkasından yanaştım; beni görünce cübbesini ya da gömleğini sıyırdı, ona baktım."

★Ben derim ki: Onun *Sahîh*'te bundan başka mühürle ilgili bir hadisi vardır.

Bu hadisi Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde tanımadığım bir ravi vardır.

١٤٠٤٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ الْحَلَبِيُّ ، حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ صَالِحٍ الأَنْطَاكِيُّ ، حَدَّثَنَا وَكِيعٌ ، عَنْ هَمَّامِ بْنِ يَحْيَى ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : " كَانَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعُ ضَفَائِرَ فِي رَأْسِهِ "

رواه الطبراني في الصغير ورجاله ثقات

14044. Enes b. Mâlik diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in başında dört örgü vardı."

★Taberânî bunu *M. es-Sağîr*'de rivayet etmiştir.[2] Ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤٠٤٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ ، وَهَارُونُ بْنُ سُفْيَانَ ، قَالا : نَا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ الأَسَدِيُّ ، نَا شُعْبَةُ ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : كَانَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُمَّةٌ جَعِدَةٌ .

رواه البزار وفيه محمد بن القاسم الأسدي وهو ضعيف

14045. Yine ondan: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in omuzuna kadar uzanan kıvırcık bir saçı vardı."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[3] Senedinde Muhammed b. el-Kâsım el-Esedî vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤٠٤٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا خَالِدٌ ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدَ ، عَنْ أَبِي حَرْبِ بْنِ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ فَضَالَةَ اللَّيْثِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : عَلَّمَنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَإِذَا هُوَ أَحْمَرُ مَصْبُوغٌ " رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (2066).

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (1006). Hocası Muhammed b. İdrîs el-Halebî'nin biyografisi verilmemiştir.

[3] Bezzâr (2390). Bezzâr der ki: "Muhammed b. el-Kâsım bu hadiste yalnız kalmıştır. O, bazı hadisler de rivayet etmiştir ki onlara mutabaat edilmemiştir. İbnü'l-Mübârek de ondan hadis nakletmiştir."

14046. Fadâle b. Ubeyd'in bildirdiğine göre kendisi, Hz. Âişe'nin yanına gittiğinde Âişe ona Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in saçlarından bazı teller çıkarıp göstermiş; saçlar, kırmızı ve boyanmış bir halde imiş...

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

١٤٠٤٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ دَاوُدَ الْمَكِّيُّ ، ثنا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ الدَّارِمِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ الْحَارِثِ ، ثنا جَهْضَمُ بْنُ الضَّحَّاكِ ، قَالَ : مَرَرْتُ بِالنَّرْجِيجِ فَرَأَيْتُ بِهِ شَيْخًا , قَالُوا : هَذَا الْعَدَّاءُ بْنُ خَالِدِ بْنِ هَوْذَةَ ، فَقَالَ : رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ : صِفْهُ لِي ، قَالَ : " كَانَ حَسَنَ السَّبَلَةِ " ، وَكَانَتِ الْعَرَبُ تُسَمِّي اللِّحْيَةَ السَّبَلَةَ

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

14047. Cehdam b. ed-Dahhâk dedi ki: Recî veya Nercîh adlı yerden geçiyordum; orada bir ihtiyar gördüm. "Bu, Addâ b. Hâlid b. Hevze'dir!" dediler. O bana: "Ben Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i gördüm!" dedi. Ben de: "Öyleyse onu bana anlat!" dedim. Şöyle anlattı: "O, sakalı (sebelesi) çok güzel biriydi." Araplar sakala "sebele" derdi.

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

١٤٠٤٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ قَالَ حَدَّثَنِي فُلَانٌ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ -صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- كَانَ إِذَا مَشَى مَشَى مُجْتَمِعاً لَيْسَ فِيهِ كَسَلٌ.

رواه أحمد والبزار وزاد : لم يلتفت يعرف في مشيه أنه غير كسل ولا وهن

ورجال أحمد رجال الصحيح إلا أن التابعي غير مسمى وقد سماه البزار وهو عكرمة وهو من رجال الصحيح أيضا

14048. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yürüdüğü zaman (bütün uzuvlarıyla) toplu (canlı) bir vaziyette yürürdü; yürüyüşünde tembellik olmazdı.

★Hadisi Ahmed ve Bezzâr rivayet etmiştir.[3] Bezzâr şu ibareyi vermiştir: "Onun yürüyüşünde tembellik ve gevşeklik olmazdı." Ahmed'in ravileri, *Sahîh* ravileridir; ancak tâbiî ravinin adı verilmemiştir. Bezzâr ise adını vermiştir. O, İkrime'dir ve aynı şekilde o da *Sahîh* ravilerindendir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (18/317).
[2] *M. el-Kebîr* (18/14-15).
[3] Ahmed (3034) ve Bezzâr (2391).

١٤٠٤٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْمُفَضَّلِ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : نَا أَبُو الْمَهْدِيِّ سَعِيدُ بْنُ سِنَانٍ ، عَنْ أَبِي الزَّاهِرِيَّةِ ، عَنْ أَبِي عِنَبَةَ ، قَالَ : " كَانَ النَّبِيُّ إِذَا مَشِيَ مَشْيًا ، يَقْلَعُ الصَّخْرَ "

رواه البزار وفيه أبو مهدي سعيد بن سنان وقد وثق على ضعفه

14049. Ebû Inebe dedi ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yürüdüğü zaman kayayı sökecekmiş bir şekilde (canlı) yürürdü.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Senedinde Ebû Mehdi Saîd b. Sinân vardır. Onun zayıf bir ravi olduğu kesindir.

١٤٠٥٠ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ السَّمَيْدَعِ الأَنْطَاكِيُّ ، وَنُعَيْمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّورِيُّ ، قَالا : ثنا مُوسَى بْنُ أَيُّوبَ النَّصِيبِيُّ ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ بْنِ شَدَّادٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، " فَأَخَذْتُ بِيَدِهِ ، فَإِذَا هِيَ أَلْيَنُ مِنَ الْحَرِيرِ , وَأَبْرَدُ مِنَ الثَّلْجِ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجال الكبير رجال الصحيح غير موسى بن أيوب النصيبي وهو ثقة

14050. Şeddâd dedi ki: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına vardım ve elini tuttum; eli ipekten daha yumuşak ve kardan daha serindi."

★ Bunu *M. el-Kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[2] *M. el-Kebîr*'deki ravileri, güvenilir bir ravi olan Mûsa b. Eyyûb en-Nusaybî dışında, *Sahîh* ravileridir.

١٤٠٥١ - وَعَنْ بُرَيْدَةَ قَالَ : كَانَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ أَكْثَرَ مَا يَضْحَكُ إِلاَّ حَتَّى تُرَى أَوْ تَبْدُو رُبَاعِيَّتُهُ

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح

14051. Büreyde dedi ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) güldüğü zaman çoğu kez azıdişleri görünürdü veya belli olurdu.

★Bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh* ravileridir.

---

1 Bezzâr (2392).

2 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (7110).

١٤٠٥٢ - حَدَّثَنَا وَهْبٌ ، أخبرَنَا خَالِدٌ ، عَنْ حُمَيْدٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، " أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَأْتِي أُمَّ سُلَيْمٍ ، وَيَنَامُ عَلَى فِرَاشِهَا ، وَكَانَ ثَقِيلَ النَّوْمِ ، فذكر الحديث

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح

14052. Enes bildiriyor: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Ümmü Süleym'in yanına gelir ve onun yatağında uyurdu. O, uykusu ağır biriydi."

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

(بَابُ مِنْهُ فِي صِفَتِهِ وَطِيبِ رَائِحَتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Sıfatı ve (Vücudunun) Hoş Kokusu

١٤٠٥٣ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدٍ ، عَنْ سَعِيدٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : " كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَرَّ فِي الطَّرِيقِ مِنْ طُرُقِ الْمَدِينَةِ وُجِدَ مِنْهُ رَائِحَةُ الْمِسْكِ ، قَالُوا : مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الطَّرِيقِ الْيَوْمَ "

رواه أبو يعلى والبزار والطبراني في الأوسط إلا أنه قال : كنا نعرف رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بطيب رائحته إذا أقبل إلينا ورجال أبي يعلى وثقوا

14053. Enes dedi ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Medine yollarından birinden geçtiği zaman oradan etrafa misk gibi kokular yayılır ve insanlar: "Bu yoldan Resûlullah geçmiş!" derlerdi.

★Hadisi Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[2] Ancak Taberânî hadisi şu ifadeyle vermiştir: "Biz Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanımıza geldiğini hoş kokusundan anlardık."

Ebû Ya'lâ'nın ravileri güvenilir görülmüştür.

١٤٠٥٤ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ ، ثنا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ الْحَوْضِيُّ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ ، عَنْ مُعَاذٍ ، قَالَ : كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ ، فَأَرْدَفَنِي خَلْفَهُ ، فَمَا مَسِسْتُ شَيْئًا أَلْيَنَ مِنْ جِلْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَلا وَجَدْتُ رَائِحَةً أَطْيَبَ مِنْ رَائِحَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فذكر الحديث

---

[1] Ebû Ya'lâ (3769). Senedinde Humeyd et-Tavîl vardır ki müdellis bir ravidir, an'ane yoluyla rivayette bulunmuştur.

[2] Ebû Ya'lâ (3125) ve Bezzâr (2478). İkisinin senedinde de Ömer b. Saîd el-Ebah vardır ki zayıf bir ravidir.

رواه الطبراني والبزار بنحوه وفيه الحسن بن أبي جعفر وقد وثق على ضعفه

14054. Muâz -b. Cebel- anlatıyor: Bir yolculuk esnasında Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraberdim. Beni terkisine almıştı. Onun cildinden daha yumuşak bir şeye asla dokunmadım ve onun hoş kokusundan daha güzel bir kokuya rastlamadım. -Hadis devam ediyor-

★Taberânî ve yakın metinle Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Bezzâr'ın rivayetinde Hasan b. Ebi Câfer vardır ki onun zayıflığı kesin görülmüştür.

١٤٠٥٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ اللِّحْيَانِيُّ الْعَكَّاوِيُّ ، بِمَدِينَةِ عَكَّاءَ سَنَةَ خَمْسٍ وَسَبْعِينَ وَمِائَتَيْنِ ، حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ الْعَسْقَلانِيُّ ، حَدَّثَنَا شَيْبَانُ أَبُو مُعَاوِيَةَ ، وَوَرْقَاءُ بْنُ عُمَرَ الْيَشْكُرِيُّ ، عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيُّ ، حَدَّثَتْنِي أُمُّ عَاصِمٍ ، امْرَأَةُ عُتْبَةَ بْنِ فَرْقَدٍ السُّلَمِيِّ ، قَالَتْ : " كُنَّا عِنْدَ عُتْبَةَ أَرْبَعَ نِسْوَةٍ ، مَا مِنَّا امْرَأَةٌ إِلا وَهِيَ تَجْتَهِدُ فِي الطِّيبِ لِتَكُونَ أَطْيَبَ مِنْ صَاحِبَتِهَا ، وَمَا يَمَسُّ عُتْبَةُ الطِّيبَ إِلا يَمَسُّ دُهْنًا يَمْسَحُ بِهِ لِحْيَتَهُ ، وَهُوَ أَطْيَبُ رِيحًا مِنَّا ، وَكَانَ إِذَا خَرَجَ إِلَى النَّاسِ ، قَالُوا : مَا شَمِمْنَا رِيحًا أَطْيَبَ مِنْ رِيحِ عُتْبَةَ ، فَقُلْتُ لَهُ يَوْمًا : إِنَّا لَنَجْتَهِدُ فِي الطِّيبِ ، وَلأَنْتَ أَطْيَبُ مِنَّا رِيحًا ، فَمِمَّ ذَاكَ ؟ ، فَقَالَ : أَخَذَنِي الشَّرَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَتَيْتُهُ فَشَكَوْتُ ذَلِكَ إِلَيْهِ ، فَأَمَرَنِي أَنْ أَتَجَرَّدَ ، فَتَجَرَّدْتُ ، وَقَعَدْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ ، وَأَلْقَيْتُ ثَوْبِي عَلَى فَرْجِي ، فَنَفَثَ فِي يَدِهِ عَلَى ظَهْرِي وَبَطْنِي ، فَعَقَبَ بِي هَذَا الطِّيبُ مِنْ يَوْمِئِذٍ "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير بنحوه وقال في بعضها : ثلاث نسوة . وقال فيه : ثم بسط يديه فبصق فيهما فمسح إحداهما على الأخرى ومسح إحداهما على بطني والأخرى على ظهري

ورجال الأوسط رجال الصحيح غير أم عاصم فإني لم أعرفها

14055. Utbe b. Ferkad'ın hanımı Ümmü Âsım anlatıyor: Biz Utbe'nin nikâhı altında dört kadın idik. Her birimiz güzel koku sürünmeye gayret ederdi ki diğer arkadaşından daha hoş kokulu olsun. Utbe güzel koku sürmezdi; ancak yağ sürerdi. Bununla sakalını sıvazlardı. Buna rağmen o bizden daha güzel kokardı. İnsanların yanına çıktığı zaman: "Utbe'nin kokusundan daha güzel koku koklamadık!" derlerdi. Bir gün ona: "Biz güzel koku sürmeye gayret ediyoruz; ancak sen bizden daha

---

[1] Bezzâr (2479). Onun anlatımı şöyledir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte yürüyordum, bana: *"Yaklaş!"* dedi. Ben de ona yaklaştım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kokusundan daha hoş kokulu ne bir misk, ne de bir anber koklamış değilim!" Bezzâr dedi ki: "Muâz'dan merfû olarak ancak bu isnâdla rivayet edilmiştir."

güzel kokuyorsun! Bunun sebebi nedir?" diye sordum, şöyle cevap verdi: "Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında sivilceye yakalandım ve bu durumu ona şikâyet ettim. Bana soyunmamı emretti; soyundum ve önüne oturdum. Elbisemi de edep yerime örttüm. Avucuna tükürdü ve eliyle sırtımı ve karnımı sıvazladı. İşte bu koku, o gün bana sindi."

★Hadisi *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[1] *M. el-Kebîr*'de de yakın metinle rivayet etmiş; ancak orada bazı kısımları şöyle geçer: "Biz üç kadın idik." "Sonra ellerini açtı ve içine tükürdü, ellerini birbirine sürdü ve biriyle karnımı, diğeriyle de sırtımı sıvazladı."

el-Mu'cemu'l-evsat'taki raviler, Ümmü Âsım hariç, *Sahîh* ravileridir. Ben onu tanımıyorum.

١٤٠٥٦ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا بِشْرُ بْنُ سَيْحَانَ ، قَالَ : نا حَلْبَسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكِلابِيُّ ، قَالَ : نا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ ، عَنِ الأَعْرَجِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَجُلا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي زَوَّجْتُ ابْنَتِي ، وَإِنِّي أُحِبُّ أَنْ تُعِينَنِي بِشَيْءٍ ، فَقَالَ : " مَا عِنْدِي مِنْ شَيْءٍ ، وَلَكِنْ إِذَا كَانَ غَدًا فَتَعَالَ فَجِئْنِي بِقَارُورَةٍ وَاسِعَةِ الرَّأْسِ وَعُودِ شَجَرٍ ، وَآيَةٌ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَنْ أَجِيفَ نَاحِيَةَ الْبَابِ " ، قَالَ : فَأَتَاهُ بِقَارُورَةٍ وَاسِعَةِ الرَّأْسِ وَعَودِ شَجَرٍ ، فَجَعَلَ يَسْلُتُ الْعِرْقَ مِنْ ذِرَاعَيْهِ حَتَّى امْتَلأَتِ الْقَارُورَةُ ، فَقَالَ : " خُذْ ، وَأْمُرْ بِنْتَكَ إِذَا أَرَادَتْ أَنْ تَطَيَّبَ أَنْ تَغْمِسَ هَذَا الْعُودَ فِي الْقَارُورَةِ وَتطَيَّبَ بِهِ " ، قَالَ : فَكَانَتْ إِذَا تَطَيَّبَتْ شَمَّ أَهْلُ الْمَدِينَةِ رَائِحَةَ ذَلِكَ الطِّيبِ ، فَسُمُّوا بَيْتَ الْمُطَيَّبِينَ ،

رواه الطبراني في الأوسط وفيه حلبس الكلبي وهو متروك

14056. Ebû Hureyre anlatıyor: Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) bir adam geldi ve: "Yâ Resûlallah! Ben kızımı evlendirdim, herhangi bir şekilde sizden (maddi) yardım istiyorum!" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona *"Şimdilik yanımda verecek bir şeyim yok. Ancak yarın bana ağzı geniş bir şişe, bir de çubuk getir. Aramızdaki işaret şu olsun: Ben kapı tarafında dolaşıyor olacağım"* buyurdu. Ertesi gün adam ağzı geniş bir şişe ile bir çubuk getirdi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kollarının terinden şişenin içine sıyırmaya başladı. Nihâyet şişe doldu. Bunun üzerine *"Onu al ve kızına, koku sürüneceği zaman, çubuğu şişeye daldırarak sürünmesini söyle!"* buyurdu.

Ravi diyor ki: Kızı o kokudan süründüğü zaman, Medine halkı bu hoş kokuyu hissederdi. O evi, "hoş kokulular evi" diye adlandırdılar.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (17/133-134) ve *M. es-Sağîr* (98).

★Bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde, Halbes el-Kelbî vardır ki, bu zât metrûk biridir.

١٤٠٥٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الأَشْعَثِ أَبُو الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدَةَ ، قَالَ : نا أَبِي ، قَالَ : نا الْجَرَّاحُ بْنُ مَلِيحٍ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ ذِي حِمَايَةَ ، عَنْ غَيْلانَ بْنِ جَامِعٍ ، عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ الأَسْوَدِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : حَجَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَجَّةَ الْوَدَاعِ ، فَصَلَّيْتُ مَعَهُ صَلاةَ الْغَدَاةِ فِي مِنًى ، فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ صَلاتِهِ إِذَا رَجُلانِ خَلْفَ النَّاسِ لَمْ يُصَلِّيَا مَعَ النَّاسِ ، فَقَالَ : " عَلَيَّ بِالرَّجُلَيْنِ " فَجِيءَ بِهِمَا تُرْعَدُ فَرَائِصُهُمَا ، فَقَالَ : " أَمَا صَلَّيْتُمَا مَعَنَا ؟ " فَقَالا : لا يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّا كُنَّا صَلَّيْنَا فِي رِحَالِنَا ، وَظَنَنَّا أَنَّا لا نُدْرِكُ الصَّلاةَ ، قَالَ : " فَلا تَفْعَلا إِذَا صَلَّيْتُمَا فِي رِحَالِكُمَا ، ثُمَّ أَدْرَكْتُمَا الصَّلاةَ فَصَلِّيَا ، تَكُونُ لَكُمَا نَافِلَةً " ، فَقَالَ أَحَدُهُمَا : اسْتَغْفِرْ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ : " اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ " ، فَازْدَحَمَ النَّاسُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّا يَوْمَئِذٍ كَاشَبُّ الرِّجَالِ وَأَقْوَاهُمْ ، فَزَحَمْتِ النَّاسُ حَتَّى أَخَذْتُ بِيَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَوَضَعْتُهَا عَلَى صَدْرِي ، فَلَمْ أَرَ شَيْئًا كَانَ أَبْرَدَ وَلا أَطْيَبَ مِنْ يَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قلت : روى أبو داود والترمذي منه إلى قوله : " تكون لكما نافلة "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير باختصار وإسناده حسن

14057. Yezîd b. el-Esved es-Suvâî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında hac yaptım. Sabah namazını da Mina'da onunla beraber kıldım. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) namazını bitirince insanların gerisinde namaz kılmamış iki adam gördü. *"O iki adamı bana çağırın!"* diyerek onları çağırttı. Onları alıp getirdiler. O sırada eklemleri tiril tiril titriyordu. Onlara: *"Bizimle beraber namaz kılsaydınız ya!"* dedi. Onlar da: "Yâ Resûlallah! Biz yüklerimizin yanında kalmıştık; cemaatle namaza yetişemeyeğimizi zannettik" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise şöyle buyurdu: *"Böyle yapmayın! Yükünüzün yanında namaz kıldıktan sonra cemaatle namaz kılınmakta olunduğunu görürseniz, cemaatle beraber de kılın. Bu namaz, sizin için nafile olur."* İki adamdan biri dedi ki: "Yâ Resûlallah! Benim için mağfiret dile." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Onu bağışla!"* diye dua etti. İnsanlar namazdan sonra kalkıp Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına musafahaya gittiler. Ben de onlarla beraber kalkıp ona doğru gittim. O gün ben insanların en genci ve en güçlüsü idim. Safları yararak cemaatı zorladım ve nihayet Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) ulaştım, elini tutup göğsüme

koydum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in mübarek elinden daha serin ve daha hoş kokulu bir şey görmedim.

★Ben derim ki: Ebû Davud ve Tirmizî bu hadisin bir kısmını *"Sizin için nâfile olur"* ifadesine kadar rivayet etmişlerdir: Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsat* ve kısa metinle *M. el-Kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir.[1] İsnâdı hasendir.

١٤٠٥٨ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا رَجَاءُ بْنُ مُحَمَّدٍ السَّقَطِيُّ ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِدْرِيسَ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مَحْمُودِ بْنِ مَسْلَمَةَ الأَنْصَارِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، أَنَّ جَدَّتَهُ عَمِيرَةَ بِنْتَ مَسْعُودٍ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا " دَخَلَتْ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِيَ وَأَخَوَاتُهَا يُبَايِعْنَهُ ، وَهُنَّ خَمْسٌ فَوَجَدْنَهُ وَهُوَ يَأْكُلُ قَدِيدًا ، فَمَضَغَ لَهُنَّ قَدِيدَةً ثُمَّ نَاوَلَنِي الْقَدِيدَةَ ، فَمَضَغْتُهَا كُلُّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ قِطْعَةً فَلَقِينَ اللَّهَ ، وَمَا وَجَدْنَ لأَفْوَاهِهِنَّ خُلُوفًا "

رواه الطبراني وفيه إسحاق بن إدريس الأسواري وهو ضعيف

14058. Câfer b. Mahmûd b. Mesleme, büyükannesi Umeyra binti Mes'ûd'un kendisine şunu anlattığını haber veriyor: Umeyra, biat etmek üzere kızkardeşleriyle beraber Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in huzuruna varmış. Bunlar beş kardeşmiş. Umeyra bakmış ki Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kurutulmuş et yiyor. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara çiğneyip et vermiş. Her biri bir parça çiğnemiş. Sonunda onların, Allah'a kavuşana kadar ağızlarında hiçbir kötü koku olmamıştır.

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde İshâk b. İdrîs el-Esvârî vardır ki zayıf bir ravidir.

(بَابُ فِي سِرِّهِ وَعَلاَنِيَتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Gizli ve Alenî Halleri

١٤٠٥٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْجَزَّارِ قَالَ دَخَلَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَقَالُوا يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ حَدِّثِينَا عَنْ سِرِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . قَالَتْ كَانَ سِرُّهُ وَعَلاَنِيَتُهُ سَوَاءً. ثُمَّ نَدِمَتْ فَقَالَتْ أَفْشَيْتُ سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ فَلَمَّا دَخَلَ أَخْبَرْتُهُ فَقَالَ أَحْسَنْتِ .

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (22/236).
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (24/341).

رواه أحمد والطبراني وقال : عن يحي عن أم سلمة ورجالهما رجال الصحيح

14059. Yahya b. el-Cezzâr anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbından bir grup, Ümmü Seleme'nin yanına gitmişti. "Ey müminlerin annesi! Bize Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in gizli hallerinden haber ver!" dediler. Ümmü Seleme validemiz de: "O'nun gizli hali de, alenî hali de birbirine eşitti" dedi. Sonra bunu dediğine pişman oldu ve kendi kendine "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in sırrını ifşâ ettim!" dedi. Hz. Peygamber içeri girince bu yaptığını ona haber verince; *"İyi yapmışsın!"* buyurdu.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Taberânî de rivayet edip senedini Yahya—Ümmü Seleme kanalıyla vermiştir. Her ikisinin ravileri de *Sahîh* ravileridir.

(بَابُ فِي أَسْمَائِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in İsimleri

١٤٠٦٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ حُذَيْفَةُ بَيْنَمَا أَنَا أَمْشِي فِي طَرِيقِ الْمَدِينَةِ - قَالَ إِذَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِي فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ أَنَا مُحَمَّدٌ وَأَنَا أَحْمَدُ وَنَبِيُّ الرَّحْمَةِ وَنَبِيُّ التَّوْبَةِ وَالْحَاشِرُ وَالْمُقَفَّى وَنَبِيُّ الْمَلَاحِمِ .

رواه أحمد والبزار ورجال أحمد رجال الصحيح غير عاصم بن بهدلة وهو ثقة وفيه سوء حفظ

14060. Huzeyfe dedi ki: Medine yolunda yürürken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e rastladım. Onun şöyle buyurduğunu işittim: *"Ben Muhammed'im. Ahmed'im. Rahmet peygamberiyim. Tövbe peygamberiyim. Hâşir'im (insanları mahşerde toplayanım). Mukaffî'yim (önceki peygamberleri takip edenim). Ben büyük savaşların peygamberiyim."*

★Hadisi Ahmed ve Bezzar rivayet etmiştir.[2] Ahmed'in ravileri, Âsım b. Behdele hariç, *Sahîh* ravileridir ki o da güvenilirdir; ancak ezberi bozuktur.

١٤٠٦١ - حَدَّثَنَا خَيْرُ بْنُ عَرَفَةَ الْمِصْرِيُّ ، ثنا عُرْوَةُ بْنُ مَرْوَانَ الرَّقِّيُّ ، ثنا عُبَيْدُ اللهِ بْنُ عَمْرٍو ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَنَا أَحْمَدُ وَأَنَا مُحَمَّدٌ وَأَنَا الْحَاشِرُ ، الَّذِي أَحْشُرُ النَّاسَ عَلَى قَدَمِي ، وَأَنَا الْمَاحِي ، الَّذِي يَمْحُو

1 Ahmed (6/309).
2 Ahmed (5/405) ve Bezzâr (2378).

اللَّهُ بِيَ الْكُفْرَ ، فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ لِوَاءُ الْحَمْدِ مَعِي ، وَكُنْتُ إِمَامَ الْمُرْسَلِينَ وَصَاحِبُ شَفَاعَتِهِمْ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه عروة بن مروان قيل فيه : ليس بالقوي وبقية رجاله وثقوا

14061. Câbir b. Abdillah bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben Ahmed'im. Ben Muhammed'im. Ben, insanları ayak ucumda toplayacak olan Hâşir'im. Ben o Mâhî'yim ki Allah benimle küfrü mahvedecek. Kıyamet günü geldiğinde, ben, peygamberlerin önderi ve şefaatçileri olduğum halde Livâu'l-hamd (hamd sancağı) benim yanımda olacaktır."*

★Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[1] Senedinde Urve b. Mervan vardır. Bu ravi hakkında "Kuvvetli değildir" denmiştir. Diğer ravileri, güvenilir görülmüştür.

١٤٠٦٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ مِهْرَانَ السُّوطِيُّ الْبَغْدَادِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ الْفَضْلُ بْنُ دُكَيْنٍ ، حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ نُبَيْطٍ ، عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ مُزَاحِمٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " أَنَا أَحْمَدُ ، وَمُحَمَّدٌ ، وَالْحَاشِرُ ، وَالْمُقَفِّي ، وَالْخَاتَمُ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط

14062. İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben Ahmed'im. Ben Muhammed'im. Ben, Hâşir'im (insanları toplayan). Ben Mukaffî'yim. Ben Hâtem'im (peygamberlerin sonuncusuyum)"* buyurdu.

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[2]

(بَابُ إِخْبَارُهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمُغَيَّبَاتِ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Gayba Ait Bilgileri Vermesi

١٤٠٦٣ - حدثنا أَبُو شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ ، ثنا أَبُو جَعْفَرٍ النُّفَيْلِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، قَالَ : جَلَسَ عُمَيْرُ بْنُ وَهْبٍ الْجُمَحِيُّ مَعَ صَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةَ بَعْدَ مُصَابِ أَهْلِ بَدْرٍ مِنْ قُرَيْشٍ فِي الْحِجْرِ بِيَسِيرٍ ، وَكَانَ مِمَّنْ يُؤْذِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (1750).

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (156). Taberânî der ki: "Seleme b. Nubayt'tan bunu sadece Ebû Nuaym Fadl b. Dukeyn rivayet etmiştir. İbn Abbâs'dan ancak bu isnâdla rivayet edilir." Hadiste kopukluk vardır. Dahhâk b. Muzâhim'in İbn Abbâs'dan hadis işittiği kesin değildir."

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابَهُ وَيَلْقَوْنَ مِنْهُمْ عَنَتًا ، إِذْ هُمْ بِمَكَّةَ ، وَكَانَ ابْنُهُ وَهْبُ بْنُ عُمَيْرٍ فِي أُسَارَى أَصْحَابِ بَدْرٍ ، قَالَ : فَذَكَرُوا أَصْحَابَ الْقَلِيبِ بِمَصَائِبِهِمْ ، فَقَالَ صَفْوَانُ : وَاللَّهِ إِنْ فِي الْعَيْشِ بَعْدَهُمْ وَقَالَ عُمَيْرُ بْنُ وَهْبٍ : صَدَقْتَ وَاللَّهِ لَوْلا دَيْنٌ عَلَيَّ لَيْسَ عِنْدِي قَضَاؤُهُ ، وَعِيَالٌ أَخْشَى عَلَيْهِمُ الضَّيْعَةَ بَعْدِي ، لَرَكِبْتُ إِلَى مُحَمَّدٍ حَتَّى أَقْتُلَهُ ، فَإِنَّ لِي فِيهِمْ عِلَّةً ، ابْنِي عِنْدَهُمْ أَسِيرٌ فِي أَيْدِيهِمْ فَاغْتَنَمَهَا صَفْوَانُ ، فَقَالَ : عَلَيَّ دَيْنُكَ أَنَا أَقْضِيهِ عَنْكَ ، وَعِيَالُكَ مَعَ عِيَالِي أُسْوَتُهُمْ مَا بَقُوا لا يَسَعُهُمْ شَيْءٌ نَعْجِزُ عَنْهُمْ ، قَالَ عُمَيْرٌ : اكْتُمْ عَلَيَّ شَأْنِي وَشَأْنَكَ ، قَالَ : أَفْعَلُ ، قَالَ : ثُمَّ أَمَرَ عُمَيْرُ بِسَيْفِهِ ، فَشُحِذَ وَسُمَّ ، ثُمَّ انْطَلَقَ إِلَى الْمَدِينَةِ ، فَبَيْنَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ بِالْمَدِينَةِ فِي نَفَرٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ يَتَذَاكَرُونَ يَوْمَ بَدْرٍ وَمَا أَكْرَمَهُمُ اللَّهُ بِهِ ، وَمَا أَرَاهُمْ مِنْ عَدُوِّهِمْ إِذْ نَظَرَ إِلَى عُمَيْرِ بْنِ وَهْبٍ قَدْ أَنَاخَ بِبَابِ الْمَسْجِدِ مُتَوَشِّحَ السَّيْفِ ، فَقَالَ : هَذَا الْكَلْبُ عَدُوُّ اللَّهِ عُمَيْرُ بْنُ وَهْبٍ مَا جَاءَ إِلا لِشَرٍّ هَذَا الَّذِي حَرَّشَ بَيْنَنَا ، وَحَزَرَنَا لِلْقَوْمِ يَوْمَ بَدْرٍ ، ثُمَّ دَخَلَ عُمَرُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا عَدُوُّ اللَّهِ عُمَيْرُ بْنُ وَهْبٍ ، قَدْ جَاءَ مُتَوَشِّحًا السَّيْفَ قَالَ : " فَأَدْخِلْهُ " فَأَقْبَلَ عُمَرُ حَتَّى أَخَذَ بِحِمَالَةِ سَيْفِهِ فِي عُنُقِهِ ، فَلَبَّبَهُ بِهَا ، وَقَالَ عُمَرُ لِرِجَالٍ مِمَّنْ كَانَ مَعَهُ مِنَ الأَنْصَارِ : ادْخُلُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَاجْلِسُوا عِنْدَهُ ، وَاحْذَرُوا هَذَا الْكَلْبَ عَلَيْهِ ، فَإِنَّهُ غَيْرُ مَأْمُونٍ ، ثُمَّ دَخَلَ بِهِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعُمَرُ آخِذٌ بِحِمَالَةِ سَيْفِهِ ، فَقَالَ : " أَرْسِلْهُ يَا عُمَرُ , ادْنُ يَا عُمَيْرُ " فَدَنَا ، فَقَالَ : أَنْعِمُوا صَبَاحًا ، وَكَانَتْ تَحِيَّةَ أَهْلِ الْجَاهِلِيَّةِ بَيْنَهُمْ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " قَدْ أَكْرَمَنَا اللَّهُ بِتَحِيَّةٍ خَيْرٍ مِنْ تَحِيَّتِكَ يَا عُمَيْرُ ، السَّلامُ تَحِيَّةُ أَهْلِ الْجَنَّةِ " فَقَالَ : أَمَا وَاللَّهِ يَا مُحَمَّدُ ، إِنْ كُنْتَ لَحَدِيثَ الْعَهْدِ بِهَا ، قَالَ : " فَمَا جَاءَ بِكَ ؟ " قَالَ : جِئْتُ لِهَذَا الأَسِيرِ الَّذِي فِي أَيْدِيكُمْ ، فَأَحْسِنُوا إِلَيْهِ ، قَالَ : " فَمَا بَالُ السَّيْفِ فِي عُنُقِكَ ؟ " قَالَ : قَبَّحَهَا اللَّهُ مِنْ سُيُوفٍ ، فَهَلْ أَغْنَتْ شَيْئًا ؟ قَالَ : " اصْدُقْنِي مَا الَّذِي جِئْتَ لَهُ ؟ " قَالَ : مَا جِئْتُ إِلا لِهَذَا ، قَالَ : " بَلْ قَعَدْتَ أَنْتَ وَصَفْوَانُ بْنُ أُمَيَّةَ فِي الْحِجْرِ فَتَذَاكَرْتُمَا أَصْحَابَ الْقَلِيبِ مِنْ قُرَيْشٍ ، فَقُلْتَ : لَوْلا دَيْنٌ عَلَيَّ ، وَعِيَالِي لَخَرَجْتُ حَتَّى أَقْتُلَ مُحَمَّدًا ، فَتَحَمَّلَ صَفْوَانُ لَكَ بِدَيْنِكَ ، وَعِيَالِكَ عَلَى أَنْ تَقْتُلَنِي وَاللَّهُ حَائِلٌ بَيْنَكَ وَبَيْنَ ذَلِكَ " ، قَالَ عُمَيْرٌ : أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ، قَدْ كُنَّا يَا رَسُولَ اللَّهِ نُكَذِّبُكَ بِمَا كُنْتَ تَأْتِينَا بِهِ مِنْ خَبَرِ السَّمَاءِ ، وَمَا يَنْزِلُ عَلَيْكَ مِنَ الْوَحْيِ ، وَهَذَا أَمْرٌ لَمْ

يَحْضُرْهُ إِلا أَنَا وَصَفْوَانُ ، فَوَاللَّهِ إِنِّي لأَعْلَمُ مَا أَنْبَأَكَ بِهِ إِلا اللَّهُ ، فَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانِي لِلإِسْلامِ ، وَسَاقَنِي هَذَا الْمَسَاقَ ، ثُمَّ شَهِدَ شَهَادَةَ الْحَقِّ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " فَقِّهُوا أَخَاكُمْ فِي دِينِهِ ، وَأَقْرِئُوهُ الْقُرْآنَ ، وَأَطْلِقُوا لَهُ أَسِيرَهُمْ : قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي كُنْتُ جَاهِدًا عَلَى إِطْفَاءِ نُورِ اللَّهِ شَدِيدَ الأَذَى عَلَى مَنْ كَانَ عَلَى دِينِ اللَّهِ ، وَإِنِّي أُحِبُّ أَنْ تَأْذَنَ لِي ، فَأَقْدَمَ مَكَّةَ ، فَأَدْعُوَهُمْ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى الإِسْلامِ ، لَعَلَّ اللَّهَ يَهْدِيهِمْ وَإِلا آذَيْتُهُمْ ، كَمَا كُنْتُ أُوْذِي أَصْحَابَكَ فِي دِينِهِمْ ، فَأَذِنَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَحِقَ بِمَكَّةَ وَكَانَ صَفْوَانُ حِينَ خَرَجَ عُمَيْرُ بْنُ وَهْبٍ ، قَالَ لِقُرَيْشٍ : أَبْشِرُوا بِوَاقِعَةٍ تَأْتِيكُمُ الآنَ تُنْسِيكُمْ وَقْعَةَ بَدْرٍ ، وَكَانَ صَفْوَانُ يَسْأَلُ عَنْهُ الرُّكْبَانَ حَتَّى قَدِمَ رَاكِبٌ ، فَأَخْبَرَهُ عَنْ إِسْلامِهِ فَحَلَفَ أَنْ لا يُكَلِّمَهُ أَبَدًا وَلا يَنْفَعَهُ بِنَفْعٍ أَبَدًا ، فَلَمَّا قَدِمَ عُمَيْرٌ مَكَّةَ ، أَقَامَ بِهَا يَدْعُو إِلَى الإِسْلامِ وَيُؤْذِي مَنْ يُخَالِفُهُ أَذًى شَدِيدًا ، فَأَسْلَمَ عَلَى يَدَيْهِ نَاسٌ كَثِيرٌ "

رواه الطبراني مرسلا وإسناده جيد

14063. Muhammed b. Câfer b. ez-Zübeyr anlatıyor: Umeyr b. Vehb el-Cumahî, Safvân b. Ümeyye ile birlikte Bedir'e katılan Kureyşlilerin başına gelenlerden sonra Hicir'de kısa bir müddet oturdu. Umeyr b. Vehb, Kureyş şeytanlarından ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile ashâbına eziyet edenlerdendi. O, Mekke'de iken ondan bir çok meşakkat ve eziyetler gördüler. Oğlu Vehb b. Umeyr, Bedir'de esir alınanlar arasındaydı. Bedir kuyusuna atılan ve musibete maruz kalan müşrikleri anlatmasından sonra Safvân: "Vallahi onlardan sonra yaşamakta hayır yoktur;" Umeyr b. Vehb ise: "Doğru söyledin! Vallahi eğer üzerimde karşılığı olmayan bir borç ile benden sonra zayi olmasından endişe ettiğim çoluk çocuğum olmasaydı, elbette atıma biner, Muhammed'e gider ve onu öldürürdüm. Bedir'dekilerden önce oğlum, onların ellerinde esirdir" dedi. Safvân da fırsatı ganimet bilerek şöyle dedi: "Borcunu ben öderim. Onu ödemek bana aittir. Çoluk çocuğun da benimkilerle birlikte olur. Kaldıkları sürece onlara ihsanda bulunurum. Elimize geçen nimeti onlarla paylaşırız. Onlar maddi zorluk içinde iken ben rahat edemem." Bunun üzerine Umeyr, ona: "Durumumuzu gizle" dedi. O da: "Olur, gizlerim" dedi. Sonra Umeyr, kılıcını getirmelerini emretti. Onu bileyip zehir sürdü. Bunları yaptıktan sonra yola çıktı ve Medine'ye geldi. Bir ara Ömer b. el-Hattâb, Müslümanlardan bir cemaatle beraber, Bedir gününden söz ediyorlar, Allah'ın kendilerine ikram ettiği ve düşmanlarından maruz kaldıklarını konuşuyorlardı. O esnada Ömer, Umeyr b. Vehb'in, Mescid'in kapısı önünde, kılıcını

kuşanmış vaziyette bineğini çöktürdüğünü gördü ve şöyle dedi: "Allah'a yemin ederim ki Umeyr b. Vehb ancak kötülük için gelmiştir! O değil midir aramızı bozan ve Bedir günü Kureyş için sayımızı takdir ve tahmin eden!" Daha sonra Ömer, Resûlullah'ın yanına gidip şöyle dedi: "Ey Allah'ın Resulü! Şu Umeyr b. Vehb kılıcını kuşanmış olarak geldi!" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu içeri al!"* dedi. Bunun üzerine Ömer, dönüp gitti ve onun kılıcının kayışını tutup boynuna bağladı. Ensâr'dan yanında bulunan adamlara da: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girin, yanında oturun ve bu köpeğe karşı tetikte olun. Çünkü bu, güvenilir bir kişi değildir" dedi. Böyle dedikten sonra onu kılıcının kayışından tutarak Resûlullah'ın yanına getirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu böyle görünce dedi ki: *"Ey Ömer! Onu serbest bırak! Ey Umeyr, yaklaş!"* O da yaklaştı ve şöyle dedi: "Bol nimetli iyi sabahlar!" Cahiliye devri insanları, kendi aralarında böyle selamlaşırdı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise şöyle karşılık verdi: *"Ey Umeyr! Allah bize senin selamlaşmandan daha hayırlı bir selamlaşma ihsan etmiştir. Ey Umeyr! Bu selam, cennetliklerin selamlaşması olan "selam"dır."* O da dedi ki: "Allah'a yemin ederim ki ey Muhammed, ben bu selamlaşmayı yeni işitiyorum." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Umeyr! Seni buraya getiren sebeb nedir?"* diye sordu. Umeyr: "Elinizde bulunan şu esir için geldim. Onun fidyesini ödeyeceğim"dedi. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem): *"Peki boynundaki kılıcın işi ne?"* deyince: "Allah, kılıçların belasını versin. Onlar bize ne sağladı ki?" dedi. Bu sefer: *"Bana doğruyu söyle, niçin geldin?"* diye sordu. "Başka birşey için gelmedim. Sadece bu iş için geldim" karşılığını verdi. Resûlullah: *"Hayır, aksine sen ve Safvân b. Ümeyye, Hicir'de oturdunuz. Kureyşlilerden kuyuya atılanları andınız. Sonra sen dedin ki: «Eğer üzerimde borç bulunmasa ve çoluk çocuğum olmasa, elbette gider Muhammed'i öldürürdüm!». Böylece Safvân, beni öldürmen karşılığında senin borcunu ve çoluk çocuğunun bakımını üstlendi. Allah ise, yapmayı tasarladığın bu işine mani olacaktır"* dedi. Bunun üzerine Umeyr dedi ki: "Şehadet ederim ki şüphesiz sen, Allah'ın Resûlüsün. Ey Allah Resûlü! Göğün haberinden bize getirmiş olduğun şeylerde ve senin üzerine inen vahiyde biz seni yalanlıyorduk. Bu meseleyi konuşurken ben ve Safvân'dan başka kimse yoktu. Allah'a yemin ederim ki bu haberi sana ancak Allah bildirmiştir. Beni İslâm'a kavuşturan ve beni bu yere sevkeden Allah'a hamdolsun." Böyle dedikten sonra hak şahadeti getirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de şöyle buyurdu: *"Kardeşinize dinini öğretin ve ona Kur'ân okutun. Esirini de salıverin."* Ashâb, bu emri yerine getirdi. Sonra Umeyr şöyle dedi: "Yâ Resûlallah! Ben Allah'ın nurunu söndürmeye gayret eden ve Allah'ın dini üzere olan kimselere şiddetli eziyet veren birisi idim. Ben istiyorum ki, bana izin veresin de Mekke'ye gideyim ve onları Allah'a ve İslâm'a davet edeyim. Umulur ki

Allah, onları hidayete kavuşturur. Yoksa daha önce senin ashâbına dinleri hususunda eziyet verdiğim gibi onlara eziyet veririm." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona izin verdi. Dönüp Mekke'ye gitti.

Safvân, Umeyr b. Vehb Mekke'den çıkıp Medine'ye gitmekte iken Kureyşlilere şöyle demişti: "Şimdi bir kaç gün içinde gelecek olan vak'a ile müjdeleniniz. O, size Bedir vak'asını unutturacaktır." Safvân, kafilelere Umeyr'i sorup duruyordu. Nihayet bir süvari geldi ve onun İslâm'a girdiğini haber verdi. Bunun üzerine Safvân onunla asla konuşmamaya ve ona asla menfaat sağlamamaya yemin etti. Umeyr, Mekke'ye geldiğinde İslâm'a davette bulunarak orada ikamet etti ve kendisine muhalefet eden kimselere şiddetli eziyetler verdi. Onun vasıtasıyla çok kimse Müslüman oldu.

★Taberânî mürsel olarak rivayet etmiştir, isnâdı ceyyiddir.[1]

١٤٠٦٤ - وروى عن عروة بن الزبير نحوه مرسلا وقال فيه : فَفَرِحَ الْمُسْلِمُونَ حِينَ هَدَاهُ اللَّهُ ، وَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: لَخِنْزِيرٌ كَانَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْهُ حِينَ اطَّلَعَ وَلَهُوَ الْيَوْمَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ بَعْضِ بَنِيَّ وإسناده حسن

14064. Urve b. Zübeyr'den buna benzer bir rivayet yer almıştır. O hadiste Urve der ki: "Müslümanlar, Allah ona hidayet verdiği zaman çok sevindiler. Ömer b. el-Hattâb da dedi ki: "O geldiği sırada bir domuz bana ondan daha sevimliydi; ancak bugün o, bana bazı oğullarımdan daha sevimlidir."

★İsnâdı hasendir.[2]

١٤٠٦٥ - حدثنا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَهْلِ بْنِ عَسْكَرٍ ، ثنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، أنا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ لا أَعْلَمُهُ إِلا عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : كَانَ وَهْبُ بْنُ عُمَيْرٍ شَهِدَ أُحُدًا كَافِرًا فَأَصَابَتْهُ جِرَاحَةٌ ، فَكَانَ فِي الْقَتْلَى ، فَمَرَّ بِهِ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ ، فَعَرَفَهُ فَوَضَعَ سَيْفَهُ فِي بَطْنِهِ حَتَّى خَرَجَ مِنْ ظَهْرِهِ ، ثُمَّ تَرَكَهُ ، فَلَمَّا دَخَلَ اللَّيْلُ وَأَصَابَهُ الْبَرْدُ لَحِقَ بِمَكَّةَ ، فَبَرَأَ فَاجْتَمَعَ هُوَ وَصَفْوَانُ بْنُ أُمَيَّةَ فِي الْحِجْرِ ، فَقَالَ وَهْبٌ : لَوْلا عِيَالِي وَدَيْنٌ عَلَيَّ أَنْ أَكُونَ أَنَا الَّذِي أَقْتُلُ مُحَمَّدًا ، فَقَالَ لَهُ صَفْوَانُ فَكَيْفَ تَصْنَعُ ؟ فَقَالَ أَنَا رَجُلٌ جَوَادٌ لا أُلْحَقُ آتِيهِ

---

[1] *M. el-Kebîr* (17/58-59).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (17/56-57). Bunun senedinde de İbn Lehîa vardır ki o, zayıf bir ravidir.

فَأَغْتَرُّهُ ، ثُمَّ أَضْرِبُهُ بِالسَّيْفِ ، فَأَلْحَقُ بِالْخَيْلِ وَلا يَلْحَقُنِي أَحَدٌ ، فَقَالَ لَهُ صَفْوَانُ : فَعِيَالُكَ مَعَ عِيَالِي ، وَدَيْنُكَ عَلَيَّ ، فَخَرَجَ يَشْحَذُ سَيْفَهُ وَسَمَّهُ ، ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الْمَدِينَةِ لا يُرِيدُ إِلا قَتْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ رَآهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَهَالَهُ ذَلِكَ ، وَشَقَّ عَلَيْهِ ، فَقَالَ لأَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنِّي رَأَيْتُ وَهْبًا ، فَرَابَنِي قُدُومُهُ وَهُوَ رَجُلٌ غَادِرٌ فَأَطِيفُوا نَبِيَّكُمْ ، فَأَطَافَ الْمُسْلِمُونَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَجَاءَ وَهْبٌ فَوَقَفَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : أَنْعِمْ صَبَاحًا يَا مُحَمَّدُ ، قَالَ : " قَدْ أَبْدَلَنَا اللَّهُ خَيْرًا مِنْهَا " قَالَ : عَهْدِي بِكَ تُحَدِّثُ بِهَا وَأَنْتَ مُعْجَبٌ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا أَقْدَمَكَ ؟ " قَالَ : جِئْتُ أَفْدِي أَسَارَاكُمْ ، قَالَ : " مَا بَالُ السَّيْفِ ؟ " قَالَ : أَمَا إِنَّا قَدْ حَمَلْنَاهُ يَوْمَ بَدْرٍ ، فَلَمْ نُفْلِحْ وَلَمْ نَنْجَحْ ، قَالَ : " فَمَا شَيْءٌ قُلْتَ لِصَفْوَانَ فِي الْحِجْرِ لَوْلا عِيَالِي ، وَدَيْنٌ عَلَيَّ ، لَكُنْتُ أَنَا الَّذِي أَقْتُلُ مُحَمَّدًا بِنَفْسِي ، فَأَخْبَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَبَرَهُ " ، فَقَالَ وَهْبٌ : هَاهْ كَيْفَ قُلْتَ ؟ فَأَعَادَ عَلَيْهِ قَالَ وَهْبٌ : قَدْ كُنْتَ تُخْبِرُنَا خَبَرَ أَهْلِ الأَرْضِ ، فَنُكَذِّبُكَ ، فَأَرَاكَ تُخْبِرُ خَبَرَ أَهْلِ السَّمَاءِ أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَأَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ، قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَعْطِنِي عِمَامَتَكَ ، فَأَعْطَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِمَامَتَهُ ، ثُمَّ خَرَجَ إِلَى مَكَّةَ ، فَقَالَ عُمَرُ : لَقَدْ قَدِمَ وَإِنَّهُ لأَبْغَضُ إِلَيَّ مِنَ الْخِنْزِيرِ ، ثُمَّ رَجَعَ وَهُوَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ بَعْضِ وَلَدِي

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

14065. Enes anlatıyor: Vehb b. Umeyr, Uhud'a kâfir olarak katılmış ve orada yaralanmış ve ölülerin arasında kalmıştı. Ensâr'dan biri oradan geçerken onu tanıdı ve kılıcını karnına sokup sırtından çıkardı. Sonra onu öylece bıraktı. Vehb, gece olup soğuk bastırınca kalkıp Mekke'ye gitti ve zamanla iyileşti. Safvân b. Ümeyye ile Hicir'de otururken ona dedi ki: "Eğer çoluk çocuk ile üzerimdeki borç olmasaydı, Muhammed'i öldüren kimse bizzat ben olmak isterdim!" Safvân: "Bunu nasıl yapacaksın?" dedi. O da: "Ben koşucu biriyim; bana yetişemezler. Gidip ona gizlice yanaşırım, kılıcımla vurur ve dağa kaçarım. Kimse de bana asla yetişemez" der. Safvan bunun üzerine: "Öyleyse çoluk çocuğunu ve borcunu ben üstleniyorum" dedi.

Nihayet harekete geçti, kılıcını biledi ve zehir sürdü. Çıkıp Medine'ye gitti. Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'i öldürmekten başka maksadı yoktu. Medine'ye gelince Ömer b. el-Hattâb onu gördü ve içine endişe düştü. Bu ona ağır geldi ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbına dedi ki: "Doğrusu ben Vehb'in gelmiş olduğunu gördüm. Onun gelişi

beni endişeye düşürdü. O, ihanet edici biridir; haydi kalkın Peygamberiniz (sallallahu aleyhi vesellem)'in etrafına çember yapın!" Müslümanlar hemen kalkıp Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in etrafını çevrelediler. Vehb gelip Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in önünde durdu ve: "Bol nimetli iyi sabahlar, ey Muhammed!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise şöyle karşılık verdi: *"Ey Umeyr! Allah onu daha hayırlı bir selamlaşma ile değiştirmiştir."* O da dedi ki: "Bu selamlaşmayı söylediğini senden yeni işitiyorum."

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Seni buraya getiren sebeb nedir?"* diye sordu. O da: "Esirlerinize fidye vermek için geldim" dedi. *"O halde senin boynundaki kılıcın işi ne?"* diye sordu. "Biz onları Bedir günü taşıdık da ne oldu ki? Ne kurtulduk, ne de başarılı olduk?!" dedi. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem): *"Peki öyleyse, sen ve Safvân Hicir'de otururken ona dediğin şey neydi? Ona: «Eğer çoluk çocuk ile üzerimdeki borç olmasaydı, Muhammed'i öldüren kimse bizzat ben olmak isterdim!» demedin mi?!."* diyerek (onun gizli) durumu(nu) haber verdi. Vehb de: "Ha! Nasıl dedim?" diyerek tekrar ettirdi ve şöyle dedi: "Bize yeryüzü ahalisinin haberini verirdin; biz seni yalanlardık. Şimdi görüyorum ki sen, semâ ahalisinin haberini veriyorsun. Şehadet ederim ki Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur ve yine şehadet ederim ki sen, Allah'ın Resûlü'sün."

Ardından: "Yâ Resûlallah! Bana sarığını verir misin?" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de ona sarığını verdi. Sonra da Mekke'ye dönmek üzere yola çıktı.

Hz. Ömer dedi ki: "And olsun o geldiğinde benim gözümde bir domuzdan daha sevimsizdi; döndüğünde ise, çocuğumdan daha sevimli hale geldi."

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٤٠٦٦ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ زِبْرِيقَ الْحِمْصِيُّ ، ثنا أَصْبَغُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ جَدِّهِ أَبَانَ بن سَلْمانَ عَنْ أَبِيهِ سَلْمانَ ، قَالَ : كَانَ إِسْلامُ قُبَاثِ بْنِ أَشْيَمَ اللَّيْثِيُّ ، أَنَّ رَجُلا مِنْ قَوْمِهِ وَغَيْرِهِمْ مِنَ الْعَرَبِ أَتَوْهُ ، فَقَالُوا : إِنَّ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ قَدْ خَرَجَ يَدْعُو إِلَى دَيْنٍ غَيْرِ دِينِنَا ، فَقَامَ قُبَاثٌ حَتَّى أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ ، قَالَ لَهُ : " اجْلِسْ يَا قَبَاثُ " ، فَأَوْهَمَ قُبَاثٌ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَنْتَ الْقَائِلُ : لَوْ خَرَجَتْ نِسَاءُ قُرَيْشٍ بِأَكِمَّتِهَا رَدَّتْ مُحَمَّدًا وَأَصْحَابَهُ ؟ ، فَقَالَ قُبَاثٌ : وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ

[1] *M. el-Kebîr* (17/61-62).

، مَا تَحَرَّكَ بِهِ لِسَانِي ، وَلا تَرَمْرَمَتْ بِهِ شَفَتَايَ ، وَلا سَمِعَهُ مِنِّي أَحَدٌ ، وَمَا هُوَ إِلا شَيْءٌ هَجَسَ فِي نَفْسِي ، أَشْهَدُ أَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ، قَالَ : وَإِنَّ مَا جِئْتَ بِهِ حَقٌّ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه من لم أعرفهم

قلت : وقد تقدمت قصة العباس في غزوة بدر . وقصة ذي الجوشن في غزوة الفتح

وحديث جابر بن عبد الله في قصة خزيمة بن ثابت الذي كان في عير خديجة في عجائب المخلوقات

وحديث عبد الله بن بسر في مناقبه . وغير ذلك

14066. Ebân b. Selmân, babası Selman'dan rivayet ediyor: Kubâs b. Eşyem el-Leysî'nin İslam'a girişi şöyle oldu: Araplardan birtakım kimseler ona gelerek dediler ki: "Abdulmuttalib'in oğlu Muhammed çıkmış bizim dinimizden başka bir dine çağırıyor!" Kubâs da bunun üzerine kalkıp Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına vardı. Huzuruna girince Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Otur, ey Kubas!"* dedi. Kubâs da çekingenlik gösterdi ve kuşkuya düştü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"«Kureyş'in kadınları topyekün çıkarsa Muhammed ve ashâbını püskürtür!» diyen sen misin?"* diye sordu. Kubas: "Seni Hak ile gönderen zâta and olsun ki ben bunu kimseye söylememiştim. Dilim hareket etmemiş ve dudaklarım oynamamıştı. Bunu benden kimse duymamıştı. Sadece kendi içimden söylemiştim. Şehadet ederim ki Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur, yine şehadet ederim ki Muhammed Allah'ın Resûlü'dür. Senin getirdiğin de haktır."

★Bu hadisi *M. el-Kebîr*'de ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

Ben derim ki: Mevzu ile ilgili Abbâs'ın kıssası, Bedir gazvesinde geçmişti.

Cevşen sahibinin kıssası da Fetih gazvesinde geçmişti.

Câbir b. Abdillah'ın, Hz. Hatice'nin kervanında bulunan Huzeyme b. Sabit kıssasıyla ilgili hadisi ise "Mahlukatın Acaiplikleri" kitabındadır.

Abdullah b. Busr hadisi, onun menkıbeleri bölümündedir.

Ve konuyla ilgili daha başka bölümlerde de bilgiler mevcuttur.

١٤٠٦٧ - ثَنَا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ، ثَنَا نُعَيْمُ بْنُ حَمَّادٍ، ثَنَا بَقِيَّةُ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، ثَنَا أَبُو الزَّاهِرِيَّةِ، عَنْ كَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ، عَنْ عُمَرَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ اللهَ عَزَّ وَ جَلَّ قَدْ رَفَعَ لِي الدُّنْيَا فَأَنَا

[1] *M. el-Kebîr* (19/35).

أَنْظُرُ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا هُوَ كَائِنٌ فِيهَا إِلَى يَوْمِ القِيَامَةِ كَأَنَّمَا أَنْظُرُ إِلَى كَفِّي هَذِهِ جِلِّيَانٌ جَلاَّهُ اللهُ لِنَبِيِّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا جَلاَّهُ لِلنَّبِيِّينَ مِنْ قَبْلِهِ

رواه الطبراني ورجاله وثقوا على ضعف كثير في سعيد بن سنان الرهاوي

14067. İbn Ömer dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Şüphesiz Yüce Allah dünyayı bana arz etti; ben de ona ve kıyamet gününe kadar onun içinde olacaklara nazar ettim. Avucuma bakıyormuş gibi onları gördüm. İşte bunlar, Allah'ın peygamberine açtığı tecellilerdir. Ki daha önceki peygamberlere de bunu açıp göstermiştir."*

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Saîd b. Sinân er-Rehâvî oldukça zayıf bir ravi olmakla beraber ravileri güvenilir görülmüştür.

١٤٠٦٨ - وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ : لَمَّا بُعِثَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ كِسْرَى إِلَى عَامِلِهِ عَلَى أَرْضِ اليَمَنِ وَمَنْ يَلِيهِ مِنَ العَرَبِ وَكَانَ يُقَالُ لَهُ : بَاذَامُ أَنَّهُ بَلَغَنِي أَنَّهُ خَرَجَ رَجُلٌ قِبَلَكَ يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَقُلْ لَهُ فَلْيَكُفَّ عَنْ ذَلِكَ أَوْ لأَبْعَثَنَّ إِلَيْهِ مَنْ يَقْتُلُهُ أَوْ يَقْتُلُ قَوْمَهُ . قَالَ : فَجَاءَ رَسُولُ بَاذَامَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ هَذَا فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ كَانَ شَيْءٌ فَعَلْتُهُ مِنْ قِبَلِي كَفَفْتُ وَلَكِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ بَعَثَنِي " . فَأَقَامَ الرَّسُولُ عِنْدَهُ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ رَبِّي قَتَلَ كِسْرَى وَلاَ كِسْرَى بَعْدَ اليَوْمِ وَقَتَلَ قَيْصَرَ وَلاَ قَيْصَرَ بَعْدَ اليَوْمِ " . قَالَ : فَكَتَبَ قَوْلَهُ فِي السَّاعَةِ الَّتِي حَدَّثَهُ وَالْيَوْمُ الَّذِي حَدَّثَهُ وَالشَّهْرُ الَّذِي حَدَّثَهُ فِيهِ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى بَاذَامَ فَإِذَا كِسْرَى قَدْ مَاتَ وَإِذَا قَيْصَرَ قَدْ قُتِلَ

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير كثير بن زياد وهو ثقة وعند أحمد طرف منه وكذلك البزار

14068. Ebû Bekre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) peygamber olunca, (Pers kralı) Kisra; Yemen ve ona yakın Arap topraklarındaki valisine bir elçi gönderdi. Valinin adı Bâzam idi. Ona şu talimatı verdi: "Bana ulaştığına göre, senin tarafında peygamber olduğunu iddia eden bir adam ortaya çıkmış! Ona bundan vazgeçmesini söyle. Aksi takdirde onu ve kavmini öldürmek üzere bir ordu göndereceğim!"

Bunun üzerine Bâzam'ın elçisi Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelip bunları söyledi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle karşılık verdi: *"Eğer bu, benim kendi tarafımdan icad ettiğim bir şey olsaydı,*

---

[1] Ebû Nuaym, *Hilye*'de (6/101) Taberâni tarikinden rivayet etmiş, ve İbn Ömer'in hadisi olarak vermiştir. Senedinde ayrıca Bakiyye b. el-Velîd vardır ki müdellis biridir. Nuaym b. Hammad ile Bekr b. Sehl ise zayıftır. Bakın: S. *ed-Daîfe.*

vazgeçerdim. Ancak beni Yüce Allah gönderdi." Elçi, Resûl-i Ekrem'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanında kaldı. Hz. Peygamber ona dedi ki: *"Şüphesiz benim Rabbim, Kisra'yı öldürdü. Bu günden sonra Kisra yoktur. Kayser de öldürüldü. Bu günden sonra Kayser de yoktur."*

Elçi, Resûl-i Ekrem'in (sallallahu aleyhi vesellem) sözünü o esnada yazdı. O sözü söylediği günü ve ayı kaydetti. Sonra Bâzam'ın yanına döndü; gördü ki Kisra ölmüş, Kayser de (Bizans kralı da) öldürülmüş.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri, güvenilir bir ravi olan Kesîr b. Ziyâd hariç, *Sahîh* ravileridir. Bu hadisin bir bölümünü rivayet etmiştir. Aynı şekilde Bezzâr da tahrîc etmiştir.

١٤٠٦٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ حَمَّادٍ الْبَرْبَرِيُّ ، وَعَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، قَالا : ثنا أَبُو السُّكَيْنِ ، ثنا عَمُّ أَبِي زَحْرِ بْنِ حِصْنٍ ، عَنْ جَدِّهِ حُمَيْدِ بْنِ مَنْهَبٍ ، قَالَ : قَالَ خُرَيْمُ بْنُ أَوْسٍ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " هَذِهِ الْحِيرَةُ ، الْبَيْضَاءُ قَدْ رُفِعَتْ لِي ، وَهَذِهِ الشَّيْمَاءُ بِنْتُ بُقَيْلَةَ الأَزْدِيَّةُ عَلَى بَغْلَةٍ شَهْبَاءَ مُعْتَجِرَةٌ بِخِمَارٍ أَسْوَدَ " ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَإِنْ نَحْنُ دَخَلْنَا الْحِيرَةَ وَوَجَدْتُهَا عَلَى هَذِهِ الصِّفَةِ فَهِيَ لِي ؟ قَالَ : " هِيَ لَكَ " ، ثُمَّ ارْتَدَّتِ الْعَرَبُ فَلَمْ يَرْتَدَّ أَحَدٌ مِنْ طَيِّئٍ ، وَكُنَّا نُقَاتِلُ بَنِي أَسَدٍ ، وَفِيهِمْ طُلَيْحَةُ بْنُ خُوَيْلِدٍ الْفَقْعَسِيُّ فَامْتَدَحَنَا خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ ، وَكَانَ فِيمَا قَالَ فِينَا :

جَزَى اللَّهُ عَنَّا طَيِّئًا فِي دِيَارِهَا ... بِمُعْتَرَكِ الأَبْطَالِ خَيْرَ جَزَاءِ
هُمْ أَهْلُ رَايَاتِ السَّمَاحَةِ وَالنَّدَى ... إِذَا مَا الصَّبَا أَلْوَتْ بِكُلِّ خِبَاءِ
هُمْ ضَرَبُوا قَيْسًا عَلَى الدِّينِ بَعْدَمَا ... أَجَابُوا مُنَادِي ظُلْمَةٍ وعَمَاءِ

ثُمَّ سَارَ خَالِدٌ إِلَى مُسَيْلِمَةَ ، فَسِرْنَا مَعَهُ ، فَلَمَّا فَرَغْنَا مِنْ مُسَيْلِمَةَ وَأَصْحَابِهِ ، أَقْبَلْنَا إِلَى نَاحِيَةِ الْبَصْرَةِ ، فَلَقِينَا هُرْمُزَ بِكَاظِمَةٍ فِي جَمْعٍ عَظِيمٍ ، وَلَمْ يَكُنْ أَحَدٌ أَعْدَى لِلْعَرَبِ مِنْ هُرْمُزَ ، قَالَ أَبُو السُّكَيْنِ : وَبِهِ يُضْرَبُ الْمَثَلُ ، تَقُولُ الْعَرَبُ : أَنْتَ أَكْفَرُ مِنْ هُرْمُزَ فَبَرَزَ لَهُ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ وَدَعَا إِلَى الْبِرَازِ فَبَرَزَ لَهُ هُرْمُزُ ، فَقَتَلَهُ خَالِدٌ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، وَكَتَبَ بِذَلِكَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، فَنَفَّلَهُ سَلَبَهُ ، فَبَلَغَتْ قَلَنْسُوَةُ هُرْمُزَ مِائَةَ أَلْفِ دِرْهَمٍ ، وَكَانَتِ الْفُرْسُ إِذَا أَشْرَفَ فِيهَا رَجُلٌ جَعَلُوا قَلَنْسُوَتَهُ بِمِئَةِ أَلْفِ دِرْهَمٍ ، ثُمَّ سِرْنَا عَلَى طَرِيقِ الطَّفِّ حَتَّى دَخَلْنَا الْحِيرَةَ ، فَكَانَ أَوَّلَ مِنْ تَلَقَّانَا فِيهَا شَيْمَاءُ بِنْتُ بُقَيْلَةَ الأَزْدِيَّةُ عَلَى بَغْلَةٍ لَهَا شَهْبَاءَ بِخِمَارٍ أَسْوَدَ كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَتَعَلَّقْتُ بِهَا ، وَقُلْتُ :

هَذِهِ وَهَبَهَا لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَدَعَانِي خَالِدٌ عَلَيْهَا الْبَيِّنَةَ فَأَتَيْتُهُ بِهَا ، فَسَلَّمَهَا إِلَيَّ ، وَنَزَلَ إِلَيْنَا أَخُوهَا عَبْدُ الْمَسِيحِ ، فَقَالَ لِي : بِعْنِيهَا ، فَقُلْتُ : لا أَنْقُصُهَا وَاللَّهِ مِنْ عَشْرِ مِائَةٍ شَيْئًا ، فَدَفَعَ إِلَيَّ أَلْفَ دِرْهَمٍ ، فَقِيلَ لِي : لَوْ قُلْتَ مِائَةَ أَلْفٍ لَدَفَعَهَا إِلَيْكَ ،

. فقلت : لا أحسب أن مالا أكثر من عشر مائة . وبلغني في غير هذا الحديث أن الشاهدين كانا محمد بن مسلمة وعبد الله بن عمر

رواه الطبراني

14069. Hureym b. Evs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Bu beyaz Hire, bana arz olunup gösterildi. Şu Şeyma binti Bukayle el-Ezdiye de doru bir katırın üzerinde idi, siyah bir baş örtüsü örtmüştü."* Ben: "Ya Resûlallah! Eğer biz Hire'ye girersek ve Şeyma'yı tavsif ettiğin şekilde bulursam o benim olsun mu?" dedim, *"O senin olsun"* buyurdu. Bilahare (Hz. Ebû Bekir'in hilafeti döneminde) irtidâd hâdiseleri cereyan etti. Tay kabilesinden hiç kimse dinden dönmedi. Biz Kays kabilesiyle İslâm üzere savaşıyorduk. O kabilede Utbe b. Hısn vardı. Tuleyha b. Hüveylid el-Fek'asî ile de savaşıyorduk. Hâlid b. Velîd bizi medhediyor, methiyesinde şöyle diyordu:

"Allah, Tay kabilesine diyarında sevap versin.

Bahadırların savaştığı alanda onlara hayırlı mükafatlar versin.

Saba rüzgarı, bütün çadırları eğip bükerken onlar müsamaha sancaklarının sahibidirler.

Ta karanlığın ve körlüğün çağrısına icabet etmelerinden sonra onlar, din üzere Kayslılarla savaştılar. Onlara darbe indirdiler."

Sonra Hâlid b. el-Velîd, Müseylime üzerine yürüdü. Biz de onunla beraber yürüdük. Müseylime ve taraftarlarının işini bitirdikten sonra Basra nahiyesine yöneldik. Orada Kazime mıntıkasında yanında büyük bir ordu varken Hürmüz'le karşılaştık. Acemlerden hiç kimse Hürmüz kadar Araplara düşman değildi.

(İsnâdın ravilerinden) Ebu's-Sikkîn ekledi: "Hatta Hürmüz'ün bu kafirliği Araplar arasında darb-ı mesel olmuştur: «O adam Hürmüz'den bile daha kâfir!» denir."

Hâlid b. el-Velîd, çıkıp onu düolloya davet etti. O da karşısına çıktı. Hâlid onu öldürdü. Bu haberi, Ebû Bekir es-Sıddîk'a bir mektubla bildirdi. Hürmüz'ün üzerindeki eşyayı çıkarıp ganimet olarak aldı. Hürmüz'ün tacı yüz bin dirhem idi. İranlılar arasında bir adam, çok şerefli olup yüksek mevkilere geldiğinde tacı yüz bin dirhem ederdi.

Sonra Taff yolu ile gidip Hire'ye girdik. Oraya girişimizde bizi ilk karşılayan Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in de buyurduğu gibi doru bir katır üzerinde, siyah bir başörtüsüne bürünmüş Şeyma binti Bukayle oldu. Hemen onu tuttum ve: "Bu, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bana hibe ettiği kadındır" dedim. Hâlid b. el-Velîd, benden bunun ispatını istedi. Ben de ispatladım. Bunun üzerine Hâlid, Şeyma'yı bana verdi. Şeyma'nın kardeşi Abdülmesih, barışmak ve sulh yapmak için yanıma geldi. Bana: "Kardeşimi bana sat!" dedi. Ben de: "Vallahi ben onu on tane yüzden eksiğe satmam" dedim. Bunun üzerine o, bana bin dirhem verdi; ben de Şeyma'yı ona teslim ettim." Bana denildi ki: "Eğer sen yüz bin deseydin, yine kardeşi sana onu verirdi." Ben de dedim ki: "Bin dirhemden daha fazla bir sayı bulunduğunu sanmıyordum."

Başka bir hadisten edindiğim bilgiye göre onun iki şahidi, Muhammed b. Mesleme ile Abdullah b. Ömer'dir.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1]

١٤٠٧٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ ، نا يَزِيدُ بْنُ مَوْهَبٍ ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ ، عَنْ مُجَالِدٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ مَسْرُوقٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : كَانَ يَوْمٌ مِنَ السَّنَةِ تَجْتَمِعُ فِيهِ نِسَاءُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَهُ يَوْمًا إِلَى اللَّيْلِ ، قَالَتْ : وَفِي ذَلِكَ الْيَوْمِ ، قَالَ : " أَسْرَعُكُنَّ لُحُوقًا أَطْوَلُكُنَّ يَدًا " . قَالَتْ : فَجَعَلْنَا نَتَذَارَعُ بَيْنَنَا أَيُّنَا أَطْوَلُ يَدَيْنِ ، قَالَتْ : فَكَانَتْ سَوْدَةُ أَطْوَلَهُنَّ يَدًا ، فَلَمَّا تُوُفِّيَتْ زَيْنَبُ عَلِمْنَا أَنَّهَا كَانَتْ أَطْوَلَهُنَّ يَدًا فِي الْخَيْرِ وَالصَّدَقَةِ ، قَالَتْ : وَكَانَتْ زَيْنَبُ تَغْزِلُ الْغَزْلَ ، وَتُعْطِيهِ سَرَايَا النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخِيطُونَ بِهِ ، وَيَسْتَعِينُونَ بِهِ فِي مَغَازِيهِمْ ، قَالَتْ : وَفِي ذَلِكَ الْيَوْمِ ، قَالَ : " كَيْفَ بِإِحْدَاكُنَّ تَنْبَحُ عَلَيْهَا كِلابُ الْحَوْءَبِ "

قلت : في الصحيح بعضه

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله وثقوا وفي بعضهم ضعف

14070. Hz. Âişe anlatıyor: Her senenin bir günü, Resûl-i Ekrem'in hanımları onun yanında bir araya toplanır, geceye kadar sohbet ederlerdi. İşte o günlerden birinde Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Vefatımdan sonra sizin bana ilk kavuşacak olanınız, kolu uzun olanınızdır"* buyurdu. Bu cevap karşısında kol uzunluklarını ölçmeye başladılar. Sevde binti Zem'a'nın kolu hepsinden uzun geldi. Nihayet Resûlullah

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (4168). Daha önce geçen 9701. hadiste Heysemî demiştir ki: "Ravileri arasında bir grup var ki onları tanımıyorum."

(sallallahu aleyhi vesellem) vefat etti. Sevde ölünce anladık ki o, hayır ve sadakada kolu en uzun olanı imiş.

Âişe dedi ki: "Zeyneb de yün eğirir, onları Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in müfrezelerine verirdi. Askerler o iplerle dikiş diker, gazalarında istifade ederlerdi."

Yine Âişe dedi ki: "O günde Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dedi: *"Sizden birine Hav'eb suyunun köpekleri havladığı zaman hali nice olur acaba?!"*

Ben derim ki: Bu hadisin bir bölümü, *Sahîh*'te vardır.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir görülmüştür. Ancak bazılarında zayıflık vardır.

١٤٠٧١ - حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُبَارَكِ، ح وَحَدَّثَنَا الْعَلافُ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ يَحْيَى بْنِ بُكَيْرٍ، ثنا أَبِي، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَهْلٍ الأَهْوَازِيُّ، ثنا كَثِيرُ بْنُ يَحْيَى صَاحِبُ الْبَصْرِيِّ، قَالُوا: ثنا مُسْلِمُ بْنُ خَالِدٍ الزَّنْجِيُّ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ، عَنْ أُمِّهِ أُمِّ كُلْثُومٍ بِنْتِ أُمِّ سَلَمَةَ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: لَمَّا دَخَلَ بِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يَا أُمَّ سَلَمَةَ إِنِّي أَهْدَيْتُ لِلنَّجَاشِي مِسْكًا وَحُلَّةً وَلاَ أَرَاهُ إِلاَّ قَدْ مَاتَ وَلاَ أَرَى هَدِيَّتِي إِلاَّ سَتُرَدُّ إِلَيَّ قَالَتْ: وَكَانَ كَمَا قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْطَى نِسَاءَهُ أُوقِيَةً أُوقِيَةً وَأَعْطَانِي سَائِرَ الْمِسْكِ وَالْحُلَّةِ

رواه الطبراني . وأم موسى بن عقبة لا أعرفها . ومسلم بن خالد الزنجي وثقه ابن معين وغيره وبقية رجاله رجال الصحيح . قلت : وقد تقدم حديث أم كلثوم بهذه القصة في الهدية في البيع من مسند الإمام أحمد وغيره

14071. Ümmü Seleme anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) benimle evlenince dedi ki: "Ey Ümmü Seleme! Ben Necaşi'ye misk ile elbise hediye gönderdim. Ancak görüyorum ki o vefat etmiştir; hediyem bana geri gönderilecektir."

Ümmü Seleme dedi ki: Nitekim Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in dediği gibi de oldu. (Geri gelen kokudan diğer) hanımlarına ukye ukye misk verdi. Elbise ile kalan kokuyu da bana verdi.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Mûsa b. Ukbe'nin annesini tanımıyorum. Müslim b. Hâlid ez-Zencî'yi de İbn Maîn ve başkaları güvenilir görmüştür. Diğer ravileri *Sahîh* ravileridir.

Ben derim ki: Ümmü Gülsüm'ün bu kıssaya dair hadisi, Alışveriş Kitabının hediye bölümünde İmam Ahmed'in *Müsned*'inden ve başka kaynaklardan naklen geçer.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (23/352; 25/81) ve Ahmed (6/404).

١٤٠٧٢ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَفْصٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ، عَنِ الْحَجَّاجِ بْنِ الْحَجَّاجِ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَهْلِكُ كِسْرَى فَلا يَكُونُ كِسْرَى بَعْدَهُ ، فَإِنَّهُ يَقُولُ : إِنِّي أَنَا مَلِكُ الأَمْلاكِ ، وَيَهْلِكُ قَيْصَرُ ، فَلا يَكُونُ قَيْصَرُ بَعْدَهُ ، وَذَلِكَ أَنَّهُ يَقُولُ : إِنِّي أَنَا مَلِكُ الأَمْلاكِ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح

14072. Ebû Hureyre dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kisra ölecek ve ondan sonra da Kisra olmayacak. Zira o: «Ben hükümdarlar hükümdarıyım!» derdi. Kayser de ölecek ve ondan sonra Kayser olmayacak. O da: «Ben hükümdarlar hükümdarıyım!» derdi."*

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٤٠٧٣ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ كَثِيرٍ التَّمَّارُ ، قَالَ : نَا مِنْجَابُ بْنُ الْحَارِثِ ، قَالَ : نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الأَجْلَحِ ، عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ ، عَنْ عَطِيَّةَ الْعَوْفِيِّ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلا كِسْرَى بَعْدَهُ ، وَإِذَا هَلَكَ قَيْصَرُ فَلا قَيْصَرَ بَعْدَهُ ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَتُنْفِقَنَّ كُنُوزَهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط عن شيخه عبيد بن كثير التمار وهو متروك

14073. Ebû Saîd el-Hudrî dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kisra ölünce artık ondan sonra Kisra olmayacak. Kayser ölünce ondan sonra Kayser de olmayacak. Nefsimi elinde tutan zâta and olsun ki, o iksinin hazinelerini Allah yolunda harcayacaksınız."*

★Taberânî bunu, hocası Ubeyd b. Kesîr et-Temmâr'dan *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[1] Ubeyd, metruk bir ravidir.

١٤٠٧٤ - حَدَّثَنَا أُسَيْدُ بْنُ عَاصِمٍ ، قَالَ : نا عَامِرُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ : نا يَعْقُوبُ الْقُمِّيُّ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي الْمُغِيرَةِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ، قَالَ : خَرَجَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ أَظَلَّتْنَا سَحَابَةٌ وَنَحْنُ نَطْمَعُ فِيهَا ، فَقَالَ : " إِنَّ الْمَلَكَ الَّذِي يَسُوقُهَا ، أَوْ يَسُوقُ هَذِهِ السَّحَابَةَ دَخَلَ عَلَيَّ فَسَلَّمَ عَلَيَّ فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ يَسُوقُهَا إِلَى وَادِي كَذَا "

رواه البزار ورجاله ثقات

[1] Taberâni, *M. es-Sağîr* (689).

14074. İbn Abbâs anlatıyor: Başımızda bir bulut varken yanımıza Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çıkageldi. Biz o buluttan yağmur bekliyorduk. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) ise şöyle buyurdu: *"Onu veya bu bulutu sevk eden melek yanıma gelip selam verdi ve onu şu vadiye sürdüğünü haber verdi."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤٠٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ جُمْهُورٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْوَاقِدِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُوحٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَهْلِ بْنِ أَبِي خَثْمَةَ ، عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ ، قَالَ : كَانَ بِالرَّجَّالِ بْنِ عُنْفُوَةَ مِنَ الْخُشُوعِ وَاللُّزُومِ لِقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ وَالْخَيْرِ فِيمَا يَرَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْءٌ عَجَبٌ ، فَخَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا وَالرَّجَّالُ مَعَنَا جَالِسٌ مَعَ نَفَرٍ ، فَقَالَ : " أَحَدُ هَؤُلاءِ النَّفَرِ فِي النَّارِ " ، قَالَ رَافِعٌ : نَظَرْتُ فِي الْقَوْمِ ، فَإِذَا بِأَبِي هُرَيْرَةَ الدَّوْسِيِّ ، وَأَبِي أَرْوَى الدَّوْسِيِّ ، وَالطُّفَيْلِ بْنِ عَمْرٍو الدَّوْسِيِّ ، وَرِجَالُ بْنُ عُنْفُوَةَ ، فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ وَأَتَعَجَّبُ وَأَقُولُ مَنْ هَذَا الشَّقِيُّ ؟ وَلَمَّا تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجَعَتْ بَنُو حَنِيفَةَ ، فَسَأَلْتُ مَا فَعَلَ الرِّجَالُ بْنُ عُنْفُوَةَ ؟ فَقَالُوا : فُتِنَ هُوَ الَّذِي شَهِدَ لِمُسَيْلِمَةَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ أَشْرَكَهُ فِي أَمْرِهِ مِنْ بَعْدِهِ ، فَقُلْتُ : مَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهُوَ حَقٌّ وَسَمِعَ الرَّجَّالُ ، يَقُولُ : كَبْشَانِ انْتَطَحَا فَأَحَبُّهُمَا إِلَيْنَا كَبْشُنَا

رواه الطبراني وقال فيه : الرحال بالحاء المهملة المشددة وهكذا قاله الواقدي والمدائني وتبعهما عبد الغني بن سعيد ووهم في ذلك . والأكثرون قالوا : إنه بالجيم الدارقطني وابن ماكولا وفي إسناد هذا الحديث الواقدي وهو ضعيف

14075. Râfi' anlatıyor: Rahhâl b. Ganmeveyh, Kur'ân okumaya huşu ile devam eden ve hayır yapmaya mülazemet eden biriydi. Bir gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza geldi. Bir grup olarak oturuyorduk, Rahhâl da aramızdaydı. Buyurdu ki: *"Bu topluluğun içinden biri cehennemliktir!"* Râfi dedi ki: Ben oradakilere baktım; Ebû Hureyre ed-Devsî, Ebû Erva ed-Devsî, Tufeyl b. Amr ed-Devsî ve Rahhâl b. Ganmeveyh vardı. Şaşkın şaşkın bakıp "Bu bedbaht da kim?" demeye başladım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edince Hanîfe oğulları dinden döndü. Ben de: "Rahhâl b. Ganmeveyh ne yaptı?" diye sordum; "O da fitneye kapıldı, sonradan Müseylime'nin Resûlullah

---

[1] Bezzâr (2426). Senedinde Ya'kûb b. Abdillah el-Kummî vardır ki Taberâni onu güvenilir görürken Nesâî: "Onda bir beis yoktur" ifadesini kullanır. Dârekutnî ise "Kuvvetli değildir" der.

(sallallahu aleyhi vesellem)'in işine ortak olduğuna (yani onun yalancı peygamberliğine) şehadet etti!" dediler. Bunun üzerine ben: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bir zamanlar buyurduğu gerçektir!" dedim. Rahhâl'ın şöyle dediği işitilmiş: "İki koç birbirini süzdü; ancak bizim koçumuz bana daha sevimlidir."

★Bu hadisi Taberânî rivayet etmiş ve onun adını Rahhâl diye vermiştir.[1] Vâkidî ve el-Medâinî de böyle telaffuz etmiştir. Abdulganî b. Saîd ise onlara tâbi olmuş; ancak bu hususta yanılgıya kapılmıştır. Darekutni ve İbn Mâkûla gibi çoğunluk ise onun adını Cîm harfi ile Raccâl diye verir.. Bu hadisin isnâdında Vâkidî vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤٠٧٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ أَوْسِ بْنِ خَالِدٍ ، قَالَ : كُنْتُ إِذَا قَدِمْتُ عَلَى أَبِي مَحْذُورَةَ سَأَلَنِي عَنْ رَجُلٍ ، وَإِذَا قَدِمْتُ عَلَى الرَّجُلِ سَأَلَنِي عَنْ أَبِي مَحْذُورَةَ ، فَقُلْتُ لأَبِي مَحْذُورَةَ : إِذَا قَدِمْتُ عَلَيْكَ سَأَلْتَنِي عَنْ فُلانٍ ، وَإِذَا قَدِمْتُ عَلَيْهِ سَأَلَنِي عَنْكَ ؟ فَقَالَ : كُنْتُ أَنَا ، وَأَبُو هُرَيْرَةَ ، وَفُلانٌ فِي بيت ، فقال النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " آخِرُكُمْ مَوْتًا فِي النَّارِ " ، فَمَاتَ أَبُو هُرَيْرَةَ ، ثُمَّ مَاتَ أَبُو مَحْذُورَةَ ، ثُمَّ مَاتَ الرَّجُلُ

رواه الطبراني وأوس بن خالد لم يرو عنه غير علي بن زيد وفيهما كلام وبقية رجاله رجال الصحيح

14076. Evs b. Hâlid anlatıyor: Ebû Mahzûre'ye uğradığımda bana bir adamdan sordu; o adama uğradığımda da bana Ebû Mahzure hakkında sordu. Bunun üzerine Ebû Mahzure'ye: "Sana uğradığımda bana filan kimseden sordun; o kimseye uğradığımda da bana seni sordu. Bunun sırrı nedir?" deyince şöyle cevap verdi: "Ben, Ebû Hureyre ve filan kimse bir evde bulunduğumuz sırada Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Son öleniniz cehennemdedir!"*

Sonunda Ebû Hureyre vefat etti, ardından Ebû Mahzûre öldü, sonra da o adam öldü.

★Bunu Taberânî rivayet etmiştir. Ali b. Zeyd'den başkası Evs b. Hâlid'den rivayette bulunmamıştır. Bu ikisi hakkında eleştiri vardır. Diğer ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٤٠٧٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنُ كسا الْوَاسِطِيُّ ، قال : نا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ النَّشَائِيُّ ، قال : نا أَبُو مَرْوَانَ الْغَسَّانِيُّ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ أَبِي أُوَيْسٍ ، قَالَ : كُنْتُ تَاجِرًا بِالْمَدِينَةِ ، قُلْتُ : أَقْدَمُ ، فَإِذَا قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ لَقِيَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ فَسَأَلَنِي عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ، وَإِذَا

[1] *M. el-Kebîr* (4434).

قَدِمْتُ الْبَصْرَةَ سَأَلَنِي سَمُرَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ . فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ : كُنَّا سَبْعَةً فِي بَيْتٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " آخِرُكُمْ مَوْتًا فِي النَّارِ " . فَلَمْ يَبْقَ إِلا أَنَا وَسَمُرَةَ .

قلت : لعله أراد نار الدنيا فإن سمرة مات كذلك والله أعلم

رواه الطبراني في الأوسط وفيه علي بن زيد بن جدعان وقد وثق وفيه ضعف وبقية رجاله رجال الصحيح

14077. Ebû Uveys anlatıyor: Ben Medine'ye ticaret için gitmiştim. Medine'ye vardığımda Ebû Hureyre bana Semure b. Cündüb'ü sordu. Basra'ya gittiğimde de Semure bana Ebû Hureyre'yi sordu. Ebû Hureyre bu durumu şöyle açıkladı: "Biz, yedi kişi bir evde iken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza geldi ve: *"Son öleninizi ateştedir!"* buyurdu. İşte şimdi ben ve Semure'den başka kimse hayatta kalmadı.

★Ben derim ki: Belki Resûl-i Ekrem, dünya ateşini kastetmiştir; çünkü Semure müslüman olarak ölmüştür. Doğrusunu Allah bilir.

Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[1] Senedinde Ali b. Zeyd b. Cüd'ân vardır ki güvenilir görülmüştür; ancak ondan zayıflık vardır. Diğer ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٤٠٧٨ - وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : لَيُخْرِجَنَّ الظَّعِينَةُ مِنَ الْمَدِينَةِ حَتَّى يَدْخُلَ الْحِيْرَةَ لاَ يَخَافُ أَحَداً إِلاَّ اللهَ عَزَّ وَ جَلَّ

رواه الطبراني والبزار ورجال البزار رجال الصحيح غير أحمد بن يحيى الأودي وهو ثقة

14078. Câbir b. Semure'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Andolsun zaman gelecek, deve üstünde bir kadın, Medine'den çıkıp Yüce Allah'tan başka kimseden korkmadan tâ Hîre'ye varacak!"* buyurdu.

★Taberânî ve Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Bezzâr'ın ravileri, güvenilir bir ravi olan Ahmed b. Yahya el-Evdî hariç, *Sahîh* ravileridir.

١٤٠٧٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ح وَحَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، قَالَ : قَرَأْتُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيِّ ، قَالا : ثنا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ ، قَالَ : ثنا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ الْعَبَّاسِ ، عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، فِيمَا نَعْلَمُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " سَتُفْتَحُ عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا حَتَّى تُنَجِّدُوا بُيُوتَكُمْ كَمَا تُنَجَّدُ الْكَعْبَةُ " ، قُلْنَا : وَنَحْنُ عَلَى دِينِنَا ، قَالَ : " نَعَمْ ، فَأَنْتُمُ الْيَوْمَ خَيْرٌ مِنْ يَوْمَئِذٍ " ، قُلْنَا : يَوْمَئِذٍ ، قَالَ : " بَلْ أَنْتُمُ الْيَوْمَ خَيْرٌ "

---

1 İbn Ebi Hâtim de *İlelü'l-Hadis*'de (1037) yakın metinle rivayet etmiştir.

2 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (1880) ve Bezzâr (2429).

رواه الطبراني ورجاله ثقات

14079. Ebû Cuhayfe dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Dünya size öyle açılacak ki Kâbe'nin döşendiği gibi evleriniz dayanıp döşenecek!"* Biz de: "Biz o zaman dinimiz üzere mi olacağız?" diye sorduk, *"Evet!"* buyurdu. Yine biz: "O gün bugünden hayırlı mıdır?" diye sorduk; şöyle buyurdu: *"Bilakis bugün siz, o günden daha hayırlısınız."*

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤٠٨٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَسَنِ الثَّعْلَبِيُّ ، قال : نا شَرِيكٌ ، عَنْ مَنْصُورٍ ، عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " يَكُونُ فِي أُمَّتِي رَجُلٌ يَتَكَلَّمُ بَعْدَ الْمَوْتِ "

قلت : وقد تقدم حديث النعمان بن بشير فيمن تكلم بعد الموت في الخلافة في الخلفاء الأربعة

14080. Huzeyfe dedi ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Ümmetim içinde öldükten sonra konuşan bir kişi olacaktır."*[2]

★Ben derim ki: Nu'mân b. Beşîr'in, öldükten sonra dört halifenin halifeliği hakkında konuşanlarla ilgili hadisi daha önce geçmişti.

(بَابُ إِخْبَارُ الذِّئْبِ بِنُبُوَّتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Kurtların Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Nübüvvetini Haber Vermesi

١٤٠٨١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَنْبَأَنَا الْقَاسِمُ بْنُ الْفَضْلِ الْحُدَّانِيُّ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ عَدَا الذِّئْبُ عَلَى شَاةٍ فَأَخَذَهَا فَطَلَبَهُ الرَّاعِي فَانْتَزَعَهَا مِنْهُ فَأَقْعَى الذِّئْبُ عَلَى ذَنَبِهِ قَالَ أَلاَ تَتَّقِي اللَّهَ تَنْزِعُ مِنِّي رِزْقاً سَاقَهُ اللَّهُ إِلَيَّ. فَقَالَ يَا عَجَبِي ذِئْبٌ مُقْعٍ عَلَى ذَنَبِهِ يُكَلِّمُنِي كَلاَمَ الإِنْسِ. فَقَالَ الذِّئْبُ أَلاَ أُخْبِرُكَ بِأَعْجَبَ مِنْ ذَلِكَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَثْرِبَ يُخْبِرُ النَّاسَ بِأَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ. قَالَ فَأَقْبَلَ الرَّاعِي يَسُوقُ غَنَمَهُ حَتَّى دَخَلَ الْمَدِينَةَ فَزَوَاهَا إِلَى زَاوِيَةٍ مِنْ زَوَايَاهَا ثُمَّ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (22/108).

[2] *el-Hasâisu'l-Kübrâ*'da (2/148-149) Suyûtî şöyle der: "Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta Huzeyfe'den *ceyyid* bir senedle –merfû olarak- rivayet etmiştir." Hz. Âişe'den de rivayet edilmiştir. *Men âşe ba'de'l-mevt* kitabında 10. ve 11. hadislere bakınız.

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنُودِيَ الصَّلاَةُ جَامِعَةٌ ثُمَّ خَرَجَ فَقَالَ لِلرَّاعِي أَخْبِرْهُمْ . فَأَخْبَرَهُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لاَ تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُكَلِّمَ السِّبَاعُ الإِنْسَ وَيُكَلِّمَ الرَّجُلَ عَذَبَةُ سَوْطِهِ وَشِرَاكُ نَعْلِهِ وَيُخْبِرَهُ فَخِذُهُ بِمَا أَحْدَثَ أَهْلُهُ بَعْدَهُ .

قلت : عند الترمذي طرف من آخره

رواه أحمد

14081. Ebû Saîd el-Hudrî anlatıyor: Bir kurt, bir koyuna saldırdı ve onu yakaladı. Çoban, koyunu kurtarmak için çekip almak istedi. Ancak kurt, arkası üstü oturup dile geldi ve şöyle dedi: "Allah'tan korkmaz mısın sen? Yüce Allah'ın bana gönderdiği rızkı elimden çekip alıyorsun!" Adam, hayret ve dehşet içinde: "Hayret, bir kurt, arkası üstü oturmuş, insanlar gibi benimle konuşuyor!" dedi. Kurt da: "Bundan daha hayret verici bir şeyi sana haber vereyim mi? Muhammed, Medine'de öncekilerin haberlerini insanlara bildiriyor!" dedi. Çoban, koyunlarını önüne katıp Medine'ye geldi. Koyunları Medine'nin bir köşesine bıraktı. Sonra Resûlullah'ın yanına gelip durumu anlattı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de emir verdi, insanların Mescid'e toplanmaları çağrısında bulunuldu. Sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), bedeviye dedi ki: "Gördüklerini topluluğa anlat." Çoban gördüklerini orada toplanan cemaate anlatınca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Doğru söyledi! Muhammed'in canını kudret elinde tutan zâta yemin ederim ki, vahşi hayvanlar insanlarla konuşmadıkça, kişi kendi kırbacının ucuyla ve ayakkabısının bağıyla konuşmadıkça ve dizi de kendisinden sonra ailesinin ne yaptığını kendisine haber vermedikçe kıyamet kopmayacaktır."*

★Ben derim ki: Tirmizî'de bu hadisin son kısmı vardır.

Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1]

١٤٠٨٢ - وفي رواية : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ حَدَّثَنِي شَهْرٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ مِنْ أَسْلَمَ فِي غُنَيْمَةٍ لَهُ يَهُشُّ عَلَيْهَا فِي بَيْدَاءِ ذِي الْحُلَيْفَةِ إِذْ عَدَا عَلَيْهِ ذِئْبٌ فَانْتَزَعَ شَاةً مِنْ غَنَمِهِ فَجَهْجَأَهُ الرَّجُلُ فَرَمَاهُ بِالْحِجَارَةِ حَتَّى اسْتَنْقَذَ مِنْهُ شَاتَهُ ثُمَّ إِنَّ الذِّئْبَ أَقْبَلَ حَتَّى أَقْعَى مُسْتَذْفِراً بِذَنَبِهِ مُقَابِلَ الرَّجُلِ فَذَكَرَهُ نَحْوَ حَدِيثِ شُعَيْبِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ. فذكر نحوه

[1] Ahmed (3/83-84) ve Bezzâr (2431).

رواه أحمد والبزار بنحوه باختصار ورجال أحد إسنادي أحمد رجال الصحيح

14082. Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Eslem kabilesinden bir adam Zu'l-Huleyfe mıntıkasında kuzularını otlatırken bir kurt geldi ve kuzularından birini kaptı. Adam hızlı davranıp kurda taş atarak kuzusunu kurtardı... Ravi, devamla öncekine benzer ifadeleri kullanmıştır.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Hadisi yakın bir ifade ve kısa metinle Bezzâr da rivayet etmiştir. Ahmed'in iki isnâdından birinin ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٤٠٨٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ أَشْعَثَ بْنِ عَبْدِ اللهِ، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : جَاءَ ذِئْبٌ إِلَى رَاعِي غَنَمٍ فَأَخَذَ مِنْهَا شَاةً فَطَلَبَهُ الرَّاعِي حَتَّى انْتَزَعَهَا مِنْهُ . قَالَ : فَصَعِدَ الذِّئْبُ عَلَى تَلٍّ فَأَقْعَى وَاسْتَذْفَرَ وَقَالَ : عَمَدْتَ إِلَى رِزْقٍ رَزَقَنِيهُ اللهُ فَانْتَزَعْتَهُ مِنِّي ؟ فَقَالَ الرَّاعِي : بِاللهِ إِنْ رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ ذِئْبًا يَتَكَلَّمُ قَالَ الذِّئْبُ : أَعْجَبُ مِنْ هَذَا رَجُلٌ فِي النَّخَلاَتِ بَيْنَ الْحَرَّتَيْنِ يُخْبِرُكُمْ بِمَا مَضَى وَبِمَا هُوَ كَائِنٌ بَعْدَكُمْ . وَكَانَ الرَّجُلُ يَهُودِيًّا فَجَاءَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْلَمَ وَخَبَّرَهُ فَصَدَّقَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّهَا أَمَارَاتٌ مِنْ أَمَارَاتٍ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ وَقَدْ أَوْشَكَ الرَّجُلُ أَنْ يَخْرُجَ فَلاَ يَرْجِعَ حَتَّى تُحَدِّثَهُ نَعْلاَهُ وَسَوْطُهُ مَا أَحْدَثَ أَهْلُهُ بَعْدَهُ

قلت : هو في الصحيح باختصار رواه أحمد ورجاله ثقات

14083. Ebû Hureyre anlatıyor: Bir kurt, bir koyun sürüsüne gelerek bir koyunu kapıp kaçtı. Sürünün çobanı onunla mücadeleye girip nihayet koyunu onun pençesinden kurtardı. Bunun üzerine kurt, bir tepeye çıkıp kuyruğunu yere vurarak kıçının üstüne oturdu ve şöyle dedi: "Allah'ın bana nasib ettiği bir rızka yöneldim, ama sen onu elimden çekip aldın!" Çoban da: "Vallahi bugünkü gibi konuşan bir kurt görmemiştim" dedi. Bunun üzerine kurt: "Bundan daha hayret verici bir şey var. Bir adam, hurmalıklar içinde iki kara taşlık arasında (Medine'de) geçmişteki hâdiseleri ve bundan sonra cereyan edecek hâdiseleri size haber veriyor!" dedi. Çoban Yahudi idi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelip Müslüman oldu ve gördüğü olayı ona bildirdi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onu tasdik etti. Sonra şöyle buyurdu: *"Bu, kıyametten önce görülecek alâmetlerden biridir. Yakın bir zamanda kişi evinden çıkacak, evine dönmeden ayakkabıları ve kırbacı, kendisinden sonra ailesinin ne yaptığını ona haber verecektir."*

---

[1] Ahmed (11815, 11864, 11867).

Ben derim ki: Bu hadis kısa metinle *Sahîh*'te vardır.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابُ سُؤَالُ الذِّئْبِ الْقُوتُ)

Kurtların Yiyecek İstemesi

١٤٠٨٤ - حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى، ثنا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ أَبِي الأَوْبَرِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ قَالَ : بِنَحْوِهِ - يَعْنِي بِنَحْوِ حَدِيثٍ قَبْلَهُ - وَزَادَ فِيهِ : وَأَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ صَلَّى يَوْماً صَلاَةَ الْغَدَاةِ ثُمَّ قَالَ : هَذَا الذِّئْبُ وَمَا الذِّئْبُ جَاءَكُمْ يَسْأَلُكُمْ أَنْ تُعْطُوهُ أَوْ تُشْرِكُوهُ فِي أَمْوَالِكُمْ فَرَمَاهُ رَجُلٌ بِحَجَرٍ فَمَرَّ أَوْ وَلَّى وَلَهُ عُوَاءٍ

رواه البزار وقال : وهذا الذي زاده جرير لا نعلم أحدا رواه غيره ورجاله رجال الصحيح غير زياد بن أبي الأوبر وهو ثقة

14084. Ebû Hureyre, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'den önceki hadise benzer bir rivayette bulunmuş ve şunu eklemiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün sabah namazını kıldı ve ardından şöyle dedi: *"Bu kurt, sizden yiyecek vermenizi veya mallarınızda ortak olmayı istemek üzere yanınıza gelmiştir."* Bu sırada bir adam ona bir taş attı; kurt uluyarak çekip gitti.

★Hadisi Bezzâr[1] rivayet etmiş ve şöyle demiştir: Cerîr'in ilave ettiği şeyi başkasının rivayet ettiğine rastlamadık. Ravileri, güvenilir bir ravi olan Ziyâd b. Ebi'l-Evber hariç *Sahîh* ravileridir.

(بَابُ شَهَادَةُ الشَّجَرِ بِنُبُوَّتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Ağaçların Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Nübüvvetine Şahitlik Etmesi

١٤٠٨٥ - حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ أَبِي رَوْحٍ الْبَصْرِيُّ , ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ , ثنا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلِ بْنِ غَزْوَانَ , عَنْ أَبِي حَيَّانَ التَّيْمِيِّ ، عَنْ عَطَاءٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ : كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ , فَأَقْبَلَ أَعْرَابِيٌّ , فَلَمَّا دَنَا قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَيْنَ تُرِيدُ ؟ " قَالَ : إِلَى أَهْلِي , قَالَ : " هَلْ لَكَ فِي خَيْرٍ ؟ " قَالَ : مَا هُوَ ؟ قَالَ : " تَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ " , قَالَ : مَنْ شَاهِدٌ عَلَى مَا تَقُولُ ؟ قَالَ : " هَذِهِ

[1] Bezzâr (2432).

الشَّجَرَةُ " , فَدَعَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ, وَهِيَ بِشَاطِئِ الْوَادِي فَأَقْبَلَتْ تَخُدُّ الأَرْضَ خَدًّا حَتَّى قَامَتْ بَيْنَ يَدَيْهِ , فَاسْتَشْهَدَهَا ثَلاثًا , فَشَهِدَتْ أَنَّهُ كَمَا قَالَ , ثُمَّ رَجَعَتْ إِلَى مَنْبَتِهَا , وَرَجَعَ الأَعْرَابِيُّ إِلَى قَوْمِهِ , فَقَالَ : إِنْ يَتَّبِعُونِي آتِيكَ بِهِمْ , وَإِلا رَجَعْتُ إِلَيْكَ فَكُنْتُ مَعَكَ

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح . ورواه أبو يعلى أيضا والبزار

14085. İbn Ömer anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile bir yolculukta beraberdik. Bir bedevi yaklaştı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Nereye gidiyorsun?"* diye sordu. O da: "Aileme" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Hayır içine dalmaya ne dersin?"* diye sordu. Adam: "Nasıl olacak?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'tan başka ilah olmadığına, onun tek olduğuna, ortağı olmadığına ve Muhammed'in onun Resulü olduğuna şehadet etmendir"* dedi. Bedevi: "Senin dediğine kim şahitlik edecek?" diye sordu, Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu ağaç!"* dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ağacı çağırdı, vadinin kıyısındaki ağaç yeri yararak geldi ve önünde durdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ondan üç defa şahitlik etmesini istedi ağaç da onun dediği gibi bunu üç defa tekrarladı, sonra da kendi yerine döndü. Bunu gören bedevi: "Kavmime gideyim, sana tâbi olurlarsa onları alıp sana getireyim. Eğer sana tâbi olmazlarsa, ben dönüp sana katılırım" diyerek kavminin yanına döndü.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ricali, *Sahîh* ricalidir. Bu hadisi aynı şekilde Ebû Ya'lâ ve Bezzâr da tahrîc etmiştir.

(بَابُ شَهَادَةِ الضَّبِّ بِنُبُوَّتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Kelerin Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Nübüvvetine Şahitlik Etmesi

١٤٠٨٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْوَلِيدِ الْبَصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الأَعْلَى الصَّنْعَانِيُّ ، حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، حَدَّثَنَا كَهْمَسُ بْنُ الْحَسَنِ ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ أَبِي هِنْدَ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، عَنْ أَبِيهِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ بِحَدِيثِ الضَّبِّ ، " أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ فِي مَحْفِلٍ مِنْ أَصْحَابِهِ إِذْ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ قَدْ صَادَ ضَبًّا ، وَجَعَلَهُ فِي كُمِّهِ يَذْهَبُ بِهِ إِلَى رَحْلِهِ فَرَأَى جَمَاعَةً ، فَقَالَ : عَلَى مَنْ هَذِهِ الْجَمَاعَةُ ؟ فَقَالُوا : عَلَى هَذَا الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (13582), Ebû Ya'lâ (5662) ve Bezzâr (2411, yakın bir ifadeyle) rivayet ettiler.

، فَشَقَّ النَّاسُ ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ ، " مَا اشْتَمَلَتِ النِّسَاءُ عَلَى ذِي لَهْجَةٍ أَكْذَبَ مِنْكَ وَأَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْكَ ، وَلَوْلا أَنْ تُسَمِّيَنِي قَوْمِي عَجُولا لَعَجِلْتُ عَلَيْكَ ، فَقَتَلْتُكَ ، فَسَرَرْتُ بِقَتْلِكَ النَّاسَ أَجْمَعِينَ ، فَقَالَ عُمَرُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، دَعْنِي أَقْتُلْهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الْحَلِيمَ كَادَ أَنْ يَكُونَ نَبِيًّا ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : وَاللاتِ وَالْعُزَّى ، لآمَنْتُ بِكَ ، وَقَدْ قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يَا أَعْرَابِيُّ ، مَا حَمَلَكَ عَلَى أَنْ قُلْتَ مَا قُلْتَ ، وَقُلْتَ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَمْ تُكْرِمْ مَجْلِسِي ؟ قَالَ : وَتُكَلِّمُنِي أَيْضًا اسْتِخْفَافًا بِرَسُولِ اللَّهِ ، وَاللاتِ وَالْعُزَّى لآمَنْتُ بِكَ أَوْ يُؤْمِنُ بِكَ هَذَا الضَّبُّ ، فَأَخْرَجَ الضَّبَّ مِنْ كُمِّهِ ، وَطَرَحَهُ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَقَالَ : إِنْ آمَنَ بِكَ هَذَا الضَّبُّ آمَنْتُ بِكَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يَا ضَبُّ ، فَتَكَلَّمَ الضَّبُّ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ يَفْهَمُهُ الْقَوْمُ جَمِيعًا : لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ يَا رَسُولَ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ تَعْبُدُ ؟ قَالَ : الَّذِي فِي السَّمَاءِ عَرْشُهُ ، وَفِي الأَرْضِ سُلْطَانُهُ ، وَفِي الْبَحْرِ سَبِيلُهُ ، وَفِي الْجَنَّةِ رَحْمَتُهُ ، وَفِي النَّارِ عَذَابُهُ ، قَالَ : فَمَنْ أَنَا يَا ضَبُّ ؟ قَالَ : أَنْتَ رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، وَخَاتَمُ النَّبِيِّينَ ، قَدْ أَفْلَحَ مَنْ صَدَّقَكَ ، وَقَدْ خَابَ مَنْ كَذَّبَكَ ، فَقَالَ الأَعْرَابِيُّ : أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ حَقًّا ، وَاللَّهِ لَقَدْ أَتَيْتُكَ وَمَا عَلَى وَجْهِ الأَرْضِ أَحَدٌ أَبْغَضُ إِلَيَّ مِنْكَ ، وَوَاللَّهِ لأَنْتَ السَّاعَةَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِي وَمِنْ وَالِدِي ، فَقَدْ آمَنَ بِكَ شَعْرِي وَبَشَرِي ، وَدَاخِلِي وَخَارِجِي ، وَسِرِّي وَعَلانِيَتِي ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَاكَ إِلَى هَذَا الدِّينِ الَّذِي يَعْلُو وَلا يُعْلَى عَلَيْهِ ، وَلا يَقْبَلُهُ اللَّهُ إِلا بِصَلاةٍ ، وَلا يَقْبَلُ الصَّلاةَ إِلا بِقُرْآنٍ ، فَعَلَّمَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ ، وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَاللَّهِ مَا سَمِعْتُ فِي الْبَسِيطِ ، وَلا فِي الرَّجَزِ أَحْسَنَ مِنْ هَذَا ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ هَذَا كَلامُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، وَلَيْسَ بِشِعْرٍ ، وَإِذَا قَرَأْتَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ مَرَّةً فَكَأَنَّمَا قَرَأْتَ ثُلُثَ الْقُرْآنِ ، وَإِذَا قَرَأْتَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ مَرَّتَيْنِ فَكَأَنَّمَا قَرَأْتَ ثُلُثَي الْقُرْآنِ ، وَإِذَا قَرَأْتَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ثَلاثَ مَرَّاتٍ فَكَأَنَّمَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ كُلَّهُ ، فَقَالَ الأَعْرَابِيُّ : نِعْمَ الإِلَهُ إِلَهُنَا ، يَقْبَلُ الْيَسِيرَ وَيُعْطِي الْجَزِيلَ ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَعْطُوا الأَعْرَابِيَّ ، فَأَعْطَوْهُ حَتَّى أَبْطَرُوهُ ، فَقَامَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُعْطِيَهُ نَاقَةً أَتَقَرَّبُ بِهَا

إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ دُونَ الْبَخْتِيِّ وَفَوْقَ الأَعْرَابِيِّ وَهِيَ عُشَرَاءُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّكَ قَدْ وَصَفْتَ مَا تُعْطِي ، وَأَصِفُ لَكَ مَا يُعْطِيكَ اللَّهُ جَزَاءً ، قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : لَكَ نَاقَةٌ مِنْ دُرٍّ جَوْفَاءُ ، قَوَائِمُهَا مِنْ زَبَرْجَدٍ أَخْضَرَ ، وَعُنُقُهَا مِنْ زَبَرْجَدٍ أَصْفَرَ ، عَلَيْهَا هَوْدَجٌ ، وَعَلَى الْهَوْدَجِ السُّنْدُسُ وَالإِسْتَبْرَقُ ، تَمُرُّ بِكَ عَلَى الصِّرَاطِ كَالْبَرْقِ الْخَاطِفِ ، فَخَرَجَ الأَعْرَابِيُّ مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَقِيَهُ أَلْفُ أَعْرَابِيٍّ عَلَى أَلْفِ دَابَّةٍ بِأَلْفِ رُمْحٍ وَأَلْفِ سَيْفٍ ، فَقَالَ لَهُمْ : أَيْنَ تُرِيدُونَ ؟ قَالُوا : نُقَاتِلُ هَذَا الَّذِي يَكْذِبُ ، وَيَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ ، فَقَالَ الأَعْرَابِيُّ : أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ، فَقَالُوا لَهُ : صَبَوْتَ ؟ فَقَالَ : مَا صَبَوْتُ ، وَحَدَّثَهُمْ بِهَذَا الْحَدِيثِ ، فَقَالُوا بِأَجْمَعِهِمْ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ، فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَتَلَقَّاهُمْ فِي رِدَاءٍ ، فَنَزَلُوا عَلَى رُكَبِهِمْ يُقَبِّلُونَ مَا وَلَّوْا مِنْهُ ، وَيَقُولُونَ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ، فَقَالُوا : مُرْنَا بِأَمْرِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ : تَدْخُلُوا تَحْتَ رَايَةِ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ قَالَ : فَلَيْسَ أَحَدٌ مِنَ الْعَرَبِ آمَنَ مِنْهُمْ أَلْفٌ جَمِيعًا إِلا بَنُو سُلَيْمٍ"

رواه الطبراني في الصغير والأوسط عن شيخه محمد بن علي بن الوليد البصري قال البيهقي : والحمل في هذا الحديث عليه . قلت : وبقية رجاله رجال الصحيح

14086. (Konuşan) keler hadisini Ömer b. el-Hattâb anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ashâbıyla bir toplantı halindeydi. Benû Süleym kabilesinden bir bedevi geldi. Bir keler avlamış, onu cebine koyup pişirip yemek üzere bineğindeki eşyaların yanına gitmek üzere yola koyulmuşken bir topluluğu görünce: "Bu topluluk niçin toplanmış?" diye sordu. Oradakiler: "Bu, peygamber olduğunu iddia eden kimsenin başına toplanmışlar" dediler. Bunun üzerine adam gidip topluluğu yararak Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in önünde durdu ve şöyle dedi: "Ey Muhammed! Analar, senden daha yalancı dilli ve daha eksik birini doğurmamıştır! Eğer Araplar beni aceleci olarak niteleyecek olmasaydı, ben tez davranır, seni öldürürdüm. Seni öldürerek bütün insanları sevindirirdim." Bunun üzerine Ömer b. el-Hattâb: "Yâ Resûlallah! İzin ver, kalkıp şu adamı öldüreyim!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise: *"Ey Ömer! Bilmez misin ki, yumuşak huylu kişinin peygamber olmasına ramak kalmıştır"* buyurarak onu teskin etti.

Sonra adam Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e dönüp şöyle dedi: "Lât ve Uzzâ'ya yemin olsun ki sana inanmam!" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de ona: *"Ey bedevi! Bu sözleri söylemeye seni iten sebep neydi? Sen*

gerçek olmayan birşey söyledin ve meclisimde bana saygı göstermedin" dedi. Bedevi ise Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) küçümseyerek: "Hâlâ benimle konuşuyor musun sen? Lat ve Uzza'ya yemin olsun ki, şu keler sana iman etmedikçe, ben sana iman etmeyeceğim" dedi. Böyle dedikten sonra, keleri heybesinden çıkarıp Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önüne attı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey keler!"* diye seslendi. Keler de ona fasih ve açık bir Arapça ile cevap verdi. Oradakiler onun cevabını hep birlikte işittiler. Keler, şöyle cevap verdi: "Buyur, sana mutluluklar dilerim, ey âlemlerin Rabbi'nin elçisi!" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Ey keler! Sen kime kulluk edersin?"* diye sordu. Keler: "Arş'ı semada, saltanatı yerde, yolu denizde, rahmeti Cennet'te ve azabı da Cehennem'de olana kulluk ederim" dedi. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey keler, ben kimim?"* diye sordu. Keler: "Sen, âlemlerin Rabbinin elçisi ve peygamberlerin sonuncususun, seni tasdik eden kurtuluşa erer. Seni yalanlayan hüsrana uğrar." Bunun üzerine bedevi şöyle dedi: "Allah'tan başka hiçbir ilah bulunmadığına, senin de gerçekten Allah'ın Resûlü olduğuna şahadet ediyorum. Allah'a yemin ederim ki, ben sana geldiğimde yeryüzünde senin kadar öfkelendiğim başka bir kimse yoktu. Ama sen şu anda bana kendi canımdan ve çocuğumdan daha sevgilisin. Sana tüylerim, cildim, içim ve dışım, gizlilik ve aşikârlığım iman etti." Bedevinin bu sözünden sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Seni benim vasıtamla dine hidayet eden Allah'a hamd olsun. Doğrusu şu din yücelir ve onun üstüne hiçbir şey çıkamaz ve bu dini Allah ancak namazla kabul eder. Namaz da ancak Kur'ân'la kabul edilir."* Resûlullah o bedeviye Fâtiha ve İhlas sûrelerini öğretti. Bedevi dedi ki: "Yâ Resûlallah! Ben yalın sözlerde de, recez (şiir) tarzında da bundan (Kur'ân'dan) daha güzel birşey işitmedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de şöyle buyurdu: *"Kuşkusuz bu, âlemlerin Rabbi'nin kelamıdır. Şiir değildir. Eğer sen, İhlas sûresini bir kez okursan Kur'ân'ın üçte birini okumuş gibi olursun. Bu sûreyi iki kez okursan, Kur'ân'ın üçte ikisini okumuş gibi olursun. Bu sûreyi üç kez okursan, Kur'ân'ın tamamını okumuş gibi olursun."* Bunun üzerine bedevi: "Bizim tanrımız ne güzel bir tanrıdır! Az şeyi kabul ediyor, bol sevap veriyor" dedi. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbına: *"Bedeviye bir şeyler verin!"* diye emretti. Onlar da bedeviye çok mal verip onu nimete boğdular. Abdurrahman b. Avf, kalkıp şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Benim yanımda on aylık gebe olan bir dişi deve var. Horasan devesinden daha düşük ama başıboş develerden daha yüksek değere sahiptir. Şimdi ben bunu vesile kılarak yüce Allah'a yaklaşmak istiyorum." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen vereceğin devenin evsafını belirttin. Ben de kıyamet gününde mükafat olarak Yüce Allah'ın sana vereceği devenin evsafını belirteyim mi?"* buyurunca o da: "Olur!" dedi. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi

vesellem) onu şöyle tavsif etti: *"Kıyamet gününde sana, içi oyulmuş inciden yapılma bir deve verilecektir ki, onun ayakları yeşil zebercedden, boynu sarı zeberceddendir. Üzerinde bir mahfel vardır. Mahfelin üzerinde ipek ve ibrişimler vardır. Seni Sırat köprüsünün üzerinden şimşek gibi geçirecektir."*

Bedevi, aldığı mallarla birlikte Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanından ayrıldı. Yolda bin süvariyle karşılaştı. Ellerinde bin tane kılıç ve bin tane kargı vardı. Onlara: "Nereye gidiyorsunuz?" diye sordu. "Şu yalan söyleyen ve peygamber olduğunu iddia eden adama gidiyoruz, onunla savaşacağız!" dediler. O ise: "Şüphesiz ben, Allah'tan başka ilah bulunmadığına, Muhammed'in de Allah'ın Resûlü olduğuna şahadet ederim." dedi. Ona: "Sen dininden mi döndün?" dediler. O da: "Ben dinimden dönmedim!" dedi ve onlara, kendisiyle Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) arasında geçen şeyleri anlattı. Onlar da topluca şehadet getirerek Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) meclisine gittiler. Geldikleri Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) haber verilince üzerindeki cübbesiyle onları karşıladı. Onlar da bineklerinden inip Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) gördükleri yerlerini öperek "Lâ ilâhe illallah Muhammedun Resûlullah" deyip Müslüman oldular. Sonra: "Yâ Resûlallah! Bize ne buyuracaksan buyur!" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"Hâlid b. el-Velîd'in sancağı altına girersiniz!"* buyurdu. Süleym oğulları hariç, Araplardan bunlar gibi topluca Müslüman olan başka bin kişilik bir grup görülmedi.

★Taberânî bunu *M. es-Sağîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta hocası Muhammed b. Ali b. El-Velîd el-Basrî'den rivayet etmiştir.[1] Beyhakî der ki: Bu hadisteki uydurma töhmeti bu raviye yüklenmiştir.

Ben derim ki: Diğer ravileri *Sahîh* ravileridir.

(بَابُ حَدِيْثُ الظَّبْيَةِ)

Dişi Ceylan Hadisi

١٤٠٨٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالَ : ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَيْمُونٍ ، قَالَ : ثَنَا عَبْدُ الْكَرِيمِ بْنُ هِلالٍ الْجُعْفِيُّ ، عَنْ صَالِحٍ الْمُرِيُّ ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيُّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَوْمٍ قَدْ صَادُوا ظَبْيَةً ، فَشَدُّوهَا إِلَى عَمُودِ الْفُسْطَاطِ ، فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي وَضَعْتُ وَلِي خَشَفَانِ ، فَاسْتَأْذِنْ لِي أَنْ أُرْضِعَهُمَا ، ثُمَّ أَعُودَ إِلَيْهِمْ ، فَقَالَ : " أَيْنَ صَاحِبُ هَذِهِ ؟ " ، فَقَالَ الْقَوْمُ : نَحْنُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (948). *Mîzânu'l-İ'tidâl*'de (3/651) Zehebî der ki: "Bu batıl bir haberdir."

وَسَلَّمَ : " خَلُّوا عَنْهَا حَتَّى تَأْتِيَ خَشَفَيْهَا تُرْضِعَهُمَا ، وَتَأْتِي إِلَيْكُمْ " ، قَالُوا : وَمَنْ لَنَا بِذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " أَنَا " ، فَأَطْلَقُوهَا فَذَهَبَتْ ، فَأَرْضَعَتْ ، ثُمَّ رَجَعَتْ إِلَيْهِمْ ، فَأَوْثَقُوهَا ، فَمَرَّ بِهِمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " أَيْنَ أَصْحَابُ هَذِهِ ؟ " ، قَالُوا : هُوَ ذَا نَحْنُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " تَبِيعُونَهَا ؟ " ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ هِيَ لَكَ ، فَخَلُّوا عَنْهَا ، فَأَطْلَقُوهَا فَذَهَبَتْ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه صالح المري وهو ضعيف

14087. Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir ceylan avlayıp onu bir çadırın direğine bağlamış bir gruba rastladı. Ceylan (dile gelip) dedi ki: "Yâ Resûlallah! Ben doğum yaptım; iki tane yavrum var. Bana izin iste de gidip onları emzirip döneyim!" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"Onu bırakın, yavrularını emzirip geri gelsin!"* dedi. Onlar: "Bunu bize kim garanti edebilir, yâ Resûlallah?" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben!"* dedi. Ceylanı serbest bıraktılar. O da gidip yavrularını emzirdi. Sonra geri geldi. Onu yine bağladılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu satar mısınız?"* diye sordu. "Senin olsun yâ Resûlallah" dediler. Böylece onu serbest bıraktılar, kalkıp gitti.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde Salih el-Mürrî vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤٠٨٨ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ التُّسْتَرِيُّ ، وَالْحُسَيْنُ بْنُ مُهَّانَ ، قَالا : ثنا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى ، ثنا حِبَّانُ بْنُ أَغْلَبَ بْنِ تَمِيمٍ الْمَسْعُودِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ ضَبَّةَ بْنِ مِحْصَنٍ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، قَالَتْ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الصَّحْرَاءِ فَإِذَا مُنَادِيًا يُنَادِيهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَالْتَفَتَ ، فَلَمْ يَرَ أَحَدًا ، ثُمَّ الْتَفَتَ فَإِذَا ظَبْيَةٌ مُوثَقَةٌ ، فَقَالَتْ : ادْنُ مِنِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَدَنَا مِنْهَا ، فَقَالَ : " حَاجَتَكِ ؟ " قَالَتْ : إِنَّ لِي خَشَفَيْنِ فِي ذَلِكَ الْجَبَلِ فَحُلَّنِي حَتَّى أَذْهَبَ ، فَأُرْضِعَهُمَا ، ثُمَّ أَرْجِعُ إِلَيْكَ ، قَالَ : " وَتَفْعَلِينَ ؟ " ، قَالَتْ : عَذَّبَنِي اللَّهُ بِعَذَابِ الْعِشَارِ إِنْ لَمْ أَفْعَلْ ، فَأَطْلَقَهَا فَذَهَبَتْ ، فَأَرْضَعَتْ خَشَفَيْهَا ، ثُمَّ رَجَعَتْ ، فَأَوْثَقَهَا وَانْتَبَهَ الأَعْرَابِيُّ ، فَقَالَ : لَكَ حَاجَةٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " نَعَمْ ، تُطْلِقُ هَذِهِ " ، فَأَطْلَقَهَا ، فَخَرَجَتْ تَعْدُو ، وَهِيَ تَقُولُ : أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَأَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ "

رواه الطبراني وفيه أغلب بن تميم وهو ضعيف

14088. Ümmü Seleme anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çölde giderken bir ses duydu. Seslenen: "Yâ Resûlallah!" diye sesleniyordu.

Etrafına baktı; ancak kimseyi göremedi. Bir daha döndü baktı ki bağlı halde bir ceylan. Ceylan: "Yâ Resûlallah! Bana yaklaş!" dedi. O da yaklaştı ve *"İhtiyacın nedir?"* diye sordu. O da: "Şu dağda iki tane yavrum var. Beni salıver de gidip onları emzireyim. Sonra geri dönerim!" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Seni bırakırsam geri gelir misin?"* dedi. Ceylan: "Dönerim. Bunu yapmazsam Allah beni (zâlim) vergi memurlarının azabına çarptırsın!" karşılığını verdi. Onu serbest bıraktı. O da gidip yavrularını emzirdi. Sonra geri geldi. Yine onu bağladı. Bu arada sahibi olan bedevi uyandı ve: "Bir isteğin var mı ey Allah'ın Resulü!" diye sordu. Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, bu ceylanı salıvermen"* buyurdu. Bedevi de onu salıverdi. Ceylan "Şehadet ederim ki; Allah'tan başka ilâh yoktur ve sen de O'nun Resûlüsün." diyerek koşar bir halde gitti.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Ağleb b. Temîm vardır ki zayıf bir ravidir.

(بَابُ مَا جَاءَ فِي الشَّاةِ الْمَسْمُومَةِ)

Zehirli Koyun Hakkında Gelen Rivayetler

١٤٠٨٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا سُرَيْجٌ حَدَّثَنَا عَبَّادٌ عَنْ هِلَالٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ امْرَأَةً مِنَ الْيَهُودِ أَهْدَتْ لِرَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاةً مَسْمُومَةً فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا فَقَالَ مَا حَمَلَكِ عَلَى مَا صَنَعْتِ . قَالَتْ أَحْبَبْتُ أَوْ أَرَدْتُ إِنْ كُنْتَ نَبِيًّا فَإِنَّ اللّٰهَ سَيُطْلِعُكَ عَلَيْهِ وَإِنْ لَمْ تَكُنْ نَبِيًّا أُرِيحُ النَّاسَ مِنْكَ. قَالَ وَكَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا وَجَدَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئاً احْتَجَمَ . قَالَ فَسَافَرَ مَرَّةً فَلَمَّا أَحْرَمَ وَجَدَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئاً فَاحْتَجَمَ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير هلال بن خباب وهو ثقة

14089. İbn Abbâs bildiriyor: Yahudilerden bir kadın, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e zehirli bir koyun hediye etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), koyunun zehirli olduğunu anlayınca kadına haber gönderip yanına çağırttı ve kendisine: *"Böyle yapmaya seni sevk eden nedir?"* diye sordu: Kadın: "Şunu anlamak istedim; eğer sen hakiki peygamber isen, Yüce Allah seni bundan haberdar edecektir. Peygamber değil isen bu zehirli koyunu yiyip ölürsün, böylece insanları senden kurtarırım."

Ravi diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bu koyundan yediği için vücudunda bir ağrı ve sancı hissettiği zaman hacamat vurdururdu. Bir

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (23/331).

kez sefere çıkmıştı. İhrama girdiğinde yine vücudunda ağrı ve sancı hissetmiş, kendine hacamat vurdurmuştu.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ravileri, Hilâl b. Habbâb hariç, *Sahîh* ravileridir. Hilâl güvenilir bir ravidir.

١٤٠٩٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، ثنا أَبُو الْوَلِيدِ ، ثنا مُبَارَكُ بْنُ فَضَالَةَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : كُنْتُ رِدْفَ أَبِي طَلْحَةَ حِينَ أَتَيْنَا خَيْبَرَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ " . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ ، أَنَا مُبَارَكُ بْنُ فَضَالَةَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسٍ بِنَحْوِهِ . وَزَادَ فِيهِ : وَأَهْدَتِ امْرَأَةٌ يَهُودِيَّةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاةً سَمِيطًا فَلَمَّا مَدَّ يَدَهُ لِيَأْكُلَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ عُضْوًا مِنْ أَعْضَائِهَا يُخْبِرُنِي أَنَّهَا مَسْمُومَةٌ " فَامْتَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَامْتَنَعَ مَنْ مَعَهُ ، فَأَرْسَلَ إِلَى الْيَهُودِيَّةِ فَقَالَ : " مَا حَمَلَكِ عَلَى أَنْ أَفْسَدْتِهَا بَعْدَ أَنْ أَصْلَحْتِهَا ؟ " قَالَتْ : أَرَدْتُ أَنْ أَعْلَمَ ، إِنْ كُنْتَ نَبِيًّا فَإِنَّكَ سَتَعْلَمُ ذَلِكَ ، وَإِنْ كُنْتَ غَيْرَ نَبِيٍّ أَرَحْتُ النَّاسَ مِنْكَ .

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير مبارك بن فضالة وهو ثقة وهو ضعيف

14090. Enes, buna benzer bir rivayette bulunmuş ve şöyle demiştir: Yahudi bir kadın Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e haşlanmış bir koyun hediye etmişti. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem), yemeğe elini uzatınca: *"Bunun uzuvlarından biri bana kendisinin zehirli olduğunu haber veriyor!"* buyurdu ve yemekten elini çekti, yanındakiler de yemekten ellerini çektiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Yahudi kadına: *"Bunu düzgün yaptıktan sonra seni onu ifsat etmeye sürükleyen şey nedir?"* diye sordu. Kadın: "Senin peygamber olup olmadığını anlamak istedim. Eğer peygamber isen, bu durumu bilecektin. Değilsen insanları senden kurtarmak istedim" cevabını verdi.

★Bu hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Ravileri *Sahîh* ravileridir. Mübârek b. Fedâle hariç ki o da güvenilirdir. Ancak bu rivayette zayıftır.

١٤٠٩١ - وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ يَهُودِيَّةً أَهْدَتْ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاةً سَمِيطاً فَلَمَّا بَسَطَ الْقَوْمُ أَيْدِيَهُمْ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَمْسِكُوا فَإِنَّ عُضْواً مِنْ

---

[1] Ahmed (2785).

[2] Bezzâr (2423). Bunda da Hasan el-Basrî vardır ki müdellis bir ravidir, an'ane yoluyla rivayette bulunmuştur. Bezzâr demiştir ki: "Enes bu rivayette tek kalmıştır."

أَعْضَائِهَا يُخْبِرُنِي أَنَّهَا مَسْمُومَةٌ " . فَأَرْسَلَ إِلَى صَاحِبَتِهَا : " أَسَمَّمْتِ طَعَامَكِ هَذَا ؟ " . قَالَتْ : نَعَمْ . قَالَ : " مَا حَمَلَكِ عَلَى ذَلِكَ ؟ " . قَالَتْ : أَرَدْتُ إِنْ كُنْتَ كَاذِباً أَنْ أُرِيحَ النَّاسُ مِنْكَ وَإِنْ كُنْتَ صَادِقاً عَلِمْتُ أَنَّ اللهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى سَيُطْلِعُكَ عَلَيْهِ . فَبَسَطَ يَدَهُ وَقَالَ : " كُلُوا بِسْمِ اللهِ " قَالَ : فَأَكَلْنَا وَذَكَرْنَا اسْمَ اللهِ فَلَمْ يَضُرَّ أَحَداً مِنَّا

رواه البزار ورجاله ثقات .

14091. Ebû Saîd el-Hudrî anlatıyor: Yahudi bir kadın, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e haşlanmış bir koyun hediye etti. Oradakiler elini yemeğe uzatınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara: *"Elinizi yemekten çekin. Çünkü koyunun uzuvlarından biri, bana onun zehirli olduğunu haber veriyor"* buyurdu. Koyun sahibi kadına haber gönderip yanına çağırttı ve ona: *"Bu yemeğini zehirledin mi?"* diye sordu. O: "Evet!" cevabını verdi. *"Bunu niçin yaptın?"* diye sordu. O da: "Eğer yalancı biri isen, insanların senden kurtulup rahatlamalarını istedim. Eğer doğru sözlü biri isen de, Yüce Allah'ın sana bunu haber vereceğini düşündüm" diye cevap verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elini yemeğe uzattı ve: *"Allah'ın adı (Besmele) ile yiyin!"* dedi. Biz de yedik ve Besmele çektik; hiç birimize zarar vermedi.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤٠٩٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ بَكْرٍ الْبَالِسِيُّ ، ثنا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، ثنا بْنُ أَبِي ذِئْبٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، " أَنَّ امْرَأَةً يَهُودِيَّةً أَهْدَتْ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، شَاةً مَصْلِيَّةً بِخَيْبَرَ ، فَقَالَ لَهَا : مَا هَذِهِ ؟ ، قَالَتْ : هَدِيَّةٌ ، وَحَذِرَتْ أَنْ تَقُولَ مِنَ الصَّدَقَةِ ، فَأَكَلَ وَأَكَلَ أَصْحَابُهُ ، ثُمَّ قَالَ لَهُمْ : أَمْسِكُوا ، ثُمَّ قَالَ لِلْمَرْأَةِ : هَلْ سَمَمْتِ هَذِهِ الشَّاةَ ؟ ، قَالَتْ : مَنْ أَخْبَرَكَ ؟ ، قَالَ : هَذِهِ الْعَظْمُ لِسَاقِهَا أَوْ هُوَ فِي يَدِهِ ، قَالَتْ : نَعَمْ ، قَالَ : لِمَ ؟ ، قَالَتْ : قُلْتُ : إِنْ كُنْتَ كَاذِبًا أَنْ يَسْتَرِيحَ النَّاسُ مِنْكَ ، وَإِنْ كُنْتَ نَبِيًّا لَمْ يَضُرَّكَ ، فَاحْتَجَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْكَاهِلِ ، وَأَمَرَ أَصْحَابَهُ فَاحْتَجَمُوا ، فَمَاتَ بَعْضُهُمْ " قال الزهري : وأسلمت المرأة فزعموا أنه قتلها

رواه الطبراني وفيه أحمد بن بكر البالسي وثقه ابن حبان وقال : يخطئ وضعفه ابن عدي وبقية رجاله رجال الصحيح

[1] Bezzâr (2424). Bezzâr demiştir ki: "Ebû Saîd'den ancak bu kanalla rivayet edildiğini biliyoruz."

14092. Ka'b b. Mâlik anlatıyor: Yahudi bir kadın, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Hayber'de kızartılmış bir koyun hediye etti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Bu nedir?"* diye sorunca, kadın: "Hediyedir" diye cevap verdi. "Sadakadır" demeye çekindi. Çünkü, "Sadakadır" deseydi yemeyecekti. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve ashâbı koyundan yediler. Sonrada ashâbına: "Yemekten elinizi çekin" diye emir verdi. Bundan sonra da kadına: *"Koyunu zehirledin mi?"* diye sordu. Kadın: "Bunu sana kim haber verdi?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), elinde tuttuğu kemiği göstererek: *"İşte şu bacak kemiği!"* buyurdu. Kadın bunun üzerine "Evet!" dedi. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem): *"Peki neden?"* diye sordu. O da şu karşılığı verdi: "İstedim ki, yalancı isen insanlar senden kurtulsun. Peygamber isen de, zaten bu sana zarar veremez." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu hâdiseden sonra omuzuna hacamat vurdurdu. Ashabına da emir verdi. Onlar da hacamat vurdurdular. Bazıları koyunu yediklerinden dolayı vefat ettiler.

Zühri'nin dediğine göre, zehirli koyunu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) takdim eden kadın Müslüman oldu. Resûlullah'ın onu öldürttüğü de iddia edilmiştir.

★Bunu Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Ahmed b. Bekr el-Bâlisî vardır ki İbn Hibbân onu güvenilir görmüş ve "Bazen hata eder" demiştir. İbn Adiy ise onu zayıf görür. Diğer ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٤٠٩٣ - حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ عَبَّادٍ الْخَطَّابِيُّ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ بُهْلُولٍ الأَنْبَارِيُّ ، ثنا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ ، ثنا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ لَبِيبَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : أُهْدِيَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَوْمَ خَيْبَرَ شَاةٌ مَصْلِيَّةٌ ، فَأَكَلَ مِنْهَا هُوَ ، وَبِشْرُ بْنُ الْبَرَاءِ بْنِ مَعْرُورٍ ، فَمَرِضَا مَرَضًا شَدِيدًا ، ثُمَّ إِنَّ بِشْرًا مَاتَ ، فَلَمَّا مَاتَ أَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْيَهُودِيَّةِ الَّتِي أَهْدَتْهَا ، فَقَالَ : " مَا أَطْعَمْتِنَا وَيْحَكِ ؟ " ، فَقَالَتْ : أَطْعَمْتُكَ السُّمَّ ، قَالَ : " مَا حَمَلَكِ عَلَى ذَلِكَ ؟ " ، قَالَتْ : إِنِّي سَمِعْتُكَ تَذْكُرُ ، فَإِنْ كُنْتَ نَبِيًّا عَلِمْتُ أَنَّهَا لا تَضُرُّكَ ، وَإِنْ كُنْتَ غَيْرَ ذَلِكَ فَأَرَدْتُ أَنْ أُرِيحَ النَّاسَ مِنْكَ ، ثُمَّ أَمَرَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصُلِبَتْ

رواه الطبراني . ويحيى هذا إن كان ابن أبي لبيبة فقد ذكره الذهبي في الميزان وإن كان ابن لبيبة فلم أعرفه

14093. Yahya b. Abdirrahman b. Lebibe, babası ve dedesi kanalıyla haber veriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e kızartılmış zehirli bir

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (19/70). Bâlisî'yi Dârekutnî zayıf görmüş, Ezdî ise hadis uydurmakla itham etmiştir.

koyun hediye edildi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Bişr b. el-Berâ b. Ma'rur ile birlikte ondan yedi. Bundan dolayı şiddetli bir şekilde hastalandılar. Daha sonra Bişr vefat etti. O vefat edince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu hediye eden Yahudi kadına adam gönderip ona: *"Yazık sana! Bize ne yedirdin?"* diye sordurdu. Kadın: "Sana zehir yedirdim!" diye cevap verdi. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem): *"Seni buna sevk eden nedir?"* diye sordu; kadın şöyle karşılık verdi: "Senin adının anıldığını duydum. Eğer peygambersen bunun sana zarar vermeyeceğini biliyorum. Bundan başka bir şey isen, bu sayede insanları senden kurtarmak istedim." Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) emretti; kadın asıldı.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Eğer buradaki Yahya, Ebû Lebîbe'nin oğlu ise Zehebî onu *el-Mîzân*'da zikretmiştir. Bu değil de Lebîbe'nin oğlu ise onu tanımıyorum.

١٤٠٩٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ وَاضِحٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، مَوْلَى أَبِي طَلْحَةَ ، عَنِ ابْنِ الْحَوْتَكِيَّةِ ، عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ ، قَالَ : " كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لا يَأْكُلُ مِنْ هَدِيَّةٍ حَتَّى يَأْمَنَ صَاحِبَهَا أَوْ يَأْكُلَ ، مِنْهَا لِلشَّاةِ الَّتِي أُهْدِيَتْ لَهُ بِخَيْبَرَ "

رواه البزار عن شيخه إبراهيم بن عبد الله المخرمي وثقه الإسماعيلي وضعفه الدارقطني وفيه من لم أعرفه

قلت : وقد تقدم في غزوة خيبر من مرسل عروة

14094. Ammâr b. Yâsir diyor ki: Hediye sahibi getirdiği yiyecekten yemeden Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) o yemekten yemezdi. Hayber'de hediye edilen (zehirli) yemekten dolayı böyle davranıyordu.

★Bu hadisi, hocası İbrâhîm b. Abdillah el-Mahramî'den Bezzâr rivayet etmiştir.[2] İsmâîlî onu güvenilir görürken Dârekutnî zayıf addeder. Senedinde tanımadığım bir ravi vardır.

Ben derim ki: Bu hadis, Urve'nin mürsel hadisi olarak Hayber gazvesinde geçmişti.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (19/221).

[2] Bezzâr (2425). Bezzâr dedi ki: "Ammâr'dan bu isnâddan başka bir kanalla rivayet edildiğini bilmiyoruz."

(بَابُ حَبْسِ الشَّمْسِ لَهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Güneş'in Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) İçin Alıkonulması

١٤٠٩٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْمُفَضَّلِ الْحَرَّانِيُّ ، قَالَ : نا الْوَلِيدُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ التَّمِيمِيُّ ، قَالَ : نا مَعْقِلُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ " أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ الشَّمْسَ ، فَتَأَخَّرَتْ سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ "

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

14095. Câbir diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Güneş'e emretti ve Güneş gündüz vaktinin bitiminden sonra bir süre kadar (batmakta) gecikti.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[1] İsnâdı hasendir.

١٤٠٩٦ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ الْحَسَنِ الْخَفَّافُ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي فُدَيْكٍ ، أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْفِطْرِيُّ ، عَنْ عَوْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ أُمِّ جَعْفَرٍ ، عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى الظُّهْرَ بِالصَّهْبَاءِ ، ثُمَّ أَرْسَلَ عَلِيًّا فِي حَاجَةٍ ، فَرَجَعَ وَقَدْ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَصْرَ ، فَوَضَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ فِي حِجْرِ عَلِيٍّ فَنَامَ ، فَلَمْ يُحَرِّكْهُ حَتَّى غَابَتِ الشَّمْسُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اللَّهُمَّ إِنَّ عَبْدَكَ عَلِيًّا احْتَبَسَ بِنَفْسِهِ عَلَى نَبِيِّهِ فَرُدَّ عَلَيْهِ الشَّمْسَ " قَالَتْ : فَطَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ حَتَّى رُفِعَتْ عَلَى الْجِبَالِ وَعَلَى الأَرْضِ ، وَقَامَ عَلِيٌّ ، فَتَوَضَّأَ وَصَلَّى الْعَصْرَ ، ثُمَّ غَابَتْ وَذَلِكَ بِالصَّهْبَاءِ.

14096. Esmâ binti Umeys anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öğle namazını Sahbâ'da kılıp Hz. Ali'yi bir iş için gönderdi. Hz. Ali döndüğünde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ikindi namazını kılmıştı. Derken Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) başını Ali'nin kucağına koyup uyudu. Ali de güneş batıncaya kadar onu kımıldatmadan öylece durdu. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) (Ali'nin namazının geçtiğini görünce) şöyle dua etti: *"Allahım! Şüphesiz Senin kulun Ali, kendisini peygamberine tahsis etti. Sen de onun için Güneş'i geri çevir!"* Esmâ diyor ki: Nihayet güneş onun için yeniden doğdu, gelip dağların ve yerin

---

[1] İsnâdında Ebu'z-Zübeyr vardır ki müdellis bir ravidir ve an'ane ile rivayette bulunmuştur. Velîd b. Abdilvâhid ise mechul bir ravidir. Bkz: *Silsiletu'd-Daîfa* (972), Suyûtî, *el-Leâli'l-Masnûa* (1/336-341).

üzerinde durdu, Ali kalkıp abdest aldı ve ikindiyi kıldı. Daha sonra güneş Sahba'dan tekrar battı.[1]

١٤٠٩٧ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ سِنَانٍ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا عَلَى بْنُ الْمُنْذِرِ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ مَرْزُوقٍ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَسَنِ ، عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ عَلِيٍّ ، عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ ، قَالَتْ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نَزَلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ كَادَ يُغْشَى عَلَيْهِ ، فَأُنْزِلَ عَلَيْهِ يَوْمًا وَهُوَ فِي حِجْرِ عَلِيٍّ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " صَلَّيْتَ الْعَصْرَ يَا عَلِيُّ ؟ " قَالَ : لا يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَدَعَا اللَّهَ فَرَدَّ عَلَيْهِ الشَّمْسَ حَتَّى صَلَّى الْعَصْرَ ، قَالَتْ : " فَرَأَيْتُ الشَّمْسَ طَلَعَتْ بَعْدَمَا غَابَتْ ، حِينَ رُدَّتْ حَتَّى صَلَّى الْعَصْرَ "

رواه كله الطبراني بأسانيد ورجال أحدها رجال الصحيح عن إبراهيم بن حسن وهو ثقة وثقه ابن حبان وفاطمة بنت علي بن أبي طالب لم أعرفها

14097. Esmâ binti Umeys anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e vahiy geldiği zaman neredeyse bayılır gibi oluyordu. Bir gün Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) başı Hz. Ali'nin kucağındayken vahiy geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hz. Ali'ye: *"İkindi namazını kıldın mı ey Ali?"* diye sorunca Hz. Ali: "Hayır yâ Resûlallah!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Allah'a dua etti. Allah Güneş'i geri gönderdi ve Hz. Ali ikindi namazını kıldı. İşte ben, -Ali ikindi namazını kılana kadar- Güneş'in battıktan sonra geri döndüğünü gözlerimle gördüm.

★Bunların hepsini Taberânî birtakım isnâdlarla rivayet etmiştir.[2] O isnâdlardan birinin ravileri, *Sahîh* ravileridir. O isnâd, İbrâhîm b. Hasan'dan verilmiştir. Bu ravi güvenilir biridir; İbn Hibbân onu güvenilir görmüştür. Ali b. Ebi Talib'in kızı Fâtıma'yı da tanımıyorum.

(بَابُ رَدُّهُ الْبَصَرِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Çıkan Gözü Yeniden Yerine Koyması

١٤٠٩٨ - حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ حَمَّادٍ الرَّمْلِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْفَضْلِ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَاصِمٍ ، عَنْ أَبِيهِ عُمَرَ ، عَنْ أَبِيهِ قَتَادَةَ بْنِ النُّعْمَانِ ، قَالَ : أُهْدِيَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْسٌ فَدَفَعَهَا إِلَيَّ يَوْمَ أُحُدٍ ، فَرَمَيْتُ بِهَا بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى انْدَقَّتْ عَنْ سِنَّتِهَا

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (24/144-145); İbnü'l-Cevzî, *Mevzûât*, 1/355-357.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (24/147-152). Fatıma, Hüseyin b. Ali'nin kızıdır, güvenilirdir. Bakın: *S. ed-Daîfa* (971).

، وَلَمْ أَزَلْ عَنْ مَقَامِي نَصْبَ وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلْقَى السِّهَامَ بِوَجْهِي ، كُلَّمَا مَالَ سَهْمٌ مِنْهَا إِلَى وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَيَّلْتُ رَأْسِي لأَقِيَ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلا رَمْيٍ أَرْمِيهِ ، فَكَانَ آخِرُهَا سَهْمًا بَدَرَتْ مِنْهُ حَدَقَتِي عَلَى خَدِّي ، وَتَفَرَّقَ الْجَمْعُ ، فَأَخَذْتُ حَدَقَتِي بِكَفِّي ، فَسَعَيْتُ بِهَا فِي كَفِّي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا رَآهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي كَفِّي دَمَعَتْ عَيْنَاهُ ، فَقَالَ : " اللَّهُمَّ إِنَّ قَتَادَةَ قَدْ أَوْجَهَ نَبِيَّكَ بِوَجْهِهِ ، فَاجْعَلْهَا أَحْسَنَ عَيْنَيْهِ ، وَأَحَدَّهُمَا نَظَرًا " ، فَكَانَتْ أَحْسَنَ عَيْنَيْهِ وَأَحَدَّهُمَا نَظَرًا

رواه الطبراني وأبو يعلى ولفظه : عَنْ قَتَادَةَ بْنِ النُّعْمَانِ، أَنَّهُ أُصِيبَتْ عَيْنُهُ يَوْمَ بَدْرٍ، فَسَالَتْ حَدَقَتُهُ عَلَى وَجْنَتِهِ، فَأَرَادُوا أَنْ يَقْطَعُوهَا فَسَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: " لا، فَدَعَا بِهِ، فَغَمَزَ حَدَقَتَهُ بِرَاحَتِهِ "، فَكَانَ لا يَدْرِي أَيَّ عَيْنَيْهِ أُصِيبَتْ "

وفي إسناد الطبراني من لم أعرفهم وفي إسناد أبي يعلى يحيى بن عبد الحميد الحماني وهو ضعيف

14098. Katâde b. en-Nu'man anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir yay hediye edildi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de Uhud günü onu bana verdi. Ben Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in huzurunda, eğik yeri ezilene kadar onunla ok attım. O sırada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yüzüne gelmesin diye atılan okları yüzümle karşıladım ve yerimden ayrılmadım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yüzüne doğru her ok gelişinde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yüzünü korumak için yüzümü ve başımı eğdim. Bu arada ben ok atamıyordum. O esnada gelen bir ok göz bebeğimi yanağıma akıttı ve onun şeklini bozdu. Hemen göz bebeğimi avucuma alıp Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına koştum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bu halimi görünce gözleri yaşardı ve şöyle dua etti: *"Allahım! Şüphesiz Katâde, Peygamber'in için yüzünü feda etti! Sen ona daha güzel gözler ve daha iyi görme kabiliyeti ver!"* Nihayet Katâde'nin gözleri daha güzel bir hale geldi ve eskisinden daha iyi görür oldu.

★Bu hadisi Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ebû Ya'lâ da hadisi şu anlatımla vermiştir: "Bedir günü Katâde gözünden yaralandı. Göz bebeği yanağına doğru aktı. Onu kesip çıkarmak istediler: "Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'e danıştılar, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır, olmaz!"* dedi. Ona dua etti, göz bebeğini yerine koydu. Öyle iyi oldu ki, Katâde, hangi gözünün yaralandığını dahi bilmiyordu."

Taberânî'nin isnâdında tanımadığım raviler vardır. Ebû Ya'lâ'nın isnâdında ise Yahya b. Abdilhamîd el-Hımmânî vardır ki zayıf bir ravidir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (8/19) ve Ebû Ya'lâ (1549) rivayet ettiler.

١٤٠٩٩ - حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الأَذْرَمِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عِمْرَانَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : " أُصِيبَتْ عَيْنُ أَبِي ذَرٍّ يَوْمَ أُحُدٍ ، فَبَزَقَ فِيهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَكَانَتْ أَصَحَّ عَيْنَيْهِ "

رواه أبو يعلى وفيه عبد العزيز بن عمران وهو ضعيف

14099. Abdurrahman b. el-Hâris b. Ubeyd, dedesinden bildiriyor: "Uhud günü Ebû Zer'in gözü yaralandı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona mübarek tükrüğünü sürdü; gözleri eskisinden daha sağlam oldu."

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] Senedinde Abdulazîz b. İmrân vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤١٠٠ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالا : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْ سَلامَانَ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أُمِّهِ ، أَنَّ خَالَهَا حَبِيبَ بْنَ فُرَيْكٍ حَدَّثَهَا ، أَنَّ أَبَاهُ خَرَجَ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَيْنَاهُ مُبْيَضَّتَانِ لا يُبْصِرُ بِهِمَا شَيْئًا ، فَسَأَلَهُ : " مَا أَصَابَهُ ؟ " قَالَ : كُنْتُ أَمْرِي جَمَلا لِي فَوَقَعَتْ رِجْلِيَّ عَلَى بَيْضِ حَيَّةٍ فَأُصِيبَ بَصَرِي ، " فَنَفَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عَيْنِهِ فَأَبْصَرَ " ، فَرَأَيْتُهُ يُدْخِلُ الْخَيْطَ فِي الإِبْرَةِ وَإِنَّهُ لابْنُ ثَمَانِينَ وَإِنَّ عَيْنَيْهِ لَمُبْيَضَّتَانِ

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم . وقد تقدم حديث رفاعة في غزوة بدر من طريق البزار والطبراني في الأوسط

14100. Selâmân b. Sa'd kabilesinden bir ravinin annesinden haber verdiğine göre annesinin dayısı Habîb b. Füreyk ona şu hâdiseyi anlatmış: Babam, gözlerine beyaz bir perde çekilmişken Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitti. Hiçbir şey göremiyordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Bu başına gelen hal nedir?"* diye sordu. Şu karşılığı verdi: "Ben devemi otlatıyordum. Bir yılanın yumurtasına bastım ve gözlerim görmez oldu." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onun gözlerine üfledi ve görmeye başladı. Öyle ki ben seksen yaşındayken, gözleri beyaz olduğu halde, onun iğne deliğine iplik geçirdiğini gördüm."

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde tanımadığım raviler vardır. Bedir gazvesi anlatılırken orada Bezzâr tarikinden gelen Rifâa hadisi geçmişti. Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta da rivayet etmiştir.

---

[1] Ebû Ya'lâ (1550).

[2] *el-Mu'cemu'l-kebîr* (3546).

(بَابُ شِفَاءِ السِّلْعَةِ)

Yağ Kistinin Şifâ Bulması

١٤١٠١ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ الأَعْرَجُ ، ثنا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ يَزِيدَ ، حَدَّثَنِي مَخْلَدُ بْنُ عُقْبَةَ بْنِ شُرَحْبِيلَ ، عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِكَفِّي سِلْعَةٌ ، فَقُلْتُ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، هَذِهِ السِّلْعَةُ قَدْ آذَتْنِي ، تَحُولُ بَيْنِي وَبَيْنَ قَائِمَةِ السَّيْفِ أَنْ أَقْبِضَ عَلَيْهِ ، وَعَنْ عَنَانِ الدَّابَّةِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ادْنُ مِنِّي " ، فَدَنَوْتُ مِنْهُ ، فَقَالَ : " افْتَحْ يَدَكَ " ، فَفَتَحْتُهَا ثُمَّ ، قَالَ : " اقْبِضْهَا " ، فَقَبَضْتُهَا ، قَالَ : " ادْنُ مِنِّي " ، فَدَنَوْتُ مِنْهُ ، قَالَ : " افْتَحْهَا " ، فَفَتَحْتُهَا ، فَنَفَثَ فِي كَفِّي ، ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى السِّلْعَةِ ، فَمَا زَالَ يَطْحَنُهَا بِكَفِّهِ حَتَّى رَفَعَ عَنْهَا ، وَمَا أَرَى أَثَرَهَا

رواه الطبراني . ومخلد ومن فوقه لم أعرفهم وبقية رجاله رجال الصحيح

14101. Mahled b. Ukbe b. Şurahbîl, dedesi Abdurrahman'dan, o da babasından rivayet ediyor: Avucumda yağ kisti vardı. Resûlullah'a geldim ve: "Yâ Resûlallah! Bana bu ur ağrı veriyor; avucumla kılıcın kabzasını tutmama, hayvanın yularını çekmeme engel oluyor!" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana *"Yaklaş!"* dedi, ona yaklaştım. Sonra *"Elini aç!"* dedi ve açtım. Sonra *"Elini kapat!"* dedi, ben de kapattım. *"Bana yaklaş!"* dedi, ona yaklaştım. Avucuma üfledi ve elini şişliğin üzerine koydu. Avucuyla onu yok edene dek sıvazladı; nihayet şişlik kaybolup gitti. Bir daha izini bile görmedim.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Mahled ve onun fevkindeki ravileri tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh* ravileridir.

(بَابُ شِفَاءِ الْجُرْحِ)

Yaranın Şifâ Bulması

١٤١٠٢ - حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُقْبِلٍ الْبَصْرِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ وَهْبٍ الْعَلافُ ، قَالَ : حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّهْرِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عِمْرَانَ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ حُوَيْصَةَ ، عَنِ ابْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُنَيْسٍ الأَنْصَارِيِّ ، قَالَ : " ضَرَبَ الْمُسْتَنِيرُ بْنُ رِزَامٍ الْيَهُودِيُّ وَجْهِي

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (7215).

بِمِخْرَشٍ مَنْ شَوْحَطٍ ، فَشَجَّنِي مُنَقِّلَةً ، أَوْ مَأْمُومَةً ، فَأَتَيْتُ بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَكَشَفَ عَنْهَا ، وَتَفَلَ فِيهَا فَمَا آذَانِي مِنْهَا شَيْءٌ "

رواه الطبراني وفيه عبد العزيز بن عمران وهو ضعيف

14102. Abdullah b. Uneys anlatıyor: Yahudi Müstenîr b. Rizâm, (Latince ismi Grewia populifolia olan) *şevhat* ağacından koparılmış eğri çubuğuyla yüzüme vurdu ve kemiğin çıkmasına veya yaranın beyne kadar gitmesine varacak derecede beni yaraladı. Bunun üzerine ben Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gittim. Yarayı açıp oraya üfledi. Daha sonra ondan herhangi bir şikâyetim olmadı.

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde Abdülazîz b. İmrân vardır ki zayıf bir ravidir.

(بَابُ تَسْبِيحِ الحَصَى)

Çakıl Taşlarının Tesbih Edişi

١٤١٠٣ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ حَبِيبٍ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، قَالا : نَا قُرَيْشُ بْنُ أَنَسٍ ، عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي الأَخْضَرِ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ سُوَيْدِ بْنِ يَزِيدَ ، قَالَ : رَأَيْتُ أَبَا ذَرٍّ جَالِسًا وَحْدَهُ فِي الْمَسْجِدِ ، فَاغْتَنَمْتُ ذَلِكَ ، فَجَلَسْتُ إِلَيْهِ فَذَكَرْتُ لَهُ عُثْمَانَ ، فَقَالَ : لا أَقُولُ لِعُثْمَانَ أَبَدًا إِلا خَيْرًا لِشَيْءٍ رَأَيْتُهُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كُنْتُ أَتَّبِعُ خَلَوَاتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَتَعَلَّمُ مِنْهُ ، فَذَهَبْتُ يَوْمًا ، فَإِذَا هُوَ قَدْ خَرَجَ فَاتَّبَعْتُهُ ، فَجَلَسَ فِي مَوْضِعٍ فَجَلَسْتُ عِنْدَهُ ، فَقَالَ : " يَا أَبَا ذَرٍّ مَا جَاءَ بِكَ ؟ " قَالَ : قُلْتُ : اللَّهُ وَرَسُولُهُ ، قَالَ : فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ ، فَسَلَّمَ وَجَلَسَ عَنْ يَمِينِ النَّبِيِّ ، فَقَالَ لَهُ : " مَا جَاءَ بِكَ يَا أَبَا بَكْرٍ ؟ " قَالَ : اللَّهُ وَرَسُولُهُ ، قَالَ : فَجَاءَ عُمَرُ فَجَلَسَ عَنْ يَمِينِ أَبِي بَكْرٍ ، فَقَالَ : " يَا عُمَرُ مَا جَاءَ بِكَ ؟ " قَالَ : اللَّهُ وَرَسُولُهُ ، ثُمَّ جَاءَ عُثْمَانُ فَجَلَسَ عَنْ يَمِينِ عُمَرَ ، فَقَالَ : " يَا عُثْمَانُ مَا جَاءَ بِكَ " قَالَ : اللَّهُ وَرَسُولُهُ ، قَالَ : فَتَنَاوَلَ النَّبِيُّ سَبْعَ حَصَيَاتٍ أَوْ تِسْعَ حَصَيَاتٍ ، فَسَبَّحْنَ فِي يَدِهِ حَتَّى سَمِعْتُ لَهُنَّ حَنِينًا كَحَنِينِ النَّحْلِ ، ثُمَّ وَضَعَهُنَّ فَخَرِسْنَ ، ثُمَّ وُضِعْنَ فِي يَدِ أَبِي بَكْرٍ فَسَبَّحْنَ فِي يَدِهِ حَتَّى سَمِعَ لَهُنَّ حَنِينًا كَحَنِينِ النَّحْلِ ، فَوَضَعَهُنَّ فَخَرِسْنَ ، ثُمَّ تَنَاوَلَهُنَّ فَوُضِعْنَ فِي يَدِ عُمَرَ فَسَبَّحْنَ فِي يَدِهِ حَتَّى سَمِعْتُ هُنَّ حَنِينًا كَحَنِينِ النَّحْلِ ، ثُمَّ وُضِعْنَ فَخَرِسْنَ ، ثُمَّ تَنَاوَلَهُنَّ فَوُضِعْنَ فِي يَدِ عُثْمَانَ فَسَبَّحْنَ فِي يَدِهِ حَتَّى سَمِعْتُ لَهُنَّ حَنِينًا كَحَنِينِ النَّحْلِ ، ثُمَّ وُضِعْنَ فَخَرِسْنَ "

رواه البزار بإسنادين ورجال أحدهما ثقات وفي بعضهم ضعف

قلت : وقد تقدم في الخلافة له طريق عن أبي ذر أيضا وقال الزهري فيها : يعني الخلافة

رواه الطبراني في الأوسط وزاد في إحدى طريقيه : ويسمع تسبيحهن من في الحلقة في كل واحد وقال : ثم دفعهن إلينا فلم يسبحن مع أحد منا

14103. Süveyd b. Yezîd anlatıyor: Bir gün Ebû Zer'in Mescid'de yalnız başına oturmakta olduğunu gördüm. Yalnızlığını fırsat bilerek gidip yanına oturdum. Hz. Osman'dan laf açılınca şöyle dedi:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında yaşadığım bir hadiseyi gördükten sonra Osman'ı sadece hayırla anacağım. Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yalnız bulunduğu vakitleri araştıran bir adamdım. Bir gün dışarı çıkıp bir yerde oturmakta olduğunu gördüm. Ben de gidip yanına oturdum. *"Ey Ebû Zer! Seni buraya getiren şey nedir?"* diye sordu; ben: "Allah ve Resulü!" dedim. O esnada Ebû Bekir gelip selam verdi. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sağ tarafına oturdu. Ona: *"Ey Ebû Bekir! Seni buraya getiren şey nedir?"* diye sordu; o da: "Allah ve Resulü!" dedi. Sonra Ömer gelip selam verdi, Ebû Bekir'in sağ tarafına oturdu. Ona: *"Ey Ömer! Seni buraya getiren şey nedir?"* diye sordu; o da: "Allah ve Resulü!" dedi. Sonra Osman gelip selam verdi, Ömer'in sağ tarafına oturdu. Ona: *"Ey Osman! Seni buraya getiren şey nedir?"* diye sordu; o da: "Allah ve Resulü!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) eline yedi (yahut dokuz) çakıl tanesi aldı. Çakıl taneleri onun elinde tesbih ettiler. Öyle ki arıların vızıltısı gibi ses çıkardıklarını işittim. Sonra onları yere bıraktı. İnlemeleri kesildi. Tekrar onları alıp Ebû Bekir'in avucuna bıraktı. Onun elinde de tesbih ettiler. Öyle ki arıların vızıltısı gibi ses çıkardıklarını işittim. Onları yere bırakınca sesleri kesildi. Tekrar onları alıp Ömer'in avucuna bıraktı. Tesbih getirdiklerini ve arı vızıltısı gibi ses çıkardıklarını bizzat işittim. Yere bıraktı, sesleri kesildi. Sonra yine onları alıp Osman'ın avucuna bıraktı. Tesbih getirdiklerini ve arı vızıltısı gibi ses çıkardıklarını işittim. Sonra yere bıraktı, sesleri kesildi.

Bezzâr bunu iki isnâdla rivayet etmiştir.[1] Bu isnâdlardan birinin ravileri güvenilir kimselerdir. Bazılarında zayıflık vardır.

Ben derim ki: Hilafet kitabında Bezzâr'ın yine Ebû Zer'den bir tarikle rivayeti vardır ki orada Zührî'nin, bu hâdisenin (sıralama olarak) halifeliğe işaret olduğuna dair yorumu vardır.

★Taberânî de bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. İki tarikinden birinde şu ilaveyi de vermiştir: "Çakıl taşlarının tesbihini her seferinde o halkada bulunan herkes

[1] Bezzâr (2413 ve 2414) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsât* (1265) rivayet ettiler.

işitti." Ayrıca şu ifade vardır: "Sonra onları bize verdi; bizden kimsenin elinde onlar tesbih etmedi."

(بَابُ مُعْجِزَاتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَاءِ وَنَبْعِهِ مِنْ بَيْنَ أَصَابِعِهِ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Sularla ve Parmakları Arasından Su Kaynamasıyla İlgili Mucizeleri

١٤١٠٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ الرَّاسِبِيُّ , ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُعَاوِيَةَ بْنِ صَالِحٍ , ثنا خَلَفُ بْنُ خَلِيفَةَ , عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ , عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ : " أَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا , فَقَالَ : " مَا مِنْ مَاءٍ , مَا مِنْ مَاءٍ ؟ " قَالُوا : لا , قَالَ : " هَلْ مِنْ شَنٍّ ؟ " فَجَاءُوا بِالشَّنِّ , فَوُضِعَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , وَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِ , ثُمَّ فَرَّقَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ فَنَبَعَ الْمَاءُ مِثْلَ عَصَا مُوسَى مِنْ أَصَابِعِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَقَالَ : " يَا بِلالُ اهْتِفْ بِالنَّاسِ الْوُضُوءَ " , فَأَقْبَلُوا يَتَوَضَّئُونَ مِنْ بَيْنَ أَصَابِعِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , وَكَانَتْ هِمَّةُ ابْنِ مَسْعُودٍ الشُّرْبَ , فَلَمَّا تَوَضَّئُوا صَلَّى بِهِمُ الصُّبْحَ " ثُمَّ قَعَدَ لِلنَّاسِ , فَقَالَ : " يَا أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ أَعْجَبُ الْخَلْقِ إِيمَانًا ؟ " قَالُوا : الْمَلائِكَةُ , قَالَ : " وَكَيْفَ لا يُؤْمِنُ الْمَلائِكَةُ وَهُمْ يُعَايِنُونَ الأَمْرَ ؟ " قَالُوا : فَالنَّبِيُّونَ يَا رَسُولَ اللَّهِ , قَالَ : " كَيْفَ لا يُؤْمِنُ النَّبِيُّونَ , وَالْوَحْيُ يَنْزِلُ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ ؟ " قَالُوا : فَأَصْحَابُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ , قَالَ : " كَيْفَ لا يُؤْمِنُ أَصْحَابِي وَهُمْ يَرَوْنَ مَا يَرَوْنَ ؟ وَلَكِنَّ أَعْجَبَ النَّاسِ إِيمَانًا , قَوْمٌ يَجِيئُونَ مِنْ بَعْدِي , يُؤْمِنُونَ بِي وَلَمْ يَرَوْنِي , وَيُصَدِّقُونِي وَلَمْ يَرَوْنِي , أُولَئِكَ إِخْوَانِي "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط باختصار والبزار باختصار وأحمد إلا أنه قال : فانفجر من بين أصابعه عيون . وفيه عطاء بن السائب وقد اختلط

14104. İbn Abbâs anlatıyor: Bir gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah olunca *"Su var mı?"* diye sordu. "Hayır!" dediler. *"Çömlek var mı?"* diye sordu; bir çömlek getirdiler ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in önüne koydular. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem), elini onun üstüne koydu, sonra parmaklarını ayırdı ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in parmaklarından Mûsa'nın asası gibi su kaynadı. Dedi ki: "Ey Bilâl! İnsanlara abdest almalarını söyle!" Gelip Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in parmakları arasından akan sudan abdest almaya başladılar. İbn Mes'ûd'un gayesi ise o sudan içmekti. Abdestlerini alınca Allah Resûlü onlara sabah namazını kıldırdı. Sonra cemaatle birlikte oturdu ve: *"Ey insanlar! En çok kimin imanına hayret edilir?"* diye sordu. "Melekler!" dediler. Bu cevaba şöyle karşılık verdi: *"Melekler durumu*

ayan beyan gördükleri halde nasıl iman etmezler!" Bu sefer: "Yâ Resûlallah! En çok peygamberlerin imanına hayret edilir!" diye cevap verdiler. *"Kendilerine gökten vahiy indirildiği halde peygamberler nasıl iman etmezler!"* buyurdu. "Öyleyse senin ashâbın, yâ Resûlallah!" dediler. Buna da şöyle karşılık verdi: *"O gördükleri şeyleri görmüşken ashâbım nasıl iman etmez?! Lâkin iman bakımından insanların en hayretâmiz olanları, benden sonra gelecek bir topluluktur ki beni görmedikleri halde bana iman ederler, beni görmedikleri halde beni tasdik ederler. İşte onlar benim kardeşlerimdir."*

★Hadisi *M. el-Kebîr* ve -muhtasar olarak- *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[1] Kısa metinle Bezzâr ve "Parmakları arasından su kaynakları fışkırdı"ibaresiyle Ahmed de rivayet etmişlerdir. Ancak o şöyle demiştir: Onun senedinde Atâ b. es-Sâib vardır ki ezberi bozulmuş bir ravidir.

١٤١٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا هَاشِمٌ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ يُونُسَ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِى مَسِيرٍ فَأَتَيْنَا عَلَى رَكِيٍّ ذَمَّةٍ يَعْنِى قَلِيلَةَ الْمَاءِ قَالَ فَنَزَلَ فِيهَا سِتَّةٌ أَنَا سَادِسُهُمْ مَاحَةً فَأُدْلِيَتْ إِلَيْنَا دَلْوٌ قَالَ وَرَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى شَفَةِ الرَّكِيِّ فَجَعَلْنَا فِيهَا نِصْفَهَا أَوْ قِرَابَ ثُلُثَيْهَا فَرُفِعَتْ إِلَى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْبَرَاءُ فَكِدْتُ بِإِنَائِى هَلْ أَجِدُ شَيْئاً أَجْعَلُهُ فِى حَلْقِى فَمَا وَجَدْتُ فَرُفِعَتِ الدَّلْوُ إِلَى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَغَمَسَ يَدَهُ فِيهَا فَقَالَ مَا شَاءَ اللّٰهُ أَنْ يَقُولَ فَعِيدَتْ إِلَيْنَا الدَّلْوُ بِمَا فِيهَا قَالَ فَلَقَدْ رَأَيْتُ أَحَدَنَا أُخْرِجَ بِثَوْبٍ خَشْيَةَ الْغَرَقِ قَالَ ثُمَّ سَاحَتْ يَعْنِى جَرَتْ نَهراً.

قلت : هو في الصحيح باختصار كثير في غزوة الحديبية

رواه أحمد والطبراني ورجالهما رجال الصحيح

14105. Berâ b. Âzib anlatıyor: Bir yolculukta Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber idik. Yolda suyu az bir kuyuya vardık. Sonuncuları ben olan altı kişi, su çıkarmak için o kurumuş kuyuya indik. Üst taraftan bize bir kova sarkıtıldı. Kovayı sarkıtan adam: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kuyunun yanı başındadır" dedi. O kovaya yarıya, ya da üçte ikisine kadar su doldurup Resûlullah'a gönderdik. Ben de boğazıma biraz su akıtabilmek için kabımı dibe daldırdım, ama bir şey bulamadım. Kabı, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gönderdik. İçine elini daldırdı. Allah'ın dilediği kadar bir şeyler söyledi. Sonra kovayı içindekiyle birlikte tekrar bize gönderdi. Kuyudan sular fışkırmaya başladı. Öyle ki son çıkanımızın boğulma endişesiyle kuyudan çabucak çıkarıldığını gördüm. Sonra o kuyu taşarak nehir gibi akmaya başladı.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (12560), Ahmed (2268, 2991) ve Bezzâr (2415).

Ben derim ki: "Bu hadis bayağı kısaltılmış bir halde, Hudeybiye gazvesi konusunda *Sahîh*'te mevcuttur.

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[1] Her ikisinin ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٤١٠٦ - حَدَّثَنَا شَيْبَانُ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمٍ الضَّبِّيُّ ، حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَهَّزَ جَيْشًا إِلَى الْمُشْرِكِينَ ، فِيهِمْ أَبُو بَكْرٍ ، وَعُمَرُ ، أَمَّرَهُمَا وَالنَّاسُ كُلُّهُمْ ، قَالَ لَهُمْ : " أَجِدُّوا السَّيْرَ ، فَإِنَّ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الْمُشْرِكِينَ مَاءً ، إِنْ سَبَقَ الْمُشْرِكُونَ إِلَى ذَلِكَ الْمَاءِ شَقَّ عَلَى النَّاسِ وَغُلِبْتُمْ عَطَشًا شَدِيدًا أَنْتُمْ وَدَوَابُّكُمْ وَرِكَابُكُمْ " ، وَتَخَلَّفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ثَمَانِيَةٍ هُوَ تَاسِعُهُمْ ، فَقَالَ لأَصْحَابِهِ : " هَلْ لَكُمْ أَنْ نُعَرِّسَ قَلِيلا ، ثُمَّ نَلْحَقَ بِالنَّاسِ ؟ " ، قَالُوا : نَعَمْ ، يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَعَرَّسُوا فَمَا أَيْقَظَهُمْ إِلا حَرُّ الشَّمْسِ ، فَاسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَاسْتَيْقَظَ أَصْحَابُهُ ، فَقَالَ لَهُمْ : " قُومُوا وَاقْضُوا حَاجَتَكُمْ " ، فَفَعَلُوا ، ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " هَلْ مَعَ أَحَدٍ مِنْكُمْ مَاءٌ ؟ " ، قَالَ رَجُلٌ مِنْهُمْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَيْضَأَةٌ فِيهَا شَيْءٌ مِنْ مَاءٍ ، قَالَ : " جِئْ بِهَا " ، فَجَاءَ بِهَا ، فَأَخَذَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَسَحَهَا بِكَفَّيْهِ وَدَعَا بِالْبَرَكَةِ ، ثُمَّ قَالَ لأَصْحَابِهِ : " تَعَالَوْا فَتَوَضَّئُوا " ، فَجَاءُوا فَجَعَلَ يَصُبُّ عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى تَوَضَّئُوا ، وَأَذَّنَ رَجُلٌ مِنْهُمْ وَأَقَامَ ، قَالَ : فَصَلَّى بِهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَقَالَ لِصَاحِبِ الْمَيْضَأَةِ : " ازْدَهِرْ بِمَيْضَأَتِكَ ، فَسَيَكُونُ لَهَا نَبَأٌ " ، فَرَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ قَبْلَ النَّاسِ ، فَقَالَ لأَصْحَابِهِ : " مَا تَرَوْنَ النَّاسَ فَعَلُوا ؟ " ، قَالُوا : اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ ، قَالَ لَهُمْ : " إِنَّ فِيهِمْ أَبَا بَكْرٍ ، وَعُمَرَ ، وَسَيُرْشِدَانِ النَّاسَ " ، فَقَدِمَ النَّاسُ وَقَدْ سَبَقَ الْمُشْرِكُونَ إِلَى ذَلِكَ الْمَاءِ ، فَشَقَّ عَلَى النَّاسِ ، وَعَطِشُوا عَطَشًا شَدِيدًا وَرِكَابُهُمْ وَدَوَابُّهُمْ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَيْنَ صَاحِبُ الْمَيْضَأَةِ ؟ " ، قَالَ : هَا هُوَ ذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " جِئْ بِمَيْضَأَتِكَ " ، فَجَاءَ بِهَا وَفِيهَا شَيْءٌ مِنْ مَاءٍ ، فَقَالَ لَهُمْ كُلِّهِمْ : " تَعَالَوْا فَاشْرَبُوا " ، فَجَعَلَ يَصُبُّ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى شَرِبُوا كُلُّهُمْ ، وَسَقَوْا دَوَابَّهُمْ وَرِكَابَهُمْ ، وَمَلَئُوا كُلَّ إِدَاوَةٍ وَقِرْبَةٍ وَمَزَادَةٍ ، ثُمَّ نَهَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ إِلَى الْمُشْرِكِينَ ، فَبَعَثَ اللَّهُ رِيحًا فَضَرَبَتْ وُجُوهَ الْمُشْرِكِينَ ، وَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى نَصْرَهُ ، وَأَمْكَنَ مِنْ أَدْبَارِهِمْ ، فَقَتَلُوا مِنْهُمْ مَقْتَلَةً عَظِيمَةً ، وَأَسَرُوا

[1] Ahmed (4/292, 297) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (1177) rivayet ettiler.

أُسَارَى كَثِيرَةً ، وَاسْتَاقُوا غَنَائِمَ كَثِيرَةً ، وَرَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ وَافِرِينَ صَالِحِينَ

رواه أبو يعلى وفيه سعيد بن سليم الضبي وثقه ابن حبان وقال : يخطئ وضعفه غيره وبقية رجاله رجال الصحيح

14106. Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), aralarında Ebû Bekir ve Ömer'in de bulunduğu bir orduyu müşriklerin üzerine göndermek üzere yola çıkardı. Onlara şu talimatı verdi: *"Çabuk yürüyün. Çünkü sizinle müşrikler arasında bir su vardır. Müşrikler sizden önce o suya ulaşırlarsa susuzluk insanlara çok zahmet verir. Şiddetli bir susuzluğa maruz kalırsınız. Binekleriniz de susuz kalırlar."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kendisi de sekiz kişiyle beraber geride kaldı. O sekiz kişinin dokuzuncusu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) idi. Ashâbına dedi ki: *"Var mısınız biraz istirahat etmeye. Sonra kalkar, öndekilere ulaşırız."* Onlar da "Olur, yâ Resûlallah!" dediler. Uykuya daldılar, ama sabah namazına uyanamadılar. Ancak güneş doğduktan sonra güneşin sıcaklığı onları uyandırdı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) uyanınca, onlara: *"Haydi kalkıp ihtiyacınızı giderin"* dedi. Onlar da emri yerine getirdiler. Sonra Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına döndüler. Resûlullah: *"Sizden birinin yanında su var mı?"* diye sordu. Topluluktan biri: "Yâ Resûlallah! Yanımda, içinde biraz su bulunan bir ibrik var" diye cevap verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu bana getir!"* buyurdu. Adam ibriği getirdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ibriği eline aldı. Avucuyla onu sıvazladı. Bereket duası okudu. Sonra da ashâbına: *"Gelin de abdest alın!"* dedi. Onlar da yanına geldiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onlara su dökmeye başladı. Tamamı abdest aldı. Onlardan biri ezan okudu ve kâmet getirdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kalkıp sabah namazını kıldırdı ve ibrik sahibine de şöyle dedi: *"İbriğinle sevin, çünkü onun çok önemli bir haberi olacaktır."* Böyle dedikten sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve ashâbı, diğerlerinden önce bineğine bindi ve ashâbına: *"Öndekiler ne yaptılar dersiniz?"* diye sordu. "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" dediler. *"Onların arasında Ebû Bekir ve Ömer var. Onlar, insanlara önderlik edip doğru yolu gösterirler"* buyurdu. Önden giden topluluk menzile ulaşmıştı, ama müşrikler onlardan önce subaşını tutmuşlardı. Bu da çok zorlarına gitti. Hem kendileri, hem de binekleri ve hayvanları şiddetli bir susuzluğa maruz kaldılar. Bu durumu gören Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İbriğin sahibi nerede?"* diye sordu. "İşte şurada yâ Resûlallah!" dediler. *"İbriğini bana getir!"* buyurdu. Adam ibriği getirdi. İçinde azıcık su vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara: *"Gelin için!"* buyurdu. Onlara

birer birer su vermeye başladı. Nihayet tamamı içtikleri gibi bineklerine ve hayvanlarına da içirdiler. Yanlarındaki tulumları, kırbaları, kabları doldurdular. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile ashâbı, müşriklere hücum ettiler. O esnada Yüce Allah, bir fırtına gönderip müşriklerin yüzlerine çarptı. Yardımını Müslümanlara indirdi. Müşriklerin diyarlarını Müslümanların ellerine geçirdi. Çok sayıda müşrik öldürdüler. Çok sayıda da esir aldılar. Çok miktarda davarlarını önlerine katıp götürdüler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile insanlar, bol miktarda ganimet ve çok sayıda esir ile sağ salim geri döndüler.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] Senedinde Saîd b. Süleym ed-Dabbî vardır ki İbn Hibbân "Bazen hata eder" diyerek onu güvenilir görmüş, başkaları da zayıf addetmiştir. Diğer ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٤١٠٧ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْفَسَوِيُّ ، ثنا بَشَّارُ بْنُ مُوسَى الْخَفَّافُ ، ثنا خَالِدُ بْنُ نَافِعٍ الأَشْعَرِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ عِيسَى ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزَاةٍ ، فَأَصَابَنَا عَطَشٌ شَدِيدٌ ، فَشَكَوْنَا ذَلِكَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " هَلْ فَضْلَةُ مَاءٍ فِي إِدَاوَةٍ ؟ ! " فَأَتَاهُ رَجُلٌ بِفَضْلَةِ مَاءٍ فِي إِدَاوَةٍ ، فَحَفَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الأَرْضِ حُفْرَةً , وَضَعَ عَلَيْهَا نِطَعًا ، وَوَضَعَ كَفَّهُ عَلَى الأَرْضِ ، ثُمَّ قَالَ لِصَاحِبِ الإِدَاوَةِ : " صُبَّ الْمَاءَ عَلَى كَفِّي ، وَاذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ " ، فَفَعَلَ ، قَالَ أَبُو لَيْلَى : قَدْ " رَأَيْتُ الْمَاءَ يَنْبُعُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى رَوَى الْقَوْمُ ، وَسُقُوا كُلُّهُمْ "

وفي إسناده : خالد بن نافع الأشعري ضعفه أبو زرعة وأبو داود والنسائي وقال أبو حاتم : ليس بقوي يكتب حديثه وقد روى عنه أحمد بن حسر وقد اشتهر أن شيوخه كلهم ثقات عنده

قلت : وقد تقدم حديث زياد بن الحارث الصدائي وحديث حبان بن بح الصدائي في كراهية الإمارة

14107. Abdurrahman b. Ebî Leylâ, babasından naklen anlatıyor: Bir gazada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraberdik. O sıralar şiddetli bir susuzluğa maruz kaldık. Bu durumu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e şikâyet edince *"Bir kapta su artığı var mı?"* diye sordu. Bir adam kabında kalmış birazcık su ile geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yere bir çukur kazdı ve üstüne elbisesini sergi olarak yere koydu, avuçlarını da toprağa koyarak kabın sahibine: *"Bismillah diyerek suyu avucuma dök!"* dedi. O da döktü.

---

[1] Ebû Ya'lâ (4238).

Ebû Leyla dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in parmaklarının arasından suyun kaynadığını bizzat gördüm. Oradakiler sudan içtiler, bineklerine de içirdiler."

★Bunun isnâdında Hâlid b. Nâfi' el-Eş'arî vardır ki Ebû Zür'a, Ebû Davud ve Nesâî onu zayıf görmüş; Ebû Hâtim de şöyle demiştir: "Kuvvetli değildir. Ancak hadisi yazılır." Ahmed b. Nasr, ondan rivayette bulunmuştur. Hocalarının tamamının onun nezdinde güvenilir olduğu meşhurdur.[1]

Ben derim ki: "Ziyâd b. el-Hâris es-Sudâî'nin hadisi ile Hıbbân b. Buhh es-Sudâî'nin hadisi daha önce "idareciliğin hoş görülmediği" bölümünde geçmişti.

١٤١٠٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا حَشْرَجُ بْنُ نُبَاتَةَ ، ثنا أَبُو نُصَيْرَةَ ، حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ الْعُطَارِدِيُّ ، قَالَ : خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى دَخَلَ حَائِطًا لِبَعْضِ الأَنْصَارِ ، وَإِذَا هُوَ يَسْنُو فِيهِ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا تَجْعَلُ لِي إِذَا رَوَيْتُ حَائِطَكَ هَذَا ؟ " ، قَالَ : أَنِّي أَجْهَدُ أَنْ أَرْوِيَهُ فَمَا أُطِيقُ ذَلِكَ ، قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَجْعَلُ لِي مِائَةَ تَمْرَةٍ أَخْتَارُهَا مِنْ تَمْرِكَ ؟ " ، قَالَ : نَعَمْ ، فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْغَرْبَ فَمَا لَبِثَ أَنْ رَوَاهُ حَتَّى ، قَالَ الرَّجُلُ : غَرِقَتْ عَلَيَّ حَائِطِي ، فَاخْتَارَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ تَمْرِهِ مِائَةَ تَمْرَةٍ فَأَكَلَ هُوَ وَأَصْحَابُهُ حَتَّى شَبِعُوا ، ثُمَّ رَدَّ عَلَيْهِ مِائَةَ تَمْرَةٍ كَمَا أَخَذَهَا مِنْهُ

رواه الطبراني ورجاله وثقوا وقد ذكر لأبي عمران ترجمة

14108. Ebû Recâ diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) evden çıkıp Ensâr'dan bir sahabinin bahçesine gitti ve oraya girdi. Baktı ki sahabi orayı suluyor. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Senin şu bahçeni sularsam bana ne verirsin?"* diye sordu. Sahabi: "Ben onu sulamak için çok çabalıyorum, fakat bunu yapamıyorum!" diye cevap verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu yaparsam bana seçip beğendiğim yüz tane hurma verir misin?"* diye sordu. Adam "Olur!" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) eline büyük bir kova aldı. Çok geçmeden bahçeyi iyice suladı. Hatta adam: "Bahçemi suya boğdun!" dedi. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yüz tane hurma seçti ve onları aldı. Kendisi ve ashâbı doyana kadar bunları yediler. Sonra o adama, kendisinden aldığı gibi yüz hurma verdi.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (6420).

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir görülmüştür. Ebû İmrân'ın terceme-i hâli verilmiştir.

(بَابُ مُعْجِزَتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الطَّعَامِ وَبَرَكَتِهِ فِيهِ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Yemeğin Bereketlenmesi ile İlgili Mucizeleri

١٤١٠٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي صَادِقٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ نَاجِدٍ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ جَمَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ دَعَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فِيهِمْ رَهْطٌ كُلُّهُمْ يَأْكُلُ الْجَذَعَةَ وَيَشْرَبُ الْفَرَقَ قَالَ فَصَنَعَ لَهُمْ مُدًّا مِنْ طَعَامٍ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا قَالَ وَبَقِيَ الطَّعَامُ كَمَا هُوَ كَأَنَّهُ لَمْ يُمَسَّ ثُمَّ دَعَا بِغُمَرٍ فَشَرِبُوا حَتَّى رَوَوْا وَبَقِيَ الشَّرَابُ كَأَنَّهُ لَمْ يُمَسَّ أَوْ لَمْ يُشْرَبْ فَقَالَ يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِنِّي بُعِثْتُ إِلَيْكُمْ خَاصَّةً وَإِلَى النَّاسِ بِعَامَّةٍ وَقَدْ رَأَيْتُمْ مِنْ هَذِهِ الآيَةِ مَا رَأَيْتُمْ فَأَيُّكُمْ يُبَايِعُنِي عَلَى أَنْ يَكُونَ أَخِي وَصَاحِبِي . قَالَ فَلَمْ يَقُمْ إِلَيْهِ أَحَدٌ قَالَ فَقُمْتُ إِلَيْهِ وَكُنْتُ أَصْغَرَ الْقَوْمِ قَالَ فَقَالَ اجْلِسْ . قَالَ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ كُلُّ ذَلِكَ أَقُومُ إِلَيْهِ فَيَقُولُ لِي اجْلِسْ . حَتَّى كَانَ فِي الثَّالِثَةِ ضَرَبَ بِيَدِهِ عَلَى يَدِي.

رواه أحمد ورجاله ثقات

14109. Hz. Ali anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Abdülmuttalib oğullarından, bir deveyi yiyecek ve kaplar dolusu içeceği (suyu) kadar büyük bir topluluğu bir araya getirdi -veya çağırdı-. Onlara bir müd yemek yaptı, doyana kadar yediler, ancak yemek, sanki dokunulmamış gibi olduğu gibi kaldı. Sonra taslarla içecek vermelerini istedi, doyana kadar içtiler, içecek de dokunulmamış yahut içilmemiş gibi kaldı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara şöyle dedi: *"Ey Abdulmuttalib oğulları! Ben, özelde size, genelde ise bütün insanlara gönderildim. İşte gördüğünüz şu mucizeyi gördünüz. Peki benim kardeşim ve arkadaşım olmak üzere bana hanginiz biat edecek?"*

Bu teklifi için kimse ayağa kalkmadı. Oradakilerin en küçüğü olduğum halde bu daveti için ben ayağa kalktım. Bana üç kere: *"Otur!"* dedi. Her defasında ben kalkıyordum, o ise bana *"Otur!"* diyordu. Üçüncüsünde eliyle elime vurdu.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir kimselerdir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (18/244).

١٤١١٠ - حَتَّنِ سَلَمَةَ بْنِ الْفَضْلِ ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْفَضْلِ ، عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ عَبْدِ الْغَفَّارِ بْنِ الْقَاسِمِ ، عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : لَمَّا نَزَلَتْ : ﴿وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الأَقْرَبِينَ﴾ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا عَلِيُّ ، اصْنَعْ رِجْلَ شَاةٍ بِصَاعٍ مِنْ طَعَامٍ ، وَاجْمَعْ لِي بَنِي هَاشِمٍ وَهُمْ يَوْمَئِذٍ أَرْبَعُونَ رَجُلا أَوْ أَرْبَعُونَ غَيْرَ رَجُلٍ ، قَالَ : فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالطَّعَامِ ، فَوَضَعَهُ بَيْنَهُمْ ، فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ، وَإِنَّ مِنْهُمْ لَمَنْ يَأْكُلُ الْجَذَعَةَ بِأُدْمِهَا ، ثُمَّ تَنَاوَلَ الْقَدَحَ ، فَشَرِبُوا مِنْهُ حَتَّى رَوُوا يَعْنِي : مِنَ اللَّبَنِ ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ : مَا رَأَيْنَا كَالسِّحْرِ يَرَوْنَ أَنَّهُ أَبُو لَهَبٍ الَّذِي قَالَهُ ، فَقَالَ : " يَا عَلِيُّ اصْنَعْ رِجْلَ شَاةٍ بِصَاعٍ مِنْ طَعَامٍ وَاعْدُدْ قَعْبًا مِنْ لَبَنٍ ، قَالَ : فَفَعَلْتُ فَأَكَلُوا كَمَا أَكَلُوا فِي الْيَوْمِ الأَوَّلِ ، وَشَرِبُوا كَمَا شَرِبُوا فِي الْمَرَّةِ الأُولَى ، وَفَضَلَ فِيهِ كَمَا فَضَلَ فِي الْمَرَّةِ الأُولَى ، فَقَالَ : مَا رَأَيْنَا الْيَوْمَ فِي السِّحْرِ ، فَقَالَ : يَا عَلِيُّ اصْنَعْ رِجْلَ شَاةٍ بِصَاعٍ مِنْ طَعَامٍ وَاعْدُدْ قَعْبًا مِنْ لَبَنٍ ، قَالَ : فَفَعَلْتُ ، فَقَالَ : يَا عَلِيُّ اجْمَعْ لِي بَنِي هَاشِمٍ ، فَجَمَعْتُهُمْ فَأَكَلُوا ، وَشَرِبُوا ، فَبَدَرَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " أَيُّكُمْ يَقْضِي عَنِّي دَيْنِي ؟ قَالَ : فَسَكَتَ وَسَكَتَ الْقَوْمُ ، فَأَعَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَنْطِقَ ، فَقُلْتُ : أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " أَنْتَ يَا عَلِيُّ ؟ أَنْتَ يَا عَلِيُّ "

رواه البزار واللفظ له وأحمد باختصار والطبراني في الأوسط باختصار أيضا ورجال أحمد وإسنادي البزار رجال الصحيح غير شريك وهو ثقة

14110. Hz. Ali anlatıyor: **"En yakın akrabanı uyar"** (Şuarâ Sur. 214) âyeti inince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Bize, bir sa' koyun budu pişir ve Hâşim oğullarını bana topla!"* buyurdu. O gün onlar kırk kişiydiler veya 39 nefer idiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yemeğin getirilmesini istedi ve onu önlerine koydu. Ondan doyasıya yediler. Doğrusu onların içinde öyle kimseler vardı ki bir deveyi tek başına yiyebilirdi. Sonra büyük bir kâseyi alıp onlara içecek verdi, her biri ondan -yani sütten-kanasıya içtiler. İçlerinden biri dedi ki: "Bugünkü gibi büyü görmedik!" Onu diyenin Ebû Leheb olduğunu iddia edenler vardır.

Daha sonra yine *"Ey Ali! Bize, bir sa' yemekle bir koyun budu pişir ve bir kap süt hazırla!"* buyurdu. Ben de bunu yaptım. İlk gün yedikleri gibi yediler, ilk defasında içtikleri gibi içtiler. İlk defa arttığı gibi yiyecek ve içecekler arttı. "Bugünkü gibi bir büyü görmedik!" dediler. Daha sonra

---

[1] Ahmed (1371).

yine: *"Ey Ali! Bize, bir sa' yemekle bir koyun budu pişir ve bir kap süt hazırla!"* buyurdu. Ben de bunu yaptım. *"Ey Ali! Bana Hâşim oğullarını topla!"* dedi. Ben de topladım. Yiyip içtiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara: *"Hanginiz benim borcumu öder?"* diye sordu. Bu arada kendisi de orada bulunanlar da sustu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sözünü tekrar etti. Ben: "Ben, yâ Resûlallah!" dedim. O ise: *"Ey Ali, yine mi sen! Ey Ali, yine mi sen!"* dedi.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir. Anlatım ona aittir. Ahmed de hadisi kısa metinle vermiştir. Taberânî de *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta kısaltarak rivayet etmiştir.[1] Ahmed'in ravileri ile Bezzâr'ın iki isnâdından birinin ravileri *Sahîh* ravileridir. Ancak Şerîk hariç ki o da güvenilirdir.

١٤١١١ - حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ عَبَّادٍ الْخَطَّابِيُّ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي إِسْرَائِيلَ ، ثنا عَبْدُ الأَعْلَى ، ثنا سَعِيدٌ الْجُرَيْرِيُّ ، ثنا أَبُو الْوَرْدِ ، عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَضْرَمِيِّ ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ ، قَالَ : صَنَعْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ طَعَامًا قَدْرَ مَا يَكْفِيهِمَا ، فَأَتَيْتُهُمَا بِهِ ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اذْهَبْ فَادْعُ لِي ثَلاثِينَ مِنْ أَشْرَافِ الأَنْصَارِ " ، فَشَقَّ عَلَيَّ ذَلِكَ ، قُلْتُ : مَا عِنْدِي شَيْءٌ أَزِيدُهُ ، فَكَأَنِّي تَغَفَّلْتُ ، فَقَالَ : " اذْهَبْ فَادْعُ لِي ثَلاثِينَ مِنْ أَشْرَافِ الأَنْصَارِ " ، فَدَعَوْتُهُمْ فَجَاءُوا ، فَقَالَ : " اطْعَمُوا " ، فَأَكَلُوا حَتَّى صَدَرُوا ، ثُمَّ شَهِدُوا أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ بَايَعُوهُ قَبْلَ أَنْ يَخْرُجُوا ، ثُمَّ قَالَ : " اذْهَبْ فَادْعُ لِي سِتِّينَ مِنْ أَشْرَافِ الأَنْصَارِ " ، قَالَ أَبُو أَيُّوبَ : وَاللَّهِ لأَنَا بِسِتِّينَ أَجْوَدُ مِنِّي بِالثَّلاثِينَ ، قَالَ : فَدَعَوْتُهُمْ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَوَقَّفُوا " ، فَأَكَلُوا حَتَّى صَدَرُوا ، ثُمَّ شَهِدُوا أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ بَايَعُوهُ قَبْلَ أَنْ يَخْرُجُوا ، ثُمَّ قَالَ : " اذْهَبْ فَادْعُ لِي تِسْعِينَ مِنَ الأَنْصَارِ " ، قَالَ : فَلأَنَا أَجْوَدُ بِالتِّسْعِينَ وَالسِّتِّينَ مِنِّي بِالثَّلاثِينَ ، قَالَ : فَدَعَوْتُهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى صَدَرُوا ، ثُمَّ شَهِدُوا أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ بَايَعُوهُ قَبْلَ أَنْ يَخْرُجُوا ، فَأَكَلَ مِنْ طَعَامِي ذَلِكَ مِائَةٌ وَثَمَانُونَ رَجُلا كُلُّهُمْ مِنَ الأَنْصَارِ

رواه الطبراني وفي إسناده من لم أعرفه

14111. Ebû Eyyûb anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve Ebû Bekir'e, kendilerine yetecek kadar yemek yaptım ve onlara götürdüm. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Git, Ensâr'ın eşrafından otuz kişi daha çağır!"* Bu bana çok zor geldi. Dedim ki: "Benim bu yemeği artıracak durumum yok." Sanki üzerime bir ağırlık çöktü. Resûlullah

[1] Ahmed (1/2111), Bezzâr (2417 ve 2418) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsât* (1992).

(sallallahu aleyhi vesellem) yine buyurdu ki: *"Git, Ensâr'ın eşrafından otuz kişi çağır!"* Gittim, onları davet ettim, onlar da geldiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *'"Yiyin!"* buyurdu. Onlar da doyana kadar yediler. Sonra onun Allah'ın elçisi olduğuna tanıklık ettiler, ona biat ettiler ve çıktılar. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Git bana Ensâr'ın eşrafından altmış kişi çağır!"* buyurdu. Ebû Eyyûb dedi ki: "Vallahi altmış kişiyi çağırmak, otuz kişiyi çağırmaktan daha kolay oldu. Onları davet ettim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Yiyin!"* Onlar da doyasıya yediler. Sonra onun Allah'ın elçisi olduğuna tanıklık ettiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bîat edip çıktılar. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Git bana Ensâr'ın eşrafından doksan kişi çağır!"* Bunları davet etmek de bana otuz ve altmış kişiyi davet etmekten çok daha kolay geldi. Onları da davet ettim. Doyasıya yediler. Çıkmadan öne Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Allah'ın elçisi olduğuna tanıklık ettiler ve bîat edip çıktılar. Benim o yemeğimden 180 kişi yemek yedi. Bunların hepsi de Ensâr'dandı.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde tanımadığım bir ravi vardır.

١٤١١٢ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ ، قَالَ : أَنَا سَعِيدُ بْنُ سَلَمَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَبِيعَةَ ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا خُنَيْسٍ الْغِفَارِيَّ ، يَقُولُ : خَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ تِهَامَةَ ، حَتَّى إِذَا كَانَ بِعُسْفَانَ جَاءَهُ أَصْحَابُهُ ، فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، جَهَدَنَا الْجُوعُ ، فَأْذَنْ لَنَا فِي الظَّهْرِ أَنْ نَأْكُلَهُ ، فَقَالَ : " نَعَمْ " ، فَأُخْبِرَ بِذَلِكَ عُمَرُ ، فَجَاءَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، مَا صَنَعْتَ ؟ أَمَرْتَ النَّاسَ أَنْ يَأْكُلُوا الظَّهْرَ ، فَعَلَى مَاذَا يَرْكَبُونَ ؟ قَالَ : " مَا تَرَى يَا ابْنَ الْخَطَّابِ ؟ " قَالَ : أَرَى أَنْ تَأْمُرَهُمْ وَأَنْتَ أَفْضَلُ رَأْيًا أَنْ يَجْمَعُوا فَضْلَ أَزْوَادِهِمْ فِي ثَوْبٍ ، ثُمَّ تَدْعُو اللَّهَ لَهُمْ ، فَإِنَّ اللَّهَ يَسْتَجِيبُ لَكَ ، فَأَمَرَهُمْ ، فَجَمَعُوا فَضْلَ أَزْوَادِهِمْ فِي ثَوْبٍ ، ثُمَّ دَعَا اللَّهَ لَهُمْ ، ثُمَّ قَالَ : " ائْتُوا بِأَوْعِيَتِكُمْ " ، فَمَلأَ كُلُّ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ وِعَاءَهُ ، ثُمَّ أَذِنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالرَّحِيلِ ، فَلَمَّا ارْتَحَلُوا أُمْطِرُوا مَا شَاءَ اللَّهُ ، وَنَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَزَلُوا مَعَهُ ، وَشَرِبُوا مِنَ الْمَاءِ هُمْ وَالْكُرَاعِ ثُمَّ خَطَبَهُمْ فَجَاءَ نَفَرٌ ثَلاثَةٌ ، فَجَلَسَ اثْنَانِ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَهَبَ الآخَرُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (4090).

أُخْبِرُكُمْ عَنِ النَّفَرِ الثَّلاثَةِ ؟ أَمَّا وَاحِدٌ فَاسْتَحْيَا فَاسْتَحَى اللَّهُ مِنْهُ ، وَأَمَّا الآخَرُ فَأَقْبَلَ تَائِبًا فَتَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ ، وَأَمَّا الآخَرُ فَأَعْرَضَ اللَّهُ عَنْهُ "

رواه البزار والطبراني في الأوسط وزاد فقال : " مَا تَرَى يَا ابْنَ الْخَطَّابِ؟ " قَالَ: أَرَى أَنْ تَأْمُرَهُمْ وَأَنْتَ أَفْضَلُ رَأْيًا . وزاد أيضا : وَنَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَزَلُوا مَعَهُ، وَشَرِبُوا مِنَ الْمَاءِ هُمْ وَالْكُرَاعِ ثُمَّ خَطَبَهُمْ فِي ثلاثة نفر . فذكر الحديث ورجاله ثقات

14112. Ebû Hubeyş el-Gıfârî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile Tihâme gazvesinde beraberdim. Usfân'da iken sahabe gelip: "Yâ Resûlallah! Açlık bizi tüketti. İzin ver de binek develerimizi kesip yiyelim!" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de onlara *"Olur!"* diyerek izin verdi. Hz. Ömer bunu haber alınca Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip şöyle dedi: "Yâ Resûlallah! Ne yaptın! İnsanların bineklerini kesmesine izin verdin. Pekiyi neye binecekler?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Senin görüşün nedir, ey Hattab'ın oğlu?"* diye sorunca Hz. Ömer: "Bence sen herkese yanında arta kalan azığını getirmesini emret. Bunları bir örtünün üzerinde topla. Sonra getirilen şeylerin çoğalıp bereketlenmesi için Allah'a dua et" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) herkese yanında arta kalan azığını getirmesini emretti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunların bereketlenmesi için dua etti. Sonra: *"Kaplarınızı getirin!"* buyurdu. Herkes kabını doldurdu. Sonra yola çıkılmasını emretti. Oradan geçip gidince yağmura tutuldular ve mola verdiler. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) yağmur suyundan içti. Bu arada üç kişi geldi, ikisi Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına oturdu, birisi de yüz çevirerek gitti. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bu üç kişinin durumunu size haber vereyim mi? Birisi Allah'tan hayâ etti, Allah da ondan hayâ etti. Diğeri tövbe ederek geldi, Allah da tövbesini kabul etti. Öteki de yüz çevirdi, Allah da ondan yüz çevirdi."*

★Hadisi Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[1] Taberânî, şu ilaveyi vermiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen ne dersin ey Hattâb'ın oğlu?"* diye sorunca Hz. Ömer: "En üstün görüşlü olan sensin, ama ben onlara emretmeni uygun görüyorum" dedi.

Yine Taberânî şu ilaveyi vermiştir: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) mola verdi, onlar da onun yanında mola verdiler. Hemmu'l-Kürâ' suyundan içtiler. Sonra Resûl-i Ekrem onlara üç kişiden bahsetti." Bundan sonra hadisin devamını vermiştir. Ravileri güvenilirdir.

---

[1] Bezzâr (2419).

١٤١١٣ - حَدَّثَنَا أَبُو هِشَامٍ ، حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زِيَادٍ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَاصِمٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ عُمَرَ ، قَالَ : كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزَاةٍ ، فَقُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ الْعَدُوَّ قَدْ حَضَرَ وَهُمْ شِبَاعٌ وَالنَّاسُ جِيَاعٌ ، فَقَالَتِ الأَنْصَارُ : أَلا نَنْحَرُ نَوَاضِحَنَا فَنُطْعِمَهَا النَّاسَ ؟ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ كَانَ مَعَهُ فَضْلُ طَعَامٍ فَلْيَجِئْ بِهِ " ، فَجَعَلَ يَجِيءُ بِالْمُدِّ وَالصَّاعِ وَأَكْثَرَ وَأَقَلَّ ، فَكَانَ جَمِيعُ مَا فِي الْجَيْشِ بِضْعًا وَعِشْرِينَ صَاعًا ، فَجَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى جَنْبِهِ وَدَعَا بِالْبَرَكَةِ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " خُذُوا وَلا تَنْتَهِبُوا " ، فَجَعَلَ الرَّجُلُ يَأْخُذُ فِي جِرَابِهِ وَفِي غِرَارَتِهِ ، وَأَخَذُوا فِي أَوْعِيَتِهِمْ ، حَتَّى إِنَّ الرَّجُلَ لَيَرْبِطُ كُمَّ قَمِيصِهِ فَيَمْلأُهُ ، فَفَرَغُوا وَالطَّعَامُ كَمَا هُوَ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ ، لا يَأْتِي بِهِمَا عَبْدٌ مُحِقٌّ إِلا وَقَاهُ اللَّهُ حَرَّ النَّارِ "

رواه أبو يعلى في الصغير والكبير وفيه عاصم بن عبيد الله العمري وثقه العجلي وضعفه جماعة وبقية رجاله ثقات

قلت : وقد تقدم حديث أبي عمرة في الإيمان في أول باب

14113. Ömer b. el-Hattâb anlatıyor: Bir gazada Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraberdik. "Yâ Resûlallah!" dedik, "Düşman tok bir halde gelip çattı. Bu insanlar ise aç!" Ensâr dedi ki: "Su taşıyan develerimizi kesip insanlara yedirsek ya!" Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de şöyle buyurdu: *"Kimin yanında yemek artığı varsa onu getirsin!"* Kimi bir müd, kimi bir sa' ve daha fazla veya daha az miktarda yiyecek getiriyordu. Sonunda ordudan toplanan yiyeceklerin hepsi yirmi küsur sa' olmuştu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun yanına oturdu ve bereketlenmesi için dua etti. Sonra şöyle buyurdu: *"Alın, ancak yağma etmeyin!"* Kimi torbasına, kimi çuvalına doldurmaya başladı. Kaplarına da alıp doldurdular. Hatta kimi gömleğinin ucunu bağlayıp içine yiyecek dolduruyordu. Ancak toplanan yiyecek olduğu gibi eksilmeden kaldı. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'tan başka ilâh olmadığına, benim de Allah'ın Resûlü olduğuma şahadet ederim. Kim bu şehadeti hakkıyla getirerek Allah'a kavuşursa, Allah onu cehennem hararetinden korur".*

★Hadisi Ebû Ya'lâ, *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberâî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Âsım b. Ubeydillah el-Umerî vardır ki el-Iclî onu güvenilir görürken bir grup hadis âlimi zayıf addetmiştir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

Ben derim ki: Konuyla ilgili Ebû Amra hadisi, İman kitabında ilk bölümde geçmişti.

---

[1] Ebû Ya'lâ (230). Ayrıca senedinde Yezîd b. Ebî Ziyâd vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤١١٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا حَرْبٌ يَعْنِى ابْنَ شَدَّادٍ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِى الْجَعْدِ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ مُقَرِّنٍ قَالَ قَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِى أَرْبَعِمِائَةٍ مِنْ مُزَيْنَةَ فَأَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَمْرِهِ فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لَنَا طَعَامٌ نَتَزَوَّدُهُ. فَقَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعُمَرَ زَوِّدْهُمْ . فَقَالَ مَا عِنْدِى إِلاَّ فَاضِلَةٌ مِنْ تَمْرٍ وَمَا أُرَاهَا تُغْنِى عَنْهُمْ شَيْئاً. فَقَالَ انْطَلِقْ فَزَوِّدْهُمْ . فَانْطَلَقَ بِنَا إِلَى عُلِّيَّةٍ لَهُ فَإِذَا فِيهَا تَمْرٌ مِثْلُ الْبَكْرِ الأَوْرَقِ فَقَالَ خُذُوا. فَأَخَذَ الْقَوْمُ حَاجَتَهُمْ قَالَ وَكُنْتُ أَنَا فِى آخِرِ الْقَوْمِ قَالَ فَالْتَفَتُّ وَمَا أَفْقِدُ مَوْضِعَ تَمْرَةٍ وَقَدِ احْتَمَلَ مِنْهُ أَرْبَعُمِائَةِ رَجُلٍ

رواه أحمد والطبراني ورجال أحمد رجال الصحيح

14114. Nu'mân b. Mukarrin anlatıyor: Müzeyne kabilesinden dört yüz kişi olarak Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelmiştik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize gereken şeyleri söyledi. Sonra heyettekiler: "Yâ Resûlallah! Azık edecek bir şeyimiz yok!" dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ömer! Bu kavmin azığını hazırla."* buyurdu. Hz. Ömer de: "Hurmadan başka hiçbir şeyim yok. Bunun da onlar için yeterli olacağını zannetmiyorum" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Git ve azıklarını hatırla!"* deyince, Ömer bizi Uleyye denen yere götürdü. Oraya varınca bir de ne görelim, (çökmüş) esmer ve genç bir deve gibi (yere) hurmalar yığılmış!. "Alın!" dedi, herkes ihtiyacı olan hurmayı aldı. Nu'mân ekledi: "Dışarı en son çıkanlardandım. Dört yüz kişi onlardan aldığı halde gördüm ki hurmadan hiçbir şey eksilmemiş."

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ahmed'in ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٤١١٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ قَيْسٍ عَنْ دُكَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ الْخَثْعَمِىِّ قَالَ أَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ أَرْبَعُونَ وَأَرْبَعُمِائَةٍ نَسْأَلُهُ الطَّعَامَ فَقَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعُمَرَ قُمْ فَأَعْطِهِمْ . قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا عِنْدِى إِلاَّ مَا يَقِيظُنِى وَالصِّبْيَةَ قَالَ وَكِيعٌ الْقَيْظُ فِى كَلاَمِ الْعَرَبِ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ قَالَ قُمْ فَأَعْطِهِمْ . قَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ سَمْعاً وَطَاعَةً. قَالَ فَقَامَ عُمَرُ وَقُمْنَا مَعَهُ فَصَعِدَ بِنَا إِلَى غُرْفَةٍ لَهُ فَأَخْرَجَ الْمِفْتَاحَ مِنْ حُجْزَتِهِ فَفَتَحَ الْبَابَ. قَالَ دُكَيْنٌ فَإِذَا فِى الْغُرْفَةِ مِنَ التَّمْرِ شَبِيهٌ بِالْفَصِيلِ الرَّابِضِ. قَالَ شَأْنَكُمْ. قَالَ

[1] Ahmed (5/445).

فَأَخَذَ كُلُّ رَجُلٍ مِنَّا حَاجَتَهُ مَا شَاءَ. قَالَ ثُمَّ الْتَفَتُّ وَإِنِّى لَمِنْ آخِرِهِمْ وَكَأَنَّا لَمْ نَرْزَأْ مِنْهُ تَمْرَةً.

قلت : روى أبو داود منه طرفا رواه أحمد والطبراني ورجالهما رجال الصحيح

14115. Dükeyn b. Saîd el-Has'amî rivayet ediyor: Biz 440 kişi olarak Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gittik ve ondan yiyecek istedik. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Hz. Ömer'e: *"Kalk ve onların isteklerini ver!"* buyurdu. O: "Yâ Resûlallah! Bende ancak bana ve çocuklara dört ay[1] yetecek kadar yiyecek var" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kalk ve onlara ver!"* buyurdu. Hz. Ömer: '"Yâ Resûlallah! İşittim ve itaat ettim" dedi. Hz. Ömer kalktı; biz de onunla beraber kalktık. Bizi bir odasına çıkardı. Anahtarı çıkarıp kapıyı açtı. Bir de baktık ki; orada deve yavrusu kadar (yığılmış) hurma var. Hz. Ömer: "İşinizi görün!" dedi. Hepimiz oradan ihtiyacımız kadar aldık. Ben en son alanlardan biriydim. Sanki oradaki hurma hiç eksilmemişti.

★Ben derim ki: Ebû Davud bu hadisin bir kısmını rivayet etmiştir.

Bu hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[2] Her ikisinin ravileri de *Sahîh* ravileridir.

١٤١١٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى قَالَ حَدَّثَنَا عَتَّابٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ الْمُبَارَكِ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ قَالَ حَدَّثَنِى يَزِيدُ يَعْنِى ابْنَ أَبِى حَبِيبٍ أَنَّ رَبِيعَةَ بْنَ يَزِيدَ الدِّمَشْقِيَّ أَخْبَرَهُ عَنْ وَاثِلَةَ - يَعْنِى ابْنَ الأَسْقَعِ قَالَ كُنْتُ مِنْ أَهْلِ الصُّفَّةِ فَدَعَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْماً بِقُرْصٍ فَكَسَرَهُ فِى الْقَصْعَةِ وَصَنَعَ فِيهَا مَاءً سُخْناً ثُمَّ صَنَعَ فِيهَا وَدَكاً ثُمَّ سَفْسَفَهَا ثُمَّ لَبَّقَهَا ثُمَّ صَعْنَبَهَا ثُمَّ قَالَ اذْهَبْ فَائْتِنِى بِعَشَرَةٍ أَنْتَ عَاشِرُهُمْ . فَجِئْتُ بِهِمْ فَقَالَ كُلُوا وَكُلُوا مِنْ أَسْفَلِهَا وَلاَ تَأْكُلُوا مِنْ أَعْلاَهَا فَإِنَّ الْبَرَكَةَ تَنْزِلُ مِنْ أَعْلاَهَا . فَأَكَلُوا مِنْهَا حَتَّى شَبِعُوا.

قلت : عند ابن ماجة طرف من أخره

رواه أحمد ورجاله موثقون

14116. Vâsile b. el-Eska' anlatıyor: Ben Ehl-i suffe arasındaydım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün ekmekle çağırdı ve onu tabağa ufalayıp içine sıcak su koydu. Sonra tabağın içine yağ koydu, ardından yemeğin kenarlarını toplayıp ortasını tepeleştirdi. Sonra: *"Git ve bana,*

---

[1] Vekî', burada geçen "kayz" kelimesinin Arap dilinde dört aya eşdeğer olduğunu söylemiştir.

[2] Ahmed (4/174-175) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (4207).

onuncuları sen olacağın on kişi getir!" buyurdu. Gidip onları getirdim. Şöyle buyurdu: *"Yiyin! Aşağı kısmından yiyin; üst tarafından yemeyin! Zira bereket, yemeğin tepesine iner."* Onlar da doyasıya yediler.

★Ben derim ki: İbn Mâce'de bunun son bölümü vardır.

Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir görülmüş ravilerdir.

١٤١١٧ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عِيسَى بْنِ الْمُنْذِرِ الْحِمْصِيُّ ، قَالَ : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُبَارَكِ الصُّورِيُّ ، قَالَ : ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، قَالَ : ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ حَيَّانَ الْعَدَوِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ وَاثِلَةَ بْنَ الأَسْقَعِ ، يَقُولُ : كُنْتُ مِنْ أَصْحَابِ الصُّفَّةِ فَشَكَا أَصْحَابِي الْجُوعَ ، فَقَالُوا : يَا وَاثِلَةُ ، اذْهَبْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَطْعِمْ لَنَا ، فَأَتَيْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ أَصْحَابِي يَشْكُونَ الْجُوعَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يَا عَائِشَةُ هَلْ عِنْدَكِ مِنْ شَيْءٍ ؟ قَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا عِنْدِي إِلا فُتَاةُ خُبْزٍ ، قَالَ : هَاتِيهِ ، فَجَاءَتْ بِجِرَابٍ فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصَحْفَةٍ ، فَأَفْرَغَ الْخُبْزَ فِي الصَّحْفَةِ ، ثُمَّ جَعَلَ يُصْلِحُ الثَّرِيدَ بِيَدَيْهِ ، وَهُوَ يَرْبُو حَتَّى امْتَلأَتِ الصَّحْفَةُ ، فَقَالَ : " يَا وَاثِلَةُ ، اذْهَبْ فَجِئْ بِعَشَرَةٍ مِنْ أَصْحَابِكَ ، وَأَنْتَ عَاشِرُهُمْ ، فَذَهَبْتُ فَجِئْتُ بِعَشَرَةٍ مِنْ أَصْحَابِي وَأَنَا عَاشِرُهُمْ ، فَقَالَ : اجْلِسُوا خُذُوا بِسْمِ اللَّهِ خُذُوا مِنْ حَوَالَيْهَا ، وَلا تَأْخُذُوا مِنْ أَعْلاهَا ، فَإِنَّ الْبَرَكَةَ تَنْحَدِرُ مِنْ أَعْلاهَا ، فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ، ثُمَّ قَامُوا وَفِي الصَّحْفَةِ مِثْلُ مَا كَانَ فِيهَا ، ثُمَّ جَعَلَ يُصْلِحُهَا بِيَدِهِ ، وَهِيَ تَرْبُو حَتَّى امْتَلأَتْ ، فَقَالَ : يَا وَاثِلَةُ ، اذْهَبْ فَجِئْ بِعَشَرَةٍ مِنْ أَصْحَابِكَ ، فَجِئْتُ بِعَشَرَةٍ ، فَقَالَ : اجْلِسُوا ، فَجَلَسُوا فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ، ثُمَّ قَامُوا ، فَقَالَ : اذْهَبْ فَجِئْ بِعَشَرَةٍ مِنْ أَصْحَابِكَ ، فَذَهَبْتُ فَجِئْتُ بِعَشَرَةٍ فَفَعَلُوا مِثْلَ ذَلِكَ ، فَقَالَ : هَلْ بَقِيَ أَحَدٌ ؟ قُلْتُ : نَعَمْ ، عَشَرَةٌ ، قَالَ : اذْهَبْ فَجِئْ بِهِمْ ، فَذَهَبْتُ فَجِئْتُ بِهِمْ ، فَقَالَ : اجْلِسُوا ، فَجَلَسُوا فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ، ثُمَّ قَامُوا وَبَقِيَ فِي الصَّحْفَةِ مِثْلُ مَا كَانَ ، ثُمَّ قَالَ : يَا وَاثِلَةُ ، اذْهَبْ بِهَذَا إِلَى عَائِشَةَ "

14117. Vâsıle b. el-Eska' anlatıyor: Ben, Ashab-ı Suffe'den idim. Arkadaşlarım açlıktan şikâyet ederek dediler ki: "Ey Vâsıle! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e git ve bizim için ondan yemek iste!" Ben de Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gittim ve: "Yâ Resûlallah! Arkadaşlarım açlıktan şikâyet ettiler!" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunun

[1] Ahmed (4/490).

üzerine Hz. Âişe'ye: *"Yanında bir şey var mı?"* diye sordu. Âişe: "Yâ Resûlallah! Bir-iki kırık ekmekten başka bir şey yok!" dedi. Resûl-i Ekrem: *"Onu bana getir!"* buyurdu; o da getirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir tabak istedi. Ekmeği kaba boşalttı. Sonra eliyle onu ufalayarak tirit yapmaya başladı. Ekmek öyle arttı ki kabı doldurdu. Sonra: *"Ey Vâsıle! Git ve dostlarımdan on tanesini çağır! Onuncuları sensin!"* buyurdu. Ben de gidip arkadaşlarımdan on kişi çağırdım. Onuncuları bendim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Oturun ve Besmele'yle alın! Etrafından alın, tepesinden almayın. Çünkü bereket, yemeğin tepesinden aşağı iner."* Doyasıya yediler ve kalktılar. Kabın içindeki yemek daha önceki gibi duruyordu. Sonra eliyle onu düzeltmeye başladı. Yemek öyle çoğaldı ki kabı tamamen doldurdu. Sonra: *"Ey Vâsıle! Git ve dostlarından on tanesini çağır!"* buyurdu. Ben de gidip arkadaşlarımdan on kişi çağırdım. Onlar da aynı şekilde yediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kimse kaldı mı?"* diye sordu. Ben: "Evet, on kişi daha var!" dedim. *"Git ve onları getir!"* buyurdu. Gidip onları getirince, onlara *"Oturun!"* buyurdu. Onlar da oturup doyasıya yediler, sonra kalktılar. Kabın içindeki yemek aynen duruyordu. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Ey Vâsıle! Bunu Âişe'ye götür!"*[1]

١٤١١٨ - وَفِي رِوَايَةٍ : كُنْتُ فِي الصُّفَّةِ وَهُمْ عِشْرُونَ رَجُلاً . فَذَكَرَ نَحْوَهُ إِلاَّ أَنَّهُ قَالَ : قَالُوا : هَا هُنَا كِسْرَةٌ وَشَيْءٌ مِنْ لَبَنٍ

رواه كله الطبراني بإسنادين وإسناده حسن

14118. Bir rivayette ise şöyle geçer: Vâsıle: "Ben, Suffe ashâbındandım. Suffe ashâbı yirmi kişiydi" diyerek yukarıdakine benzer şekilde hâdiseyi anlatmış, ancak o rivayette şu ifadeyi kullanmıştır: "Evdekiler dediler ki: Biraz ekmek kırığı ile biraz süt var."

★Bunların hepsini iki isnâdla Taberânî rivayet etmiştir.[2] İsnâdı hasendir.

١٤١١٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ الْمَكِّيُّ ، حَدَّثَنَا حَاتِمٌ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ يَعْنِي ابْنَ أَبِي مُزَرِّدٍ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ الأَنْصَارِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ ، عَنْ أَبِي طَلْحَةَ ، قَالَ : دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَعَرَفْتُ فِي وَجْهِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجُوعَ ، فَخَرَجْتُ حَتَّى أَتَيْتُ أُمَّ سُلَيْمٍ ، وَهِيَ أُمُّ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ كَانَتْ تَحْتَ مَالِكٍ أَبِي أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، فَقُلْتُ : يَا أُمَّ سُلَيْمٍ ، إِنِّي قَدْ عَرَفْتُ فِي وَجْهِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجُوعَ ، فَهَلْ عِنْدَكِ مِنْ شَيْءٍ ؟ قَالَتْ : عِنْدِي

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (22/86-87).
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (22/90-91).

شَيْءٌ ، وَأَشَارَتْ بِكَفِّهَا ، فَقُلْتُ : اصْنَعِي وَانْعَمِي ، فَأَرْسَلْتُ أَنَسًا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ : سَارِّهِ فِي أُذُنِهِ وَادْعُهُ ، فَلَمَّا أَقْبَلَ أَنَسٌ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " هَذَا رَجُلٌ قَدْ جَاءَ بِخَيْرٍ " ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَأَرْسَلَكَ أَبُوكَ يَدْعُونَا يَا بُنَيَّ ؟ " قَالَ : فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَصْحَابِهِ : " اذْهَبُوا بِسْمِ اللَّهِ " ، قَالَ : فَأَدْبَرَ أَنَسٌ يَشْتَدُّ حَتَّى أَتَى أَبَا طَلْحَةَ ، فَقَالَ : هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَتَاكَ فِي النَّاسِ ، قَالَ : فَخَرَجْتُ حَتَّى لَقِيتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ الْبَابِ عَلَى مُسْتَرَاحِ الدَّرَجَةِ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَاذَا صَنَعْتَ بِنَا ؟ إِنَّمَا عَرَفْتُ فِي وَجْهِكَ الْجُوعَ ، فَصَنَعْنَا لَكَ شَيْئًا تَأْكُلُهُ ، قَالَ : ادْخُلْ وَأَبْشِرْ ، قَالَ : فَأَخَذَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَمَعَهَا فِي الصَّحْفَةِ بِيَدِهِ ، ثُمَّ أَصْلَحَهَا ، فَقَالَ : هَلْ مِنْ ؟ كَأَنَّهُ يَعْنِي الأُدْمَ ، قَالَ : فَأَتَوْهُ بِعُكَّتِهِمْ فِيهَا شَيْءٌ ، أَوْ لَيْسَ فِيهَا شَيْءٌ ، فَقَالَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ : فَاسْكُبْ مِنْهَا السَّمْنَ ، ثُمَّ قَالَ : أَدْخِلْ عَلَيَّ عَشَرَةً عَشَرَةً ، فَأَكَلُوا كُلُّهُمْ وَشَبِعُوا ، وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْفَضْلِ الَّذِي فَضَلَ : " كُلُوا أَنْتُمْ وَعِيَالُكُمْ ، فَأَكَلُوا وَشَبِعُوا

رواه أبو يعلى والطبراني وزاد : وهم زهاء مائة . ورجالهما رجال الصحيح

14119. Ebû Talha anlatıyor: Mescid'e girdiğimde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yüzünden aç olduğunu anladım. Hemen çıkıp Ümmü Süleym'in yanına gittim. Ümmü Süleym, Enes b. Mâlik'in annesidir ve Mâlik b. Ebî Enes'in nikahı altındaydı. Ona dedim ki: "Ey Ümmü Süleym! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yüzünden aç olduğunu anladım. Yanında yiyecek bir şey var mı?" Kadın eliyle göstererek: "Yanımda az bir şey var" dedi. Ona: "O halde onu hazırla!" dedim ve Enes'i Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gönderdim. Enes'e: "Resûlullah'ın yanına git, kulağına gizlice söyleyerek onu evimize çağır!" dedim. Enes, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gidince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu gelen, hayırlı bir haberle gelmiştir! Ey oğul, baban bizi çağırman için gönderdi değil mi?"* dedi. Enes: "Evet!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbına: *"Bismillah deyip kalkın, gidelim!"* dedi. Enes hızlıca koştu ve Ebû Talha'nın yanına geldi ve: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbıyla birlikte geliyor!" dedi. Ebû Talha der ki: Dışarı çıktım ve Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) kapının yanında merdiven dibinde karşıladım. Ona: "Yâ Resûlallah, bize ne yaptın? Yüzünden aç olduğunu anladım ve sadece senin yiyeceğin kadar bir şeyler yaptık" dedim. Resûlullah: *"İçeri gir, müjdeler olsun sana!"* dedi. Resûlullah da (sallallahu aleyhi vesellem) içeri girdi, kabı eline aldı, yemeği kabın içinde toparladı, onu düzeltti ve: *"Bir şey var mı?"* dedi.

Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) içinde bir şeyler olan, belki de hiç olmayan küçük bir yağ kabı daha getirdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) eliyle kabı sildi, yağı ondan alıp döktü ve: *"Onar onar içeri girsinler!"* dedi. Her giren doyuncaya kadar yedi, nihayet herkes yiyip doydu. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) artan yiyecek için: *"Siz ve çocuklarınız da yiyiniz!"* dedi; onlar da yiyip doydular.

★Bu hadisi Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmiştir.[1] Taberânî: "Onlar aşağı yukarı yüz kişiydiler" ilavesiyle hadisi vermiştir. Her ikisinin ricali de *Sahîh* ricalidir.

١٤١٢٠ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ الْحَسَنِ الْخَفَّافُ الْمِصْرِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ ، أنا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ ، أنَّ عَمْرَو بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ ، سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ ، يَقُولُ : " جِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا ، فَوَجَدْتُهُ جَالِسًا مَعَ أَصْحَابِهِ يُحَدِّثُهُمْ وَقَدْ عَصَبَ بَطْنَهُ عَلَى حَجَرٍ ، فَقُلْتُ لِبَعْضِ أَصْحَابِهِ : لِمَ عَصَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَطْنَهُ ؟ فَقَالَ : مِنَ الْجُوعِ . فَذَهَبْتُ إِلَى أَبِي طَلْحَةَ وَهُوَ زَوْجُ أُمِّ سُلَيْمٍ بِنْتِ مِلْحَانَ ، فَقُلْتُ : يَا أَبَتَاهُ ، قَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ عَصَبَ بَطْنَهُ بِعِصَابَةٍ فَسَأَلْتُ بَعْضَ أَصْحَابِهِ ، فَقَالَ : مِنَ الْجُوعِ . دَخَلَ أَبُو طَلْحَةَ عَلَى أُمِّي ، فَقَالَ : هَلْ مِنْ شَيْءٍ ؟ فَقَالَتْ : عِنْدِي كِسَرٌ مِنْ خُبْزٍ وَتَمَرَاتٌ فَإِنْ جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشْبَعْنَاهُ ، وَإِنْ جَاءَ مَعَهُ أَحَدٌ قَلَّ عَنْهُمْ ، فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ : اذْهَبْ يَا أَنَسُ ، فَقُمْ قَرِيبًا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ، فَإِذَا قَامَ فَادْعُهُ حَتَّى يَتَفَرَّقَ أَصْحَابُهُ ، وَمَنْ مَعَهُ حَتَّى إِذَا قَامَ عَلَى عَتَبَةِ بَابِهِ . فَقُلْ : أَبِي يَدْعُوكَ فَفَعَلْتُ ذَلِكَ ، فَلَمَّا قُلْتُ أَبِي يَدْعُوكَ ، قَالَ لأَصْحَابِهِ : يَا هَؤُلاءِ ، تَعَالَوْا . ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِي فَشَدَّهَا وَأَقْبَلَ بِأَصْحَابِهِ حَتَّى إِذَا دَنَوْا مِنْ بَيْتِنَا أَرْسَلَ يَدِي ، فَدَخَلْتُ وَأَنَا حَزِينٌ لِكَثْرَةِ مَنْ جَاءَ مَعَهُ ، فَقُلْتُ : يَا أَبَتَاهُ ، قَدْ قُلْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ الَّذِي قُلْتَ لِي فَدَعَا أَصْحَابَهُ ، فَقَدْ جَاءَكَ بِهِمْ . فَخَرَجَ أَبُو طَلْحَةَ إِلَيْهِمْ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّمَا أَرْسَلْتُ أَنَسًا يَدْعُوكَ وَحْدَكَ وَلَمْ يَكُ عِنْدِي مَا يُشْبِعُ مَنْ أَرَى ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : ادْخُلْ ، فَإِنَّ اللَّهَ زَّ وَجَلَّ سَيُشْبِعُهُمْ بِمَا عِنْدَكَ . فَدَخَلَ مَعِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : اجْمَعُوا مَا كَانَ عِنْدَكُمْ ، ثُمَّ قَرِّبُوهُ . وَجَلَسَ مَنْ كَانَ عِنْدَهُ بِالسُّدَّةِ ، وَقَرَّبْتُ مَا كَانَ عِنْدَنَا مِنْ خُبْزٍ ، وَتَمْرٍ ، فَجَعَلْنَاهُ عَلَى حَصِيرِنَا ، فَدَعَا فِيهِ بِالْبَرَكَةِ ، ثُمَّ قَالَ : أَدْخِلْ عَلَيَّ ثَمَانِيَةً . فَأَدْخَلْتُ عَلَيْهِ ثَمَانِيَةً وَجَعَلَ كَفَّهُ فَوْقَ الطَّعَامِ ، فَقَالَ : كُلُوا وَسَمُّوا اللَّهَ . فَأَكَلُوا مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ أَمَرَنِي فَأَدْخَلْتُ ثَمَانِيَةً ، وَقَامَ

[1] Ebû Ya'lâ (1426) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (4729).

الأَوَّلُونَ ، فَفَعَلْتُ ، فَدَخَلُوا فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ، ثُمَّ أَمَرَنِي فَأَدْخَلْتُ ثَمَانِيَةً ، فَمَا زَالَ عَلَى ذَلِكَ حَتَّى دَخَلَ ثَمَانُونَ رَجُلًا كُلُّهُمْ يَأْكُلُ حَتَّى يَشْبَعَ ، ثُمَّ دَعَانِي ، وَدَعَا أُمِّي ، وَأَبَا طَلْحَةَ ، فَقَالَ : كُلُوا ، فَأَكَلْنَا حَتَّى شَبِعْنَا ، ثُمَّ رَفَعَ يَدَهُ ، فَقَالَ : يَا أُمَّ سُلَيْمٍ ، أَيْنَ هَذَا مِنْ طَعَامِكِ حِينَ قَدَّمْتِهِ ؟ قَالَتْ : بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي ، لَوْلَا أَنِّي رَأَيْتُهُمْ يَأْكُلُونَ لَقُلْتُ : مَا نَقَصَ مِنْ طَعَامِنَا شَيْءٌ "

14120. Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e geldim. Onu oturmuş, ashâbıyla konuşurken buldum. Karnına bir taş bağlamıştı. Ashâb-ı kiramdan birine: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) neden karnını bağlamış?" diye sordum; "Açlıktan!" dedi. Hemen Ebû Talha'ya gittim ve durumu ona haber verdim. -Ebû Talha, Ümmü Süleym binti Milhan'ın kocasıdır-. Dedim ki: "Ey babacığım! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in karnına bir kuşak bağladığını gördüm ve ashâbından birine bunu sordum; «Açlıktan!» dedi." Ebû Talha annemin yanına gitti ve: "Yiyecek bir şey var mı?" diye sorunca annem: "Evet. Ekmek parçaları ve bir kaç hurma var. Eğer Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize tek başına gelirse, onu doyurabiliriz. Ancak yanında biri gelirse, yemek onlara az gelir" dedi. Ebû Talha bana dedi ki: "Ey Enes! Git ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e yakın dur. O kalkınca bekle, ashâbı yanından ayrılsın. Sonra onu takip et. Kapısının eşiğine geldiğinde ona: «Babam seni davet ediyor» de!" Ben de bunu yaptım. "Babam seni davet ediyor" deyince Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbına: *"Oradakiler! Gelin!"* buyurdu. Sonra elimi tutup kuvvetlice sıktı. Sonra ashâbı ile beraber yürüdüler. Elimi ancak eve yaklaştığımızda bıraktı. Gelenlerin çokluğu nedeniyle üzgün bir şekilde eve girdim. Dedim ki: "Babacığım! Senin söylediklerini Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e söyledim. Ancak o (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbını da davet edip getirdi." Ebû Talha dışarı çıkıp dedi ki: "Yâ Resûlallah! Ben, seni tek başına davet etmesi için Enes'i gönderdim. Bu gördüklerimin hepsini doyuracak yemeğim yok." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Eve gir! Muhakkak ki; Yüce Allah yanındaki yemekle onları doyuracaktır!"* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de benimle eve girdi. Sonra: *"Neyiniz varsa toplayıp getirin!"* buyurdu. Yanındakiler de sofada oturdular. Biz de evimizde olan hurma ve ekmeği ona getirdik. Onları hasırımızın üzerine yaydık. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bereketlenmesi için dua etti. Sonra dedi ki: *"Sekiz kişi yanıma gelsin!"* Sekiz kişiyi eve aldım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) avucunu yemeğin üzerine koydu ve: *"Bismillah diyerek yiyin!"* buyurdu. Onun parmakları arasından doyana kadar yediler. Sonra bana sekiz kişi daha getirmemi

emretti. Bu şekilde nihayet seksen adam doyana kadar yemek yedi. Sonra beni, annemi ve Ebû Talha'yı çağırdı ve: *"Yiyin!"* buyurdu. Doyana kadar yedik. Doyunca ellerini yemekten çekti ve: *"Ey Ümmü Süleym! Senin takdim ettiğin yemek bu kadar mıydı?"* buyurdu. O da: "Anam babam sana feda olsun! Eğer ben onların yediğini görmeseydim yemeğimizden hiç bir şey eksilmedi derdim" dedi.

★Ben derim ki: *Sahîh*'te, bu anlatım olmaksızın Enes'e ait bir hadis vardır.

Bu hadisi Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Usâme b. Zeyd b. Eslem vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤١٢١ - حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلالٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ الْقُرَظِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : أَتَى أَبُو طَلْحَةَ أُمَّ سُلَيْمٍ وَهِيَ أُمُّ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، وَأَبُو طَلْحَةَ رَبُّهُ ، فقال : عندك يا أُمَّ سُلَيْمٍ شَيْءٌ ؟ فَإِنِّي مَرَرْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُقْرِئُ أَصْحَابَ الصُّفَّةِ سُورَةَ النِّسَاءِ ، وَقَدْ رَبَطَ عَلَى بَطْنِهِ حَجَرًا مِنَ الْجُوعِ ، فَقَالَتْ : كَانَ عِنْدِي شَيْءٌ مِنْ شَعِيرٍ فَطَحَنْتُهُ ، ثُمَّ أَرْسَلَتْنِي إِلَى الأَسْوَاقِ ، وَالأَسْوَاقُ حَوَائِطُ لَهُمْ ، فَأَتَيْتُهُمْ بِشَيْءٍ مِنْ حَطَبٍ ، فَجَعَلَتْ مِنْهُ قُرْصًا ، ثُمَّ قَالَ : أَعِنْدَكِ أُدْمٌ ؟ فَقَالَتْ : كَانَ عِنْدِي نحْيٌ فِيهِ سَمْنٌ ، فَلا أَدْرِي أَبَقِيَ فِيهِ شَيْءٌ فَأَتَيْتُهُ بِهِ ، فَعَصَرْتُهُ ، فَقَالَ : إِنَّ عَصْرَ اثْنَيْنِ أَبْلَغُ مِنْ عَصْرِ وَاحِدٍ ، فَعَصَرَا جَمِيعًا ، فَأَخْرَجَا مِنْهُ مِثْلَ التَّمْرَةِ ، فَدَهَنَتْ بِهِ الْقُرْصَ ، ثُمَّ دَعَانِي ، فَقَالَ : يَا أَنَسُ ، تَحَرَّى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ : نَعَمْ ، فَقَالَ : إِنِّي قَدْ تَرَكْتُهُ مَعَ أَصْحَابِ الصُّفَّةِ يُقْرِئُهُمْ ، فَادْعُهُ وَلا تَدْعُ مَعَهُ غَيْرَهُ ، انْظُرْ أَنْ لا تَفْضَحَنِي فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا رَآنِي ، قَالَ : " لَعَلَّ أَبَاكَ أَرْسَلَكَ إِلَيْنَا ؟ " قُلْتُ : نَعَمْ ، فَقَالَ لِلْقَوْمِ : " انْطَلِقُوا " ، فَانْطَلَقُوا يَوْمَئِذٍ وَهُمْ ثَمَانُونَ رَجُلا ، فَأَمْسَكَ بِيَدِي ، فَلَمَّا دَنَوْتُ مِنَ الدَّارِ نَزَعْتُ يَدِي مِنْ يَدِهِ ، فَجَعَلَ أَبُو طَلْحَةَ يَطْلُبُنِي فِي الدَّارِ ، وَيَرْمِينِي بِالْحِجَارَةِ ، وَيَقُولُ : فَضَحْتَنِي عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ إِنَّهُ خَرَجَ إِلَيْهِ ، فَأَخْبَرَهُ الْخَبَرَ ، فَقَالَ : " لا يَضُرُّكُ " ، فَأَمَرَهُمْ ، فَجَلَسُوا ، ثُمَّ دَخَلَ فَأَتَيْنَاهُ بِالْقُرْصِ ، فَقَالَ : " هَلْ مِنْ أُدْمٍ ؟ " فَقَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَدْ كَانَ عِنْدَنَا نحْيٌ ، وَقَدْ عَصَرْتُهُ أَنَا وَأَبُو طَلْحَةَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " هَلُمُّوا ، فَإِنَّ عَصْرَ الثَّلاثَةِ أَبْلَغُ مِنْ عَصْرِ الاثْنَيْنِ " ، فَأُتِيَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَعَصَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de (25/109-110) muhatasar olarak rivayet etmiştir.

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَهُمَا ، فَأَخْرَجُوا مِنْهُ مِثْلَ التَّمْرَةِ ، فَمَسَحُوا بِهَا الْقُرْصَ ، فَمَسَحَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ ، ثُمَّ دَعَا فِيهِ بِالْبَرَكَةِ ، ثُمَّ قَالَ : " ادْعُوا لِي عَشَرَةً " ، فَدَعَوْتُ عَشَرَةً ، فَأَكَلُوا حَتَّى تَجَشَّئُوا شِبَعًا ،

. فذكر الحديث وهو في الصحيح بغير هذا السياق رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

14121. Enes b. Mâlik anlatıyor: Ebû Talha -ki o, Enes'in üvey babasıdır-, Enes b. Mâlik'in annesi Ümmü Süleym'in yanına gelerek dedi ki: "Ey Ümmü Süleym! Yanında yiyecek bir şey var mı? Zira ben Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına uğramıştım; o sırada Suffe ashâbına Nisâ suresini okuyordu ve açlıktan karnına taş bağlamıştı!" O da: "Biraz arpa var" dedi ve onu öğüttü.

Ben derim ki: Enes bunları dedikten sonra şu kısmına kadar hadisi anlatmaya devam etti: O gün onlar seksen kişi oldukları halde gittiler. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) de elimi tuttu. Eve yaklaşınca ben elimi onun elinden çektim. Derken Ebû Talha evde beni aramaya ve bana taş atmaya başladı. "Beni Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında rezil ettin!" diyordi. Sonra dışarı çıkıp durumu ona haber verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbına emretti; oraya oturdular. Sonra kendisi içeri girdi. Biz de ona yuvarlak ekmek getirdik. *"Katık var mı?"* diye sordu. Ümmü Süleym: "Yâ Resûlallah! Bizim elimizde bir yağ tulumu var; ben, Ebû Talha ile onu sıkmıştım" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Onu da getirin; çünkü üç kişinin sıkması, iki kişinin sıkmasından daha etkilidir."* Onu da Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e getirdiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onların ellerinin yanına elini koyarak onu sıktı. Sonra ona bereket duası yaptı ve: *"Bana on kişi çağırın!"* buyurdu. Geldiler ve tokluktan geğirene kadar yediler. Enes bundan sonra hadisin devamını anlatmıştır.

★Bu hadis, farklı bir anlatımla *Sahîh*'te yer almıştır.

Bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[1] İsnâdı hasendir.

١٤١٢٢ - حَدَّثَنَا مُنْتَصِرٌ ، نا الْحَسَنُ بْنُ حَمَّادٍ سَجَّادَةُ ، ثَنَا الْمُطَّلِبُ بْنُ زِيَادٍ ، عَنْ يَعْقُوبَ الْقمي ، عَنْ عِيسَى بْنِ جَارِيَةَ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : صَنَعَتْ أُمِّي طَعَامًا ، وَقَالَتْ : اذْهَبْ إِلَى

---

[1] *el-Mu'cemu'l-evsât* (803). Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de (25/106-107) ve *el-Ehâdîsu't-Tıvâl*'da (50) rivayet etmiştir. Ayrıca bakın: Buhârî (3578), Müslim (1612) ve Ebû Ya'lâ (2830). Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta zikrettikten sonra şöyle demiştir: Bu hadisi Yezîd b. Ebî Mansûr'dan sadece Sehl b. Eslem rivayet etmiştir. Senedinde Feyd b. Vesîk vardır ki hadis uyduran ve habis biridir.

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَادْعُهُ ، فَجِئْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَسَارَرْتُهُ ، فَقُلْتُ : إِنَّ أُمِّي قَدْ صَنَعَتْ شَيْئًا ، فَقَالَ لأَصْحَابِهِ : " قُومُوا " ، فَقَامَ مَعَهُ خَمْسُونَ رَجُلا ، فَجَلَسَ عَلَى الْبَابِ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَدْخِلْ عَشَرَةً عَشَرَةً " ، فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ، وَفَضَلَ نَحْوُ مَا كَانَ

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله وثقوا

14122. Câbir b. Abdillah anlatıyor: Annem yemek yapıp bana dedi ki: "Git ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i çağır!" Ben de Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gidip gizlice: "Annem bir şeyler yaptı" dedim ve onu davet ettim. O da ashâbına: *"Haydi kalkın!"* dedi. Onun yanında elli kişi kalktı. Ben de kapıda oturdum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onar onar içeri al!"* buyurdu. Gelip doyasıya yediler. Sonunda yemek (eksilmeden) aynen kalmıştı.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir görülmüş kimselerdir.

١٤١٢٣ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ الْمَكِّيُّ ، قَالَ : نا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، عَنْ أُنَيْسِ بْنِ أَبِي يَحْيَى ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ سَالِمٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اجْمَعْ أَصْحَابَكَ " ، فَجَعَلْتُ أَتَتَبَّعُهُمْ فِي الْمَسْجِدِ رَجُلًا رَجُلًا ، أُوقِظُهُمْ ، فَأَتَيْنَا بَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَدَخَلْنَا ، فَوُضِعَتْ بَيْنَ أَيْدِينَا صَحْفَةٌ صَنِيعٍ قَدْرَ مُدَّيْنِ شَعِيرٍ ، فَقَالَ لَنَا : " كُلُوا بِسْمِ اللَّهِ " ، وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ وُضِعَتِ الصَّحْفَةُ : " وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ ، مَا فِي آلِ مُحَمَّدٍ قَبَسُ شَيْءٍ غَيْرَ مَا تَرَوْنَهُ " ، فَأَكَلْنَا حَتَّى شَبِعْنَا ، وَبَقِيَ مِنْهَا بَقِيَّةٌ ، وَكُنَّا مَا بَيْنَ السَّبْعِينَ إِلَى الثَّمَانِينَ ، قِيلَ لأَبِي هُرَيْرَةَ : مِثْلُ أَيْشٍ كَانَتْ حِينَ فَرَغْتُمْ مِنْهَا ؟ فَقَالَ : مِثْلُهَا حِينَ وُضِعَتْ ، إِلا أَنَّ فِيهَا أَثَرُ الأَصَابِعِ

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات

14123. Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Dostlarını çağır!"* buyurdu. Onları birer birer Mescid'de aramaya başladım. Onları uyandırdım ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kapısına getirdim. İçeri girdik. Önümüze içinde iki müd arpa olan bir tabak konuldu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın adıyla yiyin!"* buyurdu. Yemek getirildiğinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştu: *"Canım elinde olan Allah'a yemin olsun ki; Muhammed'in ailesinde gördüğünüzden başka yemek yoktur."* Doyana kadar yedik. Hatta yemek arttı bile. Biz o zaman yetmiş ila seksen kişi kadar vardık.

Ebû Hureyre'ye "Bitirdiğinizde yemek ne kadardı?" diye sorunca: "Konulduğu zamanki gibiydi, ancak üzerinde parmak izleri vardı" dedi.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤١٢٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ ، ثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ وَهْبٍ الْعَلَّافُ ، ثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ الإِمَامُ ، ثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جَعْفَرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : أَخْطَأَنِي الْعَشَاءُ ذَاتَ لَيْلَةٍ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَخْطَأَنِي أَنْ يَدْعُوَنِي أَحَدٌ مِنْ إِخْوَانِنَا ، فَصَلَّيْتُ الْعِشَاءَ ، ثُمَّ أَرَدْتُ أَنْ أَنَامَ فَلَمْ أَقْدِرْ ، وَأَرَدْتُ أَنْ أُصَلِّيَ فَلَمْ أَقْدِرْ ، فَإِذَا رَجُلٌ عِنْدَ حُجْرَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتُهُ ، فَإِذَا هُوَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي ، فَصَلَّى ثُمَّ اسْتَنَدَ إِلَى السَّارِيَةِ الَّتِي كَانَ يُصَلِّي إِلَيْهَا ، فَقَالَ : " مَنْ هَذَا ؟ أَبُو هِرٍّ ؟ قُلْتُ : نَعَمْ . قَالَ : أَخْطَأَكَ الْعَشَاءُ مَعَنَا اللَّيْلَةَ ؟ قُلْتُ : نَعَمْ . قَالَ : انْطَلِقْ إِلَى الْمَنْزِلِ ، فَقُلْ : هَلُمُّوا الطَّعَامَ الَّذِي عِنْدَكُمْ ، فَأَعْطَوْنِي صَحْفَةً فِيهَا عَصِيدَةٌ بِتَمْرٍ ، فَأَتَيْتُ بِهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَضَعْتُهَا بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَقَالَ لِي : " ادْعُ لِي أَهْلَ الْمَسْجِدِ " ، فَقُلْتُ فِي نَفْسِي : الْوَيْلُ لِي مِمَّا أَرَى مِنْ قِلَّةِ الطَّعَامِ ، وَالْوَيْلُ لِي مِنَ الْمَعْصِيَةِ ، فَآتِي الرَّجُلَ وَهُوَ نَائِمٌ فَأُوقِظُهُ ، وَأَقُولُ : أَجِبْ ، وَآتِي الرَّجُلَ وَهُوَ يُصَلِّي ، فَأَقُولُ : أَجِبْ ، حَتَّى اجْتَمَعُوا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَوَضَعَ أَصَابِعَهُ فِيهَا ، وَغَمَزَ نَوَاحِيهَا ، وَقَالَ : كُلُوا بِسْمِ اللَّهِ ، فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ، وَأَكَلْتُ حَتَّى شَبِعْتُ ، فَقَالَ : " خُذْهَا يَا أَبَا هِرٍّ ، فَارْدُدْهَا إِلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، فَمَا فِي آلِ مُحَمَّدٍ طَعَامٌ يَأْكُلُهُ ذُو كَبِدٍ غَيْرُهُ ، أَهْدَاهَا إِلَيْنَا رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ ، " فَأَخَذْتُ الصَّحْفَةَ فَرَفَعْتُهَا ، فَإِذَا هِيَ كَهَيْئَتِهَا حِينَ وَضَعْتُهَا ، إِلا أَنَّ فِيهَا آثَارَ خُطُوطِ أَصَابِعِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات

14124. Ebû Hureyre anlatıyor: Bir gece akşam yemeğini Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında yiyememiş, kaçırmıştım. Arkadaşlarımdan biri de beni davet etmemişti. Neyse yatsı namazını kıldım ve uyumak istedim; ancak (açlıktan) uyuyamadım. Sonra namaz kılmak istedim; onu da yapamadım. O sırada Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in odasının yanında bir siluet gördüm. Yaklaşıp baktım ki o, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) imiş, namaz kılıyormuş. Namazını kıldı ve kıble tarafında bir direğe yaslandı. (Karanlıkta) beni görünce *"Bu kim ola ki? Ebû Hureyre mi?"* diye sordu. Ben de "Evet!" dedim. *"Bu gece akşam yemeğinde bizimle beraber değildin?!"* dedi. Ben de: "Evet, öyle oldu" dedim. Buyurdu ki: *"Eve git ve: «Yanınızdaki yemeği getirin» de!"*

Ben kalkıp gittim; bana, içinde yağ, un ve hurma ile yapılmış bir lapa yemeği olan çanak verdiler, onu getirip Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in önüne koydum. Bana *"Mescid'dekileri çağır!"* buyurdu. Ben ise kendi kendime: "Gördüğüm bu azıcık yemekten dolayı vay başıma gelene! Günahtan dolayı vay başıma geleceklere!" diyerek gidip bakarım, biri uyuyor, onu uyandırır, «Davete buyur!» derim; bakarım biri namaz kılıyor, onu da «Buyur!» diyerek davet ederim" dedim.

Sonunda Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında toplandılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) parmaklarını yemeğe koydu ve etrafını işaretledi. *"Allah'ın adıyla (Besmele'yle) yiyin!"* buyurdu. Doyana kadar yediler. Ben de doyana kadar yedim. Sonra Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Ey Ebû Hureyre! Bunu al ve Muhammed ailesine götür! Çünkü Muhammed ailesinde, ciğeri olanın yiyebileceği bundan başka yemek yoktur. Bu yemeği bize Ensâr'dan biri ikram etmişti."* Ben de tabağı aldım, onu kaldırdığımda gördüm ki içindeki yemek koyduğum gibi duruyor. Sadece üzerinde Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in parmak izleri vardı.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤١٢٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو ، نا أَبِي ، نا حُدَيْجُ بْنُ مُعَاوِيَةَ ، ثَنَا كِنَانَةُ مَوْلَى صَفِيَّةَ ، عَنْ صَفِيَّةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَتْ : جَاءَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي يَوْمٍ ، فَقَالَ : " أَعِنْدَكِ يَا بِنْتَ حُيَيٍّ شَيْءٌ ؟ فَإِنِّي جَائِعٌ " ، فَقُلْتُ : لا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِلا مُدٌّ مِنْ طَحِينٍ ، قَالَ : " فَأَسْخِنِيهِ " . قَالَتْ : فَجَعَلْتُهُ فِي الْقِدْرِ ، وَأَنْضَجْتُهُ ، فَقُلْتُ : قَدْ نَضِجَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ : " أَتَعْلَمِينَ فِي نِحْيِ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ شَيْئًا ؟ " فَقُلْتُ : مَا أَدْرِي يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَتْ : فَذَهَبَ هُوَ بِنَفْسِهِ حَتَّى أَتَى بَيْتَهَا ، فَقَالَ : فِي نِحْيِكِ يَا ابْنَةَ أَبِي بَكْرٍ شَيْءٌ ؟ " قَالَتْ : لَيْسَ فِيهِ إِلا قَلِيلٌ ، فَجَاءَ بِهِ هُوَ بِنَفْسِهِ ، فَعَصَرَ حَافَتَهُ فِي الْقِدْرِ ، حَتَّى رَأَيْتُ الَّذِي يَخْرُجُ مَوْضِعَ يَدِهِ ، فَقَالَ : " بِسْمِ اللَّهِ " ثُمَّ دَعَا بِالْبَرَكَةِ ، فَقَالَ : " ادْعِي أَخَوَاتِكِ ؛ فَإِنِّي أَعْلَمُ أَنَّهُنَّ يَجِدْنَ مِثْلَ مَا أَجِدُ " ، فَدَعَوْتُهُنَّ ، فَأَكَلْنَا حَتَّى شَبِعْنَا ، ثُمَّ جَاءَ أَبُو بَكْرٍ ، فَاسْتَأْذَنَ ، فَدَخَلَ ، ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ ، ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ آخَرُ ، قَالَتْ : فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ، وَفَضَلَ عَنْهُمْ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه حديج بن معاوية وقد وثق على ضعفه وبقية رجاله ثقات

14125. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in hanımı Safiyye validemiz anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün bana gelip:

"Ben açım, sende yiyecek bir şeyler var mı, ey Huyey'in kızı?" diye sordu. Ben: "Hayır; sadece iki müd un (hamur) var" dedim. *"Isıt onu!"* buyurdu. Unu tencerede ısıtıp pişirdim. Sonra; "Pişti, yâ Resûlallah!" dedim. *"Ebû Bekir'in kızına ait tulumun yerini biliyor musun?"* diye sordu. Ben: "Bilmiyorum, yâ Resûlallah!" dedim. Kendisi gidip onun odasına girdi ve: *"Senin tulumunda bir şeyler var mı, ey Ebû Bekir'in kızı?"* diye sordu. O da: "Azıcık bir şey var" dedi. Alıp onu getirdi ve iki tarafından tutarak tencereye sıktı. Çıkan şeyi gördüm. Sonra elini koydu ve: *"Bismillah! Kız kardeşlerini* (yani Hz. Peygamber'in diğer eşlerini) *çağır! Ben biliyorum ki; onlar da benim hissettiğim şeyi (açlığı) hissediyorlar"* buyurdu. Onları da çağırdım ve hepimiz doyana kadar yedik. Sonra Ebû Bekir gelip girdi. Az sonra Ömer, ondan sonra da bir adam geldi. Onlar da doyana kadar yediler; ancak yine de yemek arttı.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde Hudeyc b. Muaviye vardır ki onun zayıf olduğu kesin görülmüştür. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤١٢٦ - حَدَّثَنَا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ الْبُرْجُمِيُّ ، عَنْ أَبِي الظِّلَالِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أُمِّهِ ، قَالَ : كَانَتْ لَهَا شَاةٌ ، فَجَمَعَتْ مِنْ سَمْنِهَا فِي عُكَّةٍ ، فَمَلَأَتِ الْعُكَّةَ ثُمَّ بَعَثَتْ بِهَا مَعَ رَبِيبَةَ ، فَقَالَتْ : يَا رَبِيبَةُ ، أَبْلِغِي هَذِهِ الْعُكَّةَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتَدِمُ بِهَا ، فَانْطَلَقَتْ بِهَا رَبِيبَةُ حَتَّى أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، " عُكَّةُ سَمْنٍ بَعَثَتْ بِهَا إِلَيْكَ أُمُّ سُلَيْمٍ ، قَالَ : " فَرِّغُوا لَهَا عُكَّتَهَا " ، فَفُرِّغَتِ الْعُكَّةُ ، فَدُفِعَتْ إِلَيْهَا ، فَانْطَلَقَتْ بِهَا ، فَجَاءَتْ أُمَّ سُلَيْمٍ ، فَرَأَتِ الْعُكَّةَ مُمْتَلِئَةً تَقْطُرُ ، فَقَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ : يَا رَبِيبَةُ ، أَلَيْسَ أَمَرْتُكِ أَنْ تَنْطَلِقِي بِهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ ، فَقَالَتْ : قَدْ فَعَلْتُ ، فَإِنْ لَمْ تُصَدِّقِينِي ، فَانْطَلِقِي فَسَلِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَانْطَلَقَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ وَمَعَهَا رَبِيبَةُ ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي بَعَثْتُ إِلَيْكَ مَعَهَا بِعُكَّةٍ فِيهَا سَمْنٌ ، قَالَ : " قَدْ فَعَلْتُ ، قَدْ جَاءَتْ بِهَا " ، فَقَالَتْ : وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ إِنَّهَا لَمُمْتَلِئَةٌ تَقْطُرُ سَمْنًا ! ، قَالَ : فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَتَعْجَبِينَ أَنْ كَانَ اللَّهُ أَطْعَمَكِ كَمَا أَطْعَمْتِ نَبِيَّهُ ، كُلِي وَأَطْعِمِي " ، قَالَتْ : فَجِئْتُ الْبَيْتَ ، فَقَسَمْتُ فِي قَعْبٍ لَنَا كَذَا وَكَذَا ، وَتَرَكْتُ فِيهَا مَا ائْتَدَمْنَا مِنْهُ شَهْرًا أَوْ شَهْرَيْنِ "

رواه أبو يعلى والطبراني إلا أنه قال : زينب بدل ربيبة . وفي إسنادهما محمد بن زياد الترجمي وهو اليشكري وهو كذاب

14126. Enes b. Mâlik'in annesi anlatıyor: Bizim bir koyunumuz vardı, onun yağını bir kaba koydum, kap doldu. Sonra onu Rebîbe'ye verip: "Ey Rebîbe! Bu yağ kabını Resûlullah'a götür, bu yağı kullansın!" dedim. Kız onu aldı ve Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) götürdü. "Yâ Resûlallah! Bu yağı Ümmü Süleym sana gönderdi" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onun kabını boşaltın!"* buyurdu. Kap boşaltıldı ve kıza geri verildi. Kız tekrar Ümmü Süleym'in yanına geldiğinde kabın dolu olup taştığını gördü. Ümmü Süleym dedi ki: "Rebîbe, sana bu yağı Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) götürmeni söylemedim mi?" deyince Rebîbe: "Evet, bunu yaptım! Eğer bana inanmıyorsan git kendisine sor!" dedi. Ümmü Süleym kızla birlikte Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gitti ve: "Ya Resûlallah! Bu kızı, içinde yağ olan bir kapla sana göndermiştim!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, kız yağı getirdi"* buyurdu. Ümmü Süleym: "Seni hidayetle ve hak din ile gönderen Allah'a yemin olsun ki, kabımız yağ ile dolmuş, taşıyor!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de ona dedi ki: *"Allah, Peygamber'ini doyurduğu gibi seni de doyurduysa, buna hayret mi ediyorsun? Yiyiniz ve yediriniz!"* Ümmü Süleym der ki: "Eve geldim ve o yağı şöyle şöyle kaplara koydum. Kabın içinde de bir veya iki ay kullanacağımız kadar yağ ayırdım".

★Bu hadisi Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ancak Taberânî "Rebîbe" yerine "Zeyneb". demiştir. Her ikisinin isnâdında da Muhammed b. Ziyâd et-Turcumî -el-Yeşkurî- vardır ki o, hadis uyduran biridir.

١٤١٢٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ جَعْدَةَ ، عَنْ رَجُلٍ حَدَّثَهُ ، عَنْ أُمِّ مَالِكٍ الأَنْصَارِيَّةِ : " أَنَّهَا جَاءَتْ بِعُكَّةِ سَمْنٍ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَمَرَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، بِلالا فَعَصَرَهَا ، ثُمَّ دَفَعَهَا إِلَيْهَا فَرَجَعَتْ ، فَإِذَا هِيَ مُمْتَلِئَةٌ ، فَأَتَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَتْ : نَزَلَ فِيَّ شَيْءٌ يَا رَسُولَ اللهِ ؟ قَالَ : وَمَا ذَاكَ يَا أُمَّ مَالِكٍ ؟ فَقَالَتْ : لِمَ رَدَدْتَ إِلَيَّ هَدِيَّتِي فَدَعَا بِلالا فَسَأَلَهُ عَنْ ذَلِكَ ، فَقَالَ : وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَقَدْ عَصَرْتُهَا حَتَّى اسْتَحْيَيْتُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : هَنِيئًا لَكِ يَا أُمَّ مَالِكٍ ، هَذِهِ بَرَكَةٌ عَجَّلَ اللهُ ثَوَابَهَا ، ثُمَّ عَلَّمَهَا فِي دُبُرِ كُلِّ صَلاةٍ سُبْحَانَ اللهِ عَشْرًا ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَشْرًا ، وَاللهُ أَكْبَرُ عَشْرًا "

رواه الطبراني وفيه راو لم يسم وعطاء بن السائب اختلط وبقية رجاله رجال الصحيح

[1] Ebû Ya'lâ (4213) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (25/120-121). Bunun da senedinde Ebû Zılâl vardır ki zayıf bir ravidir.

14127. Ümmü Mâlik el-Ensâriyye anlatıyor: Ümmü Mâlik, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir tulum yağ getirdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Bilâl'e tulumu sıkıp içini boşaltmasını emretti. Sonra tulumu Ümmü Mâlik'e verdi ve evine döndü. Bir de baktı ki tulum dolmuş. Ümmü Mâlik hemen Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına döndü ve dedi ki: "Ya Resûlallah! Benimle ilgili bir vahiy mi geldi?" Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden Ümmü Mâlik?"* diye sorunca o da "Hediyemi geri çevirdin" dedi. Allah'ın Resulü (sallallahu aleyhi vesellem), Bilâl'i çağırdı ve bu konuyu ona sordu. "Seni hak üzere gönderene yemin olsun ki, (getirenden) utanana kadar onu sıktım" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Müjdeler olsun Ümmü Mâlik! Allah'ın sana onun sevabını hemen gönderdi."* Sonra ona her namazın ardından on defa Sübhânallah, on defa Elhamdulillah, on defa da Allahu ekber demeyi öğretti.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde adını vermediği bir ravi vardır. Atâ b. es-Sâib de ezberi bozulmuş bir ravidir. Diğer ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٤١٢٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنُ مُسَاوِرٍ الْجَوْهَرِيُّ ، ثنا عِصْمَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْخَزَّازُ ، ثنا خَلَفُ بْنُ خَلِيفَةَ ، عَنْ أَبِي هَاشِمٍ الرُّمَّانِيِّ ، عَنْ أَوْسِ بْنِ خَالِدٍ ، عَنْ أُمِّ أَوْسٍ الْبَهْزِيَّةِ ، أَنَّهَا " سَلَّتْ سَمْنًا لَهَا فَجَعَلَتْهُ فِي عُكَّةٍ ، ثُمَّ أَهْدَتْهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَبِلَهُ ، وَأَخَذَ مَا فِيهِ ، وَدَعَا لَهَا بِالْبَرَكَةِ ، فَرَدُّوهَا عَلَيْهَا وَهِيَ مَمْلُوءَةٌ سَمْنًا ، فَظَنَّتْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَقْبَلْهَا ، فَجَاءَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَهَا صُرَاخٌ فَقَالَ : أَخْبِرُوهَا بِالْقِصَّةِ ، فَأَكَلَتْ مِنْهُ بَقِيَّةَ عُمُرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَوِلَايَةِ أَبِي بَكْرٍ ، وَوِلَايَةِ عُمَرَ ، وَوِلَايَةِ عُثْمَانَ حَتَّى كَانَ بَيْنَ عَلِيٍّ ، وَمُعَاوِيَةَ مَا كَانَ "

رواه الطبراني وفيه عصمة بن سليمان و لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا

14128. Ümmü Evs el-Behziyye'nin bildirdiğine göre kendisi, yağını bir tuluma doldurup Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e hediye etmiş. O da kabul edip içindekini almış ve ona bereketli olması için dua etmiş. Tulumu ona geri verdiklerinde bakmış ki tulum yağ ile dolu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in onu kabul etmediğini sanmış ve feryat ederek gitmiş. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ona olayı anlatın!"* buyurmuş. Ümmü Evs, o yağdan Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edene değin yedi. Sonra Ebû Bekir, Ömer ve Osman döneminde de

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (25/145-146).

yedi. Hz. Ali ile Muaviye arasında anlaşmazlık çıkana değin o yağ bitmemişti.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde İsmet b. Süleyman vardır ki onu tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir görülmüştür.

١٤١٢٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نَصْرٍ الصَّائِغُ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ الزُّبَيْرِيُّ ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ حَمْزَةَ ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا حَمْزَةُ بْنُ مَالِكِ بْنِ حَمْزَةَ الْمَدِينِيُّ ، حَدَّثَنِي عَمِّي سُفْيَانُ بْنُ حَمْزَةَ ، عَنْ كَثِيرِ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَمْزَةَ بْنِ عَمْرٍو الأَسْلَمِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ حَمْزَةَ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : كَانَ طَعَامُ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدُورُ عَلَى يَدَيْ أَصْحَابِهِ هَذَا لَيْلَةً وَهَذَا لَيْلَةً ، قَالَ : فَدَارَ عَلَيَّ لَيْلَةً ، فَصَنَعْتُ طَعَامَ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَتَرَكْتُ النِّحْيَ وَلَمْ أُوكِهِ ، وَذَهَبْتُ بِالطَّعَامِ إِلَيْهِ ، فَتَحَرَّكَ فَأُهْرِيقَ مَا فِيهِ ، فَقُلْتُ : أَعَلَى يَدِي أُهْرِيقَ طَعَامُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَدْنِهِ " ، فَقُلْتُ : لا أَسْتَطِيعُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَرَجَعْتُ مَكَانِي ، فَإِذَا النِّحْيُ يَقُولُ : قَبْ قَبْ ، فَقُلْتُ : مَهْ ، قَدْ أُهْرِيقَتْ فَضْلَةٌ فَضَلَتْ فِيهِ ، فَجِئْتُ أَنْظُرُ فِيهِ فَوَجَدْتُهُ قَدْ مُلِئَ إِلَى ثَدْيَيْهِ ، فَاجْتَذَبْتُهُ ، وَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ ، فَقَالَ : " أَلا إِنَّكَ لَوْ تَرَكْتَهُ لَمُلِئَ إِلَى فِيهِ ثُمَّ أُوكِيَ "

رواه الطبراني وقد تقدمت له طريق في غزوة تبوك وفيها : " لو تركته لسال واديا سمنا "

ورجال الطريق التي هنا وثقوا

14129. Hamza b. Amr anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbının yemeği, ashâbının uhdesinde idi; bir gece birine, öbür gece diğerine sıra gelirdi." Hamza anlatmaya devam ediyor: Bir gece nöbet bana geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbına yemek yapıp götürdüm. Tulumun ağzını açık bırakmıştı; tulum hareket edince içindeki yemek döküldü. Kendi kendime dedim ki: "Kendi elimle Resûlullah'ın yemeğini döktüm!" Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): '"*Onu yaklaştır!*" dedi. "Yâ Resûlallah! Bunu yapamam!" dedim. Yerime döndüm. Bir de baktım ki; tulumdan pat pat diye sesler geliyor. Dedim ki: "Allah Allah! Dökülmüştü, ama içinde yemek kalmış," Onu çektim aldım. Baktım ki; yarısına kadar dolmuş. Onu alıp Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e getirdim ve durumu anlattım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Sen onu bıraksaydın ağzına kadar dolar, sonra ağzı bağlanırdı."*

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (25/151).

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Tebuk gazvesi anlatılırken ona ait bir kanaldan hadis geçmişti. O tarikte şu ifade vardır: *"Eğer onu bıraksaydın, bir vadi dolusu yağ akardı!"*

Buradaki kanalın ravileri, güvenilir görülmüştür.

١٤١٣٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ الْمَكِّيُّ ، ثنا أَبُو مَالِكِ بْنُ أَبِي فَارَةَ الْخُزَاعِيُّ , حَدَّثَنِي أَبِي أَبُو فَارَةَ ، عَنْ أَبِيهِ الْوَلِيدِ ، عَنْ جَدِّهِ مَسْعُودِ بْنِ خَالِدٍ ، قَالَ : بَعَثْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاةً ، ثُمَّ ذَهَبْتُ فِي حَاجَةٍ ، فَرَدَّ إِلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَطْرَهَا ، فَرَجَعْتُ إِلَى أُمِّ خُنَاسٍ زَوْجَتِهِ ، فَإِذَا عِنْدَهَا لَحْمٌ ، فَقُلْتُ : يَا أُمَّ خُنَاسٍ ، مَا هَذَا اللَّحْمُ ؟ قَالَتْ : هَذَا اللَّحْمُ رَدَّهُ إِلَيْنَا خَلِيلُكَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الشَّاةِ الَّتِي بَعَثْتَ بِهَا إِلَيْهِ ، قَالَ : مَا لَكِ لا تُطْعِمُهُ عِيَالَكِ مُنْذُ غُدْوَةٍ ؟ قَالَتْ : هَذَا سُؤْرُهُمْ ، وَكُلُّهُمْ قَدْ أَطْعَمْتُ ، وَكَانُوا يَذْبَحُونَ الشَّاتَيْنِ وَالثَّلاثَةَ وَلا تُجْزِئُ عَنْهُمْ "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

14130. Mes'ûd b. Hâlid anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir koyun gönderdim. Sonra bir ihtiyacım için bir yere gittim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) koyunun yarısını geri göndermiş. Ümmü Hunâs'ın yanına döndüğümde bir de baktım ki içinde et var. "Ey Ümmü Huanâs! Bu et nedir?" diye sordum; "Dostun (sallallahu aleyhi vesellem) senin kendisine gönderdiğin koyunun yarısını sana geri göndermiş" dedi. "O zaman bunu neden çocuklarına yedir miyorsun?" dedim; şöyle karşılık dedi: "Bu gördüğün onların artığı. Hepsini doyurdum." Halbuki önceden iki üç koyun kestiklerinde onlara yetmiyordu.

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

١٤١٣١ - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ بَكْرٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ عِيسَى بْنِ الْمُخْتَارِ، عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَجُلاً مِنَ الأَنْصَارِ جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ لَهُ ضَيْفاً فَأَمَرَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنِصْفِ وَسَقٍ مِنْ شَعِيرٍ فَأَكَلُوا مِنْهُ حِيناً ثُمَّ أَخَذَهُ يَوْماً فَكَالَهُ لِيَنْظُرَ كَمْ بَقِيَ ؟ فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ فَنِيَ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ : " كِلْتُمُوهُ ؟ أَمَا إِنَّكَ لَوْ لَمْ تَكِلْهُ لَبَقِيَ كَذَا وَكَذَا " . أَوْ قَالَ : " عُمْرَكُمْ "

رواه البزار وفيه محمد بن أبي ليلى وهو ثقة وفيه ضعف

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (2991).
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (20/335.

14131. Câbir bildiriyor: Ensâr'dan bir kişi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip misafiri olduğunu ileri sürerek yiyecek istedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona yarım vesk arpa verdi. O arpadan bir müddet yediler. Ne kadar kaldı diye o arpayı ölçene kadar bu durum devam etti. Onu ölçünce çok geçmeden tükendi. Adam bu durumu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e haber verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Onu tarttınız mı? Eğer onu tartmasaydın, o bitmezdi ve şu kadar zamana kadar kalırdı."* Veya şu ifadeyi kullandı: *"Eğer onu tartmasaydın, ömrün boyunca yeterdi."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Senedinde Muhammed b. Ebî Leylâ vardır ki güvenilir bir ravidir. Ancak onda zayıflık vardır.

١٤١٣٢ - حَدَّثَنَا السَّرِيُّ بْنُ عَاصِمٍ، ثنا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ، ثنا الأَعْمَشُ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : جَاءَ أَعْرَابِي إِلَى النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَسْأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ فَدَخَلَ يَطْلُبُ لَهُ فَأَصَابَ لُقْمَةَ فِي بَعْضِ حُجْرِهِ فَأَخْرَجَهَا فَفَتَّهَا أَجْزَاءً ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهَا ثُمَّ قَالَ : " كُلْ يَا أَعْرَابِي " . فَأَكَلَ الأَعْرَابِي وَفَضَّلَتْ مِنْهُ فَضْلَةٌ فَجَعَلَ الأَعْرَابِي يَرْفَعُ رَأْسَهُ وَيَنْظُرُ إِلَيْهِ وَيَقُولُ : إِنَّكَ لَرَجُلٌ صَالِحٌ . فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَسْلِمْ " . فَجَعَلَ يَأْبَى الإِسْلاَمَ وَيَقُولُ : إِنَّكَ لَرَجُلٌ صَالِحٌ

رواه البزار وفيه السري بن عاصم وهو كذاب

14132. Ebû Hureyre anlatıyor: Bir bedevi, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e geldi ve bir şeyler istedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun istediğini aramak için içeri girdi ve odalarının birisinde yiyecek bir lokma bir şey buldu. Onu alıp parçaladı. Elini üzerine koydu. Sonra bedeviye: *"Ey bedevi, ye!"* buyurdu. Bedevi doyana kadar yedi. Ancak yemek yine arttı. Bedevi başını kaldırarak artan yemeğe bakmaya ve "Sen kesinlikle sâlih bir adamsın" demeye başladı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Müslüman ol!"* dedi. Ancak o, İslâm'ı kabul etmedi. Ama yine de: "Sen kesinlikle sâlih bir adamsın" diyordu.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Senedinde Seriyy b. Âsım vardır ki hadis uyduran biridir.

[1] Bezzâr (2420). Bezzâr dedi ki: "Onun Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'den bu isnâddan başka bir isnâdla hadis rivayet ettiğini bilmiyoruz. Bunun da senedinde Ebu'z-Zübeyr vardır ki müdellis bir ravidir ve an'ane yoluyla rivayet etmiştir."

[2] Bezzâr (2421).

(بَابُ قَوْلُهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاوِلْنِي الذِّرَاعَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Kolunu Bana Ver!" Sözü

١٤١٣٣ - عَنْ أَبِي رَافِعٍ قَالَ : صَنَعَ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاةً مَصْلِيَّةً فَأَتَى بِهَا فَقَالَ : يَا أَبَا رَافِعٍ ، نَاوِلْنِي الذِّرَاعَ ، فَنَاوَلْتُهُ فَأَكَلَهَا ، ثُمَّ قَالَ : نَاوِلْنِي الذِّرَاعَ ، فَنَاوَلْتُهُ فَأَكَلَهَا ، ثُمَّ قَالَ : نَاوِلْنِي الذِّرَاعَ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَهَلْ لِلشَّاةِ إِلا ذِرَاعَانِ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَوْ سَكَتَّ لأَعْطَيْتَنِي أَذْرُعًا مَا دَعَوْتُهَا ". قَالَ : وَكَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ الذِّرَاعَ

14133. Ebû Râfi' anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) için kızartılmış bir koyun pişirilip hazırlandı ve yemek getirildi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Ey Ebû Râfi! Koyunun kolunu bana ver!"* Ben de kolu ona uzattım. Sonra tekrar: *"Kolunu ver ey Ebû Râfi!"* buyurdu. Ben diğer kolu da ona uzattım. Sonra buyurdu ki: *"Diğer kolunu da ver!"* Dedim ki: "Yâ Resûlallah! Bir koyunun iki kolundan başka kolu mu olur?!" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise şöyle buyurdu: *"Eğer sussaydın, ben senden istediğim sürece bana kol verecektin."*

Ravi ekledi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kol etini severdi."[1]

١٤١٣٤ - وفي رواية : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ يَعْنِى الرَّازِىَّ عَنْ شُرَحْبِيلَ عَنْ أَبِى رَافِعٍ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُهْدِيَتْ لَهُ شَاةٌ فَجَعَلَهَا فِى الْقِدْرِ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا هَذَا يَا أَبَا رَافِعٍ . فَقَالَ شَاةٌ أُهْدِيَتْ لَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَطَبَخْتُهَا فِى الْقِدْرِ. فَقَالَ نَاوِلْنِى الذِّرَاعَ يَا أَبَا رَافِعٍ

رواه أحمد والطبراني من طرق وقال في بعضها : أمرني رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أن أصلي له شاة فصليتها . ورواه في الأوسط باختصار وأحد إسنادي أحمد حسن

14134. Yine ondan bildirildiğine göre kendisine bir koyun hediye edildi. Onu bir tencerede pişirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) içeri girdi ve: "Bu ne ey Ebû Râfi?" diye sordu. "Yâ Resûlallah! Bir koyun, bize hediye edildi. Onu tencerede pişiyoruz" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kolunu bana ver!"* dedi.

★Hadisi Ahmed ve -birkaç kanaldan- Taberânî rivayet etmiştir.[1] Taberânî o tariklerden birinde şu ifadeyi vermiştir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana, kendisine

---

[1] Ahmed (6/8) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (964 ve 965).

bir koyun pişirmemi emretti; ben de pişirdim." Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta da kısa metniyle rivayet etmiştir. Ahmed'in iki isnâdından biri hasendir.

١٤١٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي الْمُقَدَّمِيُّ ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، ثنا فَائِدٌ ، مَوْلَى عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ ، أَنَّ جَدَّتَهُ سَلْمَى أَخْبَرَتْهُ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ إِلَى أَبِي رَافِعٍ بِشَاةٍ ، وَذَلِكَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ فِيمَا أَعْلَمُ ، فَصَلاهَا أَبُو رَافِعٍ ، وَجَعَلَهَا فِي مِكْتَلٍ ثُمَّ انْطَلَقَ بِهَا ، فَلَقِيَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَاجِعًا مِنَ الْخَنْدَقِ ، فَقَالَ لَهُ : " يَا أَبَا رَافِعٍ ، نَاوِلْنِي الذِّرَاعَ " فَنَاوَلْتُهُ ، ثُمَّ قَالَ : " يَا أَبَا رَافِعٍ ، نَاوِلْنِي الذِّرَاعَ " فَنَاوَلْتُهُ ، ثُمَّ قَالَ : " يَا أَبَا رَافِعٍ ، نَاوِلْنِي الذِّرَاعَ " فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَلْ لِلشَّاةِ إِلا ذِرَاعَيْنِ ؟ فَقَالَ : " لَوْ سَكَتَّ لَنَاوَلْتَنِي مَا سَأَلْتُكَ " رواه الطبراني ورجاله ثقات

14135. Ebû Râfi'nin hanımı Selmâ anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ebû Râfi'ye bir koyun gönderdi. Bildiğime göre bu, Hendek savaşı esnasında vaki olmuştu. Ebû Râfi' onu pişirip bir zenbile koydu ve alıp yola çıktı. Yolda, Hendek'ten dönmekte olan Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile karşılaştı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ebû Râfi'! Kolunu bana ver!"* buyurdu. Ben de verdim. Sonra yine: *"Ey Ebû Râfi'! Kolunu bana ver!"* buyurdu. Diğer kolu da verdim. Sonra bir kez daha: *"Ey Ebû Râfi'! Kolunu bana ver!"* buyurdu. Dedim ki: "Yâ Resûlallah! Bir koyunun iki kolundan başka kolu mu var?!" O ise şöyle buyurdu: *"Eğer sussaydın, ben senden istedikçe sen bana kol vermeye devam edecektin."*

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤١٣٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا أَبَانُ الْعَطَّارُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ أَنَّهُ طَبَخَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِدْراً فِيهَا لَحْمٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاوِلْنِي ذِرَاعَهَا . فَنَاوَلْتُهُ فَقَالَ نَاوِلْنِي ذِرَاعَهَا . فَنَاوَلْتُهُ فَقَالَ نَاوِلْنِي ذِرَاعَهَا . فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ كَمْ لِلشَّاةِ مِنْ ذِرَاعٍ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ سَكَتَّ لأَعْطَتْكَ ذِرَاعاً مَا دَعَوْتَ بِهِ

رواه أحمد والطبراني ورجالهما رجال الصحيح غير شهر بن حوشب وقد وثقه غير واحد

14136. Ebû Ubeyd'in haber verdiğine göre kendisi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e içinde et bulunan bir tencere yemek pişirmiş ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kolunu bana ver!"* buyurmuş. Diyor ki: "Ben de kolunu ona verdim. Yine bana: *"Kolunu bana ver!"* buyurdu. Ben de

---

[1] Ahmed (6/392).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (970 ve 24/300-301).

diğerini verdim. Yine bana *"Kolunu bana ver!"* buyurdu. Ben de dedim ki: "Ey Allah'ın Elçisi! Koyunun kaç kolu olur?!" O ise şöyle buyurdu: *"Canımı elinde tutan Zât'a and olsun ki eğer sussaydın, ben istedikçe kol vermeye devam edecektin!"*

★Bu hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[1] Her ikisinin ravileri, Şehr b. Havşeb hariç ki -bir çok kişi onu güvenilir görmüştür-, *Sahîh* ravileridir.

١٤١٣٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْ بَنِي غِفَارٍ فِي مَجْلِسِ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللهِ حَدَّثَنِي فُلَانٌ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِطَعَامٍ مِنْ خُبْزٍ وَلَحْمٍ فَقَالَ نَاوِلْنِي الذِّرَاعَ . فَنُووِلَ ذِرَاعاً فَأَكَلَهَا. قَالَ يَحْيَى لاَ أَعْلَمُهُ إِلاَّ هَكَذَا ثُمَّ قَالَ نَاوِلْنِي الذِّرَاعَ . فَنُووِلَ ذِرَاعاً فَأَكَلَهَا ثُمَّ قَالَ نَاوِلْنِي الذِّرَاعَ . فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّمَا هُمَا ذِرَاعَانِ. فَقَالَ وَأَبِيكَ لَوْ سَكَتَّ مَا زِلْتُ أُنَاوَلُ مِنْهَا ذِرَاعاً مَا دَعَوْتُ بِهِ

رواه أحمد وفيه راو لم يسم

14137. Yahya b. Ebî İshâk diyor ki: Gıfar kabilesinden bir adam Sâlim b. Abdillah'ın meclisinde bana dedi ki: Filan bana şunu anlattı: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e ekmek ve etle yapılmış bir yemek getirildi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kolunu bana ver!"* buyurdu. Nitekim kolu ona verildi, o da onu yedi. -Yahya: "Aynen böyle söylediğine eminim" diye ekledi- Ardından yine *"Kolunu bana ver!"* buyurdu. Yine kolu ona verildi, onu yedi ve ardından *"Kolunu bana ver!"* buyurdu. Sahabi: "Yâ Resûlallah! Bunun ancak iki kolu olur!" deyince Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem): *"Babana and olsun ki eğer sussaydın, ben istedikçe kol vermeye devam edecektin!"* buyurdu.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[2] Senedinde adını vermediği bir ravi vardır.

(بَابُ فِيمَنْ أَكَلَ مِنْ فِيهِ شَيْئاً)

O'nun Ağzından Bir Şey Yiyen Kimse Hakkında

١٤١٣٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْحَذَّاءُ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ أَبِي كَرِيمَةَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحِيمِ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الْمَلِكِ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ : جَاءَتْ إِلَى نَبِيِّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ امْرَأَةٌ بَذِيئَةُ اللِّسَانِ قَدْ عُرِفَ ذَلِكَ مِنْهَا ، وَبَيْنَ يَدَيْهِ قَدِيدٌ يَأْكُلُهُ ، فَأَخَذَ قَدِيدَةً فِيهَا عَصَبٌ ، فَأَلْقَاهَا إِلَى فِيهِ ، فَهُوَ يَلُوكُهَا مَرَّةً عَلَى جَانِبِهِ هَذَا ، وَمَرَّةً عَلَى جَانِبِهِ الآخَرِ ،

[1] Ahmed (3/484-485) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (22/335).

[2] Ahmed (5089).

فَقَالَتِ الْمَرْأَةُ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، أَلا تُطْعِمُنِي ؟ قَالَ : " بَلَى " ، فَنَاوَلَهَا مِمَّا بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَقَالَتْ : لا ، إِلا الَّذِي فِي فِيكَ ، فَأَخْرَجَهُ فَأَعْطَاهَا ، فَأَخَذَتْهُ فَأَلْقَتْهُ إِلَى فَمِهَا ، فَلَمْ تَزَلْ تَلُوكُهُ حَتَّى ابْتَلَعَتْهُ ، فَلَمْ يُعْلَمْ مِنْ تِلْكَ الْمَرْأَةِ بَعْدَ ذَلِكَ الأَمْرِ الَّذِي كَانَتْ عَلَيْهِ مِنَ الْبَذَاءِ وَالذَّرَابَةِ

رواه الطبراني وفيه علي بن يزيد الألهاني وهو ضعيف وقد تقدمت له طريق

14138. Ebû Umâme şu olayı naklediyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kurutulmuş et yerken, huzuruna ağzı bozuk olan ve böyle bilinen bir kadın geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) üzerinde sinir olan bir kurutulmuş eti aldı ve onu ağzına attı. Bir o tarafa, bir bu tarafa çevirerek onu çiğnemeye başlamıştı ki kadın: "Ey Allah'ın Peygamberi! Bana ikram etmeyecek misin?" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Edeceğim!"* diyerek önündeki etten biraz verdi. Kadın: *"Hayır! Ancak ağzındakini yerim!"* diyerek onu almadı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ağzından lokmayı çıkardı ve kadına verdi. Kadın lokmayı ağzına atıp yedi. Yutana kadar onu çiğnemeye devam etti. Bu olaydan sonra kadının daha önceki bozuk ağzından ve müstehcenliğinden eser kalmadı.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Ali b. Yezîd el-Elhânî vardır ki zayıf bir ravidir. Ona ait başka bir ravi zinciri daha önce geçmişti.

(بَابُ بَرَكَتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي اللَّبَنِ وَآيَتُهُ فِيهِ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Sütün Bereketlenmesi ile İlgili Mucizesi

١٤١٣٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدٍ الْفَائِشِ عَنْ بِنْتِ الْخَبَّابِ قَالَتْ خَرَجَ خَبَّابٌ فِي سَرِيَّةٍ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَعَاهَدُنَا حَتَّى كَانَ يَحْلُبُ عَنْزاً لَنَا فَكَانَ يَحْلُبُهَا فِي جَفْنَةٍ لَنَا فَكَانَتْ تَمْتَلِئُ حَتَّى تَطْفَحَ قَالَتْ فَلَمَّا قَدِمَ خَبَّابٌ حَلَبَهَا فَعَادَ حِلابُهَا إِلَى مَا كَانَ. قَالَ فَقُلْنَا لِخَبَّابٍ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْلُبُهَا حَتَّى تَمْتَلِئَ جَفْنَتُنَا فَلَمَّا حَلَبْتَهَا نَقَصَ حِلابُهَا.

رواه أحمد والطبراني ورجالهما رجال الصحيح غير عبد الرحمن بن زيد القائش وهو ثقة

14139. Habbâb'ın kızı anlatıyor: (Babam) Habbâb bir askeri birliğe katıldı. O gidince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamlı bizi gözetir, hatta keçimizin sütünü sağardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sütü bir

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (7903).

kaba sağar, süt sağdığı kap taşacak gibi dolardı. Habbâb dönünce sütü o sağmaya başladı. Fakat süt yine eskisi gibi az oldu. Habbâb'a dedik ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kabımız dolana kadar onu sağardı; sen sağınca sütü eksildi."

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[1] Her ikisinin ravileri de, güvenilir bir ravi olan Abdurrahman b. Zeyd el-Kâiş hariç, *Sahîh* ravileridir.

١٤١٤٠ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ السَّدُوسِيُّ ، ثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ التَّمَّارُ الْبَصْرِيُّ ، ثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ ، قَالا : ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِيَادِ بْنِ لَقِيطٍ ، ثَنَا إِيَادُ بْنُ لَقِيطٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ قَيْسَ بْنَ النُّعْمَانِ السَّكُونِيَّ ، قَالَ : انْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ مُسْتَخْفِيَانِ مِنْ قُرَيْشٍ فَمَرُّوا بِرَاعٍ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " هَلْ مِنْ شَاةٍ ضَرَبَهَا الْفَحْلُ ؟ " ، قَالَ : لا ، وَلَكِنْ هَهُنَا شَاةٌ قَدْ خَلَّفَهَا الْجَهْدُ ، قَالَ : " ائْتِنِي بِهَا " ، فَأَتَاهُ بِهَا فَمَسَحَ ضَرْعَهَا وَدَعَا بِالْبَرَكَةِ ، فَحَلَبَ فَسَقَى أَبَا بَكْرٍ ، ثُمَّ حَلَبَ فَسَقَى الرَّاعِي ثُمَّ حَلَبَ فَشَرِبَ ، فَقَالَ لَهُ : تَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ مِثْلَكَ ، مَنْ أَنْتَ ؟ قَالَ : " إِنْ أَخْبَرْتُكَ تَكْتُمُ عَلَيَّ ؟ " ، قَالَ : نَعَمْ , قَالَ : " أَنَا مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ " ، قَالَ : أَنْتَ الَّذِي تَزْعُمُ قُرَيْشُ أَنَّكَ صَابِئٌ ؟ , قَالَ : " أَنَّهُمْ يَقُولُونَ ذَلِكَ " ، قَالَ : فَإِنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ وَإِنَّهُ لا يَقْدِرُ عَلَى مَا فَعَلْتَ إِلا رَسُولٌ ، ثُمَّ قَالَ لَهُ : أَتَّبِعُكَ ؟ , فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَمَّا الْيَوْمَ فَلا ، وَلَكِنْ إِذَا سَمِعْتَ أَنَّا قَدْ ظَهَرْنَا فَائْتِنَا " , فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ مَا ظَهَرَ بِالْمَدِينَةِ

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

14140. Kays b. en-Nu'mân es-Sekûnî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ebû Bekir'le birlikte mağarada gizlendiği zaman bir çobana rastladılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Koçun tosladığı bir koyun var mı?"* diye sordu. Çoban da: "Hayır, ancak şurada bitkin düşüp sürüden geri kalmış bir koyun var" dedi. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu bana getir!"* buyurdu. O da getirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun memesini sıvazladı ve bereketli olması için dua etti ve onu sağdı. Sağdığı sütü Ebû Bekir'e içirdi. Sonra yine sağdı ve çobana içirdi. Sonra yine sağdı ve kendisi içti. Bunu gören çoban: "Allah aşkına, senin gibi birini görmedim! Sen kimsin?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer sana kim olduğumu söylersem bunu gizleyeceğine bana söz verir*

---

[1] Ahmed (6/372) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (muhtasar olarak, 25/187). Ravi el-Kâiş'i İbn Hibban güvenilir raviler arasında saymıştır. İbnü'l-Medînî ise onun mechul olduğunu söylemiştir.

misin?" dedi. Köle: "Evet" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben, Allah'ın Resulü Muhammed'im"* dedi. Köle: "Kureyş'in dinden döndüğünü iddia ettiği kimse sen misin?" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, onlar böyle söylüyorlar"* buyurdu. Köle: "Ama ben şahitlik ederim ki sen elbette Allah'ın Resulüsün. Çünkü senin yaptığını peygamberden başkası yapamaz" dedi. Sonra "Ben de sana tâbi olayım mı?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır, şimdi değil. Bizim galip geldiğimizi işitince o zaman gel!"* dedi. Nitekim bu zat, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'de galibiyet kazandığı zaman onun yanına geldi.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٤١٤١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا عَبْدُاللهِ بْنُ إِدْرِيسَ ، عَنْ حِزَامِ بْنِ هِشَامٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أُمِّ مَعْبَدٍ ، أَنَّهَا قَالَتْ : بَعَثْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَاةٍ دَاجِنٍ فَرَدَّهَا ، وَقَالَ : " ابْعَثِي شَاةً لا تَحْلِبُ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير حزام بن هشام بن حبيش وأبيه وكلاهما ثقة

14141. Ümmü Ma'bed diyor ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e sağdığım bir koyunu gönderdim; onu bana geri çevirerek "Sağmadığın bir koyun gönder!" diye haber yolladı.

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Ravileri, Hizâm b. Hişâm b. Hubeyş ve onun babası hariç –ki her ikisi de güvenilirdir-, *Sahîh* ravileridir.

١٤١٤٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ الرِّيَاحِيُّ ، ثنا عَامِرُ بْنُ صَالِحٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ سَعْدٍ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ ، قَالَ : كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أُرَاهُ قَالَ : فِي سَفَرٍ ، فَنَزَلْنَا مَنْزِلا ، فَقَالَ لِي : " يَا سَعْدُ اذْهَبْ إِلَى تِلْكَ الْعَنْزِ فَاحْلِبْهَا " ، وَعَهْدِي بِذَلِكَ الْمَكَانِ وَمَا فِيهِ عَنْزٌ ، فَأَتَيْتُهُ فَإِذَا عَنْزٌ حَافِلٌ ، فَحَلَبْتُهَا ، قَالَ : لا أَدْرِي كَمْ مِنْ مَرَّةٍ ، ثُمَّ وَكَّلْتُ بِهَا إِنْسَانًا ، وَشُغِلْتُ بَالرِّحْلَةِ ، فَذَهَبَتِ الْعَنْزُ ، فَاسْتَبْطَأَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " أَيْ سَعْدُ " ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ الرِّحْلَةَ شَغَلَتْنَا ، فَذَهَبَتِ الْعَنْزُ ، فَقَالَ : " إِنَّ الْعَنْزَ ذَهَبَ بِهَا رَبُّهَا "

رواه الطبراني ورجاله ثقات وقد تقدم حديث أم معبد في صفته وفي الهجرة إلى المدينة من طرق

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (18/343-344).
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (24/349).

14142. Ebû Bekir'in azatlısı Sa'd anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte idik. -"Bir yolculukta" diye belirttiğini düşünüyorum.- Bir yerde konakladık. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Sa'd! Git şu keçiyi sağ!"* buyurdu. Ben orayı önceden biliyordum. O gösterdiği yerde keçi olmazdı. Oraya gittiğimde memeleri süt dolu bir keçi peyda oldu. Onu ne kadar sağdığımı bilmiyorum. Sonra birine, ona göz kulak olmasını söyledim. Yolculuk işleri bizi meşgul etti ve keçiyi kaybettim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni yavaşlatarak *"Ey Sa'd!"* diye hitap etti ve onu sordu. Ben de: "Yâ Resûlallah! Yolculuk işleri bizi meşgul etti ve keçi gitti" dedim. Buyurdu ki: *"Doğrusu o keçiyi Rabbi götürdü!"*

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir kimselerdir. Onun sıfatı anlatılırken ve Medine'ye hicret bahsinde bir çok kanaldan gelen Ümmü Ma'bed hadisi geçmişti.

(أَبْوَابُ فِي الْجِنِّ)

(بَابُ قُدُومِ وَفْدِ الْجِنِّ وَطَاعَتِهِمْ لَهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

Cin Heyetinin Gelişi ve Onların Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e İtaatleri

١٤١٤٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا أَبِي عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عُمَيْسٍ عُتْبَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِي فَزَارَةَ عَنْ أَبِي زَيْدٍ مَوْلَى عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ الْمَخْزُومِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ وَهُوَ فِي نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِهِ إِذْ قَالَ لِيَقُمْ مَعِي رَجُلٌ مِنْكُمْ وَلاَ يَقُومَنَّ مَعِي رَجُلٌ فِي قَلْبِهِ مِنَ الْغِشِّ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ . قَالَ فَقُمْتُ مَعَهُ وَأَخَذْتُ إِدَاوَةً وَلاَ أَحْسَبُهَا إِلاَّ مَاءً فَخَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِأَعْلَى مَكَّةَ رَأَيْتُ أَسْوِدَةً مُجْتَمِعَةً قَالَ فَخَطَّ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطًّا ثُمَّ قَالَ قُمْ هَا هُنَا حَتَّى آتِيَكَ . قَالَ فَقُمْتُ وَمَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ فَرَأَيْتُهُمْ يَتَثَوَّرُونَ إِلَيْهِ قَالَ فَسَمَرَ مَعَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلاً طَوِيلاً حَتَّى جَاءَنِي مَعَ الْفَجْرِ فَقَالَ لِي مَا زِلْتَ قَائِماً يَا ابْنَ مَسْعُودٍ . قَالَ فَقُلْتُ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوَ لَمْ تَقُلْ لِي قُمْ حَتَّى آتِيَكَ . قَالَ ثُمَّ قَالَ لِي هَلْ مَعَكَ مِنْ وَضُوءٍ . قَالَ فَقُلْتُ نَعَمْ. فَفَتَحْتُ الإِدَاوَةَ فَإِذَا هُوَ نَبِيذٌ. قَالَ فَقُلْتُ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ لَقَدْ أَخَذْتُ الإِدَاوَةَ وَلاَ أَحْسَبُهَا إِلاَّ مَاءً فَإِذَا هُوَ نَبِيذٌ. قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ –صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَمْرَةٌ طَيِّبَةٌ وَمَاءٌ طَهُورٌ . قَالَ ثُمَّ تَوَضَّأَ مِنْهَا فَلَمَّا

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (5496).

قَامَ يُصَلِّى أَدْرَكَهُ شَخْصَانِ مِنْهُمْ قَالاَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نُحِبُّ أَنْ تَؤُمَّنَا فِى صَلاَتِنَا. قَالَ فَصَفَّهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلْفَهُ ثُمَّ صَلَّى بِنَا فَلَمَّا انْصَرَفَ قُلْتُ لَهُ مَنْ هَؤُلاَءِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ هَؤُلاَءِ جِنُّ نَصِيبِينَ جَاءُوا يَخْتَصِمُونَ إِلَىَّ فِى أُمُورٍ كَانَتْ بَيْنَهُمْ وَقَدْ سَأَلُونِى الزَّادَ فَزَوَّدْتُهُمْ . قَالَ فَقُلْتُ لَهُ وَهَلْ عِنْدَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِنْ شَىْءٍ تُزَوِّدُهُمْ إِيَّاهُ قَالَ فَقَالَ قَدْ زَوَّدْتُهُمُ الرَّجْعَةَ وَمَا وَجَدُوا مِنْ رَوْثٍ وَجَدُوهُ شَعِيراً وَمَا وَجَدُوهُ مِنْ عَظْمٍ وَجَدُوهُ كَاسِياً . قَالَ وَعِنْدَ ذَلِكَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَنْ يُسْتَطَابَ بِالرَّوْثِ وَالْعَظْمِ.

قلت : رواه أبو داود وغيره باختصار . ورواه أحمد وفيه أبو زيد مولى عمرو بن حريث وهو مجهول

14143. Abdullah b. Mes'ûd anlatıyor: Biz, bir grup ashâbıyla Mekke'de Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikteyken buyurdu ki: *"Benim yanımda sizden biri gelsin. Kalbinde zerre ağırlığınca dalavere ve sadakatsizlik bulunan kimse gelmesin!"* Bunun üzerine ben hemen kalktım, su kabını aldım, içinde sadece su olduğunu zannediyordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında yola çıktım. Mekke'nin üst tarafında iken bir araya gelmiş karaltılar gördüm. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) bana bir çizgi çizdi ve: *"Ben gelinceye kadar burada ayakta dur!"* dedi. Ben de orada durdum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara doğru gitti. Baktım ki Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e doğru hareket ediyorlar. Nihayet Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onların yanında uzun bir gece geçirdi. Sonunda yanıma geldi ve bana: *"Ey İbn Mes'ûd! Hâlâ ayakta mısın!"* diye sordu. Ben de ona: "Yâ Resûlallah! Sen bana, ben gelinceye kadar burada ayakta dur demedin mi?" karşılığını verdim. Sonra bana: *"Yanında abdest suyu var mı?"* diye sordu. Ben: "Evet!" dedim. Su kabını açtığımda içinde şıra (hoşaf) olduğunu farkettim. Dedim ki: "Yâ Resûlallah! Ben kabı alırken içinde sadece su olduğunu zannediyordum; şimdi baktım ki içinde şıra varmış." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Temiz hurma ve temiz su!"* buyurduktan sonra onunla abdest aldı. Namaz kılmaya kalkınca onlardan iki şahıs hemen ona yetişerek şöyle dediler: "Yâ Resûlallah! Namazımızda senin bize imam olmanı istiyoruz!" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de o ikisini arkasındaki safa aldı ve bize namaz kıldırdı. Namaz bitince ben: "Yâ Resûlallah! Bunlar kim?" diye sordum; *"Bunlar Nusaybin cinleridir. Aralarındaki bir çekişmeden dolayı bana gelmişler. Ayrıca benden azık istediler; ben de verdim"* buyurdu. Ben de: "Yâ Resûlallah! Senin yanında onlara verecek azık mı var ki?!" diye sordum. Şöyle buyurdu: *"Ben onlara azık olarak hayvan tersini verdim. Rastladıkları her hayvan tersini onlar arpa olarak bulacaklar; gördükleri her kemiği de soyulmuş olarak bulacaklar."* İbn Mes'ûd ekledi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), o vakit kemik ve hayvan tersi ile temizlenmekten men etti."

★Ben derim ki: Bunu Ebû Davud ve ondan başkaları da kısaltarak rivayet etmişlerdir. Buradaki hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Senedinde Amr b. Hureys'in azatlısı Ebû Zeyd vardır ki meçhul biridir.

١٤١٤٤ - وعنه قال : حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ الرَّبِيعِ ، عَنْ أَبِي فَزَارَةَ الْعَبْدِيِّ ، عَنْ أَبِي زَيْدٍ مَوْلَى عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ ، قَالَ : أَتَانَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنِّي قَدْ أُمِرْتُ أَنْ أَقْرَأَ عَلَى إِخْوَانِكُمْ مِنَ الْجِنِّ ، فَلْيَقُمْ مَعِي رَجُلٌ مِنْكُمْ ، وَلا يَقُمْ رَجُلٌ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ كِبْرٍ " ، فَقُمْتُ مَعَهُ ، وَأَخَذْتُ إِدَاوَةً فِيهَا نَبِيذٌ ، فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ ، فَلَمَّا بَرَزَ خَطَّ عَلَيَّ خَطًّا ، وَقَالَ لِي : " لا تَخْرُجْ مِنْهُ ، فَإِنَّكَ إِنْ خَرَجْتَ لَمْ تَرَنِي وَلَمْ أَرَكَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ " ، قَالَ : ثُمَّ انْطَلَقَ فَتَوَارَى عَنِّي حَتَّى لَمْ أَرَهُ ، فَلَمَّا سَطَحَ الْفَجْرُ أَقْبَلَ ، فَقَالَ لِي : " أَرَاكَ قَائِمًا ؟ " فَقُلْتُ : مَا قَعَدْتُ ، فَقَالَ : " مَا عَلَيْكَ لَوْ فَعَلْتَ ؟ " قُلْتُ : خَشِيتُ أَنْ أَخْرُجَ مِنْهُ ، فَقَالَ : " أَمَا إِنَّكَ لَوْ خَرَجْتَ مِنْهُ لَمْ تَرَنِي وَلَمْ أَرَكَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، هَلْ مَعَكَ وَضُوءٌ ؟ " قُلْتُ : لا ، فَقَالَ : " مَا هَذِهِ الإِدَاوَةُ ؟ " قُلْتُ : فِيهَا نَبِيذٌ ، قَالَ : " تَمْرَةٌ طَيِّبَةٌ ، وَمَاءٌ طَهُورٌ " ، فَتَوَضَّأَ وَأَقَامَ الصَّلاةَ ، فَلَمَّا قَضَى الصَّلاةَ قَامَ إِلَيْهِ رَجُلانِ مِنَ الْجِنِّ ، فَسَأَلاهُ الْمَتَاعَ ، فَقَالَ : " أَلَمْ آمُرْ لَكُمَا وَلِقَوْمِكُمَا بِمَا يُصْلِحُكُمْ ؟ " قَالا : بَلَى ، وَلَكِنْ أَحْبَبْنَا أَنْ يَشْهَدَ بَعْضُنَا مَعَكَ الصَّلاةَ ، قَالَ : " مِمَّنْ أَنْتُمَا ؟ " قَالا : مِنْ أَهْلِ نَصِيبِينَ ، فَقَالَ : " أَفْلَحَ هَذَانِ ، وَأَفْلَحَ قَوْمُهُمَا " ، وَأَمَرَ لَهُمَا بِالرَّوْثِ وَالْعِظَامِ طَعَامًا وَلَحْمًا ، وَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُسْتَنْجَى بِعَظْمٍ أَوْ رَوْثَةٍ

رواه الطبراني وفيه أبو زيد وقيس بن الربيع أيضا وقد ضعفه جماعة

14144. Yine Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize gelip şöyle dedi: *"Bana, cin kardeşlerinize okumam emrolundu. Benimle beraber biriniz gelsin. Kalbinde tane ağırlığınca olsa bile kibir bulunan kimse gelmesin!"* Bunun üzerine ben hemen kalktım, içinde şıra olan kabı aldım ve onunla beraber yola çıktım. Bir yere varınca bana bir çizgi çizdi ve: *"Buradan çıkma! Eğer buradan çıkarsan beni kıyamete kadar göremezsin. Ben de seni göremem!"* buyurdu. Abdullah anlatmaya devam ediyor: Derken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oradan ayrıldı ve gözden kayboldu. Ta şafak sökünce geldi ve bana: *"Seni hâlâ ayakta görüyorum!"* dedi. Ben: "Oturmadım!" dedim. Bana: *"Neyin var ki böyle yaptın!"* dedi.

[1] Ahmed (4381), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (9966). Halbuki İbn Mes'ûd'un şöyle dediği sahihtir: "Cin gecesi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında değildim." Bkz: *Sahih-i Müslim* (450).

Ben: "O hattan dışarı çıkarım diye korktum!" dedim. Şöyle dedi: *"Eğer oradan çıksaydın sen beni, ben de seni kıyamete kadar göremezdik. Yanında abdest suyu var mı?"* Ben: "Hayır!" dedim. *"Bu kap nedir?"* diye sordu. "İçinde (hurma) hoşafı var" dedim. *"Temiz hurma ve temiz su!"* dedi, onunla abdest aldı ve namaz kıldı. Namazı bitirince cinlerden iki kişi kalkıp ondan yiyecek istedi. O da: *"Ben size ve kavminize uygun şeyleri emretmedim mi?"* diye sordu. Cinler: "Evet, ancak bir kısmımızın senin yanında namaza şahit olmasını istedik" dediler. *"Siz kimlerdensiniz?"* diye sordu. "Biz Nusaybin ahalisindeniz" karşılığını verdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şüphesiz bu ikisi ve bunların kavmi kurtuldu!"* dedi ve onlara yiyecek ve et olarak hayvan tersi ile kemikleri tavsiye etti.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kemik ve tezekle taharetlenmeyi (bu olaydan sonra) yasaklamıştır.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Ebû Zeyd ile Kays b. er-Rebî' vardır ki bir grup (cemaat) onu zayıf görmüştür.

١٤١٤٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ الْبَجَلِيُّ الذَّهَبِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ يَعْلَى الأَسْلَمِيُّ ، عَنْ حَرْبِ بْنِ صُبَيْحٍ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنْ أَبِي مُرَّةَ الصَّنْعَانِيِّ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْجَدَلِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : اسْتَتْبَعَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ الْجِنِّ ، فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ حَتَّى بَلَغْنَا أَعْلَى مَكَّةَ ، فَخَطَّ عَلَيَّ خُطَّةً ، وَقَالَ : " لا تَبْرَحْ " ، ثُمَّ انْصَاعَ فِي أَجْبَالٍ ، فَرَأَيْتُ الرِّجَالَ يَتَحَدَّرُونَ عَلَيْهِ مِنْ رُءُوسِ الْجِبَالِ حَتَّى حَالُوا بَيْنِي وَبَيْنَهُ ، فَاخْتَرَطْتُ السَّيْفَ ، وَقُلْتُ : لأَضْرِبَنَّ حَتَّى أَسْتَنْقِذَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ ذَكَرْتُ قَوْلَهُ : " لا تَبْرَحْ حَتَّى آتِيَكَ " ، قَالَ : فَلَمْ أَزَلْ كَذَلِكَ حَتَّى أَمَّنَا الْفَجْرُ ، فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا قَائِمٌ ، فَقَالَ : " مَا زِلْتَ عَلَى حَالِكَ ؟ " قُلْتُ : لَوْ لَبِثْتَ شَهْرًا مَا بَرِحْتُ حَتَّى تَأْتِيَنِي ، ثُمَّ أَخْبَرْتُهُ بِمَا أَرَدْتُ أَنْ أَصْنَعَ ، فَقَالَ : " لَوْ خَرَجْتَ مَا الْتَقَيْتُ أَنَا وَلا أَنْتَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ " ، ثُمَّ شَبَّكَ أَصَابِعَهُ فِي أَصَابِعِي ، فَقَالَ : " إِنِّي وُعِدْتُ أَنْ يُؤْمِنَ بِيَ الْجِنُّ وَالإِنْسُ ، فَأَمَّا الإِنْسُ فَقَدْ آمَنَتْ بِي ، وَأَمَّا الْجِنُّ فَقَدْ رَأَيْتَ " ، قَالَ : " وَمَا أَظُنُّ أَجَلِي إِلا قَدِ اقْتَرَبَ " ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَلا تَسْتَخْلِفُ أَبَا بَكْرٍ ؟ فَأَعْرَضَ عَنِّي ، فَرَأَيْتُ أَنَّهُ لَمْ يُوَافِقْهُ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَلا تَسْتَخْلِفُ عُمَرَ ؟ فَأَعْرَضَ عَنِّي ، فَرَأَيْتُ أَنَّهُ لَمْ يُوَافِقْهُ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (9962).

اللَّهِ ، ألا تَسْتَخْلِفُ عَلِيًّا ؟ قَالَ : " ذَاكَ وَالَّذِي لا إِلَهَ غَيْرُهُ لَوْ بَايَعْتُمُوهُ وَأَطَعْتُمُوهُ أَدْخَلَكُمُ الْجَنَّةَ أَكْتَعِينَ "

رواه الطبراني وفيه يحيى بن يعلى الأسلمي وهو ضعيف

14145. Yine Abdullah b. Mes'ûd anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) cin gecesi beni yanına aldı; O'nunla beraber yola çıktım. Mekke'nin üst tarafına vardığımızda bana bir çizgi çizip: *"Buradan ayrılma!"* buyurdu. Sonra cin dağlarına doğru yöneldi. Bu sırada dağların tepelerinden aşağı doğru adamların aktığını gördüm. Gelip benimle onun arasına girdiler. Ben hemen kılıcı sıyırıp kendi kendime: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i kurtarana kadar vuruşacağım!" dedim. Ancak onun "Ben yanına gelinceye kadar buradan ayrılma!" sözünü hatırladım. Tan yeri ağarana kadar böylece kaldım. Ben böyle ayakta iken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çıkageldi. *"Hâlâ aynı vaziyette duruyorsun?!"* dedi. Ben de: "Bir ay dahi kalsaydın, sen gelinceye kadar yerimden ayrılmazdım!" dedim ve ona yapmayı düşündüğüm şeyi anlattım. Buyurdu ki: *"Eğer buradan çıksaydın, kıyamet gününe kadar seninle buluşamazdık!"* Sonra parmaklarını benim parmaklarıma geçirdi ve şöyle dedi: *"Muhakkak ki bana insanların ve cinlerin iman edeceği vaad edildi. İnsanlar bana iman etti; cinleri de gördüm."* Yine buyurdu ki: *"Ecelimin yaklaştığını zannediyorum."* Ben: "Yâ Resûlallah! Ebû Bekir'i halife yapmayacak mısın?" diye sordum. Benden yüz çevirdi. Buna muvafakat etmediğini düşündüm. "Yâ Resûlallah! Ömer'i halife yapmayacak mısın?" diye sordum. Benden yüz çevirdi. Buna da muvafakat etmediğini düşündüm. Yine: "Yâ Resûlallah! Ali'yi halife yapmayacak mısın?" dedim; şöyle buyurdu: *"O var ya! Kendisinden başka ilah olmayan zâtâ and olsun ki eğer ona biat edip itaat ederseniz, sizi hep beraber cennete sokar."*

★Taberânî rivayet rivayet.[1] Senedinde Yahya b. Ya'lâ el-Eslemî vardır ki zayıf bir ravidir.

(بَابُ مِنْهُ فِي طَاعَتِهِمْ)

Cinlerin Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e İtaatleri

١٤١٤٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ , ثنا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ , ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ , عَنْ فَرْقَدٍ السَّبَخِيِّ , عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ " أَنَّ امْرَأَةً جَاءَتْ بِابْنٍ لَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ,

---

[1] *el-Mu'cemu'l-kebîr* (9969).

فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ , إِنَّ ابْنِي بِهِ جُنُونٌ , وَإِنَّهُ يَأْخُذُهُ عِنْدَ غَدَائِنَا وَعَشَائِنَا فَيَخْبُثُ عَلَيْنَا , فَمَسَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدْرَهُ , وَدَعَا فَثَعَّ ثَعَّةً , فَخَرَجَ مِنْ جَوْفِهِ مِثْلُ الْجَرْوِ الأَسْوَدِ , فَشُفِيَ "

14146. İbn Abbâs diyor ki: Bir kadın, erkek çocuğunu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e getirdi ve dedi ki: "Yâ Resûlallah! Buna cin uğradı. Bu hastalık, yemek yerken onu yakalıyor ve yemeğimizi zehir ediyor. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun göğsünü sıvazlayıp dua etti. Çocuk kustu. Ağzından siyah eniğe benzer bir şey çıktı ve şifa buldu.[1]

١٤١٤٧ - وفي رواية : فثع يعني : فسعل

رواه أحمد والطبراني وفيه فرقد السبخي وثقه ابن معين والعجلي وضعفه غيرهما

14147. Ondan gelen başka bir rivayette "Öksürdü" ifadesi geçer.

★Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde Ferkad es-Sebahî vardır ki İbn Maîn ile Iclî onu sağlam görmüş, bu ikisinden başkası da zayıf addetmiştir.

١٤١٤٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِى هَاشِمٍ حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ سَمِعْتُ هِنْدَ ابْنَةَ الْوَازِعِ أَنَّهَا سَمِعَتِ الْوَازِعَ يَقُولُ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالأَشَجُّ الْمُنْذِرُ بْنُ عَامِرٍ بْنِ الْمُنْذِرِ وَمَعَهُمْ رَجُلٌ مُصَابٌ فَانْتَهَوْا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَأَوُا النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَثَبُوا مِنْ رَوَاحِلِهِمْ فَأَتَوُا النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَبَّلُوا يَدَهُ ثُمَّ نَزَلَ الأَشَجُّ فَعَقَلَ رَاحِلَتَهُ وَأَخْرَجَ عَيْبَتَهُ فَفَتَحَهَا وَأَخْرَجَ ثَوْبَيْنِ أَبْيَضَيْنِ مِنْ ثِيَابِهِ فَلَبِسَهُمَا ثُمَّ أَتَى رَوَاحِلَهُمْ فَعَقَلَهَا فَأَتَى النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَشَجُّ إِنَّ فِيكَ خَصْلَتَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَرَسُولُهُ الْحِلْمُ وَالأَنَاةُ . فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَقَدِيمًا فِيَّ أَوْ جَبَلَنِى اللَّهُ عَلَيْهِمَا قَالَ بَلْ جَبَلَكَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا . قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى جَبَلَنِى عَلَى خُلُقَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ. فَقَالَ الْوَازِعُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ مَعِى خَالاً لِى مُصَاباً فَادْعُ اللَّهَ لَهُ. فَقَالَ لَهُ أَيْنَ هُوَ ائْتِنِى بِهِ . قَالَ فَصَنَعْتُ مِثْلَ مَا صَنَعَ الأَشَجُّ فَأَتَيْتُهُ فَأَخَذَ مِنْ رِدَائِهِ فَرَفَعَهَا حَتَّى رَأَيْنَا بَيَاضَ إِبْطِهِ ثُمَّ ضَرَبَ بِظَهْرِهِ قَالَ اخْرُجْ عَدُوَّ اللَّهِ . فَوَلَّى وَجْهَهُ وَهُوَ يَنْظُرُ نَظَرَ رَجُلٍ صَحِيحٍ.

---

[1] Ahmed (2133 ve 2288) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (12460).

[2] Ahmed (2418).

رواه أحمد وفيه هند بنت الوازع و لم أعرفها وبقية رجال ثقات

14148. Vâzi' anlatıyor: Eşec Münzir b. Ebî Âsım veya Âmir b. Münzir ile Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gittim. Onların yanında hasta bir adam vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına vardılar, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'i görünce bineklerinden hemen inip onun elini öptüler. Eşec ise onlardan sonra indi. Arkadaşlarının develerini bağladı. Heybesini çıkarıp açtı. Sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelip selam verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: *"Ey Eşec! Sende Allah ve Resulü'nün sevdiği iki haslet vardır: Hilm (acele etmemek) ve teenni ile hareket etmek."* Eşec: "Ey Allah'ın Resulü! Bu hasletler, cibilliyetimde (fıtratımda doğuştan getirdiğim) bir şey mi, yoksa sonradan (kendi gayretimle) meydana gelen bir şey mi?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır! Yaratılışında bulunan bir şeydir"* buyurdu. Eşec: "Allah'a hamd olsun ki, Allah ve Resûlü'nün sevdiği iki hasletle beni yarattı" dedi. Vâzi' dedi ki: "Yâ Resûlallah! Yanımda cin çarpmış dayım var. Onun iyileşmesi için Allah' a dua et" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Nerede ise onu yanıma getir!"* buyurdu. Ben de Eşec'in yaptığı gibi yaptım. Ona iki elbise giydirip Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına getirdim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), üst gömleğinin bir kısmını tutup yukarı doğru kaldırdı. Öyle ki koltuk altlarının beyazlığını gördük. Sonra onun sırtına vurdu ve: *"Çık, ey Allah'ın düşmanı!"* buyurdu. Bundan sonra (hasta) yüzünü bize çevirdi. Sağlıklı biri gibi bize bakmaya başladı.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Senedinde Vâzi'nin kızı Hind vardır ki onu tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤١٤٩ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، ثنا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، ثنا مَطَرُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الأَعْنَقُ ، حَدَّثَتْنِي أُمُّ أَبَانَ بِنْتُ وَازِعٍ ، عَنْ أَبِيهَا ، أَنَّ جَدَّهَا الزَّارِعَ ، انْطَلَقَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَانْطَلَقَ مَعَهُ بِابْنٍ لَهُ مَجْنُونٍ أَوِ ابْنِ أُخْتٍ لَهُ ، قَالَ جَدِّي : فَلَمَّا قَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ مَعِي ابْنًا لِي أَوِ ابْنَ أُخْتٍ لِي مَجْنُونٌ أَتَيْتُكَ بِهِ تَدْعُو اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ ، فَقَالَ : " ائْتِنِي بِهِ " ، فَانْطَلَقْتُ بِهِ إِلَيْهِ ، وَهُوَ فِي الرِّكَابِ ، فَأَطْلَقْتُ عَنْهُ وَأَلْقَيْتُ عَنْهُ ثِيَابَ السَّفَرِ وَأَلْبَسْتُهُ ثَوْبَيْنِ حَسَنَيْنِ ، وَأَخَذْتُ بِيَدِهِ حَتَّى انْتَهَيْتُ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " ادْنُهُ مِنِّي اجْعَلْ ظَهْرَهُ مِمَّا يَلِينِي " ، قَالَ : فَأَخَذَ

[1] Ahmed'in *Müsned*'inin matbu nüshasında hadisi bulamadım. Hind binti Vâzi', Ümmü Ebân'dır. Bunu takip eden hadise bakınız. Münzir ise Âiz el-Asrî'nin oğludur. Herhalde Âiz ismi tahrife uğrayarak Âsım'a dönüşmüştür. Bu husus araştırılmalı.

بِمَجَامِعِ ثَوْبِهِ مِنْ أَعْلاهُ وَأَسْفَلِهِ ، فَجَعَلَ يَضْرِبُ ظَهْرَهُ حَتَّى رَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ ، وَهُوَ يَقُولُ : " اخْرُجْ عَدُوَّ اللَّهِ اخْرُجْ عَدُوَّ اللَّهِ " ، فَأَقْبَلَ يَنْظُرُ نَظَرَ الصَّحِيحِ لَيْسَ بِنَظَرِهِ الأَوَّلِ ، ثُمَّ أَقْعَدَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَدَعَا لَهُ بِمَاءٍ ، فَمَسَحَ وَجْهَهُ وَدَعَا لَهُ ، فَلَمْ يَكُنْ فِي الْوَفْدِ أَحَدٌ بَعْدَ دَعْوَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْضُلُ عَلَيْهِ رواه الطبراني وأم أبان لم يرو عنها غير مطر

14149. Vâzi'nin kızı Ümmü Ebân'ın babasından naklen bildirdiğine göre dedesi Vâzi, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir heyetle birlikte gelmiş. Yanında da deli oğlu veya kız kardeşinin oğlu varmış. Diyor ki: Dedem bunu şöyle anlattı:

Medine'de Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gittiğimizde dedim ki: "Ey Allah'ın Resulü! Yanımda deli olan kardeşimin oğlu veya kız kardeşimin oğlu vardır. Onu sana getireyim de onun için Yüce Allah'a dua edesin." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Getir onu!"* buyurdu. Hemen onun yanına gittim. O sırada yüklerin arasındaydı. Onu çözdüm, yolculuk elbiselerini çıkardım ve iki güzel elbise giydirdim. Elinden tutup Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına getirdim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu bana yaklaştır ve sırtını bana döndür!"* buyurdu. Elbisesini üst tarafından ve alt tarafından toplayarak eline aldı ve sırtına vurmaya başladı. Bu arada koltuk altının beyazlığını gördüm. *"Çık dışarı, ey Allah'ın düşmanı! Çık dışarı, ey Allah'ın düşmanı!"* diyordu. Sonra çocuk bize doğru bakmaya başladı; bu defa sağlıklı bakıyordu. Önceki bakışı gibi değildi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu önüne oturttu ve ona dua edip yüzünü okşadı. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) duasından sonra, gelen heyet içinde ondan daha faziletli ve üstün biri olmadı.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ümmü Ebân'dan Matar'dan başkası rivayette bulunmamıştır.

١٤١٥٠ - دَثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا أَبُو حَفْصٍ عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ ، ثنا عَبْدُ الأَعْلَى ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الطَّائِفِيُّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَكَمِ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ بِشْرٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ عُثْمَانَ بْنَ أَبِي الْعَاصِ ، يَقُولُ : شَكَوْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِسْيَانَ الْقُرْآنِ ، فَضَرَبَ صَدْرِي بِيَدِهِ ، فَقَالَ : " يَا شَيْطَانُ اخْرُجْ مِنْ صَدْرِ عُثْمَانَ " ، قَالَ عُثْمَانُ : فَمَا نَسِيتُ مِنْهُ شَيْئًا بَعْدُ أَحْبَبْتُ أَنْ أَذْكُرَهُ

رواه الطبراني وفيه عثمان بن بشر و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

قلت : وفي أحاديث نحو هذا المعنى في أثنائها في مواضعها

14150. Osmân b. Ebi'l-Âs diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Kur'ân'ı unuttuğumdan şikayet ettim; eliyle göğsüme vurup *"Ey şeytan! Osman'ın göğsünden çık!"* dedi. Artık ondan sonra hatırlamak istedikten sonra hiçbir şeyi unutmadım.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Osmân b. Bişr vardır ki onu tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

Ben derim ki: İlgili konuda ve ilgili yerde bu mânâda bazı hadisler vardır.

(بَابُ مِنْهُ)

Aynı Konuya Dair

١٤١٥١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ عَطَاءٍ عَنْ يَزِيدَ يَعْنِي ابْنَ أَبِي زِيَادٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرِو بْنِ الأَحْوَصِ الأَزْدِيِّ قَالَ حَدَّثَتْنِي أُمِّي أَنَّهَا رَأَتْ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْمِي جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ مِنْ بَطْنِ الْوَادِي وَخَلْفَهُ إِنْسَانٌ يَسْتُرُهُ مِنَ النَّاسِ أَنْ يُصِيبُوهُ بِالْحِجَارَةِ وَهُوَ يَقُولُ أَيُّهَا النَّاسُ لاَ يَقْتُلْ بَعْضُكُمْ بَعْضاً وَإِذَا رَمَيْتُمْ فَارْمُوا بِمِثْلِ حَصَى الْخَذْفِ . ثُمَّ أَقْبَلَ فَأَتَتْهُ امْرَأَةٌ بِابْنٍ لَهَا فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ ابْنِي هَذَا ذَاهِبُ الْعَقْلِ فَادْعُ اللهَ لَهُ. قَالَ لَهَا ائْتِينِي بِمَاءٍ . فَأَتَتْهُ بِمَاءٍ فِي تَوْرٍ مِنْ حِجَارَةٍ فَتَفَلَ فِيهِ وَغَسَلَ وَجْهَهُ ثُمَّ دَعَا فِيهِ ثُمَّ قَالَ اذْهَبِي فَاغْسِلِيهِ بِهِ وَاسْتَشْفِي اللهَ عَزَّ وَجَلَّ . فَقُلْتُ لَهَا هَبِي لِي مِنْهُ قَلِيلاً لاِبْنِي هَذَا. فَأَخَذْتُ مِنْهُ قَلِيلاً بِأَصَابِعِي فَمَسَحْتُ بِهَا شِقَّةَ ابْنِي فَكَانَ مِنْ أَبَرِّ النَّاسِ فَسَأَلْتُ الْمَرْأَةَ بَعْدُ مَا فَعَلَ ابْنُهَا قَالَتْ بَرِئَ ابْنُهَا أَحْسَنَ بُرْءٍ. قلت : روى أبو داود منه رمى الحجار

رواه أحمد والطبراني ورجاله وثقوا وفي بعضهم ضعف

14151. Süleyman b. Amr b. el-Ahvas el-Ezdî diyor ki: Bana annem şunu anlattı: Annem, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i vadinin içindeki Akabe cemresini (Büyük Şeytan'ı) taşlarken görmüş. Cemrenin arkasında, kendisini taşlamasınlar diye insanlardan gizlenen bir insan şöyle diyormuş: "Ey insanlar! Birbirinizi öldürmeyin! Taş attığınız zaman bu çakıl taşları gibi taşları atın!" Daha sonra yanındaki oğlu ile bir kadın geldi ve "Ey Allah'ın Elçisi! Bu oğlumun aklı gitmiştir. Onun için Allah'a dua et!" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) *"Bana su getir!"* diye o kadına emretti, kadın da içinde su olan taştan yapılmış küçük bir kap getirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) suyu aldı ve içine

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (8347).

üfledi. Onun içinde çocuğun yüzünü yıkadıktan sonra onun içine dua okudu ve: *"Onu götür, bu suyla yıka ve Allah'tan şifa dile!"* buyurdu.

Ben hemen o kadına: "Bana bu sudan biraz bağışlar mısın!" dedim ve parmaklarımla ondan biraz aldım. Onunla oğlumun yarısını sıvazladım. İnsanlar arasında en sağlıklı kimselerden oldu. Daha sonra kadına oğlu nasıl oldu diye sordum. Kadın, oğlunun çok güzel bir şekilde iyileştiğini söyledi.

★Ben derim ki: Ebû Dâvud bunun bir kısmını şeytan taşlama bölümünde rivayet etmiştir.

Hadisi Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir görülmüş ravilerdir; ancak bazılarında zayıflık vardır.

(بَابُ أَدَبُ الْحَيْوَانَاتِ مَعَهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Hayvanların Ona Karşı Edebi

١٤١٥٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ كَانَ لآلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحْشٌ فَإِذَا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعِبَ وَاشْتَدَّ وَأَقْبَلَ وَأَدْبَرَ فَإِذَا أَحَسَّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ دَخَلَ رَبَضَ فَلَمْ يَتَرَمْرَمْ مَا دَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْبَيْتِ كَرَاهِيَةَ أَنْ يُؤْذِيَهُ

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار والطبراني في الأوسط ورجال أحمد رجال الصحيح

14152. Hz. Âişe diyor ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ailesinin yırtıcı bir hayvanı vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) evden çıkıp gittikten sonra bu hayvancağız oynar, sağa sola koşar, öne ve arkaya gider gelirdi. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) eve girdiğini hissedince, ayaklarını kıvırıp otururdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) evde olduğu sürece onu rahatsız etmemek için yerinden kımıldamazdı.

★Hadisi Ahmed, Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[2] Ahmed'in ravileri *Sahîh* ravileridir.

---

[1] Ahmed (6/379).

[2] Ahmed (6/112, 150, 209), Ebû Ya'lâ (4441 ve 4660) ve Bezzâr (2450).

(بَابُ فِي مُعْجِزَاتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْحَيَوَانَاتِ وَالشَّجَرِ وَغَيْرِ ذَلِكَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Hayvanlar, Ağaçlar ve Daha Başka Şeylerle İlgili Mucizeleri

١٤١٥٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ خَلِيفَةَ عَنْ حَفْصٍ عَنْ عَمِّهِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ أَهْلُ بَيْتٍ مِنَ الأَنْصَارِ لَهُمْ جَمَلٌ يَسْنُونَ عَلَيْهِ وَإِنَّ الْجَمَلَ اسْتَصْعَبَ عَلَيْهِمْ فَمَنَعَهُمْ ظَهْرَهُ وَإِنَّ الأَنْصَارَ جَاءُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا إِنَّهُ كَانَ لَنَا جَمَلٌ نُسْنِي عَلَيْهِ وَإِنَّهُ اسْتَصْعَبَ عَلَيْنَا وَمَنَعَنَا ظَهْرَهُ وَقَدْ عَطِشَ الزَّرْعُ وَالنَّخْلُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لأَصْحَابِهِ قُومُوا . فَقَامُوا فَدَخَلَ الْحَائِطَ وَالْجَمَلُ فِي نَاحِيَةٍ فَمَشَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ فَقَالَتِ الأَنْصَارُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ قَدْ صَارَ مِثْلَ الْكَلْبِ الْكَلِبِ وَإِنَّا نَخَافُ عَلَيْكَ صَوْلَتَهُ. فَقَالَ لَيْسَ عَلَيَّ مِنْهُ بَأْسٌ . فَلَمَّا نَظَرَ الْجَمَلُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبَلَ نَحْوَهُ حَتَّى خَرَّ سَاجِدًا بَيْنَ يَدَيْهِ فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَاصِيَتِهِ أَذَلَّ مَا كَانَتْ قَطُّ حَتَّى أَدْخَلَهُ فِي الْعَمَلِ فَقَالَ لَهُ أَصْحَابُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذِهِ بَهِيمَةٌ لاَ تَعْقِلُ تَسْجُدُ لَكَ وَنَحْنُ نَعْقِلُ فَنَحْنُ أَحَقُّ أَنْ نَسْجُدَ لَكَ. فَقَالَ لاَ يَصْلُحُ لِبَشَرٍ أَنْ يَسْجُدَ لِبَشَرٍ وَلَوْ صَلَحَ لِبَشَرٍ أَنْ يَسْجُدَ لِبَشَرٍ لأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا مِنْ عِظَمِ حَقِّهِ عَلَيْهَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ كَانَ مِنْ قَدَمِهِ إِلَى مَفْرِقِ رَأْسِهِ قُرْحَةً تَنْبَجِسُ بِالْقَيْحِ وَالصَّدِيدِ ثُمَّ اسْتَقْبَلَتْهُ فَلَحَسَتْهُ مَا أَدَّتْ حَقَّهُ .

رواه أحمد والبزار ورجاله رجال الصحيح غير حفص ابن أخي أنس وهو ثقة

14153. Enes b. Mâlik anlatıyor: Ensâr'dan bir hane halkının bir develeri vardı. Onunla su taşıyorlardı. Ancak deve bir ara onlara zorluk çıkarmaya; bir şey taşımamaya başladı. Bunun üzerine Ensâr, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e geldi ve: "Bizde bir deve var; onunla su taşıyoruz. Ancak o huysuzlaştı; bir şey taşımıyor. Ekin ve hurma ağaçları susuz kaldı" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbına: *"Kalkın!"* buyurdu. Kalktılar ve bahçeye girdiler. Deve, bahçenin bir köşesindeydi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) deveye doğru yürüdü. Ensâr dedi ki: "Yâ Resûlallah! Bu, köpek gibi saldırgan oldu. Sana saldırmasından korkarız." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *'"Ondan bana zarar gelmez"* buyurdu. Deve, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'i görünce ona doğru yöneldi ve önünde secde etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun başından tuttu ve işe başlattı. Deve o güne kadarki en sâkin halindeydi.

Ashâbı, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e şöyle dedi: "Yâ Resûlallah! Bu hayvanda akıl yokken sana secde ediyor. Biz ise akıllı varlıklarız. Sana secde etmeye biz daha layıkız!" Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ise şöyle buyurdu: *"İnsanın insana secde etmesi doğru olmaz. Eğer bu olsaydı, kocanın karısı üzerindeki hakkının büyüklüğünden dolayı kadının kocasına secde etmesini emrederdim. Kocasının ayaklarından başına kadar vücudu irin ve cerahatle dolsa ve kadın da onu yalasa kocasının hakkını ödeyemez."*

★Hadisi ve Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Bezzâr'ın ravileri, güvenilir bir ravi olan Enes'in kardeşinin oğlu Hafs hariç, *Sahîh* ravileridir.

١٤١٥٤ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُوسَى , ثنا يَزِيدُ بْنُ مِهْرَانَ أَبُو خَالِدٍ الْخَبَّازُ , ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ , عَنِ
الأَجْلَحِ , عَنِ الذَّيَّالِ بْنِ حَرْمَلَةَ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ : جَاءَ قَوْمٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَقَالُوا
: يَا رَسُولَ اللَّهِ , إِنَّ بَعِيرًا لَنَا قَطَّ فِي حَائِطٍ , فَجَاءَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَقَالَ : " تَعَالَ
" , فَجَاءَ مُطَأْطِئًا رَأْسَهُ حَتَّى خَطَمَهُ , وَأَعْطَاهُ أَصْحَابَهُ , فَقَالَ لَهُ أَبُو بَكْرٍ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ,
كَأَنَّهُ عَلِمَ أَنَّكَ نَبِيٌّ , فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا بَيْنَ لابَتَيْهَا أَحَدٌ إِلا يَعْلَمُ أَنِّي نَبِيٌّ
إِلا كَفَرَةَ الْجِنِّ وَالإِنْسِ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات وفي بعضهم ضعف

14154. İbn Abbâs anlatıyor: Ensâr'dan bir grup Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e geldiler ve: "Bir devemiz huysuzlaştı; bahçenin içinde bizden kaçıyor" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devenin yanına vardı ve: *"Gel!"* buyurdu. Deve başını eğerek geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona yular takıp sahiplerine verdi. Ebû Bekir, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Yâ Resûlallah! O senin peygamber olduğunu anlamış gibiydi" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Buranın iki kara taşlığı arasında insanların ve cinlerin kâfirleri dışında her varlık benim Peygamber olduğumu bilir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Ravileri güvenilir kimselerdir; ancak bazılarında zayıflık vardır.

١٤١٥٥ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، ثنا أَبُو عَوْنٍ الزِّيَادِيُّ ، ثنا أَبُو عَزَّةَ الدَّبَّاغُ ، عَنْ أَبِي يَزِيدَ
الْمَدِينِيِّ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ رَجُلا مِنَ الأَنْصَارِ كَانَ لَهُ فحلانِ فاغْتَلَمَا ، فَأَدْخَلَهُمَا

[1] Ahmed (3/158-159) ve Bezzâr (2454). Bezzâr demiştir ki: "Enes'den bu lafızla ancak bu isnâdla rivayette bulunulduğunu biliyoruz. Ayrıca Enes'in kardeşi Hafs'dan ise sadece Halef b. Halîfe rivayette bulunduğunu biliyoruz."

[2] *el-Mu'cemu'l-kebîr* (1/744).

حَائِطًا فَسَدَّ عَلَيْهِمَا الْبَابَ ، ثُمَّ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَرَادَ أَنْ يَدْعُوَ لَهُ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاعِدٌ وَمَعَهُ نَفَرٌ مِنَ الأَنْصَارِ فَقَالَ : يَا نَبِيَّ اللهِ إِنِّي جِئْتُ فِي حَاجَةٍ ، وَإِنَّ فَحْلَيْنِ لِي اغْتَلَمَا فَأَدْخَلْتُهُمَا حَائِطًا ، وسَدَدْتُ الْبَابَ عَلَيْهِمَا ، فَأُحِبُّ أَنْ تَدْعُوَ لِي أَنْ يُسَخِّرَهُمَا اللهُ لِي ، فَقَالَ لأَصْحَابِهِ : قُومُوا مَعَنَا ، فَذَهَبَ حَتَّى أَتَى الْبَابَ ، فَقَالَ : افْتَحْ ، فَأَشْفَقَ الرَّجُلُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : افْتَحْ ، فَفَتَحَ الْبَابَ فَإِذَا أَحَدُ الْفَحْلَيْنِ قَرِيبٌ مِنَ الْبَابِ ، فَلَمَّا رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَجَدَ لَهُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : ائْتِنِي بِشَيْءٍ أَشُدُّ بِهِ رَأْسَهُ ، وأُمَكِّنُكَ مِنْهُ ، فَجَاءَ بِخِطَامٍ فَشَدَّ بِهِ رَأْسَهُ ، وأَمْكَنَهُ مِنْهُ ، ثُمَّ مَشَيَا إِلَى أَقْصَى الْحَائِطِ إِلَى الْفَحْلِ الآخَرِ ، فَلَمَّا رَآهُ وَقَعَ لَهُ سَاجِدًا ، فَقَالَ لِلرَّجُلِ : ائْتِنِي بِشَيْءٍ أَشُدُّ بِهِ رَأْسَهُ ، فَشَدَّ رَأْسَهُ وأَمْكَنَهُ مِنْهُ ، فَقَالَ : اذْهَبْ فَإِنَّهُمَا لا يَعْصِيَانِكَ ، فَلَمَّا رَأَى أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَلِكَ ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ ، هَذَيْنِ فَحْلَيْنِ لا يَعْقِلانِ سَجَدَا لَكَ أَفَلا نَسْجُدُ لَكَ ؟ قَالَ : " لا آمُرُ أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لأَحَدٍ ، وَلَوْ أَمَرْتُ أَحَدًا يَسْجُدُ لأَحَدٍ لأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا "

رواه الطبراني وفيه أبو عزة الدباغ وثقه ابن حبان واسمه الحكم بن طهمان وبقية رجاله ثقات

14155. İbn Abbâs bildiriyor: Ensâr'dan bir adamın iki tane damızlık devesi vardı. Onlar azdılar. O da bu iki deveyi bahçeye sokup üzerlerine kapıyı kapadı. Sonra dua etmesini istemek için Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Ensâr'dan bir grupla birlikte oturuyordu. Adam dedi ki: "Yâ Resûlallah! Ben sana bir iş için geldim. Benim iki damızlık devem azdı. Onları bahçeye soktum ve üzerlerine kapıyı kapadım. Dileğim, Allah'ın onları sakinleştirip emrime vermesi için dua etmendir." Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbına: *"Kalkın gidelim!"* buyurdu. Sonra bahçenin kapısına kadar gitti ve: *"Aç!"* buyurdu. Adam Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) başına bir şey gelmesinden korktu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Aç!"* buyurdu. Kapıyı açtığında devenin biri kapının yakınındaydı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i görünce ona secde etti (yere kapandı). Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bir şey getir de başını bağlayayım ve onu senin eline vereyim"* buyurdu. Adam yular getirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devenin başını bağladı ve deveyi adama teslim etti. Sonra bahçenin öbür ucundaki diğer deveye gitti. O da Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'i görünce secde ederek yere kapandı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) adama: *"Bana onun başını bağlamaya yarayacak bir şey ver"* dedi. Sonra onun da başını bağladı ve adama teslim etti. Sonra: *"Gidebilirsin!*

Artık onlar sana isyan etmeyecekler!" buyurdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbı bunları görünce dediler ki: 'Yâ Resûlallah! Bu iki devede akıl yokken sana secde ettiler. Biz de sana secde edelim mi?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise şöyle buyurdu: *"Kimsenin kimseye secde etmesini emretmem. Eğer birine bunu emretseydim, kadının kocasına secde etmesini emrederdim."*

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Ebû Azze ed-Debbâğ vardır ki İbn Hibbân onu güvenilir görmüştür. Adı, Hakem b. Tahmân'dır. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤١٥٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ حَكِيمٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ يَعْلَى بْنِ مُرَّةَ قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلاَثاً مَا رَآهَا أَحَدٌ قَبْلِي وَلاَ يَرَاهَا أَحَدٌ بَعْدِي لَقَدْ خَرَجْتُ مَعَهُ فِي سَفَرٍ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ مَرَرْنَا بِامْرَأَةٍ جَالِسَةٍ مَعَهَا صَبِيٌّ لَهَا فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا صَبِيٌّ أَصَابَهُ بَلاَءٌ وَأَصَابَنَا مِنْهُ بَلاَءٌ يُؤْخَذُ فِي الْيَوْمِ مَا أَدْرِي كَمْ مَرَّةً. قَالَ نَاوِلِينِيهِ . فَرَفَعَتْهُ إِلَيْهِ فَجَعَلَتْهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ وَاسِطَةِ الرَّحْلِ ثُمَّ فَغَرَ فَاهُ فَنَفَثَ فِيهِ ثَلاَثاً وَقَالَ بِسْمِ اللَّهِ أَنَا عَبْدُ اللَّهِ اخْسَأْ عَدُوَّ اللَّهِ . ثُمَّ نَاوَلَهَا إِيَّاهُ فَقَالَ أَلْقَيْنَا فِي الرَّجْعَةِ فِي هَذَا الْمَكَانِ فَأَخْبِرِينَا مَا فَعَلَ . قَالَ فَذَهَبْنَا وَرَجَعْنَا فَوَجَدْنَاهَا فِي ذَلِكَ الْمَكَانِ مَعَهَا شِيَاهٌ ثَلاَثٌ فَقَالَ مَا فَعَلَ صَبِيُّكِ . فَقَالَتْ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا حَسَسْنَا مِنْهُ شَيْئاً حَتَّى السَّاعَةِ فَاجْتَرِرْ هَذِهِ الْغَنَمَ. قَالَ انْزِلْ فَخُذْ مِنْهَا وَاحِدَةً وَرُدَّ الْبَقِيَّةَ . قَالَ وَخَرَجْتُ ذَاتَ يَوْمٍ إِلَى الْجَبَّانَةِ حَتَّى إِذَا بَرَزْنَا قَالَ انْظُرْ وَيْحَكَ هَلْ تَرَى مِنْ شَيْءٍ يُوَارِينِي . قُلْتُ مَا أَرَى شَيْئاً يُوَارِيكَ إِلاَّ شَجَرَةً مَا أُرَاهَا تُوَارِيكَ. قَالَ فَمَا قُرْبُهَا . قُلْتُ شَجَرَةٌ مِثْلُهَا أَوْ قَرِيبٌ مِنْهَا. قَالَ فَاذْهَبْ إِلَيْهِمَا فَقُلْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُكُمَا أَنْ تَجْتَمِعَا بِإِذْنِ اللَّهِ . قَالَ فَاجْتَمَعَتَا فَبَرَزَ لِحَاجَتِهِ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ اذْهَبْ إِلَيْهِمَا فَقُلْ لَهُمَا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ يَأْمُرُكُمَا أَنْ تَرْجِعَ كُلُّ وَاحِدَةٍ مِنْكُمَا إِلَى مَكَانِهَا . فَرَجَعَتْ. قَالَ وَكُنْتُ مَعَهُ جَالِساً ذَاتَ يَوْمٍ إِذْ جَاءَهُ جَمَلٌ يُخَبِّبُ حَتَّى ضَرَبَ بِجِرَانِهِ بَيْنَ يَدَيْهِ ثُمَّ ذَرَفَتْ عَيْنَاهُ فَقَالَ وَيْحَكَ انْظُرْ لِمَنْ هَذَا الْجَمَلُ إِنَّ لَهُ لَشَأْناً . قَالَ فَخَرَجْتُ أَلْتَمِسُ صَاحِبَهُ فَوَجَدْتُهُ لِرَجُلٍ مِنَ الأَنْصَارِ فَدَعَوْتُهُ إِلَيْهِ فَقَالَ مَا شَأْنُ جَمَلِكَ هَذَا . فَقَالَ وَمَا شَأْنُهُ قَالَ لاَ أَدْرِي وَاللَّهِ مَا شَأْنُهُ عَمِلْنَا عَلَيْهِ وَنَضَحْنَا عَلَيْهِ حَتَّى عَجَزَ عَنِ السِّقَايَةِ فَائْتَمَرْنَا الْبَارِحَةَ أَنْ نَنْحَرَهُ وَنُقَسِّمَ لَحْمَهُ . قَالَ فَلاَ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (12003).

تَفْعَلْ هِبْهُ لِى أَوْ بِعْنِيهِ . فَقَالَ بَلْ هُوَ لَكَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ. قَالَ فَوَسَمَهُ بِمَيْسَمِ الصَّدَقَةِ ثُمَّ بَعَثَ بِهِ.

14156. Ya'lâ b. Murre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den sadır olan üç şey gördüm ki benden önce onları kimse görmemiştir; benden sonra da kimse göremez: Onunla birlikte bir yolculuğa çıkmıştım; yolda, yanındaki çocukla oturan bir kadına rastladık. Kadın dedi ki: "Ey Allah'ın Resulü! Bu oğlumun başına bir bela geldi. Biz de bundan dolayı sıkıntı çekiyoruz. Günde bu durum onu kaç kez yakalıyor, bilmiyorum!" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *'Onu bana ver!"* buyurdu. Kadın çocuğu alıp getirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu devenin boynu ile kendisi arasına koyup taşıdı. Sonra onun ağzını açtı ve üç defa üfledi. Sonra: *"Bismillah, ben Allah'ın kuluyum, defol ey Allah'ın düşmanı!"* buyurdu. Sonra çocuğu kadına verdi ve: *"Biz (bu yolculuğumuzdan) döndüğümüzde bu yerde bizimle buluşup olan biteni bize bildirirsin"* buyurdu. Ravi diyor ki: Gidip döndük. Dönerken kadın bizi o yerde karşıladı. Yanında da üç tane koyun vardı. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem): *"Çocuğun ne yaptı?"* diye sordu. Kadın: "Seni hak ile gönderene and olsun ki, bu ana kadar onunla ilgili endişe edecek bir şey görmedik. Bu koyunları kabul et!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İnip onlardan birini al, diğerlerini geri ver!"* buyurdu.

Ravi anlatmaya devam ediyor: Bir gün çöle çıkmıştım. İyice boş bir yere gelince bana *"Etrafa bak! Beni gizleyecek bir şey görebiliyor musun?"* diye sordu. Dedim ki: "Seni gizleyecek bir şey göremiyorum; ancak bir ağaç görüyorum, onun da seni gizleyeceğini zannetmiyorum." *"Peki onun yakınında ne var?"* diye sordu. "Onun gibi başka bir ağaç veya onun yakınında bir ağaç!" dedim. Buyurdu ki: *"O ikisine git ve onlara «Resûlullah Allah'ın izniyle birbirinize yaklaşmanızı emrediyor» de!"* Ravi diyor ki: Nihayet o iki ağaç bir araya geldi, Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) de def-i hacet giderdi ve döndü. Sonra da: *"Onlara gidip de ki: «Resûlullah sizden her birinin yerine dönmesini emrediyor!»"* buyurdu. Ben de dönüp bunu söyledim.

Ravi anlatmaya devam ediyor: Bir gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte oturuyordum. Devenin biri böğürerek geldi ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in önünde boynunu yere koydu. Sonra gözlerinden yaşlar akmaya başladı. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yazık! Bak bakalım bu deve kimin? Belli ki onun bir derdi var!"* dedi. Çıktım, araştırdım ve devenin sahibini buldum. Ensâr'dan bir adamınmış. Adamı Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'ın yanına çağırdım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Senin devenin nesi var?"* diye sordu. Adam:

"Nesi varmış ki?" dedi ve şunu belirtti: "Vallahi ne derdi olduğunu bilmiyorum. Onu çalıştırıp üzerinde su çektik; sonunda su taşımaktan aciz kaldı. Biz de dün gece onu kesip etini paylaşmayı kararlaştırdık." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu yapma! Onu ya bana bağışla, ya da sat!"* buyurdu. Adam da: "Yâ Resûlallah! Öyleyse o senin olsun!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de ona zekat damgası vurdu ve gönderdi.[1]

١٤١٥٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ يَعْلَى قَالَ مَا أَظُنُّ أَنَّ أَحَداً مِنَ النَّاسِ رَأَى مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلاَّ دُونَ مَا رَأَيْتُ فَذَكَرَ أَمْرَ الصَّبِيِّ وَالنَّخْلَتَيْنِ وَأَمْرَ الْبَعِيرِ إِلاَّ أَنَّهُ قَالَ مَا لِبَعِيرِكَ يَشْكُوكَ زَعَمَ أَنَّكَ سَنَاتَهُ حَتَّى إِذَا كَبُرَ تُرِيدُ أَنْ تَنْحَرَهُ . قَالَ صَدَقْتَ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ نَبِيًّا قَدْ أَرَدْتُ ذَلِكَ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لاَ أَفْعَلُ.

14157. Ya'la'dan gelen başka bir rivayet ise şöyledir: Benim Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den gördüğüm kadar büyük bir hâdiseyi başkasının gördüğünü zannetmiyorum. Belki ondan daha aşağısını görmüş olabilir." Ya'lâ böyle diyerek yukarıdakine benzer şekilde hadisi anlatmış, ancak bu rivayette şu ifadeyi kullanmıştır:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devenin sahibine dedi ki: *"Senin devenin neyi var ki, seni şikayet ediyor?! İddia ettiğine göre sen onun üzerinde yaşlanıncaya kadar su çekmişsin, şimdi de onu kesmek istiyormuşsun!"* Adam dedi ki: "Doğru söylemiş! Seni hak ile gönderen zâta and olsun ki bunu yapmak istedim. Seni hak ile gönderene yemin olsun ki bunu bir daha yapmayacağım!."[2]

١٤١٥٨ - وفي رواية : ثُمَّ سِرْنَا فَنَزَلْنَا مَنْزِلاً فَنَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَتْ شَجَرَةٌ تَشُقُّ الأَرْضَ حَتَّى غَشِيَتْهُ ثُمَّ رَجَعَتْ إِلَى مَكَانِهَا فَلَمَّا اسْتَيْقَظَ ذَكَرْتُ لَهُ فَقَالَ هِيَ شَجَرَةٌ اسْتَأْذَنَتْ رَبَّهَا عَزَّ وَجَلَّ أَنْ تُسَلِّمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ فَأَذِنَ لَهَا . رواه أحمد بإسنادين والطبراني بنحوه وأحد إسنادي أحمد رجاله رجال الصحيح

[1] Ahmed (4/171-172). Senedinde Osmân b. Hakîm vardır ki mechul bir ravidir. Abdurrahman b. Abdilazîz ise meşhur değildir. Ahmed bu hadisi *Müsned*'inin başka yerinde (4/173) de rivayet etmiştir. Onun senedinde de Abdurrahman b. Hafs vardır ki mechul biridir. Ayrıca Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (22/264-266). Onun birkaç tariki vardır. Hepsini göz önüne alınca hadis hasen olur.

[2] Ahmed (4/173).

14158. Başka bir rivayet ise şöyledir: Sonra yürüdük ve bir yerde konakladık. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) orada uyudu. Bu sırada bir ağaç, toprağı yarıpk gelerek O'nu(n üzerine gölge yapmak için) kapladı. Sonra tekrar eski yerine döndü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) uyanınca bunu ona anlattım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"O ağaç, Resûlullah'a selam vermek için Yüce Rabbi'inden izin istedi. O da ona izin verdi."*

★Hadisi Ahmed iki isnâdla rivayet etmiştir.[1] Taberânî de yakın metinle rivayet etmiştir. Ahmed'in iki isnâdından birinin ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٤١٥٩ - وقال الطبراني في إحدى رواياته فَمَرَّ عَلَيْهِ بَعِيرٌ مَادٌّ جِرَانَهُ يَرْغُو ، فَقَالَ : " عَلَيَّ بِصَاحِبِ هَذَا " ، فَجَاءَ فَقَالَ : " هَذَا يَقُولُ نُتِجْتُ عِنْدَهُمْ وَاسْتَعْمَلُونِي حَتَّى إِذَا كَبُرْتُ أَرَادُوا أَنْ يَنْحَرُونِي " ثُمَّ مَضَى فَرَأَى شَجَرَتَيْنِ مُتَفَرِّقَتَيْنِ ، فَقَالَ لِي : " اذْهَبْ فَمُرْهُمَا فَلْتَجْتَمِعَا " فَاجْتَمَعَتَا فَقَضَى حَاجَتَهُ وَقَالَ : " اذْهَبْ فَقُلْ لَهُمَا يَتَفَرَّقَا " ثُمَّ مَضَى ، فَلَمَّا انْصَرَفَ مَرَّ عَلَى صَبِيٍّ وَهُوَ يَلْعَبُ مَعَ الصِّبْيَانِ ، وَقَدْ هَيَّأَتْ أُمُّهُ سِتَّةَ أَكْبُشٍ فَأَهْدَتْ لَهُ كَبْشَيْنِ ، وَقَالَتْ مَا عَادَ إِلَيْهِ شَيْءٌ مِنَ اللَّمَمِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنْ شَيْءٍ إِلا يَعْلَمُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلا كَفَرَةٌ أَوْ فَسَقَةُ الْجِنِّ وَالإِنْسِ "

14159. Rivayetlerinden birinde Taberânî şöyle nakleder: O sırada ağzı köpüren bir deve gelip boynunu uzattı. Bunu gören Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bana bunun sahibini bulun!"* dedi. Sahibi gelince ona dedi ki: "Bu diyor ki: Onların yanında yavruladım, beni kullandılar. Yaşlanınca ise beni kesmek istediler." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"İsyan eden veya inkar eden insan ve cinlerden başka benim Allah'ın Resûlü olduğumu bilmeyen hiç bir varlık yoktur".*[2]

١٤١٦٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ يَعْلَى بْنِ مُرَّةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ وَكِيعٌ مَرَّةً يَعْنِي الثَّقَفِيَّ وَلَمْ يَقُلْ مُرَّةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ امْرَأَةً جَاءَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَهَا صَبِيٌّ لَهَا بِهِ لَمَمٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اخْرُجْ عَدُوَّ اللَّهِ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ . قَالَ فَبَرَأَ. قَالَ فَأَهْدَتْ إِلَيْهِ كَبْشَيْنِ وَشَيْئًا مِنْ أَقِطٍ وَشَيْئًا مِنْ سَمْنٍ. قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُذِ الأَقِطَ وَالسَّمْنَ وَأَحَدَ الْكَبْشَيْنِ وَرُدَّ عَلَيْهَا الآخَرَ .

---

[1] Ahmed (4/173). Senedinde Atâ b. es-Sâib vardır ki âhir ömründe ezberi bozulmuş bir ravidir. Abdullah b. Hafs ise mechul biridir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (22/16116) ve *el-Ehâdîsu't-Tıvâl* (54). Senedinde Ömer b. Abdillah b. Ya'lâ ile Abdullah b. Ya'lâ vardır ki her ikisi de zayıf ravilerdir.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

14160. Ya'lâ b. Murre es-Sekafî, babasından naklediyor: Bir kadın, yanında cin uğramış olan oğluyla Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Çık ey Allah'ın düşmanı! Ben Allah'ın Resulüyüm!"* dedi ve çocuk iyileşti. Kadın da Peygamberimiz'e (sallallahu aleyhi vesellem) iki koç ve biraz yağ ve biraz da süzme peynir hediye etti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Peyniri, yağı ve koçun birini alın; diğerini geri verin!"* buyurdu.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٤١٦١ - وبسنده عن مرة قال : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ يَعْلَى بْنِ مُرَّةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَنَزَلَ مَنْزِلاً فَقَالَ لِيَ ائْتِ تِلْكَ الإِشَاءَتَيْنِ فَقُلْ لَهُمَا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُكُمَا أَنْ تَجْتَمِعَا . فَأَتَيْتُهُمَا فَقُلْتُ لَهُمَا ذَلِكَ فَوَثَبَتْ إِحْدَاهُمَا إِلَى الأُخْرَى فَاجْتَمَعَتَا فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَتَرَ بِهِمَا فَقَضَى حَاجَتَهُ ثُمَّ وَثَبَتْ كُلُّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا إِلَى مَكَانِهَا.

رواه أحمد أيضا

14161. Baska bir kanalla Murre'den şu rivayet gelmiştir: Bir yolculukta Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraberdim. Bir yerde konakladık. Bana dedi ki: *"Şu iki çalıya[2] git ve onlara de ki: «Resûlullah ikinizin bir araya gelmesini emrediyor!»"* Ben de gidip bunu onlara söyledim. Biri diğerine doğru sıçradı, bu şekilde birleştiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) çıkıp onları kendisine perde yaptı ve hâcet giderdi. Sonra çalıların her biri kendi yerine sıçrayıp döndü.

★Bunu da Ahmed rivayet etmiştir.[3]

١٤١٦٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ الْخُزَاعِيُّ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ بَهْدَلَةَ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي جُبَيْرَةَ عَنْ يَعْلَى بْنِ سِيَابَةَ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَسِيرٍ لَهُ فَأَرَادَ أَنْ يَقْضِيَ حَاجَةً فَأَمَرَ وَدِيَّتَيْنِ فَانْضَمَّتْ إِحْدَاهُمَا إِلَى الأُخْرَى ثُمَّ أَمَرَهُمَا فَرَجَعَتَا إِلَى مَنَابِتِهِمَا وَجَاءَ بَعِيرٌ فَضَرَبَ بِجِرَانِهِ إِلَى الأَرْضِ ثُمَّ جَرْجَرَ حَتَّى ابْتَلَّ مَا حَوْلَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى

[1] Ahmed (4/171-172). Senedinde el-A'meş vardır ki müdellis biridir, an'ane yoluyla rivayet etmiştir.

[2] Küçük hurma ağacı.

[3] Ahmed (4/172). Senedinde el-A'meş vardır ki müdellis bir ravidir, an'ane yoluyla rivayet etmiştir.

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَدْرُونَ مَا يَقُولُ الْبَعِيرُ إِنَّهُ يَزْعُمُ أَنَّ صَاحِبَهُ يُرِيدُ نَحْرَهُ . فَبَعَثَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَوَاهِبُهُ أَنْتَ لِي . قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لِي مَالٌ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْهُ. قَالَ اسْتَوْصِ بِهِ مَعْرُوفاً فَقَالَ لاَ جَرَمَ لاَ أُكْرِمُ مَالاً لِي كَرَامَتَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ. وَأَتَى عَلَى قَبْرٍ يُعَذَّبُ صَاحِبُهُ فَقَالَ إِنَّهُ يُعَذَّبُ فِي غَيْرِ كَبِيرٍ فَأَمَرَ بِجَرِيدَةٍ فَوُضِعَتْ عَلَى قَبْرِهِ فَقَالَ عَسَى أَنْ يُخَفَّفَ عَنْهُ مَا دَامَتْ رَطْبَةً .

رواه أحمد والطبراني بنحوه إلا أنه قال : ثم أتى على قبرين . وإسناده حسن

14162. Ya'lâ b. Siyâbe anlatıyor: Bir yolculukta Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraberdim. Def-i hacette bulunmak istedi, iki fidana emir verdi; bunlar bir araya gelip birleştiler (Resûlullah için perde oluşturdular), sonra onlara yine emir verdi, tekrar yerlerine döndüler.

Öte yandan bir deve gelip boynunu yere koydu ve böğürerek ağladı. Hatta çevresindekiler, onun gözyaşlarından ıslandılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu devenin ne söylediğini anlıyor musunuz? Bu, sahibinin kendisini boğazlamak istediğini söylüyor"* buyurdu. Böyle dedikten sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sahibine haber göndererek yanına çağırttı ve ona: *"Şu deveyi bana hibe eder misin?"* diye sordu. Adam: "Yâ Resûlallah! Benim bundan daha çok sevdiğim bir malım yok" dedi. *"Öyleyse buna iyi davran"* buyurdu. O da: "Elbette yâ Resûlallah! Benim için ondan daha değerli malım olmayacak" dedi.

Bundan sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sahibinin azap çekmekte olduğu bir mezara geldi ve: *"Bu adam, büyük bir günahtan değil, küçük bir günahtan dolayı azap çekiyor"* buyurdu. Bir hurma dalının getirilmesini emretti. Getirilen hurma dalı mezarın üzerine konuldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Umarım ki, bu hurma dalı yaş kaldığı sürece, onun azabı hafifletilecektir."*

★Hadisi Ahmed ve -yakın metinle- Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ancak Taberânî, hadisi "İki mezara rastladı" ifadesiyle vermiştir. Onun isnâdı hasendir.

١٤١٦٣ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ، ثنا أَبُو أُسَامَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ حَائِطاً فَجَاءَ بَعِيرٌ فَسَجَدَ لَهُ فَقَالُوا : نَحْنُ أَحَقُّ أَنْ نَسْجُدَ لَكَ . فَقَالَ : " لَوْ أَمَرْتُ أَحَداً أَنْ يَسْجُدَ لأَحَدٍ لَأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا "

رواه البزار - وروى الترمذي طرفا من آخره - وإسناده حسن

[1] Ahmed (4/172) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (22/275).

14163. Ebû Hureyre'den: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir bahçeye girdi; bir deve gelip ona secde etti. Ashâb-ı kirâm ise: "Sana secde etmeye biz daha layıkız!" dediler. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) de şöyle buyurdu: *"Eğer birinin birine secde etmesini emretseydim, kadının kocasına secde etmesini emrederdim."*

★Bunu Bezzâr rivayet etmiştir.[1] -Tirmizî de son kısmını rivayet etmiştir-. İsnâdı hasendir.

١٤١٦٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ سَلَّامٍ سَمِعْتُهُ مِنْ أَبِي مَرَّتَيْنِ حَدَّثَنَا الأَجْلَحُ عَنِ الذَّيَّالِ بْنِ حَرْمَلَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ قَالَ أَقْبَلْنَا مَعَ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ سَفَرٍ حَتَّى إِذَا دَفَعْنَا إِلَى حَائِطٍ مِنْ حِيطَانِ بَنِي النَّجَّارِ إِذَا فِيهِ جَمَلٌ لاَ يَدْخُلُ الْحَائِطَ أَحَدٌ إِلاَّ شَدَّ عَلَيْهِ قَالَ فَذَكَرُوا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ حَتَّى أَتَى الْحَائِطَ فَدَعَا الْبَعِيرَ فَجَاءَ وَاضِعاً مِشْفَرَهُ إِلَى الأَرْضِ حَتَّى بَرَكَ بَيْنَ يَدَيْهِ قَالَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَاتُوا خِطَاماً . فَخَطَمَهُ وَدَفَعَهُ إِلَى صَاحِبِهِ قَالَ ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَى النَّاسِ فَقَالَ إِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ إِلاَّ يَعْلَمُ أَنِّي رَسُولُ اللّٰهِ إِلاَّ عَاصِيَ الْجِنِّ وَالإِنْسِ .

رواه أحمد ورجاله ثقات وفي بعضهم ضعف

14164. Câbir b. Abdillah anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte bir yolculuktan dönerken Neccâr oğullarının bahçelerinden birine yaklaştık. Orada azgın bir deve vardı. Kimseyi yanına yaklaştırmıyordu. Bunu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e söylediler. Gelip bahçeye girdi ve deveyi çağırdı. Deve dudağını yere koymuş vaziyette geldi ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in önünde diz çöktü. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yular getirin!"* buyurdu. Onu bağladı ve sahibine verdi. Sonra oradaki insanlara döndü ve şöyle buyurdu: *"Yer ve gök arasında, isyankâr insan ve cinlerden başka benim Allah'ın Resûlü olduğumu bilmeyen hiç bir şey yoktur."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[2] Ravileri güvenilir kimselerdir; ancak bazılarında zayıflık vardır.

١٤١٦٥ - حَدَّثَنَا مَسْعَدَةُ بْنُ سَعْدٍ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ ، نَا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ التَّيْمِيُّ ، ثَنَا عَبْدُ الْحَكِيمِ بْنُ سُفْيَانَ بْنِ أَبِي نَمِرٍ ، عَنْ شَرِيكِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ ، قَالَ : خَرَجْنَا فِي غَزْوَةِ ذَاتِ الرِّقَاعِ ، حَتَّى إِذَا كُنَّا بِحَرَّةِ وَاقِمٍ عَرَضَتِ امْرَأَةٌ بَدَوِيَّةٌ بِابْنٍ لَهَا ، فَجَاءَتْ إِلَى

[1] Bezzâr (2451).

[2] Ahmed (3/310) ve Bezzâr (2452).

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَذَا ابْنِي قَدْ غَلَبَنِي عَلَيْهِ الشَّيْطَانُ ، فَقَالَ : " أَدْنِيهِ مِنِّي " ، فَأَدْنَتْهُ مِنْهُ ، فَقَالَ : " افْتَحِي فَمَهُ " ، فَفَتَحَتْهُ ، فَبَصَقَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ قَالَ : " اخْسَأْ عَدُوَّ اللَّهِ ، وَأَنَا رَسُولُ اللَّهِ " ، قَالَهَا ثَلاثَ مَرَّاتٍ ، ثُمَّ قَالَ : " شَأْنُكِ بِابْنِكِ ، لَيْسَ عَلَيْهِ بَأْسٌ ، فَلَنْ يَعُودَ إِلَيْهِ شَيْءٌ مِمَّا كَانَ يُصِيبُهُ " ، ثُمَّ خَرَجْنَا فَنَزَلْنَا مَنْزِلا ، ضَحْوًا دَيْمُومَةٌ لَيْسَ فِيهَا شَجَرَةٌ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِجَابِرٍ : " يَا جَابِرُ ، انْطَلِقْ فَانْظُرْ لِي مَكَانًا " ، يَعْنِي لِلْوُضُوءِ ، فَخَرَجْتُ أَنْطَلِقُ ، فَلَمْ أَجِدْ إِلا شَجَرَتَيْنِ مُفْتَرِّقَتَيْنِ ، لَوْ أَنَّهُمَا اجْتَمَعَتَا سَتَرَتَاهُ ، فَرَجَعْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا رَأَيْتُ شَيْئًا يَسْتُرُكَ إِلا شَجَرَتَيْنِ مُتَفَرِّقَتَيْنِ لَوْ أَنَّهُمَا اجْتَمَعَتَا سَتَرَتَاكَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " انْطَلِقْ إِلَيْهِمَا ، فَقُلْ لَهُمَا : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ لَكُمَا : اجْتَمِعَا " ، قَالَ : فَخَرَجْتُ ، فَقُلْتُ لَهُمَا ، فَاجْتَمَعَا حَتَّى كَأَنَّهُمَا فِي أَصْلٍ وَاحِدٍ ، ثُمَّ رَجَعْتُ ، فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى قَضَى حَاجَتَهُ ، ثُمَّ رَجَعَ ، فَقَالَ : " ائْتِهِمَا ، فَقُلْ لَهُمَا : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ، يَقُولُ : ارْجِعَا كَمَا كُنْتُمَا ، كُلُّ وَاحِدَةٍ إِلَى مَكَانِهَا " ، فَرَجَعْتُ ، فَقُلْتُ لَهُمَا : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ لَكُمَا : " ارْجِعَا كَمَا كُنْتُمَا " ، فَرَجَعَتَا ، ثُمَّ خَرَجْنَا ، فَنَزَلْنَا فِي وَادٍ مِنْ أَوْدِيَةِ بَنِي مُحَارِبٍ ، فَعَرَضَ لَهُ رَجُلٌ مِنْ بَنِي مُحَارِبٍ ، يُقَالُ لَهُ : غَوْرَثُ بْنُ الْحَارِثِ ، وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَقَلِّدٌ سَيْفَهُ ، فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ ، أَعْطِنِي سَيْفَكَ هَذَا ، فَسَلَّهُ ، وَنَاوَلَهُ إِيَّاهُ ، فَهَزَّهُ وَنَظَرَ إِلَيْهِ سَاعَةً ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ ، مَا يَمْنَعُكَ مِنِّي ؟ قَالَ : " اللَّهُ يَمْنَعُنِي مِنْكَ " ، فَارْتَعَدَتْ يَدُهُ ، حَتَّى سَقَطَ السَّيْفُ مِنْ يَدِهِ ، فَتَنَاوَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ قَالَ : " يَا غَوْرَثُ ، مَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّي ؟ " ، قَالَ : لا أَحَدَ ، بِأَبِي أَنْتَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اللَّهُمَّ اكْفِنَا غَوْرَثًا وَقَوْمَهُ " ، ثُمَّ أَقْبَلْنَا رَاجِعِينَ ، فَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعِشِّ طَيْرٍ يَحْمِلُهُ فِيهِ فِرَاخٌ ، وَأَبَوَاهُ يَتْبَعَانِهِ ، وَيَقَعَانِ عَلَى يَدِ الرَّجُلِ ، فَأَقْبَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى مَنْ كَانَ مَعَهُ ، فَقَالَ : " أَتَعْجَبُونَ بِفِعْلِ هَذَيْنِ الطَّيْرَيْنِ بِفِرَاخِهِمَا ؟ وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ ، لَلَّهُ أَرْحَمُ بِعِبَادِهِ مِنْ هَذَيْنِ الطَّيْرَيْنِ بِفِرَاخِهِمَا " ، ثُمَّ أَقْبَلْنَا رَاجِعِينَ ، حَتَّى كُنَّا بِحَرَّةِ وَاقِمٍ عَرَضَتْ لَنَا الأَعْرَابِيَّةُ الَّتِي جَاءَتْ بِابْنِهَا بِوَطْبٍ مِنْ لَبَنٍ وَشَاةٍ ، وَأَهْدَتْهُ لَهُ ، فَقَالَ : " مَا فَعَلَ ابْنُكِ ؟ هَلْ أَصَابَهُ شَيْءٌ مِمَّا كَانَ يُصِيبُهُ ؟ " ، قَالَتْ :

وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أَصَابَهُ شَيْءٌ مِمَّا كَانَ يُصِيبُهُ ، وَقَبِلَ هَدِيَّتَهَا ، ثُمَّ أَقْبَلْنَا حَتَّى إِذَا كُنَّا بِمَهْبِطٍ مِنَ الْحَرَّةِ أَقْبَلَ جَمَلٌ يُرْقِلُ ، فَقَالَ : " أَتَدْرُونَ مَا قَالَ هَذَا الْجَمَلُ ؟ " قَالُوا : اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ ، قَالَ : " هَذَا جَمَلٌ جَاءَنِي يَسْتَعِيذُنِي عَلَى سَيِّدِهِ ، يَزْعُمُ أَنَّهُ كَانَ يَحْرُثُ عَلَيْهِ مُنْذُ سِنِينَ حَتَّى إِذَا أَجْرَبَهُ وَأَعْجَفَهُ وَكَبِرَ سِنُّهُ أَرَادَ أَنْ يَنْحَرَهُ ، اذْهَبْ مَعَهُ يَا جَابِرُ إِلَى صَاحِبِهِ ، فَائْتِ بِهِ " ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا أَعْرِفُ صَاحِبَهُ ، قَالَ : " إِنَّهُ سَيَدُلُّكَ عَلَيْهِ " ، قَالَ : فَخَرَجَ بَيْنَ يَدَيَّ مُعْتَقًا حَتَّى وَقَفَ بِي فِي مَجْلِسِ بَنِي خَطْمَةَ ، فَقُلْتُ : أَيْنَ رَبُّ هَذَا الْجَمَلِ ؟ قَالُوا : فُلانُ بْنُ فُلانٍ ، فَجِئْتُهُ ، فَقُلْتُ : أَجِبْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَخَرَجَ مَعِي حَتَّى جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ جَمَلَكَ هَذَا يَسْتَعِيذُنِي عَلَيْكَ ، يَزْعُمُ أَنَّكَ حَرَثْتَ عَلَيْهِ زَمَانًا حَتَّى أَجْرَبْتَهُ وَأَعْجَفْتَهُ وَكَبِرَ سِنُّهُ ، ثُمَّ أَرَدْتَ أَنْ تَنْحَرَهُ ؟ " ، قَالَ : وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ إِنْ ذَلِكَ كَذَلِكَ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " بِعْنِيهِ " ، قَالَ : نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَابْتَاعَهُ مِنْهُ ، ثُمَّ سَيَّبَهُ فِي الشَّجَرَةِ حَتَّى نَصَبَ سَنَامًا ، وَكَانَ إِذَا اعْتَلَّ عَلَى بَعْضِ الْمُهَاجِرِينَ أَوِ الأَنْصَارِ مِنْ نَوَاضِحِهِمْ شَيْءٌ أَعْطَاهُ إِيَّاهُ ، فَمَكَثَ بِذَلِكَ زَمَانًا ، قَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ : قَالَ لِي مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ : كَانَتْ غَزْوَةُ ذَاتِ الرِّقَاعِ تُسَمَّى غَزْوَةَ الأَعَاجِيبِ

قلت : في الصحيح بعضه

رواه الطبراني في الأوسط والبزار باختصار كثير وفيه عبد الحكيم بن سفيان ذكره ابن أبي حاتم و لم يجرحه أحد وبقية رجاله ثقات

14165. Câbir b. Abdillah anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte Zatu'r-rikâ' gazvesine çıktık. Harret-i Vâkım (denilen volkanik kara taşlık) bölgesine ulaştığımızda yanında oğlu ile bir bedevi kadın peyda oldu ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelip şöyle dedi: "Yâ Resûlallah! Bu benim oğlumdur. Şeytan onun üzerinde hâkimiyet kurdu, beni çaresiz bıraktı" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) : *"Onu bana yaklaştır!"* buyurdu. Kadın da oğlunu yaklaştırdı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kadına: *"Onun ağzını aç!"* dedi, kadın da ağzını açtı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çocuğun ağzının içine tükürdü. Sonra üç defa: *"Defol, ey Allah'ın düşmanı! Ben Allah'ın Resulüyüm!"* dedi. Sonra kadına: *"Şimdi çocuğu alabilirsin.. Artık onun üzerinde etkisi yok. Başına gelenlerden hiçbiri asla ona dönmeyecektir"* buyurdu.

Sonra çıkıp hiç ağaç olmayan çıplak bir sahrada konakladık. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Câbir'e dedi ki: *"Ey Câbir! Git ve bana bir yer bak!"* -Resûl-i Ekrem bununla abdest bozmak için kullanacağı yeri kastediyordu-. Ben gidip baktım; ancak birbirinden ayrı yerlerde bulunan iki ağaçtan başka bir şey göremedim. O iki ağaç bir araya gelse ancak ona perde olabilirdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına dönerek dedim ki: "Yâ Resûlallah! Birbirinden ayrı iki ağaçtan başka bir şey göremedim. O iki ağaç bir araya gelse ancak sana perde olabilir." Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de buyurdu ki: *"Onlara gidip de ki: «Resûlullah ikinize "Bir araya gelin!" diyor»."* Ben hemen çıkıp onlara bunu söyledim; bir araya geldiler. Öyle birleştiler ki sanki aynı kökten bir ağaç gibi oldular. Sonra dönüp Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e bunu haber verdim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gidip hacet giderdi, sonra döndü ve şöyle dedi: *"Gidip onlara de ki: «Resûlullah size önceki halinize dönmenizi emrediyor»"* Nihayet ağaçlar eski hallerine döndüler.

Derken Muhârib oğullarının vadilerinden birinde konakladık. O sırada Gavres b. el-Hâris adında bir adam, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kılıcını kuşanmış bir haldeyken ona görünüp: "Ey Muhammed! Şu kılıcını bana ver!" dedi. O da kılıcını sıyırıp ona verdi. Adam kılıca bir süre baktıktan sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in üzerine doğru gelerek: "Ey Muhammed! Şimdi sana karşı bana kim mani olabilir?!" dedi. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bana karşı sana Allah mani olur!"* buyurdu. Bunu duyunca adamın eli titredi ve elinden kılıç düştü. Kılıcı Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) alıp: *"Ey Gavres! Sana karşı bana kim mani olabilir?!"* buyurunca o şöyle karşılık verdi: "Hiç kimse! Babam sana feda olsun, yapma!" Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua etti: *"Allahım! Gavres ve kavmine karşı bize kâfi ol!"*

Sonra dönüş yoluna devam ettik. Derken Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbından biri, içinde yavru olan bir kuş yuvasıyla çıkageldi. Sonra kuşun anne-babası gelerek kendilerini yavrusunu alan zatın önüne attılar. Bu sırada Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), yanındaki insanlara dönerek şöyle buyurdu: *"Şu iki kuşun yavruları için yaptığına şaşıyor musunuz? Beni hak ile gönderen zâta and olsun ki, Allah kullarına, şu iki kuşun yavrularına olan merhametinden daha merhametlidir."*

Sonra dönüş yoluna devam ettik. Harret-i Vâkim denilen (volkanik kara taşlık) bölgeye geldiğimizde -daha önce hasta oğlunu getiren- bedevi kadınla karşılaştık. Yanında süt ve bir koyun vardı. Onları bize hediye etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) : *"Oğlun ne yaptı? Başına gelen o hastalık yine onu yakalıyor mu?"* diye sordu. Kadın dedi ki: "Seni hak ile

gönderene and olsun ki, o hastalıktan hiçbir şey bir daha onu tutmadı." Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem), kadının hediyesini kabul etti.

Dönüş yolunda Harre inişine geldiğimizde, koşarak bir deve bize doğru geldi. Onu görünce Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şu devenin ne dediğini biliyor musunuz?"* diye sordu. "Allah ve Resulü bilir!" dediler. Buyurdu ki: *"Bu, efendisine karşı benden yardım isteyen bir devedir. Efendisinin senelerdir onunla çift sürdüğünü, simdi ise yaşlanıp işten düşünce kendisini boğazlamak istediğini ileri sürüyor. Ey Câbir, git ve sahibini getir!"* Ben: "Yâ Resûlallah! Ben sahibini tanımıyorum!" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Deve seni ona götürecektir!"* buyurdu. Deve, hızlı bir şekilde önüme düştü. Gidip beni Hatme oğullarının meclisinde durdurdu. Ben: "Bu devenin sahibi nerede?" diye sordum. "Bu, filan oğlu filanın devesidir!" dediler. Ona gidip dedim ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) seni çağırıyor, hemen gel!" Sonra adamı alıp Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e getirdim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona dedi ki: *"Deven senden davacı. Bir zaman onunla çift sürdüğünü, yaşlanıp işten düşünce de kendisini boğazlamak istediğini ileri sürüyor."* Adam dedi ki: "Seni hak ile gönderene and olsun ki durum aynen böyle!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu bana sat!"* dedi. Adam da buna "Olur, yâ Resûlallah!" diyerek kabul etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun devesini satın aldı ve onu bir ağaca bağladı. Sonra onu otlaması için serbest bıraktı; hörgücü dikilene kadar otladı. Muhacir ve Ensâr'dan birinin su çeken devesi hastalanınca bunu ona verirdi. Bir süre böyle devam etti.

Muhammed b. Talha dedi ki: Zâtu'r-Rikâ gazvesine "Olağanüstü olayalar gazvesi" denirdi.

Ben derim ki: *Sahîh*'te bu hadisin bir kısmı vardır.

★Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî ile bayağı bir kısaltmayla Bezzâr rivayet etmiştir. Senedinde Abdülhakîm b. Süfyân vardır. İbn Ebî Hâtim ondan bahsetmiş; kimse de onu cerh etmemiştir. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

١٤١٦٦ - وَبِهِ ، حَدَّثَنَا أَبو قُرَّةَ ، قَالَ : ذَكَرَ زَمْعَةُ ، عَنْ زِيَادِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، حَدَّثَنِي يُونُسُ بْنُ خَبَّابٍ الْكُوفِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، يَذْكُرُ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ ، يَقُولُ : إِنَّهُ كَانَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ إِلَى مَكَّةَ ، وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا خَرَجَ إِلَى الْغَائِطِ أَبْعَدَ حَتَّى لا يَرَاهُ أَحَدٌ ، قَالَ : فَبَصُرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَجَرَتَيْنِ مُتَبَاعِدَتَيْنِ ، فَقَالَ : " يَا ابْنَ مَسْعُودٍ ، اذْهَبْ إِلَى هَاتَيْنِ الشَّجَرَتَيْنِ ، فَقُلْ لَهُمَا : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُكُمَا أَنْ تَجْتَمِعَا لَهُ لِيَتَوَارَى بِكُمَا "

، فَمَشَتْ إِحْدَاهُمَا إِلَى الأُخْرَى ، فَقَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَاجَتَهُ ، ثُمَّ رَجَعَتَا إِلَى مَكَانِهِمَا ، فَمَضَى حَتَّى أَتَيْنَا أَزِقَّةَ الْمَدِينَةِ ، فَجَاءَ بَعِيرٌ يَشْتَدُّ حَتَّى سَجَدَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ قَامَ بَيْنَ يَدَيْهِ تَذْرِفُ عَيْنَاهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ صَاحِبُ هَذَا الْبَعِيرِ ؟ " ، قَالُوا : فُلانٌ ، فَقَالَ : " ادْعُوهُ لِي " ، فَأَتَوْا بِهِ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا شَأْنُكَ وَهَذَا الْبَعِيرُ يَشْكُوكَ ؟ " فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَذَا الْبَعِيرُ كُنَّا نَسْنُوا عَلَيْهِ مُنْذُ عِشْرِينَ سَنَةً ، ثُمَّ أَرَدْنَا نَحْرَهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " شَكَا ذَلِكَ ، بِئْسَمَا جَازَيْتُمُوهُ ، اسْتَعْمَلْتُمُوهُ عِشْرِينَ سَنَةً حَتَّى إِذَا رَقَّ عَظْمُهُ وَرَقَّ جِلْدُهُ أَرَدْتُمْ نَحْرَهُ ، بِعْنِيهِ " ، قَالُوا : بَلْ هُوَ لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَأَمَرَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَّهَ بِهِ مَعَ الظُّهْرِ ، فَقَالَ لَهُ أَصْحَابُهُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، سَجَدَ لَكَ هَذَا الْبَعِيرُ وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالسُّجُودِ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ يَسْجُدَ أَحَدٌ لأَحَدٍ ، لَوْ سَجَدَ أَحَدٌ لأَحَدٍ لأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير باختصار بنحوه إلا أنه قال : في غزوة حنين . وزاد فيه : ثُمَّ أَصَابَ النَّاسَ عَطَشٌ شَدِيدٌ. فقال لي : " يا عبد الله الْتَمِسْ لِي يَعْنِي: الْمَاءَ فَأَتَيْتُهُ بِفَضْلِ مَاءٍ وَجَدْتُهُ فِي إِدَاوَةٍ، فَأَخَذَهُ فَصَبَّهُ فِي رَكْوَةٍ، ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ فِيهَا وَسَمَّى، فَجَعَلَ الْمَاءُ يَتَحَادَرُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ، فَشَرِبَ النَّاسُ وَتَوَضَّئُوا مَا شَاءُوا ورواه البزار بنحوه وفي إسناد الأوسط زمعة بن صالح وقد وثق على ضعفه وبقية رجاله حديثهم حسن وأسانيد الطريقين ضعيفة

14166. Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile Mekke'ye bir yolculuk yaptığını belirterek şunu anlatıyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hâcet gidermeye çıkacağı zaman iyice uzaklaşırdı ki kendisini kimse görmesin. Bu defa Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) birbirinden uzakta olan iki ağaç gördü ve dedi ki: *"Ey İbn Mes'ûd! Şu iki ağaca git ve onlara de ki: «Resûlullah, sizinle gizlenmesi için ikinizin bir araya gelmenizi emrediyor»!"* Nihayet biri diğerine doğru yürüdü, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hâcetini giderdi, onlar da eski yerlerine döndüler.

Sonra yoluna devam etti. Medine sokaklarına geldiğimizde devenin biri sızlanarak geldi ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e secde etti. Sonra kalktı; gözlerinden yaşlar akıyordu. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu devenin sahibi kim?"* diye sordu. "Filan kişi!" dediler, *"Onu çağırın!"* buyurdu. Onu getirdiklerinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Bu senden şikâyetçi!"* dedi. Sahibi de şöyle dedi: "Yâ Resûlallah! Biz bu devenin üzerinde yirmi senedir su taşıyorduk. Sonra onu

kesmeyi karar verdik." Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: *"Bundan şikâyet etti. Onu ne de kötü ödüllendirmişsiniz! Yirmi sene kullandınız, kemikleri eriyip derisi incelince de kesmeye kalktınız ha! Sen onu bana sat!"* Adam: "Öyleyse o senin olsun, yâ Resûlallah!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun develerin arasına katılmasını emretti. Bu arada ashâbı şöyle dedi: "Yâ Resûlallah! Bu deve sana secde etti. Hâlbuki sana secde etmeye biz daha layıkız!" Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ise şöyle buyurdu: *"Maazallah! Birinin bir başkasına secde etmesi hiç olur mu?! Eğer biri, bir başkasına secde edecek olsaydı, kadının kocasına secde etmesini emrederdim."*

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[1] *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de de – kısa metinle benzer şekilde rivayet etmiş; ancak orada, bu hâdisenin Huneyn gazvesinde geçtiğini söylemiştir. Ayrıca şu ilaveyi vermiştir: Sonra insanlar şiddetli bir susuzluğa maruz kaldılar. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Ey Abdullah! Bana su ara!"* buyurdu. Ben de gidip bir kapta bulduğum su artığını getirdim. Onu alıp bir küçük bir kovaya döktü. Sonra elini kabın içine koydu ve Besmele çekti; parmakları arasından su akmaya başladı. İnsanlar o sudan içtiler, diledikleri kadar abdest aldılar."

Bunu yakın metinle Bezzâr da rivayet etmiştir. *M. el-Evsat*'taki rivayetin senedinde Zem'a b. Sâlih vardır ki onun zayıf olduğu kesin görülmüştür. Diğer ravileri, hadisi hasen olan kimselerdir. İki tarikin isnâdı da zayıftır.

١٤١٦٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ وَعَفَّانُ قَالاَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ قَالَ عَفَّانُ أَخْبَرَنَا الْمَعْنَى عَنْ عَلِيٍّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي نَفَرٍ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالأَنْصَارِ فَجَاءَ بَعِيرٌ فَسَجَدَ لَهُ فَقَالَ أَصْحَابُهُ يَا رَسُولَ اللّهِ تَسْجُدُ لَكَ الْبَهَائِمُ وَالشَّجَرُ فَنَحْنُ أَحَقُّ أَنْ نَسْجُدَ لَكَ فَقَالَ اعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَأَكْرِمُوا أَخَاكُمْ"

قلت : فذكر الحديث رواه أحمد وإسناده جيد

14167. Hz. Âişe diyor ki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Muhacirler ile Ensâr'dan oluşan bir grubun arasında iken bir deve gelip ona secde etti. Bu sırada ashâbı: "Yâ Resûlallah! Hayvanlar ve ağaçlar sana secde etti. Hâlbuki sana secde etmeye biz daha layıkız!" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ise şöyle buyurdu: *"Rabbinize kulluk edin, kardeşinize de saygı gösterin!"*

Ben derim ki: Hadis aslında devam etmektedir.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[2] İsnâdı ceyyiddir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (10016) ve Bezzâr (2412).

[2] 7654. hadiste geçmişti.

١٤١٦٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ثنا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَرْمِيُّ ثنا أَبُو عُبَيْدَةَ الْحَدَّادُ ثنا خَلَفُ بْنُ مَهْرَانَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ بْنِ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي ، قَالَ : بَيْنَمَا نَحْنُ نَسِيرُ ذَاتَ يَوْمٍ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نَحْنُ بِبَعِيرٍ ، قَالَ : فَلَمَّا رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمَا إِلَيْهِ بِرَأْسِهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يَا يَعْلَى انْطَلِقْ إِلَى أَهْلِ هَذَا الْبَعِيرِ فَاشْتَرِهِ مِنْهُمْ وَإِنْ لَمْ يَبِيعُوكَ ، فَقُلْ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوصِيكُمْ بِهِ ، قَالُوا : أَمَا ايْمُ اللَّهِ لَقَدْ نَضَحْنَا عَلَيْهِ عِشْرِينَ سَنَةً وَإِنْ كُنَّا لَنُرِيدُ أَنْ نَنْحَرَهُ بِالْغَدَاةِ ، فَأَمَّا إِذَا وَصَّانَا بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّا لا نَأْلُوهُ خَيْرًا "

رواه الطبراني وإسناده حسن

14168. Ya'lâ b. Umeyye anlatıyor: Bir gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında yürürken bir deveye rastladık. Deve, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i görünce başını eğdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: *"Ey Ya'lâ! Şu devenin sahiplerine git ve onu sahibinden satın al. Onu sana satmazlarsa da «Resûlullah ona iyi davranmanızı tavsiye ediyor» de."* Ben yanlarına gidince devenin sahipleri şöyle dediler: "Allah'a yemin olsun ki onun üzerinde yirmi sene su çektik. Kesin karar vermiş olarak sabahleyin de onu kesmek istiyorduk. Madem ki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona iyi davranmamızı tavsiye ediyor; biz ona ancak iyi davranırız."

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] İsnâdı hasendir.

١٤١٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا سَعِيدُ الْجَرْمِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ الْحَدَّادُ ثنا خَلَفُ بْنُ مَهْرَانَ ، ثنا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ بْنِ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ ، أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : بَيْنَمَا نَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَسِيرٍ ذَاتَ يَوْمٍ إِذَا نَحْنُ بِثَلاثِ إِشَاءَاتٍ مُتَفَرِّقَاتٍ ، فَقَالَ : " يَا يَعْلَى اذْهَبْ إِلَى هَؤُلاءِ الإِشَاءَاتِ ، فَقُلْ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُكُنَّ أَنْ تَجْتَمِعْنَ بِإِذْنِ اللَّهِ ، فَمَشَيْنَ حَتَّى صِرْنَ فِي أَصْلٍ وَاحِدٍ ، فَاسْتَتَرَ بِهِنَّ لِبَعْضِ حَاجَتِهِ ، ثُمَّ قَالَ : يَا يَعْلَى انْطَلِقْ إِلَيْهِنَّ فَأْمُرْنَ أَنْ يَرْجِعْنَ بِإِذْنِ اللَّهِ ، فَمَشَيْنَ حَتَّى رَجَعَتْ كُلُّ وَاحِدَةٍ إِلَى مَوْقِفِهَا" رواه الطبراني

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (22/255). Senedinde Osmân b. Ya'lâ vardır ki mechul bir ravidir. Amr b. Osmân ise hali gizli kalmış biridir. Halef b. İmrân ise dürüst biridir.

14169. Taberânî, aynı senedle Ya'lâ'dan şu rivayeti vermiştir: Biz, bir yürüyüş esnasında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında iken, birbirinden ayrı üç tane çalı gördük. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Ey Ya'lâ! Şu çalılara git ve de ki: «Resûlullah size, Allah'ın izniyle bir araya gelmenizi emrediyor».*" Çalılar yürüyerek tek köktenmiş gibi bir araya geldiler, Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) de tuvalet ihtiyacını gidermek için onları kendisine perde yaptı. Sonra şöyle dedi: *"Ey Ya'lâ! Onlara git ve Allah'ın izniyle yerlerine dönmelerini emret!"* Nihayet çalılardan her biri yürüyerek kendi yerine döndü.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1]

١٤١٧٠ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ ، قَالا : نا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْخَطَّابِ ، قَالَ : نا حِبَّانُ بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : نا صَالِحُ بْنُ حَيَّانَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : أَرِنِي آيَةً ؟ قَالَ : " اذْهَبْ إِلَى تِلْكَ الشَّجَرَةِ فَادْعُهَا " . فَذَهَبَ إِلَيْهَا فَقَالَ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَدْعُوكِ فَمَالَتْ عَلَى كُلِّ جَانِبٍ مِنْهَا حَتَّى قَلَعَتْ عُرُوقَهَا ، ثُمَّ أَقْبَلَتْ حَتَّى جَاءَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَمَرَهَا رَسُولُ اللَّهِ أَنْ تَرْجِعَ ، فَقَامَ الرَّجُلُ فَقَبَّلَ رَأْسَهُ وَيَدَيْهِ وَرِجْلَيْهِ ، وَأَسْلَمَ .

رواه البزار وفيه صالح بن حيان وهو ضعيف

14170. Büreyde anlatıyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir adam gelerek: "Bana bir mucize göster!" dedi. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"Git şu ağacı çağır!"* buyurdu. Adam gidip: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) seni çağırıyor!" dedi. Bunun üzerine ağaç, köklerini sökene kadar her yana eğildikten sonra kalkıp Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona yerine dönmesini emretti. Bunu gören adam kalkıp Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in başını, ellerini ve ayaklarını öperek Müslüman oldu.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Senedinde Sâlih b. Hayyân vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤١٧١ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَجَّاجِ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ الأَعْمَشُ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي عَامِرٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (22/256).

[2] Bezzâr (2409). Bezzâr dedi ki: Sâlih'den rivayet eden kimse olarak sadece Hibbân b. Ali'yi biliyoruz. Başın öpülmesi hususunda ancak bu rivayeti biliyoruz.

يُدَاوِي وَيُعَالِجُ ، فَقَالَ لَهُ : يَا مُحَمَّدُ ، إِنَّكَ تَقُولُ أَشْيَاءَ ، فَهَلْ لَكَ أَنْ أُدَاوِيكَ ؟ . قَالَ : فَدَعَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ قَالَ لَهُ : " هَلْ لَكَ أَنْ أُرِيكَ آيَةً ؟ " وَعِنْدَهُ نَخْلٌ وَشَجَرٌ . قَالَ : فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَذْقًا مِنْهَا ، فَأَقْبَلَ إِلَيْهِ وَهُوَ يَسْجُدُ وَيَرْفَعُ ، وَيَسْجُدُ وَيَرْفَعُ رَأْسَهُ حَتَّى انْتَهَى إِلَيْهِ ، فَقَامَ بَيْنَ يَدَيْهِ . ثُمَّ قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ارْجِعْ إِلَى مَكَانِكَ " فَرَجَعَ إِلَى مَكَانِهِ ، فَقَالَ : وَاللَّهِ لا أُكَذِّبُكَ بِشَيْءٍ تَقُولُهُ بَعْدَهَا أَبَدًا ، ثُمَّ قَالَ : يَا عَامِرُ بْنُ صَعْصَعَةَ ، إِنِّي وَاللَّهِ لا أُكَذِّبُهُ بِشَيْءٍ يَقُولُهُ بَعْدَهَا أَبَدًا . قَالَ : وَالْعَذْقُ : النَّخْلَةُ

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير إبراهيم بن الحجاج الشامي وهو ثقة

14171. İbn Abbâs anlatıyor: Beni Âmir kabilesinden muayene ve tedavi işleri yapmakta olan bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gelerek şöyle dedi: "Ey Muhammed! Sen birtakım (abuk sabuk) şeyler söylüyorsun! İster misin seni tedavi edeyim?" Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onu yanına çağırıp: *"İster misin ben seni tedavi edeyim?"* buyurunca o da: "Olur!" dedi. O sırada yanında hurma ağacı ile bir ağaç vardı.

Ravi dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) o ağacın bir dalını kendine çağırdı, dal secde ederek ona yöneldi. Ona ulaşıncaya kadar yukarı kalkıp yine secde ediyordu. Gelip Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in önünde durdu. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona *"Yerine dön!"* buyurdu, dal yerine döndü. Bunu gören adam şöyle dedi: "Vallahi, bundan sonra senin söylediğin hiçbir şeyi asla yalanlamayacağım!" Sonra kavmine de şöyle dedi: "Ey Âmir b. Sa'saa kabilesi! Vallahi, bundan sonra O'nun söylediğin hiçbir şeyi asla yalanlamayacağım!"

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] Ravileri, güvenilir bir ravi olan İbrâhîm b. el-Haccâc eş-Şâmî hariç, *Sahîh* ravileridir.

١٤١٧٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَرْزُوقٍ ، قَالَ : نا دَاوُدُ بْنُ شَبِيبٍ ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ أَبِي رَافِعٍ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، قَالَ : نا عَفَّانُ قَالَ : نا حَمَّادٌ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ أَبِي رَافِعٍ ، عَنْ عُمَرَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ بِالْحَجُونِ ، فَرَدَّ عَلَيْهِ الْمُشْرِكُونَ ، فَقَالَ : " اللَّهُمَّ أَرِنِي آيَةَ الْيَوْمِ لا أُبَالِي مَنْ كَذَّبَنِي بَعْدَهَا " . فَأَتَى فَقِيلَ لَهُ :

---

[1] Ebû Ya'lâ (2350), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (12595) ve Ahmed (1954).

ادْعُ شَجَرَةً ، " فَدَعَا شَجَرَةً ، فَأَقْبَلَتْ تَخُطُّ الأَرْضَ حَتَّى انْتَهَتْ إِلَيْهِ فَسَلَّمَتْ عَلَيْهِ , ثُمَّ أَمَرَهَا فَرَجَعَتْ " . قَالَ دَاوُدُ : إِلَى مَنْبَتِهَا ، وَقَالَ عَفَّانُ : إِلَى مَوْضِعِهَا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا أُبَالِي مَنْ كَذَّبَنِي بَعْدَهَا مِنْ قَوْمِي "

رواه البزار وأبو يعلى وإسناد أبي يعلى حسن

14172. Ömer b. el-Hattâb anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hacun'da iken müşrikler onu reddetmişlerdi. Buna üzülen Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dedi: *"Allahım! Bugün bana öyle bir mucize göster ki, bundan sonra beni yalanlayanlara aldırış etmeyeyim."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ilahi buyruk üzerine bir ağaca seslendi. Ağaç, yeri yararak gelip Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önüne geldi ve selam verdi. Sonra yine ona emir verdi. Tekrar -Davud'a göre: Bittiği yere, Affan'a göre: Bulunduğu yere- döndü. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bundan sonra kavmimden beni yalanlayanlara artık aldırış etmeyeceğim"* dedi.

★Bezzâr ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] Ebû Ya'lâ'nın isnâdı hasendir.

١٤١٧٣ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا فَرْوَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنُ سَلَمَةَ الأَنْصَارِيُّ ، بِالأَبْوَاءِ ، ثنا هَارُونُ بْنُ يَحْيَى الْحَاطِبِيُّ ، ثنا زَكَرِيَّا بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنْ أَبِيهِ إِسْمَاعِيلَ ، عَنْ عَمِّهِ سُلَيْمَانَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، قَالَ : قَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ : غَدَوْنَا يَوْمًا غُدْوَةً مِنَ الْغَدَوَاتِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى كُنَّا فِي مَجْمَعِ طُرُقِ الْمَدِينَةِ ، فَبَصُرْنَا بِأَعْرَابِيٍّ أَخَذَ بِخِطَامِ بَعِيرِهِ حَتَّى وَقَفَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ حَوْلَهُ ، فَقَالَ : السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ، فَرَدَّ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " كَيْفَ أَصْبَحْتَ ؟ " قَالَ : وَرَغَا الْبَعِيرُ ، وَجَاءَ رَجُلٌ كَأَنَّهُ حَرَسِيٌّ ، فَقَالَ الْحَرَسِيُّ : يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا الأَعْرَابِيُّ سَرَقَ الْبَعِيرَ ، فَرَغَا الْبَعِيرُ سَاعَةً وَحَنَّ ، فَأَنْصَتَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْمَعُ رُغَاءَهُ وَحَنِينَهُ ، فَلَمَّا هَدَأَ الْبَعِيرُ أَقْبَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْحَرَسِيِّ ، فَقَالَ : " انْصَرِفْ عَنْهُ فَإِنَّ الْبَعِيرَ شَهِدَ عَلَيْكَ أَنَّكَ كَاذِبٌ " ، فَانْصَرَفَ الْحَرَسِيُّ ، وَأَقْبَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الأَعْرَابِيِّ ، فَقَالَ : " أَيُّ شَيْءٍ قُلْتَ حِينَ جِئْتَنِي ؟ " قَالَ : قُلْتُ : بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي اللَّهُمَّ

[1] Bezzâr (2410) ve Ebû Ya'lâ (215). İkisinin senedinde de Ali b. Zeyd b. Cüd'ân vardır ki zayıf bir ravidir.

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حَتَّى لا تَبْقَى صَلاةٌ ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ حَتَّى لا تَبْقَى بَرَكَةٌ ، اللَّهُمَّ سَلِّمْ عَلَى مُحَمَّدٍ حَتَّى لا يَبْقَى سَلامٌ ، اللَّهُمَّ وَارْحَمْ مُحَمَّدًا حَتَّى لا تَبْقَى رَحْمَةٌ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ جَلَّ وَعَزَّ أَبْدَاهَا لِي وَالْبَعِيرُ يَنْطِقُ بِعُذْرِهِ ، وَإِنَّ الْمَلائِكَةَ قَدْ سَدُّوا الأُفُقَ "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه

14173. Zeyd b. Sâbit anlatıyor: Bir gün, sabah yürüyüşlerinden birinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikteydik. Medine yollarının birleştiği yerde iken devesinin yularını tutmuş bir bedevi gördük. Gelip Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in önünde durdu. O sırada biz de onun etrafındaydık. Bedevi: "Ey Peygamber! Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketleri senin üzerine olsun!" diye selam verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de selamını aldı ve *"Sabaha nasıl çıktın?"* diye sordu. Ravi bunu anlatmaya devam ediyor: Deve ağzından köpük çıkardı. Bu sırada bekçiye benzer bir adam gelip: "Yâ Resûlallah! Bu bedevi deveyi çaldı!" dedi. Ravi diyor ki: Deve bir süre köpük çıkararak bağırdı ve inledi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de bağırtısını ve inleyişini dinleyerek ona kulak verdi. Nihayet deve sakinleşince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bekçiye dönüp: *"Ondan uzaklaş! Zira deve senin yalancı olduğuna şahitlik etti!"* dedi. Adam da oradan ayrıldı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bu defa bedeviye dönüp: *"Bana geldiğinde söylediğin şey ne idi?"* diye sordu. Bedevi dedi ki: "-Anam babam sana feda olsun, şöyle dedim: Allahım! Hiçbir salavât kalmayana dek Muhammed'e salavât eyle! Hiçbir bereket kalmayana kadar Muhammed'e bereket ver! Allahım! Hiçbir selam kalmayana kadar Muhammed'e selam eyle! Allahım! Hiçbir rahmet kalmayana kadar Muhammed'e rahmet eyle!" Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Deve özrünü söylerken, Yüce Allah bunu bana ortaya çıkardı. Melekler de o sırada ufku kapatmıştı."*

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde tanımadığım bir ravi vardır.

١٤١٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا أَبُو كَامِلٍ الْجَحْدَرِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى السَّاجِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ حِسَابٍ ، قَالا : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حُمْرَانَ ، ثنا عَطِيَّةُ الدَّعَّاءُ ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ الْحَارِثِ السُّلَمِيِّ ، قَالَ : " بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي السَّلَبِ ، فَمَرَّ بِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ حُلْتُ لِي نَاقَتِي

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (4887).

وَأَنَا أَضْرِبُهَا ، فَقَالَ : لا تَضْرِبْهَا " ، وَقَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " حَلْ " ، فَقَامَتْ فَسَارَتْ مَعَ النَّاسِ

رواه الطبراني ورجاله ثقات

14174. Hakem b. el-Hâris es-Sülemî diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni ganimet mallarını almaya gönderdi. Bir ara Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanıma uğradı, devem huysuzlaşmıştı, ben de ona vuruyordum. Bana: *"Ona vurma!"* dedi. Sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) *"Onu salıver!"* buyurdu. Deveyi bıraktım, kalktı ve (uysal bir halde) insanların yanında yürüdü.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابُ فِي حَدِيْثِ جَابِرٍ فِي قِصَّةِ بَعِيْرِهِ)

وقد تقدم حديث الحكم بن الحارث قبل هذا

Devesiyle İlgili Olayı Anlatan Câbir Hadisi

Bir öncekinde Hakem b. el-Hâris hadisi geçmişti.

١٤١٧٥ - حَدَّثَنَا عَبِيدَةُ، حَدَّثَنَا الْأَسْوَدُ بْنُ قَيْسٍ، عَنْ نُبَيْحٍ الْعَنَزِيِّ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: فَقَدْتُ جَمَلِي لَيْلَةً، فَمَرَرْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَشُدُّ لِعَائِشَةَ، قَالَ: فَقَالَ لِي: " مَا لَكَ يَا جَابِرُ؟ "، قَالَ: قُلْتُ: فَقَدْتُ جَمَلِي، أَوْ ذَهَبَ جَمَلِي فِي لَيْلَةٍ ظَلْمَاءَ، قَالَ: فَقَالَ لِي: " هَذَا جَمَلُكَ، اذْهَبْ فَخُذْهُ "، قَالَ: فَذَهَبْتُ نَحْوًا مِمَّا قَالَ لِي، فَلَمْ أَجِدْهُ، قَالَ: فَرَجَعْتُ إِلَيْهِ، فَقُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، مَا وَجَدْتُهُ، قَالَ: فَقَالَ لِي: " هَذَا جَمَلُكَ اذْهَبْ فَخُذْهُ "، قَالَ: فَذَهَبْتُ نَحْوًا مِمَّا قَالَ لِي، فَلَمْ أَجِدْهُ، قَالَ: فَرَجَعْتُ إِلَيْهِ، فَقُلْتُ: بِأَبِي وَأُمِّي يَا نَبِيَّ اللَّهِ، لَا وَاللَّهِ مَا وَجَدْتُهُ، قَالَ: فَقَالَ لِي: " عَلَى رِسْلِكَ "، حَتَّى إِذَا فَرَغَ، أَخَذَ بِيَدِي، فَانْطَلَقَ بِي حَتَّى أَتَيْنَا الْجَمَلَ، فَدَفَعَهُ إِلَيَّ، قَالَ: " هَذَا جَمَلُكَ "، قَالَ: وَقَدْ سَارَ النَّاسُ، قَالَ: فَبَيْنَمَا أَنَا أَسِيرُ عَلَى جَمَلِي فِي عُقْبَتِي، قَالَ: وَكَانَ جَمَلًا فِيهِ قِطَافٌ، قَالَ: قُلْتُ: يَا لَهْفَ أُمِّي، أَنْ يَكُونَ لِي إِلَّا جَمَلٌ قَطُوفٌ ! قَالَ: وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدِي يَسِيرُ، قَالَ: فَسَمِعَ مَا قُلْتُ، قَالَ: فَلَحِقَ بِي، فَقَالَ: " مَا قُلْتَ يَا جَابِرُ قَبْلُ؟ "، قَالَ: فَنَسِيتُ مَا قُلْتُ، قَالَ: قُلْتُ: مَا قُلْتُ شَيْئًا يَا نَبِيَّ اللَّهِ، قَالَ: فَذَكَرْتُ مَا قُلْتُ، قَالَ: قُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، يَا

---

[1] *el-Mu'cemu'l-kebîr* (3170).

لَهْفَاهُ، أَنْ يَكُونَ لِي إِلَّا جَمَلٌ قَطُوفٌ ! قَالَ: فَضَرَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَجُزَ الْجَمَلِ بِسَوْطٍ، أَوْ بِسَوْطِي، قَالَ: فَانْطَلَقَ أَوْضَعَ، أَوْ أَسْرَعَ جَمَلٍ رَكِبْتُهُ قَطُّ، وَهُوَ يُنَازِعُنِي خِطَامَهُ. قَالَ: فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " أَنْتَ بَائِعِي جَمَلَكَ هَذَا؟ "، قَالَ: قُلْتُ: نَعَمْ، قَالَ: " بِكَمْ؟ "، قَالَ: قُلْتُ: بِوُقِيَّةٍ، قَالَ: قَالَ لِي: " بَخٍ بَخٍ، كَمْ فِي أُوقِيَّةٍ مِنْ نَاضِحٍ وَنَاضِحٍ "، قَالَ: قُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، مَا بِالْمَدِينَةِ نَاضِحٌ أُحِبُّ أَنَّهُ لَنَا مَكَانَهُ، قَالَ: فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " قَدْ أَخَذْتُهُ بِوُقِيَّةٍ "، قَالَ: فَنَزَلْتُ عَنِ الرَّحْلِ إِلَى الْأَرْضِ، قَالَ: " مَا شَأْنُكَ؟ "، قَالَ: قُلْتُ: جَمَلُكَ، قَالَ: قَالَ لِي: " ارْكَبْ جَمَلَكَ "، قَالَ: قُلْتُ: مَا هُوَ بِجَمَلِي، وَلَكِنَّهُ جَمَلُكَ، قَالَ: كُنَّا نُرَاجِعُهُ مَرَّتَيْنِ فِي الْأَمْرِ إِذَا أَمَرَنَا بِهِ، فَإِذَا أَمَرَنَا الثَّالِثَةَ، لَمْ نُرَاجِعْهُ، قَالَ: فَرَكِبْتُ الْجَمَلَ، حَتَّى أَتَيْتُ عَمَّتِي بِالْمَدِينَةِ، قَالَ: وَقُلْتُ لَهَا: أَلَمْ تَرَيْ أَنِّي بِعْتُ نَاضِحَنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأُوقِيَّةٍ؟، قَالَ: فَمَا رَأَيْتُهَا أَعْجَبَهَا ذَلِكَ، قَالَ: وَكَانَ نَاضِحًا فَارِهًا، قَالَ: ثُمَّ أَخَذْتُ شَيْئًا مِنْ خَبَطٍ، أَوْجَرْتُهُ إِيَّاهُ، ثُمَّ أَخَذْتُ بِخِطَامِهِ، فَقُدْتُهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُقَاوِمًا رَجُلًا يُكَلِّمُهُ، قَالَ: قُلْتُ: دُونَكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ، جَمَلَكَ، قَالَ: فَأَخَذَ بِخِطَامِهِ، ثُمَّ نَادَى بِلَالًا، فَقَالَ: " زِنْ لِجَابِرٍ أُوقِيَّةً وَأَوْفِهِ "، فَانْطَلَقْتُ مَعَ بِلَالٍ، فَوَزَنَ لِي أُوقِيَّةً وَأَوْفَى مِنَ الْوَزْنِ، قَالَ: فَرَجَعْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ قَائِمٌ يُحَدِّثُ ذَلِكَ الرَّجُلَ، قَالَ: قُلْتُ لَهُ: قَدْ وَزَنَ لِي أُوقِيَّةً وَأَوْفَانِي، قَالَ: فَبَيْنَمَا هُوَ كَذَلِكَ إِذْ ذَهَبْتُ إِلَى بَيْتِي وَلَا أَشْعُرُ، قَالَ: فَنَادَى " أَيْنَ جَابِرٌ؟ "، قَالُوا: ذَهَبَ إِلَى أَهْلِهِ، قَالَ: " أَدْرِكْ، ائْتِنِي بِهِ "، قَالَ: فَأَتَانِي رَسُولُهُ يَسْعَى، قَالَ: يَا جَابِرُ، يَدْعُوكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: فَأَتَيْتُهُ، فَقَالَ: " فَخُذْ جَمَلَكَ "، قُلْتُ: مَا هُوَ جَمَلِي، وَإِنَّمَا هُوَ جَمَلُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " خُذْ جَمَلَكَ "، قُلْتُ: مَا هُوَ جَمَلِي، إِنَّمَا هُوَ جَمَلُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " خُذْ جَمَلَكَ "، قَالَ: فَأَخَذْتُهُ، قَالَ: فَقَالَ: " لَعَمْرِي مَا نَفَعْنَاكَ لِنُنْزِلَكَ عَنْهُ "، قَالَ: فَجِئْتُ إِلَى عَمَّتِي بِالنَّاضِحِ مَعِي، وَبِالْوَقِيَّةِ، قَالَ: فَقُلْتُ لَهَا: مَا تَرَيْنَ، رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَانِي أُوقِيَّةً، وَرَدَّ عَلَيَّ جَمَلِي؟

قلت : هو في الصحيح باختصار رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير نبيح العنزي وثقة ابن حبان

قلت : وقد تقدم حديث جابر في قضاء دين أبيه بغير قصة الصحيح في قضاء الدين عن الميت

14175. Câbir b. Abdillah anlatıyor: Bir gece devemi kaybettim. Sonra, Âişe'nin yükünü bağlarken Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) rastladım.

Bana: *"Ey Câbir! Neyin var?"* diye sordu. Ben de "Yâ Resûlallah! Devemi kaybettim" veya "Karanlık gecede devem gitti!" dedim. *"Deven şuradadır. Git onu al!"* buyurdu. Sonra söylediği yöne doğru gittim, ama onu bulamadım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına döndüm ve: "Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın peygamberi, onu bulamadım!" dedim. Bana yine: *"Deven şuradadır. Git onu al!"* buyurdu. Söylediği yöne doğru gittim, ama yine onu bulamadım. Onun yanına döndüm ve: "Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın peygamberi, Hayır! Vallahi onu bulamadım!" dedim. Bana: *"Yavaş ol bakalım!"* dedi ve işini bitirince elimi tutup beni devenin yanına kadar götürdü. Deveyi tutup bana verdi ve: *"İşte deven!"* buyurdu. O sırada insanlar geçip gitti. Ben de çok yavaş adımlarla giden devemin üzerinde yol alırken dedim ki: "Vay anamın başına gelenlere! Ne yazık ki benim çok ağır giden bir devem var!" Ben bunu derken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) az geriden geliyordu. Dediğimi duydu. Bana yetişip: *"Az önce ne dedin sen? Ey Câbir!"* diye sordu. Ben ise dediğimi unutmuştum, "Ey Allah'ın peygamberi! Bir şey demedim!" diye cevap verdim. Ancak söylediğimi hemen hatırlayıp dedim ki: "Ey Allah'ın peygamberi! «Vay anamın başına gelenlere! Ne yazık ki benim çok ağır giden bir devem var!» demiştim." Bunu duyunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) devenin arkasına bir kırbaçla veya kırbacımla vurdu. Bindiğim deve yularını elimden çekercesine çok hızlı bir şekilde gitmeye başladı. Bu arada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Bu deveni bana satar mısın?"* dedi. Ben de: "Evet!" dedim. *"Kaça?"* diye sordu, "Bir ukiyyeye!" dedi. *"Çok iyi! Bir ukiyyeye ne kadar su çeken deve vardır!"* dedi. Ben de dedim ki: "Yâ Resûlallah! Bizim için Medine'de onun yerine geçecek daha mükemmel bir deve yoktur!" Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyleyse onu bir ukiyeye aldım!"* dedi. Ben de hemen devenin üzerinden yere indim. *"Ne oldu?"* dedi. "Senin deven ya!" dedim. Bana: *"Devene bin!"* dedi. Ben ise: "O benim devem değil; senin deven!" dedim. -Câbir bu arada ekledi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize bir şey söylediği zaman iki defa karşılık verir, üçüncü de dediğini yapardık-. Ben de deveye binip Medine'de halamın yanına geldim. Ona dedim ki: "Devemizi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir ukiyyeye sattım, buna ne dersin?" Baktım ki bu onun hoşuna gitmedi. Çevik bir deve idi. Sonra ona dürtecek bir şey aldım ve ona dürterek yularını tuttum ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e götürdüm. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i bir adamla ayakta konuşurken buldum. "Yâ Resûlallah! Deveni al!" dedim. Yularını tutup Bilâl'e: *"Câbir için bir ukiye (gümüş) tart ve ona ver!"* buyurdu. Bilâl ile gittim, bana bir ukiye tarttı ve tam olarak bana verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına döndüğümde yine o adamla ayakta konuşuyordu. Dedim ki: "Bana bir ukiye tarttı ve tam

olarak verdi." Durum böyleyken ben eve gitmiştim. O farkına varmamış. Derken *"Câbir nerede!"* diye bir seslenmiş, "Evine gitti!" demişler. Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hemen yetişip onu bana getir!"* buyurmuş. Gönderdiği elçi koşarak geldi ve: "Ey Câbir! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) seni çağırıyor!" dedi. Ben de gittim. Bana: *"Deveni al!"* buyurdu. Ben: "Yâ Resûlallah! O benim devem değil, o ancak senin deven!" dedim. Yine *"Deveni al!"* buyurdu. Ben: "Yâ Resûlallah! O benim devem değil, o ancak senin deven!" dedim. Yine *"Deveni al!"* buyurdu, ben de onu aldım. Bana dedi ki: *"Hayatıma yemin ederim ki ondan inesin diye sana fayda sağlamadık!"* Su devesi ile bir ukiyeyi yanıma alıp halamın yanına gittim ve ona dedim ki: "Ne dersin?! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana bir ukiye verdi ve devemi iade etti."

★Ben derim ki: Bu hadis *Sahîh*'te kısaltılarak verilmiştir.

Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ravileri, Nebîh el-Anezî hariç- ki İbn Hibbân onu güvenilir görmüştür-, *Sahîh* ravileridir.

Ben derim ki: "Ölünün borcunu ödeme" bahsinde Câbir'in, babasının borcunu ödemesiyle ilgili hadisi -*Sahîh* kıssası olmaksızın- geçmişti.

(بَابُ فِي شُجَاعَتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Cesareti

١٤١٧٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِى إِسْحَاقَ عَنْ حَارِثَةَ بْنِ مُضَرِّبٍ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُنَا يَوْمَ بَدْرٍ وَنَحْنُ نَلُوذُ بِرَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ أَقْرَبُنَا إِلَى الْعَدُوِّ وَكَانَ مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ يَوْمَئِذٍ بَأْساً.

رواه أحمد والطبراني في الأوسط ولفظه : عن علي أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ مَوْقِفِ النَّبِيِّ صلى الله عليه و سلم يَوْمَ بَـــدْرٍ؟ فَقَالَ: " كَانَ أَشَدَّنَا يَوْمَ بَدْرٍ مَنْ حَاذَى بِرُكْبَةِ رَسُولِ اللّٰه صلى الله عليه و سلم

14176. Hz. Ali diyor ki: Sen bizi Bedir günü görecektin; biz Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e sığınıyorduk. O, aramızda düşmana en yakın kimse idi ve insanlar arasında en çetin savaşçı idi.

★Hadisi Ahmed[2] ve şu ibarelerle Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir: "Hz. Ali'ye Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Bedir günü tutumu sorulunca şöyle dedi: Bedir günü safındaki kimseler arasında en çetin olanımız, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) idi."

---

[1] Ahmed (3/358).

[2] Ahmed (654, sahih bir isnâdla). 1042 ve 1346. hadislerde bunun başka anlatımları vardır.

١٤١٧٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هَارُونَ ، ثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ الْخَلالُ ، ثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطَّاطَرِيُّ ، ثَنَا سَعِيدُ بْنُ بَشِيرٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " فُضِّلْتُ عَلَى النَّاسِ بِأَرْبَعٍ : بِالسَّخَاءِ ، وَالشَّجَاعَةِ ، وَكَثْرَةِ الْجِمَاعِ ، وَشِدَّةِ الْبَطْشِ " . فذكر الحديث وقد تقدم في النكاح رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

14177. Enes dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben insanlardan dört şeyle üstün tutuldum: Cömertlik ve cesaret."* Bunu deyip hadisin devamını da vermiştir. Bu hadis Nikâh kitabında geçmişti.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[1] İsnâdı hasendir.

(بَابُ فِي جُودِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Cömertliği

١٤١٧٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الشَّامِيُّ الْعَبَّادَانِيُّ ، حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنْ نُوحِ بْنِ ذَكْوَانَ ، عَنْ أَخِيهِ أَيُّوبَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا أُخْبِرُكُمْ عَنِ الأَجْوَدِ الأَجْوَدِ ؟ اللَّهُ الأَجْوَدُ الأَجْوَدُ ، وَأَنَا أَجْوَدُ وَلَدِ آدَمَ ،

رواه أبو يعلى وفيه سويد بن عبد العزيز وهو متروك

14178. Enes dedi ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Size cömertlikte zirve kimdir, haber vereyim mi?"* buyurdu ve ilave etti: *"Öncelikle Allah sınırsız kerem sahibidir. Âdemoğulları arasında en cömerdi ise benim. Benden sonra, Âdemoğulları arasında en cömert olan ise, ilim öğrenen ve ilmini yayan kimsedir. O kişi kıyamet günü yalnız başına bir ümmet olarak diriltilecektir. Bir diğeri de öldürülünceye kadar Allah yolunda savaşan kimsedir."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[2] Senedinde Süveyd b. Abdilazîz vardır ki metrûk bir ravidir.

---

[1] İbnü'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (268) bunu rivayet etmiştir. Senedinde Hüseyın b. Ali el-Balgamî vardır ki yaşı ilerlemiş ve ezberi değişime uğramıştır. Ona itimad edilemez. O, asılsız bir haber aktarmıştır. Aslında bu söz, Mervan b. Muhammed et-Tâtarî'nin müfekkiratındandır.

[2] Ebû Ya'lâ (2790). İbn Hibban da bunu *el-Mecrûhîn*'de (2/301) zikretmiş ve şöyle demiştir: "Münker ve batıl bir haberdir." İbnü'l-Cevzî bunu *el-Mevzûât*'ta söylemiş, Suyutî de ona muvafakat etmiştir. Bir de senedinde Eyyûb b. Zekvân, Nûh b. Zekvân ve Muhammed b. İbrâhîm eş-Şâmî vardır ki bunlar hadisleri münker olan kimselerdır. Hasan-ı Basrî de müdellis biridir, an'ane yoluyla rivayet etmiştir.

١٤١٧٩ - قَالَ قُرِئَ عَلَى يَعْقُوبَ فِي مَغَازِي أَبِيهِ أَوْ سَمَاعٌ قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي بَعْضُ بَنِي سَاعِدَةَ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ مَالِكِ بْنِ رَبِيعَةَ قَالَ أَصَبْتُ سَيْفَ بَنِي عَابِدٍ الْمَخْزُومِيِّينَ الْمَرْزُبَانِ يَوْمَ بَدْرٍ فَلَمَّا أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّاسَ أَنْ يُؤَدُّوا مَا فِي أَيْدِيهِمْ مِنَ النَّفَلِ أَقْبَلْتُ بِهِ حَتَّى أَلْقَيْتُهُ فِي النَّفَلِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ يَمْنَعُ شَيْئاً يُسْأَلُهُ

قلت : رواه أحمد في حديث طويل تقدم في غزوة بدر ورجاله ثقات إلا أن عبد الله بن أبي بكر لم يسمع من أبي أسيد والله أعلم

14179. Abdullah b. Ebî Bekir, Ebû Esîd'in şöyle dediğini rivayet ediyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendisinden istenen hiçbir şeyi esirgemezdi."

★Ben derim ki: Ahmed bu hadisi uzun bir hadis içinde rivayet etmiştir. O hadis Bedir gazvesi bahsinde geçmişti. Ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak Abdullah b. Ebî Bekir, Ebû Esîd'den hadis işitmemiştir. En doğrusunu Allah bilir.

١٤١٨٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ ، نَا يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ ، نَا الْحَسَنُ بْنُ عَنْبَسَةَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ الْكُوفِيُّ ، عَنْ أَبِي الْعَلاءِ الْخَفَّافِ ، عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ حَبَّةَ الْعُرَنِيِّ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سُئِلَ شَيْئًا فَأَرَادَ أَنْ يَفْعَلَهُ ، قَالَ : نَعَمْ ، وَإِذَا أَرَادَ أَنْ لا يَفْعَلَ سَكَتَ ، وَكَانَ لا يَقُولُ لِشَيْءٍ : لا "

رواه الطبراني في الأوسط في حديث طويل في كتاب الأدعية وفيه محمد بن كثير الكوفي وهو ضعيف

14180. Hz. Ali diyor ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'den bir şey istendiğinde, onu yapmak isterse *"Evet"* derdi; yapmak istemediğinde ise susardı. O, hiç bir şey için *"Hayır!"* demezdi.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta uzun bir hadis içinde rivayet etmiştir. Dualar kitabında o hadis gelecektir. Senedinde Muhammed b. Kesîr el-Kûfî vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤١٨١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَنْصُورٍ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يَحْيَى الْعَدَوِيُّ ، ثنا مَالِكٌ ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ ، عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : " جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْعَرَبِ فَسَأَلَهُ أَرْضًا بَيْنَ جَبَلَيْنِ ، فَكَتَبَ لَهُ بِهَا ، فَأَسْلَمَ ، ثُمَّ أَتَى قَوْمَهُ ، فَقَالَ لَهُمْ : أَسْلِمُوا ، فَقَدْ جِئْتُكُمْ مِنْ عِنْدِ رَجُلٍ يُعْطِي عَطِيَّةَ مَنْ لا يَخَافُ الْفَاقَةَ "

رواه الطبراني وفيه عبد الرحمن بن يحيى العذري وقيل فيه : مجهول وبقية رجاله وثقوا

14181. Zeyd b. Sâbit der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Araplardan bir adam geldi ve ondan iki dağ arasında bulunan bir araziyi istedi; Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) de o arazinin onun olduğuna dair bir yazı yazdırdı. Adam Müslüman olup kavmine döndü ve onlara dedi ki: "Müslüman olun! Çünkü ben size, fakirliğe düşmekten korkmaksızın insanlara bağışta bulunan bir zâtın yanından geldim!"

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Abdurrahman b. Yahya el-Uzrî vardır ki onun hakkında "meçhul bir ravidir" denilmiştir. Diğer ravileri, güvenilir görülmüştür.

١٤١٨٢ - حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ عَبَّادٍ الْخَطَّابِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ الرَّازِيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُخْتَارِ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ ، عَنِ الرُّبَيِّعِ بِنْتِ مُعَوِّذِ بْنِ عَفْرَاءَ ، قَالَتْ : " بَعَثَنِي مُعَوِّذُ بْنُ عَفْرَاءَ بِقِنَاعٍ مِنْ رُطَبٍ عَلَيْهِ أَجْرٌ مِنْ قِثَّاءٍ زُغْبٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ الْقِثَّاءَ ، وَكَانَتْ حِلْيَةٌ قَدْ قَدِمَتْ مِنَ الْبَحْرَيْنِ فَمَلأَ يَدَهُ مِنْهَا فَأَعْطَانِيهَا .

14182. Rubeyyi' binti Muavviz b. Afrâ diyor ki: Muavviz b. Afrâ beni bir sa' taze hurma ve taze salatalıkla Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e gönderdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) salatalığı severdi. Yanında Bahreyn'den takdim edilen ziynet eşyası vardı. Avucunu doldurup bana ondan verdi.[2]

١٤١٨٣ - وفي رواية : فَأَعْطَانِي مِلْءَ كَفِّي حُلِيًّا أَوْ ذَهَبًا "

رواه الطبراني واللفظ له وأحمد بنحوه وزاد : فقال : " تحلي بهذا " . وإسنادهما حسن

14183. Bir rivayette ise: "Bana avuç dolusu ziynet eşyası veya altın verdi" ibaresi geçmiştir.

★Taberânî rivayet etmiştir.[3] Buradaki anlatım onundur. Hadisi benzer şekilde Ahmed de rivayet etmiş ve şunu eklemiştir: *"Bunu ziynet olarak kullan!'* buyurdu. Her ikisinin isnâdı da hasendir.

١٤١٨٤ - حَدَّثَنَا أَبُو شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ , ثنا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَابْلُتِّيُّ , ثنا أَيُّوبُ بْنُ نَهِيكٍ , قَالَ : سَمِعْتُ عَطَاءَ بْنَ أَبِي رَبَاحٍ , يَقُولُ : سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ , يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , وَأَتَى

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (4877).
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (24/374).
[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (24/273) ve Ahmed (6/359).

صَاحِبَ بَزٍّ , فَاشْتَرَى مِنْهُ قَمِيصًا بِأَرْبَعَةِ دَرَاهِمَ , فَخَرَجَ وَهُوَ عَلَيْهِ فَإِذَا رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ , فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , اكْسُنِي قَمِيصًا كَسَاكَ اللَّهُ مِنْ ثِيَابِ الْجَنَّةِ , فَنَزَعَ الْقَمِيصَ فَكَسَاهُ إِيَّاهُ , ثُمَّ رَجَعَ إِلَى صَاحِبِ الْحَانُوتِ فَاشْتَرَى مِنْهُ قَمِيصًا بِأَرْبَعَةِ دَرَاهِمَ , وَبَقِيَ مَعَهُ دِرْهَمَانِ , فَإِذَا هُوَ بِجَارِيَةٍ فِي الطَّرِيقِ تَبْكِي , فَقَالَ : " مَا يُبْكِيكِ ؟ " فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ , دَفَعَ إِلَيَّ أَهْلِي دِرْهَمَيْنِ أَشْتَرِي بِهِمَا دَقِيقًا فَهَلَكَا , فَدَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهَا الدِّرْهَمَيْنِ الْبَاقِيَيْنِ , ثُمَّ وَلَّتْ وَهِيَ تَبْكِي , فَدَعَاهَا , فَقَالَ : " مَا يُبْكِيكِ وَقَدْ أَخَذْتِ الدِّرْهَمَيْنِ ؟ " قَالَتْ : أَخَافُ أَنْ يَضْرِبُونِي , فَمَشَى مَعَهَا إِلَى أَهْلِهَا فَسَلَّمَ فَعَرَفُوا صَوْتَهُ , ثُمَّ عَادَ فَسَلَّمَ , ثُمَّ عَادَ فَسَلَّمَ , ثُمَّ عَادَ فَثَلَّثَ فَرَدُّوا , فَقَالَ : " أَسَمِعْتُمْ أَوَّلَ السَّلامِ ؟ " قَالُوا : نَعَمْ , لَكِنْ أَحْبَبْنَا أَنْ تُزَوِّدَنَا مِنَ السَّلامِ , فَمَا أَشْخَصَكَ بِأَبِينَا وَأُمِّنَا ؟ قَالَ : " أَشْفَقَتْ هَذِهِ الْجَارِيَةُ أَنْ تَضْرِبُوهَا " , قَالَ صَاحِبُهَا : فَهِيَ حُرَّةٌ لِوَجْهِ اللَّهِ لِمَمْشَاكَ مَعَهَا , فَبَشَّرَهُمْ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْخَيْرِ وَالْجَنَّةِ , ثُمَّ قَالَ : " لَقَدْ بَارَكَ اللَّهُ فِي الْعَشَرَةِ كَسَا اللَّهُ نَبِيَّهُ قَمِيصًا , وَرَجُلا مِنَ الأَنْصَارِ قَمِيصًا , وَأَعْتَقَ اللَّهُ مِنْهَا رَقَبَةً , وَأَحْمَدُ اللَّهَ هُوَ الَّذِي رَزَقَنَا هَذَا بِقُدْرَتِهِ "

رواه الطبراني وفيه يحيى بن عبد الله البابلتي وهو ضعيف

14184. İbn Ömer anlatıyor: İşittiğime göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir kumaş tüccarını görmüş, ondan dört dirheme bir gömlek satın almıştı. Gömleği giyip tüccarın yanından ayrılırken Ensâr'dan bir adam: "Yâ Resûlallah! Bana bir gömlek giydir de Allah da sana Cennet elbiselerinden giydirsin" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), üzerindeki gömleği çıkarıp o adama giydirdi, sonra tekrar dükkan sahibine giderek ondan dört dirheme bir gömlek daha satın aldı. Yanında iki dirhemi kaldı. Bu sırada yolda bir cariyenin ağladığını gördü. Ona: *"Niçin ağlıyorsun?"* diye sordu. Cariye: "Yâ Resûlallah! Sahibim bana -un satın almam için- iki dirhem verdi. Ama dirhemleri kaybettim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanında kalan iki dirhemi de ona verdi. Sonra yoluna devam etti, ama cariye hâlâ ağlamakta idi. Yanına çağırdı, tekrar sordu: *"Niçin ağlıyorsun? İşte iki dirhemi aldın!"* Cariye: "Geç kaldığım için sahibimin beni dövmesinden korkuyorum" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), cariyeyi yanına katıp sahibine götürdü. Kapının önünde durup selam verdi. İçerdekiler onun sesini tanıdılar, ama cevap vermediler. Tekrar yüksek sesle selam verdi. Yine cevap vermediler. Yine selam verdi, yine cevap vermediler.

Böylece selamını üçlemiş oldu. Sonra selamına karşılık verdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara: *"İlk selamımı duymadınız mı?"* diye sordu. "Duyduk, ama bize daha çok selam vermeni istedik. Anamız babamız sana feda olsun, niçin buraya geldin?" dediler. *"Şu cariyeyi dövmenizden korktuğum için geldim"* buyurunca cariyenin sahibi dedi ki: "Onunla beraber yürüdüğü için artık o, Allah rızası uğruna hürdür!" Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onları hayır ve cennetle müjdeledi. Sonra da ekledi: *"Allah, o on dirheme bereket kattı, o parayla peygamberine ve Ensâr'dan bir adama birer gömlek giydirdi. Yine o parayla bir cariyeyi hürriyetine kavuşturdu. Kendi kudretiyle bunu bize nasib eden Allah'a hamd ederim."*

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Yahya b. Abdillah el-Bâbelüttî vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤١٨٥ - حَدَّثَنَا مُعَاذٌ ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ ، قَالَ : نا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ قَيْظِيٍّ ، عَنْ سُلَيْمَانَ ، وَزُرْعَةَ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ حُصَيْنِ بْنِ سَوَاءٍ ، عَنْ جَدَّتِهِمْ أُمِّ سُنْبُلَةَ ، أَنَّهَا " أَتَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَدِيَّةٍ ، فَأَبَيْنَ أَزْوَاجُهُ أَنْ يَقْبَلْنَهَا ، فَقُلْنَ : إِنَّا لا نَأْخُذُ ، فَأَمَرَهُنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَخَذْنَهَا " ، ثُمَّ أَقْطَعَهَا وَادِيًا ، فَاشْتَرَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَحْشٍ مِنْ حَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عمرو بن قيظي و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

14185. Ümmü Sünbüle bildiriyor: Kendisi, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e bir hediye ile geldi. Hanımları bunu almayı reddedip "Biz bunu almayız!" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise, hediyeyi kabul etmelerini isteyince kabul ettiler. Sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona bir miktar arazi tahsis etti. Sonraları Abdullah b. Cahş o araziyi Hasan b. Ali'den satın almıştır.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde Amr b. Kayzî vardır ki onu tanımadım. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤١٨٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْبَرِيدِ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَاضِي الرَّيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ سَمِعْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيًّا يَقُولُ اجْتَمَعْتُ أَنَا وَفَاطِمَةُ وَالْعَبَّاسُ وَزَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ الْعَبَّاسُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَبِرَ سِنِّي وَرَقَّ عَظْمِي وَكَثُرَتْ مَئُونَتِي فَإِنْ رَأَيْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ تَأْمُرَ لِي بِكَذَا وَكَذَا وَسْقًا مِنْ طَعَامٍ فَافْعَلْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفْعَلُ . فَقَالَتْ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (13608).

فَاطِمَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ رَأَيْتَ أَنْ تَأْمُرَ لِي كَمَا أَمَرْتَ لِعَمِّكَ فَافْعَلْ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفْعَلُ ذَلِكَ . ثُمَّ قَالَ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كُنْتَ أَعْطَيْتَنِي أَرْضاً كَانَتْ مَعِيشَتِي مِنْهَا ثُمَّ قَبَضْتَهَا فَإِنْ رَأَيْتَ أَنْ تَرُدَّهَا عَلَيَّ فَافْعَلْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفْعَلُ ذَاكَ . قَالَ فَقُلْتُ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ رَأَيْتَ أَنْ تُوَلِّيَنِي هَذَا الْحَقَّ الَّذِي جَعَلَهُ اللَّهُ لَنَا فِي كِتَابِهِ مِنْ هَذَا الْخُمُسِ فَأَقْسِمُهُ فِي حَيَاتِكَ كَيْلاَ يُنَازِعَنِيهِ أَحَدٌ بَعْدَكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفْعَلُ ذَاكَ .

فذكر الحديث وبقيته رواها أبو داود رواه أحمد وأبو يعلى والبزار وزاد : فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ! إِنْ رَأَيْتَ أَنْ تُوَلِّيَنِي هَذَا الْحَقَّ الَّذِي جَعَلَ اللَّهُ لَكَ فِي كِتَابِهِ مِنْ هَذَا الْخُمُسِ، فَأَقْسِمَهُ فِي مَقَامِكَ كَيْلا يُنَازِعُنِي أَحَدٌ بَعْدَكَ، فَافْعَلْ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " نَفْعَلُ ذَلِكَ " فَوَلَانِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَسَّمْتُهُ فِي حَيَاتِهِ، ثُمَّ وَلَانِيهِ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَسَّمْتُهُ.

ورجالهما ثقات

14186. Hz. Ali anlatıyor: Ben, Abbâs, Fatıma ve Zeyd b. Hârise, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında toplandık. Abbâs dedi ki: "Yâ Resûlallah! Yaşım ilerledi, kemiklerim inceldi, sıkıntım arttı. Bana şu kadar vesak yiyecek verilmesini emretmeyi uygun görürsen bunu yap." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"Bunu yaparız!"* buyurdu. Fatıma da: "Yâ Resûlallah! Amcana verilmesini emrettiğin gibi bana da verilmesini uygun görürsen bunu yapıver" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu da yaparız!"* buyurdu. Bu sefer Zeyd b. Hârise söz aldı ve şöyle dedi: "Yâ Resûlallah! Sen bana bir arazi vermiştin. Geçimimi ondan sağlıyordum; daha sonra onu aldın. Eğer onun geri verilmesini uygun görürsen bunu yapıver!" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona da: *"Bunu da yaparız!"* buyurdu. Hadis aslında devam ediyor.

★ Kalan kısmını Ebû Davud rivayet etmiştir.

Hadisi Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Bezzâr şunu eklemiştir: Dedim ki: "Yâ Resûlallah! Eğer Allah'ın, Kitab'ında senin için belirlemiş olduğu şu beşte bir paydan (humusdan) bu hakkı bana geri vermeyi uygun görürsen, şu makamında iken onu bana taksim et ki senden sonra benimle kimse çekişmeye girmesin. Uygun görürsen bunu yapıver!" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"Bunu da yaparız!"* buyurdu ve onu bana geri verdi. O hayatta iken ben onu taksim ettim. Sonra Ebû Bekir verdi; onu da taksim ettim.

Her ikisinin ravileri de güvenilir ravilerdir.

---

1 Ahmed (646) ve Bezzâr (2460).

١٤١٨٧ - وَقَدْ رُوِيَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ ، عَنْ جَابِرٍ ، وَعَنِ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، وَعَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ قَدْ جَاءَنِي مَالٌ لأَعْطَيْتُكَ هَكَذَا وَهَكَذَا " . قَالَ : فَقُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ أَنْ يُعْطِيَنِي ، فَلَمَّا اسْتُخْلِفَ أَبُو بَكْرٍ أَتَاهُ مَالٌ مِنَ الْبَحْرَيْنِ ، فَقَالَ : خُذْ كَمَا قَالَ لَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أحسبه قال لك فأخذت -

قلت : هو في الصحيح بغير هذا السياق . رواه البزار وإسناده حسن

14187. Câbir anlatıyor: Babam öldürüldüğünde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni çağırdı ve *"Dirhemleri sever misin?"* dedi. Ben de: "Evet!" dedim. Bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Bize bir mal gelseydi, ondan sana şöyle şöyle verirdim!"* Nihayet Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana mal vermeden vefat etti. Hz. Ebû Bekir halife olunca Bahreyn'den ona mal geldi. Bana: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in dediği gibi al!" dedi. -Sanırım "Sana dediği gibi" ifadesini kullandı; ben de aldım-.

★Ben derim ki: Bu hadis, farklı anlatımla *Sahîh*'te yer almıştır. Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] İsnâdı hasendir.

(بَابَانِ فِي أَخْلاَقِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Ahlâkına Dair İki Bölüm

(بَابُ فِي حُسْنِ خُلُقِهِ وَحَيَائِهِ وَحُسْنُ مُعَاشِرَتِهِ)

Güzel Ahlâkı, Hayâsı ve İnsanlarla Güzel Geçinmesi

١٤١٨٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلاَنَ عَنِ الْقَعْقَاعِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا بُعِثْتُ لأُتَمِّمَ صَالِحَ الأَخْلاَقِ

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح . رواه البزار إلا أنه قال : " لأتمم مكارم الأخلاق "

ورجاله كذلك غير محمد بن رزق الله الكلوذاني وهو ثقة

14188. Ebû Hureyre dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben ancak düzgün ahlâkı tamamlamak için gönderildim."*

[1] Bezzâr (2461).

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir. Hadisi Bezzâr da rivayet etmiştir. Ancak onun ifadesi şöyledir: *"Ben ancak ahlâkın erdemlerini tamamlamak için gönderildim."*

Bunun ravileri de aynı şekildedir. Ancak Muhammed b. Rızkullah el-Kelûzânî hariç. O da güvenilir bir ravidir.

١٤١٨٩ - وَبِهِ : حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ ، حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُجَمِّعٍ ، حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ كَعْبٍ الْقُرَظِيُّ ، حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْ بَنِي النَّضِيرِ كَانَ فِي حِجْرِ صَفِيَّةَ يُقَالُ لَهُ : الرَّبِيعُ ، عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ ، قَالَتْ : مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَحْسَنَ خُلُقًا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، لَقَدْ رَأَيْتُهُ وَقَدْ رَكِبَ بِي مِنْ خَيْبَرَ عَلَى عَجُزِ نَاقَتِهِ لَيْلا ، فَجَعَلْتُ أَنْعَسُ فَيَضْرِبُ رَأْسِي مُؤْخِرَةَ الرَّحْلِ ، فَيَمَسُّنِي بِيَدِهِ ، وَيَقُولُ : " يَا هَذِهِ ، مَهْلا . يَا بِنْتَ حُيَيٍّ ، مَهْلا " ، حَتَّى إِذَا جَاءَ الصَّهْبَاءَ ، قَالَ : " أَمَا إِنِّي أَعْتَذِرُ إِلَيْكِ يَا صَفِيَّةُ مِمَّا صَنَعْتُ بِقَوْمِكِ ، إِنَّهُمْ قَالُوا لِي كَذَا ، وَقَالُوا لِي كَذَا " رواه الطبراني في الأوسط وأبو يعلى باختصار ورجالهما ثقات إلا أن الربيع ابن أخي صفية بنت حي لم أعرفه

14189. Safiyye binti Huyey dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den daha güzel ahlâklısını görmedim. Devesinin arkasına bindirip gece vakti Hayber'den beni yola çıkardığında ben uyuklamaya başladım. Başımı eğere vurduğumda eliyle beni tutuyor ve: *"Ey Huyey kızı, sakin ol!"* diyordu. Sahbâ'ya geldiğimizde bana: *"Ey Safiyye! Seninkilere (ailene) yaptığımdan dolayı senden özür dilerim. Onlar bana şöyle şöyle dediler"* buyurdu.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Hadisi Ebû Ya'lâ da kısaltarak rivayet etmiştir.[2] Her ikisinin ravileri de güvenilir ravilerdir; ancak Safiyye binti Huyey'in erkek kardeşinin oğlu Rubeyyi'yi tanımıyorum.

١٤١٩٠ - حدثنا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَعْمَرِيُّ، قال: حدثنا إِسْحَاقُ بْنُ مُوسَى الأَنْصَارِيُّ، قال: حدثنا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ زِيَادِ بْنِ أَبِي زِيَادٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ الْقَرَظِيِّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقْبِلُ بِوَجْهِهِ وَحَدِيثِهِ عَلَى شَرِّ الْقَوْمِ يَتَأَلَّفُهُ بِذَلِكَ وَكَانَ يُقْبِلُ بِوَجْهِهِ وَحَدِيثِهِ عَلَيَّ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنِّي خَيْرُ الْقَوْمِ . فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللهِ أَنَا خَيْرٌ أَمْ أَبُو بَكْرٍ ؟ قَالَ : " أَبُو بَكْرٍ " . قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللهِ أَنَا خَيْرٌ أَمْ عُمَرُ ؟ قَالَ عُمَرُ ؟ قَالَ : " عُمَرُ "

[1] 13683. hadisin tekrarı.

[2] Ebû Ya'lâ (7119 ve 7120). Bunun da senedinde İbrâhîm b. İsmâîl b. Mücemmi' vardır ki zayıf bir ravidir. Osmân b. Ka'b'ı da İbn Hibbân'dan başkası güvenilir görmemiştir.

. قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللهِ أَنَا خَيْرٌ أَمْ عُثْمَانُ ؟ قَالَ : " عُثْمَانُ " . فَلَمَّا سَأَلْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَّ عَنِّي فَوَدِدْتُ أَنِّي لَمْ أَكُنْ سَأَلْتُهُ

قُلْتُ : فِي الصحيح بعضه بغير سياقه رواه الطبراني وإسناده حسن

14190. Amr b. el-Âs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yüzüyle ve sözüyle, topluluk içinde en hayırlı olan kimseye yönelirdi. Bu tavrıyla o, insanla yakınlık kurmaya çalışırdı. Bana da böyle yüzüyle döner, sözüyle iltifat ederdi. Hatta ben o topluluk içinde en iyi olduğumu zannettim ve: "Yâ Resûlallah! Ben mi daha iyiyim, Ebû Bekir mi?" diye sordum. *"Ebû Bekir!"* dedi. Ben yine: "Yâ Resûlallah! Ben mi daha iyiyim, Ömer mi?" diye sordum. *"Ömer!"* dedi. Ben yine: "Yâ Resûlallah! Ben mi daha iyiyim, Osman mı?" diye sordum. *"Osman!"* buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e sordukça benden uzak durdu. Keşke sormasaydım, diye düşündüm.

★Ben derim ki: Bu ifadeler olmaksızın hadisin bir kısmı *Sahîh*'te mevcuttur.

Taberânî rivayet etmiştir.[1] İsnâdı hasendir.

١٤١٩١ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ صَالِحٍ الأَزْدِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ سِيَاهٍ ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : " مَا خُيِّرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَمْرَيْنِ إِلا اخْتَارَ أَيْسَرَهُمَا " رواه البزار والطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفه

14191. Ebû Hureyre dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) iki durum arasında muhayyer bırakılınca onlardan kolay olanını tercih ederdi.

★Hadisi Bezzâr ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde tanımadığım bir ravi vardır.

١٤١٩٢ - وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكُنْ أَحَدٌ يَأْخُذُ بِيَدِهِ فَيَنْزِعُ يَدَهُ مِنْ يَدِهِ حَتَّى يَكُونَ الرَّجُلُ هُوَ الَّذِي يُرْسِلُهُ وَلَمْ تَكُنْ تُرَى رُكْبَتَيْهِ أَوْ رُكْبَتَهُ خَارِجاً عَنْ رُكْبَةِ جَلِيسِهِ وَلَمْ يَكُنْ أَحَدٌ يُصَافِحُهُ إِلاَّ أَقْبَلَ عَلَيْهِ بِوَجْهِهِ ثُمَّ لَمْ يَصْرِفْهُ عَنْهُ حَتَّى يَفْرَغَ مِنْ كَلاَمِهِ

[1] Tirmizî bunu Muhammed b. İshâk –Ziyâd b. Ebî Ziyâd tarikinden *Şemâil*'de rivayet etmiştir (2/189). İbn İshâk müdellistir, an'ane yoluyla rivayette bulunmuştur. Bkz: *ed-Daîfa* (1461).

[2] Bezzâr (2471). Bezzâr demiştir ki: "Sehl b. Ziyâd et-Tahhân'dan başkasının ondan rivayette bulunduğunu bilmiyorum. O, Basralı biridir. Basralılardan birçok kişi ondan hadis rivayet etmiştir. Onda bir mahzur yoktur. Fakat ona mutabaat edilmemiştir."

رواه البزار والطبراني في الأوسط وإسناد الطبراني حسن

14192. Ebû Hureyre dedi ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile birisi tokalaştığı zaman, karşısındaki elini bırakmadıkça o, onun elinden elini çekmezdi. Karşısında birisi otururken dizlerini o kimsenin dizinden ileriye uzattığı görülmemiştir. Biri ile karşılaştığında, karşısındaki yüzünü çevirmedikçe Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yüzünü çevirmezdi. Sözünü bitirmeden ondan ayrılmazdı."

★Hadisi Bezzâr ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[1] Taberânî'nin isnâdı hasendir.

١٤١٩٣ - وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ : أَنَّ أَعْرَابِيًّا جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللهِ يَسْتَعِينُهُ فِي شَيْءٍ قَالَ عِكْرِمَةُ : أُرَاهُ فِي دَمٍ فَأَعْطَاهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا ثُمَّ قَالَ : " أَحْسَنْتُ إِلَيْكَ ؟ " . قَالَ الأَعْرَابِي : لاَ وَلاَ أَجْمَلْتَ . فَغَضِبَ بَعْضُ الْمُسْلِمِيْنَ وَهَمُّوا أَنْ يَقُومُوا إِلَيْهِ . فَأَشَارَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ : أَنْ كُفُّوا . فَلَمَّا قَامَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَلَغَ إِلَى مَنْزِلِهِ دَعَا الأَعْرَابِي إِلَى الْبَيْتِ فَقَالَ لَهُ : " إِنَّكَ جِئْتَنَا فَسَأَلْتَنَا فَأَعْطَيْنَاكَ فَقُلْتَ مَا قُلْتَ " . فَزَادَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئاً فَقَالَ : " أَحْسَنْتُ إِلَيْكَ ؟ " . فَقَالَ الأَعْرَابِي : نَعَمْ فَجَزَاكَ اللهُ مِنْ أَهْلٍ وَعَشِيْرٍ خَيْراً . فَقَالَ لَهُ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّكَ كُنْتَ جِئْتَنَا فَسَأَلْتَنَا فَأَعْطَيْنَاكَ فَقُلْتَ مَا قُلْتَ وَفِي نَفْسِ أَصْحَابِي عَلَيْكَ مِنْ ذَلِكَ شَيْءٌ فَإِذَا جِئْتَ فَقُلْ بَيْنَ أَيْدِيْهِمْ مَا قُلْتَ بَيْنَ يَدَيَّ حَتَّى يَذْهَبَ عَنْ صُدُورِهِمْ " . قَالَ : فَلَمَّا جَاءَ الأَعْرَابِي قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ صَاحِبَكُمْ كَانَ جَاءَنَا فَسَأَلَنَا فَأَعْطَيْنَاهُ فَقَالَ مَا قَالَ وَإِنَّا قَدْ دَعَوْنَاهُ فَأَعْطَيْنَاهُ فَزَعَمَ أَنَّهُ قَدْ رَضِيَ أَكَذَاكَ ؟ " . قَالَ الأَعْرَابِيُّ : نَعَمْ فَجَزَاكَ اللهُ مِنْ أَهْلٍ وَعَشِيْرٍ خَيْرًا . قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ : فَقَالَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ مَثَلِي وَمَثَلَ هَذَا الأَعْرَابِي كَمَثَلِ رَجُلٍ كَانَتْ لَهُ نَاقَةٌ فَشَرَدَتْ عَلَيْهِ فَاتَّبَعَهَا النَّاسُ فَلَمْ يَزِيْدُوهَا إِلاَّ نُفُوراً فَقَالَ صَاحِبُ النَّاقَةِ : خَلُّو بَيْنِي وَبَيْنَ نَاقَتِي فَأَنَا أَرْفَقُ بِهَا وَأَعْلَمُ بِهَا فَتَوَجَّهَ إِلَيْهَا صَاحِبُ النَّاقَةِ فَأَخَذَ لَهَا مِنْ قِشَامِ الأَرْضِ وَدَعَاهَا حَتَّى جَاءَتْ وَاسْتَجَابَتْ وَشَدَّ عَلَيْهَا رَحْلَهَا وَاسْتَوَى عَلَيْهَا وَلَوْ أَنِّي أَطَعْتُكُمْ حَيْثُ قَالَ مَا قَالَ دَخَلَ النَّارُ "

رواه البزار وفيه إبراهيم بن الحكم بن أبان وهو متروك

---

[1] Bezzâr (2473).

14193. Ebû Hureyre diyor ki: Resûlullah'a maddi yardım isteyen bir bedevi geldi, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de ona az bir şey verdi. Sonra: *"Sana iyi mi yaptım (yeter mi)?"* buyurdu. Adam: "Hayır, iyi olmadı" dedi. Bu arada bazı Müslümanlar öfkelendiler ve adamın üzerine yürümeye kalktılar. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) işaretle sakin olmalarını istedi. Sonra kalkıp eve gitti ve bedeviye haber gönderip eve çağırdı ve *"Sen geldin bizden istedin, biz de verdik; ancak sen o sözleri söyledin!"* buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) adama biraz daha verdi ve: *"Sana ihsanda bulunmuş oldum mu?"* diye sordu. Bedevi: "Evet" dedi. "Yüce Allah seni ve aileni iyilikle mükafatlandırsın" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine: *"Sen bize gelip bizden istedin, biz de verdik; ancak sen o sözleri söyledin. Ashâbım bu sözlerinden dolayı sana içerlediler. Uygun görürsen, burada söylediklerini onlara da söyle ki, gönüllerindeki kırgınlık gidiversin"* buyurdu. Bedevi Mescid'e gelince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu kardeşiniz bize gelmişti, bizden istedi, biz de ona verdik. O sırada bazı şeyler söyledi. Biz onu (eve) davet ettik ve yine verdik. Şu anda memnun olduğunu ileri sürmektedir. Öyle değil mi?"* buyurdu. Bedevi: "Evet, öyle. Yüce Allah seni ve aileni iyilikle ödüllendirsin" dedi.

Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Benimle bu bedevinin durumu, sahip olduğu devesini elinden kaçıran kimsenin durumuna benzer. İnsanlar deveyi takip etseler de, sadece ürküp uzaklaşmasına neden olurlar. Devenin sahibi: «Devemle aramdan çekilin, ben onu yumuşaklıkla kolayca yakalarım» diyerek, önündeki deveye doğru yönelir. Yemesi için yerden bir şeyler alır. Deveyi çağırır, deve gelir ve çöküverir. Sonra da palanını vurup devesinin üzerine atlar. Eğer ben, bu adam o sözleri dediği zaman size uysaydım, şimdi o cehennem girmişti."*

★Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Senedinde İbrâhîm b. el-Hakem b. Ebân vardır ki metrûk bir ravidir.

١٤١٩٤ - حَدَّثَنَا الْجَرَّاحُ بْنُ مَخْلَدٍ ، نا أَبُو قُتَيْبَةَ ، نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ أُمَيَّةَ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا وَدَّعَ رَجُلا أَخَذَ بِيَدِهِ ، فَلا يَدَعُ يَدَهُ حَتَّى يَكُونَ الرَّجُلُ هُوَ الَّذِي يَدَعُ يَدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ,

رواه البزار وفيه يزيد بن عبد الرحمن بن أمية و لم أعرفه

ورواه الطبراني في الأوسط وفيه ابن أبي سليم وهو مدلس وبقية رجاله وثقوا

[1] Bezzâr (2476). Bezzâr demiştir ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den bu isnâdla bu kanaldan başka bir rivayet yapıldığını bilmiyoruz.

14194. İbn Ömer dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir insanla vedalaşırken onun elini tutar, o bırakana kadar da elini bırakmazdı.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Senedinde Yezîd b. Abdirrahman b. Umeyye vardır ki kendisini tanımıyorum.

★Bunu Taberânî de *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Onun senedinde İbn Ebi Süleym vardır ki müdellis bir ravidir. Diğer ravileri güvenilir görülmüştür.

١٤١٩٥ - حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ ، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ مَنْصُورٍ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : " خَدَمْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِسْعَ سِنِينَ ، فَمَا قَالَ لِي لِشَيْءٍ يَكْرَهُهُ : مَا صَنَعْتَ ؟ وَمَا قَالَ لِشَيْءٍ يُعْجِبُهُ : مَا أَحْسَنَ مَا صَنَعْتَ !

قلت : هو في الصحيح بغير سياقه

رواه أبو يعلى عن شيخه سفيان بن وكيع وهو ضعيف

14195. Enes dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e dokuz sene hizmet ettim; hoşuna gitmeyen hiçbir şey için bana *"Yaptığın şey ne kadar çirkin!"* demedi, hoşuna giden hiçbir şey için de bana *"Yaptığın şey ne kadar güzel!"* demedi.

★Ben derim ki: Bu ifadeler olmaksızın hadisin bir kısmı *Sahîh*'te mevcuttur.

Bu hadisi, hocası Süfyân b. Vekî'den Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[2] Süfyân, zayıf bir ravidir.

١٤١٩٦ - حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ حَمْزَةَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ حَمْزَةَ بْنِ مُصْعَبِ بْنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ ، ثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَحْشِيُّ ، حَدَّثَنِي عَمِّي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلانَ ، عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : خَدَمْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ سِنِينَ ، مَا دَرَيْتُ شَيْئًا قَطُّ وَافَقَهُ ، وَلا شَيْئًا قَطُّ خَالَفَهُ ، رَضِيَ مِنَ اللَّهِ بِمَا كَانَ ، وَإِنْ كَانَ بَعْضُ أَزْوَاجِهِ ، يَقُولُ : لَوْ فَعَلْتَ كَذَا وَكَذَا ، مَا لَكَ فَعَلْتَ كَذَا ؟ فَيَقُولُ : " دَعُوهُ ، فَإِنَّهُ لا يَكُونُ إِلا مَا أَرَادَ اللَّهُ ، وَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْتَقَمَ لِنَفْسِهِ مِنْ شَيْءٍ قَطُّ إِلا أَنْ يُنْتَهَكَ لِلَّهِ حُرْمَةٌ ، فَإِنِ

[1] Bezzâr (2472). Senedinde Nafi'den rivayette bulunan İbrâhîm b. Abdirrahman b. Yezîd b. Umeyye vardır ki mechul bir ravidir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir. Leys b. Ebî Süleym, ezberi bozulduğundan dolayı zayıf bir ravidir. Ancak müdellis raviler arasında sayılmamıştır.

[2] Ebû Ya'lâ (3628 ve 3629). Ayrıca 3629, 3753, 4333 ve 4335 numaralarda da yakın metinlerle rivayet etmiştir.

انْتُهِكَتْ حُرْمَةٌ كَانَ أَشَدَّ النَّاسِ غَضَبًا لِلَّهِ ، وَمَا عُرِضَ عَلَيْهِ أَمْرَانِ قَطُّ إِلا اخْتَارَ أَيْسَرَهُمَا ، مَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ لِلَّهِ سَخَطٌ ، فَإِنْ كَانَ لِلَّهِ فِيهِ سَخَطٌ كَانَ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنْهُ "

قلت : في الصحيح بعضه

رواه الطبراني في الأوسط والصغير وفيه من لم أعرفهم

14196. Enes b. Mâlik anlatıyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e on sene hizmet ettim; kendi görüşüne uygun olsun, olmasın vaki olan şeylerde Allah'tan razı olduğunu gördüm. Hanımlarından birisi "Şöyle şöyle yapsan ya!" diye söyleyecek olsa: *"Bunu bırakın; şu muhakkak ki Yüce Allah'ın murad ettiğinden başkası olmaz!"* derdi. Allah'ın yasakları çiğnenmediği sürece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şahsı adına hiçbir şeyden dolayı intikam aldığını görmedim. Allah'ın yasakları çiğnendiğinde ise o, insanlar arasında Allah adına en şiddetli gazabı gösteren kimse olurdu. İki şeyden birini yapma konusunda serbest bırakıldığı zaman o, içinde Allah'ın gazabı olmadığı takdirde mutlaka onların en kolayını seçerdi. Yapılacak şeyde Allah'ın öfkesi var ise, insanlar arasında ondan en uzak duran kimse o olurdu.

★Ben derim ki: Bu hadisin bir bölümü *Sahîh*'te vardır.

Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta ve *M. es-Sağîr*'de rivayet etmiştir.[1] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

١٤١٩٧ - وَعَنْ مُهَاجِرٍ مَوْلَى أُمِّ سَلَمَةَ قَالَ : خَدَمْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِنِينَ فَلَمْ يَقُلْ لِشَيْءٍ صَنَعْتُ : لِمَ صَنَعْتَهُ ؟ وَلاَ لِشَيْءٍ تَرَكْتُ لِمَ تَرَكْتَهُ ؟

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه

14197. Ümmü Seleme'nin azatlısı Muhâcir dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e senelerce hizmet ettim; yaptığım bir şey için *"Niçin bunu yaptın?"*, yapmadığım şey için de *"Niçin bunu bıraktın?"* demedi.

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde tanımadığım bir ravi vardır.

١٤١٩٨ - عَنِ الْجَلْدِ بْنِ أَيُّوبَ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْلَمَةَ قَالَ : قَدِمْتُ مِنْ سَفَرٍ فَأَخَذَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيَّ فَمَا تَرَكَ يَدَيَّ حَتَّى تَرَكْتُ يَدَهُ

رواه الطبراني وفيه الجلد بن أيوب وهو ضعيف

---

[1] *M. es-Sağîr* (1100).
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (20/330).

14198. Muhammed b. Mesleme dedi ki: Bir yolculuktan gelmiştim; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elimi tuttu, ben onun elini bırakıncaya kadar o benim elimi bırakmadı.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Celd b. Eyyûb vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤١٩٩ - حَدَّثَنَا مُطَّلِبُ بْنُ شُعَيْبٍ الأَزْدِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ ، عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ أَبِي الْوَلِيدِ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، أَنَّهُ قَالَ : دَخَلَ نَفَرٌ عَلَى زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، فَقَالُوا : حَدِّثْنَا بَعْضَ حَدِيثِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : وَمَا أُحَدِّثُكُمْ ؟ كُنْتُ جَارَهُ ، " فَكَانَ إِذَا نَزَلَ الْوَحْيُ أَرْسَلَ إِلَيَّ ، فَكَتَبْتُ الْوَحْيَ ، وَكَانَ إِذَا ذَكَرْنَا الآخِرَةَ ذَكَرَهَا مَعَنَا ، وَإِذَا ذَكَرْنَا الدُّنْيَا ذَكَرَهَا مَعَنَا ، وَإِذَا ذَكَرْنَا الطَّعَامَ ذَكَرَهُ مَعَنَا " ، فَكُلُّ هَذَا أُحَدِّثُكُمْ عَنْهُ

رواه الطبراني وإسناده حسن

14199. Hârice b. Zeyd b. Sâbit anlatıyor: Bir topluluk Zeyd b. Sâbit'in yanına gelip: "Bize Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bazı hatıralarından bahset!" dediler. Şu karşılığı verdi: "Ben size ne anlatayım?! Ben Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e komşuydum. Vahiy indiği zaman adam gönderip beni çağırtırdı; ben de vahyi yazardım. Bizler âhiretten konuşursak o da bizimle âhiretten konuşur; dünyadan konuşursak, o da bizimle dünyadan konuşurdu; yemeklerden söz edersek, o da bizimle aynı şeyden söz ederdi. Size bahsedeceğim şeyler işte bunlar."

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] İsnâdı hasendir.

١٤٢٠٠ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، ثنا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : " كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَضْحَكِ النَّاسِ ، وَأَطْيَبِهِ نَفْسًا "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه علي بن يزيد الألهاني وهو ضعيف

14200. Ebû Umâme dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), insanlar arasında en güler yüzlü ve en hoş olan kimseydi."

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (19/234).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (4882). Senedinde Leys'in katibi Abdullah b. Sâlih vardır ki zayıf bir ravidir. Velîd b. Ebi'l-Velîd ise *leyyinu'l-hadis* biridir. Süleymân b. Hârice ise makbul biridir.

★Hadisi *M. el-Kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Ali b. Yezîd el-Elhânî vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤٢٠١ - حَدَّثَنَا مُطَّلِبٌ ، نا عَبْدُ اللَّهِ ، نا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلانَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنِّي لا أَقُولُ إِلا حَقًّا " ، فَقَالَ مَنْ حَوْلَهُ : إِنَّكَ تُدَاعِبُنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ ، قَالَ : " إِنِّي لا أَقُولُ إِلا حَقًّا " رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

14201. Ebû Hureyre, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu naklediyor: *"Ben şaka yaparım; fakat ben, (şaka yaparken bile) sâdece hakikati söylerim."*

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Yâ Resûlallah! Sen bizimle şakalaşıyorsun!" dediler; Allah'ın Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Doğrusu ben gerçeklerden başka bir şey söylemem"* buyurdu.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. İsnâdı hasendir.

١٤٢٠٢ - حَدَّثَنَا هُشَيْمُ بْنُ يُونُسَ، ثنا عَمْرُو بْنُ هَاشِمٍ الْجَنْبِيُّ، عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَاهُ الْوَحْيُ أَوْ وَعَظَ قُلْتُ : نَذِيرُ قَوْمٍ أَتَاهُمُ الْعَذَابُ فَإِذَا ذَهَبَ عَنْهُ ذَلِكَ رَأَيْتُ أَطْلَقَ النَّاسِ وَجْهاً وَأَكْثَرَهُمْ ضَحِكاً وَأَحْسَنَهُمْ بِشْراً

رواه البزار وإسناده حسن

14202. Câbir dedi ki: Kendisine vahiy geldiği veya vaaz ettiği zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i öyle bir hal alırdı ki, ben kendi kendime: "O, kendilerine azap gelen bir kavmi uyaran kimseye benziyor!" derdim. Bu hal gidince de insanların en güler yüzlüsü, en çok güleni ve en neşelisi olurdu.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[2] İsnâdı hasendir.

١٤٢٠٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُفُّ عَبْدَ اللَّهِ وَعُبَيْدَ اللَّهِ وَكَثِيراً بَنِي الْعَبَّاسِ ثُمَّ يَقُولُ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (7838). Senedinde Abdullah b. Zahr vardır ki zayıf bir ravidir.

[2] Bezzâr (2477). Senedinde İbn Ebî Leyla vardır ki hafızası kötü bir ravidir. Ebu'z-Zübeyr de müdellistir, *an'ane* yoluyla rivayette bulunmuştur.

مَنْ سَبَقَ إِلَيَّ فَلَهُ كَذَا وَكَذَا . قَالَ فَيَسْتَبِقُونَ إِلَيْهِ فَيَقَعُونَ عَلَى ظَهْرِهِ وَصَدْرِهِ فَيُقَبِّلُهُمْ وَيَلْزَمُهُمْ. رواه أحمد وإسناده حسن

14203. Abdullah b. el-Hâris dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Abdullah, Ubeydullah ve Abbâs'ın çocuklarından bir çoğunu sıraya dizip: *"Kim koşuda beni geçerse onun için şöyle şöyle ödül var!"* buyurdu. Onunla bu şekilde yarışırlardı. Çocuklar, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in sırtına ve göğsüne otururlar, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de onları öpüp kucaklardı.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] İsnâdı hasendir.

١٤٢٠٤ - حَدَّثَنَا بَكْرٌ ، قَالَ : نا شُعَيْبُ بْنُ يَحْيَى ، قَالَ : أَنَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ عُمَرَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ " لا يَلْتَفِتُ إِذَا مَشَى ، وَكَانَ رُبَّمَا تَعَلَّقَ رِدَاؤُهُ بِالشَّجَرَةِ أَوِ الشَّيْءِ فَلا يَلْتَفِتُ حَتَّى يَرْفَعُوهُ " ، لأَنَّهُمْ كَانُوا يَمْزَحُونَ وَيَضْحَكُونَ ، وَكَانُوا قَدْ أَمِنُوا الْتِفَاتَهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

14204. Câbir b. Abdillah bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yürüdüğü sırada etrafa bakmazdı. Hatta bazen gömleği ağaca veya bir şeye takılır, ashâbı onu kaldırıncaya kadar dönüp ona bakmazdı. Çünkü ashâbı ona şaka yapar, gülerdi. Onun (sallallahu aleyhi vesellem) iltifat edeceğinden emindiler.

★Taberânî rivayet etmiştir. İsnâdı hasendir.

١٤٢٠٥ - وَعَنْ عِمْرَانِ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ : كَانَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشَدَّ حَيَاءً مِنْ عَذْرَاءَ فِي خِدْرِهَا وَكَانَ إِذَا كَرِهَ شَيْئاً عَرَفْنَاهُ فِي وَجْهِهِ رواه الطبراني بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح

14205. İmrân b. Husayn dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), çadırında bulunan bâkire kızdan daha utangaçtı. Bir şey hoşuna gitmediği zaman biz bunu onun yüzünden anlardık.

★Taberânî bunu iki isnâdla rivayet etmiştir.[1] Onlardan birinin ravileri *Sahîh* ravileridir.

---

[1] Ahmed (1836). Senedinde Yezîd b. Ebî Ziyâd vardır ki zayıf bir ravidir. Abdullah b. el-Hâris ise Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in zamanında doğmuş bir tâbiîdir. Hadis, mürseldir. 9352 numarada geçen hadise bakınız.

١٤٢٠٦ - وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشَدَّ حَيَاءً مِنْ عَذْرَاءَ فِي خِدْرِهَا وَكَانَ إِذَا كَرِهَ شَيْئًا عَرَفْنَاهُ فِي وَجْهِهِ وَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْحَيَاءُ خَيْرٌ كُلُّهُ "

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح عمر المقدمي وهو ثقة

14206. Enes dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), çadırında bulunan bâkire kızdan daha utangaçtı. Bir şey hoşuna gitmediği zaman biz bunu onun yüzünden anlardık. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) buyurmuştu ki: *"Hayânın (utanmanın) hepsi (her türlüsü) hayırdır."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Güvenilir bir ravi olan Ömer el-Mukaddemî hariç ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٤٢٠٧ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ آدَمَ ، قَالَ : نا ابْنُ رَجَاءٍ ، قَالَ : نا إِسْرَائِيلُ ، عَنْ مُسْلِمٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْتَسِلُ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ وَمَا رُئِيَ عَوْرَتُهُ قَطُّ

رواه البزار ورجاله ثقات

14207. İbn Abbâs dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) odaların ta arkasında yıkanırdı. Onun edeb yeri asla görülmemiştir.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[3] Ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابُ مِنْهُ)

Bir Başka Bölüm

١٤٢٠٨ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ ، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ ، حَدَّثَنَا حَرْبُ بْنُ سُرَيْجٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْ بَلْعَدَوِيَّةِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي جَدِّي ، قَالَ : انْطَلَقْتُ إِلَى الْمَدِينَةِ فَنَزَلْتُ

1 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (18/206, iki isnâdla).

2 Bezzâr (2458). Bezzâr demiştir ki: Muhammed b. Ömer'den başka Muâz b. Hişâm'dan hadis aktaran kimse işitmedik. O güvenilir biriydi. Bu hadis sadece Katâde—Abdullah b. Ebî Utbe—Ebû Saîd el-Hudrî kanalıyla bilinir. Halbuki bu, Muhammed b. Sevâ — Saîd — Katâde — Ebu's-Suvâr — Ebû Saîd senediyle de gelmiştir. Aynı şekilde bu Ebu'S-Suvâr — İmran b. Husayn tarikiyle de aktarılmıştır. Bu, Taberânî'ye göe böyledir. Bundan önceki hadise bakınız.

3 Bezzâr (2459). Bezzâr demiştir ki: "Bu isnâddan daha güzel muttasıl bir kanaldan Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'den hadis rivayet edildiğini bilmiyoruz."

عِنْدَ الْوَادِي فَإِذَا رَجُلانِ بَيْنَهُمَا عَنْزٌ وَاحِدَةٌ ، وَإِذَا الْمُشْتَرِي يَقُولُ لِلْبَائِعِ : أَحْسِنْ مُبَايَعَتِي ، قَالَ : فَقُلْتُ فِي نَفْسِي هَذَا الْهَاشِمِيُّ الَّذِي أَضَلَّ النَّاسَ أَهُوَ هُوَ ؟ قَالَ : فَنَظَرْتُ ، فَإِذَا رَجُلٌ حَسَنُ الْجِسْمِ ، عَظِيمُ الْجَبْهَةِ ، دَقِيقُ الأَنْفِ ، دَقِيقُ الْحَاجِبَيْنِ ، وَإِذَا مِنْ ثُغْرَةِ نَحْرِهِ إِلَى سُرَّتِهِ مِثْلُ الْخَيْطِ الأَسْوَدِ شَعَرٌ أَسْوَدُ ، وَإِذَا هُوَ بَيْنَ طِمْرَيْنِ ، قَالَ : فَدَنَا مِنَّا ، فَقَالَ : " السَّلامُ عَلَيْكُمْ " ، فَرَدُّوا عَلَيْهِ ، فَلَمْ أَلْبَثْ أَنْ دَعَا الْمُشْتَرِي ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قُلْ لَهُ يُحْسِنْ مُبَايَعَتِي ، فَمَدَّ يَدَهُ وَقَالَ : " أَمْوَالَكُمْ تَمْلِكُونَ ، إِنِّي أَرْجُو أَنْ أَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لا يَطْلُبُنِي أَحَدٌ مِنْكُمْ بِشَيْءٍ ظَلَمْتُهُ فِي مَالٍ ، وَلا دَمٍ ، وَلا عِرْضٍ ، إِلا بِحَقِّهِ ، رَحِمَ اللَّهُ امْرَءًا سَهْلَ الْبَيْعِ ، سَهْلَ الشِّرَاءِ ، سَهْلَ الأَخْذِ ، سَهْلَ الإِعْطَاءِ ، سَهْلَ الْقَضَاءِ ، سَهْلَ التَّقَاضِي " ، ثُمَّ مَضَى ، فَقُلْتُ : وَاللَّهِ لأَقُصَّنَّ هَذَا ، فَإِنَّهُ حَسَنُ الْقَوْلِ فَتَبِعْتُهُ ، فَقُلْتُ : يَا مُحَمَّدُ فَالْتَفَتَ إِلَيَّ بِجَمِيعِهِ ، فَقَالَ : " مَا تَشَاءُ ؟ " ، فَقُلْتُ : أَنْتَ الَّذِي أَضْلَلْتَ النَّاسَ وَأَهْلَكْتَهُمْ وَصَدَدْتَهُمْ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُهُمْ ؟ قَالَ : " ذَاكَ اللَّهُ " ، قُلْتُ : مَا تَدْعُو إِلَيْهِ ؟ قَالَ : " أَدْعُو عِبَادَ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ " ، قَالَ : مَا تَقُولُ ؟ قَالَ : " أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَأَنِّي مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ، وَتُؤْمِنُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيَّ ، وَتَكْفُرُ بِاللاتِ وَالْعُزَّى ، وَتُقِيمُ الصَّلاةَ ، وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ " ، قَالَ : قُلْتُ : وَمَا الزَّكَاةُ ؟ قَالَ : " يَرُدُّ غَنِيُّنَا عَلَى فَقِيرِنَا " ، قَالَ : قُلْتُ : نِعْمَ الشَّيْءُ تَدْعُو إِلَيْهِ ، قَالَ : فَلَقَدْ كَانَ وَمَا فِي الأَرْضِ أَحَدٌ يَتَنَفَّسُ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْهُ ، فَمَا بَرِحَ حَتَّى كَانَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ وَلَدِي ، وَوَالِدِي ، وَمِنَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ ، قَالَ : فَقُلْتُ : قَدْ عَرَفْتُ ، قَالَ : " قَدْ عَرَفْتَ ؟ " قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : " تَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَنِّي مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ، وَتُؤْمِنُ بِمَا أُنْزِلَ عَلَيَّ ؟ " ، قَالَ : قُلْتُ : نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي أَرِدُ مَاءً عَلَيْهِ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ فَأَدْعُوهُمْ إِلَى مَا دَعَوْتَنِي إِلَيْهِ ، فَإِنِّي أَرْجُو أَنْ يَتَّبِعُوكَ ، قَالَ : " نَعَمْ ، فَادْعُهُمْ " ، فَأَسْلَمَ أَهْلُ ذَلِكَ الْمَاءِ رِجَالُهُمْ وَنِسَاؤُهُمْ ، فَمَسَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ

رواه أبو يعلى وفيه راو لم يسم وبقية رجاله وثقوا

14208. Harb b. Süreyc, Beladeviyye'ye mensup birinden naklediyor: Dedem bana şunu anlattı: Medine'ye gittim ve vadinin yanında konakladım. Orada iki adama rastladım. Aralarında pazarlık yaptıkları bir keçi vardı. Müşteri satıcıya: "Benimle olan alışverişinde ikram et!" dedi. Ben kendi kendime: "Bu, insanları saptıran Hâşimî olsa gerek! Tabii

ki bu, odur!" dedim ve ona iyice baktım. Güzel yapılı, alnı geniş, burnu ince, kaşları ince idi. Boğaz çukurundan göbeğine kadar siyah bir ip gibi siyah tüyler vardı. Üzerinde iki parça eski elbise vardı. Bize doğru yaklaştı ve: *"es-Selâmu aleykum"* dedi. Biz de ona mukabelede bulunduk. Çok geçmeden müşteri birisini çağırarak ona: "Yâ Resûlallah! Şu adama söyle, benimle olan alışverişinde ikram etsin!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elini uzatarak: *"Mal kendi malınızdır. Kıyamet günü kimse malı, kanı ve iffeti hakkındaki zulmümden dolayı benden bir şey isteyecek durumda olmasın. Allah; satışı kolay, alışı kolay, alması kolay, vermesi kolay, hükmetmesi kolay ve davacı oluşu kolay kişiye merhamet etsin!"* dedi. Sonra da geçip gitti. Çok geçmeden ben: "Allah'a yemin olsun ki onu izleyeceğim; çünkü o güzel sözlü birisidir" dedim ve onu izlemeye devam ettim. Sonra: "Ey Muhammed!" dedim. Bana tüm vücuduyla dönüp: *"Ne istiyorsun?"* diye sordu. Ben: "İnsanları saptıran, onları mahveden ve babalarının taptıklarından onları döndüren sen misin?" dedim. O: *"Allah karşılığını versin"* dedi. Ben: "Neye çağırıyorsun?" dedim. O: *"Allah'ın kullarını Allah'a çağırıyorum"* dedi. Ben: "Ne diyorsun?" dedim. O: *"Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına ve ben Muhammed'in onun elçisi olduğuma şehadet etmeni, bana indirdiğine inanmanı, Lat ve Uzza'yı inkar etmeni, namazı dosdoğru kılmanı ve zekat vermeni söylüyorum"* dedi. Ben: "Zekat nedir?" diye sordum. O: *"Zenginimizin fakirimize verdiği şeydir"* dedi. Ben: "Bu çağırdığın şeyler ne güzelmiş!" dedim. O ana kadar yeryüzünde en çok nefret ettiğim kimse o idi; fakat bu konuşmadan sonra bana yeryüzünde çocuklarımdan, ana-babamdan ve bütün insanlardan en sevimli kişi o oldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İşte artık öğrendin!"* buyurdu. Ben: "Evet" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'tan başka ilah olmadığına ve ben Muhammed'in onun elçisi olduğuma şehadet edip bana indirilene inanıyor musun?"* dedi. Ben: "Evet, yâ Resûlallah" diye tasdik ettim ve: "Ben insanların uğrak yeri olan ve su aldıkları bir kuyuya gidiyorum. Beni çağırdığın şeylere onları da çağıracağım; sana tâbi olmalarını umuyorum" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) : *"Olur git, onları Allah'a davet et!"* dedi. Ben o kuyu ahalisinin yanına gittim; bütün erkekleri ve kadınları müslüman oldu.

Daha sonraları Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) eliyle onun başını okşadı.

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] Senedinde adını vermediği bir ravi vardır. Diğer ravileri güvenilir görülmüştür.

[1] 14025. hadisin tekrarı.

(بَابُ فِي تَوَاضُعِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Tevazuu

١٤٢٠٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ قَالَ وَلَا أَعْلَمُهُ إِلاَّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ جَلَسَ جِبْرِيلُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَظَرَ إِلَى السَّمَاءِ فَإِذَا مَلَكٌ يَنْزِلُ فَقَالَ جِبْرِيلُ إِنَّ هَذَا الْمَلَكَ مَا نَزَلَ مُنْذُ يَوْمِ خُلِقَ قَبْلَ السَّاعَةِ فَلَمَّا نَزَلَ قَالَ يَا مُحَمَّدُ أَرْسَلَنِي إِلَيْكَ رَبُّكَ أَفَمَلَكاً نَبِيًّا يَجْعَلُكَ أَوْ عَبْداً رَسُولاً قَالَ جِبْرِيلُ تَوَاضَعْ لِرَبِّكَ يَا مُحَمَّدُ. قَالَ بَلْ عَبْداً رَسُولاً

رواه أحمد والبزار وأبو يعلى ورجال الأولين رجال الصحيح

14209. Ebû Hureyre dedi ki: Cebrâîl, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına oturdu, o sırada göğe baktı ki bir melek iniyor. Cebrâîl dedi ki: "Doğrusu bu melek, yaratıldığı andan bu saate kadar yere inmemiştir!" Melek indiğinde dedi ki: "Ey Muhammed! Rabbin beni sana gönderdi. Seni hükümdar peygamber mi, kul peygamber mi yapayım?" O sırada Cebrâîl: "Rabbin için mütevazı ol, ey Muhammed!" dedi; Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"Bilakis, kul peygamber olmayı isterim"* buyurdu.

★Bu hadisi Ahmed, Bezzâr ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] İlk ikisinin ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٤٢١٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارٍ ، حَدَّثَنَا أَبُو مَعْشَرٍ ، عَنْ سَعِيدٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا عَائِشَةُ ، لَوْ شِئْتُ لَسَارَتْ مَعِي جِبَالُ الذَّهَبِ ، جَاءَنِي مَلَكٌ إِنَّ حُجْزَتَهُ لَتُسَاوِي الْكَعْبَةَ ، فَقَالَ : إِنَّ رَبَّكَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلامَ ، وَيَقُولُ لَكَ : إِنْ شِئْتَ نَبِيًّا عَبْدًا ، وَإِنْ شِئْتَ نَبِيًّا مَلِكًا ، قَالَ : فَنَظَرْتُ إِلَى جِبْرِيلَ ، قَالَ : فَأَشَارَ إِلَيَّ أَنْ ضَعْ نَفْسَكَ ، قَالَ : فَقُلْتُ : نَبِيًّا عَبْدًا " ، قَالَتْ : فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ ، لا يَأْكُلُ مُتَّكِئًا ، يَقُولُ : " آكُلُ كَمَا يَأْكُلُ الْعَبْدُ ، وَأَجْلِسُ كَمَا يَجْلِسُ الْعَبْدُ "

رواه أبو يعلى وإسناده حسن

14210. Hz. Âişe anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Âişe! Eğer isteseydim, dağlar yanımda altın olup yürürdü. Bana bir melek geldi. Giysisi Kâbe'ye denkti. Şöyle dedi: «Rabbin sana selam*

---

[1] Ahmed (7160), Bezzâr (2462)ve Ebû Ya'lâ (6105).

söylüyor. Seni kul peygamber veya hükümdar peygamber olman konusunda muhayyer bırakmamı emretti». Görüşünü almak için Cebrâîl'e baktım. Cebrâîl bana eliyle alçak gönüllülüğü (tevazuyu) işaret etti ve ben, kul peygamber olmayı istedim."

Ravi dedi ki: Ondan sonraki zamanlarda Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yaslanarak yemek yemezdi. Derdi ki: *"Ben kölenin yediği gibi yer, kölenin oturduğu gibi otururum."*

★Hadisi Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] İsnâdı hasendir.

١٤٢١١ - حَدَّثَنَا أَبُو شُعَيْبٍ , ثنا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَابْلُتِّيُّ , ثنا أَيُّوبُ بْنُ نَهِيكٍ , قَالَ : سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ قَيْسٍ الْمَدَنِيَّ , يَقُولُ : سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ , يَقُولُ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , يَقُولُ : " لَقَدْ هَبَطَ عَلَيَّ مَلَكٌ مِنَ السَّمَاءِ مَا هَبَطَ عَلَى نَبِيٍّ قَبْلِي , وَلا يَهْبِطُ عَلَى أَحَدٍ مِنْ بَعْدِي , وَهُوَ إِسْرَافِيلُ وَعِنْدَهُ جِبْرِيلُ , فَقَالَ : السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ , ثُمَّ قَالَ : أَنَا رَسُولُ رَبِّكَ إِلَيْكَ أَمَرَنِي أَنْ أُخْبِرَكَ إِنْ شِئْتَ نَبِيًّا عَبْدًا , وَإِنْ شِئْتَ نَبِيًّا مَلَكًا , فَنَظَرْتُ إِلَى جِبْرِيلَ فَأَوْمَأَ جِبْرِيلُ إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعْ , فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذَلِكَ : نَبِيًّا عَبْدًا , فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَوْ أَنِّي قُلْتُ نَبِيًّا مَلَكًا , ثُمَّ شِئْتُ لَسَارَتِ الْجِبَالُ مَعِي ذَهَبًا "

رواه الطبراني وفيه يحيى بن عبد الله البابلتي وهو ضعيف

14211. İbn Ömer anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Bana bir melek indi ki; benden önce hiç bir peygambere inmemişti, benden sonra da hiç bir kemseye de inmeyecektir. Bu melek İsrafil'dir. Yanında da Cebrâîl vardı. (İsrafil) şöyle dedi: «Allah'ın selamı üzerine olsun ey Muhammed! Ben Rabbinin sana olan elçisiyim. Seni kul peygamber veya hükümdar peygamber olman konusunda muhayyer bırakmamı emretti». Görüşünü almak için Cebrâîl'e baktım. Cebrâîl bana alçak gönüllülüğü (tevazuyu) işaret etti."* Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ekledi: *"Eğer hükümdar peygamber deseydim, dağlar altın olup yanımda yürürdü."*

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde Yahya b. Abdillah el-Bâbellütî vardır ki zayıf bir ravidir.

---

[1] Ebû Ya'lâ (4920). Senedinde Ebû Ma'şer Necîh b. Abdirrahman vardır ki zayıf bir ravidir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (13309).

١٤٢١٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عِمْرَانَ بْنِ أَبِي لَيْلَى ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنِ الْحَكَمِ ، عَنْ مِقْسَمٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ يُنَاجِيهِ إِذِ انْشَقَّ أُفُقُ السَّمَاءِ فَأَخَذَ جِبْرِيلُ يَدْنُو مِنَ الأَرْضِ ، وَيَتَمَايَلُ فَإِذَا مَلَكٌ قَدْ مَثُلَ بَيْنَ يَدَيِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكَ أَنْ تَخْتَارَ بَيْنَ نَبِيٍّ عَبْدٍ ، وَمَلِكٍ نَبِيٍّ قَالَ : فَأَشَارَ جِبْرِيلُ إِلَيَّ بِيَدِهِ أَنْ تَوَاضَعْ فَعَرَفْتُ أَنَّهُ لِي نَاصِحٌ فَقُلْتُ : عَبْدٌ نَبِيٌّ فَعَرَجَ ذَلِكَ الْمَلَكُ إِلَى السَّمَاءِ فَقُلْتُ : يَا جِبْرِيلُ قَدْ كُنْتُ أَرَدْتُ أَنْ أَسْأَلَكَ عَنْ هَذَا فَرَأَيْتُ مِنْ حَالِكَ مَا شَغَلَنِي عَنِ الْمَسْأَلَةِ ، فَمَنْ هَذَا يَا جِبْرِيلُ ؟ قَالَ : هَذَا إِسْرَافِيلُ خَلَقَهُ اللَّهُ يَوْمَ خَلَقَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ صَافًّا قَدَمَيْهِ لا يَرْفَعُ طَرْفَهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الرَّبِّ سَبْعُونَ نُورًا مَا مِنْهَا مِنْ نُورٍ يَكَادُ يَدْنُو مِنْهُ إِلا احْتَرَقَ ، بَيْنَ يَدَيْهِ لَوْحٌ فَإِذَا أَذِنَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي شَيْءٍ فِي السَّمَاءِ أَوْ فِي الأَرْضِ ارْتَفَعَ ذَلِكَ الْوَحْيُ فَضَرَبَ جَبْهَتَهُ فَيَنْظُرُ فَإِنْ كَانَ مِنْ عَمَلِي أَمَرَنِي بِهِ ، وَإِنْ كَانَ مِنْ عَمَلِ مِيكَائِيلَ أَمَرَهُ بِهِ ، وَإِنْ كَانَ مِنْ عَمَلِ مَلَكِ الْمَوْتِ أَمَرَهُ بِهِ ، فَقُلْتُ : يَا جِبْرِيلُ ، وَعَلَى أَيِّ شَيْءٍ أَنْتَ ؟ قَالَ : عَلَى الرِّيحِ وَالْجُنُودِ ، قُلْتُ : عَلَى أَيِّ شَيْءٍ مِيكَائِيلُ ؟ قَالَ : عَلَى النَّبَاتِ وَالْقَطْرِ قُلْتُ : عَلَى أَيِّ شَيْءٍ مَلَكُ الْمَوْتِ ؟ قَالَ : عَلَى قَبْضِ الأَنْفُسِ وَمَا ظَنَنْتُ أَنَّهُ نَزَلَ إِلا لِقِيَامِ السَّاعَةِ وَمَا الَّذِي رَأَيْتَ مِنِّي إِلا خَوْفًا مِنْ قِيَامِ السَّاعَةِ "

رواه الطبراني وفيه محمد بن أبي ليلى وقد وثقه جماعة ولكنه سيئ الحفظ . وبقية رجاله ثقات

14212. İbn Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir ara Cebrâîl ile münacat ederken göğün ufku yarıldı, Cebrâîl de yere doğru salınarak yaklaşıp geldi. O inen melek Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in karşısına gelerek şöyle dedi: "Ey Muhammed! Yüce Allah, kul peygamber veya hükümdar peygamber olmak arasında seni muhayyer kıldı. Ya kul peygamber ya da hükümdar peygamber olmaktan birini seç!"

Bundan sonrasını Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle anlatıyor: *"Cebrâîl, eli ile bana işaret ederek mütevazı olmamı işaret etti, ben de onun bana öğüt verdiğini anladım ve: «Kul peygamber olmak istiyorum» diye cevap verdim. Derken o melek semaya yükseldi. Cebrâîl'e dedim ki: «Bu durumu senden sormak istedim; ancak meşgul olduğum için soramadım. Ey Cebrâîl! Bu gelen kimdi?» Cebrâil dedi ki: "Bu, İsrafil idi. Yüce Allah'ın kendisini yarattığı günden beri o, Allah'ın huzurunda esas duruş vaziyetinde beklemektedir. Gözlerini kaldırıp bakmaz. Onunla Rabbi arasında yetmiş nur vardır. O nurdan birine her kim yaklaşırsa mutlaka yanar. Onun önünde bir levha vardır. Allah,*

gök veya yer işlerinden birinin yapılmasına izin verdiği zaman o levha kalkıp İsrafil'in gözü önüne getirilir. Levhaya bakar. Eğer benimle ilgili bir işin yapılması emredilmekte ise emri bana iletir, eğer Mikail'in yapması gereken bir iş emredilmekte ise emri Mikail'e iletir, eğer ölüm meleğinin yapması gereken bir iş emredilmekte ise emri ona iletir.» Ben: «Ey Cebrâîl! Sen hangi işle görevlisin?» diye sordum; «Rüzgar ve ordularla görevliyim» dedi. «Mikail hangi işle görevlidir?» diye sordum; «Yağmur ve nebatat işiyle görevlidir» dedi. «Ölüm meleği hangi işle görevlidir?» diye sordum; şöyle cevap verdi: «Ruhları teslim almakla görevlidir. Ben, onun ancak kıyamet kopması vaktinde ineceğini sanıyordum. Ayrıca senin bende gördüğün hâl, kıyamet saatinin gelmesinden korkmamdır.»"

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Muhammed b. Ebî Leyla vardır ki bir topluluk onu güvenilir görmüştür; ancak hafızası kötü bir ravidir. Diğer ravileri güvenilir ravilerdir.

١٤٢١٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ ، ثنا أَبِي ، ثنا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، عَنِ الزُّبَيْدِيِّ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : كَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يُحَدِّثُ : " أَنَّ اللَّهَ أَرْسَلَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَلَكًا مِنَ الْمَلائِكَةِ ، مَعَ الْمَلَكِ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، فَقَالَ لَهُ الْمَلَكُ : يَا مُحَمَّدُ ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ جَلَّ يُخَيِّرُكَ بَيْنَ أَنْ تَكُونَ نَبِيًّا عَبْدًا ، أَوْ نَبِيًّا مَلِكًا ، فَالْتَفَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى جِبْرِيلَ كَالْمُسْتَشِيرِ ، فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ أَنْ تَوَاضَعْ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : بَلْ نَبِيًّا عَبْدًا ، فَمَا رُؤِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكَلَ مُتَّكِئًا حَتَّى لَحِقَ بِرَبِّهِ " رواه الطبراني وفيه بقية بن الوليد وهو مدلس

14213. İbn Abbâs anlatıyor: Yüce Allah, Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) Cebrâîl'in yanında meleklerden bir melek gönderdi; melek dedi ki: "Ey Muhammed! Allah seni kul peygamber veya hükümdar peygamber olma hususunda muhayyer bırakıyor." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu sırada danışırcasına Cebrâîl'e baktı; Cebrâîl ona alçak gönüllülüğü (tevazuyu) işaret etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"Bilakis kul peygamber olmayı tercih ediyorum!"* dedi.

Bundan sonra, Rabbine kavuşuncaya kadar Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yaslanarak yemek yediği görülmedi.

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde Bakiyye b. el-Velîd vardır ki müdellis bir ravidir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (12061).
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (10686).

١٤٢١٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ سَالِمٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، قَالَ : لَمَّا أَرَادَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخُرُوجَ إِلَى الْعِرَاقِ ، قَالَ لَهُ ابْنُ عُمَرَ لا تَخْرُجْ ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " خُيِّرَ بَيْنَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ ، فَاخْتَارَ الآخِرَةَ "

رواه الطبراني وإسناده حسن

14214. İbn Ömer dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dünya ile âhiret (hükümdarlığı) arasında tercih yapmak durumunda bırakıldı; o da âhireti tercih etti.

★Taberânî rivayet etmiştir. İsnâdı hasendir.

١٤٢١٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا زَيْدٌ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُوتِيتُ بِمَقَالِيدِ الدُّنْيَا عَلَى فَرَسٍ أَبْلَقَ عَلَيْهِ قَطِيفَةٌ مِنْ سُنْدُسٍ .

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

14215. Câbir dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bana, üzerinde ipek brokardan (sündüsten) bir kadife olan alaca bir at üzerinde dünyanın anahtarları verildi."*

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٤٢١٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحٍ ، ثنا عَبْدَةُ ، ثنا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ وَاقِدٍ ، عَنْ أَبِي غَالِبٍ ، قَالَ : قُلْتُ لأَبِي أُمَامَةَ : حَدِّثْنَا حَدِيثًا سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " كَانَ حَدِيثُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقُرْآنَ ، وَيُكْثِرُ الذِّكْرَ ، وَيُقَصِّرُ الْخُطْبَةَ ، وَيُطِيلُ الصَّلاةَ ، وَلا يَأْنَفُ ، وَلا يَسْتَكْبِرُ أَنْ يَذْهَبَ مَعَ الْمِسْكِينِ وَالضَّعِيفِ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْ حَاجَتِهِ "

رواه الطبراني وإسناده حسن

14216. Ebû Gâlib dedi ki: Ebû Umâme'ye: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den duyduğun bir sözü anlat bize!" dedim; şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in sözü Kur'ân idi. O, zikri çok yapar, hutbeyi kısa tutar, usandırmadan namazı uzatır, kendini büyük görmez, işini görünceye kadar yoksul ve güçsüz kimsenin yanında giderdi."

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] İsnâdı hasendir.

---

[1] Ahmed (3/327-328). Senedinde Ebu'z-Zübeyr vardır ki müdellistir ve *an'ane* yoluyla rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (8103).

١٤٢١٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الرَّازِيُّ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ مَرْثَدِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الْيَزَنِيِّ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ زُرَيْرٍ الْغَافِقِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَرْكَبُ حِمَاراً اسْمُهُ عُفَيْرٌ. رواه أحمد وفيه ابن إسحاق وهو مدلس

14217. Ali b. Ebî Talib der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), adı Ufeyr olan bir merkebe binerdi.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Senedinde İbn İshâk vardır ki müdellis bir ravidir.

١٤٢١٨ - وَعَنْ عَبْدَ اللهِ يَعْنِي ابْنَ مَسْعُودٍ قَالَ : كَانَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَرْكَبُ حِمَاراً اسْمُهُ عُفَيْرٌ. رواه الطبراني في الكبير والأوسط وإسناده حسن

14218. Abdullah -yani İbn Mes'ûd- dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in adı Ufeyr olan bir merkebi vardı.

★Bu hadisi *M. el-Kebîr*'de ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[2] İsnâdı hasendir.

١٤٢١٩ - وَعَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْكَبُ الْحِمَارَ وَيَلْبَسُ الصُّوفَ وَيَعْتَقِلُ الشَّاةَ وَيَأْتِي مُرَاعَاةَ الضَّعِيفِ رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح . ورواه البزار باختصار

14219. Ebû Mûsa dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) merkebe biner, yün giyer, koyun bağlar, zayıf kimseyi gözeterek ona yardıma giderdi.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh* ravileridir. Hadisi Bezzâr da kısaltarak rivayet etmiştir.

١٤٢٢٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ كَعْبٍ الْحِمْصِيُّ ، قَالَ : نا شُقْرَانُ ، قَالَ : نا عِيسَى بْنُ يُونُسَ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ جَرِيرٍ ، أَنَّ رَجُلا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَاسْتَقْبَلَتْهُ رِعْدَةٌ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " هَوِّنْ عَلَيْكَ ، فَإِنِّي لَسْتُ بِمَلِكٍ إِنَّمَا أَنَا ابْنُ امْرَأَةٍ مِنْ قُرَيْشٍ ، كَانَتْ تَأْكُلُ الْقَدِيدَ " رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفهم

---

[1] Ahmed (886).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (12074) ve Ebû Ya'lâ (5026). Senedinde kopukluk vardır. Ebû Ubeyde, babasından hadis işitmemiştir. Yezid b. Atâ da Ebû İshak'dan semâ yoluyla hadis almakta muteahhir sayılır.

14220. Cerîr bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in huzuruna bir adam geldi; onun önünde durunca kendisini bir titreme aldı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de ona dedi ki: *"Kendine gel! Ben kral değilim! Ben sadece kurutulmuş et yemiş Kureyşli bir kadının oğluyum!"*

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.[1] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

١٤٢٢١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ الْجُعْفِيُّ ، قَالَ عَمِّي عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ ، قَالَ : نا عَمِّي أَبُو مُسْلِمٍ قَائِدُ الأَعْمَشِ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " إِنْ كَانَ الرَّجُلُ مِنْ أَهْلِ الْعَوَالِي لَيَدْعُو رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنِصْفِ اللَّيْلِ عَلَى خُبْزِ الشَّعِيرِ ، فَيُجِيبُ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط ورجاله ثقات ورواه في الكبير باختصار

14221. İbn Abbâs dedi ki: Eğer fakir kimselerden biri, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i gece yarısı arpa ekmeği yemeğe çağıracak olsa, ona icabet ederdi.

★Bu hadisi *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[2] Ravileri güvenilir kimselerdir. Taberânî, bu hadisi *M. el-Kebîr*'de de kısaltarak rivayet etmiştir.

١٤٢٢٢ - وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ : يَجْلِسُ عَلَى الأَرْضِ وَيَأْكُلُ عَلَى الأَرْضِ وَيَعْقِلُ الشَّاةَ وَيُجِيبُ دَعْوَةَ الْمَمْلُوكِ عَلَى خُبْزِ الشَّعِيرِ

رواه الطبراني وإسناده حسن

14222. İbn Abbâs dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yere oturur, yerde yemek yer, koyun bağlar, kölenin arpa ekmeği için yaptığı davete icabet ederdi.

★Taberânî rivayet etmiştir.[3] İsnâdı hasendir.

١٤٢٢٣ - وَعَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُجِيبُ دَعْوَةَ الْمَمْلُوكِ

رواه البزار وإسناده حسن

---

[1] Tabeânî, *el-Mu'cemu'l-evsât* (1282) ve Hâkim, *Müstedrek,* 2/466. Zehebî onun sahih hükmüne muvafakat etmiştir. Bkz: *es-Sahîha* (1876).

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr* (41) ve *el-Mu'cemu'l-evsât* (257). İkisinde de Taberânî'nin hocası Ahmed b. Rişdîn vardır ki hadis uyduran biridir. A'meş'in komutanı Ebû Müslim de zayıf bir ravidir.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (12494).

14223. Câbir bildiriyor: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kölenin davetine icabet ederdi."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] İsnâdı hasendir.

١٤٢٢٤ - وَعَنْ عُمَرِ بْنِ الخَطَّابِ أَنَّ رَجُلاً نَادَى النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ ثَلاَثاً كُلُّ ذَلِكَ يَرُدُّ عَلَيْهِ : " لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ "

رواه أبو يعلى في الكبير عن شيخه جبارة بن المغلس وثقة ابن نمير وضعفه الجمهور وبقية رجاله ثقات رجال الصحيح

14224. Ömer b. el-Hattâb bildiriyor: Bir adam Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e üç kere seslendi; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) her seferinde adama *"Buyur! Buyur!"* diyordu.

★Bu hadisi, hocası Cübâra b. el-Muğallis'den *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. İbn Nümeyr, Cübâra'yı güvenilir görürken çoğunluk zayıf adddetmiştir. Kalan ravileri, güvenilir ravilerdir, *Sahîh* ravileridir.

١٤٢٢٥ - وَبِهِ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ حَمَّادٍ، ثنا أَسْبَاطُ بْنُ نَصْرٍ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ جُبَيْرٍ الخُزَاعِي أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ كَانَ يَمْشِي فِي أُنَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَسُتِرَ بِثَوْبٍ فَلَمَّا رَأَى ظِلَّهُ رَفَعَ رَأْسَهُ فَإِذَا هُوَ بِمَلاَءَةٍ قَدْ سُتِرَ بِهَا فَقَالَ لَهُ : " مَهْ " . وَأَخَذَ الثَّوْبَ فَوَضَعَهُ فَقَالَ : إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

14225. Abdullah b. Cübeyr el-Huzâî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından birtakım kimselerle yürürken üzerine bir örtü çekildi. Ancak o, örtünün gölgesini görünce başını kaldırıp örtüyü gördü ve *"Şunu bırakın!"* dedi. Örtüyü alıp yerine koydu ve: *"Ben de sadece sizin gibi bir beşerim"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٤٢٢٦ - وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ قَالَ : " إِنَّمَا أَنَا عَبْدٌ آكُلُ كَمَا يَأْكُلُ العَبْدُ "

رواه البزار وفيه حفص بن عمارة الطلحي و لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا

---

[1] Bezzâr (2463). Senedinde İbn Ebi Leyla hâfızası kötü bir ravidir. Ebu'z-Zübeyr de müdellistir ve *an'ane* yoluyla rivayet etmiştir. Bezzâr demiştir ki: "Cabir'den bu isnâd dışında bu hadisin rivayet edildiğini bilmiyoruz. Müslim nezdinde maruf olan, Enes'den gelen rivayettir."

14226. İbn Ömer bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben ancak bir kulum; kulun (kölenin) yediği gibi yerim."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Senedinde Hafs b. Umâre et-Talhî vardır ki onu tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir görülmüştür.

+ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ بْنِ الصَّبَّاحِ الرَّقِّيُّ ، ثنا أَبُو غَسَّانَ مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، ثنا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ حَرْبٍ ، عَنْ أَبِي الْمُهَلَّبِ مُطَّرِحِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، قَالَ : كَانَتِ امْرَأَةٌ تُرَافِثُ الرِّجَالَ ، وَكَانَتْ بَذِيئَةً ، فَمَرَّتْ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَأْكُلُ ثَرِيدًا عَلَى طَرَيَانٍ ، قَالَتْ : انْظُرُوا إِلَيْهِ يَجْلِسُ كَمَا يَجْلِسُ الْعَبْدُ ، وَيَأْكُلُ كَمَا يَأْكُلُ الْعَبْدُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " وَأَيُّ عَبْدٍ أَعْبَدُ مِنِّي ؟ " ، قَالَتْ : وَيَأْكُلُ وَلا يُطْعِمُنِي ، قَالَ : " فَكُلِي " ، قَالَتْ : نَاوِلْنِي يَدَكَ ، فَنَاوَلَهَا ، قَالَتْ : أَطْعِمْنِي مِمَّا فِي فِيكَ ، فَأَعْطَاهَا ، فَأَكَلَتْ ، فَغَلَبَهَا الْحَيَاءُ ، فَلَمْ تُرَافِثْ أَحَدًا حَتَّى مَاتَتْ

رواه الطبراني وإسناده ضعيف

14227. Ebû Umâme anlatıyor: Erkeklere karşı açık seçik konuşan bir kadın vardı. Dili bozuktu. Bu kadın bir gün sofrada tirit yerken Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e rastladı ve: "O'na bakın; kölenin oturduğu gibi oturuyor ve kölenin yediği gibi yiyor!" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hangi köle benden daha iyi bir köledir?!"* Kadın: "Kendisi yiyor; ama yedirmiyor!" deyince Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen de ye!"* buyurdu. Kadın: "Elindekini bana ver!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elindekini ona verince bu sefer: "Bana ağzındakinden yedir!" dedi. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) de verdi; o da yedi. Bu sayede ona utunma duygusu galip oldu, ölünceye kadar kimseye müstehcen bir şey söylemedi.

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] İsnâdı zayıftır.

١٤٢٢٨ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الصُّوفِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ قَادِمٍ ، عَنْ عَبْدِ السَّلامِ بْنِ حَرْبٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : أَحِبُّونَا بِحُبِّ الإِسْلامِ ،

---

[1] Bezzâr (2469). Bezzâr demiştir ki: "Ondan muttasıl bir isnâdla hadis rivayet edildiğini bilmiyoruz; ancak bu kanaldan, İbn Ömer'den gelen hariç. Ubeydullah b. Ömer'den de bunu sadece Mübârek b. Fedâle rivayet etmiş; ondan da sadece Hafs b. Umâre rivayet etmiştir. Onun rivayetine mutabaat edilmemiştir."

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (7812).

فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لا تَرْفَعُونِي فَوْقَ حَقِّي ، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى اتَّخَذَنِي عَبْدًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَنِي رَسُولا "

رواه الطبراني وإسناده حسن

14228. Hüseyin b. Ali dedi ki: Bizi İslam sevgisinden dolayı sevin; zira Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Beni hakkımın üstüne yükseltmeyin! Çünkü Yüce Allah beni daha peygamber edinmemişken kul edindi."*

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] İsnâdı hasendir.

١٤٢٢٩ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثَنَا هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ ، نا بِشْرُ بْنُ السَّرِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُؤَمَّلِ ، عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ دُعِيتُ إِلَى كُرَاعٍ لأَجَبْتُ "

رواه الطبراني وفيه عبد الله بن المؤمل وثقه ابن حبان وقال : يخطئ واختلف كلام بن معين فيه وبقية رجاله رجال الصحيح

14229. İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Paça yemeğine davet edilsem bile icabet ederim."*

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde Abdullah b. el-Müemmil vardır ki İbn Hibbân onu güvenilir görmüş, "Ancak hata eden biridir" demiştir. İbn Maîn'in onun hakındaki görüşü ise ihtilaflıdır. Diğer ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٤٢٣٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ، ثنا ذَيَّالُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ حَنْظَلَةَ، عَنْ حَنْظَلَةَ قَالَ : أَتَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَأَيْتُهُ جَالِساً مُتَرَبِّعاً

رواه الطبراني وفيه محمد بن عثمان القرشي وهو ضعيف

14230. Hanzale dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gitmiştim; onu bağdaş kurmuş bir halde otururken gördüm."

★Taberânî rivayet etmiştir.[3] Senedinde Muhammed b. Osman el-Kuraşî vardır ki zayıf bir ravidir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (2889). Ayrıca bkz: *Zühd*, İbnü'l-Mübârek (984).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (11236).

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (3498)

١٤٢٣١ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ، ثنا أَبِي، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَشَى عَنْ زَمِيلٍ لَهُ

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

14231. Enes bildiriyor: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yol arkadaşını bindirip kendisi yürüdü."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٤٢٣٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ ، قَالَ : نَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ عَبْدِ اللهِ مَوْلَى آلِ مَنْظُورٍ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُبَيْدِ اللهِ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : خَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَسْجِدِ ، فَانْقَطَعَ شِسْعُهُ ، فَأَخَذْتُ نَعْلَهُ لأُصْلِحَهَا ، فَأَخَذَهَا مِنْ يَدِي ، وَقَالَ : " إِنَّهَا أَثَرَةٌ ، وَلا أُحِبُّ الأَثَرَةَ " رواه البزار وفيه من لم أعرفه

14232. Âmir b. Rebîa dedi ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile Mescid'e çıkmıştım; ayakkabısının kayışı koptu, ben hemen tamir etmek için ayakkabısını aldım; şöyle buyurdu: *"Doğrusu o bencilliktir; ben bencilliği sevmem."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Senedinde tanımadığım bir ravi vardır.

١٤٢٣٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ حَكِيمٍ ، قَالَ : نَا أَبُو غَسَّانَ ، قَالَ : نَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ الْعَبَّاسُ ، قُلْتُ : لا أَدْرِي مَا بَقَاءُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِينَا ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللهِ ، لَوِ اتَّخَذْتَ عَرِيشًا يُظِلُّكَ ، قَالَ : " لا أَزَالُ بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ يَطَئُونَ عَقِبِي ، وَيُنَازِعُونِي رِدَائِي حَتَّى يَكُونَ اللَّهُ يُرِيحُنِي مِنْهُمْ " رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

14233. İbn Abbâs der ki: Hz. Abbâs bir gün: "Vallahi, ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) içimizde ne zamana kadar sağ kalacağını öğreneceğim!" dedi ve ona "Yâ Resûlallah! Seni koruyacak bir çardak edinsen olmaz mı?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ise: *"Onlar benim, ökçeme basacaklar, sırtımdan ridamı çekecekler... Allah beni onlardan rahata erdirinceye kadar ben bu halde onların arasında kalmaya devam edeceğim"* buyurdu.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

---

[1] Bezzâr (2465).
[2] Bezzâr (2468).

(بَابُ فِيمَنْ خَدَمَهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Hizmet Edenler

١٤٢٣٤ - عَنْ أَنَسٍ قَالَ : كَانَ عِشْرُونَ شَابًّا مِنَ الأَنْصَارِ يَلْزَمُونَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ لِحَوَائِجِهِ فَإِذَا أَرَادَ أَمْراً بَعَثَهُمْ فِيْهِ رواه البزار وفيه من لم أعرفهم

14234. Enes dedi ki: Ensâr'dan otuz genç, ihtiyaçlarını görmek için Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında bulunmaya devam ederlerdi. Bir şey yapmak istediğinde o işe onları gönderirdi.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Senedinde tanımadığım raviler vardır.

١٤٢٣٥ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ آدَمَ ، قَالَ : ثنا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، قَالَ : ثنا مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ ، عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، قَالَ : " كَانَ لا يُفَارِقُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ بَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمْسَةٌ أَوْ أَرْبَعَةٌ مِنْ أَصْحَابِهِ

رواه البزار وفيه موسى بن عبيدة الربذي وهو ضعيف

14235. Abdurrahman b. Avf dedi ki: "Ashâbından dört veya beş kişi, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanından veya Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kapısından ayrılmazdı."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[3] Senedinde Mûsa b. Ubeyde er-Rebezî zayıf bir ravidir.

١٤٢٣٦ - حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ أَخْزَمَ الطَّائِيُّ، وَمُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ، قَالا: ثنا أَبُو أَحْمَدَ، ثنا كَثِيرُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ رُبَيْحِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ : كُنَّا نَتَنَاوَبُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ تَكُونُ لَهُ الحَاجَةُ أَوْ يُرْسِلُنَا فِي الأَمْرِ فَيَكْثُرُ الْمُحْتَسِبُونَ وَأَصْحَابُ النُّوبِ فَخَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ وَنَحْنُ نَتَذَاكَرُ الدَّجَّالَ فَقَالَ : مَا هَذِهِ النَّجْوَى ؟ أَلَمْ أَنْهَكُمْ عَنِ النَّجْوَى ؟ "

رواه البزار ورجاله ثقات وفي بعضهم خلاف

---

[1] Bezzâr (2466). Ayrıca bkz: *ez-Zühd,* İbnü'l-Mübârek (984).

[2] Bezzâr (2445). Bezzâr dedi ki: Bu hadisin Enes'den, bundan başka bir kanaldan rivayet edildiğini bilmiyoruz. Ravilerin arasında Ali b. Yezîd el-Hanefî'den başka meçhul biri yoktur.

[3] Bezzâr (2446).

14236. Ebû Saîd dedi ki: Biz Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında nöbetleşe kalırdık; bir ihtiyacı olunca görürdük veya bizi bir işe gönderirdi. Bazen gönüllüler ve nöbet tutanlar çok olurdu. Bir defasında kendi aramızda Deccal hakkında sohbet ederken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza çıkarak: *"Bu fısıldaşma da ne?! Ben sizi fısıldaşmadan men etmedim mi?"* buyurdu.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Bazı ravileri hakkında ihtilaf vardır.

١٤٢٣٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، قَالَ : نا أَبُو عَاصِمٍ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنِي بِشْرُ بْنُ عَاصِمٍ ، أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا الدَّرْدَاءِ ، أَوْ أَبَا ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ، قَالَ : اسْتَأْذَنْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَبِيتَ عَلَى بَابِهِ يُوقِظَنِي لِحَاجَتِهِ ، فَأَذِنَ لِي ، فَبِتُّ لَيْلَةً

رواه البزار ورجاله ثقات

14237. Âsım b. Süfyân'ın bildirdiğine göre o, Ebu'd-Derdâ'nın veya Ebû Zer'in şöyle dediğini işitmiş: "Ben, ihtiyacı olunca beni uyandırsın diye geceyi kapısında geçirmek üzere Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den izin istedim; bana izin verdi, bir gece orada kaldım."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Ravileri güvenilir ravileridir.

(أَبْوَابُ فِي وَفَاتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

(بَابُ فِي مَرَضِهِ وَوَفَاتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا أَطْلَعَهُ اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ مِنْ ذَلِكَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Hastalanması ve Vefatı, Buna Dair Allah'ın (Önceden) Ona Bildirdikleri

١٤٢٣٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ حَدَّثَنِي رَاشِدُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ لَمَّا بَعَثَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْيَمَنِ خَرَجَ مَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوصِيهِ وَمُعَاذٌ رَاكِبٌ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِي تَحْتَ رَاحِلَتِهِ فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ يَا مُعَاذُ إِنَّكَ عَسَى أَنْ لاَ تَلْقَانِي بَعْدَ عَامِي هَذَا أَوْ لَعَلَّكَ أَنْ تَمُرَّ بِمَسْجِدِي هَذَا أَوْ قَبْرِي . فَبَكَى مُعَاذٌ جَشَعاً لِفِرَاقِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ الْتَفَتَ فَأَقْبَلَ بِوَجْهِهِ نَحْوَ الْمَدِينَةِ فَقَالَ إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِيَ الْمُتَّقُونَ مَنْ كَانُوا وَحَيْثُ كَانُوا "

---

[1] Bezzâr (2447). Bezzâr dedi ki: "Ebû Saîd'den bundan başka bir isnâdla hadisin rivayet edildiğini bilmiyoruz."

[2] Bezzâr (2448).

رواه أحمد بإسنادين وقال في أحدهما : عن عاصم بن حميد أن معاذا وقال وفيها : قال : " لا تبك يا معاذ البكاء أو إن البكاء من الشيطان " . ورجال الإسنادين رجال الصحيح غير راشد بن سعد وعاصم بن حميد وهما ثقتان

14238. Muâz b. Cebel anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendisini Yemen'e gönderdiği sırada Muâz bineğine binmiş, Resûlullah de yanı başında yaya yürüyerek onu uğurlamaya çıkmış, ona öğüt vermiş ve işini tamamladıktan sonra şöyle demişti: *"Ey Muâz! Belki bu seneden sonra benimle karşılaşmayacaksın. Belki de şu Mescidime ve mezarıma uğrayacaksın!"* Bunu duyan Muâz Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den ayrılacağı endişesiyle iç çekerek ağladı. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yüzünü Medine'ye döndürerek şöyle buyurdu: *"Şüphesiz bana en yakın olan insanlar, -her kim olurlarsa olsunlar ve her nerede bulunurlarsa bulunsunlar- takva sahibi kimselerdir."*

★Bu hadisi iki isnâdla Ahmed rivayet etmiştir.[1] Onların birinin isnâdını Âsım b. Humeyd'den vererek orada şöyle der: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona şu uyarıda bulundu: *"Ağlama ey Muâz! Ağlamak –veya şüphesiz ağlamak- şeytandandır."* İki isnâdın ravileri, Râşid b. Sa'd ile Âsım b. Humeyd hariç, *Sahîh* ravileridir; ancak bu ikisi de güvenilir ravilerdir.

١٤٢٣٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ مِينَاءَ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ وَفْدِ الْجِنِّ فَلَمَّا انْصَرَفَ تَنَفَّسَ فَقُلْتُ مَا شَأْنُكَ فَقَالَ نُعِيَتْ إِلَيَّ نَفْسِي يَا ابْنَ مَسْعُودٍ "

رواه أحمد وفيه ميناء بن أبي ميناء وثقة ابن حبان وضعفه الجمهور وبقية رجاله ثقات

14239. İbn Mes'ûd dedi ki: "Cin heyetinin geldiği gece Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraberdim. Onların yanından dönünce derin bir nefes aldı; ben: "Neyin var?" diye sordum; *"Ey İbn Mes'ûd! Bana öleceğim bildirildi"* buyurdu.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[2] Senedinde Mînâ b. Ebî Mînâ vardır ki İbn Hibbân onu güvenilir görürken çoğunluk onu zayıf addetmiştir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

---

[1] Ahmed (5/235), Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (20/121) ve İbn Hibban, *Sahîh* (647 uzun metinle).

[2] Ahmed (4294) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (9970, uzun metinle).

١٤٢٤٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا عَطَاءٌ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ ﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ﴾ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُعِيَتْ إِلَيَّ نَفْسِي بِأَنِّي مَقْبُوضٌ فِي تِلْكَ السَّنَةِ "

رواه أحمد وفيه عطاء بن السائب وقد اختلط

14240. İbn Abbâs dedi ki: İzâ câe (suresi) nâzil olduğu zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bana bu sene içinde ruhumun kabzolunacağı haberi verildi"* buyurdu.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Senedinde Atâ b. es-Sâib vardır ki ezberi bozulmuş bir ravidir.

١٤٢٤١ - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى السَّاجِيُّ ، ثنا أَبُو كَامِلٍ الْجَحْدَرِيُّ ، ثنا أَبُو عَوَانَةَ ، عَنْ هِلالِ بْنِ خَبَّابٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : ﴿لَمَّا نَزَلَتْ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ﴾ حَتَّى خَتَمَ السُّورَةَ ، قَالَ : نُعِيَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفْسُهُ حِينَ نَزَلَتْ ، قَالَ : فَأَخَذَ بِأَشَدِّ مَا كَانَ قَطُّ اجْتِهَادًا فِي أَمْرِ الآخِرَةِ ، وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ : " جَاءَ الْفَتْحُ وَنَصْرُ اللَّهِ ، وَجَاءَ أَهْلُ الْيَمَنِ " ، فَقَالَ رَجُلٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا أَهْلُ الْيَمَنِ ؟ قَالَ : " قَوْمٌ رَقِيقَةٌ قُلُوبُهُمْ لَيِّنَةٌ قُلُوبُهُمْ ، الإِيمَانُ يَمَانٌ ، وَالْفِقْهُ يَمَانٌ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط بأسانيد وزاد : " والحكمة يمانية " . وأحد أسانيده رجاله رجال الصحيح

14241. İbn Abbâs dedi ki: İzâ câe sûresi nâzil olduğu zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e öleceği bildirildi. Bundan sonra, öncesine göre âhiret işinde daha fazla gayretli olmaya başladı. Bu surenin nâzil olmasından sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Fetih geldi, Allah'ın yardımı geldi, Yemen ahalisi geldi!"* buyurdu. Bir adam: "Yâ Resûlallah! Yemen ahalisi nedir?" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar, kalpleri ince ve yumuşak kimselerdir. İman ve fıkıh, Yemenlidir"* buyurdu.

★Bu hadisi *M. el-Kebîr*'de ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta birtakım isnâdlarla Taberânî rivayet etmiştir.[2] *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta şu ibare yer almıştır: *"Hikmet, Yemen'e aittir."* İsnâdlarından birinin ravileri, *Sahîh* ravileridir.

---

[1] Ahmed (1873).
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (11903).

١٤٢٤٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ عَبَّادِ بْنِ الْعَوَّامِ ، عَنْ هِلالِ بْنِ خَبَّابٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : لَمَّا نَزَلَتْ ﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ﴾ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةَ ، فَقَالَ : " إِنَّهُ قَدْ نُعِيَتْ إِلَيَّ نَفْسِي ، فَبَكَتْ ، فَقَالَ لَهَا : لا تَبْكِي فَإِنَّكِ أَوَّلُ أَهْلِي لاحِقٌ بِي " فَضَحِكَتْ فَرَآهَا بَعْضُ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَتْ لَهَا : رَأَيْتُكِ بَكَيْتِ وَضَحِكْتِ ، قَالَتْ : إِنَّهُ قَالَ لِي : " قَدْ نُعِيَتْ إِلَيَّ نَفْسِي " فَبَكَيْتُ ، فَقَالَ : " لا تَبْكِينَ ، فَإِنَّكِ أَوَّلُ أَهْلِي لاحِقٌ بِي " فَضَحِكْتُ

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجاله رجال الصحيح غير هلال بن خباب وهو ثقة وفيه ضعف

14242. İbn Abbâs dedi ki: İzâ câe sûresi nâzil olduğu zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Fâtıma'yı çağırıp: *"Bana vefat edeceğim bildirildi"* dedi. Fâtıma bunu duyunca ağladı. Bu defa ona: *"Ağlama! Çünkü ailemden bana ilk kavuşacak olan sensin!"* dedi. Bunun üzerine Hz. Fatıma güldü. Bunu Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in hanımlarından biri gördü ve: "Senin hem ağladığını, hem de güldüğünü gördüm! Bu ne ola ki?" diye ona sorunca o da şöyle açıkladı:

O bana: "Bana öleceğim bildirildi" dedi; ben ağladım. Bunun üzerine: *"Ağlama! Çünkü ailemden bana ilk kavuşacak olan sensin!"* buyurdu; bu defa güldüm.

★Hadisi *M. el-Kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir. Hilâl b. Habbâb hariç ki o da güvenilirdir; ancak kendisinde zayıflık olan bir ravidir.

١٤٢٤٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُسْلِمٍ أَبُو يَحْيَى الرَّازِيُّ ، حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ عُثْمَانَ ، حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ ، عَنْ عَاصِمٍ الأَحْوَلِ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، قَالَتْ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ : سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي أَرَاكَ تُكْثِرُ أَنْ تَقُولَ : سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ ؟ ، فَقَالَ : إِنِّي أُمِرْتُ بِأَمْرٍ ، فَقَرَأَ : ﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ﴾ " رواه الطبراني في الصغير ورجاله رجال الصحيح

14243. Ümmü Seleme anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ölmeden önce "Sübhâneke Allahümme ve-bihamdik, estağfiruke ve etûbu ileyk (=Allahım! Seni her türlü noksanlıktan uzak tutar, sana kendi hamdin ile hamd ederim. Sen'den bağışlanmamı diler, Sana tövbe

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (11907) ve *el-Mu'cemu'l-evsât* (887).

ederim)" sözünü çoğaltınca, ben: "Yâ Resûlallah! Ben «Sübhâneke Allahümme ve-bihamdik, estağfiruke ve etûbu ileyk» sözünü çoğalttığını görüyorum!?" dedim. *"Doğrusu bana bir şey emrolundu"* dedi ve İzâ câe sûresini okudu: **"Allah'ın yardımı ve zaferi geldiği ve insanların bölük bölük Allah'ın dinine girmekte olduklarını gördüğün vakit, Rabbine hamdederek O'nu tesbih et ve O'ndan mağfiret dile. Çünkü O, tövbeleri çok kabul edendir."** (Nasr Sur. 1-3)

★Taberânî *M. es-Sağîr*'de rivayet etmiştir.[1] Ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٤٢٤٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ رَبِيعَةَ الْكِلابِيُّ ، قال : نا أبي ، قال : نا يَحْيَى بْنُ آدَمَ ، عَنْ عَبْدِ السَّلامِ بْنِ حَرْبٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَبِي خَالِدٍ الدَّالانِيِّ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْفَتْحِ : " هَذَا مَا وَعَدَنِي رَبِّي " . ثُمَّ قَرَأَ : إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ، قَالَ : " لَمَّا دَخَلَ النَّاسُ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ، فَظَهَرَ دِينُ اللَّهِ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ، فَالنَّاسُ خَيْرٌ ، وَنَحْنُ خَيْرٌ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات

14244. Ebû Saîd el-Hudrî dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Fetih günü: *"Bu, Rabbimin bana vaad ettiğidir!"* dedi ve İzâ câe sûresini okudu. Bir de şöyle buyurdu: *"İnsanlar Allah'ın dinine bölük bölük girdiğinde ve Allah'ın dini bütün dinlere üstün geldiğinde bu, insanlar da iyidir, biz de iyiyiz demektir."*

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤٢٤٥ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْعَلافُ الْمِصْرِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، ثنا نَافِعُ بْنُ يَزِيدَ ، حَدَّثَنِي عُمَارَةُ بْنُ غَزِيَّةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ ، أَنَّ أُمَّهُ فَاطِمَةَ بِنْتَ حُسَيْنٍ حَدَّثَتْهُ ، أَنَّ عَائِشَةَ ، كَانَتْ تَقُولُ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ ، قَالَ لِفَاطِمَةَ : " يَا بُنَيَّةُ احْنِي عَلَيَّ " ، فَأَحْنَتْ عَلَيْهِ فَنَاجَاهَا سَاعَةً ثُمَّ انْكَشَفَتْ وَهِيَ تَبْكِي وَعَائِشَةُ حَاضِرَةٌ ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ بِسَاعَةٍ : احْنِي عَلَيَّ يَا بُنَيَّةُ ، فَأَحْنَتْ عَلَيْهِ فَنَاجَاهَا سَاعَةً ثُمَّ انْكَشَفَتْ عَنْهُ ، فَضَحِكَتْ ، قَالَتْ عَائِشَةُ : فَقُلْتُ : أَيْ بُنَيَّةُ ، أَخْبِرِينِي مَاذَا نَاجَاكِ أَبُوكِ ؟ فَقَالَتْ فَاطِمَةُ : نَاجَانِي عَلَى حَالِ سِرٍّ ، ظَنَنْتِ أَنِّي أُخْبِرُ بِسِرِّهِ وَهُوَ حَيٌّ فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَى عَائِشَةَ أَنْ يَكُونَ سِرًّا دُونَهَا ، فَلَمَّا قَبَضَهُ اللَّهُ ، قَالَتْ عَائِشَةُ لِفَاطِمَةَ : يَا بُنَيَّةُ ، أَلا

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (677).

تُخْبِرِينِي بِذَلِكَ الْخَبَرِ ؟ قَالَتْ : أَمَّا الآنَ ، فَنَعَمْ ، نَاجَانِي فِي الْمَرَّةِ الأُولَى فَأَخْبَرَنِي أَنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلامُ كَانَ يُعَارِضُهُ بِالْقُرْآنِ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً ، وَأَنَّهُ عَارَضَهُ بِالْقُرْآنِ الْعَامَ مَرَّتَيْنِ ، وَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ نَبِيٌّ إِلا عَاشَ نِصْفَ عُمُرِ الَّذِي كَانَ قَبْلَهُ ، وَأَنَّهُ أَخْبَرَنِي أَنَّ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ عَاشَ عِشْرِينَ وَمِائَةِ سَنَةٍ وَلا أُرَانِي ذَاهِبًا عَلَى رَأْسِ السِّتِّينَ فَأَبْكَانِي ذَلِكَ ، وَقَالَ : يَا بُنَيَّةُ ، إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ نِسَاءِ الْمُسْلِمِينَ امْرَأَةٌ أَعْظَمَ رَزِيَّةً مِنْكِ ، فَلا تَكُونِي أَدْنَى مِنِ امْرَأَةٍ صَبْرًا. قلت : فذكر الحديث

رواه الطبراني بإسناد ضعيف وروى البزار بعضه أيضا وفي رحاله ضعف

14245. Hz. Âişe anlatıyor: Ruhunun kabzedildiği hastalığı sırasında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Hz. Fatıma'ya: *"Ey kızcağızım! Bana doğru eğil!"* buyurdu; o da eğildi. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) ona bir süre gizlice bir şeyler söyledi. Bunun üzerine ağlayarak doğruldu. Âişe de oradaydı. Bir süre sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bana doğru eğil, ey kızcağızım!"* dedi. Hz. Fatıma da ona doğru eğildi. Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) ona bir süre gizlice bazı şeyler söyledi. Bu sefer Fatıma gülerek doğruldu. Âişe diyor ki: "Ey kızım! Baban sana gizlice neler söyledi, anlat bakalım!" diye sordum. Hz. Fatıma: "Bana gizli bir şey söyledi. O hayatta iken onun bir sırrını sana söyleyeceğimi mi sanıyorsun!?" dedi. (Onun böyle cevap vermesi) Âişe'nin ağrına gitti. Onun benden saklı nasıl bir sırrı olabilir ki diye düşündü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edince Âişe, Fatıma'ya "Ey kızım, bana o haberi söylemeyecek misin?" diye sordu. Fatıma da şöyle dedi: "Şimdi söyleyebilirim. Birinci defasında bana dedi ki: «*Doğrusu Cibril senede bir kez gelerek Kur'ân'ı bana arz ederdi. Bu sene ise, iki defa arz etti ve bana haber verdi ki, her peygamber, kendinden öncekinin (peygamberin) ömrünün yarısı kadar yaşar. Ayrıca bana bildirdi ki, İsa b. Meryem 120 sene yaşadı. Buna göre ben, 60 yaşın başında gidici olduğumu tahmin ediyorum.*» İşte bu haber beni ağlattı. Bunu görünce bana şöyle dedi: *"Ey kızcağızım! Şu bir gerçektir ki, Müslüman kadınlar içinde ağır kayıp bakımından senden daha yüce birisi yoktur! Ama sen, sabır bakımından en aşağı kadın olma!"*

Hadis, aslında devam ediyor...

★Bu hadisi Taberânî zayıf bir isnâdla rivayet etmiştir.[1] Hadisin bir kısmını Bezzâr da rivayet etmiştir ki onun ravilerinde de zayıflık vardır.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (22/416, 418), Bezzâr (846) ve Tahâvî, *Müşkilu'l-Âsâr*, 1/49-50.

(بَابُ فِي رُؤْيَا العَبَّاسِ)

Abbâs'ın Rüyası

١٤٢٤٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَرْبٍ ، قَالَ : نا هَارُونُ بْنُ عِمْرَانَ الْمَوْصِلِيُّ ، قَالَ : نا جَعْفَرُ بْنُ بُرْقَانَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ الأَصَمِّ ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، قَالَ : رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ كَأَنَّ الأَرْضَ تُنْزَعُ إِلَى السَّمَاءِ بِأَشْطَانٍ شِدَادٍ ، فَقَصَصْتُ ذَلِكَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " ذَاكَ وَفَاةُ ابْنِ أَخِيكَ "

رواه البزار والطبراني ورجالهما ثقات

14246. Abbâs b. Abdilmuttalib dedi ki: Rüyamda yeryüzünün sağlam iplerle göğe çekildiğini gördüm ve bunu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e anlattım; *"Bu, kardeşinin oğlunun (yani benim) ölümüdür!"* dedi.

★Hadisi Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiştir.[1] Her ikisinin ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابُ تَخْيِيرُهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Dünya ile Âhiret Arasında Tercih Yapmakta Serbest Bırakılması

١٤٢٤٧ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ الْعَبْلِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ جُبَيْرٍ مَوْلَى الْحَكَمِ بْنِ أَبِي الْعَاصِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي مُوَيْهِبَةَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ فَقَالَ يَا أَبَا مُوَيْهِبَةَ إِنِّي قَدْ أُمِرْتُ أَنْ أَسْتَغْفِرَ لأَهْلِ الْبَقِيعِ فَانْطَلِقْ مَعِي . فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ فَلَمَّا وَقَفَ بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ قَالَ السَّلاَمُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الْمَقَابِرِ لِيَهْنِ لَكُمْ مَا أَصْبَحْتُمْ فِيهِ مِمَّا أَصْبَحَ فِيهِ النَّاسُ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا نَجَّاكُمُ اللَّهُ مِنْهُ أَقْبَلَتِ الْفِتَنُ كَقِطَعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ يَتْبَعُ أَوَّلُهَا آخِرَهَا الآخِرَةُ شَرٌّ مِنَ الأُولَى . قَالَ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيَّ فَقَالَ يَا أَبَا مُوَيْهِبَةَ إِنِّي قَدْ أُوتِيتُ مَفَاتِيحَ خَزَائِنِ الدُّنْيَا وَالْخُلْدَ فِيهَا ثُمَّ الْجَنَّةَ وَخُيِّرْتُ بَيْنَ ذَلِكَ وَبَيْنَ لِقَاءِ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ وَالْجَنَّةِ . قَالَ قُلْتُ بِأَبِي وَأُمِّي فَخُذْ مَفَاتِيحَ الدُّنْيَا وَالْخُلْدَ فِيهَا ثُمَّ الْجَنَّةَ. قَالَ لاَ وَاللَّهِ

---

[1] Bezzâr (844). Bezzâr: "Bu hadisin bundan başka bir isnâdla hadisin rivayet edildiğini bilmiyoruz"demiştir.

يَا أَبَا مُوَيْهِبَةَ لَقَدِ اخْتَرْتُ لِقَاءَ رَبِّي وَالْجَنَّةَ . ثُمَّ اسْتَغْفَرَ لأَهْلِ الْبَقِيعِ ثُمَّ انْصَرَفَ فَبُدِئَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي وَجَعِهِ الَّذِي قَبَضَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِيهِ حِينَ أَصْبَحَ.

14247. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in azatlısı Ebû Muveyhibe anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni gecenin ortasında uyandırdı ve: *"Ey Ebû Muveyhibe! Ben şu Baki' ahalisi (yani orada yatan ölüler) için bağışlanma dilemekle emrolundum. Benimle gel!"* dedi. Ben de onunla birlikte çıktım. Onların arasında durdu ve şöyle dedi: *"Ey kabir halkı, size selam olsun! İnsanların içinde bulunduğu durumdan çok, sizin içinde bulunduğunuz durum size mübarek olsun. Eğer Allah'ın sizi kurtardığı şeyleri bilseydiniz! (Sözümü daha iyi anlardınız). Fitneler, karanlık gecenin bölükleri gibi peş peşe gelmeye başladı. Bir sonra gelen öncekinden daha kötüdür."* Böyle dedikten sonra bana dönüp şöyle dedi: *"Ey Ebû Muveyhibe! Şüphesiz bana, dünya hazinelerinin anahtarları ile dünyada temelli kalmak, sonra da cennete girme imkânı sunuldu. Ben, bununla, Rabbime kavuşmak ve cennet arasında muhayyer kılındım; bunlardan birini seçmekte serbest bırakıldım."* Ben dedim ki: "Anam babam sana feda olsun. Dünyanın hazinelerinin anahtarlarını ve orada ebedi kalmayı seç. Sonra cenneti alırsın." O ise: *"Hayır! Vallahi ey Ebû Muveyhibe, ben önce Rabbime kavuşmayı, sonra da cenneti tercih ettim!"* dedi. Böyle dedikten sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Bakî' mezarlığındaki ölüler için mağfiret diledi. Sonra oradan ayrıldı. Bunun peşinden sabahleyin, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in, sonunda Yüce Allah'ın ruhunu kabzedeceği hastalığı başladı.

١٤٢٤٨ - وفي رواية عنه أيضا قال : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا يَعْلَى بْنُ عَطَاءٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِي مُوَيْهِبَةَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُمِرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى أَهْلِ الْبَقِيعِ فَصَلَّى عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَلَمَّا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الثَّانِيَةُ قَالَ يَا أَبَا مُوَيْهِبَةَ أَسْرِجْ لِي دَابَّتِي . قَالَ فَرَكِبَ وَمَشَيْتُ حَتَّى انْتَهَى إِلَيْهِمْ فَنَزَلَ عَنْ دَابَّتِهِ وَأَمْسَكْتُ الدَّابَّةَ. قلت : فذكر نحوه

رواه أحمد والطبراني بإسنادين ورجال أحدهما ثقات إلا أن الإسناد الأول عن عبيد بن جبير عن عبد الله بن عمرو بن العاص عن أبي مويهبة والثاني عن عبيد بن جبير عن أبي مويهبة

14248. Ondan gelen başka bir rivayet ise şöyledir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Baki mezarlığındaki ölüler için namaz kılmakla emrolundu. Onların üzerine üç kez namaz kıldı. Üçüncüsünde bana: «*Ey Ebû Muveyhibe! Bineğimi eğerle!*» dedi. Bineği hazırladıktan sonra bindi, ben de yanı başında yürüdüm. Nihayet Baki mezarlığına vardı. Bineğinden

indi. Ben de bineğinin yularını tuttum..." Hadis, yukarıdakine benzer şekilde devam etmiştir.

★Hadisi Ahmed ve iki isnâdla Taberânî rivayet etmiştir.[1] O iki isnâddan birinin ravileri güvenilir kimselerdir. Ancak birinci isnâd, Ubeyd b. Cübeyr—Abdullah b. Amr b. el-Âs—Ebû Müveyhibe'den; ikincisi de Ubeyd b. Cübeyr—Ebû Muveyhibe'den verilmiştir.

١٤٢٤٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ الأَوَّلِ ، حَدَّثَنَا أَبُو يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ آمِينَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا وَاقِدٍ اللَّيْثِيَّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " خُيِّرَ عَبْدٌ مِنْ عَبِيدِ اللَّهِ بَيْنَ الدُّنْيَا وَمُلْكِهَا وَنَعِيمِهَا وَبَيْنَ الآخِرَةِ ، فَاخْتَارَ الآخِرَةَ " ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : بَلْ نَفْدِيكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَمْوَالِنَا وَأَنْفُسِنَا

رواه الطبراني وفيه يحيى بن عبد الحميد الحماني وهو ضعيف

14249. Ebû Vâkıd el-Leysî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ın kullarından bir kul, dünya ve onun nimetleri ile âhiret arasında muhayyer bırakıldı; o da âhireti seçti."* Bu sırada Ebû Bekir: "Bilakis mallarımız ve canlarımız sana feda olsun, ey Allah'ın Resulü!" dedi.

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde Yahya b. Abdilhamîd el-Hımmânî vardır ki zayıf bir ravidir.

(بَابُ مَا يَحْصُلُ لأُمَّتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ اسْتِغْفَارِهِ بَعْدَ وَفَاتِهِ)

Vefatından Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Ümmeti İçin Mağfiret Dilemesinden Hâsıl Olanlar

١٤٢٥٠ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : نا يَحْيَى ، عَنْ سُفْيَانَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ زَاذَانَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . وَحَدَّثَنَاهُ يُوسُفُ بْنُ مُوسَى ، قَالَ : نا جَرِيرٌ ، عَنْ حُسَيْنٍ الْخَلْقَانِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ زَاذَانَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ لِلَّهِ مَلائِكَةً سَيَّاحِينَ يُبَلِّغُونِي عَنْ أُمَّتِي السَّلامَ "وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " حَيَاتِي خَيْرٌ

---

[1] Ahmed (3/488) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (22/346-347).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (3295). Taberânî bunu iki isnâdla vermiştir, onların birinde Yahya el-Hımmânî vardır. Abdurrahman b. Emîn de her ikisinde yer alır. Buhârî onun hakkında "Hadisi münkerdir" demiştir.

لَكُمْ تُحَدِّثُونَ وَنُحَدِّثُ لَكُمْ ، وَوَفَاتِي خَيْرٌ لَكُمْ تُعْرَضُ عَلَيَّ أَعْمَالُكُمْ ، فَمَا رَأَيْتُ مِنْ خَيْرٍ حَمِدْتُ اللَّهَ عَلَيْهِ ، وَمَا رَأَيْتُ مِنْ شَرٍّ اسْتَغْفَرْتُ اللَّهَ لَكُمْ "

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

14250. Abdullah b. Mes'ûd, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle dediğini haber veriyor: *"Şüphesiz Allah'ın gezici melekleri vardır; onlar, ümmetimden bana selam ulaştırırlar."*

Ayrıca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Benim hayatım sizin için hayırlıdır; siz birtakım olaylar yaparsınız ve sizin için (bu olaylarla ilgili hükümler) meydana gelir. Vefatım da sizin için hayırlıdır. Amelleriniz bana arz olunur. Ben bir hayır görürsem o hayırdan dolayı Allah'a hamd ederim; kötülük görürsem sizin için Allah'tan mağfiret dilerim."*

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

(أَبْوَابُ فِيمَا بَعْدَ وَفَاتِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

(بَابُ فِي وِدَاعِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Vedâsı

١٤٢٥١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الأَحْمَسِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُحَارِبِيُّ ، عَنِ ابْنِ الأَصْبَهَانِيِّ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ ، عَنْ مُرَّةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " نُعِيَ إِلَيْنَا حَبِيبُنَا وَنَبِيُّنَا بِأَبِي هُوَ وَنَفْسِي لَهُ الْفِدَاءُ قَبْلَ مَوْتِهِ بِسِتٍّ ، فَلَمَّا دَنَا الْفِرَاقُ جَمَعَنَا فِي بَيْتِ أُمِّنَا عَائِشَةَ فَنَظَرَ إِلَيْنَا فَدَمَعَتْ عَيْنَاهُ ، ثُمَّ قَالَ : " مَرْحَبًا بِكُمْ وَحَيَّاكُمُ اللَّهُ ، حَفِظَكُمُ اللَّهُ ، آوَاكُمُ اللَّهُ ، نَصَرَكُمُ اللَّهُ ، رَفَعَكُمُ اللَّهُ ، هَدَاكُمُ اللَّهُ ، رَزَقَكُمُ اللَّهُ ، وَفَّقَكُمُ اللَّهُ ، سَلَّمَكُمُ اللَّهُ ، قَبِلَكُمُ اللَّهُ ، أُوصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ ، وَأُوصِي اللَّهَ بِكُمْ وَأَسْتَخْلِفُهُ عَلَيْكُمْ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ، أَنْ لا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ فِي عِبَادِهِ وَبِلادِهِ ، فَإِنَّ اللَّهَ قَالَ لِي وَلَكُمْ : ﴿تِلْكَ الدَّارُ الآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الأَرْضِ وَلا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ ، ثُمَّ قَالَ : ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ، ثُمَّ قَالَ : قَدْ دَنَا الأَجَلُ وَالْمُنْقَلَبُ إِلَى اللَّهِ ، وَإِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ، وَإِلَى جَنَّةِ الْمَأْوَى ،

[1] Bezzâr (845). Bezzâr demiştir ki: "Bu hadisin Abdullah'tan bundan başka bir isnâdla rivayet edildiğini bilmiyoruz." Ayrıca bu hadisi yakın ibarelerle Ahmed de (3666) rivayet etmiştir.

وَالْكَأْسِ الأَوْفَى وَالرَّفِيقِ الأَعْلَى ، أَحْسَبُهُ فَقُلْنَا : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، فَمَنْ يُغَسِّلُكَ إِذَنْ ؟ قَالَ : رِجَالُ أَهْلِ بَيْتِي الأَدْنَى فَالأَدْنَى ، قُلْنَا : فَفِيمَا نُكَفِّنُكَ ؟ قَالَ : فِي ثِيَابِي هَذِهِ إِنْ شِئْتُمْ ، أَوْ فِي حُلَّةٍ يَمَنِيَّةٍ ، أَوْ فِي بَيَاضِ مِصْرَ . قَالَ : قُلْنَا : فَمَنْ يُصَلِّي عَلَيْكَ مِنَّا ؟ فَبَكَيْنَا وَبَكَى ، وَقَالَ : مَهْلا غَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ وَجَزَاكُمْ عَنْ نَبِيِّكُمْ خَيْرًا ، إِذَا غَسَّلْتُمُونِي ثُمَّ وَضَعْتُمُونِي عَلَى سَرِيرِي فِي بَيْتِي هَذَا عَلَى شَفِيرِ قَبْرِي فَاخْرُجُوا عَنِّي سَاعَةً ، فَإِنَّ أَوَّلَ مَنْ يُصَلِّي عَلَيَّ خَلِيلِي وَجَلِيسِي جِبْرِيلُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ مِيكَائِيلُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ إِسْرَافِيلُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ مَلَكُ الْمَوْتِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ جُنُودِهِ ، ثُمَّ الْمَلائِكَةُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ بِأَجْمَعِهَا ، ثُمَّ ادْخُلُوا عَلَيَّ فَوْجًا فَصَلُّوا عَلَيَّ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا وَلا تُؤْذُونِي بِبَاكِيَةٍ أَحْسَبُهُ قَالَ : وَلا صَارِخَةٍ وَلا رَانَّةٍ ، وَلْيَبْدَأْ بِالصَّلاةِ عَلَيَّ رِجَالُ أَهْلِ بَيْتِي ، ثُمَّ أَنْتُمْ بَعْدَ ، وَاقْرَءُوا أَنْفُسَكُمْ مِنِّي السَّلامَ ، وَمَنْ غَابَ مِنْ إِخْوَانِي فَأَبْلِغُوهُ مِنِّي السَّلامَ ، وَمَنْ دَخَلَ مَعَكُمْ فِي دِينِكُمْ بَعْدِي فَإِنِّي أُشْهِدُكُمْ أَنِّي أَقْرَأُ السَّلامَ أَحْسَبُهُ ، قَالَ : عَلَيَّ وَعَلَى كُلِّ مَنْ تَابَعَنِي عَلَى دِينِي مِنْ يَوْمِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَمَنْ يُدْخِلُكَ قَبْرَكَ مِنَّا ؟ قَالَ : رِجَالُ أَهْلِ بَيْتِي مَعَ مَلائِكَةٍ كَثِيرَةٍ يَرَوْنَكُمْ مِنْ حَيْثُ لا تَرَوْنَهُمْ "

رواه البزار وقال : روي هذا عن مرة عن عبد الله من غير وجه والأسانيد عن مرة متقاربة وعبد الرحمن لم يسمع هذا من مرة إنما أخبره عن مرة ولا نعلم رواه عن عبد الله غير مرة قلت : رجاله رجال الصحيح غير محمد بن إسماعيل بن سمرة الأحمسي وهو ثقة . ورواه الطبراني في الأوسط بنحوه إلا أنه قال : قبل موته بشهر . وذكر في إسناده ضعفاء منهم أشعث بن طابق قال الأزدي : لا يصح حديثه . والله أعلم

14251. İbn Mes'ûd anlatıyor: Peygamberimiz ve sevgilimiz (sallallahu aleyhi vesellem), -babam da, kendi canım da ona feda olsun- vefatından bir ay önce ölümünü bize haber verdi. Ayrılık vakti yaklaşınca, hepimiz vâlidemiz Âişe'nin odasında toplandık. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize baktı ve gözleri yaşardı. Sonra şöyle dedi: *"Size merhaba, Allah sizi yaşatsın. Allah sizi korusun. Allah sizi barındırsın. Allah size yardım etsin. Allah size hidayet versin. Allah size rızık versin. Allah sizi muvaffak kılsın. Allah size selamet versin. Allah sizi kabul etsin. Size, Allah'a karşı gelmekten sakınmayı tavsiye ediyorum. Sizi Allah'a emanet ediyorum. Benim yerime O'nu sizin üzerinize vekil bırakıyorum. Doğrusu ben O'nun katından size gelmiş açık bir uyarıcıyım. Kulları ve beldeleri hususunda Allah'a karşı üstünlük taslamayın. Çünkü Allah, bana ve size şöyle buyurmuştur:* **«Bu âhiret yurdunu, yeryüzünde böbürlenmeyi ve bozgunculuğu istemeyen kimselere veririz. Sonuç, Allah'a karşı gelmekten sakınanlarındır.»** (Kasas

Sur. 83) **«Böbürlenenler için Cehennem'de bir durak olmaz olur mu?»** (Zümer Sur. 60). Sonra şöyle buyurdu: *"Elbette ecel yaklaştı. Dönüş Allah'a, Sidretü'l-Münteha'ya, Cennetü'l-Me'vâ'ya, kandırıcı bardağa ve en yüce dostadır."* Zannedersem ravi şöyle devam etti: Biz: "Yâ Resûlallah! Peki seni kim yıkayacak?" diye sorduk, şöyle buyurdu: *"Ailemden en yakın olan erkekler, sonra sırasıyla en yakın erkekler."* "Seni ne ile kefenleyelim?" diye sorduk; *"-Dilerseniz- şu elbiselerime sarın veya Yemen yapımı bir beze yahut Mısır'ın beyaz bezlerine sarın"* buyurdu. "Yâ Resûlallah! Senin üzerine kim namaz kılacak?" diye sorduk ve ağladık, Resûlullah da ağladı. Şöyle buyurdu: *"Yavaş olun bakalım. Allah sizi bağışlasın. Ve Peygamber'inizden dolayı sizi hayırla ödüllendirsin. Beni yıkayıp bu odamdaki yatağımın üzerine, mezarımın kenarına bıraktığınızda bir müddet yanımdan uzaklaşın. Çünkü üzerime ilk olarak dostum ve celîsim Cebrâîl namaz kılacaktır. Sonra Mikâil, sonra İsrafil namaz kılacaktır. Onlardan sonra da ordusuyla birlikte ölüm meleği namaz kılacaktır. Sonra bütün melekler (Allah'ın salâtı onların üzerine olsun) namazımı kılacaktır. Sonra bölük bölük yanıma gelin. Bana salât edin ve selam verin. Ağlayarak, bağırarak, vaveyla koparak bana eziyet vermeyin. Önce Ehl-i beyt'imden erkekler namazımı kılsın, onlardan sonra da siz kılın. Kendinize benden selam okuyun. Burada bulunmayan ashâbıma da benim selamımı ulaştırın. Sizinle beraber dininize giren ve dinimde bana tâbi olan herkese bugünden kıyamet gününe kadar selam verdiğime dair sizi şahit tutuyorum."* Dedik ki: "Yâ Resûlallah! Seni kabrine kim koyacak?" *"Aile efradımdan sırasıyla en yakın olan kimseler beni mezara koyacaklardır. Bunlar, sizi gören ama sizin kendilerini görmediğiniz birçok melekle birlikte beni mezara yerleştirecekler"* buyurdu.

★Hadisi Bezzâr[1] rivayet edip şöyle demiştir: Bu hadis, Murre-Abdullah kanalıyla bundan başka bir kanaldan da rivayet edilmiştir. Murre'den gelen isnâdlar birbirine yakındır. Abdurrahman ise bu hadisi Murre'den işitmemiştir; yalnız hadis ona Murre'den nakledilmiştir. Bunu Murre dışında Abdullah'tan rivayet eden kimse de bilmiyoruz. Ben derim ki: Bu hadisin ravileri, Muhammed b. İsmâîl b. Semure el-Ahmesî hariç -ki o da güvenilirdir-, *Sahîh* ravileridir. Taberânî de bunu "Bu olay, ölmeden bir ay önce gerçekleşmiştir" ibaresiyle *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta yakın metinle rivayet etmiştir. Ancak rivayetin ravilerinden bazıları zayıftır ki bunlardan biri de, Ezdî'nin "Onun hadisi sahih olamaz" dediği Eş'as b. Tâbık onlardan biridir. En doğrusunu Allah bilir.

[1] Bezzâr (847).

(بَابٌ)

Bir Bölüm

١٤٢٥٢ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، وَمُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالا : ثنا عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ ، ح وَحَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ مُوسَى ، ثنا الْحُمَيْدِيُّ ، ثنا مَعْنُ بْنُ عِيسَى الْقَزَّازُ ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِيَاسٍ اللَّيْثِيُّ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ قُسَيْطٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنِ الْفَضْلِ بْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : جَاءَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَخَرَجْتُ إِلَيْهِ ، فَوَجَدْتُهُ مَوْعُوكًا قَدْ عَصَبَ رَأْسَهُ ، فَقَالَ : " خُذْ بِيَدِي يَا فَضْلُ " , فَأَخَذْتُ بِيَدِهِ حَتَّى انْتَهَى إِلَى الْمِنْبَرِ ، فَجَلَسَ عَلَيْهِ ، ثُمَّ قَالَ : " صِحْ فِي النَّاسِ " , فَصِحْتُ فِي النَّاسِ ، فَاجْتَمَعَ إِلَيْهِ نَاسٌ ، فَحَمِدَ اللَّهَ ، وَأَثْنَى عَلَيْهِ ، ثُمَّ قَالَ : " أَيُّهَا النَّاسُ ، أَلا إِنَّهُ قَدْ دَنَا مِنِّي حُقُوقٌ مِنْ بَيْنِ أَظْهُرِكُمْ ، فَمَنْ كُنْتُ جَلَدْتُ لَهُ ظَهْرَهُ فَهَذَا ظَهْرِي فَلْيَسْتَقِدْ مِنْهُ ، أَلا وَمَنْ كُنْتُ شَتَمْتُ لَهُ عِرْضًا فَهَذَا عِرْضِي فَلْيَسْتَقِدْ مِنْهُ ، أَلا لا يَقُولَنَّ رَجُلٌ إِنِّي أَخْشَى الشَّحْنَاءَ مِنْ قِبَلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَلا وَإِنَّ الشَّحْنَاءَ لَيْسَتْ مِنْ طَبِيعَتِي وَلا مِنْ شَأْنِي ، أَلا وَإِنَّ أَحَبَّكُمْ إِلَيَّ مَنْ أَخَذَ حَقًّا إِنْ كَانَ لَهُ ، أَوْ حَلَّلَنِي فَلَقِيتُ اللَّهَ وَأَنَا طَيِّبُ النَّفْسِ ، أَلا وَإِنِّي لا أَرَى ذَلِكَ مُغْنِيًا عَنِّي حَتَّى أَقُومَ فِيكُمْ مِرَارًا " ، ثُمَّ نَزَلَ فَصَلَّى الظُّهْرَ ، ثُمَّ عَادَ إِلَى الْمِنْبَرِ فَعَادَ لِمَقَالَتِهِ فِي الشَّحْنَاءِ وَغَيْرِهَا ، ثُمَّ قَالَ : " أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ كَانَ عِنْدَهُ شَيْءٌ فَلْيَرُدَّهُ وَلا يَقُولُ فُضُوحَ الدُّنْيَا ، وَإِنَّ فُضُوحَ الدُّنْيَا أَيْسَرُ مِنْ فُضُوحِ الآخِرَةِ " ، فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ لِي عِنْدَكَ ثَلاثَةَ دَرَاهِمَ ، قَالَ : " أَمَا إِنَّا لا نُكَذِّبُ قَائِلا وَلا نَسْتَحْلِفُهُ ، فَبِمَ صَارَتْ لَكَ عِنْدِي ؟ " , قَالَ : تَذْكُرُ يَوْمَ مَرَّ بِكَ مِسْكِينٌ ، فَأَمَرْتَنِي أَنْ أَدْفَعَهَا إِلَيْهِ ، فَقَالَ : " ادْفَعْهَا إِلَيْهِ يَا فَضْلُ " ، ثُمَّ قَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ آخَرُ ، فَقَالَ : عِنْدِي ثَلاثَةُ دَرَاهِمَ كُنْتُ غَلَلْتُهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، قَالَ : " وَلِمَ غَلَلْتَهَا " , قَالَ : كُنْتُ إِلَيْهَا مُحْتَاجًا ، قَالَ : " خُذْهَا يَا فَضْلُ " ، ثُمَّ قَالَ : " يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، مَنْ خَشِيَ مِنْ نَفْسِهِ شَيْئًا فَلْيَقُمْ أَدْعُو لَهُ " ، فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي لَكَذَّابٌ ، وَإِنِّي لَمُنَافِقٌ ، وَإِنِّي لَنَئُومٌ ، قَالَ : " اللَّهُمَّ ارْزُقْهُ صِدْقًا ، وَإِيمَانًا ، وَأَذْهِبْ عَنْهُ النَّوْمَ إِذَا أَرَادَ " ، ثُمَّ قَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ آخَرُ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي لَكَذَّابٌ ، وَإِنِّي لَمُنَافِقٌ ، وَمَا شَيْءٌ مِنَ الأَشْيَاءِ إِلا وَقَدْ أَتَيْتُهُ ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ : يَا هَذَا ، فَضَحْتَ نَفْسَكَ ، فَقَالَ : " مَهْ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ ، فُضُوحُ الدُّنْيَا أَيْسَرُ مِنْ فُضُوحِ الآخِرَةِ " ، ثُمَّ قَالَ : " اللَّهُمَّ أَرْزُقْهُ صِدْقًا ،

وَإِيمَانًا ، وَصَيِّرْ أَمْرَهُ إِلَى خَيْرٍ " , فَكَلَّمَهُمْ عُمَرُ بِكَلِمَةٍ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عُمَرُ مَعِي وَأَنَا مَعَهُ ، وَالْحَقُّ بَعْدِي مَعَ عُمَرَ حَيْثُ كَانَ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وأبو يعلى بنحوه وقال في آخره : فَقَامَ رَجُلٌ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي رَجُلٌ جَبَانٌ كَثِيرُ النَّوْمِ، قَالَ: فَدَعَا لَهُ، قَالَ الْفَضْلُ: فَلَقَدْ رَأَيْتُهُ أَشْجَعَنَا وَأَقَلَّنَا نَوْمًا، قَالَ: ثُمَّ أَتَى بَيْتَ عَائِشَةَ فَقَالَ لِلنِّسَاءِ مِثْلَ مَا قَالَ لِلرِّجَالِ، ثُمَّ قَالَ: " وَمَنْ غُلِبَ عَلَيْهِ شَيْءٌ فَلْيَسْأَلْنَا نَدْعُ لَهُ "، قَالَ: فَأَوْمَأَتِ امْرَأَةٌ إِلَى لِسَانِهَا، قَالَ: فَدَعَا لَهَا، قَالَ: فَلَرُبَّمَا قَالَتْ لِي: يَا عَائِشَةُ، أَحْسِنِي صَلَاتَكِ

وفي إسناد أبي يعلى عطاء بن مسلم وثقه ابن حبان وغيره وضعفه جماعة وبقية رجال أبي يعلى ثقات وفي إسناد الطبراني من لم أعرفهم

14252. Fadl b. Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana geldi, çıkıp onu karşıladım. Başını bağlamıştı, sancılı bir haldeydi. Bana: *"Elimi tut, ey Fadl!"* dedi. Elinden tuttum, minbere kadar gitti ve onun üstüne oturdu. Sonra bana: *"İnsanlara seslen!"* dedi. Ben de insanlara seslendim. İnsanlar gelip toplandılar. Allah'a hamdü senâ ettikten sonra şöyle dedi: *"Ey insanlar! Artık aranızdan ayrılma vaktim yaklaştı. Bakın, ben kimin sırtına kamçı vurmuş isem işte sırtım, gelip sırtıma vursun, misilleme yapsın. Ben kimin haysiyetine sövmüş isem, işte haysiyetim gelip misilleme yapsın. (Ben kimin malını almış isem, işte malım gelsin alsın.)*[1] *Ayrıca hiç kimse, «Resûlullah tarafından kınanmaktan, kin beslenmesinden korktuğum için misilleme yapmadım» demesin. Bilesiniz ki, kınamak, kin beslemek benim şanımdan ve huyumdan değildir. Sizin aranızda en çok sevdiğim kişi, şayet bende varsa gelip hakkını alan veya bana hakkını helal eden kimsedir. Ben hiç kimsenin haksızlığı boynumda olarak Allah'ın huzuruna çıkmak istemiyorum. Gönül rahatlığıyla onun huzuruna gitmek istiyorum. Görüyorum ki, bu (sözüm) içinizde defalarca ayağa kalkana kadar fayda vermeyecek!"* dedi, sonra da minberden indi, öğle namazını kıldırdı.

Sonra yine minbere çıkıp oturdu. Kınama veya diğer hususlarla ilgili önceki sözlerini tekrarladı. Sonra şöyle dedi: *"Ey insanlar! Kimin yanında bir emanet varsa, onu sahibine iade etsin! Dünyada rüsva olurum demesin! Dikkat edin, dünya rüsvalığı, âhiret rüsvalığından daha hafiftir!"* buyurdu. Dinleyiciler arasından bir adam kalkıp: "Yâ Resûlallah! Benim sende üç dirhemim vardır, dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben söz sahibini hiç yalanlamam ve yemin ettirmem. Ama niçin bende üç dirhemin var?"* diye sordu. Adam şu cevabı verdi: "Hatırlamıyor musun yâ Resûlallah! Hani bir dilenci sana gelmişti, sen de bana emretmiştin. Ben o adama üç

[1] Parantez içindeki kısım *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de yoktur.

dirhem vermiştim." Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Fadl! Bu adama onları ver!"* dedi.

Sonra bir adam kalkıp şöyle dedi: "Yâ Resûlallah! Benim yanımda üç dirhem var. Ben bunları Allah yolunda gazada iken ganimet malından aşırmıştım." Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onları niçin aşırmıştın?"* diye sordu. Adam: "Çünkü ben buna muhtaçtım" dedi. *"Ey Fadl! O üç dirhemi al!"* buyurdu. Sonra şöyle dedi: *"Ey insanlar! Sizden her kim kendi nefsindeki bir şeyden çekinmişse kalkıp açıklasın ki, onun için Allah'a dua edeyim."* Adamın biri kalkıp şöyle dedi: "Ey Allah'ın Resûlü! Ben, çok yalancı, münafık ve çok uykucu biriyim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Ona doğru sözlülük ve iman nasib et ve dilerse, uykuyu ondan gider!"* diye dua etti. Ardından biri kalkıp şöyle dedi: "Yâ Resûlallah! Doğrusu ben çok yalancı, çok münafık biriyim. Yapmadığım kötülük kalmadı!" Bu sırada Ömer ona: "Kendini rezil ettin, be adam!" diye çıkıştı. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hz. Ömer'e şöyle dedi: *"Bırak ey Hattab'ın oğlu! Dünyada rüsvay olmak, âhirette rüsvay olmaktan çok daha hafiftir."* Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), o adam için şöyle dua etti: *"Allahım! Bu adama doğruluk ve iman nasib et. İşlerini hayıra çevir!"* Daha sonra Ömer oradakilere bir söz söyledi, Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"Ömer benimledir, ben de Ömer'le beraberim. Benden sonra Ömer neredeyse, Hak onunla birliktedir!"* buyurdu.

★Hadisi *M. el-Kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[1] Hadisi yakın metinle Ebû Ya'lâ da rivayet etmiş, sonunda şu ilaveyi yapmıştır: Sonra bir adam kalkıp: "Yâ Resûlallah! Ben korkak ve uykucu biriyim!" dedi. Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) ona da dua etti. Fadl der ki: O adamı bir gazada görmüştüm; yanımızda ondan daha atılgan ve daha az uyuyan kimse yoktu! Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Âişe'nin odasına gitti. Erkeklere dediklerini kadınlara da söyledi. Ardından: "Kime bir şey baskın gelmişse bizden istesin, ona dua edelim!" buyurdu. Bir kadın dilini işaret etti, Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) ona dua etti. Âişe der ki: Sanıyorum (önceleri) kadın bana «Ey Âişe! Namazını iyi kıl!» demişti.

Ebû Ya'lâ'nın isnâdında Atâ b. Müslim vardır ki İbn Hibbân ve başkaları onu güvenilir sayarken bir cemaat zayıf addetmiştir. Ebû Ya'lâ'nın diğer ravileri güvenilir kimselerdir. Taberânî'nin isnâdında tanımadığım raviler vardır.

١٤٢٥٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْبَرَاءِ ، ثنا عَبْدُ الْمُنْعِمِ بْنُ إِدْرِيسَ بْنِ سِنَانٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ وَهْبِ بْنِ مُنَبِّهٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ ، فِي قول الله عز وجل ﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (18/280) ve Ebû Ya'lâ (6824).

تَوَّابًا﴾ ، قَالَ : لَمَّا نَزَلَتْ ، قَالَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا جِبْرِيلُ نَفْسِي قَدْ نُعِيَتْ " ، قَالَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ : ﴿وَلَلآخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الأُولَى وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى﴾ ، فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلالا أَنْ يُنَادِيَ بِالصَّلاةِ جَامِعَةً ، فَاجْتَمَعَ الْمُهَاجِرُونَ وَالأَنْصَارُ إِلَى مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ صَعِدَ الْمِنْبَرَ ، فَحَمِدَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ، ثُمَّ خَطَبَ خُطْبَةً وَجِلَتْ مِنْهَا الْقُلُوبُ وَبَكَتِ الْعُيُونُ ، ثُمَّ قَالَ : " أَيُّهَا النَّاسُ أَيُّ نَبِيٍّ كُنْتُ لَكُمْ ؟ " فَقَالُوا : جَزَاكَ اللَّهُ مِنْ نَبِيٍّ خَيْرًا ، فَلَقَدْ كُنْتَ بِنَا كَالأَبِ الرَّحِيمِ ، وَكَالأَخِ النَّاصِحِ الْمُشْفِقِ ، أَدَّيْتَ رِسَالاتِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَأَبْلَغْتَنَا وَحْيَهُ ، وَدَعَوْتَ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ ، فَجَزَاكَ اللَّهُ عَنَّا أَفْضَلَ مَا جَازَى نَبِيًّا عَنْ أُمَّتِهِ ، فَقَالَ لَهُمْ : " مَعَاشِرَ الْمُسْلِمِينَ ، أَنَا أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ وَبِحَقِّي عَلَيْكُمْ ، مَنْ كَانَتْ لَهُ قِبَلِي مَظْلَمَةٌ فَلْيَقُمْ فَلْيَقْتَصَّ مِنِّي " ، فَلَمْ يَقُمْ إِلَيْهِ أَحَدٌ ، فَنَاشَدَهُمُ الثَّانِيَةَ ، فَلَمْ يَقُمْ إِلَيْهِ أَحَدٌ ، فَنَاشَدَهُمُ الثَّالِثَةَ : " مَعَاشِرَ الْمُسْلِمِينَ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ وَبِحَقِّي عَلَيْكُمْ مَنْ كَانَتْ لَهُ قِبَلِي مَظْلَمَةٌ فَلْيَقُمْ فَلْيَقْتَصَّ مِنِّي قَبْلَ الْقِصَاصِ فِي الْقِيَامَةِ ، " فَقَامَ مِنْ بَيْنِ الْمُسْلِمِينَ شَيْخٌ كَبِيرٌ يُقَالُ لَهُ : عُكَّاشَةُ ، فَتَخَطَّى الْمُسْلِمِينَ حَتَّى وَقَفَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي ، لَوْلا أَنَّكَ نَاشَدْتَنَا مَرَّةً بَعْدَ أُخْرَى مَا كُنْتُ بِالَّذِي يُقْدِمُ عَلَى شَيْءٍ مِنْ هَذَا ، كُنْتُ مَعَكَ فِي غَزَاةٍ ، فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْنَا وَنَصَرَ نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُنَّا فِي الانْصِرَافِ حَاذَتْ نَاقَتِي نَاقَتَكَ فَنَزَلْتُ عَنِ النَّاقَةِ ، وَدَنَوْتُ مِنْكَ لأُقَبِّلَ فَخِذَكَ ، فَرَفَعْتَ الْقَضِيبَ فَضَرَبْتَ خَاصِرَتِي ، وَلا أَدْرِي أَكَانَ عَمْدًا مِنْكَ ، أَمْ أَرَدْتَ ضَرْبَ النَّاقَةِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أُعِيذُكَ بِجَلالِ اللَّهِ أَنْ يَتَعَمَّدَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالضَّرْبِ ، يَا بِلالُ انْطَلِقْ إِلَى مَنْزِلِ فَاطِمَةَ وَائْتِنِي بِالْقَضِيبِ الْمَمْشُوقِ " ، فَخَرَجَ بِلالٌ مِنَ الْمَسْجِدِ وَيَدُهُ عَلَى أُمِّ رَأْسِهِ ، وَهُوَ يُنَادِي : هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِي الْقِصَاصَ مِنْ نَفْسِهِ ، فَقَرَعَ الْبَابَ عَلَى فَاطِمَةَ ، فَقَالَ : يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ نَاوِلِينِي الْقَضِيبَ الْمَمْشُوقَ ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ : يَا بِلالُ وَمَا يَصْنَعُ أَبِي بِالْقَضِيبِ وَلَيْسَ هَذَا يَوْمَ حَجٍّ وَلا يَوْمَ غَزَاةٍ ؟ فَقَالَ : يَا فَاطِمَةُ مَا أَغْفَلَكِ عَمَّا فِيهِ أَبُوكِ ، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوَدِّعُ الدِّينَ وَيُفَارِقُ الدُّنْيَا ، وَيُعْطِي الْقِصَاصَ مِنْ نَفْسِهِ ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا : يَا بِلالُ وَمَنْ ذَا الَّذِي تَطِيبُ نَفْسُهُ أَنْ يَقْتَصَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ يَا بِلالُ فَقُلْ لِلْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ يَقُومَانِ إِلَى هَذَا الرَّجُلِ فَيَقْتَصُّ مِنْهُمَا ،

وَلا يَدعانِهِ يَقْتَصُّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَدَخَلَ بِلالٌ الْمَسْجِدَ ، وَدَفَعَ الْقَضِيبَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَدَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقَضِيبَ إِلَى عُكَّاشَةَ ، فَلَمَّا نَظَرَ أَبو بَكْرٍ وَعُمَرُ إِلَى ذَلِكَ ، قَامَا ، فَقَالا : يَا عُكَّاشَةُ هَذَانِ نَحْنُ بَيْنَ يَدَيْكَ فَاقْتَصَّ مِنَّا ، وَلا تَقْتَصَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ لَهُمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " امْضِ يَا أَبَا بَكْرٍ وَأَنْتَ يَا عُمَرُ ، فَامْضِ فَقَدْ عَرَفَ اللَّهُ مَكَانَكُمَا ومَقامَكُمَا " ، فَقَامَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، فَقَالَ : يَا عُكَّاشَةُ أَنَا فِي الْحَيَاةِ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَلا تَطِيبُ نَفْسِي أَنْ يُضْرَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَهَذَا ظَهْرِي وَبَطْنِي ، اقْتَصَّ مِنِّي بِيَدِكَ وَاجْلِدْنِي مِائَةً ، وَلا تَقْتَصَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا عَلِيُّ اقْعُدْ فَقَدْ عَرَفَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَقَامَكَ وَنِيَّتَكَ " ، وَقَامَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ ، فَقَالا : يَا عُكَّاشَةُ أَلَيْسَ تَعْلَمُ أَنَا سِبْطَا رَسُولِ اللَّهِ ؟ فَالْقِصَاصُ مِنَّا كَالْقِصَاصِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ لَهُمَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اقْعُدَا يَا قُرَّةَ عَيْنِي ، لا نَسِيَ اللَّهُ لَكُمَا هَذَا الْمُقَامَ " ، ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا عُكَّاشَةُ اضْرِبْ إِنْ كُنْتَ ضارِبًا " ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، ضَرَبْتَنِي وَأَنَا حاسِرٌ عَنْ بَطْنِي ، فَكَشَفَ عَنْ بَطْنِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَصَاحَ الْمُسْلِمُونَ بِالْبُكَاءِ ، وَقَالُوا : أَتُرَى عُكَّاشَةُ ضَارِبٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ فَلَمَّا نَظَرَ عُكَّاشَةُ إِلَى بَيَاضِ بَطْنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَأَنَّهُ الْقَبَاطِيُّ ، لَمْ يَمْلِكْ أَنْ كَبَّ عَلَيْهِ وَقَبَّلَ بَطْنَهُ ، وَهُوَ يَقُولُ : فِدَاءٌ لَكَ أَبِي وَأُمِّي ، وَمَنْ تُطِيقُ نَفْسُهُ أَنْ يَقْتَصَّ مِنْكَ ؟ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِمَّا أَنْ تَضْرِبَ ، وَإِمَّا أَنْ تَعْفُوَ " ، فَقَالَ : قَدْ عَفَوْتُ عَنْكَ رَجَاءَ أَنْ يَعْفُوَ اللَّهُ عَنِّي فِي الْقِيَامَةِ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى رَفِيقِي فِي الْجَنَّةِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى هَذَا الشَّيْخِ " ، فَقَامَ الْمُسْلِمُونَ ، فَجَعَلُوا يُقَبِّلُونَ مَا بَيْنَ عَيْنَيْ عُكَّاشَةَ ، وَيَقُولُونَ : طُوباكَ ، نِلْتَ الدَّرَجاتِ الْعُلَى وَمُرَافَقَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَمَرِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ يَوْمِهِ ، فَكَانَ مَرِيضًا ثَمَانِيَةَ عَشَرَ يَوْمًا يَعُودُهُ النَّاسُ ، وَكَانَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وُلِدَ يَوْمَ الاثْنَيْنِ ، وَبُعِثَ يَوْمَ الاثْنَيْنِ ، وَقُبِضَ يَوْمَ الاثْنَيْنِ ، فَلَمَّا كَانَ فِي يَوْمِ الأَحَدِ ثَقُلَ فِي مَرَضِهِ ، فَأَذَّنَ بِلالٌ بِالأَذَانِ ، ثُمَّ وَقَفَ بِالْبَابِ فَنَادَى : السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ ، الصَّلاةَ رَحِمَكَ اللَّهُ ، فَسَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَوْتَ بِلالٍ ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا : يَا بِلالُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْيَوْمَ مَشْغُولٌ بِنَفْسِهِ ، فَدَخَلَ بِلالٌ الْمَسْجِدَ ، فَلَمَّا أَسْفَرَ

الصُّبْحُ ، قَالَ : وَاللَّهِ لا أُقِيمُهَا أَوْ أَسْتَأْذِنَ سَيِّدِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَرَجَعَ فَقَامَ بِالْبَابِ وَنَادَى : السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ، الصَّلاةَ يَرْحَمُكَ اللَّهُ ، فَسَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَوْتَ بِلالٍ ، فَقَالَ : " ادْخُلْ يَا بِلالُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَشْغُولٌ بِنَفْسِهِ ، مُرْ أَبَا بَكْرٍ يُصَلِّ بِالنَّاسِ " ، فَخَرَجَ وَيَدُهُ عَلَى أُمِّ رَأْسِهِ ، وَهُوَ يَقُولُ : وَاغَوْثَا بِاللَّهِ ، وَاانْقِطَاعَ رَجَائِهِ ، وَاانْقِصَامَ ظَهْرِي ، لَيْتَنِي لَمْ تَلِدْنِي أُمِّي ، وَإِذْ وَلَدَتْنِي لَمْ أَشْهَدْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا الْيَوْمَ ، ثُمَّ قَالَ : يَا أَبَا بَكْرٍ ، أَلا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَكَ أَنْ تُصَلِّيَ بِالنَّاسِ ، فَتَقَدَّمَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ لِلنَّاسِ ، وَكَانَ رَجُلا رَقِيقًا ، فَلَمَّا نَظَرَ إِلَى خَلْوَةِ الْمَكَانِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَتَمَالَكْ أَنْ خَرَّ مَغْشِيًّا عَلَيْهِ ، وَصَاحَ الْمُسْلِمُونَ بِالْبُكَاءِ ، فَسَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَجِيجَ النَّاسِ ، فَقَالَ : " مَا هَذِهِ الضَّجَّةُ ؟ " قَالُوا : ضَجَّةُ الْمُسْلِمِينَ لِفَقْدِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ ، وَابْنَ عَبَّاسٍ ، فَاتَّكَأَ عَلَيْهِمَا ، فَخَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ ، فَصَلَّى بِالنَّاسِ رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ ، ثُمَّ أَقْبَلَ بِوَجْهِهِ الْمَلِيحِ عَلَيْهِمْ ، فَقَالَ : " يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ ، أَسْتَوْدِعُكُمُ اللَّهَ ، أَنْتُمْ فِي رَجَاءِ اللَّهِ وَأَمَانِهِ ، وَاللَّهُ خِلْفَتِي عَلَيْكُمْ ، مَعَاشِرَ الْمُسْلِمِينَ ، عَلَيْكُمْ بِاتِّقَاءِ اللَّهِ وَحِفْظِ طَاعَتِهِ مِنْ بَعْدِي ، فَإِنِّي مُفَارِقٌ الدُّنْيَا ، هَذَا أَوَّلُ يَوْمٍ مِنَ الآخِرَةِ ، وَآخِرُ يَوْمٍ مِنْ أَيَّامِ الدُّنْيَا " ، فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ الاثْنَيْنِ اشْتَدَّ بِهِ الأَمْرُ ، وَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى مَلَكِ الْمَوْتِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِ اهْبِطْ إِلَى حَبِيبِي وَصَفِيِّي مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ ، وَارْفُقْ بِهِ فِي قَبْضِ رُوحِهِ ، فَهَبَطَ مَلَكُ الْمَوْتِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَوَقَفَ بِالْبَابِ شِبْهَ أَعْرَابِيٍّ ، ثُمَّ قَالَ : السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النُّبُوَّةِ ، وَمَعْدِنَ الرِّسَالَةِ ، وَمُخْتَلَفَ الْمَلائِكَةِ ، أَدْخُلُ ؟ فَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا لِفَاطِمَةَ : أَجِيبِي الرَّجُلَ ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ : آجَرَكَ اللَّهُ فِي مَمْشَاكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ ، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ مَشْغُولٌ بِنَفْسِهِ ، فَدَعَا الثَّانِيَةَ ، فَقَالَتْ عَائِشَةُ : يَا فَاطِمَةُ أَجِيبِي الرَّجُلَ ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ : آجَرَكَ اللَّهُ فِي مَمْشَاكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ ، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ مَشْغُولٌ بِنَفْسِهِ ، ثُمَّ دَعَا الثَّالِثَةَ : السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ النُّبُوَّةِ ، وَمَعْدِنَ الرِّسَالَةِ ، وَمُخْتَلَفَ الْمَلائِكَةِ ، أَأَدْخُلُ ؟ فَلا بُدَّ مِنَ الدُّخُولِ ، فَسَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَوْتَ مَلَكِ الْمَوْتِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " يَا فَاطِمَةُ مَنْ بِالْبَابِ ؟ " فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ رَجُلا بِالْبَابِ يَسْتَأْذِنُ فِي الدُّخُولِ ، فَأَجَبْنَاهُ مَرَّةً بَعْدَ أُخْرَى ، فَنَادَى فِي الثَّالِثَةِ صَوْتًا اقْشَعَرَّ مِنْهُ جِلْدِي ،

وَارْتَعَدَتْ فَرَائِصِي ، فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا فَاطِمَةُ ، أَتَدْرِينَ مَنْ بِالْبَابِ ؟ هَذَا هَادِمُ اللَّذَّاتِ ، ومُفَرِّقُ الْجَمَاعَاتِ ، هَذَا مُرَمِّلُ الأَزْوَاجِ ، ومُوتِمُ الأَوْلادِ ، هَذَا مُخَرِّبُ الدُّورِ ، وَعَامِرُ الْقُبُورِ ، هَذَا مَلَكُ الْمَوْتِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ادْخُلْ رَحِمَكَ اللَّهُ يَا مَلَكَ الْمَوْتِ " ، فَدَخَلَ مَلَكُ الْمَوْتِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا مَلَكَ الْمَوْتِ ، جِئْتَنِي زَائِرًا أَمْ قَابِضًا ؟ " قَالَ : جِئْتُكَ زَائِرًا وَقَابِضًا ، وَأَمَرَنِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ لا أَدْخُلَ عَلَيْكَ إِلا بِإِذْنِكَ ، وَلا أَقْبِضَ رُوحَكَ إِلا بِإِذْنِكَ ، فَإِنْ أَذِنْتَ وَإِلا رَجَعْتُ إِلَى رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا مَلَكَ الْمَوْتِ ، أَيْنَ خَلَّفْتَ حَبِيبِي جِبْرِيلَ ؟ " قَالَ : خَلَّفْتُهُ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا وَالْمَلائِكَةُ يُعَزُّونَهُ فِيكَ ، فَمَا كَانَ بِأَسْرَعِ أَنْ أَتَاهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، فَقَعَدَ عِنْدَ رَأْسِهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا جِبْرِيلُ ، هَذَا الرَّحِيلُ مِنَ الدُّنْيَا ، فَبَشِّرْنِي مَا لِي عِنْدَ اللَّهِ ؟ " قَالَ : أُبَشِّرُكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ أَنِّي قَدْ تَرَكْتُ أَبْوَابَ السَّمَاءِ قَدْ فُتِحَتْ ، وَالْمَلائِكَةَ قَدْ قَامُوا صُفُوفًا صُفُوفًا بِالتَّحِيَّةِ وَالرَّيْحَانِ يُحَيُّونَ رُوحَكَ يَا مُحَمَّدُ ، فَقَالَ : " لِوَجْهِ رَبِّيَ الْحَمْدُ ، وَبَشِّرْنِي يَا جِبْرِيلُ " ، قَالَ : أُبَشِّرُكَ أَنَّ أَبْوَابَ الْجِنَانِ قَدْ فُتِحَتْ ، وَأَنْهَارَهَا قَدِ اطَّرَدَتْ ، وَأَشْجَارَهَا قَدْ تَدَلَّتْ ، وَحُورَهَا قَدْ تَزَيَّنَتْ لِقُدُومِ رُوحِكَ يَا مُحَمَّدُ ، قَالَ : " لِوَجْهِ رَبِّي الْحَمْدُ ، فَبَشِّرْنِي يَا جِبْرِيلُ " ، قَالَ : أَنْتَ أَوَّلُ شَافِعٍ وَأَوَّلُ مُشَفَّعٍ فِي الْقِيَامَةِ ، قَالَ : " لِوَجْهِ رَبِّيَ الْحَمْدُ " ، قَالَ جِبْرِيلُ : يَا حَبِيبِي ، عَمَّ تَسْأَلُنِي ؟ قَالَ : أَسْأَلُكَ عَنْ غَمِّي وَهَمِّي ، مَنْ لِقُرَّاءِ الْقُرْآنِ مِنْ بَعْدِي ؟ مَنْ لِصَوْمِ شَهْرِ رَمَضَانَ مِنْ بَعْدِي ؟ مَنْ لِحَاجِّ بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ مِنْ بَعْدِي ؟ مَنْ لأُمَّتِي الْمُصْفَاةِ مِنْ بَعْدِي ؟ قَالَ : أَبْشِرْ يَا حَبِيبَ اللَّهِ ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ ، يَقُولُ : " قَدْ حُرِّمَتِ الْجَنَّةُ عَلَى جَمِيعِ الأَنْبِيَاءِ وَالأُمَمِ حَتَّى تُدَاخِلَهَا أَنْتَ وَأُمَّتُكَ يَا مُحَمَّدُ " ، قَالَ : " الآنَ طَابَتْ نَفْسِي ، إِذَنْ يَا مَلَكَ الْمَوْتِ فَانْتَهِ إِلَى مَا أُمِرْتَ " ، فَقَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِذَا أَنْتَ قُبِضْتَ فَمَنْ يُغَسِّلُكَ ؟ وَفِيمَ نُكَفِّنُكَ ؟ وَمَنْ يُصَلِّي عَلَيْكَ ؟ وَمَنْ يَدْخُلُ الْقَبْرَ ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا عَلِيُّ أَمَّا الْغُسْلُ فَاغْسِلْنِي أَنْتَ ، وَالْفَضْلُ بْنُ عَبَّاسٍ يَصُبُّ عَلَيْكَ الْمَاءَ ، وَجِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ثَالِثُكُمَا ، فَإِذَا أَنْتُمْ فَرَغْتُمْ مِنْ غُسْلِي فَكَفِّنُونِي فِي ثَلاثَةِ أَثْوَابٍ جُدُدٍ ، وَجِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ يَأْتِينِي بِحَنُوطٍ مِنَ الْجَنَّةِ ، فَإِذَا أَنْتُمْ وَضَعْتُمُونِي عَلَى السَّرِيرِ فَضَعُونِي فِي الْمَسْجِدِ وَاخْرُجُوا عَنِّي ، فَإِنَّ أَوَّلَ مَنْ يُصَلِّي عَلَيَّ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ ، ثُمَّ جِبْرِيلُ

عَلَيْهِ السَّلامُ ، ثُمَّ مِيكَائِيلُ ، ثُمَّ إِسْرَافِيلُ عَلَيْهِمَا السَّلامُ ، ثُمَّ الْمَلائِكَةُ زُمَرًا زُمَرًا ، ثُمَّ ادْخُلُوا ، فَقُومُوا صُفُوفًا لا يَتَقَدَّمُ عَلَيَّ أَحَدٌ " ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا : الْيَوْمَ الْفِرَاقُ ، فَمَتَى أَلْقَاكَ ؟ فَقَالَ لَهَا : " يَا بُنَيَّةُ ، تَلْقَيْنَنِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ الْحَوْضِ وَأَنَا أَسْقِي مَنْ يَرِدُ عَلَى الْحَوْضِ مِنْ أُمَّتِي " ، قَالَتْ : فَإِنْ لَمْ أَلْقَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " تَلْقَيْنَنِي عِنْدَ الْمِيزَانِ وَأَنَا أَشْفَعُ لأُمَّتِي " ، قَالَتْ : فَإِنْ لَمْ أَلْقَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " تَلْقَيْنَنِي عِنْدَ الصِّرَاطِ وَأَنَا أُنَادِي رَبِّي سَلِّمْ أُمَّتِي مِنَ النَّارِ " ، فَدَنَا مَلَكُ الْمَوْتِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَالِجُ قَبْضَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا بَلَغَ الرُّوحُ الرُّكْبَتَيْنِ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَوْهِ " ، فَلَمَّا بَلَغَ الرُّوحُ السُّرَّةَ نَادَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " وَاكَرْبَاهُ " ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلامُ : كَرْبِي يَا أَبَتَاهُ ، فَلَمَّا بَلَغَ الرُّوحُ إِلَى الثُّنْدُوَةِ نَادَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا جِبْرِيلُ ، مَا أَشَدَّ مَرَارَةَ الْمَوْتِ " ، فَوَلَّى جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ وَجْهَهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا جِبْرِيلُ ، كَرِهْتَ النَّظَرَ إِلَيَّ ؟ " فَقَالَ جِبْرِيلُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يَا حَبِيبِي ، وَمَنْ تُطِيقُ نَفْسُهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَيْكَ وَأَنْتَ تُعَالِجُ سَكَرَاتِ الْمَوْتِ ؟ فَقُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " ، فَغَسَّلَهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، وَابْنُ عَبَّاسٍ يَصُبُّ عَلَيْهِ الْمَاءَ ، وَجِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ مَعَهُمَا ، وَكُفِّنَ بِثَلاثَةِ أَثْوَابٍ جُدُدٍ ، وَحُمِلَ عَلَى سَرِيرٍ ، ثُمَّ أَدْخَلُوهُ الْمَسْجِدَ ، وَوَضَعُوهُ فِي الْمَسْجِدِ ، وَخَرَجَ النَّاسُ عَنْهُ ، فَأَوَّلُ مَنْ صَلَّى عَلَيْهِ الرَّبُّ تَعَالَى مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ ، ثُمَّ جِبْرِيلُ ، ثُمَّ مِيكَائِيلُ ، ثُمَّ إِسْرَافِيلُ ، ثُمَّ الْمَلائِكَةُ زُمَرًا زُمَرًا ، قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ : لَقَدْ سَمِعْنَا فِي الْمَسْجِدِ هَمْهَمَةً ، وَلَمْ نَرَ لَهُمْ شَخْصًا ، فَسَمِعْنَا هَاتِفًا يَهْتِفُ ، وَيَقُولُ : ادْخُلُوا رَحِمَكُمُ اللَّهُ فَصَلُّوا عَلَى نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَدَخَلْنَا ، وَقُمْنَا صُفُوفًا صُفُوفًا كَمَا أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَكَبَّرْنَا بِتَكْبِيرِ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلامُ ، وَصَلَّيْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصَلاةِ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلامُ ، مَا تَقَدَّمَ مِنَّا أَحَدٌ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَدَخَلَ الْقَبْرَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ ، وَعَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، وَابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ ، وَدُفِنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا انْصَرَفَ النَّاسُ ، قَالَتْ فَاطِمَةُ لِعَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ : يَا أَبَا الْحَسَنِ ، دَفَنْتُمْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، قَالَتْ فَاطِمَةُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا : كَيْفَ طَابَتْ أَنْفُسُكُمْ أَنْ تَحْثُوا التُّرَابَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ أَمَا كَانَ فِي صُدُورِكُمْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّحْمَةُ ، أَمَا كَانَ مُعَلِّمَ الْخَيْرِ ؟

قَالَ : بَلَى يَا فَاطِمَةُ ، وَلَكِنْ أَمْرُ اللَّهِ الَّذِي لا مَرَدَّ لَهُ ، فَجَعَلَتْ تَبْكِي وتَنْدُبُ ، وَهِيَ تَقُولُ : يَا أَبَتَاهُ ، الآنَ انْقَطَعَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، وَكَانَ جِبْرِيلُ يَأْتِينَا بِالْوَحْيِ مِنَ السَّمَاءِ"

رواه الطبراني وفيه عبد المنعم بن إدريس وهو كذاب وضاع

14253. Câbir ile İbn Abbâs, İzâ câe sûresi hakkında şu hadisi anlatıyorlar: Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'e İzâ câe suresi **"Allah'ın yardımı ve zaferi geldiği ve insanların bölük bölük Allah'ın dinine girmekte olduklarını gördüğün vakit, Rabbine hamdederek O'nu tesbih et ve O'ndan mağfiret dile. Çünkü O, tövbeleri çok kabul edendir"** (Nasr Sur. 1-3) nâzil olunca, Cebrâîl'e: *"Ey Cebrâîl! Bana öleceğim haber verildi!"* buyurdu. Cebrâîl de: **"Senin için âhiret dünyadan daha hayırlıdır. Rabbin sana (istediğini) verecek, sen de razı olacaksın"** (Duha Sur. 4-5) dedi.

Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) müezzini Bilâl-ı Habeşî'ye, insanları cemaatle namaz kılmak üzere toplanmaları için çağırmasını emretti. Muhacirler ve Ensâr, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Mescid'inde toplandı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onlara namaz kıldırıp sonra minbere çıktı. Yüce Allah'a hamdü senâ ettikten sonra onlara bir hutbe okudu. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) bu hutbesi sırasında kalpler ürperdi, gözler ağladı. Sonra şöyle sordu: *"Ey insanlar! Sizin için ben nasıl bir peygamber idim?"* Onu dinleyenler: "Allah mükâfatını versin çok iyi bir peygamberdin. Sen bizim için merhametli bir baba gibi, samimi ve şefkatli bir kardeş gibiydin. Yüce Allah'ın sana verdiği peygamberlik görevini yerine getirdin O'nun vahyini bize ilettin, bizleri Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütlerle davet ettin. Allah, ümmetlerine yaptıkları görev nedeni ile peygamberlere vereceği mükâfatın en güzelini sana versin" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Müslüman topluluğu! Allah adına ve üzerinizde bulunan hakkım adına söylüyorum, sizden kime bir haksızlık yapmış isem, şimdi ayağa kalksın ve hakkını benden alsın "* dedi. Hiç kimse kalkmayınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Allah adına söz verip bunu iki defa tekrarladı. Üçüncü defa yine: *"Ey Müslüman topluluğu! Allah adına ve üzerinizde bulunan hakkım adına söylüyorum, sizden kime bir haksızlık yapmış isem, şimdi ayağa kalksın ve hakkını benden alsın. Kıyamet gününde kısas yapılmadan önce bunu yapsın!"* buyurdu.

Bunu söyledikten sonra Müslümanlar arasında bulunan ve Ukkâşe adında yaşlı bir sahabi ayağa kalktı. Müslümanları yararak ilerledi ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önünde durdu. Şöyle dedi: "Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın elçisi! Eğer defalarca Allah adına ısrar etmeseydin senin karşına çıkıp bir şey istemeyecektim. Bir gazada

seninle beraberdim. Yüce Allah bize fetih nasib edip Peygamberine (sallallahu aleyhi vesellem) yardım edince ayrılmak üzereyken develerimiz yan yana geldi. Devemden indim ayağını öpmek için sana yaklaştığımda değneğini kaldırdın ve sırtıma vurdun. Kasten bana mı vurdun, yoksa deveye mi vurmak istemiştin bilmiyorum" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ukkâşe! Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem)'in sana kasten vurmasından seni Allah'ın celâline sığındırırım. Ey Bilâl, Fatıma'nın odasına git ve bana uzun bir değnek getir!"* dedi. Bilâl ellerini başının üzerine koyarak Mescid'den çıktı. "Allah'ın Resulü kendisine kısas yaptırıyor!" diyerek Hz. Fatıma'nın yanına gitti, kapıyı çaldı ve "Ey Resûlullah'ın kızı! Bana uzun bir değnek ver!" deyince Hz Fâtıma: "Ey Bilâl! Babam değneği ne yapacak?! Bugün ne hac günü, ne de savaş günü!" dedi. Bilâl: "Ey Fatıma! Baban Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in içinde bulunduğu durumdan ne kadar habersizsin! O, insanlara veda ediyor, dünyayı terk ediyor ve kendisine kısas yapılmasını istiyor" dedi. Bunun üzerine Hz. Fatıma: "Ey Bilâl! Allah'ın elçisine kısas yapmaya gönlü razı olan kimdir? Ey Bilâl, öyleyse Hasan ile Hüseyin'e haber ver; o adamın (Ukkâşe'nin) yanına gitsinler de, almak istediği (hakkını) onlardan alsın, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den almasına izin vermesinler!" dedi. Bilâl Mescid'e girip değneği Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e verdi. O da değneği Ukkâşe'ye verdi. Hz. Ebû Bekir ile Ömer bunu görünce ayağa kalktılar ve: "Ey Ukkâşe! İşte biz senin önündeyiz. Hakkını bizden al. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den alma!" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onlara: *"Bırak ey Ebû Bekir! Sen de bırak ey Ömer! Allah sizin değerinizi ve makamınızı biliyor"* dedi. Bunun üzerine Ali b. Ebî Tâlib ayağa kalktı ve: "Ey Ukkâşe! Ben hayat bakımından Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in önündeyim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e vurmana gönlüm razı olmaz! İşte sırtım ve karnım, hakkını kendi elinle benden al ve bana (O'nun yerine) yüz sopa vur. Ancak Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e kısas yapma!" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Otur ey Ali! Allah senin değerini ve niyetini biliyor!"* buyurdu. Sonra Hz. Hasan ile Hüseyin kalktılar ve: "Ey Ukkâşe! Sen bilmiyor musun ki biz Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in torunlarıyız. Hakkını bizden alman Peygamber'den (sallallahu aleyhi vesellem) alman gibidir" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Gözümün nuru torunlarım, siz de oturun! Allah sizi bu makamda unutmamıştır (sizin de niyetinizi ve değerinizi bilmektedir)"* buyurdu.

Sonra Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) Ukkâşe'ye: "Ey Ukkâşe! Vuracaksan vur!" deyince, Ukkâşe: "Yâ Resûlallah! Bana vurduğunda benim karnım açıktı" deyince Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) sırtını açtı. Müslümanlar yüksek sesle ağlıyorlar ve: "Acaba

Ukkâşe, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e vuracak mı?!" diyorlardı. Ukkâşe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) beyaz karnına baktı; karnı sanki Mısır'da dokunan ince ve beyaz keten kumaşı andırıyordu. Fazla ilgilenip zaman kaybetmeden üzerine kapandı ve karnını öptü. O sırada şöyle diyordu: "Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın elçisi! Sana kısas yapmaya kim cür'et edebilir?" Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ya hakkını alman için gerekeni yap, ya da affet!"* deyince, Hz. Ukkâşe: "Kıyamet gününde Allah'ın beni affedeceğini umarak seni affettim, yâ Resûlallah!" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kim cennetteki arkadaşımı görmek isterse bu ihtiyara baksın!"* buyurdu. Sonra orada bulunan bütün Müslümanlar ayağa kalkıp Ukkâşe'nin alnından öpmeye başladılar. Bu sırada şöyle diyorlardı: "Müjdeler olsun sana! Müjdeler olsun sana! Çok büyük dereceler ile Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in arkadaşlığını elde ettin."

O gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hastalandı. Hastalığı on sekiz gün sürdü. Hastalığı sırasında insanlar onu ziyaret ediyordu. Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) Pazartesi günü doğdu, Pazartesi günü peygamber oldu ve Pazartesi günü vefat etti. Pazar günü geldiğinde hastalığı ağırlaştı. Bilâl önce ezan okudu, ardından kapıda durup şöyle seslendi: "Allah'ın selamı ve rahmeti üzerine olsun ey Allah'ın Resulü! Namaz için ezan okundu." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Bilâl'in sesini işimişti; ancak Fatıma: "Ey Bilâl! Doğrusu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bugün kendisiyle meşgul!" dedi. Bilâl, Mescid'e girdi. Sabah ışıkları iyice ortalığı aydınlatınca Bilâl kendi kendine: "Vallahi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Efendimden izin isteyinceye kadar namazı kılmayacağım!" dedi ve çıkıp kapıya vardı ve şöyle seslendi: "Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketleri üzerine olsun ey Allah'ın Resûlü! Allah sana merhamet etsin, namaz vakti!" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Bilâl'in sesini işitti ve: *"Ey Bilâl, içeri gir. Doğrusu Allah'ın Resûlü bugün kendisiyle meşgul! Ebû Bekir'e söyle de cemaate namazı kıldırsın!"* buyurdu. Bilâl elini başının üstüne koymuş bir halde çıktı, o sırada şöyle diyordu: "Ümidi kesilmiş ve büyük felakete uğramış kimseye yardım edin! Keşke anam beni doğurmasaydı! Doğurduysa da Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bugünkü haline tanık olmasaydım!"

Sonra şöyle dedi: "Ey Ebû Bekir! Dikkat et! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) senin cemaate namaz kıldırmanı emretti." Ebû Bekir öne geçip cemaate namaz kıldırdı. Ebû Bekir yufka yürekli bir insandı. Namaz kıldırdığı yerde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in olmadığını görünce kendisine hakim olamadı ve bayılarak yere yığıldı. Bu arada Müslümanlar da ağlaştılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) cemaatin bu

gürültüsünü işitti ve: *"Bu gürültü de nedir?"* diye sordu. "Yâ Resûlallah! Bu, senin yokluğundan dolayı Müslümanların çıkardığı gürültüdür" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ali b. Ebi Tâlib ile İbn Abbâs'ı çağırttı ve onlara dayanarak Mescid'e çıktı. Cemaate iki rekât hafif bir namaz kıldırdı. Sonra tatlı yüzünü onlara çevirerek şöyle dedi: *"Ey Müslümanlar topluluğu! Sizi Allah'a emanet ediyorum. Siz artık Allah'ın recâsında ve emanetindesiniz. Sizin üzerinize bıraktığım vekilim Allah'tır. Ey Müslümanlar topluluğu! Size, benden sonra Allah'tan sakınmayı, ona itaati korumayı tavsiye ediyorum. Zira ben dünyadan ayrılmaktayım. Bugün, âhiret günlerinin ilk günü, dünya günlerinin de son günüdür."*

Pazartesi günü olunca durumu ağırlaştı. Yüce Allah, ölüm meleğine şöyle emretti: "Habibim ve saf kulum, Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'e en güzel bir surette git ve onun ruhunu kabzetmekte yumuşak davran!" Bunun üzerine ölüm meleği iniverdi ve bir bedeviye benzer bir kılıkta gelip kapıda durdu. Sonra şöyle dedi: "Ey peygamberlik evinin, risâlet madeninin ve meleklerin gidip geldiği yerin halkı! Gireyim mi?" Bu sırada Âişe, Hz. Fatıma'ya: "Adamı buyur et!" dedi. Fatıma da: "Ey Allah'ın kulu! Geldiğin için Allah mükâfatını versin; ancak Resûlullah kendisiyle meşgul!" dedi. Adam ikinci defa seslendi. Âişe yine: "Ey Fatıma! Adamı buyur et!" dedi. Fatıma ise: "Ey Allah'ın kulu! Geldiğin için Allah mükâfatını versin; ancak Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendisiyle meşgul!" dedi. Adam üçüncü defa yine şöyle seslendi: "Ey peygamberlik evinin, risâlet madeninin ve meleklerin gidip geldiği yerin halkı! Gireyim mi? Mutlaka girmem gerekiyor!" Bu sırada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ölüm meleğinin sesini işitti ve: *"Ey Fâtıma! Kapıdaki kim?"* diye sordu. O da: "Yâ Resûlallah! Kapıda bir adam girmek için izin istiyor. Birkaç defa ona cevap verdik; ancak üçüncü öyle bir seslendi ki, sesinden tüylerim ürperdi ve ayaklarım titredi" dedi.

Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona şöyle dedi: *"Ey Fâtıma! Bu kapıdaki kim biliyor musun? Bu, lezzetleri kesen, toplulukları dağıtan, kadınları dul bırakan ve çocukları yetim bırakandır. Bu, evleri harap eden ve kabirleri mamur edendir. Bu, ölüm meleğidir. Ey ölüm meleği, Allah sana merhamet etsin, içeri gir!"* Böylece ölüm meleği Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in huzuruna girdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ziyaretçi olarak mı geldin, can alıcı olarak mı?"* diye sordu. O da dedi ki: "Hem ziyaretçi, hem de can alıcı olarak geldim. Yüce Allah bana, senin iznin olmadan huzuruna girmememi ve iznin olmadan canını almamamı emretti. İzin verirsen bunu yaparım, yoksa Yüce Rabbime dönerim." Bu arada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey ölüm meleği! Habibim Cebrâîl'i nerede bıraktın?"* diye sordu. O da: "Onu dünya semâsında bıraktım. Melekler senin hakkında ona taziyelerini arz

ediyorlar!" karşılığını verdi. Bu sırada hemen Cebrâîl geldi ve Efendimiz'in başucuna oturdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: *"Dünyadan göç var. Öyleyse bana Allah katında neler var, müjdele bakalım!"* O da şöyle müjdeledi: "Ey Allah'ın habibi! Sana müjdeliyorum ki, ben gök kapılarını açık bir halde bıraktım. Melekler de ayağa kalkmış, saf saf dizilmiş, selam ve reyhan ile senin ruhunu selamlıyorlar, ey Muhammed." Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Rabbimin rızasından dolayı hamd olsun! Bana müjde ver, ey Cebrâîl!"* dedi. Cebrâîl dedi ki: "Sana müjdeliyorum ki ey Muhammed, senin gelişinin şerefine cennetin kapıları açıldı, nehirleri aktıkça aktı, ağaçları sarktı ve hurileri süslendi." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Rabbimin rızasından dolayı hamd olsun! Bana müjde vermeye devam et, ey Cebrâîl!"* dedi. Cebrâîl: "Sen kıyamet günü ilk şefaat edecek ve şefaati kabul edilecek kimsesin!" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Rabbimin rızasından dolayı hamd olsun!"* buyurdu. Cebrâîl: "Ey habibim! Bana neyi soruyorsun?" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dedi: *"Ben sana üzüntümü ve derdimi soruyorum. Benden sonra Kur'ân'ı okuyacaklara kim bakacak? Benden sonra Ramazan ayı orucunu tutacaklara kim nezaret edecek? Benden sonra Beytullahi'l-Harâm'ı haccedeceklere kim vekalet edecek? Benden sonra seçilmiş ümmetimi kim yönetecek?"* Cebrâîl dedi ki: "Ey Allah'ın habibi! Sana müjdeler olsun! Zira Yüce Allah buyuruyor ki: «Sen ve ümmetin girinceye kadar Cennet'i bütün peygamberlere ve ümmetlere haram kıldım.»" Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İşte şimdi gönlüm razı oldu. Ey ölüm meleği, yaklaş ve emrolunduğun şeyi yerine getirmeye bak!"* buyurdu.

Hz. Ali: "Yâ Resûlallah! Ruhun kabzedilince seni kim yıkayacak? Seni neye kefenleyeceğiz? Namazını kim kılacak? Seni kabre kim koyacak?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle cevap verdi: *"Ey Ali! Yıkamaya gelince; beni Abbâs'ın oğlu Fadl ile birlikte sen yıka! O sana su döksün. Üçüncünüz de Cebrâîl olacak. Beni yıkama işini bitirince beni üç yeni örtü içinde kefenleyin. Cebrâîl de bana cennetten hanût getirecek. Beni döşeğin üzerine koyduğunuzda beni Mescid'e bırakıp oradan çıkın; çünkü benim üzerime ilk salavât edecek olan, Arş'ının üstünde Yüce Rabb'dır. Sonra Cebrâîl, sonra Mikail, sonra İsrafil -her ikisine de selam olsun-, sonra grup grup meleklerdir. Sonra siz girin ve saflar halinde durun. Benim önüme kimse geçmesin (imam olmasın)."*

Bu sırada Fatıma dedi ki: "Bugün ayrılık günü demek ki! Peki, sana ne zaman kavuşacağım?" Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de şöyle buyurdu: *"Ey kızcağızım! Bana kıyamet günü havuzun yanında kavuşursun. Ben o sırada ümmetimden havuza gelecek olanlara su vereceğim."* Fâtıma: "Peki yâ Resûlallah! Seninle orada

buluşamazsam?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"O takdirde bana sıratta kavuşursun. Ben orada «Rabbim, ümmetimi ateşten uzak eyle!» diye nidâ edeceğim."* Bunları konuştuktan sonra ölüm meleği Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ruhunun kabzedilişini kontrol etmek üzere yaklaştı. Ruh iki dizine ulaşınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Ah!"* dedi. Ruh göbeğe ulaşınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Vah vah! Ne acı!"* diye seslendi. Fatıma da: "Ey babacığım! Senin acına benim acım feda olsun!" dedi. Ruh göğsüne ulaşınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Cebrâîl, ölüm ne kadar da acı!"* dedi. Bu sırada Cebrâîl yüzünü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den öte tarafa çevirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"Ey Cebrâîl! Bana bakmaktan hoşlanmadın mı?"* diye sordu. Cebrâîl ise: "Ey Habibim! Sen ölüm sekerâtını çekerken sana bakmaya kimin gücü yeter?!" dedi.

Böylece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ruhu kabzedildi. Onu Ali b. Ebi Talib yıkadı. Abbâs'ın oğlu da ona su döküyordu. Cebrâîl de bu ikisiyle beraberdi. Yıkanınca üç parça yeni örtüyle kefenlendi. Döşek üzerinde taşınıp Mescid'e götürdüler ve oraya koydular. İnsanlar yanından çıktı. Üzerine ilk salavât eden, Arş'ının üstünde Yüce Rab oldu. Sonra Cebrâîl, sonra Mikail, sonra İsrafil, sonra grup grup melekler namazını kıldı.

Hz. Ali dedi ki: Kimseyi görmediğimiz halde Mescid'de bir mırıldanma duyduk. Gizli bir sesin şöyle dediğini işittik: "Allah size merhamet etsin, siz girin ve Peygamberiniz (sallallahu aleyhi vesellem) üzerine namaz kılın." Biz de hemen içeri girdik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bize emrettiği gibi saflar halinde durduk, Cebrâîl'in tekbiriyle birlikte tekbir getirdik. İçimizden kimse Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in önüne geçmedi. Kabrine de Ebû Bekir es-Sıddık, Ali b. Ebî Tâlib ve İbn Abbâs girdi ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) defnedildi. İnsanlar defin işinden dönünce Fatıma, Hz. Ali'ye dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in üzerine toprak saçmaya gönlünüz nasıl razı oldu? İçinizde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e karşı hiç mi merhamet yoktu?! O, hayrın muallimi değil miydi?"

Hz. Ali de ona şöyle karşılık verdi: "Haklısın ey Fatıma. Ancak biz Allah'ın vazgeçilemez olan emrini yerine getirdik." Bunun üzerine Fatıma ağlamaya, yas tutmaya ve şöyle demeye başladı: "Ey babacığım! Şimdi Cebrâîl'in gelmesi de kesildi. Cebrâîl bize semâdan vahiy getiriyordu."

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Abdülmun'im b. İdrîs vardır ki çok yalancı ve çok hadis uyduran biridir.

١٤٢٥٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا بَهْزٌ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو عِمْرَانَ الْجَوْنِيُّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ بَابَنُوسَ قَالَ ذَهَبْتُ أَنَا وَصَاحِبٌ لِي إِلَى عَائِشَةَ فَاسْتَأْذَنَّا عَلَيْهَا فَأَلْقَتْ لَنَا وِسَادَةً وَجَذَبَتْ إِلَيْهَا الْحِجَابَ فَقَالَ صَاحِبِي يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ مَا تَقُولِينَ فِي الْعِرَاكِ قَالَتْ وَمَا الْعِرَاكُ وَضَرَبْتُ مَنْكِبَ صَاحِبِي. فَقَالَتْ مَهْ آذَيْتَ أَخَاكَ. ثُمَّ قَالَتْ مَا الْعِرَاكُ الْمَحِيضُ قُولُوا مَا قَالَ اللَّهُ الْمَحِيضُ. ثُمَّ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَشَّحُنِي وَيَنَالُ مِنْ رَأْسِي وَبَيْنِي وَبَيْنَهُ ثَوْبٌ وَأَنَا حَائِضٌ. ثُمَّ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَرَّ بِبَابِي مِمَّا يُلْقِي الْكَلِمَةَ يَنْفَعُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهَا فَمَرَّ ذَاتَ يَوْمٍ فَلَمْ يَقُلْ شَيْئاً ثُمَّ مَرَّ أَيْضاً فَلَمْ يَقُلْ شَيْئاً مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاَثاً قُلْتُ يَا جَارِيَةُ ضَعِي لِي وِسَادَةً عَلَى الْبَابِ وَعَصَبْتُ رَأْسِي فَمَرَّ بِي فَقَالَ يَا عَائِشَةُ مَا شَأْنُكِ . فَقُلْتُ أَشْتَكِي رَأْسِي. فَقَالَ أَنَا وَا رَأْسَاهُ . فَذَهَبَ فَلَمْ يَلْبَثْ إِلاَّ يَسِيراً حَتَّى جِيءَ بِهِ مَحْمُولاً فِي كِسَاءٍ فَدَخَلَ عَلَيَّ وَبَعَثَ إِلَى النِّسَاءِ فَقَالَ إِنِّي قَدِ اشْتَكَيْتُ وَإِنِّي لاَ أَسْتَطِيعُ أَنْ أَدُورَ بَيْنَكُنَّ فَائْذَنَّ لِي فَلأَكُنْ عِنْدَ عَائِشَةَ . فَكُنْتُ أُوَصِّبُهُ وَلَمْ أُوَصِّبْ أَحَداً قَبْلَهُ فَبَيْنَمَا رَأْسُهُ ذَاتَ يَوْمٍ عَلَى مَنْكِبَيَّ إِذْ مَالَ رَأْسُهُ نَحْوَ رَأْسِي فَظَنَنْتُ أَنَّهُ يُرِيدُ مِنْ رَأْسِي حَاجَةً فَخَرَجَتْ مِنْ فِيهِ نُطْفَةٌ بَارِدَةٌ فَوَقَعَتْ عَلَى ثُغْرَةِ نَحْرِي فَاقْشَعَرَّ لَهَا جِلْدِي فَظَنَنْتُ أَنَّهُ غُشِيَ عَلَيْهِ فَسَجَّيْتُهُ ثَوْباً فَجَاءَ عُمَرُ وَالْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ فَاسْتَأْذَنَا فَأَذِنْتُ لَهُمَا وَجَذَبْتُ إِلَيَّ الْحِجَابَ فَنَظَرَ عُمَرُ إِلَيْهِ فَقَالَ وَاغَشْيَاهْ مَا أَشَدُّ غَشْيَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . ثُمَّ قَامَا فَلَمَّا دَنَوَا مِنَ الْبَابِ قَالَ الْمُغِيرَةُ يَا عُمَرُ مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . قَالَ كَذَبْتَ بَلْ أَنْتَ رَجُلٌ تَحُوسُكَ فِتْنَةٌ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ يَمُوتُ حَتَّى يُفْنِيَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْمُنَافِقِينَ. ثُمَّ جَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَرَفَعْتُ الْحِجَابَ فَنَظَرَ إِلَيْهِ فَقَالَ إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . ثُمَّ أَتَاهُ مِنْ قِبَلِ رَأْسِهِ فَحَدَرَ فَاهُ وَقَبَّلَ جَبْهَتَهُ ثُمَّ قَالَ وَا نَبِيَّاهْ . ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ حَدَرَ فَاهُ وَقَبَّلَ جَبْهَتَهُ ثُمَّ قَالَ وَا صَفِيَّاهْ. ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَحَدَرَ فَاهُ وَقَبَّلَ جَبْهَتَهُ وَقَالَ وَا خَلِيلاَهْ مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- . فَخَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ وَعُمَرُ يَخْطُبُ النَّاسَ وَيَتَكَلَّمُ وَيَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ يَمُوتُ حَتَّى يُفْنِيَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْمُنَافِقِينَ. فَتَكَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ ﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (2676) ve İbnü'l-Cevzî, *el-Mevzûât* (1/295-301).

مَيِّتُونَ﴾ حَتَّى فَرَغَ مِنَ الآيَةِ ﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلاَّ رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ﴾ حَتَّى فَرَغَ مِنَ الآيَةِ فَمَنْ كَانَ يَعْبُدُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ حَيٌّ وَمَنْ كَانَ يَعْبُدُ مُحَمَّداً فَإِنَّ مُحَمَّداً قَدْ مَاتَ. فَقَالَ عُمَرُ وَإِنَّهَا لَفِي كِتَابِ اللَّهِ مَا شَعَرْتُ أَنَّهَا فِي كِتَابِ اللَّهِ. ثُمَّ قَالَ عُمَرُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ هَذَا أَبُو بَكْرٍ وَهُوَ ذُو شَيْبَةِ الْمُسْلِمِينَ فَبَايِعُوهُ. فَبَايَعُوهُ.

قلت : في الصحيح وغيره طرف منه رواه أحمد وأبو يعلى بنحوه وزاد : فَدَخَلَ أَبِي أَبُو بَكْرٍ، فَقَالَ: كَيْفَ تَرَيْنَ؟، فَقُلْتُ: غُشِيَ عَلَيْهِ، فَدَنَا مِنْهُ، فَكَشَفَ عَنْ وَجْهِهِ، فَقَالَ: يَا غَشْيَاهُ ! مَا أَكْوَنَ هَذَا بِغَشْيٍ، ثُمَّ كَشَفَ عَنْ وَجْهِهِ، فَعَرَفَ الْمَوْتَ، فَقَالَ: إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ، ثُمَّ بَكَى، فَقُلْتُ: فِي سَبِيلِ اللَّهِ انْقِطَاعُ الْوَحْيِ وَدُخُولُ جِبْرِيلَ بَيْتِي، ثُمَّ وَضَعَ يَدَيْهِ عَلَى صُدْغَيْهِ، وَوَضَعَ فَاهُ عَلَى جَبِينِهِ، فَبَكَى، حَتَّى سَالَ دُمُوعُهُ عَلَى وَجْهِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ غَطَّى وَجْهَهُ، وَخَرَجَ إِلَى النَّاسِ، وَهُوَ يَبْكِي، فَقَالَ: يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ، هَلْ عِنْدَ أَحَدٍ مِنْكُمْ عَهْدٌ، بِوَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا: لا، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى عُمَرَ، فَقَالَ: يَا عُمَرُ، أَعِنْدَكَ عَهْدٌ بِوَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لا، قَالَ: وَالَّذِي لا إِلَهَ غَيْرُهُ، لَقَدْ ذَاقَ الْمَوْتَ، وَلَقَدْ، قَالَ لَهُمْ: إِنِّي مَيِّتٌ، وَإِنَّكُمْ مَيِّتُونَ، فَضَجَّ النَّاسُ، وَبَكَوْا بُكَاءً شَدِيدًا، ثُمَّ خَلَّوْا بَيْنَهُ، وَبَيْنَ أَهْلِ بَيْتِهِ، فَغَسَّلَهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، وَ أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ يَصُبُّ عَلَيْهِ الْمَاءَ، فَقَالَ عَلِيٌّ: مَا نَسِيتُ مِنْهُ شَيْئًا لَمْ أُغَسِّلْهُ إِلا قُلِبَ لِي حَتَّى أَرَى أَحَدًا فَأُغَسِّلُهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ أَرَى أَحَدًا، حَتَّى فَرَغْتُ مِنْهُ، ثُمَّ كَفَّنُوهُ بِبُرْدٍ يَمَانِيٍّ أَحْمَرَ، وَرِيطَتَيْنِ قَدْ نِيلَ مِنْهُمَا ثُمَّ غُسِلا، ثُمَّ أُضْجِعَ عَلَى السَّرِيرِ، ثُمَّ أَذِنُوا لِلنَّاسِ، فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَوْجًا، فَوْجًا يُصَلُّونَ عَلَيْهِ بِغَيْرِ إِمَامٍ، حَتَّى لَمْ يَبْقَ أَحَدٌ بِالْمَدِينَةِ حُرٌّ، وَلا عَبْدٌ، إِلا صَلَّى عَلَيْهِ، ثُمَّ تَشَاجَرُوا فِي دَفْنِهِ، أَيْنَ يُدْفَنُ؟، فَقَالَ بَعْضُهُمْ: عِنْدَ الْعُودِ الَّذِي كَانَ يُمْسِكُ بِيَدِهِ، وَتَحْتَ مِنْبَرِهِ، وَقَالَ بَعْضُهُمْ: فِي الْبَقِيعِ، حَيْثُ كَانَ يَدْفِنُ مَوْتَاهُ، فَقَالُوا: لا تَفْعَلْ ذَلِكَ، إِذًا لا يَزَالُ عَبْدُ أَحَدِكُمْ وَوَلِيدَتُهُ قَدْ غَضِبَ عَلَيْهِ مَوْلاهُ فَيَلُوذُ بِقَبْرِهِ، فَيَكُونُ سُنَّةً، فَاسْتَقَامَ رَأْيُهُمْ عَلَى أَنْ يُدْفَنَ فِي بَيْتِهِ، تَحْتَ فِرَاشِهِ حَيْثُ قُبِضَ رُوحُهُ، فَلَمَّا مَاتَ أَبُو بَكْرٍ، دُفِنَ مَعَهُ، فَلَمَّا حَضَرَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ الْمَوْتُ، أَوْصَى، قَالَ: إِذَا مَا مُتُّ، فَاحْمِلُونِي إِلَى بَابِ بَيْتِ عَائِشَةَ، فَقُولُوا لَهَا: هَذَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ، يُقْرِئُكِ السَّلامَ، وَيَقُولُ: أَدْخُلُ أَوْ أَخْرُجُ؟، قَالَ: فَسَكَتَتْ سَاعَةً، ثُمَّ قَالَتْ: أَدْخِلُوهُ، فَادْفِنُوهُ، مَعَهُ، أَبُو بَكْرٍ عَنْ يَمِينِهِ، وَ عُمَرُ عَنْ يَسَارِهِ، قَالَتْ: فَلَمَّا دُفِنَ عُمَرُ، أَخَذْتُ الْجِلْبَابَ، فَتَجَلْبَبْتُ بِهِ، قَالَ: فَقِيلَ لَهَا: مَالَكِ وَلِلْجِلْبَابِ؟ قَالَتْ: كَانَ هَذَا زَوْجِي، وَهَذَا أَبِي، فَلَمَّا دُفِنَ عُمَرُ تَجَلْبَبْتُ

ورجال أحمد ثقات وفي إسناد أبي يعلى عويد بن أبي عمران وثقه ابن حبان وضعفه الجمهور وقال بعضهم : متروك

14254. Yezîd b. Bâbenûs anlatıyor: Ben bir arkadaşımla beraber Hz. Âişe'nin yanına gittim. Yanına girmek için izin istedik. O bize minder verdi ve aramıza perde çekti. Arkadaşım ona âdetli kadına dokunmak hakkında sordu. O da cevap verdikten sonra şunları anlattı: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), benim kapıma uğradığı zaman Allah'ın bana fayda vereceği (hoşuma gidecek) bir kelimeyi söylerdi. Bir gün yine bana

uğradı. Bir şey demedi. Sonra yine uğradı. Yine bir şey demedi. Bu durumu iki ya da üç kez tekrarladı. Ben de cariyeme şu emri verdim: "Ey cariye! Benim için kapının önüne bir yastık bırak!" Yastığı bıraktı. Gidip oraya uzandım. Başıma da bir bez sardım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanıma uğradı ve: *"Ey Âişe, neyin var?"* diye sordu. Ben de: "Başım ağrıyor!" dedim. Bunun üzerine o: *"Benim de başım ağrıyor, vay başım!"* dedi. Çıkıp gitti. Çok geçmeden kendisini bir beze sarmış olarak yanıma getirdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), hanımlarına şöyle haber gönderdi: *"Ben, rahatsızım. Sizin odalarınızı dolaşamıyorum. Şayet dilerseniz, bana müsaade ederseniz, Âişe'nin odasında kalayım."* Onlar da izin verdiler. Ona ben bakıyordum. Daha önce kimseye hastabakıcılık yapmamıştım. Bir gün omuzumun üzerinde olan başı benim başıma doğru eğildi. Zannettim ki, başımdan bir sorunu var. Ağzından soğuk bir su damlası çıktı. O damla, göğsümün üzerine düştü. Tüylerim ürperdi. Bayıldığını zannettim. Üzerine bir örtü örttüm. O esnada Ömer ile Muğîre b. Şu'be geldiler. İçeri girmek için izin istediler. Örtündükten sonra içeri girmelerine izin verdim. Ömer, ona bakarak: "Vah vah! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ne kadar da kötü bayılmış!" dedi. Sonra kalkıp çıkmak istediler. Kapıya yaklaştıklarında Muğîre, Ömer'e: "Resûlullah vefat etmiş!" dedi. Ömer de: "Yalan söylüyorsun. Sen, kendisine fitne karışan bir adamsın! Allah münafıkları helâk etmeden Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat etmeyecektir" dedi. Sonra Hz. Ebû Bekir geldi. Örtüyü kaldırdı, ona baktı ve: "İnnâ lillahi ve innâ ileyhi râciûn (= Şüphesiz biz Allah'a aidiz ve elbette ona döneceğiz.) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat etmiş!" dedi. Sonra baş tarafından ona yaklaşarak ağzını eğip onun alnını öptü. Sonra şöyle dedi: "Vah, Peygamberim!" Sonra onun başını kaldırdı, ağzını eğdi ve alnını öptü. Sonra: "Vah, seçkin dostum!" dedi. Sonra onun başını kaldırdı, ağzını eğdi, alnını öptü ve "Vah, dostum! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat etmiş!" dedi. Mescid'e çıktı.

O sırada Hz. Ömer insanlara şöyle hitap ediyordu: "Allah münafıkları helâk etmeden Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat etmeyecektir!" diyordu. Bu sırada Hz. Ebû Bekir söz aldı. Allah'a hamdü sena etti ve şunları söyledi: "Şüphesiz Yüce Allah şöyle buyuruyor: «**Kuşkusuz sen de öleceksin, onlar da ölecek....**" (Zümer Sur. 30)" Bunu söyleyip âyeti sonuna kadar okudu. Devamla şu anlamdaki âyetleri okudu "**Muhammed sadece bir elçidir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse siz ökçelerinizin üzerinde geriye mi döneceksiniz?...**" (Âl-i İmrân Sur. 144) Kim Allah'a tapıyor idiyse bilsin ki Allah muhakkak diridir, ölmez. Kim de Muhammed'e tapıyor idiyse bilsin ki Muhammed muhakkak ölmüştür."

Ömer dedi ki: "Şüphesiz bu âyet Allah'ın Kitab'ında mevcuttur. Ben o sırada bu âyetin Yüce Allah'ın Kitab'ında olduğunu fark edemedim." Daha sonraları Hz. Ömer: "Ey insanlar! Bu, Ebû Bekir'dir! O, Müslümanların yaşlılarından ve ileri gelenlerindendir. Haydi, ona biat edin!" dedi.

★Ben derim ki: Bu hadisin bir bölümü *Sahîh*'te ve başka eserlerde mevcuttur.

Bu hadisi Ahmed ve yakın metinle Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] Ebû Ya'lâ şu ilaveyi vermiştir:

Bu arada içeri Ebû Bekir girdi. "Durumu nasıl?" diye sordu. Ben: "Bayıldı!" dedim. Ona doğru yaklaşıp yüzünü açtı ve şöyle dedi: "Ne bayılması! Ben bunun bayılma olduğunu sanmıyorum." Sonra yüzünü iyice açtı ve öldüğünü anladı. "İnnâ lillahi ve innâ ileyhi râciûn (=Şüphesiz biz Allah'a aidiz ve elbette ona döneceğiz)" dedi ve ardından ağladı. Ben de dedim ki: "Bu, Allah yolundaki vahyin ve Cebrâîl'in evime gelişinin kesilmesi demektir." Ebû Bekir, elini şakaklarına, ağzını da alnına koydu ve öyle ağladı ki, gözyaşları Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yüzüne aktı. Sonra yüzünü örttü ve ağlayarak insanların yanına çıktı.

Dedi ki: "Ey Müslümanlar topluluğu! Resûlullah'ın vefatı hususunda söylediği bir şeyi bileniniz varsa bize söylesin!" Onlar da "Hayır" dediler. Sonra Ömer'e dönüp: "Ey Ömer! Senin bu hususta bilgin var mı?" diye sordu. O da "Hayır!" diye cevap verince şöyle dedi: "Kendisinden başka ilâh bulunmayan zâta yemin ederim ki, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ölümün tadını tatmıştır! O, onlara şöyle demişti: «Şüphesiz ben de öleceğim, siz de öleceksiniz.»" Bunun üzerine insanlar gürültü kopardılar ve hüngür hüngür ağladılar.

Sonra Ehl-i beyt'ine müsaade ettiler, onu Ali b. Ebî Tâlib yıkadı, Usâme b. Zeyd de üzerine su döküyordu. Hz. Ali dedi ki: "Yıkamamış olduğum yerlerden hiç birini unutmadan aklımda tuttum, o yerler sanki görmediğim birisi tarafından çevrildi, ben de yıkadım. Sonunda yıkamayı bitirdim." Sonra onu, o ikisinden temin edilen Yemen işi kırmızı bir bez ile iki örtüyle kefenlediler. Sonra döşeğe yatırıldı, sonra halka haber verildi, onun üzerine imamsız olarak namaz kılmak üzere grup grup içeri girdiler. Sonunda Medine'de onun cenaze namazını kılmayan ne bir hür, ne de bir köle kaldı. Sonra onu defnetme konusunda tartıştılar. Nereye gömülecekti? Bazıları dediler ki: "Elinde tutmakta olduğu asasının yanına ve minberinin altına gömelim." Bazıları da dedi ki: "Onun ölülerini gömdüğü Bakî'ye gömelim." Ancak sonunda dediler ki: "Bunu asla yapamayız! Çünkü bakarsın birinizin kölesine veya evladına efendisi kızar da o da gelip Efendimiz'in kabrine sığınır. Bu da âdet olur." Sonunda onu odasına, yatağının altına, ruhunun kabzedildiği yere gömmeğe karar verdiler.

Ebû Bekir vefat edince o da onun yanına gömüldü. Ömer b. el-Hattâb'a ölüm gelip çatınca o da orayı vasiyet ederek şöyle dedi: "Ben öldüğümde beni Âişe'nin kapısına götürün ve ona deyin ki: «Bu, Ömer b. el-Hattâb'dır, sana selam söylüyor ve diyor ki:

---

[1] Ahmed (6/219) ve Ebû Ya'lâ (4962).

"Gireyim mi, çıkayım mı?"» Ravi dedi ki: Hz. Âişe bir süre sustuktan sonra: "Onu içeri alın ve onun yanına gömün. Sağında Ebû Bekir, solunda Ömer olsun!" dedi. Hz. Âişe demiştir ki: "Ömer oraya defnedilince (oraya girerken) çarşaf alıp onunla örtündüm." Ona "Çarşaf neyine gerekti?" diye sorduklarında şöyle cevap verdi: "Bu kocam, şu da babamdı. Oraya Ömer gömülünce örtündüm."

Ahmed'in ravileri güvenilir kimselerdir. Ebû Ya'lâ'nın isnâdında Uveyd b. Ebi İmrân vardır ki İbn Hibbân onu güvenilir görmüş, çoğunluk ise zayıf addetmiştir. Bazıları da hakkında "O metruk bir ravidir" demiştir.

١٤٢٥٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ قَالَتْ أَوَّلُ مَا اشْتَكَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِ مَيْمُونَةَ فَاشْتَدَّ مَرَضُهُ حَتَّى أُغْمِيَ عَلَيْهِ فَتَشَاوَرَ نِسَاؤُهُ فِي لَدِّهِ فَلَدُّوهُ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ مَا هَذَا . فَقُلْنَا هَذَا فِعْلُ نِسَاءٍ جِئْنَ مِنْ هَا هُنَا. وَأَشَارَ إِلَى أَرْضِ الْحَبَشَةِ وَكَانَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ فِيهِنَّ. قَالُوا كُنَّا نَتَّهِمُ فِيكَ ذَاتَ الْجَنْبِ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ إِنَّ ذَلِكَ لَدَاءٌ مَا كَانَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِيَقْذِفَنِي بِهِ لاَ يَبْقَيَنَّ فِي هَذَا الْبَيْتِ أَحَدٌ إِلاَّ الْتَدَّ إِلاَّ عَمُّ رَسُولِ اللَّهِ . يَعْنِي الْعَبَّاسَ. قَالَ فَلَقَدِ الْتَدَّتْ مَيْمُونَةُ يَوْمَئِذٍ وَإِنَّهَا لَصَائِمَةٌ لِعَزْمَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح . قلت : وقد تقدم حديث العباس في كتاب الخلافة

14255. Esmâ binti Umeys anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ilk rahatsızlığı Meymûne'nin odasında gerçekleşti. Hastalığı iyice şiddetlenince bayıldı. Bu arada hanımları ağzından ilaç verme hususunda istişare ettiler ve ağzından ona ilaç verdiler. Resûlullah ayılınca: *"Bu nedir?"* diye sordu. Biz de dedik ki: Bu, şuradan gelen kadınların yaptığı şeydir. Bu arada Habeşistan'a doğru işaret etti. Esmâ binti Umeys o kadınlardan biriydi. Dediler ki: "Yâ Resûlallah! Senin zâtülcenb hastalığına yakalandığını sanıyoruz." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise şöyle buyurdu: *"Bu öyle bir hastalıktır ki, Yüce Allah bu hastalığı benim üzerime salmayacaktır. Resûlullah'ın amcası dışında, evde ağzına ilaç dökülmeyen kimse kalmayacak!"* Amcasından kasıt, Abbâs idi.

Esmâ dedi ki: Bunun üzerine, oruçlu olan Meymûne dahil, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kesin emrinden dolayı evdekilerin hepsinin ağzına ilaç akıtıldı.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir. Ben derim ki: Hilafet bölümünde Abbâs hadisi geçmişti.

---

[1] Ahmed (6/438).

١٤٢٥٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا عِنْدَ مَوْتِهِ بِصَحِيفَةٍ لِيَكْتُبَ فِيهَا كِتَاباً لَا تَضِلُّونَ بَعْدَهُ - قَالَ فَخَالَفَ عَلَيْهَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ حَتَّى رَفَضَهَا. رواه أحمد وفيه ابن لهيعة وفيه خلاف

14256. Câbir bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ölümü esnasında bir kâğıt istedi ki üstüne bir yazı yazdırsın da ondan sonra (ümmeti) asla sapmasınlar. Ancak Ömer b. el-Hattâb bu konuda oradakilere muhalefet edince Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) de bundan vazgeçti.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Senedinde İbn Lehîa vardır. Onun hakkında ihtilaf mevcuttur.

١٤٢٥٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي خَيْثَمَةَ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ خَلَفٍ الْعَطَّارُ ، قَالَ : نا مُوسَى بْنُ جَعْفَرِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، قَالَ : نا هِشَامُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، قَالَ : لَمَّا مَرِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " ادْعُوا لِي بِصَحِيفَةٍ وَدَوَاةٍ ، أَكْتُبُ لَكُمْ كِتَابًا لا تَضِلُّوا بَعْدَهُ أَبَدًا " ، فَكَرِهْنَا ذَلِكَ أَشَدَّ الْكَرَاهَةِ ، ثُمَّ قَالَ : " ادْعُوا لِي بِصَحِيفَةٍ أَكْتُبُ لَكُمْ كِتَابًا لا تَضِلُّوا بَعْدَهُ أَبَدًا " ، فَقَالَ النِّسْوَةُ مِنْ وَرَاءِ السِّتْرِ : أَلا تَسْمَعُونَ مَا يَقُولُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ فَقُلْتُ : إِنَّكُنَّ صَوَاحِبَاتُ يُوسُفَ ، إِذَا مَرِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَصَرْتُنَّ أَعْيُنَكُنَّ ، وَإِذَا صَحَّ رَكِبْتُنَّ عُنُقَهُ ! ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " دَعُوهُنَّ ؟ فَإِنَّهُنَّ خَيْرٌ مِنْكُمْ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه محمد بن جعفر بن إبراهيم الجعفري قال العقيلي : في حديثه نظر وبقية رجاله وثقوا وفي بعضهم خلاف

14257. Ömer b. el-Hattâb anlatıyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hastalandığında: *"Bana kalem ve kâğıt getirin de, size bir yazı yazayım, benden sonra hiçbir zaman dalâlete düşmeyesiniz"* buyurdu. Biz ise bunu çok nahoş gördük. Sonra yine: *"Bana kâğıt getirin de, size bir yazı yazayım, bundan sonra asla dalâlete düşmeyesiniz"* buyurdu. Bu arada perde arkasındaki kadınlar: "Onlar Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in dediğini duymuyorlar mı?" diye söylendiler. Ben de: "Doğrusu siz, Yûsuf'un sâhibelerisiniz! Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hastalandığı zaman gözlerinizi sıkarak yaş çıkarırsınız; sağlıklı olduğu zaman ise boynuna

---

[1] Ahmed (3/346). Bunda da Ebu'z-Zübeyr vardır ki müdellistir ve *an'ane* yoluyla rivayet etmiştir.

binersiniz (boğazını sıkarsınız)!' dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise: *"Onları rahat bırakın! Zira onlar sizden hayırlıdır"* buyurdu.

★Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde Muhammed b. Câfer b. İbrâhîm el-Câferî vardır ki Ukaylî onun hakkında: "Onun hadisleri incelenmeli" demiştir. Diğer ravileri güvenilir görülmüştür; ancak bazılarında ihtilaf vardır.

١٤٢٥٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لأَنْ أَحْلِفَ تِسْعاً أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُتِلَ قَتْلاً أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَحْلِفَ وَاحِدَةً أَنَّهُ لَمْ يُقْتَلْ وَذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ جَعَلَهُ نَبِيًّا وَاتَّخَذَهُ شَهِيداً. قَالَ الأَعْمَشُ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ كَانُوا يُرَوْنَ أَنَّ الْيَهُودَ سَمُّوهُ. رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

14258. Abdullah -İbn Mes'ûd- der ki: "And olsun ki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bir şekilde öldürüldüğüne dokuz kere yemin etmem, onun öldürülmediğine bir defa yemin etmemden benim için daha yeğdir. Çünkü Yüce Allah onu peygamber yapmış ve şehit edinmiştir."

(Ravi) A'meş ekledi: "Bunu İbrâhîm'e anlattım; bana: Onu Yahudilerin zehirlediğini düşünüyorlardı" dedi.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٤٢٥٩ - حَدَّثَنَا مِقْدَامٌ ، ثنا أَبُو الأَسْوَدِ ، نا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ نَوْفَلٍ ، عَنْ عُرْوَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : " مَا مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلا مِنْ ذَاتِ الْجَنْبِ "

رواه الطبراني في الأوسط وأبو يعلى بنحوه وفيه ابن لهيعة وفيه ضعف وبقية رجاله ثقات

14259. Hz. Âişe dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zâtülcenb hastalığı dışında başka bir hastalıktan ölmedi."

★Bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ebû Ya'lâ da benzer şekilde rivayet etmiştir.[2] Senedinde İbn Lehîa vardır ki onda zayıflık vardır. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤٢٦٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ وَجَدْتُ فِي كِتَابِ أَبِي بِخَطِّ يَدِهِ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ وَسَمِعْتُهُ أَنَا مِنْ أَبِي مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ يَعْنِي ابْنَ أَبِي زِيَادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ بِنْتِ الْحَارِثِ وَهِيَ أُمُّ وَلَدِ الْعَبَّاسِ أُخْتُ مَيْمُونَةَ قَالَتْ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ

[1] Ahmed (3873 ve 4139; 3617 "muhtasar").
[2] Ebû Ya'lâ (4843).

فَجَعَلْتُ أَبْكِي فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ مَا يُبْكِيكِ . قُلْتُ خِفْنَا عَلَيْكَ وَمَا نَدْرِى مَا نَلْقَى مِنَ النَّاسِ بَعْدَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ أَنْتُمُ الْمُسْتَضْعَفُونَ بَعْدِى .

رواه أحمد وفيه يزيد بن أبي زياد وضعفه جماعة

14260. Ümmü'l-Fadl binti'l-Hâris -ki bu hanım, Abbâs'ın ümmü veledi'dir, Meymûne'nin kızkardeşidir- diyor ki: Hastalığı esnasında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına gittim ve ağlamaya başladım. Başını kaldırıp: *"Seni ağlatan nedir?"* diye sordu. O da şöyle dedi: "Senin hakkında endişelendik. Senden sonra da insanlardan neler göreceğiz, bilmiyoruz ey Allah'ın Resulü!" O ise: *"Sizler benden sonra mustaz'af (zayıf düşürülmüş) kimselersiniz!"* buyurdu.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Senedinde Yezîd b. Ebî Ziyâd vardır ki bir topluluk onu zayıf görmüştür.

١٤٢٦١ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحَرَّاجِيُّ الْمَكِّيُّ ، وَالْعَبَّاسُ بْنُ حَمْدَانَ الْحَنَفِيُّ الأَصْبَهَانِيُّ ، قَالا : ثنا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ الْعَلاءِ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَيْمُونٍ الْقَدَّاحُ ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبِي ، يَقُولُ : لَمَّا كَانَ قَبْلَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثَلاثَةِ أَيَّامٍ ، هَبَطَ عَلَيْهِ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، فَقَالَ : " يَا مُحَمَّدُ ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَرْسَلَنِي إِلَيْكَ إِكْرَامًا لَكَ ، وَتَفْضِيلا لَكَ ، وَخَاصَّةً لَكَ ، أَسْأَلُكَ عَمَّا هُوَ أَعْلَمُ بِهِ مِنْكَ ، يَقُولُ : كَيْفَ تَجِدُكَ ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَجِدُنِي يَا جِبْرِيلُ مَغْمُومًا ، وَأَجِدُنِي يَا جِبْرِيلُ مَكْرُوبًا ، قَالَ : فَلَمَّا كَانَ الْيَوْمُ الثَّالِثُ هَبَطَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، وَهَبَطَ مَلَكُ الْمَوْتِ عَلَيْهِمَا السَّلامُ ، وَهَبَطَ مَعَهُمَا مَلَكٌ فِي الْهَوَاءِ يُقَالُ لَهُ : إِسْمَاعِيلُ عَلَى سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ ، لَيْسَ فِيهِمْ مَلَكٌ إِلا عَلَى سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ ، يُشَيِّعُهُمْ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَرْسَلَنِي إِلَيْكَ إِكْرَامًا لَكَ ، وَتَفْضِيلا لَكَ ، وَخَاصَّةً لَكَ ، أَسْأَلُكَ عَمَّا هُوَ أَعْلَمُ بِهِ مِنْكَ ، يَقُولُ : كَيْفَ تَجِدُكَ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَجِدُنِي يَا جِبْرِيلُ مَغْمُومًا ، وَأَجِدُنِي يَا جِبْرِيلُ مَكْرُوبًا ، قَالَ : فَاسْتَأْذَنَ مَلَكُ الْمَوْتِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْبَابِ ، فَقَالَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ : يَا مُحَمَّدُ ، هَذَا مَلَكُ الْمَوْتِ يَسْتَأْذِنُ عَلَيْكَ ، مَا اسْتَأْذَنَ عَلَى آدَمِيٍّ قَبْلَكَ ، وَلا يَسْتَأْذِنُ عَلَى آدَمِيٍّ بَعْدَكَ ، فَقَالَ : ائْذَنْ لَهُ ، فَأَذِنَ لَهُ جِبْرِيلُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَقْبَلَ حَتَّى وَقَفَ بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَرْسَلَنِي إِلَيْكَ ، وَأَمَرَنِي أَنْ

[1] Ahmed (6/339) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (25/23).

أُطِيعَكَ فِيمَا أَمَرْتَنِي بِهِ ، إِنْ أَمَرْتَنِي أَنْ أَقْبِضَ نَفْسَكَ قَبَضْتُهَا ، وَإِنْ كَرِهْتَ تَرَكْتُهَا ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَتَفْعَلُ يَا مَلَكَ الْمَوْتِ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ أَنْ أُطِيعَكَ فِيمَا أَمَرْتَنِي بِهِ ، فَقَالَ لَهُ جِبْرِيلُ ؟ عَلَيْهِ السَّلامُ : إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدِ اشْتَاقَ إِلَى لِقَائِكَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : امْضِ لِمَا أُمِرْتَ بِهِ ، فَقَالَ لَهُ جِبْرِيلُ : هَذَا آخِرُ وَطْأَتِي الأَرْضَ ، إِنَّمَا كَانَتْ حَاجَتِي فِي الدُّنْيَا ، فَلَمَّا تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَاءَتِ التَّعْزِيَةُ ، جَاءَ آتٍ ، يَسْمَعُونَ حِسَّهُ وَلا يَرَوْنَ شَخْصَهُ ، فَقَالَ : السَّلامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ، ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾ ، إِنَّ فِي اللَّهِ عَزَاءً مِنْ كُلِّ مُصِيبَةٍ ، وَخَلَفًا مِنْ كُلِّ هَالِكٍ ، وَدَرَكًا مِنْ كُلِّ مَا فَاتَ ، فَبِاللَّهِ فَثِقُوا ، وَإِيَّاهُ فَارْجُوا ، فَإِنَّ الْمُصَابَ مَنْ حُرِمَ الثَّوَابَ ، وَالسَّلامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ "

رواه الطبراني وفيه عبد الله بن ميمون القداح وهو ذاهب الحديث

14261. Ali b. Hüseyin bildiriyor: Babamın şöyle dediğini duydum: Resûlullah'ın vefatından önce Cebrâil gelip şöyle dedi: "Ey Muhammed! Doğrusu Yüce Allah, sana ikramda bulunmak, seni onurlandırmak için özel olarak beni sana gönderdi ki, O'nun senden daha iyi bildiği bir şeyi sana sorayım. Kendini nasıl hissediyorsun?" Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Cebrâîl! Kendimi kederli görüyorum. Ey Cebrâîl! Kendimi sıkıntılı görüyorum"* karşılığını verdi.

Üçüncü gün olunca Cebrâil, yanında ölüm meleği olduğu halde iniverdi. Yanlarında başka bir melek daha vardı. O melek, havayı mesken edinmiş, kendisine İsmâîl denen bir melekti. Yetmiş bin meleğin başında görevliydi. Her meleğin emrinde de yetmiş bin melek vardı. Cebrâîl onlardan önce davranıp şöyle dedi: "Ey Muhammed! Doğrusu Allah sana ikramda bulunmak, seni onurlandırmak için özel olarak beni sana gönderdi ki, O'nun senden daha iyi bildiği bir şeyi sana sorayım. Kendini nasıl hissediyorsun?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Cebrâîl! Kendimi üzüntülü görüyorum. Ey Cebrâîl! Kendimi sıkıntılı görüyorum"* dedi. Sonra kapıdaki ölüm meleği, yanına girmek için izin istedi. Cebrâîl dedi ki: "Ey Muhammed! Bu ölüm meleğidir. Yanına gelmek için izin istiyor. Oysa senden önce hiçbir Âdemoğlundan izin istemiş değildir. Senden sonra da hiçbir Âdemoğlundan izin isteyecek değildir." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öyleyse ona izin ver!"* buyurunca Cebrâîl ona izin verdi. Ölüm meleği gelip Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önünde durdu ve dedi ki: "Allah beni sana gönderdi, Ey Muhammed! Bana, emrettiğin hususlarda sana itaat etmemi emretti.

Eğer ruhunu teslim almamı emredersen teslim alırım; yok bunu hoş görmezsen, bırakırım." Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu yapar mısın, ey ölüm meleği?"* dedi. O da: "Evet, zaten ben bununla emrolundum. Bana emrettiğin hususlarda sana itaat etme emri aldım" dedi. Bu sırada Cebrâîl ona: "Doğrusu Yüce Allah sana kavuşmayı özlemiştir!" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Emrolunduğun şeyi yerine getir!"* buyurdu. Bu arada Cebrâîl de ona dedi ki: "Bu, yeryüzüne son ayak basışımdır! Dünyadaki hâcetim, sadece sen idin!"

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edince oradakilerin kendisini göremedikleri bir şahsın şöyle seslendiğini duydular: "Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketleri üzerinize olsun! Her nefis ölümü tadacaktır. Doğrusu her musibete karşı Allah'ta teselli vardır. Şüphesiz yok olan her şeyin karşılığını verecek olan, O'dur! Elden giden her şeyin yerini dolduracak O'dur. Öyleyse Allah'a güvenin. O'ndan umun! Asıl musibete uğrayan kişi, sevaptan mahrum olan kişidir. Allah'ın selamı ve rahmeti üzerinize olsun!"

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Abdullah b. Meymûn el-Kaddâh vardır ki metrûk biridir.

١٤٢٦٢ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا مَاتَ مِنَ اللَّحْمِ الَّذِي كَانَتِ الْيَهُودِيَّةُ سَمَّتْهُ ، فَانْقَطَعَ أَبْهَرُهُ مِنَ السُّمِّ عَلَى رَأْسِ السَّنَةِ فَكَانَ ، يَقُولُ : " مَا زِلْتُ أَجِدُ مِنْهُ حِسًّا "

رواه الطبراني وإسناده حسن

14262. İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Yahudi kadının zehirlemiş olduğu etten vefat etti. Sene başında yediği zehirden dolayı aort damarı koptu. Diyordu ki: *"Hâlâ ondan bir tat buluyorum."*

★Taberânî rivayet etmiştir.[2] İsnâdı hasendir.

١٤٢٦٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنْصُورٍ، ثنا هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي حَيْوَةُ، عَنْ أَبِي صَخْرٍ، عَنِ ابْنِ قُسَيْطٍ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ : مَا مَرَّتْ عَلَيَّ لَيْلَةٌ مِثْلُ لَيْلَةٍ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا عَائِشَةُ هَلْ طَلَعَ الفَجْرُ ؟ " . فَأَقُولُ : لاَ حَتَّى أَذَّنَ بِلاَلٌ بِالْفَجْرِ ثُمَّ جَاءَ بِلاَلٌ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (2890).
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (11503). Senedinde İbn Lehîa vardır ki zayıf bir ravidir.

فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا هَذَا ؟ " . فَقُلْتُ : هَذَا بِلَالٌ . فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مُرِيْ أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ "

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

14263. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bana: *"Ey Âişe! Tan yeri ağardı mı?"* dediği geceye benzer bir gece geçirmedim. Ben de ona "Hayır!" diyordum. Nihayet Bilâl tanyeri ağarınca ezanı okudu ve ardından çıkageldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ne var?"* diyesorunca ben: "Bilâl!" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ebû Bekir'e söyle, cemaate namazı kıldırsın!"* buyurdu.

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٤٢٦٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رُزَيْقِ بْنِ جَامِعٍ ، نا أَبُو الطَّاهِرِ بْنُ السَّرْحِ ، ثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ ، عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ ضُمَيْرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ ، وَهُوَ يَمُدُّ يَدَهُ ، وَهُوَ يَقُولُ : " يَا جِبْرِيلُ ، أَيْنَ أَنْتَ ؟ " ثُمَّ يَقْبِضُهَا وَيَبْسُطُهَا ، فَفَعَلَ ذَلِكَ مِرَارًا ، وَهُوَ يَقُولُ : " يَا جِبْرِيلُ ، اشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّي يُهَوِّنْ عَلَيَّ الْمَوْتَ " . فَذَكَرَ أَبُو هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ عَائِشَةَ تَقُولُ : لَقَدْ سَمِعْتُ مَا لَمْ تَسْمَعْ أُذُنٌ مِنْ جِبْرِيلَ ، وَهُوَ يَقُولُ : " لَبَّيْكَ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه حسين بن عبد الله بن ضميرة وهو كذاب

14264. Hz. Âişe dedi ki: Vefat anı geldiği zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elini uzatarak *"Ey Cebrâîl, neredesin?"* diyordu. Sonra elini yumup açıyordu. Bunu defalarca yaptı. O esnada şöyle diyordu: *"Ey Cebrâîl! Rabbimin katında bana şefaat ediver de ölümü bana kolaylaştırsın."* Ebû Hureyre de Hz. Âişe'nin şöyle dediğini duyduğunu söylemiştir: "And olsun ki ben, Cebrâîl'den hiçbir kulağın işitmediği şeyi işittim. O şöyle diyordu: Buyur! Emrine amadeyim!"

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde Hüseyin b. Abdillah b. Dumeyra (veya Damîra) vardır ki hadis uyduran biridir.

---

[1] Bezzâr (849).

١٤٢٦٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ , ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْجَرْجَرَائِيُّ , ثنا عَلِيُّ بْنُ ثَابِتٍ الْجَزَرِيُّ , عَنِ الْمُخْتَارِ بْنِ نَافِعٍ , عَنْ عَبْدِ الأَعْلَى التَّيْمِيِّ , عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ : " جَاءَ مَلَكُ الْمَوْتِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فِي مَرَضِهِ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ , فَاسْتَأْذَنَ وَرَأْسُهُ فِي حِجْرِ عَلِيٍّ , فَقَالَ : السَّلامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ , فَقَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ : ارْجِعْ فَإِنَّا مَشَاغِيلُ عَنْكَ , فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَتَدْرِي مَنْ هَذَا يَا أَبَا حَسَنٍ ؟ هَذَا مَلَكُ الْمَوْتِ ادْخُلْ رَاشِدًا " , فَلَمَّا دَخَلَ قَالَ : إِنَّ رَبَّكَ عَزَّ وَجَلَّ يُقْرِؤُكَ السَّلامَ , قَالَ : " أَيْنَ جِبْرِيلُ ؟ " قَالَ : لَيْسَ هُوَ قَرِيبٌ مِنِّي ، الآنَ يَأْتِي , فَخَرَجَ مَلَكُ الْمَوْتِ حَتَّى نَزَلَ عَلَيْهِ جِبْرِيلُ , فَقَالَ لَهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ وَهُوَ قَائِمٌ بِالْبَابِ : مَا أَخْرَجَكَ يَا مَلَكَ الْمَوْتِ ؟ قَالَ : الْتَمَسَكَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , فَلَمَّا أَنْ جَلَسَا , قَالَ جِبْرِيلُ : سَلامٌ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ هَذَا وَدَاعٌ مِنِّي وَمِنْكَ , فَبَلَغَنِي أَنَّهُ لَمْ يُسَلِّمْ مَلَكُ الْمَوْتِ عَلَى أَهْلِ بَيْتٍ قَبْلَهُ , وَلا يُسَلِّمُ بَعْدَهُ "

رواه الطبراني وفيه المختار بن نافع وهو ضعيف

14265. İbn Abbâs anlatıyor: Ölüm meleği, ruhunun kabzedildiği hastalığında Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına geldi ve izin istedi. O sırada başı Hz. Ali'nin kucağındaydı. Ölüm meleği gelip: "Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketleri üzerinize olsun!" diye selam verdi. Ali ise ona: "Geri dön! Zira biz seninle ilgilenemeyecek kadar meşgulüz!" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunun kim olduğunu biliyor musun, ey Ebu'l-Hasan?"* diye sordu. Sonra: *"Bu ölüm meleğidir. Yol gösterici olarak gir!"* dedi. Ölüm meleği içeri girince: "Rabbin sana selam söylüyor!" dedi. Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cebrâîl nerede?"* diye sordu. "O bana yakın değil. Ancak şimdi gelir!" karşılığını verdi. Bunu dedikten sonra ölüm meleği dışarı çıktı. Tâ ki Cebrâîl indi. Ölüm meleği kapıda dururken Cebrâîl ona: "Ey ölüm meleği! Seni dışarı çıkaran husus nedir?" diye sordu. O da dedi ki: "Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) seni aradı!" İkisi oraya oturunca Cebrâîl: "Ey Ebu'l-Kâsım! Bu, benim seninle, senin de benimle vedalaşmamızdır" dedi.

Bana ulaştığına göre ölüm meleği daha önce hiçbir hane halkına selam vermemiş, ondan sonra da selam vermeyecektir."

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Muhtâr b. Nâfi' vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤٢٦٦ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ سَيَّارٍ الْمَرْوَزِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدَانُ بْنُ عُثْمَانَ ، عَنْ أَبِي حَمْزَةَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ ، عَنْ مِقْسَمٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا ثَقُلَ ، وَعِنْدَهُ عَائِشَةُ وَحَفْصَةُ ، إِذْ دَخَلَ عَلِيٌّ ، فَلَمَّا رَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَفَعَ رَأْسَهُ ، ثُمَّ قَالَ : " ادْنُ مِنِّي ، ادْنُ مِنِّي " ، فَأَسْنَدَهُ إِلَيْهِ ، فَلَمْ يَزَلْ عِنْدَهُ حَتَّى تُوُفِّيَ ، فَلَمَّا قَضَى قَامَ عَلِيٌّ وَأَغْلَقَ الْبَابَ ، وَجَاءَ الْعَبَّاسُ وَمَعَهُ بَنُو عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، فَقَامُوا عَلَى الْبَابِ ، فَجَعَلَ عَلِيٌّ يَقُولُ : مَا زِلْتَ طَيِّبًا حَيًّا ، وَطَيِّبًا مَيِّتًا ، وَسَطَعَتْ رِيحُهُ طَيِّبَةً لَمْ يَجِدُوا مِثْلَهَا ، فَقَالَ : إِنَّهَا رِيحُ حَنِينِكَ كَحَنِينِ الْمَرْأَةِ ، وَأَقْبِلُوا عَلَى صَاحِبِكُمْ ، فَقَالَ عَلِيٌّ : أَدْخِلُوا عَلَيَّ الْفَضْلَ بْنَ الْعَبَّاسِ ، فَقَالَتِ الأَنْصَارُ : نَشَدْنَاكُمْ بِاللَّهِ فِي نَصِيبِنَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ، فَأَدْخَلُوا رَجُلا مِنْهُمْ ، يُقَالُ لَهُ أَوْسُ بْنُ خَوْلِيٍّ ، يَحْمِلُ جَرَّةً بِإِحْدَى يَدَيْهِ ، فَسَمِعُوا صَوْتًا فِي الْبَيْتِ : لا تُجَرِّدُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَاغْسِلُوهُ كَمَا هُوَ فِي قَمِيصِهِ ، فَغَسَّلَهُ عَلِيٌّ ، يُدْخِلُ يَدَهُ تَحْتَ الْقَمِيصِ ، وَالْفَضْلُ يُمْسِكُ الثَّوْبَ عَنْهُ ، وَالأَنْصَارِيُّ يَنْقُلُ الْمَاءَ ، وَعَلَى يَدِ عَلِيٍّ خِرْقَةٌ ، يُدْخِلُ يَدَهُ تَحْتَ الْقَمِيصِ

قلت : روى ابن ماجة بعضه

رواه الطبراني في الأوسط والكبير وفيه يزيد بن أبي زياد وهو حسن الحديث على ضعفه وبقية رجاله ثقات

14266. İbn Abbâs bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), yanında Âişe ile Hafsa varken ağırlaştı. Bu sırada Hz. Ali içeri girdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onu görünce başını kaldırdı ve: *"Yaklaş bana! Yaklaş bana!"* dedi. Yaklaşınca onu kendisine yasladı ve vefat edinceye kadar Ali onun yanında kaldı. Ruhunu teslim edince Ali kalkıp kapıyı kapattı. Yanına Abdulmuttalib oğullarıyla Abbâs geldi ve bunlar kapıda durdular. Bu sırada Ali şöyle demeye başladı: "Babam sana feda olsun! Sen hayatta iken de hoş ve temizdin, ölü iken de temizsin!" Bu arada etrafa öyle hoş bir koku yayıldı ki daha önce bir benzerini

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (12708).

görmemişlerdi. (O dedi ki: Haydi kadın gibi inlemeyi bırakın da arkadaşınıza yardıma gelin!) Ali: "Yanıma içeriye Fadl bin Abbâs'ı alın" deyince Ensâr şöyle dedi: "Allah aşkına bizim de Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den payımızı verin!" Böylece Ali'nin yanına Ensâr'dan da Evs b. Havlî adındaki bir kişiyi aldılar. O elinde ateş koru taşıyordu. Bu arada evin içinde şöyle bir ses duydular: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in elbisesini çıkarmayın, onu gömleği üzerindeyken yıkayın!" Bu ses üzerine Hz. Ali gömleğinin altından elini sokarak onu yıkadı, Fadl elbisesini tuttu, Ensâr'dan olan sahabi de su taşıdı. Bu sırada Ali'nin elinde bir bez vardı. Elindeki bezi gömleğinin altından kullanıyordu.

★Ben derim ki: İbn Mâce bunun bir kısmını rivayet etmiştir.

Bunu *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *M. el-Kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir.[1] Senedinde Yezîd b. Ebî Ziyâd vardır ki zayıflığına rağmen o, hadisi hasen olan biridir. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤٢٦٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ ، قَالَ : ثنا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ النُّعْمَانِ ، قَالَ : ثنا كَيْسَانُ أَبُو عُمَرَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ بِلالٍ ، قَالَ : قَالَ عَلِيٌّ : " أَوْصَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لا يُغَسِّلَهُ أَحَدٌ غَيْرِي ، فَإِنَّهُ لا يَرَى عَوْرَتِي إِلا طُمِسَتْ عَيْنَاهُ " عَلِيٌّ : فَكَانَ الْعَبَّاسُ ، وَأُسَامَةُ يُنَاوِلانِي الْمَاءَ مِنْ وَرَاءِ السِّتْرِ

رواه البزار وفيه يزيد بن بلال قال البخاري : فيه نظر وبقية رجاله وثقوا وفيهم خلاف

14267. Hz. Ali şöyle dedi: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bana, kendisini benden başka kimsenin yıkamamasını vasiyet ederek şöyle buyurdu: *"Çünkü benim edeb yerimi gören kişinin mutlaka gözlerinin feri gider."*

Hz. Ali ekledi: "Abbâs ve Usâme perde arkasından bana su veriyordu."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Senedinde Yezîd b. Bilâl vardır ki Buhârî onun hakkında "Durumu araştırılmalı" demiştir. Diğer ravileri güvenilir görülmüştür; ancak onların hakkında ihtilaf vardır.

---

[1] *el-Mu'cemu'l-kebîr* (629).
[2] Bezzâr (848).

١٤٢٦٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ حَدَّثَنَا كَثِيرُ بْنُ زَيْدٍ عَنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مِنْ نَبِىٍّ إِلاَّ تُقْبَضُ نَفْسُهُ ثُمَّ يَرَى الثَّوَابَ ثُمَّ تُرَدُّ إِلَيْهِ فَيُخَيَّرُ بَيْنَ أَنْ تُرَدَّ إِلَيْهِ إِلَى أَنْ يَلْحَقَ . فَكُنْتُ قَدْ حَفِظْتُ ذَلِكَ مِنْهُ فَإِنِّى لَمُسْنِدَتُهُ إِلَى صَدْرِى فَنَظَرْتُ إِلَيْهِ حَتَّى مَالَتْ عُنُقُهُ فَقُلْتُ قَدْ قَضَى. قَالَتْ فَعَرَفْتُ الَّذِى قَالَ. قَالَتْ فَنَظَرْتُ إِلَيْهِ حَتَّى ارْتَفَعَ فَنَظَرَ. قَالَتْ قُلْتُ إِذًا وَاللَّهِ لاَ يَخْتَارُنَا. فَقَالَ مَعَ الرَّفِيقِ الأَعْلَى فِى الْجَنَّةِ ﴿مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ﴾.

14268. Hz. Âişe dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Muhakkak ki bir peygamberin önce canı alınır, sonra sevabı görür, sonra da canı geri çevrilir ve canının kendisine çevrilmesi ile ona kavuşması arasında muhayyer bırakılır."* Ben bu sözü ondan ezberlemiştim. Vefat ettiğinde onu göğsüme yaslamış bir haldeyken baktım ki boynu aşağı büküldü. Kendi kendime: "Belli ki ruhu alındı" dedim. İşte tam bu sırada onun dediği şeyi anladım. Baktım ki, başını yukarı kalkırıp bakıyor. Kendi kendime: "Öyleyse bizi tercih etmeyecek dedim." Bu sırada şöyle dedi: *"Cennette en yüce dostla beraber olmaya...* **Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamber ve sıdıklarla beraber olmaya..."** (Nisa Sur. 69) Bunu söyleyerek âyeti sonuna kadar okudu.[1]

١٤٢٦٩ - وفي رواية : " الرَّفِيقَ الأَعْلَى الأَسْعَدَ "

رواه أحمد والطبراني في الأوسط إلا أنها قالت : قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ سَحْرِي وَنَحْرِي "، قَالَتْ: " وَظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيَرُدُّ اللَّهُ عَلَيْهِ رُوحَهُ "، قَالَتْ: " وَكَذَلِكَ يَفْعَلُ بِالأَنْبِيَاءِ "، فَتَحَرَّكَ، فَقُلْتُ: " إِنْ خُيِّرْتَ الْيَوْمَ فَلَنْ تَخْتَارَنَا "

وأحد إسنادي أحمد رجاله رجال الصحيح

14269. Bir rivayette şu ifade yer alır: *"En yüce ve en mesut dostla beraber olmaya..."*

★Bunu Ahmed[2] ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Ancak Taberânî, Hz. Âişe'nin şu sözünü nakletmiştir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) göğsümle boğazım arasında can verdi." Hz. Âişe ekledi: Allah'ın, onun ruhunu geri çevireceğini zannettim.

---

[1] Ahmed (6/74).
[2] Ahmed (6/120).

Peygamberlere böyle yapılır. O sırada hareket edince ben de dedim ki: "Sen bugün muhayyer bırakılsan, asla bizi tercih etmeyeceksin!"

Ahmed'in iki isnâdından birinin ravileri, *Sahîh* ravileridir.

١٤٢٧٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَنْصُورٍ الطُّوسِيُّ، ثنا عَفَّانُ، ثنا هَمَّامٌ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ : مَاتَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا خَرَجَتْ نَفْسُهُ مَا شَمَمْتُ رَائِحَةً قَطُّ أَطْيَبَ مِنْهَا

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

14270. Hz. Âişe dedi ki: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) vefat etti. Can verdiğinde etrafa öyle bir koku yayıldı ki, asla ondan daha hoş bir koku duymamışımdır!"

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٤٢٧١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ الْوَلِيدِ الْبَصْرِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ حِسَابٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللهِ بْنُ جَعْفَرٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنِي مُصْعَبُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شُرَحْبِيلَ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : كَشَفَ رَسُولُ اللَّهِ سِتْرًا وَفَتَحَ بَابًا فِي مَرَضِهِ ، فَنَظَرَ إِلَى النَّاسِ يُصَلُّونَ خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ ، فَسُرَّ بِذَلِكَ ، وَقَالَ : " الْحَمْدُ لِلَّهِ ، إِنَّهُ لَمْ يَمُتْ نَبِيٌّ حَتَّى يَؤُمَّهُ رَجُلٌ مِنْ أُمَّتِهِ " ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ : " أَيُّهَا النَّاسُ ، مَنْ أُصِيبَ مِنْكُمْ بِمُصِيبَةٍ مِنْ بَعْدِي فَلْيَتَعَزَّ بِمُصِيبَتِهِ بِي عَنْ مُصِيبَتِهِ الَّتِي تُصِيبُهُ ، فَإِنَّهُ لَنْ يُصَابَ أَحَدٌ مِنْ أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي بِمِثْلِ مُصِيبَتِهِ بِي "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد الله بن جعفر والد علي بن المديني وهو ضعيف

14271. Hz. Âişe anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hastalığı sırasında bir perde ve bir kapı açtı ve Ebû Bekir'in arkasında namaz kılarken insanları seyretti. Bu manzaraya sevinerek şöyle buyurdu: *"Elhamdulillah, ümmetinden bir kişi onlara imam olmadan doğrusu bir peygamber ölmedi."* Sonra insanlara dönüp şöyle dedi: *"Ey insanlar! Benden sonra kim bir musibete uğrarsa, uğradığı musibetten dolayı benim başıma gelen musibeti hatırlayıp teselli bulsun. Zira benden sonra ümmetimden hiç kimse benim başıma gelen musibetin bir benzerine asla maruz kalmayacaktır."*

---

[1] Bezzâr (851).

★Bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde Ali b. el-Medînî'nin babası Abdullah b. Câfer vardır ki zayıf bir ravidir.

١٤٢٧٢ - عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ : أُغْمِيَ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي حُجْرِ عَائِشَةِ فَأَفَاقَ وَهِيَ تَمْسَحُ صَدْرَهُ وَتَدْعُو لَهُ بِالشِّفَاءِ قَالَ : " لاَ وَلَكِنْ أَسْأَلُ اللَّهَ الرَّفِيقَ الأَعْلَى الأَسْعَدَ جِبْرِيْلَ وَمِيْكَائِيْلَ وَإِسْرَافِيْلَ "

رواه الطبراني وفيه محمد بن سلام الجمحي وهو ثقة وفيه ضعف وبقية رجاله ثقات

14272. Ebû Mûsa dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Âişe'nin kucağındayken bayıldı. Derken uyanınca (Âişe) onun göğsünü ovalayarak şifa bulması için O'na dua ediyordu. Ancak o şöyle buyurdu: *"Hayır, lakin ben en yüce ve en mesud dost Allah'ı, Cebrâîl'i, Mikail'i ve İsrafil'i istiyorum."*

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde Muhammed b. Selâm el-Cumahî vardır ki güvenilir bir ravidir; ancak kendisinde zayıflık vardır. Diğer ravileri güvenilir kimselerdir.

١٤٢٧٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا بَهْزٌ وَأَبُو كَامِلٍ قَالاَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَبِى عِمْرَانَ يَعْنِى الْجَوْنِىَّ عَنْ أَبِى عَسِيبٍ أَوْ أَبِى عَسِيمٍ قَالَ بَهْزٌ إِنَّهُ شَهِدَ الصَّلاَةَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا كَيْفَ نُصَلِّى عَلَيْهِ قَالَ ادْخُلُوا أَرْسَالاً أَرْسَالاً. قَالَ فَكَانُوا يَدْخُلُونَ مِنْ هَذَا الْبَابِ فَيُصَلُّونَ عَلَيْهِ ثُمَّ يَخْرُجُونَ مِنَ الْبَابِ الآخَرِ قَالَ فَلَمَّا وُضِعَ فِى لَحْدِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُغِيرَةُ قَدْ بَقِىَ مِنْ رِجْلَيْهِ شَىْءٌ لَمْ يُصْلِحُوهُ. قَالُوا فَادْخُلْ فَأَصْلِحْهُ. فَدَخَلَ وَأَدْخَلَ يَدَهُ فَمَسَّ قَدَمَيْهِ. فَقَالَ أَهِيلُوا عَلَىَّ التُّرَابَ . فَأَهَالُوا عَلَيْهِ التُّرَابَ حَتَّى بَلَغَ أَنْصَافَ سَاقَيْهِ ثُمَّ خَرَجَ فَكَانَ يَقُولُ أَنَا أَحْدَثُكُمْ عَهْداً بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

14273. Ebû Asîb veya Ebû Asîm bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in üzerine cenaze namazı kılmak için insanlar toplanınca: "Onun namazını nasıl kılacağız?" diye birbirlerine sordular. Ali dė: "Grup grup içeri girin" dedi.

(Ravi) Behz'in rivayetinde: Şu kapıdan girip, cenaze namazını kılıyorlar ve diğer kapıdan çıkıyorlardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (mezarında) lahdine konulunca Muğîre: "Ayak tarafında düzlenmemiş

bir yer kaldı" dedi. Ashâb da: "Sen gir ve onu düzle!" dediler. O da kabre girdi. Elini içeri sokup, Efendimizin ayaklarına elini sürdü ve sonra "Üzerine toprak atın!" dedi. Oradakiler de ayaklarının yarısına gelene kadar üzerine toprak attılar. Muğîre daha sonra dışarı çıktı. O şöyle derdi: "Ben içinizde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e en son dokunan kimseyim."

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٤٢٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ أُسَامَةَ قَالَ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أَدْخُلُ بَيْتِي الَّذِي دُفِنَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي فَأَضَعُ ثَوْبِي فَأَقُولُ إِنَّمَا هُوَ زَوْجِي وَأَبِي فَلَمَّا دُفِنَ عُمَرُ مَعَهُمْ فَوَاللَّهِ مَا دَخَلْتُ إِلاَّ وَأَنَا مَشْدُودَةٌ عَلَيَّ ثِيَابِي حَيَاءً مِنْ عُمَرَ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

14274. Hz. Âişe derki: Ben, içinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ve babamın bulunduğu (mezarının olduğu) odama girer, örtümü kaldırır ve şöyle derdim: "Bu kocamdır, bu ise babam!" Ancak ne zaman ki Ömer onların yanına gömüldü, vallahi ben Ömer'den hayâ ederek örtümü bağlamışımdır.

★Hadisi Ahmed rivayet etmiştir.[2] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٤٢٧٥ - حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ مَنْصُورِ بْنِ سُلَيْمٍ الْبَغْدَادِيُّ، ثنا شُجَاعُ بْنُ الْوَلِيدِ، ثنا زِيَادُ بْنُ خَيْثَمَةَ، عَنِ السُّدِّيِّ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ : دَخَلَ قَبْرَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَبَّاسُ وَعَلِيٌّ وَالْفَضْلُ وَشَقَّ لَحْدَهُ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ وَهُوَ الَّذِي شَقَّ قُبُورَ الشُّهَدَاءِ يَوْمَ أُحُدٍ

قلت : رواه ابن ماجة أطول من هذا وليس فيه ذكر العباس ولا الذي شق لحده صلى الله عليه و سلم

رواه البزار عن شيخه أيوب بن منصور وقد وهم في حديث رواه له أبو داود وبقية رجاله رجال الصحيح

14275. İbn Abbâs der ki: "Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) kabrine Abbâs, Ali ve Fadl girdiler. Onun lahdini Ensâr'dan bir adam açtı. O sahabi, Uhud günü şehidlerin kabirlerini açan kimsedir."

---

1 Ahmed (5/81).

2 Ahmed (6/202). Daha önce 10704. hadiste geçmişti.

Ben derim ki: İbn Mâce bu hadisi, buradakinden daha uzun bir şekilde rivayet etmiştir. Onun rivayetinde Abbâs'ın adı ile Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in lahdini yapan kimsenin bahsi yoktur.

★Bu hadisi, hocası Eyyûb b. Mansûr'dan Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Ebû Dâvûd'un ona ait verdiği bir hadiste yanılgıya düşmüştür. Diğer ravileri, güvenilir kimselerdir.

١٤٢٧٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُنْذِرِ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ أَبُو بَكْرٍ فِي نَاحِيَةِ الْمَدِينَةِ ، قَالَ : فَدَخَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَوَضَعَ فَاهُ عَلَى جَبِينِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَجَعَلَ يُقَبِّلُهُ ، وَيَقُولُ : " بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي ، طِبْتَ حَيًّا وَمَيِّتًا " ، فَلَمَّا خَرَجَ مَرَّ بِعُمَرَ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ ، وَهُوَ يَقُولُ : وَاللَّهِ مَا مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَلا يَمُوتُ حَتَّى نَقْتُلَ الْمُنَافِقِينَ ، قَالَ : وَقَدْ كَانُوا اسْتَبْشَرُوا بِمَوْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَرَفَعُوا رُءُوسَهُمْ ، فَمَرَّ بِهِ أَبُو بَكْرٍ ، فَقَالَ : " أَيُّهَا الرَّجُلُ : أَرْبِعْ عَلَى نَفْسِكَ ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ مَاتَ ، أَلَمْ تَسْمَعِ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ، يَقُولُ : ﴿ إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴾ ، ﴿ وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ ﴾ قَالَ : وَأَتَى الْمِنْبَرَ فَصَعِدَ ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ، ثُمَّ قَالَ : أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنْ كَانَ مُحَمَّدٌ إِلَهَكُمُ الَّذِي تَعْبُدُونَ فَإِنَّ إِلَهَكُمْ قَدْ مَاتَ ، وَإِنْ كَانَ إِلَهُكُمُ اللَّهَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ فَإِنَّ إِلَهَكُمْ حَيٌّ لا يَمُوتُ . قَالَ : ثُمَّ تَلا : ﴿ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ﴾ حَتَّى خَتَمَ الآيَةَ ، قَالَ : ثُمَّ نَزَلَ وَقَدِ اسْتَبْشَرَ الْمُؤْمِنُونَ بِذَلِكَ وَاشْتَدَّ فَرَحُهُمْ ، وَأَخَذَ الْمُنَافِقِينَ الْكَآبَةُ ، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ : وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَكَأَنَّمَا كَانَتْ عَلَى وُجُوهِهِمْ أَغْطِيَةٌ فَكُشِفَتْ "

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير علي بن المنذر وهو ثقة

14276. İbn Ömer anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiğinde Ebû Bekir Medine'nin bir bölgesindeydi. Ebû Bekir gelince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına girdi. Ağzını Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in alnına koydu ve şöyle diyerek öpmeye başladı: "Anam babam sana feda olsun. Sen diri iken de, ölü iken de temizsin!" Ebû Bekir dışarı çıktığında, Ömer'e rastladı. Ömer şöyle diyordu: "Vallahi

[1] Bezzâr (855).

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ölmedi, münafıkları öldürünceye kadar da ölmeyecek!"

Münafıklar Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ölümünden dolayı sevinmişler ve başlarını yukarı kaldırmışlardı. Bu sırada Ömer'e Ebû Bekir rastladı ve şöyle dedi: "Ey adam, kendine gel! Çünkü şu bir gerçek ki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öldü! Sen Yüce Allah'ın şöyle dediğini duymadın mı: **"Sen de öleceksin, onlar da ölecek"** (Zümer Sur. 30) **"Biz senden önce hiçbir beşere ebedilik vermedik. Sen ölürsen, onlar ebedi mi kalacaklar?"** (Enbiya Sur. 34)

Ravi anlatmaya devam ediyor: Hz. Ebû Bekir, minbere çıktı. Allah'a hamdü sena etti. Sonra şunları söyledi: "Ey insanlar! Eğer Muhammed sizin taptığınız ilahınız idiyse bilin ki ilahınız ölmüştür; yok eğer ilahınız yüce Allah ise bilin ki Allah diridir, ölmez." Devamla şu anlamdaki âyeti okudu **"Muhammed sadece bir elçidir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse siz ökçelerinizin üzerinde geriye mi döneceksiniz? Kim ökçesi üzerinde geriye dönerse, Allah'a hiç bir ziyan veremez. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır."** (Âl-i İmrân Sur. 144)

Sonra aşağı indi. Müminler bundan çok memnun oldular ve birbirlerini müjdelediler. Münafıkları ise sıkıntı bastı.

Abdullah b. Ömer dedi ki: "Nefsimi elinde tutan zata and olsun ki âdeta yüzlerimizde örtüler vardı, bu konuşma sayesinde açıldı."

★Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.[1] Ravileri, güvenilir bir ravi olan Ali b. el-Münzir hariç, *Sahîh* ravileridir.

١٤٢٧٧ - حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ يَعْقُوبَ الزَّمْعِيِّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " سَيُعَزِّي النَّاسُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا مِنْ بَعْدِي تَعْزِيَةً بِي " ، فَكَانَ النَّاسُ يَقُولُونَ : مَا هَذَا ؟ فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقِيَ بَعْضُنَا بَعْضًا يُعَزِّي بَعْضُهُمْ بَعْضًا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رواه أبو يعلى والطبراني ورجالهما رجال الصحيح غير موسى بن يعقوب الزمعي ووثقه جماعة

[1] Bezzâr (852).

14277. Sehl b. Sa'd naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Benden sonra insanlar, bir peygamberin taziyesi olarak birbirlerini taziye edecekler."* O zaman insanlar: "Bu ne ola ki?" diyerek bu sözü anlamadılar. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiğinde, insanlar onun vefatı dolayısıyla birbirlerine başsağlığı diliyorlardı.

★Taberânî ve Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir.[1] Her ikisinin ravileri, Mûsa b. Ya'kûb ez-Zemeî hariç, *Sahîh* ravileridir. Bir grup onu güvenilir görmüştür.

١٤٢٧٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ الْقُرَشِيُّ، وَمُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ الرَّقَاشِيُّ، قَالا: ثنا مَسْلَمَةُ بْنُ عَلْقَمَةَ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ، عَنْ أَبِي سَعِيْدٍ قَالَ : مَا عَدَا وَارَيْنَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي التُّرَابِ فَأَنْكَرْنَا قُلُوبَنَا

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

14278. Ebû Saîd dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i toprağa verdikten sonra kalplerimizi yadırgadık; sanki onları tanımaz olmuştuk."

★Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Ravileri *Sahîh* ravileridir.

١٤٢٧٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنْ نَافِعٍ ، أَوْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّهَا قَالَتْ : " رَأَيْتُ كَأَنَّ ثَلاثَةَ أَقْمَارٍ سَقَطْنَ فِي حُجْرَتِي " ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : " إِنْ صَدَقَتْ رُؤْيَاكِ دُفِنَ فِي بَيْتِكِ خَيْرُ أَهْلِ الأَرْضِ ثَلاثَةٌ " ، فَلَمَّا مَاتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ لَهَا أَبُو بَكْرٍ : " خَيْرُ أَقْمَارِكِ يَا عَائِشَةُ ، وَدُفِنَ فِي بَيْتِهَا أَبُو بَكْرٍ ، وَعُمَرُ "

رواه الطبراني في الكبير واللفظ له والأوسط ورجال الكبير رجال الصحيح

وقد تقدم مرفوعا أنها قصته على رسول الله صلى الله عليه و سلم وأنه أوله بهذا في باب تعبير الرؤيا وفي إسناده ضعيف

14279. Hz. Âişe anlatıyor: Rüyamda üç tane ayın kucağıma düştüğünü gördüm. Bu rüya üzerine Ebû Bekir dedi ki: "Rüyan doğru

[1] Ebû Ya'lâ (7547) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (5757). Mûsa b. Yâkûb, dürüst bir ravidir; ancak hafızası kötüdür. Bkz: *S. ed-Daîfe* (1983).

[2] Bezzâr (852).

ise senin odana yeryüzündekilerin hayırlıları olan üç kişi defnedilecektir." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edince Ebû Bekir ona: "Ey Âişe! Bu, senin aylarının en hayırlısıdır!" dedi. Nitekim Ebû Bekir ve Ömer de onun odasına gömüldü.

★Bunu *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etmiştir. Anlatım ona aittir. Bu hadis *M. el-Evsat*'ta da vardır. *el-Mu'cemu'l-kebîr*'deki ravileri, *Sahîh* ravileridir.

Daha önce rüya tabiri bölümünde merfu olarak geçmişti ki; o bunu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e anlatmış, Resûl-i Ekrem de rüyasını bu şekilde tabir etmiş. O hadisin isnâdında zayıf bir ravi vardır.

١٤٢٨٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنْ عُرْوَةَ ، قَالَ : قَالَتْ صَفِيَّةُ بِنْتُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، تَرْثِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ :

لَهْفَ نَفْسِي وَبِتُّ كَالْمَسْلُوبِ أَرِقْتُ اللَّيْلَ فِعْلَةَ الْمَحْرُوبِ
مِنْ هُمُومٍ وَحَسْرَةٍ أَرْدَفَتْنِي لَيْتَ أَنِّي سُقِيتُهَا بِشَعُوبِ
حِينَ قَالُوا إِنَّ الرَّسُولَ قَدْ أَمْسَى وَافَقَتْهُ مَنِيَّةُ الْمَكْتُوبِ
حِينَ جِئْنَا لِبَيْتِ آلِ مُحَمَّدٍ فَأَشَابَ الْقَذَالُ مِنِّي مَشِيبِي
حِينَ رَأَيْنَا بُيُوتَهُ مُوحِشَاتٍ لَيْسَ فِيهِنَّ بَعْدُ عَيْشُ غَرِيبِ
فَعَرَانِي لِذَاكَ حَزْنٌ طَوِيلٌ خَلَطَ الْقَلْبَ فَهُوَ كَالْمَرْغُوبِ

وَقَالَتْ أَيْضًا :

أَلا يَا رَسُولَ اللَّهِ كُنْتَ رَجَاءَنَا وَكُنْتَ بِنَا بَرًّا وَلَمْ تَكُ جَافِيَا
وَكَانَ بِنَا بَرًّا رَحِيمًا نَبِيُّنَا لِيَبْكِ عَلَيْكَ الْيَوْمَ مَنْ كَانَ بَاكِيَا
لَعَمْرِي مَا أَبْكِي النَّبِيَّ لِمَوْتِهِ وَلَكِنْ لِهَرْجٍ كَانَ بَعْدَكَ آتِيَا
كَأَنَّ عَلَى قَلْبِي لِفَقْدِ مُحَمَّدٍ وَمِنْ حُبِّهِ مِنْ بَعْدِ ذَاكَ الْمَكَاوِيَا
أَفَاطِمُ صَلَّى اللَّهُ رَبُّ مُحَمَّدٍ عَلَى جَدَثٍ أَمْسَى بِيَثْرِبَ ثَاوِيَا

أَرَى حَسَنًا أَيْتَمْتَهُ وَتَرَكْتَهُ يَبْكِي وَيَدْعُو جَدَّهُ الْيَوْمَ نَائِيَا

فِدًى لِرَسُولِ اللَّهِ أُمِّي وَخَالَتِي وَعَمِّي وَنَفْسِي قَصْرَهُ وَعِيالِيَا

صَبَرْتَ وَبَلَّغْتَ الرِّسَالَةَ صَادِقًا وَمِتَّ صَلِيبَ الدِّينِ أَبْلَجَ صَافِيَا

فَلَوْ أَنَّ رَبَّ الْعَرْشِ أَبْقَاكَ بَيْنَنَا سَعِدْنَا وَلَكِنَّ أَمْرَهُ كَانَ مَاضِيَا

عَلَيْكَ مِنَ اللَّهِ السَّلامُ تَحِيَّةً وَأُدْخِلْتَ جَنَّاتٍ مِنَ الْعَدْنِ رَاضِيَا "

رواه الطبراني وإسناده حسن

14280. Urve dedi ki: Abdulmuttalib'in kızı Safiye, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ardından şu mersiyeyi okudu:

"Vah başıma gelenlere! Gasba uğramış kimse gibi geceyi geçiriyorum.

Savaşa giren kimse gibi uykusuzluk çekiyorum.

Bana eşlik eden kederlerden ve hasretten dolayı...

Keşke bana, Şeub'da o (ölüm) içirilseydi!

"Kaderdeki ölüm, akşam Peygamber'e gelip çattı" dediklerinde...

Muhammed'in ailesine gittiğimizde, kafamın ardındaki saçlarım ağardı!

Onun odalarını ıssız ve kimsesiz gördüğümüzde,

Bu sahne, kalbime uzun bir hüzün yerleştirdi.

Karışık duygular getirdi kalbe. Artık şimdi o, korkak ve ürkektir."

Yine o şöyle demiştir:

"Ey Allah'ın Resulü! Sen bizim bolluğumuz ve bereketimizdin.

Bize çok iyi davranırdın, katı değildin.

Çok şefkatli, pek merhametli peygamberimizdin.

Ağlayan kimse bugün senin için gözyaşı döksün!

Ömrüne yemin olsun ki ben, Peygamber öldü diye ağlamıyorum.

Ancak, senden sonra meydana gelecek karışıklığa ağlıyorum.

Muhammed'i kaybetmekten dolayı sanki kalbimin üzerinde ondan sonra dağlayıcılar var.

Ey Fâtıma! Yesrib'de (Medine'de) akşam vakti kazılan kabr(in sahibin)e Muhammed'in Rabbi salât etsin!

Görüyorum ki Hasan'ı yetim bıraktın ve onu terk ettin.

Bugün o ağlıyor ve uzaktan dedesini çağırıyor.

Feda olsun Resûlullah'a annem, teyzem, amcam ve kendi nefsim... Onun sarayı ve ailesi...

Sen sabrettin ve doğrulukla mesajını ilettin. Parlak ve berrak din bayrağını yerine diktin.

Eğer insanların Rabbi, seni aramızda bıraksaydı, mutlu olurduk.

Ancak onun emri geçerli oldu.

Allah'tan sana selam olsun.

Senden razı olarak Adn cennetlerine yerleştirsin!"

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] İsnâdı hasendir.

١٤٢٨١ - وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِي بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ : لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَتْ صَفِيَّةُ تَلْمَعُ بِرِدَائِهَا وَهِيَ تَقُولُ :

قَدْ كَانَ بَعْدَكَ أَنْبَاءٌ وَهَنْبَثَةٌ . لَوْ كُنْتَ شَاهِدُهَا لَمْ يَكْثُرِ الْخَطَبُ

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح إلا أن محمدا لم يدرك صفية

14281. Muhammed b. Ali b. el-Hüseyin dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ruhu kabzedildiği zaman Safiyye şalını göstererek şöyle diyordu:

"Doğrusu senden sonra birtakım haberler ve sıkıntılı şeyler oldu demektir.

Eğer sen onların şahidi olsaydın karışıklık çok olmazdı."

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (24/320-321). Senedinde İbn Lehîa vardır ki zayıf bir ravidir. Hadis mürseldir.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ravileri *Sahîh* ravileridir. Ancak ravi Muhammed, Safiyye'ye yetişmemiştir.

١٤٢٨٢ – حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ آدَمَ ابْنُ بِنْتِ أَزْهَرَ السَّمَّانُ، وَأَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفُضَيْلِ الْعَلافُ، قَالا: ثنا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ عَاصِمٍ الأَحْوَلِ، قَالَ: سَمِعْتُ غُنَيْمَ بْنَ قَيْسٍ يَقُولُ: إِنِّي لأَذْكُرُ مَا قَالَهُ أَبِي عَلَى النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ يَوْمَ مَاتَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ :

أَلاَ لِيَ الْوَيْلُ عَلَى مُحَمَّدٍ   قَدْ كُنْتُ فِي حَيَاتِهِ بِمَرْصَدِ

أَنَامُ لَيْلِي نَائِماً إِلَى الغَدِ

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير بشر بن آدم وهو ثقة

14282. Guneym b. Kays dedi ki: Ben, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiği zaman babamın onun için söylediği şu şiiri hatırlıyorum:

"Muhammed'i kaybetmekten ötürü vah bana, yazık bana!

O hayatta iken ben gözetleme yerindeydim.

Ertesi güne kadar gecemi uyuyarak geçirirdim."

★Bezzâr rivayet etmiştir.[2] Bişr b. Âdem hariç, ravileri *Sahîh* ravileridir. O da güvenilirdir.

(بَابُ تَمَنِّي رُؤْيَتَهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Onu (sallallahu aleyhi vesellem) Görmeyi Arzu Etmek

١٤٢٨٣ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا دُحَيْمٌ ، ثنا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ ، حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ مُوسَى ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدٍ ، حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ لَنَا : " إِنَّ أَحَدَكُمْ سَيُوشِكُ أَنْ يُحِبَّ أَنْ يَنْظُرَ إِلَيَّ نَظْرَةً بِمَا لَهُ مِنْ أَهْلٍ وَمَالٍ " رواه الطبراني ورجاله ثقات

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (24/1,3).

[2] Bezzâr (854).

14283. Semure b. Cundub dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize şöyle derdi: *"Doğrusu yakında öyle olacak ki sizden biri, bana bir kere bakabilmek için sahip olduğu ailesini ve malını vermek isteyecek".*

★Taberânî rivayet etmiştir.[1] Ravileri güvenilir kimselerdir.

(بَابُ فِيمَا تَرَكَهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Mirası

١٤٢٨٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي خَيْثَمَةَ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ خَلَفٍ الْعَطَّارُ ، قَالَ : نَا مُوسَى بْنُ جَعْفَرِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْجَعْفَرِيُّ ، قَالَ : نَا هِشَامُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عُمَرَ ، قَالَ : لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِئْتُ أَنَا ، وَأَبُو بَكْرٍ إِلَى عَلِيٍّ ، فَقُلْنَا : مَا تَقُولُ فِيمَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : " نَحْنُ أَحَقُّ النَّاسِ بِرَسُولِ اللَّهِ وَبِمَا تَرَكَ " قَالَ : فَقُلْتُ : وَالَّذِي بِخَيْبَرَ ؟ قَالَ : " وَالَّذِي بِخَيْبَرَ " ، قُلْتُ : وَالَّذِي بِفَدَكَ ؟ فَقَالَ : وَالَّذِي بِفَدَكَ ، فَقُلْتُ : " أَمَا وَاللَّهِ حَتَّى تَحُزُّوا رِقَابَنَا بِالْمَنَاشِيرِ ، فَلا "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه موسى بن جعفر بن إبراهيم وهو ضعيف

14284. Hz. Ömer bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ruhu kabzedildiğinde Ebû Bekir'le beraber Ali'ye gittik ve ona: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bıraktığı miras hakkında ne dersin?" diye sorduk. O da şöyle dedi: "İnsanlar arasında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bıraktığına en layık olan biziz!" dedi.

Ben: "Peki ya Hayber'dekiler?" diye sordum; o da: "Hayber'de olan da dahil!" dedi. Ben: "Ya Fedek'te bulunanlar?" dedim, "Fedek'te bulunanlar da!" dedi. Bunun üzerine ben şöyle dedim: "Vallahi boyunlarımızı testerelerle biçseniz dahi bu (dediğin) olmaz!" dedim.

★Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Senedinde Mûsa b. Câfer b. İbrâhîm vardır ki zayıf bir ravidir.

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (7097) ve Bezzâr (2770).

١٤٢٨٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَرْعَرَةَ ، قَالَ : نا مُؤَمَّلُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، قَالَ : نا إِسْرَائِيلُ ، قَالَ : نا أَبُو إِسْحَاقَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ أَخِي جُوَيْرِيَةَ ، عَنْ جُوَيْرِيَةَ ، قَالَتْ : " مَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ تُوُفِّيَ إِلا بَغْلَةً بَيْضَاءَ وَسِلاحَهُ ، وَأَرْضًا جَعَلَهَا صَدَقَةً "

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

14285. Cüveyriye dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiğinde, beyaz katırı, silahı ve sadaka kıldığı arazisinden başka bir miras bırakmadı."

★Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[1] İsnâdı hasendir.

١٤٢٨٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا الْفَيْضُ بْنُ وَثِيقٍ الثَّقَفِيُّ ، قَالَ : نا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ النُّمَيْرِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو مَالِكٍ الأَشْجَعِيُّ ، عَنْ رِبْعِيٍّ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا نُورَثُ ، مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه الفيض بن وثيق وهو كذاب

14286. Huzeyfe dedi ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Biz miras bırakmayız. Terekemiz sadakadır."*

★Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir.[2] Senedinde Feyd b. Vesîk vardır ki hadis uyduran biridir.

١٤٢٨٧ - حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ أَحْمَدَ الأَصْبَهَانِيُّ ، قَالَ : نَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَمْرٍو الْبَجَلِيُّ ، قَالَ : نَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّا لا نُورَثُ ، مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه إسماعيل بن عمرو البجلي وثقه ابن حبان وضعفه غيره وبقية رجاله ثقات.

14287. İbn Abbâs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Biz miras bırakmayız. Terekemiz sadakadır."*

---

1 Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta rivayet etmiş (515) ve şöyle demiştir: "Müemmil b. İsmâîl bu hadiste tek kalmıştır."

2 Taberânî bunu *el-Mu'cemu'l-evsât*'ta rivayet etmiş (1827) ve şöyle demiştir: "Bu hadis Huzeyfe'den sadece bu isnâdla rivayet edilir."

★Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta Taberânî rivayet etmiştir. Senedinde İsmâîl b. Amr el-Becelî vardır ki İbn Hibbân onu güvenilir sayarken başkaları zayıf bulmuştur. Geri kalan ravileri güvenilirdir.

(كِتَابُ الْمَنَاقِبِ)

MENKIBELER KİTABI

(أَبْوَابٌ فِي مَنَاقِبِ أَبِي بَكْرٍ ﷺ)

Hz. Ebû Bekr'in Menkıbelerine Dair Bölümler

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ ﷺ)

Ebû Bekr es-Sıddîk Hakkında

١٤٢٨٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنْ عُرْوَةَ ، قَالَ : " أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ اسْمُهُ : عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ عَامِرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ كَعْبِ بْنِ سَعْدِ بْنِ تَيْمِ بْنِ مُرَّةَ ، شَهِدَ بَدْرًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأُمُّ أَبِي بَكْرٍ : أُمُّ الْخَيْرِ سَلْمَى بِنْتُ صَخْرِ بْنِ عَامِرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ كَعْبِ بْنِ سَعْدِ بْنِ تَيْمِ بْنِ مُرَّةَ بْنِ كَعْبِ بْنِ لُؤَيِّ بْنِ غَالِبِ بْنِ فِهْرِ بْنِ مَالِكٍ ، وَأُمُّ أُمِّ الْخَيْرِ : دَلافُ وَهِيَ أُمَيْمَةُ بِنْتُ عُبَيْدِ بْنِ النَّاقِدِ الْخُزَاعِيِّ ، وَجَدَّةُ أَبِي بَكْرٍ : أُمُّ أَبِي قُحَافَةَ أَمِينَةُ بِنْتُ عَبْدِ الْعُزَّى بْنِ حُرْثَانَ بْنِ عَوْفِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عُوَيْجِ بْنِ عَدِيِّ بْنِ كَعْبٍ "

14288- Urve b. ez-Zübeyr onun nesebini vermiştir: "Ebû Bekr es-Sıddîk'in ismi Abdullah b. Osmân b. Âmir b. Amr b. Ka'b b. Sa'd b. Teym b. Murre b. Lüeyy'dir. Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber Bedir savaşına katıldı. Ebû Bekr'in annesi Ümmü'l-Hayr Selmâ binti Sahr b. Âmir b. Amr b. Ka'b b. Sa'd b. Teym b. Murre b. Lüeyy b. Ğâlib b. Fihr b. Mâlik'tir. Ümmü'l-Hayr'ın annesi de yiğit biriydi ve adı da Ümeyme binti Ubeyd b. Nâkid el-Huzâî'dir. Ebû Bekr'in ninesi, Ebû Kuhâfe'nin annesi Emîne binti Abdu'l-Uzza b. Hursân b. Avf b. Ubeyd b Uveyc b. Adiyy b. Ka'b'dır."

★Taberânî rivayet etmiş ve isnadı hakkında "hasen" hükmünü vermiştir.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (no. 1) rivayet etmiştir. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

١٤٢٨٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ الْكَرْخِيُّ ، قَالَ : نا حَامِدُ بْنُ يَحْيَى الْبَلْخِيُّ ، قَالَ : نا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ زِيَادِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَظَرَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ ، فَقَالَ : " هَذَا عَتِيقُ اللَّهِ مِنَ النَّارِ فَيَوْمَئِذٍ سُمِّيَ عَتِيقًا وَكَانَ اسْمُهُ قَبْلَ ذَلِكَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُثْمَانَ "

رواه البزار والطبراني بنحوه ورجالهما ثقات.

14289- Abdullah b. ez-Zübeyr bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ebû Bekr'e bakıp: *"Bu, Yüce Allah'ın cehennemden azâd ettiği kişidir"* buyurdu. O günden sonra da *Atîk* (ateşten azâd edilmiş) diye adlandırıldı. Daha önce ismi Abdullah b. Osmân'dı.

★Bezzâr rivayet etti. Taberânî buna benzer bir rivâyette bulundu. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٢٩٠ - حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ ، حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ مُوسَى ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ طَلْحَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ ، قَالَتْ : وَاللَّهِ ، إِنِّي لَفِي بَيْتِي ذَاتَ يَوْمٍ ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْفِنَاءِ وَأَصْحَابُهُ ، وَالسِّتْرُ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ ، إِذْ أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى عَتِيقٍ مِنَ النَّارِ ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى أَبِي بَكْرٍ " ، وَإِنَّ اسْمَهُ الَّذِي سَمَّاهُ أَهْلُهُ لَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ ، فَغَلَبَ عَلَيْهِ اسْمُ عَتِيقٍ"

قلت : بعضه رواه الترمذي رواه أبو يعلى وفيه صالح بن موسى بن الطلحي وهو ضعيف.

14290- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbıyla evin avlusunda oturuyordu ve benimle onların arasında bir örtü vardı. O sırada Ebû Bekr geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Cehennemden azâd edilmiş birine bakmak kendisini sevindirecek kimse Ebû Bekr'e baksın."* (Bundan dolayı) *Atîk* lakabı, ailesinin kendisine koyduğu Abdullah b. Osmân adının önüne geçti."

Derim ki: Tirmizî bunun bir kısmını rivayet etmiştir.

★Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. İsnâdında bulunan Sâlih b. Mûsa et-Talhî zayıftır.[2]

١٤٢٩١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَبِيبٍ الْمَدَنِيُّ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يَحْيَى بْنِ هَانِي الشَّجَرِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ حَازِمِ بْنِ الْحُسَيْنِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " أَسْلَمَتْ أُمُّ أَبِي بَكْرٍ ، وَأُمُّ

---

[1] Bezzâr (2483) ve Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (7) rivayet etmiştir.
[2] Ebû Ya'lâ (4899) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (10) rivayet etmiştir.

عُثْمَانَ ، وَأُمُّ طَلْحَةَ ، وَأُمُّ الزُّبَيْرِ ، وَأُمُّ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، وَأُمُّ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ ، وَيُقَالُ : عَتِيقُ بْنُ عُثْمَانَ ، وَإِنَّما سُمِّيَ عَتِيقًا لِحُسْنِ وَجْهِهِ"

رواه الطبراني وفيه عبد الله بن شبيب وهو ضعيف.

14291- İbn Abbâs der ki: "Ebû Bekr'in annesi, Osmân'ın annesi, Talha'nın annesi, Zübeyr'in annesi, Abdurrahmân b. Avf'ın annesi ve Ammâr b. Yâsir'in annesi Müslüman oldular. (Ebû Bekr'e) Yüzünün güzelliğinden dolayı Atîk ismi verildi."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Abdullah b. Şebîb zayıftır.[1]

١٤٢٩٢ - عَنِ اللَّيْثِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ : إِنَّمَا سُمِّيَ عَتِيقًا لِعَتَاقَةِ وَجْهِهِ ، وَكَانَ اسْمُهُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُثْمَانَ"

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

14292- Leys b. Sa'd der ki: "Ebû Bekr'e yüzünün güzelliğinden dolayı Atîk ismi verildi. Asıl adı Abdullah b. Osmân'dı."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.

١٤٢٩٣ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، ثنا قَيْسُ بْنُ أَبِي قَيْسٍ الْبُخَارِيُّ ، ثنا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ غَزِيَّةَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنِ اسْمِ أَبِي بَكْرٍ ، فَقَالَتْ : عَبْدُ اللَّهِ ، فَقُلْتُ : إِنَّهُمْ يَقُولُونَ : عَتِيقٌ ، فَقَالَتْ : " إِنَّ أَبَا قُحَافَةَ كَانَ لَهُ ثَلاثَةٌ : فَسَمَّى وَاحِدًا عَتِيقًا ، وَمُعَيْتِقًا ، وَمُعْتَقًا"

رواه الطبراني وفيه قيس بن أبي قيس البخاري فإن كان ثقة فإسناده حسن.

14293- Kâsım b. Muhammed der ki: Âişe'ye, Ebû Bekr'in ismini sorduğumda: "Abdullah" dedi. "Ona neden Atîk diyorlar?" diye sorduğumda ise şöyle cevap verdi: "Ebû Kuhâfe'nin üç oğlu vardı. Birisinin adını Atîk, diğerlerini ise Mu'aytik ve Mu'tak koydu."

★Taberânî rivayet etmiştir. Râvileri içinde bulunan Kays b. Ebî Kays el-Buhârî güvenilir ise de isnâdı hasendir.[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (6) rivayet etmiştir. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

١٤٢٩٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ صَدَقَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا حَفْصٍ عَمْرَو بْنَ عَلِيٍّ ، يَقُولُ : كَانَ أَبُو بَكْرٍ مَعْرُوقَ الْوَجْهِ ، وَإِنَّمَا سُمِّيَ عَتِيقًا لِعَتَاقَةِ وَجْهِهِ ، وَكَانَ اسْمُهُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُثْمَانَ ، وَقَدْ رُوِيَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " سَمَّاهُ عَتِيقًا مِنَ النَّارِ "

رواه الطبراني وإسناده جيد حسن.

14294- Ebû Hafs Amr b. Ali şöyle derdi: "Ebû Bekr zayıf yüzlü biriydi. Yüzünün güzelliğinden dolayı kendisine Atîk ismi verilmiştir. Asıl ismi Abdullah b. Osmân'dır. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendisini "Cehennemden azâd edilen (=Atîk)" diye adlandırdığı da rivayet edilir."

★Taberânî rivayet etmiştir. İsnâdı ceyyid hasendir.[1]

١٤٢٩٥ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ السَّلُولِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْعَبْدِيُّ ، عَنْ هَارُونَ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ ظَبْيَانَ ، عَنْ أَبِي يَحْيَى حَكِيمِ بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَلِيًّا " يَحْلِفُ : لَلَّهُ أَنْزَلَ اسْمَ أَبِي بَكْرٍ مِنَ السَّمَاءِ الصِّدِّيقَ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

14295- Hakîm b. Sa'd dedi ki: Hz. Ali'nin, "Ebû Bekr'in ismini gökyüzünden Sıddîk olarak indiren Yüce Allah'a and olsun ki!" şeklinde yemin ettiğini işittim.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.[2]

١٤٢٩٦ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ الْعَبْدِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْغِفَارِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عُرِجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا ، فَمَا مَرَرْتُ بِسَمَاءٍ ، إِلا وَجَدْتُ فِيهَا اسْمِي : مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ، وَأَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ مِنْ خَلْفِي "

رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط وفيه عبد الله بن إبراهيم الغفاري وهو ضعيف.

14296- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Dünya semâsına yükseltildiğimde, (Miraç'ta) hangi semâya uğradıysam orada adımın «Muhammed Resûlullah» şeklinde yazılmış olduğunu, benim adımdan sonra da «Ebû Bekr es-Sıddîk» isminin yazıldığını gördüm."*

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (5) rivayet etmiştir.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (14) rivayet etmiştir.

★Ebû Ya'lâ ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravilerden Abdullah b. İbrâhîm el-Ğifârî zayıftır.[1]

١٤٢٩٧ - قُتَيْبَةُ بْنُ الْمَرْزُبَانِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَمَّا عُرِجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ مَا مَرَرْتُ بِسَمَاءٍ إِلاَّ وَجَدْتُ اسْمِي فِيهَا مَكْتُوباً مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ"

رواه البزار وفيه عبد الله بن إبراهيم الغفاري وهو ضعيف.

14297- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"(İsrâ ya da Miraç gecesi) gökyüzüne çıkarıldığım zaman, hangi (kat) semaya uğradıysam orada «Muhammed Allah'ın Resûlü» ve «Ebû Bekri's-Sıddîk» yazıldığını gördüm."*[2]

★Bezzâr rivayet etmiştir. Ravilerden Abdullah b. İbrâhîm el-Ğifârî zayıftır.

١٤٢٩٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الرَّقَّامُ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْفُلْفُلِيُّ الْمِصْرِيُّ، نا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، ثنا مِسْعَرٌ، عَنْ أَبِي وَهْبٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِجِبْرِيلَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ: " إِنَّ قَوْمِي لا يُصَدِّقُونِي، فَقَالَ لَهُ جِبْرِيلُ: يُصَدِّقُكَ أَبُو بَكْرٍ، وَهُوَ الصِّدِّيقُ "

رواه الطبراني في الأوسط

14298- Ebû Hureyre dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) İsrâ gecesi: *"Kavmim bana inanmıyor!"* buyurunca Cibrîl ona: "Ebû Bekr sana inanıyor ve o Sıddîk'tır" karşılığını verdi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir.

١٤٢٩٩ - وَفِي رِوَايَةٍ عِنْدَهُ: " إِنَّ قَوْمِي يَتَّهِمُونِي "

---

[1] Ebû Ya'lâ (6607) rivayet etmiştir. Ravilerden Abdurrahmân b. Zeyd b. Eslem hakkında İbn Hibbân dedi ki: "Bilmeden hadislerde kelimelerin yerini değiştiren, hadisleri aradaki ravileri atlayarak Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) nakleden ve sahabenin sözlerini aradakileri zikretmeden rivayet eden birisidir. Bu yüzden terk edilmeyi hak etmiştir." *Mecrûhîn*'de (2/37) ise şöyle der: "Bu haber uydurmadır. Bu belânın Abdullah b. İbrâhîm'den mi, yoksa Abdurrahmân b. Zeyd b. Eslem den mi kaynaklandığını bilmiyorum. Abdurrahmân'ın bu hadisi meşhur değildir."

[2] Bezzâr (2482) rivayet etmiştir. Ravilerden Abdurrahman b. Zeyd için önceki dipnota bakın. Bezzâr dedi ki: "Abdullah b. İbrâhîm, hadisi başkaları tarafından rivayet edilmemiştir. Başkalarından mahfûz olmayan şeyler (yani münker rivayetler) kendisinden yazılırdı."

وفي أحد إسناديه أبو وهب عن أبي هريرة و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات.

14299- Bir rivâyette ise: *"Kavmim beni yalancılıkla itham ediyor"* ibaresi geçmektedir.

★İki isnâdın birinde bulunan ve Ebû Hureyre'den nakleden Ebû Vehb'i tanımıyorum, diğerleri güvenilirdir.

١٤٣٠٠ - حَدَّثَنَا بُهْلُولُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ بُهْلُولٍ الأَنْبَارِيُّ ، ثنا أَبِي ، عَنْ عَبْدِ الأَعْلَى بْنِ أَبِي الْمُسَاوِرِ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، قَالَ : أَخْبَرَتْنِي أُمُّ هَانِئٍ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا أُسْرِيَ بِهِ : " أَنِّي أُرِيدُ أَنْ أَخْرُجَ إِلَى قُرَيْشٍ فَأُخْبِرَهُمْ ، فَأَخْبَرَهُمْ فَكَذَّبُوهُ ، وَصَدَّقَهُ أَبُو بَكْرٍ فَسُمِّيَ يَوْمَئِذٍ الصِّدِّيقَ "

رواه الطبراني وفيه عبد الأعلى بن أبي المساور وهو متروك.

14300- Ümmü Hâni'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) İsrâ (Miraç) gecesi döndüğü zaman buyurdu ki: *"Kureyş'e çıkıp (İsrâ olayını) haber vermek istiyorum."* (Kureyş'e olayı anlattığında ise) herkes onu yalanladı, sadece Ebû Bekr tasdîk etti. O gün kendisine Sıddîk ismi verildi.

★Taberânî rivayet etmiştir. İsnâdında bulunan Abdula'lâ b. Ebi'l-Musâvir "metrûk" birisidir.[1]

١٤٣٠١ - حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ عَبَّادٍ الْخَطَّابِيُّ الْبَصْرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ لُوَيْنٌ ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ ، عَنْ قَيْسٍ ، قَالَ : قَالَ مُعَاوِيَةُ : " دَخَلْتُ مَعَ أَبِي عَلَى أَبِي بَكْرٍ ، فَرَأَيْتُ أَسْمَاءَ قَائِمَةً عَلَى رَأْسِهِ بَيْضَاءَ ، وَرَأَيْتُ أَبَا بَكْرٍ أَبْيَضَ نَحِيفًا فَحَمَلَنِي وَأَبِي عَلَى فَرَسَيْنِ ، ثُمَّ عُرِضْنَا عَلَيْهِ ، وَأَجَازَنَا "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

14301- Muâviye der ki: "Babamla birlikte Ebû Bekr es-Sıddîk'in yanına girdik. Esmâ'yı, babasının başucunda dururken gördüm. (Esmâ) beyaz tenliydi ancak Ebû Bekr daha beyazdı. Bana ve babama (binmemiz için) iki at verdi. Kendisine ücretini teklif ettiğimizde bizden ücret almadı."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir [2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (15) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (25) rivayet etmiştir.

١٤٣٠٢ - حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَلْطِيُّ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا مِسْعَرٌ ، عَنْ أَبِي عَوْنٍ ، عَنْ رَجُلٍ مِنْ بَنِي أَسَدٍ ، قَالَ : رَأَيْتُ أَبَا بَكْرٍ فِي غَزْوَةِ ذَاتِ السَّلَاسِلِ ، وَكَأَنَّ " لِحْيَتَهُ لَهَبُ الْعَرْفَجِ ، عَلَى نَاقَةٍ لَهُ أَدَمًا أَبْيَضَ خَفِيفًا "

رواه الطبراني و لم أعرف الرجل الذي من بني أسد وبقية رجاله رجال الصحيح.

14302- Benî Esed'den bir adam bildiriyor: "Ebû Bekr'i, Zât'us-Selâsil gazvesinde devesinin üzerinde gördüm. Sakalı, geven bitkisinin kırmızı (çiçeği) gibiydi. Güzel yüzlü, beyaz tenli ve ince yapılıydı."

★Taberânî rivayet etti. Benî Esed'den olan kişiyi tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٤٣٠٣ - ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا الزُّبَيْرُ بْنُ بَكَّارٍ ، حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ ، حَدَّثَنِي الْوَاقِدِيُّ ، حَدَّثَنِي شُعَيْبُ بْنُ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّهَا رَأَتْ رَجُلًا مَارًّا ، وَهِيَ فِي هَوْدَجِهَا ، فَقَالَتْ : " مَا رَأَيْتُ رَجُلًا أَشْبَهَ بِأَبِي بَكْرٍ مِنْ هَذَا " ، فَقِيلَ لَهَا : صِفِي لَنَا أَبَا بَكْرٍ ، فَقَالَتْ : " كَانَ رَجُلًا أَبْيَضَ نَحِيفًا خَفِيفَ الْعَارِضَيْنِ ، أَحْنَا لَا تَسْتَمْسِكُ أُزْرَتُهُ ، تَسْتَرْخِي عَنْ حِقْوَيْهِ ، مَعْرُوقَ الْوَجْهِ ، غَائِرَ الْعَيْنَيْنِ ، نَاتِئَ الْجَبْهَةِ ، عَارِيَ الأَشَاجِعِ ، هَذِهِ صِفَتُهُ "

رواه الطبراني وفيه الواقدي وهو ضعيف . وقد تقدمت أحاديث في الخضاب

14303- Hz. Âişe, hevdecinin içindeyken yanından geçen bir adam gördü ve: "Ebû Bekr'e bu adamdan daha fazla benzeyen birini görmedim" dedi. Kendisine: "Bize Ebû Bekr'i vasfet" dediklerinde: "Beyaz tenli, zayıf, omuzları dardı. Beli (hafif) bükük, bunun için de izârı böğrünün üzerinde sarkardı. Zayıf yüzlüydü. Gözleri çukurdu. Yüzü dışarıya doğru çıkıntılı ve kel kafalı birisiydi" karşılığını verdi.

★Taberanî rivayet etmiştir. Rivayet zincirinde Vâkidî zayıftır. Daha önce kına (kınanın kullanılması) ile ilgili hadisler geçmiştir.[1]

١٤٣٠٤ - عَنْ رَافِعِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ : مَرَّ بِي أَصْحَابُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوٍ أَوْ حَجٍّ فَتَأَمَّلْتُهُمْ فَلَمْ أَرَ مِنْهُمْ أَحْسَنَ هَيْئَةٍ مِنْ أَبِي بَكْرٍ قَدْ جَلَّلَ عَلَيْهِ كِسَاءٌ مِنَ الْحَرِّ وَالْبَرْدِ"

قلت : فذكر الحديث وقد تقدم في كراهية الإمارة في الخلافة رواه الطبراني ورجاله ثقات.

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (21) rivayet etmiştir.

14304- Râfi' b. Amr bildiriyor: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbı bir gazve veya hac yolculuğu esnasında bana uğradılar. Dikkat ettim, içlerinde görünüş olarak Ebû Bekr'den daha güzelini göremedim. Üzerinde kendisini sıcaktan ve soğuktan koruyan bir elbise vardı." Hadis devam ediyor...

Derim ki: İlgili hadis, Hilafet kitabında emîr olmanın mekruhluğu kısmında zikredilmiştir.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.

١٤٣٠٥ - عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَبُو بَكْرٍ صَاحِبِي وَمُؤْنِسِي فِي الغَارِ سُدُّوا كُلَّ خَوْخَةٍ فِي المَسْجِدِ غَيْرَ خَوْخَةِ أَبِي بَكْرٍ"

رواه عبد الله ورجاله ثقات.

14305- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakletmiştir: *"Ebû Bekr dostum ve mağara arkadaşımdır. Ebû Bekr'in kapısı dışında Mescid'e açılan bütün kapıları kapatın!"*

★Abdullah b. Ahmed b. Hanbel rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٣٠٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نَصْرٍ ، ثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، ثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى اللَّخْمِيُّ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ أَيُّوبَ بْنِ بَشِيرٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " صُبُّوا عَلَيَّ مِنْ سَبْعِ قِرَبٍ مِنْ آبَارٍ شَتَّى حَتَّى أَخْرُجَ إِلَى النَّاسِ فَأَعْهَدَ إِلَيْهِمْ " . قَالَ : فَخَرَجَ عَاصِبًا رَأْسَهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى صَعِدَ الْمِنْبَرَ ، فَحَمِدَ اللَّهَ ، وَأَثْنَى عَلَيْهِ ، ثُمَّ قَالَ : " إِنَّ عَبْدًا مِنْ عِبَادِ اللَّهِ خُيِّرَ بَيْنَ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَ اللَّهِ ، فَاخْتَارَ مَا عِنْدَ اللَّهِ " ، فَلَمْ يُلَقَّنْهَا إِلا أَبُو بَكْرٍ ، فَبَكَى ، فَقَالَ : نَفْدِيكَ بِآبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا وَأَبْنَائِنَا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عَلَى رِسْلِكَ ، أَفْضَلُ النَّاسِ عِنْدِي فِي الصُّحْبَةِ ، وَذَاتِ الْيَدِ : ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ ، انْظُرُوا هَذِهِ الأَبْوَابَ الشَّوَارِعَ فِي الْمَسْجِدِ ، فَسُدُّوهَا ، إِلا مَا كَانَ مِنْ بَابِ أَبِي بَكْرٍ ، فَإِنِّي رَأَيْتُ عَلَيْهِ نُورًا "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير باختصار إلا أنه زاد : وذكر قتلى أحد فصلى عليهم فأكثر . وإسناده حسن.

[1] Bunu *Müsned*'de bulamadım. Bunu Suyûtî, *el-Câmi'us-Sağîr*'inde Abdullah'a nisbet etti. *Daîfu'l-Câmii's-Sağîr*'e (56) bakınız. Bunu Taberânî'de de bulamadım. Elyazması nüshada Abdullah yerine Taberânî zikredilmiştir. İmam Ahmed'in *Fadâilu's-sahâbe*'si (1/484, ziyade olarak) ile Ebû Nuaym'ın *Hilye*'sinde (4/304, 5/26) geçmiştir.

14306- Muâviye b. Ebî Süfyân bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Bana değişik kuyulardan doldurulmuş yedi kırba su dökün ki (bedenimde bir hafiflik hissedip) çıkıp insanlara vasiyet edeyim."*

Nihayet Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) başını sarmış bir vaziyette (Mescid'e) çıkıp minbere oturdu. Yüce Allah'a hamdü senâ ettikten sonra buyurdu ki: *"Yüce Allah kullarından bir kulu dünyayla kendi katındaki nimetler arasında muhayyer bıraktı. O kul da Yüce Allah katında olanı tercih etti."* Bu sözü Ebû Bekr'den başkası anlamadı. Ebû Bekr ağlayarak: "Babalarımız, annelerimiz ve çocuklarımız sana feda olsun" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ağlama! Arkadaşlığı ve cömertliğiyle benim için insanların en faziletlisi İbn Ebî Kuhâfe'dir. Ebû Bekr'in kapısı hariç Mescid'e açılan bütün kapıları kapatın. Çünkü ben o kapının üzerinde bir nur görüyorum"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ile kısa metinle ve şu eklemeyle *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etmiştir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Uhud'da öldürülenleri andı ve onlara çokça hayır dua etti." İsnâdı hasendir.[1]

١٤٣٠٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ رَاشِدٍ الأَدَمِيُّ ، قَالَ : نا مُعَلَّى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جَعْفَرٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عُرْوَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ , قَالَتْ : " أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَدِّ الأَبْوَابِ الَّتِي فِي الْمَسْجِدِ ، إِلا بَابَ أَبِي بَكْرٍ "

14307- Hz. Âişe bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'in kapısı haricinde Mescid'e açılan bütün kapıların kapanmasını emretti."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. İsnâdında bulunan Muallâ b. Abdirrahmân hadis uyduran birisidir.[2]

١٤٣٠٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْمُفَضَّلِ الْحَرَّانِيُّ ، نَا عُثْمَانُ بْنُ ، نَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ ثَابِتِ بْنِ ثَوْبَانَ ، عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " سُدُّوا عَنِّي كُلَّ بَابٍ فِي الْمَسْجِدِ إِلَّا بَابَ أَبِي بَكْرٍ ، وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلا لاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلا "

رواه البزار وإسناده حسن.

14308- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakletmiştir: *"Ebû Bekr'in kapısı haricinde (Mescid'e açılan) bütün kapıları*

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/342) rivayet etmiştir. Ravilerden İbn İshâk müdellis'tir ve burada *an'ane* ile rivayette bulunmuştur.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında (1497) rivayet etmiştir. Hadisin metni Âişe'nin hadisinden başka rivayetlerle sahihtir.

kapatın. Eğer (Rabbimden başkasını) dost edinecek olsaydım, Ebû Bekr'i dost edinirdim."

★Bezzâr, isnâdı hasendir.[1]

١٤٣٠٩ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مِهْرَانَ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْبَقِيعِ، قلت: فذكر في حديث مرضه ...قالت: فَصَبَبْنَا عَلَيْهِ الْمَاءَ حَتَّى طَفِقَ يَقُولُ بِيَدِهِ : " حَسْبُكُمْ ، حَسْبُكُمْ " , قَالَ مُحَمَّدٌ : ثُمَّ خَرَجَ ، كَمَا حَدَّثَنِي أَيُّوبُ بْنُ بَشِيرٍ ، عَاصِبًا رَأْسَهُ فَجَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ , فَكَانَ أَوَّلَ مَا تَكَلَّمَ بِهِ ، أَنْ صَلَّى عَلَى أَصْحَابِ أُحُدٍ ، فَأَكْثَرَ الصَّلاةَ عَلَيْهِمْ , ثُمَّ قَالَ : " إِنَّ عَبْدًا مِنْ عِبَادِ اللَّهِ خَيَّرَهُ اللَّهُ بَيْنَ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَ اللَّهِ ، فَاخْتَارَ مَا عِنْدَ اللَّهِ " , قَالَ : فَفَهِمَهَا أَبُو بَكْرٍ , فَبَكَى ، وَعَرَفَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفْسَهُ يُرِيدُ , قَالَ : " عَلَى رِسْلِكَ يَا أَبَا بَكْرٍ , انْظُرُوا هَذِهِ الأَبْوَابَ اللاصِقَةَ فِي الْمَسْجِدِ ، فَسُدُّوهَا ، إِلا مَا كَانَ مِنْ بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ ، فَإِنِّي لأَعْلَمُ أَحَدًا كَانَ أَفْضَلَ عِنْدِي فِي الصُّحْبَةِ مِنْهُ "

رواه أبو يعلى ورجاله ثقات. قلت : وتأتي أحاديث تتضمن سد الأبواب غير بابه في أحاديث تأتي في مواضعها إن شاء الله.

14309- Hz. Âişe anlatıyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Bakî mezarlığından döndü..." Devamla hastalığından bahseden hadisi aktardı...

Âişe dedi ki: *"Yeter artık dökmeyin!"* buyurana kadar üzerine su döktük." Muhammed yani İbn İshâk dedi ki: "Sonra Ebû Eyyûb b. Beşîr'in dediği gibi başını sarmış bir vaziyette (Mescid'e) çıktı ve minbere oturdu. İlk söylediği şey Uhud ashâbına çokça duâ etmek oldu. Sonra buyurdu ki: *"Yüce Allah, kullarından bir kulu dünyayla kendi katındaki nimetler arasında muhayyer bıraktı. O kul da Yüce Allah'ın katında olanı tercih etti."* "Bunu Ebû Bekr anladı ve ağladı. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendini kastettiğini bildi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Yavaş ol (ağlama) ey Ebû Bekr! Mescid'e açılan bütün kapıları kapatın, yalnız Ebû Bekr'in evinden açılan kapı açık kalsın. Muhakkak ki benim için ondan daha iyi arkadaş yoktur."*

★Ebû Ya'lâ rivâyet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.

---

[1] Bezzâr (2484) rivayet etmiştir.

★Derim ki: "Ebû Bekr'in kapısının dışında Mescid'e açılan bütün kapıların kapanması hakkındaki hadisler, ilgili konularda gelecektir."

(بَابٌ فِي إِسْلامِهِ)

Müslüman Oluşu

١٤٣١٠ - عَنِ الشَّعْبِي قَالَ : سَأَلْتُ اِبْنِ عَبَّاسٍ : مَنْ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ ؟ قَالَ اِبْنَ عَبَّاسٍ : أَمَا سَمِعْتَ قَوْلَ حَسَّانِ بْنِ ثَابِتٍ :

إِذَا تَذَكَّرْتَ شَجْواً مِنْ أَخٍ ثِقَةٍ فَاذْكُرْ أَخَاكَ أَبَا بَكْرٍ بِمَا فَعَلاَ

خَيْرُ البَرِيَّةِ أَتْقَاهَا وَأَعْدَلَهَا إِلاَّ النَّبِي وَأَوْفَاهَا لِمَا حَمِلاَ

وَالثَّانِي التَّالِي المَحْمُودُ مَشْهَدُهُ وَأَوَّلُ النَّاسِ مِنْهُمْ صَدَّقَ الرُّسُلاَ"

رواه الطبراني وفيه الهيثم بن عدي وهو متروك.

14310- Şa'bî naklediyor: İbn Abbâs'a: "İlk Müslüman olan kimdir?" diye sordum. İbn Abbâs dedi ki: "Hassân b. Sâbit'in şu şiirini duymadın mı?

Eğer güvenilir bir kardeşinin endişesini hatırlamak istersen

Kardeşin Ebû Bekr'in yaptığını hatırla

O, insanların içinde Resûlullah'tan sonra en hayırlısı, en takvalısı

En adili ve taşıdığı emanete en fazla sahip çıkanıdır

O meşhedde (mağarada) övülenlerin ikincisidir

Resûlü tasdîk eden ilk kişidir."

★Taberânî rivayet etti. İsnâdında "metrûk" olan Heysem b. Adiyy bulunmaktadır.[1]

١٤٣١١ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ زَكَرِيَّا ، ثَنَا الْجَرَّاحُ بْنُ مَخْلَدٍ ، ثَنَا النَّضْرُ بْنُ حَمَّادٍ ، عَنْ سَيْفٍ الأُسَيِّدِيِّ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، وَمُوسَى بْنِ عُقْبَةَ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : " أَوَّلُ مَنْ أَسْلَمَ أَبُو بَكْرٍ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه غير واحد ضعيف.

14311- İbn Ömer der ki: "İlk Müslüman olan kişi Ebû Bekr'dir."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. İsnâdında birden fazla "zayıf" râvi bulunmaktadır.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (12562) rivayet etmiştir.

١٤٣١٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ أَبُو جَعْفَرٍ الأَنْصَارِيُّ الأَصْبَهَانِيُّ ، قَالَ : نا غَالِبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنُ غَالِبٍ السَّعْدِيُّ ، عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ ، عَنْ مِسْعَرٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ أَبِي حَمْزَةَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ , قَالَ : " أَوَّلُ مَنْ صَلَّى مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه غالب بن عبد الله بن غالب السعدي و لم أعرفه

14312- Zeyd b. Erkam der ki: "Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) ilk namaz kılan kişi Ebû Bekr'dir."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. İsnâdında bulunan Ğâlib b. Abdillah b. Ğâlib es-Sa'dî'yi tanımıyorum.

(بَابٌ جَامِعٌ فِي فَضْلِهِ)

Üstünlüğü

١٤٣١٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ ، نَا الْحَسَنُ بْنُ نَاصِحٍ الْمَخْرَمِيُّ ، نَا رُوَيْمُ بْنُ يَزِيدَ الْمُقْرِئُ ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَحْيَى التَّيْمِيُّ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا الدَّرْدَاءِ يَمْشِي بَيْنَ يَدَيْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ ، فَقَالَ : " يَا أَبَا الدَّرْدَاءِ ، تَمْشِي قُدَّامَ رَجُلٍ لَمْ تَطْلُعِ الشَّمْسُ بَعْدَ النَّبِيِّينَ عَلَى رَجُلٍ أَفْضَلَ مِنْهُ ؟ " فَمَا رُئِيَ أَبُو الدَّرْدَاءِ بَعْدَ ذَلِكَ يَمْشِي إِلا خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه إسماعيل بن يحيى التيمي وهو كذاب.

14313- Câbir b. Abdillah bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ebu'd-Derdâ'yı, Ebû Bekr'in önünde yürürken gördü ve: *"Peygamberlerden sonra daha hayırlısının üzerine güneşin doğmadığı bir kişinin önünde mi yürüyorsun?"* buyurdu (Bu sözden sonra) Ebu'd-Derdâ'nın, Ebû Bekr'in önünde yürüdüğü görülmedi, hep arkasında yürüdü.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. İsnâdında bulunan İsmâîl b. Yahyâ et-Teymî hadis uyduran birisidir.

١٤٣١٤ - عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ : رَآنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَمْشِي أَمَامَ أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ : لاَ تَمْشِي أَمَامَ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْكَ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ خَيْرٌ مِمَّنْ طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ أَوْ غَرَبَتْ"

رواه الطبراني وفيه بقية وهو مدلس وبقية رجاله وثقوا.

14314- Ebu'd-Derdâ bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni, Ebû Bekr'in önünde yürürken gördü ve buyurdu ki: *"Senden daha hayırlı bir kişinin önünde yürüme!. Zira o, güneşin kendisinden daha hayırlısının üzerine doğmadığı veya batmadığı kişidir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Bakiye müdellis, diğer ravileri ise güvenilirdir.

١٤٣١٥ - عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الأَكْوَعِ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ خَيْرُ النَّاسِ إِلاَّ أَنْ يَكُونَ نَبِيٌّ".

رواه الطبراني وفيه إسماعيل بن زياد وهو ضعيف.

14315- Seleme b. el-Ekva'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ebû Bekr es-Sıddîk, peygamberlerden sonra insanların en hayırlısıdır"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir. İsnâdında bulunan İsmâîl b. Ziyâd zayıftır.[1]

١٤٣١٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ عِرْسٍ ، ثَنَا هَارُونُ بْنُ مُوسَى الْفَرْوِيُّ ، ثَنَا أَبُو غَزِيَّةَ مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الأَنْصَارِيُّ الْقَاضِي ، ثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَسْعَدَ بْنِ زُرَارَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ أَسْعَدَ بْنِ زُرَارَةَ ، قَالَ : رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ النَّاسَ فَالْتَفَتَ الْتِفَاتَةً ، فَلَمْ يَرَ أَبَا بَكْرٍ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَبُو بَكْرٍ ، أَبُو بَكْرٍ ، إِنَّ رَوْحَ الْقُدُسِ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلامُ أَخْبَرَنِي آنِفًا : إِنَّ خَيْرَ أُمَّتِكَ بَعْدَكَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه أبو غزية محمد بن موسى وهو ضعيف.

14316- Es'ad b. Zürâra bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) insanlara hutbe verirken etrafına baktı. Ebû Bekr'i göremeyince de şöyle buyurdu: *"Ebû Bekr! Ebû Bekr! Rûhu'l-Kuds Cibrîl bana az önce «Senden sonra ümmetinin en hayırlısı Ebû Bekr es-Sıddîk'tir» dedi."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. İsnâdında bulunan Ebû Ğaziyye Muhammed b. Mûsa zayıftır.

١٤٣١٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مَرْوَانَ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْفَزَارِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ كدير الْكِنْدِيِّ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ يُسَبِّحُونَ فِي غَدِيرٍ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لِيُسَبِّحْ كُلُّ رَجُلٍ مِنْكُمْ إِلَى

[1] Bu hadisi *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de bulamadım.

صَاحِبِهِ " ، فَسَبَّحَ كُلُّ رَجُلٍ مِنْهُمْ إِلَى صَاحِبِهِ وَبَقِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ ، فَسَبَّحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ حَتَّى عَانَقَهُ ، وَقَالَ : " أَنَا إِلَى صَاحِبِي , أَنَا إِلَى صَاحِبِي "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه.

14317- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve ashâbı bir göl kenarında dua ediyorlardı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizden her biriniz dostunu seçip ona dua etsin"* buyurdu. Herkes dua etmek için bir dost seçti. Ebû Bekr, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) kaldı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ebû Bekr'e dua etti. En sonunda onu kucaklayıp: *"Ben de arkadaşıma (onun payına düştüm)"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri içinde tanımadığım bir kişi vardır.[1]

١٤٣١٨ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : نا عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ سَالِمٍ ، قال : ثنا مَحْبُوبُ بْنُ مُحْرِزٍ ، عَنْ دَاوُدَ الأَوْدِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلا لاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلا "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه داود بن يزيد الأودي وهو ضعيف.

14318- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Eğer (Allah'tan başka) dost edinecek olsaydım, Ebû Bekr'i dost edinirdim."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. İsnâdında bulunan Dâvud b. Yezîd el-Evdî zayıftır.

١٤٣١٩ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ رَاشِدٍ الأَدَمِيُّ ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جَعْفَرٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عُرْوَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلا لاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلا ، وَلَكِنْ أُخُوَّةُ الإِسْلامِ أَفْضَلُ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه علي بن عبد الرحمن الواسطي و لم أعرفه.

14319- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Eğer (Allah'tan başka) dost edinecek olsaydım, Ebû Bekr'i dost edinirdim; fakat İslam kardeşliği daha üstündür."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. İsnâdında bulunan Alî b. Abdirrahmân el-Vâsitî'yi tanımıyorum.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (11676) rivayet etmiştir.

١٤٣٢٠- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ نَالَ مِنْ عُمَرِ شَيْئاً ثُمَّ قَالَ : اِسْتَغْفِرْ لِي يَا أَخِي فَغَضِبَ عُمَرُ فَقَالَ ذَلِكَ مَرَّاتٍ فَغَضِبَ عُمَرُ فَذَكَرَ لِلنَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَانْتَهُوا إِلَيْهِ وَجَلَسُوا فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَسْأَلُكَ أَخُوكَ أَنْ تَسْتَغْفِرَ لَهُ فَلاَ تَفْعَلُ ؟ " . فَقَالَ : وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ نَبِيًّا مَا مِنْ مَرَّةٍ يَسْأَلُنِي إِلاَّ وَأَنَا أَسْتَغْفِرُ لَهُ وَمَا مِنْ خَلْقِ اللهِ أَحَبَّ إِلَيَّ بَعْدَكَ مِنْهُ . فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : وَأَنَا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا مِنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لاَ تُؤْذُونِي فِي صَاحِبِي فَإِنَّ اللهَ عَزَّ وَ جَلَّ بَعَثَنِي بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ فَقُلْتُمْ : كَذَبْتَ وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : صَدَقْتَ وَلَوْلاَ أَنَّ اللهَ عَزَّ وَ جَلَّ سَمَّاهُ صَاحِباً لاَتَّخَذْتُهُ خَلِيلاً وَلَكِنْ أُخُوَّةُ للهِ أَلاَ فَسُدُّوا كُلَّ خَوْخَةٍ إِلاَّ خَوْخَةَ اِبْنِ أَبِي قُحَافَةَ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح .

14320- İbn Ömer anlatıyor: Hz. Ebû Bekr, Ömer'e hakaret ettikten sonra (pişman olup): "Kardeşim! Benim için mağfiret dile" deyince Ömer ona kızdı. Ebû Bekr bunu defalarca tekrar edince, Ömer öfkelenip durumu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bildirdi. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gidip oturunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Kardeşin senden kendisi için mağfiret dilemeni istiyor, sen bunu yapmıyor musun?"* Ömer dedi ki: "Seni hak olarak gönderene yemin ederim ki benden kendisi için mağfiret dilememi her istemesinde onun için bunu diledim. Yüce Allah'ın yarattıkları içinde senden sonra benim için ondan sevimlisi yoktur." Bunun üzerine Ebû Bekr dedi ki: "Ben de seni hak olarak gönderene yemin ederim ki Yüce Allah'ın yarattıkları içinde senden sonra benim için ondan sevimlisi yoktur. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dostumla (ona eziyet ederek) bana eziyet etmeyin. Yüce Allah beni hak din ile gönderdiğinde siz bana «Yalan söylüyorsun» dediniz! Oysa o, «Doğru söylüyorsun» dedi. Eğer Yüce Allah onu sâhib (dost) olarak adlandırmamış olsaydı onu dost edinirdim. Fakat biz din kardeşiyiz. Ebû Kuhâfe'nin kapısı dışında Mescid'e açılan bütün kapıları kapatın!"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٤٣٢١- ثنا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ قَالا : ثنا مُبَارَكُ بْنُ فَضَالَةَ ، ثنا أَبُو عِمْرَانَ الْجَوْنِيُّ ، عَنْ رَبِيعَةَ الأَسْلَمِيِّ قَالَ : كُنْتُ أَخْدُمُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَعْطَانِي أَرْضًا ، وَأَعْطَى أَبَا بَكْرٍ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (2076) rivayet etmiştir.
[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (13383) rivayet etmiştir.

أَرْضًا ، وَجَاءَتِ الدُّنْيَا ، فَاخْتَلَفْنَا فِي عِذْقِ نَخْلَةٍ ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : هِيَ فِي حَدِّ أَرْضِي ، وَقُلْتُ أَنَا : هِيَ فِي حَدِّي ، وَكَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ أَبِي بَكْرٍ كَلامٌ ، فَقَالَ لِي أَبُو بَكْرٍ كَلِمَةً كَرِهْتُهَا ، وَنَدِمَ ، فَقَالَ لِي : يَا رَبِيعَةُ رُدَّ عَلَيَّ مِثْلَهَا حَتَّى يَكُونَ قِصَاصًا ، قُلْتُ : لا أَفْعَلُ ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : لَتَقُولَنَّ أَوْ لأَسْتَعْدِيَنَّ عَلَيْكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قُلْتُ : مَا أَنَا بِفَاعِلٍ ، قَالَ : وَرَفَضَ الأَرْضَ ، فَانْطَلَقَ أَبُو بَكْرٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَانْطَلَقْتُ أَتْلُوهُ ، فَجَاءَ أُنَاسٌ مِنْ أَسْلَمَ ، فَقَالُوا : رَحِمَ اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ فِي أَيِّ شَيْءٍ يَسْتَعْدِي عَلَيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَهُوَ الَّذِي قَالَ لَكَ مَا قَالَ ؟ فَقُلْتُ : أَتَدْرُونَ مَنْ هَذَا ؟ هَذَا أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ ، وَهُوَ ثَانِي اثْنَيْنِ ، هُوَ ذُو شَيْبَةِ الْمُسْلِمِينَ فَإِيَّاكُمْ ، يَلْتَفِتُ فَيَرَاكُمْ تَنْصُرُونِي عَلَيْهِ ، فَيَغْضَبُ فَيَأْتِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَيَغْضَبُ لِغَضَبِهِ ، فَيَغْضَبُ اللَّهُ لِغَضَبِهِمَا ، فَيَهْلِكُ رَبِيعَةُ ، قَالُوا : فَمَا تَأْمُرُنَا ؟ قَالَ : ارْجِعُوا ، فَانْطَلَقَ أَبُو بَكْرٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَتَبِعْتُهُ وَحْدِي ، وَجَعَلْتُ أَتْلُو حَتَّى أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَحَدَّثَهُ الْحَدِيثَ كَمَا كَانَ ، فَرَفَعَ إِلَيَّ رَأْسَهُ ، فَقَالَ : " يَا رَبِيعَةُ ، مَا لَكَ وَلِلصِّدِّيقِ ؟ " قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ كَانَ كَذَا وَكَانَ كَذَا : فَقَالَ لِي كَلِمَةً كَرِهْتُهَا ، فَقَالَ لِي : قُلْ كَمَا قُلْتُ لَكَ حَتَّى يَكُونَ قِصَاصًا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَجَلْ فَلا تَرُدَّ عَلَيْهِ ، وَلَكِنْ قُلْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ " ، قَالَ : فَوَلَّى أَبُو بَكْرٍ رَحْمَةُ اللَّهِ وَهُوَ يَبْكِي"

رواه الطبراني وأحمد بنحوه في حديث طويل تقدم في النكاح وفيه مبارك بن فضالة وحديثه حسن وبقية رجاله ثقات .

14321- Rabîatu'l-Eslemî anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) hizmet ediyordum. Bir tarla bana, bir tarla da Ebû Bekr'e verdi. Bir zaman sonra bir hurma ağacı yüzünden ihtilafa düştük. O: "Ağaç benim tarafımdadır!" diyor, ben de: "Benim tarafımdadır!" diye karşılık veriyordum. Ebû Bekr ile aramızda tartışma çıktı ve bana hoşlanmadığım bir söz söyledi. Sonra pişman oldu ve dedi ki: "Ey Rabîa! Sen de bana bunun gibi bir söz söyle de kısas olsun." Ben: "Yapamam" dedim. Ebû Bekr dedi ki: "Ya söylersin ya da Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) şikâyet ederim." Ben yine: "Yapamam" deyince tarlayı bırakıp (ondan vazgeçip) Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitti.

Ben de onun peşinden gittim. Eslem oğullarından bazı insanlar gelip dediler ki: "Yüce Allah, Ebû Bekr'e rahmet etsin! O sözü sana söyleyen

kendisiyken seni neyle Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) şikâyet edecek?" Dedim ki: "Bunun kim olduğunu biliyor musunuz? Bu (mağaradaki) iki kişinin ikincisi olan, Müslümanlar için saçını ağartan Ebû Bekr es-Sıddîk'tır. Arkasına bakıp sizi bana yardım ederken görüp kızmasından sakının. Sonra Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gider, o da bana kızar. İkisinin kızmasına da Yüce Allah kızar ve Rabîa oğulları helâk olur."

"Ne yapmamızı istersin?" diye sorduklarında: " Geri dönün" dedim. Ebû Bekr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitti, ben de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına yetişene kadar onu tek başıma takip ettim. Meseleyi olduğu gibi Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) anlattı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) başını kaldırıp: *"Ey Rabîa! Sana ve Sıddîk'a ne olmuş?"* diye sorunca: "Yâ Resûlallah! Olay şöyle şöyledir: Bana sevmediğim bir söz söyledi ve dedi ki: «Benim sana dediğimi sen de bana söyle de kısas olsun» karşılığını verdim." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise: *"Evet, ona aynıyla karşılık verme! Fakat de ki: «Yüce Allah sana mağfiret etsin ey Ebû Bekr!»"* buyurunca Ebû Bekr ağlayarak geri döndü.

★Taberânî ve Ahmed daha uzun bir metinle benzerini Nikâh kitabında rivayet etmiştir. İsnâdında hadisi "hasen" olan Mubârek b. Fadâle bulunmaktadır. Diğer râvileri ise güvenilirdir.[1]

١٤٣٢٢ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْعَلافُ الْمِصْرِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، ثنا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللهِ بْنُ زَحْرٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ الأَنْصَارِيِّ ، قَالَ : عَهْدِي بِنَبِيِّكُمْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ وَفَاتِهِ بِخَمْسِ لَيَالٍ ، فَسَمِعْتُهُ ، يَقُولُ : " لَمْ يَكُنْ مِنْ نَبِيٍّ إِلا وَلَهُ خَلِيلٌ فِي أُمَّتِهِ ، وَإِنَّ خَلِيلِي أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي قُحَافَةَ ، وَإِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ اتَّخَذَ صَاحِبَكُمْ خَلِيلا "

رواه الطبراني وفيه علي بن يزيد الألهاني وهو ضعيف.

14322- Ka'b b. Mâlik el-Ensârî bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) vefatından beş gün önce şöyle buyurduğunu işittim: *"Her peygamberin ümmetinden dostu vardır. Benim de dostum Ebû Bekr b. Ebî Kuhâfe'dir. Arkadaşınız (olan beni) de Yüce Allah dost edinmiştir."*

★Taberânî rivayet etmiştir. İsnâdında bulunan Alî b. Yezîd el-Elhânî zayıftır.[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4577) ve Ahmed (3/58-59) rivayet etmiştir

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/ 41) rivayet etmiştir. Ravilerden Ubeydullah b. Zahr güvenilir olmakla birlikte çok hata eden birisidir.

١٤٣٢٣ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا الْحِمَّانِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ آمِينَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا وَاقِدٍ اللَّيْثِيَّ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلا لاتَّخَذْتُ ابْنَ أَبِي قُحَافَةَ خَلِيلا ، وَلَكِنَّ صَاحِبَكُمْ خَلِيلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ"

رواه الطبراني وفيه يحيى بن عبد الحميد الحماني وهو ضعيف.

14323- Ebû Vâkıd'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Eğer dost edinecek olsaydım, İbn Ebî Kuhâfe'yi dost edinirdim. Fakat bu arkadaşınız (yani ben) Yüce Allah'ın dostuyum."*[1]

★Taberânî rivayet etmiştir. İsnâdında bulunan Yahyâ b. Abdilhamîd el-Himmânî zayıftır.

١٤٣٢٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ أَعْيَنَ الْبَغْدَادِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنِ عَيَّاشٍ ، عَنْ أَبِي الْمُهَلَّبِ الْكِنَانِيِّ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ اتَّخَذَنِي خَلِيلا ، كَمَا اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلا ، وَإِنَّ خَلِيلِي أَبُو بَكْرٍ "

رواه الطبراني وفيه علي بن يزيد الألهاني وهو ضعيف.

14324- Ebû Umâme bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Yüce Allah, İbrâhîm'i (aleyhisselâm) dost edindiği gibi beni de dost edindi. Benim dostum ise Ebû Bekr'dir."*[2]

★Taberânî rivayet etmiştir. İsnâdında bulunan Alî b. Yezîd el-Elhânî zayıftır.

١٤٣٢٥ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ كَثِيرٍ التَّمَّارُ , ثنا عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ , ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ , عَنْ نَهْشَلِ بْنِ سَعِيدٍ , عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ مُزَاحِمٍ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنْ أَحَدٍ أَمَنَّ عَلَيَّ فِي يَدِهِ مِنْ أَبِي بَكْرٍ , زَوَّجَنِي ابْنَتَهُ , وَأَخْرَجَنِي إِلَى دَارِ الْهِجْرَةِ , وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلا لاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلا , وَلَكِنْ إِخَاءُ مَوَدَّةٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ "

رواه الطبراني وفيه نهشل بن سعيد وهو متروك.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (3297) rivayet etmiştir. Ravilerden Abdurrahmân b. Âmîn hakkında Buhârî: "Hadisleri münkerdir" demiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (7816) rivayet etmiştir. Ravilerden Ubeydullah b. Zahr güvenilir olmakla birlikte çok hata eden birisidir.

14325- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Elinde bulunanlar konusunda bana Ebû Bekr kadar güvenen kimse yoktur. Beni kızıyla evlendirdi. Beni hicret evime (Medine'ye) götürdü. Eğer bir dost edinecek olsaydım Ebû Bekr'i dost edinirdim. Fakat kıyamet gününe kadar aramızda kardeşlik ve sevgi vardır."*

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Nehşel b. Saîd metrûktur.

١٤٣٢٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحِ بْنِ مِهْرَانَ، ثنا أَرْطَاةُ أَبُو حَاتِمٍ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا مِنَ أَحَدٍ أَعْظَمَ عِنْدِي يَداً مِنْ أَبِي بَكْرٍ وَاسَانِي بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ"

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وزادوا : " وَأَنْكَحَنِي إِبْنَتَهُ " . وفيه أرطاة أبو حاتم وهو ضعيف.

14326- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Güven konusunda benim için Ebû Bekr'den daha üstünü yoktur. Zira malıyla ve canıyla beni destekledi."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de ve *"Beni kızıyla evlendirdi."* ilavesiyle *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. İsnâdında Erta'a Ebû Hâtim vardır ve zayıftır.[1]

١٤٣٢٧ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الْعَبَّاسِ الرَّازِيُّ ،وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلْمٍ ، وَالْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، قَالُوا : ثنا سَهْلُ بْنُ عُثْمَانَ ، ثنا أَبُو يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، عَنْ أَبِي الْعَطُوفِ ، عَنِ الْوَضِينِ بْنِ عَطَاءٍ ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ نُسَيٍّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنْمٍ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا أَرَادَ أَنْ يُسَرِّحَ مُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ اسْتَشَارَ نَاسًا مَنْ أَصْحَابِهِ فِيهِمْ أَبُو بَكْرٍ ، وَعُمَرُ ، وَعُثْمَانُ ، وَعَلِيٌّ ، وَطَلْحَةُ ، وَالزُّبَيْرُ ، وَأُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ ، فَاسْتَشَارَهُمْ ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : لَوْلا أَنَّكَ اسْتَشَرْتَنَا مَا تَكَلَّمْنَا ، فَقَالَ : " إِنِّي فِيمَا لَمْ يُوحَ إِلَيَّ كَأَحَدِكُمْ " ، قَالَ : فَتَكَلَّمَ الْقَوْمُ ، فَتَكَلَّمَ كُلُّ إِنْسَانٍ بِرَأْيِهِ ، فَقَالَ : " مَا تَرَى يَا مُعَاذُ ؟ " ، قَالَ : أَرَى مَا قَالَ أَبُو بَكْرٍ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَكْرَهُ فَوْقَ سَمَائِهِ أَنْ يُخَطِئَ أَبُو بَكْرٍ "

رواه الطبراني . وأبو العطوف لم أعرفه وبقية رجاله ثقات وفي بعضهم خلاف.

14327- Muâz b. Cebel anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Muâz'ı Yemen'e göndermek istediğinde ashâbından bazılarıyla istişare etti. Bunların içinde Ebû Bekr, Ömer, Osmân, Ali, Talha, Zübeyr ve Useyd b. Hudayr da vardı. Ebû Bekr: "Eğer bizim fikrimizi sormasaydın

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (11461; ilave *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de mevcuttur) ve *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ta (508) rivayet etmiştir.

konuşmazdık" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bana vahyedilmeyen konularda ben içinizden biri gibiyim"* buyurdu. Herkes konuştu ve görüşünü söyledi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen ne diyorsun ey Muâz?"* diye sorunca Muâz: "Ben Ebû Bekr'in görüşündeyim" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yüce Allah, semâsında Ebû Bekr'in hata yapmasından hoşlanmaz"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir. İsnâdında bulunan Ebu'l-Atûf'u tanımıyorum. İsnadındaki râviler güvenilirdir; ama bazılarında ihtilaf vardır.[1]

١٤٣٢٨ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ زَنْجَةَ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ الْعُكْلِيُّ ، قَالَ : نا عَيَّاشُ بْنُ عُقْبَةَ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ مَيْمُونٍ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ السَّاعِدِيُّ ، قَالَ : اسْتَشَارَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ ، فَأَشَارُوا عَلَيْهِ ، فَأَصَابَ أَبُو بَكْرٍ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا عُمَرُ ، إِنَّ اللَّهَ يَكْرَهُ أَنْ يُخْطِئَ أَبُو بَكْرٍ " رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات.

14328- Sehl b. Sa'd es-Sâidî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr ve Ömer'le bir konuda istişare etti. İsâbetli görüşü Ebû Bekr söyleyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yüce Allah Ebû Bekr'in hata yapmasından hoşlanmaz"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Râvileri güvenilirdir.

١٤٣٢٩ – حدثنا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ يُوسُفَ الْعَبْدِيُّ ، ثنا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ ، عَنْ أَبِي الْخَيْرِ ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ الْجُهَنِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَمَّا عُرِجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ دَخَلْتُ جَنَّةَ عَدْنٍ فَوَقَعَتْ فِي يَدِي تُفَّاحَةٌ ، فَلَمَّا وَضَعْتُهَا فِي يَدِي انْفَلَقَتْ عَنْ حَوْرَاءَ عَيْنَاءَ مَرْضِيَّةٍ أَشْفَارُ عَيْنَيْهَا كَمَقَادِمِ أَجْنِحَةِ النُّسُورِ ، قُلْتُ لَهَا : لِمَنْ أَنْتِ ؟ قَالَتْ : أَنَا لِلْخَلِيفَةِ مِنْ بَعْدِكَ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط عن شيخه بكر بن سهل قال الذهبي. مقارب الحديث عن عبد الله بن سليمان العبدي وثقه ابن حبان وبقية رجاله رجال الصحيح.

14329- Ukbe b. Âmir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ben (İsrâ gecesi) semaya götürüldüğüm zaman,*

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/67) rivayet etmiştir. Ebu'l-Kutûf, Cerrâh b. el-Munhâl'dır. Hadisi münkerdir. İbn Hibbân, hadis uydurduğunu ve içki içtiğini söyledi. Bakınız: *S. ed-Daîfa* (1733) İbnu'l-Cevzî'nin *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'sinde (297) çok zayıf olan başka bir yolla da nakledilmiştir.

Adn cennetine girdim. Önüme bir elma düştü, onu elime aldığımda ise yarıldı. İçinden beyazı bembeyaz, siyahı da simsiyah, kirpikleri şahinin kanat uçları gibi cezbeden iki göz çıktı. Ona: «Sen kime aitsin?» diye sorduğumda «Senden sonra halife olacak kişiye aidim» dedi"

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında, şeyhi Bekr b. Sehl'den naklediyor. Zehebî dedi ki: "Mukâribu'l-hadîs'tir, Abdullah b. Süleyman el-Abdî'den rivâyette bulunmuştur. İbn Hibbân onu güvenilir addetmiştir." Diğer ravileri ise *Sahîh*'in ravileridir.

١٤٣٣٠ - حَدَّثَنَا شَرَاحِيلُ بْنُ الْعَلاءِ أَبُو الْوَرْدِ الْبَالِسِيُّ الْقَاضِي ، قَالَ : نا عُبَيْدُ بْنُ هِشَامٍ الْحَلَبِيُّ ، قَالَ : نا ابْنُ الْمُبَارَكِ ، عَنْ مَالِكٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه عبيد بن هشام وثقه أبو حاتم وغيره وفيه خلاف.

14330- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'in arkasında namaz kıldığını nakletmiştir.

★Taberânî, *M. es-Sağîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. İsnâdında bulunan Ubeyd b. Hişâm'ı Ebû Hâtim ve başkası güvenilir saymışsa da hakkında ihtilaf bulunmaktadır.[1]

١٤٣٣١ - حَدَّثَنَا أَبُو حَنِيفَةَ مُحَمَّدُ بْنُ حَنِيفَةَ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ السَّالِمِيُّ ، ثنا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ ، عَنْ رَبَاحِ بْنِ أَبِي مَعْرُوفٍ الْمَكِّيِّ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَدْخُلُ الْجَنَّةَ رَجُلٌ لا يَبْقَى فِي الْجَنَّةِ أَهْلُ دَارٍ ، وَلا غُرْفَةٍ إِلا قَالُوا : مَرْحَبًا مَرْحَبًا إِلَيْنَا " ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا ثَوَابُ هَذَا الرَّجُلِ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَجَلْ وَأَنْتَ هُوَ يَا أَبَا بَكْرٍ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجاله رجال الصحيح غير أحمد بن أبي بكر السالمي وهو ثقة.

14331- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennete öyle bir adam girer ki (oradaki) her ev veya oda sahibi mutlaka ona: «Merhaba, merhaba! Bize gel, bize gel!» der."* Ebû Bekr: "Ey Allah'ın Resûlü! Sence o adam kim?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"O adam sensin ey Ebû Bekr!"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Güvenilir bir ravi olan Ahmed b. Ebî Bekr es-Sâlimî dışında *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr*'inde (497) rivayet etmiştir. Abdullah b. Hişâm bu hadiste tek kalmıştır.

١٤٣٣٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْمُفَضَّلِ الْحَرَّانِيُّ ، ثَنَا سَهْلُ بْنُ حَمَّادٍ أَبُو عَتَّابٍ ، نَا مُوسَى بْنُ عُبَيْدٍ أَبُو هَارُونَ الْكُوفِيُّ ، ثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ ، عَنْ صِلَةَ بْنِ زُفَرٍ ، قَالَ : كَانَ عَلِيٌّ ، إِذَا ذُكِرَ عِنْدَهُ أَبُو بَكْرٍ ، قَالَ : " السَّبَّاقُ تَذْكُرُونَ ، السَّبَّاقُ تَذْكُرُونَ ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا اسْتَبَقْنَا إِلَى خَيْرٍ قَطُّ إِلا سَبَقَنَا إِلَيْهِ أَبُو بَكْرٍ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه أحمد بن عبد الرحمن بن المفضل الحراني و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات.

14332- Sıla b. Zufer anlatıyor: Hz. Ali, yanında Ebû Bekr anıldığı zaman şöyle derdi: "Bizi geçeni anıyorlar." Devamla dedi ki: "Nefsim kudret elinde olana yemin ederim ki, hangi hayırda yarıştıysak Ebû Bekr bizi geçti."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. İsnâdında bulunan Ahmed b. Abdirrahmân b. el-Mufaddal el-Harrânî'yi bilmiyorum; ama diğer ravileri güvenilirdir.

١٤٣٣٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي ثُمَامَةَ الأَنْصَارِيُّ ، قَالَ : ثنا الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمُقْرِئُ الْعِجْلِيُّ ، قَالَ : ثنا حَسَّانُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْكَرْمَانِيُّ ، قَالَ : ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّائِغُ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ ، قَالَ : " خَطَبَنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، فَقَالَ : أَيُّهَا النَّاسُ أَخْبِرُونِي بِأَشْجَعِ النَّاسِ ؟ قَالُوا : أَوْ قَالَ : قُلْنَا : أَنْتَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، قَالَ : أَمَا إِنِّي مَا بَارَزْتُ أَحَدًا إِلا انْتَصَفْتُ مِنْهُ ، وَلَكِنْ أَخْبِرُونِي بِأَشْجَعِ النَّاسِ ، قَالُوا : لا نَعْلَمُ ، فَمَنْ ؟ قَالَ : أَبُو بَكْرٍ ، أَنَّهُ لَمَّا كَانَ يَوْمُ بَدْرٍ ، جَعَلْنَا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرِيشًا ، فَقُلْنَا : مَنْ يَكُونُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلا ؟ يَهْوِي إِلَيْهِ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ، فَوَاللَّهِ ، مَا دَنَا مِنْهُ إِلا أَبُو بَكْرٍ شَاهِرًا بِالسَّيْفِ عَلَى رَأْسِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لا يَهْوِي إِلَيْهِ أَحَدٌ إِلا أَهْوَى عَلَيْهِ ، فَهَذَا أَشْجَعُ النَّاسِ ، فَقَالَ عَلِيٌّ : وَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَخَذَتْهُ قُرَيْشٌ فَهَذَا يَحُوُّهُ وَهَذَا يُتَلْتِلُهُ ، وَهُمْ يَقُولُونَ : أَنْتَ الَّذِي جَعَلْتَ الآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا ؟ قَالَ : فَوَاللَّهِ مَا دَنَا مِنْهُ أَحَدٌ إِلا أَبُو بَكْرٍ ، يَضْرِبُ هَذَا ، وَيُجَاءُ هَذَا ، وَيُتَلْتِلُ هَذَا ، وَهُوَ يَقُولُ : وَيْلَكُمْ أَتَقْتُلُونَ رَجُلا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ ، ثُمَّ رَفَعَ عَلِيٌّ بُرْدَةً كَانَتْ عَلَيْهِ ، فَبَكَى حَتَّى اخْضَلَّتْ لِحْيَتُهُ ، ثُمَّ قَالَ : أُنْشِدُكُمْ بِاللَّهِ أَمُؤْمِنُ آلِ فِرْعَوْنَ خَيْرٌ أَمْ أَبُو بَكْرٍ ؟ فَسَكَتَ الْقَوْمُ ، فَقَالَ : أَلا تُجِيبُونِي ؟ فَوَاللَّهِ ، لَسَاعَةٌ مِنْ أَبِي بَكْرٍ خَيْرٌ مِنْ مِلْءِ الأَرْضِ مِنْ مُؤْمِنِ آلِ فِرْعَوْنَ ، ذَاكَ رَجُلٌ كَتَمَ إِيمَانَهُ ، وَهَذَا رَجُلٌ أَعْلَنَ إِيمَانَهُ "

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* (11166) ve *M. el-Evsat*'ta (485) rivayet etmiştir

رواه البزار وفيه من لم أعرفه.

14333- Muhammed b. Akîl bildiriyor: Ali b. Ebî Tâlib bize hutbe verdi ve: "Ey insanlar! İnsanların en cesurunu bana söyleyiniz" deyince: "Sensin, ey mü'minlerin emîri!" dediler (veya dedik). "Kiminle çarpıştıysam benden emân diledi (onu yendim.) Fakat siz bana insanların en cesurunu söyleyin" deyince; "Bilmiyoruz, kim? (olduğunu sen söyle)" diye karşılık verdiklerinde dedi ki:

Ebû Bekr'dir! Bedir günü Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir çardak yaptık ve dedik ki: "Müşriklerden kimsenin Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yönelmemesi için kim Resulullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber kalır?" Vallahi bu işe Ebû Bekr'den başka kimse yanaşmadı. Kılıcını çekmiş ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) başında bekliyordu. Kim Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) yönelirse kendisi de ona yöneliyordu (O saldırıyı defediyordu.) İşte insanların en cesuru budur.

Sonra ekledi: Kureyş'in, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) etrafını sardığını gördüm. Biri vurmaya çalışıyor, biri yere düşürmeye çalışıyor ve şöyle diyorlardı: "İlahları tek ilah yapan sen değil misin?" Vallahi Ebû Bekr'den başka, bizden kimse oraya yaklaşamadı. Yalnız o, birine vuruyor, birini yere düşürüp hırpalıyor ve şöyle diyordu: "Yazıklar olsun size! Rabbim Allah diyen bir adamı mı öldüreceksiniz!"

Sonra Hz. Ali üzerinde olan gömleğini (gözlerine doğru) kaldırdı sakalı ıslanana kadar ağladı ve dedi ki: "Yüce Allah'ın adını vererek soruyorum: Firavun'un yanındaki mümin mi daha hayırlı, yoksa Ebû Bekr mi?" Cemaat susunca dedi ki: "Bana cevap vermeyecek misiniz? Vallahi, Ebû Bekr'in bir saati, Firavun'un yanındaki müminden daha hayırlıdır. Zira o adam (Firavun'un yanındaki mümin), imanını gizlemişti; bu adam ise açıkça imanını ilan etti.

★Bezzâr rivayet etmiştir. İsnâdında tanımadığım bir râvi bulunmaktadır.[1]

١٤٣٣٤ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي الْحَارِثِ ، قَالَ : نا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ ، قَالَ : نا شُعَيْبُ بْنُ مَيْمُونٍ ، عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ شَقِيقٍ ، قَالَ : قِيلَ لِعَلِيٍّ : أَلا تَسْتَخْلِفُ عَلَيْنَا ؟ قَالَ : " مَا اسْتَخْلَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْتَخْلِفَ عَلَيْكُمْ ، وَإِنْ يُرِدِ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بِالنَّاسِ خَيْرًا ، فَسَيَجْمَعُهُمْ عَلَى خَيْرِهِمْ كَمَا جَمَعَهُمْ بَعْدَ نَبِيِّهِمْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى خَيْرِهِمْ "

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير إسماعيل بن أبي الحارث وهو ثقة.

---

[1] Bezzâr (2481) rivayet etmiş ve demiştir ki: "Hz. Ali'den, bundan başka bir isnâdla rivayet edildiğini bilmiyoruz."

14334- Şakîk bildiriyor: Hz. Ali'ye: "Senden sonra birini (halife) tayin etmeyecek misin?" diye soruldu. Dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) halife tayin etmedi ki ben size halife tayin edeyim. Eğer Yüce Allah insanlar hakkında hayır dilerse, onları Nebî'sinden sonra, en hayırlılarının etrafında topladığı gibi yine en hayırlılarının etrafında toplayacaktır."

★Bezzâr rivayet etmiştir. İsmâîl Ebu'l-Hâris haricinde ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٤٣٣٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحٍ الْعَدَوِيُّ ، قَالَ : ثنا أَحْمَدُ بْنُ يَزِيدَ ، قَالَ : ثنا عُمَرُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْهَاشِمِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ أُسَيدِ بْنِ صَفْوَانَ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لَمَّا تُوُفِّيَ أَبُو بَكْرٍ ، سَجَوْهُ بِثَوْبٍ ، فَارْتَجَّتِ الْمَدِينَةُ بِالْبُكَاءِ ، وَدُهِشَ النَّاسُ كَيَوْمِ قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَجَاءَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ مُسْرِعًا مُسْتَرْجِعًا ، وَهُوَ يَقُولُ : الْيَوْمَ انْقَطَعَتْ خِلافَةُ النُّبُوَّةِ حَتَّى وَقَفَ عَلَى بَابِ الْبَيْتِ الَّذِي فِيهِ أَبُو بَكْرٍ ، فَقَالَ : رَحِمَكَ اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ ، كُنْتَ أَوَّلَ الْقَوْمِ إِسْلامًا ، وَأَخْلَصَهُمْ إِيمَانًا ، وَأَشَدَّهُمْ يَقِينًا ، وَأَخْوَفَهُمْ لِلَّهِ ، وَأَعْظَمَهُمْ غِنَاءً ، وَأَحْوَطَهُمْ عَلَى رَسُولِهِ ، وَأَحْدَبَهُمْ عَلَى الإِسْلامِ ، وَآمَنَهُمْ عَلَى أَصْحَابِهِ ، وَأَحْسَنَهُمْ صُحْبَةً ، وَأَفْضَلَهُمْ مَنَاقِبَ ، وَأَكْثَرَهُمْ سَوَابِقَ ، وَأَرْفَعَهُمْ دَرَجَةً ، وَأَقْرَبَهُمْ مِنْ رَسُولِهِ ، وَأَشْبَهَهُمْ بِهِ هَدْيًا ، وَخُلُقًا وَسَمْتًا ، وَأَوْثَقَهُمْ عِنْدَهُ ، وَأَشْرَفَهُمْ مَنْزِلَةً ، وَأَكْرَمَهُمْ عَلَيْهِ ، فَجَزَاكَ اللَّهُ عَنِ الإِسْلامِ وَعَنْ رَسُولِهِ وَعَنِ الْمُسْلِمِينَ خَيْرًا ، صَدَّقْتَ رَسُولَ اللَّهِ حِينَ كَذَّبَهُ النَّاسُ فَسَمَّاكَ فِي كِتَابِهِ صِدِّيقًا ، فَقَالَ : ﴿وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ﴾ مُحَمَّدٌ ، وَصَدَّقَ بِهِ أَبُو بَكْرٍ وَآسَيْتَهُ حِينَ بَخِلُوا ، وَقُمْتَ مَعَهُ حِينَ عَنْهُ قَعَدُوا ، وَصَحِبْتَهُ فِي الشِّدَّةِ أَكْرَمَ الصُّحْبَةِ ، وَالْمُنَزَّلُ عَلَيْهِ السَّكِينَةَ رَفِيقُهُ فِي الْهِجْرَةِ وَمَوَاطِنِ الْكُرْبَةِ ، خَلَفْتَهُ فِي أُمَّتِهِ بِأَحْسَنِ الْخِلافَةِ ، حِينَ ارْتَدَّ النَّاسُ ، وَقُمْتَ بِدِينِ اللَّهِ قِيَامًا لَمْ يَقُمْهُ خَلِيفَةُ نَبِيٍّ قَطُّ ، قَوِيتَ حِينَ ضَعُفَ أَصْحَابُكَ ، وَنَهَضْتَ حِينَ وَهَنُوا ، وَلَزِمْتَ مَنَاهِجَ رَسُولِهِ بِرَغْمِ الْمُنَافِقِينَ وَغَيْظِ الْكَافِرِينَ ، وَقُمْتَ بِالأَمْرِ حِينَ فَشِلُوا بِنُورِ اللَّهِ إِذْ وَقَفُوا كُنْتَ أَعْلاهُمْ فَوْقًا وَأَقَلَّهُمْ كَلامًا ، وَأَصْوَبَهُمْ مَنْطِقًا ، وَأَطْوَلَهُمْ صَمْتًا ، وَأَبْلَغَهُمْ قَوْلا ، وَكُنْتَ أَكْبَرَهُمْ رَأْيًا ، وَأَشْجَعَهُمْ قَلْبًا ، وَأَشَدَّهُمْ يَقِينًا ، وَأَحْسَنَهُمْ عَمَلا ، وَأَعْرَفَهُمْ بِالأُمُورِ . كُنْتَ لِلدِّينِ يَعْسُوبًا وَكُنْتَ لِلْمُؤْمِنِينَ

---

[1] Bezzâr (2486) rivayet etti ve dedi ki: "Bunun Şakîk kanalıyla Hz. Ali'den bundan başka bir yolla nakledildiğini bilmiyoruz." İbn Ebî Âsım, *Sünne*'de (1158) rivayet etti. İkisinde de Şuayb b. Meymûn, zayıftır.

أَبًا رَحِيمًا إِذَا صَارُوا عَلَيْكَ عِيَالا فَحَمَلْتَ أَثْقَالَ مَا عَنْهُ ضَعُفُوا ، وَحَفِظْتَ مَا أَضَاعُوا ، وَرَعَيْتَ مَا أَهْمَلُوا ، وَصَبَرْتَ إِذْ جَزِعُوا ، فَأَدْرَكْتَ آثَارَ مَا طَلَبُوا ، ونَالُوا بِكَ مَا لَمْ يَحْتَسِبُوا ، كُنْتَ عَلَى الْكَافِرِينَ عَذَابًا صَبًّا ، وَلِلْمُسْلِمِينَ غَيْثًا وَخِصْبًا ، فُطِرْتَ بِغِنَاهَا ، وَفُزْتَ بِحِمَاهَا ، وَذَهَبْتَ بِفَضَائِلِهَا ، وَأَحْرَزْتَ سَوَابِقَهَا ، لَمْ تَفْلُلْ حُجَّتُكَ ، وَلَمْ يَزِغْ قَلْبُكَ ، وَلَمْ تَضْعُفْ بَصِيرَتُكَ ، وَلَمْ تَجْبُنْ نَفْسُكَ ، كُنْتَ كَالْجَبَلِ لا تُحَرِّكُهُ الْعَوَاصِفُ ، وَلا تُزِيلُهُ الْقَوَاصِفُ ، كُنْتَ كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَمَنَّ النَّاسِ عَلَيْهِ فِي صُحْبَتِكَ وَذَاتِ يَدِكَ ، وَكَمَا قَالَ : ضَعِيفًا فِي بَدَنِكَ ، قَوِيًّا فِي أَمْرِ اللَّهِ ، مُتَوَاضِعًا عَظِيمًا عِنْدَ الْمُسْلِمِينَ ، جَلِيلا فِي الأَرْضِ لَمْ يَكُنْ لأَحَدٍ فِيكَ مَهْمَزٌ ، وَلا لِقَائِلٍ فِيكَ مَغْمَزٌ ، وَلا فِيكَ مَطْمَعٌ ، وَلا عِنْدَكَ هَوَادَةٌ لأَحَدٍ ، الضَّعِيفُ الذَّلِيلُ عِنْدَكَ قَوِيٌّ حَتَّى تَأْخُذَ لَهُ بِحَقِّهِ ، الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ عِنْدَكَ ذَلِيلٌ ضَعِيفٌ حَتَّى يُؤْخَذَ مِنْهُ الْحَقُّ ، وَالْقَرِيبُ وَالْبَعِيدُ عِنْدَكَ فِي ذَلِكَ سَوَاءٌ ، شَأْنُكَ الْحَقُّ وَالصِّدْقُ وَالرِّفْقُ قَوْلُكَ فَأَقْلَعْتَ وَقَدْ نُهِجَ السَّبِيلُ وَاعْتَدَلَ بِكَ الدِّينُ ، وَقَوِيَ الإِيمَانُ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ، فَسَبَقْتَ وَاللَّهِ سَبْقًا بَعِيدًا ، وَأَتْعَبْتَ مَنْ بَعْدَكَ إِتْعَابًا شَدِيدًا ، وَفُزْتَ بِالْجَنَّةِ ، وَعَظُمَتْ رَزِيَّتُكَ فِي السَّمَاءِ ، وَهَزَّتْ مُصِيبَتُكَ الأَنَامَ فَإِنَّا لِلَّهِ ، وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ , رَضِينَا عَنِ اللَّهِ قَضَاءَهُ وَسَلَّمْنَا لِلَّهِ أَمْرَهُ , فَلَنْ يُصَابَ الْمُسْلِمُونَ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِثْلِكَ أَبَدًا ، كُنْتَ لِلدِّينِ عُدَّةً وَكَهْفًا ، وَلِلْمُسْلِمِينَ حِصْنًا وَفِئَةً وَأُنْسًا , وَعَلَى الْمُنَافِقِينَ غِلْظَةً وَغَيْظًا , فَأَلْحَقَكَ اللَّهُ بِنَبِيِّكَ , وَلا حَرَمَنَا اللَّهُ أَجْرَكَ , وَلا أَضَلَّنَا بَعْدَكَ , قَالَ : وَسَكَتَ النَّاسُ حَتَّى قَضَى كَلامَهُ ثُمَّ بَكَى أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالُوا : صَدَقْتَ يَا ابْنَ عَمِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

رواه البزار وفيه عمر بن إبراهيم الهاشمي وهو كذاب

14335- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından Esîd b. Safvân anlatıyor: Hz. Ebû Bekr vefat ettiği zaman bir elbiseyle örtüldü ve Medine ağlama sesiyle sarsıldı. İnsanlar Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiği gün gibi dehşete kapıldı. Hz. Ali hızlı bir şekilde: "İnna lillâh ve inna ileyhi râciûn, nübüvvetin hilafeti sona erdi" diyerek geldi. Ebû Bekr'in olduğu evin kapısına gelip durdu ve dedi ki:

"Allah sana rahmet etsin ey Ebû Bekr! Sen insanların İslam yönüyle en önde olanı, iman yönüyle en mükemmeli, Yüce Allah'tan en çok korkanı, yük itibariyle de en ağırının altına gireniydin. Resûlullah'ın

(sallallahu aleyhi vesellem) izinde yürüme konusunda en hassas, ashâbı konusunda en duyarlı olandın. Her işi en iyi kendin yapıyor ve herkesten fazla çalışıyordun. Derece olarak insanların en üstün olanıydın. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) en yakın, doğrulukta, ahlakta, vakarda ona en çok benzeyendin. Resûlullah'ın yanında en güvenilir en şerefli makamdaydın. Allah, seni Resûlullah'ın, İslam'ın ve Müslümanların yanında en değerli konumla mükâfatlandırdı. İnsanlar Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) yalanlarken sen tasdik ettin. Yüce Allah seni Kitab'ında "Sıddîk" olarak adlandırdı. **«Gerçeği getiren»** (Zümer Sur. 33) Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem); **«...Ve onu doğrulayanlar»** (Zümer Sur. 33) Ebû Bekr'dir. İnsanlar ona cimri davranırken sen ona yardımda bulundun. İnsanlar ona yardımdan kaçındıkları zaman sen onunla hareket ettin. Zor anlarında en güzel bir şekilde O'na yoldaş oldun ve onu sakinleştirdin (rahatlattın). Hicrette ve zor anlarda yoldaşı oldun. (Vefatından sonra) ümmetine en güzel bir şekilde halifelik yaptın. İnsanlar irtidâd ettikleri zaman Yüce Allah'ın dininin gereklerini yerine getirerek hiçbir peygamberin halifesinin yapamadığını yaptın. Arkadaşların zayıf düştüğünde sen dimdik durdun. Onlar gevşediğinde sen mukavemet ettin. Münafıklara ve kâfirlerin kinlerine rağmen Resûl'ün yolundan ayrılmadın. Onlar muvaffak olamadıklarında sen yapman gerekeni yaptın. Onlar yerlerinde dururken sen Yüce Allah'ın nuruyla yürüdün. Üstünlük bakımından en üstünleri, en az ve en mantıklı konuşanları, en fazla sessiz kalanları, en güzel konuşanları, görüşü en isabetli olanı, en cesuru, iman yönünden en mükemmel olanı, ameli en güzel olan ve işleri en iyi bilendin. Dinin Ya'sûb'u (arı beyi) ve Müslümanlara merhametli bir babaydın. Onlar senin çocukların olduklarında (idareyi eline aldığında) taşıyamadıkları yükleri sen taşıdın, onların unuttuklarını sen aklında tuttun, ihmal ettiklerini sen gözettin, endişeye düştükleri zaman da sabrettin. İsteklerini yerine getirmeye çalıştın, seninle ummadıkları şeylere kavuştular. Kâfirlere yağan bir azap Müslümanlara ise yağmur ve bereket gibiydin. (Hilafetin) nimetlerinden yararlanmaktan kaçındın. Hilafetin gereklerini yerine getirmekte başarılı oldun. Faziletlerini beraberinde götürdün. Bu işte başarılı olarak sen kazandın. Bir şeyde hüküm verirken delilin kuvvetliydi ve bu nedenle kalbin başka bir şeye meyletmedi. Fırtınaların yerinden oynatamadığı ve kasırgaların yok edemediği dağ gibiydin. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) buyurduğu gibi: «*Senin dostluğunla ve varlığınla insanların senden emin olduğu kişiydin.*» Ve: «*Bedenen zayıf ama Yüce Allah'ın emrini yerine getirmede kuvvetliydin.*» Müslümanların gözünde büyük, yeryüzünde yüceydin. Kimse sende ayıplayacak bir şey bulamaz. Kimse sana söyleyecek kötü bir şey bulamaz. Aç gözlü değildin. Kimseye karşı yanlışın olmadı. Zayıf ve zelil olan, hakkını

alana kadar senin yanında kuvvetliydi. Kuvvetli, kendisinden hak alınıncaya kadar senin yanında zayıftı. Sana yakın olanla uzak olan bu konuda birdi. Hak ve doğruluk şanındı. Yumuşak sözlüydün. Çekip gittin. Senin (idareye) gelişinle önümüzü görmeye başladık. Din seninle tamam oldu (güçlendi) İman güçlendi ve Yüce Allah'ın "Kafirler istemese de" sözü gerçek oldu. Vallahi bizi çok gerilerde bıraktın (geçtin) ve senden sonra gelecekleri çok yordun (senin gittiğin yolda gidebilmek için çok çaba sarf edecekler) Cenneti kazandın ve gökyüzünde vakarın arttı. Senin yokluğun halkı yıktı. İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn. Yüce Allah'ın takdirine razı olduk ve işlerimizi Yüce Allaha havale ettik. Müslümanlar Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sonra senin yokluğun gibi bir musibete uğramadı. İslam için her zaman hazır bir nefer ve (ona sahip çıkan) bir yuva gibiydin. Müslümanlar için ise kale, gölgelik ve yalnızlıklarını paylaştıkları biriydin. Münafıklar içinse hiddetli ve güçlüydün. Yüce Allah seni Resûlüne kavuşturdu. Yüce Allah bizi senin ecrinden mahrum etmesin ve senden sonra bizi dalâlete düşürmesin."

İnsanlar, Hz. Ali konuşmasını bitirinceye kadar sustu. Sonra ashâb ağladı ve: "Doğru söyledin, ey Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) amcası oğlu!" dediler.

★Bezzâr rivayet etmiştir. Ravilerden Ömer b. İbrâhîm el-Hâşimi el-Kürdî hadis uyduran birisidir.

١٤٣٣٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا مُوسَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَهْدِيٍّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ السَّدُوسِيُّ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : بَلَغَ عَائِشَةَ أَنَّ أُنَاسًا يَنَالُونَ مِنْ أَبِي بَكْرٍ ، فَأَرْسَلَتْ إِلَى أَزْفَلَةٍ مِنْهُمْ ، وَسَدَلَتْ أَسْتَارَهَا ، وَعَذَلَتْ وَقَرَعَتْ ، وَقَالَتْ : " أَبِي وَمَا أَبِيهِ ، أَبِي لا تُعْطُوهُ الأَيْدِي هَيْهَاتَ ، وَاللَّهِ ذَلِكَ طَوْدٌ مَنِيفٌ وَظِلٌّ مَدِيدٌ أَنْجَحَ ، وَاللَّهِ إِذَا كَذَبْتُمْ وَسَبَقَ إِذْ وَنَيْتُمْ سَبَقَ الْجَوَادُ إِذَا اسْتَوْلَى عَلَى الأَمَدِ فَتَى قُرَيْشٍ نَاشِئًا وَكَهْفًا كَهْلا ، يَفُكُّ عَانِيَهَا وَيَرِيشُ مُمْلِقَهَا وَتُرَابَ صَدْعِهَا ، وَيَلُمُّ شِعَثَهَا حَتَّى حَلِيَتْهُ قُلُوبُهَا ، ثُمَّ اسْتَشْرَى فِي دِينِهِ فَمَا بَرِحَتْ شَكِيمَتُهُ فِي ذَاتِ اللَّهِ حَتَّى اتَّخَذَ بِفِنَائِهِ مَسْجِدًا يُحْيِي فِيهِ مَا أَمَاتَ الْمُبْطِلُونَ ، وَكَانَ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ ، غَزِيرَ الدَّمْعَةِ ، وَقِيدَ الْجَوَانِحِ ، شَجِيَّ النَّشِيجِ ، فَاصْطَفَفَتْ إِلَيْهِ نِسْوَانُ مَكَّةَ وَوِلْدَانُهَا يَسْخَرُونَ مِنْهُ وَيَسْتَهْزِئُونَ بِهِ ، ﴿اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ فَأَكْثَرَتْ ذَلِكَ رِجَالاتُ قُرَيْشٍ ، فَحَنَّتْ قِسِيَّهَا وَفَوَّقَتْ سِهَامَهَا ، وَأَقْتَلُوهُ غَرَضًا فَمَا فَلَوْا لَهُ صَفَاةً ، وَلا قَصَفُوا لَهُ قَنَاةً ، وَمَرَّ عَلَى سَيْسَائِهِ ، حَتَّى إِذْ ضَرَبَ الدِّينُ بِجِرَابِهِ ،

وَأَلْقَى بَرَكَةً وَرَسَتْ أَوْتَادُهُ ، وَدَخَلَ النَّاسُ فِيهِ أَفْوَاجًا ، وَمِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ أَرْسَالا ، وَأَشْتَاتًا ، اخْتَارَ اللَّهُ لِنَبِيِّهِ مَا عِنْدَهُ ، فَلَمَّا قَبَضَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ضَرَبَ الشَّيْطَانُ رِوَاقَهُ ، وَنَصَبَ حَبَائِلَهُ ، وَمَدَّ طَنَبَهُ ، وَأَجْلَبَ بِخَيْلِهِ وَرَجْلِهِ ، فَاضْطَرَبَ حَبْلُ الإِسْلامِ ، وَمَرَجَ عَهْدُهُ ، وَمَاجَ أَهْلُهُ ، وَعَادَ مَبْرَمُهُ أَنْكَاثًا ، وَبَغِيَ الْغَوَائِلُ ، وَظَنَّتِ الرِّجَالُ أَنْ قَدْ أَكْثَبَتْ أَطْمَاعُهُمْ ، وَلاتَ حِينَ الَّتِي يَرْجِعُونَ ، وَالصِّدِّيقُ بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ ، فَقَامَ حَاسِرًا مُشَمِّرًا ، فَرَفَعَ حَاشِيَتَهُ ، وَجَمَعَ قُطْرَتَهُ ، فَرَدَّ نَشْرَ الإِسْلامِ عَلَى غُرَّةٍ ، وَلَمَّ شَعَثَهُ بِطَيِّهِ ، وَأَقَامَ أَوْدَهُ بِنِفَاثِهِ ، فَانْذَعَرَ النِّفَاقُ بِوَطْأَتِهِ ، وَانْتَاشَ الدِّينُ بِنَعْشِهِ ، فَلَمَّا أَرَاحَ الْحَقَّ عَلَى أَهْلِهِ ، وَأَقَرَّ الرُّءُوسَ عَلَى كَوَاهِلِهَا ، وَحَقَنَ الدِّمَاءَ فِي أُهُبِّهَا ، حَضَرَتْ مَنِيَّتُهُ ، فَسَدَّ ثُلْمَتَهُ بِشَقِيقِهِ فِي الْمَرْحَمَةِ وَنَظِيرِهِ فِي السِّيرَةِ وَالْمَعْدَلَةِ ، ذَاكَ ابْنُ الْخَطَّابِ ، لِلَّهِ أُمٌّ حَمَلَتْ بِهِ ، وَدَرَّتْ عَلَيْهِ ، لَقَدْ أَوْحَدَتْ بِهِ قَبِيحَ الْكَفَرَةِ وَذَيْخِهَا ، وَشَرَّدَ الشِّرْكَ شَذَرَ مَذَرَ ، وَنَعَجَ الأَرْضَ وَنَخَّهَا ، فَقَاءَتْ أُكُلَهَا وَلَفِظَتْ خَبِيثَهَا بِرَأْسِهِ ، وَتَصَدَّقَ عَنْهَا وَتَصَدَّى لَهُ ، وَتَأَبَّاهَا ، ثُمَّ وَرِعَ فِيهَا ، ثُمَّ تَرَكَهَا كَمَا صَحِبَهَا ، فَأَرُونِي مَا تَقُولُونَ ؟ ، وَأَيُّ يَوْمَيِ أَبِي تَنْقِمُونَ ، أَيَوْمُ إِقَامَتِهِ إِذْ عَدَلَ فِيكُمْ ، أَوْ يَوْمُ ظَعْنِهِ إِذْ نَظَرَ لَكُمْ ، أَقُولُ قَوْلِي هَذَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ "

رواه الطبراني وأحمد السدوسي لم يدرك عائشة ولم أعرفه ولا ابنه.

14336- Ali b. Ahmed es-Sedûsî, babasından bildiriyor: Hz. Âişe'ye, bazı insanların onun babası (Ebû Bekir) hakkında kötü konuştukları haberi geldi. Böyle yapanlardan bazılarını çağırdı. Örtüsünü üzerine aldı, Onlara ağır söz söyleyip kınadı ve şöyle dedi:

Babam, hiç kimsenin babasına benzemez. Ona hiçbir el yetişemez. Heyhat! O, yüce bir dağ ve uzun bir gölgeydi. Vallahi! Siz cimrilik yaptığınız zaman o destek oldu. Siz acizlik gösterdiğiniz zaman o önde ilerliyordu. Bir hedefi kastettiğinde ona en önce kendisi varırdı. Kureyş'in terbiyelisi ve olgunlukta sığınağı idi. Esirinin esaretini çözer, fakirini giydirir, kalplerine sükûnet verir, dağılanını toplar ve bütün kalpler onu severdi. Sonra onun imanı kuvvetlendi ve bu kuvvet öyle bir dereceye geldi ki; içinde, batıl yolu izleyenlerin öldürdükleri şeyi ihya etmek için evinde mescid inşa etti. Allah ona rahmet etsin! O, çok gözyaşı döken, mahzun ve sesi yanık biriydi. Mekke kadınları ve çocukları etrafında toplanıp onunla alay ettiler. Fakat: **"Gerçekte, Allah onlarla istihza (alay) eder de azgınlıklarında onlara fırsat verir, bu yüzden onlar bir müddet başıboş dolaşırlar."** (Bakara Sur. 15) Kureyş'in erkekleri ona olan düşmanlıkları sebebiyle, yay ve oklarını büyütüp onu hedef

edindiler. Ona atmadık taş ve üzerinde kırmadıkları sopa bırakmadılar. İslam etrafa yayılıp yerleşene ve kuvvetlenene, temeli sağlamlaşıp insanlar topluluklar halinde İslam'a girene kadar atının üzerinden inmedi. Allah, Peygamberi'nin (sallallahu aleyhi vesellem) ruhunu aldığı zaman, şeytan tuzaklarını kurdu, iplerini gerdi ve çadırını kurarak, süvari ve piyade bütün ordularıyla saldırdı. İslam'ın ipi sarsıldı. Ahdi karıştı ve halk arasında kargaşa çıktı. Gösteriş olarak İslam'a girenler irtidad etti. İslam'a görünüşte inananlar yoldan çıktılar. İnsanların talepleri çoğaldı. Bunlar (düştükleri bu durumdan) geri dönecek kişiler değildi. Ben ve Sıddîk onların arasındayken, hallerine üzülerek onları geri döndürmek için çabaladı. Dağılanları topladı ve onları düzene koydu. Hazırlığını yapıp en güzel bir şekilde hiç usanmadan İslam'ı yaymaya başladı. Yanlışlıkları maharetle düzeltti. Onun baskısıyla nifak dağılıp yok oldu. Onun gayretiyle din tekrar canlanmaya başladı.

Hak sahibine gittiği zaman, herkes olgun davranmaya başlayınca ve kan dökülmesinin önüne geçilince ölüm zamanı geldi ve onun boşluğu, iyilikte, adaleti tatbik etmede kardeşi olan kişiyle dolduruldu. O, Ömer b. el-Hattâb'dır. Onu doğuran anne ne güzel annedir. Onu karnında taşıdı, emzirdi ve onun gibi birisini doğurmadı. Kâfirleri yenip onları zelil ederek şirki darmadağın etti. Birçok yeri fethedince, yeryüzü nimetlerini çıkardı, kötülüklerini ona iyi göstererek sunmaya çalıştı. Ama o, dünyadan yüz çevirdi ve onunla mücadele etti. Sonra ondan uzak durmaya çalıştı. Sonra geldiği gibi, dünyayı terk etti. Bütün bunlara rağmen bana ne söyleyeceğinizi ve babamın hangi gününün intikamını alacağınızı gösterin. Sizin idarenizi aldığında adaletle hükmettiği günün mü? Yoksa sizi gözetip gittiği günün mü? Bu sözümü söyler, benim ve sizin için Allah'a istiğfar ederim.

★Taberânî rivayet etti. Ahmed es-Sedûsî Aişe'ye yetişmemiştir ve ne kendisini, ne de oğlunu tanımıyorum.

١٤٣٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ دُرَيْدٍ النَّحْوِيُّ الْبَصْرِيُّ أَبُو بَكْرٍ ، حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَرَجِ الرِّيَاشِيُّ ، حَدَّثَنَا الأَصْمَعِيُّ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ الْمَاجِشُونُ ، عَنْ عَبْدِ الْوَاحِدِ بْنِ أَبِي عَوْنٍ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : " قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، وَارْتَدَّتِ الْعَرَبُ ، وَاشْرَأَبَّ النِّفَاقُ ، فَنَزَلَ بِأَبِي مَا لَوْ نَزَلَ بِالْجِبَالِ الرَّاسِيَاتِ لَهَاضَهَا ، قَالَتْ : فَمَا اخْتَلَفُوا فِي يَقَظَةٍ إِلا طَارَ أَبِي بِخَطِّهَا وَسِنَانِهَا ، ثُمَّ ذَكَرَتْ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ ، فَقَالَتْ : كَانَ وَاللَّهِ أَحْوَذِيًّا نَسِيجَ وَحْدِهِ ، قَدْ أَعَدَّ لِلأُمُورِ أَقْرَانَهَا ، قَالَ الرِّيَاشِيُّ : يُقَالُ : لِلرَّجُلِ الْبَارِعِ الَّذِي لا يُشَبَّهُ بِهِ أَحَدٌ نَسِيجُ وَحْدِهِ ، وَيُقَالُ : عُيَيْرُ وَحْدِهِ ، وَيُقَالُ : جُحَيْشُ وَحْدِهِ ، وَقَالَ الشَّاعِرُ :

جَاءَتْ بِهِ مُعْتَجِرًا بِبُرْدِهْ سَفْوَاءَ تَرَدَّى بِنَسِيجٍ وَحْدَهْ

تَقْدَحُ قَيْسٌ كُلُّهَا بِزَنْدِهْ مَنْ يَلْقَهُ مِنْ بَطَلٍ يُسَرْنِدَهْ

قَالَ الرِّيَاشِيُّ ، وَأَنْشَدَنِي الأَصْمَعِيُّ :

مَا بَالُ هَذَا النَّوْمِ يَغْرَنْدِينِي أَدْفَعُهُ عَنِّي وَيَسْرَنْدِينِي"

رواه الطبراني في الصغير والأوسط من طرق ورجال أحدها ثقات.

14337- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiğinde Bedeviler dinden döndüler ve münafıklık çoğaldı. Babamın başına gelen şey sağlam dağlara isabet etseydi onu parçalardı. Dedi ki: "Nerede dinden ayrılma olduysa üzerine uçar ve onun dinden ayrılmasını engellerdi." Sonra, Ömer b. el-Hattâb'ı anarak dedi ki: "Vallahi! İyi bir idareciydi ve benzersizdi. İşlere hep ehlini görevlendirdi."

Reyyâşî dedi ki: Emsalsiz ve kimseye benzemeyen kişilere, *"nesîc vahdehu"*, *"abîr vahdehû"* ve *"celîsun vahdehu"* denir. Nitekim şair dedi ki:

Onu cübbesine sarmış olarak getirdi

Uzun süre taş atmakta eşi benzeri yoktur

Pazılarıyla vurduğu zaman ateş çıkarır

Hangi yiğitle karşılaşırsa onu yener.

Reyyâşî dedi ki: Esmaî bana şu şiiri okudu:

Şu uykuya ne oluyor da beni devamlı uyumak için teşvik ediyor.

Ben onu kendimden uzaklaştırıyorum, o ise beni bastırıyor.

★Taberânî, *el-Mu'cemu's-sağîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında değişik yollardan ve ravilerden rivayet etti. Birisinin ravileri güvenilirdir.

(بَابٌ فِيمَا وَرَدَ مِنَ الفَضْلِ لِأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَغَيْرُهُمَا مِنَ الْخُلَفَاءِ وَغَيْرُهُمْ)

Ebû Bekr, Ömer ve Diğer İki Halifeyle Başkalarının Faziletleri

١٤٣٣٨ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ، ثنا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ قَرْمٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنْ مِقْسَمٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِسْتَعْمَلَ أَبَا بَكْرٍ عَلَى الْحَجِّ ثُمَّ وَجَّهَ بِبَرَاءَةٍ مَعَ عَلِيٍّ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : يَا رَسُولَ اللهِ وَجَدْتَ عَلَيَّ فِي شَيْءٍ ؟ قَالَ : " لاَ أَنْتَ صَاحِبِي فِي الْغَارِ وَعَلَى الْحَوْضِ "

قلت : روى له الترمذي حديثا غير هذا أطول منه . وفي هذا زيادة رواه البزار ورجاله رجال الصحيح.

14338- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'i hac emîri tâyin etti. Sonra Hz. Ali'yi Berâe (Tevbe) sûresiyle (insanlara okumak için) peşinden gönderdi. Ebû Bekr: "Yâ Resûlallah! Bende bir kusur mu gördün? (ki sûreyi okuması için Ali'yi yolladın)" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Hayır! Sen benim mağarada ve (cennette) Havz'da arkadaşımsın."*

Derim ki: Tirmizî'de yine İbn Abbâs'tan bundan daha uzun ve farklı bir metinle yer almıştır.

★Bezzâr rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٤٣٣٩ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، قَالَ : نا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ الْفِهْرِيِّ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ أَبِي بَكْرٍ ، قَالَ : جِئْتُ بِأَبِي قُحَافَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " هَلا تَرَكْتَ الشَّيْخَ حَتَّى نَأْتِيَهُ " ؟ قُلْتُ : بَلْ هُوَ أَحَقُّ أَنْ يَأْتِيَكَ ، قَالَ : " إِنَّا نَحْفَظُهُ لأَيَادِي ابْنِهِ عِنْدَنَا "

رواه البزار وفيه عبد الله بن عبد الملك الفهري و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

14339- Ebû Bekr es-Sıddîk bildiriyor: Babam Ebû Kuhâfe'yi alıp Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) getirdim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu ihtiyarı bıraksaydın da biz onun yanına gitseydik (daha iyi olmaz mıydı?)"* diye sorunca ben: "Onun sana gelmesi daha uygundur" karşılığını verdim. Bunun üzerine (babama): *"Oğlunun bize karşı olan iyiliklerinden dolayı onu kollarız"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etmiştir. İsnâdında bulunan Abdullah b. Abdilmelik el-Fihrî'yi bilmiyorum, diğer ravileri ise güvenilirdir.[2]

١٤٣٤٠ – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا أَبُو مُعَاوِيَةَ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : " أَعْتَقَ أَبُو بَكْرٍ سَبْعَةً مِمَّنْ كَانَ يُعَذَّبُ فِي اللَّهِ ، مِنْهُمْ بِلالٌ ، وَعَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ"

رواه الطبراني ورجاله إلى عروة رجال الصحيح.

14340- Urve bildiriyor: "Ebû Bekr, Yüce Allah yolunda işkence çeken yedi köleyi satın alıp azâd etti. Onlardan (ikisi): Bilâl ve Âmir b. Fuheyre'dir."

---

[1] Bezzâr (2485) rivayet etmiştir.

[2] Bezzâr rivayet etti (2487) ve dedi ki: "Abdullah b. Abdilmelik'in, Kâsım'dan bir şey duyduğunu zannetmiyorum. Ama ben de öyle yazıldığını gördüm. Bunun başka bir kanalla Ebû Bekr'den rivayet edildiğini bilmiyoruz."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri, Urve haricinde *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٤٣٤١ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ يَحْيَى الْبَلْخِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ، عَنْ زِيَادِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : " كَانَ اسْمُ أَبِي بَكْرٍ : عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُثْمَانَ ، فَسَمَّاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : عَتِيقٌ مِنَ النَّارِ " حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، وَالْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ ، قَالا : حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلانَ ، قَالَ : حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ السَّرِيِّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ ثَابِتٍ ، عَنْ عَمِّهِ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : " نَزَلَتْ فِي أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ : ﴿وَمَا لأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى﴾ ﴿ إِلا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الأَعْلَى﴾ ﴿ وَلَسَوْفَ يَرْضَى﴾ "

رواه الطبراني وفيه مصعب بن ثابت وثقه ابن حبان وغيره وفيه ضعف وبقية رجاله ثقات.

14341- Abdullah b. ez-Zübeyr der ki: "Ebû Bekr es-Sıddîk hakkında: **«Ve onda hiç kimsenin mükâfat edilecek bir nimeti yoktur. O ancak yüce Rabbinin rızasını aramak için verir. Elbette kendisi de hoşnut (razı) olacaktır»** (Leyl Sur. 19, 20, 21) âyetleri nazil olmuştur."

★Taberânî rivayet etmiştir. İsnâdında bulunan Mus'ab b. Sâbit'i İbn Hibbân ve başkaları zayıf görmüştür. Diğer ravileri ise güvenilirdir.

١٤٣٤٢ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي إِسْرَائِيلَ ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عُرْوَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا نَفَعَنَا مَالُ أَحَدٍ مَا نَفَعَنَا مَالُ أَبِي بَكْرٍ "

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير إسحاق بن إسرائيل وهو ثقة مأمون

14342- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Hiç kimsenin malı, Ebû Bekr'in malı kadar bize faydalı olmadı."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri İshâk b. İsrâîl dışında *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilir ve emindir.[2]

١٤٣٤٣ - حَدَّثَنَا حَوْثَرَةُ بْنُ أَشْرَسَ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ فِي قِصَّةِ الإِفْكِ وَفِيهَا : فَقَالَ فَقَالَ حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ يُكَذِّبُ نَفْسَهُ :

حَصَانٌ رَزَانٌ مَا تُزَنُّ بِرِيبَةٍ ... وَتُصْبِحُ خَمْصَى مِنْ لُحُومِ الْغَوَافِلِ

فَإِنْ كُنْتُ قَدْ قُلْتُ الَّذِي قَدْ زَعَمْتُمْ ... فَلا حَمَلَتْ سَوْطِي إِلَيَّ أَنَامِلِي

---

1 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1008) rivayet etmiştir.

2 Ebû Ya'lâ (4418, 4905). rivayet etmiştir

وَكَيْفَ ؟ وَوُدِّي مَا حَيِيتُ وَنُصْرَتِي لآلِ رَسُولِ اللَّهِ زَيْنِ الْمَحَافِلِ
أأشْتُمُ خَيْرَ النَّاسِ بَعْلاً ، وَوَالِدًا وَنَفْسًا ؟ لَقَدْ أُنْزِلْتُ شَرَّ الْمَنَازِلِ"

رواه أبو يعلى في حديث طويل ورجاله رجال الصحيح غير حوثرة بن أشرس وهو ثقة.

14343- Hz. Âişe bildiriyor: İfk (iftira) hâdisesiyle ilgili Hassân b. Sâbit kendini yalanlar mahiyette şu şiiri okudu:

Hiçbir şübhe ile suçlanmayan tam akıllı ve iffetlidir

Gafil kadınların etlerinden yemediği için aç olarak sabahlar

İddia ettiğiniz gibi o şeyleri ben söylemişsem,

Elim kamçıya uzanıp ta onu tutamasın.

Locaların süsü olan Peygamber ailesine olan

Hayatım boyunca beslediğim sevgi ile yardımıma rağmen, bu nasıl olabilir!?

Ben nasıl söverim insanların en hayırlısı ile , O'nun hanımı ve babasına?!

Bunları yaptıysam Allah beni en kötü durumlara düşürsün!

١٤٣٤٤ - وَعَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ قَالَ : لاَ يُعْلَمُ أَرْبَعَةٌ أَدْرَكُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبْنَاؤُهُمْ إِلاَّ هَؤُلاَءِ الأَرْبَعَةِ : أَبُو قُحَافَةَ وَأَبُو بَكْرٍ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ وَأَبُو عَتِيقِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَاسْمُ أَبِي عَتِيقٍ مُحَمَّدٌ"

رواه الطبراني وفيه محمد بن عبد الله بن عبد الرحمن بن القاسم بن محمد و لم أعرفه.

14344- Mûsâ b. Ukbe der ki: "Şu dört kişi (nesil) dışında çocuklarıyla beraber Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) birlikte olduğu bilinen kimse yoktur. Ebû Kuhâfe, Ebû Bekr, Abdurrahmân ve Ebû Atîk b. Abdirrahmân. Ebû Atîk'in ismi Muhammed'dir."

★Taberânî rivayet etmiştir. İsnâdında bulunan Muhammed b. Abdillah b. Abdirrahmân b. el-Kâsım b. Muhammed'i tanımıyorum.[1]

١٤٣٤٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ ، ثنا بِشْرُ بْنُ عُبَيْسٍ ، حَدَّثَنِي النَّضْرُ بْنُ عَرَبِيٍّ ، عَنْ خَارِجَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : "

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (11) rivayet etmiştir.

إنَّ فِي السَّمَاءِ مَلَكَيْنِ أَحَدُهُمَا يَأْمُرُ بِالشِّدَّةِ وَالآخَرُ يَأْمُرُ بِاللِّينِ وَكُلٌّ مُصِيبٌ جِبْرِيلُ وَمِيكَائِيلُ ، وَنَبِيَّانِ أَحَدُهُمَا يَأْمُرُ بِاللِّينِ وَالآخَرُ يَأْمُرُ بِالشِّدَّةِ وَكُلٌّ مُصِيبٌ ، وَذَكَرَ إِبْرَاهِيمَ وَنُوحًا ، وَلِي صَاحِبَانِ أَحَدُهُمَا يَأْمُرُ بِاللِّينِ وَالآخَرُ بِالشِّدَّةِ وَكُلٌّ مُصِيبٌ ، وَذَكَرَ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

14345- Ümmü Seleme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Gökyüzünde iki melek vardır, biri sertlikle öbürü yumuşaklıkla davranır. İkisi de isabetli olanı yapmaktadır. Bunlar Cibrîl ve Mikâîl'dir. İki de peygamber vardır ki onlar da, biri sertlikle öbürü yumuşaklıkla davranır. İkisi de isabetli olanı yapmaktadır. Bunlar, İbrâhîm ve Nûh'tur. Benim de iki dostum vardır ki onlarında biri sertlikle öbürü yumuşaklıkla davranır. İkisi de isabetli olanı yapmaktadır."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) daha sonra Ebû Bekr ve Ömer'in ismini söyledi.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٣٤٦ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْفَسَوِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ نَافِعٍ دَرَخْتُ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَيبٍ ، عَنْ وُهَيْبِ بْنِ الْوَرْدِ الْمَكِّيِّ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَيَّدَنِي بِأَرْبَعَةِ وُزَرَاءَ نُقَبَاءَ " ، قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ هَؤُلاءِ الأَرْبَعُ ؟ قَالَ : " اثْنَيْنِ مِنْ أَهْلِ السَّمَاءِ ، وَاثْنَيْنِ مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ " ، فَقُلْتُ : مَنِ الاثْنَيْنِ مِنْ أَهْلِ السَّمَاءِ ؟ قَالَ : " جِبْرِيلُ وَمِيكَائِيلُ " ، قُلْنَا : مَنِ الاثْنَيْنِ مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ ؟ قَالَ : " أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ "

رواه الطبراني وفيه محمد بن محيب الثقفي وهو كذاب ورواه البزار بمعناه وفيه عبد الرحمن بن مالك بن مغول وهو كذاب.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (23/315) rivayet etmiştir.

Bu bölümün **zevâidindendir:**

Muhammed b. el-Hanefiyye bildiriyor: Babama (Hz. Ali'ye): "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sonra insanların en hayırlısı kimdir?" diye sorduğumda: "Ebû Bekr'dir" dedi. "Sonra kim?" diye sorduğumda: "Sonra Ömer" dedi. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (814) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisi, A'meş,Hasan b. Amr, Muhammed b. Kays ve Ebû Hasîn'den sadece Mansûr b. Dînâr; Mansûr'dan da sadece Saîd b. Sâlim rivayet etmiştir. Bu hadisi rivayette, Ahmed b. Yûnus tek kalmıştır."

14346- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yüce Allah beni dört seçilmiş yardımcıyla destekledi"* buyurdu. "Yâ Resûlallah! Bu dört kişi kimdir?" dediğimizde buyurdu ki: *"İkisi gök ahalisinden, ikisi de yeryüzü ahalisindendir."* "Gök ehlinden olanlar kimlerdir?" diye sorduğumda: *"Cibrîl ve Mikâîl'dir"* buyurdu. "Yeryüzü ahalisinden olanlar kimlerdir?" diye sorduğumuzda da: *"Ebû Bekr ve Ömer'dir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Muhammed b. Mucîb es-Sekafî hadis uyduran biridir. Bezzâr ise mânâsıyla rivayet etmiştir. Ravilerden Abdurrahmân b. Mâlik b. Miğvel de hadis uydurmakla suçlanmıştır.[1]

١٤٣٤٧ – حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ سُفْيَانَ الْمُسْتَمْلِي، ثنا عُبَيْسُ بْنُ مَرْحُومٍ، ثنا النَّضْرُ بْنُ عَرَبِيٍّ، ثنا عَاصِمُ بْنُ عُمَرَ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِي أَرْوَى الدَّوْسِي قَالَ : كُنْتُ عِنْدَ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرِ فَقَالَالنَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَيَّدَنِي بِكُمَا"

رواه البزار والطبراني في الأوسط والكبير وفيه عاصم بن عمر بن حفص وثقه ابن حبان وقال : يخطئ ويخالف وضعفه الجمهور وبقية رجاله ثقات.

14347- Ebû Urve ed-Devsî der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken, Ebû Bekr ve Ömer geldi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Beni sizinle destekleyen Yüce Allah'a hamdolsun."*

★Bezzâr ve *el-Mu'cemu'l-evsat* ile *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de Taberânî rivayet etti. Ravilerden Âsım b. Ömer b. Hafs'ı, İbn Hibbân güvenilir buldu ve dedi ki: "Hata ettiği gibi isabet de eder." Çoğunluk ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

١٤٣٤٨ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ ، نَا الْفَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ الرُّخَامِيُّ ، نَا حَبِيبٌ ، كَاتِبُ مَالِكٍ ، نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرٍ الأَسْلَمِيُّ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُسْلِمٍ الْجُنْدَعِيِّ ، عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ ، عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ لأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ : " الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَيَّدَنِي بِكُمَا ، وَلَوْلا أَنَّكُمَا تَخْتَلِفَانِ عَلَيَّ مَا خَالَفْتُكُمَا "

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (11422) ve Bezzâr (2491) rivayet etti ve dedi ki: "İbn Abbâs'tan sadece bu yolla rivayet edildiğini biliyoruz." Abdurrahmân hadiste gevşektir. Ehl-i sünnetten olduğu için bazıları ondan rivayet etmişlerdir. Ayrıca Bezzâr'ın senedinde Leys b. Ebî Süleym zayıftır.

[2] Bezzâr (2490) ile Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/369) rivayet etmiştir.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه حبيب بن أبي حبيب كاتب ملك وهو متروك.

14348- Berâ b. Âzib, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr ile Ömer'e hitaben şöyle buyurduğunu nakleder: *"Beni sizinle destekleyen Yüce Allah'a hamdolsun. Eğer siz benim hakkımda ihtilafa düşmezseniz, ben de sizinle ihtilafa düşmem."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravilerinden Habîb b. Ebî Habîb bir sultânın kâtibidir ve metrûktur.[1]

١٤٣٤٩ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ ، قَالَ : نا إِسْحَاقُ بْنُ الْمُنْذِرِ ، قَالَ : نا فُرَاتُ بْنُ السَّائِبِ ، عَنْ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، وَابْنِ عَبَّاسٍ ، فِي قَوْلِهِ : ﴿وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ، قَالَ : " نَزَلَتْ فِي أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه فرات بن السائب وهو متروك.

14349- İbn Ömer ve İbn Abbâs, **"Allah onun dostu, bundan başka Cebrail, iyi mümin ve melekler de yardımcısıdır"** (Tahrîm Sur. 4) âyeti için: "Ebû Bekr ve Ömer hakkında inmiştir dediler."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Furât b. es-Sâib metrûktur.[2]

١٤٣٥٠ – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدَةَ بْنِ عَقِيلٍ الْمُقْرِئُ ، ثنا أَبِي ، ثنا عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنُ حَمَّادٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ خَاصَّةً مِنْ أَصْحَابِهِ ، وَإِنَّ خَاصَّتِي مِنْ أَصْحَابِي أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ " رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا"

رواه الطبراني وفيه عبد الرحيم بن حماد الثقفي وهو ضعيف.

14350- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Her peygamberin, ümmetinden seçilmiş kişileri vardır. Benim ashâbımdan seçilmiş kişiler, Ebû Bekr ve Ömer'dir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. Hammâd es-Sekafî zayıftır.

---

[1] Habîb b. Ebî Habîb hadis uydurmakla suçlanmıştır. *Silsiletu'd-Daîfe*'ye (1008) bakınız.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (824) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisi Meymûn b. Mihrân'dan sadece Furât b. es-Sâib rivayet etmiştir."

١٤٣٥١ - عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ : أَرَادَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَبْعَثَ رَجُلاً فِي حَاجَةٍ قَدْ أَهَمَّتْهُ وَأَبُو بَكْرٍ عَنْ يَمِينِهِ وَعُمَرُ عَنْ يَسَارِهِ فَقَالَ لَهُ عَلِيٌّ : مَا يَمْنَعُكَ مِنْ هَذَيْنِ ؟ فَقَالَ : " كَيْفَ أَبْعَثُ هَذَيْنِ وَهُمَا مِنَ الدِّيْنِ بِمَنْزِلَةِ السَّمْعِ وَالْبَصَرِ مِنَ الرَّأْسِ "

رواه الطبراني وفيه فرات بن السائب وهو متروك . قلت : ولهذا الحديث طريق في باب مناقب جماعة من الصحابة.

14351- İbn Ömer bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kendisi için önemli olan bir iş için bir adam göndermek istedi. Ebû Bekr sağında, Ömer ise solundaydı. Hz. Ali ona: "Bu iki kişiyi göndermekten seni alıkoyan nedir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Onlar din için, baştaki kulak ve göz gibiyken bu iki kişiyi nasıl göndereyim!"*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Furât b. es-Sâib metrûktur.

Derim ki: Sahabenin bir kısmının hayatı anlatılırken bu hadisin orada başka bir senedi vardır.

١٤٣٥٢ - عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : خُذُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ : مِنْ اِبْنِ أُمِّ عَبْدٍ وَمُعَاذٍ وَأُبَيٍّ وَسَالِمٍ وَلَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَبْعَثَهُمْ فِي الأُمَمِ كَمَا بَعَثَ عِيْسَى بْنُ مَرْيَمَ الحَوَارِيِّينَ فِي بَنِي إِسْرَائِيْلَ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ : يَا رَسُولَ اللهِ فَأَيْنَ أَنْتَ مِنْ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لاَ غَنَى عَنْهُمَا إِنَّمَا مَثَلُهُمَا مِنَ الدِّيْنِ كَمَثَلِ السَّمْعِ وَالْبَصَرِ "

قلت : في الصحيح طرف من أوله. رواه الطبراني وفيه محمد مولى بني هاشم و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات قلت : وله طريق عن ابن عمر ضعيفة تأتي في فضل جماعة من الصحابة في أول المجلد الذي يلي هذا.

14352- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kur'ân'ı şu dört kişiden alınız (öğreniniz): İbn Ümmü Abd, Muâz, Ubey ve Sâlim. İsâ b. Meryem'in, Havarileri İsrâîloğullarına gönderdiği gibi, ben de bunları milletlere (Kur'ân'ı öğretsinler diye) göndermek isterdim."* Bir adam: "Yâ Resûlallah! Onları neden göndermiyorsun?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Onlardan vazgeçemem. Zira onlar din için, kulak ve göz gibidirler."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Benî Hâşim'in azatlısı Muhammed'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

Derim ki: İbn Ömer yoluyla zayıf bir senedi vardır. Bundan sonraki ciltte, sahabenin fazileti anlatılırken gelecektir.

١٤٣٥٣ - عَنْ عَمْرُو بْنِ العَاصِ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : هَمَمْتُ أَنْ أَبْعَثَ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ وَسَالِماً مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ وَأُبَيَّ بْنِ كَعْبٍ وَابْنَ مَسْعُودٍ إِلَى الأُمَمِ كَمَا بَعَثَ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ الحَوَارِيِّيْنَ فَقَالَ رَجُلٌ : أَلاَ تَبْعَثُ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ فَإِنَّهُمَا أَبْلَغُ ؟ قَالَ : " لاَ غِنَى بِي عَنْهُمَا إِنَّمَا مَنْزِلَتُهُمَا مِنَ الدِّيْنِ مَنْزِلَةُ السَّمْعِ وَالبَصَرِ "

رواه الطبراني وفيه راو لم يسم.

14353- Amr b. el-Âs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İsâ b. Meryem'in havarileri İsrâîloğullarına gönderdiği gibi ben de Muâz b. Cebel'i, Ebû Huzeyfe'nin azatlısı Sâlim'i, Ubey b. Ka'b ve İbn Mes'ûd'u milletlere göndermek isterdim."* Adamın birisi: "Ebû Bekr ve Ömer'i göndermez misin? Onlar daha güzel konuşur" deyince de: *"Hayır! Onlardan vazgeçemem. Zira onlar din için, kulak ve göz gibidir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden adı verilmeyen birisi vardır.

١٤٣٥٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي خَيْثَمَةَ ، قَالَ : ثَنَا يَحْيَى بْنُ عَيَّاشٍ ، قَالَ : ثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ الأَيْلِيُّ ، قَالَ : ثَنَا مِسْعَرٌ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ ، عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَبْعَثَ فِي النَّاسِ مُعَلِّمِينَ ، كَمَا بَعَثَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ الْحَوَارِيِّينَ إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ " ، فَقِيلَ لَهُ : أَيْنَ أَنْتَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ ، أَلا تُبْعَثُ بِهِمَا ؟ فَقَالَ : " إِنَّهُمَا لا غِنَى لِي عَنْهُمَا ، إِنَّهُمَا مِنَ الدِّينِ كَالرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه حفص بن عمر الأيلي وهو ضعيف.

14354- Huzeyfe b. el-Yemân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İsâ b. Meryem'in, Havarileri İsrâîloğullarına gönderdiği gibi ben de insanlara muallimler göndermek isterdim."* "Ebu Bekr ve Ömer'in senin yanındaki konumları ne, o ikisini göndermez misin?" denildiğinde, buyurdu ki: *"Onların dindeki konumu vücuttaki baş gibidir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hafs b. Ömer el-Eylî zayıftır.

١٤٣٥٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ بَهْرَامٍ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنِ ابْنِ غَنْمٍ الأَشْعَرِىِّ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لأَبِى بَكْرٍ وَعُمَرَ لَوِ اجْتَمَعْتُمَا فِى مَشُورَةٍ مَا خَالَفْتُكُمَا"

رواه أحمد ورجاله ثقات إلا أن ابن غنم لم يسمع من النبي صلى الله عليه و سلم.

14355- İbn Ğanem el-Eş'arî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr ve Ömer'e şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İstişâre edip de ittifak ettiğiniz bir konuda size muhalefet etmem."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Fakat İbn Ğanem Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) hadis dinlememiştir.[1]

١٤٣٥٦ - عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : اقْتَدُوا بِاللَّذَيْنِ مِنْ بَعْدِي أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ فَإِنَّهُمَا حَبْلُ اللهِ الْمَمْدُودُ وَمَنْ تَمَسَّكَ بِهِمَا فَقَدْ تَمَسَّكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى الَّتِي لاَ انْفِصَامَ لَهَا" رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم.

14356- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Benden sonraki iki kişiye tâbi olunuz. Onlar Yüce Allah'ın uzanmış ipidir. Kim onlara tutunursa kopmayacak sağlam bir kulpa tutunmuş olur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٤٣٥٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا نَصْرُ بْنُ مَرْزُوقٍ ، قَالَ : نا إِدْرِيسُ بْنُ يَحْيَى ، قَالَ : نا الْفَضْلُ بْنُ الْمُخْتَارِ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ الْوَلِيدِ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، قَالَ : قَالَ أَبُو جُحَيْفَةَ : دَخَلْتُ عَلَى عَلِيٍّ فِي بَيْتِهِ ، فَقُلْتُ : يَا خَيْرَ النَّاسِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " مَهْلا ، وَيْحَكَ يَا أَبَا جُحَيْفَةَ ، أَلا أُخْبِرُكَ بِخَيْرِ النَّاسِ بَعْدَ رَسُولِ اللهِ ؟ أَبُو بَكْرٍ ، وَعُمَرُ ، وَيْحَكَ يَا أَبَا جُحَيْفَةَ ، لا يَجْتَمِعُ حُبِّي وَبُغْضُ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ فِي قَلْبِ مُؤْمِنٍ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه الفضل بن المختار وهو ضعيف.

14357- Ebû Cuhayfe bildiriyor: Hz. Ali'nin evine gidip yanına girdim. Ona: "Ey Resûlullah'tan sonra insanların en hayırlısı!" diye seslendiğimde: "Yavaş ol! Yazıklar olsun sana ey Ebû Cuhayfe! Sana, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sonra insanların en hayırlısını haber vereyim mi? Onlar Ebû Bekr ve Ömer'dir. Benim sevgimle, Ebû Bekr ve Ömer'e olan nefret müminin kalbinde bir araya gelemez" karşılığını verdi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Fadl b. el-Muhtâr zayıftır.[2]

---

[1] Ahmed (4/227) rivayet etmiştir. Ravilerden Şehr b. Havşeb hafızasının kötü olması yüzünden gevşektir. Bakın: *S. ed-Daîfa* (1008).

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında muhtasar bir şekilde (996) ve İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (2192-*Mevârid*) rivayet etti.

١٤٣٥٨ - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَاسِطِيُّ ، نا الْقَاسِمُ بْنُ عِيسَى الطَّائِيُّ ، ثَنَا رَحْمَةُ بْنُ مُصْعَبٍ الْبَاهِلِيُّ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ سَعْدٍ الْكَاتِبِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : " كُنَّا نَجْلِسُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَأَنَّمَا عَلَى رُءُوسِنَا الطَّيْرُ ، مَا يَتَكَلَّمُ مِنَّا أَحَدٌ ، إِلا أَبُو بَكْرٍ ، وَعُمَرُ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه رحمة بن مصعب وهو ضعيف.

14358- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında sanki başımızın üstünde kuş varmış gibi konuşmadan otururduk. Yalnız Ebû Bekr ile Ömer (rahat) konuşurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Rahme b. Mus'ab zayıftır.

١٤٣٥٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَاجِيَةَ الْبَغْدَادِيُّ ، قَالَ : نا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ الْجُبَيْرِيُّ ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ عَابِسٍ ، عَنْ بَدْرِ بْنِ الْخَلِيلِ ، وَعَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ ، وَأَبِي الْجَحَّافِ ، وَكَثِيرٍ النَّوَّاءِ ، كُلُّهُمْ سَمِعُوا عَطِيَّةَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ قَالَ : " يَا عَلِيُّ ، هَذَانِ سَيِّدَا كُهُولِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الأَوَّلِينَ وَالآخِرِينَ "

رواه البزار والطبراني في الأوسط وفيه علي بن عابس وهو ضعيف.

14359- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Ebû Bekr ve Ömer hakkında şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Şu ikisi, cennete ilk önce ve sonradan giren tüm orta yaşlıların efendileridir."*

★Bezzâr ve Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ali b. Abbâs zayıftır.[1]

١٤٣٦٠ - حَدَّثَنَا مِقْدَامٌ ، ثَنَا عَمِّي سَعِيدُ بْنُ عِيسَى ، نا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَبُو بَكْرٍ ، وَعُمَرُ سَيِّدَا كُهُولِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الأَوَّلِينَ وَالآخِرِينَ ، وَلا تُخْبِرْهُمَا يَا عَلِيُّ "

رواه الطبراني في الأوسط عن شيخه المقدام بن داود وقد قال ابن دقيق العيد : إنه وثق وضعفه النسائي وغيره وبقية رجاله رجال الصحيح.

14360- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ebû Bekr ve Ömer, cennete ilk önce ve sonradan giren tüm orta yaşlıların efendileridir. (Ama) bunu onlara haber verme ey Ali."*

1 Bezzâr (2492) rivayet etmiştir. Ravilerden Atiyyetu'l-Avfî zayıftır. Sonuna ise şu ilaveyi yapmıştır: *"Peygamber ve resuller hariç. O ikisine bunu söyleme ey Ali!"* Tercih edilen görüş bu kısmın sâkıt olmasıdır. Allah en doğrusunu bilir.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında, hocası Mikdâm b. Dâvud'dan rivayet etti. Onun hakkında İbn Dakîk el-Îyd: "Güvenilir bulunmuştur" dedi. Nesâî ve başkaları ise zayıf olduğunu ileri sürdüler. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٤٣٦١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هِشَامٍ، نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَالِكٍ، نا عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : بِمِثْلِ حَدِيْثٍ مَتْنِهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ سَيِّدَا كُهُولِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الأَوَّلِينَ وَالآخِرِينَ ، إِلا النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ ، لا تُخْبِرْهُمَا يَا عَلِيُّ "

رواه البزار وقال : لا نعلم . رواه عن عبيد الله بن عمر إلا عبد الرحمن بن ملك بن مغول قلت : وهو متروك.

14361- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ebû Bekr ve Ömer, peygamberler ve resûller hariç, cennete ilk önce ve sonradan giren tüm orta yaşlıların efendileridir. (Ama) bunu onlara haber verme ey Ali."*

★Bezzâr rivayet etti. Ubeydullah b. Ömer'den Abdurrahman b. Mâlik b. Miğvel'den başkasının rivayet ettiğini bilmiyoruz. Derim ki: O metrûk bir ravidir.[1]

١٤٣٦٢ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ جُمْهُورٍ ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَرْبٍ الْمَوْصِلِيُّ ، نا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ الْعُمَرِيُّ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَبِي بَكْرٍ ، وَعُمَرَ ، فَقَالَ : " هَكَذَا نُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ"

رواه الطبراني في الأوسط وفيه خالد بن يزيد العمري وهو كذاب.

14362- Ebû Hureyre'den şöyle nakledilmiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ebû Bekr ve Ömer'in arasında (yanımıza) çıktı ve şöyle buyurdu: *"Kıyamet günü işte böyle (üçümüz beraber) diriltileceğiz."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hâlid b. Yezîd el-Amrî hadis uyduran biridir.

١٤٣٦٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ ، قَالَ : نا عَبَّادُ بْنُ مُوسَى الْخُتُّلِيُّ ، قَالَ : نا حَازِمُ بْنُ جَبَلَةَ ، عَنْ أَبِي سِنَانٍ الشَّيْبَانِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْهُذَيْلِ ، عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ ، قَالَ : " مَنْ فَضَّلَ عَلَى أَبِي بَكْرٍ ، وَعُمَرَ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ، فَقَدْ أَزْرَى عَلَى الْمُهَاجِرِينَ ، وَالأَنْصَارِ ، وَاثْنَا عَشَرَ أَلْفًا مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "

---

[1] Bezzâr (2/ 2492) rivayet etti ve dedi ki: "Abdurrahman b. Mâlik b. Miğvel hadiste gevşektir."

رواه الطبراني في الأوسط وفيه حازم بن جبلة و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات.

14363- Ammâr b. Yâsir bildiriyor: "Kim sahabeden herhangi birini Ebû Bekr ve Ömer'den üstün tutarsa, Muhacir ve Ensâr ile Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) oniki bin sahâbisine değer vermemiş olur."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hâzım b. Cebele'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٣٦٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبُو مَعْمَرٍ عَنِ ابْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ فَقَالَ مَا كَانَ مَنْزِلَةُ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْزِلَتُهُمَا السَّاعَةَ"

رواه عبد الله والطبراني وابن أبي حازم لم أعرفه وشيخ عبد الله ثقة.

14364- Ebû Hâzım bildiriyor: Adamın biri, Ali b. Hüseyn'in yanına gelip: "Ebû Bekr ve Ömer'in, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındaki konumları nasıldı?" diye sorunca, Ali: "Şu andaki konumları gibiydi" karşılığını verdi.

★Abdullah (b. Ahmed) ve Taberânî rivayet etmiştir. İbn Hâzım'ı tanımıyorum. Abdullah'ın şeyhi güvenilirdir.

١٤٣٦٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا شُجَاعُ بْنُ الْوَلِيدِ قَالَ ذَكَرَ خَلَفُ بْنُ حَوْشَبٍ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ خَيْرٍ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ سَبَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَلَّى أَبُو بَكْرٍ وَثَلَّثَ عُمَرُ ثُمَّ خَبَطَتْنَا أَوْ أَصَابَتْنَا فِتْنَةٌ يَعْفُو اللهُ عَمَّنْ يَشَاءُ"

رواه أحمد وقال : ثم خبطتنا فتنة يريد أن يتواضع بذلك . رواه الطبراني في الأوسط ورجال أحمد ثقات.

14365- Hz. Ali bildiriyor: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dönemi geçti, Ebû Bekr'in dönemi geldi ve üçüncü olarak da Ömer geldi. Sonra bize bir fitne bulaştı. Yüce Allah dilediğini affeder."

★ Ahmed rivayet etti ve dedi ki: "Sonra bize bir fitne bulaştı" sözüyle Hz. Ali burada tevâzû göstermektedir. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri güvenilirdir.[2]

١٤٣٦٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنِ الأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ سُفْيَانَ قَالَ خَطَبَ رَجُلٌ يَوْمَ الْبَصْرَةِ حِينَ ظَهَرَ عَلِيٌّ فَقَالَ عَلِيٌّ هَذَا الْخَطِيبُ الشَّحْشَحُ"

---

1 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (836) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisi Ebû Sinân'dan sadece Hâzım b. Cebele rivayet etmiştir. Ammâr'dan da sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir."

2 Ahmed (895) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (1661) rivayet etmiştir.

وذكر الحديث بنحوه.

14366- Başka bir rivâyette de şöyle geçmektedir: "Hz. Ali, Basra'ya geldiği zaman adamın biri bir konuşma yaptı. Ali dedi ki: "Bu güzel konuşan, kötü ahlâklı biridir." Hadis yukarıdaki gibi devam ediyor.[1]

١٤٣٦٧ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُلَيْمَانَ أَبُو مَعْشَرٍ الدَّارِمِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ ، حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ أَبِي دَاوُدَ ، عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ حَبِيبٍ الصَّيْرَفِيِّ ، عَنْ عَطِيَّةَ الْعَوْفِيِّ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ أَهْلَ الدَّرَجَاتِ الْعُلا لَيَرَاهُمْ مَنْ هُوَ أَسْفَلُ مِنْهُمْ كَمَا تَرَوْنَ الْكَوْكَبَ الدُّرِّيَّ فِي أُفُقِ السَّمَاءِ ، وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ لَمِنْهُمْ وَأَنْعَمَا "

رواه الطبراني وفيه الربيع بن سهل الواسطي ولم أعرفه وبقية رجاله ثقات.

14367- Câbir b. Semure, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennette yüksek derecede olanları daha aşağıdakiler, gökyüzündeki parıldayan yıldızları gördükleri gibi görürler. Ebû Bekr ve Ömer onların en hayırlılarıdır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Rabî b. Sehl el-Vâsıtî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٤٣٦٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ مُكْرَمٍ ، قال : نا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ خِدَاشٍ ، قال : نا سَلْمُ بْنُ قُتَيْبَةَ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أَهْلِ عِلِّيِّينَ يُشْرِفُ عَلَى أَهْلِ الْجَنَّةِ كَأَنَّهُ كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ ، وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ ، وَعُمَرَ مِنْهُمَا وَأَنْعَمَا "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير سلم بن قتيبة وهو ثقة.

14368- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İlliyyînde olan kişi cennet ehlini, ışık veren yıldızın yeryüzünü görmesi gibi görür. Ebû Bekr ve Ömer onların en hayırlılarıdır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir Ravileri Seleme b. Kuteybe dışında, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

[1] Ahmed (1255) rivayet etmiştir. İsnâdında kopukluk vardır. Allah en iyisini bilir.

١٤٣٦٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حَبِيبٍ ، ثَنَا رُزَيْقُ بْنُ الْوَرْدِ ، ثَنَا سَلْمٌ الْخَوَّاصُ ، ثَنَا أَبُو خَالِدٍ الأَحْمَرُ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ لِرَجُلٍ : " إِذَا أَنَا مِتُّ ، وَأَبُو بَكْرٍ ، وَعُمَرُ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَمُوتَ فَمُتْ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه سلم بن ميمون الخواص وهو ضعيف لغفلته.

14369- Sehl b. Ebî Hatme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir adama şöyle buyurduğunu bildirdi: *"Eğer ben, Ebû Bekr ve Ömer ölürsek, gücün yeterse sen de öl."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. İçinde Selm b. Meymûn el-Havvâs dikkatsizliği yüzünden zayıftır.

١٤٣٧٠ - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ عَلِيٍّ ، نا يَحْيَى بْنُ الْمُغِيرَةِ ، حَدَّثَنِي ابْنُ نَافِعٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : " لَمْ يَجْلِسْ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ فِي مَجْلِسِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ ، وَلَمْ يَجْلِسْ عُمَرُ فِي مَجْلِسِ أَبِي بَكْرٍ حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ ، وَلَمْ يَجْلِسْ عُثْمَانُ فِي مَجْلِسِ عُمَرَ حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات وفي بعضهم خلاف.

14370- İbn Ömer bildiriyor: Ebû Bekr, ölünceye kadar Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) minberinde onun oturduğu yere oturmadı. Ömer de ölünceye kadar, Ebû Bekr'in oturduğu yere oturmadı. Osmân da, ölünceye kadar Ömer'in oturduğu yere oturmadı.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir. Bazıları hakkında ihtilaf vardır.

١٤٣٧١ - حَدَّثَنَا هَيْثَمُ بْنُ خَلَفٍ ، نَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الأَسَدِيُّ ، نَا أَبِي ، نَا شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، قَالَ : خَطَبَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ النَّاسَ ذَاتَ يَوْمٍ عَلَى مِنْبَرِ الْمَدِينَةِ ، فَقَالَ فِي خِطْبَتِهِ : " إِنَّ فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ قَصْرًا لَهُ خَمْسُمَائَةِ بَابٍ ، عَلَى كُلِّ بَابٍ خَمْسَةُ آلافٍ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ ، لا يَدْخُلُهُ إِلا نَبِيٌّ ، ثُمَّ نَظَرَ إِلَى قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : هَنِيئًا لَكَ يَا صَاحِبَ الْقَبْرِ ، ثُمَّ قَالَ : أَوْ صِدِّيقٌ ، ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَى قَبْرِ أَبِي بَكْرٍ ، فَقَالَ : هَنِيئًا لَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ ، ثُمَّ قَالَ : أَوْ شَهِيدٌ ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى نَفْسِهِ ، فَقَالَ : وَأَنَّى لَكَ الشَّهَادَةُ يَا عُمَرُ ؟ ثُمَّ قَالَ : إِنَّ الَّذِي أَخْرَجَنِي مِنْ مَكَّةَ إِلَى هِجْرَةِ

الْمَدِينَةِ لَقَادِرٌ أَنْ يَسُوقَ إِلَيَّ الشَّهَادَةَ " ، قَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ : فَسَاقَهَا اللَّهُ إِلَيْهِ عَلَى يَدِ شَرِّ خَلْقِهِ ، مَجُوسِيٌّ عَبْدٍ مَمْلُوكٍ لِلْمُغِيرَةِ"

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير شريك النخعي وهو ثقة وفيه خلاف.

14371- Kays b. Ebî Hâzım bildiriyor: Ömer b. el-Hattâb, birgün Medine Mescidi'nin minberinde halka hutbe verdi ve hutbesinde dedi ki: "Adn Cennetinde beş yüz kapısı bulunan bir saray vardır. Her kapıda beşyüz bin hûri vardır. Oraya ancak peygamber olan girer." Sonra Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) mezarına baktı ve dedi ki: "Ne mutlu sana ey şu kabrin sahibi!" Sonra dedi ki: "Veya sıddîk (olanlar girer)" Sonra Ebû Bekr'in mezarına baktı ve dedi ki: "Ne mutlu sana ey Ebû Bekr!" Sonra dedi ki: "Veya şehid olan (girer)" Sonra kendi haline baktı ve dedi ki: "Şehitlik sana nereden gelecek ey Ömer?" Sonra: "Beni Mekke'den Medine'ye hicret ettiren, şehadeti bana doğru getirmeye kadirdir" dedi.

İbn Mes'ûd dedi ki: "Yüce Allah, şehadeti yaratılmışların en şerlisi olan Muğîre'nin kölesinin eliyle ona yönlendirdi."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravileri Şerîk en-Nehaî dışında *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir, ama hakkında ihtilaf vardır.

١٤٣٧٢ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ، أَنَّ أُحُدًا ارْتَجَّ وَعَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَبُو بَكْرٍ ، وَعُمَرُ ، وَعُثْمَانُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اثْبُتْ أُحُدُ ، فَمَا عَلَيْكَ إِلا نَبِيٌّ ، أَوْ صِدِّيقٌ ، أَوْ شَهِيدَانِ "

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح.

14372- Sehl b. Sa'd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr, Ömer ve Osmân üzerindeyken Uhud dağı sallandı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Sakin ol ey Uhud! Zira üzerindekiler, bir peygamber, bir sıddîk ve iki şehitten başkası değildir."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٤٣٧٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ أَنْبَأَنَا الْحُسَيْنُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ جَالِساً عَلَى حِرَاءٍ وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ

---

[1] Ebû Dâvûd (7518), Ahmed (5/ 331) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (146) rivayet etmiştir.

فَتَحَرَّكَ الْجَبَلُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اثْبُتْ حِرَاءُ فَإِنَّهُ لَيْسَ عَلَيْكَ إِلاَّ نَبِيٌّ أَوْ صِدِّيقٌ أَوْ شَهِيدٌ"

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح.

14373- Bureyde bildirilmiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yanında Ebû Bekr, Ömer ve Osmân ile Hira'da oturuyordu. Dağ sallanınca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Sakin ol ey Hira! Üzerinde bir peygamber, sıddîk veya şehitten başka kimse yoktur."*[1]

★Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٤٣٧٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا سَعِيدٌ ، عَنْ عَبْدِ الأَعْلَى بْنِ أَبِي الْمُسَاوِرِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَاطِبٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَيْرِيزٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ ، قَالَ : بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " انْطَلِقْ حَتَّى تَأْتِيَ أَبَا بَكْرٍ ، فَتَجِدَهُ فِي دَارِهِ جَالِسًا مُحْتَبِيًا ، فَقُلْ لَهُ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلامَ ، وَيَقُولُ : أَبْشِرْ بِالْجَنَّةِ ، ثُمَّ انْطَلِقْ حَتَّى تَأْتِيَ السُّوقَ ، فَتَلْقَى عُمَرَ فِيهَا عَلَى حِمَارٍ تَلُوحُ صَلْعَتُهُ ، فَقُلْ لَهُ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلامَ ، وَيَقُولُ : أَبْشِرْ بِالْجَنَّةِ ، ثُمَّ انْطَلِقْ حَتَّى تَأْتِيَ السُّوقَ ، فَتَلْقَى عُثْمَانَ فِيهَا يَبِيعُ وَيَبْتَاعُ ، فَقُلْ لَهُ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلامَ ، وَيَقُولُ : أَبْشِرْ بِالْجَنَّةِ بَعْدَ بَلاءٍ شَدِيدٍ " فَانْطَلَقْتُ ، فَأَتَيْتُ أَبَا بَكْرٍ ، فَوَجَدْتُهُ فِي بَيْتِهِ جَالِسًا مُحْتَبِيًا كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلامَ ، وَيَقُولُ : " أَبْشِرْ بِالْجَنَّةِ " قَالَ : وَأَيْنَ رَسُولُ اللَّهِ ؟ قُلْتُ : فِي مَكَانِ كَذَا وَكَذَا ، فَقَامَ إِلَيْهِ ، ثُمَّ أَتَيْتُ الثَّنِيَّةَ ، فَإِذَا فِيهَا عُمَرُ عَلَى حِمَارٍ تَلُوحُ صَلْعَتُهُ كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ، فَقُلْتُ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلامَ ، وَيَقُولُ : " أَبْشِرْ بِالْجَنَّةِ " قَالَ : وَأَيْنَ رَسُولُ اللَّهِ ؟ فَقُلْتُ : فِي مَكَانِ كَذَا وَكَذَا ، فَانْطَلَقَ إِلَيْهِ ، ثُمَّ انْطَلَقْتُ حَتَّى أَتَيْتُ السُّوقَ ، فَلَقِيتُ عُثْمَانَ فِيهَا يَبِيعُ وَيَبْتَاعُ كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ، فَقُلْتُ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلامَ ، وَيَقُولُ : " أَبْشِرْ بِالْجَنَّةِ بَعْدَ بَلاءٍ شَدِيدٍ " ، فَقَالَ : وَأَيْنَ رَسُولُ اللَّهِ ؟ قُلْتُ : فِي مَكَانِ كَذَا وَكَذَا ، فَأَخَذَ بِيَدِي فَجِئْنَا جَمِيعًا حَتَّى أَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ،

[1] Ahmed rivayet etmiştir (5/346)

فَقَالَ لَهُ عُثْمَانُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ زَيْدًا أَتَانِي ، فَقَالَ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلامَ ، وَيَقُولُ : " أَبْشِرْ بِالْجَنَّةِ بَعْدَ بَلاءٍ شَدِيدٍ " ، فَأَيُّ بَلاءٍ يُصِيبُنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا تَغَنَّيْتُ وَلا تَمَنَّيْتُ ، وَلا مَسِسْتُ ذَكَرِي بِيَمِينِي مُنْذُ بَايَعْتُكَ ، فَقَالَ : " هُوَ ذَاكَ "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير باختصار وزاد فيه : " إِنَّ اللَّهَ مُقَمِّصُكَ قَمِيصًا فَإِنْ أَرَادَكَ الْمُنَافِقُونَ عَلَى خَلْعِهِ فَلا تَخْلَعْهُ " . وفيه عبد الأعلى بن أبي المساور وقد ضعفه الجمهور ووثق في رواية عن يحيى بن معين والمشهور عنه تضعيفه.

14374- Zeyd b. Erkam anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni gönderdi ve buyurdu ki: *"Ebû Bekr'e yetişene kadar git, onu evinde, sırtını ve bacaklarını örtmüş bir şekilde otururken bulacaksın. Ona de ki: «Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sana selam söylüyor ve seni cennetle müjdeliyor.» Sonra oradan ayrıl ve git, tepeye varınca orada bir merkebe binmiş, saçlarının dökülen kısmını parlatır bir şekilde Ömer'i bulacaksın. Ona de ki: «Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sana selam söylüyor ve seni cennetle müjdeliyor. Sonra oradan ayrıl ve çarşıya git. Osmân'ı orada alışveriş yaparken göreceksin. Ona de ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sana selam söylüyor ve şiddetli bir beladan sonra seni cennetle müjdeliyor."*

Ebû Bekr'e gittim, onu Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dediği gibi sırtını ve bacaklarını örterek oturmuş bir şekilde buldum. Ona dedim ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sana selam söylüyor ve seni cennetle müjdeliyor." "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) nerede?" diye sorunca: "Falan yerde" dedim. Ebû Bekr kalktı ve onun yanına gitti.

Sonra tepeye gittim, orada Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dediği gibi, bir merkebe binmiş saçlarının dökülen kısmını parlatır bir şekilde Ömer'i buldum. Ona: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sana selam söylüyor ve seni cennetle müjdeliyor" dedim. "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) nerede?" diye sorunca: "Falan yerde" dedim. Ömer kalkıp Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitti.

Sonra çarşıya gittim. Orada Osmân'ı Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dediği gibi alışveriş yaparken buldum. Ona: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sana selam söylüyor ve seni şiddetli bir belanın (imtihanın) akabinde cennetle müjdeliyor" dedim. "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) nerede?" diye sorduktan sonra elimden tuttu ve beraber Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldik.

Osman dedi ki: "Yâ Resûlallah! Zeyd bana geldi ve: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) diyor ki: «*Şiddetli bir beladan sonra cennetle sana*

müjdeler olsun». Hangi belaya maruz kalacağım? Seni hak olarak gönderene yemin olsun ki kimseye bir kastım olmadı, yaptığım hiçbir iyiliği başa kakmadım ve sana biat ettikten sonra sağ elimle edeb yerime dahi dokunmadım." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Denildiği gibidir"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ile *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde kısa metinle rivayet etmiş ve şunu ilave etmiştir: *"Yüce Allah sana bir gömlek giydirecek, eğer münafıklar onu çıkarmanı isterlerse çıkarma."* Rivayet zincirinde çoğunluğun zayıf olduğunu kabul ettiği Abdula'lâ b. Ebi'l-Musâvir vardır. Yahya b. Maîn bir rivayete göre sağlam olduğunu söylese de meşhur olan zayıf olduğudur.[1]

١٤٣٧٥ - ثنا هَمَّامٌ، حَدَّثَنَا قَتَادَةُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ العَاصِ قَالَ : كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحَشٍّ مِنْ حَشَّانِ المَدِينَةِ فَجَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَأْذَنَ فَقَالَ : " قُمْ فَائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ " . فَقُمْتُ فَأَذِنْتُ لَهُ فَإِذَا هُوَ أَبُو بَكْرٍ فَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ فَجَعَلَ يَحْمَدُ اللهَ حَتَّى جَلَسَ . ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَأْذَنَ فَقَالَ : " قُمْ فَائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ " . فَقُمْتُ فَأَذِنْتُ لَهُ فَإِذَا هُوَ عُمَرُ فَأَذِنْتُ لَهُ وَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ فَجَعَلَ يَحْمَدُ اللهَ حَتَّى جَلَسَ . ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَأْذَنَ فَقَالَ : " قُمْ فَائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فِي بَلْوَى تُصِيبُهُ " . فَقُمْتُ فَأَذِنْتُ لَهُ فَإِذَا هُوَ عُثْمَانُ فَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى تُصِيبُهُ فَقَالَ : اَللَّهُمَّ صَبْراً حَتَّى جَلَسَ . قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللهِ فَأَيْنَ أَنَا ؟ قَالَ : " أَنْتَ مَعَ أَبِيكَ "

رواه الطبراني واللفظ له وأحمد باختصار بأسانيد وبعض رجال الطبراني وأحمد رجال الصحيح قلت : ويأتي حديث ابن عمر في أواخر مناقب عمر.

14375- Abdullah b. Amr b. el-Âs bildiriyor: Medine hurmalıklarından birinde Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) birlikteydim. Bir adam yanımıza gelmek için izin istedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kalk, adama izin ver ve onu Cennetle müjdele!"* buyurdu. Kalktım ve gelmesi için izin verdim. Gelen Ebû Bekr'di. Onu Cennetle müjdelediğimde, oturana kadar Yüce Allah'a hamdetti.

Sonra bir adam daha geldi. Adam yanımıza gelmek için izin istedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kalk, adama izin ver ve onu Cennetle müjdele!"* buyurdu. Kalktım ve gelmesi için izin verdim. Gelen Ömer'di.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat* (872) ve*el-Mu'cemu'l-kebîr*'de (5061) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadis, Zeyd b. Erkam'dan sadece bu senetle rivayet edilmiştir. Abdula'lâ b. Ebî Musâvir burada yalnız kalmıştır.

Onu Cennetle müjdelediğimde, o da oturana kadar Yüce Allah'a hamdetti.

Sonra bir adam daha geldi. Adam yanımıza gelmek için izin istedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kalk, adama izin ver ve onu kendisine isabet edecek bir belayla birlikte Cennetle müjdele!"* buyurdu. Kalktım ve gelmesi için izin verdim. Gelen Osmân'dı. Onu, başına gelecek olan bir belayla birlikte Cennetle müjdelediğimde, oturana kadar: "Allahım! Bana sabır ver!" diye dua etti.

Ben: "Yâ Resûlallah! Ben neredeyim?" diye sorduğumda ise: *"Sen babanla birliktesin"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir. Lafız da onundur. Ahmed değişik senetlerle kısa metinle rivayet etti. Ahmed ve Taberânî'nin bazı senetlerindeki raviler, *Sahîh*'in ravileridir.

İbn Ömer'in hadisi, Hz. Ömer'in biyografisi anlatılırken sonlarda gelecektir.[1]

١٤٣٧٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ قَالَ نَافِعُ بْنُ عَبْدِ الْحَارِثِ خَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى دَخَلَ حَائِطاً فَقَالَ لِي أَمْسِكْ عَلَيَّ الْبَابَ. فَجَاءَ حَتَّى جَلَسَ عَلَى الْقُفِّ وَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبِئْرِ فَضُرِبَ الْبَابُ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ أَبُو بَكْرٍ. قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا أَبُو بَكْرٍ. قَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ. قَالَ فَأَذِنْتُ لَهُ وَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ قَالَ فَدَخَلَ فَجَلَسَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْقُفِّ وَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبِئْرِ ثُمَّ ضُرِبَ الْبَابُ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالَ عُمَرُ. فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا عُمَرُ. قَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ. قَالَ فَأَذِنْتُ لَهُ وَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ قَالَ فَدَخَلَ فَجَلَسَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْقُفِّ وَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبِئْرِ قَالَ ثُمَّ ضُرِبَ الْبَابُ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ عُثْمَانُ. فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا عُثْمَانُ. قَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ مَعَهَا بَلاَءٌ. فَأَذِنْتُ لَهُ وَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ فَجَلَسَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْقُفِّ وَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبِئْرِ"

قلت : عند أبي داود بعضه رواه أحمد والطبراني في الأوسط باختصار ورجال أحمد رجال الصحيح.

14376- Nâfi b. Abdilhâris anlatıyor: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber yürüdüm. Bir bahçeye girdi ve bana: *"Kapıyı tut!"* buyurdu. Bir kütüğün üzerine oturdu ve ayaklarını kuyunun içine sarkıttı. Kapı çalındı. "Kim o?" diye sorduğumda, kapıyı çalan: "Ebû Bekr'im!" dedi.

---

[1] Ahmed (6548) rivayet etmiştir.

"Yâ Resûlallah! Ebû Bekr (geldi)" dediğimde: *"Girmesine izin ver ve onu Cennetle müjdele!"* buyurdu. Ona izin verdim ve Cennetle müjdeledim. Girdi ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte kütüğün üzerine oturarak ayaklarını kuyuya sarkıttı.

Sonra kapı çalındı. "Kim o?" diye sorduğumda, "Ben Ömer'im" dedi. "Yâ Resûlallah! Ömer (geldi)" dediğimde; *"Girmesine izin ver ve onu Cennetle müjdele!"* buyurdu. Ona izin verdim ve Cennetle müjdeledim. Girdi ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte kütüğün üzerine oturarak ayaklarını kuyuya sarkıttı.

Sonra kapı bir daha çalındı. "Kim o?" diye sorduğumda: "Ben Osmân'ım" dedi. "Yâ Resûlallah! Osmân (geldi)" dediğimde: *"Girmesine izin ver ve kendisine gelecek bir bela ile birlikte onu Cennetle müjdele!"* buyurdu. Ona izin verdim ve Cennetle müjdeledim. Girdi ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte kütüğün üzerine oturarak ayaklarını kuyuya sarkıttı.

★Ahmed rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında kısa metinle rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٤٣٧٧ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو مُصْعَبٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ شَرِيكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : وَقَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالأَسْوَافِ ، وَبِلالٌ مَعَهُ ، فَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبِئْرِ ، وَكَشَفَ عَنْ فَخِذَيْهِ ، فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ يَسْتَأْذِنُ ، فَقَالَ : " يَا بِلالُ ، ائْذَنْ لَهُ ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ " ، فَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ ، فَجَلَسَ عَلَى يَمِينِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبِئْرِ ، فَكَشَفَ عَنْ فَخِذَيْهِ ، ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ يَسْتَأْذِنُ ، فَقَالَ : " ائْذَنْ لَهُ يَا بِلالُ ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ " ، فَدَخَلَ ، فَجَلَسَ عَلَى يَسَارِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبِئْرِ ، وَكَشَفَ عَنْ فَخِذَيْهِ ، ثُمَّ جَاءَ عُثْمَانُ يَسْتَأْذِنُ ، فَقَالَ : " ائْذَنْ لَهُ يَا بِلالُ ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى تُصِيبُهُ " ، فَدَخَلَ عُثْمَانُ ، فَجَلَسَ قُبَالَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبِئْرِ ، وَكَشَفَ عَنْ فَخِذَيْهِ"

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير شيخ الطبراني علي بن سعيد وهو حسن الحديث.

14377- Ebû Saîd el-Hudrî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Esvâf'ta durdu. Bilâl da yanındaydı. Ayaklarını kuyuya sarkıttı ve baldırlarını açtı. Ebû Bekr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelmek için izin istedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Bilâl! Ona izin ver ve onu Cennetle müjdele!"* buyurdu. Ebû Bekr gelerek Resûlullah'ın

(sallallahu aleyhi vesellem) sağına oturdu ve ayaklarını kuyuya sarkıtarak baldırlarını açtı.

Sonra Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelmek için izin istedi. *"Ey Bilâl! Ona izin ver ve onu Cennetle müjdele!"* buyurdu. Ömer gelerek Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) soluna oturdu ve ayaklarını kuyuya sarkıtarak baldırlarını açtı.

Sonra Osmân Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelmek için izin istedi. *"Ey Bilâl! Ona izin ver ve onu başına gelecek bir belayla birlikte Cennetle müjdele!"* buyurdu. Sonra Osmân gelerek Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) karşısına oturdu ve ayaklarını kuyuya sarkıtarak baldırlarını açtı.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri Taberânî'nin şeyhi, Ali b. Saîd'in dışında *Sahîh*'in ravileridir.

١٤٣٧٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدُوسٍ ، ثَنَا صَفْوَانُ بْنُ صَالِحٍ ، ثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنِ الْوَضِينِ بْنِ عَطَاءٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَائِرًا لِسَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ الأَنْصَارِيِّ ، وَمَنْزِلُهُ بِالأَسْوَاقِ ، فَبَسَطَتِ امْرَأَتُهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْتَ صَورٍ مِنْ نَخْلٍ ، فَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَلَسْنَا مَعَهُ ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَطْلُعُ عَلَيْكُمُ الآنَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، فَطَلَعَ أَبُو بَكْرٍ " ثُمَّ قَالَ : " يَطْلُعُ عَلَيْكُمْ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، فَطَلَعَ عُمَرُ " ثُمَّ قَالَ : " يَطْلُعُ عَلَيْكُمْ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، فَطَلَعَ عُثْمَانُ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله وثقوا وفي بعضهم خلاف

14378- Câbir b. Abdillah bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Saîd b. er-Rabî el-Ensârî'yi ziyaret için Esvâf'taki evine gitti. Hanımı, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) hurma yapraklarından yapılma bir çardağın altında yer hazırladı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oturdu, biz de onunla birlikte oturduk. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Şimdi karşınıza Cennet ahalisinden bir adam çıkacak."* Ebû Bekr geldi. Sonra dedi ki: *"Karşınıza Cennet ahalisinden bir adam çıkacak."* Ömer geldi. Sonra dedi ki: *"Karşınıza Cennet ahalisinden bir adam çıkacak."* Osmân çıkageldi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur. Bazılarında ihtilaf vardır.

١٤٣٧٩ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي الْعَبَّاسِ، حَدَّثَنَا أَبُو الْمَلِيحِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يَطْلَعُ عَلَيْكُمْ مِنْ تَحْتِ هَذَا الصُّوَرِ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ. قَالَ : فَطَلَعَ أَبُو بَكْرٍ فَهَنَّأْنَاهُ بِمَا قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ لَبِثَ هُنَيْهَةً ثُمَّ قَالَ : " يَطْلَعُ مِنْ تَحْتِ هَذَا الصُّوَرِ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ " . فَطَلَعَ عُمَرُ فَهَنَّأْنَاهُ بِمَا قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . ثُمَّ قَالَ : " يَطْلَعُ عَلَيْكُمْ مِنْ تَحْتِ هَذَا الصُّوَرِ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ اَللَّهُمَّ إِنْ شِئْتَ جَعَلْتَهُ عَلِيًّا " . ثَلاَثُ مَرَّاتٍ قَالَ : فَطَلَعَ صَلَوَاتُ اللهِ وَسَلاَمُهُ عَلَيْهِمْ.

14379- Câbir b. Abdillah bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"(Şimdi) yanınıza şu hurma ağaçlarının altından Cennet ahalisinden bir adam çıkacak!"* buyurdu. Oradan Ebû Bekr çıktı. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) söylediğiyle onu kutladık. Kısa bir süre bekledikten sonra buyurdu ki: *"(Şimdi) yanınıza şu hurmalığın altından Cennet ahalisinden bir adam çıkacak."* Ömer çıktı, Onu da Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) söylediğiyle kutladık. Sonra buyurdu ki: *"(Şimdi) Size şu hurmalığın altından Cennet ahalisinden bir adam çıkacak."* Sonra üç kere: *"Allahım! Eğer istersen onu (gelecek olanı) Ali kılarsın"* dedi. (Hurmalığın altından) Ali çıktı.[1]

١٤٣٨٠ - وفي رواية : " اَللَّهُمَّ اجْعَلْهُ عَلِياً "

14380- Başka bir rivâyette: *"Allahım! Onu (hurmalığın altından çıkacak kişiyi) Ali kıl!"* olarak geçmektedir.[2]

١٤٣٨١ - وَفِي رِوَايَةٍ : مَشَيْتُ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى اِمْرَأَةٍ مِنَ الأَنْصَارِ فَذَبَحَتْ لَهُ شَاةً فَذَكَرَ نَحْوَهُ"

رواه أحمد والطبراني في الأوسط بنحوه والبزار باختصار ورجال أحد أسانيد أحمد رجال موثقون.

14381- Bir başka rivâyette ise: "Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) Ensâr'dan bir kadının yanına gittik. Kadın Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir oğlak kesti." Yukarıdaki gibi devam ediyor.

★Ahmed, yakın metinle Taberânî ve kısa metinle Bezzâr rivayet etmiştir. Ahmed'in senetlerinin birisinin ravileri güvenilirdir.[1]

---

[1] Ahmed (3/356) rivayet etmiştir.

[2] Ahmed (3/380) rivayet etmiştir.

١٤٣٨٢ - حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ حَيَّانَ الْمَازِنِيُّ ، ثنا كَثِيرُ بْنُ يَحْيَى ، ثنا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ سُلَيْطٍ الْحَنَفِيُّ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى ، عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ ، قَالَ : دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَائِطًا ، ثُمَّ قَالَ : " يَدْخُلُ عَلَيْكُمُ الآنَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، فَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ ، ثُمَّ قَالَ : يَدْخُلُ عَلَيْكُمُ الآنَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، فَدَخَلَ عُمَرُ ، ثُمَّ قَالَ : يَدْخُلُ عَلَيْكُمُ الآنَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ عَلِيًّا " ، فَدَخَلَ عَلِيٌّ "

رواه الطبراني وفيه سعيد بن عبد الكريم وهو متروك.

14382- İbn Mes'ûd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) birgün bir bahçeye girdi ve sonra: *"Şimdi yanınıza cennet ahalisinden bir adam girecektir"* dedi. Ebû Bekr es-Sıddîk girdi. Sonra: *"Şimdi yanınıza cennet ahalisinden bir adam girecektir"* dedi. Ömer b. el-Hattâb girdi. Sonra: *"Şimdi yanınıza cennet ahalisinden bir adam girecektir. Allahım! Onu (gelecek olanı) Ali eyle"* dedi. (Bu sözü söyledikten sonra) Hz. Ali girdi.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Saîd b. Abdilkerîm metrûktur.[2]

١٤٣٨٣ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ الصَّفَّارُ الْبَغْدَادِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ جَمِيلٍ الرَّقِّيُّ ، ثنا جَرِيرٌ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " فِي الْجَنَّةِ شَجَرَةٌ أَوْ مَا فِي الْجَنَّةِ شَجَرَةٌ شَكَّ عَلِيُّ بْنُ جَمِيلٍ مَا عَلَيْهَا وَرَقَةٌ إِلا مَكْتُوبٌ عَلَيْهَا لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ عُمَرُ الْفَارُوقُ عُثْمَانُ ذُو النُّورَيْنِ "

رواه الطبراني وفيه علي بن جميل الرقي وهو ضعيف.

14383- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennette öyle bir ağaç vardır ki"* -veya *"Cennette hiçbir ağaç yoktur ki"* (ifadenin hangisi olduğu konusunda İbn Cemîl şüpheye düştü)- *yapraklarının üzerinde «Allah'tan başka ilah yoktur Muhammed onun Resûlüdür, Ebû Bekr es-Sıddîk, Ömer el-Fârûk ve Osmân Zi'n-Nûreyn» yazmamış olsun!"*

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Ali b. Cemîl er-Rakkî zayıftır.[3]

---

[1] Ahmed (3/387; yakın metinle 3/331) rivayet etmiştir

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde Ebû Mes'ûd (17/250) ile İbn Mes'ûd'dan (10344) rivayet etti. Senedi zayıftır.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (11093) ve İbnu'l-Cevzî *Mevdûât*'ta (1/336, 337) rivayet etmiştir. Ali b. Cemîl bu hadisi uydurmakla itham edilmiştir.

١٤٣٨٤ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ ، عَنْ أَبِي عَوْنٍ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ الْحَنَفِيِّ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَدْرٍ ، وَلِأَبِي بَكْرٍ : " مَعَ أَحَدِكُمَا جِبْرِيلُ ، وَمَعَ الآخَرِ مِيكَائِيلُ ، وَإِسْرَافِيلُ مَلَكٌ عَظِيمٌ يَشْهَدُ الْقِتَالَ ، أَوْ يَكُونُ فِي الْقِتَالِ " أَوْ يَكُونَ فِي الصَّفِّ"

رواه أبو يعلى والبزار وأحمد بنحوه ورجال أحمد والبزار رجال الصحيح.

14384- Hz. Ali bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana ve Ebû Bekr'e, Bedir (savaşı) günü: *"Cibril birinizle, Mîkâîl öbürüyle bulunmaktadır. İsrâfîl de savaşı seyretmekte veya Müslümanların safında bulunmaktadır"* dedi.

★Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve yakın metinle Ahmed rivayet etmiştir. Bezzâr ve Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٤٣٨٥ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْعَلاءِ , ثنا أَبِي . ح وَحَدَّثَنَا عُمَارَةُ بْنُ وَثِيمَةَ بْنِ مُوسَى بْنِ الْفُرَاتِ أَبُو رِفَاعَةَ الْمِصْرِيُّ , قَالَ : ثنا إِسْحَاقُ بْنُ زِبْرِيقَ الْحِمْصِيُّ , ثنا عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ , عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَالِمٍ , عَنِ الزُّبَيْدِيِّ ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ الزُّهْرِيُّ , عَنْ سَالِمٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ : كُنَّا نَقُولُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيٌّ : " أَفْضَلُ هَذِهِ الأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ , وَعُمَرُ , وَعُثْمَانُ , وَيَسْمَعُ ذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , وَلا يُنْكِرُهُ " مَا نَعْلَمُ عُثْمَانَ جَاءَ بِشَيْءٍ مِنَ الْكَبَائِرِ , وَلا قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ حِلِّهَا , وَلَكِنَّهُ هَذَا الْمَالُ إِنْ أَعْطَاكُمُوهُ رَضِيتُمْ , وَإِنْ أَعْطَى قُرَيْشًا سَخِطْتُمْ , إِنَّمَا تُرِيدُونَ أَنْ تَكُونُوا كَفَارِسَ أَوِ الرُّومِ , لا يَتْرُكُونَ لَهُمْ أَمِيرًا إِلا قَتَلُوهُ "

قلت : في الصحيح طرف من أوله رواه الطبراني في الأوسط والكبير بنحوه باختصار إلا أنه قال : أبو بكر وعمر وعثمان ثم استوى الناس فيبلغ ذلك رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فلا ينكره علينا . وأبو يعلى بنحو الطبراني الكبير ورجاله وثقوا وفيهم خلاف.

14385- İbn Ömer der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hayattayken, "Bu ümmetin, Peygamber'inden (sallallahu aleyhi vesellem) sonra en faziletlileri Ebû Bekr, Ömer ve Osmân'dır" derdik ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunu duyar ve itiraz etmezdi. Osmân'ın büyük günah işlediğini ve haksız yere bir canı öldürdüğünü görmedik. Fakat şu mal (yok mu!) Eğer onu size verirse razı olursunuz, eğer Kureyş'e verirse, kızarsınız. Muhakkak ki; siz Persler ile Bizanslılar gibi olmak istiyorsunuz. Onların hiçbir valileri (yöneticileri) yoktur ki onu öldürmüş olmasınlar."

---

[1] Ebû Ya'lâ (340), Ahmed (1/147) ve Bezzâr (1467) rivayet etmiştir.

★Derim ki: *Sahîh*'te bunun ilk bölümleri yer almıştır.

Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde yakın ve kısa metinle nakletmiştir, ancak ifadesi şöyledir: "Ebû Bekr, Ömer ve Osmân... Bunların dışındaki insanlar eşittir. Bu sözler Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ulaşır, kendisi bu sözlere itiraz etmezdi." Ebû Ya'lâ da Taberânî'nin, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'indeki rivayetine yakın metinle rivâyette bulundu. Ravileri güvenilir bulunmuştur. Fakat haklarında ihtilaf ta vardır.[1]

١٤٣٨٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ عُمَرُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا بَدْرُ بْنُ عُثْمَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِي عَائِشَةَ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ غَدَاةٍ بَعْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ فَقَالَ رَأَيْتُ قُبَيْلَ الْفَجْرِ كَأَنِّي أُعْطِيتُ الْمَقَالِيدَ وَالْمَوَازِينَ فَأَمَّا الْمَقَالِيدُ فَهَذِهِ الْمَفَاتِيحُ وَأَمَّا الْمَوَازِينُ فَهَذِهِ الَّتِي تَزِنُونَ بِهَا فَوُضِعْتُ فِي كِفَّةٍ وَوُضِعَتْ أُمَّتِي فِي كِفَّةٍ فَوُزِنْتُ بِهِمْ فَرَجَحْتُ ثُمَّ جِيءَ بِأَبِي بَكْرٍ فَوُزِنَ بِهِمْ فَوَزَنَ ثُمَّ جِيءَ بِعُمَرَ فَوُزِنَ فَوَزَنَ ثُمَّ جِيءَ بِعُثْمَانَ فَوُزِنَ بِهِمْ ثُمَّ رُفِعَتْ"

رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال : " فرجح بهم " . في الجميع . وقال : " ثم جيء بعثمان فوضع في كفة ووضعت أمتي في كفة فرجح بهم ثم رفعت " . ورجاله ثقات.

14386- İbn Ömer anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah kuşluk vakti yanımıza geldi ve şöyle dedi: *"Sabaha doğru (rüyamda), teraziler ile anahtarların bana verildiğini gördüm. Anahtar dediğim sizin şu anahtarlarınızdır. Teraziler ise, kendisiyle bir şeyler tartılan şeylerdir. Terazinin bir kefesine ben, diğer kefesine de ümmetim konuldu. Ben onlardan ağır geldim ve benim olduğum kefe ağır bastı. Sonra Ebû Bekr getirildi. Tartılınca onlarla eşit oldu. Sonra Ömer getirildi. Onlarla tartıldı, eşit geldi. Sonra Osmân geldi ve onlarla tartıldı. Sonra terazi kaldırıldı."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir. Ancak, Taberânî: *"Hepsine ağır bastı"* ve *"Sonra Osmân getirildi, terazinin bir kefesine, ümmetim öbür kefesine kondu, Osmân ağır bastı"* ibaresiyle vermiştir. Ravileri güvenilirdir.

١٤٣٨٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْهُذَيْلُ بْنُ مَيْمُونٍ الْكُوفِيُّ الْجُعْفِيُّ كَانَ يَجْلِسُ فِي مَسْجِدِ الْمَدِينَةِ يَعْنِي مَدِينَةَ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ هَذَا شَيْخٌ قَدِيمٌ كُوفِيٌّ عَنْ مُطَّرِحِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَسَمِعْتُ فِيهَا خَشْفَةً بَيْنَ يَدَيَّ فَقُلْتُ مَا هَذَا قَالَ بِلَالٌ. قَالَ فَمَضَيْتُ فَإِذَا أَكْثَرُ أَهْلِ الْجَنَّةِ فُقَرَاءُ الْمُهَاجِرِينَ وَذَرَارِيُّ الْمُسْلِمِينَ وَلَمْ أَرَ أَحَدًا أَقَلَّ مِنَ الأَغْنِيَاءِ وَالنِّسَاءِ. قِيلَ لِي أَمَّا الأَغْنِيَاءُ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (13132) ve Ebû Ya'lâ (5601-5604) rivayet etmiştir.

فَهُمْ هَا هُنَا بِالْبَابِ يُحَاسَبُونَ وَيُمَحَّصُونَ وَأَمَّا النِّسَاءُ فَأَلْهَاهُنَّ الأَحْمَرَانِ الذَّهَبُ وَالْحَرِيرُ قَالَ ثُمَّ خَرَجْنَا مِنْ أَحَدِ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ فَلَمَّا كُنْتُ عِنْدَ الْبَابِ أُوتِيتُ بِكِفَّةٍ فَوُضِعْتُ فِيهَا وَوُضِعَتْ أُمَّتِي فِي كِفَّةٍ فَرَجَحْتُ بِهَا ثُمَّ أُتِيَ بِأَبِي بَكْرٍ فَوُضِعَ فِي كِفَّةٍ وَجِيءَ بِجَمِيعِ أُمَّتِي فِي كِفَّةٍ فَوُضِعُوا فَرَجَحَ أَبُو بَكْرٍ وَجِيءَ بِعُمَرَ فَوُضِعَ فِي كِفَّةٍ وَجِيءَ بِجَمِيعِ أُمَّتِي فَوُضِعُوا فَرَجَحَ عُمَرُ وَعُرِضَتْ أُمَّتِي رَجُلاً رَجُلاً فَجَعَلُوا يَمُرُّونَ فَاسْتَبْطَأْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ ثُمَّ جَاءَ بَعْدَ الإِيَاسِ فَقُلْتُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ. فَقَالَ بِأَبِي وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا خَلَصْتُ إِلَيْكَ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنِّي لاَ أَنْظُرُ إِلَيْكَ أَبَداً إِلاَّ بَعْدَ الْمُشِيبَاتِ. قَالَ وَمَا ذَاكَ قَالَ مِنْ كَثْرَةِ مَالِي أُحَاسَبُ وَأُمَحَّصُ"

رواه أحمد والطبراني بنحوه باختصار وفيهما مطرح بن زياد وعلي بن يزيد الألهاني وكلاهما مجمع على ضعفه ومما يدلك على ضعف هذا أن عبد الرحمن بن عوف أحد أصحاب بدر والحديبية وأحد العشرة وهم أفضل الصحابة والحمد لله.

14387- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildirmiştir:

"Cennete girdim, önümde (yürüyen) ayak sesleri duydum. «Bu nedir?» diye sorduğumda: «Bu Bilâl'dir» dediler. Yürümeye devam ettim. Cennet ahalisinin çoğunun muhâcirlerin fakirleri, Müslümanların garibanlarının olduğunu gördüm. Orada zengin kadınlardan daha az kimseyi görmedim. Bana denildi ki: «Zenginler burada hesaba çekilirler ve temizlenirler. Kadınlara gelince altın ve ipek olan iki kırmızı onları oyaladı.» Sonra Cennetin sekiz kapısından birinden girdik. Kapının yanına geldiğimde, bana bir terazi getirildi. Ben bir kefeye kondum, ümmetim öbür kefeye kondu. Benim olduğum kefe ağır bastı. Sonra Ebû Bekr getirildi. Bir kefeye kondu, bütün ümmetim getirilip öbür kefeye kondu. Ebû Bekr'in olduğu kefe ağır bastı. Sonra Ömer getirildi. Bir kefeye kondu, bütün ümmetim getirilip öbür kefeye kondu. Ömer'in olduğu kefe ağır bastı. Ümmetim bana arzedildi, teker teker önümden geçtiler. Abdurrahman b. Avf'ı çok gerilerde gördüm. Ümidimi kestiğim bir anda geldi. «Abdurrahman (nerede kaldın)?» diye sorduğumda dedi ki: «Annem babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Seni hak olarak gönderene yemin ederim ki sana yetişene kadar, insanın saçlarını ağartan şeyleri görmeden sana yetişemeyeceğimi zannettim.» Ben: «Onlar nedir?» diye sorunca, Abdurrahman: «Malımın çokluğundan hesaba çekiliyor ve temizleniyorum» dedi."

★Ahmed ve kısa metinle Taberânî rivayet etmiştir. Raviler arasında Muttarih b. Ziyâd ve Ali b. Yezîd el-Elhânî vardır ve ikisinin de zayıf olduğunda icma vardır. Zayıf

olduklarına işaret eden şey de, Abdurrahmân b. Avf'ın Bedir ve Hudeybiye ahalisinden, Aşere-i mübeşşere ile sahabenin en faziletlilerinden olmasıdır. Allah'a hamd olsun.[1]

١٤٣٨٨ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عِيسَى بْنِ الْمُنْذِرِ الْحِمْصِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُبَارَكِ الصُّورِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، قَالا : ثنا عَمْرُو بْنُ وَاقِدٍ ، ثنا يُونُسُ بْنُ مَيْسَرَةَ ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أُرِيتُ أَنِّي وُضِعْتُ فِي كِفَّةٍ ، وَأُمَّتِي فِي كِفَّةٍ ، فَعَدَلْتُهَا ، ثُمَّ وُضِعَ أَبُو بَكْرٍ فِي كِفَّةٍ وَأُمَّتِي فِي كِفَّةٍ فَعَدَلَهَا ، وَوُضِعَ عُمَرُ فِي كِفَّةٍ وَأُمَّتِي فِي كِفَّةٍ ، فَعَدَلَهَا ، وَوُضِعَ عُثْمَانُ فِي كِفَّةٍ وَأُمَّتِي فِي كِفَّةٍ فَعَدَلَهَا ، ثُمَّ رُفِعَ الْمِيزَانُ "

رواه الطبراني وفيه عمرو بن واقد وهو متروك ضعفه الجمهور وقال محمد بن المبارك الصوري : كان صدوقا وبقية رجاله ثقات.

14388- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini bildirmiştir: *"Benim (terazinin) bir kefeye ümmetimin de bir kefeye konduğunu gördüm. Kefeler eşit geldi. Ebû Bekr bir kefeye, ümmetim bir kefeye kondu. Ebu Bekr'in kefesi öbürüyle eşit oldu. Sonra Ömer bir kefeye, ümmetim bir kefeye kondu. Ömer'in kefesi öbürüyle eşit oldu. Sonra Osmân bir kefeye, ümmetim bir kefeye kondu. Osmân'ın kefesi öbürüyle eşit oldu. Sonra Mizân (terazi) kaldırıldı."*

★Taberânî rivayet etmiştir. İçinde Amr b. Vâkıd vardır ve metrûktur. Çoğunluk ise onu zayıf olarak görmüştür. Muhammed b. el-Mübârek es-Sûrî onun hakkında "Dürüst bir ravi idi" demiştir. Diğer ravileri ise güvenilirdir.[2]

١٤٣٨٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : نا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ أَبِي الْمُسَاوِرِ ، عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلاقَةَ ، عَنْ قُطْبَةَ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ عَرْفَجَةَ ، قَالَ : صَلَّى بِنا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْفَجْرَ ، ثُمَّ قَالَ : " وُزِنَ أَصْحَابِي اللَّيْلَةَ ، فَوُزِنَ أَبُو بَكْرٍ فَوَزَنَ ، ثُمَّ وُزِنَ عُمَرُ فَوَزَنَ ، ثُمَّ وُزِنَ عُثْمَانُ فَوَزَنَ "

---

1 Ahmed (5/259) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (7923) başka bir isnâdla rivayet etmiştir. Senedinde Velîd b. Cemîl yoktur. Ebû Hâtim onun hakkında: "Hadisleri münkerdir" dedi. Diğer ravi Sadaka b. Abdillah es-Semîn'in ise Ahmed, İbn Maîn ve Buhârî zayıf olduğunu ileri sürdüler. Duhaym "Güvenilir", Ebû Hâtim, "Kökeninde dürüstlük var" demiştir.

2 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/ 86) ve İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mutenâhiye*'de (328) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadis sahih değildir ve ravilerin içinde meçhul olanlar vardır."

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد الأعلى بن أبي المساور وهو متروك ووثقه ابن معين في رواية وضعفه في روايات.

14389- Arfece bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazını bize kıldırdı ve şöyle dedi: *"Bu gece ashâbım tartıldı. Ebû Bekr'le ümmetim karşılıklı terazinin kefelerine kondu, eşit geldiler. Sonra Ömer ile ümmetim terazinin kefelerine kondu, yine eşit geldiler. Sonra Osmân'la ümmetim terazinin kefelerine kondu, yine eşit geldiler."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Rivayet zincirindeki Abdula'lâ b. Ebi'l-Musâvir metrûktur. İbn Maîn bir rivâyette sağlam olduğunu, diğer rivayetlerinde ise zayıf olduğunu bildirdi.[1]

١٤٣٩٠ - ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ ، ثنا عَبْدُ الأَعْلَى بْنِ أَبِي الْمُسَاوِرِ ، عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلاقَةَ ، عَنْ أُسَامَةَ بْنِ شَرِيكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ : " وُزِنَ أَصْحَابِي اللَّيْلَةَ فَوُزِنَ أَبُو بَكْرٍ ، ثُمَّ وُزِنَ عُمَرُ ، ثُمَّ وُزِنَ عُثْمَانُ "

رواه الطبراني وقال : هكذا رواه يزيد بن هرون ورواه سعدويه عن عبد الأعلى بن أبي المساور عن زياد بن علاقة عن قطبة بن ملك عن عرفجة قلت : وفي إسناد هذا أيضا عبد الأعلى بن أبي المساور وتقدم الكلام على ضعفه قبل هذا الحديث.

14390- Usâme b. Şerîk, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün şöyle buyurduğunu bildirdi: *"Bu gece ashâbım tartıldı. İlk önce, Ebû Bekr, sonra Ömer, sonra Osman tartıldı."*

★Taberânî rivayet etti ve dedi ki: "Yezîd b. Hârûn bu hadisi böyle rivayet etti. Sa'deveyh ise, Abdula'lâ b. Ebi'l-Musâvir'den, o da Ziyâd b. Alâka'dan, o da Kutbe b. Mâlik'ten, o da Arfece'den bildirdi."

Derim ki: Bunun senedinde de, Abdûla'lâ b. Ebi'l-Müsâvir vardır. Bunun zayıflığından daha önce bahsedilmişti.[2]

١٤٣٩١ - عَنْ أَنَسٍ قَالَ : كَانَ أَسَنَّ أَصْحَابُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ وَسُهَيْلُ بْنُ عَمْرٍو"

رواه البزار وإسناده حسن قلت : وتأتي أحاديث في فضل أبي بكر وغيره في باب مناقب جماعة من الصحابة بعد فضل العشرة إن شاء الله.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (817) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadis, Arfece'den sadece bu senetle rivayet edilmiştir. Abdula'lâ b. Ebi'l-Musâvir, bu hadiste tek kalmıştır."

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (490) rivayet etmiştir.

14391- Enes şöyle bildirdi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbının en yaşlıları Ebû Bekr ile Süheyl b. Amr'dı."

★Bezzâr, hasen isnadla rivayet etmiştir.

Derim ki: "İnşallah, ileride Aşere-i Mübeşşere'nin faziletinden sonra Ebû Bekr ve sahâbenin bir grubun menkıbelerinde başka hadisler gelecektir." [1]

(بَابٌ وَفَاةُ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ)

Hz. Ebû Bekr'in Vefatı

١٤٣٩٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنْ عُرْوَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : " تَذَاكَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَبُو بَكْرٍ مِيلادَهُمَا عِنْدِي ، فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْبَرَ مِنْ أَبِي بَكْرٍ ، فَتُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ ابْنُ ثَلاثٍ وَسِتِّينَ ، وَتُوُفِّيَ أَبُو بَكْرٍ وَهُوَ ابْنُ ثَلاثٍ وَسِتِّينَ لِسَنَتَيْنِ وَنِصْفٍ الَّتِي عَاشَ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يعني أبا بكر"

قلت : في الصحيح منه أنه توفي وهو ابن ثلاث وستين فقط. رواه الطبراني وإسناده حسن.

14392- Hz. Âişe der ki: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) Ebû Bekr, yanımda doğum tarihleri hakkında konuştular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'den daha büyüktü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) altmış üç yaşında vefat etti. (Ebû Bekr de altmış üç yaşında vefat etti.) Ebû Bekr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) vefatından sonra iki buçuk yıl daha yaşadı.

★Derim ki: *Sahîh*'te sadece altmış üç yaşında vefat etti şeklinde geçmektedir.

Taberânî rivayet etti, isnâdı hasendir.[2]

١٤٣٩٣ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ أَبِي الْحُوَيْرِثِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " مَاتَ وَهُوَ ابْنُ خَمْسٍ وَسِتِّينَ سَنَةً ، وَأَبُو بَكْرٍ بِمَنْزِلَتِهِ "

قلت : هو في الصحيح غير قوله : وأبو بكر بمترلته رواه الطبراني وإسناده حسن.

14393- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) altmış beş yaşında vefat etti. Ebû Bekr ise aynı yaşta vefat etti.

[1] Bezzâr (2488) rivayet etmiştir. Ravilerden Ali b. Zeyd zayıftır.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (28) rivayet etmiştir. Râvilerden İbn Lehîa zayıftır.

★Derim ki: *Sahîh*'te "Ebû Bekr de aynı yaşta vefat etti" ibaresi yoktur.

Taberânî rivayet etti, isnâdı hasendir.[1]

١٤٣٩٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثنا الزُّبَيْرُ بْنُ بَكَّارٍ، ثنا أَبُو ضَمْرَةَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ قَالَ: تُوُفِّيَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ وَدُفِنَ لَيْلًا وَصَلَّى عَلَيْهِ عُمَرُ".

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

14394- Saîd b. el-Müseyyeb der ki: "Ebû Bekr es-Sıddîk, altmış üç yaşında vefat etti. Gece defnedildi ve namazını Hz. Ömer kıldırdı."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[2]

١٤٣٩٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثنا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: تُوُفِّيَ أَبُو بَكْرٍ لَيْلَةَ الثُّلَاثَاءِ وَدُفِنَ لَيْلًا".

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

14395- Hz. Âişe der ki: "Ebû Bekr, Salı gecesi vefat etti ve gece defnedildi."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

١٤٣٩٦ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، ثنا الْهَيْثَمُ بْنُ عِمْرَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ جَدِّي، يَقُولُ: "تُوُفِّيَ أَبُو بَكْرٍ، وَبِهِ طَرَفٌ مِنَ السُّلِّ، وَوَلِيَ سَنَتَيْنِ وَنِصْفًا"

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

14396- Heysem b. İmrân bildirdi: Dedemin şöyle dediğini duydum: Ebû Bekr es-Sıddîk, akciğer veremi hastalığından öldü. İki buçuk sene halifelik yaptı.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[4]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (36) rivayet etmiştir. Ravilerden İbn Cüreyc müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (35) rivayet etmiştir.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (40) rivayet etmiştir.

[4] Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (41) rivayet etmiştir.

١٤٣٩٧ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " اسْتُخْلِفَ أَبُو بَكْرٍ ، فِي الْيَوْمِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَتُوُفِّيَ أَبُو بَكْرٍ ، فِي جُمَادَى الآخِرَةِ سَنَةَ ثَلاثَ عَشْرَةَ " فذكر الحديث

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

14397- Zübeyr b. Bekkâr[1] der ki: Ebû Bekr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiği gün idareyi aldı ve Hicretin on üçüncü yılı, Cemâziye'l-Âhir'de vefat etti... Hadis aslında devam ediyor..

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

(أَبْوَابٌ مَنَاقِبُ عُمَرُ بْنَ الخَطَّابِ ﷺ)

Ömer b. el-Hattâb'ın Menkıbeleri

(بَابٌ نَسَبُهُ)

Nesebi

١٤٣٩٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْبَرْقِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ هِشَامٍ ، ثنا زِيَادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ ، قَالَ : " عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ بْنِ نُفَيْلِ بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى بْنِ رَبَاحِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قُرْطِ بْنِ رَزَاحِ بْنِ عَدِيِّ بْنِ كَعْبِ بْنِ لُؤَيِّ بْنِ غَالِبِ بْنِ فِهْرِ بْنِ مَالِكٍ يُكَنَّى أَبَا حَفْصٍ ، وَأُمُّهُ حَنْتَمَةُ بِنْتُ هِشَامِ بْنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ مَخْزُومٍ ، وَأُمُّ حَنْتَمَةَ : الشِّفَاءُ بِنْتُ عَبْدِ قَيْسِ بْنِ عَدِيِّ بْنِ سَعِيدِ بْنِ سَهْمِ بْنِ عَمْرِو بْنِ هُصَيْصِ بْنِ كَعْبِ بْنِ لُؤَيٍّ "

رواه الطبراني وهو صحيح عن ابن إسحاق.

14398- İbn İshâk der ki: "Ömer b. el-Hattâb b. Nüfeyl b. Abdiluzza b. Rabâh b. Abdillah b. Kurt b. Rezâh b. Adiyy b. Ka'b b. Lüey b. Gâlib b. Fihr b. Mâlik'tir. Künyesi, Ebû Hafs'tır. Annesi, Hanteme binti Hişâm b. el-Muğîre b. Abdillah b. Amr b. Mahzûm'dur. Hayseme'nin annesi, Şifâ binti (Abd) Kays b. Adiyy b. Saîd b. Sehm b. Amr b. Husays b. Ka'b b. Lüeyy'dir."

★İbn İshâk'tan sahih bir ravi zinciriyle Taberânî rivayet etmiştir.

---

[1] *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de (42) Yahya b. Bukeyr olarak geçmektedir.

(بَابٌ تَسْمِيَتُهُ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ)

Emîru'l-Müminin Olarak Adlandırılması

١٤٣٩٩ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، قَالَ : قَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ لأَبِي بَكْرِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ : مِنْ أَوَّلِ مَنْ كَتَبَ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ؟ ، فَقَالَ : أَخْبَرَتْنِي الشِّفَاءُ بِنْتُ عَبْدِ اللَّهِ وَكَانَتْ مِنَ الْمُهَاجِرَاتِ الأُوَلِ " أَنَّ لَبِيدَ بْنَ رَبِيعَةَ ، وَعَدِيَّ بْنَ حَاتِمٍ قَدِمَا الْمَدِينَةَ ، وَأَتَيَا الْمَسْجِدَ فَوَجَدَا عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ ، فَقَالا : يَا ابْنَ الْعَاصِ ، اسْتَأْذِنْ لَنَا عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ، فَقَالَ : أَنْتُمَا وَاللَّهِ أَصَبْتُمَا اسْمَهُ ، هُوَ الأَمِيرُ ، وَنَحْنُ الْمُؤْمِنُونَ ، فَدَخَلَ عَمْرٌو عَلَى عُمَرَ ، فَقَالَ : السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ : مَا هَذَا ؟ ، فَقَالَ : أَنْتَ الأَمِيرُ ، وَنَحْنُ الْمُؤْمِنُونَ ، فَجَرَى الْكِتَابُ مِنْ يَوْمَئِذٍ "رواه الطبراني ورجال رجال الصحيح

14399- İbn Şihâb (ez-Zührî) bildirdi: Ömer b. Abdilazîz, Ebû Bekr b. Süleymân b. Ebî Hasme'ye sordu: "Yazışmalarında ilk olarak «Allah'ın kulu» ibaresinin yanında «Emîru'l-Mü'minîn» ibâresini kullanan kimdir?" Ebû Bekr şöyle cevap verdi: "İlk muhacirlerden olan Şifâ binti Abdillah bana şöyle bildirdi: "Lebîd b. Rabîa ve Adiyy b. Hâtim Medine'ye geldiklerinde Mescid'e gittiler ve orada Amr b. el-Âs'ı gördüler. Ona: "Ey İbnu'l-Âs! Emîru'l-Müminîn'in yanına girmek için bize izin iste" dediklerinde onlara: "Vallahi siz bu ismi söylemekle isabet ettiniz. O, emîr'dir, bizler de müminleriz" diye cevap verdi. Amr, Hz. Ömer'in yanına girdi ve: "Allah'ın selamı üzerine olsun ey müminlerin emîri" dedi. Ömer, ona: "Bu nedir?" diye sorunca Amr şöyle dedi: "Sen emîr'sin, bizler de müminleriz." İşte o zamandan itibaren bu şekilde yazılır oldu."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(بَابٌ فِي صِفَتِهِ ﷺ)

Sıfatı

١٤٤٠٠ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، ثنا إِسْرَائِيلُ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " رَكِبَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَرَسًا فَرَكَضَهُ ، فَانْكَشَفَتْ فَخِذُهُ فَرَأَى أَهْلُ نَجْرَانَ عَلَى فَخِذِهِ شَامَةً سَوْدَاءَ ، فَقَالُوا : هَذَا الَّذِي نَجِدُ فِي كِتَابِنَا أَنَّهُ يُخْرِجُنَا مِنْ أَرْضِنَا "

رواه الطبراني وإسناده حسن.

14400- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Ömer b. el-Hattâb bir ata bindi. Onu koşturunca baldırı açıldı ve (Hıristiyan) Necrân halkı bacağında siyah bir benin olduğunu gördüler ve dediler ki: "Kitabımızda, bizi toprağımızdan çıkaracağından bahsedilen kişi işte budur."

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedi hasendir.[1]

١٤٤٠١ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ الضَّبِّيُّ ، ثنا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ ، أنا شُعْبَةُ ، عَنْ عَاصِمٍ ، عَنْ زِرٍّ ، قَالَ : " كُنْتُ بِالْمَدِينَةِ فَإِذَا رَجُلٌ آدَمُ أَعْسَرُ أَيْسَرُ ضَخْمٌ ، إِذْ أَشْرَفَ عَلَى النَّاسِ ، كَأَنَّهُ عَلَى دَابَّةٍ ، فَإِذَا هُوَ عُمَرُ "

رواه الطبراني وإسناده حسن.

14401- Zirr bildiriyor: Medine'deyken esmer tenli, güçlü, yumuşak başlı, iriyarı bir adam insanlara yaklaştı. Sanki bir bineğe binmiş gibiydi. Baktığımda Ömer olduğunu gördüm.

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedi hasendir[2]

١٤٤٠٢ - عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ هِلَالٍ قَالَ : رَأَيْتُ عُمَرَ رَجُلاً ضَخْماً كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ بَنِي سُدُوسٍ"

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

14402- Abdullah b. Hilâl der ki: "Ömer'i gördüm, iriyarı biriydi. Sanki Benî Sedûs erkeklerinden biriydi."

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de (48) biri muttasıl olan iki isnâdla rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (59) rivayet etmiştir.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.

١٤٤٠٣ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْعَلاَّفُ الْمِصْرِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ ، قَالَ : " كَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ أَصْلَعَ شَدِيدَ الصَّلَعِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح . وقد تقدم في الخضاب بعض صفاته وصفات غيره.

14403- Saîd b. el-Müseyyeb: "Ömer'in başında çok az saç vardı" dedi.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Kına konusu işlendiği zaman onun ve başkasının özelliklerinden bahsedilmişti.[1]

(بَابٌ فِي إِسْلاَمِهِ ﷺ)

Onun Müslüman Oluşu

١٤٤٠٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الأَسَدِيُّ ، ثنا أَبِي ، ثنا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ ، عَنْ مُجَالِدٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ مَسْرُوقٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اللَّهُمَّ أَعِزَّ الإِسْلاَمَ بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَوْ بِأَبِي جَهْلِ بْنِ هِشَامٍ " ، فَجَعَلَ اللَّهُ دَعْوَةَ رَسُولِهِ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، فَبَنَى عَلَيْهِ الإِسْلاَمَ وَهَدَمَ بِهِ الأَوْثَانَ"

رواه الطبراني في الكبير والأوسط بنحوه باختصار وقال : " أيد الإسلام " ورجال الكبير رجال الصحيح غير مجالد بن سعيد وقد وثق.

14404- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allahım! İslam'ı, Ömer b. el-Hattâb'la veya Ebû Cehl b. Hişâm'la güçlendir."* Allah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) duasına karşılık Ömer b. el-Hattâb'ı İslam'la şereflendirdi. Onunla İslam güçlendi ve putlar yıkıldı.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta ise kısa metinle ve *"İslam'ı (Ömer'le) destekle"* ibaresiyle rivayet etti. *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in ravileri, güvenilir bir ravi olan Mücâlid b. Saîd dışında, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (52) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etmiştir. (10314)

١٤٤٠٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ عِرْسٍ، ثَنَا الزُّبَيْرُ بْنُ عَبَّادٍ الْمَدِينِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ زَبَالَةَ الْمَخْزُومِيُّ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ قُدَامَةَ الْجُمَحِيُّ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ جَدِّهِ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : "اَللَّهُمَّ اشْدُدِ الإِسْلَامَ بِعُمَرَ بْنِ الخَطَّابِ"

رواه الطبراني في الأوسط وفيه محمد بن الحسن بن زبالة وهو متروك.

14405- Ebû Bekr es-Sıddîk der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Allahım! İslam'ı Ömer'le kuvvetlendir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İçinde Muhammed b. Zebâle metrûktur.

١٤٤٠٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ النَّشَائِيُّ ، قَالَ : نا إِسْحَاقُ بْنُ يُوسُفَ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عُثْمَانَ أَبِي الْعَلَاءِ الْبَصْرِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا عَشِيَّةَ الْخَمِيسِ ، فَقَالَ : " اللَّهُمَّ أَعِزَّ الإِسْلَامَ بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَوْ بِعَمْرِو بْنِ هِشَامٍ " ، فَأَصْبَحَ عُمَرُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ , فَأَسْلَمَ"

رواه الطبراني في الأوسط وفيه القاسم بن عثمان البصري وهو ضعيف.

14406- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Perşembe gecesi: *"Allahım! İslam'ı ya Ömer b. el-Hattâb'la ya da Amr b. Hişâm'la güçlendir"* şeklinde dua ettiğini nakleder. Cuma günü de Ömer Müslüman oldu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında etti. İçinde Kâsım b. Osmân el-Basrî vardır ve zayıftır.[1]

١٤٤٠٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ عُبَيْدٍ قَالَ قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ خَرَجْتُ أَتَعَرَّضُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ أَنْ أُسْلِمَ فَوَجَدْتُهُ قَدْ سَبَقَنِى إِلَى الْمَسْجِدِ فَقُمْتُ خَلْفَهُ فَاسْتَفْتَحَ سُورَةَ الْحَاقَّةِ فَجَعَلْتُ أَعْجَبُ مِنْ تَأْلِيفِ الْقُرْآنِ. قَالَ فَقُلْتُ هَذَا وَاللَّهِ شَاعِرٌ كَمَا قَالَتْ قُرَيْشٌ. قَالَ فَقَرَأَ ﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلاً مَّا تُؤْمِنُونَ﴾ قَالَ قُلْتُ كَاهِنٌ قَالَ ﴿وَلاَ بِقَوْلِ كَاهِنٍ قَلِيلاً مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ ﴿تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ﴿وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الأَقَاوِيلِ﴾ ﴿لأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ﴾

[1] Taberânî *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ta rivayet etti (1881) ve dedi ki: "Bu hadis Enes'ten bundan başka bir senetle rivayet edilmemiştir. Kâsım bu rivayette tek kaldı." İbn Hibbân onun güvenilir olduğunu söyledi ve: "Bazen yanıldığı olurdu" dedi.

﴿ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ﴾ ﴿فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ﴾ إِلَى آخِرِ السُّورَةِ. قَالَ فَوَقَعَ الإِسْلامُ فِي قَلْبِي كُلَّ مَوْقِعٍ"

رواه أحمد ورجاله ثقات إلا أن شريح بن عبيد لم يدرك عمر.

14407- Ömer b. el-Hattâb anlatıyor: Müslüman olmadan önce Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) aramaya çıktım. Benden önce Mescid'e (Mescid-i Harâm'a) gittiğini gördüm. Arkasında durdum, Hâkka Sûresi'ni okumaya başladı. Kur'ân'ın içinde yazılı olanlara hayran oldum. Dedim ki: "Vallahi bu, Kureyş'in dediği gibi şairdir." Şu âyeti okudu: **"Hiç şüphesiz o (Kur'ân), çok şerefli bir elçinin sözüdür. O, şair sözü değildir; ne az inanıyorsunuz"** (Tekvîr Sur. 19) Bunun üzerine: "Bu kâhindir" dedim. Sonra: **"Kâhin sözü de değildir; ne az düşünüyorsunuz. Kur'ân, Âlemlerin Rabbinden indirilmedir"** (Tekvîr Sur. 42) âyetinden sûrenin sonuna kadar okudu. O anda İslam kalbimin her tarafını kapladı.

★Ahmed rivayet etti ve ravileri güvenilirdir. Fakat Şureyh b. Ubeyd, Ömer'e yetişmemiştir.

١٤٤٠٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَمْزَةَ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ رَبِيعَةَ ، ثنا أَبُو الأَشْعَثِ ، عَنْ ثَوْبَانَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اللَّهُمَّ أَعِزَّ الإِسْلامَ بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ " ، وَقَدْ ضَرَبَ أُخْتَهُ أَوَّلَ اللَّيْلِ ، وَهِيَ تَقْرَأُ : ﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ حَتَّى أَظُنَّ أَنَّهُ قَتَلَهَا ، ثُمَّ قَامَ مِنَ السَّحَرِ فَسَمِعَ صَوْتَهَا ، تَقْرَأُ : ﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ ، فَقَالَ : وَاللَّهِ مَا هَذَا بِشِعْرٍ ، وَلا هَمْهَمَةٍ ، فَذَهَبَ حَتَّى أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَوَجَدَ بِلالا ، عَلَى الْبَابِ فَدَفَعَ الْبَابَ ، فَقَالَ بِلالٌ : مَنْ هَذَا ؟ فَقَالَ : عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ، فَقَالَ : حَتَّى أَسْتَأْذِنَ لَكَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ بِلالٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ عُمَرُ بِالْبَابِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنْ يُرِدِ اللَّهُ بِعُمَرَ خَيْرًا ، أَدْخَلَهُ فِي الدِّينِ " ، فَقَالَ لِبِلالٍ : " افْتَحْ " وَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، بِضَبْعَيْهِ فَهَزَّهُ ، فَقَالَ : " مَا الَّذِي تُرِيدُ ، وَمَا الَّذِي جِئْتَ ؟ " ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ : اعْرِضْ عَلَيَّ الَّذِي تَدْعُو إِلَيْهِ ، قَالَ : " تَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ " ، فَأَسْلَمَ عُمَرُ مَكَانَهُ ، وَقَالَ : " اخْرُجْ "

رواه الطبراني وفيه يزيد بن ربيعة الرحبي وهو متروك وقال ابن عدي : أرجو أنه لا بأس به وبقية رجاله ثقات.

14408- Sevbân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini nakleder: *"Allahım! İslam'ı Ömer'le kuvvetlendir."* Ömer, gecenin başında, kızkardeşi: **"Yaradan Rabbinin adıyla oku!"** (Alak Sur. 1) âyetini okuduğu için onu dövmüştü. Hatta onu öldürdüğünü zannetmişti. Sonra seher vakti uyandığında onun yine: **"Yaradan Rabbinin adıyla oku!"** (Alak Sur. 1) âyetini okuduğunu duyunca dedi ki: "Vallahi bu, ne şiirdir, ne de mırıltıdır." Sonra Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gitti. Kapıda Bilâl'i gördü ve kapıyı itti. Bilâl: "Kim o?" diye sorunca: "Ömer b. el-Hattâb'ım" dedi. Bilâl: "Senin için Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) izin alıncaya kadar bekle" dedi ve Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Yâ Resûlallah! Ömer kapıda" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Eğer Yüce Allah, Ömer hakkında hayır dilerse onu İslam'la şereflendirir."* Sonra Bilâl'e: *"Kapıyı aç!"* buyurdu. (Ömer girince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun yakasından tutarak sarstı ve: *"Ne istiyorsun? Niye geldin?"* diye sordu. Ömer: "Davet ettiğin şeyi bana açıkla" diye karşılık verince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Allah'tan başka ilah olmadığına ve ortağı bulunmadığına, Muhammed'in de Allah'ın kulu ve Resûlü olduğuna şehadet et!"* Ömer o anda Müslüman oldu ve dedi ki: "Çıkacağım (ve Müslüman olduğumu insanlara söyleyeceğim!)"

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerinden Yezîd b. Rebîa er-Rahbî metrûktur. İbn Adiyy dedi ki: "Bu ravinin sakıncası olmadığını umarım." Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٤٠٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا هَارُونُ بْنُ إِدْرِيسَ الْخشكيُّ ، ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ الْحِمَّانِيُّ ، عَنِ النَّضْرِ أَبِي عُمَرَ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " لَمَّا أَسْلَمَ عُمَرُ ، قَالَ الْقَوْمُ : انْتَصَفَ الْقَوْمُ مِنَّا "

رواه الطبراني وفيه النضر بن عمر وهو متروك.

14409- İbn Abbâs der ki: Hz. Ömer, Müslüman olduğu zaman müşrikler: "Müslümanlar bizden hınçlarını aldılar" dediler.

★Taberânî rivayet etmiştir. İçinde Nadr b. Ömer metrûktur[2]

[1] *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de (14408) hadiste, *"Eğer Allah, Ömer hakkında hayır dilerse onu İslam'la şereflendirir"* ibâresi yerine *"onu dine sokar"* ifadesi yer almıştır.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (11659) rivayet etmiştir.

١٤٤١٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا مِسْعَرٌ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، قَالَ ، قَالَ : قَالَ عَبْدُ اللَّهِ : " إِنَّ كَانَ إِسْلَامُ عُمَرَ لَفَتْحًا ، وَإِمَارَتُهُ لَرَحْمَةً ، وَاللَّهِ مَا اسْتَطَعْنَا أَنْ نُصَلِّيَ بِالْبَيْتِ حَتَّى أَسْلَمَ عُمَرُ ، فَلَمَّا أَسْلَمَ عُمَرُ قَابَلَهُمْ حَتَّى دَعَوْنَا فَصَلَّيْنَا "

رواه الطبراني.

14410- Abdullah b. Mes'ûd dedi ki: "Ömer'in Müslüman olması Müslümanlar için bir fetihti. Hicreti de zaferdi. Halifeliği ise rahmetti. Vallahi Ömer Müslüman olana kadar Kâbe'de namaz kılamazdık. Ömer Müslüman olunca namaz kılmamıza izin verinceye kadar onlarla mücadele etti."

★Taberânî rivayet etmiştir.[1]

١٤٤١١ - وفيه رواية : مَا اسْتَطَعْنَا أَنْ نُصَلِّيَ عِنْدَ الْكَعْبَةِ ظَاهِرِينَ حَتَّى أَسْلَمَ عُمَرُ "

ورجاله رجال الصحيح إلا أن القاسم لم يدرك جده ابن مسعود.

14411- Başka bir rivâyette: "Kâbe'de açıkça namaz kılamadık" şeklinde geçmektedir.

★Ravileri, Kâsım haricinde *Sahîh*'in ravileridir. O, dedesi İbn Mes'ûd'a yetişememiştir.[2]

١٤٤١٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ خَالِدِ بْنِ حَيَّانَ الرَّقِّيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ طَاوُسٍ ، وَمُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : " أَوَّلُ مَنْ جَهَرَ بِالْإِسْلَامِ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ "

رواه الطبراني وإسناده حسن.

14412- İbn Abbâs der ki: "Müslüman olduğunu ilk açıklayan kişi Ömer b. el-Hattâb'tır."

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedi hasendir.[3]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8820) rivayet etmiştir. Ravilerden, Ebû Nuaym Dirâr b. Surad zayıftır.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8806) rivayet etmiştir. Bunda da, Ebû Nuaym Dirâr b. Surad vardır ve zayıftır. Mes'ûdî'nin ise âhir ömründe ezberi bozulmuştur.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (10890) rivayet etmiştir.

١٤٤١٣ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الصَّبَّاحِ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ رِزْقِ اللَّهِ ، قَالا : نا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ : أَتُحِبُّونَ أَنْ أُعْلِمَكُمْ ، أَوَّلَ إِسْلامِي ؟ قَالَ : قُلْنَا : نَعَمْ ، قَالَ : كُنْتُ أَشَدَّ النَّاسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَبَيْنَا أَنَا فِي يَوْمٍ شَدِيدِ الْحَرِّ فِي بَعْضِ طُرُقِ مَكَّةَ إِذْ رَآنِي رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ ، فَقَالَ : أَيْنَ تَذْهَبُ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ ؟ قُلْتُ : أُرِيدُ هَذَا الرَّجُلَ ، فَقَالَ : يَا ابْنَ الْخَطَّابِ ، قَدْ دَخَلَ عَلَيْكَ هَذَا الأَمْرُ فِي مَنْزِلِكَ وَأَنْتَ تَقُولُ هَكَذَا ، فَقُلْتُ : وَمَا ذَاكَ ؟ فَقَالَ : إِنَّ أُخْتَكَ قَدْ ذَهَبَتْ إِلَيْهِ ، قَالَ : فَرَجَعْتُ مُغْتَضِبًا حَتَّى قَرَعْتُ عَلَيْهَا الْبَابَ ، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَسْلَمَ بَعْضُ مَنْ لا شَيْءَ لَهُ ضَمَّ الرَّجُلَ وَالرَّجُلَيْنِ إِلَى الرَّجُلِ يُنْفِقُ عَلَيْهِ ، قَالَ : وَكَانَ ضَمَّ رَجُلَيْنِ مِنْ أَصْحَابِهِ إِلَى زَوْجِ أُخْتِي ، قَالَ : فَقَرَعْتُ الْبَابَ ، فَقِيلَ لِي : مَنْ هَذَا ؟ قُلْتُ : أَنَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ، وَقَدْ كَانُوا يَقْرَءُونَ كِتَابًا فِي أَيْدِيهِمْ ، فَلَمَّا سَمِعُوا صَوْتِي قَامُوا حَتَّى اخْتَبَئُوا فِي مَكَانٍ وَتَرَكُوا الْكِتَابَ ، فَلَمَّا فَتَحَتْ لِي أُخْتِيَ الْبَابَ ، قُلْتُ : أَيَا عَدُوَّةَ نَفْسِهَا أَصَبَوْتِ ؟ قَالَ : وَأَرْفَعُ شَيْئًا فَأَضْرِبُ بِهِ عَلَى رَأْسِهَا ، فَبَكَتِ الْمَرْأَةُ ، وَقَالَتْ لِي : يَا ابْنَ الْخَطَّابِ ، اصْنَعْ مَا كُنْتَ صَانِعًا فَقَدْ أَسْلَمْتُ ، فَذَهَبْتُ فَجَلَسْتُ عَلَى السَّرِيرِ ، فَإِذَا بِصَحِيفَةٍ وَسَطَ الْبَابِ ، فَقُلْتُ : مَا هَذِهِ الصَّحِيفَةُ هَا هُنَا ؟ فَقَالَتْ لِي : دَعْنَا عَنْكَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ فَإِنَّكَ لا تَغْتَسِلُ مِنَ الْجَنَابَةِ ، وَلا تَتَطَهَّرُ ، وَهَذَا لا يَمَسُّهُ إِلا الْمُطَهَّرُونَ ، فَمَا زِلْتُ بِهَا حَتَّى أَعْطَتْنِيهَا فَإِذَا فِيهَا ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ فَلَمَّا قَرَأْتُ﴿الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ تَذَكَّرْتُ مِنْ أَيْنَ اشْتُقَ ، ثُمَّ رَجَعْتُ إِلَى نَفْسِي ، فَقَرَأْتُ فِي الصَّحِيفَةِ ﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ ، فَكُلَّمَا مَرَرْتُ بِاسْمٍ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ ذَكَرْتُ اللَّهَ ، فَأَلْقَيْتُ الصَّحِيفَةَ مِنْ يَدِي ، قَالَ : ثُمَّ أَرْجِعُ إِلَى نَفْسِي ، فَأَقْرَأُ فِيهَا ﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ حَتَّى بَلَغَ ﴿آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ﴾ ، قَالَ : قُلْتُ : أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ، فَخَرَجَ الْقَوْمُ مُبَادِرِينَ فَكَبَّرُوا اسْتِبْشَارًا بِذَلِكَ ، ثُمَّ قَالُوا لِي : أَبْشِرْ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا يَوْمَ الاثْنَيْنِ ، فَقَالَ : " اللَّهُمَّ أَعِزَّ الدِّينَ بِأَحَبِّ هَذَيْنِ الرَّجُلَيْنِ إِلَيْكَ ، إِمَّا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَإِمَّا أَبُو جَهْلِ بْنُ هِشَامٍ " . وَأَنَا نَرْجُو أَنْ تَكُونَ دَعْوَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَكَ ، فَقُلْتُ : دُلُّونِي عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيْنَ هُوَ ؟ فَلَمَّا عَرَفُوا

الصِّدْقَ مِنِّي دَلُّونِي عَلَيْهِ فِي الْمَنْزِلِ الَّذِي هُوَ فِيهِ ، فَجِئْتُ حَتَّى قَرَعْتُ الْبَابَ ، فَقَالَ : مَنْ هَذَا ؟ فَقُلْتُ : عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ، وَقَدْ عَلِمُوا شِدَّتِي عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَعْلَمُوا بِإِسْلامِي ، فَمَا اجْتَرَأَ أَحَدٌ مِنْهُمْ أَنْ يَفْتَحَ لِي حَتَّى قَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " افْتَحُوا لَهُ ، فَإِنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يَهْدِهِ " . قَالَ : فَفُتِحَ لِي الْبَابُ ، فَأَخَذَ رَجُلانِ بِعَضُدِي حَتَّى دَنَوْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَرْسِلُوهُ " فَأَرْسَلُونِي ، فَجَلَسْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَأَخَذَ بِمَجَامِعِ قَمِيصِي ثُمَّ قَالَ : " أَسْلِمْ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ ، اللَّهُمَّ اهْدِهِ " . فَقُلْتُ : أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَأَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ، قَالَ : فَكَبَّرَ الْمُسْلِمُونَ تَكْبِيرَةً سُمِعَتْ فِي طُرُقِ مَكَّةَ ، قَالَ : وَقَدْ كَانُوا سَبْعِينَ قَبْلَ ذَلِكَ ، وَكَانَ الرَّجُلُ إِذَا أَسْلَمَ فَعَلِمَ بِهِ النَّاسُ يَضْرِبُونَهُ وَيَضْرِبُهُمْ ، قَالَ : فَجِئْتُ إِلَى رَجُلٍ فَقَرَعْتُ عَلَيْهِ الْبَابَ فَقَالَ : مَنْ هَذَا ؟ قُلْتُ : عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ، فَخَرَجَ إِلَيَّ ، فَقُلْتُ لَهُ : أَعَلِمْتَ أَنِّي قَدْ صَبَوْتُ ؟ قَالَ : أَوَ فَعَلْتَ ؟ قُلْتُ : نَعَمْ ، فَقَالَ : لا تَفْعَلْ ، قَالَ : وَدَخَلَ الْبَيْتَ فَأَجَافَ الْبَابَ دُونِي ، قَالَ : فَذَهَبْتُ إِلَى رَجُلٍ آخَرَ مِنْ قُرَيْشٍ فَنَادَيْتُهُ فَخَرَجَ ، فَقُلْتُ لَهُ : أَعَلِمْتَ أَنِّي قَدْ صَبَوْتُ ، فَقَالَ : أَوَ فَعَلْتَ ؟ قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : لا تَفْعَلْ وَدَخَلَ الْبَيْتَ وَأَجَافَ الْبَابَ دُونِي ، فَقُلْتُ : مَا هَذَا بِشَيْءٍ ، قَالَ : فَإِذَا أَنَا لا أُضْرَبُ وَلا يُقَالُ لِي شَيْءٌ ، فَقَالَ الرَّجُلُ أَتُحِبُّ أَنْ يُعْلَمَ إِسْلامُكَ ؟ قَالَ : قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : إِذَا جَلَسَ النَّاسُ فِي الْحِجْرِ فَأْتِ فُلانًا فَقُلْ لَهُ فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ : أَشَعَرْتَ أَنِّي قَدْ صَبَوْتُ فَإِنَّهُ قَلَّ مَا يَكْتُمُ الشَّيْءَ ، فَجِئْتُ إِلَيْهِ وَقَدِ اجْتَمَعَ النَّاسُ فِي الْحِجْرِ فَقُلْتُ لَهُ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَهُ : أَشَعَرْتَ أَنِّي قَدْ صَبَوْتُ ؟ قَالَ : فَقَالَ : أَفَعَلْتَ ؟ قَالَ : قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ أَلا إِنَّ عُمَرَ قَدْ صَبَا ، قَالَ : فَثَارَ إِلَيَّ أُولَئِكَ النَّاسُ فَمَا زَالُوا يَضْرِبُونِي وَأَضْرِبُهُمْ ، حَتَّى أَتَى خَالِي فَقِيلَ لَهُ : إِنَّ عُمَرَ قَدْ صَبَا ، فَقَامَ عَلَى الْحِجْرِ فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ : أَلا إِنِّي قَدْ أَجَرْتُ ابْنَ أُخْتِي فَلا يَمَسُّهُ أَحَدٌ ، قَالَ : فَانْكَشَفُوا عَنِّي فَكُنْتُ لا أَشَاءُ أَنْ أَرَى أَحَدًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ يُضْرَبُ إِلا رَأَيْتُهُ فَقُلْتُ : مَا هَذَا بِشَيْءٍ ، إِنَّ النَّاسَ يُضْرَبُونَ وَأَنَا لا أُضْرَبُ ، وَلا يُقَالُ لِي شَيْءٌ فَلَمَّا جَلَسَ النَّاسُ فِي الْحِجْرِ جِئْتُ إِلَى خَالِي فَقُلْتُ : اسْمَعْ ، جِوَارُكَ عَلَيْكَ رَدٌّ ، قَالَ : لا تَفْعَلْ ، قَالَ : فَأَبَيْتُ فَمَا زِلْتُ أُضْرَبُ وَأَضْرِبُ حَتَّى أَظْهَرَ اللَّهُ الإِسْلامَ "

رواه البزار وفيه أسامة بن زيد بن أسلم وهو ضعيف

14413- Ömer'in azatlısı Eslem bildiriyor: Ömer b. el-Hattâb: "Size nasıl Müslüman olduğumu anlatmamı ister misiniz?" deyince; "Evet" dediğimizde şöyle anlatmaya başladı:

İnsanlar içinde Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) düşmanlıkta en ileri giden kişiydim. Çok sıcak bir günde Mekke'nin yollarından birindeydim. Beni, Kureyş'ten bir adam gördü ve: "Nereye gidiyorsun Hattâb'ın oğlu!?" diye sordu. "Şu adamı öldürmeye gidiyorum" diye karşılık verdim. "Ey Hattâb'ın oğlu! Onun davet ettiği şey senin evine girmişken sen bunu mu söylüyorsun?" deyince; "Neden bahsediyorsun?" diye sorduğumda: "Kız kardeşin ona gitti (iman etti)" karşılığını verdi.

Kızgın bir şekilde geri dönüp kız kardeşimin kapısını çaldım. Resûlullah da (sallallahu aleyhi vesellem) hiçbir şeye malı mülkü olmayan birileri iman ettiği zaman bir veya iki kişiyi kendilerine maddi destek olsun diye bir kişiye verirdi. Ashâbından iki kişiyi de kız kardeşimin kocasına vermişti. Kapıyı çaldım. "Kim o?" diye sorduklarında dedim ki: "Ben Ömer b. el-Hattâb'ım!" Ellerindeki bir kitabı okuyorlardı. Sesimi duydukları zaman kitabı bırakıp bir yerde saklandılar. Kız kardeşim bana kapıyı açtığında dedim ki: "Ey kendinin düşmanı! Dinini terk mi ettin?" Bir şeyi kaldırıp kafasına vurdum, ağlamaya başladı ve bana dedi ki: "Ey Hattâb'ın oğlu! Dilediğini yap. Ben Müslüman oldum." Gittim divanın üzerine oturdum. Kapının ortasında bir sahife gördüm ve dedim ki: "Buradaki bu sahife nedir?" Bana: "Bizi rahat bırak ey Hattâb'ın oğlu. Sen cünüplükten yıkanıp temizlenmeyen birisin. Buna da temiz olanlardan başkası dokunamaz." Bana o sahifeyi verene kadar ısrar ettim. Onda "**Bismillahirrahmânirrahîm**" yazıyordu: **"Rahman, Rahîm"** kısmını okuduğum zaman bunun nereden geldiğini düşündüm. Sonra kendime gelip okumaya devam ettim: **"Göklerde ve yerde olanlar Allah'ı tesbih ederler. O Azîz'dir, Hakîm'dir."** (Hadîd Sur. 1) Okumaya şu âyete gelene kadar devam ettim: **"Allah'a ve Resûlü'ne iman edin. Sizi, üzerinde tasarrufa yetkili kıldığı şeylerden harcayın. Sizden iman edip de (Allah rızası için) harcayan kimselere büyük mükâfat vardır."** (Hadîd Sur. 7) (Bu âyeti okuyunca) Dedim ki: "Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şahadet ederim." İnsanlar koşuşup, sevinçten tekbir getirmeye başladılar. Bana dediler ki: "Sana müjdeler olsun, ey Hattâb'ın oğlu! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) pazartesi günü senin için: *«Allahım! Dini, Ömer b. el-Hattâb ve Ebû Cehl b. Hişâm'la güçlendir»* diye dua etmişti. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) duasının senin İslam'ı seçmenle kabul edilmiş olmasını umarız."

Onlara dedim ki: "Bana Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) nerede olduğunu söyleyin." Sözümde samimi olduğumu anlayınca bana bulunduğu evi söylediler. Gelip kapıyı çaldım. "Kim o?" diye sorduklarında: "Ömer b. el-Hattâb'ım" dedim. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) karşı kinimin şiddetini biliyorlar; fakat Müslüman olduğumu bilmiyorlardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara: *"Ona kapıyı açın. Eğer Yüce Allah onun hakkında hayır dilerse onu hidayete erdirir"* diyene kadar kimse kapıyı açmaya cesaret edemedi. Kapı açıldı, iki kişi kollarımdan tuttu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yaklaşınca onlara: *"Onu bırakın!"* dedi. Önünde oturdum. Gömleğimin yakalarından tutup: *"Ey Hattâb'ın oğlu, Müslüman ol! Allahım! Ona hidayet ver!"* dedi. Dedim ki: "Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve sen onun Resûlüsün" Müslümanlar öyle bir tekbir getirdiler ki, Mekke sokaklarından duyuldu. Daha önce yetmiş kişiydiler. Daha önce bir kişi Müslüman olup da müşrikler onun Müslüman olduğunu öğrenirlerse ona vururlar, o da onlara vururdu.

Sonra bir adamın yanına gelip kapıyı çaldım. Adam: "Kim o?" dedi. "Ömer b. el-Hattâb'ım" diye cevap verdim. Adam yanıma çıkınca ona "Benim, dinimi terk ettiğimi biliyor musun?" diye sordum. Adam: "Bunu yaptın mı?" diye sorunca Ben: "Evet" dedim. Adam: "Böyle yapma!" dedi ve kapıyı yüzüme kapatıp eve girdi. Kureyş'ten bir başkasının yanına gidip çağırdığımda yanıma çıktı, ona dedim ki: "Benim dinimi terk ettiğimi biliyor musun?" Adam: "Bunu yaptın mı?" diye sordu. "Evet" dedim. Adam: "Böyle yapma!" dedi ve kapıyı yüzüme kapatıp eve girdi.

Dedim ki: "Bu böyle olmayacak. Müslüman olduğum için (kimse bana vurmuyor) ben kimseye vuramıyorum. Kimse de bana bir şey demiyor." Adamın birisi: "Senin Müslüman olduğunu herkesin bilmesini ister misin?" diye sorunca ben; "Evet" dedim. Dedi ki: "İnsanlar Hicr'de oturduğu zaman falan kişiye git, ona gizlice: «Benim dinimi terk ettiğimi biliyor musun?» de. O adamın bir şeyi gizli tutması mümkün değildir (herkese bu haberi yayar.)"

İnsanlar Hicr'de toplanmışken adamın yanına varıp gizlice: "Benim dinimi terk ettiğimi biliyor musun?" dedim. Adam: "(Gerçekten bunu) Yaptın mı?" diye sorunca "Evet" dedim. Adam yüksek sesle şöyle bağırmaya başladı: "Ömer dinini terk etti." Bunun üzerine bütün insanlar üzerime saldırıp bana vurmaya başladılar, ben de onlara vurdum. Ta ki dayım geldi. Ona: "Ömer dinini terk etti" dendi. (Dayım) Hicr'e çıktı ve yüksek sesle şöyle dedi: "Şunu bilin ki, ben kız kardeşimin oğlunu himayeme aldım. Ona kimse dokunmasın." Bunun

üzerine beni bıraktılar. Müslümanlardan kimseyi dövülürken görmek istemiyordum. Gördüğümde de ona diyordum ki: "Bu doğru değildir. İnsanlar (Müslüman oldukları için) dövülüyorlar, bana ne kimse vuruyor, ne de bir şey diyor." İnsanlar Hicr'de otururken, dayımın yanına geldim ve: "Himayeni sana iade ediyorum" deyince bana: "Bunu yapma!" dedi. Fakat himayesini kabul etmedim. İslam dini kendini açığa vuruncaya kadar dövüldüm ve ben de onları dövdüm.

★Bezzâr rivayet etmiştir. Ravilerinden Usâme b. Zeyd b. Eslem zayıftır.[1]

١٤٤١٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللهِ بْنُ إِدْرِيسَ ، عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : لَمَّا أَسْلَمَ عُمَرُ ، قَالَ : " مَنْ أَنَمُّ النَّاسِ ؟ قَالُوا : فُلانٌ ، قَالَ : فَأَتَاهُ ، فَقَالَ : " إِنِّي قَدْ أَسْلَمْتُ فَلا تُخْبِرَنْ أَحَدًا " ، قَالَ : فَخَرَجَ يَجُرُّ إِزَارَهُ ، وَطَرَفُهُ عَلَى عَاتِقِهِ ، فَقَالَ : أَلا إِنَّ عُمَرَ قَدْ صَبَا ، قَالَ : وَأَنَا أَقُولُ : كَذَبْتَ ، وَلَكِنِّي أَسْلَمْتُ ، وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ ، فَقَامَ إِلَيْهِ خَلْقٌ مِنْ قُرَيْشٍ ، فَقَاتَلُوهُ ، فَقَاتَلَهُمْ حَتَّى سَقَطَ ، وَأَكَبُّوا عَلَيْهِ ، فَجَاءَ رَجُلٌ عَلَيْهِ قَمِيصٌ ، فَقَالَ : مَا لَكُمْ وَلِلرَّجُلِ ؟ أَتَرَوْنَ بَنِي عَدِيِّ بْنِ كَعْبٍ يُخَلُّونَ عَنْكُمْ وَعَنْ صَاحِبِهِمْ ، تَقْتُلُونَ رَجُلا اخْتَارَ لِنَفْسِهِ اتِّبَاعَ مُحَمَّدٍ ؟ قَالَ : فَتَكَشَّفَ الْقَوْمُ عَنْهُ ، فَقُلْتُ لأَبِي : مَنِ الرَّجُلُ ؟ قَالَ : الْعَاصُ بْنُ وَائِلٍ السَّهْمِيُّ "

رواه البزار والطبراني باختصار ورجاله ثقات إلا أن ابن إسحاق مدلس.

14414- İbn Ömer anlatıyor: Hz. Ömer Müslüman olduğu zaman: "İnsanların en çok söz taşıyanı kimdir?" diye sordu. "Falan kişi" dediklerinde, ona gidip dedi ki: "Ben Müslüman oldum. Sakın bunu kimseye söyleme." Adam izarının bir ucu omzunda diğer ucu da yerde sürünerek dışarıya çıktı ve dedi ki: "Ömer Sâbiî oldu (dinini terk etti.)" (Ömer dedi ki:) Ben diyordum ki: "Yalan söylüyorsun Müslüman oldum." Ömer'in üzerinde bir gömlek vardı. Üzerinden sıyrılıp ta yere düşene dek halk ona, o da halka vurmaya başladı. Yere düşünce üzerine çullandılar. Bir adam gelip dedi ki: "Bu adamdan ne istiyorsunuz? Benî Adiyy'in sizden intikam almayacağını ve dostlarını yalnız bırakacağını mı sandınız? Muhammed'e (sallallahu aleyhi vesellem) tâbi olmayı tercih eden birini (sırf bunu yaptığı için) öldüreceksiniz!" (Bu söz üzerine) insanlar

[1] Bezzâr (2493) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisi, İshâk b. İbrâhîm el-Hanînî'den başkasının bu senetle rivayet ettiğini bilmiyoruz. Hanînî'nin, Medine'den çıktığı, aynı hadisi değişik şekillerde rivayet ettiği için kendisinden hadis alınmamasına rağmen, Ömer'in Müslüman olmasıyla ilgili bu ravi zincirinden daha iyisini bilmiyoruz. Hanînî, Usâme b. Zeyd'den daha zayıftır."

onu bıraktılar. Babama: "Bu adam kimdir?" diye sordum. "Âs b. el-Vâil es-Sehmî" dedi.

★ Bezzâr ve kısa metinle Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Yalnız İbn İshâk müdellistir.[1]

١٤٤١٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا أَبُو حَاتِمٍ السِّجِسْتَانِيُّ ، قَالَ : نا الأَصْمَعِيُّ ، عَنْ نَافِعِ بْنِ أَبِي نُعَيْمٍ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنْ عُمَرَ ، أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لا أَدَعُ مَجْلِسًا جَلَسْتُهُ فِي الْكُفْرِ إِلا أَعْلَنْتُ فِيهِ الإِسْلامَ ، فَأَتَى الْمَسْجِدَ وَفِيهِ بُطُونُ قُرَيْشٍ ، مُتَحَلِّقَةٌ ، فَجَعَلَ يُعْلِنُ الإِسْلامَ ، وَيَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ، فَثَارَ الْمُشْرِكُونَ ، فَجَعَلُوا يَضْرِبُونَهُ وَيَضْرِبُهُمْ ، فَلَمَّا تَكَاثَرُوا عَلَيْهِ خَلَّصَهُ رَجُلٌ " ، فَقُلْتُ لِعُمَرَ : مَنِ الرَّجُلُ الَّذِي خَلَّصَكَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ؟ قَالَ : " ذَاكَ الْعَاصُ بْنُ وَائِلٍ السَّهْمِيُّ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات.

14415- Hz. Ömer, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip dedi ki: "Yâ Resûlallah! Daha önce hangi mecliste oturduysam oraya gidip Müslüman olduğumu ilan edeceğim." (Ravi dedi ki: Ömer) Mescid'e (Kâbe'ye) gitti. Kureyş'in bütün ileri gelenleri orada toplanmışlardı. Ömer Müslümanlığını ilan edip kelime-i şehadet getirdi. Müşrikler ona saldırıp vurmaya, o da onlara vurmaya başladı. Ona vuran insanlar çoğalınca bir adam onu kurtardı. (Ravi der ki:) Ömer'e: "Seni müşriklerden kurtaran kişi kimdi?" diye sordum: "Âs b. el-Vâil es-Sehmî" dedi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[2]

١٤٤١٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ الْمُوَفَّقِ الْكُوفِيُّ، ثنا الْحِمَّانِيُّ أَبُو يَحْيَى، ثنا النَّضْرُ أَبُو عُمَرَ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ : لَمَّا أَسْلَمَ عُمَرُ قَالَ الْمُشْرِكُونَ : قَدْ انْتَصَفَ الْقَوْمُ مِنَّا وَأَنْزَلَ اللهُ عَزَّ وَ جَلَّ : ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِي حَسْبُكَ اللهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ﴾

رواه البزار والطبراني باختصار وفيه النضر أبو عمر وهو متروك

14416- İbn Abbas bildiriyor: Hz. Ömer, Müslüman olduğu zaman müşrikler dediler ki: "Müslümanlar bizden hınçlarını aldılar." Allah şu âyeti indirdi: **"Ey Peygamber! Sana ve sana uyan müminlere Allah yeter."** (Enfâl Sur. 64)

---

[1] Bezzâr (2494) ve Taberânî de, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (83) rivayet etti.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (1315) rivayet etmiştir.

★Bezzâr ve Taberânî kısa metinle rivayet etmiştir. İçinde Nadr Ebû Ömer metrûktur[1]

١٤٤١٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا أَبُو جَعْفَرٍ النُّفَيْلِيُّ ، قَالَ : نا خَالِدُ بْنُ أَبِي بَكْرِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَرَبَ صَدْرَ عُمَرَ بِيَدِهِ حِينَ أَسْلَمَ ثَلاثَ مَرَّاتٍ ، وَهُوَ يَقُولُ : " اللَّهُمَّ أَخْرِجْ مَا فِي صَدْرِهِ مِنْ غِلٍّ ، وَأَبْدِلْهُ إِيمَانًا " , يَقُولُ ذَلِكَ ثَلاثًا

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات

14417- İbn Ömer anlatıyor: Hz. Ömer, Müslüman olduğunda, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun göğsüne eliyle üç defa vurarak üç kez: *"Allahım! Ömer'in kalbindeki kinini imanla değiştir"* dedi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [2]

(بَابٌ شِدَّتُهُ ﷺ فِي اللهِ وَكَرَاهِيَتُهُ لِلْبَاطِلِ)

Sertliği ve Batıla Olan Nefreti

١٤٤١٨ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ، ثنا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ، ثنا أَبِي، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُهَاجِرِ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ رَبِيْعَةَ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَرْسَلَ إِلَى كَعْبِ الأَحْبَارِ فَقَالَ : يَا كَعْبٌ كَيْفَ تَجِدُ نَعْتِي ؟ قَالَ : أَجِدُ نَعْتَكَ قَرْنٌ مِنْ حَدِيْدٍ قَالَ : وَمَا قَرْنٌ مِنْ حَدِيْدٍ ؟ قَالَ : أَمِيرٌ شَدِيْدٌ لاَ تَأْخُذُهُ فِي اللهِ لَوْمَةَ لائِمٍ قَالَ : ثُمَّ مَهْ ؟ قَالَ : ثُمَّ يَكُونُ مِنْ بَعْدَكَ خَلِيْفَةَ تَقْتُلُهُ فِئَةٌ ظَالِمَةٌ . ثُمَّ قَالَ : مَهْ ؟ قَالَ : ثُمَّ يَكُونُ البَلاَءُ"

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

14418- Ömer b. Rabîa bildirdi: Ömer b. el-Hattâb, Ka'bu'l-Ahbâr'a haber göndererek şöyle dedi: "Ey Ka'b! Beni nasıl nitelendirirsin?" diye sorunca Ka'b dedi ki: "Seni demirden boynuz gibi görüyorum." "Demir boynuz nedir?" diye sorduğunda: "Doğru ve Allah yolunda, kınayanın kınamasından çekinmeyen güçlü bir lider" dedi. " Sonra ne?" diye

---

[1] Bezzâr (2495) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisi sadece bu lafızla ve bu isnâdla İbn Abbâs'tan biliyoruz." Taberânî'nin *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (12470) buna yakın metinle bir rivayet vardır.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat* (1100) ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (13191) rivayet etmiştir.

sorunca: "Sonra, senden sonra bir halife gelecek, onu zalim bir topluluk öldürecek." "Sonra ne olacak?" dediğinde de: "Bela olacak" dedi.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٤١٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ أَنَّ الأَسْوَدَ بْنَ سَرِيعٍ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي قَدْ حَمِدْتُ رَبِّي تَبَارَكَ وَتَعَالَى بِمَحَامِدَ وَمِدَحٍ وَإِيَّاكَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا إِنَّ رَبَّكَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُحِبُّ الْمَدْحَ هَاتِ مَا امْتَدَحْتَ بِهِ رَبَّكَ. قَالَ جَعَلْتُ أُنْشِدُهُ فَجَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَأْذَنَ أَدْلَمُ أَصْلَعُ أَعْسَرُ أَيْسَرُ قَالَ فَاسْتَنْصَتَنِي لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَوَصَفَ لَنَا ابْنُ سَلَمَةَ كَيْفَ اسْتَنْصَتَهُ. قَالَ كَمَا صَنَعَ بِالْهِرِّ فَدَخَلَ الرَّجُلُ فَتَكَلَّمَ سَاعَةً ثُمَّ خَرَجَ ثُمَّ أَخَذْتُ أُنْشِدُهُ أَيْضاً ثُمَّ رَجَعَ بَعْدُ فَاسْتَنْصَتَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوَصَفَهُ أَيْضاً فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ ذَا الَّذِي اسْتَنْصَتَّنِي لَهُ فَقَالَ هَذَا رَجُلٌ لاَ يُحِبُّ الْبَاطِلَ هَذَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ"

رواه أحمد والطبراني بنحوه وقال : فدخل رجل طوال أقنى فقال لي : " اسكت.

14419- Esved b. Serî anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gittim ve dedim ki: "Yâ Resûlallah! Rabbimi hamdeden ve seni metheden bir şiir yazdım." Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Rabbin methedilmeyi sever. Rabbini methettiğin şiiri oku bakalım."* Şiiri okumaya başladım. Esmer uzun boylu, kafası kel, yumuşak başlı ve güçlü bir adam geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni onun yanında susturdu. -Ebû Seleme nasıl susturulduğunu şöyle tarif etti: "Kediye yapıldığı gibi."- Adam bir süre konuştuktan sonra çıktı. Sonra ben şiiri okumaya devam ettim. Adam tekrar geri döndü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yine beni susturdu. -ravi yine nasıl susturulduğunu benzetmeyle tarif etti.- Dedim ki: "Yâ Resûlallah! Geldiği zaman beni susturduğun adam kim?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu bâtılı (boş işleri) sevmeyen bir adamdır. Bu, Ömer b. el-Hattab'tır"* buyurdu.

★Ahmed ve yakın metinle "Uzun boylu ve uzun burunlu birisi girdi ve bunun üzerine bana: «*Sus!*» dedi" ibaresiyle Taberânî rivâyette bulundu.[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etmiştir. (120) Umeyr b. Rabîa'yı, İbn Hibbân'dan başkası güvenilir bulmamaktadır. Ömer'den duyup duymadığının araştırılması gerekir.

[2] Ahmed (3/ 345) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (50, 844) rivayet etti. Ahmed'de ise: "Aşırı siyah, kel ve boyu uzun olmayan" ibaresi vardır.

١٤٤٢٠ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، ثنا مُبَارَكُ بْنُ فَضَالَةَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنِ الأَسْوَدِ بْنِ سَرِيعٍ ، قَالَ : " كُنْتُ أُنْشِدُهُ يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَلا أَعْرِفُ أَصْحَابَهُ حَتَّى جَاءَ رَجُلٌ بَعِيدُ مَا بَيْنَ الْمَنَاكِبِ ، أَصْلَعُ ، فَقِيلَ لِي : اسْكُتِ ، اسْكُتْ ، فَقُلْتُ : وَاثُكْلاهُ ، مَنْ هَذَا الَّذِي أَسْكُتُ لَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقِيلَ : إِنَّهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ، فَعَرَفْتُ وَاللَّهِ بَعْدُ أَنَّهُ كَانَ يَهُونُ عَلَيْهِ لَوْ سَمِعَنِي أَنْ لا يُكَلِّمَنِي حَتَّى يَأْخُذَ بِرِجْلِي فَيَسْحَبَنِي إِلَى الْبَقِيعِ"

ورجالهما ثقات وفي بعضهم خلاف.

14420- Başka bir rivâyette ise: "Omuzları geniş birisi girene kadar (şiir okudum.)" Şunu da ilave etti: Bana dendi ki: "Eğer Ömer b. el-Hattâb seni duysaydı, seni hiç önemsemeden ve konuşturmadan ayağından tutup Bakî' mezarlığına sürüklerdi."

★Ravileri güvenilirdir. Bazılarında ihtilaf vardır.[1]

(بَابُ أَنَّ اللهَ جَعَلَ الحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهِ)

Yüce Allah'ın, Hakk'ı Onun Diline ve Kalbine Koyması

١٤٤٢١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا نُوحُ بْنُ مَيْمُونٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ يَعْنِي الْعُمَرِيَّ عَنْ جَهْمِ بْنِ أَبِي الْجَهْمِ عَنْ مِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهِ"

رواه أحمد والبزار والطبراني في الأوسط ورجال البزار رجال الصحيح غير الجهم بن أبي الجهم وهو ثقة.

14421- Ebû Hureyre, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yüce Allah, hakkı Ömer'in diline ve kalbine yerleştirmiştir"* buyurduğunu bildiriyor.

★Ahmed ve Bezzâr rivayet etti. Taberânî de *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etti. Bezzâr'ın ravileri Cehm b. Ebi'l-Cehm hariç *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. (819)

[2] Abdullah el-Umarî tarikiyle Cehm'den Ahmed (3/401) ve Abdulmelik b. Amr kanalıyla Cehm'den Bezzâr (2501) rivayet etmiştir. Ayrıca Ahmed (2/53), Abdulmelik b. Amr— Nâfi b. Ebî Nuaym— Nâfi— Ömer kanalıyla da rivayet etmiştir.

١٤٤٢٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الْمُقْرِئُ الْعَكَّاوِيُّ ، ثَنَا يَعْلَى بْنُ عُبَيْدٍ الطَّنَافِسِيُّ ، ثَنَا مِسْعَرٌ ، عَنْ وَبَرَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ غُضَيْفِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِنَّ اللَّهَ وَضَعَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهِ ، يَقُولُ بِهِ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه علي بن سعيد المقرئ العكاوي و لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

14422- Ömer b. el-Hattâb der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Yüce Allah, hakkı Ömer'in diline ve kalbine koymuştur. O (söylediğini) onunla söyler."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravilerin içinde Ali b. Saîd el-Mukrî el-Akkâvî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٤٤٢٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ أَبِي نُعَيْمٍ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهِ"

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير عبد الله بن صالح كاتب الليث وقد وثق وفيه ضعف.

14423- İbn Ömer, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bildiriyor: *"Yüce Allah hakkı Ömer'in diline ve kalbine koymuştur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir. Leys'in katibi Abdullah b. Sâlih dışında ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Bu ravi hem güvenilir, hem de zayıf addedilmiştir.[1]

١٤٤٢٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ دُحَيْمٍ الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا أَبِي . ح وَحَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا دُحَيْمٌ ، ثنا عَمْرُو بْنُ بِشْرٍ . ح وَحَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَتُّوَيْهِ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ الأَوْصَابِيُّ الْحِمْصِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حِمْيَرٍ ، جَمِيعًا عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنْ غُضَيْفِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ بِلالٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهِ"

رواه الطبراني وفيه أبو بكر بن أبي مريم وقد اختلط.

14424- Bilâl, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yüce Allah hakkı Ömer'in diline ve kalbine koymuştur"* buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerin içinde Ebû Bekr b. Ebî Meryem ezberi bozulmuş biridir.[2]

---

[1] Taberânî *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (291 ve 249) bundan başka değişik iki senetle rivayet etmiştir. Ayrıca, Ahmed de rivayet etmiştir. (2/53)

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1077) rivayet etmiştir.

١٤٤٢٥ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَائِلَةَ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الشَّاذَكُونِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْوَاقِدِيُّ ، ثنا مُوسَى بْنُ عُمَرَ الْحَازِمِيُّ ، عَنْ مُوسَى بْنِ سَهْلٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهِ "

رواه الطبراني وفيه ضعفاء سليمان الشاذكوني وغيره.

14425- Muâviye b. Ebî Süfyân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yüce Allah hakkı Ömer'in diline ve kalbine koymuştur"* buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî rivayet etmiştir. İçinde Süleymân eş-Şâzekûnî ve başka zayıflar vardır.[1]

١٤٤٢٦ - حَدَّثَنَا مَسْعَدَةُ بْنُ سَعْدٍ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُغِيرَةِ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي الزِّنَادِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، لا أَعْلَمُهُ إِلا عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَا كَانَ نَبِيٌّ قَطُّ إِلا فِي أُمَّتِهِ مُعَلِّمٌ أَوْ مُعَلِّمَانِ ، وَإِنْ يَكُنْ فِي أُمَّتِي مِنْهُمْ أَحَدٌ فَهُوَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ، إِنَّ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهِ "

قلت : في الصحيح بعضه بغير سياقه رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد الرحمن بن أبي الزناد وهو لين الحديث.

14426- Hz. Âişe, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle nakletti: *"Hiçbir peygamber yoktur ki ümmetinin içinde bir veya iki muallim olmasın. Eğer ümmetimden birisi olacaksa, o Ömer b. el-Hattâb'tır. Hak, Ömer'in diline ve kalbine yerleştirilmiştir."*

★Derim ki: *Sahîh*'te farklı metinle bir kısmı vardır.

Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir. Ravilerden Abdurrahmân b. Ebi'z-Zinâd hadiste gevşektir.

١٤٤٢٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالَ : نَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ ، قَالَ : نَا أَبُو إِسْرَائِيلَ الْمُلائِيُّ ، عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ الْعَيْزَارِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : " إِذَا ذُكِرَ الصَّالِحُونَ فَحَيَّ هَلا بِعُمَرَ ، مَا كُنَّا نُبْعِدُ أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلامُ ، إِنَّ السَّكِينَةَ تَنْطِقُ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ "

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن.

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (19/312) rivayet etmiştir.

14427- Hz. Ali der ki: "Salihler anılacaksa akla ilk gelecek Ömer'dir. Vahyin Ömer'in söylediklerine uygun bir şekilde inmesini garipsemezdik."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir. Senedi hasendir.

١٤٤٢٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا مَعْمَرُ بْنُ سَهْلٍ ، ثنا أَبو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ ، ثنا شَرِيكٌ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " مَا كُنَّا نُبْعِدُ أَنَّ السَّكِينَةَ تَنْطِقُ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ " رواه الطبراني وإسناده حسن.

14428- İbn Mes'ûd der ki: "Vahyin, Ömer'in görüşüne uygun bir şekilde inmesini yadırgamazdık."

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedi hasendir.[1]

١٤٤٢٩ - حَدَّثَنَا أَبو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، ح وَحَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ السَّدُوسِيُّ ، ثنا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ ، قَالا : ثنا شُعْبَةُ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ ، عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ ، قَالَ : " كُنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّ السَّكِينَةَ تَنْزِلُ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

14429- Târık b. Şihâb der ki: "Vahyin, Ömer'in görüşüne uygun bir şekilde indiğini konuşurduk."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.[2]

(بَابٌ مَا وَرَدَ لَهُ مِنَ الفَضْلِ مِنْ مُوَافَقَتِهِ لِلْقُرْآنِ وَنَحْوِ ذَلِكَ)

Fazileti ve Görüşlerinin Kurân'a Muvafık Olması

١٤٤٣٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِىُّ عَنْ أَبِى نَهْشَلٍ عَنْ أَبِى وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَضَلَ النَّاسَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ بِأَرْبَعٍ بِذِكْرِ الأَسْرَى يَوْمَ بَدْرٍ أَمَرَ بِقَتْلِهِمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿لَوْلاَ كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وَبِذِكْرِهِ الْحِجَابَ أَمَرَ نِسَاءَ النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَحْتَجِبْنَ فَقَالَتْ لَهُ زَيْنَبُ وَإِنَّكَ عَلَيْنَا يَا ابْنَ الْخَطَّابِ وَالْوَحْىُ يَنْزِلُ فِى بُيُوتِنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعاً فَاسْأَلُوهُنَّ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8827) rivayet etmiştir. Ravilerden, Şerîk el-Kâdî zayıftır. Ebû Ubeyde ise babasından hadis dinlememiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8202) rivayet etmiştir.

مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ﴾ وَبِدَعْوَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُ اللَّهُمَّ أَيِّدِ الإِسْلَامَ بِعُمَرَ. وَبِرَأْيِهِ فِي أَبِي بَكْرٍ كَانَ أَوَّلَ النَّاسِ بَايَعَهُ".

رواه أحمد والبزار والطبراني وفيه أبو نهشل ولم أعرفه وبقية رجاله ثقات.

14430- Abdullah b. Mes'ûd anlatıyor: Ömer b. el-Hattâb şu dört şeyden dolayı diğer insanlardan üstündür: Bedir günü esirlerin durumuyla ilgili öldürülmeleri yönünde görüş belirtmesi dolayısıyla. Bunun üzerine Yüce Allah, şu âyeti indirdi: **"Daha önceden Allah'tan verilmiş bir hüküm olmasaydı, aldıklarınızdan ötürü size büyük bir azab erişirdi."** (Enfâl Sur. 68) Örtünme (hicab) ilgili görüşü dolayısıyla. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarına örtünmelerini söyledi. Zeyneb ona dedi ki: "Vahiy evlerimizde nâzil olurken sen bize bunu mu söylüyorsun ey Hattâb'ın oğlu!" Bunun üzerine Yüce Allah şu âyeti indirdi: **"Peygamber'in eşlerinden bir şey isteyeceğinizde onu perde arkasından isteyin."** (Ahzâb Sur. 53) Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Allahım! İslam'ı Ömer'le güçlendir"* diye dua etmesi dolayısıyla. Ebû Bekr'in hilafetiyle ilgili görüşü dolayısıyla. Ona ilk biat eden kişi o idi.

★Ahmed, Bezzâr ve Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Ebû Nehşel'i tanımıyorum. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٤٣١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنِي أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ فُضَيْلِ بْنِ عِيَاضٍ . ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زُرَارَةَ الرَّقِّيُّ ، قالا : ثنا بِشْرُ بْنُ السَّرِيِّ ، ثنا رَبَاحُ بْنُ مَعْرُوفٍ الْمَكِّيُّ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَجْلَانَ الأَفْطَسِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، " أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُبَيٍّ ، قَالَ لَهُ أَبُوهُ : أَيْ بُنَيَّ اطْلُبْ لِي مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَوْبًا مِنْ ثِيَابِهِ تُكَفِّنِّي فِيهِ ، وَمُرْهُ يُصَلِّي عَلَيَّ ، فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ : يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَرَفْتَ شَرَفَ عَبْدِ اللَّهِ ، وَإِنَّهُ أَمَرَنِي أَنْ أَطْلُبَ إِلَيْكَ ثَوْبًا تُكَفِّنُهُ فِيهِ ، وَأَنْ تُصَلِّيَ عَلَيْهِ ، فَأَعْطَاهُ ثَوْبًا مِنْ ثِيَابِهِ وَأَرَادَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيْهِ ، فَقَالَ عُمَرُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَرَفْتَ عَبْدَ اللَّهِ وَنِفَاقَهُ ، أَتُصَلِّي عَلَيْهِ وَقَدْ نَهَاكَ اللَّهُ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيْهِ ؟ قَالَ : وَأَيْنَ ؟ قَالَ : ﴿إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : فَإِنِّي سَأَزِيدُهُ ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : ﴿وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ﴾ وَأَنْزَلَ ﴿ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ

[1] Ahmed (4362), Bezzâr (2505) ve Taberânî (8828) rivayet etmiştir. Ravilerden Mes'ûdî ezberi bozulan biridir. Ebû Nehşel de durumu bilinmeyen biridir. İbn Hibbân onun güvenilir olduğunu söylemiştir.

لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ قَالَ : وَدَخَلَ رَجُلٌ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَطَالَ الْجُلُوسَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلاثًا لِكَيْ يَتْبَعَهُ ، فَلَمْ يَفْعَلْ ، فَدَخَلَ عُمَرُ ، فَرَأَى الرَّجُلَ فَعَرَفَ الْكَرَاهِيَةَ فِي وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَقْعَدِهِ ، فَقَالَ : لَعَلَّكَ آذَيْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَفَطِنَ الرَّجُلُ ، فَقَامَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَقَدْ قُمْتُ ثَلاثًا لِتَتْبَعَنِي فَلَمْ تَفْعَلْ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لَوِ اتَّخَذْتَ حَاجِبًا ، فَإِنَّ نِسَاءَكَ لَسْنَ كَسَائِرِ النِّسَاءِ ، وَهُوَ طُهْرٌ لِقُلُوبِهِنَّ ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ﴾ إِلَى آخِرِ الآيَةِ ، فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عُمَرَ فَأَخْبَرَهُ بِذَلِكَ قَالَ : وَاسْتَشَارَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ فِي الأُسَارَى ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَحْيِي قَوْمَكَ وَخُذْ مِنْهُمُ الْفِدَاءَ فَاسْتَعِنْ بِهِ ، وَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ : اقْتُلْهُمْ ، فَقَالَ : لَوِ اجْتَمَعْتُمَا مَا عَصَيْنَاكُمَا فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، بِقَوْلِ أَبِي بَكْرٍ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُثْخِنَ فِي الأَرْضِ تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الآخِرَةَ﴾ قَالَ : ثُمَّ نَزَلَتْ ﴿ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الإِنْسَانَ مِنْ سُلالَةٍ مِنْ طِينٍ﴾ إِلَى آخِرِ الآيَاتِ ، فَقَالَ عُمَرُ : ﴿تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾ فَأُنْزِلَتْ ﴿فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وقال : " لَوْ اجْتَمَعْتُمَا مَا عَصَيْتُكُمَا " . وفيه أبو عبيدة بن الفضيل بن عياض وهو لين . وبقية رجاله ثقات

14431- İbn Abbâs anlatıyor: Abdullah b. Abdillah b. Ubey'e babası: "Ey oğlum! Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem), elbiselerinden birisini iste, beni onunla kefenle ve namazımı onun kıldırmasını söyle" dedi. Abdullah dedi ki: "Yâ Resûlallah! (Babam) Abdullah b. Ubeyy'in (kavmi içindeki) saygınlığını biliyorsun. Benden, elbiselerinden birisini isteyip onu o elbiseyle kefenlememi ve senin, cenaze namazını kılmanı istiyor."

Bunun üzerine ona giysilerinden birisini verdi ve namazını kılmak istedi. Ömer ona: "Yâ Resûlallah! Abdullah'ın münafık olduğunu biliyorsun ve Yüce Allah seni onun namazını kılmaktan nehyetti" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Nerede?"* diye sorunca dedi ki: **"Onlara yetmiş defa bağışlanma dilesen Allah onları bağışlamayacaktır."** (Tevbe Sur. 80)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"O halde ben (yetmiş defadan) daha fazla istiğfar ederim."* Derken Yüce Allah şu âyeti indirdi:

"Onlardan ölen kimsenin namazını sakın kılma." (Tevbe Sur. 84) Ayrıca şu âyeti indirdi: **"Onlar için, bağışlanma dilesen de dilemesen de birdir; Allah onları bağışlamayacaktır."** (Münâfikûn Sur. 6)

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına bir adam girdi ve uzun süre oturdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) adam kendisini takip edip çıkar ümidiyle üç defa dışarıya çıktı. Fakat adam çıkmadı. Ömer girip Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yüzündeki memnuniyetsizliği görünce adama: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) eziyet etmiş olmayasın?" dedi. Adam kendine gelip (yanlış yaptığını anlayıp) kalktı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Beni takip etmen için üç defa kalktım fakat sen kalkmadın."* Ömer: "Yâ Resûlallah! (Evde eşlerinle misafirlerinin arasını ayıracak) bir örtü koysan. Senin eşlerin diğer kadınlar gibi değildir. Böyle yapman onların kalplerini daha saf tutar" dedi. Bunun üzerine Yüce Allah şu âyeti indirdi: **"Ey inananlar! Peygamber'in evlerine, yemeğe çağırılmaksızın vakitli vakitsiz girmeyin."** (Ahzâb Sur. 53) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ömer'e haber gönderip görüşüne uygun bir âyetin indiğini bildirdi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (Bedir'deki) esirler hakkında Ebû Bekr ve Ömer'le istişare etti. Ebû Bekr dedi ki: "Yâ Resûlallah! Kavmini sağ bırak (öldürme). Onlardan fidye al ve o fidyeden istifade et." Ömer ise: "Onları öldür!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Eğer hepiniz bir görüşte birleşseydiniz size muhalefet etmezdik."* Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'in görüşüne göre hareket etti. Bunun üzerine Yüce Allah şu âyeti indirdi: **"Yeryüzünde savaşırken, düşmanı yere sermeden esir almak hiçbir peygambere yaraşmaz. Geçici dünya malını istiyorsunuz, oysa Allah âhireti kazanmanızı ister."** (Enfâl Sur. 67) Şu âyet te indi: **"And olsun ki, insanı süzme çamurdan yarattık. Sonra onu nutfe halinde sağlam bir yere yerleştirdik."** (Müminûn Sur. 12, 13) Ömer bunu duyunca: "Yapıp yaratanların en güzeli olan Yüce Allah pek yücedir" dedi. Bunun üzerine şu âyet indi: **"Yapıp yaratanların en güzeli olan Allah pek yücedir."** (Müminûn Sur. 14)

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *"Eğer bir görüşte birleşseydiniz size isyan etmezdim"* ibaresiyle *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etti ve dedi ki: Ravilerin içinde, Ebû Ubeyde b. Fudayl b. İyâd hadiste gevşektir. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٤٣٢ – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ الْفَضْلِ الْعَنَزِيُّ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ الْعِجْلِيِّ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ النَّخَعِيِّ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ قَيْسٍ، عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (12244) rivayet etmiştir.

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يَا عَمَّارُ أَتَانِي جِبْرِيْلُ آنِفاً فَقُلْتُ : يَا جِبْرِيْلُ حَدِّثْنِي بِفَضَائِلِ عُمَرَ بْنِ الخَطَّابِ فِي السَّمَاءِ فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ لَوْ حَدَّثْتُكَ بِفَضَائِلِ عُمَرَ مِثْلَ مَا لَبِثَ نُوحٌ فِي قَوْمِهِ أَلْفَ سَنَةٍ إِلاَّ خَمْسِيْنَ عَاماً مَا نَفِدَتْ فَضَائِلُ عُمَرَ وَإِنَّ عُمَرَ لَحَسَنَةٌ مِنْ حَسَنَاتِ أَبِي بَكْرٍ"

رواه أبو يعلى والطبراني في الكبير والأوسط وفيه الوليد بن الفضل العنزي وهو ضعيف جدا.

14432- Ammâr b. Yâsir, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle nakletti: *"Ey Ömer! Biraz önce bana Cibril geldi. Ona: «Ey Cibril! Bana gökyüzünde Ömer'in faziletlerini anlat» deyince «Ey Muhammed! Eğer onun faziletlerini, Nûh'un yaşadığı dokuz yüz elli sene anlatsam bitiremem. Ömer, Ebû Bekr'in iyiliklerinden bir iyiliktir» karşılığını verdi."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Taberânî de *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravilerden Velîd b. el-Fadl el-Anzî çok zayıftır.[1]

(بَابٌ قَوْلُ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ كَانَ بَعْدِي نَبِيٌّ)

"Benden Sonra Peygamber Gelseydi O, Ömer Olurdu" Hadisi

١٤٤٣٣ – حدثنا هَارُونُ بْنُ مَلُولٍ الْمِصْرِيُّ ، ثنا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِي ، ثنا حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ ، عَنْ بَكْرِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ مِشْرَحِ بْنِ هَاعَانَ ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لَوْ كَانَ بَعْدِي نَبِيٌّ لَكَانَ عُمَرَ "

رواه الطبراني وفيه الفضل بن المختار وهو ضعيف.

14433- Ismet, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer benden sonra peygamber gelecek olsaydı o, Ömer olurdu"* buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Fadl b. el-Muhtâr zayıftır.[2]

١٤٤٣٤ – وَعَنْ أَبِي سَعِيْدٍ الخُدَرِي قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَوْ كَانَ اللهُ بَاعِثاً رَسُولاً بَعْدِي لَبَعَثَ عُمَرَ بْنَ الخَطَّابِ"

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد المنعم بن بشير وهو ضعيف.

---

[1] Ebû Ya'lâ (1603) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (1593) rivayet etti ve dedi ki: "Velîd bu rivayette tek kalmıştır." İbn Arrâk'ın, *Tenzîhu'ş-Şerîa* isimli kitabına (1/346) bakılabilir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/180) rivayet etmiştir. Ravilerin içinde Taberânî'nin hocası Ahmed b. Rişdeyn vardır ve hadis uydurmakla suçlanmaktadır.

14434- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) nakleder: *"Yüce Allah, benden sonra resûl gönderecek olsaydı Ömer'i gönderirdi."*

★Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir. Ravilerden Abdulmun'im b. Beşîr zayıftır.

(بَابٌ فِي غَضَبِهِ وَرِضَاهُ)

Öfkesi ve Rızası

١٤٤٣٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ ، ثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ الْعُمَرِيُّ ، ثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ ، عَنْ زَيْدٍ الْعَمِّيِّ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَتَانِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، فَقَالَ : أَقْرِئْ عُمَرَ السَّلامَ ، وَقُلْ لَهُ : إِنَّ رِضَاهُ حُكْمٌ ، وَإِنَّ غَضَبَهُ عِزٌّ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه خالد بن يزيد العمري وهو ضعيف

14435- İbn Abbâs, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cibrîl bana geldi ve dedi ki: «Ömer'e selam söyle ve de ki; Onun rızası, Kitab'a muvafıktır ve öfkesi kuvvettir»"* buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir. Ravilerden Hâlid b. Yezîd el-Umerî zayıftır.[1]

(بَابٌ فِي عِلْمِهِ)

İlmi

١٤٤٣٦ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، ثنا وَكِيعٌ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، قَالَ : قَالَ عَبْدُ اللَّهِ : " لَوْ أَنَّ عِلْمَ عُمَرَ وُضِعَ فِي كِفَّةِ مِيزَانٍ ، وَوُضِعَ عِلْمُ أَهْلِ الأَرْضِ فِي كِفَّةٍ لَرَجَحَ عِلْمُهُ بِعِلْمِهِمْ " ، قَالَ وَكِيعٌ : قَالَ الأَعْمَشُ : فَأَنْكَرْتُ ذَلِكَ ، فَأَتَيْتُ إِبْرَاهِيمَ فَذَكَرْتُهُ لَهُ ، فَقَالَ : وَمَا أَنْكَرْتَ مِنْ ذَلِكَ ، فَوَاللَّهِ لَقَدْ ، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ ، قَالَ : " إِنِّي لأَحْسَبُ تِسْعَةَ أَعْشَارِ الْعِلْمِ ذَهَبَ يَوْمَ ذَهَبَ عُمَرُ "

رواه الطبراني بأسانيد ورجال هذا رجال الصحيح غير أسد بن موسى وهو ثقة

14436- Ebû Vâil bildiriyor: Abdullah (b. Mes'ûd) dedi ki: "Eğer Ömer'in ilmi terazinin bir kefesine, yeryüzü halkının ilmi de diğer

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde de (12472) rivayet etmiştir. Ravilerin içinde, Zeyd el-Ammî zayıftır. Hâlid el-Amrî'yi Ebû Hâtim ve Yahyâ hadis uydurmakla suçlamıştır. İbn Hibbân dedi ki: "Hâlid el-Amrî, Esbât'tan uydurma hadisler rivayet eder." Bakın: *S. ed-Daîfa* (1687).

kefesine konsaydı Ömer'in ilminin bulunduğu kefe ağır gelirdi." Vekî, A'meş'ten aktarıyor: "Bu sözü garipsedim ve İbrâhîm(-i Nehaî)'ye gidip ona bunu anlattım. Bana dedi ki: "Bunun neyine şaşıyorsun? Vallahi Abdullah bundan daha iyisini söyledi. Zira o: «Ömer'in öldüğü gün ilmin onda dokuzunun gittiğini zannediyorum» demişti."

★Taberânî değişik isnâdlarla rivayet etmiştir. Bu senedin ravileri güvenilir bir ravi olan Esed b. Mûsa hariç *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٤٤٣٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ , ثنا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ الْوَاسِطِيُّ , ثنا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ , قَالَ : سَمِعْتُ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يُحَدِّثُ , عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ سَالِمٍ ، عَنْ أَبِيهِ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ : " رَأَيْتُ فِي النَّوْمِ أَنِّي أُعْطِيتُ عُسًّا مَمْلُوءًا لَبَنًا فَشَرِبْتُ مِنْهُ حَتَّى تَمَلأْتُ حَتَّى رَأَيْتُهُ يَجْرِي فِي عُرُوقِي بَيْنَ الْجِلْدِ وَاللَّحْمِ , فَفَضَلَتْ فَضْلَةٌ وَأَعْطَيْتُهَا عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ , فَأَوِّلُوهَا " , قَالُوا : يَا نَبِيَّ اللَّهِ , هَذَا عِلْمٌ أَعْطَاكَ اللَّهُ فَمَلأَكَ مِنْهُ , فَفَضَلَتْ فَضْلَةٌ فَأَعْطَيْتَهَا عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ , فَقَالَ : " أَصَبْتُمْ "

قلت : هو في الصحيح بغير سياقه رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

14437- İbn Ömer, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bildiriyor: *"Rüyamda bana büyük bir bardakla süt verildi. (Midem) dolana kadar ondan içtim. Hatta onun damarlarım ve derim arasında aktığını gördüm. Ondan biraz arttı ve onu Ömer b. el-Hattâb'a verdim. Bunu bana tevil ediniz."* "Yâ Resûlallah! Bu, Yüce Allah'ın sana verdiği ilimdir. Ondan arttı ve sen onu Ömer'e verdin" dediklerinde: *"İsabet ettiniz"* buyurdu.

Derim ki: Bu başka bir metinle *Sahîh*'te yer almıştır.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٤٤٣٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ النَّضْرِ الأَزْدِيُّ، ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو، ثنا زَائِدَةُ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ، عَنْ عَبْدِ اللهِ يَعْنِي اِبْنَ مَسْعُودٍ قَالَ : إِنَّ عُمَرَ كَانَ أَعْلَمَنَا بِاللَّهِ وَأَقْرَأَنَا لِكِتَابِ اللَّهِ ، وَأَفْقَهَنَا لِدِينِ اللَّهِ"

رواه الطبراني في حديث طويل في وفاة عمر.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8809) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (13155) rivayet etmiştir.

14438- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Ömer içimizde Yüce Allah'ı en iyi tanıyan, Yüce Allah'ın Kitab'ını en iyi bilen ve Yüce Allah'ın dininde en fakîhimiz olan kişiydi."

★Taberânî, Ömer'in vefatı bahsinde uzun bir hadis içinde bu sözleri nakletti.[1]

(بَابُ مَنْزِلَةُ عُمَرَ عِنْدَ اللهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ)

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Katındaki Değeri

١٤٤٣٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي زُرْعَةَ ، ثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، نَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، نَا مُحَمَّدُ بْنُ مُهَاجِرٍ ، عَنْ أَبِي سَعْدٍ خَادِمِ الْحَسَنِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أَبْغَضَ عُمَرَ فَقَدْ أَبْغَضَنِي ، وَمَنْ أَحَبَّ عُمَرَ فَقَدْ أَحَبَّنِي ، وَإِنَّ اللَّهَ بَاهَى بِالنَّاسِ عَشِيَّةَ عَرَفَةَ عَامَّةً ، وباهَى بِعُمَرَ خَاصَّةً ، وَإِنَّهُ لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا إِلا كَانَ فِي أُمَّتِهِ مُحَدَّثٌ ، وَإِنْ يَكُنْ فِي أُمَّتِي مِنْهُمْ أَحَدٌ فَهُوَ عُمَرُ " . قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، كَيْفَ مُحَدَّثٌ ؟ قَالَ : " تَتَكَلَّمُ الْمَلائِكَةُ عَلَى لِسَانِهِ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه أبو سعد خادم الحسن البصري و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات.

14439- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle nakletti: *"Kim Ömer'e buğzederse, bana buğzetmiş gibidir. Kim Ömer'i severse beni sevmiş gibidir. Yüce Allah, Arefe akşamı meleklere karşı bütün insanlarla genel olarak, Ömer ile özel olarak iftihar etmiştir. Yüce Allah hiçbir peygamber göndermemiştir ki, ümmetinden kendisine (ilham türü) konuşulan biri olmasın. Eğer ümmetimden onlardan birisi olacaksa o, Ömer'dir."* "Yâ Resûlallah! Nasıl kendisine konuşulur?" diye sorduklarında: *"Melekler onun diliyle konuşur"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir. Ravilerden Hasan el-Basrî'nin hizmetçisi Sa'd'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٤٤٤٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ، قَالَ: نا إِسْحَاقُ، قَالَ: نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ الْعَلاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِيهِ، عن أبي هريرة عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بَاهَى مَلائِكَتَهُ بِعَبِيدِهِ عَشِيَّةَ عَرَفَةَ عَامَّةً ، وَبَاهَى بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ خَاصَّةً "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد الرحمن بن إبراهيم القاص وثقه أحمد وضعفه الجمهور

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8803) rivayet etmiştir. İleride gelecek olan 14467. hadise bakın.

14440- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yüce Allah, Arefe akşamı meleklere karşı bütün insanlarla genel olarak, Ömer ile de özel olarak iftihar etmiştir"* buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî *M. el-Evsat*'ında rivayet etmiştir. Ravilerden Abdurrahmân b. İbrâhîm el-Kâs'ın, Ahmed güvenilir olduğunu söylemiş, çoğunluk ise zayıf bulmuştur.[1]

١٤٤٤١ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ ، ثنا أَبِي عُثْمَانُ بْنُ صَالِحٍ ، ثنا رِشْدِينُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِي حَفْصٍ الْمَكِّيِّ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : نَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ وَتَبَسَّمَ إِلَيْهِ ، فَقَالَ : " يَا ابْنَ الْخَطَّابِ ، أَتَدْرِي بِمَا تَبَسَّمْتُ إِلَيْكَ ؟ " قَالَ : اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ ، قَالَ : " إِنَّ اللَّهَ بَاهَى مَلائِكَتَهُ لَيْلَةَ عَرَفَةَ بِأَهْلِ عَرَفَةَ عَامَّةً وَبَاهَى بِكَ خَاصَّةً "

رواه الطبراني وفيه رشدين بن سعد وهو مختلف في الاحتجاج به.

14441- İbn Abbas, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün Ömer b. el-Hattâb'a bakıp tebessüm ederek şöyle dediğini nakleder: *"Ey Hattâb'ın oğlu! Sana niye tebessüm ettiğimi biliyor musun?"* Ömer: "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yüce Allah Arefe gecesi (meleklerine karşı) Arefe halkıyla genel, seninle de özel iftihar etti"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Rişdeyn b. Sa'd'ın huccet kabul edilip edilmeyeceği konusunda ihtilaf vardır.[2]

(بَابُ خَوْفِ الشَّيْطَانِ مِنْ عُمَرَ ﷺ)

Şeytanın Ondan Korkması

١٤٤٤٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ مُوَفَّقٍ ، ثنا أَبِي ، عَنْ إِسْرَائِيلَ ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ ، عَنْ سُدَيْسَةَ مَوْلاةِ حَفْصَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ الشَّيْطَانَ لَمْ يَلْقَ عُمَرَ مُنْذُ أَسْلَمَ إِلا خَرَّ لِوَجْهِهِ "

رواه الطبراني في الكبير في ترجمة سديسة من طريق الأوزاعي عنها ولا نعلم الأوزاعي سمع أحدا من الصحابة. ورواه في الأوسط عن الأوزاعي عن سالم عن سديسة وهو الصواب وإسناده حسن إلا أن عبد الرحمن بن الفضل بن موفق لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا.

---

1 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (1273) rivayet etmiştir.

2 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (11430) rivayet etmiştir. İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mutanâhiye* isimli eserinde (307) başka bir senetle muhtasar bir şekilde rivayet etmiştir.

14442- Hafsa'nın azatlısı Sudeyse, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ömer Müslüman olduktan sonra, şeytan onu ne zaman gördüyse yüzüstü yere düştü"* buyurduğunu bildiriyor.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde Sudeyse'nin biyografisinde Evzâî'nin kanalıyla rivayet etmiştir. Evzâî'nin sahabeden herhangi bir kimseyle konuşup konuşmadığını bilmiyoruz.

el-Mu'cemu'l-evsat'ında ise, Evzâî— Sâlim— Sudeyse kanalıyla rivayet etmiştir. Doğru olan da budur. İsnâdı hasendir. Ancak Abdurrahmân b. el-Fadl b. Muvaffak'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٤٤٣ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ مُوَفَّقٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، قَالَ : نا إِسْرَائِيلُ ، عَنِ النُّعْمَانِ ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ ، عَنْ سَالِمٍ ، عَنْ سُدَيسَةَ مَوْلاةِ حَفْصَةَ ، عَنْ حَفْصَةَ ، قَالَتْ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : وَقَدْ نَذَرْتُ أَنْ أَدُفَّنَّ بِالدُّفِّ إِنْ قَدِمَ مِنْ مَكَّةَ ، فَبَيْنَا أَنَا كَذَلِكَ إِذِ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ ، فَانْطَلَقْتُ بِالدُّفِّ إِلَى جَانِبِ الْبَيْتِ ، فَغَطَّيْتُهُ بِكِسَاءٍ ، فَقُلْتُ : أَيْ نَبِيَّ اللَّهِ ، أَنْتَ أَحَقُّ أَنْ تُهَابَ ، فَقَالَ : " إِنَّ الشَّيْطَانَ لا يَلْقَى عُمَرَ مُنْذُ أَسْلَمَ إِلا خَرَّ لِوَجْهِهِ " رواه الطبراني في الأوسط.

14443- Hafsa'nın azatlısı Sudeyse, Hafsa'dan naklediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mekke'den geldiği zaman def çalıp oynamayı adadım. Ben bu durumdayken (adağımı yerine getirmek için Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken) Ömer içeriye girmek için izin istedi. Ben hemen evin bir köşesine çekilip defi bir örtüyle örttüm. Dedim ki: "Yâ Resûlallah! Sen korkulmaya daha layıksın." Buyurdu ki: *"Ömer Müslüman olduktan sonra, şeytan onu ne zaman gördüyse yüzüstü düştü."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir.

(بَابٌ صَرْعَةُ الشَّيْطَانِ)

Şeytanla Güreşmesi

١٤٤٤٤ – حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، ثنا الْمَسْعُودِيُّ ، ثنا عَاصِمٌ ، عَنْ شَقِيقٍ ، قَالَ : قَالَ عَبْدُ اللَّهِ : " لَقِيَ الشَّيْطَانُ رَجُلا مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَصَارَعَهُ فَتَعَرَهُ الْمُسْلِمُ وَأَرَمَّ بِإِبْهَامِهِ ، فَقَالَ : دَعْنِي أُعَلِّمْكَ آيَةً لا يَسْمَعُهَا أَحَدٌ مِنَّا إِلا وَلَّى ، فَأَرْسَلَهُ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (24/305) rivayet etmiştir. Ravilerden Fadl b. Muvaffak zayıftır.

فَأَبَى أَنْ يُعَلِّمَهُ فَعَادَ فَصَارَعَهُ فَتَعَرَهُ الْمُسْلِمُ وَأَرَمَّ بِإِبْهَامِهِ ، قَالَ : أَخْبِرْنِي بِهَا فَأَبَى أَنْ يُعَلِّمَهُ ، فَلَمَّا عَادَ الثَّالِثَةَ ، قَالَ : الآيَةُ الَّتِي فِي سُورَةِ الْبَقَرَةِ : ﴿اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ﴾ إِلَى آخِرِهَا " ، فَقِيلَ لِعَبْدِ اللَّهِ : يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ : مَنْ ذَلِكَ الرَّجُلُ ؟ فَقَالَ : " مَنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ إِلا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ "

رواهما الطبراني بإسنادين ورجال الرواية الثانية رجال الصحيح إلا أن الشعبي لم يسمع من ابن مسعود ولكنه أدركه . ورواة الطريق الأولى فيهم المسعودي وهو ثقة ولكنه اختلط فبان لنا صحة رواية المسعودي برواية الشعبي والله أعلم

14444- Şakîk b. Seleme Ebû Vâil, Abdullah (b. Mes'ûd)'dan naklediyor: Şeytan, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından biriyle karşılaştı. Onunla güreşti ve Müslüman onu yenip başparmağını ısırdı. Şeytan dedi ki: "Beni bırak, bunun karşılığında sana öyle bir âyet öğreteceğim ki, bizden onu duyan kaçar." Müslüman onu bırakınca, şeytan ona âyeti öğretmedi. Müslüman onunla tekrar güreşip onu yendi ve başparmağını ısırdı. Şeytan dedi ki: "Beni bırak, bunun karşılığında sana öyle bir âyet öğreteceğim ki, bizden onu duyan kaçar." Müslüman onu bırakınca, şeytan yine ona âyeti öğretmedi. Müslüman onu yine yenip parmağını ısırdı ve dedi ki: "Bana o âyeti söyle." Şeytan ona yine öğretmedi. Onunla üçüncü defa güreşip tekrar yenince dedi ki: "O âyet Bakara sûresindeki şu âyettir: **"Allah, O'ndan başka tanrı olmayan, kendisini uyuklama ve uyku tutmayan, diri, her an yaratıklarını gözetip durandır. Göklerde olan ve yerde olan ancak O'nundur. O'nun izni olmadan katında şefaat edecek kimdir? Onların işlediklerini ve işleyeceklerini bilir, dilediğinden başka ilminden hiçbir şeyi kavrayamazlar. Hükümranlığı gökleri ve yeri kaplamıştır, onların gözetilmesi O'na ağır gelmez. O, Aliy ve Azîm'dir."** (=Âyetu'l-Kürsi: Bakara Sur. 255) Abdullah'a: "Ey Ebû Abdirrahmân! O adam kimdir?" diye sorduklarında: "Ömer'den başka kim olabilir!" dedi.

١٤٤٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا أَبُو عَاصِمٍ الثَّقَفِيُّ ، حَدَّثَنِي الشَّعْبِيُّ ، قَالَ : قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ : " لَقِيَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلا مِنَ الْجِنِّ فَصَارَعَهُ فَصَرَعَهُ الإِنْسِيُّ ، فَقَالَ لَهُ الْجِنِّيُّ : عَاوِدْنِي ، فَعَاوَدَهُ فَصَرَعَهُ ، فَقَالَ لَهُ الإِنْسِيُّ : إِنِّي لأَرَاكَ ضَئِيلا شَخِيبًا كَانَ ذُرَيِّعَتَيْكَ ذُرَيِّعَتَا كَلْبٍ ، فَكَذَلِكَ أَنْتُمْ مَعْشَرَ الْجِنِّ أَوْ أَنْتَ مِنْهُمْ كَذَلِكَ ، قَالَ : لا وَاللَّهِ إِنِّي مِنْهُمْ لَضَلِيعٌ ، وَلَكِنْ عَاوِدْنِي الثَّالِثَةَ فَإِنْ صَرَعْتَنِي عَلَّمْتُكَ شَيْئًا يَنْفَعُكَ فَعَاوَدَهُ فَصَرَعَهُ ، قَالَ : هَاتِ عَلِّمْنِي ، قَالَ : هَلْ تَقْرَأُ آيَةَ الْكُرْسِيِّ ؟ قَالَ : نَعَمْ

، قَالَ : إِنَّكَ لَنْ تَقْرَأَهَا فِي بَيْتٍ إِلا خَرَجَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ لَهُ خَبَجٌ كَخَبَجِ الْحِمَارِ لا يَدْخُلُهُ حَتَّى يُصْبِحَ " ، قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ : يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، مَنْ ذَاكَ الرَّجُلُ مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : فَعَبَسَ عَبْدُ اللَّهِ ، وَأَقْبَلَ عَلَيْهِ ، وَقَالَ : مَنْ يَكُونُ هُوَ إِلا عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ

14445- Başka bir rivâyette İbn Mes'ûd anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından birisi bir cinle karşılaştı ve onunla güreşti. İnsan (sahâbi) onu yendi. Cin ona: "Benimle tekrar güreş" deyince tekrar güreştiler, insan onu yine yendi ve dedi ki: "Seni zayıf ve bitkin görüyorum. Bileklerin köpeğin ön ayaklarına benziyor. Ey cinler siz böylesiniz (veya sen de onlardan birisin.)" Cin dedi ki: "Hayır! Vallahi ben onlardan daha güçlüyüm. Benimle üçüncü defa güreş. Eğer beni yenersen, sana faydalı bir şey öğreteceğim." İnsan onunla güreşip tekrar yendi. "Haydi, öğret" dediğinde ise cin: "Âyetu'l-kürsi'yi okuyor musun?" diye sordu. İnsan: "Evet" deyince, cin: "Onu hangi evde okursan şeytan o evden eşeğin yellenmesi gibi yellenerek çıkar ve sabaha kadar o eve giremez" dedi.

Topluluktan bir adam: "Ey Ebû Abdirrahman! Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından olan o (güreşçi) adam kimdir?" diye sorunca Abdullah suratını asarak adama döndü ve: "Ömer'den başka kim olabilir?" karşılığını verdi.

★Bu ikisini Taberânî iki isnâdla rivayet etmiştir. İkinci rivayetin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Sadece Şa'bî, İbn Mes'ûd'u dinlememiş, fakat ona yetişmiştir. Birinci rivayetin ravilerinde Mes'ûdî vardır ve güvenilirdir; ama ezberi bozulmuş biridir. Mes'ûdî'nin rivayetinin sıhhatli olduğu Şa'bî'nin rivayetinden ortaya çıkmaktadır. Yüce Allah en doğrusunu bilir.[1]

(بَابٌ قُوَّتُهُ فِي وِلَايَتِهِ)

Hilâfetteki Gücü

١٤٤٤٦ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ حَرْمَلَةَ الْعَبْدِيُّ ، ثنا أَيُّوبُ بْنُ جَابِرٍ ، عَنْ عَاصِمٍ ، عَنْ زِرٍّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " يَا أَبَا بَكْرٍ ، إِنِّي رَأَيْتُنِي الْبَارِحَةَ عَلَى قَلِيبٍ أَنْزِعُ ، فَجِئْتَ أَنْتَ فَنَزَعْتَ وَأَنْتَ ضَعِيفٌ ، وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَكَ ، ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ فَاسْتَحَالَتْ غَرْبًا ، وَضَرَبَ النَّاسُ بِعَطَنٍ "

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8826) rivayet etmiştir. Ravilerden Ebû Nuaym Dırâr b. Surad zayıftır.

رواه الطبراني وفيه أيوب بن جابر وقد وثق وضعفه غير واحد وبقية رجاله وثقوا.

14446- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu naklediyor: *"Ey Ebû Bekr! Dün rüyamda kendimi bir kuyudan su çekerken gördüm. Sen geldin ve su çektin, fakat zayıftın (zorlandın). Yüce Allah seni affedecektir. Sonra Ömer geldi. Büyük bir kovayla su çekmeye başladı ve insanları o suyun etrafına topladı."*

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Eyyûb b. Câbir güvenilir kabul edilmiştir, bir başkası da onu zayıf kabul etmiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٤٤٧ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَجَّاجِ السَّامِيُّ ، حَدَّثَنَا حَمَّادٌ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . ح وَعَنْ حَبِيبٍ ، وَحُمَيْدٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " بَيْنَمَا أَنَا أَنْزِعُ اللَّيْلَةَ إِذْ وَرَدَتْ عَلَيَّ غَنَمٌ سُودٌ وَغَنَمٌ عُفْرٌ ، فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَنَزَعَ ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ فِيهِمَا ضَعْفٌ ، وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ ، ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ فَاسْتَحَالَتْ غَرْبًا فَمَلأَ الْحِيَاضَ ، وَأَرْوَى الْوَارِدَةَ ، فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا مِنَ النَّاسِ أَحْسَنَ نَزْعًا مِنْهُ ، فَأَوَّلْتُ أَنَّ الْغَنَمَ السُّودَ الْعَرَبُ ، وَالْعُفْرَ الْعَجَمُ "

رواه الطبراني وإسناده حسن.

14447- Ebu't-Tufeyl, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"(Rüyamda) bu gece kuyudan su çekerken yanıma siyah ve beyaz koyunlar geldi. Ebû Bekr geldi bir veya iki kova su çekti, ama çekmesinde zayıflık vardı. Yüce Allah onu affedecektir. Ömer geldi büyük kovayla su çekmeye başladı. Bütün havuzları doldurdu. Bütün sürüyü suladı. Su çekme konusunda Ömer'den daha yeteneklisini görmedim. Siyah koyunları Araplar, beyaz koyunları ise Acemler olarak yorumladım."*

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedi hasendir.

١٤٤٤٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنْ وَاصِلٍ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، قَالَ : " مَا رَأَيْتُ عُمَرَ قَطُّ إِلا ، وَكَانَ مَلَكًا بَيْنَ عَيْنَيْهِ يُسَدِّدُهُ "

رواه الطبراني بأسانيد ورجال أحدهما رجال الصحيح . ويأتي قول ابن مسعود كذلك في وفاة عمر.

14448- Ebû Vâil dedi ki: "Ömer'i ne zaman görsem iki gözü arasında onu yönlendiren bir melek olurdu."

★Taberânî iki isnâdla rivayet etmiştir. Birinin ravileri, *Sahîh* ricalidir. İbn Mes'ûd'un sözü Ömer'in vefatı bahsinde geçecektir.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (10243) rivayet etmiştir.

(بَابٌ خَوْفُهُ عَلَى نَفْسِهِ)

Kendi Adına Korkması

١٤٤٤٩ - حَدَّثَنَا عُبَيْدٌ ، ثنا أَبُو بَكْرٍ ، ثنا أَبُو مُعَاوِيَةَ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ شَقِيقٍ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، قَالَتْ : دَخَلَ عَلَيْهَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ ، فَقَالَ : يَا أُمَّهْ قَدْ خَشِيتُ أَنْ يُهْلِكَنِي كَثْرَةُ مَالِي أَنَا أَكْثَرُ قُرَيْشٍ مَالا ، فَقَالَتْ : يَا بُنَيَّ تَصَدَّقْ ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِنَّ مِنْ أَصْحَابِي مَنْ لَنْ يَرَنِي بَعْدَ أَنْ أَمُوتَ " ، فَخَرَجَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ ، فَلَقِيَ عُمَرَ ، فَأَخْبَرَهُ بِمَا قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ ، فَجَاءَ عُمَرُ ، فَدَخَلَ عَلَيْهَا ، فَقَالَ : أَنَا مِنْهُمْ ؟ ، فَقَالَتْ : لا ، وَلَنْ أَقُولَ ذَلِكَ لأَحَدٍ بَعْدَكَ"

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح.

14449- Abdurrahmân b. Avf, Ümmü Seleme'nin yanına girdi ve dedi ki: "Anneciğim! Malımın (çokluğunun) beni helak etmesinden korkuyorum. Ben Kureyş'in en çok mala sahip kişisiyim." Ümmü Seleme ona şu karşılığı verdi: "Evladım! İnfâk et. Zira Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: «*Ashabımdan, ben öldükten sonra beni göremeyecek kişiler var.*»"

Abdurrahmân çıktığında Hz. Ömer'le karşılaşınca ona Ümmü Seleme'nin söylediklerini haber verdi. Ömer, Ümmü Seleme'nin yanına girip: "Allah için (söyle), ben onlardan mıyım?" diye sorunca Ümmü Seleme dedi ki: "Hayır! Sen onlardan değilsin. Senden sonra da kimsenin onlardan olmadığını söyleyemem."

★Bezzâr rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh* ricalidir.[2]

---

[1] *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de (8832) "Sanki görünen bir melek" ifadesi vardır.

[2] Bezzâr (2496) rivayet etti ve dedi ki: "Bunu A'meş ve başkaları, Ebî Vâil'den, o da Ümmü Seleme'den rivayet etmiştir." Ebû Vâil, Ümmü Seleme'den üç hadis rivayet etmiştir. Bazıları aralarına Mesrûk'u koymuştur. Bu hadisi Ahmed (6/290, 307, 317), Ebû Ya'lâ (7003) ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (23/ 317, 319, 394) rivayet etmişlerdir.

(بَابٌ حُضُورُهُ لِتَنْزِيلِ القُرْآنَ)

Kur'ân'ın Nüzûluna Şahid Olması

١٤٤٥٠ - عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّهُ قِيلَ لِي : اقْرَأْ عَلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ " . فَدَعَاهُ فَأَمَرَهُ أَنْ يَحْضُرَ الْقُرْآنَ إِذَا نَزَلَ ؛ لِيَقْرَأَهُ عَلَيْهِ"

رواه الطبراني والبزار وفي إسناد الطبراني من لم أعرفهم وإسناد البزار ضعيف.

14450- Semure b. Cundub bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün şöyle buyurdu: *"Bana: «Ömer'in yanında Kur'ân'ı oku» denildi."* Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ömer'i yanına çağırdı ve daha sonra kendisine tekrar etmesi için ilk indiği anda onun okumasını emretti.[1]

★Taberânî ve Bezzâr rivayet etmiştir. Taberânî'nin senedinde tanımadığım kişiler vardır. Bezzâr'ın senedi zayıftır.

(بَابٌ أَمَانُ النَّاسِ مِنَ الفِتَنِ فِي حَيَاتِهِ)

O Hayattayken İnsanların Fitneden Emin Olması

١٤٤٥١ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارٍ ، ثنا يَحْيَى بْنُ الْمُتَوَكِّلِ ، ثنا حَفْصُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، عَنْ قُدَامَةَ بْنِ مُوسَى بْنِ قُدَامَةَ بْنِ مَظْعُونٍ ، عَنْ أَبِيهِ مُوسَى بْنِ قُدَامَةَ بْنِ مَظْعُونٍ ، عَنْ جَدِّهِ قُدَامَةَ بْنِ مَظْعُونٍ ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَدْرَكَ عُثْمَانَ بْنَ مَظْعُونٍ ، وَهُوَ عَلَى رَاحِلَتِهِ ، وَعُثْمَانُ عَلَى رَاحِلَتِهِ عَلَى ثَنِيَّةِ الأُثَايَةِ مِنَ الْعَرْجِ ، فَضَغَطَتْ رَاحِلَتُهُ رَاحِلَةَ عُثْمَانَ وَقَدْ مَضَتْ رَاحِلَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَامَ الرَّكْبِ ، فَقَالَ عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ : أَوْجَعْتَنِي يَا غَلْقَ الْفِتْنَةِ ، فَلَمَّا اسْتَهَلَّتِ الرَّوَاحِلُ دَنَا مِنْهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ، فَقَالَ : يَغْفِرُ اللَّهُ أَبَا السَّائِبِ ، مَا هَذَا الاسْمُ الَّذِي سَمَّيْتَنِيهِ ؟ فَقَالَ : لا وَاللَّهِ مَا أَنَا الَّذِي سَمَّيْتُكَهُ سَمَّاكَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، هَذَا هُوَ أَمَامَ الرَّكْبِ يَقْدُمُ الْقَوْمَ ، مَرَرْتَ بِنَا يَوْمًا وَنَحْنُ جُلُوسٌ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " هَذَا غَلْقُ الْفِتْنَةِ وَأَشَارَ بِيَدِهِ لا يَزَالُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الْفِتْنَةِ بَابٌ شَدِيدُ الْغَلْقِ مَا عَاشَ هَذَا بَيْنَ ظَهْرَانِيكُمْ "

رواه الطبراني والبزار وفيه جماعة لم أعرفهم ويحيى بن المتوكل ضعيف.

[1] Bezzâr (2497) rivayet etti. Bu hadisi Taberânî'de bulamadım.

14451- Kudâme b. Maz'ûn bildiriyor: Ömer b. el-Hattâb bineğine binmişken, Osmân b. Maz'ûn'a, Arc'taki Usâye tepesinde yetişti. Ömer'in bineği Osmân'ın bineğini sıkıştırıp geçti. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bineği, süvarilerin önüne geçmişti. Osmân b. Maz'ûn: "Canımı acıttın, ey fitnenin kapısını kapatan!" dedi. Süvariler yaklaşınca Ömer: "Allah seni affetsin ey Ebu's-Sâib! Bana verdiğin bu isim neydi?" dedi. Osmân şu karşılığı verdi:

Vallahi bu ismi sana veren ben değilim. Aksine bunu sana, bütün kafilenin karşısında, önlerinde giden Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) taktı. Bir gün Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber oturuyorduk. *"Bu, fitne kapısını kapatan kişidir"* buyurdu ve eliyle işaret ederek: *"Bu sizin aranızda yaşadığı müddetçe sizinle fitne arasında sağlam bir şekilde kapanmış bir kapı vardır"* buyurdu.

★Taberânî ve Bezzâr rivayet etmiştir. Bezzâr'ın ravilerinden bazılarını tanımıyorum. Yahyâ b. el-Mütevekkil zayıftır.

١٤٤٥٢ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْقَطِرَانِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ خَازِمٍ أَبُو مُعَاوِيَةَ ، قَالَ : نا السَّرِيُّ بْنُ يَحْيَى ، عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ زِيَادٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ ، أَنَّهُ لَقِيَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ ، فَأَخَذَ بِيَدِهِ ، فَغَمَزَهَا ، وَكَانَ عُمَرُ رَجُلا شَدِيدًا ، فَقَالَ : أَرْسِلْ يَدِي يَا قُفْلَ الْفِتْنَةِ ، فَقَالَ عُمَرُ : وَمَا قُفْلُ الْفِتْنَةِ ؟ قَالَ : جِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ ، وَقَدِ اجْتَمَعَ عَلَيْهِ النَّاسُ ، فَجَلَسْتُ فِي آخِرِهِمْ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا تُصِيبُكُمْ فِتْنَةٌ مَا دَامَ هَذَا فِيكُمْ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير السري بن يحيى وهو ثقة ثبت ولكن الحسن البصري لم يسمع من أبي ذر فيما أظن.

14452- Ebû Zer, Ömer b. el-Hattâb ile karşılaştı. Ömer, Ebû Zer'in elini tutup sıktı. Ömer çok kuvvetli biriydi. Ebû Zer ona dedi ki: "Elimi bırak, ey fitnenin anahtarı!" Ömer: "Fitnenin anahtarı nedir?" diye sorunca Ebû Zer dedi ki:

Birgün Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına vardım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) oturmuş, insanlar yanına toplanmıştı. Ben de en uca oturdum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Bu, içinizde olduğu müddetçe size fitne isabet etmez."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Sadece Seriyy b. Yahyâ hariç. Onun da güvenilir olduğu sabittir. Fakat Hasan el-Basrî'nin Ebû Zer'i dinlediğini zannetmiyorum.[1]

(بَابٌ عِبَادَتُهُ ﷺ)

İbadete Olan Düşkünlüğü

١٤٤٥٣ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ الْجُمَحِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ الْحَجَبِيُّ ، وَأَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ ، قَالا : ثنا حَزْمُ بْنُ أَبِي حَزْمٍ الْقُطَعِيُّ ، ثنا الْحَسَنُ ، أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ أَبِي الْعَاصِ ، تَزَوَّجَ امْرَأَةً مِنْ نِسَاءِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، فَقَالَ : وَاللَّهِ مَا نَكَحْتُهَا حِينَ نَكَحْتُهَا رَغْبَةً فِي مَالٍ ، وَلا وَلَدٍ ، وَلَكِنْ أَرَدْتُ أَنْ تُخْبِرَنِي عَنْ لَيْلِ عُمَرَ ، فَسَأَلَهَا ، " كَيْفَ كَانَتْ صَلاةُ عُمَرَ بِاللَّيْلِ ؟ قَالَتْ : كَانَ يُصَلِّي الْعَتَمَةَ ، ثُمَّ يَأْمُرُنَا أَنْ نَضَعَ عِنْدَ رَأْسِهِ تَوْرًا مِنْ مَاءٍ وَنُغَطِّيهِ ، وَيَتَعَارُّ مِنَ اللَّيْلِ فَيَضَعُ يَدَهُ فِي الْمَاءِ ، فَيَمْسَحُ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ ، ثُمَّ يَذْكُرُ اللَّهَ تَعَالَى مَا شَاءَ أَنْ يَذْكُرَ ، ثُمَّ يَتَعَارُّ مِرَارًا حَتَّى يَأْتِيَ عَلَى السَّاعَةِ الَّتِي يَقُومُ فِيهَا لِصَلاتِهِ " ، فَقَالَ لَهُ ابْنُ بُرَيْدَةَ : مَنْ حَدَّثَكَ ؟ فَقَالَ : حَدَّثَتْنِي بِنْتُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ ، قَالَ : ثِقَةٌ وَاللَّهِ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات

14453- Hasan bildiriyor: Osmân b. Ebi'l-Âs, Ömer b. el-Hattâb'ın (dul) hanımlarından biriyle evlendi ve dedi ki: Vallahi onunla ne mal, ne de çocuk için evlendim. Sadece bana Ömer'in gecesini bana anlatmasını istedim. Ona: "Ömer'in gece namazı nasıldı?" diye sorduğumda bana şöyle cevap verdi: "Yatsı namazını kılar ve bize başının yanına bir su kabı koymamızı ve üzerini örtmemizi emrederdi. Gecenin bir kısmında uyanıp elini suya sokar ve yüzünü ve ellerini yıkardı. Sonra dilediği kadar Yüce Allah'ı zikreder, sonra namaza kalkacağı vakit gelene kadar birçok defa kalkardı."

İbn Bureyde (Hasan'a): "Sana bunu kim söyledi?" dediğinde: "Osmân b. Ebu'l-Âs'ın kızı bildirdi" dedi. Bunun üzerine İbn Bureyde: "Güvenilirdir, vallahi" dedi.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (1966) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8335) rivayet etmiştir.

(بَابٌ بِشَارَتُهُ بِالشَّهَادَةِ وَالْجَنَّةِ)

Şehitlik ve Cennetle Müjdelenmesi

١٤٤٥٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ , حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ , ثنا أَبُو مَعْشَرٍ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عُمَرَ , حَدَّثَنِي أَبِي , عَنْ أَبِيهِ , ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ : أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي حَائِطٍ , فَاسْتَأْذَنَ أَبُو بَكْرٍ , فَقَالَ : " ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ " , ثُمَّ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ , فَقَالَ : " ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ وَبِالشَّهَادَةِ " , ثُمَّ اسْتَأْذَنَ عُثْمَانُ , فَقَالَ : " ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ وَبِالشَّهَادَةِ "

رواه الطبراني وفيه إبراهيم بن عمر بن إبان وهو ضعيف

وقد تقدمت لهذا الحديث طرق صحيحة فيما ورد من الفضل لأبي بكر وعمر وغيرهما.

14454- İbn Ömer bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir bahçedeydi. Ebû Bekr (yanına gelmek için) izin istedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ona izin ver ve cennetle müjdele"* buyurdu. Sonra Ömer izin istedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ona izin ver ve cennetle müjdele"* buyurdu. Sonra Osmân izin istedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ona izin ver ve cennet ve şehâdetle müjdele"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden İbrâhim b. Ömer b. Ebân zayıftır. Bu hadis daha önce, Ebû Bekr, Ömer ve başkalarının fazileti konularında sahih yollarla nakledilmişti.[1]

١٤٤٥٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِىِّ عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ رَأَى النَّبِىُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عُمَرَ ثَوْباً أَبْيَضَ فَقَالَ أَجَدِيدٌ ثَوْبُكَ أَمْ غَسِيلٌ. فَقَالَ فَلاَ أَدْرِى مَا رَدَّ عَلَيْهِ فَقَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَسْ جَدِيداً وَعِشْ حَمِيداً وَمُتْ شَهِيداً أَظُنُّهُ قَالَ وَيَرْزُقُكَ اللَّهُ قُرَّةَ عَيْنٍ فِى الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ"

قلت : رواه ابن ماجة باختصار قرة العين رواه أحمد والطبراني وزاد بعد قوله : " ويرزقك الله قرة عين في الدنيا والآخرة " . قال : وإياك يا رسول الله ورجالهما رجال الصحيح.

14455- İbn Ömer bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ömer'in üzerinde beyaz bir elbise gördü ve: *"Elbisen yeni mi yoksa yıkanmış mı?"* diye sordu. (İbn Ömer) dedi ki: Resûlallah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ne cevap

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (13254) rivayet etmiştir. Ravilerden Ebû Ma'şer Necîh zayıftır.

verdiğini bilmiyorum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yeni giy, hamdederek yaşa ve şehit olarak öl"* buyurdu. (Sanırım şunu da ekledi:) *"Yüce Allah sana dünyada ve âhirette sevdiğin her şeyi versin."*

Derim ki: İbn Mâce, sadece: *"Yüce Allah sana dünyada ve âhirette sevdiğin her şeyı versin"* kısmını rivayet etmiştir.

★Ahmed rivayet etmiştir. Taberânî'de: *"Allah sana dünyada ve âhirette sevdiğin her şeyı versin"* kısmından sonra: "Sana da ey Allah'ın Resûlü" ibâresini eklemiştir.

Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٤٤٥٦ - حَدَّثَنَا عَبَّادٌ، حَدَّثَنِي عَمِّي، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَابِرٍ الْجُعْفِيِّ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَابِطٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ : كُنَّا جُلُوساً عِنْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْبَلَ عُمَرُ بْنَ الخَطَّابَ وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ أَبْيَضُ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يَا عُمَرُ أَجَدِيدٌ قَمِيصُكَ هَذَا أَمْ غَسِيلٌ ؟ فَقَالَ : غَسِيلٌ . فَقَالَ : " اِلْبَسْ جَدِيداً وَعِشْ حَمِيداً وَمُتْ شَهِيداً وَيُعْطِيْكَ اللهُ قُرَّةَ عَيْنٍ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ "

رواه البزار وفيه جابر بن زيد الجعفي وهو ضعيف.

14456- Câbir b. Abdillah bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında otururken, Ömer b. el-Hattâb, üzerinde beyaz bir gömlekle geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Ey Ömer! Bu gömleğin yeni mi, yoksa yıkanmış mı?"* diye sordu. Ömer: "Yıkanmış" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yeni giy, hamdederek yaşa, şehid olarak öl. Yüce Allah sana dünyada ve âhirette sevdiğin her şeyi versin"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etmiştir. Ravilerden Câbir b. Zeyd el-Cu'fî zayıftır.[2]

١٤٤٥٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا بَهْزٌ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا أَسِيرُ فِي الْجَنَّةِ فَإِذَا أَنَا بِقَصْرٍ فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا يَا جِبْرِيلُ وَرَجَوْتُ أَنْ يَكُونَ لِي. قَالَ قَالَ لِعُمَرَ. قَالَ ثُمَّ سِرْتُ سَاعَةً فَإِذَا أَنَا بِقَصْرٍ خَيْرٍ مِنَ الْقَصْرِ الأَوَّلِ. قَالَ فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا يَا جِبْرِيلُ وَرَجَوْتُ أَنْ يَكُونَ لِي. قَالَ قَالَ لِعُمَرَ. وَإِنَّ فِيهِ لَمِنَ الْحُورِ الْعِينِ يَا أَبَا حَفْصٍ وَمَا مَنَعَنِي أَنْ أَدْخُلَهُ إِلاَّ غَيْرَتُكَ. قَالَ فَاغْرَوْرَقَتْ عَيْنَا عُمَرَ ثُمَّ قَالَ أَمَا عَلَيْكَ فَلَمْ أَكُنْ لأَغَارَ

1 Ahmed (5620) ve Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (13127) rivayet etmiştir.

2 Bezzâr (2503) rivayet etmiş ve demiştir ki: "Ravinin, bu senetten başkasıyla Câbir'den rivayet ettiğini bilmiyoruz."

14457- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Ben cennette gezerken, önüme bir köşk çıktı. «Bu kimindir ey Cibrîl?» diye sordum. Ancak benim olmasını temenni ettim. «Ömer'indir» dedi. Sonra bir müddet daha yürüdüm. Birinci köşkten daha güzel bir köşk gördüm. «Bu kimindir ey Cibrîl?» diye sordum. Ancak benim olmasını temenni ettim. Yine: «Ömer'indir» dedi. İçinde huriler vardı. Ey Ebû Hafs! Senin kıskanç olman benim o köşke girmeme engel oldu."* Hz. Ömer'in gözleri doldu ve dedi ki: "(Kıskancım) fakat sana karşı bir kıskançlığım yoktur."

١٤٤٥٨ - وفي رواية : " فَإِذَا أَنَا بِقَصْرٍ مِنْ ذَهَبٍ"

رواه أحمد والطبراني في الأوسط بنحوه.

14458- Bir başka rivâyette şöyledir: *"Altından yapılmış bir köşk gördüm."*

★Ahmed rivayet etmiştir. Taberânî'nin *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında buna benzer bir rivâyette bulunmuştur.[1]

١٤٤٥٩ - وَزَادَ : عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : مِثْلَهُ غَيْرَ أَنَّهُ قَالَ : عُمَرُ غَيُورٌ وَأَنَا أَغْيَرُ مِنْهُ وَاللهُ أَغْيَرُ مِنَّا"

ورجال أحمد رجال الصحيح وزيادة أبي هريرة رواها عن شيخه مقدام بن داود وهو ضعيف وذكر ابن دقيق العيد أنه وثق وبقية رجالها وثقوا.

14459- Bir başka kanalla Ebû Hureyre'den aynısını nakletti ve şunu ilave etti: *"Ömer kıskançtır. Ben ondan daha kıskancım. Yüce Allah ikimizden daha kıskançtır."*

★Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ebû Hureyre'deki ilaveyi zayıf bir ravi olan hocası Mikdâm b. Dâvud'dan rivayet etmiştir. İbn Dakîk, Mikdâm b. Dâvûd'un güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri de güvenilirdir.

١٤٤٦٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ مُعَاذٍ قَالَ إِنْ كَانَ عُمَرُ لَمِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ مَا رَأَى فِي يَقَظَتِهِ أَوْ نَوْمِهِ فَهُوَ حَقٌّ وَإِنَّهُ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا فِي الْجَنَّةِ إِذْ رَأَيْتُ فِيهَا دَاراً فَقُلْتُ لِمَنْ هَذِهِ فَقِيلَ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ"

رواه أحمد والطبراني ورجالهما رجال الصحيح.

[1] Ahmed (3/107) rivayet etmiştir.

14460- Muâz b. Cebel bildiriyor: Ömer, Cennet ehlindendir. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) rüyada veya uyanıkken gördüğü haktır. Nitekim Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben Cennetteyken bir ev gördüm. «Bu kimin?» diye sorunca: «Ömer b. el-Hattâb'ın» dediler"* buyurdu.

★Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابٌ عُمَرُ سِرَاجُ أَهْلِ الْجَنَّةِ)

Cennetliklerin Kandili Olması

١٤٤٦١ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ قَزَعَةَ، وَقُتَيْبَةُ بْنُ الْمَرْزُبَانِ، قَالا: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي عَمْرٍو الْغِفَارِيُّ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " عُمَرُ سِرَاجُ أَهْلِ الْجَنَّةِ"

رواه البزار وفيه عبد الله بن إبراهيم بن أبي عمرو الغفاري وهو ضعيف.

14461- İbn Ömer, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle nakleder: *"Ömer, Cennet ahalisinin kandilidir."*

★Bezzâr rivayet etmiştir. Ravilerden Abdullah b. İbrâhîm b. Ebî Amr el-Ğifârî zayıftır.[2]

(بَابُ وَفَاةِ عُمَرَ ﷺ)

Vefatı

١٤٤٦٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ دَاوُدَ الْمَكِّيُّ، حَدَّثَنَا حَبِيبٌ كَاتِبُ مَالِكٍ، ثنا ابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ، عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " قَالَ لِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ: لِيَبْكِ الإِسْلامُ عَلَى مَوْتِ عُمَرَ "

رواه الطبراني وفيه حبيب كاتب ملك وهو متروك كذاب.

14462- Ebû Ka'b, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cibrîl bana dedi ki: "İslam (ümmeti) Ömer'in ölümüne ağlasın."*

---

[1] Ahmed (5/245) ve Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/149) rivayet etmiştir.

[2] Bezzâr (2502) rivayet etti ve dedi ki: "Abdurrahmân b. Zeyd bu hadisi rivayette tek kalmıştır. Kendisinin zayıf olduğunu daha önce söylemiştik.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Habîb, bir sultanın katibiydi; metrûk ve hadis uyduran biridir.[1]

١٤٤٦٣ – حَدَّثَنا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نا مُبَارَكُ بْنُ فَضَالَةَ ، قَالَ : نا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : " لَمَّا طَعَنَ أَبُو لُؤْلُؤَةَ عُمَرَ ، طَعَنَهُ طَعْنَتَيْنِ ، فَظَنَّ عُمَرُ أَنَّ لَهُ ذَنْبًا فِي النَّاسِ لا يَعْلَمُهُ ، فَدَعَا ابْنَ عَبَّاسٍ وَكَانَ يُحِبُّهُ وَيُدْنِيهِ وَيَسْتَمِعُ مِنْهُ ، فَقَالَ لَهُ : أُحِبُّ أَنْ تَعْلَمَ عَنْ مَلأٍ مِنَ النَّاسِ كَانَ هَذَا ؟ فَخَرَجَ ابْنُ عَبَّاسٍ ، فَجَعَلَ لا يَمُرُّ بِمَلإٍ مِنَ النَّاسِ إِلا وَهُمْ يَبْكُونَ ، فَرَجَعَ إِلَيْهِ ، فَقَالَ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ : مَا أَتَيْتُ عَلَى مَلإٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ إِلا وَهُمْ يَبْكُونَ ، كَأَنَّمَا فَقَدُوا الْيَوْمَ أَبْكَارَ أَوْلادِهِمْ ، فَقَالَ : مَنْ قَتَلَنِي ؟ قَالَ : أَبُو لُؤْلُؤَةَ الْمَجُوسِيُّ عَبْدُ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ ، قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ : فَرَأَيْتُ الْبِشْرَ فِي وَجْهِهِ ، فَقَالَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَبْتَلِنِي بِقَوْلِ أَحَدٍ يُحَاجُّنِي بِقَوْلِ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، أَمَا إِنِّي كُنْتُ قَدْ نَهَيْتُكُمْ أَنْ تَجْلِبُوا إِلَيْنَا مِنَ الْعُلُوجِ أَحَدًا ، فَعَصَيْتُمُونِي ، ثُمَّ قَالَ : ادْعُوا لِي إِخْوَانِي ، قَالُوا : وَمَنْ ؟ قَالَ : عُثْمَانُ ، وَعَلِيٌّ ، وَطَلْحَةُ ، وَالزُّبَيْرُ ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ ، وَسَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهِمْ ، ثُمَّ وَضَعَ رَأْسَهُ فِي حِجْرِي ، فَلَمَّا جَاءُوا ، قُلْتُ : هَؤُلاءِ قَدْ حَضَرُوا ، فَقَالَ : نَعَمْ ، نَظَرْتُ فِي أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ ، فَوَجَدْتُكُمْ أَيُّهَا السِّتَّةُ رُءُوسَ النَّاسِ ، وَقَادَتَهُمْ ، وَلا يَكُونُ هَذَا الأَمْرُ إِلا فِيكُمْ ، مَا اسْتَقَمْتُمْ يَسْتَقِيمُ أَمْرُ النَّاسِ ، وَإِنْ يَكُنِ اخْتِلافٌ يَكُنْ فِيكُمْ ، فَلَمَّا سَمِعْتُ ذِكْرَ الاخْتِلافِ ، وَالشِّقَاقِ ظَنَنْتُ أَنَّهُ كَائِنٌ ، لأَنَّهُ قَلَّ مَا قَالَ شَيْئًا إِلا رَأَيْتُهُ ، ثُمَّ نَزَفَ الدَّمَ ، فَهَمَسُوا بَيْنَهُمْ حَتَّى خَشِيتُ أَنْ يُبَايِعُوا رَجُلا مِنْهُمْ ، فَقُلْتُ : إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ حَيٌّ بَعْدُ ، وَلا يَكُونُ خَلِيفَتَانِ يَنْظُرُ أَحَدُهُمَا إِلَى الآخَرِ ، فَقَالَ : احْمِلُونِي ، فَحَمَلْنَاهُ ، فَقَالَ : تَشَاوَرُوا ثَلاثًا ، وَيُصَلِّي بِالنَّاسِ صُهَيْبٌ ، قَالَ : مَنْ نُشَاوِرُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ؟ فَقَالَ : شَاوِرُوا الْمُهَاجِرِينَ وَالأَنْصَارَ ، وَسَرَاةَ مَنْ هُنَا مِنَ الأَجْنَادِ ، ثُمَّ دَعَا بِشَرْبَةٍ مِنْ لَبَنٍ فَشَرِبَ ، فَخَرَجَ بَيَاضُ اللَّبَنِ مِنَ الْجُرْحَيْنِ ، فَعُرِفَ أَنَّهُ الْمَوْتُ ، فَقَالَ : الآنَ لَوْ أَنَّ لِيَ الدُّنْيَا كُلَّهَا لافْتَدَيْتُ بِهَا مِنْ هَوْلِ الْمَطْلَعِ ، وَمَا ذَاكَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ إِنْ أَكُونَ رَأَيْتُ إِلا خَيْرًا ، فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ : وَإِنْ قُلْتَ ذَلِكَ ، فَجَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا ، أَلَيْسَ قَدْ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُعِزَّ اللَّهُ بِكَ الدِّينَ وَالْمُسْلِمِينَ إِذْ يَخَافُونَ بِمَكَّةَ ، فَلَمَّا أَسْلَمْتَ كَانَ إِسْلامُكَ عِزًّا ، وَظَهَرَ بِكَ الإِسْلامُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ ، وَهَاجَرْتَ إِلَى

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* inde (61) rivayet etmiştir.

الْمَدِينَةِ ، فَكَانَتْ هِجْرَتُكَ فَتْحًا ، ثُمَّ لَمْ تَغِبْ عَنْ مَشْهَدٍ شَهِدَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ قِتَالِ الْمُشْرِكِينَ مِنْ يَوْمِ كَذَا وَيَوْمِ كَذَا ، ثُمَّ قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَنْكَ رَاضٍ ، فَوَازَرْتَ الْخَلِيفَةَ بَعْدَهُ عَلَى مِنْهَاجِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَضَرَبْتَ مَنْ أَدْبَرَ بِمَنْ أَقْبَلَ حَتَّى دَخَلَ النَّاسُ فِي الإِسْلامِ طَوْعًا أَوْ كَرْهًا ، ثُمَّ قُبِضَ الْخَلِيفَةُ وَهُوَ عَنْكَ رَاضٍ ، ثُمَّ وُلِّيتَ بِخَيْرِ مَا وُلِّيَ النَّاسُ ، مَصَّرَ اللَّهُ بِكَ الأَمْصَارَ ، وَجَبَى بِكَ الأَمْوَالَ ، وَنَفَى بِكَ الْعَدُوَّ ، وَأَدْخَلَ اللَّهُ بِكَ عَلَى كُلِّ أَهْلِ بَيْتٍ مِنْ تَوَسُّعِهِمْ فِي دِينِهِمْ ، وَتَوَسُّعِهِمْ فِي أَرْزَاقِهِمْ ، ثُمَّ خَتَمَ لَكَ بِالشَّهَادَةِ ، فَهَنِيئًا لَكَ ، فَقَالَ : وَاللَّهِ إِنَّ الْمغرورَ مَنْ تَغُرُّونَهُ ، ثُمَّ قَالَ : أَتَشْهَدُ لِي يَا عَبْدَ اللَّهِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؟ فَقَالَ : نَعَمْ ، فَقَالَ : اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ ، أَلْصِقْ خَدِّي بِالأَرْضِ يَا عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ عُمَرَ ، فَوَضَعْتُهُ مِنْ فَخِذِي عَلَى سَاقِي ، فَقَالَ : أَلْصِقْ خَدِّي بِالأَرْضِ ، فَتَرَكَ لِحْيَتَهُ وَخَدَّهُ حَتَّى وَقَعَ بِالأَرْضِ ، فَقَالَ : وَيْلَكَ وَوَيْلَ أُمِّكَ يَا عُمَرُ إِنْ لَمْ يَغْفِرِ اللَّهُ لَكَ ، ثُمَّ قُبِضَ رَحِمَهُ اللَّهُ ، فَلَمَّا قُبِضَ أَرْسَلُوا إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، فَقَالَ : لا آتِيكُمْ إِنْ لَمْ تَفْعَلُوا مَا أَمَرَكُمْ بِهِ مِنْ مُشَاوَرَةِ الْمُهَاجِرِينَ وَالأَنْصَارِ ، وَسَرَاةِ مَنْ هَاهُنَا مِنَ الأَجْنَادِ ، قَالَ الْحَسَنُ : وَذُكِرَ لَهُ فِعْلُ عُمَرَ عِنْدَ مَوْتِهِ وخَشْيَتُهُ مِنْ رَبِّهِ ، فَقَالَ : هَكَذَا الْمُؤْمِنُ جَمَعَ إِحْسَانا وَشَفَقَةً ، وَالْمُنَافِقُ جَمَعَ إساءةً وَغِرَّةً ، وَاللَّهِ مَا وَجَدْتُ فِيمَا مَضَى ، وَلا فِيمَا بَقِيَ عَبْدًا ازْدَادَ إِحْسَانا إلا ازْدَادَ مَخَافَةً وَشَفَقَةً مِنْهُ ، وَلا وَجَدْتُ فِيمَا مَضَى ، وَلا فِيمَا بَقِيَ عَبْدًا ازْدَادَ إِسَاءَةً ، إلا ازْدَادَ غِرَّةً "

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن.

14463- Abdullah b. Ömer anlatıyor: Ebû Lu'lu, Ömer'i hançerlediğinde iki darbe vurmuştu. Ömer insanlara karşı bilmediği bir kusurunun olduğunu zannedip İbn Abbâs'ı çağırdı. Onu sever, kendine yakın tutar ve sözüne önem verirdi. Dedi ki: "Beni kimin bıçakladığını bilmek istiyorum." İbn Abbâs çıktı, hangi topluluğa uğradıysa onları ağlar bir şekilde buldu. Geriye dönüp dedi ki: "Ey müminlerin emîri! Hangi topluluğa uğradıysam sanki bugün ilk çocuklarını kaybetmiş gibi ağlar buldum."

Ömer: "Bana kim vurdu?" diye sorunca İbn Abbâs: "Muğîre b. Şu'be'nin kölesi, Mecûsi Ebû Lu'lu vurdu" karşılığını verdi. İbn Abbâs dedi ki: Ömer'in yüzünde memnuniyet ifadesi olduğu halde şöyle dedi: "Beni kıyamet gününde hasmım olacak Lâ ilâhe illallah diyen biri vurmadığı için Yüce Allah'a hamd ederim. Size bu gayr-ı müslimleri

yanımızda toplamamanızı emretmiştim, emrime karşı geldiniz. Bana kardeşlerimi çağırın." "Kimleri?" diye sorduklarında: "Osmân, Ali, Talha, Zübeyr, Abdurrahmân b. Avf ve Sa'd b. Ebî Vakkâs" dedi. Gelmeleri için onlara haber gönderdi ve başını kucağıma koydu. Geldiklerinde: "Çağırdıkların geldiler" dedim. Dedi ki: "Müslümanların durumuna baktım, siz altı kişiyi insanların başı ve idarecileri olarak görüyorum ve bu iş ancak sizinle olur. Siz doğru yolda olduğunuz müddetçe insanların işleri düzgün olur. Eğer ihtilaf olursa sizde olur." İhtilaf ve bölünmeden bahsedince sanki olmuş gibi hissettim. Çünkü Ömer'in söyleyip de olmadığını gördüğüm şey çok azdır. Sonra yarasından kan akmaya başladı. Onlar da aralarında fısıldaşmaya başladılar. Öyle ki, aralarından birine biât etmelerinden korktum ve dedim ki: "Mü'minlerin emîri hâla sağdır. Aynı anda birbirine bakan iki halife olmaz."

Ömer: "Beni (yerime) taşıyın!" dedi. Onu taşıdık. "Üç gün istişare edin. Suheyb insanlara namaz kıldırsın" dedi. "Kiminle istişare edelim ey müminlerin emîri?" diye sorduklarında: "Muhâcirlere, Ensâr'a ve buradan geçen askerlere danışın" cevabını verdi. Sonra süt getirmelerini istedi. İçince sütün beyazlığı iki yarasından çıktı. O zaman ölmek üzere olduğunu anladı ve dedi ki: "Şu an bütün dünya benim olsa haber verilen o günün korkusundan emin olmak için hepsini feda ederdim. Bu korku haricinde, Yüce Allah'a hamdolsun ki hayırdan başka bir şey görmeyeceğimi ümit ederim."

İbn Abbâs dedi ki: "Yüce Allah sana hayırlar versin, dediğin gibi olacaktır. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Yüce Allah'a, İslam'ın seninle güçlenmesi için dua etmedi mi? Müslümanlar Mekke'de korkarken sen Müslüman olunca Müslümanlığın İslam için bir kuvvet oldu ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve ashâbı İslam'ı açıklamaya başladılar. Medine'ye hicret ettin, bu hicret Müslümanlar için bir fetih oldu. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bulunduğu her olayda ve müşriklerle yapılan her savaşta ve birçok yerde sen de vardın. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) senden razı bir şekilde vefat etti. Ondan sonra gelen halifeye Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) gösterdiği yol üzere vezirlik yaptın. Gelenlerle (İslam'ı kabul edenlerle) gidenlere vurdun, ta ki, insanlar istese de istemese de İslam'a girdiler. Sonra halife senden razı bir şekilde vefat etti. Sonra sen hayırla insanları idare ettin. Yüce Allah senin elinle şehirler kurdurdu. Seninle malları arttırdı, düşmanları yok etti, her ev sahibine dinlerinde ve rızıklarında rahatlık verdi. Sonra ömrünü şehitlikle bitirdi, sana müjdeler olsun."

Bunun üzerine Ömer dedi ki: "Mağrur, sizin överek helakini hazırladığınız kimsedir" Sonra: "Ey Abdullah! Kıyamet günü Yüce Allah'ın huzurunda benim için şehadet eder misin?" diye sorup ta o; "Evet" deyince: "Allahım! Sana hamdolsun. Ey Abdullah b. Ömer! Yanağımı yere koy" dedi. Yanağını bacağımdan kaldırıp baldırlarımın üzerine koyunca yine: "Yanağımı yere koy" dedi. Sonra yanağı ve sakalı yere değecek şekilde kendini bıraktı ve dedi ki: "Eğer Yüce Allah senin günahlarını affetmezse, sana ve annene eyvahlar olsun ey Ömer!" Sonra ruhunu teslim etti. Yüce Allah ona rahmet etsin. Öldüğü zaman, Abdullah b. Ömer'e haber gönderdiler. "Size vasiyet ettiği Muhacirler, Ensâr ve buradan geçen askerlerle istişare etmedikçe gelmem" dedi.

Hasan(-ı Basrî)'ye Hz. Ömer'in ölüm anındaki davranışı ve Rabbinden olan korkusu hatırlatıldığında dedi ki: "Mü'min böyledir. İyilik ve şefkati bir arada bulundurur. Münafık da kötülüğü ve gururu bir arada bulundurur. Vallahi, ne geçmişte, ne de gelecekte, iyilikleri arttıkça Yüce Allah'tan korkusu ve şefkati artmayan kimse görmedim. Ne geçmişte, ne de gelecekte kötülüğü arttıkça, gururu artmayan kimseyi de görmedim."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir. Senedi hasendir.[1]

١٤٦٤ – حَدَّثَنَا أَبُو عَبَّادٍ قَطَنُ بْنُ نُسَيْرٍ الْغُبَرِيُّ ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، حَدَّثَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ ، عَنْ أَبِي رَافِعٍ ، قَالَ : كَانَ أَبُو لُؤْلُؤَةَ عَبْدًا لِلْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ ، وَكَانَ يَصْنَعُ الأَرْحَاءَ ، وَكَانَ الْمُغِيرَةُ يَسْتَغِلُّهُ كُلَّ يَوْمٍ أَرْبَعَةَ دَرَاهِمَ ، فَلَقِيَ أَبُو لُؤْلُؤَةَ عُمَرَ ، فَقَالَ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، إِنَّ الْمُغِيرَةَ قَدْ أَثْقَلَ عَلَيَّ غَلَّتِي فَكَلِّمْهُ يُخَفِّفْ عَنِّي ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ : " اتَّقِ اللَّهَ وَأَحْسِنْ إِلَى مَوْلاكَ " ، وَمِنْ نِيَّةِ عُمَرَ أَنْ يَلْقَى الْمُغِيرَةَ فَيُكَلِّمَهُ يُخَفِّفُ ، فَغَضِبَ الْعَبْدُ ، وَقَالَ : وَسِعَ النَّاسَ كُلَّهُمْ عَدْلُهُ غَيْرِي ؟ ! فَأَضْمَرَ عَلَى قَتْلِهِ ، فَاصْطَنَعَ خِنْجَرًا لَهُ رَأْسَانِ ، وَشَحَذَهُ وَسَمَّهُ ، ثُمَّ أَتَى بِهِ الْهُرْمُزَانَ ، فَقَالَ : كَيْفَ تَرَى هَذَا ؟ قَالَ : أَرَى أَنَّكَ لا تَضْرِبُ بِهَذَا أَحَدًا إِلا قَتَلْتَهُ ، قَالَ : فَتَحَيَّنَ أَبُو لُؤْلُؤَةَ ، فَجَاءَ فِي صَلاةِ الْغَدَاةِ حَتَّى قَامَ وَرَاءَ عُمَرَ ، وَكَانَ عُمَرُ إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلاةُ ، فَتَكَلَّمَ ، يَقُولُ : " أَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ " كَمَا كَانَ يَقُولُ ، فَلَمَّا كَبَّرَ وَجَأَهُ أَبُو لُؤْلُؤَةَ فِي كَتِفِهِ ، وَوَجَأَهُ فِي خَاصِرَتِهِ ، فَسَقَطَ عُمَرُ ، وَطَعَنَ بِخِنْجَرِهِ ثَلاثَةَ عَشَرَ رَجُلا ،

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (583) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisi Mübârek b. Fadâla'dan başkası, Abdullah b. Ömer'den rivayet etmemiştir."

Burada Abdullah b. Abbâs, Abdullah b. Ömer'e dönüşmüştür.

فَهَلَكَ مِنْهُمْ سَبْعَةٌ وَأُفْرِقَ مِنْهُمْ سِتَّةٌ ، وَجُعِلَ عُمَرُ يُذْهَبُ بِهِ إِلَى مَنْزِلِهِ ، وَصَاحَ النَّاسُ حَتَّى كَادَتْ تَطْلُعُ الشَّمْسُ ، فَنَادَى عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ : يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، الصَّلاةَ ، الصَّلاةَ ، الصَّلاةَ ، قَالَ : وَفَزِعُوا إِلَى الصَّلاةِ ، فَتَقَدَّمَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فَصَلَّى بِهِمْ بِأَقْصَرِ سُورَتَيْنِ مِنَ الْقُرْآنِ ، فَلَمَّا قَضَى صَلاتَهُ ، تَوَجَّهُوا إِلَى عُمَرَ ، فَدَعَا بِشَرَابٍ لِيَنْظُرَ مَا قَدْرُ جُرْحِهِ ، فَأُتِيَ بِنَبِيذٍ فَشَرِبَهُ ، فَخَرَجَ مِنْ جُرْحِهِ ، فَلَمْ يُدْرَ أَنَبِيذٌ هُوَ أَمْ دَمٌ ، فَدَعَا بِلَبَنٍ فَشَرِبَهُ فَخَرَجَ مِنْ جُرْحِهِ ، فَقَالُوا : لا بَأْسَ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، فَقَالَ : " إِنْ يَكُنْ لِلْقَتْلِ بَأْسٌ ، فَقَدْ قُتِلْتُ " ، فَجَعَلَ النَّاسُ يُثْنُونَ عَلَيْهِ ، يَقُولُونَ : جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، كُنْتَ وَكُنْتَ ، ثُمَّ يَنْصَرِفُونَ وَيَجِيءُ قَوْمٌ آخَرُونَ فَيُثْنُونَ عَلَيْهِ ، فَقَالَ عُمَرُ : " أَمَا وَاللَّهِ عَلَى مَا تَقُولُونَ وَدِدْتُ أَنِّي خَرَجْتُ مِنْهَا كَفَافًا لا عَلَيَّ وَلا لِيَ ، وَأَنَّ صُحْبَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ سَلِمَتْ لِي " ، فَتَكَلَّمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ وَكَانَ عِنْدَ رَأْسِهِ ، وَكَانَ خَلِيطَهُ كَأَنَّهُ مِنْ أَهْلِهِ ، وَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ ، فَتَكَلَّمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ ، فَقَالَ : " وَاللَّهِ لا تَخْرُجُ مِنْهَا كَفَافًا ، لَقَدْ صَحِبْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَصَحِبْتَهُ خَيْرَ مَا صَحِبَهُ صَاحِبٌ ، كُنْتَ لَهُ ، وَكُنْتَ لَهُ ، وَكُنْتَ لَهُ ، حَتَّى قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَنْكَ رَاضٍ ، ثُمَّ صَحِبْتَ خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ وُلِّيتَهَا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْتَ فَوَلِيتَهَا بِخَيْرِ مَا وَلِيَهَا وَالٍ ، كُنْتَ تَفْعَلُ ، وَكُنْتَ تَفْعَلُ " ، فَكَانَ عُمَرُ يَسْتَرِيحُ إِلَى حَدِيثِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، فَقَالَ عُمَرُ : " يَا ابْنَ عَبَّاسٍ ، كَرِّرْ عَلَيَّ حَدِيثَكَ " ، فَكَرَّرَ عَلَيْهِ ، فَقَالَ عُمَرُ : " أَمَا وَاللَّهِ عَلَى مَا تَقُولُونَ ، لَوْ أَنَّ لِي طِلاعَ الأَرْضِ ذَهَبًا لافْتَدَيْتُ بِهِ الْيَوْمَ مِنْ هَوْلِ الْمُطَّلَعِ ، قَدْ جَعَلْتُهَا شُورَى فِي سِتَّةٍ : فِي عُثْمَانَ ، وَعَلِيٍّ ، وَطَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، وَالزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ ، وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، وَسَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ ، وَجَعَلَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ مَعَهُمْ مُشِيرًا وَلَيْسَ مِنْهُمْ ، وَأَجَّلَهُمْ ثَلاثًا " ، وَأَمَرَ صُهَيْبًا أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ"

رواه أبو يعلى ورجال ورجال الصحيح.

14464- Ebû Râfi anlatıyor: Ebû Lu'lu, Muğîre b. Şu'be'nin kölesiydi ve değirmen yapardı. Muğîre ondan her gün (serbest çalışması karşılığı) dört dirhem alırdı. Ebû Lu'lu, Ömer'e rastladı ve dedi ki: "Ey Müminlerin emîri! Muğîre benden serbest çalışmam karşılığı çok para alıyor. Onunla konuş aldığını biraz azaltsın." Ömer ona: "Yüce Allah'tan kork ve efendine iyi davran" dedi. Ömer'in niyeti, Muğîre'yi bulup ondan kölesinin yükünü hafifletmesini istemekti. Köle sinirlendi ve dedi

ki: "Adaleti benden başka bütün insanları kapsadı." Onu öldürmeye karar verdi ve kendine iki başlı bir hançer yaptırdı. Onu bileyip üzerine zehir sürdükten sonra Hürmüzân'ın yanına gitti ve dedi ki: "Bu bıçağı nasıl görüyorsun?" Hürmüzân: "Bu hançerle kimi vurursan öldürürsün" karşılığını verdi. Ebû Lu'lu sabah namazına gidip fırsat kolladı. Namazda ilk safta Ömer'in arkasında durdu. Ömer, kâmet getirilince her zamanki gibi: "Saflarınızı düzeltin" dedi. Tekbir getirince, Ebû Lu'lu saldırıp omzundan ve belinden hançerledi. Ömer yere düştü. Ebû Lu'lu kaçarken on üç kişiyi hançerledi. Bunların yedisi öldü. Diğerleri iyileştiler. Ömer'i evine götürdüler. İnsanlar ne yapacaklarını bilemediler. Hatta neredeyse güneş doğacaktı. Abdurrahmân b. Avf: "Namaza, namaza!" diye bağırarak insanları namaza topladı. Vakit dar olduğundan, Abdurrahmân b. Avf, Kur'ân'ın en kısa iki sûresiyle namazı kıldırdı. Namaz bitince insanlar (Ömer'in yanına) gittiler. Yarasının ne kadar olduğunu öğrenmek için içecek bir şey istedi. Kendisine şıra getirdiler. Onu içince içtiği şey yarasından çıktı. Bunun şıra mı, yoksa kan mı olduğunu bilemeyince süt istedi. İçince o da yarasından çıktı. Etrafındakiler: "Bundan dolayı sana bir şey olmaz ey Müminlerin emîri!" dediklerinde: "Eğer öldürülmek zararım demek ise ben öldürüldüm" karşılığını verdi.

İnsanlar: "Yüce Allah seni mükâfatlandırsın, ey Müminlerin emîri! Sen şöyleydin, sen böyleydin" diye onu övüp gidiyorlar, başkaları geliyor, yine aynı şekilde onu övüyorlardı. Ömer dedi ki: "Vallahi dediğinize karşılık bu dünyadan başa baş ne alacaklı, ne de borçlu bir şekilde çıkmayı isterdim. Sadece Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahabisi olmak bana yeterdi."

Abdullah b. Abbâs bir konuşma yaparak şöyle dedi: "Vallahi sen dünyadan başa baş çıkmayacaksın. Sen Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber oldun. Bu beraberlik onunla beraber olanların en hayırlısı olarak gerçekleşti. O senden razı bir şekilde vefat edene kadar onunla beraberdin. Sonra Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) halifesiyle beraber oldun. Sonra idareyi sen aldın. Hiç kimsenin idare edemeyeceği kadar güzel idare ettin. Sen şunu yapardın, bunu yapardın..."

Ömer, İbn Abbâs'ın sohbetinden hoşlanırdı. Ömer: "Ey İbn Abbâs! Söylediğini tekrar et" deyince İbn Abbâs tekrar etti. Ömer dedi ki: "Vallahi haber verilen o günün korkusundan kurtulmak için yeryüzü dolusu altınım olsa verirdim. Halifelik işini altı kişilik istişare heyetine bırakıyorum: Osmân, Ali, Talha b. Ubeydillah, Zübeyr b. el-Avvâm, Abdurrahmân b. Avf ve Sa'd b. Ebî Vakkâs. Abdullah b. Ömer onlara

danışmanlık yapsın. (İbn Ömer) onlardan biri olmasın." Onlara üç gün mühlet verdi ve Suheyb'e insanlara namaz kıldırmasını emretti.

★Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٤٤٦٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ ، عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ ، قَالَ : قَالَتْ أُمُّ أَيْمَنَ يَوْمَ قُتِلَ عُمَرُ : " الْيَوْمَ وَهَى الإِسْلامُ "

رواه الطبراني عن شيخه عبد الله بن محمد بن سعيد بن أبي مريم وهو ضعيف.

14465- Târık b. Şihâb, Ümmü Eymen'den, Ömer'in öldürüldüğü gün: "Bu gün İslam (Müslümanlar) zayıfladı" dediğini nakleder.

★Taberânî, şeyhi Abdullah b. Muhammed b. Saîd b. Ebî Meryem'den rivayet etmiştir. O da zayıftır.

١٤٤٦٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ النَّضْرِ الأَزْدِيُّ ، ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو ، ثنا زَائِدَةُ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ ، قَالَ : أَتَى عَبْدَ اللهِ رَجُلانِ وَكُنَّا عِنْدَهُ ، فَقَالَ : يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، كَيْفَ نَقْرَأُ هَذِهِ الآيَةِ ؟ فَقَرَأَهَا عَلَيْهِ عَبْدُ اللهِ ، فَقَالَ الرَّجُلُ : فَإِنْ أَبَا حَكِيمٍ أَقْرَأَنِيهَا كَذَا ، وَكَذَا ، قَالَ : وَقَرَأَ الآخَرُ ، فَقَالَ عَبْدُ اللهِ : " مَنْ أَقْرَأَكَهَا ؟ " ، فَقَالَ عُمَرُ : فَقَالَ عَبْدُ اللهِ : " اقْرَأْ كَمَا أَقْرَأَكَ عُمَرُ " ، ثُمَّ بَكَى عَبْدُ اللهِ حَتَّى رَأَيْتُ دُمُوعَهُ تَحَدَّرُ فِي الْحَصَا ، ثُمَّ قَالَ : " إِنَّ عُمَرَ كَانَ حِصْنًا حَصِينًا عَلَى الإِسْلامِ يَدْخُلُ النَّاسُ فِيهِ ، وَلا يَخْرُجُونَ ، وَإِنَّ الْحِصْنَ أَصْبَحَ قَدِ انْثَلَمَ فَالنَّاسُ يَخْرُجُونَ مِنْهُ ، وَلا يَدْخُلُونَ "

14466- Zeyd b. Vehb bildiriyor: Ben birlikte otururken, Abdullah b. Mes'ûd'un yanına iki adam geldi ve dediler ki: "Ey Ebû Abdirrahmân! Şu âyeti nasıl okursun?" Abdullah âyeti okudu. Adam: "Ebû Hakîm de bana âyeti şöyle okudu" dedi. Öbürü bir âyet okudu, İbn Mes'ûd: "Bunu kim okudu?" diye sordu. Adam: "Ömer okudu" deyince İbn Mes'ûd: "Ömer'in sana okuduğu gibi oku" dedi ve ağlamaya başladı. Gözyaşları yerdeki çakılları dahi ıslatıyordu. Sonra dedi ki: "Ömer İslam'ın sağlam kalelerinden biriydi. İnsanlar o kaleye girer bir daha çıkmazlardı. Şimdi o kale(nin duvarları) çatladı. İnsanlar o kaleden çıkıyor ve girmiyorlar."[1]

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8804) rivayet etmiştir.

١٤٤٦٧ - وزَادَ فِي رِوَايَةٍ : قَالَ عَبْدُ الله : مَا أَظُنُّ أَهْلَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ لَمْ يَدْخُلْ عَلَيْهِمْ حُزْنُ عُمَرَ يَوْمَ أُصِيبَ إِلا بَيْتُ سُوءٍ ، إِنَّ عُمَرَ كَانَ أَعْلَمَنَا بِاللَّهِ وَأَقْرَأَنَا لِكِتَابِ اللَّهِ ، وَأَفْقَهَنَا لِدِينِ اللَّهِ ، وَاقْرَأْهَا كَمَا أَقْرَأَكَهَا عُمَرُ ، فَوَاللَّهِ لَهِيَ أَبْيَنُ مِنْ طَرِيقِ السَّيلَحِينَ "

14467- Bir başka rivâyette ilave gelmiştir: Abdullah dedi ki: "Ömer öldüğü zaman, kötü insanların haricinde, Müslümanların evlerine hüzün girmeyen ev kalmamıştır. Ömer içimizde Yüce Allah'ı en çok tanıyan, Kur'ân'ı en iyi bilen ve Yüce Allah'ın dininde en fakihimizdi. Onu sana okuduğu (gibi oku. Doğru olan odur.) O, (Yemen'e yakın bir yer olan) Seylehîn yolundan daha belirgindir."[1]

١٤٤٦٨ - وفي رواية : وكان يعني عمر إذَا سَلَكَ طَرِيقًا ، وَجَدْنَاهُ سَهْلا ، فَإِذَا ذُكِرَ الصَّالِحُونَ فَحَيَّ هَلا بِعُمَرَ ، كَانَ فَصْلَ مَا بَيْنَ الزِّيَادَةِ وَالنُّقْصَانِ ، وَاللَّهِ لَوَدِدْتُ أَنِّي أَخْدُمُ مِثْلَهُ حَتَّى أَمُوتَ "

رواه الطبراني بأسانيد ورجال أحدها رجال الصحيح.

14468- Başka bir rivayet şöyledir: "Ömer, eğer bir yol tutarsa onu kolay görürdük. Eğer salihler anılacaksa ilk akla gelen Ömer'dir. Onda ne çokluk, ne de azlık vardı (mükemmeldi). Vallahi ölene kadar ona hizmet etmek isterdim."

★Taberânî değişik isnâdlarla rivayet etmiştir. Birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٤٤٦٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ النَّضْرِ الأَزْدِيُّ ، ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو ، ثنا زَائِدَةُ ، عَنْ عَاصِمٍ ، عَنْ زِرٍّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " إِذَا ذُكِرَ الصَّالِحُونَ فَحَيَّ هَلا بِعُمَرَ ، إِنَّ إِسْلامَهُ كَانَ نَصْرًا ، وَإِنَّ إِمَارَتَهُ كَانَتْ فَتْحًا ، وَأَيْمُ اللَّهِ مَا أَعْلَمُ عَلَى الأَرْضِ شَيْئًا إِلا ، وَقَدْ وَجَدَ فَقْدَ عُمَرَ حَتَّى الْعِضَاهَ ، وَأَيْمُ اللَّهِ إِنِّي لأَحْسِبُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ مَلَكًا يُسَدِّدُهُ وَيُرْشِدُهُ ، وَايْمُ اللَّهِ إِنِّي لأَحْسِبُ الشَّيْطَانَ يَفْرَقُ مِنْهُ أَنْ يُحْدِثَ فِي الإِسْلامِ حَدَثًا فَيَرُدَّ عَلَيْهِ عُمَرُ ، وَايْمُ اللَّهِ لَوْ أَعْلَمُ كَلْبًا يُحِبُّ عُمَرَ لأَحْبَبْتُهُ "

14469- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Eğer salihler anılacaksa akla ilk gelecek Ömer'dir. Ömer'in Müslüman olması bir zaferdi. Hilafeti fetihti. Vallahi, yeryüzünde Ömer'in yokluğunu hissetmeyen kimse yoktur.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8803) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8807) rivayet etmiştir.

Hatta ondan ayrı olanlar (muhalifleri) bile. Vallahi, sanki iki gözü arasında onu yönlendiren bir melek vardı. Vallahi sanki şeytan, İslam hakkında konuşursa, Ömer kendisine karşılık verir diye korkardı. Vallahi bir köpeğin Ömer'i sevdiğini bilsem ben de onu severdim."[1]

١٤٤٧٠ - وفي رواية : لَقَدْ أَحْبَبْتُ عُمَرَ حَتَّى لَقَدْ خِفْتُ اللَّهَ، وَلَوَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ خَادِمًا لِعُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ"

14470- Başka bir rivâyette de şöyle der: "Ömer'i o kadar severdim ki bu aşırı sevgimden dolayı Yüce Allah'ın beni cezalandırmasından korktum. Ölene kadar Ömer'in hizmetinde bulunmak isterdim."[2]

١٤٤٧١ - حَدَّثَنَا يُوسُفُ الْقَاضِي، ثنا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ، أنا شُعْبَةُ، عَنْ عَاصِمٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: " لَوْ أَنَّ عُمَرَ، أَحَبَّ كَلْبًا كَانَ أَحَبَّ الْكِلابِ إِلَيَّ "

14471- Abdullah (b. Mes'ûd): "Eğer Ömer bir köpeği sevmiş olsaydı, o köpek benim için yeryüzündeki köpeklerin en sevimlisi olurdu" dedi.[3]

١٤٤٧٢ - وَفِي رِوَايَةٍ : حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ، ثنا الْمَسْعُودِيُّ، عَنِ الْقَاسِمِ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: لَقَدْ خَشِيتُ اللهَ فِي حُبِّي عُمَرَ"

رواه الطبراني من طرق وفي بعضها عاصم بن أبي النجود وهو حسن الحديث وبقية رجالهما رجال الصحيح وبعضها منقطع الإسناد ورجالها ثقات.

14472- Diğer bir rivayet şöyledir: "Ömer'i o kadar sevdim ki, ona olan aşırı bağlılığım yüzünden Yüce Allah'ın beni cezalandırmasından korktum."

★Taberânî değişik yollardan rivayet etmiştir. Bazılarında Âsım b. Ebî'n-Nucûd vardır. O da hadisleri hasen olan biridir. Diğer raviler *Sahîh*'in ravileridir. Bazılarının da isnâdları kopuktur ve ravileri güvenilirdir.[4]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8813) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8814) rivayet etmiştir. Yalnız orada "Ölene kadar" ibaresi yoktur.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8815) rivayet etmiştir.

[4] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8816) rivayet etmiştir. Ravilerden Ebû Nuaym Dırâr b. Surad zayıftır. Mes'ûdî'nin ise ezberi bozulmuştur. Kâsım ise dedesi Abdullah'a yetişememiştir.

١٤٤٧٣ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ الْجَزَرِيِّ ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، أَنَّ سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ ، قَالَ : يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَيْنَ هُوَ ؟ قَالَ : " فِي الْجَنَّةِ هُوَ " ، قَالَ : تُوُفِّيَ أَبُو بَكْرٍ فَأَيْنَ هُوَ ؟ قَالَ : " ذَاكَ الأَوَّاهُ عِنْدَ كُلِّ خَيْرٍ يُبْتَغَى " ، قَالَ : تُوُفِّيَ عُمَرُ فَأَيْنَ هُوَ ؟ " فَإِذَا ذُكِرَ الصَّالِحُونَ فَحَيَّ هَلا بِعُمَرَ " رواه الطبراني وإسناده حسن.

14473- İbn Mes'ûd bildiriyor: Saîd b. Zeyd: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat etti, şimdi o nerededir?" diye sorunca (İbn Mes'ûd) "Cennette" diye cevap verdi. (Saîd:) "Ebû Bekr vefat etti, şimdi nerededir?" diye sorunca (İbn Mes'ûd) "O, bütün hayırlarda aranan kişidir" karşılığını verdi. (Saîd:) "Ömer vefat etti, şimdi o nerededir?" diye sorunca (İbn Mes'ûd) "Eğer salihler anılacaksa, akla ilk gelecek kişi Ömer'dir" karşılığını verdi.

★Taberânî rivayet etmiştir. İsnadı hasendir.[1]

١٤٤٧٤ - وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ : لَمَّا طُعِنَ عُمَرُ أَرْسَلُوا إِلَى طَبِيبٍ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ فَسَقَاهُ لَبَناً فَخَرَجَ اللَّبَنُ مِنَ الطَّعْنَةِ الَّتِي تَحْتَ السُّرَّةِ فَقَالَ لَهُ الطَّبِيبُ : اِعْهَدْ عَهْدَكَ فَلاَ أَرَاكَ تُمْسِي فَقَالَ : صَدَقْتَنِي"

رواه الطبراني ورجال رجال الصحيح.

14474- İbn Ömer anlatıyor: Hz. Ömer hançerlendiği zaman, hekim çağırdılar. Ensâr'dan bir kişi geldi ve ona süt içirdi. Süt göbeğinin altındaki yaradan dışarıya çıkınca hekim ona: "Yerine birisini tayin et, akşama kadar yaşayacağını sanmıyorum" dedi. Ömer de: "Bana doğruyu söyledin" karşılığını verdi.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٤٤٧٥ - حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ زَكَرِيَّا الْمُطَرِّزُ ، ثنا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى الْقَطَّانُ ، ثنا سَلَمَةُ بْنُ الْفَضْلِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ ، حَدَّثَنِي عَمِّي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يَسَارٍ ، قَالَ : " شَهِدْتُ مَوْتَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، فَانْكَسَفَتِ الشَّمْسُ يَوْمَئِذٍ "

---

1 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8811) rivayet etmiştir. Ravi zincirinde kopukluk vardır.

2 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (78) rivayet etmiştir.

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

14475- Abdurrahmân b. Yesâr der ki: "Hz. Ömer'in ölümüne şahid oldum. O gün güneş tutuldu."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٤٧٦ - وَعَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ : لَمَّا قُتِلَ عُمَرُ مَحَا الزُّبَيْرِ اِسْمُهُ مِنَ الدِّيْوَانِ"

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

14476- Urve b. ez-Zübeyr der ki: "Ömer öldürüldüğü zaman Zübeyr, onun ismini Divan'dan (kütükten) sildi."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.[2]

١٤٤٧٧ - حَدَّثَنَا مُطَّلِبُ بْنُ شُعَيْبِ الأَزْدِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ صَالِحٍ ، أَخْبَرَنِي اللَّيْثُ ، أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللهِ بْنُ عُمَرَ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ ، قَالَ : " وَلِيَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ عَشْرَ سِنِينَ ، ثُمَّ تُوُفِّيَ "

رواه الطبراني وإسناده حسن.

14477- Misver b. Mahreme bildiriyor: "Hz. Ömer on sene halifelik yaptıktan sonra vefat etti"

★Taberânî rivayet etmiştir. İsnadı hasendir.[3]

١٤٤٧٨ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ أَبِي الْحُوَيْرِثِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ " مَاتَ وَهُوَ ابْنُ سِتٍّ وَسِتِّينَ سَنَةً "

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

14478- İbn Abbâs bildiriyor: "Ömer b. el-Hattâb öldüğü zaman, altmış yaşındaydı."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.[4]

١٤٤٧٩ - وَعَنْ قَتَادَةِ قَالَ : قُتِلَ عُمَرُ وَهُوَ اِبْنٌ إِحْدَى وَسِتِّيْنَ"

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (79) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (240) rivayet etmiştir.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (63) rivayet etmiştir.

[4] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (64) rivayet etmiştir. Abdurrezzâk'ın *Musannef*'inde (6790) "elli altı" olarak geçmektedir.

رواه الطبراني وإسناده حسن.

14479- Katâde der ki: "Hz. Ömer altmış bir yaşında öldürüldü."

★Taberânî rivayet etmiştir. İsnadı hasendir[1]

١٤٤٨٠ - وَعَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ : مَاتَ عُمَرُ وَهُوَ عَلَى رَأْسِ خَمْسٍ وَخَمْسِيْنَ"

14480- İbn Şihâb der ki: "Hz. Ömer, öldüğünde elli beş yaşına girmişti."[2]

١٤٤٨١ - وَعَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَنَّ عُمَرَ قُبِضَ وَهُوَ اِبْنُ خَمْسٍ وَخَمْسِيْنَ"

رواه الطبراني ورجاله ثقات

14481- Sâlim b. Abdillâh'tan: "(Dedem) Ömer elli beş yaşındayken öldü."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.[3]

١٤٤٨٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، ثنا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : " مَاتَ عُمَرُ ، وَهُوَ ابْنُ خَمْسٍ وَخَمْسِينَ " ، وَقَالَ : " أَسْرَعَ إِلَيَّ الشَّيْبُ مِنْ قِبَلِ أَخْوَالِي بَنِي الْمُغِيرَةِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

14482- İbn Ömer der ki: "Hz. Ömer, elli beş yaşında vefat etti. Saçları, dayılarım olan Benî Muğîre'den daha önce beyazladı."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٤٤٨٣ - وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ الأَنْصَارِي قَالَ : دُفِنَ عُمَرُ يَوْمَ الأَرْبعاءِ لِثَلاَثٍ بَقِيْنَ مِنْ ذِي الحَجَّةِ سَنَةَ ثَلاَثٍ وَعِشْرِيْنَ"

رواه الطبراني وفيه رشدين بن سعد وهو ضعيف.

14483- Sehl b. Sa'd el-Ensârî der ki: "Hz. Ömer, Çarşamba günü, Zilhicce ayının sondan üçüncü gününde ve (hicrî) yirmi üç yılında defnedildi."

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (68) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (68) rivayet etmiştir.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (69) rivayet etmiştir. Ravilerden Ali b. Zeyd b. Cud'ân zayıftır.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden, Rişdeyn b. Sa'd zayıftır.[1]

١٤٤٨٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، عَنِ اللَّيْثِ بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ : " قُتِلَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عُمَرُ ، مَصْدَرَ الْحَاجِّ ، وَذَلِكَ فِي سَنَةِ ثَلاثٍ وَعِشْرِينَ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

14484- Leys b. Sa'd bildiriyor: "Emîrul-mü'minin Ömer, hac mevsiminde (hicri) yirmi üç yılında öldürüldü."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.[2]

١٤٤٨٥ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالَ : " تُوُفِّيَ عُمَرُ سَنَةَ ثَلاثٍ وَعِشْرِينَ ، وَكَانَتْ خِلافَتُهُ عَشْرَ سِنِينَ "

14485- Ebû Bekr b. Ebî Şeybe der ki: "Hz. Ömer yirmi üç yılında vefat etti. Hilafeti on yıl sürdü."[3]

١٤٤٨٦ - وَعَنْ عَمْرِو بْنِ عَلِيٍّ قَالَ : يُقَالُ : قُتِلَ عُمَرُ وَهُوَ ابْنُ ثَلاثٍ وَسِتِّينَ وَالثَّبْتُ أَنَّهُ كَانَ ابْنَ ثَمَانٍ وَخَمْسِينَ"

رواه الطبراني.

14486- Amr b. Ali bildiriyor: Denir ki: "Hz. Ömer altmış üç yaşındayken öldürüldü." Doğru olan, elli sekiz yaşında olduğudur.

★Taberânî rivayet etmiştir.[4]

١٤٤٨٧ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : " اسْتُخْلِفَ عُمَرُ ، فِي رَجَبٍ سَنَةَ ثَلاثَ عَشْرَةَ ، وَقُتِلَ فِي عَقِبِ ذِي الْحِجَّةِ سَنَةَ ثَلاثٍ وَعِشْرِينَ ، فَأَقَامَ ثَلاثَةَ أَيَّامٍ بَعْدَ الطَّعْنَةِ ، ثُمَّ مَاتَ فِي آخِرِ ذِي الْحِجَّةِ ، وَصَلَّى عَلَيْهِ صُهَيْبٌ ، وَوَلِيَ غُسْلَهُ ابْنُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ ، وَكَفَّنَهُ فِي خَمْسَةِ أَثْوَابٍ ، وَدُفِنَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَطُعِنَ يَوْمَ الأَرْبِعَاءِ لِتِسْعٍ بَقِينَ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ " ، وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ : مَاتَ مِنْ يَوْمِهِ ، وَكَانَ سِنُّهُ يَوْمَ

[1] *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de (72), sondan üçüncü gece olarak geçmektedir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (74) rivayet etmiştir.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (76) sahih bir senetle rivayet etmiştir.

[4] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (75) Amr b. Ali'ye dayandırdığı sahih bir senetle rivayet etmiştir.

تُوُفِّيَ فِيمَا سَمِعْتُ مَالِكَ بْنَ أَنَسٍ يَذْكُرُ أَنَّهُ " بَلَغَ سِنَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ ابْنُ ثَلاثٍ وَسِتِّينَ " ، وَبَعْضُ النَّاسِ ، يَقُولُ : " لِتِسْعٍ وَخَمْسِينَ " وَبَعْضُهُمْ ، يَقُولُ : " ثَلاثٍ وَخَمْسِينَ وَخَمْسٍ وَخَمْسِينَ " ، وَقَالَ بَعْضُهُمْ : " أَرْبَعٍ وَخَمْسِينَ ، وَكَانَتْ خِلافَتُهُ عَشْرَ سِنِينَ وَأَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَأَيَّامًا "

رواه الطبراني.

14487- Yahyâ b. Bukeyr bildiriyor: Hz. Ömer, (hicri) on üç yılının Receb ayında halife oldu. Yirmi üç yılında, Zilhicce'nin sonunda öldürüldü. Hançerlendikten sonra üç gün yaşadı ve Zilhicce'nin sonunda öldü. Cenaze namazını Suheyb kıldırdı. Oğlu Abdullah yıkadı ve beş giysiyle kefenledi. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına defnedildi. Zilhicce'nin sondan dokuzuncu günü olan Çarşamba günü hançerlendi. İnsanların bazıları dediler ki: "Hançerlendiği gün öldü. Öldüğünde yaşı Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yaşı kadardı. O da altmış üçtü. Bazı insanlar: "Elli dokuz, bazıları elli üç, bazıları da elli beş, bazıları da elli dört yaşında vefat ettiğini söyler. Hilafeti on yıl dört ay birkaç gün sürdü.

★Taberânî rivayet etmiştir.[1]

١٤٤٨٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا عَمِّي أَبُو بَكْرٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ مَعْرُوفِ بْنِ أَبِي مَعْرُوفٍ الْمَوْصِلِيِّ ، قَالَ : " لَمَّا أُصِيبَ عُمَرُ سَمِعْتُ صَوْتًا :

لِيَبْكِ عَلَى الإِسْلامِ مَنْ كَانَ بَاكِيًا فَقَدْ أَوْشَكُوا هَلْكَى وَمَا قَدِمَ الْعَهْدُ

وَأَدْبَرَتِ الدُّنْيَا وَأَدْبَرَ خَيْرُهَا وَقَدْ مَلَّهَا مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِالْوَعْدِ "

رواه الطبراني.

14488- Ma'rûf b. Ebî Ma'rûf der ki: Hz. Ömer öldüğünde şöyle bir ses duydum:

Ağlayacak olan İslam için ağlasın

Neredeyse zamanı gelmeden helak olacaklardı

Dünya ve içindeki hayırlar sırtını döndü

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (73) Yahya b. Bükeyr'e dayandırdığı sahih bir senetle rivayet etmiştir.

Âhiret gününe iman eden dünyadan usandı."

★Taberânî rivayet etmiştir.[1]

(أبواب) مَا جَاءَ فِي مَنَاقِبِ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ ﷺ

Hz. Osmân'ın Menkıbeleri

(بَابٌ نَسَبُهُ ﷺ)

Nesebi

١٤٤٨٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ شَاهِينَ ، ثنا مُصْعَبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الزُّبَيْرِيُّ ، قَالَ : " عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ بْنِ أُمَيَّةَ بْنِ عَبْدِ شَمْسِ بْنِ عَبْدِ مَنَافِ بْنِ قُصَيِّ بْنِ كِلَابِ بْنِ مُرَّةَ بْنِ كَعْبِ بْنِ لُؤَيِّ بْنِ غَالِبِ بْنِ فِهْرٍ يُكَنَّى أَبَا عَمْرٍو ، وَيُقَالُ : أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ، وَأُمُّ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ : أَرْوَى بِنْتُ كَرِيزِ بْنِ رَبِيعَةَ بْنِ حَبِيبِ بْنِ عَبْدِ شَمْسٍ، وَأُمُّ أَرْوَى : أُمُّ حَكِيمٍ الْبَيْضَاءُ بِنْتُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ عَمَّةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأُمُّ أُمِّ حَكِيمٍ : فَاطِمَةُ بِنْتُ عُمَرَ بْنِ عَائِذِ بْنِ عِمْرَانَ بْنِ مَخْزُومٍ ، وَهِيَ جَدَّةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَبِيهِ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

14489- Mus'ab b. Abdillah ez-Zübeyrî dedi ki: Osmân b. Affân b. Ebî'l-Âs b. Umeyye b. Abdi Şems b. Abdi Menâf b. Kusay b. Kilâb b. Murra b. Ka'b b. Lüey b. Gâlib b. Fihr."

Künyesi Ebû Amr'dır. Ebû Abdillah diye de anılır.

Osmân b. Affân'ın annesi, Urve binti Kureyz b. Rabîa b. Hubeyb b. Abdi Şems'tir. Urve'nin annesi de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) halası Ümmü Hakîm el-Beydâ binti Abdilmuttalib'dir. Ümmü Hakîm'in annesinin annesi de (Fâtıma) binti Amr b. Âiz b. İmrân b. Mahzûm'dur. O da Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) baba tarafından ninesidir.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (62) rivayet etmiştir. Ravilerden Ma'rûf b. Ebî Ma'rûf hakkında İbn Adiy "hadis hırsızlığı" yaptığını söylemiştir. Leys b. Ebî Süleym de zayıftır.

(بَابٌ صِفَتُهُ ﷺ)

Şemaili

١٤٤٩٠ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، ثنا مَوْلًى لِعُثْمَانَ ، عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ ، قَالَ : بَعَثَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عُثْمَانَ ، بِصَحْفَةٍ فِيهَا لَحْمٌ ، فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ ، وَرُقَيَّةُ جَالِسَةٌ ، فَمَا رَأَيْتُ اثْنَيْنِ أَحْسَنَ مِنْهُمَا ، فَجَعَلْتُ مَرَّةً أَنْظُرُ إِلَى رُقَيَّةَ ، وَمَرَّةً أَنْظُرُ إِلَى عُثْمَانَ ، فَلَمَّا رَجَعْتُ ، قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَدَخَلْتَ عَلَيْهِمَا ؟ " ، قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : هَلْ رَأَيْتَ زَوْجًا أَحْسَنَ مِنْهُمَا " ، قُلْتُ : لا يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لَقَدْ جَعَلْتُ أَنْظُرُ مَرَّةً إِلَى رُقَيَّةَ وَمَرَّةً إِلَى عُثْمَانَ"

رواه الطبراني وقال : كان هذا قبل نزول [آية] الحجاب وفيه راو لم يسم وبقية رجاله رجال الصحيح.

14490- Usâme b. Zeyd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), beni içinde et olan bir tabakla Osmân'a gönderdi. Yanına girdim. (Hanımı) Rukayye (=Rukiye) oturuyordu. İkisinden daha güzel iki kişi (çift) görmedim. Bir Rukayye'ye, bir Osmân'a bakmaya başladım. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına döndüğümde: *"Onların yanına girdin mi?"* diye sordu. "Evet" deyince: *"İkisinden daha iyi karı koca gördün mü?"* diye sordu. "Hayır, ey Allah'ın Resûlü! (Birbirlerine o kadar yakışıyorlardı ki) bir Rukayye'ye, bir Osmân'a baktım durdum" dedim.

★Taberânî rivayet etti ve dedi ki: "Bu olay, örtünme âyeti inmeden önce gerçekleşmiştir." Rivayet zincirinde ismi söylenmeyen bir ravi vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٤٤٩١ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، ثنا الرَّبِيعُ بْنُ بَدْرٍ ، عَنِ الْجَرِيرِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَزْمٍ الْمَازِنِيِّ ، قَالَ : " رَأَيْتُ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ ، فَمَا رَأَيْتُ قَطُّ ذَكَرًا ، وَلا أُنْثَى أَحْسَنَ وَجْهًا مِنْهُ "

رواه الطبراني وفيه الربيع بن بدر وهو متروك

14491- Abdullah b. Hazm el-Mâzinî dedi ki: "Osmân b. Affân'ı gördüm. Onun yüzünden daha güzel ne erkek, ne de kadın yüzü görmedim."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Rabî b. Bedr metrûktur.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (94) rivayet etmiştir.

١٤٤٩٢ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ يُوسُفُ بْنُ يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، ثنا أَبُو الأَسْوَدِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادِ بْنِ الْهَادِ ، قَالَ : " رَأَيْتُ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عَلَى الْمِنْبَرِ ، عَلَيْهِ إِزَارٌ عَدَنِيٌّ غَلِيظٌ ، ثَمَنُهُ أَرْبَعَةُ دَرَاهِمَ أَوْ خَمْسَةٌ ، وَرَيْطَةٌ كُوفِيَّةٌ مُمَشَّقَةٌ ، ضَرْبُ اللَّحْمِ ، طَوِيلُ اللِّحْيَةِ ، حَسَنُ الْوَجْهِ "

رواه الطبراني وإسناده حسن

14492- Abdullah b. Şeddâd b. el-Hâd der ki: "Osmân b. Affân'ı Cuma günü, üzerinde kalın ve fiyatı dört veya beş dirhem olan Aden'den getirilen bir izâr ve yırtık bir örtüyle minberde gördüm. Etine dolgun, uzun sakallı ve güzel yüzlüydü."

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedi hasendir.[1]

١٤٤٩٣ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ ، ثنا خَالِدُ بْنُ نِزَارٍ ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ يَحْيَى بْنِ طَلْحَةَ ، عَنْ عَمِّهِ مُوسَى بْنِ طَلْحَةَ ، قَالَ : " كَانَ عُثْمَانُ ، يَوْمَ الْجُمُعَةِ يَتَوَكَّأُ عَلَى عَصًا ، وَكَانَ أَجْمَلَ النَّاسِ ، وَعَلَيْهِ ثَوْبَانِ أَصْفَرَانِ إِزَارٌ ، وَرِدَاءٌ حَتَّى يَأْتِيَ الْمِنْبَرَ ، فَيَجْلِسَ عَلَيْهِ "

رواه الطبراني عن شيخه المقدام بن داود وهو ضعيف

14493- Mûsa b. Talha dedi ki: "Hz. Osmân Cuma günü bastona yaslanırdı. İnsanların en güzeliydi. Üzerinde izâr ve ridâdan oluşan iki sarı giysi vardı. Minbere gelip oturuncaya kadar (bastona yaslanırdı.)"

★Taberânî, zayıf bir ravi olan şeyhi Mikdâm b. Dâvud'dan rivayet etmiştir.[2]

١٤٤٩٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْبَغَوِيُّ ، ثنا دَاوُدُ بْنُ رُشَيْدٍ ، ثنا سَلَمَةُ بْنُ بَشِيرٍ ، حَدَّثَنَا حُجْرُ بْنُ الْحَارِثِ الْغَسَّانِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَوْفٍ الْقَارِيُّ ، قَالَ : " رَأَيْتُ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ ، أَبْيَضَ اللِّحْيَةِ "

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه.

14494- Abdullah b. Avn el-Kârî: "Osman b. Affân'ı gördüm, beyaz sakallıydı" dedi.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden tanımadığım biri vardır.[3]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (92) rivayet etmiştir. Ravilerden İbn Lehî'a zayıftır.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (93) rivayet etmiştir.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (95) rivayet etmiştir.

١٤٤٩٥ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، ثنا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ : " رَأَيْتُ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ ، أَصْفَرَ اللِّحْيَةِ "

رواه الطبراني عن مقدام بن داود وهو ضعيف.

14495- İbn Ebî Zi'b, Abdurrahmân b. Sa'd'dan nakleder: "Osman b. Affân'ı gördüm, sarı sakallıydı."

★Taberânî, zayıf bir ravi olan Mikdâm b. Dâvûd'tan rivayet etmiştir.[1]

١٤٤٩٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ أُمِّ مُوسَى قَالَتْ كَانَ عُثْمَانُ مِنْ أَجْمَلِ النَّاسِ"

رواه عبد الله ورجاله رجال الصحيح غير أم موسى وهي ثقة.

14496- Ümmü Mûsâ dedi ki: "Osmân, insanların en güzeliydi."

★Abdullah (b. Ahmed b. Hanbel) rivayet etmiştir. Ravileri, Ümmü Mûsâ dışında *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[2]

١٤٤٩٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي زِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ قَالَ زَعَمَ أَبُو الْمِقْدَامِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ قَالَ دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَإِذَا أَنَا بِعُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ مُتَّكِئٌ عَلَى رِدَائِهِ فَأَتَاهُ سَقَّاءَانِ يَخْتَصِمَانِ إِلَيْهِ فَقَضَى بَيْنَهُمَا ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَنَظَرْتُ إِلَيْهِ فَإِذَا رَجُلٌ حَسَنُ الْوَجْهِ بِوَجْنَتِهِ نَكَتَاتُ جُدَرِيٍّ وَإِذَا شَعْرُهُ قَدْ كَسَا ذِرَاعَيْهِ"

رواه عبد الله وفيه أبو المقدام هشام بن زياد وهو متروك.

14497- Hasan b. Ebi'l-Hasan dedi ki: Mescid'e girdim, Osmân b. Affân'ı ridâsına yaslanmış bir şekilde buldum. İki sucu (su işiyle uğraşan) birbirlerinden davacı olarak yanına geldiler. Aralarında hüküm verdi. Sonra yanına gidip kendisine baktım. Güzel yüzlüydü. Yüzünde çiçek hastalığından kalma izler vardı. Kollarındaki kıllar derisinin gözükmesine engel olacak kadar çoktu.

★Abdullah (b. Ahmed b. Hanbel) rivayet etmiştir. Ravilerden, Ebu'l-Mikdâm Hişâm b. Ziyâd metrûktur.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (96) rivayet etmiştir.

[2] Abdullah b. Ahmed (522) rivayet etmiştir.

(بَابٌ هِجْرَتُهُ ﷺ)

Hicreti

١٤٤٩٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا بَشَّارُ بْنُ مُوسَى الْخَفَّافُ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ زِيَادٍ الْبُرْجُمِيُّ ، إِمَامُ مَسْجِدِ مُحَمَّدِ بْنِ وَاسِعٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنِ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : خَرَجَ عُثْمَانُ مُهَاجِرًا إِلَى أَرْضِ الْحَبَشَةِ وَمَعَهُ رُقَيَّةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَاحْتَبَسَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَبَرُهُمْ ، وَكَانَ يَخْرُجُ يَتَوَكَّفُ عَنْهُمُ الْخَبَرَ ، فَجَاءَتْهُ امْرَأَةٌ فَأَخْبَرَتْهُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ عُثْمَانَ أَوَّلُ مَنْ هَاجَرَ إِلَى اللَّهِ بِأَهْلِهِ بَعْدَ لُوطٍ "

رواه الطبراني وفيه الحسن بن زياد البرجمي و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

14498- Enes dedi ki: Hz. Osmân, Habeşistan'a Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kızı Rukayye ile hicret etti. Hicret edeceğini Hz. Peygamber'den (sallallahu aleyhi vesellem) gizlemişti. Resûlullah da (sallallahu aleyhi vesellem) çıkmış onları soruyordu. Yanına bir kadın gelip hicret ettiklerini haber verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Osmân, Lût'tan sonra âilesiyle hicret eden ilk kişidir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Hasan b. Ziyâd el-Burcumî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٤٤٩٩ - حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ مُحَمَّدٍ السِّمْسَارُ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ خَالِدٍ الْعُثْمَانِيُّ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ وَهْبٍ مَوْلَى زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنْ أَبِيهِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا كَانَ بَيْنَ عُثْمَانَ وَرُقَيَّةَ وَلُوطٍ مِنْ مُهَاجِرٍ " ، يَعْنِي أَنَّهُمَا أَوَّلُ مَنْ هَاجَرَ إِلَى أَرْضِ الْحَبَشَةِ"

رواه الطبراني وفيه عثمان بن خالد العثماني وهو متروك.

14499- Zeyd b. Sâbit, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) nakleder: *"Osmân'la Rukayye'nin hicretiyle Lût'un hicreti arasında fark yoktur."* Yani ikisi de Habeşistan'a hicret eden ilk karı kocadır.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden, Osmân b. Hâlid el-Osmânî metrûktur.[1]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4881) rivayet etmiştir.

(بَابٌ مَا جَاءَ فِي خُلُقِهِ ﷺ)

Ahlâkı

١٤٥٠٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَلَدُ قَيْسِ بْنِ مَخْرَمَةَ بْنِ الْمُطَّلِبِ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عُثْمَانَ الْقُرَشِيِّ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى ابْنَتِهِ وَهِيَ تَغْسِلُ رَأْسَ عُثْمَانَ ، فَقَالَ : " يَا بُنَيَّةُ ، أَحْسِنِي إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فَإِنَّهُ أَشْبَهُ أَصْحَابِي بِي خُلُقًا "

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

14500- Abdurrahmân b. Osmân el-Kureşî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kızı Osmân'ın başını yıkarken yanına girdi ve: *"Ey kızım! Ebû Abdillah'a iyi davran. Zira o, ahlâk olarak ashâbımın bana en çok benzeyenidir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٥٠١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الْعَسْكَرِيُّ الرَّازِيُّ ، ثنا الْخَلِيلُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ ، مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحِيمِ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : دَخَلْتُ عَلَى رُقَيَّةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، امْرَأَةِ عُثْمَانَ ، وَفِي يَدِهَا مُشْطٌ ، فَقَالَتْ : خَرَجَ مِنْ عِنْدِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آنِفًا رَجَّلْتُ رَأْسَهُ ، فَقَالَ : " كَيْفَ تَجِدِينَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ؟ " ، قُلْتُ : بِخَيْرٍ ، قَالَ : " أَكْرِمِيهِ فَإِنَّهُ مِنْ أَشْبَهِ أَصْحَابِي بِي خُلُقًا "

رواه الطبراني وفيه محمد بن عبد الله يروي عن المطلب و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات.

14501- Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kızı Rukayye'nin yanına girdim. Elinde tarak vardı. (Bana dedi ki:) "Az önce Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımdan çıktı, başını taramıştım. Bana: «*Ebû Abdillah'ı nasıl buluyorsun?*» diye sordu. Ben: «İyidir» karşılığını verince: «*Ona iyi davran. O ashâbım arasında ahlak olarak bana en çok benzeyendir*» buyurdu."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Muhammed b. Abdillah, Muttalib'ten rivayet etmiştir ve onu tanımıyorum. Diğer ravileri, güvenilirdir.[2]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (98) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (99) rivayet etmiştir.

(بَابٌ فِي حَيَائِهِ ﷺ)

Utangaçlığı

١٤٥٠٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ هُوَ ابْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ شَيْخٍ مِنْ بَجِيلَةَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي أَوْفَى يَقُولُ اسْتَأْذَنَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ جَارِيَةٌ تَضْرِبُ الدُّفَّ فَدَخَلَ ثُمَّ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ فَدَخَلَ ثُمَّ اسْتَأْذَنَ عُثْمَانُ فَأَمْسَكَتْ. قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ عُثْمَانَ رَجُلٌ حَيِيٌّ"

رواه أحمد عن رجل من بجيلة عن ابن أبي أوفى و لم يسم الرجل وبقية رجاله رجال الصحيح.

14502- İbn Ebî Evfâ der ki: Bir cariye Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında def çalarken, Ebû Bekr girmek için izin istedi. O girdikten sonra Ömer girmek için izin istedi ve girdi. Sonra Osmân girmek için izin istedi. Cariye def çalmayı kesti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Osmân çok utangaç biridir."*

★Ahmed, Becîle'den bir adam kanalıyla İbn Ebî Evfâ diye adlandırdığı ve adını vermediği birinden rivayet etmiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٤٥٠٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحُسَيْنِ الْمِصِّيصِيُّ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى الأَشْيَبُ ، ثنا شَيْبَانُ ، عَنْ أَبِي يَعْفُورٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ ، عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ عُمَرَ ، قَالَتْ : دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ فَوَضَعَ ثَوْبَهُ بَيْنَ فَخِذَيْهِ ، فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ يَسْتَأْذِنُ ، فَأَذِنَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى هَيْأَتِهِ ، ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ يَسْتَأْذِنُ ، فَأَذِنَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى هَيْأَتِهِ ، فَجَاءَ أُنَاسٌ فَأَذِنَ لَهُمْ ، فَجَاءَ عَلِيٌّ فَأَذِنَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى هَيْأَتِهِ ، حَتَّى جَاءَ عُثْمَانُ فَاسْتَأْذَنَ ، فَتَجَلَّلَ بِثَوْبِهِ ، ثُمَّ أَذِنَ لَهُ ، فَتَحَدَّثُوا سَاعَةً ، ثُمَّ خَرَجُوا ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، دَخَلَ عَلَيْكَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعَلِيٌّ ، وَنَاسٌ مِنْ أَصْحَابِكَ وَأَنْتَ فِي هَيْأَتِكَ لَيْسَ تُحَرِّكُ ، فَلَمَّا دَخَلَ عُثْمَانُ تَجَلَّلْتَ بِثَوْبِكَ ، فَقَالَ : " أَلا أَسْتَحِي مِمَّنْ تَسْتَحِي مِنْهُ الْمَلائِكَةُ ؟ "

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط وأبو يعلى باختصار كثير وإسناده حسن.

---

[1] Ahmed (4/ 353, 354) rivayet etmiştir. İsmi verilmeyen kişi hakkında İbn Hacer, *et-Ta'cîl*'inde (1510) şöyle dedi: "Bu kişi muhtemelen, Târık b. Abdirrahmân'dır." Becîle'li olan kişi de Ahmesî'dir ve güvenilirdir.

14503- Hafsa binti Ömer anlatıyor: Bir gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanıma girdi, giysilerini bacaklarının arasına toplayıp aldı (ve oturdu). Ebû Bekr geldi ve girmek için izin istedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oturuşunu bozmadan girmesine izin verdi. Sonra Ömer gelip izin istedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yine aynı şekilde izin verdi. Sahabeden başkaları da gelip girmek için izin istediler. Yine oturuşunu bozmadan onlara da izin verdi. Sonra Ali gelip girmek için izin istedi. Ona da oturuşunu bozmadan izin verdi. Sonra Osmân gelip girmek için izin istedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kıyafetini düzeltip ona izin verdi. Bir müddet konuştular ve çıkıp gittiler.

Dedim ki: "Ey Allah'ın Resûlü, Ebû Bekr, Ömer, Ali ve bazı insanlar girdiler sen oturuşunu değiştirmedin de Osmân girince kıyafetine çeki düzen verdin (bunun sebebi nedir?)" Buyurdu ki: *"Meleklerin kendisinden hayâ ettiği kişiden, ben hayâ etmeyeyim mi?"*

★Ahmed'in yanısıra Taberânî de *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir. Ebû Ya'lâ ise çok kısa bir metinle rivayet etmiştir. Senedi hasendir.[1]

١٤٥٠٤ - دَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو مَعْشَرٍ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، قَالَ : بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ وَعَائِشَةُ وَرَاءَهُ ، إِذِ اسْتَأْذَنَ أَبُو بَكْرٍ فَدَخَلَ ، ثُمَّ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ فَدَخَلَ ، ثُمَّ اسْتَأْذَنَ عَلِيٌّ فَدَخَلَ ، ثُمَّ اسْتَأْذَنَ سَعْدُ بْنُ مَالِكٍ فَدَخَلَ ، ثُمَّ اسْتَأْذَنَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ فَدَخَلَ ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَحَدَّثُ كَاشِفًا عَنْ رُكْبَتِهِ ، فَمَدَّ ثَوْبَهُ عَلَى رُكْبَتَيْهِ وَقَالَ لامْرَأَتِهِ : " اسْتَأْخِرِي عَنِّي " ، فَتَحَدَّثُوا سَاعَةً ، ثُمَّ خَرَجُوا ، قَالَتْ عَائِشَةُ : فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، دَخَلَ عَلَيْكَ أَصْحَابُكَ فَلَمْ تُصْلِحْ ثَوْبَكَ ، وَلَمْ تُؤَخِّرْنِي عَنْكَ حَتَّى دَخَلَ عُثْمَانُ ؟ فَقَالَ : " يَا عَائِشَةُ ، أَلا أَسْتَحِي مِنْ رَجُلٍ تَسْتَحِي مِنْهُ الْمَلائِكَةُ ؟ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ ، إِنَّ الْمَلائِكَةَ لَتَسْتَحِي مِنْ عُثْمَانَ كَمَا تَسْتَحِي مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ، وَلَوْ دَخَلَ وَأَنْتِ قَرِيبَةٌ مِنِّي ، لَمْ يَرْفَعْ رَأْسَهُ ، وَلَمْ يَتَحَدَّثْ حَتَّى يَخْرُجَ "

رواه أبو يعلى والطبراني وفيه إبراهيم بن عمر بن أبان وهو ضعيف.

14504- Abdullah b. Ömer bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) önde, Âişe ise arkasında oturmuşken, Ebû Bekr izin alıp girdi. Sonra

---

[1] Ahmed (6/288), Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (23/ 205, 217) ve Ebû Ya'lâ (7038) rivayet etmiştir. Ravilerden Abdullah b. Saîd veya İbn Ebî Saîd kendisinden bir topluluk rivayet etmiş cerh veya ta'dîli konusunda bir şey söylenmemiştir.

Ömer izin alıp girdi. Sonra Ali izin alıp girdi. Sonra Sa'd b. Mâlik izin alıp girdi. Sonra Osmân b. Affân izin alıp girdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dizleri açık bir şekilde konuşuyordu. Giysisini dizlerinin üzerine uzattı ve eşine: *"Benden uzak dur!"* dedi. Bir müddet konuştular ve çıktılar.

(Daha sonra) Hz. Âişe dedi ki: "Yâ Resûlallah! Ashâbın yanına girdiğinde ne kıyafetini düzelttin, ne de beni yanından uzaklaştırdın, ta ki Osmân girene kadar (bunun sebebi nedir?)" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Meleklerin kendisinden hayâ ettiği kimseden ben hayâ etmeyeyim mi? Muhammed'in canı elinde olana yemin ederim ki, melekler, Allah'tan ve Resûlullah'tan hayâ ettikleri gibi Osmân'dan da hayâ ederler. Eğer girer ve seni benim yakınımda görseydi çıkana kadar ne başını kaldırır, ne de konuşurdu."*

★Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden, İbrâhîm b. Ömer b. Ebân zayıftır.[1]

١٤٥٠٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ ، ثنا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ ، عَنِ النَّضْرِ أَبِي عُمَرَ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : جَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتٍ لَيْسَ عَلَيْهِ إلا إِزَارٌ فَطَرَحَهُ بَيْنَ رِجْلَيْهِ وَفَخِذَاهُ خارجتانِ ، فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ يَسْتَأْذِنُ عَلَيْهِ فَأَذِنَ لَهُ فَدَخَلَ ، ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ فَأَذِنَ لَهُ فَدَخَلَ ، ثُمَّ جَاءَ عُثْمَانُ فَأَذِنَ لَهُ ، فَلَمَّا رَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ مُسْرِعًا حَتَّى دَخَلَ الْبَيْتَ فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَى عَائِشَةَ ، فَلَمَّا خَرَجَ الْقَوْمُ ، قَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ دَخَلَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَلَمْ تُغَيِّرْ عَنْ حَالِكَ ، فَلَمَّا دَخَلَ عُثْمَانُ قُمْتَ ، فَقَالَ : " يَا عَائِشَةُ أَلا أَسْتَحِي مِمَّنْ تَسْتَحْيِي مِنْهُ الْمَلائِكَةُ ، إِنَّ الْمَلائِكَةَ تَسْتَحْيِي مِنْ عُثْمَانَ "

رواه الطبراني والبزار باختصار كثير وفيه النضر أبو عمر وهو متروك

14505- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir evde oturuyordu ve üzerinde izârdan başka kıyafet yoktu. Onu da bacaklarının arasına topladı. Bacakları açıkta kalmıştı. Ebû Bekr geldi ve girmek için izin istedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) izin verince Ebu Bekr girdi. Sonra Ömer geldi. Ona da izin verince girdi. Sonra Osmân geldi. Ona da izin verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu görünce aceleyle ayağa kalktı ve içeriye girene kadar ayakta kaldı.

---

[1] Ebû Ya'lâ (6947) ve Taberânî, *M. el- Kebîr*'inde (13253) rivayet etmiştir. Ravilerden Ömer b. Ebân hakkında Buhârî: "Bunun hakkında, menfi görüş vardır" demiştir. İbn Hibbân onu güvenilir saymıştır.

Bu tavır, Âişe'nin zoruna gitti ve insanlar gidince dedi ki: "Yâ Resûlallah! Ebû Bekr ve Ömer girdi aynı hal üzere kaldın. Osmân girince neden ayağa kalktın?" Buyurdu ki: *"Ey Âişe! Meleklerin kendisinden utandıkları kimseden ben hayâ etmeyeyim mi? Melekler Osmân'dan utanırlar."*

★Taberânî rivayet etmiştir. Bezzâr da çok kısa bir metinle rivayet etmiştir. Ravilerden Nadr Ebû Ömer metrûktur.[1]

١٤٥٠٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ دَاوُدَ الْمَكِّيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْوَسَاوِسِيُّ ، ثنا ضَمْرَةُ بْنُ رَبِيعَةَ ، عَنْ رَبِيعَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَوْذَبٍ ، عَنْ أَبِي الْجُوَيْرِيَةِ ، عَنْ بَدْرِ بْنِ خَالِدٍ ، قَالَ : وَقَفَ عَلَيْنَا زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ ، يَوْمَ الدَّارِ ، فَقَالَ : أَلا تَسْتَحْيُونَ مِمَّنْ تَسْتَحْيِي مِنْهُ الْمَلائِكَةُ ؟ قُلْنَا : وَمَا ذَاكَ ؟ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَرَّ بِي عُثْمَانُ وَعِنْدِي مَلَكٌ مِنَ الْمَلائِكَةِ ، فَقَالَ : شَهِيدٌ يَقْتُلُهُ قَوْمُهُ ، إِنَّا لَنَسْتَحْيِي مِنْهُ " ، قَالَ بَدْرٌ : فَانْصَرَفْنَا عَنْهُ عِصَابَةً مِنَ النَّاسِ"

رواه الطبراني وفيه محمد بن إسماعيل الوساوسي وكان يضع الحديث.

14506- Bedr b. Hâlid anlatıyor: Hz. Osman'ın evine (onu öldürmek için) girdiğimiz gün Zeyd b. Sâbit, önümüzde durdu ve: "Meleklerin kendisinden utandıkları kişiden utanmıyor musunuz?" dedi. "Neden (bahsediyorsun sen)?" diye sorduğumda şu karşılığı verdi: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Yanımda meleklerden biri varken, Osmân bana uğradı. Melek dedi ki: «Bu, onu kavminin öldüreceği bir şehittir. Biz ondan utanırız.»"*

Bedr ekledi: "(Bunu duyunca) bir kısmımız evi terk edip gittik."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden, Muhammed b. İsmâîl el-Vesâvisî, hadis uyduran birisidir.[2]

١٤٥٠٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا سَالِمٌ أَبُو جُمَيْعٍ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ وَذَكَرَ عُثْمَانَ وَشِدَّةَ حَيَائِهِ فَقَالَ إِنْ كَانَ لَيَكُونُ فِى الْبَيْتِ وَالْبَابُ عَلَيْهِ مُغْلَقٌ فَمَا يَضَعُ عَنْهُ الثَّوْبَ لِيُفِيضَ عَلَيْهِ الْمَاءَ يَمْنَعُهُ الْحَيَاءُ أَنْ يُقِيمَ صُلْبَهُ"

رواه أحمد ورجاله ثقات.

14507- Hasan(-ı Basrî), Osmân'ı zikredip, onun ne kadar utangaç olduğunu anlattı ve dedi ki: "Evde kapı üzerine kapanmış olsa dahi

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (11656) ve Bezzâr (2507) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (4939) rivayet etmiştir.

yıkanmak istediği zaman elbiselerini çıkarmazdı. Utanması, onun tenasül uzvuna dokunup bakmasına engel olurdu."

★Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.[1]

(بَابٌ تَزْوِيجُهُ ﷺ)

Evlenmesi

١٤٥٠٨ - حَدَّثَنَا حَبَابُ بْنُ صَالِحٍ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ النَّشَائِيُّ ، قَالَ : نا عُمَيْرُ بْنُ عِمْرَانَ الْحَنَفِيُّ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ أُزَوِّجَ كَرِيمَتِي عُثْمَانَ "

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه عمير بن عمران الحنفي وهو ضعيف بهذا الحديث وغيره.

14508- İbn Abbâs, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle nakleder: *"Yüce Allah, bana kızımı Osmân ile evlendirmemi vahyetti."*

★Taberânî, *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir. Ravilerden Umeyr b. İmrân el-Hanefî bu hadiste ve başkalarında zayıftır.[2]

١٤٥٠٩ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ثنا أَبُو مَرْوَانَ مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ خَالِدٍ الْعُثْمَانِيُّ ، ثنا أَبِي ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي الزِّنَادِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الأَعْرَجِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : " وَقَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَبْرِ ابْنَتِهِ الثَّانِيَةِ الَّتِي كَانَتْ عِنْدَ عُثْمَانَ ، فَقَالَ : أَلا أَبَا أَيِّمٍ أَلا أَخَا أَيِّمٍ تَزَوَّجَهَا عُثْمَانُ ، فَلَوْ كُنَّ عَشْرًا لَزَوَّجْتُهُنَّ عُثْمَانَ وَمَا زَوَّجْتُهُ إِلا بِوَحْيٍ مِنَ السَّمَاءِ"

رواه الطبراني في حديث طويل وفيه عبد الرحمن بن أبي الزناد وهو لين وبقية رجاله وثقوا.

14509- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Osmân ile evlendirdiği ikinci kızının mezarında durdu ve buyurdu ki: *"Onu Osmân'la evlendirecek kızı olan baba yok mu? Kız kardeşi olan ağabey yok mu? Eğer on kızım olsaydı, onları Osmân'la evlendirirdim. Ben (iki kızımı) onunla ancak gökyüzünden gelen vahiyle evlendirdim."*

★Taberânî, bunu uzun bir hadis içinde irad etmiştir. Ravilerden Abdurrahmân b. Ebi'z-Zinâd hadiste gevşektir. Diğer ravileri güvenilir bulunmuştur.[3]

---

[1] Ahmed (543) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *M. es-Sağîr*'inde (414) rivayet etmiştir. Ravilerden İbn Cüreyc, müdellistir. Taberânî'nin şeyhi Habbâb b. Sâlih el-Vâsıtî el-Muaddel'in biyografisi hakkında bilgi yoktur.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (22/436) rivayet etmiştir.

١٤٥١٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زَكَرِيَّا الْغَلابِيُّ ، قال : نا يَعْقُوبُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ جَدِّي ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ لِي عُثْمَانُ : قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ زَوَّجَنِي ابْنَتَهَ الأُخْرَى : " لَوْ أَنَّ عِنْدِي عَشْرًا لَزَوَّجْتُكَهُنَّ وَاحِدَةً بَعْدَ وَاحِدَةٍ ، فَإِنِّي عَنْكَ لَرَاضٍ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه محمد بن زكريا الغلابي قال ابن حبان في الثقات : يعتبر بحديثه إذا روى عن الثقات . وقد ضعفه الجمهور وروى هذا عمن لم أعرفه.

14510- Hz. Osmân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), kendisini ikinci kızıyla evlendirirken şöyle buyurduğunu nakleder: *"Eğer on kızım olsaydı onları teker teker, seninle evlendirirdim. Ben senden razıyım."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir. Ravilerden Muhammed b. Zekeriyâ el-Ğâlibî hakkında İbn Hibbân dedi ki: "Eğer güvenilir ravilerden rivayet ederse hadisine itibar edilir." Çoğunluk onu zayıf bulmuştur. Bu rivayeti de tanımadığım kişiden rivayet etmiştir.

١٤٥١١ – وَعَنْ عِصْمَةَ قَالَ : لَمَّا مَاتَتْ بِنْتُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي تَحْتَ عُثْمَانَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " زَوِّجُوا عُثْمَانَ لَوْ كَانَتْ عِنْدِي ثَالِثَةٌ لَزَوَّجْتُهُ وَمَا زَوَّجْتُهُ إِلاَّ بِوَحْيٍ مِنَ اللهِ عَزَّ وَ جَلَّ"

رواه الطبراني وفيه الفضل بن المختار وهو ضعيف.

14511- Ismet dedi ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Osman'la evli olan kızı vefat ettiğinde Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Osmân'ı evlendirin. Eğer üçüncü kızım olsaydı onu (Osmân'la) evlendirirdim. Ben kızlarımı onunla Allah'ın bana vahyetmesiyle evlendirdim."*

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Fadl b. el-Muhtâr zayıftır.[1]

١٤٥١٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هِشَامٍ الْحَرْبِيُّ ، قَالَ : نَا الْفَضْلُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، قَالَ : نَا عَبْدُ الْكَرِيمِ بْنُ رَوْحٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ عَنْبَسَةَ بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ جَدَّتِهِ أُمِّ عَيَّاشٍ ، قَالَتْ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَا زَوَّجْتُ عُثْمَانَ أُمَّ كُلْثُومٍ إِلا بِوَحْيٍ مِنَ السَّمَاءِ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وإسناده حسن لما تقدمه من الشواهد.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/184) rivayet etmiştir. Ravilerden, Taberânî'nin şeyhi Ahmed b. Rişdeyn hadis uyduran bir ravidir.

14512- Ümmü Ayyâş'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ümmü Gülsüm'ü Osmân'la ancak gökten vahiy gelmesi sonucu evlendirdim"* buyurdu.

★Taberânî, *M. el-Kebîr* ile *M. el-Evsat*'ında rivayet etmiştir. Daha önce geçen "şahit" rivayetlerden dolayı isnâdı hasendir.[1]

١٤٥١٣ - وَعَنْهَا قَالَتْ : وَلَدَتْ رُقَيَّةُ لِعُثْمَانَ غُلامًا ، " فَسَمَّاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدَ اللَّهِ ، وَكَنَّى عُثْمَانَ بِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ "

رواه الطبراني بإسناد الذي قبله . قلت : ويأتي حديث عائشة وغيرها في تزويجه بعد إن شاء الله.

14513- Ümmü Ayyâş der ki: "Rukiyye, Osmân'a bir erkek çocuk doğurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ismini Abdullah koydu. Bu nedenle Osmân'ın künyesi Ebû Abdillah oldu."

★Taberânî bir önceki isnâdla rivayet etti.

Derim ki: Âişe'nin ve başkalarının, onun evlenmesi konusunda gelecektir.[2]

(بَابٌ فِيمَا كَانَ مِنْ أَمْرِهِ فِي غَزْوَةِ بَدْرٍ وَالْحُدَيْبِيَّةِ وَغَيْرِ ذَلِكَ)

Bedir Gazvesi, Hudeybiye ve Diğerlerine Katılmaması

١٤٥١٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ شَقِيقٍ قَالَ لَقِيَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ الْوَلِيدَ بْنَ عُقْبَةَ فَقَالَ لَهُ الْوَلِيدُ مَا لِي أَرَاكَ قَدْ جَفَوْتَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عُثْمَانَ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ أَبْلِغْهُ أَنِّي لَمْ أَفِرَّ يَوْمَ عَيْنَيْنِ - قَالَ عَاصِمٌ يَقُولُ يَوْمَ أُحُدٍ وَلَمْ أَتَخَلَّفْ يَوْمَ بَدْرٍ وَلَمْ أَتْرُكْ سُنَّةَ عُمَرَ. قَالَ فَانْطَلَقَ فَخَبَّرَ ذَلِكَ عُثْمَانَ قَالَ فَقَالَ أَمَّا قَوْلُهُ إِنِّي لَمْ أَفِرَّ يَوْمَ عَيْنَيْنِ فَكَيْفَ يُعَيِّرُنِي بِذَنْبٍ وَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ وَأَمَّا قَوْلُهُ إِنِّي تَخَلَّفْتُ يَوْمَ بَدْرٍ فَإِنِّي كُنْتُ أُمَرِّضُ رُقَيَّةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى مَاتَتْ وَقَدْ ضَرَبَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَهْمِي وَمَنْ ضَرَبَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (25/ 92) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (25/ 92) rivayet etmiştir.

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَهْمِهِ فَقَدْ شَهِدَ وَأَمَّا قَوْلُهُ إِنِّي لَمْ أَتْرُكْ سُنَّةَ عُمَرَ فَإِنِّي لاَ أُطِيقُهَا وَلاَ هُوَ فَائْتِهِ فَحَدِّثْهُ بِذَلِكَ"

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني باختصار والبزار بطوله بنحوه وفيه عاصم بن بهدلة وهو حسن الحديث وبقية رجاله ثقات.

14514- Şakîk (Ebû Vâil) bildiriyor: Abdurrahmân b. Avf, Velîd b. Ukbe ile karşılaştı. Velîd ona: "Senin Müminlerin emiri Osmân'dan uzak durduğunu görüyorum (neden)?" diye sorunca Abdurrahmân şöyle karşılık verdi: "Ona de ki: "Ben Ayneyn (yani Uhud) günü kaçmadım. Bedir savaşına da katıldım. Ömer'in sünnetini de terk etmedim." Velîd, gidip bunları Osmân'a anlattı. Osmân dedi ki:

Uhud günü kaçmadım demesi hakkında (derim ki): "Allah'ın affettiği bir günah yüzünden beni nasıl ayıplar? Yüce Allah buyurdu ki: **"İki topluluğun karşılaştığı gün, içinizden yüz çevirenlerin, yaptıklarının bir kısmından ötürü şeytan ayaklarını kaydırıp yoldan çıkarmak istemişti. Allah, and olsun ki, onları affetti."** (Âli-İmrân Sur. 155) Ben Bedir'den geri durmadım demesine karşılık derim ki: "Ben hasta olan Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kızı Rukayye'ye ölene kadar baktım. Resûlullah da (sallallahu aleyhi vesellem) Bedir ganimetinden bana da hisse vermişti. Ganimetten hisse alan o savaşa katılmış gibidir. Ömer'in sünnetini terk etmedim demesine derim ki: Bu sünneti yapmaya ne onun, ne de benim gücüm yetmez. Git ona bunu anlat.

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ ile kısa metinle Taberânî rivayet etmiştir. Bezzâr da daha uzun bir rivâyette bulunmuştur. Ravilerden Âsım b. Behdele, hadisleri hasen olan biridir. Diğer ravileri, güvenilirdir.

١٤٥١٥ – حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ أَبُو الزِّنْبَاعِ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ الْجُعْفِيُّ ، قَالَ : نا أَحْمَدُ بْنُ بَشِيرٍ الْهَمْدَانِيُّ ، قَالَ : نا مُجَالِدُ بْنُ سَعِيدٍ ، عَنْ وَبَرَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عُمَرَ ، يَقُولُ : إِنَّ ابْنَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَكَتْ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعُثْمَانَ : " أَقِمْ عَلَيْهَا ؛ فَإِنَّهُ لا بُدَّ لَهَا مِنِّي أَوْ مِنْكَ ، وَأَنْتَ أَحَقُّ " ، فَخَلَفَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهَا ، فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ أَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُبَشِّرُهُ بِأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَتَمَّ عِدَّتَهُمْ بِكَ "

قلت : في الصحيح بعضه رواه الطبراني في الأوسط وفيه مجالد بن سعيد وقد وثق على ضعفه وبقية رجاله رجال الصحيح.

14515- İbn Ömer anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kızı (hastalıktan) şikayet etti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Osmân'a

buyurdu ki: *"(Kızımın) yanında kal. İkimizden birinin muhakkak yanında kalması gerekir. Sen bunda daha çok hak sahibisin."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Osmân'ı kızının yanında bıraktı. Bedir savaşını kazanınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu çağırıp: *"Allah seninle Müslümanların (ganimet olarak aldıkları) savaş malzemelerini arttırdı"* buyurdu

Derim ki: *Sahîh*'te bu hadisin bir kısmı vardır.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir. Ravilerden Mücâlid b. Saîd zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٤٥١٦ – عَنْ عُرْوَةٍ قَالَ : عُثْمَانُ بْنَ عَفَّانٍ تَخَلَّفَ بِالْمَدِيْنَةِ عَلَى اِمْرَأَتِهِ بِنْتُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ مِعِزَّةً وَجِعَةً فَضَرَبَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَهْمِهِ قَالَ : وَأَجْرِي يَا رَسُولَ اللهِ ؟ قَالَ : " وَأَجْرُكَ"

رواه الطبراني وهو مرسل حسن الإسناد.

14516- Urve der ki: Osmân b. Affân, hanımının hastalığı sebebiyle Medine'de kalmıştır. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) savaştan elde edilen ganimetten ona da pay ayırdı. (Osmân): "Ecir de alabilecek miyim ey Allah'ın Resûlü!" diye sorunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ecir de alacaksın"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasen ve mürseldir.[1]

١٤٥١٧ – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى ، ثنا مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ ، عَنْ إِيَاسِ بْنِ سَلَمَةَ بْنِ الأَكْوَعِ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا بَعَثَ عُثْمَانَ إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ فَبَايَعَ أَصْحَابَهُ بَيْعَةَ الرِّضْوَانِ ، " بَايَعَ لِعُثْمَانَ بِإِحْدَى يَدَيْهِ عَلَى الأُخْرَى " ، فَقَالَ النَّاسُ :

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (126) rivayet etmiştir. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

Bu bölümün **zevaidindendir:**

Künyesi Ebû Sevr olan Habîb b. Ebî Müleyke bildiriyor: İbn Ömer'in yanında oturuyordum. Bir adam gelip: "Osmân'ın Bedir savaşına katıldığını gördün mü?" diye sordu. İbn Ömer dedi ki: "Hayır. Fakat Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Bedir günü şöyle buyurdu: *«Allahım! Osmân'ın sana ve Resûl'üne ihtiyacı var.»* Kendisine de daha sonra ganimetten pay verdi."

Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (125) rivayet etmiştir. Ravilerden Kuleyb b. Vâil'i Yahyâ b. Maîn ve başkaları güvenilir bulmuştur. Ebû Hâtim zayıf olduğunu şöylemiştir.

هَنِيئًا لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ آمِنًا ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ مَكَثَ كَذَا وَكَذَا مَا طَافَ حَتَّى أَطُوفَ "

رواه الطبراني وفيه موسى بن عبيدة وهو ضعيف.

14517- Seleme b. el-Ekva' anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Osmân'ı Mekke'ye (elçi olarak) gönderdiğinde sahabeyle Rıdvân biâtını yaptı. Osmân için de bir elini diğerinin üzerine koyarak onun yerine biat yaptı. İnsanlar: "Ebû Abdullah'a ne mutlu. Şimdi Kâbe'de tavaf yapıyor" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Mekke'de ne kadar kalırsa kalsın ben tavaf etmedikçe o tavaf etmez"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mûsâ b. Ubeyde zayıftır.[1]

١٤٥١٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَبِيبٍ ، قَالَ : نا يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ عُرْوَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ عُثْمَانَ ، قَالَ : خَلَّفَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَدْرٍ وَضَرَبَ لِي سَهْمًا ، وَقَالَ عُثْمَانُ فِي بَيْعَةِ الرِّضْوَانِ : " فَضَرَبَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَمِينِهِ عَلَى شِمَالِهِ وَشِمَالُ رَسُولِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ يَمِينِي "

رواه البزار عن شيخه عبد الله بن شبيب وهو ضعيف.

14518- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Hz. Osmân: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Bedir savaşına katılmamam için izin verdi ve bana ganimetten pay verdi" dedi. Rıdvân biatı hakkında da Osmân şöyle dedi: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sağ elini sol elinin üzerine koyarak benim yerime biat etti. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sol eli, benim sağ elimden daha hayırlıdır."

★Bezzâr, zayıf bir ravi olan şeyhi Abdullah b. Şebîb'den rivayet etti.[2]

١٤٥١٩ - حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى الْقَطَّانُ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نا عُثْمَانُ بْنُ مَخْلَدٍ ، قَالَ : نا سَلَّامٌ أَبُو الْمُنْذِرِ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، قَالَ : رَفَعَ عُثْمَانُ صَوْتَهُ عَلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ : لِأَيِّ شَيْءٍ تَرْفَعُ صَوْتَكَ عَلَيَّ ، وَقَدْ شَهِدْتُ بَدْرًا ، وَلَمْ تَشْهَدْ ، وَبَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَلَمْ تُبَايِعْ ، وَفَرَرْتَ يَوْمَ أُحُدٍ وَلَمْ أَفِرَّ ، فَقَالَ عُثْمَانُ : أَمَّا قَوْلُكَ شَهِدْتُ بَدْرًا وَلَمْ أَشْهَدْ ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلَّفَنِي عَلَى ابْنَتِهِ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (144 ve yakın metinle 6263) rivayet etmiştir.

[2] Bezzâr (2509) rivayet etmiştir.

، فَضَرَبَ لِي بِسَهْمٍ وَأَعْطَانِي أَجْرِي ، وَأَمَّا قَوْلُكَ بَايَعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ أُبَايِعْ ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَنِي إِلَى أُنَاسٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ، فَقَدْ عَلِمْتَ ذَلِكَ ، فَلَمَّا احْتُبِسْتُ ضَرَبَ بِيَمِينِهِ عَلَى شِمَالِهِ ، فَقَالَ : " هَذِهِ لِعُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ " فَشِمَالُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرٌ مِنْ يَمِينِي ، وَأَمَّا قَوْلُكَ فَرَرْتَ يَوْمَ أُحُدٍ وَلَمْ أَفِرَّ ، فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ : ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ فَلِمَ تُعَيِّرُنِي بِذَنْبٍ قَدْ عَفَا اللَّهُ لِي عَنْهُ

رواه البزار وإسناده حسن وقد تقدمت له طريق في هذا الباب وغيره.

14519- Saîd b. el-Müseyyeb anlatıyor: Osmân b. Affân, Abdurrahmân b. Avf'a sesini yükseltince, o: "Bana niye bağırıyorsun? Ben Bedir'de bulundum, sen bulunmadın. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) biat ettim sen biat etmedin. Uhud günü kaçtın, ben kaçmadım" diye karşılık verdi. Osmân kendini şöyle savundu:

"Bedir'de ben bulundum, sen bulunmadın" diyorsun. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni kızının yanında bıraktı. Bana ganimetten pay verdi ve (savaşa katılmamama rağmen) sevap alacağımı söyledi. "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) biat ettim, sen biat etmedin" diyorsun. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) beni müşriklerle görüşmem için gönderdiğini sen de biliyorsun. Beni (Mekke'de) alıkoyduklarında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sağ elini sol elinin üzerine koyarak: *"Bu, Osmân b. Affân içindir"* dedi. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sol eli benim sağ elimden daha hayırlıdır. "Uhud günü sen kaçtın, ben sebât ettim" diyorsun. Yüce Allah buyurdu ki: **"İki topluluğun karşılaştığı gün, içinizden yüz çevirenlerin, yaptıklarının bir kısmından ötürü şeytan ayaklarını kaydırıp yoldan çıkarmak istemişti. Allah, and olsun ki onları affetti."** (Âli-İmrân Sur. 155) Beni, Allah'ın affettiği bir günah yüzünden ayıplama."

★Bezzâr rivayet etmiştir. Senedi hasendir. Bu hadis, daha önce bu ve başka bölümlerde başka kanalla geçmişti.[1]

---

[1] Bezzâr (2511) rivayet etmiştir. Ravilerden Ali b. Zeyd b. Cud'ân zayıftır.

(بَابٌ إِعَانَتُهُ فِي جَيْشِ الْعُسْرَةِ وَغَيْرِهِ)

Zorluk Ordusu ve Diğerlerine Maddi Yardımları

١٤٥٢٠ - حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ أَخْرَمَ أَبُو طَالِبٍ الطَّائِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ : دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَأَى لَحْماً فَقَالَ : " مَنْ بَعَثَ بِهَذَا ؟ " . قُلْتُ : عُثْمَانُ . قَالَتْ : فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَافِعًا يَدَيْهِ يَدْعُو لِعُثْمَانَ.

رواه البزار وإسناده حسن

14520- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) girdiğinde yanımda et olduğunu gördü. *"Bunu kim gönderdi?"* diye sorunca: "Osmân" dedim. Bunun üzerine Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ellerini kaldırıp Osmân'a dua ettiğini gördüm.

★Bezzâr rivayet etmiştir. Senedi hasendir.[1]

١٤٥٢١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ يَزِيدَ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ، " أَنَّهُ شَهِدَ ذَلِكَ حِينَ أَعْطَى عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا جَهَّزَ بِهِ جَيْشَ الْعُسْرَةِ ، وَجَاءَ بِسَبْعِ مِائَةِ أُوقِيَّةٍ ذَهَبٍ "

رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط وفيه إبراهيم بن عمر بن أبان وهو ضعيف.

14521- Abdurrahmân b. Avf bildiriyor: "Osmân b. Affân, Tebuk ordusunun donanımı için Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dokuz yüz ukiyye altın verdiği zaman Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) aynı şekilde ona dua etti."

★Ebû Ya'lâ ve Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta rivayet etmiştir. Ravilerden İbrâhîm b. Ömer b. Ebân zayıftır.[2]

١٤٥٢٢ - دَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا زَيْدُ بْنُ الْحَرِيشِ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ صَالِحٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : جَاءَ عُثْمَانُ بِدَنَانِيرَ ، فَأَلْقَاهَا فِي حِجْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ يُقَلِّبُهَا , وَيَقُولُ : " مَا عَلَى عُثْمَانَ مَا فَعَلَ بَعْدَ هَذَا الْيَوْمِ

[1] Bezzâr (2508) rivayet etmiştir.

[2] Ebû Ya'lâ (852) rivayet etmiştir.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عمرو بن صالح الرامهرمزي وهو ضعيف.

14522- Enes der ki: Osmân b. Affân bir miktar dinarı getirip Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kucağına bıraktı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) dinarları evirip çevirerek: *"Bu günden sonra Osmân'ın yaptığı hiçbir şey ona zarar vermez"* dedi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir. Ravilerden Amr b. Sâlih er-Râmahurmuzî zayıftır.

١٤٥٢٣ - حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ رَاشِدٍ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَرَّاقُ ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ غَزْوَانَ ، ثنا أَبُو الْمُغِيرَةِ الذُّهْلِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي فُلْفُلَةُ الْجُعْفِيُّ ، قَالَ : قَالَ أَبُو مَسْعُودٍ : كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزَاةٍ ، فَأَصَابَ النَّاسَ جَهْدٌ حَتَّى رَأَيْتُ الْكَآبَةَ فِي وَجْهِ الْمُسْلِمِينَ ، وَالْفَرَحَ فِي وُجُوهِ الْمُنَافِقِينَ ، فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " وَاللَّهِ لا تَغِيبُ الشَّمْسُ حَتَّى يَأْتِيَكُمُ اللَّهُ بِرِزْقٍ " ، فَعَلِمَ عُثْمَانُ أَنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيَصْدُقَانِ فَاشْتَرَى عُثْمَانُ أَرْبَعِينَ رَاحِلَةً بِمَا عَلَيْهَا مِنَ الطَّعَامِ ، فَوَجَّهَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِسْعَةً مِنْهَا ، فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَا هَذَا ؟ " فَقَالُوا : أَهْدَى إِلَيْكَ عُثْمَانُ ، فَعُرِفَ الْفَرَحُ فِي وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَالْكَآبَةُ فِي وُجُوهِ الْمُنَافِقِينَ ، وَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى رُئِيَ بَيَاضُ إِبِطَيْهِ يَدْعُو لِعُثْمَانَ دُعَاءً مَا سَمِعْتُهُ دَعَا لأَحَدٍ قَبْلَهُ وَلا بَعْدَهُ ، " اللَّهُمَّ أَعْطِ عُثْمَانَ ، اللَّهُمَّ افْعَلْ بِعُثْمَانَ "

رواه الطبراني وفيه سعيد بن محمد الوراق وهو ضعيف. ورواه في الأوسط وفيه رؤيا رآها الحسن بن علي رضي الله عنهما وتأتي إن شاء الله.

14523- İbn Mes'ûd anlatıyor: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) bir gazvedeydik. İnsanlar (açlıktan) öyle bitkin düştüler ki, Müslümanların yüzünde üzüntü, münafıkların ise sevinç ifadeleri okunuyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu durumu görünce: *"Vallahi! Güneş batmadan, Allah size rızık gönderecektir"* buyurdu. Osmân, Allah'ın ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) her sözünün doğru çıkacağını düşünüp, on dört, bir rivayete göre de kırk deveyi üzerindeki erzakla satın alıp Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bunlardan dokuz tanesini gönderdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bunu görünce: *"Bu nedir?"* diye sordu. "Osmân bunu sana hediye etti" denildi. (Osmân'ın bu hediyesi yüzünden) Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sevinci yüzünden okunuyordu. Münafıkların yüzünden ise üzüntü vardı. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) koltuk altındaki beyazlık gözükecek şekilde kollarını

kaldırıp ne daha önce, ne de sonra hiç kimseye etmediği şekilde dua ettiğini gördüm. (Dua şöyleydi): *"Allahım! Osmân'a rızıklar ihsan et ve ona karşı cömert ol."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Saîd b. Muhammed el-Varrâk zayıftır. Ayrıca Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında içinde Hasan b. Ali'nin gördüğü rüyanın da yer aldığı bir hadis nakletmiştir ki ileride gelecektir.

(بَابٌ مَا عَمِلَ مِنَ الْخَيْرِ مِنَ الزِّيَادَةِ فِي الْمَسْجِدِ وَغَيْرِ ذَلِكَ)

Mescid'e İlave Yapılması Gibi Bir Takım Hayır Hizmetleri

١٤٥٢٤ - حَدَّثَنَا أَبو غَسَّانَ أَحْمَدُ بْنُ سَهْلٍ السُّكَّرِيُّ الأَهْوَازِيُّ ، ثنا يَزِيدُ بْنُ حَكِيمٍ الْعَسْكَرِيُّ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ مَسْلَمَةَ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ زِيَادِ بْنِ أَبِي الْمَلِيحِ ، عَنْ أَبِيهِ أَبِي الْمَلِيحِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِصَاحِبِ الْبُقْعَةِ الَّتِي زِيدَتْ فِي مَسْجِدِ الْمَدِينَةِ ، وَكَانَ صَاحِبُهَا رَجُلا مِنَ الأَنْصَارِ ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَكَ بِهَا بَيْتٌ فِي الْجَنَّةِ " ، فَقَالَ : لا ، فَجَاءَ عُثْمَانُ ، فَقَالَ لَهُ : لَكَ بِهَا عَشْرَةُ آلافٍ فَاشْتَرَاهَا مِنْهُ ، ثُمَّ جَاءَ عُثْمَانُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، اشْتَرِ مِنِّي الْبُقْعَةَ الَّتِي اشْتَرَيْتُهَا مِنَ الأَنْصَارِيِّ ، فَاشْتَرَاهَا مِنْهُ بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ ، فَقَالَ عُثْمَانُ : إِنِّي اشْتَرَيْتُهَا بِعَشَرَةِ آلافِ دِرْهَمٍ ، فَوَضَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَبِنَةً ، ثُمَّ دَعَا أَبَا بَكْرٍ ، فَوَضَعَ لَبِنَةً ، ثُمَّ دَعَا عُمَرَ ، فَوَضَعَ لَبِنَةً ، ثُمَّ جَاءَ عُثْمَانُ ، فَوَضَعَ لَبِنَةً ، ثُمَّ قَالَ لِلنَّاسِ : " ضَعُوا " فَوَضَعُوا"

رواه الطبراني وفيه زياد بن أبي المليح وهو ضعيف.

14524- Ebu'l-Melîh, babasından nakleder: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'e eklenecek bir yer için Ensâr'dan olan sahibine: *"Bunu verirsen, karşılığında sana cennette bir ev vardır"* buyurdu. Adam: "Olmaz" deyip kabul etmedi. Osmân gelip adama: "Sana bu yer karşılığı on bin dirhem veririm" deyip orayı satın aldı. Sonra Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: "Ey Allah'ın Resûlü! Ensârî'den satın aldığım o yeri benden satın al" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) orasını Osmân'dan cennetten bir ev karşılığı satın aldı. Osmân: "Orasını on bin dirheme satın aldım" dedi.

Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (Mescid yapımına başlayınca) bir kerpiç koydu. Sonra Ebû Bekr'i çağırdı, o da bir kerpiç koydu. Sonra Ömer'i çağırdı, o da bir kerpiç koydu. Sonra Osmân geldi, o da bir

kerpiç koydu. Sonra insanlara *"(Siz de kerpiç) koyun!"* buyurdu. İnsanlar da kerpiç koydular.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ziyâd b. Ebi'l-Melîh zayıftır.[1]

(بَابٌ فِيْمَا كَانَ فِيْهِ مِنَ الْخَيْرِ)

Onun İyiliklerinden Bazıları

١٤٥٢٥ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ الْمِصْرِيُّ ، ثنا أَبُو الأَسْوَدِ النَّضْرُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ عَمْرٍو الْمَعَافِرِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا ثَوْرٍ النَّهْمِيَّ يُحَدِّثُ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ ، قَالَ : " لَقَدِ اخْتَبَأْتُ عِنْدَ رَبِّي عَشْرًا ، إِنِّي لَرَابِعُ أَرْبَعَةٍ فِي الإِسْلامِ ، وَمَا تَغَنَّيْتُ ، وَلا تَمَنَّيْتُ ، وَلا وَضَعْتُ يَمِينِي عَلَى فَرْجِي ، مُنْذُ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَمَا مَرَّتْ عَلَيَّ جُمُعَةٌ مُنْذُ أَسْلَمْتُ إِلا وَأَنَا أُعْتِقُ فِيهَا رَقَبَةً ، إِلا أَنْ لا يَكُونَ عِنْدِي فَأُعْتِقَهَا بَعْدَ ذَلِكَ ، وَلا زَنَيْتُ فِي جَاهِلِيَّةٍ وَلا إِسْلامٍ "

رواه الطبراني عن شيخه المقدام بن داود وهو ضعيف وقال ابن دقيق العيد في الإمام : وقد وثق.

14525- Osmân b. Affân der ki: "Rabbimden sevabını almak için şu on şeye özen gösterdim: Ben İslâm'a giren dördüncü kişiyim. Hiç şarkı söylemedim, (İslâm'dan başka) bir hâl üzere olmayı temenni etmedim. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) biât ettikten sonra sağ elimle edeb yerime dokunmadım, Müslüman olduktan sonra köle azâd etmediğim bir Cuma (günü) olmamıştır. Eğer o gün köle azâd edecek param yoksa sonra azâd ederim. Müslüman olmadan önce de, sonra da zina yapmadım."

★Taberânî, şeyhi, Mikdâm b. Dâvûd'dan nakletmiştir. O da zayıftır. İbn Dakîk el-Îd *İmâm*'da onun hakkında güvenilir olduğunu söylemiştir.[2]

(بَابٌ كِتَابَتُهُ الوَحْيِ)

Vahiy Kâtipliği Yapması

١٤٥٢٦ - عَنْ عُمَرَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْيَشْكُرِي قَالَ : سَمِعْتُ أُمِّي تُحَدِّثُ أَنَّ أُمَّهَا انْطَلَقَتْ إِلَى الْبَيْتِ حَاجَةً وَالْبَيْتُ يَوْمَئِذٍ لَهُ بَابَانِ قَالَتْ : فَلَمَّا قَضَيْتُ طَوَافِي دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ .

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (521) rivayet etmiştir. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym zayıftır.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (124) rivayet etmiştir. Ravilerin içinde İbn Lehîa vardır ve zayıftır.

قَالَتْ : فَقُلْتُ لَهَا : يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِيْنَ إِنَّ بَعْضَ بَنِيْكِ بَعَثَ يُقْرِئُكِ السَّلاَمَ وَإِنَّ النَّاسَ قَدْ أَكْثَرُوا فِي عُثْمَانَ فَمَا تَقُولِيْنَ فِيْهِ ؟ فَقَالَتْ : لَعَنَ اللهُ مَنْ لَعَنَهُ لَعَنَ اللهُ مَنْ لَعَنَهُ لاَ أَحْسِبُهَا إِلاَّ قَالَتْ : ثَلاَثُ مَرَّاتٍ لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُسْنِدٌ فَخِذَهُ إِلَى عُثْمَانَ وَإِنِّي لَأَمْسَحُ العِرْقَ عَنْ جَبِيْنِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنَّ الوَحْيَ يَنْزِلُ عَلَيْهِ وَلَقَدْ زَوَّجَهُ إِبْنَتَيْهِ إِحْدَاهُمَا بَعْدَ الأُخْرَى وَإِنَّهُ لَيَقُولُ : " أُكْتُبْ عُثَيْم " . قَالَتْ : مَا كَانَ اللهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِيُنْزِلَ عَبْداً مِنْ نَبِيِّهِ بِتِلْكَ الْمَنْزِلَةِ إِلاَّ عَبْدٌ كَرِيْمٌ عَلَيْهِ"

14526- Ömer b. İbrâhîm el-Yeşkurî, annesinden şöyle duyduğunu nakletti: Annesi hac için Kâbe'ye (Mekke'ye) gitti. O zaman Mescid-i Harâm'ın iki kapısı vardı. Anlatıyor:

Tavafı yapınca, Hz. Âişe'nin yanına girdim. Ona dedim ki: "Ey Mü'minlerin annesi! Bazı evlatların sana selam söylüyorlar (ve diyorlar ki:) İnsanların çoğu Osmân hakkında ileri gidiyorlar. Bu konuda ne dersin?" Âişe: "Allah, ona lanet okuyana lanet etsin. Allah, ona lanet okuyana lanet etsin" —karşılığını verdi. Zannedersem bu sözü üç defa söyledi.— Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördüm, iki kızını birbiri ardına onunla evlendirdiği Osmân'a bacağını dayamıştı. Ben de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) alnındaki teri siliyordum. O anda kendisine vahiy iniyordu. Ona (Osman'a) *"Yaz ey Useym!" diyerek* vahyi yazdırıyordu. Âişe der ki: Yüce Allah, peygamberlerinden bir kulunu ancak kendi yanında bu denli saygınlığı olmadığı biri için bu konuma indirmez."

١٤٥٢٧ - وفي رواية : وهو مسند ظهره إلي رواه أحمد والطبراني في الأوسط إلا أنه قال : حَدَّثَتْنِي أُمُّ كُلْثُومٍ بِنْتُ ثُمَامَةَ الْحَبَطِيُّ ، أَنَّ أَخَاهَا الْمُخَارِقَ بْنَ ثُمَامَةَ الْحَبَطِيَّ ، قَالَ لَهَا : ادْخُلِي عَلَى أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ عَائِشَةَ ، فَأَقْرِئِيهَا السَّلامَ مِنِّي ، فَدَخَلْتُ عَلَيْهَا ، فَقُلْتُ : إِنَّ بَعْضَ بَنِيكِ يُقْرِئُكِ السَّلامَ ، قَالَتْ : وَعَلَيْهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ ، قُلْتُ : وَيَسْأَلُكِ أَنْ تُحَدِّثِيهِ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ ؛ فَإِنَّ النَّاسَ قَدْ أَكْثَرُوا فِيهِ عِنْدَنَا حِينَ قُتِلَ ، قَالَتْ : أَمَّا أَنَا فَأَشْهَدُ أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ فِي هَذَا الْبَيْتِ ، وَنَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَجِبْرِيلُ يُوحِي ، جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي لَيْلَةٍ قَائِظَةٍ ، وَكَانَ إِذَا نَزَلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ نَزَلَتْ عَلَيْهِ ثِقْلَةٌ ، يَقُولُ اللَّهُ جَلَّ ذِكْرُهُ : ﴿إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلا ثَقِيلا﴾ " فذكر نحوه . وأم كلثوم لم أعرفها وبقية رجال الطبراني ثقات.

14527- Bir başka rivâyette: "Sırtını bana dayamıştı" ibaresi yer almıştır.

Ahmed ve şu ifadelerle *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında Taberânî rivayet etti: Ümmü Gülsûm binti Sumâme el-Habatî'ye, kardeşi Muhârik b. Sumâme el-Habatî şöyle dedi: "Aişe'nin yanına gir ve benden ona selam söyle." Ümmü Gülsüm, Âişe'nin yanına girdi ve "Oğullarından biri sana selam söylüyor" dedi. Âişe selama karşılık verince dedim ki: "Kendisine Osmân'dan bahsetmeni istiyor. Çünkü Osmân öldürüldüğünde bizim yanımızdaki insanlar ona çok lanet okumaya başladı."

Âişe dedi ki: "Sıcak bir yaz gecesinde Osmân, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) bu evdeyken Cibril, Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) geldi. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) vahiy geldiği zaman kendisine bir ağırlık çökerdi. Yüce Allah da şöyle buyuruyor: **"Doğrusu Biz, sana, taşıması ağır bir söz vahyedeceğiz."** (Müzzemmil Sur. 5) Hadis aslında devam ediyor.

Ümmü Gülsüm'ü tanımıyorum. Taberânî'nin diğer ravileri güvenilirdir.[1]

(بَابٌ مُوَالاتُهُ ﷺ)

O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) Dostu Oluşu

١٤٥٢٨ – حَدَّثَنَا شَيْبَانُ ، حَدَّثَنَا طَلْحَةُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ عُبَيْدَةَ بْنِ حَسَّانٍ ، عَنْ عَطَاءٍ الْكَيْخَارَانِيُّ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : بَيْنَا نَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتٍ فِي نَفَرٍ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ فِيهِمْ أَبُو بَكْرٍ ، وَعُمَرُ ، وَعُثْمَانُ ، وَعَلِيٌّ ، وَطَلْحَةُ ، وَالزُّبَيْرُ ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ ، وَسَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لِيَنْهَضْ كُلُّ رَجُلٍ إِلَى كُفْئِهِ " . وَنَهَضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عُثْمَانَ ، فَاعْتَنَقَهُ ، قَالَ : " أَنْتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا ، وَأَنْتَ وَلِيِّي فِي الآخِرَةِ "

رواه أبو يعلى وفيه طلحة بن زيد وهو ضعيف جدا.

14528- Câbir anlatıyor: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) birlikte, içlerinde Ebû Bekr, Ömer, Osmân, Ali, Talha, Zübeyr, Abdurrahmân b. Avf ve Sa'd b. Ebî Vakkâs'ın da bulunduğu Muhacirlerden bir grupla bir evdeydik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizden her biriniz denginin yanına gitsin"* buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise Osmân'ın

[1] Ahmed (6/ 250) rivayet etmiştir.

yanına gitti ve onu kucaklayıp: *"Sen benim dünyada ve âhirette dostumsun"* buyurdu.

★Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Ravilerden Talha b. Zeyd çok zayıftır.[1]

١٤٥٢٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ صَاعِقَةُ ، قَالَ : ثنا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ ، قَالَ : ثنا خَارِجَةُ بْنُ مُصْعَبٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدٍ الْحِمْيَرِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : " كُنْتُ عِنْدَ عُثْمَانَ حِينَ حُوصِرَ ، فَقَالَ : هَا هُنَا طَلْحَةُ ، فَقَالَ طَلْحَةُ رَحِمَهُ اللَّهُ : نَعَمْ ، فَقَالَ : نَشَدْتُكَ بِاللَّهِ ، أَمَا عَلِمْتَ أَنَّا كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : لِيَأْخُذْ كُلُّ رَجُلٍ مِنْكُمْ بِيَدِ جَلِيسِهِ ، فَأَخَذْتَ أَنْتَ بِيَدِ فُلانٍ ، وَأَخَذَ فُلانٌ بِيَدِ فُلانٍ ، حَتَّى أَخَذَ كُلُّ رَجُلٍ بِيَدِ صَاحِبِهِ ، وَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِي ، فَقَالَ : هَذَا جَلِيسِي فِي الدُّنْيَا وَوَلِيِّي فِي الآخِرَةِ , فَقَالَ : اللَّهُمَّ نَعَمْ "

رواه البزار وفيه خارجة بن مصعب وهو متروك قيل فيه : كذاب وقيل فيه : مستقيم الحديث وقد ضعفه الأئمة أحمد وغيره.

14529- Abdullah b. Ubeyd el-Hımyerî, babasından bildiriyor: Hz. Osmân'ın evi muhasaraya alındığı zaman yanındaydım. Osmân: "Talha burada mı?" diye sordu. Talha: "Evet" karşılığını verince, Osmân şöyle dedi: "Doğru ol (söyle), Allah'ın adını vererek soruyorum. Biz Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken, Resûlullah: *«Sizden her biriniz sohbet arkadaşının elini tutsun»* dedi. Sen falan kişinin elini tuttun. Falan da filanın elini tuttu. Herkes dostunun elini tuttu. Resûlullah da (sallallahu aleyhi vesellem) benim elimi tuttu ve dedi ki: *«Bu benim dünyada sohbet arkadaşım, âhirette de dostumdur»* dediğini bilmiyor musun?"

★Bezzâr rivayet etmiştir. Ravilerden Hârice b. Mus'ab metrûktur. Diğer taraftan hadis uydurmakla suçlandığı halde "hadisleri doğrudur" denilse bile İmam Ahmed ve diğerleri tarafından zayıf addedilmiştir.[2]

---

1 Ebû Ya'lâ (2051) rivayet etmiştir. Ravilerden Ubeyde b. Hassân es-Sencârî zayıftır.

2 Bezzâr (2514) rivayet etmiş ve demiştir ki: "Bu hadisin Osmân ve Talhâ'dan, bundan başka bir isnâdla rivayet edildiğini bilmiyoruz."

(بَابٌ جَامِعٌ فِي فَضْلِهِ وَبِشَارَتِهِ بِالْجَنَّةِ)

Fazileti ve Cennetle Müjdelenmesi

١٤٥٣٠ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، قَالَ : نا رَوْحُ بْنُ صَلاحٍ ، قَالَ : نا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ ، عَنْ لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَصَافَحَهُ ، فَلَمْ يَنْزِعِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ مِنْ يَدِ الرَّجُلِ حَتَّى انْتَزَعَ الرَّجُلُ يَدَهُ ، ثُمَّ قَالَ لَهُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، جَاءَ عُثْمَانُ ، قَالَ : " امْرُؤٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ "

رواه الطبراني في الأوسط والكبير وإسناده حسن.

14530- İbn Ömer anlatıyor: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberken bir adam geldi ve Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile musafaha etti. Adam elini çekene kadar Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elini çekmedi. Sonra adam "Ey Allah'ın Resûlü! Osmân geldi" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"O, cennet ahalisinden olan biridir"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ile *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etmiştir. Senedi hasendir.[1]

١٤٥٣١ – حَدَّثَنَا حَبَابُ بْنُ صَالِحٍ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ النَّشَائِيُّ ، قَالَ : نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَحْيَى بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ التَّيْمِيُّ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " عُثْمَانُ فِي الْجَنَّةِ " رواه الطبراني في الأوسط وفيه إسماعيل بن يحيى التيمي وهو كذاب.

14531- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Osmân cennetliktir"* buyurduğunu nakletti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir. Ravilerden İsmâîl b. Yahyâ et-Teymî hadis uydurmakla suçlanmıştır.

١٤٥٣٢ – وَعَنِ ابْنِ ثَوْبَانَ ، عَنْ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُزَنِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ أُمَّ كُلْثُومٍ جَاءَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، زَوْجُ فَاطِمَةَ خَيْرٌ مِنْ زَوْجِي ، فَأَسْكَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَلِيًّا ، ثُمَّ قَالَ : " زَوْجُكِ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ،

---

1 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat* (302) ve *M. el-Kebîr*'de (13495) rivayet etmiştir. Ravilerden Taberânî'nin şeyhi, Ahmed b. Rişdeyn hadis uyduran bir ravidir. Ravh b. Salâh ve Leys b. Ebî Süleym ise zayıftır.

وَيُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ، وَأَزِيدُكِ : لَوْ قَدْ دَخَلْتِ الْجَنَّةَ ، فَرَأَيْتِ مَنْزِلَهُ ، لَمْ تَرَيْ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِي يَعْلُوهُ فِي مَنْزِلَتِهِ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله وثقوا وفيهم خلاف

14532- İbn Abbâs, Ümmü Gülsüm'ün Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip şöyle dediğini nakletti: "Ey Allah'ın Resûlü! Fâtıma'nın kocası mı, benim kocam (Osmân) mı daha hayırlıdır?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Senin kocanı Allah ve Resûlü sever. O da Allah'ı ve Resûl'ünü sever. Sana daha fazlasını söyleyeyim. Cennete girip onun makamını görsen, ashâbımdan kimsenin onun makamından daha yüksekte olduğunu göremezsin."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir. Ravileri, ihtilaflı olmaları yanısıra güvenilir bulunmuşlardır.[1]

١٤٥٣٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ شُعَيْبٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنِ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَدِيِّ بْنِ الْخِيَارِ أَخْبَرَهُ أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ قَالَ لَهُ ابْنَ أَخِي أَدْرَكْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَقُلْتُ لَهُ لاَ وَلَكِنْ خَلَصَ إِلَيَّ مِنْ عِلْمِهِ وَالْيَقِينِ مَا يَخْلُصُ إِلَى الْعَذْرَاءِ فِي سِتْرِهَا.قَالَ فَتَشَهَّدَ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بَعَثَ مُحَمَّداً صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ فَكُنْتُ مِمَّنِ اسْتَجَابَ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ وَآمَنَ بِمَا بُعِثَ بِهِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ هَاجَرْتُ الْهِجْرَتَيْنِ كَمَا قُلْتُ وَنِلْتُ صِهْرَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَاللَّهِ مَا عَصَيْتُهُ وَلاَ غَشَشْتُهُ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ"

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح.

14533- Ubeydullah b. Adiy b. el-Hiyâr, Hz. Osmân'ın kendisine şöyle dediğini nakletti: "Yeğenim! Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yetiştin mi?" O ise: "Hayır! Fakat onun ilminden ve yakîninden, Azrâ'ya (Meryem'e) saklandığı yerde nasıl geliyorsa bana da öyle geliyor" karşılığını verdi.

Bunun üzerine Osmân şehadet kelimesini söyleyip şöyle dedi: "Allah, Muhammed'i hakkı tebliğ için gönderdi. Ben Allah'ın ve Resûlünün davetine icabet ve Muhammed'in getirdiklerine iman edenlerdendim. Sonra dediğim gibi iki defa hicret ettim. Resûle damat olma şerefine nâil oldum. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) biat ettim.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (1785) rivayet etmiştir.

Allah, Resûlünü vefat ettirene kadar, vallahi ona ne isyan ettim, ne de aldattım."

★Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

(بَابٌ أَفْضَلِيَّتُهُ ﷺ)

Üstünlüğü

١٤٥٣٤ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، ثنا أَبُو يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، عَنْ مِسْعَرٍ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَيْسَرَةَ ، عَنِ النَّزَّالِ بْنِ سَبْرَةَ ، قَالَ : لَمَّا اسْتُخْلِفَ عُثْمَانُ ، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ : " أَمَّرْنَا خَيْرَ مَنْ بَقِيَ وَلَمْ نَأْلُ "

14534- Nezzâl b. Sebra der ki: Osmân halife olduğu zaman İbn Mes'ûd şöyle dedi: "Hayatta kalanların en hayırlısı başımıza geçti ve bize bir şey emrettiğinde ondan geri durmadık."[2]

١٤٥٣٥ - وَفِي رِوَايَةٍ : مَا أَلَوْنَا عَنْ أَعْلاهَا ذَا فَوْقٍ "

رواه الطبراني بأسانيد ورجال أحدها رجال الصحيح

14535- Bir rivâyet ise şöyledir: "Üzerimize düşen vazife ne kadar büyük ve zor olursa olsun geri durmadık."

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[3]

(بَابٌ فِيمَا كَانَ مِنْ أَمْرِهِ وَوَفَاتِهِ ﷺ)

Başına Gelenler ve Vefatı

١٤٥٣٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا الْجُرَيْرِىُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ عَنِ ابْنِ حَوَالَةَ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ جَالِسٌ فِى ظِلِّ دَوْمَةٍ وَعِنْدَهُ كَاتِبٌ لَهُ يُمْلِى عَلَيْهِ فَقَالَ أَلاَ أَكْتُبُكَ يَا ابْنَ حَوَالَةَ. قُلْتُ أَدْرِى مَا خَارَ اللَّهُ لِى وَرَسُولُهُ فَأَعْرَضَ عَنِّى. وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ مَرَّةً فِى الأُولَى نَكْتُبُكَ يَا ابْنَ حَوَالَةَ. قُلْتُ أَدْرِى فِيمَ يَا

[1] Ahmed (480) rivayet etmiştir. Buharî *Sahîh*'inde (5/14) uzun bir metinle irad etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8842, 8843) rivayet etmiştir.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8840, 8841) rivayet etmiştir.

رَسُولَ اللَّهِ فَأَعْرَضَ عَنِّي فَأَكَبَّ عَلَى كَاتِبِهِ يُمْلِي عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَنَكْتُبُكَ يَا ابْنَ حَوَالَةَ. قُلْتُ لاَ أَدْرِي مَا خَارَ اللَّهُ لِي وَرَسُولُهُ فَأَعْرَضَ عَنِّي فَأَكَبَّ عَلَى كَاتِبِهِ يُمْلِي عَلَيْهِ. قَالَ فَنَظَرْتُ فَإِذَا فِي الْكِتَابِ عُمَرُ فَعَرَفْتُ أَنَّ عُمَرَ لاَ يُكْتَبُ إِلاَّ فِي خَيْرٍ ثُمَّ قَالَ أَنَكْتُبُكَ يَا ابْنَ حَوَالَةَ. قُلْتُ نَعَمْ. فَقَالَ يَا ابْنَ حَوَالَةَ كَيْفَ تَفْعَلُ فِي فِتْنَةٍ تَخْرُجُ فِي أَطْرَافِ الأَرْضِ كَأَنَّهَا صَيَاصِي بَقَرٍ. قُلْتُ لاَ أَدْرِي مَا خَارَ اللَّهُ لِي وَرَسُولُهُ. قَالَ وَكَيْفَ تَفْعَلُ فِي أُخْرَى تَخْرُجُ بَعْدَهَا كَأَنَّ الأُولَى فِيهَا انْتِفَاجَةُ أَرْنَبٍ. قُلْتُ أَدْرِي مَا خَارَ اللَّهُ لِي وَرَسُولُهُ. قَالَ اتَّبِعُوا هَذَا. قَالَ وَرَجُلٌ مُقَفٍّ حِينَئِذٍ. قَالَ انْطَلَقْتُ فَسَعَيْتُ وَأَخَذْتُ بِمَنْكِبَيْهِ فَأَقْبَلْتُ بِوَجْهِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ ذَا قَالَ نَعَمْ. قَالَ إِذَا هُوَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ"

رواه أحمد والطبراني ورجالهما رجال الصحيح.

14536- Abdullah b. Havâle bildiriyor: Sedir ağacının gölgesinde otururken, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittim. Yanında bir kâtib dediğini yazıyordu. *"Ey İbn Havâle! Seni de yazayım mı?"* diye sordu. "Allah'ın ve Resûlü'nün benim için neyi tercih ettiğini bilmiyorum" dedim. Bunun üzerine benden yüz çevirdi. —(ravi) İsmâîl rivayetinde: Dönüp yazdırmaya devam etti— Sonra: *"Seni de yazalım mı ey İbn Havâle'nin oğlu?"* diye sordu.. "Allah'ın ve Resûlü'nün benim için neyi tercih ettiğini bilmiyorum" dedim. Bunun üzerine benden yüz çevirdi. —(ravi) İsmâîl rivayetinde: Dönüp yazdırmaya devam etti—

Baktım yazıda Ömer'in de ismi var. Ömer'in hayırdan başka bir şeyde adını yazdırmadığını düşündüm. Sonra: *"Seni de yazalım mı ey İbn Havâle?"* diye sorduğunda: "Evet" dedim. *"Ey İbn Havâle! İneklerin boynuzu gibi yeryüzünün her yerinden çıkan fitnelerde nasıl yaparsın?"* diye sordu. "Allah'ın ve Resûlü'nün benim için neyi tercih ettiğini bilmiyorum" dedim.

"Tıpkı birincisi gibi yeryüzünün her tarafında çıkacak olan ve tavşanın sıçraması gibi (bir yerden bir yere sıçrayacak) olan başka fitnede ne yaparsın?" diye sordu. "Allah'ın ve Resûl'ünün benim için neyi tercih ettiğini bilmiyorum" dedim. O anda sırtını dönmüş birisini göstererek: *"Buna tâbi olunuz"* buyurdu. Hızlı bir şekilde çıkıp adama yetişerek omuzundan tuttum. Adam, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yüzünü dönünce ben; "Buna mı?" diye sorduğumda *"Evet"* dedi. O adam, Osmân b. Affân'dı.

★Ahmed ve Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٥٣٧ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، ح وَحَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، قَالا : ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ ، حَدَّثَنِي سُلَيْمُ بْنُ عَامِرٍ ، عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ ، قَالَ : كُنَّا مُعَسْكِرِينَ مَعَ مُعَاوِيَةَ بَعْدَ قَتْلِ عُثْمَانَ ، فَقَامَ مُرَّةُ بْنُ كَعْبٍ الْبَهْزِيُّ ، فَقَالَ : أَمَا وَاللَّهِ لَوْلا شَيْءٌ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا قُمْتُ هَذَا الْمَقَامَ ، قَالَ : فَلَمَّا سَمِعَ مُعَاوِيَةُ ذِكْرَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْلَسَ النَّاسَ ، فَقَالَ : بَيْنَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُلُوسٌ إِذْ مَرَّ عُثْمَانُ مُرَجِّلا مُعْدِقًا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَتَخْرُجَنَّ فِتْنَةٌ مِنْ تَحْتِ رِجْلِي أَوْ مِنْ تَحْتِ قَدَمِي هَذَا ، وَمَنِ اتَّبَعَهُ يَوْمَئِذٍ عَلَى الْهُدَى " ، فَقُمْتُ حَتَّى أَخَذْتُ بِمَنْكِبِ عُثْمَانَ حَتَّى لَفَتُّهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ : هَذَا ؟ قَالَ : " نَعَمْ ، هَذَا وَمَنِ اتَّبَعَهُ يَوْمَئِذٍ عَلَى الْهُدَى " ، فَقَامَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَوَالَةَ الأَنْصَارِيُّ مِنْ عِنْدِ الْمِنْبَرِ فَقَالَ : " إِنَّكَ لَصَاحِبُ هَذَا ؟ " قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : " أَمَا وَاللَّهِ إِنِّي حَاضِرٌ ذَلِكَ الْمَجْلِسَ ، وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ أَنَّ لِي فِي الْجَيْشِ مُصَدِّقًا لَكُنْتُ أَوَّلَ مَنْ تَكَلَّمَ بِهِ "

قلت : حديث مرة رواه الترمذي رواه الطبراني ورجاله وثقوا.

14537- Cubeyr b. Nufeyr anlatıyor: Hz. Osmân'ın öldürülmesinden sonra Muâviye'nin ordugahındaydık. Murra b. Ka'b el-Behzî, kalktı ve dedi ki: "Vallahi ben, eğer Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduğum şey olmasaydı burada bulunmazdım. Muâviye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) anıldığını duyunca insanları oturttu ve dedi ki:

Biz Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında otururken, Osmân b. Affân üzerinde yünlü bir elbiseyle yaya olarak uğradı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ayağımın altından bir fitne çıkacaktır. O gün bu ve buna tâbi olanlar doğru yolda olanlardır."* Kalkıp Osmân'ın omuzlarından tuttum ve Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) göstererek "Bu mu?" diye sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Evet budur. O gün kim ona tâbi olursa doğru yoldadır"* buyurdu.

Abdullah b. Havâle el-Ensârî, minberin yanından ayağa kalkarak: "Bunu yapan sen misin?" diye sorunca Muâviye: "Evet" dedi. Bunun üzerine: "Vallahi ben o mecliste bulunuyordum. Eğer halkın içinde beni tasdik edecek birisinin olduğunu bilseydim bunu ilk söyleyen ben olurdum" dedi.

---

[1] 11991'de geçmiştir.

★Derim ki: Murre'nin hadisini Tirmizî rivayet etmiştir.

Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٥٣٨ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، ثنا أَبُو أُسَامَةَ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ أَوْسٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : " أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ أَصَبْتُمْ ، اسْمُهُ عُمَرُ قَرْنٌ مِنْ حَدِيدٍ ، عُثْمَانُ ذُو النُّورَيْنِ أَصَبْتُمُ اسْمَهُ ، قُتِلَ مَظْلُومًا أُوتِيَ كِفْلَيْنِ مِنَ الأَجْرِ "

رواه الطبراني بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح غير عقبة بن أوس وهو ثقة.

14538- Abdullah b. Ömer dedi ki: "Ebû Bekr es-Sıddîk, onu adı gibi dürüst buldunuz. Ömer demirden bir boynuz gibiydi (Ona gücünüz yetmedi.) Osmân'ın adını karaladınız. Mazlum olarak öldürüldü ve sonuçta ona iki kat sevap verildi."

★Taberânî iki isnâdla rivayet etmiştir. Birisinin ravileri, Ukbe b. Evs dışında, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[2]

١٤٥٣٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو مَعْشَرٍ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عُمَرَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، عَنْ حَفْصَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهَا كَانَتْ قَاعِدَةً وَعَائِشَةُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " وَدِدْتُ أَنَّ مَعِيَ بَعْضَ أَصْحَابِي نَتَحَدَّثُ " ، فَقَالَتْ : عَائِشَةُ : أَرْسِلْ إِلَى أَبِي بَكْرٍ يَتَحَدَّثْ مَعَكَ ، قَالَ : " لا " ، قَالَتْ حَفْصَةُ : أَرْسِلْ إِلَى عُمَرَ يَتَحَدَّثْ مَعَكَ ، قَالَ : " لا " ، وَلَكِنْ أَرْسِلْ إِلَى عُثْمَانَ ، فَجَاءَ عُثْمَانُ فَدَخَلَ فَقَامَتَا فَأَرْخَتَا السِّتْرَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعُثْمَانَ : " إِنَّكَ مَقْتُولٌ مُسْتَشْهَدٌ فَاصْبِرْ صَبَّرَكَ اللَّهُ ، وَلا تَخْلَعَنَّ قَمِيصًا قَمَّصَكَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ سَنَةً وَسِتَّةَ أَشْهُرٍ ، حَتَّى تَلْقَى اللَّهَ وَهُوَ عَنْكَ رَاضٍ " ، قَالَ عُثْمَانُ : إِنْ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (20/ 316) ve Ahmed (4/ 236) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (139) rivayet etmiştir.

Bu bölüme **zevaid** olacak bir rivayet vardır:

Mücâhid bildiriyor: Adamın biri, İbn Ömer'e gelerek: "Ali hakkında ne dersin?" diye sordu. "İşte evi orada" cevabını verdi. Adam: "Osmân hakkında ne dersin?" diye sorunca; "Allah'a karşı günah işleyip, Allah'ın kendisini affettiği, size karşı bir suç işlediğinde de kendisini öldürdüğünüz birisi hakkında ne diyeyim?" karşılığını verdi.

Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*'ında (559) rivayet etmiştir.

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِي بِالصَّبْرِ ، فَقَالَ : " اللَّهُمَّ صَبِّرْهُ " ، فَخَرَجَ عُثْمَانُ ، فَلَمَّا أَدْبَرَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " صَبَّرَكَ اللَّهُ فَإِنَّكَ سَوْفَ تُسْتَشْهَدُ وَتَمُوتُ وَأَنْتَ صَائِمٌ وَتُفْطِرُ مَعِي "

14539- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hanımı Hafsa oturuyordu, Âişe de Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber yanındaydı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Ashabımdan birisinin yanımda olmasını ve onunla konuşmayı isterdim."* Âişe: "Seninle konuşması için Ebû Bekr'e haber vereyim mi?" deyince; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Hayır"*dedi.

Hafsa dedi ki: "Seninle konuşması için Ömer'e haber vereyim mi?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yine: *"Hayır, fakat Osmân'a haber göndereceğim"* buyurdu.

Osmân gelip girdi. Hafsa ve Âişe kalktılar ve (kendileriyle Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) arasındaki) perdeyi indirdiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Osmân'a buyurdu ki: *"Sen öldürülerek şehid edileceksin. Sabret, Allah sana sabır versin. Allah'ın sana, on iki yıl altı ay giydirdiği gömleği Allah'ın senden razı olacağı bir şekilde ona kavuşana kadar çıkarma."* Osmân ekledi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana dua etti ve *«Allahım! Ona sabır ver»* buyurdu."

Osmân çıktı. Uzaklaşınca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah sana sabır versin. Oruçluyken şehid edilip öleceksin ve benimle iftar edeceksin"* buyurdu.

١٤٥٤٠ - قَالَ إِبْرَاهِيمُ : وَحَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَبْدِ الرَّحْمنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَائِشَةَ حَدَّثَتْهُ مِثْلَ ذَلِكَ"

رواه أبو يعلى واللفظ له وفي إسناد أبي يعلى إبراهيم بن عمر بن عثمان العثماني وهو ضعيف.

14540- Abdurrahmân b. Ebî Bekr, Hz. Âişe'den yukarıdaki hadisin aynısını nakleder.

★EbûYa'lâ rivayet etmiştir. Lafızlar da onundur. Ebû Ya'lâ'nın senedinde İbrâhîm b. Ömer b. Osmân el-Osmânî zayıftır.[1]

١٤٥٤١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَاصِمٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ إِيَاسٍ الْجُرَيْرِىِّ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ الْجَسْرِىِّ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ وَعِنْدَهَا حَفْصَةُ بِنْتُ عُمَرَ فَقَالَتْ لِى إِنَّ هَذِهِ حَفْصَةُ

---

[1] Ebû Ya'lâ (7046) rivayet etmiştir. Bundan önceki hadise bakın. Bu, İbrâhîm b. Ömer b. Ebân'dır. İbn Osmân değildir. O da zayıftır.

زَوْجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . ثُمَّ أَقْبَلَتْ عَلَيْهَا فَقَالَتْ أَنْشُدُكِ اللَّهَ أَنْ تُصَدِّقِينِي بِكَذِبٍ قُلْتُهُ أَوْ تُكَذِّبِينِي بِصِدْقٍ قُلْتُهُ تَعْلَمِينَ أَنِّي كُنْتُ أَنَا وَأَنْتِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُغْمِيَ عَلَيْهِ فَقُلْتُ لَكِ أَتَرَيْنَهُ قَدْ قُبِضَ قُلْتِ لاَ أَدْرِى. فَأَفَاقَ فَقَالَ افْتَحُوا لَهُ الْبَابَ . ثُمَّ أُغْمِيَ عَلَيْهِ فَقُلْتُ لَكِ أَتَرَيْنَهُ قَدْ قُبِضَ فَقُلْتِ لاَ أَدْرِى. ثُمَّ أَفَاقَ فَقَالَ افْتَحُوا لَهُ الْبَابَ. فَقُلْتُ لَكِ أَبِى أَوْ أَبُوكِ. قُلْتِ لاَ أَدْرِى. فَفَتَحْنَا الْبَابَ فَإِذَا عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ فَلَمَّا أَنْ رَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ادْنُهْ. فَأَكَبَّ عَلَيْهِ فَسَارَّهُ بِشَيْءٍ لاَ أَدْرِى أَنَا وَأَنْتِ مَا هُوَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ أَفَهِمْتَ مَا قُلْتُ لَكَ. قَالَ نَعَمْ. قَالَ ادْنُهْ. فَأَكَبَّ عَلَيْهِ أُخْرَى مِثْلَهَا فَسَارَّهُ بِشَيْءٍ لاَ نَدْرِى مَا هُوَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ أَفَهِمْتَ مَا قُلْتُ لَكَ. قَالَ نَعَمْ. قَالَ ادْنُهْ. فَأَكَبَّ عَلَيْهِ إِكْبَاباً شَدِيداً فَسَارَّهُ بِشَيْءٍ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ أَفَهِمْتَ مَا قُلْتُ لَكَ. قَالَ نَعَمْ سَمِعَتْهُ أُذُنَيَّ وَوَعَاهُ قَلْبِى. فَقَالَ لَهُ اخْرُجْ. قَالَ قَالَتْ حَفْصَةُ اللَّهُمَّ نَعَمْ أَوْ قَالَتِ اللَّهُمَّ صِدْقٌ.

قلت : لعائشة وحدها حديث عند ابن ماجه بغير هذا السياق رواه كله أحمد والطبراني في الأوسط بنحوه وزاد : فقال : " يَا عُثْمَانُ، عَسَى أَنْ يُقَمِّصَكَ اللَّهُ قَمِيصًا، فَإِنْ أَرَادَكَ الْمُنَافِقُونَ عَلَى خَلْعِهِ فَلا تَخْلَعْهُ " . ثلاث مرات . فقال لها النعمان بن بشير : يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ، أَيْنَ كُنْتِ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ؟ فَقَالَتْ: نَسِيتُهُ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ، حَتَّى قُتِلَ الرَّجُلُ.

14541- Ebû Abdillah el-Cesrî anlatıyor: Hz. Âişe'nin yanına girdim. Yanında, Hz. Ömer'in kızı Hafsa vardı. Bana dedi ki: "Bu, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hanımı Hafsa'dır." Sonra ona dönerek şöyle dedi:

Allah'ın adını vererek senden şunu istiyorum. Eğer söyleyeceğim yalansa beni tasdik etme. Söyleyeceğim doğruysa da beni yalanlama. Biliyorsun ki ben ve sen Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken bayıldı. Sana: "Sence öldü mü?" diye sorduğumda sen: "Bilmiyorum" dedin. Sonra kendine geldi ve dedi ki: *"Ona kapıyı açın."* Sonra bir daha bayıldı. Sana dedim ki: "Sence öldü mü?" Sen: "Bilmiyorum" dedin. Sonra kendine geldi ve dedi ki: *"Ona kapıyı açın."* Sana dedim ki: "(Gelen) babam ve baban mı?" Sen: "Bilmiyorum" dedin. Gelene kapıyı açtık, Osmân b. Affân'dı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu görünce: *"Yaklaş!"* dedi. Ona eğildi ve senin de, benim de bilmediğimiz bir şey fısıldadı. Sonra başını kaldırdı ve: *"Sana dediğimi anladın mı?"* diye sorunca Osmân: "Evet" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (bir daha): *"Yaklaş!"* dedi. Bir daha aynı şekilde ona eğildi ve senin de, benim de anlayamadığımız bir şey fısıldadı. Sonra başını kaldırdı ve: *"Sana dediğimi anladın mı?"* diye sordu. Osmân "Evet" dedi. Yine: "Yaklaş!" dedi. Bu sefer kendisine daha çok eğilerek, bir şeyler fısıldadı ve başını

kaldırdı. Yine: *"Sana dediğimi anladın mı?"* dedi. Osmân: "Evet! Kulaklarım duydu, kalbim anladı" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ona: "Çık!" dedi.

Hafsa dedi ki: "Evet vallahi doğru söyledin."

★Derim ki: Başka bir anlatımla Âişe'nin bir hadisi İbn Mâce'de yer almıştır.

Tümünü de Ahmed rivayet etmiştir. Taberânî ise şu ifadelerle rivâyette bulundu:

Dedi ki: (Resûlullah sallallahu aleyhi vesellem) üç defa: *"Allah sana bir gömlek giydirebilir. Münafıklar o gömleği çıkarmanı isterlerse çıkarma."* Nu'mân b. Beşîr, (Âişe'ye): "Ey müminlerin annesi! Bu hadisi niye daha önce söylemedin?" diye sorunca Âişe: "Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki, adam öldürülene kadar unuttum" karşılığını verdi.

١٤٥٤٢ - وفي رواية عند الطبراني أيضا : فَمَا فَجَأَنِي إلا وَعُثْمَانُ جَاثٍ عَلَى رُكْبَتَيْهِ ، يَقُولُ : أَظُلْمًا وَعُدْوَانًا يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ فَحَسِبْتُ أَنَّهُ " أَخْبَرَهُ بِقَتْلِهِ "

وأحد إسنادي الطبراني حسن.

14542- Taberânî'deki bir rivayette şöyle geçmektedir: "Beni hayrete düşüren, Osmân'ın diz çöküp: «Haksız yere ve düşmanlıklarından dolayı mı, ey Allah'ın Resûlü?» demesidir. Bunun üzerine öldürüleceğini haber verdiğini tahmin ettim."

★Taberânî'nin iki isnâdından biri hasendir

١٤٥٤٣ - حَدَّثَنَا هُدْبَةُ ، حَدَّثَنَا هَمَّامٌ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، أَنَّ رَجُلا بِالْكُوفَةِ ، شَهِدَ أَنَّ عُثْمَانَ قُتِلَ شَهِيدًا ، فَأَخَذَتْهُ الزَّبَانِيَةُ فَرَفَعُوهُ إِلَى عَلِيٍّ ، وَقَالُوا : لَوْلا أَنْ تَنْهَانَا أَوْ نَهَيْتَنَا أَنْ لا نَقْتُلَ أَحَدًا لَقَتَلْنَاهُ ، هَذَا زَعَمَ أَنَّهُ يَشْهَدُ أَنَّ عُثْمَانَ قُتِلَ شَهِيدًا ، فَقَالَ الرَّجُلُ لِعَلِيٍّ : وَأَنْتَ تَشْهَدُ ، أَتَذْكُرُ أَنِّي أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَسَأَلْتُهُ ، فَأَعْطَانِي ، وَأَتَيْتُ أَبَا بَكْرٍ فَسَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي ، وَأَتَيْتُ عُمَرَ فَسَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي ، وَأَتَيْتُ عُثْمَانَ فَسَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي ، قَالَ : فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، ادْعُ اللَّهَ أَنْ يُبَارِكَ لِي ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " كَيْفَ لا يُبَارَكُ لَكَ وَأَعْطَاكَ نَبِيٌّ ، وَصِدِّيقٌ ، وَشَهِيدَانِ ، وَأَعْطَاكَ نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ ، وَأَعْطَاكَ نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ ؟ "

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح.

14543- Muhammed b. Sîrîn naklediyor: Kûfe'de bir adam, Hz. Osmân'ın şehit olarak öldürüldüğünü söyledi. Zaptiyeler adamı alıp Hz. Ali'ye götürdüler ve dediler ki: "Eğer kimseyi öldürmememizi emretmemiş olsaydın onu öldürürdük. Osmân'ın şehid olarak

öldürüldüğünü iddia ediyor." Adam Ali'ye dedi ki: "Sende şehid olduğuna inanıyor musun?" Ali şu karşılığı verdi:

Hatırlar mısın? Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gittim, ondan (bir şey) istedim. Bana istediğimi verdi. Ebû Bekr'e gittim, ondan (bir şey) istedim (o da bana istediğimi) verdi. Sonra Ömer'e gittim. Ondan (bir şey) istedim (o da bana istediğimi) verdi. Sonra Osmân b. Affân'a gittim. Ondan da (bir şey) istedim (o da bana istediğimi) verdi. Sonra Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gittim ve dedim ki: *"Ey Allah'ın Resûlü! Bana (rızkımda) bereket vermesi için Allah'a dua et."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Allah sana nasıl bereket vermesin, sana bir peygamber, bir Sıddîk iki de şehid istediklerini verdiler. Allah sana nasıl bereket vermesin, sana bir peygamber, bir Sıddîk iki de şehid istediklerini verdiler. Allah sana nasıl bereket vermesin, sana bir peygamber, bir Sıddîk, iki de şehid istediklerini verdiler."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٤٥٤٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ الْقَوَارِيرِىُّ حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ الْحَكَمِ بْنِ أَوْسٍ الأَنْصَارِىُّ حَدَّثَنِي أَبُو عُبَادَةَ الزُّرَقِىُّ الأَنْصَارِىُّ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ شَهِدْتُ عُثْمَانَ يَوْمَ حُوصِرَ فِي مَوْضِعِ الْجَنَائِزِ وَلَوْ أُلْقِىَ حَجَرٌ لَمْ يَقَعْ إِلاَّ عَلَى رَأْسِ رَجُلٍ فَرَأَيْتُ عُثْمَانَ أَشْرَفَ مِنَ الْخَوْخَةِ الَّتِى تَلِى مَقَامَ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ أَفِيكُمْ طَلْحَةُ فَسَكَتُوا ثُمَّ قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ أَفِيكُمْ طَلْحَةُ فَسَكَتُوا ثُمَّ قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ أَفِيكُمْ طَلْحَةُ فَقَامَ طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ عُثْمَانُ أَلاَ أَرَاكَ هَا هُنَا مَا كُنْتُ أَرَى أَنَّكَ تَكُونُ فِي جَمَاعَةٍ تَسْمَعُ نِدَائِى آخِرَ ثَلاَثِ مَرَّاتٍ ثُمَّ لاَ تُجِيبُنِى أَنْشُدُكَ اللَّهَ يَا طَلْحَةُ تَذْكُرُ يَوْمَ كُنْتُ أَنَا وَأَنْتَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَوْضِعِ كَذَا وَكَذَا لَيْسَ مَعَهُ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِهِ غَيْرِى وَغَيْرُكَ. قَالَ نَعَمْ. فَقَالَ لَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا طَلْحَةُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ نَبِىٍّ إِلاَّ وَمَعَهُ مِنْ أَصْحَابِهِ رَفِيقٌ مِنْ أُمَّتِهِ مَعَهُ فِي الْجَنَّةِ وَإِنَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ هَذَا يَعْنِينِى رَفِيقِى مَعِى فِي الْجَنَّةِ. قَالَ طَلْحَةُ اللَّهُمَّ نَعَمْ. ثُمَّ انْصَرَفَ"

قلت : روى النسائي بعضه بإسناد منقطع رواه عبد الله وأبو يعلى في الكبير والبزار وفي إسناد عبد الله والبزار : أبو عبادة الزرقي وهو متروك وأسقطه أبو يعلى من السند والله أعلم.

14544- Hz. Ömer'in azatlısı Eslem anlatıyor: Osmân'ı, muhasaraya alındığı gün cenazelerin namazının kılındığı yerde gördüm. (Evinin

[1] Ebû Ya'lâ (1601) rivayet etmiştir.

etrafı o kadar kalabalıktı ki) taş atsan yere düşmezdi. Osmân, Cibrîl makamı denilen delikten (pencereden) göründü.

"Ey insanlar! Talha içinizde mi?" diye sordu. Oradakiler sustular. Bir daha: "Ey insanlar! Talha içinizde mi?" diye sordu. Oradakiler yine sustular. Sonra bir daha: "Ey insanlar! Talha içinizde mi?" dedi. Talha b. Ubeydillah kalktı. Osmân ona dedi ki: "Seni burada görüyorum. Beni üçüncü seslenişimde duyacak ve cevap vermeyecek insanların içinde olacağını sanmazdım. Allah'ın adını vererek sana soruyorum ey Talha! Hatırlıyor musun? Falan yerde sen ve ben Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberdik. Onunla, ashâbından başka da kimse yoktu. Sadece sen ve ben vardık." Talha: "Evet" dedi. Osmân devam etti: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sana: *«Ey Talha! Hiçbir peygamber yoktur ki, ümmetinden onunla cennette birlikte olacağı arkadaşı olmasın. Bu da Osmân'dır.» Yani «O, Cennette yoldaşımdır» buyurdu."* Talha: "Vallahi, doğru söylüyordun" dedi ve orayı terk etti.

★Derim ki: Nesâî kopuk isnâdla bir bölümünü irad etmiştir.

Abdullah (b. Ahmed b. Hanbel), Ebû Ya'lâ, *el-Müsnedu'l-Kebîr*'inde ve Bezzâr rivayet etmiştir. Abdullah ve Bezzâr'ın senedindeki Ebû Ubâde ez-Zurakî metrûktur. Ebû Ya'lâ onu isnâdından çıkarmıştır. Allah, en doğrusunu bilir.[1]

١٤٥٤٥ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ هَارُونَ الْمَكِّيُّ الْقَزَّازُ ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ أَبِي شَمْلَةَ ، عَنْ مُوسَى بْنِ يَعْقُوبَ الزَّمْعِيِّ ، عَنْ أَخِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَافِعٍ ، عَنْ أُمِّهِ ، قَالَتْ : خَرَجَتِ الصَّعْبَةُ بِنْتُ الْحَضْرَمِيِّ ، فَسَمِعْنَاهَا تَقُولُ لابْنِهَا طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، إِنَّ عُثْمَانَ قَدِ اشْتَدَّ حَصْرُهُ ، فَلَوْ كَلَّمْتَ فِيهِ حَتَّى يُرَفَّهَ عَنْهُ ، قَالَتْ : وَطَلْحَةُ يَغْسِلُ أَحَدَ شِقَّيْ رَأْسِهِ فَلَمْ يُجِبْهَا ، فَأَدْخَلَتْ يَدَيْهَا فِي كُمِّ دِرْعِهَا فَأَخْرَجَتْ ثَدْيَيْهَا ، وَقَالَتْ : أَسْأَلُكَ بِمَا حَمَلْتُكَ وَأَرْضَعْتُكَ إِلا فَعَلْتَ ، فَقَامَ وَلَوَى شِقَّ شَعْرِ رَأْسِهِ حَتَّى عَقَدَهُ وَهُوَ مَغْسُولٌ ، ثُمَّ خَرَجَ حَتَّى أَتَى عَلِيًّا وَهُوَ جَالِسٌ فِي جَنْبِ دَارِهِ ، فَقَالَ طَلْحَةُ ، وَمَعَهُ أُمُّهُ ، وَأُمُّ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَافِعٍ لَوْ رَفَّهْتَ عَنْ هَذَا فَقَدِ اشْتَدَّ حَصْرُهُ ، قَالَ : فَنَقَرَ بِقَدَحٍ فِي يَدِهِ ثَلاثَ مَرَّاتٍ ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ ، فَقَالَ : " وَاللَّهِ مَا أُحِبُّ مِنْ هَذَا شَيْئًا تَكْرَهُهُ "

---

[1] Abdullah, *Müsned*'inde (552; zevâid olarak), Bezzâr (2513) ve İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye* isimli eserinde (323) Abdullah'ın tarîkiyle rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadis sahih değildir. Ebû Ubâde'nin ismi, Îsa b. Abdirrahmân b. Ferve'dir. Ebû Hâtim er-Râzî onun hakkında: "Metrûke yakın zayıf"; Nesâî ise metrûk hükmü vermiştir. Kâsım b. el-Hakem için, Ebû Hâtim er-Râzî mechûl demiştir. Kâsım b. el-Hakem b. Evs el-Ensârî içinse Zehebî, *Mîzân*'ında "Kökeninde dürüstlük vardır" ifadesini kullanmıştır.

رواه الطبراني وفيه جماعة لم أعرفهم.

14545- Abdullah b. Ebî Râfi, annesinden naklediyor: Sa'be binti'l-Hadramî'nin çıkıp, oğlu Talha b. Ubeydillah'a şöyle dediğini duyduk: "Osmân'ın muhasarası şiddetlendi. Gidip onlarla konuş, muhasarayı biraz hafifletmelerini sağla."

Talha o anda başının yarısını yıkıyordu. Annesinin isteğine cevap vermedi. Annesi elini gömleğinin kolundan sokup göğsünü çıkardı ve: "Senden, karnımda taşımam ve verdiğim süt hakkı için bunu yapmanı istiyorum" dedi. Yıkamakta olduğu saçlarını ıslak bir halde bağlayıp kalktı ve evinin önünde oturan Hz. Ali'nin yanına gitti. Talha, yanında annesi ve Abdullah b. Ebî Râfi'nin annesi olduğu halde Ali'ye: "Osman'ın kuşatması çok şiddetlendi, bunu biraz gevşetsen" dedi. Ali: "Vallahi bu işte senin hoş görmediğin şeyi (muhasarayı) ben de sevmiyorum" karşılığını verdi.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٤٥٤٦ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الأَسَدِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبِي ، قَالَ : حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلالٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْقِلٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلامٍ ، أَنَّهُ قَالَ حِينَ هَاجَ النَّاسُ فِي أَمْرِ عُثْمَانَ : " أَيُّهَا النَّاسُ لا تَقْتُلُوا هَذَا الشَّيْخَ ، وَاسْتَعْتِبُوهُ ، فَإِنَّهُ لَنْ تَقْتُلَ أُمَّةٌ نَبِيَّهَا فَيَصْلُحَ أَمْرُهُمْ ، حَتَّى يُهْرَاقَ دِمَاءُ سَبْعِينَ أَلْفًا مِنْهُمْ ، وَلَنْ تَقْتُلَ أُمَّةٌ خَلِيفَتَهُمْ فَيَصْلُحَ أَمْرُهُمْ ، حَتَّى يُهْرَاقَ دِمَاءُ أَرْبَعِينَ أَلْفًا مِنْهُمْ " ، فَلَمْ يَنْظُرُوا فِيمَا قَالَ ، وَقَتَلُوهُ ، فَجَلَسَ لِعَلِيٍّ فِي الطَّرِيقِ ، فَقَالَ : " أَيْنَ تُرِيدُ ؟ " فَقَالَ : أُرِيدُ أَرْضَ الْعِرَاقِ ، قَالَ : " لا تَأْتِ الْعِرَاقَ ، وَعَلَيْكَ بِمِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " ، فَوَثَبَ إِلَيْهِ أُنَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ عَلِيٍّ ، وَهَمُّوا بِهِ ، فَقَالَ عَلِيٌّ : دَعُوهُ فَإِنَّهُ رَجُلٌ مِنَّا أَهْلِ الْبَيْتِ ، فَلَمَّا قُتِلَ عَلِيٌّ ، قَالَ ابْنُ سَلامٍ لابْنِ مُغَفَّلٍ : " هَذَا رَأْسُ الأَرْبَعِينَ ، وَسَيَكُونُ عَلَى رَأْسِهَا صُلْحٌ ، وَلَنْ تَقْتُلَ أُمَّةٌ نَبِيَّهَا إِلا قُتِلَ بِهِ سَبْعُونَ أَلْفًا ، وَلَنْ تَقْتُلَ أُمَّةٌ خَلِيفَتَهَا إِلا قُتِلَ بِهِ أَرْبَعُونَ أَلْفًا "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

14546- Abdullah b. Ma'kıl'in bildirdiğine göre Abdullah b. Selâm, Osmân meselesinde insanlar ayaklandıklarında şu konuşmayı yaptı:

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (127) uzun bir metinle rivayet etmiştir.

"Ey insanlar! Bu ihtiyarı öldürmeyiniz, kınayınız. Hangi ümmet peygamberini öldürdüyse, içlerinden yetmiş bin kişinin kanı akmadıkça işleri düzelmez (aralarında barış gerçekleşmez). Hangi ümmet halifesini öldürdüyse, içlerinden kırk bin kişinin kanı akmadıkça işleri düzelmez."

Ancak onu dinlemediler ve Osmân'ı öldürdüler. O da oturup Ali'yi bekledi. Hz. Ali gelince ona: "Nereye gitmek istiyorsun?" diye sordu. Ali: "Irak'a gitmek istiyorum" diye karşılık verince: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) minberi senin emanetindeyken Irak'a gitme!" dedi. Ali'nin adamlarından bazıları üzerine yürüyüp ona saldırdı. Ali: "Onu bırakın. O Ehl-i beyt'tendir" diye müdahale etti.

Hz. Ali öldürüldüğü zaman Abdullah, İbn Ma'kil'e şöyle dedi: "Bu, kırk bin kişinin başıdır. Bunun sonunda barış olacaktır. Hangi ümmet peygamberini öldürürse, içlerinden yetmiş bin kişi öldürülür. Hangi ümmet halifesini öldürürse, içlerinden kırk bin kişi öldürülür."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٤٥٤٧ – حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ أَبِي مُخَلَّدٍ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْجَرْجَرَائِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا شُعَيْبُ بْنُ صَفْوَانَ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ ، أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ يُوسُفَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلامٍ اسْتَأْذَنَ عَلَى الْحَجَّاجِ بْنِ يُوسُفَ ، فَأَنْكَرَهُ الْبَوَّابُونَ ، فَلَمْ يَأْذَنُوا لَهُ ، فَجَاءَ عَنْبَسَةُ بْنُ سَعِيدٍ ، فاسْتَأْذَنَ لَهُ الْحَجَّاجُ ، فَأَذِنَ لَهُ ، فَدَخَلَ ، فَسَلَّمَ ، وَأَمَرَ رَجُلَيْنِ مِمَّا يَلِي السَّرِيرَ أَنْ يُوَسِّعَا لَهُ ، فَأَوْسَعَا لَهُ ، فَجَلَسَ ، فَقَالَ لَهُ الْحَجَّاجُ : لِلَّهِ أَبُوكَ ، أَتَعْلَمُ حَدِيثًا حَدَّثَهُ أَبُوكَ عَبْدَ الْمَلِكِ بْنَ مَرْوَانَ ، عَنْ جَدِّكَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلامٍ ؟ قَالَ : وَأَيُّ حَدِيثٍ يَرْحَمُكَ اللَّهُ فَرُبَّ حَدِيثٍ ، قَالَ : حَدِيثُ الْمِصْرِيِّينَ حِينَ حَصَرُوا عُثْمَانَ ، قَالَ : قَدْ عَلِمْتُ ذَاكَ الْحَدِيثَ : أَقْبَلَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلامٍ وَعُثْمَانُ مَحْصُورٌ ، قَالَ : فَانْطَلَقَ ، فَدَخَلَ عَلَيْهِ ، فَوَسَّعُوا لَهُ حَتَّى دَخَلَ ، فَقَالَ : السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، قَالَ : وَعَلَيْكَ السَّلامُ ، مَا جَاءَ بِكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلامٍ ؟ قَالَ : جِئْتُ لأَثْبُتَ حَتَّى أَسْتَشْهِدَ ، أَوْ يَفْتَحُ اللَّهُ لَكَ ، وَلا أَرَى هَؤُلاءِ الْقَوْمَ إلا قَاتِلِيكَ ، فَإِنْ يَقْتُلُوكَ فَذَاكَ خَيْرٌ لَكَ وَشَرٌّ لَهُمْ ، فَقَالَ عُثْمَانُ : أَسْأَلُكَ بِالَّذِي لِي عَلَيْكَ مِنَ الْحَقِّ لَمَّا خَرَجْتَ إِلَيْهِمْ خَيْرًا يَسُوقُهُ اللَّهُ بِكَ ، أَوْ شَرًّا يَدْفَعُهُ اللَّهُ بِكَ ، فَسَمِعَ وَأَطَاعَ ، فَخَرَجَ عَلَيْهِمْ ، فَلَمَّا رَأَوْهُ اجْتَمَعُوا ، وَظَنُّوا أَنَّهُ قَدْ جَاءَهُمْ بِبَعْضِ مَا يُسَرُّونَ بِهِ ، فَقَامَ خَطِيبًا ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ، ثُمَّ قَالَ : أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَشِيرًا وَنَذِيرًا ، يُبَشِّرُ بِالْجَنَّةِ مَنْ أَطَاعَهُ ، وَيُنْذِرُ النَّارَ مَنْ عَصَاهُ ،

وَأَظْهَرَ مَنِ اتَّبَعَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ، ثُمَّ اخْتَارَ لَهُ الْمَسَاكِنَ ، فَاخْتَارَ لَهُ الْمَدِينَةَ ، فَجَعَلَهَا دَارَ الْهِجْرَةِ ، وَجَعَلَهَا دَارَ الإِيمَانِ ، فَوَاللَّهِ مَا زَالَتِ الْمَلائِكَةُ حَافِّينَ بِهَذِهِ الْمَدِينَةِ مُنْذُ قَدِمَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَمَا زَالَ سَيْفُ اللَّهِ مَغْمُودًا عَنْكُمْ مُنْذُ قَدِمَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْيَوْمِ . ثُمَّ قَالَ : إِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَى ، فَإِنَّمَا يَهْتَدِي بِهُدَى اللَّهِ ، وَمَنْ ضَلَّ ، فَإِنَّمَا يَضِلُّ بَعْدَ الْبَيَانِ وَالْحُجَّةِ ، وَأَنَّهُ لَمْ يُقْتَلْ نَبِيٌّ فِيمَا مَضَى ، إِلا قُتِلَ بِهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مُقَاتِلٍ ، كُلُّهُمْ يُقْتَلُ بِهِ ، وَلا قُتِلَ خَلِيفَةٌ قَطُّ ، إِلا قُتِلَ بِهِ خَمْسَةٌ وَثَلاثُونَ أَلْفَ مُقَاتِلٍ ، كُلُّهُمْ يُقْتَلُ بِهِ ، فَلا تَعْجَلُوا عَلَى هَذَا الشَّيْخِ بِقَتْلٍ ، فَوَاللَّهِ لا يَقْتُلُهُ مِنْكُمْ رَجُلٌ إِلا لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَدُهُ مَقْطُوعَةٌ مَشْلُولَةٌ ، اعْلَمُوا أَنَّهُ لَيْسَ لِوَالِدٍ عَلَى وَلَدٍ حَقٌّ ، إِلا وَهَذَا الشَّيْخُ عَلَيْكُمْ مِثْلُهُ . قَالَ : فَقَامُوا ، فَقَالُوا : كَذَبَتِ الْيَهُودُ ، كَذَبَتِ الْيَهُودُ . قَالَ : كَذَبْتُمْ وَاللَّهِ ، وَأَنْتُمْ آثِمِينَ ، مَا أَنَا بِيَهُودِيٍّ ، إِنِّي لأَحَدُ الْمُسْلِمِينَ ، يَعْلَمُ اللَّهُ بِذَلِكَ وَرَسُولُهُ ، وَالْمُؤْمِنُونَ ، وَقَدْ أُنْزِلَ فِيَّ الْقُرْآنُ ، فَتَلا هَذِهِ الآيَةَ : ﴿قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ﴾ ، وَأَنْزَلَ اللَّهُ الآيَةَ الأُخْرَى ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى مِثْلِهِ فَآمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ﴾ ، قَالَ : فَقَامُوا ، فَدَخَلُوا عَلَى عُثْمَانَ ، فَذَبَحُوهُ كَمَا تُذْبَحُ الْحُلانُ " . قَالَ شُعَيْبٌ : فَقُلْتُ لِعَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ : مَا الْحُلانُ ؟ قَالَ : الْحَمَلُ . قَالَ : وَقَدْ قَالَ عُثْمَانُ قَبْلَ ذَلِكَ لِكَثِيرِ بْنِ الصَّلْتِ : يَا كَثِيرُ ، أَنَا وَاللَّهِ مَقْتُولٌ غَدًا ، قَالَ : بَلْ يُعْلِي اللَّهُ كَعْبَكَ ، وَيَكْبِتُ عَدُوَّكَ ، قَالَ : ثُمَّ أَعَادَهَا الثَّالِثَةَ ، فَقَالَ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ ، قَالَ : عَمَّ تَقُولُ ذَاكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، قَالَ : رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ ، وَعُمَرُ ، فَقَالَ لِي : " يَا عُثْمَانُ ، أَنْتَ عِنْدَنَا غَدًا ، وَأَنْتَ مَقْتُولٌ غَدًا " . فَأَنَا وَاللَّهِ مَقْتُولٌ ، قَالَ : فَقُتِلَ . قَالَ : فَخَرَجَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلامٍ إِلَى الْقَوْمِ قَبْلَ أَنْ يَتَفَرَّقُوا ، وَهُمْ فِي الْمَسْجِدِ ، فَقَامَ عَلَى رِجْلَيْهِ ، فَقَالَ : يَا أَهْلَ مِصْرَ ، يَا قَتَلَةَ عُثْمَانَ ، قَتَلْتُمْ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، أَمَا وَاللَّهِ لا يَزَالُ عَهْدٌ مَنْكُوثٌ ، وَدَمٌ مَسْفُوحٌ ، وَمَالٌ مَقْسُومٌ لا يَنْقَسِمُ" رواه الطبراني ورجاله ثقات.

14547- Abdulmelik b. Umeyr anlatıyor: Muhammed b. Yûsuf b. Abdillah b. Selâm, (Zalim lakaplı) Haccâc b. Yûsuf'un yanına girmek için izin istedi, izin verilince de girip selam verdi. Divanda oturan iki kişiye kendisine yer açmalarını istedi. Ona yer açtılar ve oturdu. Haccâc ona dedi ki: "Babanın adını vererek soruyorum. Baban Abdulmelik b.

Mervân'ın, deden Abdullah b. Selâm'dan naklettiği hadisi biliyor musun?" Muhammed: "Allah sana rahmet etsin, hangi hadisi soruyorsun. Bende kırbalar dolusu (çok) hadis var" diye karşılık verdi. Haccâc: "Mısırlıların Osmân'ı muhasaraya aldıkları hadis" deyince de, Muhammed şu karşılığı verdi:

O hadisi biliyorum. Osmân, kuşatma halindeyken Abdullah b. Selâm geldi. Ona yol verdiler ve Osmân'ın yanına girdi ve: "Allah'ın selamı üzerine olsun, ey müminlerin emîri!" dedi. Osman selama cevap verip: "Seni buraya getiren sebep nedir?" diye sordu. Dedi ki: "Şehid olana kadar veya Allah sana bir çıkış yolu gösterene kadar yanında seni desteklemeye geldim. Bu insanların muhakkak surette seni öldüreceğini zannediyorum. Eğer seni öldürürlerse, bu senin için hayır onlar içinse şerdir." Osmân dedi ki: "Senin üzerinde olan hakkım adına senden şunu istiyorum. Onların yanına çık (ve onlarla konuş.) Belki seninle Allah bir hayrı getirip bir şerri defeder."

İbn Selâm, Osmân'ın sözünü dinleyip insanların yanına çıktı. İnsanlar onu görünce kendisinden iyi haberler alacaklarını zannederek etrafında toplandılar. O, insanlara hitab etmek için kalktı. Allah'a hamdü senâ ettikten sonra şöyle dedi: "Şunu bilin ki Allah, Muhammed'i (sallallahu aleyhi vesellem) müjdeci ve uyarıcı olarak göndermiştir. Kendisine itaat edenleri cennetle müjdeler. İsyan edenleri de cehennemle korkutur. Müşrikler istemeseler de dinini bütün dinlerden üstün kılmak için, kendisine tâbi olanı gönderen O'dur. O müşrikleri seçti (ve İslam'ı onlara anlatmasını istedi) Sonra miskinleri seçti. Sonra ona Medine'yi seçti. Orayı hicret ve imân yurdu yaptı. Vallahi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'ye geldiği günden bu güne kadar melekler Medine'yi kuşatmışlardır. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'ye geldiği günden bu güne kadar Allah'ın kılıcı size kapalıdır."

Sonra şöyle devam etti: "Allah, Muhammed'i (sallallahu aleyhi vesellem) hak dinle göndermiştir. Kim hidayete ererse bu, Allah'ın yardımıyladır. Dalâlete düşen de kendisine İslam açıklandıktan ve deliller sunulduktan sonra düşmüştür. Geçmişte hiçbir peygamber öldürülmedi ki, onun sebebiyle yetmiş bin savaşçı öldürülmesin. Ayrıca hiçbir halife öldürülmüş olmasın ki, onun sebebiyle otuz beş bin savaşçı öldürülmesin. Bu ihtiyarı öldürmekte acele etmeyin. Vallahi sizden kim onu öldürürse kıyamet günü Allah'ın huzuruna eli felç olmuş (kesilmiş) olarak çıkar. Şunu bilin ki; bir babanın oğlu üzerindeki hakkı kadar bu ihtiyarın da sizin üzerinizde hakkı vardır."

Ancak ona: "Yalan söylüyorsun ey Yahudi!" dediler. O da şu karşılığı verdi: "Vallahi siz yalan söylüyorsunuz. Siz günah işliyorsunuz. Ben

Yahudi değilim, Müslümanlardan biriyim. Allah, Resûlü ve müminler bunu biliyor. Zira Allah, Kur'ân'da şöyle buyuruyor: **"De ki: «Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah ve kitabı bilenler yeter."** (Ra'd Sur. 43) Diğer bir âyette de şöyle buyurur: **"De ki: "Eğer bu Kitab Allah katından ise ve siz de onu inkâr etmişseniz; İsrailoğullarından bir şahit de bunun böyle olduğuna şehadet edip de inanmışken, siz yine de büyüklük taslarsınız, bana söyleyin kendinize yazık etmiş olmaz mısınız?"** (Ahkâf Sur. 10)

Sonra kalkıp Osmân'ın yanına girdiler ve *hâlân* boğazlar gibi onu boğazladılar.

Şuayb dedi ki: Abdulmelik b. Umeyr'e *"Halân* nedir?" diye sorunca: "Ana rahminden çıkarılan doğum zamanı gelmemiş oğlaktır" dedi.

Ravi anlatıyor: Hz. Osmân, Kesîr b. es-Salt'a: "Ey Kesîr! Vallahi ben yarın öldürüleceğim" dedi. Kesîr ise: "Hayır! Allah senin şanını yükseltecektir ve düşmanını rezil edecektir ey müminlerin emiri!" karşılığını verdi. Osmân sözünü üç defa tekrarladı. Kesîr de ona aynı cevabı verdi.

Osmân dedi ki: "Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) rüyamda gördüm. Yanında Ebû Bekr ve Ömer vardı. Bana dedi ki: «Ey Osman! Sen yarın yanımızda olacaksın. Sen yarın öldürüleceksin.» Vallahi ben öldürüleceğim."

Öldürüldükten sonra, Abdullah b. Selâm insanlar dağılmadan yanlarına çıktı ve dedi ki: " Ey Mısır halkı! Ey Osmân'ın katilleri! Emiru'l-müminini öldürdünüz. Artık ahid bozulmuştur, kan akmıştır, mallar taksim edilmiştir Allah size su vermesin!"

★ Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.

١٤٥٤٨ – حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى ، ثنا مُسَدَّدُ ، ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ ، عَنْ مِسْعَرٍ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ كُلْثُومٍ الْخُزَاعِيِّ ، قَالَ : قَالَ عَبْدُ اللَّهِ : " مَا يَسُرُّنِي أَنِّي رَمَيْتُ عُثْمَانَ بِسَهْمٍ أَخْطَأَهُ أَحْسِبُهُ ، قَالَ : أُرِيدُ قَتْلَهُ ، وَإِنَّ لِي مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا "

رواه الطبراني وفيه عمران بن عمير و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات.

14548- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Karşılığında Uhud dağı kadar altınım olsa bile, ona isabet etmeyeceğini zannettiğim bir okla dahi Osmân'ı öldürmek maksadıyla vurmak istemem."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden İmrân b. Umeyr'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٥٤٩ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ الْحَجَبِيُّ ، ثنا حَزْمُ بْنُ أَبِي حَزْمٍ ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا بَكْرَةَ ، يَقُولُ : " لأَنْ أَخِرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَأَنْقَطِعَ ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَكُونَ شَرِكْتُ فِي دَمِ عُثْمَانَ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح.

14549- Ebû Bekre der ki: "Gökyüzünden düşüp parçalanmayı, Osmân'ın öldürülmesine ortak olmaya tercih ederim."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٤٥٥٠ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، ثنا الْمُبَارَكُ بْنُ فَضَالَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ الْحَسَنَ ، يَقُولُ : أَدْرَكْتُ عُثْمَانَ ، وَأَنَا يَوْمَئِذٍ قَدْ رَاهَقْتُ الْحُلُمَ ، فَسَمِعْتُهُ يَخْطُبُ ، وَشَهِدْتُهُ ، يَقُولُ : " يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، مَا تَنْقِمُونَ عَلَيَّ ؟ " ، قَالَ : وَمَا مِنْ يَوْمٍ إِلا وَهُمْ يَقْتَسِمُونَ فِيهِ خَيْرًا ، يَقُولُ : " يَا مَعْشَرَ النَّاسِ ، اغْدُوا عَلَى عَطِيَّاتِكُمْ " فَيَغْدُونَ فَيَأْخُذُونَهَا وَافِرَةً ، ثُمَّ يُقَالُ : " يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ ، اغْدُوا عَلَى كِسْوَتِكُمْ " ، فَيُجَاءُ بِالْحُلَلِ فَتُقْسَمُ بَيْنَهُمْ ، قَالَ الْحَسَنُ : " وَالْعَدُوُّ مَنْفِيٌّ ، وَالْعَطِيَّاتُ دَارَّةٌ ، وَذَاتُ الْبَيْنِ حَسَنٌ ، وَالْخَيْرُ كَثِيرٌ ، مَا عَلَى الأَرْضِ مُؤْمِنٌ يَخَافُ مُؤْمِنًا ، مَنْ لَقِيَ مِنْ أَيِّ الأَحْيَاءِ كَانَ فَهُوَ أَخُوهُ وَمَوَدَّتُهُ وَنُصْرَتُهُ ، وَالْفِتْنَةُ أَنْ يَسُلَّ عَلَيْهِ سَيْفًا "

رواه الطبراني وإسناده حسن.

14550- Hasan(-ı Basrî) anlatıyor: Hz. Osmân'a bulûğ çağında yetiştim. Halka hitap ederken onu duydum ve şöyle dediğine şahit oldum: "Benden neyin intikamını alıyorsunuz?"

Hasan dedi ki: Osmân her gün birçok malı halka paylaştırır ve: "Ey insanlar! Gelip size verilenleri alınız" derdi. İnsanlar gelip kendileri için hazırlanmış birçok malı alırlardı. Sonra denirdi ki: "Ey insanlar! Gelip size verilen giyecekleri alınız." Elbiseler getirilir ve aralarında paylaştırılırdı.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (8838 ve 8839) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (132) rivayet etmiştir.

Hasan dedi ki: "Düşman yok edilmiş, insanlara yardım dağıtılıyor, insanların birbiriyle arası iyi, hayır (mal) çoğalmıştı, yeryüzünde müminden korkacak mümin yoktu. Kişi, yaşayan birini gördüğünde onu kardeşi, dostu ve yardımcısı bilirdi. Fitne, ancak kardeşine kılıç çekmek olarak kabul edilirdi."

★Taberânî rivayet etti. Senedi hasendir. [1]

١٤٥٥١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ صَدَقَةَ الْبَغْدَادِيُّ ، وَإِسْحَاقُ بْنُ دَاوُدَ الصَّوَّافُ التُّسْتَرِيُّ ، قَالا : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ خِدَاشٍ ، ثنا سَلْمُ بْنُ قُتَيْبَةَ ، ثنا مُبَارَكٌ ، عَنِ الْحَسَنِ ، حَدَّثَنِي سَيَّافُ عُثْمَانَ ، أَنَّ رَجُلا مِنَ الأَنْصَارِ دَخَلَ عَلَى عُثْمَانَ ، فَقَالَ : ارْجِعِ ابْنَ أَخِي فَلَسْتَ بِقَاتِلِي ، قَالَ : وَكَيْفَ عَلِمْتَ ذَاكَ ؟ ، قَالَ : لأَنَّهُ ، " أُتِيَ بِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ سَابِعِكَ فَحَنَّكَكَ ، وَدَعَا لَكَ بِالْبَرَكَةِ " ، ثُمَّ دَخَلَ عَلَيْهِ رَجُلٌ آخَرُ مِنَ الأَنْصَارِ ، فَقَالَ : ارْجِعِ ابْنَ أَخِي فَلَسْتَ بِقَاتِلِي ، قَالَ : بِمَ تَدْرِي ذَلِكَ ؟ ، قَالَ : لأَنَّهُ ، " أُتِيَ بِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ سَابِعِكَ فَحَنَّكَكَ وَدَعَا لَكَ بِالْبَرَكَةِ " ، قَالَ : ثُمَّ دَخَلَ عَلَيْهِ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ ، فَقَالَ : أَنْتَ قَاتِلِي ، قَالَ : وَمَا يُدْرِيكَ يَا نَعْثَلُ ؟ ، قَالَ : لأَنَّهُ " أُتِيَ بِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ سَابِعِكَ لِيُحَنِّكَكَ وَيَدْعُو لَكَ بِالْبَرَكَةِ فَخَرَيْتَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " ، قَالَ : فَوَثَبَ عَلَى صَدْرِهِ وَقَبَضَ عَلَى لِحْيَتِهِ ، فَقَالَ : إِنْ تَفْعَلْ كَانَ يَعِزُّ عَلَى أَبِيكَ أَنْ تَسُوءَهُ ، قَالَ : فَوَجَأَهُ فِي نَحْرِهِ بِمَشَاقِصَ كَانَتْ فِي يَدِهِ"

رواه الطبراني وفيه سياف عثمان ولم يسم وبقية رجاله وثقوا.

14551- Ḥasan(-ı Basrî), Hz. Osmân'ın korumasının, kendisine şöyle anlattığını nakleder: Osmân'ın yanına Ensâr'dan bir adam girdi. Osmân ona dedi ki: "Geri dön yeğenim, sen benim katilim değilsin." Adam: " Bunu nasıl anladın?" diye sorunca Osmân dedi ki: "Doğduğunun yedinci günü Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) getirildin, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), damağına bir şey sürdü ve sana hayırla dua etti." Sonra yanına başka bir adam girdi. "Geri dön yeğenim, sen benim katilim değilsin." Adam: " Bunu nasıl anladın?" diye sorunca Osmân dedi ki: "Doğduğunun yedinci günü Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) getirildin, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), damağına bir şey sürdü ve sana hayırla dua etti."

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (131) rivayet etti. Ravilerden Mubârek b. Fudâla zayıftır.

Sonra yanına Muhammed b. Ebî Bekr girdi. Osmân: "Katilim sensin" dedi. O: "Nereden biliyorsun, ihtiyar ahmak!?" dedi. Osmân: "Doğduğunun yedinci günü Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem), damağına bir şey sürmesi ve sana dua etmesi için getirildin, getirildin ancak sen Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) üzerine pisledin." Muhammed b. Ebî Bekr, Osmân'ın göğsünün üzerine çıkarak sakalını tuttu. Bunun üzerine Osmân: "Senin bu yaptığınla babanı üzecek bir şey yapıyorsun" dedi. (Hz. Ebû Bekir'in oğlu olan) Muhammed, elinde bulunan ince uzun bir oku Osmân'ın boğazına sapladı.

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Osmân'ın korumasının adı verilmemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٥٥٢ – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْبَاقِي الأَذَنِيُّ ، ثنا الْمُسَيَّبُ بْنُ وَاضِحٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، قَالَ : " لَمَّا ضَرَبَ الرَّجُلُ يَدَ عُثْمَانَ ، قَالَ : إِنَّهَا لأَوَّلُ يَدٍ خَطَّتِ الْمُفَصَّلَ "

رواه الطبراني وإسناده حسن.

14552- Ebû Seleme b. Abdirrahmân der ki: Osmân'ın elini kesen kişi, o anda dedi ki: "Bu el, mafsaldan kesilen ilk eldir."

★Taberânî rivayet etmiştir. İsnadı hasendir. [2]

١٤٥٥٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ الْمَكِّيُّ ، ثنا الْفَضْلُ بْنُ زِيَادٍ ، ثنا ابْنُ الْمُبَارَكِ ، عَنِ ابْنِ لَهِيعَةَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ ، أَنَّ عَامَّةَ " الرَّكْبِ الَّذِينَ سَارُوا إِلَى عُثْمَانَ جُنُّوا "

رواه الطبراني وإسناده حسن.

14553- Yezîd b. Ebî Habîb bildiriyor: "Osmân'ı öldürmek için yola çıkan bütün süvariler cinâyette ortaktır."

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedi hasendir.[3]

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (118) rivayet etmiştir. Ravilerden Mübârek b. Fadâle müdellistir ve *an'an'e* yoluyla hadis rivayet eder.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (119) rivayet etmiştir. Ebû Seleme olaya şahid olmamıştır.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (134) rivayet etmiştir.

١٤٥٥٤ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، ثنا سَلامُ بْنُ مِسْكِينٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، قَالَ : قَالَتِ امْرَأَةُ عُثْمَانَ حِينَ أَطَافُوا بِهِ يُرِيدُونَ قَتْلَهُ : " إِنْ تَقْتُلُوهُ أَوْ تَتْرُكُوهُ فَإِنَّهُ كَانَ يُحْيِي اللَّيْلَ كُلَّهُ فِي رَكْعَةٍ يَجْمَعُ فِيهَا الْقُرْآنَ "

رواه الطبراني وإسناده حسن.

14554- Muhammed b. Sîrîn der ki: Hz. Osmân'ı kuşattıkları zaman, Osmân'ın karısı: "Onu öldürmek mi istiyorsunuz? Onu öldürseniz de bıraksanız da o, gecesini Kur'ân'ın tümünü bir rekatta okuyarak ihyâ ederdi" dedi.

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedi hasendir.[1]

١٤٥٥٥ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ ، حَدَّثَنَا أَبُو عُمَرَ ، حَفْصُ بْنُ عُمَرَ الْحَوْضِيُّ ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ ، ثنا مُجَالِدٌ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، قَالَ : لَقِيَ مَسْرُوقٌ الأَشْتَرَ ، فَقَالَ مَسْرُوقٌ لِلأَشْتَرِ : " قَتَلْتُمْ عُثْمَانَ ؟ " ، قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : " أَمَا وَاللَّهِ لَقَدْ قَتَلْتُمُوهُ صَوَّامًا قَوَّامًا " ، قَالَ : فَانْطَلَقَ الأَشْتَرُ فَأَخْبَرَ عَمَّارًا ، فَأَتَى عَمَّارٌ مَسْرُوقًا ، فَقَالَ : وَاللَّهِ لَيُجْلَدَنَّ عَمَّارٌ ، وَلَيُسَيَّرَنَّ أَبَا ذَرٍّ ، وَلَيَحْمِيَنَّ الْحِمَى ، وَتَقُولُ : قَتَلْتُمُوهُ صَوَّامًا قَوَّامًا ، فَقَالَ لَهُ مَسْرُوقٌ : " فَوَاللَّهِ مَا فَعَلْتُمْ وَاحِدًا مِنْ ثِنْتَيْنِ ، مَا عَاقَبْتُمْ بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ ، وَمَا صَبَرْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ " ، قَالَ : فَكَأَنَّمَا أَلْقَمَهُ حَجَرًا ، قَالَ : وَقَالَ الشَّعْبِيُّ : " وَمَا وَلَدَتْ هَمْدَانِيَّةٌ مِثْلَ مَسْرُوقٍ "

رواه الطبراني وفيه الحسن بن أبي جعفر الجفري وهو ضعيف لغفلته.

14555- Şa'bî anlatıyor: Mesrûk, Eşter'le karşılaştığında, ona dedi ki: "Osmân'ı öldürdünüz mü?" Eşter: "Evet" karşılığını verince Mesrûk: "Vallahi onu oruçluyken ve ibâdet ederken öldürdünüz" dedi. Eşter gidip Ammâr'a bunu söyledi. Ammâr, Mesrûk'a gidip dedi ki: "Ammâr dövülüyor, Ebû Zer sürgün ediliyor, (Osmân) akrabalarını gözetiyor, sen buna rağmen onu oruçluyken ve ibadet ederken öldürdünüz diyorsun." Mesrûk ona: "Vallahi siz şu iki şeyden birini yapmadınız. Size yapılana aynıyla karşılık vermediniz. Sabretmediniz. Halbuki sabredenler için sabretmek daha hayırlıdır" karşılığını verdi. Mesrûk bu sözüyle sanki Ammâr'ın ağzını taşla tıkamış gibiydi.

---

1 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (130) rivayet etmiştir. İbn Sîrîn olaya yetişmemiştir.

Şa'bî ekledi: "Hemedânlı bir (başka) kadın, Mesrûk gibisini doğurmamıştır."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravilerden Hasan b. Ebî Câfer el-Câferî dikkatsizliği yüzünden zayıftır.[1]

١٤٥٥٦ - وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ : لاَ مَدِيْنَةَ بَعْدَ عُثْمَانٍ وَلاَ رَخَاءَ بَعْدَ مُعَاوِيَةٍ"وقال النبي صلى الله عليه و سلم : " إن الله وَعَدَنِي بإسلامِ أبي الدرداء فأَسْلَمَ "

رواه الطبراني وإسناده حسن.

14556- Ebu'd-Derdâ der ki: "Osmân'dan sonra Medine eskisi gibi olmaz. Muâviye'den sonra da artık daha fazla refah ve bolluk olamaz."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Allah, bana Ebu'd-Derdâ'nın Müslüman olacağını vaad etti ve Ebu'd-Derdâ Müslüman oldu."*

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedi hasendir.

١٤٥٥٧ - عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، أَنَّ عَدِيَّ بْنَ حَاتِمٍ ، قَالَ : قَالَ رَجُلٌ لَمَّا قُتِلَ عُثْمَانُ لا يَنْتَطِحُ فِيهِ عَنْزَانِ ، فَقُلْتُ : بَلَى ، وَتُفْقَأُ فِيهِ عُيُونٌ كَثِيرَةٌ "

رواه الطبراني وإسناده حسن.

14557- Adiy b. Hâtim der ki: Osmân öldürüldüğü zaman bir adam şöyle dedi: "Onun zamanında iken iki keçi bile toslaşmazdı!" Ben de: "Evet" dedim. Bu söz üzerine birçok göz yaşardı.

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedi hasendir.[2]

١٤٥٥٨ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ أَبِي الطَّاهِرِ بْنِ السَّرْحِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ الْحَكَمِ ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ الْمَاجِشُونُ ، قَالَ : سَمِعْتُ مَالِكًا ، يَقُولُ : " قُتِلَ عُثْمَانُ ، فَأَقَامَ مَطْرُوحًا عَلَى كُنَاسَةِ بَنِي فُلانٍ ثَلاثًا ، فَأَتَاهُ اثْنَا عَشَرَ رَجُلا ، فِيهِمْ جَدِّي مَالِكُ بْنُ أَبِي عَامِرٍ ، وَحُوَيْطِبُ بْنُ عَبْدِ الْعُزَّى ، وَحَكِيمُ بْنُ حِزَامٍ ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ ، وَعَائِشَةُ بِنْتُ عُثْمَانَ مَعَهُمْ مِصْبَاحٌ فِي حُقٍّ ، فَحَمَلُوهُ عَلَى بَابٍ ، وَإِنَّ رَأْسَهُ ، يَقُولُ عَلَى الْبَابِ طَقْ طَقْ حَتَّى أَتَوْا بِهِ الْبَقِيعَ ،

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (114) rivayet etmiştir. Ravilerden Mücâlid b. Saîd zayıftır.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (17/ 69, 70) rivayet etmiştir.

فَاخْتَلَفُوا فِي الصَّلاةِ عَلَيْهِ ، فَصَلَّى عَلَيْهِ حَكِيمُ بْنُ حِزَامٍ أَوْ حُوَيْطِبُ بْنُ عَبْدِ الْعُزَّى شَكَّ عَبْدُ الرَّحْمَنِ ثُمَّ أَرَادُوا دَفْنَهُ ، فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي مَازِنٍ ، فَقَالَ : وَاللَّهِ لَئِنْ دَفَنْتُمُوهُ مَعَ الْمُسْلِمِينَ ، لأُخْبِرَنَّ النَّاسَ ، فَحَمَلُوهُ حَتَّى أَتَوْا بِهِ إِلَى حَشِّ كَوْكَبٍ ، فَلَمَّا دَلُّوهُ فِي قَبْرِهِ صَاحَتْ عَائِشَةُ بِنْتُ عُثْمَانَ ، فَقَالَ لَهَا ابْنُ الزُّبَيْرِ : اسْكُتِي فَوَاللَّهِ لَئِنْ عُدْتِ لأَضْرِبَنَّ الَّذِي فِيهِ عَيْنَاكِ ، فَلَمَّا دَفَنُوهُ وَسَوَّوْا عَلَيْهِ التُّرَابَ ، قَالَ لَهَا ابْنُ الزُّبَيْرِ : صِيحِي مَا بَدَا لَكِ أَنْ تَصِيحِي ، قَالَ مَالِكٌ وَكَانَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ ، قَبْلَ ذَلِكَ يَمُرُّ بِحُشِّ كَوْكَبٍ ، فَيَقُولُ : لَيُدْفَنَنَّ هَهُنَا رَجُلٌ صَالِحٌ "

رواه الطبراني وقال : الحش : البستان ورجاله ثقات.

14558- Enes b. Mâlik anlatıyor: Hz. Osmân öldürüldüğünde falan kabilenin çöplüğünde üç gün atılı kaldı. İçlerinde Dedem Mâlik b. Ebî Âmir, Huvaytib b. Abdiluzza, Hakîm b. Hizâm, Abdullah b. ez-Zübeyr ve Âişe binti Osmân'ın bulunduğu on iki kişi yanına gittiler. Yanlarında bir koku kabında bir lamba vardı. Onu bir (ahşap) kapının üzerine yerleştirip Bakî mezarlığına taşıdılar. Taşırken başı kapıya çarpıp "tak! tak" diye ses çıkarıyordu. Namazını kimin kıldıracağı konusunda ihtilafa düştüler. Namazını Hakîm b. Hizâm veya Huvaytib b. Abdiluzza kıldırdı. -Kimin kıldırdığı konusunda (ravi) Abdurrahmân şüpheye düştü- Onu defnetmek istediklerinde, Benî Mâzin'den birisi dedi ki: "Eğer onu Müslümanların arasına defnederseniz, yarın insanlara bunu söylerim. Bunun üzerine onu Haşşu Kevkeb denilen yere gömdüler. Onu kabre koyduklarında Âişe binti Osmân feryad etmeye başladı. İbnu'z-Zübeyr ona dedi ki: "Sus! Vallahi eğer bir daha bağırırsan kafanı kırarım." Onu defnettikten sonra da: "Şimdi istediğin kadar bağır" dedi.

Enes b. Mâlik dedi ki: "Osmân daha önce Haşşu Kevkeb denilen yerin yanından geçerken şöyle dermiş: "Burada, sâlih bir adam defnedilecektir."

★Taberânî rivayet etti ve dedi ki: "Haşş, bostanın içinde bir yerdir." Ravileri güvenilirdir.

١٤٥٥٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ ، ثنا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ الضَّحَّاكِ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، أنا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ الرَّحَبِيُّ ، ثنا سَهْمُ بْنُ حُبَيْشٍ ، وَكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ قَتْلَ عُثْمَانَ ، قَالَ : " فَلَمَّا أَمْسَيْنَا قُلْتُ : لَئِنْ تَرَكْتُمْ صَاحِبَكُمْ حَتَّى يُصْبِحَ مَثَّلُوا بِهِ ، فَانْطَلَقُوا بِهِ إِلَى بَقِيعِ الْغَرْقَدِ

، فَأَمْكَنَّا لَهُ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ ، ثُمَّ حَمَلْنَاهُ وَغَشِيَنَا سَوَادٌ مِنْ خَلْفِنَا ، فَهِبْنَاهُمْ حَتَّى كِدْنَا أَنْ نَتَفَرَّقَ عَنْهُ ، فَنَادَى مُنَادٍ : لا رَوْعَ عَلَيْكُمْ ، اثْبُتُوا ، فَإِنَّا قَدْ جِئْنَا لِنَشْهَدَهُ مَعَكُمْ ، وَكَانَ ابْنُ حُبَيْشٍ ، يَقُولُ : هُمْ وَاللَّهِ الْمَلائِكَةُ "

· رواه الطبراني وفيه عبد الوهاب بن الضحاك وهو متروك.

14559- Osmân'ın öldürülmesine şahit olanlardan Sehm b. Hubeyş anlatıyor: Akşam olduğunda dedim ki: "Eğer dostunuzu sabaha kadar orada bırakırsanız, cesedine eziyet ederler." Bunun üzerine gece karanlığından istifade ederek onu (Baki) Garkad mezarlığına götürdük. Onu taşırken, arkamızdan karartıların geldiğini farkettik. Onlardan o kadar korktuk ki neredeyse onu bırakıp dağılacaktık. (O sırada) bir ses şöyle dedi: "Korkmayın, yerinizde kalın. Biz de sizinle bu işte bulunmaya geldik."

İbn Hubeyş şöyle derdi: "Vallahi onlar meleklerdi."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulvehhâb b. ed-Dahhâk metrûktur.[1]

١٤٥٦٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَاشِدٍ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، نَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَرَّاقُ ، نَا فُضَيْلُ بْنُ غَزْوَانَ ، نَا أَبُو الْمُغِيرَةِ الذُّهْلِيُّ ، حَدَّثَنِي فُلْفُلَةُ الْجُعْفِيُّ ، قَالَ : سَمِعْتُ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ ، يَقُولُ : " رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَنَامِ مُتَعَلِّقًا بِالْعَرْشِ ، وَرَأَيْتُ أَبَا بَكْرٍ آخِذًا بِحَقْوَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَرَأَيْتُ عُمَرَ آخِذًا بِحَقْوَى أَبِي بَكْرٍ ، وَرَأَيْتُ عُثْمَانَ آخِذًا بِحَقْوَى عُمَرَ ، وَرَأَيْتُ الدَّمَ يَنْصَبُّ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الأَرْضِ ، فَحَدَّثَ الْحَسَنُ بِهَذَا الْحَدِيثِ وَعِنْدَهُ قَوْمٌ مِنَ الشِّيعَةِ ، فَقَالُوا : وَمَا رَأَيْتَ عَلِيًّا ؟ فَقَالَ الْحَسَنُ : مَا كَانَ أَحَدٌ أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ أَرَاهُ آخِذًا بِحَقْوَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ عَلِيٍّ ، وَلَكِنَّهَا رُؤْيَا رَأَيْتُهَا فَقَالَ أَبُو مَسْعُودٍ : فَإِنَّكُمْ تُحَدِّثُونَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ فِي رُؤْيَا رَآهَا ، وَقَدْ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزَاةٍ ، فَأَصَابَ النَّاسَ جَهْدٌ حَتَّى رَأَيْتُ الْكَآبَةَ فِي وُجُوهِ الْمُسْلِمِينَ وَالْفَرَحَ فِي وُجُوهِ الْمُنَافِقِينَ ، فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " وَاللَّهِ لا تَغِيبُ الشَّمْسُ حَتَّى يَأْتِيَكُمُ اللَّهُ بِرِزْقٍ " ، فَعَلِمَ عُثْمَانُ أَنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيَصْدُقَانِ ، فَاشْتَرَى عُثْمَانُ أَرْبَعَةَ عَشَرَ رَاحِلَةً بِمَا عَلَيْهَا مِنَ الطَّعَامِ ، فَوَجَّهَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهَا بِتِسْعَةٍ ، فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : مَا هَذَا ؟ قَالُوا : أَهْدَى إِلَيْكَ عُثْمَانُ ، فَعُرِفَ الْفَرَحُ فِي وُجُوهِ الْمُسْلِمِينَ

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (110) rivayet etmiştir.

وَالْكَآبَةَ فِي وُجُوهِ الْمُنَافِقِينَ ، فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى رُئِيَ بَيَاضُ إِبْطَيْهِ يَدْعُو لِعُثْمَانَ دُعَاءً مَا سَمِعْتُهُ دَعَا لأَحَدٍ قَبْلَهُ وَلا بَعْدَهُ بِمِثْلِهِ : " اللَّهُمَّ أَعْطِ عُثْمَانَ ، اللَّهُمَّ افْعَلْ لِعُثْمَانَ " رواه الطبراني في الأوسط والكبير باختصار وإسناده حسن.

14560- Fulfule el-Cu'fî, Hz. Hasan b. Ali'nin şöyle dediğini nakleder: "Rüyamda Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördüm. Arş'a tutunmuştu. Ebû Bekr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) elbisesinin kemerinden tutmuş, Ömer de Ebû Bekr'in elbisesinin kemerinden tutmuştu. Osmân da Ömer'in elbisesinin kemerinden tutuyordu. Kan da gökyüzünden yere doğru akıyordu."

Hasan, yanında Şiilerden bir grup varken bu olayı anlattı. Dediler ki: "Ali'yi nasıl gördün?" Hasan dedi ki: "Hiç kimse Ali'nin Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) elbisesinin kemerinden tutmasını benim kadar isteyemez. Fakat bu gördüğüm bir rüyadır."

Ebû Mes'ûd dedi ki: "Siz, Hasan b. Ali'nin gördüğü bir rüyayı konuşuyorsunuz. İnsanların (açlık ve yorgunluktan) bitkin hale düştüğü bir gazvede Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberdik. Müslümanların yüzünden moralsizlik, münafıkların yüzünden ise sevinç açıkça okunuyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu durumu görünce buyurdu ki: *"Vallahi güneş batmadan Allah size rızık gönderecektir."* Osmân, Allah'ın ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) doğru söyleyeceğini biliyordu. Osmân, üzerindeki yiyeceklerle birlikte on dört deve satın alıp dokuzunu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gönderdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Bu nedir?"* diye sorunca: "Osmân bunu sana hediye etti" dediler. (Osmân'ın bu hediyesi yüzünden) Müslümanların sevinci yüzünden okunuyordu. Münafıkların yüzünden de üzüntü okunuyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) koltuk altındaki beyazlık gözükecek şekilde kollarını kaldırıp ne daha önce, ne de sonra hiç kimseye etmediği şekilde şöyle dua ettiğini gördüm: *"Allahım! Osmân'a rızıklar ihsan et ve ona karşı cömert ol."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde ise kısa metinle rivayet etti. Senedi hasendir.[1]

١٤٥٦١ - عَنِ الْحَسَنِ أَيْضاً قَالَ : يَا أَيُّهَا النَّاس رَأَيْتُ الْبَارِحَةَ عَجَباً فِي مَنَامِي رَأَيْتُ الرَّبَّ تَعَالَى فَوْقَ عَرْشِهِ فَجَاءَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى قَامَ عِنْدَ قَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى مَنْكِبِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2759) rivayet etmiştir.

مَنْكِبِ أَبِي بَكْرٍ ثُمَّ جَاءَ عُثْمَانُ فَكَانَ نَبْذَةً فَقَالَ : رَبِّ سَلْ عِبَادَكَ فِيمَا قَتَلُونِي ؟ قَالَ : فَانْبَعَثَ مِنَ السَّمَاءِ مِيزَابَانِ مِنْ دَمٍ فِي الأَرْضِ . قَالَ : فَقِيلَ لِعَلِيٍّ : أَلاَ تَرَى مَا يُحَدِّثُ بِهِ الْحَسَنُ ؟ قَالَ : يُحَدِّثُ بِمَا رَأَى

14561- Hasan(-ı Basrî) bildiriyor: "Ey insanlar! Dün rüyamda acayip bir şey gördüm. Yüce Allah'ı Arş'ın üzerinde gördüm. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gelip Arş'ın direklerinden birinin yanında durdu. Ebû Bekr geldi, elini Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) omuzuna koydu. Sonra Ömer geldi, elini Ebû Bekr'in omuzuna koydu. Sonra Osmân geldi. Bir kenarda duruyordu. Dedi ki: "Ey Rabbim! Kullarına beni niçin öldürdüklerini sor." Hasan dedi ki: "Sonra gökyüzünden yeryüzüne iki oluktan kan akmaya başladı."

Bunun üzerine Hz. Ali'ye: "(Oğlun) Hasan'ın ne konuştuğunu görmüyor musun?" diye sorulduğunda: "Gördüğünü konuşuyor" dedi.[1]

١٤٥٦٢ - وفي رواية : عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ ، قَالَ : " لا أُقَاتِلُ بَعْدَ رُؤْيَا رَأَيْتُهَا ، رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاضِعًا يَدَهُ عَلَى الْعَرْشِ ، وَرَأَيْتُ أَبَا بَكْرٍ وَاضِعًا يَدَهُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَرَأَيْتُ عُمَرَ وَاضِعًا يَدَهُ عَلَى أَبِي بَكْرٍ ، وَرَأَيْتُ عُثْمَانَ وَاضِعًا يَدَهُ عَلَى عُمَرَ ، وَرَأَيْتُ دِمَاءً دُونَهُمْ ، فَقُلْتُ : مَا هَذِهِ الدِّمَاءُ ؟ قِيلَ : دِمَاءُ عُثْمَانَ يَطْلُبُ اللَّهُ بِهِ "

رواه كله أبو يعلى بإسنادين وفي أحدهما من لم أعرفه وفي الآخر سفيان بن وكيع وهو ضعيف.

14562- Bir rivâyette ise Hasan: "Gördüğüm rüyadan sonra savaşmam" deyip yukarıdaki sözleri söyledi ve şöyle devam etti: "Osmân'ı, elini Ömer'in omzuna koymuş bir şekilde gördüm. Arkalarında çok kan gördüm ve: «Bu ne?» diye sordum. "Osmân'ın kanıdır. Allah bu kanın hesabını soruyor" denildi.

★Ebû Ya'lâ, iki isnâdla hepsini rivayet etti. İsnâdlardan birinde tanımadığım bir kişi mevcuttur. Diğerinde Süfyân b. Vekî vardır ve zayıftır.[2]

١٤٥٦٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ أَبِي الْيَعْفُورِ الْعَبْدِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُسْلِمٍ أَبِي سَعِيدٍ مَوْلَى عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ أَعْتَقَ عِشْرِينَ مَمْلُوكاً وَدَعَا بِسَرَاوِيلَ فَشَدَّهَا عَلَيْهِ وَلَمْ يَلْبَسْهَا فِي جَاهِلِيَّةٍ وَلاَ إِسْلاَمٍ وَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

[1] Ebû Ya'lâ (6767) rivayet etti. Ravilerden meçhul olanlar vardır.

[2] Ebû Ya'lâ (6767) rivayet etti. Ravilerden Süfyân b. Vekî ve meçhul olanlar vardır.

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَارِحَةَ فِي الْمَنَامِ وَرَأَيْتُ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ وَإِنَّهُمْ قَالُوا لِي اصْبِرْ فَإِنَّكَ تُفْطِرُ عِنْدَنَا الْقَابِلَةَ. ثُمَّ دَعَا بِمُصْحَفٍ فَنَشَرَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقُتِلَ وَهُوَ بَيْنَ يَدَيْهِ.

رواه عبد الله وأبو يعلى في الكبير ورجالهما ثقات. وقد تقدمت لهذا طرق في الفتن.

14563- Osmân b. Affân'ın azatlısı Müslim b. Ebî Saîd anlatıyor: Hz. Osmân yirmi köle azat etti. Sonra birkaç tane don isteyip onları giydi. Hâlbuki bu donları -bu şekilde- ne Cahiliye, ne de Müslümanlık döneminde giymişti. Sonra dedi ki: "Ben Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem), Ebu Bekr'i ve Ömer'i rüyamda bana: «Sabret! Zira sen akşama bizimle iftar edeceksin» derlerken gördüm." Sonra bir Kur'ân istedi ve önüne koyup sayfalarını açtı. Öldürüldüğünde, Kur'ân önündeydi.

★Abdullah (b. Ahmed b. Hanbel) ve Ebû Ya'lâ, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. İkisinin de ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٥٦٤ - وعن قتادة قال : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ صَلَّى الزُّبَيْرُ عَلَى عُثْمَانَ وَدَفَنَهُ وَكَانَ أَوْصَى إِلَيْهِ"

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح إلا أن قتادة لم يدرك القصة.

14564- Katâde der ki: "Osmân'ın namazını Zübeyr kıldırdı ve defnetti. Osmân, bunu ona vasiyet etmişti."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Katâde olaya yetişmemiştir.[2]

١٤٥٦٥ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ ، وَالْحَسَنُ بْنُ الْمُثَنَّى الْعَنْبَرِيُّ ، وعلي بن عبد العزيز ، قَالُوا : ثنا عَارِمٌ أَبُو النُّعْمَانِ ، ثنا الصَّعْقُ بْنُ حَزْنٍ ، ثنا قَتَادَةُ ، عَنْ زَهْدَمٍ الْجَرْمِيِّ ، قَالَ : خَطَبَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ ، فَقَالَ : " لَوْ أَنَّ النَّاسَ لَمْ يَطْلُبُوا بِدَمِ عُثْمَانَ لَرُجِمُوا بِالْحِجَارَةِ مِنَ السَّمَاءِ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجال الكبير رجال الصحيح.

14565- Zehdem el-Cermî nakleder: İbn Abbâs, hutbesinde şöyle dedi: "Eğer insanlar Osmân'ın kanının hesabını sormazlarsa, gökyüzünden taşlarla taşlanırlar."

---

1 Abdullah (526) rivayet etmiştir. Ravilerden Yûnus b. Ebî Ya'kûb'u, Ahmed ve başkaları zayıf bulmuştur. Dârakutnî güvenilir bulmuş, Müslim ise hadisini kitabına almıştır.

2 Ahmed (549) rivayet etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etmiştir. *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٤٥٦٦ – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ أَبِي الطَّاهِرِ بْنِ السَّرْحِ الْمِصْرِيُّ، ثنا عَبْدُ الْمُنْعِمِ بْنُ بَشِيرٍ الأَنْصَارِيُّ، ثنا عَلِيُّ بْنُ غُرَابٍ الْمُحَارِبِيُّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، وَعَنْ يَمِينِهِ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ، وَعَنْ يَسَارِهِ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، إِذْ جَاءَ غُرَابُ بْنُ فُلانٍ الصَّيْدَنِيُّ، فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، مَا تَقُولُ فِي عُثْمَانَ؟ فَبَدَرَهُ الرَّجُلانِ، فَقَالا: عَمَّ تَسْأَلُ؟ عَنْ رَجُلٍ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ وَنَافَقَ؟، فَقَالَ الرَّجُلُ لَهُمَا: لَسْتُ إِيَّاكُمَا أَسْأَلُ، وَلا إِلَيْكُمَا جِئْتُ، فَقَالَ لَهُ عَلِيٌّ: "لَسْتُ أَقُولُ مَا قَالا"، فَقَالا لَهُ جَمِيعًا: فَلِمَ قَتَلْنَاهُ إِذًا؟ قَالَ: "وُلِّيَ عَلَيْكُمْ فَأَسَاءَ الْوِلايَةَ فِي آخِرِ أَيَّامِهِ، وَجَزِعْتُمْ، فَأَسَأْتُمُ الْجَزَعَ، وَاللَّهِ إِنِّي لأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَنَا وَعُثْمَانُ كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ﴾

رواه الطبراني وفيه عبد المنعم بن بشير ولا يحل الاحتجاج به.

14566- Abdullah b. Saîd, babasından bildiriyor: Ali b. Ebî Tâlib'in yanında oturuyorduk. Sağında Ammâr b. Yâsir, solunda Muhammed b. Ebî Bekr vardı. Ğurâb b. Fulân es-Saydanî geldi ve dedi ki: "Ey Müminlerin emîri! Osmân hakkında ne diyorsun?" Ammâr ve Muhammed ona kızarak şöyle dediler: "Müslüman olduktan sonra küfre giren ve münafık olan birini mi soruyorsun?!" Adam onlara dedi ki: "Ben size sormadım. Sizin yanınıza da gelmedim." Ali ona dedi ki: "Ben bu iki kişinin dediği gibi demiyorum." Ammâr ile Muhammed, Ali'ye dediler ki: "O zaman onu niye öldürdük?" Ali dedi ki: "Sizin idarenizi aldı ve son günlerinde sizi kötü idare etti. Siz de buna katlanamadınız ve sabırsız davrandınız. Vallahi benim ve Osmân'ın halinin, Allah'ın şu âyette dediği gibi olmasını isterdim: **"Biz onların gönüllerinde olan kini çıkardık, artık onlar sedirler üzerinde karşılıklı oturan kardeşlerdir."** (Hicr Sur. 47)

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulmun'im b. Beşîr vardır ve ona itibar etmek caiz değildir.

١٤٥٦٧ – حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ أَبُو خَلِيفَةَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ الْحَجَبِيُّ، ثنا حَزْمٌ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ، قَالَ: سَمِعْتُ طَلِيقَ بْنَ خَشَّافٍ، يَقُولُ: وَفَدْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لِنَنْظُرَ فِيمَ قُتِلَ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (122) rivayet etmiştir.

عُثْمَانُ ، فَلَمَّا قَدِمْنَا مَرَّ مِنَّا بَعْضٌ إِلَى عَلِيٍّ ، وَبَعْضٌ إِلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ، وَبَعْضٌ إِلَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُنَّ ، فَانْطَلَقْتُ حَتَّى أَتَيْتُ عَائِشَةَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهَا فَرَدَّتِ السَّلامَ ، فَقَالَتْ : وَمَنِ الرَّجُلُ ؟ ، قُلْتُ : مِنْ أَهْلِ الْبَصْرَةِ ، فَقَالَتْ : مِنْ أَيِّ أَهْلِ الْبَصْرَةِ ؟ ، قُلْتُ : مِنْ بَكْرِ بْنِ وَائِلٍ ، قَالَتْ : مِنْ أَيِّ بَكْرِ بْنِ وَائِلٍ ؟ ، قُلْتُ : مِنْ بَنِي قَيْسِ بْنِ ثَعْلَبَةَ ، قَالَتْ : أَمِنْ أَهْلِ فُلانٍ ؟ ، فَقُلْتُ لَهَا : يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ ، فِيمَ قُتِلَ عُثْمَانُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ؟ ، قَالَتْ : " قُتِلَ وَاللَّهِ مَظْلُومًا ، لَعَنَ اللَّهُ قَتَلَتَهُ ، أَقَادَ اللَّهُ ابْنَ أَبِي بَكْرٍ بِهِ ، وَسَاقَ اللَّهُ إِلَى أَعْيُنِ بَنِي تَمِيمٍ هَوَانًا فِي بَيْتِهِ ، وَأَهْرَاقَ اللَّهُ دِمَاءَ بَنِي بُدَيْلٍ عَلَى ضَلالَةٍ ، وَسَاقَ اللَّهُ إِلَى الأَشْتَرِ سَهْمًا مِنْ سِهَامِهِ " ، فَوَاللَّهِ مَا مِنَ الْقَوْمِ رَجُلٌ إِلا أَصَابَتْهُ دَعْوَتُهَا"

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير طلق وهو ثقة.

14567- Ebu'l-Esved, Talîk b. Haşşâf'tan naklediyor: Osmân'ın öldürülme sebebini öğrenmek için bir grupla Medine'ye gittik. Medine'ye geldiğimizde, kimimiz Ali'nin, bazıları Hüseyn b. Ali'nin ve bir kısmımız da Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarına uğradık. Âişe'ye gidip selam verdim. Selamımı alıp: "Sen kimsin?" diye sordu. "Basra halkındanım" dedim. "Basra halkından kimlerdensin?" diye sordu. "Bekr b. Vâil kabilesinden" dedim. "Bekr b. Vâil kabilesinden kimlerden?" diye sordu. "Kays b. Sa'lebe oğullarındanım" dedim. "Falan aileden mi?" deyince: "Ey müminlerin annesi! Emîru'l-müminin Osmân hangi sebeple öldürüldü?" diye sordum. "Vallahi o mazlum olarak öldürüldü. Allah, onu öldürenlere lanet etsin. Allah Osmân'a karşılık Ebû Bekr'in oğlunu öldürsün. Benû Temîm'in evlerine zillet versin. Sapıklıklarına karşılık, Benû Bedîl'in kanını akıtsın. Eşter'e, oklarından bir ok göndersin" karşılığını verdi.

Vallahi, onun bu bedduası kavimlerdeki adamların hepsine isabet etti.

★Taberânî rivayet etti. Talîk dışında ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

١٤٥٦٨ – حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى السَّاجِيُّ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي صَفْوَانَ الثَّقَفِيُّ ، ثنا أُمَيَّةُ بْنُ خَالِدٍ ، ثنا قُرَّةُ بْنُ خَالِدٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ الْحَسَنَ ، يَقُولُ : " أُخِذَ الْفَاسِقُ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ فِي شِعْبٍ مِنْ شِعَابِ مِصْرَ ، فَأُدْخِلَ فِي جَوْفِ حِمَارٍ فَأُحْرِقَ "

رواه الطبراني ورجاله ثقات.

14568- Hasan(-ı Basrî) der ki: "Fasık Muhammed b. Ebî Bekr, Mısır'ın mahallelerinden birinde yakalandı ve bir merkebin karnına sokularak yakıldı."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٥٦٩ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ حُمَيْدٍ الطَّوِيلُ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ عَلْقَمَةَ بْنِ وَقَّاصٍ ، قَالَ : " اجْتَمَعْنَا فِي دَارِ مَخْرَمَةَ بَعْدَمَا قُتِلَ عُثْمَانُ نُرِيدُ الْبَيْعَةَ ، فَقَالَ أَبُو جَهْمِ بْنُ حُذَيْفَةَ : إِنَّا مَنْ بَايَعَنَا مِنْكُمْ فَإِنَّا لا نَحُولُ دُونَ قِصَاصٍ ، فَقَالَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ : أَمَّا مِنْ دَمِ عُثْمَانَ فَلا ، فَقَالَ أَبُو جَهْمٍ : يَابْنَ سُمَيَّةَ وَاللَّهِ لَتُقَادَنَّهُ مِنْ جَلَدَاتٍ جُلِدْتَهَا ، وَلا يُقَادُ لِدَمِ عُثْمَانَ فَانْصَرَفُوا يَوْمَئِذٍ عَنْ غَيْرِ بَيْعَةٍ "

رواه الطبراني ورجاله وثقوا.

14569- Alkame b. Vakkâs anlatıyor: Hz. Osmân'ın ölümünden sonra, biat etmek maksadıyla Mahrame'nin evinde toplandık. Ebû Cehm b. Huzeyfe dedi ki: "Sizden kime biat edersek ondan kısas sözü almadan biat etmeyiz." Ammâr: "Osmân'ın kanının kısasını mı? Olmaz!" diye karşılık verip te Ebû Cehm: "Allah Allah! Ey İbn Sumeyye! Yediğin birkaç kırbacın kısasını istiyorsun da Osmân'ın kanının kısasını istemiyor musun?" deyince o gün biat etmeden dağıldık.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.[2]

١٤٥٧٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عَارِمٌ أَبُو النُّعْمَانِ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، حَدَّثَنَا مُجَالِدُ بْنُ سَعِيدٍ ، عَنْ عُمَيْرِ بْنِ زَوْدِيٍّ ، قَالَ : خَطَبَ عَلِيٌّ النَّاسَ ، فَقَالَ : " يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّهُ وَاللَّهِ لَئِنْ لَمْ يَدْخُلِ النَّارَ إِلا مَنْ قَتَلَ عُثْمَانَ ، لا أَدْخُلُهَا ، وَلَئِنْ لَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ إِلا مَنْ قَتَلَ عُثْمَانَ لا أَدْخُلُهَا " ، قَالَ : فَلَمَّا نَزَلَ قِيلَ لَهُ : تَكَلَّمْتَ بِكَلِمَةٍ فَرَّقْتَ عَلَيْكَ بِهَا أَصْحَابَكَ ، فَخَطَبَهُمْ ، فَقَالَ : " يَا أَيُّهَا النَّاسُ : أَلا إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَتَلَ عُثْمَانَ وَأَنَا مَعَهُ " ، قَالَ حَمَّادٌ ، وَحَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الشَّهِيدِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ " ، قَالَ : كَلِمَةٌ قُرَشِيَّةٌ لَهَا وَجْهَانِ " ، قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ : كَأَنَّهُ يَعْنِي : " أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَتَلَهُ وَأَنَا مَعَهُ مَقْتُولٌ "

رواه الطبراني وفيه مجالد والأكثرون على تضعيفه وعمير لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (123) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (115) rivayet etmiştir.

14570- Umeyr b. Zevdî anlatıyor: Hz. Ali insanlara hutbe verirken şöyle dedi: "Ey insanlar! Eğer sadece Osmân'ın katilleri cehenneme girecek olsa, ben girerim. Eğer cennete sadece Osmân'ın katilleri girmeyecekse, ben giremem." Minberden indiğinde kendisine dediler ki: "Öyle bir kelime söyledin ki; dostlarını etrafından dağıttın." (Tekrar) Onlara hutbe verdi ve şöyle dedi: "Ey insanlar! Şunu bilin ki, Osman'ı Allah öldürdü, ben de onunlaydım."

Muhammed b. Sîrîn dedi ki: "Bu iki mânâya çekilebilen (tipik bir) Kureyş sözüdür."

Taberânî dedi ki: Ali şunu kastediyordu: "Allah, Osmân'ı öldürdü, ben de onunla öldürüldüm."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mücâlid vardır ve çoğunluk onun zayıf olduğu görüşündedirler. Umeyr'i tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٤٥٧١ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا عَارِمٌ ، ثنا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، حَدَّثَنَا مُجَالِدُ بْنُ سَعِيدٍ ، عَنْ عُمَيْرِ بْنِ زَوْدِيٍّ ، قَالَ : خَطَبَهُمْ عَلِيٌّ ، فَقَطَعُوا عَلَيْهِ خُطْبَتَهُ ، فَقَالَ : " إِنَّمَا وَهَنْتُ يَوْمَ قُتِلَ عُثْمَانُ ، وَضَرَبَ لَهُمْ مَثَلا ، مَثَلَ ثَلاثَةِ أَثْوَارٍ وَأَسَدٍ اجْتَمَعْنَ فِي أَجَمَةٍ أَسْوَدَ ، وَأَحْمَرَ ، وَأَبْيَضَ ، وَكَانَ الأَسَدُ إِذَا أَرَادَ وَاحِدًا مِنْهُنَّ اجْتَمَعْنَ عَلَيْهِ فَامْتَنَعْنَ عَلَيْهِ ، فَقَالَ الأَسَدُ لِلأَسْوَدِ وَالأَحْمَرِ : إِنَّمَا يَفْضَحُنَا فِي أَجَمَتِنَا ، وَيُشْهِرُنَا هَذَا الأَبْيَضُ ، فَدَعَانِي حَتَّى آكُلَهُ ، فَلَوْنُكُمَا عَلَى لَوْنِي ، وَلَوْنِي عَلَى لَوْنِكُمَا ، فَحَمَلَ عَلَيْهِ الأَسَدُ ، فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ قَتَلَهُ ، ثُمَّ قَالَ لِلأَسْوَدِ : إِنَّمَا يَفْضَحُنَا وَيُشْهِرُنَا فِي أَجَمَتِنَا هَذَا الأَحْمَرُ ، فَدَعْنِي حَتَّى آكُلَهُ ، فَلَوْنِي عَلَى لَوْنِكَ ، وَلَوْنُكَ عَلَى لَوْنِي ، فَحَمَلَ عَلَيْهِ فَقَتَلَهُ ، ثُمَّ قَالَ لِلأَسْوَدِ : إِنِّي آكُلُكَ ، قَالَ : دَعْنِي أُصَوِّتُ ثَلاثَةَ أَصْوَاتٍ ، فَقَالَ : أَلا إِنَّمَا أُكِلْتُ يَوْمَ أُكِلَ الأَبْيَضُ ، أَلا إِنَّمَا أُكِلْتُ يَوْمَ أُكِلَ الأَبْيَضُ ، أَلا إِنَّمَا أُكِلْتُ يَوْمَ أُكِلَ الأَبْيَضُ ، أَلا إِنَّمَا وَهَنْتُ يَوْمَ قُتِلَ عُثْمَانُ "

رواه الطبراني بإسناد الذي قبله.

14571- Umeyr b. Zevî anlatıyor: Hz. Ali, onlara hutbe verdi; onlar sözünü kesince: "Osmân öldürüldüğü zaman gevşek davrandım" dedi. Sonra onlara, ağaçlık bir yerde toplanan üç öküzle bir aslanı misal verdi. Öküzlerin biri siyah, biri kırmızı, birisi de beyazdı. Aslan onlardan birisini (yemek) istediğinde bir araya gelir ve onu engellerlerdi. Aslan siyah ve kırmızı öküze dedi ki: "Bu beyaz öküz bizim buradaki yerimizin başkaları tarafından da bilinmesine sebep oluyor ve rezil ediyor. Beni bırakın onu yiyeyim. Zaten ikinizle ben, aynı renkteyiz." Sonra öküze saldırıp onu öldürdü ve siyah öküze dedi ki:

"Bu kırmızı öküz bizim buradaki yerimizin başkaları tarafından da bilinmesine sebep oluyor ve rezil ediyor. Beni bırak onu yiyeyim. Zaten seninle benim rengimiz aynı." Kırmızı öküze saldırıp öldürdü ve siyah öküze: "Seni de yiyeceğim" dedi. Öküz: "Bırak üç kere bağırayım (ondan sonra beni yersin)" dedi ve şöyle bağırdı: "Şunu bilin ki ben beyaz öküzün yendiği gün yenmişim. Şunu bilin ki ben beyaz öküzün yendiği gün yenmişim. Şunu bilin ki ben beyaz öküzün yendiği gün yenmişim." Sonra Hz. Ali ekledi: "Şunu bilin ki ben Osmân'ın öldürüldüğü gün gevşek davrandım."

★Taberânî, bundan önceki isnâdla rivayet etti. [1]

١٤٥٧٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ، عَنْ مُغِيرَةَ ، قَالَ : خَرَجَ مِنَ الْكُوفَةِ جَرِيرٌ ، وَعَدِيُّ بْنُ حَاتِمٍ ، وَحَنْظَلَةُ الْكَاتِبُ إِلَى قَرْقِيسِيَا ، وَقَالُوا : " لا نُقِيمُ فِي بَلْدَةٍ يُشْتَمُ فِيهَا عُثْمَانُ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح إلا أن مغيرة لم يسمع من الصحابة.

14572- Muğîre bildiriyor: Cerîr, Adiy b. Hâtim ve Hanzalutu'l-Kâtib, Kûfe'den çıkıp Karkîsya'ya gittiler ve: "Osmân'ın hakarete uğradığı bir beldede ikamet etmeyiz" dediler.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Fakat Muğîre sahâbeden hadis dinlememiştir.[2]

١٤٥٧٣ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، قَالَ : تُوُفِّيَ عَبْدُ اللهِ بْنُ عَبَّاسٍ بِالطَّائِفِ سَنَةَ ثَمَانٍ وَسِتِّينَ ، وَسِنُّهُ ثِنْتَيْنِ وَسَبْعِينَ سَنَةً ، وَكَانَ يُصَفِّرُ لِحْيَتَهُ ، قَالَ : " وُلِدْتُ قَبْلَ الْهِجْرِ بِثَلاثِ سِنِينَ ، وَنَحْنُ فِي الشِّعْبِ ، تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا ابْنُ ثَلاثَ عَشْرَةَ " رواه الطبراني ورجاله ثقات.

14573- Yahyâ b. Bukeyr bildiriyor: Hz. Ömer'in tayin ettiği şûra, Hicrî yirmi üç yılında, Zilhicce'nin sondan üçüncü günü Osmân'ı halife seçtiler. Osmân, Hicrî otuz beş yılının Zilhicce ayının on sekizinde Cuma günü öldürüldü. Yaşı, seksen sekizdi. Sakalını sarıya boyardı. Osmân'ın hilafeti, on iki sene sürdü."

★Taberânî rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (113) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (2217) rivayet etmiştir.

١٤٥٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو هِلَالٍ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ أَنَّ عُثْمَانَ قُتِلَ وَهُوَ ابْنُ تِسْعِينَ سَنَةٍ أَوْ ثَمَانٍ وَثَمَانِينَ.

رواه أحمد والطبراني ورجاله إلى قتادة ثقات.

14574- Katâde şöyle nakleder: "Osmân, doksan veya seksen sekiz yaşında öldürüldü."

★Ahmed ve Taberânî rivayet etti. Katâde haricinde ravileri güvenilirdir.[1]

١٤٥٧٥ - وَعَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَ : كَانَتْ خِلَافَةُ عُثْمَانَ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ سَنَةً"

رواه الطبراني وإسناده حسن.

14575- Misver b. Mahrame der ki: "Osmân'ın hilafeti, on iki sene sürdü."

★Taberânî rivayet etmiştir. Senedi hasendir.[2]

١٤٥٧٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، قَالَ : سَمِعْتُ الزُّبَيْرَ بْنَ بَكَّارٍ ، يَقُولُ : " قُتِلَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ ، يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِثَمَانَ عَشْرَةَ خَلَتْ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ ، سَنَةَ سِتٍّ وَثَلَاثِينَ بَعْدَ الْعَصْرِ ، وَهُوَ ابْنُ اثْنَيْنِ وَثَمَانِينَ سَنَةً ، وَكَانَ يَوْمَئِذٍ صَائِمًا " رواه الطبراني.

14576- Zübeyr b. Bekkâr der ki: "Osmân, Cuma günü Zilhicce'nin on sekizinci gününde hicrî otuz altı yılında ikindiden sonra seksen iki yaşında öldürüldü. O gün oruçluydu."

★Taberânî rivayet etmiştir.[3]

١٤٥٧٧ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ ، أَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، أَنَا مَعْمَرٌ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ ، أَنَّ رَجُلًا مِنْ قُرَيْشٍ يُقَالُ لَهُ : ثُمَامَةُ كَانَ عَلَى صَنْعَاءَ ، فَلَمَّا قُتِلَ عُثْمَانُ ، خَطَبَ فَبَكَى بُكَاءً شَدِيدًا ، فَلَمَّا أَفَاقَ ، واسْتَفَاقَ ، قَالَ " الْيَوْمَ انْتُزِعَتْ خِلَافَةُ النُّبُوَّةِ مِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَصَارَتْ مُلْكًا ، وجَبْرِيَّةً مَنْ أَخَذَ شَيْئًا غَلَبَ عَلَيْهِ "

14577- Ebû Kılâbe şöyle nakleder: Kureyş'ten, Sumâme adında birisi (Yemen) San'â'da idareciydi. Kendisine Osmân'ın öldürüldüğü haberi

[1] Ahmed (547) ve Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (104, 108) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (206) rivayet etmiştir. Ravilerden, Leys'in katibi Abdullah b. Sâlih zayıftır.

[3] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (101) rivayet etmiştir. Ravileri güvenilirdir.

geldiğinde halka bir konuşma yaptı ve epeyce ağladı. Kendine geldikten sonra şöyle dedi: "Bu gün nübüvvet hilafeti, Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) ümmetinden çekip alındı. Hilafet, hükümdarlık ve zorbalığa dönüştü. Kim ondan bir şey alırsa aldığı onun aleyhinde olur."[1]

١٤٥٧٨ - وَفِي رِوَايَةٍ : عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ عَدِيٍّ وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ".

رواه الطبراني بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح.

14578- Başka bir rivayette Sumâme b. Adiyy'in sahabi olduğu belirtilmiştir.

★Taberânî, iki isnâdla rivayet etti. Birisi *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٤٥٧٩ - قال الطبراني : أَنْشَدَنَا أَبُو خَلِيفَةَ ، قَالَ : أَنْشَدَنَا أَبُو مُحَمَّدٍ التُّوزِيُّ ، قَالَ أَبُو خَلِيفَةَ وَسَأَلْتُ عَنْهُ الرِّيَاشِيَّ ، فَقَالَ : هُوَ لِحَسَّانِ بْنِ ثَابِتٍ :

وَتَرَكْتُمُ غَزْوَ الدُّرُوبِ وَجِئْتُمُ لِقِتَالِ قَوْمٍ عِنْدَ قَبْرِ مُحَمَّدِ

فَلَبِئْسَ هَدْيُ الصَّالِحِينَ هُدِيتُمُ وَلَبِئْسَ فِعْلُ الْعَابِدِ الْمُتَهَجِّدِ

14579- Taberânî, Ebû Halîfe kanalıyla Ebû Muhammed et-Tûzî'den Hassân b. Sâbit'e ait şu beyitleri aktarmıştır:

Yol kesenlerle cihadı bırakıp,

Muhammed'in kabrinin yanındaki bir kavimle savaşmaya geldiniz.

Salihler doğruyu bulamadı siz buldunuz (öyle mi!)

Bu yaptığınız teheccüde kalkan âbidlerin işi değildir.

١٤٥٨٠ - وَأَنْشَدَنَا أَبُو خَلِيفَةَ ، قَالَ : أَنْشَدَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَرَجِ الرِّيَاشِيُّ لِلَيْلَى الأَخْيَلِيَّةِ:

أَبَعْدَ عُثْمَانَ تَرْجُو الْخَيْرَ أُمَّتُهُ قَدْ كَانَ أَفْضَلَ مَنْ يَمْشِي عَلَى سَاقِ

خَلِيفَةُ اللّٰهِ أَعْطَاهُمْ وَخَوَّلَهُمْ مَا كَانَ مِنْ ذَهَبٍ حُلْوٍ وَأَوْرَاقِ

---

[1] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1404) rivayet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde (1405) rivayet etmiştir.

فَلا تَكْذِبْ بِوَعْدِ اللهِ وَاتَّقِهِ وَلا تَكُونَنَّ عَلَى شَيْءٍ بِإِشْفَاقِ

وَلا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ سَوْفَ أَفْعَلُهُ قَدْ قَدَّرَ اللَّهُ مَا كُلُّ امْرِئٍ لاقِ.

14580- Ebû Halîfe, Abbâs b. el-Fadl er-Riyaşî'nin, Leylâ el-Uhayliyye'ye okuduğu şiiri şöyle nakletti:

Osman'dan sonra ümmet hâla hayır mı bekleyecek.

O, ayakları üzerine yürüyenlerin en hayırlısıydı

Allah'ın halifesiydi onlara istediklerini verdi

Altın ve para vererek ihsanda bulundu.

Allah'ın vaadini yalanlama, Allah'tan kork. Başkasından korkma

Hiçbir şeye de şu işi yapacağım deme

İnsanların karşılaşacakları şeyleri Allah takdir etmiştir.

(بَابٌ فِيمَنْ قَتَلَ عُثْمَانَ ﷺ)

Osmân'ı Öldürenler

١٤٨٨١ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا أَبُو خَيْثَمَةَ مُصْعَبُ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا عِيسَى بْنُ يُونُسَ ، عَنْ وَائِلِ بْنِ دَاوُدَ ، عَنِ الْبَهِيِّ ، عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ ، قَالَ : قَتَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَدْرٍ رَجُلا مِنْ قُرَيْشٍ صَبْرًا ، ثُمَّ قَالَ : " لا يُقْتَلُ قُرَشِيٌّ بَعْدَ هَذَا الْيَوْمِ صَبْرًا إِلا رَجُلٌ قَتَلَ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ ، فَاقْتُلُوهُ ، فَإِنْ لا تَفْعَلُوا ، تُقْتَلُوا قَتْلَ الشَّاةِ "

رواه الطبراني في الأوسط والبزار باختصار وقالا : لا يروى عن النبي صلى الله عليه و سلم إلا بهذا الإسناد وفي إسناد الطبراني أبو خيثمة مصعب بن سعيد وفي إسناد البزار عبد الله بن شبيب وكلاهما ضعيف.

14581- Zübeyr b. el-Avvâm der ki: Mekke'nin fethinde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Kureyş'ten bir adamı ömür boyu hapsetti ve dedi ki: "Bu günden sonra hiçbir Kureyşli ölene kadar hapsedilmez. Osmân b. Affân'ı öldüren kişi hariç. Eğer onu ölene kadar hapsetmezseniz, koyunun öldürüldüğü gibi öldürülürsünüz."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Bezzâr da kısa metinle rivayet etti ve dediler ki: "Bu hadis, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir." Taberânî'nin senedinde, Ebû Hayseme Mus'ab b. Saîd, Bezzâr'ın senedinde ise Abdullah b. Şebîb vardır ve ikisi de zayıftır.[1]

---

1 Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat* (1674) ve Bezzâr da (2518) rivayet etmiştir.